КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКА І ВИЩА ОСВІТА

Тези доповідей XXVI Міжнародної наукової конференції студентів і молодих учених

Запоріжжя
Класичний приватний університет
2017

Наука і вища освіта : тези доповідей XXVI Міжнар. наук. конф. студентів і молодих учених, м. Запоріжжя, 15 листопада 2017 р. / Класичний приватний університет. Запоріжжя : КПУ, 2017. 400 с.

Редакційна колегія:
Огаренко В. М., д. держ. упр., професор (головний редактор)
Покатаєва О. В., д. е. н., д. ю. н., професор (заст. голов. ред.)
Покатаєв П. С., д. держ. упр., доцент
Трохимець О. І., д. е. н., доцент
Гревцева Є. О., к. держ. упр., доцент
Білоусов С. А., к. політ. н., доцент
Мерзляк А. В., д. держ. упр., професор
Абакумова Ю. В., д. ю. н., професор
Ляхова І. М., д. пед. н., професор
Богуславський О. В., д. соц. ком., професор
Білюк А. В., к. держ. упр., доцент
Кирпиченко О. Е., к. філол. н., доцент
Белькова С. В., к. соц. ком, доцент

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА БЮДЖЕТНО-ПРАВОВОЇ ТА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ ПІДПРИЄМНИЦТВА, ТОРГІВЛІ ТА БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ
АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТОК МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОЗНАВЧИХ ПРОБЛЕМ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО, АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА ФІНАНСОВОГО ПРАВА
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ, ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА, КРИМІНОЛОГІЇ, КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА КРИМІНАЛІСТИКИ

УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМИ СИСТЕМАМИ Й ІНФОРМАЦІЙНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ ТА ЇХ АДМІНІСТРУВАННЯ
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ В ГУМАНІТАРНІЙ, ДУХОВНІЙ ТА ПЕДАГОГІЧНІЙ СФЕРАХ
ГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬСТВА: МИНУЛЕ ТА СУЧАСНЕ
ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМИ ПРОЦЕСАМИ У ВИЩІЙ ТА СЕРЕДНІЙ ШКОЛАХ

ФІЛОЛОГІЧНА ОСВІТА У XXI СТ.: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ, МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ
ЛІТЕРАТУРНІ СТУДІЇ XXI СТ.: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ В ГЛОБАЛЬНОМУ СВІТІ
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В СОЦІО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ
УКРАЇНСЬКА МОВА: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ПЕРІОД РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ДИЗАЙНУ СЕРЕДОВИЩА

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, РЕАБІЛІТАЦІЇ, ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ, СПОРТУ ТА ТУРИЗМУ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СПОРТУ ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ, МОЖЛИВОСТІ Й МОТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО РИНКУ

© Класичний приватний університет, 2017

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА БЮДЖЕТНО-ПРАВОВОЇ ТА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Адаєва А. Д.
Запорізький національний університет
Науковий керівник – д. е. н., професор Болдуєва О. В.

РИЗИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Банківська інвестиційна діяльність – це діяльність, зосереджена на активному залученні інвестиційних ресурсів та ефективному вкладенні банком реальних та фінансових інвестицій, а також сприянні підприємствам у залученні інвестицій, з метою отримання прибутку та максимального задоволення потреб клієнтів у ресурсах, необхідних для реалізації інвестиційних проектів.

Бажання отримати високі доходи, зазвичай, супроводжується високим рівнем ризику, забезпечення достатньої ліквідності обмежує наявність у портфелі довгострокових інвестицій, зростання капіталу певною мірою досягається за рахунок зниження рівня поточної дохідності. Усвідомлюючи альтернативність цілей, кожен інвестор повинен сам визначити пріоритети на кожному етапі інвестування, а саме: встановити прийнятні значення мінімальних темпів зростання капіталу, мінімальний рівень дохідності, верхній рівень інвестиційного ризику, мінімальну частку високоліквідних фінансових активів [1].

Інвестиційна безпека банку відноситься до підсистеми забезпечення кредитно-фінансової безпеки банку, та представляє собою сукупність заходів щодо запобігання або зниження загроз у сфері розміщення фінансових ресурсів банків. Ця підсистема характеризується впливом певного кола загроз в області вкладень грошових коштів банків [2].

Отже, інвестиційна діяльність банку тісно пов'язана з ризиками, які є невід'ємною складовою ринкової форми господарювання. Інвестиційний ризик – це можливість відхилення конкретних інвестиційних рішень чи дій банку від запланованих. Ці відхилення можуть бути пов'язані як із додатковими доходами, так і з додатковими витратами, оскільки отримані величини є випадковими, тобто невідомими на момент прийняття інвестиційного рішення.

Банківський інвестиційний ризик – це ймовірність того, що події, очікувані або неочікувані, можуть мати негативний вплив на капітал або надходження банку.

Залежно від причини виникнення, інвестиційні ризики поділяються на загальні і специфічні. Загальні ризики мають включати ризики подібні для всіх учасників інвестиційного процесу і вони не пов'язані з діяльністю банку, або конкретного клієнта.

До основних видів загальних ризиків віднесено соціально-політичні, екологічні, інформаційні, законодавчі, економічні, кон'юнктурні та інші ризики. Водночас загальні ризики мають бути характерні для будь-якої операції банку, їх потрібно враховувати за всіма формами і об'єктами інвестування.

Специфічні ризики – це небезпека втратити матеріальні, фінансові, трудові ресурси від інвестиційної діяльності банку. Специфічні ризики пов'язані з непрофесійною інвестиційною політикою банку, нераціональною структурою інвестиційних вкладень, невиконанням зобов'язань позичальниками, іншими негативними чинниками. На дані ризики можна впливати, їх можна зменшувати до мінімального рівня, уникати, тобто вони є керованими. Специфічні банківські інвестиційні ризики в основному охоплюють ризики об'єктів інвестування (кредитний, операційний, ринковий, ліквідності) і ризики інвестиційного портфеля (незбалансованості, надмірної концентрації, селективний), вони є найбільш поширеними при здійсненні інвестиційної діяльності банку.

Системи фінансової безпеки інвестиційної діяльності банків повинна забезпечувати стабільну, безкризову та ефективну діяльність. Для її досягнення керівники банку повинні регулярно визначати потенційні проблеми в інвестиційній діяльності банку, усувати їх та здійснювати постійний контроль за результативністю заходів щодо забезпечення фінансової безпеки.

Список використаних джерел

1. Кльоба Л. Г. Фінансова безпека і ризики банківської інвестиційної діяльності [Текст] / Л. Г. Кльоба // Інвестиції: практика та досвід. – № 12. – 2016. – С. 6-12.
2. Дудченко Н. В. Принципові основи оцінювання системи економічної безпеки банківських установ з урахуванням впливу державного регулювання / Н. В. Дудченко // Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки. – № 12 (345). – 2015. С. 13-19.

Алдашева А.
ЧУ "Академия "Болашақ", г. Караганда, Республика Казахстан
Ғылыми жетекші – к. э. н., профессор Дарибекова А. С.

ҰЙЫМНЫҢ БАҒА САЯСАТЫ

Нарықтық экономиканың қағидалары, барлық субъектілердің кәсіпкерлік атмосферасы ұйымдарды өздерінің жеке баға саясаттарын құруға және қолдануға мәжбүрлейді.

Баға саясаты деп ұйымның мақсаттарына қол жеткізуге бағытталған ұйымның өнімінің бағалар жүйесін құру мен қолдануды түсінеді.

Баға саясаты **–** бұл ұйымдардың өз контрагенттерімен (жабдықтаушылар мен сатып алушылармен) араларында орын алатын ерекше қаржылық қатынастар аумағы. Сондықтан ұйымдардың баға саясаты шартты түрде екі бөлікпен қарастырылуы мүмкін. Біріншіден, бұл дайын өнімді өткізу бағалары бойынша сатып алушылармен қаржылық қатынастарды сипаттайтын баға саясатының бөлігі. Екіншіден, – сатып алынатн және тұтынатын ресурстардың бағалары бойынша жабдықтаушылармен қаржылық қатынастарды сипаттайтын баға саясатының бөлігі. Ұйымның баға саясатының осы екі бөлігі бір бірімен тығыз байланысты. Баға саясатын құру кезінде ұйымдарға мемлекеттің бағақалыптастыру саясатын ескеру қажет. Мемлекеттің бағақалыптастыру саясаты деп тауарлардың, жұмыстардың және қызметтердің ішкі және сыртқы сауда бағаларының жүйесіне қатысты, бағаларды мемлекеттік реттеудің экономикалық және әкімшілік әдістерінің сонымен қатар бағалардың мемлекеттік тәртібінің сақталуын бақылау тәсілдерінің қолданылу сферасын анықтауға бағытталған мемлекеттің мақсатты тапсырмаларының кешенін түсінеді.

Ұйым өзінің жеке баға саясатын құру кезінде мемлекеттің бағақалыптастыру саясатынан басқа сол сияқты келесі факторларды екеруі тиіс:

– сұраныс икемділігі (тұтынушылардың бағаның өзгерісіне сезімталдығы);
– бәсекелестердің іс-әрекеттері;
– өнімнің өмір циклының сатылары;
– өнім сапасы;
– тұтынушылардың табыстарының болжамды деңгейі;
– ұйым имиджі.

Ұйымның баға саясатының құрылымын 1-ші суретпен көрсетуге болады.

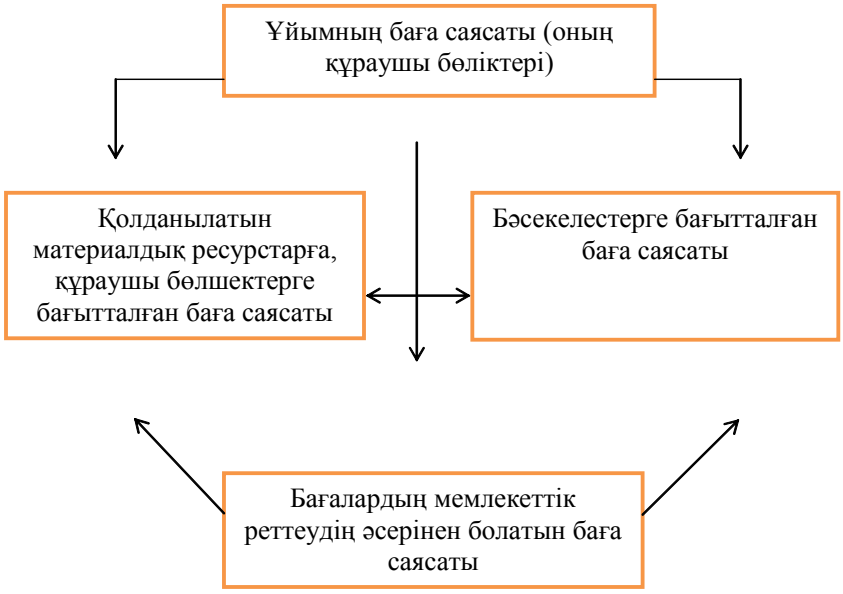

Сурет 1 Ұйымның баға саясатының құрылымы

Ұйымның баға саясаты, біріншіден, нарықтық факторлар жүйесімен (ең алдымен сұраныс пен ұсыныстың қатынасымен), екіншіден, таза ішкі факторлармен (интеллектуалдық әлуетті қоса техникалық және технологиялық әлуеттің болуымен, қаржылық және еңбек ресурстарымен қамтамасыз етілуімен) негізделетінін айта кеткен жөн.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. У73 Баға қалыптастыру. Оқу құралы№ - Қарағанды: “Болашақ-Баспа” РББ, 2017 ж. – 155 б.

Ахметова А.
ЧУ “Академия “Болашақ”, г. Караганда, Республика Казахстан
Ғылыми жетекші – Бузаубаева П. Н.

ЕЛІМІЗДЕГІ МОНЕТАРЛЫҚ САЯСАТТЫҢ МӘНІ

Мемлекеттің ақша-несие саясаты нақты сектордың дамуына, нарықтың барлық субьектілерінің дамуына қажетті экономикалық, институционалды, ұйымдастырушылық және құқықтық ортаны қалыптастыруда. Ақша-несие құралдарының көмегімен мемлекет бос ақша ұсынысына әсер етеді және ссудалық капиталдың бағасын өзгертеді. Осылай ол несие сұранысына және оның үй шаруашылықтарында қолданылуын реттейді. Көптеген нарықтық экономикасы бар елдерде ққазіргі кезде ЭМР-де қолданатын ақша-несие құралдарын Орталық банк, ал Қазақстанда – Ұлттық банк қолданады.

Қазақстан Ұлттық банкі мемлекеттік ақша-несие саясатын анықтайтын және жүзеге асыратын орган болып табылады. Қазақстан Ұлттық банкі ақша-несие саясатынан басты мақсаты: ұлттық валютаның тұрақтылығын, яғни оның төлем қабілеттілігі мен басқа шетел валюталарына қатысты тұрақтылығын қамтамасыз етуді көздеді. Ақша-несие-бұл айналыстағы ақша жиынын, несие көлемін, сыйақы мөлшерлемесін өзгертуге, жалпы банк жүйесінің қызметін реттеуге бағытталған шаралар жиынтығы. Ақша-несие саясатының макроэкономикалық деңгейдегі субьектісі-Ұлттық банк болып табылады. Ал ақша-несие саясатының Ұлттық банк тарапынан реттеу обьектілерінің экономикадағы қолма-қол және қолма-қол

ақшасыз жиынының жиынтығы жатады. Шаруашылық жағдайына байланысты ақша-несие саясатының екі типі болады: рекстрикциялық ақша-несие саясаты; экспанциялық ақша-несие саясаты. Рекстрикциялық ақша-несие саясаты – екінші деңгейлі банктердің несиелік операциялар көлемін шектеуге және қатаң шарт белгілеуге, сондай-ақ сыйақы мөлшерлемесінің деңгейін арттыруға бағытталған шаралар жиынтығы. Экспанциялық ақша-несие саясаты – несие беру көлемін кенейтумен, айналымдағы ақша жиынының өсуіне бақылаудың әлсіздігімен және сыйақы мөлшерлемесінің төмендеуіне байланысты сипатталады. Соңғы жылдардағы ақша-несие саясатының басты көзлеген бағыты: инфляцияны төмендету және теңгенің тұрақтылығын қамтамасыз ету. Ақша саясатының құралдарын төмендегідей топтастыруға болады: Ақырғы мақсат: а) экономиканың өсуі; ә) толық жұмысбастылық; б) бағаны тұрақтандыру; в) төлем балансын тұрақтандыру. Ақырғы мақсат: а) ақша жиыны; ә) пайыз мөлшерлемесі; б) айырбас курсы. Құралдары: а) несие берудің лимиті, пайыз мөлшерлемесін тікелей реттеу; ә) міндетті резервтер нормасының өзгеруі; б) есептеу мөлшерлемесінің өзгересі; в) ашық нарықтағы операциялар. Тікелей (а) және жанама (ә, б, в) құралдарының арасанда айырмашылықтар бар. Жанама құралдарды тиімді пайдалану ақша нарығының дамуымен тығыз байланысты. Нарықтық экономикада әсіресе алғашқы өзгерестер кезеңінде, тікелей және жанама құралдар пайдаланылады, соңғылары алғашқыларын ығыстырады. Соңғы мақсатар жалпы экономикалық саясаттың, сонымен қатар қазыналық, валюталық, сыртқы сауда, құрылымдық және басқа да саясатарды ескере отырып, несие-ақша саясаты жоғарыда аталған саясаттардың бір бағыты ретінде қарастырылады. Аралық мақсаттар жағдайда тікелей орталық банктің жанама құралдары арқылы жүзеге асырылады. Бұл мақсатарға жетуде Ұлттық банк ақша-несие саясатын жүргізуде. Нысанаға алатын ақша базасы келесідей ақша-несие саясатының негізгі құралдарының көмегімен реттеледі: -қайта қаржыландыру мөлшерлемесі: ресми мүдделендіру мөлшерлемесі деңгейін белгілеу; -ҚҰБ-те жинақталатын ең төменгі міндетті резервтер нормасын белгілеу, оның ішінде сырттан тартылған қаражаттарды мерзіміне, көлеміне және түрлеріне байланысты жіктеу; – мемлекеттің бағалы қағаздарын сатып алу және сату бойынша ақша нарығындағы операцияларды жүргізу; – банктерге және үкіметке несие беру; – валюталық нарықтағы басқыншылық; – кейбір жағдайларда несиелік операциялардың жекеленген түрлерінің деңгейі мен көлеміне тікелей сандық шектеулер еңгізу; – ресми есепке алу (дисконттық) мөлшерлемесі.

Ұлттық банктің ақша-несие саясаты инфляция деңгейінің төмен қарқының ұстауға бағытталған. бұл жұмыстарды жасау үшін ақша базасының деңгейін реттейді.

Пайдаланылған әдебиет

1. Макроэканомика. Оқу құралы/ А. И. Ғиззатова, А. А. Ким – Алматы, “Бастау” баспасы,2014. – 408 бет.

Бейсембаева К. Қ.
ЧУ “Академия “Болашақ”, г. Караганда, Республика Казахстан
Ғылыми жетекші – Байтасова А. Б.

ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП ПЕН АУДИТТІҢ РОЛІ

Бүгінгі таңда егеменді Қазақстаның нарықтық жолға көшуіне байланысты жаңа кәсіпкерлік қызметтердің пайда бола бастауына сәйкес бухгалтерлік есептің маңызы мен рөлі арта түсуде. Осыған орай бухгалтерлік есептің мазмұны мен құрылымына өзгерістер енгізілді. Елімізде жүргізіліп отырған бухгалтерлік есеп толығымен халықаралық қаржылық есеп беру талаптарына сай орындалады. Міне осыларды ескере отырып бұрын есепші деп саналып келген бухгалтер маманы кәсіпорынның қаржылық жағдайына нықтап, бағалап, есептеп отырумен қатар кәсіпорынның алдағы уақыттағы экономикалық әл-ауқатын дамыту жолдарын жоспарлай білуі қажет. Сондықтан да кез-келген елде бухгалтер мамандарын барынша білімді етіп даярлау сол елдегі ұйымдарды экономикалық жағынан тұрақты дамуына кепілдік береді. Кез-келген ұйымда бухгалтерлік есеп жұмысын жүргізу экономикалық мәселелердің негізгі және басты қажеттілігі болып табылады. Бухгалтерлік есеп арқылы өндірілген әнімді есепке алуға, сатып-өткізуге, айырбастауға және одан түскен қаржыны тиімді де ұқыпты етіп бөліп жұмсауға, яғни кәсіпорындағы шаруашылық үдерістердің барлығын басынан соңына дейін есептеуге болады. Қазіргі кезде Қазақстан Республикасында бухгалтерлік есептің әрі қарай даму және жетілдіру, нормативтік-құқықтық актілерді жасау және бекіту, оның жаңа жүйеге-адекватты нарықтық экономикаға өтуін жеделдету жұмыстары жүргізіліп жатыр. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 28 ақпандағы “Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы” № 234 Заң Қазақстан Республикасында бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік жүйесін реттейді. Бүгінгі таңда ел экономикасының нарықтық жолға көшуіне байланысты жаңа кәсіпкерлік қызметтердің пайда бола бастауына сәйкес бухгалтерлік есептің маңызы мен рөлі арта түсуде. Осыған орай бухгалтерлік есептің мазмұны құрылымына өзгерістер енгізілді. Еліміздегі жүргізіліп отырған бухгалтерлік есеп жұмысы ірі және жария мүдделі кәсіпорындарда халықаралық қаржылық есеп беру талаптарына сай орындалуда. Бухгалтерлердің қоғамдағы бүгінгі рөлі бұл мамандықты шығармашылықты, мәртебелі және жақсы төлем ақылы етеді. Инвесторлар, кредиторлар, жұмыс берушілер және билік пен қоғамды қоса алғанда, басқа да ақпаратты пайдаланушылар, есепке және түрлі кәсіпкерлік сұрақтар бойынша есеп беруге және салық салу сұрақтарының ақпараттарына тәуелді, сүйенеді. Мұндай қызмет көрсету кезінде маманданған бухгалтерлердің мінез-құлқы түгелімен елдің және қоғамның экономикалық жақсы жағдайына мүмкіндік туғызады. Бүгінгі бухгалтер көптеген ақпараттармен әртүрлі іс-әрекеттер жасайды, содан кейін “ол дұрыс жасап жатыр ма?” деген сұрақ туындайды. Осы туындаған сұрақтарға жауаптар-есеп бірлестігінің қызметіне бақылау жасау. Сонымен қатар бұл мамандыққа қоғамдық сенім маңызды болып табылады. Қазіргі кездегі нарықтық экономиканың құрылу шарттары және басқаруды жетілдіру, кәсіпорынның дамуында жаңа стратегияларды жасауда бухгалтерлік есептің мағынасы мен рөлі күшейе түсуде. Бухгалтерлік есеп көптеген ауқымды аймақтардың бірі – өндірілетін өнімнің, орындалатын жұмыс немесе көрсетілетін қызметтің өзіндік құнын калькуляциялау және өндірістегі шығындар есебі болып табылады. Нарықтық экономикасы

бар елдердегі кәсіпорындар мен фирмалар практикасында бұл аймақтар бухгалтерлік есеп жүйесіндегі өндірістік есеп жүйесінде көрсетілген. Әсіресе қазіргі біздің елдегі нарықтық қатынастардың құрылуы шарттарында бухгалтерлік есепті жетілдіру, оның ішінде өндіріске кететін шығындар есебі және өзіндік құнды калькуляциялаудың маңызы өте зор. Нарықтық қатынастардың дамуымен бірге кәсіпорындардың дербестігі өсті, соның ішінде нарықтағы сұраныс пен ұсынысты есепке ала отырып өз өнімінің бағасын қалыптастыру нәтижесінде бухгалтерлік есеп және оның жүйесі – калькуляциялаудың мәселелері өзгерді.

Боровик Р. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. держ. упр., професор Болдуєв М. В.

ТЕХНОЛОГІЯ АУДИТУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Аудит фінансового стану передбачає оцінювання облікової та іншої економічної інформації шляхом вивчення реально існуючих зв'язків та взаємозв'язків між показниками. Проведення аудиту фінансового стану підприємства дозволяє визначити надійність, стабільність підприємства, оцінити ефективність використання фінансових ресурсів, спрогнозувати фінансові результати його діяльності.

Інформаційною базою аудиту фінансового стану є внутрішня та зовнішня звітність підприємства, статистичні дані загальноекономічного характеру, інформація про конкурентів та споживачів продукції підприємства та інші відомості. Найбільш інформативним є аналіз зовнішньої фінансової звітності, тому розглянемо детальніше основні методи:

1. Вертикальний аналіз – визначення питомої ваги окремих показників у їх сукупності;
2. Горизонтальний аналіз – порівняння окремих абсолютних і відносних показників у динаміці за ряд років;
3. Порівняльний аналіз – порівняння однакових показників за різними підрозділами, з іншими підприємствами галузі;
4. Факторний аналіз – оцінювання впливу окремих факторів на результативний показник;
5. Метод коефіцієнтів – розрахунок співвідношення окремих показників звітності. Цей метод є найбільш використовуваним, оскільки коефіцієнти більш порівнювані, інформативні, ніж абсолютні показники.

Напрями здійснення аналізу фінансового стану підприємства:

1. Оцінювання майнового стану: визначається виробничий потенціал підприємства, за допомогою розрахунку показників – суми господарських коштів, суми зносу основних фондів, коефіцієнта оновлення та коефіцієнта вибуття.
2. Аналіз ліквідності і платоспроможності: визначається спроможність своєчасно і в повних обсягах здійснювати розрахунки по короткострокових зобов'язаннях, з цією метою розраховуються коефіцієнти загальної ліквідності, швидкої ліквідності, абсолютної ліквідності, а також сума власних оборотних коштів.
3. Оцінювання ділової активності: оцінюється ефективність використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. Показники для розрахунку: загальний коефіцієнт оборотності, період обороту запасів, тес од обороту дебіторської та кредиторської заборгованості.
4. Аналіз фінансової стійкості: визначається структура джерел фінансування, які різняться доступністю, ризиковістю, вартістю. Для визначення цих характеристик розраховуються коефіцієнти автономії, маневреності, співвідношення позикових та власних коштів, забезпеченості власними коштами.
5. Аналіз прибутковості і рентабельності: оцінюється загальна ефективність вкладення коштів у певне підприємство. Визначається рентабельність продажу, капіталу та основної діяльності.

Взагалі існує більше ніж 50 коефіцієнтів, але наведені є основними. їх розрахунок повинен допомогти визначити недоліки у роботі підприємства, причини, що викликали такий стан речей, можливі шляхи – покращення діяльності у майбутньому. Для більш повного і точного оцінювання фінансового стану під час аудиту метод коефіцієнтів необхідно доповнювати іншими прийомами, методами, показниками. Завершується аудит фінансового стану комплексним оцінюванням. Пропонуються заходи щодо стабілізації та поліпшення фінансового стану підприємства.

Даримбай Б.
ЧУ "Академия "Болашақ", г. Караганда, Республика Казахстан
Ғылыми жетекші – Байтасова А. Б.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУ, ОНЫҢ МАҢЫЗЫ МЕН РОЛІ

Қаржылық есеп берушілікті аудиторлық тексеру аудитор қызметінің маңызды кезеңі. Қаржылық есеп берушілікті аудиторлық тексеруде мынадай сұрақтар қарастырылады:

– бухгалтерлік балансты тексеру;
– пайда мен зияндар туралы есепті тексеру;
– ақшалай қаржылардың қозғалысы туралы есепті тексеру;
– меншікті капиталдың құрамындағы озгерістер туралы есеп.

Есеп беру деп кәсіпорынның өткен кезеңдегі қаржылық-шаруашылық қызметін кешенді түрде сипаттайтын барлық көрсеткіштер жүйесін айтады. Есеп беру процесін жасау есеп жұмысының соңғы сатысы болып табылады.

Қаржылық есеп берудің мақсаты өз пайдаланушыларына заңды тұлғаның қаржылық жағдайы туралы сенімді, мәнді және пайдалы ақпараттарды беру болып табылады. Қаржылық есеп берудің пайдаланушыларының қатарына инвесторлар, кредиторлар, жабдықтаушылар, сатып алушылар, еңбеккерлер, сондай-ақ мемлекеттік органдар, т. б. кіреді.

Есеп беруге қойылатын негізгі талаптар: кәсіпорын қызметінің нәтижесін анық және объективті көрсету, барлық көрсеткіштерді бір-бірімен қатаң түрде үйлестіру, бухгалтерлік пен жедел-статистикалық

есеп берудің сабақтастығын (үйлесімділігін) сақтау, әдістемелік және басқада ережелерді сақтау болып табылады. Аудитор қаржылық есеп берушіліктің дұрыс толтырылуына көңіл бөледі.

Балансты және басқа да берілетін есептерді уақытында, әрі сапалы жасау үшін бухгалтерия өндірістік бөлімшелеріндегі барлық мәліметтердің (деректердің) құжатталуын, белгіленген материалдық және басқа есептерін толық көлемде берілуін қамтамасыз ету керек.

Бухгалтерлік есептің ақпараттары балансқа дейін қажет өңдеулерден өтеді. Бұл өңдеу процесі төрт кезеңнен тұрады:

Бірінші кезең. Әр түрлі шаруашылық фактілері құжатталады (іскерлік мәміле жасалады).

Екінші кезең. Есеп мәліметтері есеп талабына байланысты жіктеледі, содан соң бухгалтерлік есеп шоттарында көрсетіледі (есеп регистрлеріде ЖО, ведомость, Бас кітап).

Үшінші кезең. Есеп жиынтығы есеп беру нысандарына көшіріледі (баланс, табыстар мен шығындар туралы есеп беру, ақшалардың қозғалысы туралы есеп беру т. б.).

Төртінші кезең. Ұйымның қаржылық-шаруашылық қызметі талданады. Есеп беру жөніндегі жұмыстарды мүлтіксіз ұйымдастыру ісінде есепші қызметкерлердің міндеттерін өзара дұрыс бөлудің және есеп жұмыстарының кестесін белгілеудің маңызы зор. Берілетін есеп тиісті жиынтық құжаттарында, саралау парақтарында және белгіленген көлемдерде есептік тізімдемесінде анықталады.. Аталған деректердің негізінде талдау жасалынады.

Баланстық және басқа берілетін есептердің көрсетіштерінің дәлдігін қамтамасыз ету үшін арифметикалық және логикалық тұрғыдан мұқият тексеру керек. Баланстың сабақтастығын есепті кезеңнің басындағы баланс баптарының деректерін ағымдағы кезеңнің осы баптағы деректерімен салыстырып, жыл соңындағы көрсеткіштердің әрбір жолы анықталады. Қаржы есебін беру тәртібі бухгалтерлік есептің стандарттарымен реттеледі:

Жылдық есептің меншік иелерінде (қатысушыларында, құрылтайшыларында) немесе құрылтай құжаттарында көрсетілген мәліметтері бойынша тиісті органдарға: салық инспекциясына (кәсіпорынның тұрған жері бойынша); жергілікті қаржы органына, мемлекеттік статистика органдарына есеп береді. Кәсіпорындар (бұған шетелдіктердің қатысы бар кәсіпорындар да енгізіледі), егер Қазақстан Республикасының зандарында басқадай ерекшеліктері ескерілмеген болса, онда жылдық бухгалтерлік есепті есепті жылдан кейінгі келесі жылдың 1 наурызынан кешіктірмей береді.

Дегтярьова С. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. держ. упр., професор Болдуєв М. В.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ В УКРАЇНІ

Контролінг – нове явище в теорії і практиці сучасного управління, що виникло на стику економічного аналізу, планування, управлінського обліку, контролю та менеджменту.

Контролінг базується на наукових досягненнях різних дисциплін: економічної теорії, аналізу господарської діяльності, бухгалтерського обліку, планування, менеджменту, кібернетики, соціології.

Контролінг – це вид діяльності посадових осіб будь-якого суб'єкта господарювання (установи, організації), що спрямований на формування й забезпечення функціонування такої обліково-аналітичної системи, яка шляхом синтезу елементів обліку, аналізу, планування й контролю забезпечувала б на постійній основі та з мінімальними витратами трудових, фінансових і матеріальних ресурсів досягнення головних цілей суб'єкта господарювання.

Можна стверджувати, що існує неоднозначність трактувань, які характеризують внутрішній зміст поняття "контролінг", при цьому найчастіше його ідентифікують як: діяльність щодо забезпечення ефективного управління; управління процесом одержання прибутку; діяльність з інформаційного забезпечення управління; механізм саморегулювання діяльності; механізм координації системи управління; контроль, що охоплює всі сторони діяльності; управлінський облік; коментуюча функція менеджменту; діяльність, спрямована на оцінку всіх сторін господарювання; обліково-аналітична система.

Основні специфічні особливості контролінгу: єдність оперативних фінансово-економічних розрахунків (стратегічних рішень; нова орієнтація фінансово-економічних розрахунків для прийняття економічно обґрунтованих рішень; новий зміст таких традиційних функцій управління, як планування, контроль, інформаційне забезпечення, що утворюють ядро контролінгу як концепції управління; новий психологічний зміст ролі планово-економічних служб (служб контролінгу) на підприємстві.

Слід зазначити, що в Україні контролінгу приділяється недостатньо уваги, хоча причини для його активного запровадження є, зокрема: зростання нестабільності зовнішнього середовища, що висуває додаткові вимоги до системи управління підприємства (зміщення акценту з контролю минулого на аналіз майбутнього); збільшення швидкості реакції на зміни в навколишньому середовищі, підвищення гнучкості підприємства; необхідність у безперервному відстеженні змін, що відбуваються у внутрішньому й зовнішньому середовищах підприємства; необхідність продуманої системи дій щодо забезпечення виживання підприємства й уникнення кризових ситуацій; ускладнення системи управління підприємством, що потребує механізму координації всередині системи управління; наявність інформаційного буму при недостатності релевантної (істотної, значущої) інформації, що потребує побудови спеціальної системи інформаційного забезпечення управління; зростання загальнокультурного прагнення до синтезу, інтеграції різних галузей знань і людської діяльності.

Одним із перших кроків до формування системи контролінгу в Україні могло б стати визнання необхідності розвитку державного фінансового контролю як у напрямі вдосконалення ревізії, так і шляхом запровадження фінансового аудиту й аудиту ефективності, у тому числі на мікрорівні. Ці форми контролю разом із управлінським обліком мають стати наріжним каменем підвищення ефективності господарювання державних підприємств України.

Дубовик М. С.
Запорізький національний університет
Науковий керівник – к. е. н., професор Бугай В. З.

ОСНОВНІ ЕТАПИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасне підприємство є своєрідним організмом, який проходить усі стадії життєвого циклу, тому в процесі управління його діяльністю виникає об'єктивна необхідність визначення тенденцій розвитку фінансового стану і розкриття перспективних фінансових можливостей. Від якості вирішення цих питань залежить успіх підприємства на всіх стадіях його життєвого циклу. Для забезпечення якісного вирішення окреслених питань саме і застосовується стратегічне управління фінансовою діяльністю [1].

Процес здійснення фінансової діяльності будь-якого підприємства характеризується широким спектром його фінансових відносин з різними суб'єктами фінансової системи. Уся сукупність фінансових відносин підприємства поділяється на зовнішні і внутрішні. Внутрішні фінансові відносини виникають із засновниками при формуванні початкового капіталу, виплаті дивідендів, з працівниками по оплаті праці, із структурними підрозділами підприємства з приводу розподілу витрат і доходів тощо. Зовнішні фінансові відносини підприємств виникають при взаємодії з державою і її фінансовою системою, з міжнародними організаціями, з партнерами по фінансово-інвестиційній діяльності, з партнерами по операційній діяльності тощо.

Фінансова діяльність є цілеспрямованим процесом практичної реалізації функцій підприємства, пов'язаних з формуванням і використанням фінансових ресурсів для забезпечення економічного і соціального розвитку [2].

Процес стратегічного управління фінансовою діяльністю включає такі основні етапи:

– стратегічний фінансовий аналіз, який покликаний оцінити чинники зовнішнього і внутрішнього середовища, які впливають на діяльність підприємства, з метою оцінки сильних і слабких сторін його діяльності;

– стратегічне фінансове планування, яке ґрунтується на результатах стратегічного фінансового аналізу діяльності підприємства, оцінці можливостей і ризиків і закінчується розробкою фінансової стратегії;

– організація виконання стратегічних фінансових планів, передбачає формування майбутнього потенціалу підприємства, узгодження структури і системи управління з обраною стратегією фінансового розвитку, створення корпоративної культури, координація дій менеджерів з формування та реалізації обраної стратегії;

– реалізація фінансової стратегії, процес створення на підприємстві передумов для здійснення передбаченої фінансової підтримки його базової стратегії та успішного досягнення кінцевих стратегічних цілей його фінансового розвитку;

– оцінка і контроль реалізації фінансової стратегії, забезпечує стійкий зворотний зв'язок між реалізацією стратегії і цілями організації [3].

Головним завданням стратегічного управління фінансовою діяльністю є забезпечення стабільного розвитку підприємства в довгостроковій перспективі, а ключовим елементом процесу стратегічного управління фінансовою діяльністю підприємства є фінансова стратегія, яка ґрунтується на системі заходів необхідних для досягнення довгострокових фінансових цілей підприємства у процесі стратегічного управління його фінансовою діяльністю.

Список використаних джерел

1. Головко О. Г. Особливості стратегічного управління фінансовою діяльністю підприємства / О. Г. Головко, В. О. Пономаренко // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2014. – № 1. – С. 73–77.

2. Розумович Н. Ф. Матриця сильних і слабких сторін, які впливають на сфери фінансової діяльності машинобудівних підприємств/ Н. Ф. Розумович // Науковий економічний журнал. Вісник Бердянського університету менеджменту та бізнесу. – Бердянськ, 2015 – № 1 (29). – С.95-99.

3. Ловіц О. О. Особливості управління фінансовою діяльністю підприємств машинобудування [Електронний ресурс] / О. О. Ловіц // Наукове товариство Івана Кушніра: економічні науки. – 2012. – Режим доступу: http://nauka. kushnir. mk. ua/? page_id=42436.

Әбсағит Ж. Н.
ЧУ "Академия "Болашақ", г. Караганда, Республика Казахстан
Ғылыми жетекші – Бузаубаева П. Н.

ЭКОНОМИКАНЫҢ НАҚТЫ СЕКТОРЫН ДАМЫТУДАҒЫ ЕКІНШІ ДЕҢГЕЙЛІ БАНКТЕРДІҢ РӨЛІ

Қазіргі жағдайда Қазақстан экономикасы дамуының әлеуметтік-экономикалық қатынастарының түбегейлі жаңа негізі қаланып жатыр, өзекті мәселе экономиканың барлық саласының теңгерімді жағдайда дамуына қол жеткізу болып табылады. Қазақстанның қазіргі экономикасының стратегия жағынан маңызды, сонымен қатар күрделі, қарама-қайшы міндеттерінің бірі – экономиканың банк және нақты секторының ұтымды және жылдам өзара әрекет ету дәрежесіне жету. Ақша–несие қатынастарын құрудың әртүрлі аспектісін, мүмкінділігін және бағытын жақсарту, Қазақстанның қазіргі таңдағы экономикасын дамытудың теориясы мен практикасын құрудың негізгі міндеті болып табылады. Мұндағы басты бағыттың бірі – банк және өнеркәсіп капиталын біріктірудің мүлдем жаңа тұжырымдамасын жасау. Аталған тұжырымдаманың болмауы Қазақстанның жалпы экономикалық стратегиясына кері әсерін тигізіп қана қоймай, әртүрлі қарама-қайшылық тудырады, нәтижесінде отандық экономиканы теория және практикалық тұрғыдан модернизациялау тежеледі.

Кез-келген қоғамда несие, банк секторы экономиканың дамуы мен нығаюының негізі болып табылады. Нарықтық экономика жолын ұстанған Қазақстанда экономиканың нақты секторын несиелендіруді дамыту, қазіргі таңда жүргізіліп отырған экономикалық реформалардың басым бағыттарының бірі болып табылады. Сондықтан елімізде экономиканың нақты секторындағы әрекет ететін шағын және орта бизнесті

дамыту барысында кедергі келтірмей, керісінше даму барысына ықпал ететін икемді қаржы-несие жүйесінің қалыптастыру өзекті мәселелердің қатырында болып отыр. Осы тұста мемлекеттің атқаратын рөлі зор. Нарықтық экономикалы елдерде мемлекет экономикаға, шаруашылық жүргізуші субъектілердің іс-қызмет барысына заң кесімдері, салықтар, несиелер тәрізді құралдар арқылы араласады. Бұл өз кезегінде, ел экономикасының нақты секторының дамуына, ЖІӨ ұлғаюына, шағын бизнес субъектілері мен әртүрлі қаржы ұйымдары, екінші деңгейлі банктер арасында нарықтық қарым-қатнастың нығаюына әкеледі.

Шағын және орта кәсіпкерлік немесе бизнес – бүгінгі өркениетті дүниежүзілік экономикалық даму жүйесіндегі болашағы күмән келтірмейтін салалардың бірі болып саналады. Нақты сектор және сауда кәсіпорындары мен компаниялары Қазақстан экономикасының дамуына, өсуіне, ұлттық табыс, жалпы ішкі өнім, жалпы ұлттық өнім, жұмыспен қамтылу дәрежесі және тағы да басқа көрсеткіштердің артуына тікелей әсер етеді. Кейінгі жылдары елімізде шағын және орта кәсіпкерлікті дамытуға көбірек көңіл бөліне бастады. Шағын бизнестің дамуының бірден бір көзі банктік несие болып табылады. Экономиканың нақты секторын және де сауда фирмаларын коммерциялық банктердің несиелеуі – ұлттық экономиканың өсуіне олардың қосқан үлесі, басқа жағынан қарағанда банктердің атқаратын өзінің қызметтері қаржылық сектордың, яғни экономиканың ажырамас бөлігі. Олардың дамуы мемлекеттің, экономика агенттерінің шаруашылық өмірі үшін пайдалы, әрі тиімді.

Отандық банктер қазіргі таңда экономиканың нақты секторынадағы әрекет етуші қарыз алушылар үшін несиелерді алуды жеңілдете бастады, несие беру процесі ықшамдалып, пайыздық ставкалардың төмендеу тенденциясы байқалуда. Сонымен қатар екінші деңгейлі банктер ұзақ мерзімді несиелер бөліп отыр. Өйткені әдеттегі қысқа мерзімді, айналым капиталының толықтыру мақсатына бөлінген несиелер несиелік портфелінің көлемінің ауытқуына әсерін тигізеді. Банктер өздерінің ішкі несиелік саясаттарына сай несиелік талдаудың әдістемесін жасап, оны маркетингтік жоспарға сәйкес несиелендіретін салалардағы кәсіпорындардың несиелік қабілеттіліктерін анықтауда қолдануы қажет. Бүгінгі таңда елбасы жолдауда атап өткендей “ішкі ресурстарды банк саласына жұмылдыру қажет” екенін атап өтті. Яғни сырттан тартылған қаржылардың әкелуін бәсендету қажеттігін атап өткен болатын.

Есимова С. С.
ЧУ “Академия “Болашақ”, г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – к. э. н. Мусанова А. К.

НАЛОГОВЫЕ ПОСТУПЛЕНИЯ КАК ОСНОВА БЮДЖЕТНО-НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ СТРАНЫ

Налоговые поступления, как и в других странах, представляет собой основу бюджетно-налоговой системы, без которой немыслимо существование государства и реализация государственных программ.

С помощью налогов мобилизуются и перераспределяются средства физических и юридических лиц – налогоплательщиков. Их доля в центральных бюджетах развитых стран составляет 80–90%. Экономическое содержание налоговых поступлений обуславливается составляющими их основу налогами, которые, участвуя в перераспределении материального источника доходов – национального дохода, являются специфической формой производственных отношений. Налоги играют важную роль в перераспределении чистого национального продукта между хозяйствующими субъектами (юридическими и физическими лицами) и государством, в распоряжении которого концентрируется более одной трети чистого национального продукта.

В соответствии с Бюджетным кодексом РК в состав налоговых поступлений всех видов бюджетов включены следующие виды налогов: Корпоративный подоходный налог. Индивидуальный подоходный налог. Налог на добавленную стоимость. Акцизы. Рентный налог на экспортируемую сырую нефть. Специальные платежи и налоги недропользователей. Социальный налог. Земельный налог. Налог на транспортные средства. Налог на имущество. Налог на игорный бизнес. Фиксированный налог. Единый земельный налог.

К налоговым поступлениям относятся также различные сборы, платы и пошлины, перечень которых по видам и уровням бюджетов, установлен Бюджетным кодексом РК.

В Бюджетном кодексе РК определенные виды налоговых поступлений закреплены за соответствующим уровнем бюджетной системы.

За республиканским бюджетом закрепляются такие налоговые поступления, которые имеют наиболее важное фискальное и экономическое значение. Источниками поступлений республиканского бюджета являются: Корпоративный подоходный налог (кроме корпоративного подоходного налога с юридических лиц организаций нефтяного сектора). Налог на добавленную стоимость (НДС). Акцизы. Налог на сверхприбыль, за исключением поступлений от организаций нефтяного сектора. Рентный налог на сырую нефть и газовый конденсат. Налог на игорный бизнес.

Источниками поступлений местных бюджетов являются: Индивидуальный подоходный налог. Акцизы. Социальный налог. Налог на имущество. Земельный налог. Налог на транспортные средства. Единый земельный налог. Фиксированный налог. В совокупности данные поступления составляют 86,8% от общего объема доходов.

На контрольный счет наличностей Национального фонда РК поступают следующие налоги: Корпоративный подоходный налог с юридических лиц организаций нефтяного сектора. Налог на сверхприбыль от организаций нефтяного сектора. Налог на добычу полезных ископаемых от организаций нефтяного сектора. Рентный налог на экспорт от организаций нефтяного сектора. Дополнительный платеж недропользователя, осуществляющего деятельность по контракту о разделе продукции, от организаций нефтяного сектора.

Таким образом, налоги, сборы, пошлины могут способствовать ускоренному развитию приоритетных отраслей хозяйства страны, отдельных экономических территорий или замедлять их развитие, играть антимонопольную и антиинфляционную роль, регулировать доходы отдельных групп населения, стимулировать определенную экономическую деятельность, или заставляют отказаться от нее.

Ігнатуша Г. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. держ. упр., професор Болдуєв М. В.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Донедавна весь комплекс питань, що належать до планування, обліку і калькулювання собівартості продукції, був дуже ретельно досліджений у загальнотеоретичному і методологічному плані. Опубліковані серйозні дослідження з теорії і практики планування, обліку й калькулювання собівартості продукції. На базі Основних положень з планування, обліку й калькулювання собівартості продукції (1970 р.) міністерствами і відомствами були розроблені і прийняті в 1975–1976 рр. галузеві інструкції, де знайшли відображення галузеві особливості формування, обліку витрат виробництва і калькулювання собівартості продукції. Пізніше, у 1996 р., Кабінет Міністрів України затвердив Типові положення з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг), що мають силу й зараз. На підставі цих документів великі / середні підприємства розробляли свої інструкції, в яких були викладені особливості впровадження нормативного методу обліку виробництва й організації внутрішньогосподарського розрахунку.

Собівартість продукції є якісним показником, в якому концентровано відображаються результати господарської діяльності організації, її досягнення і резерви. Що нижча собівартість продукції, то більшою є економія праці, краще використовуються основні фонди, матеріали, пальне, то дешевше виробництво продукції обходиться як підприємству, так і суспільству в цілому. Тому проблеми формування собівартості продукції завжди будуть актуальними.

Одним із найбільш складних і водночас спірних питань, що стосується вивчення обліку витрат виробництва в ринкових умовах, є склад і структура витрат, що включаються до собівартості продукції (робіт, послуг). П(С)БО 16 передбачає, що у виробничу собівартість продукції не включаються адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати.

На сьогодні, розглядаючи формування собівартості продукції (робіт, послуг), можна з упевненістю стверджувати, що вона за своїм складом не є економічно обґрунтованою і не може повною мірою відображати рівень фактичних витрат на виробництво як усієї випущеної продукції, так і окремих її видів.

До істотних недоліків нового складу собівартості продукції варто зарахувати:

– “усікання”, тобто скорочена собівартість продукції не може бути використана в розрахунках показників економічної ефективності нової техніки й організаційно-технічних заходів;

– неможливість бути базою визначення договірних цін на продукцію, що випускається, (робіт, послуг);

– під час аналізу господарської діяльності підприємства неможливість визначення суми прибутку що була отримана підприємством за рахунок зниження собівартості продукції чи, навпаки, допущених збитків у зв’язку з подорожчанням собівартості продукції;

– неможливість визначення динаміки зниження чи збільшення собівартості продукції та її рентабельності за ряд періодів, тобто проведення порівняльного аналізу;

– ускладнення фінансового контролю за витратами у місцях їхнього виникнення.

Калмикова О. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. держ. упр., професор Болдуєв М. В.

ВПРОВАДЖЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Управлінський облік можна охарактеризувати як інтегровану систему підготовки ключової інформації й забезпечення нею різних рівнів управління з метою ефективного планування (прогнозування), контролю й поліпшення якості прийнятих користувачами рішень. Крім того, у системі управлінського обліку здійснюється оцінка прийнятих рішень на різних рівнях управління з погляду відповідності загальній стратегії підприємства. Створення цінності в системі управлінського обліку – це і є “виробництво” ключової інформації, що забезпечує конкурентні переваги будь-якому підприємству.

Традиційні підходи до розуміння того, що система обліку має включати лише внутрішню інформацію а діяльність – розглядатися як одна суцільна стаття витрат підприємства, на сьогодні неприйнятні. Система вітчизняного обліку повинна бути зорієнтована не тільки на виробництво, а й на ринок.

Керівникам уже недостатньо знати, скільки коштує та чи інша продукція (виріб, робота, послуга), для них важливо, чому вона стільки коштує, а головне – як зробити так, щоб її виробництво було вигідним. >‘ країнах, де бухгалтерський облік прийнято розділяти на фінансовий (для зовнішніх щодо підприємства користувачів) і управлінський (для внутрішніх користувачів – менеджерів підприємства), прогностична функція характерна саме для управлінського обліку. Це стало реальним на основі бюджетування, прогнозування поведінки витрат і доходів, експертних оцінок, розробки альтернативних рішень.

Класифікація витрат для вирішення різних завдань не може бути однаковою, а має відповідати принципу “різна класифікація для різних цілей”.

Невід’ємним елементом ефективного управління витратами та базою для проведення маржинального аналізу й аналізу беззбитковості є розробка довідника витрат за статтями елементів, характером поведінки (постійні, змінні, змішані) по центрах відповідальності. Крім того, доцільна розробка класифікатора товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ) і послуг за видами, групами, постачальниками, ринками збуту, регіонами тощо.

Основною метою управлінського обліку, що покликаний задовольнити інформаційні потреби внутрішніх користувачів, є підвищення ефективності управління, а отже, ефективності планування, нормування контролю й прийняття управлінських рішень.

На основі використання зарубіжного досвіду з урахуванням національної практики доцільно створити необхідну базу для розробки й удосконалення системи управлінського обліку в Україні. До основних переваг упровадження системи управлінського обліку належить:

– досягнення прозорості при формуванні собівартості продукції й оптимізації асортиментів продукції, що дасть можливість поступово збільшити питому вагу найбільш вигідних видів продукції в продуктовому портфелі;

– реальна можливість формування гнучкої цінової політики, вигідної не тільки підприємству, а і покупцям;

– поява можливості оцінки з погляду ефективності витрат по всіх видах продукції, функціях, процесах, проектах, відповідальних особах, регіонах, а отже, підвищення ефективності контролю й управління.

Касян К. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. держ. упр., професор Болдуєв М. В.

ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛОЖЕНЬ (СТАНДАРТІВ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В АНАЛІЗІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Серед об'єктів довгострокового інвестування найбільшу питому вагу мають основні засоби. Технічний стан, динаміка і структура цих необоротних активів, критерії їх визнання та методи оцінювання пряме впливають на формування інвестиційної політики підприємства. Все це підтверджує значення інформаційного матеріалу, що міститься в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби", в методичному забезпеченні аналізу довгострокових інвестицій. Особливе місце в аналізі структури коштів фінансування займає оцінювання внутрішніх джерел, найважливішим із яких є амортизація. Залежно від методу нарахування амортизації, який буде застосовуватися, аналітик реально може оперувати такими результативними показниками, як рівень проектного прибутку, фінансового ризику, величина інвестиційного капіталу та ін. Крім того, даний стандарт розкриває склад витрат на придбання (створення) основних засобів, ще дає змогу методично правильно оцінити обсяг інвестиційних видатків в частині витрати коштів на капітальні вкладення.

Аналіз та оцінювання ефективності кінцевих результатів інвестування, що проводиться у формі капітальних вкладень, рекомендується здійснювати за етапами (стадіями) проектного циклу. На кожному етапі аналітик збирає та узагальнює корисну інформацію про напрями руху грошових коштів. На початковій стадії реалізації проекту, крім даних про величину капітальних затрат, необхідно враховувати інформацію про можливі витрати щодо списання зношених основних засобів, виручку від продажу активів, які замінюються, величину відсотків за надання підприємству грошових коштів та ін. На етапі експлуатації нових виробничих потужностей, створених внаслідок здійснення капіталовкладень, існує важливе завдання об'єктивного оцінювання майбутніх грошових потоків. Аналітику необхідно одержати достовірні дані про величину виручки від реалізації продукції (робіт, послуг), витрати підприємства, пов'язані з виготовленням і продажем продукції, обсяги нарахованої амортизації та ін. На стадії завершення проекту необхідно оцінити його ліквідаційну вартість, яка складається з виручки від можливої реалізації активів, витрат по демонтажу обладнання, розбирання будинків і споруд, суми безнадійної дебіторської заборгованості та ін.

У вищенаведеному переліку показників окреме місце займають доходи та витрати підприємства, які характеризуються в Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку 15 "Дохід" і 16 "Витрати". В них розкривається понятійний апарат, який використовується в інвестиційному аналізі, дається економічна оцінка змісту цих явищ, надана структура доходів і витрат підприємства, у зв'язку з чим ці положення входять до кількості базових стандартів аналізу довгострокових інвестицій.

Хоча Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 "Будівельні контракти" визначає методологічні засади формування лише підрядниками у бухгалтерському обліку інформації про доходи і витрати, пов'язані з виконанням будівельних контрактів, можливості використання даного стандарту в інвестиційному аналізі проявляються за такими напрямами. По-перше, в цьому положенні даються визначення термінам, що часто застосовуються в проектному аналізі. По-друге, розглядається система синтетичних і аналітичних показників, без яких неможливо здійснити якісне оцінювання ступеня завершеності будівельного етапу реалізації інвестиційного проекту. По-третє, обумовлюються можливі форми розрахунків (за етапами і після завершення всіх робіт) та методика формування договірної вартості об'єкта будівництва: за фіксованою (проектній вартості об'єкта, що коригується залежно від впливу ряду факторів) і відкритою ціною (за обсягом фактичної вартості будівництва в поточних цінах плюс прибуток підрядника).

Князєва О. О.
Класичний приватний університет. м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Гнезділова О. М.

АУДИТ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Міжнародний досвід розвитку аудиту свідчить про те, що аудиторська перевірка – це норма, без якої неможливий цивілізований бізнес. Основне її призначення – незалежна перевірка фінансової звітності та іншої інформації про фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання для формування висновків стосовно їхнього фінансового стану та достовірності його відображення в бухгалтерському обліку та звітності відповідно до чинного законодавства і встановлених нормативів.

Завдання аудиторської перевірки стану обліку та звітності полягає у підвищенні ефективності попереджувального та поточного контролю виробництва і фінансово-господарської діяльності підприємства, з метою недопущення виникнення втрат і перевитрат виробничих ресурсів, порушення трудової та виробничої дисципліни, нестач і крадіжок суспільної власності, а також інших негативних явищ у господарюванні.

Аудит фінансової звітності дає змогу визначити незбалансованість у русі коштів підприємства, позитивні та негативні тенденції, поставити питання більш детального вивчення його стану не тільки на основі бухгалтерської, статистичної та оперативної звітності, а й іншими шляхами, наприклад, здійснити опитування працівників підприємства, а, можливо, й залучити додаткові інформаційні матеріали. Дані фінансової звітності та обчислені на її основі показники фінансового стану підприємства (фінансова стійкість, ліквідність, ділова активність і рентабельність) використовуються для визначення рівня ймовірності банкрутства підприємства. У процесі аудиту фінансової звітності підприємства аудитор використовує інформацію, яка є достатньою для обґрунтованості прийняття необхідних висновків. Отже, за основу береться облікова інформація, яка містить показники фінансової звітності, а саме: баланс підприємства; звіт про фінансові результати; звіт про рух грошових коштів; звіт про власний капітал підприємства та примітки до фінансової звітності. Основні фінансові звіти, які використовуються при аудиті, – це стандартні форми квартальної та річної бухгалтерської звітності. Для комплексу показників звітності притаманний як логічний, так і інформаційний взаємозв'язок. Логічний взаємозв'язок – це взаємна кореспонденція звітних форм, їхніх розділів і статей. Більшість статей балансу комплексні й деякі з них, які належать до фінансового і майнового стану підприємства, розшифровуються у відповідних формах, зазначених вище.

На підприємствах стандартної звітності дозволено проводити аудит оперативно, без додаткових зусиль щодо пошуку інформації. Крім цього, можна аналізувати зміни в динаміці показників, окреслювати загальні тенденції розвитку підприємства. Наявність приміток до фінансових звітів полегшує процес аудиту. В них пояснюються основні фактори, які вплинули на фінансові результати роботи, загальна характеристика фінансового й майнового стану та інша корисна інформація.

В аудиті використовують робочу документацію, тобто документи, що створюються у процесі аудиту для управління ним або як докази достатньої обґрунтованості думки аудитора щодо достовірності фінансової звітності.

Головними вимогами до інформації, на основі якої здійснюється аудит, є її доцільність і достовірність. Ці два параметри в міжнародних і національних стандартах обліку визначаються як головні, завдяки ним інформація стає корисною. Вона є доцільною, якщо може вплинути на вартісну "оцінку або на прийняття рішень. Усі дані звітності з початку здійснення аудиту мають бути перевірені щодо повноти й достовірності відображення операцій.

Достовірна фінансова звітність – це звітність, яка сформована з дотриманням правил і принципів, регламентуючих її складання; відбиває реальний стан об'єктів фінансового обліку (господарських фактів, подій або їхніх наслідків); складена за умов достовірної оцінки її елементів (статей) та відсутності суттєвих помилок і перекручень.

Отже, аудит фінансової звітності сприяє виявленню недоліків, запобіганню банкрутству, визначенню перспектив розвитку виробництва в умовах жорсткої конкуренції.

Корж Л. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Гудима О. В.

ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ АВТОМАТИЗОВАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Контроль у середовищі автоматизованих інформаційних систем (АІС) є частиною загальної системи внутрішнього контролю суб'єктів підприємницької діяльності (СПД). Його мета – забезпечення ефективного та економічного функціонування інформаційної системи, надійного збереження даних у комп'ютерному середовищі й своєчасного надання необхідної інформації для прийняття управлінських рішень.

Критичні елементи стосуються факторів, істотних для кількох складових загальної структури внутрішнього контролю СПД, у тому числі й середовища контролю. Саме тому практичне використання критичних елементів гарантує ефективність і надійність системи внутрішнього контролю на підприємстві. Істотні фактори – це, насамперед, прихильне ставлення і підтримка з боку вищого керівництва, періодична оцінка ризику й моніторинг пов'язаних із ризиком аспектів, продуктивний зв'язок між керівниками та персоналом. В АІС внутрішній контроль має свою специфіку, наприклад, не рекомендується однозначно покладатися на певну методику контролю протягом тривалого періоду (у неавтоматизованих інформаційних системах методики контролю, як правило, порівняно стабільні), але надійне середовище контролю має створюватися з таким розрахунком, щоб його не доводилося часто переглядати чи змінювати.

До системи внутрішнього контролю в СПД, які запровадили (або запроваджують) автоматизовану обробку інформації, має входити комплекс заходів для забезпечення цілісності, точності, істотності й відповідності даних, які зберігаються на носіях, що може прочитати машина. Цей комплекс заходів загального контролю назвемо програмою інформаційної безпеки.

Успішність і тривалість перевірки, у ході якої збирається доказова інформація в середовищі АІС згідно з поставленим завданням, значною мірою залежить від того, наскільки добре ревізор знає методологію дослідження даних, що зберігаються в електронному вигляді, та особливості організації й методики автоматизованого контролю.

Кутняк О. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Гнезділова О. М.

РОЛЬ НЕЗАЛЕЖНОЇ ПЕРЕВІРКИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Важливим інструментом ринкової економіки є система національного фінансово-економічного контролю, яка формується в Україні. Провідна роль у цій системі належить незалежному аудиту. Розвиток, формування розробка теорії та узагальнення практики в проведенні аудиту ґрунтується на законах економічної теорії – теорії аргументованих положень про закономірність економічної сутності господарських процесів.

Переважна частка діючих на сьогодні підприємств не підлягають державному контролю, але власники, інвестори, та інші користувачі інформації бажають знати дійсний стан справ свого підприємства. З цією метою вони запрошують аудиторські фірми, які можуть надавати висновки з будь-якої обліково-економічної, правової та фінансової тематики. За таким напрямом, відповідно до Закону України "Про аудиторську діяльність", проведення аудиту – це "перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності й обліку, його повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам".

У проведенні незалежного контролю – аудиту, застосовуються сукупність прийомів та способів, за допомогою яких оцінюється стан об'єктів, що й становить метод аудиторської діяльності. Методологія проведення аудиту повинна відбуватися відповідно до встановлених правил й принципів, які по-перше, підкреслюють та визначають професійну етику в проведенні аудиту, що полягає в організації, плануванні, оформленні та складанні аудиторського висновку й базується на ділових та моральних якостях аудитора як висококваліфікованого спеціаліста в галузі бухгалтерського обліку; по-друге, це загальні принципи теорії в проведенні аудиту, які визначаються як принцип науковості та пошуків новітніх підходів щодо проведення контрольних заходів при проведенні аудиту.

Аудит, на відміну від інших видів контролю, це вид підприємницької діяльності, який проводиться на будь-якому етапі господарювання суб'єкта підприємництва й визначається його видами та основними завданнями – аудит стратегічних напрямів підприємства, аудит достовірності фінансової звітності, аудит стану бухгалтерського обліку, надання консультативних послуг.

Об'єктами аудиторської перевірки виступають економічні, організаційні та інформаційні характеристики суб'єкта підприємництва, які виражені в його матеріальних, трудових, фінансових ресурсах, господарські процеси, економічні результати господарської діяльності, організаційні форми, методи та функції управління підприємством.

Аудиторський контроль фінансово-господарської діяльності підприємств за організаційними ознаками поділяється на зовнішній і внутрішній. Залежно від виду проведення аудиту, за організаційними ознаками, зовнішній аудит проводиться на підставі укладеної угоди між суб'єктами підприємницької діяльності й аудиторською фірмою, де визначаються об'єкти аудиту, обсяг робіт, період та строки проведення перевірки. Зовнішній аудит може бути обов'язковим для суб'єктів підприємництва із підтвердженням достовірності та повноти річного балансу, які оприлюднюють свою звітність. Внутрішній аудит проводиться власником підприємства з метою визначення потреб управління, платоспроможності та запобігання банкрутству, а також вирішуються питання з підвищення ефективності й прибутковості підприємства за рахунок використання власних резервів.

На основі отриманих аудиторських доказів складається результат з проведення аудиту – аудиторський висновок, в якому висвітлюється думка аудитора стосовно достовірності звітності, повноти й відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності.

Литвин І. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Покатаєва О. В.

АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ФІНАНСОВИМИ ОРГАНАМИ

Як видно з практики аудиторської діяльності, в Україні значну роль відіграє аудит розрахунків з фінансовими органами. На даному етапі, коли держава не може створити умови для прозорого оподаткування, підприємці намагаються приховати свої реальні прибутки (зменшити дохід для оподаткування), завищити витрати (і не завжди обґрунтовано), знизити заробітну плату до мінімально дозволеного мінімуму (щоб менше робити нарахувань до фондів) та шукають усі можливі способи ухиляння від сплати податків та зборів. У зв'язку з цим збільшилися перевірки, що здійснюють Податкові інспекції, Фонди соціального страхування та інші органи, які мають на це право. Здебільшого помилки, що знаходять податкові інспектори, не завжди можна зарахувати до навмисних, тому що вони можуть з'являтися через незнання законодавчої і нормативної бази. Щоб уникнути сплати штрафів, що можуть виражатися в дуже значних сумах, підприємства воліють звертатися до аудиторських фірм із метою підтвердження правильності й законності зроблених операцій, пов'язаних зі сплатою податків і відрахувань у фонди.

В той самий час не вирішено питання, які потребують теоретичного осмислення та розробки практичних рекомендацій, головні з яких оптимізація процесів планування, організаційно-методична структура та забезпечення аудиту, що спираються на застосування сучасних технологій збору, обробки й аналізу інформації відносно об'єкта аудиту, аудиту розрахунків з фінансовими органами.

Об'єктивна необхідність вирішення цих питань зумовила вибір напряму дослідження.

Основними завданнями, що ставляться під час проведення аудиту розрахунків з бюджетом та позабюджетними фондами, є підтвердження правильності, своєчасності та повноти нарахування і перераху-

вання податків, правильності ведення обліку за цими розрахунками й заповнення звітності та відповідності даних облікових регістрів даним податкової звітності. Кожне з цих завдань поділяється на більш конкретні.

Основним серед конкретних завдань аудитора є підготовка аудиторських доказів за певним об'єктом. На підставі аналізу й узагальнення даних аудиторських доказів аудитор робить висновки про правильність ведення бухгалтерського обліку і достовірність бухгалтерської звітності. Для того, щоб отримати узагальнений матеріал, який би характеризував правильність ведення бухгалтерського обліку й достовірність бухгалтерської звітності, аудитор під час проведення аудиторської перевірки відповідно до програми збирає за об'єктом необхідні докази.

Визначимо, які саме докази необхідно зібрати для проведення аудиторської перевірки розрахунків із бюджетом та позабюджетними фондами. Насамперед це дані про види діяльності підприємства, щоб з'ясувати, які податки взагалі має сплачувати підприємство. План рахунків, які використовує підприємство, що слугує для визначення, на яких рахунках та субрахунках обліковуються розрахунки за тим чи іншим податком. Відомості про нарахування та сплату податків за кожним податком конкретно. Відомості про результати попередніх аудиторських перевірок, а також дані перевірок податковими та іншими органами, які мають на це право тощо.

Мнуар Е. Р.
ЧУ "Академия "Болашақ", г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – к. э. н. Пименов А. В.

РАЗРАБОТКА МЕРОПРИЯТИЙ, ОБЕСПЕЧИВАЮЩИХ ОПТИМИЗАЦИЮ ИСТОЧНИКОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ ТЕКУЩИХ АКТИВОВ ПРЕДПРИЯТИЯ

Комплексное управление текущими активами и пассивами предприятия основывается на взаимосвязи трех экономических категорий: собственные оборотные средства, текущие финансовые потребности и деньги.

Управление финансовой устойчивостью предполагает системное управление текущими активами и пассивами.

К текущим активам относятся запасы, дебиторская задолженность, краткосрочные финансовые вложения, деньги.

От правильного понимания и формирования учетной политики зависит экономическая эффективность деятельности предприятия, его финансовая устойчивость. Выбранная предприятием учетная политика оказывает принципиальное воздействие на величину балансовых статей, формирование себестоимости, величину собственного и заемного капитала. Грамотно сформированная учетная политика обеспечивает конкурентные преимущества на рынке.

Также при разработке краткосрочной финансовой политики предприятия значительное значение имеют такие его элементы, как политика управления оборотными активами и кредиторской задолженностью предприятия.

Политика управления оборотными активами, как составная доля общей финансовой политики предприятия, состоит в формировании необходимого размера и состава оборотных активов, оптимизации структуры источников их финансирования для достижения целей предприятия и поддержания высокого уровня финансовой устойчивости.

Политика управления кредиторской задолженностью предприятия заключается в обеспечении своевременного начисления и выплаты средств, входящих в ее состав. Алгоритм управления кредиторской задолженностью предприятия состоит в следующем: анализ кредиторской задолженности предприятия в предшествующем периоде, определение величины и состава кредиторской задолженности предприятия в предстоящем периоде, установление периодичности выплат по отдельным видам внутренней кредиторской задолженности, оценка эффекта прироста кредиторской задолженности предприятия, обеспечение контроля за своевременностью начисления и выплаты средств в разрезе отдельных видов кредиторской задолженности.

На практике экономисты считают, что в настоящее время для большинства организаций первоочередными стали цели поддержания устойчивого производства и стабилизация текущей финансовой деятельности.

Анализ финансовой политики организаций, который определяет долгосрочные перспективы роста, включает в себя, с одной стороны, изучение основных источников формирования собственных средств и привлечения дополнительных финансовых ресурсов, а с другой стороны, оценку приоритетов в направлениях использования имеющихся финансовых средств. В качестве основного направления использования финансовых средств предприятия является формирование нужных для текущего производства оборотных средств; на втором месте идет закупка и модернизация оборудования. Для среднего и крупного бизнеса третьим по значимости направлением вложения средств выступает ремонт помещений (вероятно, это связано с наличием излишков площадей и стремление сдать их в аренду либо продать по высокой цене).

Огаркова О. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Гудима О. В.

ФОРМУВАННЯ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ ОСНОВИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Побудова нових економічних відносин неможлива без активізації процесів у такій специфічній сфєо діяльності, як операції з основними засобами й поліпшення якості управління ними як на рівні підприємства, так і на рівні держави. Процес управління, у свою чергу, являє собою сукупність доцільних дій: спостереження, фіксація, відтворення, обчислювальні дії, рух документів, аналіз інформації, оцінка варіантів, вибір найкращої програми дій, прийняття рішень, юридичне підтвердження обраного рішення тощо [1, с. 392)

Усі ці дії ґрунтуються на збиранні та обробці інформації, без якої процес управління неможливий. У зв'язку із цим для конкретного індивідуального власника основних засобів особливого значення набуває бухгалтерський облік як сполучна ланка між збиранням і обробкою інформації про наявність і стан об'єктів нерухомості, з одного боку, і прийняттям управлінських рішень щодо них – з іншого.

Дослідження показали, що у сфері обліку й контролю за основними засобами необхідно вирішити багато організаційних, методологічних і методичних проблем. Причому розвиток і вдосконалення бухгалтерського обліку об'єктів основних засобів є складовими комплексу заходів з покращання обліково-аналітичної інформації та контрольної роботи на підприємствах, незалежно від форм власності. Таку роботу в автономному режимі (стосовно якогось одного розділу обліково-контрольної діяльності) у сучасних умовах проводити не можна. Усі дії мають виходити із загальних напрямів концепції створення єдиної системи обліку й контролю.

Важливими складовими ефективного ведення обліку й контролю за основними засобами на підприємстві стануть, на наш погляд, деякі уточнення і пропозиції.

Об'єднання на субрахунку 151 "Капітальне будівництво" витрат на будівництво об'єктів нерухомості устаткування, що підлягає монтажу в процесі будівництва, не є економічно грамотним. Тому для облік, обладнання, що потребує монтажу, доречним буде виділити окремий субрахунок 156 "Устаткування, і_: потребує монтажу в процесі будівництва". Після проведення всіх робіт з монтажу результат його буде віднесено або на збільшення відповідної групи основних засобів у разі виділення такого устаткування ж окремого об'єкта, або на рахунок 151 "Капітальне будівництво" в разі врахування його в складі капітального будівництва.

Вважається доцільним створення фонду фінансування будівництва та придбання нерухомості з метою визначення стану й готовності підприємства без зайвої напруженості для виробничої діяльності розпочинати будівництво або придбання необхідних об'єктів основних засобів. Для цього пропонується до рахунку 47 "Забезпечення майбутніх витрат і платежів" відкрити субрахунок 475 "Фонд забезпечення майбутнього фінансування капітального будівництва (придбання) об'єктів нерухомості".

На нашу думку, у вітчизняній практиці обліку слід установити два варіанти списання відсотків за кредит, особливо щодо таких специфічних активів, як об'єкти нерухомості:

а) базовий підхід – нараховані відсотки за кредит повністю включаються до поточних витрат фінансової діяльності й не капіталізуються;

б) альтернативний варіант – відсотки за цільовими кредитами, що використані на фінансування конкретних інвестиційних проектів чи придбання активів довгострокового використання, відносяться на збільшення капітальних витрат і включаються у первісну вартість об'єктів.

У зв'язку з цим відповідні корективи доцільно внести у П(С)БО 7 "Основні засоби".

Садакбаева Г. Б.
ЧУ "Академия "Болашақ", г. Караганда, Республика Казахстан
Ғылыми жетекші – к. э. н., профессор Дарибекова А. С.

БАҒА ТАҒАЙЫНДАУ ҮДЕРІСІНЕ БӘСЕКЕНІҢ ЫҚПАЛЫ

Ешбір фирма өзінің бағалық шешімдерінің нәтижесін біржақты болжай алмайды. Бұл нәтижелер сатыплаушылар мен бәсекелестердің ықпалдасуынан қалыптасады.

Нарықтық бәсеке өтетін шарттар, көбінесе, "нарықтық құрылым" деген терминмен белгіленеді. Нарық құрылымы фирмалар саны көлемі, өнім сипаттамасы, нарыққа шығу және кіру жеңілдігі, ақпаратты алу тиімділігі аркылы анықталады. Нақты тауарға баға қалыптастыруда тауар сатылатын нақты нарықтың құрылымын білу қажет. Нарықтың келесі типтерін бөліп қарастыруға болады: еркін, монополиялық, олигополиялық бәсекелестік және таза монополия.

Еркін (таза) бәсекелестік нарық фирмалардың көптігімен ерекшеленеді. Оның әрқайсысына нарықтың кішкентай үлесі тиесілі, сондықтан фирмалардың ешқайсысы ағымдық бағаның дәрежесіне елеулі ықпал ете алмайды. Нарық біржақтылыкпен, бағалық шектеудің жоқтығымен, бәсекелес тауарлардың бірін-бірі алмастыратындығымен сипатталады. Фирма үшін бұл жағдайда баға бойынша сұраныс толық икемді. Салалар үшін сұраныс пен ұсыныс арасындағы қатынас кері пропорционалды. Бағаның төмендеуі сұраныстың өсуіне әкеледі. Сонымен, еркін бәсекелестік жағдайында бірде – бір фирма нарықта бағатағайындауда елеулі ролі атқармайды, бағалар сұраныс пен ұсыныс әсерінен қалыптасады. Яғни фирмаларға қалыптасқан баға дәрежесіне бағынуға тура келеді. Фирма нарық тық бағадан жоғары бағаны сұрай алмайды, өйткені сатып алушылар сол нарыктық бағамен кез келген тауар санын еркін игере алады. Бірақ нарық конъюнктурасына қысқамерзімдік ықпал ету жағдайлары белгілі. Бұл мақсаттар үшін "кездейсоқ бағаны төмендету" стратегиясын қолданады. Ол стратегия бойынша фирма мен максималды жоғары баға қалыптастырып, кейін бағаны нарыктық бағаға дейін баяу төмендетеді. Сол бағаның жоғары болған кішкентай кезең арасында фирма белгілі – бір тауар санын өткізіп, соның арқасында өз табысын жоғарлатады.

Бұл сатып алушы тауардың сапасы туралы ақпаратты салыстырмалы жоғарлаған баға арқылы алса ғана мүмкін болады. Бағанын, өсуі сапаны жоғарлатуға кеткен шығындарды көрсетеді деген ой туындайды. Бірақ уақыт өткен соң сатып алушы алынған бұйымның бағасы мен нақты сапасы арасындағы сәйкессіздікті көріп, сол тауардың келесі жолы сатып алмайды.

Монополистік бәсеке нарығы өнімдері толық алмастырылмайтын сапасы, безендірілуі, тұтыну талғамымен ерекшеленетін| көптеген фирмалардан түрады, сондықтан онда баға диапазоны кең болады. Ерекшеліктер тауарлармен бірге керсетілетін қызметтер болуы мүмкін. Сатып алушылар ұсыныстардың озгешелігін ескере отырып, әртүрлі баға төлеуге дайын болады. Сатушылар бағадан бөлек ерекшелену үшін нақты тұтынушылар үшін әр-түрлі ұсыныстар жасайды және тауарларға маркалық атау беру, жарнама, жеке стау эдістерін практикада кең қолданады. Монополиялық бәсеке нарығына негізгі 3 қасиет тән:

– Фирмалар арасындағы өткір бәсекелстік;
– Тауарлар дифференциациясы;
– Нарыққа кіру жеңілдігі.

Монополиялық бәсеке жағдайында фирма бағатағайындаудың әртүрлі стратегияларын қолданады.

Кең таралған стратегияның бірі – географиялық негізде құрылған стратегия. Ол фирма тауарды елдің әр аймағында әр түрлі бағамен сатқанда қолданылады.

Тұтынушы сұранысы жоғары дифференциацияланған кезде "люкс" тауарлары өте жоғары бағалармен, ал қалған сатып алушыларға әдеттегі тауарлар қалыпты бағалармен ұсынылады. Бұл жағдайда "номиналдан жоғары" баға орнату стратегиясы қолданылады.

Сапар Н. Н.
ЧУ "Академия "Болашақ", г. Караганда, Республика Казахстан
Ғылыми жетекші – Бузаубаева П. Н.

МІНДЕТТІ ӘЛЕУМЕТТІК МЕДИЦИНАЛЫҚ САҚТАНДЫРУ

Медициналық сақтандыру – денсаулық сақтаудағы халықтың мүддесін әлеуметтік қорғаудың түрі, медициналық көмек қажет еткенде сақтандырылған жағдай бойынша науқасқа жинаған қаржы кепілдік болады. Негізінде медициналық сақтандырудың екі түрі бар. Олар – міндетті медициналық сақтандыру және ерікті медициналық сақтандыру. Міндетті медициналық сақтандыру медициналық жәрдемнің сапасын бақылауды қарастырады, оның мақсаты – міндетті медициналық сақтандырудың базалық бағдарламасымен және медициналық жәрдемнің қолданыстағы стандарттарымен кепілденілген көлемде, сапада және шарттарда медициналық жәрдем алуға азаматтардың (сақтандырылған) құқықтарын қамтамасыз ету. Ал ерікті сақтандыру адамның қалауы бойынша ғана жүзеге асырылады. Міндетті медициналық сақтандырудың құндылығы келісімшарт тәртібінің болуы, демек, келісімшарт орындалмаған кезде, сақтық қорғау мүмкіндігі, емделген ауру адамдардың санына қарай медициналық мекемелердің кепілденілген ақша алуы, медициналық жәрдем жақсы болса, бұл медициналық мекемеге аурулар көп келетіндіктен медициналық жәрдемнің сапасын арттыруға ұмтылуы және т. б. болып табылады. Дәрігерлер ауруды емдеуге ынталы болады; сөйтіп, медицинаға қалыпты рыноктық қатынастар енгізіледі.

Ерікті медициналық сақтандыру міндетті медициналық сақтандыру жүйесіне толықтыру болып табылады. Ол сақтық төлемақыларды, яғни медициналық қызмет көрсетуге жұмсалатын өтемді, жүзеге асыруды қарастыратын жеке басты сақтандыру түрлерінің жиынтығы болып келеді. Сақтық полисінің құны қызметтердің ассортиментіне, емдеуге жататын сырқаттардың түріне, сақтандырылған ауруға қызмет көрсетілетін емдеу мекемелеріне байланысты болады. Ерікті медициналық сақтандырудың негізгі құндылығы қазіргі құрал-жабдықпен жарақталған және жоғары сыныптық мамандары бар клиникаларда сапалы медициналық жәрдем алу мүмкіндігі болып табылады. Дамыған елдердің тәжірибесі көрсетіп отырғандай, ең дұрысы міндетті және ерікті медициналық сақтандырудың үйлесімі болып табылады. Мысалы, АҚШ– та "Медикор" жүйесі – егде адамдар үшін, "Медикэйд" жүйесі – кедейлер, жұмыссыздар мен мүгедектер үшін. ГФР-де – сырқатты сақтандыру. Медициналық сақтандырудың шетелдік жүйелері, әдеттегідей, өзін-өзі сақтандыру қағидатында (жұмыс берушілердің, жұмыскерлердің және мемлекеттің негізінен төменгі әкімшілік буынның қатысуы) жұмыс істейді және нысандары мен әдістерінің сан алуандығымен ерекшеленеді. Медициналық сақтық қорғаудың ұжымдық (сапалық), қоғамдық (мемлекеттік) және жеке (жекеше) жүйелері бар. Әлемдік тәжірибеде медициналық сақтандыру жүйесінің бірнеше модельдері бар және соған орай өзіндік ерекшеліктерге ие. АҚШ-та ерікті медициналық сақтандыру енгізілген. Құрама Штаттардағы медициналық сақтандыру толықтай дерлік жұмыс беруші тарапынан қамтамасыз етіледі. Қазіргі таңда ерікті түрде халықтың 60%-ы медициналық сақтантандырылған. Израильде денсаулық сақтау ұйымдарының ең үздік заманауи технологияларды былай қойғанда, жан басына шаққандағы дәрігерлердің көптігі жағынан да алдыңғы қатарда екенін атап өту керек. Сонымен қатар, Израиль өмір сүру ұзақтығынан да алда. Әйелдер үшін бұл 79,4 жас болса, еркектер арасында – 75,5 жас. Ал нәресте өлімі жағынан ең төменгі орында. Израильдегі медициналық сақтандырудың бір ерекшелігі – халықтан денсаулық сақтау салығы ретінде міндеттелген. Міндетті медициналық салық заңдастырылғандықтан, елде медициналық қызмет көрсету де ақысыз. Азаматтарға ұсынылатын тегін науқастық кассада барлық сырқаттың емі мен дәрі-дәрмегі қарастырылған. Алайда органдардың трансплантациясы, шетелде емделу, дәстүрлі емес емделу мен тіс дәрігерінің жеңілдіктеріне азаматтар қосымша ақы төлейді. Италия үкіметі азаматтардың денсаулық сақтауына көбірек қаражат бөледі.

Ситенький Р. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Гнезділова О. М.

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

Управління витратами є одним із найважливіших напрямів в управлінні підприємством. У загальній системі показників ефективності роботи підприємства головне місце займають показники витрат. З метою підвищення ефективності контролю (моніторингу) за витратами потрібно створити таку інформаційну систему на підприємстві, яка вчасно буде забезпечувати управлінський апарат достовірною й повною інформацією про витрати.

Керівники всіх підприємств мають постійну потребу в прийнятті оптимальних рішень стосовно ~утань вибору найбільш ефективних методів управління. Недостатньо того, щоб окремі рішення були економічно ефективними самі по собі, слід намагатися, щоб уся діяльність підприємства була ефективною. Тож побудова системи управління витратами є дуже важливою для всіх підприємств, необхідно вдосконалити теоретичні основи управління витратами, розробити моделі управлінського обліку.

Реалізація загальних функцій будь-якого підприємства пов'язана з витратами різних ресурсів, за якими необхідний постійний контроль. Економічний контроль за витратами на підприємстві може здійснюватися через моніторинг.

В управлінні витратами, тобто при плануванні, організації, мотивації, контролі та регулюванні їх рання, необхідна відповідна інформація. Система управління витратами має передбачати можливість актуалізації, мета якої – оперативний моніторинг показників витрат, їх аналіз і наступна оперативна розробка р них сценаріїв для нормалізації обстановки. Треба передбачати можливість відстеження виконання розрахункових показників функціональними підрозділами підприємства й відновлення системи за результатами прийнятих управлінських рішень.

Постановка системи управління витратами передбачає: організацію структурного підрозділу для забезпечення управління витратами або розподіл повноважень з управління витратами між існуючими підрозділами, формалізацію процедур управління витратами, опис нових процесів управління, формування систем обліку й контролю, інструментів управління витратами.

Система функціонального управління витратами розглядається як інструмент управління витратами на підприємстві, як модель організації управлінського обліку, як складова системи управління підприємством. Унаслідок важливості управління витратами для підприємств вона має бути інтегрована в систему управління, стати її невід'ємною частиною. Метою створення системи функціонального управління витратами є посилення контролю за функціональними центрами витрат на основі системи стандартів за допомогою персональної відповідальності їх керівників.

Для сучасних підприємств усе більш актуальним стає не стільки завдання точного та повного визначення величини витрат, скільки запобігання невиправданим витратам. У довгостроковому плані кожне підприємство має знижувати витрати. Витрати на підприємстві повинні бути завжди нижчими від середнього рівня.

Керівники всіх рівнів управління підприємством мають бути постійно в курсі дійсного стану справ з витратами. Управління витратами неможливе без побудови раціональної системи, що може адаптуватися до змін зовнішнього та внутрішнього середовища.

До основних принципів формування системи функціонального управління витратами належать такі: використання функціонального підходу, відповідно до якого з реалізацією кожної загальної функції асоціюється виникнення певних витрат; забезпечення відповідності організаційної структури управління підприємством функціональному підходу до діяльності підприємства шляхом формування його функціонально-структурної організації; використання стандартів витрат.

Сокол Д. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Гнезділова О. М.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНКИ АУДИТОРСЬКОГО РИЗИКУ

У сучасній спеціальній літературі можна виділити три основні методи оцінки аудиторського ризику.

Перший метод – ініціативний або оціночний, коли аудитор, виходячи з власного досвіду, проводи' виміри аудиторського ризику за допомогою термінів з широким та суб'єктивним значенням типу "низький" (10–40%), "середній" (40-70%), "високий" (70-100%). Цей метод у найкращому випадку відображає реальність, крім того, не завжди можна покластись на власний досвід, але перевага методу тому, що аудиторський ризик можна визначити як узагалі за всім обсягом роботи, так і за окремим сегментом роботи.

Другий метод – кількісний, в якому розрахунок аудиторського ризику представлено у вигляді форм; ли: DAR = IR x CR x DR, де DAR – загальний аудиторський ризик; IR – властивий ризик; CR – ризик контролю; DR – ризик невиявлення. Недоліком цього методу є те, що аудитор може встановити будь-яке значення загального ризику та лише підігнати його компоненти, а це не відобразить реального значення аудиторського ризику.

Третій метод полягає у числовому визначенні загального аудиторського ризику за допомогою числового "підганяння" його компонентів. Недолік цього методу – людський фактор, тому що консервативні аудитори встановлюють менший аудиторський ризик, а деякі аудитори прагнуть одержати більший прибуток й менше побоюються судових розглядів і втрати професійної репутації, отже, і ризик аудиту вони встановлюють великий.

Враховуючи вищезазначені проблеми, пропонуємо власні методи визначення аудиторського ризику

1. При обчисленні аудиторського ризику можна використовувати теорію ймовірності. Ймовірність події – це числовий вибір її настання від 0 до 1, якщо визначити у відсотках, то від 0 до 100%. Для впровадження в життя теорії ймовірності розглянемо її на умовному прикладі. Аналізуючи обраний об'єкт, було встановлено, що проведено 10 аудиторських перевірок з моменту створення підприємства, з яких лише 6 аудиторів підтвердили звітність клієнта як достовірну. Насправді звітність була достовірною, бо при про веденні державних перевірок не були знайдені помилки та порушення. Тому ймовірність виникнення аудиторської помилки становила 0,04 або 4%. Цей метод має і свої недоліки, тому що його не можна використовувати для новостворених підприємств, де ще не відбувались аудиторські перевірки і те, що не завжди треба робити висновок на основі помилок інших аудиторських фірм.

2. Існує зв'язок між ризиком невиявлення помилок та комбінованим властивим ризиком і ризиком невідповідності внутрішнього контролю. У будь-якому випадку ризик невиявлення при великих значення) ризику контролю та властивого ризику, які потраплять у інтервал {0,5; 0,6; 0,7; 0,8; 0,9; 1} не повинен бути великим і потрапляти в інтервал {0,1; 0,2; 0,3; 0,4}. Як доказ того, що при великих значеннях ризику контролю та властивого ризику ризик невиявлення має бути невисоким, наведемо приклад. Нехай аудитор встановив ризик контролю на рівні 0,9, властивий ризик на рівні 0,8 та ризик невідповідності 0,6, тоді загальний ризик становитиме 0,432 (0,9 x 0,6 x 0,8), а це досить великий ризик для аудиту. Тому необхідне постійно обирати ризик невиявлення у відповідному діапазоні чи знайти одне постійне число, яке задовольнило б аудитора. Пропонується знайти середнє значення діапазону {0,1; 0,2; 0,3; 0,4}, яке дорівнює 0,25 або 25% (0,1 + 0,2 + 0,3 + 0,4), це дуже зручний відсоток ризику невиявлення, бо він і не великий, і не малий.

Соловйова І. Г.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. держ. упр., професор Болдуєв М. В.

КАЛЬКУЛЯЦІЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ (ПОШУК АЛЬТЕРНАТИВ)

В економічній теорії затвердився підхід, відповідно до якого будь-яке комерційне підприємство прагне приймати такі рішення, які забезпечували б йому одержання максимально можливого прибутку. Прибуток залежить в основному від ціни продукції й витрат на її виробництво та реалізацію.

Як відомо, показник собівартості продукції серед якісних показників діяльності підприємства займає важливе місце. Від рівня собівартості продукції залежить обсяг прибутку й рівень рентабельності. Чини системи калькулювання можна класифікувати за такими ознаками:

1. За періодом складання. До них можна зарахувати попередні (планові, прогнозні, проектні, кошторисні й нормативні) і звітні калькуляції.

2. За об'єктом калькулювання:

а) за кожною одиницею готової продукції або за кожною наданою послугою. Це найпоширеніший підхід: витрати на випуск діляться на кількість випущених одиниць готової продукції (наданих послуг);

б) за кожним центром відповідальності й/або місцем виникнення витрат. Це пов'язано з тим, що виплати виникають не самі по собі, а з волі тих, хто ними управляє. Звідси й калькулювати треба не собівартість виробу (послуги), а витрати, здійснені особами, відповідальними за ту або іншу ділянку виробництва. і цьому випадку весь бюджет підприємства розподіляється на міні-бюджети виробничих ділянок, і кожне фактичне відхилення від заданої норми відразу ж указує на порушення господарського процесу;

в) за виробничими функціями. У ході господарських процесів різним відділам підприємства доводиться виконувати окремі функції, які так чи інакше виникають в одному відділі, а потім – у другому, третьому й т. д. Найновіший підхід до калькулювання, що дістав назву "АВС", передбачає вирахування витрат – а кожну функцію управління: заготівлю, зберігання, реалізацію тощо.

3. За поведінкою витрат у зв'язку зі зміною обсягу виробництва. Тут виділяються системи калькулювання, що включають у собівартість усі витрати або тільки змінні. Перша система наголошує на тому, що до собівартості продукції варто включати всі витрати організації незалежно від їх розподілу на основні й накладні, прямі та непрямі, постійні і змінні. Друга, яку називають системою "директ-костинг", наголошує на поведінці витрат у зв'язку зі зміною обсягу виробництва. Якщо в першому випадку до складу собівартості входять усі витрати організації, то в другому – тільки змінні витрати, і тільки вони капіталізуються. Постійні витрати, які не мають безпосереднього стосунку до технологічного процесу виробництва продукції (робіт, послуг), прямо списуються на зменшення результату від реалізації продукції (робіт, послуг).

Вітчизняна облікова практика в цілому звикла до повної капіталізації витрат, що випливає із принципу відповідності витрат прибуткам і, отже, вимогам насамперед фінансового обліку, тоді як для цілей управлінського обліку більше підходить маржинальний підхід.

4. За способом вирахування. За цією ознакою можливі два підходи – вирахування історичної (фактичної) або попередньої (нормативної, планової) собівартості. При першому підході собівартість визначають за документованими даними фактично здійснених витрат, а при другому – за заздалегідь складеними нормами.

Узагальнюючи вищевикладене, на наш погляд, у сучасних умовах мова має йти про калькулювання собівартості продукції тільки за змінними витратами. Обмеження собівартості продукції лише змінними витратами дає змогу спростити нормування, планування, облік, калькулювання й контроль за різко зменшеною кількістю статей витрат.

Тимошенко О. Ю.
Запорізький національний університет
Науковий керівник – д. е. н, професор Зборовська О. М.

МЕХАНІЗМ РОЗРОБКИ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ НОВИХ БАНКІВСЬКИХ ПРОДУКТІВ

Розробка та впровадження нових роздрібних кредитних продуктів банку передбачає відкриття додаткових ринкових можливостей для нього, виявлення потенційних проблем і загроз, сегментацію ринку і виділення цільових сегментів, визначення конкурентних переваг банку. Прибутковість кредитного продукту в повному обсязі залежить від методично вірно процесу дослідження ринку та розробки його механізму.

Нами пропонується алгоритм з семи етапів розробки кредитного продукту банком.

Перший етап передбачає оцінювання загальної ситуації на ринку банківських послуг. Для цього проводиться систематичний збір і аналіз всієї можливої інформації, зібраної та опублікованої іншими банками, саморегулівними організаціями та фінансовими регуляторами. На основі систематизації зібраної інформації вивчаються перспективи і тенденції змін на ринку, виконується аналіз співвідношення обсягів послуг, що надаються банками і небанківськими фінансовими установами, оцінюються граничні можливі значення зростання ринкового потенціалу банку.

Другий етап передбачає аналіз конкурентного середовища діяльності банку, а саме комплексне досліджується поточна ситуація на кредитному ринку, оцінку його обсягу, визначається частка банку на ньому, аналіз діяльність банків-конкурентів, порівняння умов надання та характеристики роздрібних кредитів, вивчається потреба клієнтів у даному виді банківських продуктів і їхня обізнаність про них. Результатом дослідження є визначення конкурентної позиції банку, тобто становище, яке той або інший банк посідає на ринку роздрібного кредитування відповідно до результатів своєї діяльності.

На третьому етапі розробки роздрібного кредитного продукту потрібно виявити споживчий попит на кредитні продукти, що дасть можливість оцінити привабливість окремих кредитних продуктів для клієнтів

банку, з'ясувати потреби і мотиви придбання таких продуктів. Важливою складовою такого дослідження є складання профілів клієнтів. Це стає можливим завдяки вивченню характеристик основних клієнтських груп – споживачів роздрібних кредитів і факторів, що визначають їх поведінку.

Четвертий етап передбачає дослідження окремих кредитних продуктів та їх аналогів, з оцінкою ефективності продажів, врахуванням доцільності комерціалізації таких продуктів клієнтам в перспективі, розробкою рекомендацій щодо модифікації існуючих або конструювання нових кредитних продуктів, прогнозування попиту на них.

На п'ятому етапі необхідно здійснити моделювання кредитного продукту, яке пропонуємо здійснювати з урахуванням життєвого циклу клієнта, стратегії залучення й утримання клієнтів, використання альтернативних каналів збуту.

На шостому етапі необхідно оцінити доцільність впровадження нових кредитних продуктів за структурно-логічною схемою:

– спланувати грошові потоки від продажу кредитного продукту за ануїтетною та диференційованою схемами погашення боргу.

– визначити приведений чистий дохід від реалізації кредитного продукту

– розрахувати приведений чистий дохід від реалізації кредитного продукту з урахуванням прогнозного темпу інфляції

– оцінити ризик кредитного продукту.

– за результатами розрахунків прийняти рішення щодо доцільності впровадження кредитного продукту.

Останній сьомий етап вимагає обґрунтоване прийняття менеджментом банку рішення щодо випуску кредитного продукту на ринок та вибір каналів збуту. У зв'язку з цим, мережа каналів, через які просуваються кредитні продукти, повинна відповідати ринковій різноманітності і постійно розширюватися. Необхідно, щоб банки забезпечували інтегровану взаємодію усіх каналів. Важливо щоб клієнти мали можливість отримувати за будь-яким із існуючих каналів допомогу чи консультацію щодо специфічного банківського продукту або сервісу.

Вважаємо, що застосування банками запропонованого алгоритму розробки кредитного продукту сприятиме розширенню асортименту та розвитку каналів продажів, що дозволить розширити спектр послуг, які надаються клієнтам. Зазначене дасть змогу підвищити прибутковість банківського кредитування, скоротити витрати та підтримувати лояльність клієнтів, полегшить управління кредитними ризиками, стимулюватиме розвиток банківського бізнесу.

Харченко Е. А.
Запорізький національний університет
Науковий керівник – к. е. н., професор Кущик А. П.

ЗМІСТ ТА ПОСЛІДОВНІСТЬ ПРОЦЕДУР РАННЬОГО ВИЯВЛЕННЯ ТА ПОДОЛАННЯ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Аналіз процесу спаду діяльності підприємства доводить, що між порогом фінансової кризи та настанням банкрутства існує певний проміжок часу. В період від моменту фіксації кризи до настання банкрутства підприємство може відновити фінансову рівновагу при кваліфікованому вирішенні цієї проблеми. Тому при всіх негативних аспектах фінансової кризи не слід переоцінювати гостроту ситуації. Доцільним є детальний аналіз стану підприємства з метою розробки заходів щодо його покращення.

На будь-якому етапі діяльності підприємства існує ймовірність виникнення фінансової кризи з різних причин. Кваліфіковане дослідження останніх – це головне у пошуках шляхів фінансового оздоровлення неспроможних підприємств. Система раннього виявлення та подолання фінансової кризи як цілісне поняття антикризового управління є складною системою. Її дві самостійні і взаємопов'язані частини: підсистема виявлення кризи є першочерговою, оскільки забезпечує адекватне розв'язання завдань підсистеми подолання кризи.

Систему раннього виявлення та подолання фінансової кризи можна розглядати як альтернативу антикризовому управлінню в цілому, оскільки вони підпорядковані одній меті – пошуку шляхів виходу з кризового стану, а також вирішують ряд спільних задач, пов'язаних із аналізом середовища, виявленням причин кризи, розробкою заходів по їх усуненню чи зменшенню наслідків. Тобто функціонально – це одне і теж саме, однак є й відмінності. По-перше, управлінське дослідження, на відміну від системи раннього виявлення та подолання, має справу більше з якісною інформацією, ніж з кількісною. По-друге, антикризове управління передбачається застосовувати тоді, коли підприємство потрапляє у скрутне становище. До цього часу методи управління залишаються традиційними. Система раннього виявлення та подолання фінансової кризи орієнтована на застосування у стабільному, квазістабільному чи кризовому стані підприємства і має адаптивний характер, що дозволяє вирішувати задачі життєдіяльності суб'єкта господарювання при проходженні ним послідовних фаз циклічного розвитку.

На наш погляд, побудова системи раннього виявлення та подолання фінансової кризи має базуватися на формулюванні сутності підприємства як цілісного комплексу причинно-наслідкових зв'язків, які мають цілеспрямований характер розвитку. Основним положенням системи раннього виявлення та подолання фінансової кризи є те, що будь-яке управління у певній мірі повинно бути антикризовим і тим більше у міру входження підприємства у стадію кризового розвитку. Ігнорування цієї залежності має значні негативні наслідки, а її врахування сприяє безболісному проходженню кризових ситуацій.

Вважаємо, що послідовність дій системи раннього виявлення та подолання фінансової кризи на підприємстві має реалізуватися у шість етапів:

1) формування інформаційної бази системи раннього виявлення та подолання фінансової кризи (збір та перевірка документів бухгалтерської і статистичної звітності, даних аналітичного обліку);

2) підготовка інформаційного масиву даних підсистеми виявлення фінансової кризи (розрахунок критеріїв оцінки кризових процесів із застосуванням технічних засобів обробки інформації);

3) аналітична обробка результатів розрахунків (формулювання висновків щодо загрози банкрутства, глибини та швидкості розвитку фінансової кризи, її причинно-наслідкових зв'язків)

4) розробка комплексу управлінських дій щодо усунення причин розвитку фінансової кризи та запобігання банкрутству підприємства;

5) реалізація антикризових заходів (безпосереднє виконання прийнятих рішень щодо подолання кризової ситуації на підприємстві);

6) перевірка ефективності реалізації антикризових заходів і дієвості функціонування системи раннього виявлення та подолання фінансової кризи на підприємстві (повторна діагностика кризових процесів, коригування антикризової програми, оцінка загальної ефективності діяльності).

Реалізуючи запропонований алгоритм послідовних дій системи раннього виявлення та подолання фінансової кризи на підприємстві важливим є розуміння мети системи раннього виявлення та подолання фінансової кризи, а саме забезпечити своєчасну ідентифікацію причинно-наслідкових зв'язків фінансової кризи та застосувати до них превентивні або санаційні заходи без порушення діючої системи управління із завчасною переорієнтацією підприємства у зовнішньому середовищі для його збереження як самостійної ефективно функціонуючої одиниці.

Задачі, які повинна вирішувати система раннього виявлення та подолання фінансової кризи для досягнення поставленої мети, можна визначити наступним чином: прогнозування банкрутства для оцінки короткострокової перспективи діяльності; розпізнавання індикаторів прояву фінансової кризи на різних стадіях її розвитку для своєчасного попередження внутрішніх деструктивних процесів; формування в достатньому обсязі інформаційного "масиву" для розробки та реалізації управлінських рішень.

Цис М. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Гудима О. В.

МІСЦЕ ОПЕРАТИВНОГО ОБЛІКУ В ІНТЕГРОВАНІЙ СИСТЕМІ ОБЛІКУ РОБОТИ АВТОТРАНСПОРТУ

Ефективне використання автотранспорту залежить від прогресивних форм організації транспортного процесу, вдосконалення методів аналізу його роботи та розробки заходів, що забезпечать покращене планування й управління виробничою діяльністю. У зв'язку з цим першочергового значення набувають питання покращення якості та оперативності управління й обліку роботи автотранспорту.

Стан оперативного управління та обліку і його зміст залежать від масштабів та потреб виробництва Він не регламентується нормативними документами або законодавчими актами, а є результатом пошуку більш ефективних шляхів управління транспортним процесом на тому чи іншому підприємстві.

При цьому побудова оперативного обліку повною мірою підпорядковується потребам та вимогам управлінського персоналу, який є безпосереднім користувачем оперативної інформації. Для раціональної організації та ефективного управління транспортним процесом керівництву необхідна інформація про кількість придатних для негайного використання транспортних засобів та їх технічний стан, про потреби у транспортному обслуговуванні окремих виробничих підрозділів та матеріально-технічне забезпечення транспортних робіт. Виходячи з цього, можна сформулювати основні завдання, що стоять перед оперативним обліком:

– відповідно до методу оперативного управління транспортним процесом визначення порядку Формування інформаційних потоків, необхідних для прийняття управлінських рішень;

– організація документального фіксування, упорядкування та нагромадження інформації про: а) потребу в транспортному обслуговуванні; б) наявність та технічний стан транспортних засобів в) забезпеченість транспортних підрозділів основними виробничими запасами (пально-мастильними матеріалами, запасними частинами тощо) та ін.;

– прискорення процесу надходження, обробки (аналізу) та узагальнення (формування звітів, проектів рішень) інформації з метою оперативного визначення ефективних напрямів використання того чи іншого виду транспорту на окремих ділянках транспортної робота за такими критеріями, як швидкість та якість замовлень, економічність перевезень.

Вирішення поставлених завдань дасть змогу повною мірою використовувати можливості оперативної обліку та забезпечить йому належне місце в інтегрованій системі обліку.

Основними напрямами подальшого пошуку в галузі вдосконалення оперативного обліку транспортної обслуговування є:

– організація оперативного обліку на різних рівнях та за допомогою різних методів оперативного управління;

– розробка форм первинних документів оперативного обліку;

– розробка оперативного інформаційного забезпечення на базі ПЕОМ.

На нашу думку, вирішувати проблеми управління автотранспортом аграрних підприємств, а відтак, й організовувати оперативний облік його роботи необхідно на двох рівнях – міжгосподарському (регіональному) і внутрішньогосподарському, враховуючи при цьому, що існують централізовані та децентралізовані методи управління.

Шакенов Б.
ЧУ “Академия “Болашақ”, г. Караганда, Республика Казахстан
Ғылыми жетекші – Байтасова А. Б.

КӘСІПОРЫННЫҢ ТАБЫСТЫЛЫҒЫН АРТТЫРУ

Жүргізген талдау қорытындылары кәсіпорын қызметінің рентабельсіз екенін анықтады. Өйткені кәсіпорын талдау жүргізілген уақытта таза табыс таппай отыр. Бірақ та уақыт өте келе кәсіпорынның шығындылығы аз да болса азаюда екенін айтпай кетуге болмайды.

Кәсіпорын активтері рентабельді болуы үшін ең бірінші табыс табуы және оны арттыруға тырысуы қажет. Сатудан түскен түсімді арттыру үшін және қосымша пайда алуы үшін бөлшектеп сату желісіне көп көңіл бөлген жөн.

Сонымен қатар кәсіпорын:

– өнімнің өзіндік құнының құрылымын қайта қарап, шығындардың артуының себептерін анықтап, оларды азайту жолдарын іздеу қажет.

– баға саясатын өзгертуі қажет, яғни өнім бағасына қосылатын рентабельділіктің пайыздық мөлшерін арттыру.

Өнімнің өзіндік құны-кәсіпорын қызметінің маңызды көрсеткіші болып табылады.

Соңғы жылдары өнімді өндіру мен сату шығындарының өсуі байқалады. Өзіндік құнның өсуіне шикізаттардың, материалдардың, көлік қызметтеріне та-рифтердің қымбаттауы алып келеді. Қайта бағалаумен байланысты Негізгі құралдардың амортизациялық аударымдар сомасының артуы, жалақы бойынша шығындардың артуы жалпы шығындардың артуының негізгі себептері болып табылады.

Кәсіпорын қызметінің тиімділігін арттырудың ең бір маңызды жолы – өзіндік құнды азайту болып табылады. Өнімнің өзіндік құнын төмендетудің бірден бір жолы – өндірілетін өнімнің көлемін арттыру болып табылады, өйткені бұл жағдайда өнім бірлігіне келетін тұрақты шығындардың мөлшері азаяды.

Өнім өндірудің қандай көлемінде, өткізуден түскен табыс өнімнің толық өзіндік құнына тең болатын және табыс та, шығын да болмайтын өткізудің қауіпті көлеміне қалай қол жеткізеді деген сұрақ туады. Егер өнімді өткізуден алынған нақты табыс, оның толық өзіндік құнынан жоғары болса, онда кәсіпорын ұшрайды. Сондықтан кәсіпорын қызметінің тиімділігін арттыру мақсатын-да көптеген кәсіпорындарда “рентабельділік шегі” деген атпен белгілі әдіс қол-данылады.

Оның негізгі мақсаттары:

– Өндірістің қаупі көлемін анықтау;

– Өнім өткізуден түскен табыстың қаупті көлемін анықтау;

– Тұрақты шығындардың қаупті деңгейін есептеу;

– Өткізудің қаупті бағасын есептеу болып табылады.

“Рентабельділік шегі” – кәсіпорынның қаржылық жағдайын оңтайландыру-дың маңызды бағыттарының бірі болып табылады. Сонымен қатар оны өнімнің рентабельді ассортиментін қалыптастыруда, баға белгілеуде және тиімді баға саясатын әзірлеуге пайдалануға болады.

Осылайша, бұл іс-шараны жүргізу біздің кәсіпорын үшін өндірістің қаупті көлемін анықтауға және өткізудің қаупті бағасын есептеуге өте қажетті болып табылады.

Нарықтық қатынастың қалыптасуы шаруашылық қызметін біртұтас кешенді талдауды ішкі (басқару) және сыртқы (қаржылық талдау) талдау деп бөлуді ка-жет етіп отыр. Талдаудың бұл түрлерінің әрқайсысының өзінің негізгі ақпарат-тық көздері бар.

Сонымен қатар көбіне, есепте субъектінің шаруашылық қызметін динамикада бейнелеп көрсетуге, даму бағыты мен оның алдыңғы ке-зеңдегі жағдайын болжауға мүмкіндік беретін бірқатар жылдардың мәліметте-рін жариялайды.

Шахметова А. Е.
ЧУ “Академия “Болашақ”, г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – к. э. н., профессор Дарибекова Н. С.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ РЫНКА ПЛАСТИКОВЫХ КАРТ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН КАК ОДНОГО ИЗ ОСНОВНЫХ ИНСТРУМЕНТОВ БЕЗНАЛИЧНЫХ РАСЧЕТОВ

В настоящее время с помощью пластиковой карточки можно расплатиться за товары и услуги в магазинах и ресторанах, оплатить коммунальные услуги, услуги связи, налоги и таможенные платежи, погасить кредиты, перевести деньги с карточки на карточку, заказать товары и услуги через Интернет или посредством использования телефона. Поэтому все больше жителей Казахстана предпочитают использовать пластиковые карточки при проведении безналичных платежей в пользу поставщиков товаров и услуг. Так, в Казахстане в среднем на 2 человека приходится одна пластиковая карточка.

По данным Национального банка РК, по состоянию на 1 февраля 2017 года, выпуск платежных карточек фактически осуществляло 25 банков и АО “Казпочта”.

В основном выпускаются и распространяются платежные карточки международных систем (доля 99%):

– VISA International;

– MasterCard Worldwide;

– American Express International;

– UnionPay International.

Кроме того, АО “Народный Банк Казахстана” выпускает платёжные карточки локальной системы Altyn Card, а АО “Ситибанк Казахстан”- локальную карточку Ситибанка Казахстан.

По состоянию на 1 февраля 2017 года в обращении страны находится 15,7 млн. платежных карточек, а количество держателей данных карточек составило – 14,3 млн. чел. (по сравнению с 1 февраля 2016 года произошло уменьшение на 4,9% и 0,4% соответственно).

По состоянию на 1 февраля 2017 года в обращении страны находится 15742,3 тыс. платежных карточек, что на 811,0 тыс. единиц меньше чем в 2014г. Причина – население страны стремиться иметь одну карточку со множеством функций.

Если рассматривать по международным системам, то количество пластиковых карточек Visa International уменьшилось на 8487,0 тыс. единиц, причем как дебетных, так и кредитных (на 462,8 тыс. ед. и 187,5 тыс. ед. соответственно).

Однако по карточкам MasterCard Worldwide наоборот произошло увеличение в целом на 696,6 тыс. ед, в т. ч. по дебетным карточкам – на 601,8 тыс. ед., по кредитным – на 120,8 тыс. ед.

Количество держателей пластиковых карточек составило – 14 269,5 тыс. чел. (по сравнению с 1 февраля 2016 года произошло уменьшение на 4,9%).

Национальный Банк совместно с Правительством Республики Казахстан предпринимает меры по созданию условий для дальнейшего развития инфраструктуры обслуживания платежных карточек. Важную роль в стимулировании развития рынка платежных карточек также играет активная деятельность банков второго уровня в данной области.

Список использованной литературы

1. Отчет Национального банка Республики Казахстан за 2016г.// http://www. nationalbank. kz
2. Лаврушин О. И., Валенцева Н. И. Банковское дело: учебник /под редакцией О. И. Лаврушина. – 12 изд. стер. – М.: КНОУРУС, 2016. – 800 с.

Аль-Атті А.
Міжрегіональна академія управління персоналом, м. Київ

ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ КРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Актуальність дослідження трансформації механізмів публічного управління економічним розвитком країни зумовлена набуттям чинності Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [1], що вимагає гармонізації державного регулювання в Україні з загальноєвропейською практикою.

Проблема пошуку балансу між жорстким державним регулюванням і ліберальною економічною політикою знаходиться у науковому дискурсі тривалий час. Числена кількість публікацій щодо дослідження механізмів державного управління економічним розвитком [2], їх трансформації [3], особливостей використання на регіональному та галузевому рівнях вказує на зацікавленість і пошук рішення цієї проблеми. Серед українських науковців ця проблема досліджувалася В. Бакуменком, Я. Жаліло, М. Латиніним, С. Романюком, Н. Чалою та іншими. Водночас набуття чинності Угоди про асоціацію [1] з 1 вересня 2017 року вимагає кардинальних змін механізмів публічного управління і додаткового вивчення означеного питання.

Метою даного наукового доробку є визначити вплив євроінтеграції на механізми державного управління економічним розвитком і на прикладі нормативно-правового механізму проаналізувати природу і наслідки майбутніх змін.

При визначенні категорії механізм державного управління ми погоджуємося з визначенням В. Бакуменка, який розуміє це як сукупність і логічний взаємозв'язок окремих елементів, процесів і закономірностей, за допомогою яких суб'єкт державного управління "захоплює" потреби, інтереси і цілі суспільства в управляючих впливах, закріплює їх в своїх управлінських рішеннях і діях та практично впроваджує їх у життя спираючись на державну владу [2, с. 56]. Чала Н. виділяє адміністративні механізми державного управління, які базуються на силі та авторитеті державної влади, та економічні, до яких відносяться ринкові механізми впливу на економічний розвиток [3, с. 51]. Оскільки Угода про асоціацію [1] не передбачає прямого втручання у структуру органів державної влади, у ній відсутні вимоги щодо архітектури державного апарату, то робимо висновок, що трансформація архітектури публічного управління зумовлена тільки внутрішніми процесами. Отже, далі у роботі зосередимося більше на розгляді нормативно-правового, економіко-фінансового та інституційного у частині саме розвитку інституційного середовища.

Нормативно-правовий механізм публічного управління – це система документального оформлення прийнятих рішень [3, с.53]. Водночас важлива суспільна згода щодо прийнятих рішень, у цьому контексті набуває особливого значення суспільний договір. Суспільний договір, або принципи політичного права, – це добровільна згода кожної окремої особистості у спільноту з метою захисту своїх невід'ємних прав на життя, безпеку, здоров'я, освіту й водночас справедливого розподілу національного багатства і доступу до культурного надбання [4, с.79]. Дія суспільного договору знаходить своє втілення в конституції існуючого устрою та в етичних принципах діяльності всіх гілок влади, громадянського суспільства та в соціальній відповідальності бізнес-середовища. Етичні принципи діяльності всіх гілок влади закладені в концепті розумного врядування. Принципи розумного врядування, згідно з визначенням Ради Європи [5], є перевіреними практикою механізмами, які дають змогу уникнути більшості ризиків і забезпечити ділову досконалість урядового управління за реалій XXI ст. шляхом залучення до ухвалення рішень і політик усіх зацікавлених сторін.

Таким чином, Угода про асоціацію між Україною та ЄС у першу чергу впливає на зміну принципів державного управління та інституційний розвиток. Саме ці зміни спроможні без додаткових інвестицій, тільки за рахунок підвищення довіри у суспільстві і детінізації економіки збільшити ВВП країни до 5%. Впровадження концепту розумного врядування сприятиме зниженню транзакційних витрат за рахунок збільшення прозорості процесів і підвищення довіри між контрагентами. Аналіз рейтингу України у глобальному рейтингу конкурентоспроможності, а також індикатори цього рейтингу, показує, що найнижчий рейтинг має саме індикатор інституційного розвитку. Що може означати, що зміна інституційного середовища призведе до якісних змін економічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
2. Бакуменко В. Д., Надолішний П.І. Теоретичні та організаційні засади державного управління.: навч. посіб. – К.: Міленіум, 2003. – 256 с.
3. Чала Н. Д. Державне управління економічним розвитком в глобальному просторі: моногрграфія. – К.: Аграр Медіа Груп. – 2012. – 284 с.
4. Україна 2030: Доктрина збалансованого розвитку. – Львів: Кальварія, 2017. – 168с.
5. Офіційний портал Ради Європи. Електронний документ. Режим доступу: http://www.coe.int/en/web/portal/home

Анісімова А. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Гальцова О. Л.

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ У СВІТОВИЙ РИНОК ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

В умовах посилення міжнародних і транскордонних зв'язків, європейської інтеграції великого значення набуває науковий пошук щодо визначення сутності міжнародного туризму та закономірностей процесів, що відбуваються в міжнародному туристичному русі.

У сучасних економічних умовах туризм є однією з провідних і динамічною галуззю економіки більшості держав світу, розвиток якої економічно результативно впливає на інші складові національного господарства, політичне, економічне, культурне та соціальне життя населення.

Міжнародний туризм не тільки збільшує валютні надходження в країну, він забезпечує зайнятість населення, а також допомагає раціонально використовувати ресурси. Останнім часом міжнародний туризм надзвичайно швидко розвивається, поступаючись лише автомобільній та хімічній промисловості. Таким чином вивчення явища міжнародного туризму є надзвичайно актуальним на сьогоднішній день.

Аспекти міжнародного туризму досліджували різні вчені. Можна виділити роботи А. Ліманського, Я. Ружковського, А. Александрової, Д. Осипова, О. Вавілової, М. Немоляєвої, Л. Хадоркова, Г. Панирян та інших.

Вдосконалення стратегії розвитку міжнародного туризму в Україні можна завдяки розробки та впровадження сучасних методик: визначення впливу сфери туризму і курортів на формування макроекономічних показників країни, регіонів, зокрема, через впровадження сателітних рахунків; оцінки екологічних ризиків та прогнозу впливу на навколишнє природне середовище під час провадження туристичної та курортної діяльності; розроблення державної та місцевих програм розвитку туризму і курортів; забезпечення розвитку міжнародного співробітництва у сфері туризму і курортів, формування позитивного туристичного та санаторно-курортного іміджу держави; охорона і збереження природних об'єктів та екосистем на територіях, де розташовується більшість курортних і туристичних об'єктів; проведення обов'язкової екологічної експертизи під час облаштування туристичної та курортної інфраструктури на територіях об'єктів, що належать до природно-заповідного фонду та ін..

Підвищення ефективності сфери туристичних послуг на міжнародному рівні можна досягти при використанні туристичного брендингу. Туристичний брендинг– це широкий спектр напрямів діяльності, що дозволяє створити імідж туристичного бренду, який передає весь комплекс атрибутів споживачеві щодо якості, ціни і статусу туристичного бренду. Останній є системним поняттям, що характеризує стратегію створення конкурентних переваг турпродукту, перспективність розвитку туристичної діяльності і максимальне отримання соціально-економічного ефекту. Зазначені проблеми неможливо вирішити без підтримки держави. Тому на цьому етапі до невідкладних завдань державних органів управління в галузі туризму можна віднести створення ефективних умов, що своєю чергою, потребує: розроблення і впровадження прогресивних методів і стандартів туристичного обслуговування; розвитку малого та середнього підприємництва в сфері туризму; підвищення ефективності використання рекреаційних ресурсів та об'єктів культурної спадщини; зміцнення матеріально-технічної бази туризму; розвитку туристичної інфраструктури; вдосконалення інформаційного та рекламного забезпечення туризму; провадження ефективної інноваційної діяльності; поліпшення кадрового забезпечення у сфері туризму; розширення міжнародної співпраці в туристичній галузі; підвищення іміджу держави на міжнародному рівні.

Баранник М. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Селезньова О. В.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах глобалізації світової економіки особливої уваги потребують питання, пов'язані з вирішення практичних задач, які виникають при формуванні та реалізації стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Питанням формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності присвячені праці багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема Кредісова А.І., Стровського Л. Е., Торгової Л. В., Хитрої О. В. та інших. Проте аналіз наукових підходів до формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств дозволив встановити неоднозначність думок вчених щодо кількості етапів планування розвитку ЗЕД на підприємствах.

Формування та реалізація стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства здійснюється з використанням методології стратегічного управління, заснованої на системному підході. При формуванні стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства одним із основних є етап вивчення, аналізу та прогнозування змінних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Основними об'єктами аналізу виступають становище на ринку з тією продукцією, що реалізується підприємством; аналіз і прогнозування тенденцій розвитку світової економіки та оцінювання їх впливу на умови функціонування підприємства, а також оцінювання ресурсного потенціалу підприємства.

Подальші етапи формування стратегії базуватимуться на результатах цього стратегічного аналізу. Серед основних є етап формування місії, цілей, критеріїв, та можливих сценаріїв розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства й галузі. Наступним важливим етапом є планування розвитку зовнішньоекономічної діяльності. При цьому необхідно провести оцінювання конкурентоспроможності вибраної продукції на потенційних ринках та попиту на продукцію конкретного виду на визначених ринках з урахуванням впливу конкурентів та інших зовнішніх чинників.

Результати попередніх етапів є підґрунтям для формування системи доведення продукції до споживачів на зовнішніх ринках. При цьому необхідно вирішити задачу оптимізації плану розвитку ЗЕД підприємства, яка спрямована на максимізацію показників ефективності цієї діяльності, з урахуванням забезпечення задоволення потенційного попиту, обмежень на інвестиційні вкладення, на послідовність здійснення варіантів розвитку, на терміни здійснення окремих етапів тощо. На наступному кроці відбувається здійснення заходів щодо розвитку зовнішньоекономічної діяльності, які були сформовані на попередніх етапах.

У системі стратегічного менеджменту важливим етапом є управління реалізацією розробленою стратегією. Даний процес передбачає облік, контроль та аналіз виконання стратегії підприємства, а також ухвалення рішень щодо повернення на попередні етапи формування стратегії з метою її уточнення або продовження виконання.

Таким чином, формування та здійснення стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства має свої особливості та включає низку етапів, які не враховуються при розробці будь-якої іншої стратегії. До них відносять: формування можливих видів продукції на основі потреб та бажань споживачів на зовнішніх ринках; оцінювання витрат на всіх етапах життєвого циклу продукції з урахуванням масштабів виробництва, специфіки та географії зовнішніх ринків, витрат на постачання продукції тощо. Враховуючи економічні умови господарської діяльності вітчизняних підприємств, необхідно оцінити конкурентоспроможність продукції на потенційних ринках, визначити можливі торговельні канали та форми виходу на зовнішні ринки, а також розробити заходи щодо оптимізації плану розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Басан Д. Р.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Селезньова О. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Функціонування підприємства в умовах ринкової економіки актуалізує проблему раціонального витрачання ресурсів, докорінного поліпшення управління витратами, оскільки витрати на виробництво продукції є індикатором діяльності підприємства, основним фактором ціноутворення і формування прибутку.

На жаль, в Україні сьогодні бракує публікацій щодо проблеми створення ефективних систем управління, які враховують характерні риси вітчизняних підприємств і реальні економічні умови їх діяльності. Тому досить важко організувати налагоджену систему, яка б забезпечувала ефективну роботу підприємства шляхом формування інформації про витрати й доходи як основи для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Особливістю управління витратами в сучасних умовах є те, що в умовах ринкових відносин фінанси стають основним видом ресурсів, саме їх обмеженість починає лімітувати виробництво. Критерієм оптимізації витрат є їх мінімум. Низький рівень витрат дає змогу підприємству отримати певні конкурентні переваги на ринку збуту, вільно впроваджувати свою цінову політику та досягти більш високих розмірів прибутку. Зниження рівня витрат є важливим завданням, але не основною метою управління витратами підприємства. Результатом непланомірного зниження рівня витрат може бути зниження якості виготовленої продукції та сервісного обслуговування, відмова від виробництва та реалізації продукції, яка користуються попитом, але потребує значних витрат. Отже, головною метою управління витратами підприємства є підвищення його конкурентоспроможності та ефективності діяльності, а не лише зниження витрат.

Управління витратами на підприємстві здійснюється суб’єктами управління, якими є керівники, провідні фахівці структурних підрозділів підприємства. Основним завданням, яке потрібно вирішити, є вдосконалення механізму управління витратами підприємства шляхом формування адекватної економіко-математичної моделі оптимізації витрат. Слід враховувати, що виробництво на багатьох підприємствах є багатономенклатурним, а отже розроблена модель повинна передбачати введення вихідних параметрів за кожним із видів продукції, що виготовляється.

Система управління витратами має три аспекти: функціональний, організаційний, мотиваційний. Функціональний аспект управління витратами полягає у комплексі робіт з управління витратами, які безпосередньо забезпечують цілеспрямоване формування витрат. Основними елементами функціонального аспекту управління витратами є планування, регулювання, облік та аналіз. Організаційний аспект управління витратами полягає у визначенні місць їх формування і центрів відповідальності за дотримання встановлених норм витрат, а також у розробленні ієрархічної системи функціональних зв’язків відповідних працівників підприємства. Мотиваційний аспект управління витратами полягає у спонуканні працівників підприємства до дотримання встановленого рівня витрат і пошуку способів його зниження.

Таким чином, оптимізація витрат підприємства має спрямовуватись на вирішення питань оцінки обґрунтованості абсолютної величини витрат, її відповідності плановим величинам; оцінки факторів формування величини та структури витрат; своєчасне виявлення резервів зменшення витрат; виявлення та обґрунтування механізмів мобілізації таких резервів. Вирішення завдань щодо оптимізації та контролю процесу формування витрат в сучасних умовах господарювання вітчизняних підприємств повинні забезпечити керівники функціональних підрозділів, в основу стимулювання ефективності управління якими варто покласти особисту відповідальність менеджера за результати розроблення, виконання і дотримання визначеного курсу стратегії зниження витрат на підприємстві.

Басан Р. Ф.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Селезньова О. В.

ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Кадрова політика є однією з важливих соціально-економічних характеристик будь-якого підприємства, і особливе значення даний аспект набуває в умовах ринкової економіки. Особливістю кадрової політики підприємства є вміння поєднувати досвід та професіоналізм, енергію і талант. Ефективна кадрова політика спрямована на організацію ефективної роботи персоналу, від діяльності якого залежить виконання поставлених задач та досягнення стратегічних цілей. Кадрова політика підприємства повинна враховувати ринкові умови господарювання, головна її мета полягає в забезпеченні сьогодні і в майбутньому кожного робочого місця, кожної посади персоналом відповідних професій, спеціальностей і належної кваліфікації. Досягнення кінцевої мети кадрової політики суб'єктом господарювання передбачає посилення мотивації персоналу шляхом орієнтування працівників на перспективу, координація сумісної роботи працівників відділу кадрів з керівниками всіх ланок.

Кадрова політика реалізується через управління персоналом, як систему внутрішньофірмових відносин та систему роботи з зовнішніми джерелами персоналу. Стратегія розвитку управління персоналом є невід'ємною частиною загальної стратегії компанії, орієнтується на укріплення переваг, підвищення ефективності роботи, створення цілісної системи нормативних, розпорядчих, методичних внутрішньофірмових документів та принципів роботи з персоналом; формування та укріплення корпоративного духу компанії.

Основною метою кадрової політики в умовах нестабільності є своєчасне забезпечення оптимального балансу процесів комплектування, збереження персоналу, його розвитку відповідно до потреб підприємства, вимог діючого законодавства та стану ринку праці.

Кадрова політика ґрунтується на кадровій концепції підприємства, що є поряд з виробничою, фінансово-економічною, науково-технічною, маркетинговою політикою елементом загальної концепції його розвитку.

Кадрова політика на підприємстві майбутнього, на думку західних фахівців, повинна будуватися на наступних принципах:

– повна довіра до працівника і надання йому максимальної самостійності;
– у центрі економічного управління повинні бути не фінанси, а людина і його ініціатива;
– результат діяльності підприємства визначається ступенем згуртованості колективу;
– максимальне делегування функцій управління працівникам;
– необхідність розвитку мотивації працівників.

В сучасних умовах нестабільності основу кадрової політики формують три базових принципи: персонал-стратегія, кадрова логістика, кадрова компетенція. Ці принципи охоплюють усі аспекти кадрової діяльності: систему кадрового планування підприємства; методи і джерела задоволення кадрових потреб; систему оцінки і відбору кандидатів на заміщення вакантних посад; рішення проблем адаптації прийнятого на роботу персоналу; систему безперервного удосконалення кваліфікаційного рівня працівників концерну; атестацію керівників і фахівців; формування резерву; формування сприятливого морально-психологічного клімату в колективах підрозділів концерну, підвищення корпоративної культури.

Таким чином, на сучасному етапі розвитку ринку і суспільства якість людського капіталу є головною цінністю і перевагою в конкурентній боротьбі. Підприємство повинно сприяти розвитку найманих працівників, через те, що розвиток персоналу забезпечує розвиток підприємства. Здатність підприємства навчатися і розвиватися швидше за своїх конкурентів є джерелом його соціальних, стратегічних і економічних переваг як на національному, так і на світовому ринках.

Басан Я. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Селезньова О. В.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Побудова в Україні ринкових економічних відносин потребує принципово нових підходів до вирішення проблеми достатності фінансово-майнового забезпечення функціонування суб'єктів господарювання. Адже, саме забезпеченість підприємств оптимальною кількістю фінансово-майнових засобів і є запорукою ефективного ведення ними господарської діяльності, основою фундаменту економічної стабільності країни в цілому. За цих умов одним із основних завдань створення сприятливих фінансово-майнових засад безперервності відтворювального процесу суб'єктів господарювання, а отже і національної економіки, є вирішення питань удосконалення управління структурою капіталу підприємств. Саме від ефективного вдосконалення структури власного капіталу на підприємстві залежить його успішне фінансове майбутнє. Структура власного капіталу зумовлює інвестиційну діяльність на підприємстві та "швидкість" розвитку даного підприємства.

В умовах ринкової економіки відбувається зміщення пріоритетів в об'єктах та цільових установах системи управління об'єктом господарювання. Якщо в економіці, що централізовано планувалась, свобода в маніпулюванні ресурсами, їх відшкодування була достатньо обмежена, а підприємства були поставлені в жорсткі рамки і не могли вибирати найбільш раціональну структуру ресурсів, що ними використовувались, то в ринковій економіці такі обмеження по суті не існують, а ефективне управління ресурсами вимагає здійснення оптимізації ресурсного потенціалу підприємства.

До найбільш важливих шляхів вдосконалення структури власного капіталу в сучасних умовах господарювання відносяться:

1) нормативний підхід, що полягає у формуванні цільової структури капіталу та удосконаленні структури звіту про власний капітал;

2) процес оптимізації структури власного капіталу, що здійснюється за наступними критеріями: максимізації рівня фінансової рентабельності, мінімізації його вартості, мінімізації рівня фінансових ризиків; пошук оптимального співвідношення між власним і позиковим капіталом та відповідними до них показниками фінансового стану підприємства;

3) реструктуризація власного капіталу;

4) пошук гармонійного співвідношення між складовими самого власного капіталу та показниками його рентабельності, маневреності тощо.

Вирішення проблеми оптимізації обов'язково повинно враховувати те, що з одного боку, зростання долі позичкового капіталу підвищує мінливість чистого грошового потоку, тобто збільшує фінансовий ризик; але з іншого боку, більш високе значення долі позичкового капіталу забезпечує зростання рентабельності власного капіталу підприємства, і підвищує величину чистого прибутку, що отримується. Отже формування оптимальної структури капіталу вимагає забезпечення найбільш ефективної пропорції між рентабельністю та фінансовою стійкістю підприємства, тобто максимізації його ринкової вартості.

Кожне підприємство прагне управляти капіталом та його структурою, тобто досягнути такого співвідношення внутрішніх та зовнішніх джерел коштів, яке б здійснювало максимальний позитивний вплив на досягнення його стратегічних цілей.

Отже, капітал підприємств як об'єктивно існуюча економічна категорія забезпечує процес фінансування господарської діяльності підприємницьких структур, є важливим фактором розвитку національної економіки України, її ринкової трансформації. Сучасне економічне становище потребує від власників та фінансових менеджерів підприємств ефективного управління, уважного контролю та своєчасного коригування структури капіталу підприємства, адже оптимальна структура капіталу дозволяє отримувати максимальний прибуток, рентабельність, фінансову стійкість й високі показники ліквідності та платоспроможності.

Бєлая А. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Гальцова О. Л.

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇН СВІТУ

Державно-приватне партнерство спрямоване на посилення інституційної основи для залучення фірм, громадян та їх об'єднань до місцевого чи регіонального економічного розвитку. Важливість державно-приватного партнерства в регіональному розвитку та зростанні малого та середнього підприємництва як шляху запровадження потужностей та ефективності приватного сектору на розвиток ініціатив на всіх рівнях є загальновизнаною.

Механізм інвестиційного державно-приватного партнерства передбачає, що держава являється замовником послуг. Саме держава визначає умови такого співробітництва, створює можливості прийняття управлінських рішень для приватного сектора. Держава здійснює постійний моніторинг, при цьому об'єкт інвестування залишається у державній власності. Спільно розпочатий проект реалізується у конкурентному середовищі, що створює стимул до впровадження інновацій у проект і приводить до ефективного та якісного надання кінцевих послуг.

У багатьох країнах світу інституту державно-приватного партнерства, що впроваджує суспільно значущих проектів у сфері розбудови соціальної та економічної інфраструктури, відводяться такі ролі в системі економічних взаємовідносин держави:

– ˜формування спільних інвестиційних ресурсів державного та приватного секторів для досягнення суспільно-значущих результатів;

– ˜підвищення ефективності використання об'єктів державної власності на основі підприємницької мотивації;

– ˜створення нових методів управління;

– ˜створення доданої вартості для споживачів і суспільства в цілому;

– ˜об'єктивне визначення потреб ринку;

– ˜оптимальне використання ресурсів.

Більшість з них спрямована на розвиток інфраструктури і якості наданих послуг. Залежно від характеру завдань, які вирішуються за допомогою механізмів державно-приватного партнерства виділяють типи таких проектів. У світовій практиці існує така класифікація типів державно-приватного партнерства.

Отже, існують, по-перше – державно-приватні партнерства, в яких співробітництво між державним і приватним сектором базуються виключно на контрактних зв'язках, а по-друге – державно-приватні партнерства з інституційною природою, що передбачає співпрацю між державним і приватним секторами в рамках певного володіння.

У світовій практиці класифікації моделей державне приватного партнерства прийнято виділяти такі їх форми: ˜контракти як адміністративний договір між органом місцевого самоврядування та приватним партнером на здійснення суспільно необхідних видів діяльності; ˜оренда, яка в залежності від визначених договором умов може передбачати викуп державного чи муніципального майна; ˜концесія, яка передбачає надання державою права приватному партнеру протягом певного часу виконувати обумовлені договором функції і наділяє його відповідними повноваженнями для забезпечення ефективного функціонування об'єкта концесії; концесія завжди передбачає повернення предмета договору державному партнеру, а право власності на вироблену продукцію залишається за приватним партнером; угоди про розподіл продукції є подібними до концесійних договорів, однак на відміну від них передбачають розподіл виробленої концесіонером продукції між державним та приватним партнером; ˜договори про спільну діяльність, у рамках яких держава бере постійну участь в адміністративно-господарській та інвестиційній діяльності створеного спільного підприємства залежно від частки в уставному або акціонерному капіталі.

Бобров Є. Д.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Гальцова О. Л.

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ТА ЇЇ РОЛЬ У РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

Міжнародна торгівля – одна з найважливіших складових частин міжнародних економічних відносин, показники якої відображають рівень економічного розвитку країн і характер відносин між ними. Це – процес купівлі і продажу, що здійснюється між покупцями, продавцями і посередниками в різних країнах світу. Міжнародна торгівля зумовлена міжнародним поділом праці, економічними відносинами, заснованими та експорті товарів, капіталу, економічній допомозі та інтеграції.

Для національного господарства участь у міжнародній торгівлі набуває форми зовнішньої торгівлі. Зовнішня торгівля – це торгівля однієї країни з іншими яка складається з оплачуваного вивозу (експорту) та ввозу (імпорту) товарів і послуг. У сукупності зовнішня торгівля різних країн утворює міжнародну торгівлю. Таким чином, термін “зовнішня торгівля” застосовується тільки до окремо взятої країни.

Теорії міжнародної торгівлі, які беруть початок від англійської класичної політекономії, пройшли у своєму розвитку ряд етапів разом із розвитком світової економічної думки. Однак їх центральними питаннями, з методологічної точки зору, були і залишаються наступні:

– що лежить в основі міжнародного поділу праці;

– яка міжнародна спеціалізація найбільш ефективна для окремих країн і регіонів і принесе їм найбільшу вигоду;

якими факторами обумовлюється конкурентоспроможність країни у світовій торгівлі.

Уповільнення процесу євроінтеграції обумовлено об’єктивними та суб’єктивними чинниками, що зумовлює пошук альтернативних напрямів і форм поглиблення та інтенсифікації входження України в європейський регіонально-економічний простір. Оновлення та підвищення ефективності євроінтеграційного процесу потребує розробки механізму використання конкурентних переваг національної економіки, реалізація якого буде мати найбільш позитивні результати.

Головним завданням для держави повинно стати пошук джерел ресурсного забезпечення сталого економічного зростання, формування і утвердження інноваційної моделі розвитку, наближення до європейських стандартів соціальної сфери. Використання цих елементів дозволить зняти перешкоди при здійсненні євроінтеграційних процесів в умовах лібералізації світогосподарських відносин при цьому максимально використовуючи свій потенціал і гарантувати реалізацію власних інтересів.

Оптимальний розвиток зовнішньоторговельних відносин України ґрунтується на принципових змінах у структурі державної фінансової політики. Тому важливим стає питання реформування фінансового механізму інтеграції вітчизняної торгівлі у міжнародну економіку, створення розгалуженої інфраструктури, яка забезпечувала б швидку реалізацію ринкових перетворень, насамперед у зовнішньому секторі економіки. Задля активізації розвитку торговельного співробітництва України з країнами Європейського Союзу необхідно формувати фінансову політику, розраховану на тривалий період та здатну забезпечити виконання стратегічних масштабних завдань, які потребують великих витрат часу та капіталу.

Голомб В. В.
Запорізька державна інженерна академія

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Запорізька область – це економічно розвинений експортно-орієнтований індустріально-аграрний регіон, відомий переважно завдяки діяльності великих металургійних, машинобудівних та енергогенеруючих підприємств. Станом на 2015 рік Запорізька область не входить до регіонів-лідерів за активністю інноваційних процесів, але має значний інноваційний потенціал. Оскільки економіка регіону базується на діяльності промислових підприємств, тому саме рівень їх інноваційності і впливає на рівень інноваційного розвитку регіону загалом.

Незважаючи на те, що інноваційна діяльність здатна підвищити ефективність функціонування підприємств та вивести їх на якісно новий рівень, забезпечити нарощення капіталу, цей процес здійснюється у вітчизняній практиці дуже повільно. У першу чергу це пов’язано із браком фінансових ресурсів.

В Запорізькій області фінансування інноваційної діяльності майже на 95% здійснюється лише за рахунок власних коштів підприємств. Кошти від іноземних інвесторів область за останні 15 років отримувала лише у 2008 р. у сумі 242 тис. грн. та у 2011 р. у сумі 9463,5 тис. грн. Крім того, досить слабо розвинута міжнародна діяльність у регіоні, так у 2015 році кількість науковців, які виїжджали за межі України з метою стажування, навчання, підвищення кваліфікації, становила 181 особу, тоді як наприклад у сусідній Дніпропетровській області за кордоном стажувалися 792 науковці, у Харківській – 1031. Також лиже 13% від усіх підприємств, що займаються інноваційною діяльність, мають партнера з інноваційної співпраці (цей же показник у середньому по Україні – 18%). Серед цих підприємств лише 10% співпрацюють із зарубіжними партнерами (цей же показник у середньому по Україні – 11%).

Необхідно зазначити, що лише близько 3% інноваційної продукції, що була реалізована підприємствами регіону були новими для ринку, 3% – це продукція, яка була новою для підприємства, а решта 94% – це продукція, яка лише поверхнево модифікованою.

Проаналізувавши стан інноваційної активності підприємств Запорізького регіону, ми виявили, що останнім часом кількість підприємств, що займаються інноваційною діяльністю зросла, однак рівень інноваційності продукції, яку вони виробляють залишається на низькому рівні. Така ситуація виникла через системні проблеми, які існують у даному регіоні. Серед них можна назвати такі:

– фінансування інноваційної діяльності здійснюється переважно за власний рахунок. Процес розробки та впровадження інновацій потребує значних фінансових вливань, тобто виникає необхідність відволікати ресурси від безпосереднього виробництва. Це можуть дозволити собі лише великі підприємства;

– на підприємствах області спостерігається критично низький рівень оновлення технологій та зношеність основних виробничих фондів;

– відсутність підтримки підприємств, що займаються інноваційною діяльністю, як на державному так і регіональному рівнях (фінансова, інформаційна);

– швидке моральне старіння інтелектуальних ресурсів в галузі промисловості, особливо в порівняно із зарубіжною практикою постійного й активного оновлення знань та технологій;

– відсутність консолідації зусиль наукових організацій та підприємств, що готові займатися інноваціями, для проведення спільних досліджень.

Отже, серед основних причин, що гальмують інноваційну діяльність в Запорізькому регіоні є недостатнє фінансування та низький рівень інноваційної активності, відсутність консолідованих зусиль громади, влади, бізнесу, науки та освіти.

Гуменюк С. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доц. Бургман М. К.

ВЕКТОРИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ У СФЕРІ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Розвиток банківського сектора України на сучасному етапі характеризується досить високим рівнем проникнення великих кредитних організацій в регіони країни та посиленням конкуренції між комерційними банками. Відсутність ефективної системи управління банківською діяльністю призводить до втрати клієнтів, зменшення ресурсної бази та фінансових результатів. У цьому зв'язку особливого значення набуває процес ефективної організації діяльності банків, окремих їх операцій, продуктів, що реалізовуються за допомогою системи бізнес-планування, здатної реагувати на різні зміни в економічному, політичному та соціальному середовищі.

За умов високої ризиковості ринкового середовища фінансова стійкість банку залежить від забезпечення прибуткової діяльності, вибору раціонального варіанта розміщення ресурсів, можливості оцінити та контролювати ризики, що вимагає створення відповідних засад ефективного і науково обґрунтованого механізму планування розвитку структурних складових комерційного банку і потребує застосування комплексного підходу до розробки дієвих заходів, зокрема, стратегічних, з метою забезпечення системності організації банківської діяльності на зовнішніх ринках.

Більшість науковців відзначають значну роль ефективно організованої системи бізнес-планування в управлінні комерційними банками та їх структурними підрозділами. Проте українські банкіри стикаються з недостатністю вітчизняного досвіду планово-прогнозної діяльності та недосконалістю методичних підходів до її практичної реалізації. У зв'язку з цим проблема формування ефективної системи бізнес-планування стає актуальною і значущою як для керівництва окремих підрозділів кредитної організації та банківського менеджменту в цілому, так і для клієнтів. Грамотно побудований механізм розробки планових завдань, моніторингу їх виконання і своєчасного корегування дозволяє оцінити поточний стан справ у банку, переглянути і виявити необхідні точки зростання в перспективі, сформувати позитивний імідж та підвищити надійність бізнесу.

У процесі планування розвитку банківських послуг виробляється його банківська політика, що визначає діяльність установи на перспективу. Необхідність бізнес-планування зумовлюється реалізацією конкурентних стратегій банку. В умовах ринкових відносин ефективне бізнес-планування на різних рівнях управління є однією з умов забезпечення конкурентоздатності банку. Без планування складно досягти узгоджених дій всередині банківської установи, складно підтримувати пріоритетність одних напрямків діяльності, не нанісши шкоду іншим.

Починаючи з установлення довгострокових цілей і визначення пріоритетів діяльності, банк здійснює розробку стратегії дій, у нерозривній єдності з якою визначаються обсяги коштів, необхідних для її реалізації. У розвитку стратегії розробляються бізнес-плани, що передбачають можливість внесення стратегічних змін, необхідність яких диктується постійними змінами ринкових умов. Завдяки врахуванню поточної ситуації можна здійснити коригування обраної стратегії, яка є обов'язковою умовою досягнення банком бажаних стратегічних цілей у будь-якому виді банківської діяльності.

На нашу думку, бізнес-планування відрізняється від стратегічного планування та не може йому передувати з об'єктивних причин: бізнес-планування не може відбуватися без визначення основного напрямку діяльності банку та формування його фінансової політики, що є завданням стратегічного планування банку. Отже, визначившись із загальною стратегією банку та зорієнтувавшись на певний ринковий сегмент, фахівці банку переходять до визначення основних та майбутніх перспективних напрямків бізнесу установи, розробляють план їх реалізації, тобто займаються бізнес-плануванням діяльності.

Іванова К. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Завадська Н. О.

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ ЯК ФАКТОР СТАБІЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

Питання економічної безпеки у своїх наукових працях розглянули такі вітчизняні дослідники як С. Афонцев, О. Бандурка, О. Бєлов, Є. Бершеда, С. Горблулін, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, К. Іпполітов, В. Мунтян, Н. Нижник, В. Савін, А. Сухоруков, В. Шлемко та ін. Незважаючи на значну кількість наукових праці, є проблема, яка висвітлена недостатньо, зокрема, методи та напрями захисту економіки України від загроз економічної безпеки.

Економічна безпека країни являє собою такий стан економічного розвитку, який характеризується найбільш раціональним та повним використанням її економічного потенціалу, захищеністю від будь-яких дестабілізуючих чинників, здатністю до самовідтворення, міцністю зв'язків між всіма її елементами як на

регіональному, так і національному рівнях, що в сукупності дає інтегральний ефект, який задовольнить економічні і соціальні інтереси населення.

Нормативно-правова основа забезпечення економічної безпеки складається з декількох рівнів правових актів: Конституції України, базового Закону "Про основи національної безпеки України", статутних і галузевих законів, підзаконних нормативних актів, а також деяких політико-правових документів декларативного спрямування.

Відповідно до Наказу Міністерства економіки України № 60 від 02.03.2007р., економічна безпека – це такий стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз і здатний задовольняти потреби особи, сім'ї, суспільства та держави.

Економічна безпека безпосередньо пов'язана зі станом стабільності держави, і, знаючи закономірність цього взаємозв'язку, можна діагностувати стан і направити певним чином розвиток держави, використовуючи ефективну модель державного управління. При нормальних умовах економічні загрози є зворотною стороною економічного виграшу й звичайною умовою діяльності в ринковому конкурентному середовищі.

Економічна безпека як одна зі складових національної безпеки відображає причинно-наслідковий зв'язок між економічною могутністю держави, її військово-економічним потенціалом і національною безпекою. За цього матеріальною основою економічної безпеки є незалежний рівень розвитку продуктивних сил. Об'єктивні загрози економічної безпеки (стан фінансової й економічної кон'юнктури, наукові відкриття, форс-мажорні обставини тощо) виникають без участі органів влади, не залежні від прийнятих ними рішень, дій. Їх необхідно розпізнавати й обов'язково враховувати в управлінських рішеннях. Суб'єктивні загрози породжені навмисними або ненавмисними діями людей, різних органів і організацій (конкуруючих або тих, що співпрацюють між собою). Тому і їхнє запобігання багато в чому пов'язане із впливом на суб'єктів економічних відносин.

Таким чином, у сучасних умовах забезпечення економічної, особливо її важливої складової–фінансової безпеки України важко переоцінити. Аналіз основних тенденцій і загроз у сфері фінансових інститутів дозволяє виділити такі напрямки стратегічних цілей розвитку: використання інструментів регулювання, що відповідають новим цілям економічного розвитку; підвищення ефективності фінансового регулювання, спрямованого на облік змін зовнішніх і внутрішніх факторів розвитку; подолання диспропорцій економічного розвитку, що сприяє стійкості економічного росту; довготермінова політика росту заощаджень та інвестицій; збалансованість бюджетної системи й бюджетної стратегії; підвищення податкової дисципліни, врахування бюджетної безпеки при введенні змін у податкове законодавство. Рішення наведених проблем є довготерміновим процесом, але вкрай необхідним в умовах посилення нестійкості світової економічної кон'юнктури.

Карпуніна А. С.
Національний університет "Львівська політехніка", м. Львів
Науковий керівник – к. е. н., доцент Бала Р. Д.

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Глобалізація світової економіки створює нове "навколишнє середовище" для економічного зростання країн, що визначає нові орієнтири і мету їх економічної політики. Динамічні зміни у світовому господарстві являють собою виклики багатьом країнам.

Однією з характерних рис світової економіки, що трансформується, є глобалізація ринків. Суттєвий прогрес у вирішенні таких питань, як торгівля послугами, проблеми інтелектуальної власності, торговельні аспекти, пов'язані зі здійсненням інвестицій, означає не лише подальшу глобалізацію найбільш динамічних сегментів світового ринку – ринків послуг і технологій, а й уніфікацію інвестиційного клімату, необхідність для більшості країн переглянути свої національні законодавства, погоджуючи їх із загальносвітовими нормами. Усе це потребує подальшого "відкриття" економік і ставить перед країнами цілу низку нових складних проблем.

Дослідженню проблеми підвищення якості, рівня управління інвестиційною політикою та ефективності використання інвестицій в країні присвятили свої роботи такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як С. Баркалов, П. Вахрін, Дж. Мерфі, Л. Зубченко, М. Макарова, Г. Подшиваленко, О. Сазонець, О. Джусов, Г. Старовєрова, В. Федоренко, Дж. Розенберг, І. Бланк та ін.

Розвиток інвестиційної діяльності є пріоритетним завданням для економіки кожної країни, але сьогодні Україна серед інших європейських постсоціалістичних країн сприймаєтеся як країна з найбільшим інвестиційним ризиком. Тому виникла необхідність вивчення інституційного аспекту інвестиційної політики в Україні та виявлення перспективних напрямків залучення прямих іноземних інвестицій для економічного зросту.

Для комплексного аналізу умов раціонального використання інвестицій в економічного науці і практиці застосовується категорія інвестиційного клімату. На сучасному етапі розвитку економіки актуальним питанням є створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні. Саме збільшення обсягів залучення інвестицій виступає засобом забезпечення умов виходу з економічної кризи, сприяє процесу економічного зростання, стимулює впровадження новітніх технологій, зростання продуктивності праці, підвищення життєвого рівня населення.

Забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в Україні залишається питанням стратегічної важливості, від реалізації якого залежать динаміка соціально-економічного розвитку та можливість модернізації на цій основі національної економіки.

Незважаючи на те, що проблеми створення сприятливого інвестиційного клімату стали предметом наукового дослідження, деякі аспекти залишаються мало розробленими. Сучасна економічна ситуація в

Україні потребує більш глибшого дослідження проблем забезпечення сприятливого інвестиційного клімату та розвитку промисловості з урахуванням можливостей збільшення обсягу залучення інвестицій.

На сучасний економічний розвиток України впливає не тільки світова фінансова криза, а й багато внутрішніх національних факторів. Одним із ефективних способів подолання економічної кризи на державному рівні та наступного активного розвитку країни є залучення іноземних інвестицій у національну економіку.

Визначальним завданням державної політики у сфері інвестиційної діяльності є формування сприятливого клімату.

Катасонова А. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., доцент Трохимець О. І.

ОСНОВНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА МІЖНАРОДНУ МІГРАЦІЮ

Політична та економічна нестабільність, що характерні для сучасної України, сприятимуть формуванню міграційних потоків в Україні. Визначення основних факторів впливу на міграційні процеси в Україні в сучасних умовах дасть змогу проаналізувати заходи щодо покращення міграційної ситуації.

Зокрема, ситуація на внутрішньому і зовнішньому ринках праці України потребує врахування зміни політичної ситуації в країні. Необхідно також визначити фактори впливу на рівень міграції в Україні в сучасних політико-економічних умовах, встановити причинно-наслідкові зв'язки.

Визначимо основні фактори впливу на міграційні процеси в Україні та світі. В першу чергу, обсяг трудової міграції залежить від демографічної ситуації в країні, а саме від забезпеченості ринку праці населенням працездатного віку. Несприятлива демографічна ситуація в Україні не сприятиме зменшенню еміграції, а навпаки збільшенню імміграції. Ситуація в світі, зокрема в промислово розвинених країнах є наступною: в результаті скорочення народжуваності та старіння населення утворюються диспропорції на ринках праці і вони відчувають потребу в залучені іноземної робочої сили. Це сприяє збільшенню кількості трудових мігрантів з України.

Другим фактором є ситуація на ринку праці, зокрема рівень безробіття та кількість наявних робочих місць.

Одним із найбільш важливих факторів є розмір заробітної плати. За даними обстеження середньомісячний заробіток одного трудового мігранта становив 930 доларів, що майже втричі більше ніж у середньому на одного штатного працівника, зайнятого в економіці України – 330 доларів (в 2012 р. – 817 доларів а в 2015 р. – 137,48 доларів). Заробіток чоловіків був вищим за заробіток жінок: 996 та 813 доларів відповідно.

Заробітки мігрантів, які є як мінімум в три рази вищими, ніж в Україні, мають і позитивні наслідки. По-перше, заробітчани отримують роботу, по-друге, зменшується напруга на вітчизняному ринку праці, і по-третє, вони здійснюють перекази зароблених коштів своїм родичам у економіку України. Перекази із США та Німеччини, хоча частково і пов'язані з трудовою міграцією, проте частково є наслідком численної етнічної еміграції з України до цих країн (євреї, німці). Однозначно пов'язані з трудовою міграцією перекази з Італії, а також Греції.

Тим не менше, перекази заробітчан покращують умови життя сімей мігрантів, що в свою чергу підвищує краще життя. Негативним залишається той факт, що більшість надісланих коштів витрачається на споживання, і лише у поодиноких випадках може інвестуватися у розвиток бізнесу.

Досвід європейський країн показує, що до зворотної міграції трудових мігрантів у країну-походження призводить покращення її економічного стану, забезпечення прав людини. На сьогоднішній день цей фактор є особливо актуальним для України.

Основними факторами впливу на рівень трудової міграції українців за кордон в умовах європейської інтеграції в сучасній політико-економічній ситуації є демографічна ситуація, рівень безробіття, розмір заробітної плати, міграційна політика, а також політична ситуація в Україні та світі. Кожен із цих факторів впливає на динаміку кількості трудових мігрантів. Так, зокрема, скорочення та старіння населення в країнах ЄС, наявність прихованого безробіття в Україні, проблеми працевлаштування молоді після здобуття освіти, перевищення розміру заробітної плати в 3–5 раз в країнах ЄС в порівнянні з Україною, і найвищими рівнями заробітної плати серед усіх країн-реципієнтів українських мігрантів, відсутність конкретних заходів в Україні спрямованих на репатріацію українців і натомість наявність таких заходів в іноземних країнах, політична нестабільність в Україні – все це фактори, які сприяють збільшенню кількості мігрантів до країн ЄС.

Козарь В. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Селезньова О. В.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Однією із проблем, що виникають перед підприємствами в сучасних умовах господарювання, є відновлення і збереження динаміки циклів операційної, інвестиційної і фінансової діяльності. Грошові потоки в системі управління фінансово-господарською діяльністю промислових підприємств займають провідне місце: аналіз їх стану є важливою складовою оцінки фінансового становища, планування розміру вхідних і вихідних потоків пов'язане з узгодженням операційних, інвестиційних і фінансових стратегій розвитку. Від ефективності управління грошовими потоками залежить реалізація поточних і довгострокових цілей і завдань підприємства, виконання зобов'язань перед кредиторами, стабільність виробничої діяльності, фінансова стійкість у перспективі.

Серед головних проблем української економіки значна кількість науковців та практиків виділяють дефіцит грошових коштів підприємств, що значно обмежує можливості їх поточної та інвестиційної діяль-

ності. При докладному вивченні цієї проблеми стає очевидним, що однією з причин цього дефіциту є, зазвичай, низька ефективність залучення та використання грошових коштів, обмеженість фінансових інструментів, технологій та механізмів, що застосовуються при цьому.

Одним із напрямів подолання дефіциту грошових коштів є формування ефективної системи управління грошовими потоками, яка б забезпечувала досягнення тактичних і стратегічних цілей діяльності підприємства. Для оптимізації чистого грошового потоку, збалансованості руху коштів, синхронності їх формування потрібно впровадження дієвої системи управління грошовими потоками на підприємствах. Вирішення цієї проблеми неможливе без глибоких досліджень економічних механізмів, що визначають грошові потоки кожного окремого суб'єкта господарювання. Таким чином, існує потреба в удосконаленні методики управління і аналізу грошових потоків, підвищенні наукової обґрунтованості прийняття фінансових рішень в умовах нестабільності та ризику, розробці системи аналітичних засобів управління коштами підприємств.

До основних інструментів управління грошовими потоками нині варто віднести: плановий документ щодо руху коштів підприємства; аналіз платоспроможності підприємства та достатності коштів; контроль швидкості зарахування коштів на рахунок у банку; норми амортизаційних відрахувань; форми розрахунків, які використовує підприємство для виконання договірних зобов'язань (авансовий платіж, банківський переказ, акредитив тощо).

А серед методів управління рухом коштів доречно виділити систему відносин підприємства із зовнішнім оточенням (державними органами, кредиторами, інвесторами, акціонерами); систему розрахунків із дебіторами і кредиторами; процеси оподаткування, кредитування, фінансування.

Оптимальна структура системи управління грошовими потоками дозволяє підвищити ступінь фінансової і виробничої гнучкості компанії та покращити оперативне управління з точки зору збалансованості надходжень і видатків грошових коштів; підвищити обсяги продажу та оптимізації затрат; підвищити ефективність управління борговими зобов'язаннями та вартістю їх обслуговування; створити надійну базу оцінки ефективності роботи кожного підрозділу компаній; підвищити ліквідність і платоспроможність підприємства.

Таким чином, управління грошовими потоками в цілому є важливим елементом фінансової політики підприємства, воно наскрізь охоплює всю систему управління підприємства. Важливість та значення управління грошовими потоками важко переоцінити, адже від його якості та ефективності залежить не тільки його стійкість в конкретний період часу, а й можливість подальшого розвитку, досягнення фінансового успіху на довгострокову перспективу.

Коляда І. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н. Бургман М. К.

ПРОБЛЕМИ ТРУДОВЛАШТУВАННЯ НА БІРЖІ ПРАЦІ

Одним з основних факторів загострення проблем бідності стало погіршення стану ринку праці, особливо в регіонах з великим скупченням вимушено переміщених осіб. На даний час це пов'язано із ситуацією на сході України. Адже багато людей переїхали до інших областей, і не кожний знайшов місце працевлаштування.

За даними Державної служби статистики України у першому кварталі 2016 року чисельність безробітних становила майже 1,8 млн осіб (у першому кварталі 2015 року – 1,7 млн осіб), а рівень безробіття (за методологією МОП)- 9,8% економічного активного населення (у першому кварталі 2015року –9,6%). Значним залишається дисбаланс між попитом та пропозицією на ринку праці: станом на 1 липня 2016 року на 1 вільне робоче місце претендувало 10 безробітних осіб. Загально вираженими проблемами є:

- невідповідність системи освітніх послуг кадровими потребами роботодавців (адже найчастіше лави безробітних посідають випускники вишів та професійно-технічних шкіл);
- дисбаланс між попитом і пропозицією робочої сили
- низький рівень пропонованої зарплати
- тіньова зайнятість
- наявність неконкурентної молоді на ринку праці через відсутність виробничого досвіду чи необхідного етапу роботи.

Незважаючи на кризовий стан економіки, циклічне безробіття ще не набуло розмаху завдяки його штучному стримуванню шляхом подолання датування підприємств державного сектору. Нещодавно уряд своїм розпорядженням затвердив План заходів на 2016–2017 роки з реалізації Стратегії подолання бідності. Традиційно ключова проблема бідності – питання зайнятості для України, тому одним із пріоритетних напрямів діяльності уряд вважає вирішення саме цієї проблеми. На даний момент на ринку праці в Україні і існує низка проблем, які витікають з практичної відсутності дієвості законодавчих регуляторів, не достатнього дослідження ринку попиту і пропозиції з питань працевлаштування молоді в Україні, наявної професійної неадекватності потребами ринку праці молоді та обмеженої кількості робочих місць тощо. Натомість, до складу перспектив розвитку молодіжного ринку праці в Україні варто віднести:

- адаптацію існуючих законодавчих регуляторів із розробкою більш дієвих змін на базі особливостей функціонування молодіжного ринку праці;
- більш активне залучення політиків та науковців до участі в роботі молодіжних центрів праці;
- підвищення якісного рівня інформаційно – статистичного ресурсу в контексті оцінювання стану ринку праці молоді;
- збільшення зацікавленості та підприємницьких структур у співпраці з молодіжним сегментом ринку праці в Україні.

Іншою проблемою сучасного ринку праці в Україні є тінізація заробітної плати із-за неофіційного працевлаштування. Проблема існує давно і вирішити її дуже важко. Але все ж механізми зменшення існу-

ють. Це доводить практика інших країн. З усього переліченого можна зробити висновок що якщо ми намагатимемось спрогнозувати подальшу ситуацію з безробіттям в Україні, необхідно враховувати чинники, що діятимуть як у бік збільшення, так і в бік зменшення його рівня. Зростання, зокрема, спричинятимуть:

1) потреба структурної реорганізації неефективної економіки;

2) зняття штучних обмежень щодо росту циклічного безробіття;

До чинників, які діятимуть у бік скорочення безробіття, можна віднести:

1) безмежність незадоволеного попиту і можливість створення нових робочих місць у багатьох сферах, особливо у сфері послуг;

2) дотеперішня нерозвиненість приватного сектора і наявність тіньової економіки, які в разі зняття адміністративних пут зможуть залучити значну частину непрацюючих.

Кулішов С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Гальцова О. Л.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Протягом двох останніх десятиріч сфера послуг є одним з найбільш перспективних секторів світової економіки. Ринок послуг є важливою складовою економіки багатьох країн світу, і для цього є вагомі підстави. В умовах постіндустріальної економіки виявляється одна з головних закономірностей суспільного розвитку – випереджаюче зростання сфери послуг у порівнянні з матеріальним виробництвом і розширення її господарських позицій. Можна навіть констатувати, що ринок послуг значною мірою є каталізатором світового виробництва, науково-технічного прогресу та всієї системи міжнародних економічних відносин.

Україна як самостійний суб'єкт міжнародної економічної діяльності залишається недостатньо залученою до міжнародних туристичних процесів, хоча особливості географічного розташування, сприятливий клімат, унікальні природно-рекреаційні ресурси та велика кількість історико-культурних пам'яток створюють можливості для інтенсивного розвитку багатьох видів туризму. Особливо стрімко розвиваються новітні види: екологічний, пригодницький, зелений та діловий туризм. Серед основних факторів, що гальмують розвиток національної туристичної галузі, є незадовільний стан розвитку інфраструктури та матеріально-технічної бази туризму, високі ціни, екологічні та кримінальні ризики, низька інноваційна активність туристичних підприємств.

Передумовою подальшого розвитку вітчизняного туризму, відповідно до тенденцій міжнародного ринку туристичних послуг, є залучення до міжнародної законодавчої та нормативно-правової бази туризму, передових надбань найбільш розвинених туристичних індустрій, впровадження стандартів якості туристичного обслуговування, прогресивних технологій та методів підвищення кваліфікації туристичних кадрів і практики формування організаційно-економічних механізмів ефективного функціонування туристичної індустрії.

Ефективне використання туристичних ресурсів можна забезпечити через створення дієвої системи комплексного управління. Воно передбачає встановлення системи пріоритетів, здійснення туристичного районування для розвитку туризму в межах територій, які характеризуються певними особливостями їхньої несучої ємності, гранично припустимих навантажень на об'єкти туристичних відвідувань та впливу туристичної діяльності на навколишнє середовище.

Одним із основних шляхів підвищення конкурентоспроможності туристичних підприємств і туристичної галузі у цілому є удосконалення процесу відтворення якісного туристичного продукту. Забезпечення сталого розвитку туризму та підвищення якісної конкурентоспроможності туристичних підприємств України необхідно спрямовувати на: подолання негативних тенденцій у сфері туризму та діяльності курортів; покращення якості життя населення, забезпечення доступності туристичних ресурсів для всіх верств населення; збереження унікальних природних та історико-культурних ресурсів; посилення позитивного туристичного іміджу країни на міжнародному туристичному ринку, збільшення в'їзного туристичного потоку; прискорення темпів розвитку, збільшення частки очікуваних доходів від сфери туризму та діяльності курортів у бюджетах усіх рівнів; зменшення наявних регіональних соціально-економічних диспаритетів, посилення "прозорості" туристичної діяльності.

Ліпаєв Д.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Гальцова О. Л.

СВІТОВИЙ РИНОК ПОСЛУГ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Міжнародна практика демонструє, що одним із головних факторів забезпечення цих умов економічного розвитку є високий рівень підприємницької активності, який передбачає створення великої кількості малих та середніх підприємств. Процес створення нового суб'єкту економічних відносин та перетворення його на стабільного та прибуткового гравця на ринку є справою ризикованою, тому при створенні нових підприємств постає проблема пошуку джерел їх фінансування.

Уперше термін "венчурний капітал" застосував на початку 1938 р. Ламо дю Понт, майбутній президент компанії "Du Pont", хоча до цього часу дане поняття вже циркулювало у академічному середовищі Бостону. Проте, американський дослідник М. Рейнер вважає, що термін "венчурний капітал" уперше використано Джоном Віттером у 1939 р. на громадському форумі у Бостоні під час його звернення до Асоціації інвестиційних банкірів.

Венчурний капітал сформувався внаслідок виникнення попиту на капітал для фінансування малого та середнього бізнесу, а також наявності такого капіталу в економіці. Він відграє важливу роль для фінансування інновацій, хоча використовується також при інвестиціях у підприємства, які не є інноваційними. Венчурний капітал можна визначити як довгострокові інвестиції професійних інвесторів у компанії, які не є

зареєстрованими на фондовій біржі, винагородою яких є приріст капітальної вартості з можливістю отримання дивідендів. Венчурний капітал у ринковій економіці виконує наступні функції: інноваційна функція, стимулювання підприємницької ініціативи, заповнення розриву у фінансуванні малого та середнього бізнесу, сприяння заснуванню високотехнологічних компаній, забезпечення економічного зростання.

Формування розвинутого ринку венчурного капіталу в Україні потребує наявності стійкого попиту на венчурний капітал, важливими факторами якого є розвинута конкурентоспроможна науково-технічна сфера та високий рівень підприємницької активності. Науково-технічний сектор нашої держави характеризується недостатнім обсягом фінансуванням НДДКР, низькою якістю наукових досліджень, нерозвиненістю освітньої сфери.

Основним джерелом інвестиційних ресурсів на ринку венчурного капіталу України є венчурні фонди. Венчурний фонд у нашій державі є специфічним видом інституту спільного інвестування з визначеними характеристиками. Протягом останніх років спостерігається значне збільшення кількості ІСІ цього типу, що, проте, не дозволяє говорити про активізацію венчурного інвестування. Головним чинником приросту венчурних фондів в Україні є те, що учасники венчурного фонду користуються в своїй господарській діяльності низкою переваг, які використовуються головним чином для реалізації тіньових схем різних економічних суб'єктів – будівельних компаній, банківських та фінансових установ тощо.

Нерозвиненість ринку венчурного капіталу в Україні зумовлює необхідність розробки механізму його формування, який передбачає реалізацію трьох груп заходів: заходи зі стимулювання попиту (заходи у сфері оподаткування, спрощення процесів реєстрації та ліквідації підприємств, пропагування підприємництва, вдосконалення системи захисту інтелектуальної власності, трансформація науково-технічної політики); заходи зі стимулювання пропозиції (забезпечення ефективного захисту прав міноритарних акціонерів, створення державного венчурного фонду, ліквідація можливостей податкової оптимізації через венчурні фонди; заходи зі стимулювання корпоративного венчурного інвестування, заходи зі стимулювання інвестицій бізнес-ангелів, заходи зі стимулювання іноземних венчурних інвестицій.

Луценко І. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доц. Бургман М. К.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ У ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Забезпечення ефективного функціонування та сталого розвитку промислових підприємств є важливим стратегічним завданням України. Виконання цього завдання значною мірою залежить від якості та адекватності систем управління, складність та рівень розвитку яких має відповідати динамізму зовнішнього і внутрішнього середовища, умовам функціонування та потребам сучасних підприємств, що вимагає відповідних змін в системі управління, її постійного вдосконалення та розвитку.

Важливим елементом і напрямком такого розвитку є використання сучасних управлінських технологій. Вибір технологій управління в умовах їх швидкого розвитку та обмеженості фінансових та інтелектуальних ресурсів стає складним актуальним завданням не тільки для менеджерів підприємств, а й для науковців.

Обґрунтований вибір найбільш актуальної з точки зору зрілості та потреб підприємства технології управління розпочинає процес здійснення організаційних змін. Для того, щоб отримати бажані результати від використання технології управління, якнайшвидше відшкодувати витрати на її придбання та навчання персоналу необхідно ґрунтовно підійти до процесу впровадження, оскільки відомо, що помилки допущені на перших етапах впровадження, уникнення, а не ліквідація опору з боку персоналу, можуть не тільки нівелювати позитивний вплив, а й привести до суттєвих збоїв в діяльності підприємства, а отже й до збитків.

Найважливішим етапом впровадження технології управління діяльністю підприємства більшість дослідників вважають саме етап розробки, обговорення і затвердження плану дій. Саме на цьому етапі відбувається узгодження бачень керівництва підприємства, робочої групи та персоналу, що буде користувачем нової технології, щодо мети, завдань і очікуваних результатів від впровадження нової технології. Обов'язковими елементами плану, а отже й етапами реалізаційної стадії впровадження технології є:

– повідомлення персоналу щодо майбутнього впровадження технології управління;
– ознайомлення персоналу з сутністю впроваджуваної технології управління, метою, очікуваними вигодами і результатами;
– часовий регламент впровадження технології;
– розподіл відповідальності в робочій групі;
– визначення контрольних точок реалізації плану;
– визначення підсумків (опис результатів) кожного пункту плану;
– формування системи оцінки результатів впровадження.

Після реалізації плану заходів щодо впровадження технології управління починається завершальна стадія цього процесу, мета якої виявити та ліквідувати недоліки, підготувати персонал підприємства до використання технології на постійній основі.

Завершальна стадія впровадження розпочинається апробацією технології управління. Відомо, що використання технології є циклічним процесом, тому повною вважається апробація, коли повністю пройшов цикл управлінських операцій і процедур. Апробація може бути здійснення із залученням обмеженого кола осіб, частини персоналу підприємства, а може бути масштабною, тобто із залученням всіх спеціалістів, які мають використовувати технологію управління. Саме на етапі апробації виявляються збої, недоліки, помилки, які були допущені на попередніх етапах. Вони аналізуються та ліквідуються робочою групою із залученням інших працівників підприємства.

Маковій С. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Ващенко А. А.

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Україна вступила до Міжнародного валютного фонду (МВФ) у вересні 1992 року. Нині учасниками Фонду є переважна більшість держав, тобто він є універсальною організацією. З 1947 р. МВФ має статус спеціалізованої установи Організації Об'єднаних Націй.

Україна почала користуватися кредитами МВФ в 1994 р. в умовах наростання незбалансованості зовнішніх платежів і, на жаль, у значних розмірах. Нині Україна перебуває у несприятливому становищі, бо її заборгованість перед Фондом значно перевищує квоту. Заборгованість України перед Фондом уже в 1995 р. вийшла за межі квоти, а наступного року суттєво перевищила її.

В Україні склалися різні підходи в оцінці діяльності МВФ та співробітництва з ним: від позитивної оцінки, яка переважає, до вимог припинити членство у Фонді. Позитивний підхід базується на врахуванні сучасних реалій системи світогосподарських відносин, на визнанні того факту, що без дотримання загальноприйнятих "правил гри", закріплених, зокрема, у Статуті МВФ, практично неможливо розвивати зовнішньоекономічну сферу країни, реалізувати переваги участі в міжнародному поділі праці. Негативний підхід спирається в основному на критичну оцінку кредитної діяльності МВФ, а точніше – жорсткої обумовленості надання державам-членам кредитів та позик, втручання в розробку та реалізацію національних економічних програм. Завдання ж, очевидно, полягає в ефективному використанні в національних інтересах членства в МВФ, як і в інших міжнародних фінансових установах.

Ефективна участь у світогосподарських зв'язках так чи інакше пов'язана зі співробітництвом із МВФ та МБРР. Звичайно ж, таке співробітництво має особливо важливе значення для України, яка вирішує завдання не тільки інтегрування у світову економіку, а й зміцнення політичної незалежності та економічної безпеки.

Реалії сучасних міжнародних економічних відносин настійно вимагають пошуку взаємоприйнятних компромісів між державами для розв'язання актуальних валютно-фінансових проблем, що мають загальносвітове значення. Міжнародний валютний фонд (та група Світового банку) являють собою у цьому плані важливий інструмент, який може бути використаний Україною для подальшого розвитку міжнародного економічного співробітництва.

Пріоритети економічних реформ в Україні були і є протягом останніх років предметом жвавих дискусій економістів, журналістів "ринкового меню" практично ні в кого не викликає сумнівів безальтернативність ринкового шляху економічних перетворень.

Удосконалення та зміцнення співробітництва між Україною і міжнародними фінансовими установами має бути важливим компонентом економічної політики країни. Незважаючи на відмінності в суті, інструментах своєї діяльності та можливих впливах на процес трансформації посткомуністичних економік, усі міжнародні фінансові інститути (МВФ, група Світового банку, багатосторонні регіональні банки розвитку, в тому числі ЄБРР) спроможні сприяти посиленню макроекономічної стабільності, запобіганню фінансовим та структурним кризам, реалізації структурної перебудови та ринковій трансформації перехідних економік.

Маляренко П. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Гальцова О. Л.

МІЖНАРОДНІ СТРАТЕГІЧНІ АЛЬЯНСИ ЯК ФОРМА КОРПОРАТИВНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ БІЗНЕСУ

В умовах глобалізації економіки, прискорення соціально-економічних і політичних процесів перед господарюючими суб'єктами постають якісно нові завдання, зумовлені необхідністю визначення адекватних шляхів і способів набуття конкурентних переваг для забезпечення стійкого функціонування та розвитку підприємств. Практична неможливість вирішення таких завдань власними силами за рахунок внутрішніх ресурсів призводить до розповсюдження різноманітних форм партнерств, зокрема стратегічних альянсів, які перетворилися на стратегічний імператив успішного довгострокового розвитку сучасного підприємства.

Проблемами формування і функціонування міжнародних стратегічних альянсів займалися Я. Безрукова, О. Данилишин, У. Іванова, А. Майзель, Л. Михайлова, К. Станіва, І. Токмакова, Г. Чибриков та ін. Вони розглядали причини виникнення, переваги та недоліки, умови функціонування стратегічних альянсів. Але ця проблема залишилася недостатньо вивченою. Тому є дуже актуальним вивчення функціонування міжнародних стратегічних альянсів в процесі глобалізації.

Стратегічні альянси між компаніями, в тому числі і між ТНК, є, як правило, довгостроковими і охоплюють різні сфери діяльності від інвестування, науково-технічних розробок до спільного виробництва, збуту та управління готовим об'єктом. Кожен тип ділового стратегічного альянсу має різну модель координації та контролю взаємозв'язків та інформаційного обміну між учасниками, обумовлену специфікою сфери діяльності, цілей співробітництва, терміну дії, забезпеченості ресурсами та вартості.

З урахуванням практики успішних зарубіжних компаній та на підставі вивчення відповідних теоретичних надбань основними цілями проектів формування стратегічних партнерських зв'язків з іншими учасниками ринку доцільно визнати збільшення передбачуваності ринкового оточення, отримання позитивного синергійного ефекту та набуття нових знань, здатних забезпечити отримання конкурентних переваг. Досягнення цілей проекту формування стратегічного партнерства можливо лише за умови вдалого визначення його впливових учасників – підприємств-потенційних партнерів, здатних забезпечити в межах партнерства створення нових конкурентних переваг.

Європейські компанії відіграють домінуючу роль у світовій системі альянсів. На один зафіксований альянс доводиться, принаймні, по одній європейській компанії. Більше того, у європейських компаній також

спостерігається тенденція до укладання альянсів або з іншими європейськими, або з американськими компаніями. Якщо проаналізувати дані по кожній з європейських країн, то виявиться, що найактивнішими в цій області є французькі, а потім британські компанії. Роль же японських компаній, незважаючи на сформовану думку, виявляється досить незначною. До того ж ці дані можуть служити спростуванням настільки часто наведених аргументів на користь лідерства японців, вимушених укладати договори про спільну діяльність між компаніями в цілях "освоєння" західних економік.

Стратегічні альянси більш ефективні в боротьбі зі стратегічними недоліками, ніж у завоюванні стратегічних переваг. Щоб одержати максимальну вигоду від стратегічного альянсу, компанії повинні звернути увагу на такі рекомендації: шукати підходящого партнера (сумісного з фірмою); не шкодувати часу на встановлення міцних зв'язків і довіри й не чекати негайної віддачі; вибирати союзника, чиї товари й позиції на ринку скоріше доповнюють, ніж конкурують із ними; з'ясувати детально й швидко все про технологію й управління партнера; впровадити дорогі ідеї й практику у свою діяльність негайно; бути уважним, щоб не передати партнерові інформацію, на яку чуйно реагує конкурентна ситуація.

Михайловська Я. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н. Бургман М. К.

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ РЕСУРСІВ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

У сучасному суспільстві інтелектуальний ресурс стає основним багатством, що посилює конкурентоспроможність держави в економічних системах, виступає ключовим ресурсом їх розвитку. Забезпечення розвитку інтелектуальних ресурсів української держави та трансформації національного господарства відбувається через систему соціальних інститутів: культуру, школу, політику, правові інститути, соціальні стандарти, рівень розвитку світового співтовариства, економічне середовище, вищу освіту, науку, релігію та сім'ю.

Саме через наведені інститути відбувається нарощування інтелектуальних ресурсів, через інтелектуалізацію суспільства, підвищення рівня інноваційності суспільства, дієвість, розвиток НТП, розвиток носія інтелекту, комунікативність, активність та творчість, що призводять до приросту інтелектуальних ресурсів шляхом:

- Створення національного інформаційного простору.
- Пріоритетний розвиток української освіти-сучасний рівень освіти в

Україні не дає їй змоги повною мірою виконувати функцію ключового ресурсу соціально-економічного розвитку держави і підвищення добробуту громадян.

- Трансформація системи освіти – це спроба інтегруватися у міжнародне економічне середовище та адаптація системи освіти до соціально економічних і технологічних змін.
- Елітаризація і гуманізація суспільства.
- Підвищення свідомості. Національна свідомість є інтегральним показником усвідомлення історичного досвіду та суспільного інтересу чинників, що відіграють вирішальну роль у процесі самоорганізації людей у переломні моменти буття.
- Підвищення духовності – це інтегральний фактор розвитку національної ідеї, який об'єднує освіту, культуру і науку та соціальну активність в єдину цілісну систему розвитку України на базі духовно-інтелектуального потенціалу народу як рушійної сили поступу.
- Соціальний захист інтелектуальної власності.
- Зростання наукомісткого потенціалу.
- Формування інтелектуальних установ.
- Оптимізація формування інтелектуальних ресурсів. Оптимізація формування ІР підприємства є визначальним чинником забезпечення його конкурентоспроможності та виживання на ринку у певній перспективі.
- Участь в міжнародних проектах. В контексті глобальної економічної та фінансової кризи та її негативного впливу на становище української економіки зростає важливість міжнародного фінансового співробітництва України, особливо з групою Світового банку.
- Формування духовних ідеалів. Поняття духовності належить до найбільш загальних характеристик людини та її життя.
- Рівнопартнерські відносини, рівнопартнерська інтеграція.
- Трансформація суспільства відповідно до вимог ринку. Трансформація соціальної структури суспільства полягає в побудові якісно нової соціальної структури суспільства, зміні структур у політичній та державній системах, побудові демократичних відносин у суспільстві.
- Формування психології державотворення.

Головним стратегічним пріоритетом держави та підприємств, установ повинен стати розвиток та формування інтелектуальних ресурсів за рахунок здійснення інвестицій в освіту, науку, професійну підготовку, охорону здоров'я, що в майбутньому забезпечить отримання стабільного доходу та підвищення добробуту нації. Всі вище зазначені соціальні індикатори забезпечення розвитку інтелектуальних ресурсів української держави та трансформації національного господарства впливають на чинникиформування інтелектуальних ресурсів, тому їхнє вдосконалення є важливим для країни та населення.

Міронова К. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Гальцова О. Л.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Конкурентні переваги в ринковому просторі мають регіони тих країн, уряд яких проводить ефективну регіональну політику, що базується на принципах територіального самоврядування, самозабезпечення, і водночас зберігає цілісність та єдність усіх ланок господарського комплексу країни. В основі формування ефективної регіональної політики, що супроводжується удосконаленням відповідної інфраструктури і правових засад, конкуренція є чинником стимулювання ефективного розміщення і регіонального розвитку продуктивних сил, удосконалення економічних структур регіону, розширення асортименту й поліпшення якості продукції та послуг відповідно до сучасних вимог вітчизняного і світового ринків.

Питання соціально-економічного розвитку регіонів і формування їх конкурентоспроможності завжди були одними з найважливіших у стратегічному управлінні, їх дослідження знайшло відображення в роботах класиків: А. Сміта, М. Портера, А. Маршалла; нобелевських лауреатів: Дж. Стіглера, М. Туган-Барановського, С. Кузнєца, Й. Шумпетера; сучасних учених: Л. Шутенка, Л. Яковенко, Г. Балабанова, З. Борисенко, Л. Шевченко, А. Голикова, О. Тридіда, Г. Онищука, Г. Ковалевського, В. Пономаренка, П. Бубенка, Г. Волинського, М. Кизима. Разом з тим багато теоретичних і прикладних питань з формування конкурентоспроможності регіонів, через їх багатогранність і складність, залишаються маловивченими й невирішеними, тому потребують подальшого дослідження і науково-методичного обґрунтування.

Важливою і дуже складною є проблема визначення пріоритетів у розвитку національної конкурентоспроможності, вважаючи зокрема на зайнятість найбільш прибуткових і прогресивних сегментів світового ринку товарів і послуг країнами – технологічними лідерами. Теоретично це пояснює зокрема концепція “технологічного розриву”, згідно з якою саме прогресивні технології дають країні переваги у боротьбі за зовнішні ринки. Технологічний розрив долається в принципі через копіювання нововведень, однак “потік нововведень”, як правило, забезпечує умови усталеної технологічної переваги і відповідної міжнародної спеціалізації.

Для комплексної оцінки конкурентоспроможності будь-якої національної економіки використовують такі підходи: ресурсний, факторний і рейтинговий. Для нас найбільш інформативно показовим є останній, оскільки він надає доступні можливості оцінити параметри національної конкурентоспроможності у динаміці міжкраїнових порівнянь.

Серед проблем, що постали перед стратегічним плануванням регіонального розвитку в Україні, варто зазначити: відсутність дієвого інституційно-правого забезпечення стратегічного планування регіонального розвитку, визначення мети управлінської діяльності та стратегічних пріоритетів для кожного регіону, фінансове забезпечення реалізації стратегії (співвідношення коштів державного та місцевого бюджетів, державно-приватне партнерство, залучення іноземних інвестицій), визначення інститутів, відповідальних за реалізацію стратегії та рівень їх адаптації до реалій регіонального розвитку в Україні.

Конкурентоспроможність регіону визначається наявністю, станом та рівнем використання його економічного потенціалу, тому завдання стимулювання конкурентоспроможності регіону може бути визначене як завдання стимулювання ефективного використання економічного потенціалу регіону. При цьому виникає необхідність збалансованості темпів нарощення складових економічного потенціалу та соціально-економічної ефективності його реалізації.

Мішок М. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., доцент Трохимець О. І.

ПОСЕРЕДНИКИ В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

З економічної точки зору в широкому розумінні посередництво – це діяльність особи, що сприяє встановленню будь-якого економічного зв’язку між іншими особами.

Здійснемо класифікацію підходів до трактування посередництва таким чином. По-перше, слід виділити підхід до трактування сутності посередництва, вихо- дячи з ролі посередників у міжнародних еконо- мічних відносинах. Крім того, варто відзначити підходи до сприяння встановленню економіч- них зв’язків; послуг; трансакційних витрат. Також через сучасний рівень розвитку поділу праці необхідно додати підхід, заснований на спеціалізації. Підхід до трактування посередництва на основі ролі посередників пояснює сутність посе- редників через форми міжнародних економіч- них відносин, основними з яких є міжнародна торгівля, міжнародні фінансові відносини (валютні, кредитні, рух капіталу), міжнародна міграція робочої сили, міжнародне науково- технічне співробітництво. Кожна з цих форм міжнародних економічних відносин має різні ролі посередників, втім, з метою роботи важ- ливо зупинитися на посередниках у міжнарод- ній торгівлі та міжнародних фінансах.

Сферу діяльності, зокрема при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності: пошук закордонного партнера, підготовка, документарне оформлення та здійснення угоди, кредитування сторін і надання гарантій оплати товару покупцем, транспортно-експедиторське обслуговування, страхування товарів при транспортуванні, виконання митних формальностей, вивчення і аналіз потенційних ринків збуту, проведення рекламних і інших заходів щодо просування товарів на закордонні ринки, після продажне обслуговування тощо.

Торгово-посередницькі операції у зовнішньоекономічній діяльності – це операції купівлі-продажу товарів, що здійснюються за дорученням експортера чи імпортера незалежною фірмою-посередником на основі спеціальних доручень чи окремих угод.

До основних принципів діяльності міжнародних посередників в умовах ринкових відносин відносяться [6, с. 153]:

– рівноправність сторін, тобто партнерські взаємовідносини посередника з виробниками і споживачами продукції, що передбачає альтернативний вибір контрагентів господарських зв’язків, однакову відповідальність за порушення умов договорів;

– підприємливість, що означає господарську кмітливість, зацікавленість в реалізації резервів, винахідливість у вирішенні конкретних завдань;

– оперативність, що передбачає мобільність, динамічність, і своєчасність виконання завдань постачально-збутової діяльності;

– обслуговування контрагентів, тобто діяльність, яка випливає з їх потреб, надання їм комплексу послуг;

– економічна зацікавленість суб'єктів господарювання в організації опосередкованих каналів розподілу;

– комерційні засади діяльності, тобто ділова активність, виходячи з потреби отримання посередником достатнього прибутку;

– договірні засади взаємовідносин із контрагентами.

В залежності від характеру взаємодії з принципалом розрізняють такі види посередників:

1) Прості агенти діють на підставі угоди про просте агентство по збуту на обговореній території визначеної номенклатури товарів принципала, за що одержують від нього винагороду. В посередницькій угоді фіксується зобов'язання принципала не продавати самостійно чи через інших посередників товари на цьому ринку на більш сприятливих комерційних умовах, ніж були запропоновані простому агенту. Хоча таких агентів принципал може мати декілька, щоб оцінити їх здатності і вибрати найбільш перспективного партнера після закінчення терміну угоди (до одного року).

2) Агенти з правом "першої руки" – різновид простого агентства, при якому принципал зобов'язаний (згідно договору) спочатку запропонувати товар агенту і тільки після відмови (у письмовому виді) продавати товар на цьому ринку самостійно або через інших посередників без виплати винагороди агенту, що відмовився. Приводом для відмови можуть бути технічні характеристики, терміни поставки, ціна та інші умови, що, на думку агента, не будуть сприяти ефективному продажу товару на ринку.

3) Монопольні (ексклюзивні) агенти. Угода такого роду означає, що принципал позбавляється права і можливості виходити на цей ринок з товарами визначеної в угоді номенклатури самостійно або через інших агентів, тому що він віддав агенту монопольне право продавати свої товари визначеної номенклатури на обговореній території протягом установленого часу та одержувати за це винагороду.

Нетребенко А. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Ващенко А. А.

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Велике значення для ефективного розвитку економіки країни має стан та перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Особливо це актуально в період розвитку процесів глобалізації, розвитку та активізації транснаціональних компаній, їх поступова інтеграція в економіки різних країн, і особливо в країни з перехідною економікою Зовнішньоекономічна діяльність в кожній країні має свої особливості, що зумовлені загальним економічним становищем країни, політичним спрямуванням, формою устрою, певними культурними особливостями та традиціями ведення бізнесу, що складалися протягом століть. Зовнішньоекономічна діяльність в Україні також має ряд характерних особливостей зумовлених не лише зазначеними факторами, а й проблемами постсоціалістичних перетворень.

Проблеми підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності держави набувають на сучасному етапі виняткового значення. Це пов'язано, по-перше, з рядом факторів внутрішнього характеру: перейти до ринкової системи господарювання етап розвитку економіки країни, об'єктивна незбалансованість структури економіки і її повільна структурна перебудова; надмірна енергоресурсоємкість галузей національної економіки; низька конкурентоспроможність національного виробництва; відсутність інноваційного розвитку науково-технічного і технологічного промислового потенціалу, тощо.

По-друге, це обумовлено системою зовнішніх факторів: надмірною (від 20 до 90%) залежністю економіки України від монопольних імпортних ринків постачання стратегічно важливих товарних позицій для життєво важливих галузей виробництва; наявністю тисяч українських підприємств, задіяних у виробничих циклах, кінцева продукція яких виробляється за межами України; високою залежністю процесу структурного та технологічного реформування економіки України від різних форм зовнішніх джерел фінансування; відсутністю розвинутої зовнішньоторговельної інфраструктури тощо.

Серед досить значної кількості проблем та перешкод на шляху розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні, можна визначити такі:

– неефективність державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності у порівнянні з іншими країнами, що несе за собою проблеми в узгодженні різних питань у міністерствах, відомствах, місцевих адміністраціях та передбачає чималі витрати часу і зусиль суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності;

– нестабільність законодавчої бази та законодавства в цілому, а також здійснення зовнішньоекономічної діяльності;

– політична та економічна нестабільність в державі, які є визначальними факторами розвитку міжнародних відносин;

– втрата зовнішньоекономічних зв'язків з Російською Федерацією, оскільки Росія багато років була стратегічним зовнішньоторговельним партнером України, частка якої становить 21,1% в українському експорті та 28,0% українського імпорту.

– недостатньо розвинута система міжнародних банківських розрахунків, що гальмує рух валютних потоків українських учасників світового ринку;

– низька конкурентоспроможність продукції вітчизняного виробництва.

Проблеми зовнішньоекономічної діяльності в Україні, визначають необхідність здійснення певних державних перетворень та проведення прогресивних, інноваційних заходів, які б дали змогу вийти на новий рівень розвитку як міжнародних відносин так і країни в цілому. Україна повинна зосередитися на підтримці вітчизняного виробника, а також експорті своєї продукції з одночасним обмеженням імпорту

Новиков М. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Гальцова О. Л.

ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ

В умовах глобалізації усе більше фактів свідчить про важливість прискореної інновації, без якої вже важко втримати лідерство, а також неможливо підтримувати динамічний баланс суспільства.

Головною функцією інноваційної діяльності виступає функція зміни. Базовими змінами, що супроводжують появу інновацій, є: використання новітньої техніки, нової реалізації технологій виробництва чи бізнес-процесів; випуск продукції з нової сировини; оновлення якостей товарів; структурно-організаційна трансформація виробництва; охоплення нових споживчих ринків.

Найважливішим завданням сучасної інноваційної політики є активізація інвестиційно-інноваційної діяльності та створення цілісної системи її фінансово-матеріального забезпечення, яка має ґрунтуватися на широкомасштабному залученні та максимально ефективному використанні фінансових ресурсів із різноманітними джерелами походження.

Участь держави у формуванні інноваційно-інвестиційного потенціалу полягає не тільки у безпосередньому фінансуванні науково-технічної діяльності як продуцента інновацій, але й у створенні умов для задіяння ринкових важелів впливу.

Реалізація інноваційної моделі розвитку визначає необхідність постійного удосконалення державної інноваційної політики як складової частини державного регулювання економіки.

У стимулюванні інноваційної діяльності особливе значення мають фінансова підтримка інноваційних проектів, партнерство держави і приватного сектора економіки.

Збереження наукового потенціалу та розробка інноваційної продукції в умовах структурної деформації економіки України є особливо актуальними, оскільки значна технологічна відсталість більшості вітчизняних підприємств спричинила розвиток негативних тенденцій, що неможливо усунути виключно монетарними інструментами і заходами.

Вирішальне значення для підвищення ефективності інноваційної діяльності має її ресурсне й інституційне забезпечення.

Україна має досить потужний науковий потенціал, однак кризові явища призвели до втрати попиту на наукову продукцію на внутрішньому ринку, що пояснюється падінням загального рівня інвестицій, зростанням взаємної заборгованості і переорієнтацією економічної діяльності з реального сектору в сектор короткострокових фінансових операцій.

Перехід до інноваційної моделі економічного зростання є одним із головних завдань держави на найближчу перспективу.

Значну роль у поліпшенні інвестиційного клімату країни можуть і повинні відігравати фінансові інститути.

Найважливішим завданням сучасної інноваційної політики є активізація інвестиційно-інноваційної діяльності та створення цілісної системи її фінансово-матеріального забезпечення, яка має ґрунтуватися на широкомасштабному залученні та максимально ефективному використанні фінансових ресурсів із різноманітними джерелами походження.

Забезпечення економічного зростання інноваційними засобами набуває характеру об’єктивної необхідності, коли вичерпання ресурсних потужностей вимагає впровадження нової техніки; виснаження сировинних запасів та погіршення стану довкілля – впровадження нових ресурсозберігаючих та екологічно безпечних технологій; нестача фінансових ресурсів та падіння продуктивності праці – розробки та втілення нових економічних методів та організаційних форм господарювання.

Пархоменко І. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Гальцова О. Л.

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У ГЛОБАЛЬНУ ТОРГОВЕЛЬНУ СИСТЕМУ

Проблема підвищення ефективності управління державним боргом і пошук шляхів її вирішення є одними з найбільш актуальних питань сьогодення в Україні. Незважаючи на відсутність досконалих критеріїв оцінки управління боргом, недоліком системи управління боргом в Україні є розподіл повноважень між декількома державними інституціями щодо формування зовнішнього боргу країни, що викликає слабку координацію дій з управління боргом.

Одним із шляхів покращення системи управління державним боргом може бути підвищення інвестиційної спрямованості державних позик, оскільки структура державного боргу за напрямами використання залишається вкрай незадовільною. Іншими словами, боргова політика України характеризується переважно бюджетним використанням запозичень, або “проїданням”. Така політика, на наш погляд, є безперспективною і суперечить цілям довгострокового розвитку держави.

Посилення ж інвестиційної складової дозволило б створити сприятливі умови для економічного зростання та підвищення ефективності залучених коштів. Важливою перешкодою в формуванні ефективної стратегії управління державним в Україні є відсутність цілісної системи законодавчого забезпечення регулювання витрат з обслуговування і погашення державного боргу. Зволікання із прийняттям базового закону про державний борг призводить до виникнення суперечностей між положеннями окремих нормативних актів з питань погашення і обслуговування державного боргу. За висновками Рахункової палати України, чинним законодавством взагалі не врегульовані порядок витрачання коштів Державного бюджету України на управління державним боргом та повноваження органів державної влади у цьому процесі. Суттєві недоліки існують на етапі планування витрат з обслуговування, погашення та управління державним боргом. Крім того, щорічними перевірками Рахункової палати встановлюються численні правопорушення у процесі

здіснення боргових виплат. В законах про державний бюджет України на відповідні роки визначаються щорічні граничні показники окремих кількісних параметрів державного боргу, джерела його обслуговування та фінансування бюджетного дефіциту. Окремі постанови Уряду України визначають умови окремих видів державних запозичень. Існуюче законодавче поле регулювання відносин, що виникають в процесі управління державним боргом та операцій з державною заборгованістю, на думку експертів, не відповідає потребам поглиблення ринкового реформування основ макроекономічної політики та функціонування фінансових ринків і їхнього інституційного забезпечення, має несистемний характер. Зокрема, має місце неврегульованість широкого спектра питань, пов'язаних із: компетенцією органів влади щодо державного боргу; визначенням величини, складу та структурних параметрів державного боргу, на які повинна орієнтуватись відповідна політика; регламентуванням операцій щодо управління державним боргом; можливостями здійснювати таке управління через фінансовий ринок; порядком надання державних гарантій та визначенням пріоритетів у цій сфері тощо.

Вважаємо, що для врегулювання проблеми зовнішньої заборгованості важливо скористатися ринковими методами та задіяти механізми активного управління зовнішнім боргом; створити організаційно-правові передумови застосування інструментів активного управління; започаткувати обмін (своп) боргових зобов'язань держави на акції підприємств, що перебувають у державній власності; ініціювати погашення боргів товарними поставками.

Плис Л. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н. Бургман М. К.

СПОСОБИ БОРОТЬБИ ДЕРЖАВИ З БЕЗРОБІТТЯМ

Сучасні умови нестабільності все більше впливають на всі сторонни соціально-економічного життя населення. Особливо відчутно це позначилось на ринку праці, що спричинило ріст такого негативного явища, як безробіття.

В особливо скрутному становищі опинилась молодь, адже на ринку праці утворюється нестача робочих місць для молодих фахівців.

Перш за все, держава повинна вжити всіх заходів щодо створення нових робочих місць для громадян, а також підтримувати соціально вразливі групи населення на ринку праці, необхідно сприяти їх працевлаштуванню, створювати різні програми, клуби людей, які шукають роботу. Подібного роду ініціатива передбачає створювати додаткові робочі місця, на яких могли б працювати неконкурентоспроможні групи населення.

Найчастіше молоді люди розчаровуються у своєму виборі, якщо робота не виправдовує покладені на неї надії, і вимушені звільнятися, поповнюючи армію безробітних. У силу свого молодого віку ці люди не мають належного досвіду, навичок, і нерідко і знань, щоб правильно зробити вибір. І в цьому їм треба всіляко допомагати, щоб, з одного боку, отримане ними освіта не виявилося не затребуваним, а з іншого боку-робочі місця, що вимагають високого рівня кваліфікації, не займалися людьми не мають його. Також дуже важливе сьогодні безробіття серед підлітків до 16 років. Необхідно вводити обов'язкове повну середню освіту і виплачувати стипендії для школярів з малозабезпечених сімей.

Розвиток малого підприємництва є одним із способів боротьби з безробіттям. Воно може бути перспективним, сприяти створенню нових робочих місць. Скороченню структурного безробіття найбільше сприяють програми професійного перенавчання і перекваліфікації. Такого роду програми повинні привести до того, щоб робоча сила найкращим образам відповідала наявним робочим місцям. Ця задача досягається програмою професійної підготовки, інформацією про робочі місця. Програми професійної підготовки забезпечують як підготовку на робочих місцях, так і в спеціальних навчальних закладах для безробітної, молоді, а також для робочих старших віків, чия професія виявилася застарілою.

Оскільки попит на ринку праці – похідний і залежить від ситуації на ринках товарів і послуг, то зайнятість зросте, а безробіття впаде в тому випадку, якщо товарні ринки пред'являть більший попит і для його задоволення треба буде найняти додаткових працівників.

Деяке полегшення може принести, наприклад, надання можливості дострокового виходу на пенсію працівникам, ще не досягли пенсійного зросту. Цей спосіб може використовуватися тільки в дуже обмежених масштабах, тому що він спричиняє істотне збільшення пенсійних виплат.

Створення умов для росту само зайнятості. Сенс такого роду програм полягає в тому, що людям допомагають відкрити власну справу, щоб вони могли прогодувати себе і свою родину, навіть якщо їм не вдається знайти роботу за наймом.

Реалізація програм підтримки молодих працівників. Найважче безробіття вдаряє по літнім (їх уже ніхто не хоче брати на роботу через спадну продуктивність праці і погіршення здоров'я) і наймолодшим (їх ще ніхто не хоче брати на роботу через низьку кваліфікацію й відсутність досвіду).

Для допомоги молоді може використовуватися економічне стимулювання зайнятості, створення спеціальних фірм, що пропонують роботу саме молоді та створення центрів навчання молодих людей тим професіям, в яких шанси на зайнятість найбільш великі.

Список програм скорочення безробіття можна продовжувати ще довго, але важливо розуміти, що всі ці програми не можуть повністю ліквідувати або суттєво скоротити циклічне безробіття. Такий результат досягається лише при загальному поліпшенні економічної ситуації в країні.

Рузанова Д. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Гальцова О. Л.

СТРАТЕГІЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ВИРОБНИКІВ НА ЗАРУБІЖНИХ РИНКАХ

Стратегічний євроінтеграційний курс України має виступати визначальним фактором для формування її зовнішньої і внутрішньої політики та ключовою передумовою реалізації її національних інтересів. Даний процес повинен носити комплексний характер: паралельно з інтеграцією в європейську виробничу, торгівельну, фінансову та валютну системи має відбуватись інтеграція в європейський інвестиційний простір, що передбачає формування в Україні цілісного конкурентоспроможного інвестиційного середовища.

Серед вітчизняних наукових праць, що присвячені особливостям організації інвестиційної діяльності, потрібно відзначити: роботи А. Гальчинського, В. Геєця, в яких розглядаються проблеми інвестиційно-технологічного розвитку України; праці Л. Борщ, С. Захаріна, В. Федоренка, що зосереджені на аналізі макроекономічного впливу іноземних інвестицій на національну економіку; праці А. Гойка та А. Пересади, які досліджують інвестиційний процес на мікрорівні; роботи Б. Губського, Д. Лук'яненка, О. Рогача, О. Носової, А. Філіпенка, С. Якубовського, в яких розглядаються особливості організації руху інвестицій на міжнародному рівні.

Загальна стратегія з залучення іноземних інвесторів повинна будуватись з дотриманням національних інтересів України, недопущенням надмірної концентрації іноземного капіталу в стратегічних галузях економіки, де вони стають повністю некерованими і непідконтрольними. Дані тенденції є особливо загрозливими для енергетичного та фінансового секторів економіки України які є основою її економічної безпеки.

Інвестиційна діяльність характеризується прямим і зворотнім рухом інвестицій, які класифікуються за різними ознаками, серед яких найбільш суттєвими, з точки зору більшості науковців, є: за видами вкладень, об'єктами вкладання, суб'єктами вкладання, характером участі інвестора, терміном вкладання, ризиком та регіональною ознакою.

Стратегія залучення іноземних інвестицій в Україну має базуватись на комплексному підході, диференціюючи заходи впливу на інвестиційний процес в залежності від галузево-цільового призначення і особливостей та пріоритетів іноземних інвесторів. Спираючись на дані принципи в магістерському дослідженні були запропоновані спеціальні підходи та загальні заходи залучення іноземних інвестицій. Спеціальні заходи залучення ПІІ в Україну спрямовані на організацію технологічного прориву, позбавлення від імпортної залежності і посилення експортного потенціалу національної економіки, укріплення конкурентоздатності стратегічних галузей, створення потужного транснаціонального корпоративного сектору національної економіки, та стимулювання переходу України на інноваційну модель розвитку. Заходи загального вдосконалення інвестиційного середовища в Україні повинні підтримати позитивні тенденції економічного розвитку держави, вдосконалити організаційну структуру інвестиційного комплексу України і збільшити обсяг залучених в Україну ПІІ. Наповнення, за допомогою даних заходів, споживчого ринку України здатне покращити загрозливу ситуацію стрімкого зростання імпорту та від'ємного значення зовнішньоторговельного балансу. Самодостатній український ринок має стати засобом стабілізації інфляції, а також дієвим механізмом стримування впливу світових криз на економіку.

Для вирішення комплексу поставлених завдань необхідно сформувати відповідну інвестиційну стратегію України. Забезпечення її реалізації повинно базуватись на запропонованій схемі організації інвестиційного механізму інтеграції України в Європейський простір.

Савченко Л. С.
Класичний приватний університет, Запоріжжя
Науковий керівник – Ващенко А. А.

ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ

Серед міжурядових організацій найбільш масштабною та різноплановою є діяльність ООН та її спеціалізованих установ, Ради Європи та ОБСЄ.

Головні мотивації проектів ООН в Україні стосувалися сприяння сталому розвитку та налагодженню співпраці між органами державної влади та структурами громадянського суспільства. Проекти Ради Європи, окрім адаптації законодавства та впровадження антикорупційних стандартів, значну увагу приділяли верховенству права, втіленню демократичних стандартів у різних сферах життя суспільства, питанням реформування судової влади та поширенню екологічних підходів у політиці органів державної влади. Проекти та ініціативи ОБСЄ, окрім загальнополітичних і політико-правових орієнтирів, стосувалися функціональних проблем безпеки (контролю за озброєннями, превентивної дипломатії, безпеки кордонів, боротьби з організованою злочинністю, тероризмом і торгівлею людьми, реформування збройних сил, захисту довкілля, правоохоронної діяльності, знищення залишків озброєнь, уключаючи утилізацію токсичного палива "меланж", яке залишилося на території країни після демонтажу балістичних ядерних ракет, навчання кадрів силових відомств та перекваліфікації звільнених у запас військовослужбовців, сприяння толерантності, недискримінації та гендерній рівності).

Через кризу в українсько-російських відносинах та збройний конфлікт на Донбасі в діяльності міжнародних організацій з українського питання істотно зросла вага безпекових та економічних чинників, зокрема пошук коштів на відновлення інфраструктури та економіки районів, які постраждали внаслідок бойових дій. У вересні 2014 року ООН, Світовий банк і ЄС створили спільну місію з метою оцінки короткострокових і середньострокових потреб у відбудові районів Донбасу, звільнених від сепаратистів. Передбачається розробити рекомендації для міжнародного фонду, який сприятиме реконструкції інфраструктури регіону та поновленню базових соціальних послуг для населення.

Серед міжнародних організацій, діяльність і проекти яких стосуються проблем міжнародної безпеки та зміцнення обороноздатності України, провідну роль відіграють ОБСЄ та НАТО. Однак у контексті багатосторонніх зусиль, спрямованих на політичне врегулювання конфлікту, ОБСЄ залишається єдиною міждержавною організацією з загальним членством, яка включає Україну, Росію та всі країни – учасниці женевського, нормандського та берлінського переговорних форматів. Саме тому на неї покладаються сподівання у врегулюванні українсько-російського конфлікту та кризи в східних регіонах України попри обмежений характер мандата спостережної місії, що діє нині. Оскільки рішення в Постійній Раді ОБСЄ ухвалюються консенсусом, не варто сподіватися на згоду РФ щодо істотного розширення її мандата. За цих обставин спостережна місія ОБСЄ в Україні матиме змогу використовувати насамперед вже узгоджені інструменти, як-от: Спільний центр ОБСЕ, України та РФ з контролю та координації питань, пов'язаних із режимом припинення вогню, переговори та домовленості з роз'єднання позицій сторін, забезпечення відведення важкої артилерії та використання безпілотних літальних апаратів для загального спостереження. В інших аспектах, пов'язаних з урегулюванням конфлікту, роль міжнародних організацій може бути вагомою, однак їхня позиція не здатна істотно вплинути на політику Росії та мирне розв'язання конфлікту.

Сизько С. Р.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Гальцова О. Л.

СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТА СЕРТИФІКАЦІЯ ПРОДУКЦІЇ В СИСТЕМІ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

Міжнародна торгівля є формою зв'язку між товаровиробниками різних країн, що виникає на основі міжнародного поділу праці, і виражає їхню взаємну економічну залежність. Для будь-якої країни роль зовнішньої торгівлі важко переоцінити. По визначенню Дж. Сакса, "економічний успіх будь-якої країни світу ґрунтується на зовнішній торгівлі. Ще жодній країні не удалося створити здорову економіку, ізолювавши від світової економічної системи". Традиційною і найбільш розвинутою формою міжнародних економічних відносин є зовнішня торгівля.

Міжнародну торгівлю можна розглядати у двох аспектах: операційному та державно-політичному. Основою системи показників розвитку міжнародної торгівлі є група обсягових індикаторів, до складу якої входять експорт, реекспорт, імпорт, реімпорт, зовнішньоторговельний обіг, генеральна торгівля, спеціальна торгівля та фізичний обсяг торгівлі. Існують такі форми міжнародної торгівлі за специфікою регулювання звичайна торгівля, торгівля в режимі найбільшого сприйняття, преференційна торгівля, дискримінаційна торгівля. Також необхідно зазначити що система регулювання міжнародної торгівлі здійснюється на таких рінях, а саме: на національному, міждержавному, наднаціональному, корпоративному і глобальному.

Сучасні темпи росту світової торгівліза динамікою і вартісними показниками випереджає темпи росту світового виробництва. Крім того, темпи росту світової торгівлі також перевищують динаміку ВВП. У номінальному виразі торгівля продемонструвала за останні роки феноменальний ріст. Структура експорту все більш насичується товарами обробної промисловості: машинобудування, приладобудування, електроніки, текстильної, взуттєвої. На світових ринках готової продукції домінують країни ЄС. Створення внутрішнього ринку ЄС, передбачення правилами торгівлі свободи руху товарів, послуг, капіталу, людей є наслідком проведення протекціоністської політики щодо третіх країн. Характерними є достатньо високі темпи розширення торгівлі готовими промисловими виробами, а в них машинами, обладнанням і транспортними засобами.

Основними перспективними напрямками діяльності в СОТ є такі: створення договірно-правової основи торгівельно-економічних відносин, включаючи найважливіші принципи та норми; вироблення домовленостей щодо застосування на національному рівні комплексу торгівельно-політичних засобів впливу на міждержавні зв'язки; сприяння досягненню домовленостей і розв'язанню спірних питань; обмін інформацією і досвідом організації торговельно-економічних зв'язків.

Досягнення стратегічної мети можливе шляхом вирішення низки різноаспектних завдань у короткота довгостроковому періодах щодо переходу на європейську систему фінансового та інформаційно- аналітичного забезпечення, стандартизації та технічного регулювання, податкових та митних преференцій з огляду на євроінтеграційні пріоритети України.

Також необхідно сприяти: реалізації принципу фінансового забезпечення; активізації механізму венчурного фінансування за пріоритетним високотехнологічним профілем; формуванню бізнес-клімату; створенню ефективно діючих збутових та сервісних мереж; спрощенню митних процедур; запровадженню державної системи кредитування та страхування експорту; використанню інструментів направленої підтримки для єдиного торговельно-фінансово-промислового об'єднання вітчизняних державних та приватних товаровиробників із торговельними та фінансовими організаціями.

Славова Ю. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Селезньова О. В.

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Ринок праці є важливою складовою всієї ринкової системи, є однією з найважливіших ланок ринкової системи. Він функціонує лише у взаємозв'язку з іншими типами ринків, забезпечує рух товарів і послуг, спрямовуючи та вилучаючи ресурси з галузей народного господарства відповідно до руху капіталів і товарів. Ринок праці – це передусім система суспільних відносин, пов'язаних із купівлею і продажем товару "робоча сила". Крім того, ринок праці є сферою працевлаштування, формування попиту й пропозиції на робочу силу. Його можна трактувати і як механізм, що забезпечує узгодження ціни та умов праці між роботодавцями і найманими працівниками.

Розвинутий ринок праці передбачає ряд взаємопов'язаних умов свого існування та функціонування:

– забезпечення умов економічної свободи та потенційної мобільності суб'єктів ринку праці;

– мінімальна заробітна плата повинна забезпечувати рівень життя вищий за прожитковий мінімум і встановлюватися відповідно до освіти, кваліфікації і якості праці;

– однаковий рівень економічної та юридичної відповідальності працівника і працедавця;

– наявність розвиненого ринкового (конкурентного) середовища в країні.

Особливістю ринку праці є товар, адже "робоча сила" має індивідуальність і неповторність. Для "робочої сили" характерні і інші ознаки, а саме: вона не є прямим результатом виробництва; продається не завжди, а на певний строк; має здатність до самовідтворення; бере безпосередню участь у формуванні його конкурентоспроможності; виступає не результат праці, а сама людина; здатна до багаторазової участі в процесі виробництва тощо.

Відповідно до основних показників ринку праці (річні дані) з офіційного сайту Державної статистики України порівнюючи ринок праці України з 2010 по 2016 рік включно спостерігається спад економічно активного населення у віці 18–70 років та працездатного віку, у відповідності до якого спостерігається зріст безробіття.

На сьогоднішній день стан ринку праці України характеризується наявністю низки проблем, які заважають нормальному соціально-економічного розвитку як всієї країни, так і її окремих регіонів, а саме: низька заробітна плата; проблеми економічної активності населення; дисбаланс між пропозицією та потребою у робочій силі, внаслідок чого виникає безробіття; низького кваліфікаційного рівня незайнятого та працюючого населення; проблеми зайнятості молоді та інвалідів; нелегальні зовнішні та внутрішні трудові міграції; тіньовий ринок праці.

З метою подолання зазначених проблем необхідно провести ряд реформ, а саме:

– збільшення мінімальної заробітної плати;

– допомога у розширенні підприємств, установ та організацій, що сприятиме створенню нових робочих місць;

– запровадження механізмів щодо працевлаштування випускників навчальних закладів, шляхом домовленості між навчальними закладами та юридичними особами;

– виділення робочих місць для соціального незахищенної категорії населення (інвалідів).

Важливою проблемою, що ускладнює ситуацію на ринку праці України, є поширення неофіційної та тіньової зайнятості. З огляду на це важливим завданням державної політики є сприяння переходу діяльності тіньового сектору в офіційну економіку, що крім іншого запобігає поширенню корупції, яка призводить до неефективного функціонування державного механізму, звуження перспектив забезпечення реального економічного зростання як передумови продуктивної зайнятості.

Спатаев Э.
ЧУ "Академия "Болашақ", г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – м. э. н. Усувалиева З. К.

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОДДЕРЖКА МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В КИТАЕ

Разделение субъектов предпринимательства на категории присуще всей мировой экономике. Внутренняя политика большинства современных государств направлена на стимулирование и поддержку малого и среднего предпринимательства, что обеспечивает рост и укрепление экономики страны. Особенности законодательного государственного регулирования этого вопроса и преимущества, предоставляемые отдельным категориям субъектов предпринимательства, различаются в каждом государстве.

Китай прошел фантастический путь. Сегодня по масштабам экономики Китай уверенно занимает второе место после США. Такого в мировой истории не было никогда, чтобы за неполные 60 лет страна совершила столь стремительный рывок.

Особого внимания заслуживают меры поддержки предпринимателей в Китае, поскольку, численность населения свыше 1,38 млрд. человек (на конец 2016 года) и не воспользоваться потенциалом развития частного предпринимательства было просто невозможно.

Увеличиваются государственные вложения в различные исследовательские организации и фонды. Предоставляются налоговые льготы учебным учреждениям в случае их сотрудничества с МСП, а также предприятиям, занимающимся освоением новых технологий, выпуском новой продукции. Инновационным МСП предоставляются кредиты и гарантии. Инновационность МСП подтверждается специальным свидетельством, выдаваемым Министерством науки и техники КНР. Финансированием государственных программ и поддержкой высокотехнологичных отраслей, в том числе кредитованием МСП и развитием инфраструктуры, занимается Китайский банк развития. Такой опыт показателен для многих государств.

Предприниматели в Китае активно участвуют в развитии инновационных технологий, 65% патентов и более 80 % производящей новой продукции страны принадлежит ее малым предприятиям. На их долю приходится около половины налоговых поступлений, также 60 % объема экспорта. В штате большинства малых предприятий менее 100 занятых мест.

В Китае создана система центров поддержки МСП, которые оказывают такие услуги как: проведение аудита (на безвозмездной основе); обучение персонала; юридическая помощь; технологическая поддержки.

Еще одним важным органом, содействующим развитию экономики страны, является государственная информационная служба CSMEO, которая была создана в 2001 году. Эта служба занимается предоставлением услуг по информационному консультированию населения и предпринимателей вопросах деятельности малого и среднего бизнеса через свой Интернет-сайт. Даная сеть охватывает все регионы Китая, что дает возможность информировать население и состоянии рынка труда, изменения действующего законодательства, последних достижениях в области науки и технологических изобретениях, о развитии и состоянии субъектов малого и среднего бизнеса.

Опыт Китая очень интерес и показателен для многих государств.

Терзієва О. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Гальцова О. Л.

ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ І США ТА МЕХАНІЗМИ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ

Однією з серйозних проблем залучення України до світогосподарських процесів є забезпечення економічної безпеки держави. Розглядаючи економічну безпеку держави як складну економічну категорію, яка включає в себе усю сукупність економічних відносин (виробничі відносини, відносини власності, фінансово-кредитні відносини, бюджетно-податкові відносини, зовнішньоекономічні відносини та ін.), необхідно зосередити дослідження саме на зовнішньоекономічній складовій, як віддзеркалення участі держави у світогосподарських зв'язках.

Зовнішньоекономічна безпека має свої кількісні критерії, до яких можна застосувати відповідні методи оцінки. Вибір кількісних критеріїв, на основі яких можливе здійснення аналізу ситуації, визначення загроз та ризиків, а також вироблення способів реагування на них є основною проблемою оцінки стану зовнішньоекономічної безпеки країни.

Найважливішим фактором, який значною мірою зумовлює багато економічних і соціальних характеристик країни, більшість дослідників вважає рівень її економічного розвитку, обумовлений, як правило, величиною виробленого валового внутрішнього продукту на душу населення. Тому, на думку дослідників, рівень економічного розвитку виступає одним з найважливіших показників стану економічної безпеки.

Процес "відкривання" національної економіки повинен здійснюватися в результаті її структурної перебудови, поетапно і зважено, з урахуванням особливостей України. До того ж слід врахувати, що абсолютно відкритої економіки, тобто такої, коли без будь-яких обмежень через державні кордони здійснюється рух товарів, капіталів і робочої сили, не має жодна країна світу. Уряди відповідних країн регулюють зовнішньоекономічну діяльність, зважаючи на власні інтереси держави. Процес відкривання не повинен ставити під загрозу конкурентоспроможність національної економіки, інакше під тиском сильних іноземних конкурентів вітчизняні виробники будуть усунені з внутрішнього ринку.

Для забезпечення економічної безпеки важливо визначити перелік продукції, яка повинна вироблятися в Україні за будь-якої кон'юнктури на світових ринках і незалежно від конкурентного середовища на внутрішньому ринку.

Рівень зовнішньоекономічної безпеки характеризується широким спектром індикаторів. Основними серед них є коефіцієнт покриття імпорту експортом, сальдо зовнішньоторговельної діяльності, товарна структура експорту та імпорту, товарна структура критичного імпорту, питома вага експорту наукомісткої продукції в загальному обсязі експорту, частка іноземних інвестицій у ВВП тощо. Необхідно здійснювати постійний моніторинг зазначених основних індикаторів для визначення рівня забезпечення зовнішньоекономічної безпеки.

Що стосується інтеграції країни у світову економіку, то, з одного боку, значна частка її експорту у світовій торгівлі дає змогу впливати на інші країни, а з іншого – проникнення іноземного капіталу в національну економіку посилює вплив на її економічний розвиток ззовні.

Те ж саме стосується і необхідності диверсифікації експорту та імпорту. Висока концентрація торгівлі окремими товарами посилює залежність держави від зовнішнього впливу.

Необхідність державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності зумовлюється також значною питомою вагою в національній економіці державного сектора і недосконалістю відповідних ринкових механізмів.

Ткаченко В. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доц. Селезньова О. В.

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Важливим критерієм оцінки соціально-економічної ситуації в країні є дослідження стану житлово-комунального господарства (ЖКГ) як однієї із пріоритетних галузей національно-господарського комплексу, підприємства якої, у порівнянні з іншими підприємствами невиробничої сфери, надають значну кількість видів послуг та через забезпечення населення й суб'єктів господарювання необхідними житлово-комунальними послугами, реалізують соціальну функцію.

Здійснюючи діяльність у сферах експлуатації житлового фонду, зовнішнього благоустрою та освітлення, комунального і побутового обслуговування, газо- та теплозабезпечення, готельного господарства, господарчого управління житловим і комунальним господарством та пожежної охорони та реалізуючи соціальну функцію шляхом встановлення партнерських відносин із споживачами житлово-комунальних послуг, підприємства ЖКГ посідають одну із провідних позицій в інфраструктурі національно-господарського комплексу. Іншими словами ЖКГ є сферою національного господарства, що включає різногалузеві об'єкти, використання яких спрямовано на забезпечення нормальної життєдіяльності населення та постачання підприємствам різних галузей необхідних ресурсів задля створення умов для їх функціонування та досягнення визначених стратегічних цілей.

Незважаючи на те, що впровадження комплексу заходів, передбачених Загальнодержавною програмою реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 рр. сприяла деяким позитивним змінам у даній галузі, більшість завдань щодо підвищення ефективності та надійності її функціонування залишаються невирішеними, в тому числі й забезпечення беззбиткової діяльності підприємств ЖКГ.

Сьогодні житлово-комунальне господарство України знаходиться в незадовільному фінансовому стані, що обумовлено сукупністю об'єктивних і суб'єктивних причин. Функціонування ЖКГ не є самоокупним. Особливістю ЖКГ є багатоканальний характер фінансування витрат на експлуатацію та розвиток га-

лузі. Серед джерел фінансування значну частку (в окремих містах понад 50%) складають бюджетні асигнування, що в умовах хронічного дефіциту коштів є великим навантаженням на місцеві бюджети.

Так, за даними Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України за січень-серпень 2017 року підприємства галузі отримали збитки у сумі 4078,4 млн. грн., що на 24,02% або 790 млн. грн. більше, ніж за аналогічний період у 2016 році. Така ситуація була зумовлена зростанням заборгованості населення протягом 2017 року на 22,9% за житлово-комунальні послуги та зниженням рівня їх оплати з 99% до 92,2%.

За таких обставин тенденція зростання збитковості діяльності підприємств ЖКГ разом із існуючими проблемами недосконалості тарифної політики (тарифи не відшкодовують у повному обсязі витрати на виробництво послуг), застарілості інструментів фінансового управління, відсутності ефективних механізмів залучення й розміщення фінансових ресурсів та нестачі досвіду взаємодії з приватними інвесторами, що негативно впливають на фінансовий стан підприємств галузі, вимагають пошуку нових підходів до управління їх фінансовим забезпеченням.

В цілому, можна зробити висновок, що представлений формалізований опис предметної області дослідження шляхом структуризації зв'язків між елементами побудованої моделі дозволяє уточнювати та формулювати теоретичні положення щодо формування фінансового забезпечення діяльності підприємств ЖКГ, в тому числі: обґрунтування принципів формування фінансового забезпечення, що здійснюється через управління структурою капіталу та управління грошовими потоками; використання стратегічного управління для удосконалення фінансового забезпечення та розроблення підходів до фінансування активів.

Чахмахчян Е. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Гальцова О. Л.

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОМ В МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЯХ

Стабільність економічного розвитку країни, високі темпи економічного зростання в значній мірі визначаються станом національних валютних відносин, який свою чергу обумовлюється валютною політикою, що проводиться в країні. Таким чином, у результаті підвищення впливу процесів глобалізації на економіку України та в умовах світової фінансової кризи проблеми підвищення ефективності функціонування вітчизняного валютного ринку, зокрема процесу здійснення валютних операцій комерційними банками, набувають особливої актуальності.

Валютні відносини обслуговують взаємний обмін результатами діяльності національних господарств, їх стан залежить від процесу відтворення. Рівень розвитку валютних відносин країни залежить від рівня інтеграції її в світове господарство.

Учасниками валютних відносин з боку кожної країни можуть бути: уряд та його окремі структури, центральний банк, юридичні особи, включаючи банки, фізичні особи, міжнародні організації.

Валютні відносини як сукупність зв'язків, що спорадично виникали між різними країнами та окремими суб'єктами міжнародного обміну, з'явилися давно і були зумовлені двома головними причинами. По-перше, запровадження і використання грошей та грошових систем різних країн і регіонів. По-друге, розвитком товарного виробництва, суттєвим розширенням обміну, що опосередковувався грошима різної державної приналежності. Грошова економіка, торговий капітал, що почали бурхливо розвиватися, починаючи з XIII ст., були тією рушійною силою, яка спонукала до формування валютних відносин між країнами.

Можливість застосування широкого спектра валютно-фінансових інструментів управління та страхування від ризиків є визначальним фактором для залучення необхідних інвестиційних коштів в економіку країни.

Основою запровадження інноваційної моделі зростання економіки та утвердження України як високотехнологічної держави є створення системи фінансових інститутів і застосування різноманітних валютно-фінансових інструментів, утвердження сучасного надійного механізму виконання угод з цінними паперами, зокрема валютними деривативами; створення умов для підвищення конкурентних можливостей валютно-фінансового ринку України з подальшою його цивілізованою інтеграцією у міжнародні валютно-розрахункові операції.

Повноцінний та дієвий механізм валютно-розрахункових операцій дозволить вирішити проблему стабілізації національної валюти, мобілізувати необхідні внутрішні та зовнішні інвестиції для модернізації промисловості, підвищити дохідність банку, зробити більш безпечними валютні операції банків та збільшити кількість клієнтів від яких ми постійно отримуємо доходи.

Валютний контроль один з найдієвіших способів для покращення у системі комерційного банку. Внутрішній спеціалізований підрозділ повинен мати також відповідне програмне забезпечення.

Функції валютного контролю за зовнішньоекономічною діяльністю клієнтів з застосуванням документальних акредитивів здійснюються відповідними підрозділами регіональних структур за місцем відкриття поточного валютного рахунку або рахунку в гривні. Валютний контроль по експорту здійснюється на основі реєстрів вантажно-митних декларацій

Чернявський В. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Селезньова О. В.

ПРИНЦИПИ ОЦІНЮВАННЯ ЛІКВІДНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

На сучасному етапі розвитку банківської системи України надзвичайно актуальною проблемою є визначення оптимального рівня ліквідності комерційних банків. Рівень ліквідності оцінюється за допомогою показників ліквідності, які є однією з найважливіших характеристик надійності банку. Питанню удосконалення системи показників ліквідності комерційних банків в різних його аспектах присвячено праці багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених.

Банківська ліквідність відіграє життєво важливу роль як у діяльності окремого банку, так і кредитної системи держави. Неліквідний банк не може виконувати своїх функцій і проводити операції з обслуговування клієнтів, його рейтинг знижується, що значно ускладнює запозичення коштів із зовнішніх джерел, а відтак втрачається потенційний прибуток.

Надлишкова ліквідність є результатом негативного управління банком і свідчить про неспроможність менеджменту банку ефективно розпоряджатися залученими ресурсами. Ліквідними активами банку є кошти у вигляді готівки в касах та банкоматах, безготівкові кошти на рахунку в центральному банку, а також банківські метали, дорожні чеки, цінні папери, емітовані державою. Активи, на реалізацію яких необхідно більше часу, є менш ліквідні.

Щоденна робота із підтримування достатнього рівня ліквідності – це неодмінна умова самозбереження та виживання банку. Тому вирішення проблем ліквідності повинно бути найвищим пріоритетом у діяльності банку, а формування та використання адекватного інструментарію управління ліквідністю банку – першочерговим завданням, що й визначає актуальність дослідження.

На даному етапі розвитку банківської системи України управління ліквідністю залишається актуальним питанням і потребує удосконалення. Розглядаючи ліквідність банку, потрібно відмітити, що вона тісно пов'язана з ліквідністю банківської системи, ліквідністю балансу та ліквідністю складових балансу (активів і пасивів).

Зміна стану ліквідності банківської системи має зовнішні ознаки. Основними ознаками зменшення її рівня є: зменшення обсягів коштів банків на кореспондентському рахунку; зростаючий попит на кредити рефінансування НБУ; підвищення залежності ресурсної бази від обсягів міжбанківського кредитування; зменшення залишків коштів готівки в касах банку; зростання процентних ставок на грошово-кредитному ринку.

До ознак зростання її рівня належать збільшення обсягів коштів банків на кореспондентських рахунках; зростання попиту банків на стерилізаційні операції центрального банку та зменшення попиту на операції з рефінансування; зниження залежності ресурсної бази від обсягів міжбанківського кредитування; зниження процентних ставок на грошово-кредитному ринку.

Управління ліквідністю банківської системи є складним процесом створення передумов забезпечення та підтримання необхідного рівня ліквідності банків. В Україні регулювання ліквідності банківської системи здійснюється НБУ в межах монетарної політики в процесі регулювання грошово-кредитного ринку шляхом використання законодавчо визначених механізмів та інструментів.

Отже, ліквідність як "запас" становить миттєву ліквідність банку на певний момент часу. Тому можна засвідчити, що такий показник недостатньо повно відображає реальний стан ліквідності банку, яка є динамічною та змінною. Це може виявляється у ситуації, коли у банку достатньо ліквідних активів для підтримання таких видів ліквідності, як миттєва та поточна, але з часом, з огляду на перевищення вхідного потоку зобов'язань над потоком трансформації вкладень у ліквідні активи, втрачає здатність відповідати за зобов'язаннями.

Шарипова Д. К.
ЧУ "Академия "Болашақ", г. Караганды, Республика Казахстан
Научный руководитель – к. э. н., профессор Дарибекова А. С.

МИРОВАЯ ПРАКТИКА СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПАРАМЕТРОВ ПОСТРОЕНИЯ СОВРЕМЕННОЙ МОДЕЛИ ПЕНСИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ

В последнее десятилетие пенсионные реформы стоят на повестке дня большинства стран мира как развитых, так и развивающихся. Этой проблемой занимаются такие крупнейшие международные организации как Международное бюро труда, Международная ассоциация социального обеспечения, Организация экономического сотрудничества и развития и Всемирный банк, которые разрабатывают специальные программы по пенсионному обеспечению, служащие руководством к действию для правительств различных стран. Изменения, происходящие в пенсионных системах зарубежных стран, протекают неравномерно и не синхронно, что является закономерным явлением. В каждой стране реформирование пенсионной системы проводится по-своему с учетом демографических, культурных, социальных, политических, финансовых особенностей и возможностей.

Негативные последствия экономического кризиса ощутили в той или другой степени все пенсионные системы мира.

Действие еще одних факторов обусловлено сдвигами на рынке труда, изменениями в масштабах, структуре и характере занятости населения (высокая безработица, распространение неформальной и неполной занятости, работы на дому и самозанятость). Особенно остро это ощущается в период кризиса. В некоторых западных странах в кризисной ситуации разрешается выходить на пенсию до достижения возраста, указанного в законодательстве. Все эти категории стремятся выйти из обязательной системы пенсионного обеспечения, в результате уменьшается численность работников, взносы которых являются финансовой основой пенсионной системы.

Другая причина, вызвавающая корректировки в пенсионные системы, связана с динамичным процессом старения населения в результате увеличения средней продолжительности жизни и сокращения рождаемости. Этот процесс затрагивает все общества. Так, по данным статистического управления ЕС, к 2050 г. число людей в трудоспособном возрасте от 15 до 64 лет сократится в регионе на 52 млн, или 17%. При этом за те же 45 лет число пожилых людей в возрасте 65 лет и старше почти удвоится, что составит около трети всего населения ЕС. В южных странах Евросоюза (Испании, Италии и Греции) процент пожилых людей будет самым высоким в регионе, в то время как на севере, в Нидерландах, Люксембурге и Дании – самым низким. При этом, к 2050 г. население ЕС сократится до 450 млн, и даже иммиграция не сможет компенсировать низкий уровень рождаемости. В свете сложившейся ситуации Европейская комиссия уже высказала предложение странам блока о необходимости немедленного реформирования пенсионных систем, чтобы свести к минимуму отрицательные последствия старения и сокращения населения.

Среди развитых стран в особо тяжелом положении оказались Германия, Япония и Италия. Например, сегодня в Германии доля граждан старше 65лет составляет 22% от населения в трудоспособном возрасте 15–65 лет, а к 2030 г. эта цифра возрастает более чем в два раза (до 47%). В Великобритании доля лиц старше 65 лет в 1990 г. составляло 23,5 %, а к 2030 г. она составит 39 %. В США – 19% и 32% соответственно. В других западных странах ситуация несколько более оптимистичная, но тоже вызывает беспокойство.

Эти тенденции оказывают негативное влияние на пенсионные системы, особенно в Европе, где система пенсионных отчислений из текущих доходов давно и успешно используются, и во многих странах пенсионеры получают довольно солидные пенсии. В специальном докладе ООН, опубликованном в Нью-Йорке в феврале 2002 года, к 2050 г. будет больше людей старше 60 лет, чем тех, кто старше 15.

В связи, с ростом числа пенсионеров и снижением численности работающих в народном хозяйстве растет доля государственных расходов в ВВП для покрытия расходов на текущие пенсионные выплаты. Поэтому большинство стран стоит перед неизбежным вопросом: как преодолеть последствия радикального демографического сдвига? Поскольку благоприятное изменение демографической ситуации не предвидится, резервы для поддержания приемлемого уровня пенсий приходится искать внутри самой пенсионной системы.

Шикалова К. І.
Класичний ПриватнийУніверситет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н. Бургман М. К.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ

На даний момент для України проблема еміграції є актуальною. На відміну узагальнених економічних наслідків міжнародної трудової міграції для країн-донорів і країн-реципієнтів, проаналізованих за теоретичними моделями, її реальні соціально-економічні наслідки охоплюють багато інших не врахованих моделями аспектів. Вони відрізняються для країн імміграції і країн еміграції, включають вигоди і витрати (позитивні і негативні наслідки), а іноді є досить суперечливими і неоднозначними.

До позитивних наслідків (вигоди) міжнародної трудової міграції для країн-реципієнтів відносяться:

– можливості заповнення вакансій у непрестижних сферах діяльності і галузях економіки з важкою фізичною працею;

– зниження соціальної напруги серед національних працівників під час економічних спадів за рахунок звільнення іммігрантів і заповнення вакансій працівниками-резидентами;

– підвищення рівня конкурентності та ефективності розподілу трудових ресурсів на національному ринку праці за рахунок появи на ньому іноземних працівників;

– покращення демографічної ситуації в країнах зі старіючими націями, омолодження трудових ресурсів.

До негативних наслідків (втрат) міжнародної трудової міграції для країн-реципієнтів відносяться:

– посилення соціальної напруги через негативний вплив залучення іноземної робочої сили на рівень оплати праці та зайнятість національних працівників;

– підвищення ризиків виникнення міжнаціональних, міжетнічних, міжконфесійних та інших конфліктів, погіршення криміногенної ситуації;

– збільшення державних видатків на соціальний захист іммігрантів;

– відплив частини грошових доходів за кордон у вигляді переказів іммігрантів.

Неоднозначним є вплив еміграції на ринок праці. З одного боку, спостерігається суттєве зниження рівня безробіття, з іншого – у регіонах масового відпливу мігрантів виникає суттєва нестача представників певних професій: медиків, будівельників, водіїв тощо. Проблема полягає ще й у тому, що емігрують, як правило, найактивніші та найпідприємливіші особи. Повернення мігрантів і відкриття ними за рахунок зароблених коштів власної справи з використанням найманих працівників також сприяє зменшенню числа безробітних.

З іншого боку, міграція негативно позначається на розвиткові соціальної сфери. Працюючи за кордоном, мігранти не роблять жодних внесків до соціальних фондів своєї країни, не сплачують податків. Однак мігранти, які повертаються, та члени їхніх сімей користуються за рахунок держави медичними та освітніми послугами. Мігрантові, який втратив працездатність за кордоном, нараховується пенсія за віком чи по інвалідності. Таким чином, тягар соціальних виплат трудовим мігрантам та членам їх сімей несе країна-донор.

Нарешті, масова еміграція погіршує міжнародну репутацію країни через набуття іміджу держави, не здатної забезпечити нормальні умови праці та стандарти життя для своїх громадян. З боку приймаючих країн часто висуваються політичні та економічні претензії до країн еміграції, особливо у випадку значного припливу нелегальних мігрантів. Зокрема Іспанія, Великобританія, Італія наполягають на застосуванні жорстких санкцій стосовно держав, які не перешкоджають незаконному виїзду своїх громадян до Європи. Надання економічної допомоги країнам, що розвиваються, часто ставиться в залежність від ефективності здійснюваних ними заходів щодо стримування нелегальної міграції.

Щербакова Д. К.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н. Бургман М. К.

ВЕЛИКІ ПРОБЛЕМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

У світовій економіці практично немає такої сфери, яка могла б обійтися без продукції та послуг малого бізнесу. Він є привабливою формою зайнятості та необхідний для ринку.

На відміну від великого підприємництва малий бізнес мобільний, швидко реагує на зміни і потреби ринку, пропонує штучний, унікальний товар або послугу, має високу ефективність капіталовкладень і прибутковість.

У розвинених країнах, малий і середній бізнес забезпечують половину внутрішнього валового продукту. Наприклад, у Європі в цілому на малих і середніх підприємствах працює 68% зайнятого населення, і вони виробляють 58% ВВП. А в Італії середній та малий бізнес забезпечує близько 95% доходу держави.

В Україні, у загальному обсязі реалізованої продукції частка малих підприємств склала 12,5%, фізичних осіб-підприємців – 5%. Проте експерти внесок малого бізнесу в економіку України оцінюють значно скромніше – 5–6% ВВП.

Постійні зміни Податкового кодексу, нерозвиненість механізмів підтримки малого підприємництва не дозволяють цьому сегменту економіки реалізовувати свій потенціал повною мірою. У той час як західний світ активно переймає "японську модель" взаємодії між малим і великим бізнесом, коли навколо майже кожного великого підприємства створюється безліч дрібних фірм і компаній, що стають його постачальниками та підрядниками, в Україні така модель взаємодії певний час не мала шансів на існування взагалі. Норми податкового кодексу забороняли юридичним особам відносити до валових витрат придбання товарів і послуг у приватних підприємців, які працювали на спрощеній системі оподаткування.

Введення малого та середнього бізнесу в Україні пов'язане з рядом значних фінансових витрат. Перше, з чим стикається підприємець, – це висока вартість оренди приіщень (офісних, торгових, складських), особливо в Києві та інших великих містах України, а також завищені тарифи на комунальні послуги. Фінансовий тягар орендної плати та плати комунальних послуг б'є по малому бізнесу набагато сильніше, ніж податкові ставки. Сучасна макроекономічна кон'юнктура прикладає до жару вогню, створюючи додаткові складнощі для малого бізнесу. Перша з них – недоступність грошей і висока вартість кредитних ресурсів. Кредитні ставки для бізнесу перевищують 25%-30%, а отже, дозволити їх собі можуть лише високорентабельні підприємства. Банківські установи неохоче і вкрай рідко кредитують малий бізнес, ставлячись дуже підозріло до позичальників приватних підприємців, піддаючи їх різноманітним скрупульозним перевіркам. Друга – низька купівельна спроможність населення, зміна пріоритетів / стратегій поведінки споживачів і, як наслідок, зниження обсягів продажів. У вітчизняного покупця мало грошей, він не хоче з ними розлучатися, і все частіше орієнтується на зменшення витрат: знижки, розпродажі, дешевший товар, більш тривале використання товару.

Щоб сформувати стійку фінансову систему в країні і створити середній клас, державі треба рятувати малий і середній бізнес. Надто з огляду на те, що внаслідок багатьох економічних, політичних та військових обставин рух фінпотоків дещо затримався. Сучасні економісти вважають, що те зростання доходів домогосподарств, яке почалось 2016 року, триватиме й навіть посилиться у 2017 р., що має створити попит на товари та послуги, зокрема, малого і середнього бізнесу.

Щербина О. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Гальцова О. Л.

УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Найвагомішою причиною, яка зумовлює трудову міграцію переважно в економічно розвинені країни, є зростаючий попит на дешеву робочу силу, кращі умови праці та якість життя, економічні кризи в країнах походження мігрантів. У світі понад 200 млн осіб та членів їх сімей беруть участь у міжнародній міграції трудових ресурсів. За різними оцінками, від 2 до 5 млн українців постійно чи тимчасово перебувають за кордоном, причому еміграція відбувається на тлі критичного загострення демографічної кризи. Вітчизняні вчені більшою мірою висвітлюють негативні наслідки міграції та її загрози для безпеки національної економіки.

Недостатньо дослідженими залишаються питання впливу міжнародної трудової міграції на розвиток людського капіталу у контексті посилення або послаблення його конкурентоспроможності, особливо на сучасному етапі інтеграції України до Європейського Союзу.

Проблеми розвитку світових міграційних процесів викликали значний інтерес багатьох учених. Початок активного вивчення проблем міграції пов'язан з мальтузіанством. До проблем міграції населення зверталися у своїх роботах і великі філософи, і соціалісти-утопісти XVIII ст. Класична й неокласична школи також включали в сферу своїх досліджень питання міграції. Засновникам класичної наукової школи А. Сміту і Д. Рікардо належить трактування економічних факторів відтворення населення й міграції. У XIX ст. до проблем міграції зверталися засновники марксизму, які головну увагу концентрували на міграції робочої сили, обумовленої чинністю капіталістичного закону народонаселення. Наприкінці XIX ст. з'являються перші наукові праці, присвячені безпосередньо питанням міграції, у яких, крім емпіричних спостережень, були сформульовані деякі загальні закони міграції. У 1885 р. англійський учений Э. Равенштайн одним з перших спробував сформулювати закономірності й поняття в області процесів людського переміщення.

У даний час Україна виступає, у цілому, у якості постачальників дешевої робочої сили. Західні країни здебільшого використовують робітників і фахівців з України на малокваліфікованих видах робіт, на підприємствах з шкідливими умовами праці, у добувній та обробній промисловості, а також у торгівлі, обслуговуванні, у якості молодшого медичного персоналу, хатніх робітниць.

Умовою використання позитивного потенціалу міжнародної міграції та мінімізації її негативних наслідків є розробка та впровадження належної міграційної політики. Її основні принципи та цілі необхідно визначити законодавчо шляхом затвердження Концепції державної міграційної політики України. Цей документ повинен відповідати стратегічним цілям розвитку держави, базуватися на глибокому розумінні міграційної ситуації, забезпечувати комплексність заходів щодо регулювання міграцій та їх наукову обґрунтованість, користуватися підтримкою та розумінням громадськості.

У сучасній міграційній політиці західних країн, визначальною є її імміграційна складова. Саме країни найбільш вираженої імміграції визначають сучасну міграційну ситуацію в світі. На думку експертів, міграційні тенденції в Україні значно посилилися в останні роки. Вони констатують, що ми поступово перетворюємося з країни походження мігрантів на країну, яка приймає мігрантів. Багаторічний досвід зарубіжних країн слід переймати для усунення саме причин і умов, що спричиняють нелегальну міграцію. Власне явище нелегальної міграції також потребує контролю з боку держави і переведення його з нелегального в контрольоване законом русло.

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ ПІДПРИЄМНИЦТВА, ТОРГІВЛІ ТА БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Балан А. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., доцент Жилінська Л. О.

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМУ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Підприємства вітчизняного машинобудування є значно більш чутливими до зміни тенденцій у розвитку світової економіки (мега- та макро- ризиків), ніж підприємства інших галузей, оскільки в переважній більшості є експортно-орієнтованими; не досить оперативно реагують на ранні сигнали виникнення ризиків внаслідок масштабності та складності технологічних процесів (наявності виробництва замкнутого циклу на більшості підприємств).

Проведений аналіз впливу криз різної тривалості та джерел походження на динаміку розвитку підприємств машинобудівної галузі України дозволив зробити декілька висновків в контексті побудови ефективної системи антикризового моніторингу за їх діяльністю. В контексті розвитку методичної бази експрес-тестування підприємства щодо чутливості до ризиків автором здійснено структурну декомпозицію ризиків за трьома ознаками: 1) стадією життєвого циклу машинобудівного підприємства (I – формування, II – зростання, III – рівноважне функціонування, IV – спад (початок кризи), V – стагнація (пік кризи), VI – відновлення); 2) джерелом походження та масштабом розповсюдження їх наслідків (класи мезо-, макро-, мега- та мікро- ризиків); 3) сферою виникнення та прояву (групи соціальних, політико-юридичних, природно-технічних та економічних ризиків).

Запорукою стабільній діяльності підприємства в умовах турбулентності зовнішнього та внутрішнього середовища є ефективно функціонуючий механізм антикризового управління підприємством як складова загальної системи антикризового менеджменту, який базуючись на відповідному нормативно-правовому, інформаційному забезпеченні, та за допомогою застосування відповідних інструментів, методів та важелів ідентифікації, попередження, подолання, мінімізації наслідків кризи в залежності від її стадії та етапу життєвого циклу підприємства / галузі, забезпечує максимізацію антикризового потенціалу підприємства. Існуючу систему принципів, за якими має функціонувати механізм антикризового управління, доповнено такими: 1) врахування стадії життєвого циклу підприємства (найкраще реалізується через кластеризацію ризиків); 2) врахування стадії кризи (найкраще реалізується через диференціацію методів та інструментів антикризового управління); 3) орієнтація на максимізацію антикризового потенціалу підприємства.

Критичний аналіз традиційних науково-методичних підходів до ранньої діагностики банкрутства промислових підприємств довів наявність суттєвих обмежень щодо їх застосування у вітчизняних умовах, виходячи з чого запропоновано використовувати з цією метою стрес-тестування, яке вже довело свою результативність у фінансовій сфері. Процес виявлення стресів в роботі підприємств машинобудування запропоновано починати з обрання цільового параметру стрес-тестування (одного або декількох), який відображає результативність діяльності підприємства та чутливість якого до зміни ризик-факторів буде досліджуватися.

Запорукою ефективного функціонування механізму антикризового управління на машинобудівних підприємствах є наявність узгодженої за центрами відповідальності системи антикризового контролінгу. Враховуючи наявність конфлікту інтересів (топ-менеджмент реалізовує завдання проведення своєчасного внутрішнього контролю за центрами доходів і витрат як за найбільш проблемними, в той час працівники підприємства навмисно або ненавмисно спричиняють факти порушень), найбільш адекватним інструментом формування оптимальних стратегій діяльності підприємства при виникненні загроз кризи є застосування апарату теорії ігор.

Єрмоленко Г. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Салига К. С.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Одним з найпростіших підходів до конструкції рейтингу при оцінці фінансових ризиків є скоринговий підхід. Історично скоринг (від англійського “to score” – відмічати, рахувати очки, бали) виник як спеціальна методологія оцінки позичальників банку на основі привласнення йому певної кількості балів за тими чи іншими критеріями. На сьогоднішній день його сутність певним чином трансформувалася. Скоринг, в аспекті економіко-математичного моделювання фінансових ризиків, являє собою лінійну згортку числових значень обраних критеріїв оцінки об’єкту рейтингування. При цьому, в класичному варіанті, критерії ґрунтуються на об’єктивних числових характеристиках об’єкту рейтингування. В некласичних варіантах використовуються так звані експертні скоринги, які є згорткою експертних оцінок за критеріями рейтингу.

Для дослідження сукупності позичальників оберемо шість показників-скалярів, які повно і об’єктивно характеризують позичальника: обсяг кредиту, тис. грн.; заробіток офіційний, тис. грн.; заробіток не офіційний, тис. грн.; строк кредитування, років; відсоткова ставка, %; відсоток забезпечення кредиту.

Аби запобігти великому розкиду і втраті даних, застосовано метод нормування, який дає змогу розглядати відносні (безвимірні) показники.

З метою визначення загальних закономірностей і характеристики позичальників запропоновано їх багатомірне групування за допомогою методу кластеризації (класифікації) позичальників на підставі міри схожості між ними – зваженої евклідової відстані з використанням формули:

$$d = \sqrt{\sum_{n=1}^{6} w_n (x_n^{(i)} - x_n^{(j)})^2} \ , \qquad (1)$$

де w_n – вагові коефіцієнти при характеристиках позичальника;

$x_n^{(i)}$ і $x_n^{(j)}$ – нормовані значення *n*-ої ознаки для *i*-го і *j*-го показника.

Необхідність такої вдосконаленої кластеризації генеральної сукупності викликана тим, що на сьогодні групування характеристик позичальника відбувається за якісними ознаками, що робить сукупність неоднорідною з погляду на інші показники, чи за кількома показниками, але без врахування ролі (ваги) цих показників (зазвичай на підставі міри схожості – незваженої евклідової відстані, тобто за формулою (2)), що робить класифікацію менш досконалою.

$$d = \sqrt{\sum_{n=1}^{6} (x_n^{(i)} - x_n^{(j)})^2} \ . \qquad (2)$$

Ваги всіх показників діяльності банків було визначено за допомогою експертного оцінювання. Базуючись на даних дослідження можна дійти наступного висновки щодо класифікації позичальників (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація позичальників

Діапазон показника R_j	Рівень ризику	Управлінське рішення
До 105	Критичний	Відмовити у кредиті
Від 105 до 200	Помірний	Надати кредит (із обов'язковим забезпеченням)
Понад 200	Мінімальний	Надати кредит (із початковими умовами кредитування)

Дана модель може бути використана в щоденній діяльності банку при прийнятті управлінського рішення щодо кредитування позичальників філіями банку, при чому обсяг вхідної інформації від позичальника є мінімальним, відсутня загальна якісна інформація щодо віку, стажу роботи, періоду проживання на певній території тощо. Модель може корегуватися відповідно кількості позичальників та можливого набору їх характеристик.

Насонова А. О.
Енергодарський інститут державного та муніципального управління імені Р. Г. Хеноха "КПУ", м. Енергодар
Науковий керівник – к. е. н., доцент Зикіна В. О.

УПРАВЛІННЯ ОБСЯГОМ ВИРОБНИЦТВА ПРИ МАКСИМІЗАЦІЇ ПРИБУТКУ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНИМИ МЕТОДАМИ

Актуальність теми обумовлена на застосуванні сучасних економіко-математичних методів та моделей, які дозволяють звільнити час до вирішення питання оптимізації робочого часу, що в свою чергу ведуть до підвищення продуктивності праці.

Метою науково-дослідницької роботи є побудова економіко-математичної моделі для управління обсягом виробництва при максимізації прибутку

Головне завдання фахівців з економіки та підприємництва – керування економічними системами, розробляючи і впроваджуючи найкращі методи і моделі для застосування їх з метою відшукання найефективніших способів досягнення заданих результатів. До економічних завдань оптимізаційного типу відносяться завдання, в яких потрібно знайти найкраще або оптимальне рішення при заданих умовах виробництва, основним методом якого є розрахунки лінійно-оптимізаційних моделей.

Одним із найважливіших напрямків економіко-математичного моделювання є лінійні оптимізаційні методи і моделі, що є невід'ємною частиною базової підготовки економістів, менеджерів, маркетологів [2].

Прикладом розгляду лінійно-оптимізаційної моделі розглянемо умовне підприємство, яке спеціалізується на виготовленні та реалізації двох видів продукції. Припустимо, що збут продукції необмежений, проте обсяги ресурсів (праці та основних матеріалів) обмежені. Завдання полягає у визначенні такого плану виробництва продукції на місяць, за якого виручка була б найбільшою (табл.1).

Таблиця 1

План виробництва продукції

Вид продукції	Норми витрат на одиницю продукції			Ціна одиниці продукції, ум. од.
	a	в	c	
A	9,2	3	–	300
B	4	6	2	200
Загальний запас ресурсу на місяць	*520*	*240*	*40*	–

Побудуємо економіко-математичну модель даної задачі та систему нерівностей:

$$F(x) = 300x_1+200x_2 \to max$$

$$\begin{cases} 9{,}2_{x1}+4_{x2} \le 520; \\ 3_{x1}+6_{x2} \le 240 \\ 2_{x2} \le 40 \\ {}_{x1} \ge 0,\ {}_{x2} \ge 0 \end{cases}$$

Побудуємо оптимізаційну модель обсягу виробництва в таблиці 2.

Вид продукції	Кількість виготовлення	Залишки	Виручка від реалізації продукції, ум. од.
А	$\left.\begin{matrix} a:520:9{,}2=56 \\ в:240:3=80 \end{matrix}\right\} \Rightarrow 56\,шт.$		56×300=16 800
В	$\left.\begin{matrix} a:520:4=130 \\ в:240:6=40 \\ c:40:2=20 \end{matrix}\right\} \Rightarrow 20\,шт.$	520 – 80 = 440 (люд.-год.) 240 – 120 = 120 (м2)	20×200+40×300=16 000
Загальний прибуток від реалізації продукції, ум.од.			F=300×50+200×15=18 000

Остання умова фіксує неможливість набуття змінними від'ємних значень, тому що кількість виробленої продукції не може бути від'ємною. Розв'язавши задачу відповідним методом математичного програмування, дістаємо такий розв'язок: для максимальної виручки від реалізації продукції необхідно виготовляти продукції А – 50 штук, продукції В – 15 (x_1 = 50, x_2 = 15).

Всі умови задачі виконуються і дає змогу повністю використати 2 види ресурсу з мінімальним надлишком третього, виручка буде становити 18 000 ум. од. що на 1 200 більше за першу виробничу програму (18 000–16 800).

Отже, застосовуючи лінійні-оптимізаційні методи економіко-математичного моделювання, максимізували прибуток для управління обсягом виробництва.

Сокуров Ж. Р.
ЧУ "Академия "Болашақ", г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – старший преподаватель Кожабергенова Ж. К.

МОДУЛЬ ИС ЭСФ – "ВИРТУАЛЬНЫЙ СКЛАД"

Выписка счета-фактуры в электронном виде (ЭСФ) производится в Информационной системе электронных счетов-фактур (ИС ЭСФ). В Республике Казахстан (РК) использование ИС ЭСФ осуществляется на бесплатной основе. Для того чтобы выписывать ЭСФ необходимо зарегистрироваться в ИС ЭСФ и стать участником ИС ЭСФ. Достаточно иметь ключ (электронный сертификат), доступ в интернет и оформленное заявление.

Обязательства по выписке ЭСФ возложены на налогоплательщиков, осуществляющих реализацию или вывоз с территории РК на территорию государств-членов ЕАЭС товаров из Перечня товаров изъятий. В отношении этого перечня применяются более низкие таможенные ставки в сравнении со ставками пошлин Единого таможенного тарифа ЕАЭС.

Система мониторинга в режиме online предусматривает функционирование виртуального склада, создаваемого Комитетом государственных доходов Минфина РК. Целью реализации модуля "Виртуальный склад" является отслеживание товара от момента ввоза (производства) на территорию страны и до конечной его реализации либо экспорта из Республики Казахстан.

Данный процесс реализуется путем маркировки товаров электронными и виртуальными метками, акцизными марками. Первичным документом-основанием для прихода товара на "Виртуальный склад" являются:

– декларация на товары;
– заявление о ввозе товаров и уплате косвенных налогов;
– сертификат происхождения товара в Республике Казахстан.

Мониторинг и анализ цепочек поставок товаров до розничной реализации и экспорта позволит выявлять рисковых участников внешнеэкономической деятельности, исключит существующие схемы уклонения от уплаты налогов с использованием услуг лжепредпринимателей.

Кроме того, развитие модуля "Виртуальный склад" невозможно без единого справочника товаров, работ и услуг (ТРУ). Создание каталога ТРУ позволяет привести сведения по товарам, работам и услугам к единому виду, т. е. стандартизации на государственном уровне. В структуре каталога предусмотрена возможность реализации комплектации, то есть связи с товарами по принципу упаковка-содержимое.

Для фиксации данных по движению товаров используется единый документ УТТН – универсальная товарно-транспортная накладная. Этот документ является внутренним документом ЭСФ и не связан с другими бухгалтерскими документами, сопровождающими движения товара.

Уникальным идентификатором конкретной единицы товара на "Виртуальном складе" является виртуальная метка, которая представляет собой регистрационный номер, аналогичный набору цифр и букв на акцизной марке, EMEI коде мобильного телефона. Каждый номер будет иметь историю товара от момента производства до утилизации.

При совершении продажи товара через ЭСФ или контрольно-кассовую машину (ККМ) система автоматически утилизирует виртуальные метки, либо перемещает товары с данными метками в "Виртуальный склад" другого налогоплательщика.

Преимущества более широкого использования информационных и телекоммуникационных технологий в финансовой сфере очевидны и предусмотрены оптимизацией налоговой и таможенной политики Республики Казахстан.

Список использованных источников

1. Кипшаков А. Внедрение электронных счетов-фактур в Казахстане //http://online. zakon. kz/
2. Электронные счета-фактуры http://kgd. gov. kz/ru/section/elektronnye-scheta-faktury

Чернолуцька І. К.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Салига К. С.

МОДЕЛЬ ОПТИМАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Когнітивна модель системи являє собою орієнтований знаковий граф, вершини якого відповідають елементам досліджуваної системи, а дуги – взаємозв'язкам між ними. При розробці когнітивної моделі оптимального управління діяльністю комерційного банку можна виділити наступні елементи моделі (рис.1):

– вершина 1 – ліквідність банку, яка є одним з основних індикаторів стабільного й надійного функціонування комерційного банку;

– вершина 2 – обсяг активів банку, що є одним із потенційних чинників стабілізації діяльності банківської системи в розрізі якості;

– вершина 3 – капітал банку, а саме регулятивний капітал, що є одним із найважливіших показників діяльності банків, основним призначенням якого є покриття негативних наслідків різноманітних ризиків, які банки беруть на себе в процесі своєї діяльності, та забезпечення захисту вкладів, фінансової стійкості й стабільної діяльності банків. Він є базою для розрахунку економічних нормативів. Банки з метою визначення реального розміру регулятивного капіталу з урахуванням ризиків у своїй діяльності зобов'язані постійно оцінювати якість усіх своїх активів і позабалансових зобов'язань (гарантії, поручительства, акредитиви, сумнівні гарантії, зобов'язання з кредитуванням); здійснювати відповідні коригування їх вартості шляхом формування резервів для покриття очікуваних (можливих) збитків за зобов'язаннями контрагентів;

– вершина 4 – обсяг кредитів банку (кредитні операції);

– вершина 5 – обсяг депозитів банку (депозитні операції).

Елементи моделі "4" та "5" відіграють роль основних характеристик дохідності (збитковості) комерційного банку. Когнітивна модель може використовуватися для регулювання діяльності комерційного банку. Для чого слід виокремити контури зв'язків моделі та охарактеризувати управлінські рішення, що притаманні даним контурам.

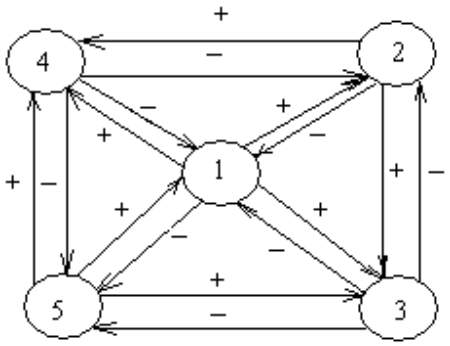

Рис. 1. Модель оптимального управління діяльністю комерційного банку

В першу чергу представляють інтерес контури, які виходять з цільової вершини. Тип контуру може бути стабілізуючим або підсилюючим відхилення. В знакових зважених графах для цього достатньо підрахувати кількість від'ємних зв'язків вздовж контуру – якщо вона непарна, то контур стабілізуючий, в протилежному випадку – підсилюючий. Визначити важелі впливу відповідно до моделі можна наступним чином: Національний банк може обмежувати обсяги капіталу комерційних банків (вершина 3), корегувати рівень активів (вершина 3) обсягом здійснення депозитних (вершина 5) та кредитних (вершина 4) операцій. При визначенні циклів зворотного зв'язку (контурів) в побудованому графі, згідно з метою дослідження зосереджено увагу на зв'язках, що виходять з цільової вершини 1 – "рівень ліквідності банку":

Підсилюючими виступає контур VII, а стабілізуючими: I, II, III, IV, V, VI, VIII. Запропонована когнітивна модель може використовуватися для подальших досліджень оптимального управління діяльністю комерційного банку.

$$\text{I: } 1 \xrightarrow{+} 2 \xrightarrow{-} 1;$$
$$\text{II: } 1 \xrightarrow{+} 3 \xrightarrow{-} 1;$$
$$\text{III: } 1 \xrightarrow{+} 4 \xrightarrow{-} 1;$$
$$\text{IV: } 1 \xrightarrow{-} 5 \xrightarrow{+} 1;$$
$$\text{V: } 1 \xrightarrow{+} 2 \xrightarrow{+} 3 \xrightarrow{-} 1;$$
$$\text{VI: } 1 \xrightarrow{+} 2 \xrightarrow{+} 3 \xrightarrow{-} 5 \xrightarrow{+} 1;$$
$$\text{VII: } 1 \xrightarrow{+} 2 \xrightarrow{+} 3 \xrightarrow{-} 5 \xrightarrow{+} 4 \xrightarrow{-} 1;$$
$$\text{VIII: } 1 \xrightarrow{+} 2 \xrightarrow{+} 3 \xrightarrow{-} 5 \xrightarrow{+} 4 \xrightarrow{-} 2 \xrightarrow{-} 1.$$

Айкенова С.
ЧУ "Академия "Болашақ", г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – к. э. н., професор Дарибекова Н. С.

АНАЛИЗ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Качество налоговой системы в стране можно охарактеризовать таким индикатором как собираемость налогов. Чем выше и полнее значение (в % от ВВП) этого индикатора, тем качественнее сформирована налоговая система.

В мировой практике ведущее место в структуре всех налогов занимает индивидуальный подоходный налог. Им облагаются личные доходы граждан независимо от источников получения, которые уменьшаются на сумму законодательно разрешенных скидок и вычетов. Он подсчитывается по прогрессивной шкале ставок. Начиная с установленной суммы, последующая облагается по более высокой ставке. Количество таких ступеней колеблется от 2 (США и Великобритания) до 14 (Франция). При этом размер минимальной ставки составляет от 10 до 25%, максимальной от 33 (США) до 62 % (Великобритания).

В Казахстане поступление этого вида налога в бюджет составило в среднем за 2006–2016 гг. только примерно 7,5% от всех налоговых поступлений, т. е. менее 1/10 части и имеет тенденцию к уменьшению.

Важную часть поступлений в бюджет составляют налоги на прибыль компаний (в Казахстане – корпоративный подоходный налог КПН). В большинстве западных стран, в последние годы, эта доля государственных доходов также имеет тенденцию к уменьшению. Максимальная ставка налога на прибыль колеблется от 34 (США) до 50% (Германия).

В государственном бюджете РК поступления в бюджет по КПН составили в среднем за те же годы 25,5% от всех доходов.

Перечисленные выше два вида налога классифицируются как прямые налоги, т. е. налоги, которые взимаются с производителей, от факторов производства.

Специфическими особенностями прямых налогов являются:

1) Прямые налоги в стабильно развивающемся обществе являются твердым и постоянным источником дохода, так как размеры этих налогов в абсолютном отношении возрастают по мере увеличения доходов населения;

2) Они точнее учитывают реальную платежеспособность плательщиков, относительно косвенны налогов;

3) Прямые налоги в основном взимаются с личного дохода, и при этом они не могут повлиять на всю экономику в целом. Прямые налоги обладают большой эластичностью, т. е. зависимостью между поступлениями от них в бюджет и колебаниями величины национального дохода.

Важную роль в мировой экономике играют косвенные налога, которые включаются в цену товара и целиком оплачиваются покупателями. Косвенные налоги взимаются повсеместно, и в силу этого опасны непредсказуемостью своего влияния на различные сферы экономики. К ним в Казахстане относятся акцизы, НДС, таможенные пошлины. В развитых странах мира ставка НДС колеблется в среднем от 15 до 38%. В Казахстане ставка НДС составляет 12%. Поступления от косвенных налогов в государственный бюджет РК составляют 35-37%.

Особенности косвенных налогов состоят в следующем:

1) если их применять рационально и эффективно, они могут приносить государству очень большие финансовые поступления;

2) косвенные налоги взимаются малыми, незначительными долями, а потому менее чувствительны для плательщиков, чем прямые налоги, которые сразу требуют уплаты более или менее значительной суммы;

3) косвенные налоги предпочтительнее для государства тем, что налогоплательщик практически не может от них уклониться;

4) косвенные налоги собираются гораздо легче, чем прямые.

Список использованных источников

1. Кодекс Республики Казахстан "О налогах и других обязательных платежах в бюджет" (по состоянию на 11.05.2017г.)
2. Фактическое поступление налогов и других обязательных платежей в бюджет.

Алавідзе Д. Г.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Семенов А. Г.

ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

Відтворення основних виробничих засобів – це процес безперервного їх поновлення. Розрізняють просте та розширене відтворення.

Просте відтворення основних засобів здійснюється в тому самому обсязі, коли відбувається заміна окремих зношених частин основних засобів або заміна старого устаткування на аналогічне, тобто тоді, коли постійно відновлюється попередня виробнича потужність.

Розширене відтворення передбачає кількісне та якісне збільшення діючих основних засобів або придбання нових основних засобів, які забезпечують вищий рівень продуктивності устаткування.

Процес відтворення основних виробничих засобів має низку характерних ознак, зокрема:

а) основні виробничі засоби поступово переносять свою вартість на вироблену продукцію;

б) у процесі відтворення основних виробничих засобів одночасно відбувається рух їхньої споживної вартості та вартості;

в) нарахуванням амортизаційних відрахувань здійснюється нагромадження в грошовій формі частково перенесеної вартості основних виробничих засобів на готову продукцію;

г) основні виробничі засоби поновлюються в натуральній формі протягом тривалого часу, що створює можливість маневрувати коштами амортизаційного фонду.

У процесі господарської діяльності кругообіг основних виробничих засобів проходить три стадії.

На першій стадії відбувається продуктивне використання основних виробничих засобів та нарахування амортизаційних відрахувань. На цій стадії основні виробничі засоби в процесі експлуатації зношуються й нараховується сума зносу. Вона є підставою для списання суми амортизаційних відрахувань на витрати після завершення процесу виробництва. На першій стадії кругообігу основних виробничих засобів втрачається споживна вартість засобів праці, їхня вартість переноситься на вартість готової продукції.

На другій стадії відбувається перетворення частини основних виробничих засобів, які перебували в продуктивній формі, на грошові кошти через нарахування амортизаційних відрахувань.

На третій стадії в процесі виробництва відбувається поновлення споживної вартості частини основних виробничих засобів. Це поновлення здійснюється заміною зношених основних виробничих засобів на нові за рахунок нарахованого зносу основних засобів.

Просте відтворення основних виробничих засобів здійснюється у двох формах:

а) заміна зношених або застарілих основних виробничих засобів;

б) капітальний ремонт діючих основних засобів.

За простого відтворення у кожному наступному циклі відбувається створення основних виробничих засобів у попередніх обсягах та з однаковою якістю. Джерелом фінансування заміни зношених основних засобів є нарахована сума амортизації. За розширеного відтворення кожного наступного циклу здійснюється кількісне і якісне зростання основних виробничих засобів. Джерелом фінансування таких змін є використання частини створеного додаткового продукту.

Необхідність оновлення основних виробничих засобів за ринкових відносин визначається передовсім конкуренцією товаровиробників. Саме конкуренція спонукує підприємства здійснювати прискорене списання основних виробничих засобів з метою нагромадження фінансових ресурсів для наступного вкладання коштів у придбання більш прогресивного устаткування, впровадження нових технологій та іншого поліпшення основних виробничих засобів.

Алиева А. Н.
ЧУ “Академия “Болашақ”, г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – д. э. н., профессор Омарова Б. А.

ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ МАШИНОСТРОИТЕЛЬНОГО КЛАСТЕРА В КАЗАХСТАНЕ

Резервы роста отечественной экономики на сегодняшний день практически исчерпаны и наиболее эффективным инструментом политики в промышленности является кластерная стратегия.

Согласно Концепции формирования перспективных национальных кластеров Республики Казахстан до 2020 года задачами дирижистской кластерной политики, как нового института развития экономики, являются [1]:

1) формирование благоприятных условий для развития перспективных национальных кластеров в традиционных секторах экономики с учетом тенденций и перспектив мирового технико-технологического развития;

2) создание перспективных отечественных кластеров, способных обеспечить долгосрочный устойчивый, “умный рост” и сформировать новые конкурентные преимущества Казахстана;

3) формирование инновационной среды для развития в долгосрочной перспективе основ цифровой экономики.

Период реализации задач кластерной политики в РК 2013–2015 гг. (пилотный) и 2016-2020 гг. (активный).

Объём производства машиностроительной отрасли в Казахстане в январе-августе 2017 году составил 553,1 млрд. тенге. Данная отрасль концентрируется в трёх регионах республики: Карагандинской и Восточно-Казахстанской областях и городе Алматы. Доля машиностроительной продукции Карагандинской области во всей машиностроительной продукции страны составила 14,1% [2]. Центром машиностроительного кластера в Карагандинской области может стать местный литейно-машиностроительный завод, у которого насчитывается 15 партнеров-поставщиков. Завод является ремонтной базой структурных подразделений “Корпорация Казахмыс”. Основная задача завода – обеспечение предприятий корпорации запасными частями и оборудованием машиностроительного назначения Основная продукция данного завода: автобетоносмесители, барабаны ленточных конвейеров, вагонетки, грейферы, кабины управления машиниста крановые, ковши для спецтехники, ковшовые погрузчики, колеса крановые, конвейеры ленточные, краны консольные, также ведется сборка грузовиков “БелАЗ” из белорусских комплектующих.

В ноябре 2017 г. ожидается объявление Министерством по инвестициям и развитию РК конкурса на включение кластеров в государственную программу грантовой поддержки. Каждый регион страны сможет представить отборочной комиссии проекты создания кластеров на своей территории, при этом специализация значения не имеет: машиностроение, строительство, аграрный сектор, фармация и т. д., количество заявок от каждой области не ограничено. В отборе проектов примут участие эксперты Всемирного банка. Победитель получит государственное финансирование на сумму порядка 1 млрд. тенге (2,9 млн. долл. США), к тому же возможны следующие преференции: налоговые, таможенные, тарифные. Меры государственной поддержки, в виде адресного стимулирования, будут способствовать развитию взаимоотношений между хозяйствующими субъектами данного региона. Включение в госпрограмму позволит профинансировать не только покупку необходимого нового оборудования, но и возможность перехода к концепции “тройной спирали “государство-бизнес-научное сообщество”. Научно-техническое обеспечение возможно

силами Индустриального парка “Металлургия, металлообработка, машиностроение”, находящегося в городе Караганда. Подготовка специалистов будет осуществляться по прямым заказам. Решение данной задачи возможно на базе крупнейшего вуза Казахстана˜ Карагандинского государственного технического университета (основан в 1953 г.), который осуществил в 2008 году переход на новую систему подготовки кадров˜ специалисты таких крупнейших промышленных организаций как АО “АрселорМиттал Темиртау”, ТОО “Корпорация “Казахмыс”, АО “Соколовско-Сарбайское горно-обогатительное производственное объединение” стали активными участниками учебного процесса: корректируются учебные планы и программы, ведущие специалисты проводят занятия по решению научно-технических проблем производства.

Машиностроительный кластер позволит использовать выгоды действенных методов координации складывающихся отношений˜ рыночные механизмы, партнерское взаимодействие (доступность партнеров-поставщиков, высшего образования, НИОКР), это позволит своевременно осуществлять трансферт передовых знаний, инженерных открытий, трансформируя их в необходимые инновации.

Формирование и развитие машиностроительного кластера в регионе решает проблему занятости, поскольку его создание дает мощный синергетический эффект, одно рабочее место в машиностроительной отрасли тянет за собой создание 10 рабочих мест в смежных отраслях и сфере услуг.

Список использованных источников

1. Постановление Правительства Республики Казахстан от 11 октября 2013 года № 1092 “Концепция формирования перспективных национальных кластеров Республики Казахстан до 2020 года” [Электронный ресурс] http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1300001092.

2. Министерство национальной экономики Республики Казахстан. Комитет по статистике [Электронный ресурс] http://www.stat.gov.kz.

Андрієнко Л. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Порохня В. М.

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ МОДЕЛЮВАННЯ САМООРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ

Останнім часом створені та розвинені різноманітні теорії та методи регулювання світової економіки. Пояснюється це, передусім, тим що сучасна економіка являє собою відкриту систему, що побудована на прямих та обернених горизонтальних та вертикальних зв’язках, та може успішно розвиватися лише при наявності ефективного управління цими зв’язками, як на макро-, та і на мікро-рівні. При чому проблема створення раціональної та високоефективної міжгалузевої економіки дуже важлива для всіх країн.

Актуальність дослідження моделювання процесів самоорганізації взаємодії галузей полягає у тому, що функціонування міжгалузевого господарства вимагає балансу між окремими галузями. Кожна галузь, з одного боку, є виробником власної продукції, а з іншого боку – споживачем продукції, що випускається іншими галузями. Виникає досить непросте завдання розрахунку зв’язку між галузями через випуск і споживання продукції різного вигляду.

В роботі розроблено концепцію моделювання процесу самоорганізації галузей, яку засновано на розподілені контурів взаємодії галузей за ефектом взаємодії (стимулюючі та дестимулюючі) та за типами згідно когнітивної моделі (стабілізуючи та підсилюючи взаємодію).

За результатами перерозподілу ресурсів було виділено ефективні та неефективні контури взаємодії галузей та сформовані оптимістичні та песимістичні сценарії.

Значення ефекту взаємодії галузей регламентує ризикованість економічних процесів, що протікають у контурах.

Виокремлено наступні макроекономічні показники, що в якості внутрішніх або зовнішніх чинників здатні впливати на стан системи:

– рівень життя населення, що визначається рівнем доходів та схильність до споживання громадян;

– обсяг виробництва. Значення даного показника визначається рівнем фондоозброєності вітчизняних виробників, кваліфікаційним рівнем робітників, а також схильністю керівників підприємств до впровадження у виробництво результатів інноваційних розробок;

– імпорт сировини. Особливістю такого показника, як імпорт сировини є те, що за умови стани рівноваги міжгалузевого балансу в Україні величина імпорту прагне до мінімуму. Винятком з даного твердження є ситуація коли в Україні не має даного виду сировини або її видобування потребує більших витрат ресурсу ніж завезення із закордону.

На основі аналізу макроекономічних показників виділяються найвпливовіші фактори, що застосовуються при побудові когнітивної моделі взаємодії галузей.

Моделювання процесу взаємодії галузей є досить трудомістким процесом. Тому для спрощення розрахунків пропонується формувати множину пріоритетних галузей економіки стан яких може істотно впливати на узагальнюючі показники макроекономічного середовища. Виділення пріоритетних галузей економіки може відбуватися на основі даних проміжного споживання з таблиць “витрати–випуск” зі статистичних щорічників. В дослідженні пропонується виділяти не більше шести пріоритетних галузей.

На основі даних про проміжне споживання формуються вектори взаємодії галузей. Напрямок вектору відображає результат перерозподілу ресурсу між галузями.

Дослідження даних по проміжному споживанню проводитиметься за методикою формування коефіцієнтів прямих витрат за моделлю Леонтьєва. Було розроблено метод виявлення контурів взаємодії, який базується на синтезі когнітивного моделювання та методу формування сценарію взаємодії, що дозволяє знизити ризик діяльності конкретних галузей відповідно до джерел ризиків.

Важливим результатом роботи стала розробка концепції моделювання самоорганізації взаємодії галузевих структур, що базується на класифікації контуру перерозподілу ресурсу за типами контурів згідно когнітивної моделі, та за ефектом взаємодії по контурах. Формування сценаріїв взаємодії галузей проводи-

тиметься за допомогою методу сценарного моделювання. Результати моделювання дозволять сформувати оптимістичні та песимістичні сценарії взаємодії для кожної галузі, а також множину альтернативних сценаріїв, які дозволяють підвищити маневреність прийняття рішень в сфері управління ефективністю взаємодії пріоритетних галузей економіки України.

Ахатова А. Ж.
ЧУ "Академия "Болашақ", г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – д. э. н., профессор Дарибекова Н. С.

ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЭКОЛОГООРИЕНТИРОВАННОЙ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

Общеизвестно, что в экономический механизм природопользования в настоящее время включаются следующие элементы:

– система экономических инструментов природоохранной деятельности;
– система финансирования природоохранных мероприятий;
– платность природопользования;
– ценообразование с учетом экологического фактора на первичные и вторичные ресурсы;
– создание рынка природных ресурсов;
– экологическое страхование;
– экологическая экспертиза проектов;
– лицензирование природопользования;
– создание механизма реализации государственных и региональных экологических программ.

Все эти направления связаны между собой, часто взаимообусловлены и пересекаются на практике. Следует отметить, что сам механизм природопользования должен носить рыночный характер, однако основные его параметры (ставки, нормативы, цены на продукцию монополистов и т. п.) устанавливаются государством.

В функционировании экономического механизма природопользования роль государства проявляется, прежде всего, в формировании системы экономического стимулирования природоохранной деятельности.

В условиях развития рыночных отношений особенно актуальной становится необходимость подкрепления экономическими стимулами той части хозяйственной деятельность предприятия, которая направлена на достижение экологического результата.

Сущность экономического стимулирования природоохранной деятельности заключается в создании у природопользователей непосредственной заинтересованности в осуществлении мер природоохранного характера.

Экономическое стимулирование может осуществляться методами позитивной и негативной мотивации. Эти две стороны экономического стимулирования можно определить, как меры заинтересованности и меры ответственности.

Необходимость применения методов позитивной мотивации определяется в основном следующими причинами:

– экономические санкции могут в лучшем случае обеспечить выполнение нормативов, но не улучшение их и не выявление резервов;
– осуществление многих природоохранных мероприятий не является экономически выгодным для природопользователей.

Среди методов негативной мотивации особое место занимают такие возможные формы воздействия:

– платежи за потребление природных ресурсов (нормативное и сверхнормативное);
– платежи за загрязнение окружающей среды (нормативное и сверхнормативное);
– штрафы за нарушение норм и правил рационального природопользования;
– возмещение нанесенного ущерба государству, другим природопользователям;
– прямое воздействие на фонды экономического стимулирования предприятия.

Список использованных источников

1. Кодекс Республики Казахстан "О налогах и других обязательных платежах в бюджет" (по состоянию на 11.05.2017г.)
2. Основы экономики природопользования /Под ред. В. Н. Холиной. СПб: Питер, 2015. – 676 с.

Ахметова А.
ЧУ "Академия "Болашақ", г. Караганда, Республика Казахстан
Ғылыми жетекші – Бузаубаева П. Н.

ЕКІНШІ ДЕҢГЕЙЛІ БАНКТЕРДІҢ ДЕПОЗИТТІК САЯСАТЫ

Қазіргі таңда елбасы жолдауында "ішкі ресурстарды банк саласына жұмылдыру қажет" – деп атап өткендей екінші деңгейлі банктердің депозиттік саясаты ол бүкіл экономикадағы бос ақша қаражаттарын жұмылдыру тұрғысынан маңызды болып отыр. Қазіргі кезде банктердің депозиттік саясаты және осы банктердің тартылған қаражаттары арқылы экономиканың белгілі бір саласына қаржының бағытталуы өзекті мәселе болып отыр.

Коммерциялық банк кәсіпорындардың, ұйымдар мен мекемелердің, халық және де басқа банктердің құралдарын салым (депозит) нысанында және осы салымға сәйкес шоттарды ашу арқылы тарту мүмкіндігін иеленеді. Банкпен тартылатын қаражаттар құрамы бойынша әртүрлі болып келеді. Олардың басты түрлері болып клиенттермен жұмыс істеу үрдісінде банкпен тартылған құралдар (депозиттер), меншікті борышқорлық міндеттемелерді (депозиттік және жинақ сертификаттарын) шығару жолымен шоғырландырылған құралдар.

Депозиттік нарықтың қалыптасуы коммерциялық банктердің алғашқы дәстүрлі базалық қызметі. Бұл банктің пассиві мен тартылған қаражаттарынан тұрады. Депозиттік оперциялар бұл заңды және жеке тұлғалардың тартылған қаржылары бойынша белгілі бір мерзімге немесе талап ету салымы бойынша банктердің операциялары. Салым ол белгілі бір шартпен несиенің банкке сақтауға салған ақша қаражаты. Ол қолма-қол немесе ақшаның валютасында салынуы мүмкін.

Қазақстан Республикасының екінші деңгейлі банктерінің депозиттік саясатының ақша-несие жүйесіндегі орны мен депозиттік нарықты жаңашаландыру жолдары күрделілігімен өзекті болып табылады.

Депозиттер – бұл әдетте клиенттердің банкке белгілі бір талаптарының бар екенін куәландыратын банктік шоттардағы жазулар немесе клиенттердің банктердегі келісімдер және шарттар бойынша салымдар формасындағы ақшалай қаражаттары. Депозиттік операциялар негізінде банктердің несиелік ресурстарының көп бөлігі құралады. Банктік депозиттер жүйесі ағымдағы салымдардың (қажет уақытында талап етілетін салымдар), заңды және жеке тұлғалардың мақсатты және мерзімді салымдарын қамтиды.

Депозит – банктік ресурстардың негізгі көзі болып табылады. Бұл жеке және заңды тұлғалардың банктегі белгілі бір шотқа салған және өздері пайдалана алатын қаражаттары. Депозит (латынша depositum – сақтауға берілген зат дегенді білдіреді.) З. С. Каценеленбаум пікірі бойынша банктік депозиттің мәні депозиттердің салымшылар үшін әлеуметті ақша болып табылады. Салымшы чекті алып, тиісті соманы айналымға жібере алады. Бұл орайда “банктік ақшалар” пайыздар әкеледі және салымшы үшін екі бірдей рөл атқарады: ақша бір жағынан капитал, екінші жағынан пайыз әкеледі … Бірақ капитал әкелетін пайызға қарағанда депозит аз пайыз әкеледі. Бұл төменделген пайыз – кездейсоқ құбылыс емес, банк табиғатының маңызды мезеті. Өйткені банк табиғатының бүкіл мәні мынада: депозит бойынша төленетін пайыз банк әртүрлі кәсіпорындарға салған капитал үшін алатын пайызға қарағанда төмен. Пайыздардағы бұл айырма активті операциялар бойынша алатын пайыздардың ¼ бөлігін құрайды”.

Әрине, депозит тек клиентке ғана емес, сондай-ақ банкке де пайдалы. Көптеген депозиттердің банкке ссудалық капитал құруға мүмкіндігі бар. Содан соң банк оны тиімді салаларға орналастырады. Депозиттер бойынша пайыз бен несие бойынша пайыздың айырмасы банктің табысы болып табылады. Банктердің осы табысты көбейтуге тырысуы ресурстық базаны көбейтуге ұмтылуына әкеледі.

Банктер өзінің активті операцияларын жүргізу үшін пассивті операцияларды өткізу нәтижесінде пайда болатын тартылған қаржыларды қолданады.

Ахметова К. С.
ЧУ “Академия “Болашақ”, г. Караганда, Республика Казахстан
Ғылыми жетекші – профессоры Омарова Б. А.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ИПОТЕКАЛЫҚ НЕСИЕЛЕУДІҢ САПАСЫН АРТТЫРУ

Нәтижесінде өзінің тұрғын үй жағдайын жақсартуды қалайтын, не тұрғын үй алу кезегінде тұрған азаматтарға үй тегін берілген болатын. Кеңес үкіметінің құлдырауы және тұрғын үй саласында нарықтық қатынастардың көрініс алуы тұрғын үй реформасын жүргізуге алып келді. Бұл реформаның алғашқы қадамдары 1993 жылы “Жаңа тұрғын үй саясаты мемлекеттік бағдарламалары және оның іске асырылу механизмдері” туралы ҚР Президентінің Жарлығымен жүзеге асты.

Бағдарлама мемлекеттің тұрғын үй саясаты саласында мынадай стратегиялық қадамдарын қарастырды: тұрғын үй саласына қатысты құқықтық нормаларға қажетті өзгерістер мен толықтырулар енгізу; тұрғын үй құрылысын және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылықтарды қаржыландыру жүйесін реформалау; монополиясыздандыру; тұрғын үй құрылысы құнын төмендету және оны халыққа арнап арзандату шараларын жасау; тұрғын үй құрылысынң процессіне қатысушыларға және бұл процеске көптеген азаматтар мен заңды тұлғалардың қатысуын мақсатында жеңілдік жүйесін жасау және пайдалану; тұрғын үй саласында жалға алуды кеңейту шараларын жүзеге асыру; құрылыс индустриясының базасын жаңғырту; тұрғын үй құрылысына арналаған жер телімшелерін бөлу және тіркеу процедураларын жасау; әлеуметтік, инженерлік және көлік инфрақұрылымының тұрғын үй құрылыстарын дамыту; мемлекеттің тұрғын үй саясатын жүзеге асыруы үшін тиімді ұйымдық құрылымдар құру; тұрғын үй және жылжымайтын мүлік нарығының инфрақұрылымын дамыту.

90 жылдардан басталған реформалардың алға басуы, қоғамдық және экономикалық өмірге жаңа инструменттер мен түсініктерді енгізді. Олардың қатарында ипотека түсінігі. Елімізде экономика дамуының қазіргі таңдағы жағдайлары нарықтық экономиканың қажетті инструменттерінің бірі – ипотеканы қайта өмірге әкелуге көмектеседі.

Ипотеканы ынталандыру бойынша шешілетін мәселелердің кешендігі, тұрғындар үшін тұрғын үй құрылысын ынталандыру барысында әлеуметтік рөлді орындаудан бастап және коммерциялық жобаларды қаржыландыру проблемаларын аяқтаумен оған үлкен салмақ береді. Ипотекалық қаржыландыру механизмдерінің жалпы экономикалық қарқынның ынталандыруымен байланысы маңызды. Олардың дамуынан ипотеканы ынталандыру қазір де құлдыраудың әр түріне төтеп берудің танымал әдістерінің бірі.

Бүтіндей нақты сектордың және жекелей құрылыстың стагнациясы нәтижесінде қалыптасқан жағдайлар, құлдыраудан шығуға көмектесетін құрал ретінде де, еліміздің көптеген азаматтары үшін тұрғын үй проблемасын шешетін құрал ретінде де, тұрғын үйді ұзақ мерзімді ипотекалық несиелеудің қажеттігін арттырады. Ипотекалық несиелеу тұрғындардың тұрғын үйге төлем қабілеттілік сұранысын кеңейте отырып, тұрғын үй аясына, тұрғын үй құрылысына және құрылыс материалдар өндірісіне бюджеттен тыс қаражаттарды тартуға көмектеседі.

Елімізде тұрғын үй нарығы тұрғындардың төлем қабілеттілік сұранысын қолдайтын сәйкес несие-қаржы механизмдерімен қамтамасыз етілмеген.

Егер бұрынырақ тұрғын үй жағдайларын жақсарту мүмкіндігі мемлекеттік тұрғын үй алу ғана болса, бүгінгі күні бұл мәселе тұрғындардың өз меншік қаражаттар жинақтары есебінен тұрғын үйді алу немесе оның құрылысымен шешіледі. Бюджеттік ресурстардың шектеулілігі, мемлекеттің көңілін, тұрғындардың

жеке топтарының тұрғын үй мәселесін шешуіне аударды. Тұрғындардың негізгі бөлігі қажет жинақтарының және оларды жинау мүмкіндігінің болмауынан өздерінің тұрғын үй жағдайларын жақсарта алмады.

Тұрғындар үшін ипотекалық несиелеу тұрғын үйді сатып алу үшін қаражаттарды жинаудың ұзақ мерзімді альтернативасы болып табылады.

Баранік К. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Дяченко О. Г.

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: ТИПИ ТА ШЛЯХИ ВІДНОВЛЕННЯ

Найбільш повно фінансова стійкість підприємства може бути розкрита на основі вивчення співвідношень між статтями активу та пасиву балансу, між якими існує тісний взаємозв'язок. Кожна стаття активу балансу має свої джерела фінансування. Джерелом фінансування довгострокових активів, як правило, є власний капітал та довгострокові запозичені кошти. Не виключаються випадки формування довгострокових активів й за рахунок короткострокових кредитів банка. Обігові активи утворюються як за рахунок власного капіталу, так і за рахунок короткострокових запозичених коштів. Кращій варіант, щоб вони були частково сформовані за рахунок власного, а частково – за рахунок запозиченого капіталу. Тоді забезпечується гарантія погашення зовнішнього боргу.

В залежності від джерел формування загальну суму поточних активів прийнято ділити на дві частини: змінну, яка створена за рахунок короткострокових зобов'язань підприємства; постійний мінімум поточних активів, який створюється за рахунок власного капіталу.

Недостатня кількість власного обігового капіталу призводить до збільшення змінної та зменшення постійної частини поточних активів, що також свідчить про підсилення фінансової залежності підприємства та нестійкість його положення.

Суму власного обігового капіталу можна розрахувати шляхом різниці між загальною сумою поточних активів та сумою короткострокових фінансових зобов'язань. Різниця відобразить, яка сума поточних активів сформована за рахунок власного капіталу, або – що залишиться в обігу підприємства, якщо одночасно погасити усю короткострокову заборгованість кредиторам.

Розраховується також структура розподілення власного капіталу, а саме частка власного обігового капіталу й частка власного основного капіталу у загальній його сумі. Відношення власного обігового капіталу до загальної його суми отримало назву "коефіцієнт маневреності капіталу", який відображає частку власного капіталу в обігу, тобто в тій формі, яка дозволяє вільно маневрувати цими коштами. Коефіцієнт повинен бути достатньо високим, щоб забезпечити гнучкість у використанні власних коштів підприємства.

Важливим показником, який характеризує фінансовий стан підприємства та його стійкість, є забезпеченість матеріальних обігових активів плановими джерелами фінансування, до яких належить не тільки власний обіговий капітал, але й короткострокові кредити банка під товарно-матеріальні кошти, нормальна (непрострочена) заборгованість постачальникам, строки покриття якої не настали, отримані аванси від покупців. Вона встановлюється порівнянням суми планових джерел фінансування із загальною сумою матеріальних активів (запасів). Надлишок або недостатня кількість джерел коштів для формування запасів та витрат (постійної частки поточних активів) є одним із критеріїв оцінки фінансової стійкості підприємства.

Виокремлюють чотири типи фінансової стійкості:

– абсолютна стійкість фінансового стану – якщо запаси й витрати менше суми планових джерел їх формування;

– нормальна стійкість, за якої гарантується платоспроможність підприємства;

– нестійкий (передкризовий) фінансовий стан, при якому порушується платіжний баланс, але зберігається можливість відновлення рівноваги платіжних коштів та платіжних зобов'язань за рахунок притягнення тимчасово вільних джерел коштів в обіг підприємства (резервного фонду, фонду накопичення та споживання), кредитів банка на тимчасове поповнення обігових коштів, перевищення нормальної кредиторської заборгованості над дебіторською тощо;

– кризовий фінансовий стан (підприємство знаходиться на грані банкрутства).

– Стійкість фінансового стану може бути відновлена шляхом:

– прискорення обіговості капіталу у поточних активах, у результаті чого виповниться відносне його скорочення на грошову одиницю товарообігу;

– обґрунтованого зменшення запасів та витрат (до нормативу);

– поповнення власного обігового капіталу за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел.

Тому при внутрішньому аналізі здійснюється поглиблене вивчення зміни запасів та витрат, обіговості поточних активів, наявності власного обігового капіталу, а також резервів скорочення довгострокових й поточних матеріальних активів, прискорення обіговості коштів, збільшення власного обігового капіталу.

Бейсембаева К. Қ.
ЧУ "Академия "Болашақ", г. Караганда, Республика Казахстан
Ғылыми жетекші – Бузаубаева П. Н.

ҚАЗАҚСТАНДА ДЕПОЗИТТЕРДІ САҚТАНДЫРУ ЖҮЙЕСІН ДАМЫТУ

Қазақстан Республикасы Президенті Н.Ә. Назарбаевтің бастамасы бойынша 1999 жылы қараша айында құрылған депозиттерді сақтандыру жүйесі Қазақстан Республикасы банктік жүйесінің қаржылық тұрақтылығының негізгі құраушыларының бірі болып табылады. Жеке тұлғалардың салымдарына (депозиттерін) кепілдік беру (сақтандыру) қорының құрылтайшысы ҚР Ұлттық Банк болып отыр. Депозиттерді

сақтандыру жүйесінің басты мақсаты банктің мәжбүрлі таралуы жағдайында екінші деңгейлі банктер салымшыларының (жеке тұлғалар) мүдделерін қорғау болып табылады.

Қазіргі таңда Қазақстанда қызмет етуші отыз бес екінші деңгейлі банктердің жиырма бір банк депозиттерді сақтандыру жүйесіне енген. Депозиттерге кепілдік берудің Қазақстандық жүйенің кейінгі дамуы халықаралық тәжірибелердің озық әдістерін: өтемақы алу кестесін жеңілдету, өтемақы мөлшерін ұлғайту, сақтандыралатын депозиттердің түрлерін кеңейту, жүйенің қызмет етудегі тәуекелдерді төмендету бағыттарында қолдануға негізделетін болады. Қолданыстағы жүйе "Жеке тұлғалардың салымдарына (депозиттеріне) міндетті ұжымдық кепілдік беру (сақтандыру) жүйесінің жұмыс ету және оған Қазақстан Республикасының екінші деңгейлі банктерінің қатысу ережесімен" және "Қазақстан Республикасының екінші деңгейлі банктердегі жеке тұлғаларлардың салымдарын (депозиттерін) міндетті ұжымдық кепілдік беру (сақтандыру) ережелерімен" реттеледі. Осы нормативтік құжаттарға сәйкес кепілдікті салымдар болып табылады: жүйеге қатысушы банктердегі теңгедегі және шетел валютасындағы мерзімді салымдар, шартты салымдар, талап ету бойынша салымдар; қатысушы банктерде ашылған теңгедегі және шетел валютасындағы жеке тұлғалардың ағымдық шоттарындағы ақша қалдықтары; қатысушы банктерде ашылған теңгедегі және шетел валютасындағы жеке тұлғалардың карт-шоттарындағы ақша қалдықтары.

Қатысушы банктің, басшы қызметкерлерінің, олардың жақын туысқандары мен жұбайларының, сондай-ақ дауыс беру құқығы бар акциялардың бес және одан да көп процентіне ие акционерлердің, олардың жақын туысқандары (ата-анасы, ағасы, қарындасы, қызы, ұлы) мен жұбайларының мерзімді, шартты, талап ету бойынша, ағымдағы шоттардағы және карт-шоттардағы ақша қалдықтары салымдары кепілдік беру қорының объектісі болып табылмайды. Сонымен қатар әрбір салым (депозит) бойынша мөлшері нарықтық бағам бойынша есептелген 50 (елу) мың АҚШ долларына балама сомаға тең немесе асып түсетін сомадағы мерзімді және шартты салымдар кепілдік беру қорының объектісі болып табылмайды.

Кепілдік беру жүйесінің басты міндеті халықтың салымдарын өтеу бойынша міндеттемелердің орындау мақсатында, депозиттерді кепілдік беру қорының төлем қабілеттілік жағдайын сақтау болып табылады. Инвестициялық туекелдерді хеджирлеу мақсатында Қор активінің 90% астамы Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздарына орналастырылған.

Депозиттерді міндетті кепілдік беру жүйесінің негізгі қағидалары болып табылады:

1) депозиттерді міндетті кепілдік беру жүйесінде жеке тұлғалардың банктік шоттарын ашу және жүргізу, депозиттерді қабылдауды жүзеге асырушы банктердің міндетті қатысуы;
2) депозиттерді міндетті кепілдік беру жүйесінің ашықтығын қамтамасыз ету;
3) депозиттерді міндетті кепілдік беру жүйенің қызмет етумен байланысты тәуекелдерді төмендету;
4) кепілдік өтемақыны төлеу үшін арналаған арнайы резервтерді қалыптастырудың жинақтық сипаты.

Қатысушы банктің мәжбүрлі таралуы жағдайында депозиттерді міндетті кепілдік беруді жүзеге асырушы мекеме салымшыларға депозит бойынша есептелмеген өтемақы кепілдік берген депозиттер бойынша қалдық соммасында төленеді, бірақ жеті жүз мыңнан артық емес.

Әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының "Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктеріндегі жеке тұлғалардың салымдарға (депозиттеріне) міндетті ұжымдық кепілдік беру (сақтандыру) ережесін бекіту туралы" // Қазақстан Республикасының Президенті мен Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілер жинағы. – 2006 – № 200
2. Сейткасимов Г. С. "Развитие депозитного рынка в Казахстане" // "Банковское дело", 1998 г.
3. "Акпеисов Б. "Вклады населения и их защита" // "Банки Казахстана", № 9 (39), 2017 г.

Гордієвська А. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Ярошевська О. В.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ І РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ КОНКУРЕНЦІЇ

Функціонування малого підприємництва – це ефективний вільний спосіб діяльності, є одним із принципів взаємодії підприємництва з державою, які залежать від правового і політичного забезпечення, економічних ресурсів та форми розвитку демократії, методів державного управління з метою отримання доходу, який складає матеріальну та економічну основу мотивації підприємця.

Актуальною проблемою сучасної економіки є управління малими підприємствами та їх конкуренція в Україні. Міжнародна конкуренція, неспроможність проникнути малим підприємствам і розвиток підприємств у новому конкурентному середовищі. Відсутність навичок і досвіду у створенні такого роду підприємства та конкуренції на ринку, складна економічна ситуація в державі, невирішеність в організації малого підприємства, які потребують додаткової допомоги в фінансуванні і організаційним забезпеченням.

Підприємництво в Україні набуло досить високих темпів розвитку на етапі переходу до нової системи господарювання, однак результати функціонування господарських структур є незрівнянно нижчими, ніж в інших країнах світу, і навіть порівняно з тими, що лише формують ринкову економіку. Важливим інструментом вирішення державних проблем є розробка регіональної стратегії розвитку підприємництва в тісному взаємозв'язку з проблемами соціально-економічного розвитку регіонів, задоволення потреб населення, комплексного розвитку територій.

На сьогоднішній день особливої уваги потребує проблематика стратегічного управління таких підприємств з метою досягнення конкурентоспроможності на ринку.

Існують різні заходи вирішення проблем управління. Однією з таких проблем є стратегічне управління конкурентоспроможності малого підприємства. Для вирішення цієї проблеми потрібно сформулювати такі завдання, які дають можливість виявити ключові аспекти конкурентоспроможності серед малих підприємств.

Насамперед, це функціонування цих підприємств є виживання, забезпечувати свою платоспроможність, в перший час існування. Така задача вирішується шляхом, швидкої реалізації вже виробленої продукції, ряду рекламних заходів, аналізу ринку, методів просування, цінової політики, асортименту на ринку. Після того як підприємство, змогло досягти певного рівня платоспроможності виникає завдання, це прибутковість від діяльності. На цьому періоді потрібно залучити організаційно-технологічні економічні заходи таким як, ціноутворення, аналіз собівартості та витрат на виробництво.

Іншою актуальною проблемою для малих підприємств є забезпечення управлінської та фінансової прозорості. Це виявляє наявність фінансової політики, структури які відповідають нормам. Забезпечення управління і фінансів досягається правильним використанням фінансового аналізу, планування, страхування.

Для малих підприємств є необов'язкова поступовість планування і організації, оскільки всі фактори взаємозв'язані і поєднується організаційною культурою, яка формує цілі та пріоритетні задачі. Тому виникла необхідність ранжування видів планування, в залежності від масштабів діяльності. Це в свою чергу обумовило потребу визначення методів тактичного планування, які доцільно застосовувати в залежності від стадії життєвого циклу малого підприємства.

Впродовж усього зростанням малого підприємства може стовкнутися незначними проблемами зростання. Проблемою може бути ускладнення матеріальних, інформаційних потоків на підприємстві, зниження організованості та погіршення фінансового стану. Виникає задача яка повинна бути на сам перед на цьому етапі керованість самим підприємством. Вирішенням цієї проблеми є запровадження інноваційних технологій. Також виникає необхідність організація та узгодження взаємодії багатьох управлінських та фінансових методик, саме тому на підприємстві створюється архів оптимальних управлінських рішень.

Ще одним із найважливішим завданням є забезпечення інноваційної привабливості підприємства. Вирішенням цього завдання дозволяє підприємству підвищити вартість капіталу вкладеного вкладниками.

Забезпеченням організаційної і фінансової допомоги необхідно розгляди як одне із стратегічних завдань, а фінансова стійкість підприємств – як засіб управління конкурентоспроможності малих підприємств.

Мале та середнє підприємництво як самостійний і незамінний елемент ринкової економіки істотно впливає на структурну перебудову в економіці країни, робить певний внесок у збільшення загальних обсягів виробництва, сприяє економії та раціональному використанню всіх ресурсів, створює сприятливе середовище для розвитку конкуренції та усунення монополізму в здійсненні підприємницької діяльності, забезпечує сильнодіючі стимули до інноваційних процесів та високоефективної праці.

Відсутність сучасного досвіду цивілізованої підприємницької діяльності у підприємців – одна з основних причин фінансового краху більшості малих підприємств. Створення малого підприємства завжди пов'язане з величезним ризиком та переборенням опору, що неминуче виникає при народженні нового.

Основним формуванням і вдосконаленням конкурентоспроможної стратегії повинен бути більш поглиблений в економічну систему, що саме бути розвивати та забезпечувати розробку перспективу серед конкурентів.

Даримбай Б.
ЧУ "Академия "Болашақ", г. Караганда, Республика Казахстан
Ғылыми жетекші – Бузаубаева П. Н.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ КӘСІПКЕРЛІК

"Инновация" ұғымын экономикалық теорияға өткен ғасырдың 30 жылдарында И. Шумпетер енгізді. Қазіргі кезде көптеген әдебиеттерде инновацияға әртүрлі анықтамалар берілген:

– инновация дегеніміз- жаңаға идеяларды түрлендіруге байланысты қызмет түрі немесе нарыққа енгізілген жетілдірілген өнім;

– инновация- практикалық қызметте пайдаланылған жаңа немесе жетілдірілген технологиялық процесс;

– инновация-әлеуметтік қызметтерге жаңа тәсіл.

Жалпы алғанда инновация дегеніміз – әкелетін ғылыми-техникалық, ұйымдастырушылық, қаржылық және коммерциялық іс-шаралар кешенін болжайды. Инновациялық кәсіпкерлік – бұл ерекше жаңашыл процесс, жаңа нәрсенің пайда болуы, оның негізінде үнемі жаңа мүмкіндіктерді іздеу мен инновацияға негізделу. Инновациялық кәсіпкерлік – бұл ғылыми – техникалық идеяларды, ұсыныстарды, өнер табыстарын іс жүзінде қолдауға және таратуға болатын деңгейде жеткізу қызметі.

Инновациялық кәсіпкерлік қызмет суъектілері деп ғылыми-техникалық салада кәсіпкерлік қызметпен айналысатын жеке тұлғаларды, өнертапқыштарды, технологтарды, конструкторларды және экономиканың түрлі аймақтарына жаңашылдық жасап, оны енгізетін шығармашыл тұлғаларды жатқызамыз.

Инновациялық кәсіпкерлікті басқару мақсаты – жаңа идеяларды қолдану, бастама көтеру, оларды бақылау, инновациялық өнімді нарыққа шығаруға жағдай жасау болып табылады.

Инновациялық кәсіпкерлік қызметтің мақсаты: жаңа идеяларды қолдану; бастама көтеру және оларды бақылау; инновациялық өнімді нарыққа шығаруға.

Инновациялық кәсіпкерліктің міндеттері:

– индустриялды инновациялық стратегияны жүзеге асыру үшін кәсіпкерліктің инновациялық түрлерін қаржыландыру;

– мемлекет және жеке қаржылық мүмкіндіктерді бірлікте қолдау;

– инновациялық тәуекелділік деңгейін төмендетудің бағалау жүйесін құру;

– кәсіпіпкерліктің инновациялық түрлерін жетілдіру үшін инфрақұрылымды қалыптастыруда мемлкет рөлін анықтау.

Инновациялық кәсіпорынның кәсіпкерлік қызметі мыналарға:

– жаңа ғылыми идеяларды әзірлеуге немесе іздеуге және оларды бағалауға;

– қажетті инвестициялық ресурстарды іздеуге;

– жобаны немесе кәсіпорынды басқарудың тиімді модельдерін құруға;

– ақшалай табыс алуға негізделген.

Дүниежүзілік тәжірибеге қарайтын болсақ, шағын инновациялық кәсіпкерлік қызметіне және дамуына ең қолайлы жағдай ғылыми технологиялық орталықтарда-инкубацияларда, технополистерде ұйымдастырылады екен.

Атап көрсетер болсақ, елеміздің инновациялық кәсіпкерлік саласында 2003 жылы "Қазақстан Республикасының Индустриялық-инновациялық дамуының 2003–2015 жылдарға арналған стратегиясы", 2005 жылы "Қазақстан Республикасының Ұлттық инновациялық жүйесінің қалыптасуы мен дамуының 2005-2015 жылдарға арналған бағдарламасы", ел экономикасының инновациялық белсенділігін көтеру мақсатында 2006 жылы ҚР "Инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау туралы" Заңы қабылданды. Қазақстан Республикасының Инвестициялар және даму министрлігінің қарамағындағы Технологиялық және инновациялық даму департаментінің инновациялық гранттар бойынша өтінім қабылдауы жылына 2 рет және электронық форматта өтінім беру қарастырылған. Сондай –ақ, қажетті құжаттар тізбесі айтарлықтай қысқартылды (барлығы 6-7 бірлік) және жаңа форматтағы сараптама – "Технологиялық даму жөніндегі ұлттық агенттік" АҚ-да (келесіде – ТДҰА) өткізетін 4 сатылы сараптама (тек қажет болған жағдайда арнайы білікті мамандар тартылады) жүргізіледі.

Әбсағит Ж. Н.
ЧУ "Академия "Болашақ", г. Караганда, Республика Казахстан
Ғылыми жетекші – Бузаубаева П. Н.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБИКАСЫНЫҢ НЕСИЕЛІК ЖҮЙЕСІ: ПАЙДА БОЛУЫ ЖӘНЕ ДАМУЫ

Несие жүйесі – бұл несие-қаржы қатынастарын ұйымдастырушы, ақша жүйесін реттеуші және елде басқа қаржы қызметтерін көрсетуші несие мекемелерінің желісі.

Несие жүйесі елдегі ақша айналымын реттейді, заңды және жеке тұлғаларға әр түрлі қызметтерді көрсетеді, соның нәтижесінде несиелік экономикалық қатынастар туындайды.

Басқаша айтқанда, несие жүйесі банктік және басқа несиелік мекемелердің, несиелік операцияларды жүзеге асыруды ұйымдастырудың құқықтық формалары мен тәсілдемелерінің жиынтығымен сипатталады. Несиелік қатынастарды ұйымдастырудың екі жүйесі бар: банктік және банктік емес институттар шеңберінде. Сәйкесінше несиелік жүйенің екі негізгі буыны қалыптасады: банктік мекемелер және мамандарылған несие – қаржы мекемелері.

Мамандандырылған қаржы-несие мекемелері несие жүйесінің құрамдас бөлігі. Несие жүйесі ұғымы банк жүйесіне қарағанда кеңірек, яғни мұнда өзге де несиелік мекемелер қамтылады. Әр елдің өзіндік ерекшелігіне қарай несие немесе банк жүйесінің құрылымы қалыптасады. Парабанк жүйесі туралы айта кететін болсақ, ол өз алдына банктік емес мекемелер мен пошта-жинақ жүйесінен құралған. Банктік емес мекемелер туралы айтатын болсақ, оған жататындар: Несиелік серіктестіктер, қоғамдар, одақтар Еуропада XX ғасырдың екінші жартысында, АҚШ-та алғаш рет XX ғасырдың басында пайда болды. XX ғасырдың аяғында олар әлемнің 90 елінде жұмыс істеп, 95 млн адамды біріктірді. Сонымен, 55 мың кредиттік одақтың тұтастай активінің көлемі 4,3 трлн АҚШ долларынан артып отыр. Канада, АҚШ, Ирландия, Австралия,

Оңтүстік Корея мен Тайванда кредиттік одақтар барынша кең дамып отыр. Келесі кезекте алдарыныздағы 1-ші суреттен ҚР-ның несие жүйесінің құрылымын көруге болда. ҚР-дағы несиелік жүйе екі буыннан тұрады: біріншісі – банктік жүйе, ал екіншісі – парабанктік жүйе (банктік емес мекемелер).

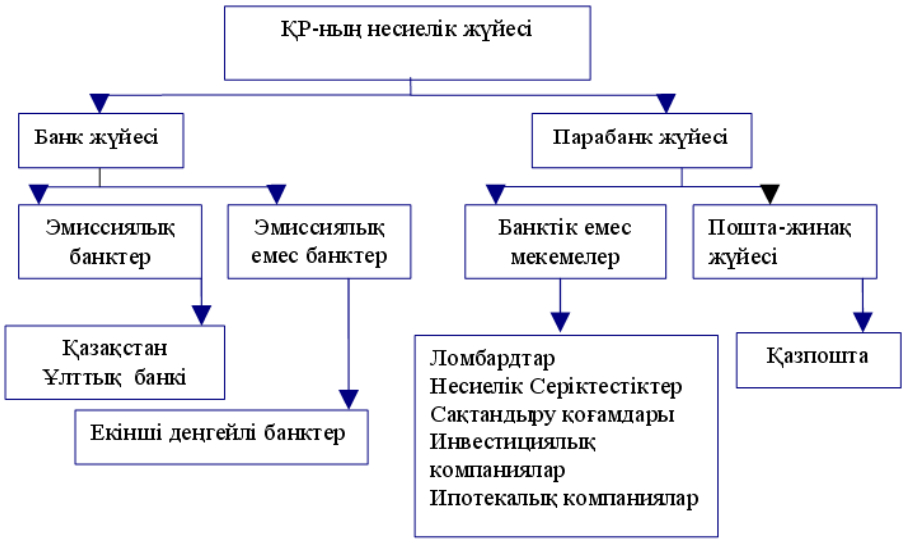

Сурет 1. Қазақстан Республикасының несиелік жүйесінің құрылымы

Нарықтық экономикада несие – банк жүйесі маңызды роль атқарады. Ол арқылы кәсіпорындар, ұйымдар мен халықтың ақшалай есеп айырысулары мен төлемдерінің едәуір көлемі жүргізіледі, сондай – ақ ол уақытша еркін ақша құралдарын, халықтың жинақ ақшалары мен табыстарын белсенді әрекет етуші капиталға айналдырады, көптеген әр алуан несиелік, сақтандыру, делдалдық, инвестициялық, сенімділік, кеңес беру және басқа да операцияларды орындайды. Өндіріске қатысты екінші кезекте бола тұра, несие жүйесі оған үнемі және едәуір дәрежеде ықпал етті. Ол ақша жинақтарының масштабын бірнеше есеге

кеңейтеді, ақша құралдарының бір саладан екінші салаға құйылуын қамтамасыз етіп, сол арқылы өндіріс тиімділігінің өсуіне ықпал етеді. Парабанк жүйесі туралы айта кететін болсақ, ол өз алдына банктік емес мекемелер мен пошта-жинақ жүйесінен құралған.

Есимова С. С.
ЧУ "Академия "Болашақ", г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – к. э. н. Мусанова А. К.

БЮДЖЕТНАЯ СИСТЕМА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН: СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

Бюджет государства является важнейшим инструментом проведения общенациональной политики. В проблемах бюджета отражаются главные проблемы жизнедеятельности общества. Поэтому своевременное определение стратегических направлений бюджетной политики имеет важнейшее значение для общей стратегии развития страны.

Можно выделить три основные стратегические задачи, решение которых позволит усовершенствовать бюджетную систему:

– превращение бюджета в реальный инструмент развития страны;

– построение современной бюджетной системы;

– достижение прозрачности всего бюджетного процесса.

Государственный бюджет играет важную роль в решении этих проблем. В перспективе роль государственного бюджета в социальных процессах должна усиливаться. Так, проанализировав исполнение бюджета за 10 месяцев 2017 года можно констатировать, что 53,8 % от общего объема финансирования затрат приходится на социальный блок.

В предстоящий трехлетний период планируется направлять мероприятия проводимой административной реформы, заключающиеся в создании эффективной системы государственного управления бюджетными ресурсами, устойчивой заинтересованности и стимулов всех участников бюджетного процесса, в достижение конкретных, измеримых, общественно значимых результатов. Будет предоставлена большая независимость администраторам в распределении и использовании финансовых ресурсов, выделенных из бюджета под определенные результаты, и усиление персональной ответственности государственных органов за достижение данных результатов. Планирование и исполнение бюджета будет сопровождаться полной информацией о направлениях и результатах использования бюджетных средств, на основании которой будут приниматься решения об изменении бюджетной политики, а государственные органы – нести ответственность за качественное исполнение своих функций.

Меры по совершенствованию процедур планирования и исполнения бюджета основываются на следующих принципах:

– гармонизации со стратегическими, среднесрочными целями, задачами социально-экономического развития республики и устойчивого роста конкурентоспособности экономики;

– достижения конечных результатов и целевых индикаторов, соответствующих индикаторам стратегических, среднесрочных задач социально-экономического развития республики и устойчивого роста конкурентоспособности экономики;

– повышения производительности труда на этапах планирования и исполнения бюджета с оптимальным использованием информационных систем [1].

Основное назначение роли бюджета состоит в том, что он ежегодно мобилизует и концентрирует денежные накопления предприятий, организаций и населения в централизованном государственном фонде для финансирования народного хозяйства, социально-культурных мероприятий, укрепления обороноспособности страны, на содержание органов государственной власти и образования резервов.

Такой вывод подтверждается данными республиканского бюджета, который является основной составляющей государственного бюджета РК.

На сегодняшний день одобрен Проект республиканского бюджета на предстоящий трехлетний период (2017–2019 годы) и Прогноз социально-экономического развития страны на (2017-2021) годы. Вместе с тем, с целью обеспечения социальной стабильности предусматривается финансирование всех принятых обязательств государства и продолжен переход к прозрачной схеме субсидирования сфер здравоохранения и образования.

Список использованных источников

1. Утибаев Б. С. "Государственный бюджет": учебник. Алматы, Экономика, 2006.

Євтушенко Р. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н. Діденко А. В.

АДАПТИВНІ МОДЕЛІ ПРОГНОЗУВАННЯ

При короткостроковому прогнозуванні, а також при прогнозуванні в ситуації зміни зовнішніх умов, коли найбільш важливими є останні реалізації досліджуваного процесу, найбільш ефективними виявляються адаптивні методи, що враховують нерівноцінність рівнів часового ряду.

Адаптивні моделі прогнозування – це моделі дисконтування даних, здатні швидко пристосовувати свою структуру й параметри до зміни умов. Інструментом прогнозу в адаптивних моделях є математична модель із єдиним фактором – час.

При оцінці параметрів адаптивних моделей спостереженням (рівням ряду) привласнюються різні ваги залежно від того, наскільки сильним визнається їх вплив на поточний рівень. Це дозволяє враховувати зміни в тенденції, а також будь-які коливання, у яких простежується закономірність.

Всі адаптивні моделі базуються на двох схемах: ковзного середнього (КС-моделі) і авторегресії (АР-моделі). Відповідно до схеми ковзного середнього, оцінкою поточного рівня є зважене середнє всіх попередніх рівнів, причому ваги при спостереженнях зменшуються в міру віддалення від останнього рівня, тобто інформаційна цінність спостережень визнається тим більшою, ніж ближче вони до кінця інтервалу спостережень. Такі моделі добре відбивають зміни, що відбуваються в тенденції, але в чистому виді не дозволяють відбивати коливання.

Реакція на помилку прогнозу й дисконтування рівнів часового ряду в моделях, що базуються на схемі КС, визначається за допомогою параметрів згладжування (адаптації), значення яких можуть змінюватися від нуля до одиниці. Високе значення цих параметрів (понад 0,5) означає додання більшої ваги останнім рівням ряду, а низьке (менше 0,5) – попереднім спостереженням. Перший випадок відповідає швидкозмінним динамічним процесам, другий – більш стабільним.

В авторегресійній схемі оцінкою поточного рівня служить зважена сума не всіх, а декількох попередніх рівнів, при цьому вагові коефіцієнти при спостереженнях не ранжирувані. Інформаційна цінність спостережень визначається не їх близькістю до модельованого рівня, а тіснотою зв'язку між ними.

Загальна схема побудови адаптивних моделей може бути представлена в такий спосіб. По декількох перших рівнях ряду оцінюються значення параметрів моделі. По наявній моделі будується прогноз на один крок уперед, причому його відхилення від фактичних рівнів ряду розцінюється як помилка прогнозування, що враховується відповідно до прийнятої схеми коректування моделі. Далі по моделі зі скоректованими параметрами розраховується прогнозна оцінка на наступний момент часу й т. д. Таким чином, модель постійно сприймає нову інформацію й до кінця періоду навчання відбиває тенденцію розвитку процесу, що існує в цей момент.

У практиці статистичного прогнозування найчастіше використовуються дві базові КС-моделі – Брауна й Хольта, перша з них є похідною від другої. Ці моделі представляють процес розвитку як лінійну тенденцію з параметрами, що постійно змінюються та можуть бути використані в процесі прогнозування витрат на виробництво.

Исатаева З. А.
ЧУ "Академия "Болашақ", г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – к. э. н. Пименов А. В.

О ВОПРОСАХ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

В условиях мирового экономического кризиса проблема конкурентоспособности национальной экономики приобретает особую актуальность. В самом общем виде конкурентоспособность страны можно определить, как способность государства в условиях свободной добросовестной конкуренции производить и реализовать товары и услуги, удовлетворяющие требованиям мирового рынка и повышающие благосостояние народа данной страны и отдельных ее граждан.

Надежная финансовая система является стержнем успешного функционирования рыночной экономики ее роста, стабильности и конкурентоспособности. Только при создании надежной финансовой системы, могут развиваться рынки денег и капитала.

По мнению многих отечественных экономистов в современной финансовой сфере Казахстана существуют следующие проблемы внутреннего характера**:**

1. Количественный рост доходной части бюджета Казахстана и всех других важных финансовых показателей достигается за счет падения курса тенге по отношению к доллару и за счет доходов от нефтедобывающей промышленности, что может привести к глубокому экономическому спаду, так как вся финансово-экономическая система зависит от котировки данного сырья на мировом рынке;

2. В Казахстане все еще так и не развита система кредитования малого бизнеса**.** Данная сфера экономики очень важна в рыночной экономике, так как на примере развитых стран видно, что она составляет большую часть ВВП. Приоритетной задачей государства на данный момент заключается кредитование через банки второго уровня данной отрасли.

3. В Казахстане уже началось развитие таких важных финансовых инструментов как кредит, депозит и лизинг. В условиях рыночной экономики их роль заключается в ускорении формирования начального капитала, что очень важно в Казахстане, где ощущается нехватка в инвестициях [1].

4. Финансовый контроль в Казахстане осуществляет Министерство Финансов. На данный момент нормативно-правовая база, касающаяся финансовых отношений все еще реформируется, но уже сложившихся положений достаточно для регулирования финансовых процессов в РК.

5. На сегодняшний день остро стоит вопрос о профиците государственного бюджета. Это говорит о плохо продуманной стратегии расходования средств. Кроме того, несмотря на многократные повышения заработной платы работникам бюджетной сферы, в нашей республике по-прежнему сильна дифференциация денежных доходов населения. Это, по прогнозам экономистов, приведет к замедлению роста экономики страны в среднесрочной перспективе.

Казахстан все глубже интегрируется в глобальную экономику. Происходящие динамичные изменения в ней после вступления республики в ВТО оказывают свое воздействие и на Казахстан. Страна должна внимательно отслеживать колебания мировой экономики и своевременно вносить необходимые коррективы для того, чтобы противостоять проявлениям бушующего в мире экономического кризиса.

Список использованных источников

1. Послание Президента РК от 30 ноября 2015 г.

Кабжанова А. М.
ЧУ “Академия “Болашақ”, г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – м. э. н. Тайлак А. Е.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ РЫНКА ЦЕННЫХ БУМАГ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

В настоящее время, в условиях мирового финансового кризиса, для того, чтобы обеспечить конкурентоспособность фондового рынка на международном уровне и повысить его эффективность, от государства и финансового сообщества требуется принятие мер по улучшению макроэкономических и инфраструктурных составляющих, что, в итоге, должно способствовать долгосрочному росту экономики.

Государственное регулирование рынка ценных бумаг имеет целью обеспечение публичных интересов общества и частных интересов субъектов, действующих на рынке, защиты их прав и законных интересов, создания единых правил функционирования данного вида рынка.

Основным органом государственного регулирования финансового рынка в Казахстане с 2004 года по апрель 2011 года выступало Агентство финансового надзора и регулирования финансового рынка и финансовых организаций. 12 апреля 2011 года данное Агентство было упразднено с передачей всех функций Комитету по контролю и надзору финансового рынка и финансовых организаций Национального Банка Республики Казахстан, который затем был переименован в Департамент рынка ценных бумаг (далее Департамент).

Основные задачи Департамента:

1) содействие обеспечению стабильности функционирования и развития рынка ценных бумаг и накопительной пенсионной системы Республики Казахстан;

2) осуществление контроля и надзора за деятельностью профессиональных участников рынка ценных бумаг, единого накопительного пенсионного фонда и иных субъектов рынка ценных бумаг;

3) постоянное совершенствование процесса оказания государственных услуг.

Основными проблемами рынка ценных бумаг Казахстана остаются его низкая ликвидность, недостаточная финансовая грамотность розничных инвесторов, низкая мотивация у казахстанских компаний к привлечению капитала через рынок ценных бумаг.

Дальнейшее совершенствование регуляторной среды будет целесообразно осуществлять по следующим направлениям:

– оптимизация инфраструктуры рынка ценных бумаг путем реорганизации Центрального депозитария и Единого регистратора, создания на базе Центрального депозитария единой базы данных обо всех держателях ценных бумаг, что позволит упростить процедуры и сократить время регистрации сделок с ценными бумагами, а также сократить издержки клиентов за счет оптимизации тарифов;

– повышение прозрачности внебиржевого рынка ценных бумаг и стимулирование спроса на финансовые инструменты, обращающиеся на данном рынке;

– упрощение условий торговли ценными бумагами путем внедрения новых технологий, развитие электронной торговли, систем дистанционного доступа инвесторов к торгам;

– дальнейшее совершенствование системы защиты прав инвесторов на рынке ценных бумаг, введение режима регулирования, контроля и надзора деятельности форекс-брокеров/финансовых консультантов;

– дальнейшая оптимизация разрешительных процедур, связанных с выпуском ценных бумаг, которая будет предусматривать переход на электронный формат проспекта выпуска ценных бумаг и его автоматическое обновление на основании информации, размещаемой эмитентами на депозитарии финансовой отчетности.

Каренов О.
ЧУ “Академия “Болашақ”, г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – к. э. н., профессор Дарибекова А. С.

ДЕДОЛЛАРИЗАЦИИ В КАЗАХСТАНЕ

Для многих стран стал актуальным вопрос ухода от долларовой зависимости. Важным он является и для Казахстана, и для стран ЕАЭС. Американская валюта активно расшатывает многие государства, предпочитая расчеты между странами в своих интересах. К примеру такие страны, как Саудовская Аравия, Южная Корея, Китай, Венесуэла, Судан, Иран и Россия отказываются от доллара. Китай и Россия в этом направлении действуют наиболее открыто и агрессивно. Страны активно ведут переговоры о том, чтобы все расчеты в рамках энергетического союза вести в рублях или юанях. Еще больший разлад в отношения с долларом внес заработавший Новый банк развития БРИКС, куда входят Бразилия, Россия, Индия, Китай и ЮАР. К тому же страны договорились о расширении взаиморасчетов в национальных валютах.

Казахстан с 20 августа 2015 года перешел к новой денежно-кредитной политике, основанной на режиме инфляционного таргетирования и свободно плавающем обменном курсе национальной валюты, затем проводиться политика дедолларизации.

В начале ноября 2015 г. Нацбанк РК сообщил о сокращении участия на внутреннем валютном рынке в целях сохранения своих золотовалютных активов и активов Национального фонда. Национальный банк Казахстана участвует на валютном рынке только для сглаживания резких колебаний курса тенге. Данная стратегия является своего рода “шоковой терапией”. Можно предположить, что отмена коридора для тенге может сделать процесс дедолларизации менее болезненным: за счет того, что доллар стал более дорогим, экономика и ее субъекты естественным образом уйдут от привязки к этой валюте.

Сейчас является актуальным вопрос- какими мерами можно снизить зависимость Казахстана от доллара.

Во-первых, это конечно доверие населения к национальной валюте, финансовая грамотность населения, повышение доверия к экономической политике Правительства РК и Национального банка РК. В

условиях больших колебаний мировых цен на нефть, газ и металлы курс тенге без поддержки со стороны Национального банка РК будет нестабильным. Административными мерами, такими, как установление низкой процентной ставки на депозиты, эту проблему не решить. Нужны как минимум стабильность банковской системы и стимулирующие меры по обороту тенге.

В качестве еще одного инструмента можно назвать установление более высокой гарантии на сумму вклада в тенге, по сравнению с гарантией на валютный вклад. Такой инструмент в Казахстане уже применяется.

Одно из направлений плана дедолларизации – обеспечение макроэкономической стабильности.

Все меньше стран и организаций используют доллар в международных сделках, и особенно активно действует Китай. Создание Азиатского банка инфраструктурных инвестиций явилось своего рода кульминацией мирового движения, поддерживающего дедолларизацию. Сейчас он включает в себя 57 стран и капитал в размере $100 млрд. долларов, банк должен стать конкурентом Всемирному банку и МВФ.

В свою очередь Национальный банк РК внедрил более детальную структуру резервных обязательств для банков второго уровня путем разделения обязательств в тенге и иностранной валюте с сохранением принципа резидентства и срочности. Установил более низкие нормативы по обязательствам в национальной валюте, который будет повышать привлекательность тенговых инструментов и способствовать снижению долларизации экономики.

Кузнецов В. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Порохня В. М.

МЕТОДИ ТА МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ПОТУЖНОСТЯМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Існуючі на сьогоднішній день методи та моделі оптимізації постачання та збуту на підприємствах різних сфер діяльності розглядаються в рамках логістичного підходу. При цьому, головною ідеєю логістики є організація у рамках єдиного потокового процесу переміщення матеріалів та інформації вздовж всього ланцюга від постачальника до споживача. Принципи логістичного підходу вимагають інтеграції матеріально-технічного забезпечення, виробництва, транспорту, збуту і передачі інформації про пересування товарно-матеріальних цінностей у єдину систему, що повинно підвищити ефективність роботи у кожній із цих сфер і міжгалузеву ефективність.

Таким чином, метою логістики є оптимізація циклу відтворення шляхом комплексного, орієнтованого на потребу, формування потоку матеріалів та інформації у виробництві та розподілі продукції

При формуванні логістичних систем, відповідно до, повинні враховуватися наступні принципи системного підходу:

– принцип послідовного просування по етапах створення системи. Дотримання цього принципу означає, що система спочатку повинна досліджуватися на макрорівні, тобто у взаємовідносинах з навколишнім середовищем, а потім на мікрорівні, тобто усередині своєї структури;

– принцип узгодження інформаційних, надійних, ресурсних та інших характеристик проектованих систем;

– принцип відсутності конфліктів між цілями окремих підсистем і цілями всієї системи.

Методологічною основою наскрізного управління матеріальним потоком є системний підхід. Однак, слід розуміти, що лише явнее представлення діяльності суб'єкту господарювання з оптимізації постачання та збуту в рамках системного підходу не дає нам відповіді на запитання про найбільш ефективне управління. Для цього слід провести серію експериментів. Тобто, поєднати системний підхід із ситуаційним.

Часто ситуаційний аналіз проводять методами експертні оцінки, "мозкового штурму (атаки)" (з аргументами "за" і "проти"), з допомогою кейсів (від анг. "випадок") – ділових ситуацій, які допомагають накопичувати практичного досвіду і вчасно приймати правильні управлінські рішення.

Логістика закупівлі являє собою комплекс операцій, спрямованих на постачання підприємства ресурсами, обсяг готової продукції, рух придбаних матеріальних ресурсів по підрозділах на підприємстві і між ними. Основною метою логістики закупівель є задоволення потреб компанії (виробництва) в продукції (матеріалах) з максимально можливою економічною ефективністю.

Актуальність розгляду даної теми полягає в тому, щоб розглянути методику оцінки ефективності функціонування виробничої логістики підприємства, тому що розробка продукції завжди затребувана і її виробництво є основою і від того, як воно налагоджено і побудовано, залежить успіх від підприємства, яке в сучасних умовах перебуває в великої конкуренції з іншими підприємствами. У споживача з плином часу для якого випускається продукція, змінюються вимоги до продукції, що випускається, тому для успішної роботи, потрібно мати гнучкі переналагоджувані виробничі системи, для того щоб забезпечити споживача тією продукцією, яка йому зараз необхідна.

Отже, в основу концепції входять ситуаційний, організаційний та системний підхід. Всі методи та моделі поділяються на три групи: логістика закупівлі, виробнича логістика та збутова логістика.

Кожна з них, в свою чергу, поділяється на:

Логістика закупівлі- модель постачання, модель вибору постачальників, модель оцінки обіговості оборотних активів, модель управління запасами, закупівля, постачання, склад МР.

Виробнича логістика – планування і управління виробництвом, модель планування портфелю замовлень, система масового обслуговування з виробництва продукції, блоку генерації заявок на поставку, етапу проектування, етапу виробництва, підготовки до відвантаження.

Збутова логістика – модель складської логістики, модель постачання, модель вибору оптимального розміщення складу, збут, склад готової продукції.

Құдайбергенова Д. Ж.
ЧУ "Академия "Болашақ", г. Караганда, Республика Казахстан
Ғылыми жетекшісі – Бузаубаева П. Н.

ШАҒЫН КӘСІПКЕРЛІКТІ ДАМЫТУДЫҢ БАСЫМ БАҒЫТТАРЫ МЕН ДАМУ КӨРСЕТКІШТЕРІ

Үкімет шағын және орта бизнестің дамуына айрықша қолдау көрсетуде. Аталған саланы дамытуға бағытталған көптеген жобалар іске қосылды. Елбасының "Әлеуметтік-экономикалық жаңғырту – Қазақстан дамуының басты бағыты" атты Қазақстан халқына Жолдауы әлеуметтік-экономикалық саланы одан әрі жетілдірудің басты көрсеткішіне айналды.

Сонымен қатар, "Қазақстанның әлеуметтік жаңғыруы: Жалпыға бірдей еңбек қоғамына жиырма қадам" бағдарламалық мақаласында мемлекеттік әлеуметтік саясаттың 20 басымдығы тұжырымдалды.ҚР Президентінің "Қазақстан-2050" стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты" атты Қазақстан халқына Жолдауы мемлекеттің жаңаруының стратегиялық бағытын анықтайтын негізгі құжат болып танылды. Елбасы Н.Ә. Шағын кәсіпкерлік пен бизнесті аймақтық дамыту, ең алдымен, өндірістік секторды көтеруге, шағын кәсіпкерлік пен бизнесті қолдаудың инфрақұрылымын дамытуға, жаңа жұмыс орындарының неғұрлым көп санын құруға, жергілікті атқарушы органдардың кәсіпкерлік орта мен неғұрлым жоғары деңгейде өзара іс-қимыл жасауына бағытталатын болады. Аймақтарда шағын кәсіпкерлік пен бизнесті дамыту тек халықты жұмыспен қамтамасыз етіп қана қоймай, олардың әлеуметтік, рухани, экономикалық іргелі мәселелерін шешуге ықпалын тигізеді. Жастар арасында жұмыссыздық салдарынан кездесіп жүрген нашақорлық, ішімдіктерге бой алдыру сияқты қоғамға жат қылықтарды болдырмауға шағын кәсіпкерлік пен бизнесті дамытудың және қолдаудың әсері мол деп санаймыз.

Жаңа жұмыс орындарын шағын кәсіпкерлік пен бизнес арқылы қалыптастыру – халықты кәсіпкерлік қызмет саласына да белсенді түрде тартуға мүмкіндік береді.

Шағын бизнестің негізгі мақсаты – халықты жұмыспен қамту, оның әлеуметтік мәселелерін шешу, еңбекке деген белсенділігін дамыту, тұтыну нарығын көп ассортиментті товарлармен, қызметтермен толықтыру. Шағын кәсіпкерліктің дамуын ынталандыру мақсатымен Қазақстан азаматтарына жайлы құқықтық және экономикалық жағдай туғызу үшін бірнеше заңдылық және ұйымдастыру – экономикалық шаралар жасалды. Нұрсұлтан Назарбаев "Қазақстан Республикасында шағын кәсіпкерлікті дамыту мен қолдаудың мемлекеттік бағдарламасы туралы" жарлыққа қол қойды. Президент бұл бағдарламаны бекіте отырып, бір мерзімде оны іске асыру шараларының жоспарын жасап, бекіту жөнінде үкіметке тапсырма берді. Елімізде шағын кәсіпкерлікті қалыптастырып, дамыту жүйесі әлі де жүріп жатыр. Шағын кәсіпкерлік әлі іске жаратылмаған әжептәуір қаржы-қаражаттарын тиімді жұмылдыратын басты құралдардың бірі.

Шағын кәсіпкерлік бәсеке күресін қалыптастыруда айтарлықтай үлес қосады, бұл кез келген мемлекеттің жоғары деңгейінде монополиялық экономикасы жағдайында бірінші кезекте тұратын маңызды ерекшеліктерінің бірі. Шағын кәсіпкерлік халықты жұмыспен қамту мәселесін шешуде үлкен рөль атқарады. Өнеркәсібі дамыған елдерде оның үлесіне барлық жұмыспен қамтамасыз етілгендердің 50–60% және жаңа жұмыс орындарының 70-80 % келеді. Шағын кәсіпорын дүниежүзінде маңызды орын алады. Ол тек қана тұтыну сферасында емес, сол сияқты кейбір бөлек үзелдер мен механизмдерді шығару жағдайында немесе полуфабрикаттар өндіріп негізгі басты өндірісті қамтамасыз етуде маңызды орын алады. Шағын кәсіпкерлік субъектілері жеке адамдар болуы да мүмкін. Шағын кәсіпорын барлық халық шаруашылық салаларында жұмыс істейді

Әдебиеттер

1. Назарбаев Н.Ә. Президенттің Қазақстан халқына Жолдауы // Қазақстан экономикалық, әлеуметтік және саяси жедел жаңару жолында. – Астана: Елорда, 2015 ж.– 8-17 бб.
2. ҚР Президентінің "Қазақстан-2050" стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты" атты Қазақстан халқына Жолдауы. – Астана: Ақорда, 2012 ж. – 6 бет

Лаврухіна Ю. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Ярошевська О. В.

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Створена в установі система управління запасами повинна дати відповіді на два основних питання:
– скільки запасів того чи іншого виду необхідно;
– коли замовляти той чи інший вид матеріальних запасів.

В даний час існує декілька моделей управління запасами, для реалізації яких використовується різноманітний математичний апарат – від простих схем аналізу до складних алгоритмів математичного програмування. При цьому запас розглядається як кількість матеріальних цінностей, необхідне для забезпечення безперервності процесу виконання певних господарських операцій.

Використання математичних розрахунків дозволяє більш точно виявляти і розраховувати резерви економії коштів бюджетної установи, грамотно регулювати рух фінансових потоків у часі, передбачати і страхувати можливі ризики і збої в роботі. Застосування цих методів доцільно не тільки для розрахунків великих обсягів поставок і не тільки для великих бюджетних установ. Це питання актуальне і для сільської школи, і для сільської лікарні.

Існує широкий діапазон програмних засобів, що полегшують розрахунки, починаючи зі складних і дорогих програмних продуктів по аналізу господарської діяльності та планування і закінчуючи елементарними засобами Office, такими як Excel і Access. Створивши електронні таблиці або бази даних, орієнтованих на аналітичні та управлінські потреби конкретного бюджетної установи, можна користуватися ними тривалий час, ефективно керуючи матеріальними запасами. Незалежно від обраних вами коштів управління запасами має складатися з ряду послідовно виконуваних етапів робіт (табл.1).

При розрахунку обсягу постачання необхідно враховувати наступні фактори:

Таблиця 1

Основні етапи управління запасами

Найменування	Розв'язуванні задачі	Охоплення	Хто затверджує результати
Аналіз запасів ТМЦ за попередній період	1. Визначення рівня забезпеченості відповідними запасами в попередньому періоді і оцінка ефективності їх використання. 2. Збір відомостей для прийняття управлінських рішень щодо нормування рівня запасів.	Основні види запасів на підставі даних бухгалтерської або статистичної звітності	Керівник планово-економічного відділу (за наявності відділу) або керівник бухгалтерської служби
Нормування запасів	Розрахунок мінімально необхідного об'єму запасів як окремих структурних підрозділів, так і конкретних фахівців або працівників	Запаси для зберігання на складі або в підрозділах	Керівник установи
Оптимізація розміру основних груп запасів та контроль за їх рухом	Своєчасне розміщення замовлень на поповнення запасів і залучення до господарської діяльності надмірно сформованих їх видів	Всі форми організації матеріального постачання установи	

– співвідношення вартості товару та обсягу поставки;
– своєчасне залучення товарів в господарську діяльність установи;
– витрати установи на доставку і складське зберігання товарів;
– значимість певного виду товарів для господарської діяльності установи.

Очевидно, що установі вигідно завозити сировину і матеріали як можна більш великими партіями. Адже чим більше розмір партії товарів, що поставляються, тим нижче сукупний розмір витрат по оформленню і розміщенню замовлень, транспортних витрат, витрат на телефонні переговори, відрядження працівників відділу постачання і т. п.

Лещетна М. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Ярошевська О. В.

СПЕЦИФІКА І ПРИЧИНИ ІНФЛЯЦІЇ В УКРАЇНІ

Інфляція-це падіння цінності або купівельної спроможності грошей, що виникає при зменшенні "витрат їх придбання". Негативно позначається на економічному розвитку внаслідок непередбачуваності цінності грошей.

Проявляється насамперед у загальному зростанні цін. Показниками інфляції є: індекси зростання цін; дані про кількість грошей в обігу і випуск грошей в обіг; індекс вартості життя; показники і динаміка прожиткового мінімуму; перевищення доходів населення (певних груп) над витратами і ін.

Загальні наслідки інфляції обумовлені складними і різними напрямками соціально – економічних і політичних причин. Перші роки становлення незалежної суверенної України супроводжувалися значними економічними труднощами. У головному вони пов'язані з переходом від тотально – планової системи організації виробництва до ринкової економіки. Саме еволюція соціально – економічного оновлення нашої Батьківщини і викликала до життя низку суб'єктивних суперечностей, які, у свою чергу, призвели до появи глобальних негативних явищ. Серед них – диспропорції в економіці, спад виробництва, безробіття, різке погіршення матеріального становища основної частини населення – усе це ще не повний перелік тих явищ в економічному житті нашого суспільства, які надовго стали ознакою розвитку України. Серед них особливе місце за своїм значенням і впливом на посилення економічної кризи в Україні зайняла інфляція.

Основними причинами інфляції в Україні вважаються:

1. Уряд України не розробив чіткої розміченої в часі програми ринкової трансформації економіки та інших сфер суспільства. Реформа проводиться шляхом "проб і помилок" діяльності Уряду. В результаті інфляція в Україні досягла досить високого рівня.

2. Збільшення маси грошей і пов'язане з ним зростання цін не тільки не сприяли економічному зростанню, а, навпаки, поглиблювали економічний спад в державі і зростання безробіття.

3. В умовах хронічного дефіциту бюджету і повільних темпів ринкової реструктуризації виробництва, не можна було різко погасити інфляцію. Економіка України все ще залишається високо-витратною і малоефективною. Їй була потрібна фінансова підтримка з боку держави. Це викликало підвищення цін на товарних ринках. З іншого боку, тривалий інфляційний процес в економіці свідчить неспроможність існуючого виробничого потенціалу функціонувати в умовах ринку на принципах самофінансування.

4. Диспропорцію внутрішніх і світових цін.

5. Високу монополізацію економіки.

6. Тиск зовнішнього боргу на державний бюджет. Останнє звужувало маневреність валютними ресурсами держави.

7. Несприятливий інвестиційний клімат і напрямок вільного капіталу в спекулятивний бізнес.

Основними методами боротьби з інфляцією в Україні є: обов'язкові резерви комерційних банків, операції центрального банку на відкритому ринку цінних паперів; заходи щодо зниження бюджетного дефіциту, обмеження кредитної експансії, стримування грошової емісії; проведення курсу, спрямованого на зміцнення купівельної спроможності національної валюти; індексація доходів, що визначається рівнем прожиткового мінімуму або стандартної споживчого кошика і щоб їх було узгоджено з динамікою індексу цін; "заморожування" цін на певні товари, стримування їх рівня в певних межах; вдосконалення та спрощення системи оподаткування; скорочення чисельності управлінського персоналу, вдосконалення його роботи; мотивація людей до накопичення заощаджень (за рахунок премій або більш високих процентних ставок); кредитні обмеження і підвищення процентних ставок для зменшення обсягів капіталовкладень; скорочення бюджетного дефіциту з перспективною його повної ліквідації.

Безперечно, що Україна, маючи значний економічний потенціал, не лише стабілізує фінансову ситуацію в країні, але й забезпечить умови керованості інфляційним фактором, що подасть їй змогу зайняти належне місце серед інших економічно та соціально розвинутих країн Європи. Отже, для кардинального вирішення проблем високого рівня інфляції треба докорінно змінювати антиінфляційну політику. Необхідно враховувати при цьому багатоскладовий, багатофакторний характер інфляції. Тому і методи боротьби з інфляційним процесом зазвичай носять комплексний характер, вони постійно уточнюються і коригуються.

Максименко М. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Ярошевська О. В.

КАЛЬКУЛЮВАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Калькулювання медичних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я та вищих медичних закладах освіти займають вагоме місце при формуванні ціни на медичні послуги. Калькулювання собівартості послуги має важливе значення і для визначення ефективності платних послуг, і для контролю за результатами господарської діяльності.

У зв'язку з чим Постановою Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1138 "Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я та вищих медичних закладах освіти" затверджено перелік платних послуг, які можуть надаватися в державних закладах охорони здоров'я та вищих медичних навчальних закладах [1].

Відповідно до пункту 12 постанови Кабінету Міністрів України від 25.12.1996 року № 1548 "Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)" повноваження із встановлення тарифів на платні послуги, що надаються лікувально-профілактичними державними та комунальними закладами охорони здоров'я належать до виключної компетенції обласних державних адміністрацій. У зв'язку з чим, свого часу обласними адміністраціями, були прийняті відповідні розпорядження щодо рекомендацій встановлення тарифів на платні послуги, які надають заклади та установи охорони здоров'я [2].

Однак, після прийняття Конституційним Судом України рішення від 29.05.2002 № 10-рп/2002 у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 49 Конституції України "у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно", зазначені розпорядження були скасовані. В згаданому рішенні Конституційного суду України встановлювалося, що поняття медичної допомоги, умови запровадження медичного страхування, у тому числі державного, формування і використання добровільних медичних фондів, а також порядок надання медичних послуг, які виходять за межі медичної допомоги, на платній основі у державних і комунальних закладах охорони здоров'я та перелік таких послуг мають бути визначені законом. З огляду на те, що зазначений закон не був прийнятий, реалізація обласних державних адміністрацій щодо повноважень із встановлення ними тарифів на платні послуги для закладів охорони здоров'я не уявлялася можливою, з цієї причини всі розпорядження, які встановлювали тарифи на зазначені послуги, були скасовані [3].

Подібна позиція з посиланням на рішення Конституційного Суду України від 29.05.2002 № 10-рп/2002 наводилася також в листах Міністерства юстиції України від 20.10.2003 № 20-39-372, від 14.01.2008 № 20-14-912 [4].

З урахуванням рішення Конституційного суду України, та поділяючи позицію Міністерства юстиції України, обласними адміністраціями було доведено до закладів охорони здоров'я пропозицію щодо самостійного формування тарифів на платні послуги на договірних засадах.

У зв'язку з чим, калькуляція цін за кожну медичну послугу розраховується в закладах та установах охорони здоров'я самостійно. Ціна послуги залежить від фактичних затрат по заробітній платті та нарахування на неї, придбанню медикаментів та витратних матеріалів, амортизації медичного обладнання комунальних послуг та іншим затратам даної установи. Однак, слід зазначити, що ціна на такі ж послуги в таких же установах з іншим рівнем забезпечення буде іншою.

Днями був прийнятий Закон України "Про державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів", тому реформування медицини в Україні неминуче та тягне за собою внесення коректив до бюджетного законодавства.

Список використаних джерел

1. ПКМ України від 25.12.1996 року № 1548 “Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)”;

2. Перелік платних послуг, які можуть надаватися в державних та комунальних закладах охорони здоров’я, вищих медичних навчальних закладах та науково-дослідних установах, затверджений постановою КМУ від 17.09.96 р. № 1138 [Електронний ресурс] / База даних “Законодавство України”; веб-сайт Верховної Ради України;

3. Рішення Конституційного Суду України від 29.05.2002 № 10-рп/2002;

4. Лист Міністерства юстиції України від 20.10.2003 № 20-39-372, від 14.01.2008 № 20-14-912.

Маркова А. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Порохня В. М.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Традиційно використання системного підходу до моделювання процесів у складних економічних системах, заснованого на поєднанні кібернетичного та синергетичного аспектів управління, дає змогу моделювати структуру соціально-економічної системи з метою забезпечення її життєздатності.

Оскільки банківська система України справляє значний вплив на розвиток економіки, нагальною проблемою є підвищення її життєздатності, конкурентоспроможності, вибір стратегії розвитку, створення ефективної системи ризик-менеджменту.

В умовах поширення глобалізаційних процесів та трансформаційної економіки перед виробником постає завдання побудови ефективної збутової мережі. В свою чергу дилеру, як елементу збутової мережі, необхідно не тільки стати ланкою, яка буде підтримувати успішну взаємодію між виробником та кінцевим споживачем, але й забезпечити життєздатність власного бізнесу.

В умовах поширення глобалізаційних процесів та переходу до трансформаційної економіки перед виробником постає завдання побудови ефективної збутової мережі. В свою чергу дилеру, як елементу збутової мережі, необхідно не тільки стати ланкою, яка буде підтримувати успішну взаємодію між виробником та кінцевим споживачем, але й забезпечити життєздатність власного бізнесу.

З метою вирішення проблеми капіталізації та концентрації банківського капіталу необхідно вирішити наступні питання задля забезпечення життєздатності комерційних банків:

– формування оптимальної структури капіталу банків, зокрема в частині джерел формування і використання субординованого боргу;

– розробка комплексу обмежень у процесі залучення іноземного капіталу в банківську систему країни;

– забезпечення передового досвіду у банківську систему: новітні технології ведення банківського бізнесу, нових послуг і продуктів, програмного забезпечення, що заохочувало б вітчизняні банки до підвищення рівня обслуговування власної клієнтури;

– застосування системи пільгового оподаткування прибутку, що спрямовується на збільшення банківського капіталу;

– створення належної нормативної бази щодо процедури злиття і поглинання банківських установ без адміністративного тиску на основі об’єктивних економічних потреб.

В сучасних умовах розвиток методів аналізу ризиків є важливим завданням. З одного боку, така спрощеність робить їх дуже корисними для ідентифікації і виміру ризиків, а з іншого боку, це є і великим недоліком, тому що моделі не можуть у повному обсязі відобразити динамічні й складні ринкові процеси. Система ризик-менеджменту в кредитній установі складається з наступних підрозділів: спостережна рада, правління банку, служба внутрішнього аудиту, комітет з питань управління активами та пасивами, кредитний комітет, казначейство, фронт-офіс, бек-офіс.

До недоліків можна віднести наявність суб’єктивного чинника у вигляді присвоєння певної кількості балів на основі експертного та нормативного методів. Результати, одержані у ході розрахунку інтегрального показника фінансового стану банківської системи України, будуть корисними як Національному банку України, так і потенційним клієнтам вітчизняних банків.

Для аналізу можливості банку здійснювати розвиток за еволюційною траєкторією слід розробити модель оцінювання взаємодії між банком та зовнішнім середовищем, що базується на кількісному визначенні енергії руху, внутрішніх зв’язків та зовнішніх впливів. Результати моделювання можуть дати змогу виділити умови й області життєздатності банку як системи.

Машрапова А. Е.
ЧУ “Академия “Болашақ”, г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – к. э. н. Мусанова А. К.

РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ БЮДЖЕТНОЙ КЛАССИФИКАЦИИ В КАЗАХСТАНЕ

Доходы и расходы государственного бюджета весьма разнообразны по источникам, целевому направлению и другим признакам. Для обеспечения правильного планирования и учета бюджетных доходов и расходов в масштабах всей республики их необходимо классифицировать.

В основе бюджетной классификации лежит научно обоснованная экономическая группировка показателей бюджета по однородным признакам, которая дает представление о социально-экономическом, ведомственном и территориальном разрезе формирования доходов и направления средств, их состав и структура.

Компетентное использование сгруппированных данных бюджетной классификации позволяет видеть реальную картину движения бюджетных потоков и активно влиять на происходящие экономические и социальные процессы. Роль бюджетной классификации в бюджетной системе государства заключается в том, что с ее помощью становится возможным контроль за движением бюджетных ресурсов. Бюджетная классификация является одним из инструментов, обеспечивающих реализацию принципа единства бюджетной системы.

Действующая в Республике Казахстан Единая Бюджетная Классификация разработана по методике Международного валютного фонда на основе требований международных стандартов. Единая бюджетная классификация Республики Казахстан является группировкой поступлений и расходов бюджета. Каждому виду поступлений и расходов бюджета присваивается классификационный код, который представляет собой цифровой код (группировочный код), закрепляемый индивидуально по каждому виду поступления, каждым видам расходов бюджета и администраторам бюджетных программ, по их определенным характеристикам, по уровням классификаций поступлений, функциональной и экономической классификации расходов.

Единая бюджетная классификация является единой и обязательной для консолидированного бюджета и одним из инструментов гармонизации системы показателей стратегических, среднесрочных программ и планов развития республики, республиканского и местных бюджетов в целях достижения их сбалансированности. Соответствующие нормативно-обоснованные предложения органов государственного управления по внесению изменений, дополнений в Бюджетную классификацию вносятся в Министерство экономического развития и торговли в процессе планирования бюджета, а также в ходе исполнения бюджета в случае принятия нормативного правового акта, предполагающего внесение изменений, дополнений в Бюджетную классификацию.

Проект Бюджетной классификации на предстоящий финансовый год до 15 мая текущего года направляется Министерством экономического развития и торговли центральным и местным исполнительным органам для формирования республиканского и местных бюджетов. При составлении Бюджетной классификации, в случаях исключения из соответствующих уровней бюджета существующих классификационных кодов, указывается дата окончания их действия. Бюджетная классификация утверждается после принятия Закона Республики Казахстан о республиканском бюджете на предстоящий плановый период до 10 декабря года, предшествующего планируемому.

Действующая единая бюджетная классификация характеризуется прозрачностью движения финансовых потоков, что позволяет осуществлять строгий финансовый контроль за процессами формирования доходов и расходования бюджетных средств.

Назаров Д. М.
Енергодарський інститут державного та муніципального управління “КПУ”, м. Енергодар
Науковий керівник – к. е. н, доцент Зикіна В. О.

ОЦІНКА ЗНАЧУЩОСТІ СПОЖИВЧИХ ВИТРАТ НА ОДНЕ ДОМОГОСПОДАРСТВО МЕТОДОМ НАЙМЕНШИХ КВАДРАТІВ

Задоволення потреб членів домогосподарств є індикатором підвищення добробуту населення загалом, а це в кінцевому результаті є показником економічного зростання країни. Ступінь задоволення потреб залежить від рівня доходів домогосподарств, тому витрати на потреби домогосподарств формуватимуться та, у першу чергу, залежатимуть від них. Існує два способи задоволення потреб членів домогосподарств – це використання доходів задля здійснення витрат та другий – забезпеченість своїх потреб на основі власної трудової діяльності.

Метою роботи є дослідження статистики споживчих і сукупних витрат та їх вплив на одне домогосподарство методом найменших квадратів.

У реальному житті немає ні окремих людей, ні сімей, які витрачали б свої гроші однаковим чином, тому в економічній теорії використовується так звана якісна модель поведінки – це усереднена модель витрат людей з різними рівнями доходів, побудована на основі досліджень бюджетів сімей. Розглянемо сукупні та споживчі витрати в середньому за рік у розрахунку на одне домогосподарство (табл. 1.) [1].

Таблиця 1

Сукупні та споживчі витрати на одне домогосподарство в динаміці

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Сукупні витрати за місяць розрахунку на 1 домогосподарство, грн. *з них:*	3073,3	3458,0	3592,1	3820,3	4048,9	4952,0	5720,4
Споживчі сукупні витрати, грн.	2762,9	3115,65	3261,62	3445,91	3708,79	4600,40	5331,41
Питома вага споживчих витрат до загальних сукупних витрат на 1домогосподарство, %	89,9	90,1	90,8	90,2	91,6	92,9	93,2

На основі даних про загальних сукупних та споживчих витрат за останні роки (табл. 1.1), побудуємо діаграму споживчих сукупних витрат у вартісному та відсотковому значення

Використовуючи метод найменших квадратів (МНК) проведемо оцінку значущості споживчих витрат на значення сукупних витрат одного домогосподарства.

$$Y_i = a_0 + a_1 X_i. \quad (1)$$

де Y_i – це сукупні витрати в середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство, грн.

X_i – споживчі сукупні витрати одного домогосподарства, грн.

Завдання полягає в знаходженні коефіцієнтів лінійної залежності, при яких функція двох змінних a_0 і a_1 приймає найменше значення. Тобто, при даних a_0 і a_1 сума квадратів відхилень експериментальних даних від знайденої прямої буде найменшою. Після розрахунків, отримали наступні значення: a_0=265,22 грн., а a_1 = 1,02. Коефіцієнт тренда a_1 = 1.02 показує середня зміна результативного показника (в одиницях виміру Y_i) зі зміною періоду часу X_i на одиницю його виміру. В даному прикладі зі збільшенням X_i на 1 одиницю, Y_i зміниться в середньому на 1.02.

Отже, провели оцінку значущості споживчих витрат на значення сукупних витрат на одне домогосподарство методом найменших витрат, і прийшли до висновку, що залежність сукупних споживчих витрат прямолінійна: зі збільшенням перших будуть збільшуватись сукупні витрати одного домогосподарства на 2%.

Список використаних джерел

1. www.ukrstat.gov.ua

2. Ільєнкова С. Д. Мікроекономічна статистика / С. Д. Ільєнкова – М.: Фінанси і статистика, 2004, 544 с.

3. Скриньковський Р. М., Цибульський Ю. І., Витрати домогосподарств України: змістовно-сутнісні та інформаційно-аналітичні аспекти // Р. М. Скриньковський, Ю. І. Цибульський / Інвестиції: практика та досвід. – № 1. – 2015. – С. 38–42.

Онуфрієнко Р. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Семенов А. Г.

ДОСЛІДЖЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК СТРАТЕГІЧНЕ ЗАВДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Реалізація ключових соціально-економічних пріоритетів в Україні вимагають розробки і впровадження цілеспрямованої, комплексної державної стратегії розвитку. Її результативність залежить від оптимальності і адекватності як обраних заходів адміністративного регулювання, так й інструментів фіскальної та монетарної політики. Бюджет при цьому може розглядатись як ключовий тактичний інструмент реалізації завдань економічної стратегії. Від ефективності виконання бюджетом покладених на нього завдань і функціональної збалансованості бюджетної політики значною мірою залежатиме результативність соціально-економічних реформ. Бюджетну безпеку в даному контексті доцільно, на нашу думку, розглядати критерієм ефективності бюджетної політики держави, а її забезпечення – серед ключових завдань при реалізації стратегічних соціально-економічних пріоритетів.

Дослідженню питань бюджетної безпеки сприяло запозичення структурно-логічних елементів теорії національної безпеки, яка досліджує сутність, зміст, методи, форми і засоби забезпечення безпеки особистості і соціальних спільнот різного рівня.

Поняття бюджетної безпеки, увібравши в себе характерні риси політичного й економічного напрямків, має двоїстий характер і може розглядатись як з точки зору комплексу організаційних та правових відносин, так і як характеристика соціально-економічної системи з яскраво вираженою фінансовою домінантою.

Дослідження бюджетної безпеки як характеристики соціально-економічної системи вимагає розкриття її внутрішньої природи, з'ясування об'єкту і предмету, вивчення діалектичного взаємозв'язку з поняттями безпеки та бюджету.

Науковому осмисленню питань бюджетної безпеки, на нашу думку, сприяли певні особливості досліджень у галузі безпеки, а саме логіка вивчення її структурних елементів від загального до часткового і системний характер. Так, дедуктивний характер вивчення особливостей економічної безпеки виявляється в процесі аналізу витоків даного поняття. Виникло воно під впливом глобалізації та інтернаціоналізації світогосподарських зв'язків і спершу використовувалось на рівні міжнародних економічних відносин як сукуп-

ність окремих кількісних і якісних характеристик окремих країн. Офіційного статусу термін “економічна безпека” набув 1985 року, коли на 40-й сесії Генеральної Асамблеї ООН була прийнята резолюція “Міжнародна економічна безпека”. В ній відзначалась необхідність сприяння забезпеченню міжнародної економічної безпеки з метою соціально-економічного розвитку і прогресу кожної країни.

Надзвичайної актуальності і популярності набуває вивчення структурних складових фінансової безпеки: бюджетної, боргової, безпеки фондового і страхового ринку. Окрім держави, об’єктом досліджень фахівців з економічної та фінансової безпеки стають регіони, суб’єкти господарювання і фінансово-кредитні установи та навіть особистість. Таким чином, зворотній напрямок досліджень (від рівня міжнародної економічної безпеки до її структурних складових на рівні держави) дозволяє сьогодні удосконалювати та збагачувати понятійно-категоріальний апарат теорії економічної та фінансової безпеки й екстраполювати його на вивчення бюджетної безпеки.

Системна сутність економічної безпеки проявляється, з одного боку, в тому, що вона є складовою системи вищого порядку – національної безпеки, яка, в свою чергу, входить до складу міжнародної та глобальної систем безпеки, з іншого боку, до складу економічної безпеки включаються системи нижчих рівнів, що об’єднують різні галузі життя і розвитку людини, держави та суспільства.

Паньків В. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Дяченко О. Г.

АЛГОРИТМ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Основним показником результативності виробничо-реалізаційної діяльності підприємства є прибуток. При статистичному дослідженні ефективного управління матеріальними ресурсами підприємства доцільно використовувати показники прибутку від операційної діяльності та матеріальні витрати. При розробці дескриптивної алгоритмічної моделі оцінювання ефективного управління матеріальними ресурсами підприємства дотримано наступних основних етапів алгоритму:

– збір статистичної інформації показників прибутку від операційної діяльності підприємства та обсягу матеріальних витрат;

– дослідження та аналіз динаміки даних показників;

– визначення ефекту операційної діяльності в залежності від рівня матеріальних витрат, тобто визначити долю матеріальних витрат в отриманому прибутку (1) в кожному досліджуваному періоді. Даний показник відображатиме рівень покриття матеріальних витрат підприємства отриманим прибутком від операційної діяльності. Якщо даний показник знаходиться в проміжку від 0 до 1, то операційна діяльність підприємства є ефективною, але має значну долю матеріальних витрат; якщо показник нижче 0, то операційна діяльність підприємства є не ефективною (збитковою); а якщо показник більше за 1, то операційна діяльність підприємства є ефективною і використання матеріальних ресурсів є оптимальним. Отже, найбільш якісним рівнем даного показника є рівень більше за 1, але для металургійних підприємств даного рівня показника ефективності досягти складно, оскільки ці виробництва мають більшу долю матеріальних витрат, в порівнянні наприклад з сільськогосподарським виробництвом (де більшу місткість у процесі створення блага відіграє трудовий ресурс);

$$E = П / М, \qquad (1)$$

де Е – ефект операційної діяльності в залежності від рівня матеріальних витрат;
П – прибуток від операційної діяльності в певному періоді;
М – обсяг матеріальних витрат на операційну діяльність в певному періоді.

– розгляд матеріальних витрат за видами продукції підприємства та постановка та вирішення оптимізаційної задачі лінійного програмування задля максимізації прибутку від операційної діяльності, при мінімізації рівня матеріальних витрат виходячи з норм витрат даного ресурсу на певний вид продукції;

– аналіз отриманих оптимальних планів виробничої діяльності та порівняння їх з реальною ситуацією, що склалася на підприємстві;

– розробка управлінських рішень та пропозицій задля покращення рівня ефективності використання матеріальних ресурсів на підприємстві.

Полещук М. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., професор Семенов А. Г.

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний етап розвитку української економіки суттєво відрізняється від попереднього етапу, який носив перехідний характер. Суб’єкти господарювання за умов перехідної економіки, яка характеризувалася швидким темпом побудови ринкових відносин, не звертались до інструментів стратегічного управління, а були зорієнтовані в діяльності на вирішення поточних питань підприємства. Одночасно зі становленням ринкових відносин в Україні відбуваються якісні зміни в системі управління підприємством в напрямку побудови зорієнтованої на майбутнє стратегії, заснованої на діалектичному зв’язку між намаганням забезпечити прибутковість, а також стабільність й передбачуваність економічних процесів. В якості інструментів досягнення поставлених цілей виступають заходи стратегічного планування, фінансового аналізу, організаційного проектування, які раніше мали лише теоретичне значення.

Одним з основних елементів стратегічного управління підприємством є планування його фінансової діяльності, яке може бути здійснено на основі визначення поточного фінансового стану і прогнозування його динаміки на майбутні періоди. Ці питання вирішуються в рамках здійснення фінансового аналізу діяльності підприємства. До сучасного моменту в практиці склалися достатньо стабільні підходи до фінансового аналізу та формування висновків і рекомендацій за його результатами.

Для визначення інтегрального показника фінансового стану підприємства доцільно застосовувати методи багатовимірного аналізу, які дозволяють за сукупністю індивідуальних показників отримати інтегральний показник оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання.

В умовах ринкової економіки обґрунтованість та дієвість управлінських рішень на мікро- та макрорівнях значною мірою залежить від результатів оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання, зміст якої виходить за межі обчислення окремих коефіцієнтів і передбачає вивчення комплексу показників, які відображають різні аспекти діяльності підприємства.

Першим етапом прийняття будь-якого управлінського рішення є аналіз відповідного напряму діяльності підприємства. Результати аналізу діяльності є базою для прийняття рішень, тому вимоги до їх достовірності є надзвичайно високими. З переходом до ринкової економіки зростає значення фінансового аналізу та вимоги до універсальності, надійності, простоти та трудомісткості методик і показників, які використовуються в ході його проведення.

Відсутність універсального показника для комплексної оцінки фінансового стану підприємств України підвищує актуальність досліджень щодо його розробки.

Методики оцінки фінансового стану підприємства вітчизняних авторів мають ряд недоліків, а саме: не враховується галузева специфіка досліджуваних підприємств, відсутність достатньої інформації щодо оцінки вагових коефіцієнтів, суб'єктивність вибірки коефіцієнтів, які входять до оцінюваних моделей та методик, недостатнє та недосконале обґрунтування інтервалів для окремих фінансових коефіцієнтів, проблеми отримання та достовірності належної для розрахунків фінансової інформації.

Результатом дослідження є побудова практичної орієнтованої багатофакторної моделі, що дасть можливість оцінити фінансовий стан вітчизняних підприємств, з метою істотного зменшення дефіциту теоретико-методологічного забезпечення розвитку даного напрямку.

Руссу К. Ф.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Ярошевська О. В.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

З розвитком НТП з'являються все нові і нові можливості зростання продуктивності праці, економного використання сировини, матеріалів і інших ресурсів, тобто джерела резервів невичерпні. Як не можна зупинити НТП, так не можна використовувати всі резерви. Таким чином, економічна суть резервів підвищення ефективності виробництва полягає в якнайповнішому і раціональнішому використанні все зростаючого потенціалу ради здобуття більшої кількості високоякісної продукції при найменших витратах живої і упредметненої праці на одиницю продукції.

Для стабілізації стану підприємства важливими є внутрішньогосподарські резерви. До внутрішньогосподарських належать ті резерви, які виявляються і можуть бути використані лише на досліджуваному підприємстві. Вони пов'язані, в першу чергу, з ліквідацією втрат і непродуктивних витрат ресурсів. До них відносяться втрати робочого часу і матеріальних ресурсів із-за низького рівня організації і технології виробництва, безгосподарності і так далі.

Також всі ресурси доцільно поділити за фактором часу на:

– поточні резерви, тобто можливості поліпшення результатів господарської діяльності, які можуть бути реалізовані впродовж найближчого часу (місяця, кварталу, року).

– перспективні резерви розраховані зазвичай на довгий час; їх використання пов'язане із значними інвестиціями, впровадженням новітніх досягнень НТП, структурною перебудовою виробництва, зміною технології виробництва, спеціалізації тощо.

Для досліджуваного підприємства найоптимальнішим варіантом є виявлення резервів на виробничий стадії. По-перше, технологія виробництва є відпрацьованою, сталою; розроблені норми трудомісткості, матеріалів тощо; і, до того ж, підприємство не має коштів та засобів, щоб проводити і впроваджувати інновації у галузі виробів для вентиляційних систем. По-друге експлуатаційна стадія у даному виробництві є нетривалою, а післягарантійний період взагалі відсутній.

Також доцільним є розділення всіх резервів на даному підприємстві на такі категорії:

1. Безумовні резерви: сюди відносяться резерви, пов'язані з недопущенням безумовних втрат сировини і робочого часу і відбиті в звітності. Це недостача і псування продукції і матеріалів на складах, виробничий брак, втрати від списання боргів, виплачені штрафи тощо.

2. До умовних втрат відносяться перевитрати всіх видів ресурсів в порівнянні з нормами, що діють, на підприємстві. Умовними вони вважаються тому, що норми, які служать базою порівняння, не завжди оптимальні. Якщо норми витрат ресурсів на одиницю продукції збільшити, то перевитрата ресурсів зменшиться або замість перевитрати може бути економія і, навпаки, якщо норму знизити, то зросте перевитрата засобів.

Якщо допустити, що норми є оптимальними, то умовні втрати, які відбиваються у звітності, свідчать про те, що фактичний організаційно-технічний рівень підприємства не досяг запланованого. Такі втрати викликаються незадовільним станом устаткування, недостатньою кваліфікацією робітників, низьким рівнем організації виробництва, порушенням технологічних процесів, невиконанням плану організаційно-технічних заходів і так далі В результаті цього можливі надпланові втрати робочого часу, недостатньо повне використання устаткування, перевитрата сировини і матеріалів. Для ліквідації таких перевитрат слід провести ті заходи щодо удосконалення техніки, технології і організації виробництва, які були заплановані.

Сабитова А. О.
ЧУ “Академия “Болашақ”, г. Караганда, Республика Казахстан
Ғылыми жетекші – Бузаубаева П. Н.

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР НАРЫҒЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ

Экономикасы дамыған мемлекеттерде бағалы қағаздар көмегімен қосымша капитал алу анағұрлым жеңіл. Қазіргі жаһандану жағдайында онсыз инвестициялық белсенділікті жандандыру мүмкін болмайтын қор нарығының қызмет етуі маңызды рөл атқарады. Елімізде жиырма екі жыл ішінде тұрақты қызмет етуші, өзінің қалыптасқан қатысушылар шеңбері мен инфрақұрылымы бар қор нарығы қалыптасты. Қор нарығының көмегімен экономика салалары арасында капитал қозғалысы жүреді, яғни бос ақша құралдары бар тұлғалар өз капиталын сақтау және көбейту мақсатында инвестициялауды жүргізсе; ал қаражаттарға мұқтаж тұлғалар өзінің бағалы қағаздарын шығара отырып, өзіне қажетті ақша құралдарын тарта алады. Қор нарығы өзіне жүктелген міндеттерді тиімді атқаруы үшін тиісінше оның жетік инфрақұрылымы, қор нарығында қызмет ететін маманданған ұйымдардың болуы қажет. Әлемдік тәжірибе көрсеткеніндей, инвестицияларды қор нарығы, яғни бағалы қағаздар шығару арқылы тарту тиімді болар еді. Бірақ, елімізде қор нарығының инвестициялық үрдіске әсер ету деңгейі төмен, яғни көптеген отандық кәсіпорындардың қор нарығын инвестицияларды тартудың құралы ретінде қарамауы себебінен болып отыр.

Елбасы Қазақстан халқына Жолдауында: “2020 жылға дейін отандық қор нарығын ТМД мен Орталық Азияда исламдық банкингтің аймақтық орталығы болатындай және Азия қаржы орталықтарының алғашқы ондығына кіретіндей етіп жұмыс істету қажет”, – деген болатын. Осыған орай қазіргі жағдайда қор нарығының жағдайын талдау жүргізу және де нарықтың дамуын тежеп отырған мәселелерді қарастыру өзекті болып табылады. Қор нарығының жағдайын талдай отырып, оның кемшіліктеріне, сапалы қаржы құралдарының тапшылығына, акция мен облигация нарықтарының төмендігіне, туынды қаржы құралдары нарығының дамымауына тоқталған жөн. Бағалы қағаздардың инвесторлары үшін жалпы мәселе ресурс салымдарына нақты құралдарының жоқтығы. Ұлттық Банктің және Қаржы Министрлігінің нарықта орналастыратын мемлекеттік бағалы қағаздары сенімді, бірақ олар жеткілікті табыстылықты қамтамасыз етпейді. Олардың сыйақылары орташа жылдық инфляция деңгейінен де төмен. Мемлекеттік бағалы қағаздарды зейнетақы қорлары сатып алуда. Зейнетақы қорларына ресурстарын орналастыру үшін сапалы құралдар жеткіліксіз. Ал олар қор нарығының ірі қатысушылары болып табылады. Қазақстан экономикасынының ерекшелігі болып кәсіпорындар дамуын қаржыландыру үшін негізінен өз меншік құралдары есебінен және де екінші деңгейлі банктерден алған несиелері есебінен жүзеге асыруы табылады. Бұл өз кезегінде қор нарығы қатысушыларының төмен болуына және сәйкесінше нарықтың төмен капитализациялануына әкеледі.

Қазақстан қор нарығында мәселелер мен кездесіп отырған қыншылықтарға қарамастан, нарықтың даму болашағы бар. Атап айтар болсақ, жетекші рейтингтік агенттіктердің республикамыздағы инвестициялық жағдайдың тұрақтыекендігін айқындауы. Қазақстан рейтингісі Украина, Румыния және Болгария секілді елдермен салыстырғанда озық болып табылады (Елімізде қазіргі кезеңде жүзеге асырылып жатқан “Халықтық IPO” Бағдарламасы шын мәнінде қор нарығын дамытудың тиімді құралына айналуы тиіс. “Халықтық IPO” Бағдарламасын жүзеге асыру барысында инвестициялаудың тұрақты және табысты құралы ұсынылып, нәтижесінде азаматтардың әл-ауқаты өседі, республика азаматтарының мемлекеттік компаниялардың табыстарын дивидендтер мен бағалы қағаздардың құнының жоғарылауы арқылы бөлісуіне мүмкіндігі пайда болады. Сәйкесінше, “Халықтық IPO” Бағдарламасының осы қаражаттарды ел экономикасына жұмсау мүмкіндігі бар.

Сапар Н. Н.
ЧУ “Академия “Болашақ”, г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – Бузаубаева П. Н.

ИСТОРИЯ СТАНОВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В КАЗАХСТАНЕ

Становление малого бизнеса в Республике с первых дней экономических реформ является одним из приоритетов экономической политики государства. Предпринимательский класс выступает неотъемлемым атрибутом рыночной экономики, самостоятельным субъектом экономических отношений. Большая часть предпринимателей относится к так называемому среднему классу, который обеспечивает устойчивость не только экономики государства, базирующейся на рыночной системе хозяйствования, но и оказывает влияние на политические процессы в обществе, не допуская отхода от либеральных и рыночных ценностей. В той сложной и критической обстановке, имевших место в начале 90-х годов в Казахстане, когда остановились крупные предприятия, и сотни тысяч людей потеряли работу, естественным решением руководства страны было введение либерализации цен. Сейчас, по истечении более 15 лет суверенного Казахстана, развитие экономики и вместе с ней развитие малого предпринимательства можно разделить на 4 этапа, каждый из которых имеет свои отличительные особенности.

Первый этап – либерализация цен (1991–1992 гг.). Первые субъекты рыночной экономики – малые предприятия – появились в период либерализации в сфере торговли и услуг, то есть там, где был быстрый оборот денег.

Второй этап – жесткая монетарная и реструкционная фискальная политика государства (1993-1995 гг.). На этом этапе для достижения макроэкономической стабилизации в стране упразднялись налоговые льготы, стимулирующие производственную деятельность. Упразднение налоговых льгот, направленных на стимулирование производственной деятельности и развитие малого предпринимательства, в 1994 году имело негативные последствия. Резко сократилась численность работающих в производственной сфере кооперативов, ТОО и малых предприятий.

Третий этап – бум малой приватизации (1996-1997 гг.). В конце 1996 и в начале 1997 годов в стране произошла некоторая макроэкономическая стабилизация. Для поддержки малого бизнеса был принят Указ

президента Республики Казахстан от 6. 03. 1997 г. “О мерах по государственной поддержке и активизации развития малого предпринимательства”. Во исполнение этого Указа в Республике субъектам малого предпринимательства продано 1520 пустующих объектов и сооружений, передано в аренду – 1334 объекта. По выбору предпринимателей, для использования в производственных целях, передано в доверительное управление 571, на безвозмездной основе – 204 объекта. На перепланировку квартир нижних этажей жилых строений под магазины, кафе, аптеки и другие объекты было получено 5664 разрешений. Увеличилось число проданных в рассрочку и переданных по актам на землевладение земельных участков.

Четвертый этап – период качественного развития экономики республики (1998-2001 гг.), сопровождавшегося ростом промышленного производства, объемов валового внутреннего продукта, стабильным развитием финансово-кредитной сферы республики. В соответствие с этой программой, основными источниками финансирования проектов малого предпринимательства являются Государственный фонд содействия занятости, банки второго уровня, средства местных бюджетов, а также средства кредитных линий Азиатского Банка Развития и Европейского Банка Реконструкции и Развития. В отдельных регионах для заинтересованного кредитования субъектов малого бизнеса коммерческими банками были созданы ликвидные залоговые фонды из коммунальной собственности.

Сідь О. П.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Ярошевська О. В.

БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТА ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА

В нашій країні на підприємствах і організаціях почався процес, пов’язаний з удосконаленням форм і методів роботи, що викликано широким поширенням ринкових відносин. Новий поштовх набуває створення малих підприємств і розвиток приватної ініціативи. Існуючі виробничі і невиробничі процеси вимагають зміни і вдосконалення стилю підготовки, його принципів і прийняття рішень.

Бізнес-планування – це процес опису і прогнозування планованих дій у бізнесі, а також аналіз ймовірності настання бажаних подій і появи бажаних результатів. За результатами бізнес-планування створюють модель бізнесу [1].

Ефективним інструментом під час планування нових проектів є складання бізнес-плану. Бізнес-план – це документ, що надає розгорнуте обґрунтування проекту та можливість всебічної оцінки ефективністі прийнятих рішень, запланувати заходи, відповісти на питання, чи варто робити інвестиції в даний проект [2]. Його створення дає можливість ефективніше користуватися активами підприємства, оцінити його витрати, визначити прибутковість і конкурентоспроможність, а також перспективи розвитку підприємства.

Головним завданням бізнес планування є складання бізнес-плану та залучення додаткових інвестицій і позикових коштів. В даному випадку бізнес-план є основним інструментом, що дає можливість вибору варіанта інвестування, при якому стратегічні цілі найбільш ефективні та прибуткові. Бізнес-планування для починаючого підприємця дозволяє побачити свій бізнес в перспективі, наскільки він буде прибутковим і ефективним, оцінити його можливості і виконати ряд завдань для реалізації проекту чи ідеї. Від того наскільки правильно і грамотно складений бізнес-план буде залежати майбутнє підприємства та його успіх у співпраці з потенційними інвесторами та партнерами.

В сучасних умовах всі фірми розробляють бізнес-план. Підприємства з зростанням обсягу продажів і стійким становищем на ринку, розробляють його для зниження витрат і вдосконалення підприємництва. Ті підприємства, які випускають продукцію з постійним ризиком відображають в плані перехід на випуск нової продукції та удосконалення поточної.

Складання бізнес – плану може бути спрямоване на розвиток підприємства або на його фінансове оздоровлення. В останньому випадку він націлений на підтримку діяльності підприємства та відновлення його платоспроможності. Здійснення ефективної діяльності підприємства, відновлення його ліквідності та платоспроможності, а також погашення заборгованості за кредитом є метою фінансового оздоровлення. Оцінка фінансового стану підприємства, визначення причин його неплатоспроможності, розробка плану заходів по оздоровленню і їх оцінка на ефективність, а тек ж складання програми їх реалізації є основними завданнями фінансового оздоровлення підприємства.

Щоб виявити причини кризового стану і намітити шляхи виходу з нього, необхідний докладний аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства. На його основі повинна бути сформована антикризова програма.

Реструктуризація – це зміна структури, масштабів, видів діяльності господарюючого суб’єкта з метою забезпечення ефективного формування, розподілу і використання фінансових ресурсів [3]. В економіці спостерігається деформована структура. Головним завданням є розвиток і структурна перебудова виробничого потенціалу. Ці зміни можливо здійснювати проведенням політики санації та реструктуризації.

Таким чином, реструктуризація є ефективним інструментом завдяки якому можливий вихід із кризи з мінімальними втратами. Дозволяє підприємству підвищити конкурентоспроможність продукції та ефективність виробництва.

Список використаних джерел

1. Діденко Є. О., Нянчур Б. С. Бізнес-планування та його роль у стратегічному управлінні підприємством //Економіка та держава. – 2016. – № 12. – С. 78–81.

2. Єгупов Ю. Система планів сучасного промислового підприємства //Економіст. – 2017. – № . 5. – С. 13-21.

3. Грищенко І. М. Підприємницький бізнес [Текст]: підручник / І. М. Грищенко. – К.: Грамота, 2016. – 520 с.

Столбовская Я. Л.
Академия “Болашак”, г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – Тайлак А. Е.

РАЗВИТИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БАНКОВ ВТОРОГО УРОВНЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН НА РЫНКЕ ЦЕННЫХ БУМАГ

Банкам второго уровня Казахстана, благодаря широкому спектру совершаемых операций на рынке ценных бумаг, отводится важная роль в поддержании ликвидности фондового рынка Казахстана и в содействии его дальнейшего развития.

Банковский сектор Республики Казахстан по состоянию на 1 сентября 2017 года был представлен 33 банками второго уровня, из которых 14 банков с иностранным участием, в том числе 11 дочерних банков.

Банки второго уровня выполняют на рынке ценных бумаг разнообразные функции и операции с ценными бумагами, которые можно объединить в три большие группы:

- эмиссионные – операции по выпуску банком собственных ценных бумаг;
- инвестиционные – операции банка по формированию и управлению портфелем ценных бумаг;
- посреднические операции на основании договоров с клиентами.

Наиболее разработаны в методическом отношении и наиболее регламентированы операции коммерческих банков по эмиссии собственных ценных бумаг. Инвестиционная и посредническая деятельность менее регламентирована. Тем не менее, по всем этим направлениям банки проявляют практически одинаковую активность.

В соответствии с законом Республики Казахстан “О банках и банковской деятельности в Республике Казахстан” банки второго уровня создаются в форме акционерных обществ.

К инвестиционным операциям на рынке ценных бумаг относятся вложения банков в уставные капиталы других юридических лиц, а также приобретение государственных и негосударственных ценных бумаг.

Активы банков второго уровня, инвестированные в ценные бумаги, на 1 сентября 2017 года составили 4372,3 млрд. тенге, или 16,5% от общей суммы активов банковского сектора Казахстана, увеличившись на 31,5% по сравнению с аналогичным показателем на 1 января 2017 года.

Банки второго уровня в соответствии с действующим законодательством Республики Казахстан на основании лицензии вправе осуществлять следующие виды профессиональной деятельности на рынке ценных бумаг:

1) брокерскую и дилерскую;
2) кастодиальную;
3) трансфер-агентскую.

В настоящее время на рынке ценных бумаг Казахстана лицензии на совершение брокерской и дилерской деятельности имеют 23 банка второго уровня из 46 зарегистрированных брокеров и дилеров, а также осуществляют деятельность 10 банков-кастодианов и 1 банк – трансфер-агент.

В Республике Казахстан была проделана значительная работа по обеспечению развития рынка ценных бумаг и фондовых операций банков второго уровня, в частности:

1) был учрежден институт инвестиционного банкинга;
2) приняты меры по внедрению в Казахстане механизмов секьюритизации активов, что должно было способствовать увеличению числа эмитентов и обеспечению притока необходимого капитала в реальный сектор экономики;
3) стал применяться механизм IPO для реализации акций казахстанских эмитентов, в том числе банков второго уровня.

Дальнейшее развитие фондовых операций банков второго уровня будет определяться направлениями развития рынка ценных бумаг Казахстана в целом, в соответствии с Концепцией развития финансового сектора Республики Казахстан до 2030 года.

Тосканбаев А.
ЧУ “Академия “Болашақ”, г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – к. э. н., профессор Дарибекова А. С.

РАЗВИТИЕ МОЛОДЕЖНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В КАЗАХСТАНЕ

Создание благоприятных условий для развития предпринимательства является одной из приоритетных задач государственной политики, определенных в основных программных документах государства. В последнее время огромное внимание уделяется вопросам развития молодежного предпринимательства.

Молодежный бизнес играет огромную роль в решении социально-экономических проблем, сокращение уровня безработицы посредством создания новых рабочих мест, подготовку и переподготовку квалифицированных кадров. Усиление влияния молодежного предпринимательства в стране обуславливается использованием потенциала молодежи.

На сегодня молодежный бизнес занимает ведущее место в развитии малого предпринимательства. Благодаря развитию сегодняшнего молодежного предпринимательства мы будем иметь на выходе рост предпринимательства в целом уже через несколько лет. Поэтому, можно смело утверждать, что молодёжное предпринимательство является одним из приоритетных направлений развития малого бизнеса в Казахстане.

Согласно статистике, примерно 300 млн молодых людей в возрасте от 18 до 30 лет во всем мире либо не имеют постоянного места работы, либо вообще являются безработными. Около 20 % из них обладают отличными способностями для начала собственного бизнеса и, в силу различных причин, только 5 % решается на это [1]. Выделение молодежного предпринимательства в качестве особого сегмента предпринимательства происходит потому, что в отличие от других видов предпринимательства оно имеет свои специфические признаки, сильные и слабые стороны.

Сильные стороны молодёжного предпринимательства: высокая инновационная активность; высокая мобильность, гибкость подходов, быстрота реакции по освоению новых рынков; высокий уровень возможностей обновления знаний и навыков в соответствии с меняющимися требованиями производства и рынка; предрасположенность молодёжи к риску.

Слабые стороны молодёжного предпринимательства: незначительный социальный опыт; отсутствие деловой репутации; слабые практические навыки применения экономических законов и механизмов; проблема формирования стартового капитала; недостаток личных контактов в сфере бизнеса и во властно-управленческих структурах; незащищённость от воздействия бюрократических структур.

Молодежное предпринимательство – это очень сложный сектор, который требует особенно серьезного внимания со стороны государственных органов. Правильное построение, целенаправленная поддержка обеспечит развитие малого предпринимательства в регионе, что приведет к экономическому росту, к повышению инвестиционной привлекательности региона.

Узалина Н. З.
ЧУ “Академия “Болашақ”, г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – к. э. н. Пименов А. В.

ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОЕ ПАРТНЕРСТВО В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН: ОЦЕНКА СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ И ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ

Сокращение доходов бюджетов всех уровней, произошедшее в результате кризиса, привело к сворачиванию инвестиционных проектов, что в первую очередь сказалось на развитии инфраструктур страны.

За последние 25 лет на постсоветском пространстве привлечения бизнеса в реализации государственных инфраструктурных проектов претерпели определенную эволюцию: от участия частных компаний в отдельных этапах (проектировании, строительстве, оказании услуг) до реализации проектов “под ключ”, часто с оказанием конечной услуги населению.

Реализация ГЧП В Республике Казахстан началась с выработки государственной политики в области ГЧП, которая в нашей стране базируется на Посланиях Президента Н. А. Назарбаева народу Казахстана. В этих Посланиях Президент Республики, отмечая имеющийся в стране потенциал ГЧП, указывает на необходимость его дальнейшего развития и использования всех возможных видов и форм ГЧП: доверительное управление госимуществом, сервисные контракты и другие.

В 2016 году Всемирный банк анализировал возможности ГЧП в подготовке, закупе и управлении ГЧП (Всемирный банк, 2016), Казахстан набрал 56 баллов (Подготовка ГЧП), 63 балла (закуп ГЧП), 33 балла (Непредставленные предложения) и 58 баллов (договора управления ГЧП) из 100.

В Казахстане на сегодняшний день успешно реализуется ряд имеющихся проектов ГЧП в отраслях здравоохранения и образования.

Ситуация с реализацией проектов ГЧП в стране далеко неоднозначна.

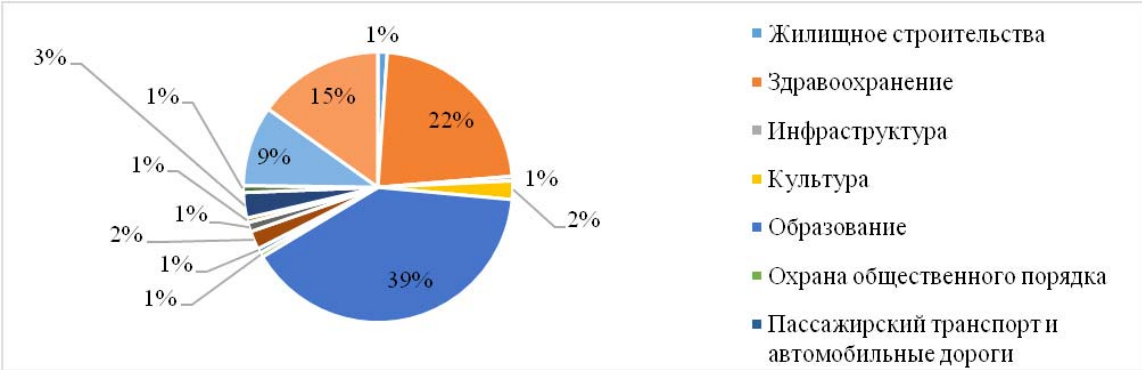

Рис. 1. Структура ГЧП по отраслям на 1 августа 2017 г.

Причина этому ряд проблем: не адаптированное под проекты ГЧП законодательство, острая нехватка опыта, компетенций и базы успешных практик, недостаток специалистов в сфере государственного управления, способных профессионально структурировать и сопровождать проекты ГЧП.

Для преодоления перечисленных проблем целесообразно внесения предложений в части разработки методологии эффективного управления и контроля за процессами подготовки и реализации проектов на основе ГЧП, на постоянной основе проводить работу по повышению квалификации государственных служащих по вопросам ГЧП.

Проблемы ГЧП активно обсуждаются на уровне предпринимательских объединений, которым интересны проекты на условиях предоставления государством земельного участка, подведения инфраструктуры. При этом необходимо учесть маржинальный доход частного партнера, рост инфляции и долгосрочность договора.

В этой связи отметим, что понимание государственно-частного партнерства как особого способа координации совместных действий государства и бизнеса позволяет выявить совокупность его характерных черт и форм, оценить все преимущества, которые привносит каждый из партнеров в совместно реализуемый проект, и исходя из этого максимально эффективно решать конкретные задачи по обеспечению устойчивого роста экономики Казахстана.

Устянська Л. П.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Ярошевська О. В.

УДОСКОНАЛЕННЯ КОДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ ВИДАТКІВ

Фінансування кожної бюджетної установи проводиться через казначейство. Державне казначейство України – це центральний орган виконавчої влади, якій у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України, Постановами Верховної Ради України, указами і розпорядженнями Президента України, постановами і розпорядженнями Кабінету Міністрів та Національного банку України, наказами Міністерства Фінансів України, Положенням про державне Казначейство України [1]. Основним завданням є реалізація державної політики у сферах казначейського обслуговування бюджетних асигнувань та бухгалтерського обліку.

Для проведення оплати та призначення платежів за товари або послуги використовують коди економічної класифікації. Економічна класифікація видатків бюджету призначена для чіткого розмежування видатків бюджетних установ та одержувачів бюджетних коштів за економічними характеристиками операцій, які здійснюються відповідно до функції держави та місцевого самоврядування. Класифікація видатків бюджету забезпечує єдиний підхід до всіх учасників бюджетного процесу з точки зору виконання бюджету [2].

Раніше, до 2017 року за економічною класифікацією видатки бюджету поділяються на поточні і капітальні та кредитування за вирахуванням погашення, склад яких визначається Міністерством фінансів України. За цими кодами економічної класифікації кожній категорії присвоєно чотиризначний код. Було більше 40 кодів економічної класифікації видатків.

Наприклад, код 2110 “Оплата праці” – ця категорія передбачає видатки на оплату праці всіх працівників бюджетних установ (організацій), а також грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу згідно з установленими посадовими окладами, ставками або розцінками, матеріальну допомогу, включаючи видатки на премії та інші види заохочень чи винагород відповідно до законодавства, код 2210 “Предмети, матеріали, обладнання та інвентар” включає придбання канцелярського матеріалу; придбання та виготовлення бланків дипломів, придбання матеріалів, будівельних матеріалів, обладнання, інвентарю та інше”, а код 2710 “Виплата пенсій і допомоги” – це компенсаційні виплати, передбачені Законом України “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”, крім витрат на надання пільг громадянам, постраждалим унаслідок аварії на ЧАЕС, на плату за користування житлом, за послуги транспорту і зв’язку та на придбання палива особам цієї категорії, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення; відшкодування бюджетними установами (організаціями) пільгових пенсій при достроковому виході на пенсію тощо.

З 2017 року передбачено планування видатків закладів охорони здоров’я у кошторисах за двома кодами економічної класифікації видатків бюджету [4].

У зв’язку з цим Мінфіном видано Наказ від 14.02.2017 р. № 135 “Про затвердження Змін до Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету” (який подано на державну реєстрацію до Міністерства юстиції), у якому відображені відповідні зміни щодо планування видатків закладів охорони здоров’я, а саме: за кодами економічної класифікації видатків 2282 “Окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку” та 3210 “Капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям)".

На цей час не можливо вибірково проаналізувати планові, фактичні та касові видатки установи відповідно до найменування видатків. Усі коди економічної класифікації видатків розподілені між двома кодами. При поведені видатків на заробітну плату через Державне казначейство вказується код економічної класифікації 2282 “Окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку” та при придбанні товарів теж вказується код економічної класифікації 2282.

Економічна та бухгалтерська звітність відображає лише два коди економічної класифікації. Проведення аналізу та виявлення відхилення не дає можливості побачити чіткої картини потреб закладу, через використання двох кодів.

Задля досягнення запланованого результату та підвищення якості економічної роботи необхідно переглянути коди економічної класифікації.

Їх треба було спростувати, але більш розширено:

– код 2110 “Оплата праці”;
– код 2120 “Нарахування на оплату праці”;
– код 2210 “Предмети, матеріали, обладнання та інвентар”;
– код 2220 “Медикаменти та перев’язувальні матеріали”;
– код 2230 “Продукти харчування”;
– код 2240 “Оплата послуг (крім комунальних)”;
– код 2250 “Видатки на відрядження”;
– код 2270 “Оплата комунальних послуг та енергоносіїв”;
– код 2280 “Дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм” та інші.

Не розподіляючи коди економічної класифікації на підкоди, наприклад без кодів 2271 “Оплата теплопостачання” та 2272 “Оплата водопостачання та водовідведення”.

Зміна кодів економічної класифікації надає можливість ефективніше виявляти резерви установи, обґрунтовувати відокремлений код економічної класифікації.

Список використаних джерел

1. Наказ Міністерства Фінансів України “Про затвердження Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами” № 1407 від 27 грудня 2012р. // Бюджетна бухгалтерія. листопад. 2016 / № 42 Інформаційна сторінка.
2. Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету: Наказ Міністерства фінансів та Держказначейства № 333 від 12.03.2012р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12.
3. Облік касових та фактичних видатків у бюджетних установах / С. Замазій // Податки та бухгалтерський облік. – 2003. – № 32(590). – С.14–21.
4. Наказ від 14.02.2017 р. № 135 “Про затвердження Змін до Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету”

Федорець І. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Ярошевська О. В.

РОЗРОБКА НОВИХ ТОВАРІВ ЯК СКЛАДОВА ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ

Товарна політика є комплексом заходів, спрямованих на орієнтацію виробництва на задоволення потреб і запитів споживачів та отримання на цій основі прибутку. Товарна політика підприємства показує які саме товари, якої якості та у якій кількості слід виробляти. Вона має бути орієнтована на виробництво і просування на ринку конкурентоспроможних товарів, що відповідають запитам споживачів. Суть товарної політики полягає у формуванні ефективного з економічного погляду товарного асортименту. Однією з важливий складових товарної політики фірми є розробка нових товарів.

Товарна політика підприємства спрямована на управління товарною номенклатурою, товарним асортиментом і окремими товарами. Управління товарною номенклатурою передбачає модифікацію товарної номенклатури (створення нових або ліквідацію наявних асортиментних груп) та модифікацію асортиментних груп (витягнення чи скорочення асортиментних ліній). Відмінною ознакою конкурентоспроможних підприємств і фірм є здатність створення нових товарів, які є кінцевим результатом творчого пошуку, що суттєво поліпшує розв’язання певної проблеми споживача або проблеми, яка раніше не вирішувалась. Виведення на ринок нового товару (товарної марки) є досить ризикованим, однак у випадку успіху прибуток, як підтверджує практика, буде значно більшим, ніж при виведенні нової модифікації товару в рамках існуючих асортиментних груп. Відповідно до наявних даних із загальної кількості проектів з розробки й виведення на ринок нової продукції зазнають невдачі 40 % проектів, пов’язаних з виробництвом товарів широкого споживання, 20 % – товарів промислового призначення і 18 % – послуг. При цьому 46 % витрат на створення і просування на ринку припадає на товари, які в подальшому не знаходять попиту. Нова продукція доповнює товарний асортимент підприємства і надає йому можливості конкурувати з продукцією інших виробників, пропонуючи споживачам більше, ніж конкуренти, як з погляду різноманітності товарів, так і з погляду способів і умов їх реалізації, а також передпродажного і післяпродажного сервісу. Слід також врахувати ті обставини, що підприємство, яке постійно здійснює технологічні та технічні зміни чи зрушення на ринках, не буде захопленим зненацька, коли наявний товар застаріє. Якщо підприємство випускає відносно широку номенклатуру продукції, при цьому окремі товари (асортиментні групи) перебувають на різних стадіях життєвого циклу і оновлення продукції відбувається постійно, то практично завжди буде забезпечене завантаження його виробничих потужностей і стабільність прибутку. Більше того, виробництво різноманітних за призначенням, а також сферами їх застосування товарів дозволяє при зміні кон’юнктури споживчого попиту отримувати більш-менш стабільний прибуток по черзі коштом різних товарів. Створення нових продуктів та технологій пов’язано з великими витратами та ризиком, зменшенню яких сприяє дотримання таких принципів:

1) Інновація має базуватися на довгостроковому цільовому й стратегічному плануванні.
2) Розмір, структура та фінансові можливості підприємства повинні бути достатніми для здійснення інноваційних заходів.
3) Підприємству необхідно творчо підходити до цільових ринків та технологій.
4) Необхідно здійснювати постійний обмін інформацією зі споживачами й експертами для своєчасного виявлення нових потреб.
5) Інновації, джерелом яких були вимоги ринку, мають шанси на успіх більші, ніж ті, які виникли як результат науково-технічних досліджень.

Отже, розробка, створення, і виведення нового товару на ринок є складним і трудомістким процесом, однак саме завдяки йому підприємство має можливість заміняти товари, попит на які знижується впродовж часу з тих чи інших причин, стабільно одержуючи прибуток. Успішне впровадження нового товару на ринок залежить від ретельного планування і контрольованого процесу його розробки.

Шевченко Т. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Ярошевська О. В.

ФІНАНСУВАННЯ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ’Я В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ

Кожна людина має природне невід’ємне і непорушне право на охорону здоров’я. Суспільство і держава відповідальні перед сучасним і майбутніми поколіннями за рівень здоров’я і збереження генофонду народу України, забезпечують пріоритетність охорони здоров’я в діяльності держави, поліпшення умов

праці, навчання, побуту і відпочинку населення, розв'язання екологічних проблем, вдосконалення медичної допомоги і запровадження здорового способу життя [1].

Охорона здоров'я – система заходів, які здійснюються органами державної влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, закладами охорони здоров'я, медичними та фармацевтичними працівниками і громадянами, з метою збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя.

Охорона здоров'я в Україні є одним із пріоритетних напрямків державної діяльності. Вона має важливе суспільне, економічне та соціальне значення. Від рівня забезпеченості закладів охорони здоров'я залежить якість надання медичної допомоги та стан здоров'я населення України.

За весь період незалежності України Уряду не вдалося створити ефективну систему охорони здоров'я, удосконалити існуючі джерела фінансового забезпечення охорони здоров'я. Система, яка діє до цього часу викликає нарікання і з боку населення, і медичного персоналу. Вона не здатна належним чином задовольнити потреби населення у медичній допомозі, забезпечити доступність, якість та своєчасність надання послуг з охорони здоров'я, гідний рівень профілактики захворюваності та смертності, тощо. Також, за цей період зросли ціни на ліки, продукти харчування, енергоносії, що призвело до загального підвищення витрат на утримання мережі закладів охорони здоров'я, збільшення собівартості надання всіх медичних послуг населенню.

Слід зазначити, що деякі нормативно – правові акти, які регулюють бюджетні відносини в Україні в сфері фінансування охорони здоров'я на її розвиток, потребують внесення суттєвих змін.

Зокрема, відповідно до ст. 49 Конституції України медична допомога надається безоплатно. Про те, через відсутність коштів для оплати медичної допомоги, яка згідно тіньового і напівтіньового обігу коштів у сфері охорони здоров'я на теперішній час сягає понад половину з загального обсягу коштів, що витрачає держава і населення у цій сфері [2].

Необхідність реформи сфери охорони здоров'я підкреслюється неможливістю, з одного боку, забезпечити в існуючих умовах належне державне фінансування системи, а з іншого – запровадити ефективні схеми для повноцінної конкуренції на ринку медичних послуг. Адже декларативність безкоштовної медицини перешкоджає легальному розвитку державної медицини у ринкових умовах [3].

Реформа системи охорони здоров'я має передбачати кардинальні якісні зміни всіх функцій системи охорони здоров'я – управління цією системою, забезпечення її відповідними ресурсами, фінансування та надання вироблених цією системою послуг.

Однак, із метою покращення фінансового забезпечення системи охорони здоров'я, 30 листопада 2017 року було схвалено концепцію реформи фінансування системи охорони здоров'я (надалі – Концепція), яку розроблено Міністерством охорони здоров'я України за підтримки Міністерства фінансів України.

Згідно цієї концепції держава задекларувала гарантований пакет медичних послуг, дала можливість закуповувати цей пакет в тих, кого обере сам громадянин. Держава буде оплачувати контракт з тим лікарем якого обере сам пацієнт, замість оплати мережі лікарів за географічним принципом.

Отже, цією концепцією змінено принцип фінансування: збільшено витрати на охорони здоров'я в 2017 році майже на 26 %. Крім цього, за рахунок збільшення фінансування, уперше покрито 100 % потребу в ліках для тяжкохворих. Збільшено видатки на централізовану закупівлю ліків до 5,9 млрд. грн., що майже на 2 млрд. грн. більше, ніж передбачено в бюджеті 2016 року.

Збільшено видатки в 2017 році на закупівлю систем імплантаційного слухопротезування та закладено інші фінансові ресурси на компенсацію вартості ліків для трьох категорій хронічно хворих громадян – що страждають на серцево – судинні захворювання, діабет і астму.

Окрім того, Уряд збільшив заробітну плату лікарів на 40 % в 2017 та для підтримки їх мотивації, незалежність медичних закладів та максимально децентралізує управляння закладами охорони здоров'я [4].

Крім цього, існують інші джерела фінансового забезпечення охорони здоров'я. Це кошти лікарських кас, фондів добровільного медичного страхування, населення та ін. Аналіз обсягу видатків інших джерел на охорону здоров'я визначити не можливо, оскільки ці організації створені на громадських засадах.

Недосконалість нормативно – правової бази, яка регулює фінансове забезпечення системи охорони здоров'я не дає можливості збільшувати в повному обсязі всі джерела фінансового забезпечення. Та незважаючи на збільшення видатків на охорону здоров'я, їх частка у структурі загального бюджету зменшується шляхом перерозподілу на фінансування інших напрямків діяльності нашої держави.

Розвивати нові джерела фінансового забезпечення охорони здоров'я та удосконалювати існуючи джерела, при цьому враховати Положення Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 р. р.

Список використаних джерел

1. Закон України "Основи законодавства України про охорону здоров'я" від 19.11.1992 р. № 2801-XII (зі змінами) [Елек- тронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5. rada. gov. ua/laws/show/2801–12.

2. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр.

3. Попченко Т. П. Реформування сфери охорони здоров'я в Украї ні: організаційне, нормативно-правове та фінансово-еко но- мічне забезпечення: аналіт. доп. / Т. П. Попченко. – К.: НІСД, 2012. – 96 с

4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk

Surmanidze M.
Batumi Shota Rustaveli State University, Batumi, Georgia
Scintist – Doctor of Economics, Professor Abuselidze George

CURRENT ISSUES OF THE ECONOMY IN MODERN ECONOMICAL CONDITIONS

Dollarization elements and its impact on the economic stability of Georgia

Georgia, is affected equally by both within the country and international Economic, political, social or other processes.

In considering the modern economic situation of Georgia, we should pay special attention to the economic processes in 2016, which is another proof of the abovementioned opinion.

Against the background of global economic growth, the economic growth of 2016 was 2.7%. The potential level of economic growth of Georgia is significantly higher and is about 5%. Consequently, there is a significant substantial growth that needs to be utilized. In recent years, Georgia's economic growth is far below the potential level. In recent years, Georgia's economic growth is far below the potential level. In 2016, the level of potential lose reached 2.2%. The negative gap of GDP is largely caused by weakening foreign demand and a reduction of disposable income due to increased loan service costs due to dollar strengthening. The main challenge of the Georgian economy is the threat of the country against the external hazards. In 2016, this indicator increased by 13.3% and dollarization of deposits exceeds 71% in 2016 year, rate effect excludes. (Calculation of the Ministry of Economy and Sustainable Development page 3–11)

Economic growth rate

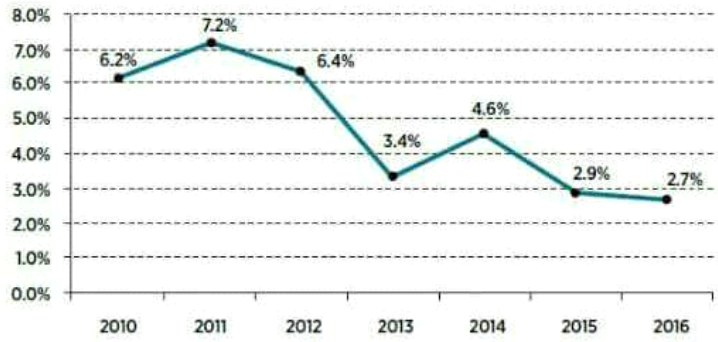

(Source: Calculation of the Ministry of Economy and Sustainable Development)

High dollarization is one of the major impediments in the long-term growth of the economy of developing countries. In the case of high dollarization, the country's foreign exchange risk is rising and decreases the stability of foreign shocks, which negatively affects the economy. In addition, the high rate of dollarization limits the possibility of making anti-cyclical monetary policy. The latter, in general, complicates the planning of activity by the economic agents. In order to stabilize the impairment rate, the IMF and the NBG work on the United Nations Action Plan, which mainly aims to increase the share of national currency in the country in relation to other currencies. The efficiency of monetary policy was improved during the larization.

Dollarization

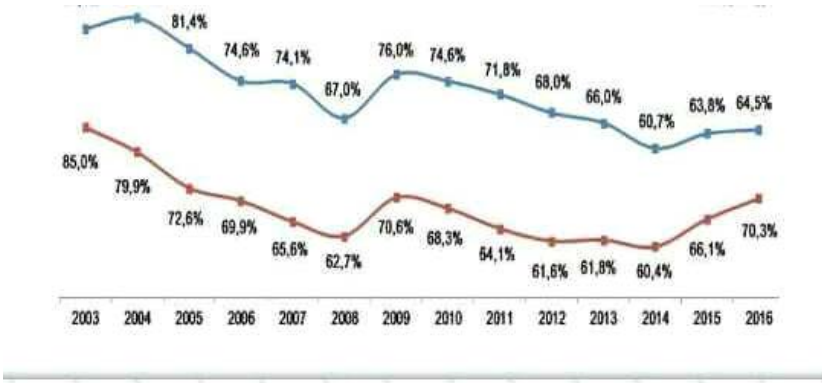

(Source: Calculation of the Ministry of Economy and Sustainable Development)

The step taken by the National Bank to increase the reserve norms on foreign currency inflows, the amendment to the regulation of minimum reserve requirements by commercial banks from June 16, 2016 (Article 2, paragraph 1,2), already gives preference to the lari that the loans are national In the currency of the currency. In addition, the 2017 year the National Bank was initiated by dedollarization program, which includes January 1, 2015 to commercial banks by USD issued mortgage retail lending rely, in 2017, the 1st of July, came into force A

law that according to the property of the realization Service or the paid in the publication will be made mandatory. The novelty is included in the advertising law (Law of Georgia on Advertising, Article 4, Paragraph 15) and accordingly, the advertising price of any real estate is recorded in national currency. However, this does not mean that the price in the contract is included in the national currency. The above-mentioned regulations implemented within the framework of the program aim to increase the stability of national currency and economic sustainability of the country. Let's briefly review each of them:

Dedorization of loans The program concerns the current loans of the US dollar, fully or partially provided by real estate of natural persons (including individual entrepreneurs), which originated from 1 January 2015. The dedalarization program involves loans, in which the bank is (or in the case of porting) secured the first creditor (mortgage). The loan was subsidized 40 thousand US dollars in the dedollarization of the official exchange rate minus 20 tetri. While the remaining part of the loan is either the borrower's decision or is still a currency loan or its dedolarization without subsidy.

Dedorization program lasted for two months and ended on March 17. According to the latest data of the National Bank of Georgia on March 17, a one-time dedalarization program is approximately 80 million USD (78 659 017 USD) 5 617 bank loan. The program was launched by the Government of Georgia with the support of the National Bank on January 17, and the program was converted to 25% of the Gross Subsidies.

The Decree No. 1 of January 11, 2017 of the Government of Georgia was about citizens of Georgia and it's necessary toseparate discussion about the impact of currency fluctuation on financial stability of enterprises and organizations. The currency exchange rate directly effects to the business subject's activity because of necessity to elaborate special methods and to change the management strategy for get rid of economical or financial crises. Most of the companies are depend on imported goods and therefore outflow indicator of foreign currency is high, due to the lack of exporting companies, it is not possible to enrich the market with foreign currency. Because business entities and their activities are an important part of the country's budget, private business development is important not only for entrepreneurs but also for the state.

The depreciation of the national currency is accompanied by an increase in prices for primary consumption, which reduces sales and revenues in both companies and in the country'sbudget, all this hinders the country's economic development (Abuselidze, Katamadze, 2017. pp.14-16).

Debtorization of loans is important in terms of financial stability. Growth of credit portfolio lending will reduce credit risk rises as a result of exchange rate risk, increase the stability of both borrowers and financial sector, which in turn positively affects economic growth indicators. However, the substantial reduction of the Lari's current rate in the dollar in the Georgian population leads to a decrease in confidence in the Lari. The reason for this is that the permanent reduction of the current rate of Lari is due to a sharp decline in the future exchange rate of the Lari in the dollar. Habits formed over the years due to the foreign currency market prices are announced, which impedes the work of market rate fluctuations between periods. In this regard, a new regulation, according to which the announcement of price by legal entities is binding only in national currency.

There is no uniform opinion about the sale of property realization or the price of the service in the national currency, and it is quite a matter of topical consideration for businessmen as well as for customers. Consider the customer's position.

Real estate advertising in national currency helps citizens compare prices as competitor prices and their own income. This encourages the buyer to increase the level of forecast and better plan to buy real estate. This decision increases the lari deposits, the customer is less depend on the course change and will be able to manage its own revenues in the long term.

As for the businessmen 'position, the idea has already been challenged by a large number of developers, they believe that the law reduces the business's sustainability. In the case of purchasing a home in installment, they are threatened only in the price of national currency, if the national currency is impaired, the rate of change creates problems for the real estate business. If the national currency is depreciated, the real estate becomes cheap and on the contrary, the price fluctuations in this sector causes the reduction of sales and various problems.

The sale of real estate in the national currency is primarily aimed at the dedolarization policy. It will be very difficult for a private business to make a lease on the lair. Of course, this process will benefit the stability of the national currency rather than the real estate market. The national currency may become stronger and the government's decision to be national currency, but it can not only sell real estate in the national currency. This should be done with long-term economic policy. It is difficult for a private owner to sell property in the Georgian Lari. It will take the established course in the current period and pay the appropriate amount in the national currency. The dollar in this case will be a more solid currency. The aim is to be somewhat uninterrupted, for the lari dominates the real estate market, it must be a reliable currency, long-term currency fluctuations and economic shocks sustainable.

Depreciation of National Value for Georgia is a particularly acute problem in the fourth quarter of 2016. The rate of exchange rate of USD 7.5 per cent in the fourth quarter and the average was 2.5. The gel was also downgraded to the euro (3.8%). Because of the course effect, real debt is growing faster than revenues. In 2012 household debt was 99% of their disposable income, 181% in 2016, debt servicing or disposable income was up to 25%.

Due to the devaluation of the national currency, the country is significantly higher in external debt. For the next one year due to impairment of the foreign debt, 1 billion 400 million GEL is needed to pay the foreign debt (2017 for external debt service is $ 3 billion, which is 2.30 at the rate of GEL 7 billion and 8.4 billion GEL at 2,74 rate).

State debt to GDP

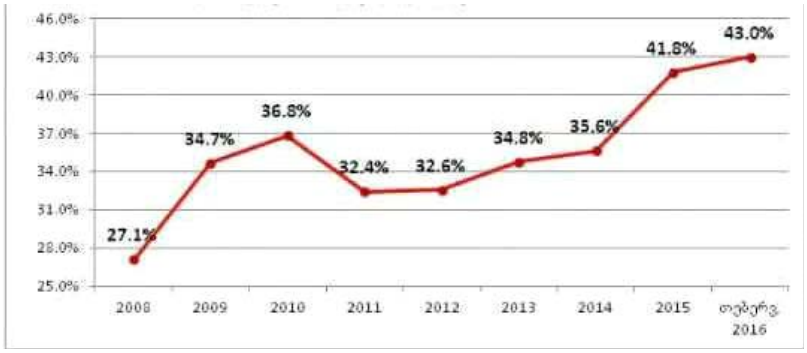

(Source: Ministry of Finance of Georgia)

A large part of the population has taken loans in dollars when the income is received in the national currency, where the situation becomes much harder when the foreign currency is taken into a credit, the risk of the exchange rate risks to the exchange rate. In 2016, the share of loans issued by commercial banks increased by 63.7% to 64.2% and reached 65% by 2017. The need to reduce the level of dollarization of loans has gradually been created by the National Bank of indirect instrument, effective June 16, 2016. According to NBG's decision, the minimum reserve requirements on domestic funds in the national currency decreased to 7% instead of 10, while in foreign currency increased by 15% to 20%. Moreover, the mandatory reserve rate on the attracted funds from 1 to 2 years in foreign currency increased from 5 to 10%. Commercial banks were forced to attract funds in the lari, but in foreign currency they were rising. This concerns the minimum reserve requirements for commercial banks, which can be modified by the National Bank to increase / decrease the volume of loans issued in a particular currency. According to Forbes, loans issued in GEL in the last year amounted to 521 million dollars, and foreign currency volume increased by 262 million dollars, which significantly contributed to increased reserve rates on foreign currency attracted deposits.

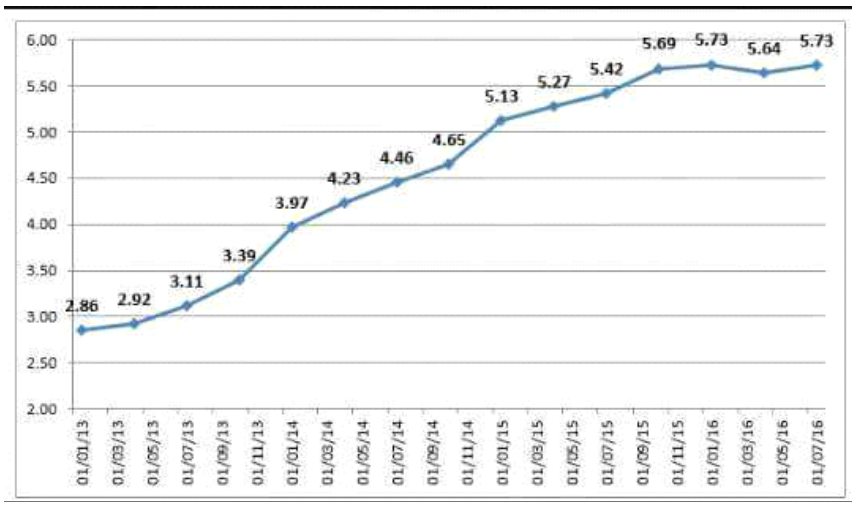

Dynamics of loans issued by commercial banks in GEL in billions of lari

Finally, we can say that there is no prerequisite in Georgia to change the course or go to full dedolarization. Given the fact that Georgia is an open fiscal account and its business cycles differ from the world's leading currencies, the independent monetary policy tailored to the local system is an important instrument for the development of macroeconomic policies. The Government has worked together with the National Bank And the regulation to reduce the dollarization gradually simplifies the planning of activity by the economic agents and enables them to carry out anti-cyclical monetary policy.

References

1. Abuselidze, G., Katamadze, G., Change in exchange rate: its impact on activity of business companies and analysis of some prevention measures, 2017, pp. 14-16.
2. Nachavadze, B., Lari impairment results, journal Forbes, 2015, http://forbes.ge/news/623/laris-gaufasurebis-Sedegebi
3. Nachavadze, B., last year an challenges of 2017 lear, journal Forbes, 2017, http://forbes.ge/news/1833/gasuli-weli-da-2017-wlis-gamowvevebi
4. Tsomaia, A., Larization Plan, journal Forbes, 2017, http://forbes.ge/news/1824/larizaciis-gegma
5. Law of Georgia on Advertising, Article 4, Paragraph 15, Tbilisi, 18 February 1998. № 1228-IIs; https://matsne.gov.ge/ka/document/view/31840

6. Rules for the protection of minimum reserve requirements by commercial banks, Article 2, paragraph 1,2;
https://l.facebook.com/l.php?u=http%3A%2F%2Fwww.google.ge%2Furl%3Fsa%3Dt%26source%3Dweb%26cd%3D2%26ved%3D2ahUKEwjA8uOFlbfXAhUHIuwKHW2aB9QQFjABegQIBxAB%26url%3Dhttps%253A%252F%252Fwww.nbg.gov.ge%252Fuploads%252Flegalacts%252Fmonetarypolicy%252F2016%252Fmrr_regulation_20110211_21_09_16_geo__pdf%26usg%3DAOvVaw16s8l9YYwiUOhGWRfbpl6y&h=ATNIICT8qhXcZKm0kDZAbMIIyqQDkIyI7nCMvebLB7HaT7YTrdXUClwWX0SaYmwWabYg9DROHs3eMrLIjxHfZWhRtZg8bh8ZOY3-JHSY1wPRvGde-XArzAk-2LIb2aLQITog4Doh_qU-
7. National Bank of Georgia, Statistics of Payment of External Debt;
https://www.nbg.gov.ge/index.php?m=340&newsid=2920 (19.08.2016)
8. National Bank of Georgia, Georgia's balance sheet;
https://www.nbg.gov.ge/index. php?m=339&n&newsid=2943 (30.09.2016)
9. National Bank of Georgia, Larization Measures;
https://www.nbg.gov.ge/index.php?m=656
10. Decree of the Government of Georgia № 1, Conversion of the National Currency of Georgia on Bank Loans / Loans and Subsidizing State Program approved by the Government of Georgia, Tbilisi, 11 January, 2017.
https://www.nbg.gov.ge/uploads/legalacts/larization/dadgenileba.pdf
11. National Bank of Georgia, Loan larization Program;
https://www.nbg.gov.ge/indexphp?m=653
12. Ministry of Economy and Sustainable Development, Economic Review of 2016;
http://www.economy.ge/uploads/publications/economy_8484723758fdf66e4c9332.50742461.pdf

Адєєв С. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Адєєва Т. О.

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА ЗА РАХУНОК ОПТИМАЛЬНОГО ВИБОРУ МОДЕЛІ ЦІННОСТІ БРЕНДА

Бренд є засобом вирізнення товару серед групи аналогічних товарів на конкурентному ринку. Створення сильного бренду уможливлює просування товарів як на вітчизняному, так і світовому ринку. Бренд – цільний, унікальний та привабливий образ торгової марки, яка розповсюджується на конкретні товари під цією торговою маркою. Цільність бренда досягається постійним просуванням йтого ідеї у всі комунікації, унікальність – наслідок відмінності цієї ідеї від ідей марок-конкурентів, а привабливість – результат близькості цієї ідеї внутрішньому світу споживача. Цінність, яку уособлює в собі бренд, являється точкою дотику торгової марки та підсвідомості споживача. Бренд вцілому – втілення віртуальних особистісних цінностей в конкретному товарі під конкретною торговою маркою.

Сьогодні існує багато різноманітних моделей створення та розвитку брендів, основними з яких є:

1. Колесо бренду, що дозволяє детально охарактеризувати та систематизувати процес взаємодії бренду та споживача. Сутність даної моделі полягає в тому, що бренд розглядається як набір з п'яти оболонок, укладених одна в одну: сутність бренду, центральна ідея, індивідуальність, переваги, атрибути. "Колесо бренду" – це засіб відображення почуттів споживачів по відношенню до бренду.

2. Згідно з моделлю Thompson Total Branding (TTB) на формування вражень від марки впливають численні фактори, пов'язані з маркетинговими комунікаціями: чуттєвих або фізичних відчуттів (як бренд виглядає, звучить), раціональних (вміст бренду, його призначення, чим він відрізняється від інших марок) та емоційних (психологічні відчуття від використання).

3. Модель Девіда Аакера визначає капітал бренду як сукупність п'яти активів/пасивів, які впливають на збільшення капіталу бренду: лояльність торговій марці, поінформованість про торгову марку, прийняття якості, марочні асоціації, інші марочні активи (патенти, товарні знаки).

4. Модель Unilever Brand Key (UBK) – в основі створення бренду лежить визначення цільової аудиторії та аналіз конкурентного середовища, визначенння головних мотивів споживачів, які можна використати для побудови бренду.

Запропонована модель створення цінності бренду визначає процес створення цінності бренду (рис.).

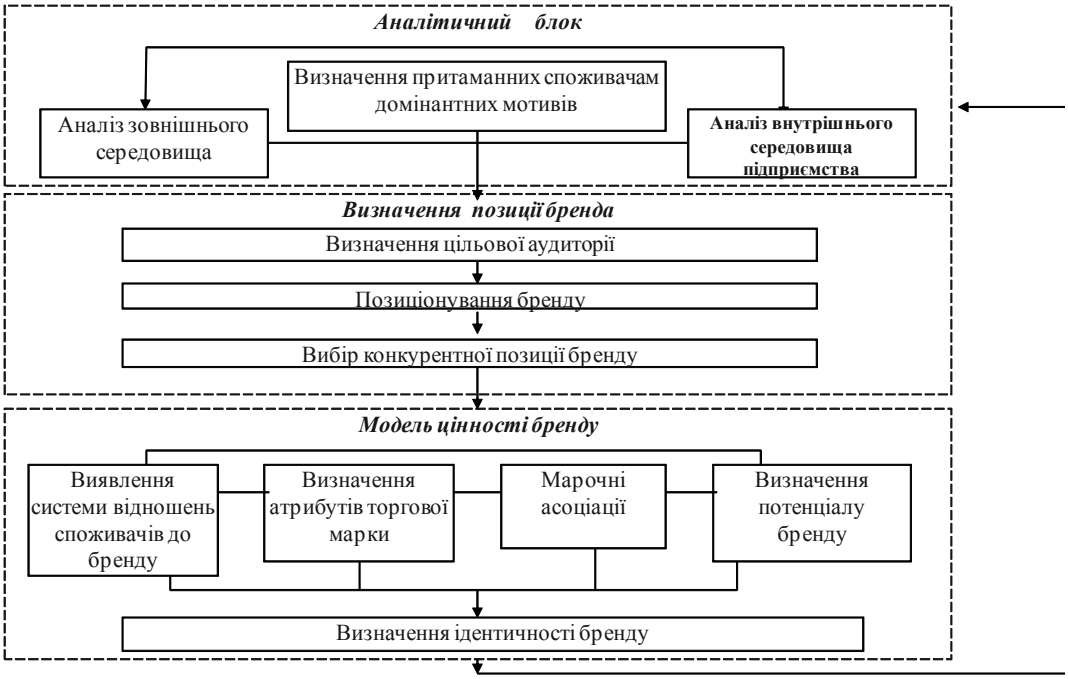

Рис. Процес створення цінності бренду

Цінність – найголовніший, основний компонент бренда. Правильно визначена цінність бренда приводить до підвищення лояльності існуючих та залучення нових споживачів до бренда підприємства та загалом підвищує економічну ефективність діяльності підприємства. Якщо сама фірма є відомим брендом або якщо вона володіє відомою торгівельною маркою, то її репутація може у декілька разів перевищувати чисто балансову вартість.

Артюшенко М. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Адєєва Т. О.

ЗАСОБИ МАРКЕТИНГУ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Майбутнє маркетингу – в інтеграції традиційних і нових засобів комунікацій. І його успішність залежатиме від того, наскільки компанія змогла опанувати інструменти взаємодії з аудиторією. Соціальні мережі створюються людьми, які використовують дуже доступні і масштабні технології публікації, що призначені для полегшення комунікації, впливу і взаємодії з близькими, друзями, колегами – тобто з цільовою аудиторією в Інтернеті. Соціальними мережами користуються 82% всіх інтернет-користувачів, що складає 1,2 млрд. чоловік. Перевага реклами в соціальних мережах полягає в тому, що маркетолог маєте величезну аудиторію зі схожими інтересами та божевільною швидкістю поширення інформації

Інструментами можуть бути блоги, соціальні мережі, вікі-сайти, підкасти, служби обміну медійними файлами та ін. Ключовий момент: все, що робиться, має бути присвячене не компанії, а людям, тому, як споживачі можуть досягти успіху у бізнесі, або поліпшити своє життя. Будь-яка діяльність в соціальних медіа залучає фірму до створення мостів, що пов'язують компанію з потенційними споживачами.

Блоги – вони абсолютно даремні, якщо використовуються як платформа для маркетингових повідомлень компанії. Не можна вважати їх і каналом для анонімних постів керівництва компанії. Кращі корпоративні блоги створюються, щоб допомогти людям, необхідно звертати увагу на коментарі..

Social Media Release – релізи для соціальних мереж, які покликані зав'язувати спілкування та дають можливість користувачам поширювати будь-які фрагменти інформації. По суті, йдеться про повну підбірку інформації (текстової і медійної), присвяченої певній події.

Social Networks. Створення тематичних соціальних мереж – довге і трудомістке, але вкрай перспективне зайняття. Необхідно знайти своїх споживачів та методи запросити їх у свою мережу.

Podcasts and Video Blogs. Підкасти і відеоблоги можуть бути дуже корисні людям. Вони можуть розповідати про компанію, транслювати інтерв'ю керівництва, історії успіху споживачів, "як зробити" і багато іншого, що цікавить людей.

Wikis. Вики-сайти можуть бути дуже ефективним засобом взаємодії із споживачами. Вони можуть забезпечити чудовий зворотний зв'язок.

Вірусний маркетинг – маркетингова техніка, що використовує самих людей для підвищення обізнаності про бренд, товар або послугу. Важливим фактором успішності вірусного маркетингу є сам "предмет" поширення – вірусний контент, який повинен спонукати аудиторію ділитися знайденою інформацією з друзями, знайомими. Це може бути відеоролик, флеш-мультфільм, смішна історія, цікава серія картинок – все, що можна "посіяти" в інтернет-простір. Вірусний контент має бути "заразливим", вражаючим, шокуючим, смішним – тобто володіти такими якостями, щоб в інтернет-користувача виникло бажання поділитися "вірусом" з тими, що оточують: розіслати знайомим через контакт-аркуш онлайн-мессенджера, написати про вірус в своєму блозі або на соціальній сторіночці. Майже кожен третій, що отримав цікаве повідомлення, пересилає його своєму знайомому.

Для ефективного використання соціальних мереж необхідно:

- визначити цілі та завдання використання мереж,
- визначити цільову аудиторію, потенційних споживачів,
- обрати інструменти комунікації,
- обрати соціальні мережі згідно визначених цілей та аудиторій,
- створити цікавий контент для споживачів
- приймати участь у обговорюваннях на форумах, коментаріях,
- при необхідності створити свій блог або навіть соціальну мережу та ін.

Необхідно пам'ятати, що компанії з поганою репутацією на ринку скоро втрачають своїх клієнтів і поступаються конкурентам, будь-який відданий, тобто лояльний покупець – це основне джерело прибутку компанії: по-перше, кількість повторних покупок на одного такого покупця може принести прибутки компанії стільки, скільки приносять декілька десятків випадкових клієнтів; по-друге, він завжди рекомендує вподобаний продукт друзям; по-третє, витрати на залучення такого покупця значно нижче. Для того, щоб підвищити обсяги збуту та ефективності діяльності, з аудиторією треба спілкуватися, її треба залучати до комунікації з компанією. І робити це краще всього в соціальних мережах, куди люди і приходять за задоволенням потреби в спілкуванні.

Бордюг Є. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., доцент Жилінська Л. О.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТИЗЕРНОЇ РЕКЛАМИ

Останнім часом індустрія інтернет-реклами переживає бурхливий розвиток, вона зростає як кількісно, так і якісно – з'являються нові методи і технології. Одним з новітніх методів проведення рекламної кампанії і є тизерна реклама.

Тизерна реклама – це спосіб маркетингової комунікації, побудований за принципом pull-реклами, коли для залучення уваги потенційного споживача використовується "зав'язка": інтригуюча фраза або картинка, яка може "розкритися", а може, і ні протягом всієї рекламної компанії.

Тизерна реклама схожа на банерну тим, що для залучення уваги людини використовується зображення, але у них більше відмінностей, ніж подібностей. Тизерне оголошення легко розмістити таким чином,

що користувач сприйме його як інформаційне, а не те, яке просуває товар. Він не відчуває на себе сихологічного тиску, а значить, лояльніше поставиться до змісту оголошення.

В укрнеті тизерні мережі тільки набувають популярність, і цей вид реклами можна вважати досить молодим.

З одного боку, тизерну рекламу можна називати pull-рекламою, так як це одна з стратегій подачі рекламної інформації. Існує два основні методи рекламних стратегій: pull і push. Деякі фахівці досить справедливо відносять спосіб pull до BTL, а спосіб push – до ATL. Тим не менш, це досить умовний розподіл, тому й тизерну рекламу доцільно виділяти із загального контексту pull-реклами.

Деякі західні фахівці вважають тизерами будь-які рекламні повідомлення, що не демонструють самого рекламованого продукту, і наводять як приклад традиційну рекламу Nike, що використовує позитивні мотиви і образи і "завізовану" логотипом компанії. В даному випадку можна як погодитися, так і нІ з цією точкою зору. З одного боку, реклама, що викликає безпосередню асоціацію з рекламованим товаром або послугою, не створює в більшості випадків інтригуючого ефекту. З іншого боку, вона все ж вважається pull-рекламою, так як конкретного товару або послуги в рекламі не показано.

Як показує практика, pull-реклама може застосовуватися на всіх етапах просування продукту. Найбільш наочно це демонструє західний досвід, де тизери використовуються вже при запуску у виробництво товару або розробці концепції нової послуги, коли аудиторія не має поняття, про що йде мова. Але, це досить дискусійний підхід, тому що людям, в тому числі потенційним споживачам не важливо, про що йде мова – набагато важливіше, наскільки заінтригований і зацікавлений в подальшому отриманні інформації про даний товар / послугу сам цей споживач.

Практично всі яскраві тизерні кампанії, передували виходу продукту або послуги на ринок. Найчастіше цей вид реклами з'являється як прийом BTL, так як саме pull-реклама припускає лаконічність.

Процес проведення тізерній кампанії складається з двох етапів. Перший етап – поява тізера – створюється "зав'язка", нарощується інтерес споживача. Другий етап – вихід ревілейшну – пояснення тизеру, демонстрація зв'язку тизера з рекламованим товаром або послугою.

Однак, це правило не завжди стосується pull-реклами в загалы, так як pull як такий, може і нічого не пояснювати споживачеві, а давати йому підказку, де шукати інформацію, якщо він зацікавився, тобто функціонує власне на утриманні інтересу споживача.

Тизерні рекламні кампанії, за тривалістю, поділяють на два типи: тижневі (випуск ревілейшну здійснюється через 1–2 тижні після запуску тизера, залишаючи споживачеві право розібратися в ситуації самому) і одномоментні – (випуск тизеру і ревілейшну розділяють усього кілька миттєвостей, такий спосіб більш придатний при проведенні рекламної кампанії в ЗМІ. Наприклад, тизер – на початку журналу, і ревілейшн – в кінці. Або ж ланцюг тизерів, який веде до ревілейшну. Другий тип відкриває можливість використання каскаду оригінальних BTL-рішень).

Доцільність використання тизерної реклами залежить від багатьох факторів, але в багатьох випадках складно придумати їй гідну заміну, наприклад, для новинних сайтів, що спеціалізуються на "жовтих" новинах. При вдало складених оголошеннях і продуманої кампанії вона може принести чимало якісного трафіку. Для монетізаторов вона також може виявитися досить вигідним рішенням, але при цьому вона повинна бути доречна і не порушувати гармонію концепції рекламної кампанії.

Список використаних джерел

1. Реклама – Википедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа к ресурсу: http://ru.wikipedia.org/wiki/– Реклама

2. Реклама и PR в малом и среднем бизнесе – Adbusiness [Электронный ресурс]. – Режим доступа к ресурсу: http://www.adbusiness.ru/content/section_r_9318 B4 C4-C5A5-4330-B152-7912E81E04BD.html.

3. Помощь в мире маркетинга [Электронный ре- сурс]. – Режим доступа к ресурсу: http://secl.com.ua/reklama_na_radio.html.

Василенко В. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., доцент Жилінська Л. О.

ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ВНЗ

Маркетингові комунікації вищого навчального закладу (ВНЗ) – це єдина стратегія і система, яка об'єднує учасників, канали, прийоми і стиль корпоративних комунікацій внз для досягнення маркетингових, іміджевих та репутаційних цілей; система управління комунікаціями закладу, в якій діяльність кожного структурного підрозділу узгоджена і спрямована на просування навчального закладу; створення єдиного інформаційного простору і єдиного корпоративного стилю, що дозволяє "відбудувати", виділити вищий навчальний заклад на конкурентному ринку.

Одним з основних факторів обрання внз є репутація підприємства, що формується за допомогою зв'язків з громадськістю (формування позитивної громадської думки про внз; управління інформаційним полем навколо об'єкта позиціонування і просування.) Репутація, імідж, престиж, будучи нематеріальними активами вузу, набувають все більшого значення для вузу.

Особливістю маркетингових комунікацій ВНЗ, є те, що вони повинні бути направлені як на зовнішніх (непрямих) споживачів – школярів, їхніх батьків, випускників технікумів і вузів, підприємців, роботодавців, держструктури, громадські організації та ін, так і на внутрішніх (прямих) споживачів освітніх послуг, – студентів, їхніх батьків, викладачів і співробітників внз, які безпосередньо беруть участь в освітньому процесі. Така подвійна спрямованість обумовлена тим, що внутрішні споживачі досить вамогомо впливають на зовнішніх (через знайомих, ЗМІ, при особистому спілкуванні), формуючи у них певне ставлення до навчального закладу ще задовго до особистого знайомства з внз, що дозволяє залучати додаткову кількість абітурієнтів.

Отже, організаціям сфери освіти для підвищення ефективності діяльності з надання інформації потенційним споживачам, необхідно використовувати інтегрований підхід, що включає два види маркетингових комунікацій: внутрішні і зовнішні. До внутрішніх можна віднести: студентські конференції, круглі столи, кураторські години, зустрічі з роботодавцями, зустрічі з випускниками, дні відкритих дверей, зборів, корпоративні свята, студентські газети, журнали, телебачення, радіо, локальна мережа, стенди, сайт внз, друкована продукція (розпорядження, накази), вивіски, написи, знаки, що привертають увагу. До зовнішніх: презентації, конкурси, зовнішні конференції, круглі столи, ярмарки, виставки, профорієнтаційна робота, прес-конференції, суспільно-корисні заходи, публічні виступи, газети, журнали, телебачення, радіо, сайт вузу, буклети, листівки, зовнішня реклама (великі і малогабаритні плакати, рекламні щити та ін), каталоги, довідники тощо.

Для підвищення комунікаційної ефективності та створення синергічного ефекту слід грунтуватися на принципі інтегрованості, згідно з яким усі види маркетингових комунікацій повинні застосовуватися в комплексі. Однак, на відміну від традиційного підходу, при формуванні комплексної програми просування продуктів сфери освіти необхідно включати як внутрішні, так і зовнішні засоби маркетингових комунікацій, інформуючи і залучаючи різні групи споживачів. Інтегровані маркетингові комунікації в такому випадку являють собою єдину, багатоканальну і синхронізовану систему, орієнтовану на встановлення персоніфікованих відносин внз з різними цільовими аудиторіями (внутрішніми та зовнішніми споживачами), для кожної з яких обираються свої види, канали і засоби комунікацій, що дозволяють найбільш ефективно просувати освітні послуги.

Власюк А. В.
Українська академія друкарства, м. Львів
Науковий керівник – к. е. н., доцент Мазій Н. Г.

ІНТЕРНЕТ- МАРКЕТИНГ ЯК ГОЛОВНА КОМУНІКАЦІЯ XXI СТОЛІТТЯ

XXI століття заявляє про себе як про час комунікацій, оскільки стрімко зросли об'єми продажу мобільних телефонів, девайсів, гаджетів. Стало щоденною необхідністю обмінюватися інформацією, а також сперечатися, переконувати і здійснювати вплив на інших через наявні інтернет-ресурси.

Інтернет – це всесвітня мережа, де знаходиться інформація доступна кожному. Фірми створюють свої сайти, інтернет-магазини, групи, поштові розсилки, і безліч інших форм взаємодії з клієнтом. Тому для успішного просування в інтернеті продукції та інформації потрібно знати як це правильно і якісно зробити.

Інтернет-маркетинг є складовою електронної комерції (його також називають online-маркетингом). Він може включати такі частини, як інтернет-інтеграція, інформаційний менеджмент, PR, служба роботи з покупцями та продажу. Електронна комерція та інтернет-маркетинг стали популярними з розширенням доступу до інтернету і являють собою невід'ємну частину будь-якої маркетингової кампанії.

Інтернет-брендінг – управління брендом за допомогою веб-технології, завдяки якому з'являється можливість донести свої ідеї до дуже широкої аудиторії в найкоротший час [2].

Приклади інтернет-брендінгу:

1. Продукт, який швидко вчить чому-небудь. Люди все менше думають про статусні речі, про розкіш – і все більше цінують знання і можливість створювати щось нове. Тому продукти й сервіси, які допомагають їм у цьому, користуються зростаючим попитом.

2. Сервіси, які мінімізують черги. Економія часу у сучасному світі – не примха, а необхідність. Тому все, що може позбавити людину зайвого очікування, має великі шанси на успіх.

3. Мобільні гаманці та їхні різновиди. Нарешті це стає реальністю для багатьох сфер бізнесу: можливість не лише використовувати смартфон як платіжний інструмент, але й робити це незвичними шляхами.

Отже, успішна стратегія розвитку бренду в інтернеті забезпечить сприйняття його користувачами і принесе неабиякий позитивний результат [1].

Існують різні види інтернет-маркетингу, приклади яких наведені нижче:

SMM – абревіатура англомовної фрази "social media marketing", що описує просування сайтів в соціальних мережах, на форумах, на порталах тощо. Таким чином, SMM – метод залучення трафіку користувачів на сайт, що просувається, напряму, а не через пошукові машини.

Основи вдалого SMM: по-перше, потрібне ретельне вивчення аудиторії соціальної мережі; по-друге, у великих соціальних мережах, подібних згаданим Facebook, Twitter, Instagram, Youtube, потрібно вибирати свою цільову аудиторію; по-третє, за свідченням фахівців, найбільшого успіху досягають оптимізатори, які витрачають зусилля не тільки на оптимізацію свого сайту, але і на розвиток того ресурсу, в якому здійснюють просування SMM.

SEO – абревіатура англомовної фрази "search engines optimization". У буквальному перекладі на українську мову фраза читається як "пошукові машини оптимізації". Оптимізація сайту в пошукових системах, тобто, проведення заходів з просування сайту на верхні позиції в результатах пошуку.

Паблік рілейшнз – це ще одна ефективна стратегія інтернет-маркетингу, а саме вплив на громадську думкою. Статті, розміщені на новинних або розважальних порталах, привертають увагу користувачів і не сприймаються як рекламні повідомлення [3].

Отже, усі види інтернет-маркетингу наведені у статті є ефективними та актуальними на сьогодні, але важливо правильно їх поєднувати та застосовувати, залежно від того у якій галузі проводиться робота з оптимізації online-маркетингу.

Список використаниї джерел

1. Особливість інтернет-маркетингу [Електронний ресурс] http://homebiznes.in.ua/internet-marketynh-osoblyvosti/

2. Все про інтернет-маркетинг [Електронний ресурс] https://inneti.com.ua/2011/10/internet-marketynh/

3. Розвиток інтернет маркетингу [Електронний ресурс] http://poradumo.com.ua/81770-internet-marketing-ce-rozvitok-internet-marketingy/

Крижановська Ю. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Кабанова О. О.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТАРГЕТИНГУ ПРИ ПРОВЕДЕННІ РЕКЛАМНОЇ КАМПАНІЇ

У процесі становлення і розвитку господарюючих суб'єктів велику роль відіграє рекламна кампанія, від якої залежить стан фірми на ринку, її популярність і позитивне сприйняття її образу в свідомості споживачів. У сучасних умовах для підвищення ефективності проведення рекламних кампаній використовують таргетинг (фокусування) – механізм адресного націлювання реклами на конкретного споживача (цільову аудиторію) із заданими властивостями.

Зараз таргетинг застосовується практично у всіх типах медіа-середовищ, що робить його універсальним інструментом рекламістів. Але повною мірою таргетинг реалізований тільки в Інтернеті, оскільки інтернет-технології дозволяють здійснювати ідентифікацію кожного унікального користувача, а також проводити збір інформації про його поведінку, інтереси та схильності в режимі реального часу. За умов динамічного визначення ефективності в Інтернеті є можливість негайного реагування та змінення рекламної кампанії в залежності від одержаних результатів, тоді як при стохастичному спостереженні є обмежені можливості впливу на хід і результати рекламної кампанії. Реклама в Інтернеті має наступні привабливі характеристики: реклама дає можливість вийти на цільового споживача, у порівнянні з іншими джерелами реклама володіє меншою вартістю і дозволяє відстежувати кількість відвідувачів на сайті.

Технологічні особливості Інтернету дають можливість для проведення різних видів таргетинга. У громадських банерних мережах Інтернету можна здійснювати 5 видів таргетингу: а саме: географічний (територіальний) таргетинг (показ банерів за географічною (територіальною) ознакою); даний вид таргетингу припускає можливість фокусувань по регіонам, IP адресам, окремим сайтам); таргетинг за часом (демонстрація банерів в установленому часовому інтервалі); існує фокусування за часом доби – налаштування показів банерів за певними годинами, фокусування за днями тижня – можливість демонстрації банерів у визначені дні тижня залежно від піку активності користувачів, а також фокусування за днями місяця – установка показу банерів у визначені дні місяця); тематичний таргетинг (показ реклами тільки на сайтах певної тематики – фокусування за тематикою сайтів); частотне фокусування (встановлення частоти або обмеження показів банерів за часом, за кількістю банерів, на унікального користувача); зворотній таргетинг (можливість встановлення або заборони показів банерів інших сайтів (категорій сайтів, сайтів інших регіонів) на сайті учасників даної мережі; цей вид фокусування важливий для тих, хто розвиває власний сайт в Інтернеті).

Сучасні технології дозволяють проводити рекламні кампанії різними методами і з використанням різних носіїв реклами. Реклама в Інтернеті, мабуть, найефективніший напрям у будь-якій кампанії. Його сильними сторонами є спрямованість на цільового покупця, можливість якісного відстеження ефективності, і це самий ключовий канал рекламної кампанії, що перетворює потенційного клієнта в реального. Особливо актуальним стає використання таргетингу в умовах обмеженості рекламних бюджетів.

Таргетинг виступає джерелом оптимізації витрат рекламодавця за рахунок максимально ефективного витрачання коштів рекламних бюджетів. Успішність рекламної кампанії – це головний момент, який дозволяє підприємству, фірмі, організації, установі зайняти позиції лідера на ринку, істотно вплинути на попит продукції компанії серед споживачів.

Список використаних джерел

1. Гомєс Іглесіас О. О. Особливості рекламного впливу на споживача // О. О. Гомєс Іглесіас, Лоївська С. В. // Всеукраїнська наукова конференція молодих учених і студентів "Аткуальні проблеми та перспективи розвитку маркетингового управління". – Київ.: Київський національний університет технологій та дизайну – 2013. – с. 95.

2. Катернюк А. В. Рекламні технології. Комерційна реклама / А. В. Катернюк. – М.: Вища школа, 2004. – 146 с.

3. Шведун В. А. Оценка коммуникативной эффективности рекламы при помощи нейросетевых технологий / В. А. Шведун // Формування ринкової економіки: зб. наук. праць. – К.: КНЕУ, 2005. – С. 561– 573. – (Спец. вип. до 100-річчя КНЕУ).

4. Яцюк Д. В. Маркетингові комунікації як активний елемент формування бренду // Матер. 7-ої Міжнар. конф. студ. і молодих вчених "Економіка і маркетинг у XXI сторіччі". В 2 ч. – Ч.2. – Донецьк: ДРУК-ІНФО, – 2006.– С. 222–224.

Мазена К. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., доцент Жилінська Л. О.

ОЦІНЮВАННЯ, ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА

Нині підприємства будують свою господарську діяльність не тільки на основі держзамовлення, але й вільних зв'язків між собою, тобто виходять на ринок. А це потребує уміння працювати на ринку. Зараз немає іншої альтернативи, окрім використання менеджменту, для досягнення цього.

Менеджмент – це керування в умовах ринку, тобто організація керування підприємством, організація праці людей, процес прийняття управлінських рішень. Це може бути діяльність, що скерована на розвиток, збалансування, формування попиту та ін.

В умовах переходу України до ринкових відносин, підвищення рівня самостійності підприємств та установ знання теорії та практичних методів менеджменту – досить своєчасна і важлива проблема не тільки для економічної науки, але і для перебудови системи господарювання, повсякденної роботи підприємств. Але для того, щоб успішно застосовувати менеджмент, потрібно визначити насамперед проблемні

сфери підприємства. Для цього треба мати навички проведення аналізу діяльності організації, завдяки чому можна скласти повне уявлення не тільки про навколишнє і внутрішньо фірмове середовище, але і сформулювати приоритетні напрями розвитку.

Оцінка конкурентоспроможності ґрунтується на порівнянні характеристик аналізованої продукції з конкретною потребою й виявленні їхньої відповідності один одному. Для об'єктивної оцінки необхідно використати ті ж критерії, якими оперує споживач, вибираючи товар на ринку. Отже, повинна бути вирішена завдання визначення номенклатури параметрів, що підлягають аналізу й істотних з погляду споживача.

Варто відзначити, що на сьогодні при оцінці конкурентоспроможності підприємства використовується цілий ряд методів. кісні методи оцінювання здебільшого мають низький ступінь математичної формалізації, їм властива трудомісткість реалізації та дискретність оцінки. Вони не дають можливості використовувати оцінку конкурентоспроможності підприємства в процесі аналізу та визначення пріоритетних напрямів посилення конкурентних позицій на ринку.

Кількісні методи дають змогу оцінювати реальні шанси суб'єкта господарювання у конкурентній боротьбі за привабливі стратегічні зони господарювання та приймати виважені, з тактичного та стратегічного погляду, управлінські рішення.

Спеціальні методи оцінки – це методи, що дозволяють оцінити конкурентоспроможність підприємства за окремими аспектами його діяльності – виробничим, інноваційним, маркетинговим, фінансовим тощо. Комплексні методи базуються на комплексному підході до оцінки конкурентоспроможності підприємства.

Ефективність діяльності підприємства залежить від багатьох факторів, але головний з них – правильно організований менеджмент. Для цього потрібно проводити комплексні дослідження, на базі яких вже можна приймати рішення щодо подальшої модернізації системи управління. В наш час ситуація ускладнюється тим, що багато підприємств, особливо державних, ще не до кінця усвідомлюють значимість вдалого менеджменту для розвитку та забезпечення ефективної діяльності організації, до того ж не завжди є можливість правильно діагностувати існуючи проблеми.

Максимова Д. Д.
Карагандинский государственный университет им. Е. А. Букетова, г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – к. э. н., доцент Дарибеков С. С.

РАЗВИТИЕ СФЕРЫ ОБСЛУЖИВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

Одной из важнейших закономерностей развития любой национальной экономики является взаимосвязь экономического роста и повышения роли услуг. В ходе научно-технической революции резко выросли потребности промышленных компаний в высококачественных услугах, связанных с разнообразными и сложными проблемами их реструктуризации и развития – техническими, сбытовыми, управленческими и т. д.

Расширение позиций и структурное усложнение сферы услуг происходит как в результате возникновения новых производств, так и путем выделения услуг в самостоятельные звенья хозяйственной структуры операций. В перспективе по мере достижения отраслями сферы услуг высокой степени зрелости развитие будет проявляться в более сложном взаимодействии факторов роста и его подавления; несомненно, усилится перелив ресурсов в рамках самой сферы услуг.

В настоящее время сфера услуг выросла в крупнейший сектор экономики: на нее приходится 62–74% мирового внутреннего валового продукта, что значительно больше доли товарной торговли, а также 63-75% общей численности занятых.

К странам-лидерам, доля доходов от сферы услуг, которых превысила % ВВП, относятся, в частности, Люксембург (85%), Франция (77%), США (76%), Бельгия (75%), Великобритания (75%). На долю сервисной индустрии более 50% ВВП приходится практически во всех государствах Западной Европы и Северной Америки, а также в некоторых странах Юго-Восточной Азии, например, в Гонконге (90%) и Сингапуре (69%).

Для таких стран высокий уровень развития сферы услуг, как правило, гармонично обеспечивается самыми разнообразными видами сервисной деятельности: финансово кредитными и образовательными, бытовыми и туристическими, медицинскими, телекоммуникационными и прочими услугами. Высокий уровень развития сектора услуг свойствен и значительному числу государств, не принадлежащих к группе высокоразвитых. Так, например, доля сферы услуг в ВВП составила в 2007 г. в Иордании 65%, в Тунисе – 62, на Ямайке – 60, в Парагвае – 54%.

За 10 лет, с 2006 по 2015 годы объем оказанных услуг в Республике Казахстан вырос более чем 3 раза, составив в 2016 году 4810361,6 млн. тенге

Наибольшие темпы прироста данного показателя наблюдался в предкризисные годы, когда на фоне бурного экономического роста страны, объем оказанных услуг мог расти на 40% в год. Начало экономического кризиса в стране, в 2008-2009 годах, мгновенно отразилось на показателях роста данной сферы экономики. При этом, следует отметить, что сфера услуг достаточно быстро оправилась от влияния кризисных явлений (во многом благодаря как гибкости своей структуры, так и антикризисным действиям правительства РК) и уже с 2010 года начала показывать рост.

Среди регионов Казахстана с достаточно большим отрывом идет Атырауская область, на нее приходится до 9,3% от совокупного объема предоставляемых услуг. За ней идет Мангистауская область. Основной причиной развития сферы услуг в данных областях является спрос со стороны компаний нефтяного сектора (это обуславливает высокий спрос на услуги инженерного, разведочного характера). Два промышленных центра Казахстана – Карагандинская и Восточно-Казахстанская области концентрирует 5,5% соответственно, что обуславливается достаточно развитыми секторами сферы услуг по направлениям научных исследований и разработок, консультационных и научно-технических услуг.

Список использованных источников

1. Джубалиева З. У. Роль сферы услуг в индустриально- инновационном развитии // Транзитная экономика. – 2013. -№ 4. –С. 51-55
2. Статистические данные Комитета по статистике Министерства Национальной экономики Республики Казахстан // www.stat.gov.kz

Панагушин С. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Кабанова О. О.

ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ В ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ РЕКЛАМНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Застосування системи маркетингових комунікацій рекламними підприємствами України – це ефективний спосіб формування конкурентоспроможності і позиціювання підприємств рекламної сфери, що особливо актуально в умовах посилення конкуренції як на українському, так і на світовому ринку. [1]

Розмір рекламного бюджету кожного рекламного агентства формується низкою чинників: рівнем конкуренції на ринку; обсягами рекламних витрат основних конкурентів; потребою в нових клієнтах та ін.

Рекламними агентствами найчастіше застосовуються наступні засоби маркетингових комунікацій: PR-діяльність агентств у мережі Інтернет в ЗМІ; участь в обговореннях, що ініціюються ЗМІ і стосуються проблематики рекламної галузі; вітання потенційних і існуючих клієнтів зі значними подіями; event-маркетинг; участь у роботі громадських організацій; проведення професійних фестивалів, дискусійних клубів, спеціалізованих виставок; рекламування агентства в Інтернеті і ЗМІ, бізнес-довідниках і професійних щорічниках; заходи стимулювання збуту та заходи прямого маркетингу. Метою застосування підприємствами рекламної сфери засобів МК є інформування і формування підтримки ділової репутації підприємства рекламної галузі. [4]

Рейтинг ефективних засобів МК рекламних підприємств відрізняється від рейтингу застосовуваних ними засобів. Агентства створили наступний рейтинг ефективності застосування засобів МК: власний сайт в Інтернеті; участь у фестивалях і конкурсах; PR-статті в Інтернеті; участь у професійних друкарських виданнях та в професійних і дискусійних клубах. [4]

Отже, досить активно агентствами застосовується і застосовуватиметься в майбутньому, рекламування послуг в мережі Інтернет шляхом створення сайтів, порталів і блогів, розміщення контекстної реклами і банерів, участь в інтернет-каталогах.

Аналіз існуючої практики вживання МК підприємствами рекламної галузі свідчить про те, що для залучення потенційних клієнтів і плідної співпраці з існуючими клієнтами агентство повинно постійно знаходитися в інформаційному потоці, який існує довкола рекламної галузі. Доцільно генерувати креативні рекламні і PR-повідомлення для розміщення їх в спеціалізованих медіа: друкарських періодичних виданнях, радіо-і телепередачах, інтернет-ресурсах, на виставках, конференціях, семінарах і т. п. Найбільш поширеними маркетинговими комунікаційними заходами, які застосовуються вітчизняними рекламними агентствами є розробка і підтримка ними власного сайту в мережі Інтернет, дарунки і вітання клієнтам, участь в професійних фестивалях і конкурсах, PR-статті в мережі Інтернет, директ-маркетингові заходи і PR-статті в професійних лрукарських виданнях. Щодо рекламної підтримки діяльності рекламних агентств, то вона здійснюється менш активно і має індивідуальний підхід до кожної категорії цільової аудиторії. Доцільно в якості рекламних носіїв агентства застосовувати спеціалізовані періодичні видання і галузеві щорічники, тому що прямий маркетинг є домінуючим елементом системи МК агентства за витратами фінансів і часу. [4] Отже, потенціал репутації рекламного агенства значною мірою формується за допомогою ефективного використання засобів маркетингових комунікацій.

Список використаних джерел

1. Гомєс Іглесіас О. О. Особливості та перспективи застосування маркетингових комунікацій рекламними підприємствами в Україні / О. О. Гомєс Іглесіас, А. О. Радченко // V Всеукраїнська науково-праткична конференція молодих вчених і студентів “Економіка, нові технології, управління: пошук молодих”, Тези доповіді, Кременчук, 2011. – с. 188–190
2. Емченко С. Продвижение при помощи контекстной рекламы / С. Емченко // Новый маркетинг. – 2006. -№ 1. – с. 42-46
3. Колесникова А. Страдайте – не страдайте. / А. Колесникова // Индустрия реклмы. – 2007. – № 1. с.4
4. Мельникович Е. Маркетинговые коммуникации рекламных предприятий Украины / Е. Мельникович // Маркетинг ы реклама. – 2009. – № 7-8. – с. 102-109.
5. Стародубская М. Благодатная почва для корпоративного PR / М. Стародубская //Новый маркетинг. – 2005. – № 12. – с. 48-53

Свердлов В. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., доцент Жилінська Л. О.

ОСОБЛИВОСТІ РЕКЛАМНОГО ВПЛИВУ НА СПОЖИВАЧА

В сучасному світі реклама, безсумнівно, виступає одним із основних рушіїв торгівлі. Вона допомагає дізнатися про нові товари і послуги, зорієнтуватися в безмежному морі виробництва і споживання. Та реклама не лише інформує. Фахівці стверджують, що вона – могутній засіб впливу і маніпуляції людиною. Вона здатна формувати і змінювати світогляд і поведінку людей. Сучасна реклама здійснює значний вплив на психологічну поведінку споживача, яка проявляється на 4 рівнях: когнітивний, афективний, сугестивний та конативний, та передбачає активне застосування широкого арсеналу практичних засобів психологічного

впливу на дійсного та потенційного споживача. Водночас їх застосування повинно враховувати особливості кожного етапу розробки та реалізації рекламної кампанії незалежно від обраної моделі розробки рекламного звернення.

Кожний сегмент потенційної аудиторії споживачів володіє особливими психологічними установками та слідує певним суспільним стереотипам. Завдяки цьому, реклама робить непомітний вплив на психіку людини. Існують три психологічні аспекти, якими вдало користуються рекламісти, такі як потреба в приналежності, потреба в статусі і потреба в любові.

У XIX-XX сторіччі реклама в психології розглядалася як однонаправлений вплив укладачів реклами на споживача. Комерційну рекламу подають у вигляді одностороннього впливу рекламіста на споживача, а психологію реклами – тільки як прикладну дисципліну, необхідну для підвищення ефективності продажів товарів і послуг. Тому необхідно займатися вивченням людського індивідуума, як споживача в основному з метою розробки прийомів подальшого психологічного впливу. При цьому досить широко використовуються такі методи реклами, як навіювання, стереотип, переконання, наслідування, гіпноз, рекламні шоу, соціально-психологічна установка, нейролінгвістичне програмування, технологія типу “25-го кадру” та ін. Головною особливістю новітніх технологій реклами та їх відмінністю від звичайних прийомів є вплив на підсвідомість людини. Результати досліджень в області психології показують, що лише 3% діяльності людини контролює свідомість, а 97% – підсвідомість, тому нескладно зрозуміти причини активності таких технологій [1]

Суть підсвідомого впливу полягає в наступному. Коли людина свідомо розмірковує про факти, події або новини, це означає, що вона їх свідомо побачила або почула. Однак існує можливість передачі символів іншим шляхом, нижче межі нормального сприйняття. Такі повідомлення діють на підсвідомість – їх отримання не відчувається сприйняттям. Це означає, що символи занадто нечіткі або з’являються на короткий проміжок часу, і побачити їх не можливо, тому що звичайна людина їх в змозі їх помітити. Також людини можливо ввести в транс штучно – за допомогою різного цілого ряду прийомів, суть яких в перевантаженні інформаційних каналів – зорового, слухового або чуттєвого. Чим більше каналів інформації завантажено, тим легше піддасться навіюванню людина. Однією з найбільш ефективних методик використання трансу на велику аудиторію є застосування ритмічної музики і миготливого світла. Накладений на ритм текст транслюється безпосередньо в підсвідомість. Такий метод реклами неодноразово використовували кінотеатри під час демонстрації фільму, на екрані з’являлась реклама морозива, напоїв, парфумів і т. п. Спалахи були дуже короткими, але достатніми для того, щоб їх помітити. І як результат, – збільшення обсягів продажу морозива, напоїв, парфумів та іншої продукції, яка рекламується таким чином. [2]

Впливаючи на свідомість або підсвідомість людей, комерційна реклама здатна створювати потреби в рекламованих товарах штучно. Саме тому проблема вивчення ефективності методів психологічного впливу в рекламі, а а також співвідношення впливу і потреб сьогодні вважають основною проблемою психології реклами.

Список використаних джерел

1. Гомєс Іглесіас О. О. Особливості рекламного впливу на споживача // О. О. Гомєс Іглесіас, Ланда Я.І., Устименко В. А. // Всеукраїнська наукова конференція молодих учених і студентів “Аткуальні проблеми та перспективи розвитку маркетингового управління”. – Київ.: Київський національний університет технологій та дизайну – 2013. – с. 93.

2. Кузьмін О.Є. Методи визначення рекламних витрат підприємства // О.Є. Кузьмін, Н.І. Горбань // Маркетинг в Україні. – 2010. – № 3. – с. 8–12

3. Мошканцев Р. И. Психология рекламы / Р. И. Мошканцев. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 230 с.

4. Окландер І. Хорор-маркетинг: модель впливу на споживачів / І. Окландер// Маркетинг в Україні. – 2010. – № 2. – с. 36-41.

Скиба М. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., доцент Жилінська Л. О.

ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕКЛАМИ ТА ЇЇ ОЦІНКА

Проблема визначення і аналізу ефективності зусиль фірми у сфері реклами достатньо актуальна. Реклама є одним із багатьох, але не завжди найважливішим інструментом активізації продаж – тому виникають труднощі при оцінці її ролі у збільшенні товарообороту. Слід враховувати і те, що крім комерційного реклама має ще й соціальний ефект.

Оцінка ефективності реклами дозволяє: отримати інформацію про доцільність реклами; виявити результативність окремих засобів її розповсюдження; визначити умови оптимально впливу реклами на потенційних споживачів.

Ефективність реклами – це співвідношення результатів (ступеня досягнення цілі) та витрат (на досягнення цілі). При цьому слід звертати увагу на наступні моменти: наявність певних обмежень, котрі враховуються при аналізі ефективності реклами (неможливість врахування та оцінки всіх факторів та відносно точний результат використання реклами), вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на ефективність реклами та різноманітність оцінки ефективності реклами різноманітними суб’єктами ринку.

Щоб виготовити дійсно ефективну рекламу, яка змогла б принести успіх суб’єктам господарювання в умовах економічної кризи, слід враховувати наступні основні види оцінки її ефективності: медіа-метричну, економічну, психологічну. Розглядаючи ці підходи, можна відмітити, що мова йде про чисельну та кількісну оцінку параметрів розміщення реклами, ефект, який приносить дана реклама, вплив реклами на споживача своєю неповторністю та глибиною залишених вражень та ступінь залучення уваги споживачів.

На практиці для виміру дієвості реклами застосовують бухгалтерські і статистичні дані про зміни в реалізації продукції. І хоч дістати такі дані в сучасних умовах не є проблемою, сам процес визначення ефективності може бути досить складним. Річ у тому, що економічний ефект від реклами у більшості випа-

дків помітний не одразу, інколи навіть через декілька місяців. Це особливо актуально на виробництві, в промисловості, де придбання товару не є спонтанним, а потребує ретельних розрахунків та обґрунтувань.

Крім того, зміна об'ємів реалізації може бути спричинена й іншими факторами, котрі можуть сильніше впливати, ніж реклама, наприклад, зниження або зростання рівня доходів споживачів або інфляція. Тому виміряти економічну ефективність реклами дуже важко. За умов високої культури ведення бізнесу й гарних відносин з конкурентами можна порівняти два схожих підприємства, на одному з яких проводилися рекламні заходи, а на іншому ні. Саме за відхилення показників на останньому з них й можливо робити висновки про безпосередній вплив інших факторів.

У порівнянні двох підприємств можуть бути різні позитивні моменти. Насамперед, із розрахунків виключається та частина додаткової реалізації, котра отримана за рахунок інших факторів, а інша частина прибутку є головним джерелом інформації.

При дослідженні ефективності реклами необхідно отримувати відомості про всі фактори, котрі впливають на досягнення цілей з мінімальними витратами грошових коштів та часу. Саме це дасть змогу заощадити гроші та усунути неефективну рекламу.

Список використаних джерел

1. Гомєс Іглесіас О. О. Особливості рекламного впливу на споживача // О. О. Гомєс Іглесіас, Лапа А. В. // Всеукраїнська наукова конференція молодих учених і студентів "Аткуальні проблеми та перспективи розвитку маркетингового управління". – Київ.: Київський національний університет технологій та дизайну – 2013. – с. 94.

2. Миронов Ю. Основи рекламної діяльності [Електронний ресурс] / Ю. Миронов, Р. Крамар. – Режим доступу: http//tourlib.net/books_others/reklama5/htm

3. Цігельник. І. Ефективність реклами [Електронний ресурс] / І. Цігельник – Режим доступу: http//neoplast.com.ua

СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОЗНАВЧИХ ПРОБЛЕМ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО, АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Бальсанко К. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н, доцент Тульчевська Н. В.

ФОРМИ ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ

Згідно з ч. 3 ст. 13 ЦК України не допускаються дії особи, що вчиняються з наміром завдати шкоди іншій особі, а також зловживання правом в інших формах.

Зі змісту цієї статті вбачається, що будь-які дії, вчинені із наміром завдати шкоди, навіть якщо ця мета не була єдиною чи принаймні головною, є формою зловживання правом. Окрім того, аналіз змісту норми дає підстави вважати, що, на думку законодавця, існують й інші форми зловживання правом, однак жодних критеріїв та ознак відповідних "інших форм" у тексті ч. 3 ст. 13 ЦК України не наведено.

Дії, що іменуються зловживанням правом, насправді вчиняються за межами права, коли особа переходить межі дозволеного, діє всупереч праву. Зловживання правом має місце в разі вчинення суб'єктом дій у межах належного йому суб'єктивного права, тобто в рамках тих можливостей, які складають зміст цього права, однак із використанням таких форм його реалізації, які виходять за встановлені законом межі здійснення права.

Сучасними вітчизняними науковцями під зловживанням правом пропонується розуміти вольову, нерозумну і недобросовісну поведінку особи (групи осіб), яка характеризується прямим або непрямим інтересом на заподіяння шкоди учасникам правовідносин і тягне для них негативні наслідки у вигляді певних позбавлень і обмежень прав.

З урахуванням положень чинного ЦК України, правового регулювання відповідних відносин у європейських країнах, під впливом доктрини приватного права яки розвивали засади вітчизняного цивільного права з дореволюційних часів, а також зважаючи на усталене вживання термінів, можна визнати обґрунтованим розширене розуміння категорії "зловживання правом" як такої, що включає і шикану, і всі інші випадки недобросовісного здійснення особою свого права.

В залежності від підгалузі цивільного права, яким зловживає особа, можна розрізняти зловживання речовими правами, зобов'язальними правами, спадковими правами, особистими немайновими правами, правами, що виникають у сфері інтелектуальної власності.

Так, здійснення власником змін в належній йому квартирі, що спричинили порушення прав власників інших квартир багатоквартирного житлового будинку є прикладом зловживання речовим правом.

Опублікування твору, внаслідок чого порушено права інших людей на таємницю їх особистого і сімейного життя, є прикладом зловживання правом, що виникає у сфері інтелектуальної власності.

Вчинення особою умисних дій, спрямованих на перешкоду спадкодавцеві скласти заповіт, внести до нього зміни або скасувати заповіт, і сприяння цим виникнення права на спадкування у неї самої є прикладом зловживання спадковим правом.

Вчинення релігійних або національних обрядів, внаслідок яких завдається шкода життю та здоров'ю інших осіб, слід віднести до зловживання особистими немайновими правами.

Прикладом зловживання зобов'язальним правом може слугувати вчинення обдарованим під час використання речі, отриманої за договором дарування, що становить історичну, наукову, культурну цінність, дій, в результаті яких ця річ може бути знищена або істотно пошкоджена.

Узагальнюючи наведене, слід визнати, що категорія зловживання правом є тим інструментом правового регулювання, який дає можливість зберігати баланс інтересів учасників цивільних правовідносин. На наш погляд, такий підхід повною мірою відповідатиме функціям, які сьогодні покладаються на цивільне право. "Сучасне цивільне право начебто каже людині: якщо тобі дозволено бути в певних межах егоїстом, то це не означає, що ти можеш бути злим: *malitiis non est indulgendum*".

Бєлова Г. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя.
Науковий керівник – к. ю. н, доцент Воронова О. В.

РОЗШИРЕННЯ ЗАПОВІДАЛЬНОЇ СВОБОДИ

Принцип свободи заповіту тісно пов'язаний з загальносуспільним принципом диспозитивності цивільно-правового регулювання. Будь-яка дієздатна особа має право скласти заповіт, розпорядитись на свій розсуд всім своїм майном або його частиною і визначити коло спадкоємців.

Держава зацікавлена у тому, щоб громадянин максимально використав надані йому права, оскільки будь-яке суб'єктивне право має соціальну цінність лише за умови його реального здійснення.

Проте заповідальна свобода має і певні негативні риси. Заповідач може позбавити майна своїх найближчих родичів та членів сім'ї, в тому числі і тих, кого за життя він зобов'язаний утримувати. Тому спадкове законодавство будується на оптимальному співвідношенні інтересів приватної особи з інтересами публічними.

За законодавством України право на обов'язкову частку спадщини надано малолітнім, неповнолітнім та непрацездатним дітям померлого, непрацездатному подружжю та непрацездатним батькам (ст.

1241 ЦК України). Розмір обов'язкової частки спадщини повинен складати не менше половини від частки, яка б належала спадкоємцю при спадкуванні за законом.

Право на обов'язкову частку у спадщині надано окремим категоріям спадкоємців у Великій Британії, Німеччині, Іспанії, Португалії, Франції. Від права спадкоємців на обов'язкову частку у спадщині не відмовились і республіки пострадянського простору – Азербайджан, Білорусь, Казахстан, Киргизстан, Молдова, Латвія, Литва, Туркменистан, Узбекистан та ін.

Суду надано право зменшувати розмір обов'язкової частки із врахуванням відносин, які склалися між спадкоємцями і спадкодавцем. Підставами зменшення розміру обов'язкової частки спадщини спадкоємців за законом можуть бути такі негідні вчинки, які не усувають їх спадкоємців від спадкування, проте за своїм характером є протиправними або аморальними (нехтування батьківськими обов'язками, негідна поведінку у шлюбі, подружня зрада, втрата зв'язків із спадкодавцем, неприязні стосунки із ним; неналежний догляд тощо). Ці обставини повинні доводитись в судовому порядку зацікавленими особами вже після смерті заповідача і в силу об'єктивних обставин суд не завжди має можливість встановити істину по справі, оскільки найбільш зацікавлена особа в наслідках розгляду такої справи із природних причин відсутня.

В країнах континентальної Європи гарантією виконання волі заповідача обрано шлях розширення кола негідних спадкоємців. До останніх віднесені особи, що обмовили спадкодавця, внаслідок чого він був засуджений; вчинили умисний злочин проти спадкодавця або його близьких (батьків, чоловіка, дітей); батьки, що змушували дочок займатися проституцією або вчинили акти насильства щодо них та ін.

Застосування різних підстав усунення спадкоємців від спадщини в доктрині спадкового права оцінюється перш за все в контексті можливого прощення заповідачем негідних спадкоємців. Існує і інша концепція розширення свободи заповіту.

Особа за життя має можливість розпорядитися своїм майном як завгодно – продати, подарувати, обміняти практично без будь-яких обмежень.

Додатковими гарантіями свободи заповіту може бути надання заповідачеві права звернутися до суду з позовом про усунення від спадщини обов'язкових спадкоємців.. В низці країн заповідач за життя може оспорити право своїх спадкоємців на обов'язкову частку. Якщо ж заповідач змінить своє ставлення до осіб, позбавлених рішенням суду права на обов'язкову частку спадщини, він має можливість призначити їх спадкоємцями за заповітом на загальних підставах.

Борзенко І. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Киян В. Я.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ РОБОТИ ЗА ДОГОВОРОМ ПІДРЯДУ ТА ТРУДОВИМ ДОГОВОРОМ

Відповідно до статті 43 Конституції України кожен громадянин має право на працю і це право він може реалізувати шляхом укладення трудового договору або договору цивільно-правового характеру. В процесі фінансово-господарської діяльності організації та фізичні особи використовують працю найманих працівників. Наразі гостро постає проблема щодо правильного оформлення трудових відносин. Ідеться про укладення цивільно-правових договорів з особами і визнання таких договорів трудовими. Так, за договором цивільного характеру наймачеві набагато простіше будувати відносини з виконавцем. Адже він "необтяжений" обширними обов'язками, передбаченими трудовим законодавством. Та й розірвати відносини з такою особою за необхідності набагато простіше, ніж з найманим працівником.

Посилаючись на щорічні підсумки роботи Державної служби України з питань праці (далі – Держпраці), що наведена на їх офіційному веб-порталі, можна зробити висновок, що починаючи з 2015 р. і по сьогодення розпочався період активізації влади в напрямку протидії прихованій праці. З метою викриття прихованих трудових відносин було розроблено новий порядок здійснення контролю та нагляду за додержанням законодавства про працю, а стаття 265 КЗпП, у якій йдеться про відповідальність за порушення законодавства про працю, була доповнена новими фінансовими санкціями. За даними Держпраці, у 2016 р. органами було перевірено 17 977 суб'єктів господарювання з питань дотримання законодавства про працю та зайнятості, серед яких у 81% було виявлено порушення. Так, наприклад, органами Держпраці було встановлено, що 975 осіб надавали послуги/виконували роботи за цивільно-правовими договорами, які мали ознаки трудових.

З урахуванням визначених правовідносин можна виокремити такі відмінності трудового договору від цивільно-правового.

При роботі за трудовим договором:

– обсяг виконуваної роботи визначається у вигляді професії, спеціальності, кваліфікації чи посади, визначеної відповідно до класифікатора професій. Робоче місце створюється роботодавцем і він забезпечує всі необхідні умови праці, необхідні для виконання визначених договором робіт;

– працівник підпорядковується внутрішньому трудовому розпорядку роботодавця, конкретним його посадовим особам;

– виконує роботи відповідно до графіку чи режиму роботи, встановленому роботодавцем;

– за виконання робіт працівникові нараховується та виплачується заробітна плата у строки та в розмірі визначені законодавством.

При виконанні робіт за цивільно-правовим договором:

– обсяг виконуваної роботи визначається у вигляді конкретних фізичних величин, які підлягають вимірюванню та можуть бути відображені в акті їх приймання;

– підрядник виконує визначені договором роботи на власний страх та ризик;

– договором встановлюються початковий та кінцевий терміни, в межах яких підрядник повинен виконати визначені договором роботи відповідно до власного графіку роботи та виходячи лише з власних можливостей;

– підряднику за виконання визначеної договором та зданої відповідно до акту роботи виплачується дохід у розмірі, встановленому самим договором. До цього доходу крім винагороди може включатись й вартість інших витрат, які поніс підрядник при виконанні роботи.

Якщо брати практику розрізнення цих правовідносин, то органи Держпраці вдаються до аналізу сутності цих відносин (характер виконуваної роботи, наявність ознак трудових відносин), а також беруть до уваги такі суб'єктивні чинники як наявність у штаті посад з аналогічними функціями (як і ті, що вже виконуються за цивільно-правовими договорами), переукладання договору тощо.

Підсумовуючи вищенаведене, доцільно зауважити, що трудове законодавство забезпечує особі, яка працевлаштовується на роботу за трудовим договором, певні гарантії. Переваги цивільно-правових форм найму здебільшого існують для наймачів чи власників і те, що в договірному регулюванні суспільних відносин притаманний принцип свободи договору. Однак громадянам слід пам'ятати, що суттєво незахищеними залишаються їх права та інтереси як фактичних виконавців, що зголошуються для роботи за цивільно-правовим договором, у порівнянні тими, хто працює за трудовим.

Гак О. С.
Класичний приватний університет м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н. Гамбург І. А.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ В УКРАЇНІ

Процес системних змін у державотворенні України, що відбуваються нині в суспільстві, пов'язаний з модернізацією та реформуванням органів державної виконавчої влади, зокрема і системи органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів. Адже від ефективної діяльності цієї системи, завданням якої є, відповідно до Закону України "Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів", своєчасне, повне і неупереджене примусове виконання рішень значною мірою залежить формування довіри населення до влади, зокрема і судової, більшість рішень якої виконується в примусовому порядку саме цими органами та особами. Результативність такого виконання у останні роки далека від бажаного: за 2010 р. в Україні фактично виконано тільки 20% рішень, за якими стягнуто лише 7% грошових коштів, за 2016 р. – взагалі 1% Цим самим підтверджується порушення конституційного принципу щодо обов'язковості виконання судових рішень на всій території України, а невиконання будь-якого рішення не тільки підриває авторитет органів законодавчої, виконавчої та судової влади, а й ускладнює виконання ними повноважень, передбачених Конституцією та законами України. Однією з причин такого становища є недосконалість механізму правового регулювання організаційних засад діяльності державної виконавчої служби, що спричинило необхідність модернізації цієї інституції, відмови від попередньої і впровадження нової моделі організації системи примусового виконання рішень судів та інших органів чи уповноважених посадових осіб.

Указ Президента України від 9 грудня 2010 р. започаткував новий етап реформування державної виконавчої служби України, єдиного державного органу, на який покладено одну з найважливіших функцій держави – реалізацію державної політики у сфері виконання рішень судів та інших органів чи уповноважених посадових осіб. В основі визначених напрямів реформування державної виконавчої служби покладений комплексний підхід, націлений на те, щоб сконцентрувати виконавчу діяльність в одному відомстві і виключити дублювання управлінських та інших функцій з боку інших органів виконавчої влади. У такому вигляді централізована система органів примусового виконання рішень могла б стати ефективним засобом реального відновлення порушених прав та інтересів фізичних і юридичних осіб.

Законом України "Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів" започаткований інститут приватних виконавців. Такі новації обумовлені тим, що державні виконавці не справляються з покладеними на них завданнями: по-перше, тому що навантаження на них перевищує розумно допустимі межі. По-друге, кульгає мотивація державних виконавців домагатися виконання рішень. У підтримку формування корпусу приватних виконавців наводиться аргумент, що приватні виконавці будуть ефективніше державних саме за рахунок мотивації: виконав рішення – заробив грошей і отримав нового клієнта, якщо не виконав рішення – залишився без грошей і без нових клієнтів.

Основними проблемами запровадження інституту приватних нотаріусів, як вбачається, є недовіра основної маси громадян до нового, тобто на початковому етапі варто очікувати неприйняття громадянами і суб'єктами господарювання системи приватних виконавців як ефективного інструменту виконання рішення. Також проблемою є відсутність у можливих кандидатів відповідної практики; системний конфлікт в законодавстві при взаємодії приватних і державних виконавців (не врегульовано процес об'єднання проваджень і розподілу грошових коштів у випадку, якщо гроші стягуються з одного боржника, а документи про стягнення знаходяться і у приватного, і у державного виконавця). Саме практика виявить неузгодженості та прогалини у правовому регулюванні. Головне – їх своєчасне усунення для вдосконалення механізму примусового виконання судових та управлінських рішень.

Двірник Є. С.
Класичний приватний університет м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. .ю. .н. Гамбург І. А.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ РЕЧОВИХ ПРАВ В УКРАЇНІ

Становлення ринкової економіки, приватизація земельних ділянок, підприємств, квартир та інших об'єктів державного та комунального майна, розвиток іпотечного кредитування сприяють швидкому розвитку ринку нерухомості в Україні. У зв'язку з чим питання державної реєстрації речових прав на нерухоме майно набули особливого значення. Однак процес формування організаційно-правових засад державної

реєстрації речових прав на нерухоме майно в Україні йде досить суперечливо і складно. У сучасній юридичній літературі і в сформованій практиці спостерігається явна недооцінка значення та ролі державної реєстрації прав на нерухомість як однієї з найважливіших гарантій держави щодо охорони майнових прав громадян і юридичних осіб.

Світовий досвід показує, що для захисту прав на нерухомість – як приватних власників, так і держави, надання гарантій інвесторам необхідно створити дієву ефективну реєстраційну систему. Вона гарантує надійність і гласність цивільного обороту нерухомості, доступна для її власників і містить в собі значний об'єм об'єктивної інформації про права на нерухомість. Крім того, державна реєстрація речових прав на нерухоме майно є однією з найважливіших елементів правового режиму нерухомості. На сьогодні в світовій практиці існують дві системи державної реєстрації прав на нерухомість: титульна та актова. Титульна система передбачає реєстрацію прав на об'єкти нерухомості, а актова – реєстрацію правочинів з нерухомістю.

1 липня 2004 р. Верховною Радою України було прийнято Закон України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень". Тим самим було зафіксоване проходження важливого, рубіжного етапу на шляху формування в Україні нової, цивілізованої системи державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. З 1 січня 2013 р. в Україні функціонує класична титульна система реєстрації прав на нерухомість та її обтяжень. Правочини з нерухомістю не реєструються, проте реєстрації підлягають речові права на нерухомість та їх обтяження.

У законодавстві та на практиці не вирішено багато проблем, серед яких головними є питання мети та правових принципів реєстрації речових прав на нерухоме майно. Їх відсутність позбавляє правового регулювання у сфері нерухомості необхідного впорядкування і ефективності. Аналіз законодавства говорить про те, що зміни в законодавстві в основному направлені на вирішення конкретних проблем і не носять системний характер. Відсутня концепція розвитку адміністративного законодавства, яка б визначала основні положення, спрямовані на удосконалення адміністративно-правових норм, що в свою чергу забезпечило створення правового інституту державної реєстрації речових прав на нерухоме майно.

Сучасний стан адміністративно-правового регулювання у цій сфері характеризується неповнотою відомостей про права на нерухоме майно, які виникли до 2013 року. Окремі аспекти державної реєстрації не набули належного врегулювання, вимагають подальшого удосконалення.

Ще однією суттєвою проблемою реєстрації речових прав на нерухоме майно є забезпечення контролю за надходженням до державного бюджету коштів від оподаткування нерухомості. Для того, щоб збирати податки в повному обсязі, держава в особі податкових органів повинна володіти вичерпною інформацією як про власників (користувачів) об'єктів нерухомості, так і про факти розпорядження цими об'єктами, пов'язаними з отриманням доходу. Відомо, що нині значна кількість власників об'єктів нерухомості володіють ними без державної реєстрації. Не отримуючи дані про ці об'єкти, податкові органи не нараховують відповідні податки на такі об'єкти.

Отже, необхідно сформувати концепцію системи правового регулювання державної реєстрації речових прав на нерухоме майно для забезпечення умов ефективного використання і розвитку в інтересах як громадян, так і держави.

Дегтярьова О. П.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Киян В. Я.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОФОРМЛЕННЯ СПАДЩИНИ

Регулювання цивільних правовідносин щодо спадкування за законом здійснюється за допомогою правових норм, встановлених в Цивільний кодекс України (далі – ЦК України), Податковий кодекс України (далі – ПК України), законах України та інших нормативних актах.

Актуальним є вивчення та аналіз питання вирішення нововведеннями в ПК України проблеми спрощення оформлення спадщини для найбільш близьких родичів спадкодавця, а саме для спадкоємців першої та другою черги.

До 01.01.17 р. діяла норма ПК України про оподаткування доходу, отриманого платником податку в результаті прийняття ним у спадщину, де, беручи до уваги почерговість спадкування, за нульовою ставкою оподатковувалась вартість власності, що успадковується членами сім'ї спадкодавця першого ступеня споріднення. Спадкоємці другої черги мали оплачувати податок 5% від вартості майна за для прийняття спадщини, що для багатьох громадян стало фінансовою проблемою та перешкодою в отриманні спадщини. Окрім сплати податку, першочергово необхідно було проводити оцінку майна.

Окремим проблемним питанням було оформлення спадщини в сільській місцевості, де сплата податку за отримання майна в спадок і плата за проведення оцінки майна в рази більша, ніж ринкова вартість такого майна. Враховуючи те, що мінімальний тариф на оцінку в Україні починається з 600–800 грн та може досягати декількох тисяч гривень, суб'єкти оціночної діяльності нехтували реальною вартістю старих сільських садиб, значно завищуючи цінність нерухомого об'єкта (щоб отримати більшу оплату), та вносили в документи вартість таких садиб, аналогічну сумам цінності приміських маєтків.

Для вирішення зазначених вище проблем парламентарями було прийнято Закон № 1910-VIII від 23.02.2017, яким вносяться зміни до ПК України щодо оподаткування спадщини та уточнення деяких положень.

З урахуванням цього, оформлення об'єктів спадщини для спадкоємців першої та другою черги вже не потребує послуг суб'єктів оціночної діяльності для проведення оцінки успадкованих об'єктів спадщини для цілей оподаткування, оскільки оподатковуються за нульовою ставкою.

Також до нововведень слід віднести доповнений перелік суб'єктів спадкування. До спадкоємців першої черги тепер відносяться ще й усиновлені, а до другої – онуки. Повний перелік тепер має такий вигляд: за першим ступенем є члени сім'ї фізичної особи першого ступеня споріднення вважаються її батьки, чоловік або дружина, діти такої фізичної особи, у тому числі усиновлені; за другим ступенем – рідні брати

та сестри, баба та дід з боку матері й з боку батька, а також онуки. При цьому для всіх інших спадкоємців податок залишається у розмірі 5%.

Перевагами таких змін є: вирішення питання багаторічного неоформлення спадщини спадкоємцями другої черги в зв'язку з їх небажанням оплачувати процедуру; не буде проводитися оцінка об'єктів спадщини (для цілей оподаткування), які успадковуються членами сім'ї спадкодавця першого та другого ступенів споріднення, що також першочергово мало в собі фінансовий аспект; членами сім'ї фізичної особи першого ступеня споріднення для цілей розділу IV ПК України вважаються її батьки, її чоловік або дружина, діти такої фізичної особи, у тому числі усиновлені, що уточнює перелік спадкоємців, що зазначені в статті 1261 ЦК України; членами сім'ї фізичної особи другого ступеня споріднення для цілей розділу IV ПК України вважаються її рідні брати та сестри, її баба та дід з боку матері і з боку батька, онуки, що доповнює перелік, зазначений статті 1262 ЦК України; оптимізація з боку кількості звернень до суб'єктів оціночної діяльності.

Недоліком таких нововведень є те, що для всіх інших спадкоємців залишається податок у розмірі 5%. Негативною стороною також є зменшення кількості надходжень до Держбюджету.

Жарко О. Г.
Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності Національної академії правових наук України,
Київський кооперативний інститут бізнесу і права

ПРАВО НА ОПРИЛЮДЕНННЯ ТВОРУ ЯК ОДНЕ ІЗ ОСОБИСТИХ МАЙНОВИХ ПРАВ СПІВАВТОРА

До числа особистих немайнових прав співавтора відноситься право на оприлюднення твору. Оприлюдненим вважається твір, якщо його за згодою всіх співавторів опубліковано, публічно виконано, публічно показано, передано по радіо чи телебаченню або будь-яким іншим способом вперше доведено до загального відома. Сутність оприлюднення виявляється в забезпеченій юридичній можливості, передбаченій в Законі України "Про авторське право і суміжні права" право кожного із співавторів будь-яким правомірним способом оголосити свій твір як об'єкт авторського права.

Вперше доведення до загального відома твору, створеного у співавторстві не обмежується лише конкретними діями, що спрямовані на забезпечення загального доступу до такого твору, а й в першу чергу передбачає волю та бажання одного із співавторів на таке оприлюднення. Водночас включає заборону без дозволу кожного співавтора здійснювати заходи щодо оприлюднення спільного твору.

Тобто, право на оприлюднення передбачає можливість кожного із співавторів опублікувати, публічно показати або виконати, доручити передати по радіо чи телебаченню або будь-яким іншим способом вперше довести до широкого кола суб'єктів свою творчу інтелектуальну діяльність у вигляді твору як об'єкта авторського права, створеного у співавторстві. Важливим також є те, що при оприлюднені твору повинні забезпечуватися всі особисті майнові та немайнові права кожного співавтора. Співавтори повинні пам'ятати про те, що доведення до широкого кола осіб свого твору можливе лише один раз. У разі повторного випуску такого твору, таке право набуває інший правовий статус і підлягає регулюванню таких правовідносин за допомогою інших норм авторського права. Також потрібно зауважити, що будь-яке примушування до надання згоди хоча б одного із співавторів на оприлюднення твору, створеного у співавторстві не допускається, тобто при виникненні таких розбіжностей законодавство у сфері авторського права та судова практика наголошує про можливість звернення особи до суду з метою захисту своїх авторських прав та неможливості скористатися своєю творчою інтелектуальною діяльністю.

Іоффе В. Л.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н. Дащенко О. В.

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИРІШЕННЯ ПОДАТКОВИХ СПОРІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Процес державотворення щодо становлення України як правової, соціальної, демократичної держави першочергово потребує захисту прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб – суб'єктів будь-яких правовідносин. Важливою сферою такого захисту є система оподаткування з охороною та захистом платників податків, що відбувається у тому числі в порядку адміністративного судочинства. У теперішній час актуалізуються питання щодо порядку вирішення податкових спорів, враховуючи все зростаючий ступінь конфліктності інтересів сторін таких спорів – правозобов'язаних суб'єктів податкового права (платників податків) та публічно-владних учасників податкових відносин (контролюючих органів). Проте в сучасній науці податкового права немає одностайності щодо визначення податкових проваджень як особливої процесуальної форми спірних податкових відносин.

Правовідносини щодо розгляду справ з податкових спорів регулюють матеріальні та процесуальні норми, що містяться у Кодексі адміністративного судочинства України, Податковому кодексі України, інших нормативно-правових актах, серед яких важливе місце займають оглядові та інформаційні листи Вищого адміністративного суду України. Законодавством регламентується неюрисдикційне (адміністративне) податкове провадження, юрисдикційне (судове) податкове провадження та податкове провадження з притягненням особи, яка вчинила правопорушення у сфері оподаткування, до юридичної відповідальності. В межах провадження встановлюються особливості порушення справ, судового розгляду та перегляду судових рішень. Аналіз цього законодавства, а також судової практики з податкових питань дозволяє зробити висновок, що особливість провадження у справах з податкових спорів у адміністративному судочинстві полягає у тому, що воно має, з одного боку, загальні ознаки, характерні для адміністративно-судових проваджень, а з іншого – специфічні, зумовлені предметом податкового спору та суспільними відносинами, які виникають у сфері оподаткування.

Останнім часом на процес вирішення податкових спорів в адміністративному судочинстві впливають негативні фактори, що унеможливлює належний захист прав та інтересів платників податків. Це, наприклад, невідповідність сучасної системи оподаткування реальному суспільно-економічному становищу в державі, в якому велика частка економіки перебуває в тіньовому секторі; наявність застарілих норм у податковому законодавстві, колізій між нормами Податкового, Цивільного та Господарського кодексів України; постійне зростання кількості ухилень від сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів; різке збільшення поданих платниками податків апеляційних і касаційних скарг тощо.

Перелічені чинники обумовлюють необхідність удосконалення правової регламентації вирішення податкових спорів в адміністративному судочинстві. Це, насамперед, усунення колізій між нормами Податкового, Цивільного та Господарського кодексів України; уніфікація податкової термінології, однакове визначення та застосування таких понять, як "податкове провадження", "податковий процес", "податкова процедура", "податкове зобов'язання" та ін.; враховування досвіду з практики Європейського суду з прав людини; виведення системи адміністративних судів з-під політичного впливу тощо. Не менш важливим є і формування судового корпусу незалежними від влади суддями, з високими професійними та моральними якостями.

Капуста А. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Орлова І. М.

ЩОДО СТРОКІВ ВИРІШЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ

За останні роки була проведена колосальна робота з удосконалення та розвитку функціонування системи господарського судочинства як у галузі судоустрою, так і в сфері регламентації процесуальної діяльності. Водночас ця система юрисдикції, як і судова система в цілому, функціонують ще не досить ефективно.

Ефективність господарського судочинства вимірюється доступністю, справедливістю, неупередженістю, об'єктивністю й законністю правосуддя, а також оптимальністю строків прийняття остаточного судового рішення у справі.

Господарсько-процесуальним законодавством України встановлено строк вирішення спору господарським судом, оскільки він є одним з основних процесуальних інститутів, який забезпечує виконання базових вимог правосуддя, закріплених Конституцією України, законами України та нормами міжнародного права.

Так, ст. 69 Господарського процесуального кодексу України передбачає, що спір має бути вирішено господарським судом у строк не більше двох місяців від дня одержання позовної заяви. А спір про стягнення заборгованості за опротестованим векселем має бути вирішено господарським судом у строк не більше одного місяця від дня одержання позовної заяви. У виняткових випадках за клопотанням сторони, з урахуванням особливостей розгляду спору, господарський суд ухвалою може продовжити строк розгляду спору, але не більш як на п'ятнадцять днів.

Отже, у господарському процесі двох місяців (у загальному випадку) або одного місяця (у спорах про стягнення заборгованості за опротестованим векселем), які ст. 69 Господарського процесуального кодексу України надано суду першої інстанції для вирішення справи по суті, має бути цілком достатньо для прийняття зваженого та законного рішення у справі будь-якого ступеня складності.

Тоді постає питання, як має вчиняти суддівський склад під час розгляду складних господарських спорів, що потребують більшого проміжку часу, ніж відведено законодавством (навіть з урахуванням можливості продовження строку розгляду спору на п'ятнадцять днів).

Складається враження, що на першому місці має бути дотримання строків розгляду справи, а не якість здійснюваного правосуддя і, як наслідок, можливість притягнення суддів до відповідальності в разі порушення строку розгляду справи.

Одним зі шляхів вирішення проблеми визначення строків прийняття остаточного судового рішення у справі може бути встановлення для розгляду господарських спорів так званих "розумних строків": суддя має визначати тривалість вирішення спору, спираючись на здійснену ним оцінку розумності строку розгляду в кожній конкретній справі, враховуючи її складність, поведінку учасників процесу, можливість надання доказів тощо. Притягнення суддів до відповідальності, якщо строк для прийняття остаточного рішення продовжують без аргументації, потрібно залишити.

Запропоновані зміни мають бути внесені до ст. 69 Господарського процесуального кодексу України.

Киян Є. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Воронова О. В.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ТЕРМІНІВ ДОСТАВКИ ВАНТАЖІВ

Процес переходу України до розвинутої ринкової економіки зумовив гостру потребу у створенні певної сприятливої правової бази для розвитку підприємництва в нашій країні. В цих умовах важливого значення набуває проблема подальшого розвитку і вдосконалення правового регулювання суспільних відносин у сфері перевезення вантажів. Сьогодні жодна юридична чи фізична особа не можуть обійтися без послуг перевезення вантажів автомобільним транспортом, який відрізняється від інших видів транспорту рядом позитивних особливостей. Актуальність теми обумовлена недосконалістю правового регулювання договорів перевезення вантажів автомобільним транспортом та відсутністю у вітчизняній юридичній науці новітніх комплексних досліджень з даної проблематики.

Один з головних обов'язків перевізника є збереження вантажу з моменту прийняття його до перевезення та до видачі одержувачеві. Тому Цивільний кодекс України (далі – ЦК), Закони України "Про

транспорт", "Про автомобільний транспорт", Статут автомобільного транспорту (далі – САТ) містять статті, присвячені відповідальності за незбереження вантажу. Виходячи з їх змісту, незбереженням вантажу є його втрата, нестача, псування або пошкодження.

Втрата вантажу – це не лише фізична загибель, крадіжка або знищення вантажу, прийнятого до перевезення. Відповідно до ч. 2 ст. 919 ЦК вантаж, не виданий одержувачеві на його вимогу протягом тридцяти днів після спливу строку його доставки, якщо більш тривалий строк не встановлений договором, транспортними кодексами (статутами), вважається втраченим. Тому, для покладання відповідальності на автоперевізника за повну втрату вантажу практично не має значення чи втрачений він фактично, чи ще знаходиться в дорозі, чи виданий іншій особі.

Відповідно до ст. 13 Закону "Про транспорт", підприємства транспорту відповідають за втрату, нестачу, псування і пошкодження прийнятих для перевезення вантажу та багажу у розмірі фактичної шкоди, якщо вони не доведуть, що втрата, нестача, псування або пошкодження сталися не з їх вини.

Автоперевізник звільняється від відповідальності також тоді, коли вантаж для перевезення був виданий без вказівки в товарно-транспортних накладних про те, що при перевезенні, навантаженні або вивантаженні він потребує особливих умов чи обережності. Якщо ж він не має таких особливостей, то зроблена вказівка у транспортній накладній не має вирішального значення.

ЦК України також містить норму, відповідно до якої перевізник відповідає за втрату, нестачу, псування або пошкодження прийнятого до перевезення вантажу, у розмірі фактичної шкоди (ч. 2 ст. 924). Таку ж норму містять і вищезазначені нормативно-правові акти. Так, відповідно до ч. 3 ст. 314 ГК, ст. 68 Закону України "Про автомобільний транспорт", ст. 136 САТ за шкоду, заподіяну при перевезенні вантажу, перевізник відповідає: у разі втрати або нестачі вантажу – в розмірі вартості вантажу, який втрачено або якого не вистачає; у разі пошкодження вантажу – в розмірі суми, на яку зменшилася його вартість; у разі втрати вантажу, зданого до перевезення з оголошенням його цінності, – у розмірі оголошеної цінності, якщо не буде доведено, що вона є нижчою від дійсної вартості вантажу.

Відповідно до ст. 923 ЦК України передбачена відповідальність за прострочення доставки вантажу, де перевізник зобов'язаний відшкодувати другій стороні збитки, завдані порушенням строку перевезення, якщо інші форми відповідальності не встановлені договором, транспортними кодексами (статутами). Як бачимо, законодавець в ЦК України змінив норму, що регулює відповідальність за прострочення у доставці. Нагадаємо, що ст. 364 ЦК УРСР містила норму, в якій зазначалось, що розмір штрафів, що стягуються з автотранспортних організацій за прострочення в доставці вантажу визначається САТ УРСР в залежності від тривалості прострочення. Тобто, якщо раніше з ЦК УРСР чітко випливало, що відповідальність перевізника виявлялась у сплаті штрафу, то зараз ЦК України не заперечує й іншого прояву відповідальності перевізника, причому визначатися вона може і в договорі.

З урахуванням викладеного вище, вважаємо, що строки розшуку вантажів, зазначені в ЦК і в САТ, є завищеними, оскільки сучасні технічні засоби дозволяють швидко встановити місцезнаходження вантажу, а територія України порівняно невелика. Тому, для визначення строків розшуку доцільно застосовувати поняття "розумний строк".

Левченко В. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., Макух О. В.

ЗНАЧЕННЯ РІШЕНЬ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ У ФІНАНСОВО-ПРАВОМУ РЕГУЛЮВАННІ

Незважаючи на масштабне реформування фінансової системи України, суперечність нормативно-правових актів, що регулюють фінансові відносини, є очевидною. Відсутність ясності й однозначності в розумінні змісту фінансово-правових норм суб'єктами фінансових правовідносин провокують виникнення багаточисленних колізій, більша частина яких вирішується саме в судовому порядку. При цьому ключове місце у з'ясуванні сутності фінансово-правових норм, вирішенні спірних ситуацій посідають Рішення Конституційного Суду України (далі – КС України), в яких висловлюються правові позиції щодо різних аспектів публічної фінансової діяльності. Водночас, залишається відкритим питання стосовно того, чи можна вважати такі Рішення джерелами фінансового права.

Реалії сьогоднішнього дня є такими, що відповідно до Конституції України і Закону "Про Конституційний Суд України" КС України не може змінювати фінансово-правову норму, що інтерпритується. У той же час його Рішення про визнання неконституційними законів або їх окремих положень об'єктивно породжують виникнення нового правового обов'язку для суб'єктів фінансових правовідносин. Причому йдеться не лише про так звану "негативну правотворчість", коли КС України визнає неконституційним певне положення нормативного акта, через що воно втрачає юридичну силу. Нерідко КС України виступає й "позитивним законодавцем", формулюючи правові позиції нормативного характеру, що мають загальнообов'язковий характер. Саме тому можна припустити, що Рішення КС України мають такі властивості: 1) є формально визначеними (вони мають письмову форму і містять правову позицію, яка стосується процесів мобілізації, розподілу і використання коштів публічних фондів); 2) обов'язковими (що передбачає необхідність узгодження поведінки суб'єктів фінансових правовідносин з положеннями, викладеними в таких Рішеннях, а також обумовлює здатність його використання незалежно від акта, що інтерпретується, шляхом відповідного посилання на свої попередні Рішення. Недотримання таких рішень суб'єктами правовідносин повинні визнаватися правопорушенням); 3) нормативними (у них закріплюються розпорядження, розраховані на невизначену кількість їх застосування, реалізація Рішень у конкретних фінансових правовідносинах не припиняє їх дію); 4) загальновідомими (Рішення обов'язково оприлюднюється на офіційному веб-сайті Суду та публікується у "Віснику Конституційного Суду України"); 5) мають юридичну силу (є остаточними і не

підлягають оскарженню, набирають чинності з моменту їх прийняття, не потребують будь-якого підтвердження іншими органами держави – вони діють безпосередньо, не можуть бути скасовані шляхом повторного прийняття такого ж акта).

Водночас слід визнати, що деякі Рішення КС України мають доволі спірний характер, що обумовлює виникнення певних проблем у разі законодавчого визнання таких актів джерелами фінансового права. Наприклад Рішення Конституційного Суду України, в яких висловлені правові позицій стосовно предмету закону "Про Державний бюджет".

Відповідно до п. 24 ч. 1 ст. 2 Бюджетного кодексу України це закон, який затверджує Державний бюджет України та містить положення щодо забезпечення його виконання протягом бюджетного періоду. У той же час у Бюджетному кодексі України не дається визначення поняття "Державний бюджет". Ст. 95 Конституції України, згідно з якою виключно законом про Державний бюджет України визначаються будь-які видатки держави на загальносуспільні потреби, розмір і цільове їх спрямування, на яку в основному посилається Конституційний Суд України у своїх рішеннях, лише містить вимогу щодо обов'язковості включення всіх видатків до закону про Державний бюджет України (закріплює принцип повноти Державного бюджету України).

Так, певний інтерес становить Рішення КС України від 08.07.2016р. № 5-рп/2016 у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності (констуційності) положень пункту 11 Прикінцевих положень Закону України від 25 грудня 2015 року № 928-VIII "Про Державний бюджет України на 2016 рік". Справа у тому, що за приписами пункту 11 Прикінцевих положень названого вище закону певні норми законів мають застосовуватися у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів та бюджету Фонду соціального страхування України. У зазначенному Рішенні, КС України визнав неконституційними норми, пов'язані із перспективою надання Кабінету Міністрів України повноважень стосовно визначення розміру фінансування певних видатків в державі, а отже із окресленням кола тих положень, що має містити Закон про Державний бюджет.

До вирішення подібних питань КС України долучався неодноразово. У той же час, зважаючи на те, що чітка, виразна правова позиція Суду так і не була сформована, підходи Суду змінювалися, останніми роками спостерігається наявність доволі хибної практики законодавця, що порушує конституційні положення.

Можна наводити й інші, на наш погляд, суперечливі Рішення КС України, що свідчить про існування певних проблем на шляху визнання Рішень Конституційного Суду джерелами фінансового права. Зрозуміло, що правову природу Рішень КС України необхідно чітко означити. У той же час, оскільки більшість таких Рішень дають змогу доволі якісно і досить оперативно усувати існуючі недоліки фінансово-правових норм, а також містять дуже важливі положення, стандарти, необхідні для ефективного функціонування фінансової системи держави в цілому, до визнання таких актів джерелами фінансового права необхідно підходити вкрай обережно.

Олійник В. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя.
Науковий керівник – к. ю. н, доцент Воронова О. В.

ПОРУШЕННЯ УМОВ ЗДІЙСНЕННЯ РЕКЛАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Основним нормативним актом, що регулює рекламну діяльність в Україні, є Закон України від 3 липня 1996 року "Про рекламу". Так, відповідно до статті 1 Закону України "Про рекламу", реклама – це спеціальна інформація про осіб чи продукцію, яка розповсюджується в будь-якій формі та в будь-який спосіб з метою прямого чи опосередкованого одержання прибутку.

У 2003 році законодавче визначення було трансформовано таким чином: реклама – це інформація про особу чи товар (продукцію, роботи, послуги, цінні папери, об'єкти права інтелектуальної власності), розповсюджена в будь-якій формі та в будь-який спосіб і призначена сформувати або підтримати обізнаність споживачів реклами та їх інтерес щодо таких особи чи товару.

Основними принципами рекламної діяльності є: законність, точність, достовірність, використання форм та засобів, які не завдають споживачеві реклами моральної, фізичної або психічної шкоди (ч.1 ст.7 Закону України "Про рекламу".

Сьогоднішній споживчий ринок в Україні має велику кількість товарів, що зумовлює конкуренцію. Якщо, скажімо, років 15 назад всі купували майже одне й те саме (різноманіття просто не існувало), то тепер до товару намагаються привернути увагу покупця, причому це не завжди робиться належним способом. В наші дні без реклами неможна собі уявити навколишній світ, вона стала невідривною часиною суспільного життя. Проте, іноді хочеться, щоб зникли з вулиць яскраві бігборди, сіті-лайти, з екранів телевізорів – докучливі ролики, де Вам в черговий раз пропонують щось спробувати і купити. А особливо хочеться, щоб зникла неякісна рекламна продукція…

Крім того, на афішах часто друкують логотип спонсора, яким виступає певна марка алкоголю, і при цьому не попереджують споживача, що "зловживання алкоголем шкодить вашому здоров'ю", хоча цей напис є обов'язковим. Або, якщо спонсором показу дитячих фільмів є також марка алкоголю/тютюну і її логотип зображено на афіші – порушується закон.

Взагалі, треба зазначити, що український рекламний ринок ще досить молодий, і в країні нема теоретичної бази для створення якісної реклами. Крім того, в самому законодавстві існують певні лакуни, що часто стає причиною низького рівня рекламної продукції.

Для поліпшення іміджу телевізійно-рекламної діяльності українських організаторів на світовому ринку, а також для ефективного розвитку національного ринку послуг з організації телевізійної реклами, на наш погляд, потрібно розробити стратегію розвитку нових технологій, зростання питомої ваги телебачення в сукупному рекламному бюджеті, розвиток маркетингових досліджень.

Намагаючись привернути увагу до свого продукту, рекламодавці використовують не зовсім етичні прийоми, прямо заборонені в Законах України “Про рекламу” та “Про захист суспільної моралі”.

Тому пропонуємо розповсюджувати практику незалежної експертизи зовнішньої, телевізійної та іншої реклами, щодо відповідності вимогам рекламодавців також скоординувати зусилля в напрямку створення необхідних правових, економічних та організаційних умов, які сприятимуть реалізації права людини на інформаційний простір, вільний від матеріалів, що становлять загрозу фізичному, інтелектуальному та морально-психологічному стану населення.

Важливо зауважити, що Україна має сенс узяти за основу досвід європейських країн, створення якісного ТБ-продукту, а у сфері телебачення видовищ можливе лише за умови ефективного використання технічних і творчих можливостей державного ТБ України та відповідних обсягів інвестування конкурентоспроможних комерційних ТБ-каналів.

Пирожкова К. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н. Орлова І. М.

УЧАСТЬ СУБ’ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У ВДОСКОНАЛЕННІ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

На сьогоднішній день суб’єкти господарювання, реалізуючи свої господарські функції, не можуть розраховувати на цілком безпечні та стабільні умови праці, оскільки становлення господарського законодавства в Україні пов’язане з труднощами, спричиненими економічними та соціально-політичними факторами.

Одним із шляхів вирішення цієї ситуації могло б стати залучення самих суб’єктів господарювання до участі у вдосконаленні господарського законодавства. Держава має розуміти наскільки важливим є рівень обізнаності суб’єктів господарювання в правовій сфері, адже тільки вони можуть на собі перевірити й відчути дію нормативно-правових актів, які регулюють процес господарювання, визначають їх повноваження тощо.

Між тим, проблемним питанням є пасивність суб’єктів господарювання: вони не проявляють себе, не виражають свої бажання та інтереси, які б мали значення при покращенні правового регулювання господарських відносин.

Враховуючи вищенаведене, питання участі суб’єктів господарювання у вдосконаленні господарського законодавства є актуальним і підлягає вирішенню.

Крім того, суб’єкти підприємництва мають бути впевненні, що вони застраховані та захищені від некомпетентності державних органів. Тому доречно було б створити новий орган, а саме Спілку підприємців з удосконалення законодавства, до компетенції якої відносилося б обговорення дії, наслідків втілення в життя нормативно-правових актів, виявлення недоліків та надання пропозицій щодо їх покращення. Причому це могло б стосуватися не тільки нормативно-правових актів господарського законодавства, а й податкового, трудового, адміністративного тощо.

Оскільки держава виступає регулятором господарських відносин, вона повинна приймати до уваги побажання суб’єктів господарювання і сприяти в наданні їм слова на законодавчому рівні.

При врахуванні пропозицій та практичних навиків суб’єктів господарювання у поєднанні з роботою державних органів влади при розробці та втіленні у життя законодавчих актів сфери господарювання, можливо досягти максимально позитивного результату.

Селезньов О. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя.
Науковий керівник – к. ю. н, доцент Воронова О. В.

ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ У ВИМОГАХ ПРО ВИЗНАННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ

Позовна давність за ст. 256 ЦК України визначається як строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу, проте, законодавець не уточнює, за захистом якого саме права особа може звернутися: порушеного, оспореного або/та невизнаного? Відповідь на поставлене питання міститься у ст. 261 ЦК України, де чітко вказано, що перебіг позовної давності починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила. Тобто, позовна давність може застосовуватися лише відносно прав, що були порушені.

За загальним правилом позовна давність розповсюджується на усі вимоги, окрім тих, які прямо зазначені у ч. 1 ст. 268 ЦК України. Однак цей перелік не є вичерпним, оскільки ч. 2 цієї ж статті вказує, що законом можуть бути встановлені також інші вимоги, на які не поширюється позовна давність.

На нашу думку, слід було б доповнити ч. 1 ст. 268 ЦК України окремим пунктом та розширити перелік вимог на які позовна давність не поширюється шляхом віднесення до їх числа вимоги про визнання права власності.

Відомо, що право власності носить абсолютний характер і покликане надавати власнику змогу вільно володіти, користуватися і розпоряджатися належним йому майном і відповідно власник може вимагати належної поведінки від оточуючих, які б не заважали особі здійснювати свої правомочності відносно речі. Такі вимоги не обмежені часовими рамками, а тому особа може звернутися до суду за захистом своїх прав, які оспорюються або не визнаються, у будь-який момент.

Вимагаючи визнання права, власник не створює нових правовідносин, він лише констатує факт приналежності йому права власності на майно. Не важливо коли особа дізналася, скажімо, про втрату правовстановлюючого документа на нерухомість, вона має право подати позов до суду у будь-який час і розраховувати на задоволення своїх позовних вимог, оскільки майно як перебувало, так і надалі перебуває у цієї особи.

Припустимо наступну ситуацію, коли суд відмовляє позивачу, що втратив правовстановлюючі документи на майно, у визнанні його права власності через пропуск строку позовної давності. У такому випадку особа все одно залишається власником майна. Тобто суб'єктивне право у особи залишається і надалі, часовими рамками воно не обмежене, обмежений лише час, протягом якого особа може захищати свої законні права у судовому порядку. Така відмова не призведе до виникнення права у якоїсь іншої особи, але проблема й надалі не буде урегульована і ситуація лише ускладниться, оскільки за таких обставин особа має можливість стати власником майна на підставі набувальної давності, для чого є усі підстави.

Нагадаємо, якщо мова йде про позов про визнання права власності у його класичному розумінні, а саме, коли спірне майно й надалі перебуває у власника і права особи ніким не порушуються (правопідтверджуюча вимога), то момент порушення прав особи визначити не можливо. Це пояснюється тією обставиною, що відповідно до норм ст. 392 ЦК України позов про визнання права власності подається у випадку оспорення або невизнання права власності.

Чітко визначити, коли саме третя особа почала не визнавати або оспорювати право власності не можливо.

Підсумовуючи усе вищенаведене, приходимо до висновку, що за загальним правилом до позову про визнання права власності позовна давність застосовуватися не може через наступні обставини:

– вимога про визнання права власності носить регулятивний характер;

– відсутня матеріально-правова вимога до відповідача;

– неможливо визначити момент початку перебігу строку позовної давності, оскільки прав особи ніхто не порушував.

Ситенький Р. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя.
Науковий керівник – к. ю. н, доцент Воронова О. В.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ДИТИНИ НА УТРИМАННЯ

В статті 180 СК України закріплено обов'язок батьків утримувати дитину: "батьки зобов'язані утримувати дитину до досягнення нею повноліття"[2]. Проте, на сьогоднішній день багато батьків, які не проживають разом із своєю дитиною, забувають про свій обов'язок матеріально підтримувати її розвиток, що виражається зокрема в ухиленні від сплати аліментів. Такі випадки особливо розповсюджені на території проведення антитерористичної операції (АТО).

За час проведення антитерористичної операції вже склалася певна судова практика з приводу стягнення аліментів на утримання дитини з батьків, які проживають чи перебувають на території АТО.

Суди в питаннях стягнення аліментів орієнтуються насамперед на інтереси дитини, на утримання якої такі аліменти стягуються, та частково задовольняють такі позови. Аргументуючи свою позицію, суди спираються на те, що особи, які проживають на території АТО, – перш за все батьки своїх дітей, а батьківські обов'язки ніхто не скасовував [4].

У частині 2 ст. 71 Закону України "Про виконавче провадження" має місце положення про те, що у разі наявності заборгованості зі сплати аліментів понад три місяці, стягнення може бути звернено на майно боржника [1]. Звернення стягнення на заробітну плату не перешкоджає зверненню стягнення на майно боржника. Звернення стягнення на майно боржника полягає в його арешті, вилученні та примусовій реалізації.

Статтею 164 КК України встановлено відповідальність за злісне ухилення від сплати встановлених рішенням суду коштів на утримання дітей (аліментів), а також злісне ухилення батьків від утримання неповнолітніх або непрацездатних дітей, що перебувають на їх утриманні [3]. Під злісним ухиленням від сплати коштів на утримання дітей (аліментів) або на утримання непрацездатних батьків слід розуміти будь-які діяння боржника, спрямовані на невиконання рішення суду (приховування доходів, зміну місця проживання чи місця роботи без повідомлення державного виконавця тощо), які призвели до виникнення заборгованості зі сплати таких коштів у розмірі, що сукупно становлять суму виплат за шість місяців відповідних платежів.

Інша ситуація, якщо боржник із поважних причин не працює чи не одержує дохід, то йому за відповідною заявою суд має надати відстрочку або розстрочку сплати аліментів або зменшити їх розмір, а дитині, відповідно. надати тимчасову державну матеріальну допомогу. Якщо ж боржник ухиляється від сплати аліментів, не працює та не бажає працевлаштовуватись, слід ужити заходів щодо звернення стягнення на його майно, що спонукатиме його до виконання аліментного зобов'язання [6].

Як альтернативний захід впливу на боржника, Є. Ханович, пропонує запровадити адміністративну відповідальність. На нашу думку запровадження адміністративної відповідальності за ухилення від сплати аліментів на утримання дитини у вигляді громадських робіт буде більш дієвою мотивацією для боржника знайти роботу або працевлаштуватись офіційно, щоб не працювати на громадських роботах, на яких не отримуєш зарплатню. При цьому у разі продовження злочинної поведінки винної особи суд матиме об'єктивні підстави в подальшому притягнути її до кримінальної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Про виконавче провадження: Закон України від 2 червня 2016 року: за станом на 17 лютого 2017р. // ВВР України. – 2016. – № 30. – Ст.542 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1404–19. – Назва з екрана.

2. Сімейний кодекс України: Закон України від 10. січня 2002 р.: за станом на 08 липня 2017 р. // ВВР України. – 2002. – № 21-22. – Ст.135. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2947-14. – Назва з екрана.

3. Кримінальний кодекс України: Закон України від від 05 квітня 2001 р.: за станом на 03 вересня 2017 р. // ВВР України. – 2001. – № 25-26. – Ст.131. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.govua/laws/show/2341-14/print. – Назва з екрана.

4. Невечера С. Стягнення аліментів в період АТО / С. Невечера. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://plp.kiev.ua/ua/publications/205- styagnennya-alimentiv-v-period-ato. – Назва з екрана.
5. Ханович Є. Порядок стягнення аліментів на дитину за чинним законодавством / Є. Ханович // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 10. – С. 20-25

Скорбатюк Д. П.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. .ю. н. Гамбург І. А.

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВОВИХ ЗАСАД ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Конституція України є Основним законом нашої держави й має найвищий статус поміж усіх нормативно-правових атів. Статтею 7 вона визнає та гарантує місцеве самоврядування, а статтями 118–119 визначає засади здійснення виконавчої влади на місцях.

Саме тому, коли Україна обрала для себе шлях децентралізації, з'явилася потреба вносити певні зміни до Конституції. Для досягнення євроінтеграційних цілей та виведення держави з політичної та економічної кризи це питання на сьогодні є актуальним. І хоча з моменту початку реформ минуло вже більше трьох років, і у певній мірі була здійснена фінансова децентралізація, створені громади, які є першими кроками до адміністративної децентралізації, закріплення цих та подальших кроків децентралізації в нормативно-правовому полі досі не знайшло свого відображення.

Що ж було зроблено в Україні? На офіційному Інтернет-порталі Міністерства регіонального розвитку, присвяченому Децентралізації, міститься інформація, що у квітні 2014 року за ініціативи тодішнього Віце-прем'єр-міністра – Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України Володимира Гройсмана Уряд схвалив основний концептуальний документ – Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Після цього був затверджений План заходів щодо її реалізації, які дали старт реформі.

Для реалізації положень Концепції та завдань Плану заходів, необхідно було в першу чергу внести відповідні зміни до Конституції України, а також сформувати пакет нового законодавства.

Зміни до Конституції перш за все мали вирішити питання утворення виконавчих органів обласних та районних рад, реорганізації місцевих державних адміністрацій в органи контрольно-наглядового типу, дати чітке визначення адміністративно-територіальної одиниці – громади.

Зусиллями вітчизняних фахівців, практиків, науковців, експертів проект змін до Конституції було розроблено та передано на широке публічне обговорення. Проект пропонує такі ключові зміни: 1) розширення повноважень місцевих рад; 2) скасування місцевих державних адміністрацій й на заміну їм створення посади державного службовця – префекта, що буде наглядати за законністю та конституційністю місцевих рад; 3) впровадження громад як первинної одиниці в системі адміністративно-територіального устрою України.

Однак відповідні зміни до Конституції так і не були впроваджені. Тому Урядом з 2014 року розпочато реформу в межах чинної Конституції. За цей час вже сформований і діє основний пакет нового законодавства, впроваджуються першочергові законодавчі ініціативи. До кінця 2017 року планувалося прийняття таких важливих законів: "Про службу в органах місцевого самоврядування", "Про засади адміністративно-територіального устрою України", "Управління земельними ресурсами в межах території об'єднаних територіальних громад", "Про міські агломерації" та ін.

Що ж стосується змін до Конституції, то процес їх внесення штучно затягується парламентом. Одним із найбільш дискусійних питань є питання надання особливого статусу Донбасу, про що у народних депутатів протилежні позиції.

Цілком можливо, що питання Донбасу – це лише відмовки, і парламент та реформатори зіштовхнулися з неабияким спротивом з боку великої кількості чиновників, що не хочуть втрачати владу зі своїх рук. Однак однозначно зрозуміло – нова Україна неможлива без реформи децентралізації, але реформа ця не можлива без відповідних змін до Конституції України.

Славова Ю. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н. Орлова І. М.

ЩОДО ПОРЯДКУ ПОДАННЯ ПОЗОВНОЇ ЗАЯВИ ДО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ

Нормативно-правовими актами України, зокрема Господарським (ст. 20) та Цивільним (ст. 16) кодексами України передбачається право звернення суб'єктів господарювання та споживачів до суду за захистом своїх прав та законних інтересів. Для того щоб реалізувати данне право необхідно в першу чергу подати позов до суду.

Відповідно до ст. 56 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) позивач, прокурор чи його заступник зобов'язані при поданні позову надіслати сторонам копії позовної заяви та доданих до неї документів, якщо цих документів у сторін немає.

Слід враховувати, що господарський суд може і не прийняти позовну заяву або відмовити у позові, у випадку чого надіслання копії заяви та доданих до неї документів сторонам є недоречним та зайвим.

На відмінну від ГПК України у Цивільному процесуальному кодексі України (далі – ЦПК України) зазначена процедура є простішою. Відповідно до ст. 120 ЦПК України позивач додає до позовної заяви її копії. Ст. 127 ЦПК України визначає, що суд після відкриття провадження у справі невідкладно надсилає сторонам у справі копії ухвали про відкриття провадження у справі та одночасно з копією ухвали відповіда-

чу надсилається копія позовної заяви з копіями доданих до неї документів. Тобто позивач подає всі необхідні документи до суду, а суд вже, коли приймає рішення про відкриття провадження у справі, сам надсилає усі копії сторонам.

Для того щоб процедура подання позову до господарського суду стала більш досконалою необхідно внести зміни до ГПК України.

По-перше, у ст. 56 ГПК України замінити зобов'язання позивача, прокурора чи його заступника надсилати сторонам копії позовної заяви та доданих до неї документів, положенням відповідно до якого позивач, прокурор чи його заступник повинен додати до позовної заяви її копії та копії усіх документів, що додаються до неї, відповідно до кількості відповідачів і третіх осіб.

По-друге, доповнити ст. 64 ГПК України положенням, що суд після відкриття провадження у справі невідкладно надсилає сторонам копії позовної заяви з копіями доданих до неї документів.

Зазначенні вище положення нададуть позивачу більше часу для підготовки до участі у справі, сприятимуть оперативному її розгляду, що є позитивним як і для позивача, так і для інших учасників процесу, адже чим швидше буде винесено рішення, тим скоріше буде воно виконано.

Соболь П. Б.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н. Орлова І. М.

ЩОДО ВІДЧУЖЕННЯ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ

З набуттям Україною незалежності суспільні відносини у сфері корпоративних прав характеризуються стрімким розвитком. Корпоративні права починають відігравати все більшу та вагомішу роль у сфері господарської діяльності. Між тим, з поняттям корпоративних прав пов'язана низка проблем як теоретичного, так і практичного характеру.

Особливий економічний інтерес у суспільстві набуває оборот корпоративних прав. Вони мають вартісну оцінку, потрапляють до сфери цивільно-правового та господарсько-правового регулювання, стають об'єктом прав.

Законодавство України не містить положень, які б регулювали порядок вчинення правочинів щодо корпоративних прав. Відчуження корпоративного права відбувається шляхом виходу із складу учасника товариства або відступленням своєї частки у статутному капіталі товариства, що завжди має матеріальний підтекст, а отже, вартісну (грошову) оцінку, хоча зовні волевиявлення осіб вчиняється у формі іншої угоди (хоча фактично є продажем особою свого корпоративного права).

У юридичній літературі точиться дискусія з приводу того, що виступає предметом відчуження: частка у статутному капіталі корпорації чи корпоративне право як самостійний оборотоздатний об'єкт.

Так, одні автори вважають, що застосований законодавцем термін "частка", "акція" – це тільки правова форма, у якій корпоративні права переходять від учасника товариства до інших осіб. Корпоративне право як єдиний неподільний об'єкт, що становить комплекс прав майново-організаційного характеру, зміст яких визначається установчими документами та законом, заслуговує на окреме місце серед об'єктів цивільних прав.

На думку інших авторів, корпоративні права та частка у статутному капіталі товариства співвідносяться між собою як причина і наслідок. Первинною є частка. Відчуження частки в статутному капіталі однозначно призводить до відчуження корпоративних прав.

Як слушно зазначають треті: при відчуженні корпоративних прав об'єктом передачі виступає частка у статутному капіталі (акція), внаслідок такої передачі особа стає власником частки і набуває право на участь в управлінні господарським товариством. При цьому немайнові права не фігурують як предмет відчуження, їх перехід до власника відбувається автоматично внаслідок передачі майнових прав. У цьому випадку немайнові права слідують за майновими, поділяючи їх юридичну долю. Тому можна стверджувати, що таким немайновим правам властиве право слідування, як і для майнових прав. Варто зазначити, що всі права у сфері корпоративних правовідносин пов'язані з майном господарського товариства; майнові права надають право на отримання прибутку (дивідендів), на частину майна при ліквідації товариства, а немайнові – на участь в управлінні товариством. Метою такого управління є отримання прибутку, як і будь-яка інша дія з управління товариством, тому право на управління, у підсумку, є "немайновим правом на майно". Таким чином, корпоративні права охоплюють майнові права та персональні немайнові права (участь в управлінні товариством), що обумовлені майновими.

Отже, найбільш вдалим є підхід, за яким первинною є частка в статутному капіталі юридичної особи, розмір якої визначає обсяг належних особі корпоративних прав. Відчуження частки в статутному капіталі однозначно призводить до відчуження корпоративних прав, оскільки вони є невіддільними.

Саме цей підхід має застосовуватися під час відчуження корпоративних прав, бути закріпленим у господарському законодавстві України.

Тєстоєдова Н. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н. Орлова І. М.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Визнаючи необхідність державного впливу на сферу конкурентних відносин, багато країн пішли шляхом законодавчого регулювання відповідних відносин.

Вперше конкурентні відносини були нормативно врегульовані у США Законом Шермана 1890 р., який заклав основу так званого антитрестівського законодавства США та послужив праобразом для національних законів інших країн, прийнятих у цій сфері. Згодом Закон Шермана було доповнено низкою інших

нормативних актів, зокрема Законом Клейтона 1914 р. і Законом Федеральної торгової комісії 1914 р. Зазначені закони послужили основою для прийняття таких широко відомих судових рішень, як рішення про примусове ліцензування у випадках невикористання патенту, рішення про післяпродажні обмеження, рішення про заборону створення патентних пулів та ін. У той же час слід зазначити, що в США відсутній спеціальний нормативний акт недобросовісної конкуренції, а недобросовісні конкурентні прийоми віднесені до порушень прав промислової власності.

У 1896 р. спеціальний Закон про недобросовісну конкуренцію прийнятий у Німеччині. Він містив приватні заборони на здійснення дій, що тягнуть за собою розголошення комерційної таємниці, введення в оману, очорнення конкурента. У 1909 р. зазначений Закон було доповнено правилом про заборону конкурентних дій, що суперечать добрим звичаям. 8 липня 2004 р. у Німеччині вступив в силу новий закон проти недобросовісної конкуренції, що значною мірою модернізований у порівнянні зі своїм попередником.

Головним антимонопольним актом Франції у даний час є Ордонанс від 1 грудня 1986 р. "Про свободу встановлення цін і вільної конкуренції". Крім того, окремі норми, присвячені боротьбі з проявами недобросовісної конкуренції, містяться в положеннях цивільного законодавства про відповідальність за цивільний делікт.

У Швейцарії діє Федеральний закон про недобросовісну конкуренцію від 19 грудня 1986 р. Крім того, окремі норми, спрямовані на охорону від недобросовісної конкуренції, містяться в ст. 28, 29 Швейцарського цивільного кодексу, ст. 256 і гл. II Швейцарського зобов'язального закону та законодавства про окремі об'єкти промислової власності.

В Японії діє Закон про заборону приватної монополії та підтримку приватної торгівлі 1947 р. з подальшими змінами і доповненнями.

У Великобританії діють Закон про конкуренцію 1980 р., Закон про чесну торгівлю 1973 р., Закон про обмежувальну торгівлю 1976 р.

Аналіз зарубіжних моделей правового регулювання відносин, що складаються у сфері недобросовісної конкуренції, показує, що кожна держава по-своєму підходить до правової регламентації недобросовісних конкурентних дій. Однак особливості такої регламентації, притаманні окремим групам країн, дозволяють здійснити їх класифікацію на підставі наявності або відсутності спеціального законодавства у сфері недобросовісної конкуренції.

Крім того, варто зазначити, що на сьогодні є можливість сформувати два основні напрямки правового регулювання недобросовісної конкуренції у зарубіжних країнах:

– безпосередня боротьба зі зловживаннями монополістичного характеру та забезпечення контролю над монополіями, паралельно із законодавством про недобросовісну конкуренцію;

– повна заборона монополій, з урегулюванням питань недобросовісної конкуренції.

Українське законодавство щодо правового регулювання недобросовісної конкуренції повинно ґрунтуватися на узагальненій моделі шляхом поступового стирання чітких граней кожного зазначеного вище напрямку, поступової уніфікації норм і принципів сучасного права.

Цюсько П. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н. Орлова І. М.

ТЕОРІЇ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Суб'єкти господарювання – юридичні особи (підприємства, господарські товариства, корпорації, компанії тощо) як в Україні, так і в зарубіжних країнах є найбільш розповсюдженою організаційно-правовою формою ведення господарської діяльності.

Одним з дискусійних у правовій науці питань щодо юридичних осіб – суб'єктів господарювання є питання, пов'язане з правосуб'єктністю юридичної особи, наявністю у неї властивостей суб'єкта права, що розглядається як обов'язкова умова її участі в господарському обороті. В основі наукової дискусії питання про те, хто є носієм якостей юридичної особи – реальний суб'єкт права чи штучне утворення, яке існує тільки абстрактно та має певне юридичне закріплення.

У зарубіжних правових системах сформувалися різні теорії юридичної особи, які істотно впливають на практику та визначають розвиток законодавства. Основними вважаються "теорія фікції" та "теорія реальності" юридичної особи. Інші, переважно, схиляються або до першої з названих ("фікційні" теорії), або до другої ("реалістичні" теорії).

Теорію фікції юридичної особи заснував німецький юрист К. Ф. Савіньї, який стверджував, що лише людина (тільки вона!) може бути суб'єктом права. Позитивне ж право, на його думку, може звузити коло правоздатних осіб або дещо розширити його за рахунок утворення штучних суб'єктів права, яким є юридична особа. Остання – це поняття абстрактне, вона є лише фіктивним уособленням громадянина, а тому, як проста фікція, недієздатна. Реальними суб'єктами правовідносин залишаються єдино можливі носії правосуб'єктності – фізичні особи (громадяни). Ця теорія одержала підтримку та широке поширення в Англії та США.

Наближеною до теорії фікції юридичної особи за своїм змістом є запропонована А. Брінцом теорія персоніфікованої цілі (або теорія "цільового майна"), згідно з якою не існує реального суб'єкта, наділеного якостями юридичної особи; юридична особа є лише персоніфікованою ціллю управління майном.

Представники теорії реальності й інших теорій юридичної особи реалістичного спрямування розглядають юридичну особу як реально існуючого особливого суб'єкта права, як колективну ("союзну") особу – визнане правопорядком людське об'єднання ("союз"), що діє як єдине ціле, відрізняється від об'єднаних в ньому осіб, є суб'єктом прав і обов'язків, а його воля є загальною волею й відображає спільний інтерес усіх його членів. Засновниками реалістичної теорії вважаються О. Гірке та Г. Безелер. Однією з реалістичних є органічна теорія, згідно з якою юридична особа є соціальним організмом, що відрізняється від колективу

людей, які входять до його складу. Сучасні прихильники органічної теорії розглядають юридичну особу як певну єдність інтересів, однак інтереси об'єднання та його членів чітко розмежовані.

Як самостійна розглядається теорія Ієринга ("теорія інтересу"), яка стверджує, що юридичної особи, як такої, у дійсності не існує, це лише юридичний курйоз; законодавець наділяє певними засобами правового захисту окремі групи людей, дозволяє виступати їм зовні як єдине ціле, проте створення нового суб'єкта не відбувається; права і обов'язки юридичної особи належать реальним фізичним особам, які фактично використовують спільне майно та одержують від нього вигоди. Ця теорія поєднує тезу про фіктивність самої юридичної особи з визнанням реальності груп людей, які стоять за нею.

Наявність великої кількості теорій правосуб'єктності юридичних осіб зумовлена складністю цього правового інституту. Визначити якусь з них єдино вірною не уявляється можливим, оскільки пріоритетність тієї чи іншої теорії в певний період у правовій системі певної країни залежала й залежить від форм, характеру та рівня розвитку економічних (господарських) відносин.

Швакова А. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Орлова І. М.

ІНІЦІАТИВА ГОСПОДАРСОКОГО СУДУ У ЗБИРАННІ ДОКАЗІВ: НЕОБХІДНІСТЬ ЧИ НЕДОРЕЧНІСТЬ

Докази завжди були й залишаються центральним правовим інститутом господарського процесу, тому в період реформування останнього зростає потреба вивчення доказів і доказування з метою вдосконалення їх правового регулювання.

Практичною проблемою сучасного господарського процесу є вирішення питання про можливість наділення суду правом за своєю ініціативою збирати докази у справі.

Схема доказування викладена у ст. 33 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України): кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень. У ст. 34 ГПК України – господарський суд приймає тільки ті докази, які мають значення для справи; у ст. 43 ГПК України викладені положення щодо оцінки доказів господарським судом.

Таким чином, у господарському процесі обов'язок сторін довести "свої" обставини коригується (співвідноситься) з правом суду прийняти чи не прийняти докази в контексті їхнього значення для справи, що і є предметом оцінки господарського суду.

Є різні погляди вчених на це питання. Так В. Ю. Вєдєнєєв і В. В. Ярков вважають, що суд досліджує обставини у межах доказової інформації, яка надана сторонами та не збирає доказів за своєю ініціативою. А такі вчені як М. К. Треушніков та В. С. Щербина зазначають, що в сучасних умовах за судом зберігається з певним обмеження функція збирання доказів.

Не зважаючи на значний обсяг повноважень господарського суду, його активність у процесі доказування у справі обмежена дією принципу змагальності сторін.

Важливою як теоретичною, так і практичною проблемою сучасного господарського процесу є вирішення питання про можливість наділення суду правом за своєю ініціативою збирати докази у справі. Однак виникає питання, чи не призведе реалізація цієї ідеї до прямого порушення принципу рівності при вирішенні публічно-правових спорів і, зрештою, зловживань з боку судів.

На сьогодні не досягнуто єдності у розумінні суті й визнання дії принципу змагальності у правосудді. Деякі вчені вважають, що роль суду у встановленні фактичних обставин справи відповідно до принципу змагальності повинна бути виключно пасивною, інші – наполягають на активній ролі суду з метою встановлення істини у справі.

Найбільш реалістичний підхід, який відповідає закону і практиці здійснення правосуддя, існує в іноземних державах. У їх практиці застосовується можливість наділення суду правом зі своєї ініціативи збирати докази по справі. Там судочинство здійснюється на підставі принципу змагальності і складається з того, що обов'язок по доказуванню фактичних обставин справи покладається на сторони, але це не виключає права суддів за власною ініціативою здійснювати будь-які дії, які направлені на встановлення істини по справі (викликати за власною ініціативою свідків, призначати експертизу тощо).

Таким чином, спираючись на вищевказане можна зробити висновок, що ініціатива господарського суду у збиранні доказів необхідна та має бути нормативно закріплена. Це надало б можливість судді більш повно визначити обставини справи, врахувати всі деталі, які стосуються конкретної справи і вже спираючись не тільки на докази сторін у справі, а й на власні висновки та докази виносити рішення.

Ярина Д. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н. Макух О. В.

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Однією з умов зовнішньої легалізації господарської діяльності є її ліцензування.

Визначення поняття ліцензування господарської діяльності, як і будь-якого іншого поняття, має не лише теоретичне, а й практичне значення, оскільки частина норм чинного законодавства застосовується саме до того чи іншого правового явища.

Усі визначення поняття ліцензування господарської діяльності умовно можуть бути поділені на легальне (законодавче) та наукові (доктринальні).

Законодавче визначення ліцензування міститься в ст. 1 Закону України від 2 березня 2015 року "Про ліцензування видів господарської діяльності": ліцензування – засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, спрямований на забезпечення реалізації єди-

ної державної політики у сфері ліцензування, захист економічних і соціальних інтересів держави, суспільства та окремих споживачів.

Раніше легальне визначення поняття ліцензування наводилося у ст. 1 Закону України від 1 червня 2000 року "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" й формулювалося так: ліцензування – видача, переоформлення та анулювання ліцензій, видача дублікатів ліцензій, ведення ліцензійних справ та ліцензійних реєстрів, контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов, видача розпоряджень про усунення порушень ліцензійних умов, а також розпоряджень про усунення порушень законодавства у сфері ліцензування.

Порівнявши наведені вище визначення, можна зробити висновок, що первісно у законодавстві ліцензування розглядалося як сукупність процедурних дій, встановлених державою; на сьогодні ліцензування – засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню.

Наукові визначення поняття ліцензування господарської діяльності неоднозначні.

Певна частина вчених-юристів вважає ліцензування видом державно-правового регулювання різних форм господарювання та забезпечення життєво важливих інтересів людини, держави і суспільства, інша – видом державного контролю.

Так, ліцензування розглядається як: вид дозвільного провадження; правовий режим початку здійснення окремого, визнаного законодавством виду підприємницької діяльності; вид правових форм управління; функція державного управління; спосіб впливу держави на господарюючі суб'єкти; форма контрольно-дозвільної діяльності держави; форма виконавчої діяльності.

Крім того, зважаючи на особливості ліцензування господарської діяльності (застосовується у сфері публічного управління; встановлює певний порядок здійснення особливими суб'єктами, наділеними державно-владними повноваженнями, правозастосовної діяльності позитивної спрямованості; закріплюється адміністративно-процесуальними нормами; характерні послідовність, стадійність, погодженість), можна дійти висновку, що ліцензування можна розглядати і як адміністративну процедуру.

Визначення ліцензування господарської діяльності як адміністративної процедури дозволить з'ясувати його правову основу, цілі, суб'єктів, структуру, стадії, а також виявити недоліки у правовому регулюванні відносин, пов'язаних з ліцензуванням, запропонувати шляхи удосконалення відповідного законодавства.

Ясинська А. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н. Гамбург І. А.

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Структурна перебудова економіки України за роки її незалежності та перехід на нові умови господарювання зумовили необхідність становлення підприємництва і створення класу підприємців. При цьому кардинально змінилася роль держави в економіці, базуючись на переході від державного управління економікою до її державного регулювання. Це, у свою чергу, обумовило необхідність створення нової правової бази, що регулює державно-правовий вплив на підприємницьку діяльність. Але чинне законодавство про державне регулювання, у тому числі, державну підтримку підприємницької діяльності не позбавлено прогалин, що стримують розвиток відповідних відносин.

Основний закон нашої державі визначає, що кожний має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Підприємницька діяльність депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування обмежується законом. Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція…Держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт…Суттєве значення в регулюванні відносин у сфері державної підтримки підприємницької діяльності мало прийняття Господарського кодексу України, де визначаються форми реалізації державою економічної політики (ст. 9), основні напрями економічної політики держави (ст. 10), засоби державного регулювання господарської діяльності (ст. 12), загальні засади обмеження монополізму та сприяння змагальності у сфері господарювання (ст. 18), державного контролю на нагляду за господарською діяльністю (ст. 19), захисту прав суб'єктів господарювання та споживачів (ст. 20). Детальну регламентацію визначених основних напрямів та форм участі держави у сфері господарювання (підприємництва) містить низка законів України, у тому числі: Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні; Про ціни і ціноутворення; Про технічні регламенти та оцінку відповідності; Про стандартизацію: Про ліцензування видів господарської діяльності; Про захист прав споживачів; Про захист економічної конкуренції; Про захист від недобросовісної конкуренції; Про зовнішньоекономічну діяльність, Про інвестиційну діяльність; Про захист іноземних інвестицій в Україні та ін.

Зокрема, у ст. 12 ЗУ "Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні" визначено, що державна підтримка передбачає формування програм, в яких визначається механізм цієї підтримки. Програми державної підтримки розробляються та впроваджуються спеціально уповноваженим органом у сфері розвитку малого і середнього підприємництва із залученням інших центральних органів виконавчої влади та громадських організацій, що представляють інтереси суб'єктів малого і середнього підприємництва. Державні програми підтримки затверджуються Кабінетом Міністрів України в установленому законом порядку.

З урахуванням існуючих на сьогодні практичних проблем здійснення підприємницької діяльності, розвиток законодавства щодо державної підтримки підприємництва має бути у напряму оптимального співвідношення державного регулювання та саморегулювання ринку, збереження балансу між публічними і приватними інтересами.

Барковський Б. Є.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник − к. ю. н., доцент Гамбург Л. С.

ПРАВО ЛЮДИНИ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я ТА ЙОГО ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Людина, її життя і здоров'я визнаються найвищими цінностями в цивілізованих державах. Рівень їх захищеності є загальним показником розвитку суспільства різних країн. Дані цінності закріплюються у Загальній декларації прав людини, Конвенції ООН про права дитини, Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права, інших міжнародних документах. Крім того, вони знайшли відображення на конституційному рівні у більшості цивілізованих країн світу.

Право людини на охорону здоров'я закріплене в Конституції України. Так, ст. 49 регламентує, що кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Ще до прийняття Конституції України, 19 листопада 1992 р. Верховна Рада України ухвалила спеціальний закон: "Основи законодавства України про охорону здоров'я", який встановлює найважливіші засади в галузі охорони здоров'я, визначає права й обов'язки громадян, закріплює державні гарантії щодо юридичного захисту громадян, визнає політику світового співтовариства в галузі охорони здоров'я. Охорона здоров'я і на сьогоднішній день залишається пріоритетним напрямом розвитку суспільства та держави. Право на охорону здоров'я має будь-яка людина – громадянин України, іноземець, особа без громадянства, яка постійно або тимчасово перебуває на території України. Проте, крім проголошення певних прав існує також необхідність створення конкретних механізмів реалізації цих прав, оскільки їх забезпечення, гарантування та реалізація є однією з найважливіших ознак правової держави. Гарантіями права громадян на охорону здоров'я, відповідно до ст.7 Основ законодавства України про охорону здоров'я, є: □ створення розгалуженої мережі закладів охорони здоров'я; – організація та проведення системи державних і громадських заходів щодо охорони та зміцнення здоров'я; – надання всім громадянам гарантованого рівня медико-санітарної допомоги; – здійснення державного та можливості громадського контролю та нагляду в галузі охорони здоров'я; – організація державної системи збирання, обробки та аналізу соціальної, екологічної та спеціальної медичної статистичної інформації; – встановлення відповідальності за порушення прав і законних інтересів громадян у галузі охорони здоров'я. Якщо виходити з теоретичної класифікації юридичних гарантій, то найбільш важливим критерієм їх розподілу вважаємо суб'єкта застосування. Так, у сфері охорони здоров'я забезпечувати дотримання і захист прав людини покликані суди, Президент України, Кабінет Міністрів України, Міністерство охорони здоров'я України та інші установи, організації та заклади охорони здоров'я. Характеризуючи більш детально юридичні гарантії права на охорону здоров'я за суб'єктами застосування, треба зазначити, що Конституція України встановлює, що права і свободи людини і громадянина в Україні захищаються в судовому порядку, отож провідне місце в системі захисту прав людини в загальному, та прав в сфері охорони здоров'я зокрема, займають суди. Це є особливістю суду, виходячи з функціонального розподілу влади на три основні гілки.

З 1 вересня 2017 р. набула чинності у повному обсязі Угода про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС), підписана ще у 2014 р., якою передбачається, зокрема, необхідність проведення ряду реформ, у тому числі у сфері охорони здоров'я. Наближення до європейських стандартів у сфері охороні здоров'я − один із пріоритетів державної політики України.

В жовтні п. р. Верховна Рада України ухвалила медичну реформу, що докорінно змінює систему охорони здоров'я. Концептуальні засади, закріплені нормативно, започатковують напрям державної політики у сфері охорони здоров'я на профілактику захворювань, запобігання загрозам для здоров'я населення та реагування на них, а також системи, орієнтованої на пацієнта при наданні медичних послуг. Останнє передбачає поступовий перехід на нову модель фінансування галузі, що охоплюватиме все населення. Це означає, що з 2018 року в Україні починає працювати національна страхова система, яка буде покривати лікування кожного українця. Медична реформа розпочнеться зі змін фінансування первинної медичної допомоги 1 січня 2018 року. Перехід на страхову медицину триватиме протягом трьох років, і за цей час буде запущена сімейна страхова медицина європейського зразка, при якій пацієнт вибирає фахівця і укладає з ним угоду. Отже, в Україні сьогодні розпочалась реформа щодо удосконалення законодавства в сфері охорони здоров'я. Пріоритетність розвитку системи громадського здоров'я в Україні визначено у відповідній Концепції розвитку системи громадського здоров'я в Україні та Плані дій Уряду на 2017 рік.

Волкова Д. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., професор Пальченкова В. М.

ПОНЯТТЯ КОРУПЦІЇ В ЛАТИНСЬКІЙ ПРАВОВІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

В обгрунтування пильної уваги походженню терміну "корупція", дозволимо собі навести афористичну тезу видатного філософа епох Просвітництва Етьена Бонно де Кондільяка, який вважав своєчасне і точне встановлення значення спів чудодійною зброєю, що залишає позаду всі перешкоди до щастя людства.

У перекладі з латинської "cormmpere" означає псувати, розбещувати, пошкоджувати, засмучувати, приводити в занепад, виснажувати, знищувати, розбивати, губити, зваблювати, спокушати, спотворювати, фальсифікувати, підкуповувати; "corruptela" перекладається як псування, розбещення й омана, спокуса, спокушання, підкуп, притон, будинок розпусти; "corruptor" – як звідник, фальсифікатор, порушник або під-

куп, а “corruptio” – як припинення, підкуп, розбещення, псування, занепад, знищення, збоченість, розлад, поганий стан [3, с. 567].

Будучи приватно-правовим деліктом, “корупція раба” могла потрапляти під кримінальну юрисдикцію у разі підбурювання раба до пошуку політичного притулку біля статуї імператора з метою принести погану славу своєму господареві [4, с. 344].

Однак в цілому подібне правопорушення не було криміналізоване, оскільки підбурювання чужого раба до втечі, крадіжки, провокування його на заподіяння шкоди своєму здоров’ю і т. д. не сприймалося римськими юристами замахом на публічні інтереси.

Суддя, який прийняв хабар, згідно з “Законами XII таблиць”, карався смертю. Потерпілий від хабарництва нагороджувався у тричі або чотириразовому розмірі від узятого розмірі взятого [5, с. 145].

Але корупція не обмежувалася одними лише судовими стінами. У Стародавньому Римі періоду республіки за державною скарбницею доглядали сенатори. На верхньому щаблі цього апарату стояли цензори, які становлять фінансові кошториси і перевіривши їх виконання. А нижній щабель займали квестори – хранителі скарбниці. А самі квестори “підмазували” цензорів, щоб ті, в свою чергу, не надто завзято перевіряли боргові записи. Цензори ж “заносили” сенаторам. Таким чином, діяла справжня корупційна “вертикаль”. Не можна не згадати ще один вид корупції, що прийшов до нас із Стародавнього Риму – підряди на будівництво доріг. Робилося це просто: на будівництво доріг виділялися колосальні кошти, які потім “пиляли” між собою сенатори і підрядники.

Фінал всього цього був цілком закономірний: корупція та інші діяння, які підпадають під сучасну формулювання “свавілля з боку можновладців”, довів країну спочатку до того, що колись велика імперія спочатку розділилася на дві частини, а потім не просто розвалилася – вона впала. Саме так формулюють це історична подія неупереджені дослідники. Правда, Східна Римська імперія проіснувала трохи довше Західної, але кінець наздогнав і її.

Список використаних джерел

1. Дворецкий И. Х. Латинско-русскийсловарь М., 2002 – с. 567

2. Дидынский Ф. М. Латинско-русскийсловарь к источникамримского права. По изд. 1896 г. М, 1997. – с. 344

3. Монтескье Ш. Л. Персидские письма. Размышления о причинах величия и падения римлян. М, 2002. – с. 145

Герасимова В. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., професор Пальченкова В. М.

СОЦІАЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ В ТЕОРІЇ ПРАВА

Категорія соціального контролю – це поняття, що має значно ширший зміст порівняно з суто правовим розумінням, оскільки охоплює значно ширше коло засобів впливу на соціально значущу поведінку особи, до яких належать крім правових засобів, ще й ті, що зазвичай ігноруються правознавцями при вивченні правових питань. Крім цього теорія соціального контролю демонструє життя суспільних відносин і розгортання соціальних закономірностей більш повно, ніж традиційна правова інтерпретація, адже включає взаємний вплив двох суперечливих площин – держави та суспільства. Зазвичай, система соціального контролю визначається як сукупність засобів, що взаємодіють за системними ознаками й мають втримувати поведінку членів соціальних груп у межах визначених зразків. До цих засобів належать навіювання, заборони, з одного боку, і нагороди, знаки пошани, з іншого, завдяки яким поведінку людини приводять у відповідність до прийнятих зразків. Таке визначення приваблює своєю загальністю, але залишає поза увагою те, наскільки ці засоби в межах своєї групи можуть відрізнятися за змістом, формою і ефективністю.

У правовій науці затвердилися погляди на контроль: як самостійну функцію соціального і передовсім державного управління; як невід’ємну частину (стадію) інших функцій державного управління; як форму зворотного зв’язку між суб’єктами й об’єктами державного управління; засіб забезпечення законності в державі; як різновид юридичного процесу. Таке різноманіття методологічних підходів до дослідження природи контролю дозволяє більш повно розкрити його сутність, охарактеризувати сьогоднішній стан і окреслити шляхи удосконалення.

Контрольний процес є як теоретико-, так і практико-правовим інститутом, який має сприяти провадженню державної політики в суспільстві шляхом перевірки відповідності дотримання посадовими особами та державними органами норм права.

За завданнями і цільовим призначенням контрольний процес покликаний вирішувати широке коло питань: встановити фактичне виконання прийнятого управлінського рішення; дати правильну, об’єктивну суспільну та юридичну оцінку діям підконтрольного суб’єкта; прийняти ефективне рішення щодо вдосконалення діяльності підконтрольного об’єкта, а у разі виявлення неправомірної поведінки – привести до дії відповідні правоохоронні засоби, прийняти профілактичні заходи для попередження у майбутньому визначених порушень; домагатися своєчасного, повного та якісного виконання прийнятого рішення.

Контрольний процес в системі юридичного процесу розглядається як спостереження, перевірка, порівняння й оцінка відповідним суб’єктом державного апарату контрольних параметрів з нормативно-встановленими, здійснення планомірного систематичного впливу на конкретних суб’єктів юридичного процесу з метою попередження або своєчасного виявлення й усунення відхилень і порушень в їх діяльності, забезпечення їх подальшого ефективного функціонування та розвитку в цілях досягнення завдань правового регулювання.

Класифікувати види контрольного процесу можна за різними підставами. Проте головним критерієм класифікації в системі юридичного процесу слід вважати правове положення та місце органу, який здійснює контрольні повноваження, в загальній системі організації діяльності державних органів.

Голоборотько Д. Є.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ДУХОВЕНСТВО І ВИПРАВНО-ТРУДОВА СИСТЕМИ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ

Інститут тюремних священиків існував в Україні до 1917 р. Події жовтня 1917 р. стали відправною точкою епохи тотального атеїзму. В ході активного законотворчого процесу перших років після революції духовна, благодійна та піклувальна діяльність церкви в пенітенціарних установах була призупинена. 22 січня 1919 р. був прийнятий документ, що слугував наріжним каменем державно-релігійних взаємин всього радянського періоду Декрет робітничо-селянського уряду України "Про відокремлення церкви від держави та школи від церкви", який майже дослівно повторював текст такого ж документу Ради народних комісарів (РНК) Російської Соціалістичної Федеративної Радянської Республіки (РСФРР). У березні 1919 р. Конституція УСРР у розділі ІІІ "Декларація прав і обов'язків працюючого і експлуатуємого народу України" закріпила, "з метою забезпечення за працюючими дійсної волі совісті, а також припинення можливостей використання релігії і церкви в інтересах залишення класового строю, церква відокремлюється від держави…". На підставі цих нормативних актів церква була позбавлена повноважень проводити освітню та релігійно-виховну діяльність у тому числі й в установах по виконанню покарань у виді позбавлення волі.

Радянський період войовничого атеїзму не давав тих величезних можливостей співробітництва, що існували в дореволюційний період. У циркулярі Головного тюремного управління від 25 травня 1917 р. було закріплено, що метою ізоляції засудженого від суспільства є його соціальне перевиховання, однак релігійний елемент із системи заходів виховного впливу на засуджених до позбавлення волі був радянським керівництвом повністю виключений. Класовий підхід багато в чому будувався на негативних оцінках самої церкви, яка розглядалася як оплот пануючих, якщо не ворожих, то чужих, непритаманних для радянського суспільства, політичних сил. У перші роки радянської влади спостерігалося масове відділення від релігії, переривалися багатовікові зв'язки з церквою і насамперед панівній – православної. Тільки в рідкісних випадках і в особливому порядку, згідно з вищевказаною постановою, дозволялося проведення на прохання вмираючих або тяжкохворих засуджених, які перебувають у місцях ув'язнення, релігійно-культових обрядів, що проводяться в особливо ізольованих приміщеннях.

На початку XX ст. ми спостерігаємо циклічність розвитку державно-конфесійних відносин у пенітенціарній сфері. Церква знов, як і в період гоніння на християн у Стародавньому Римі, переходить в опозицію до державної влади й стає об'єктом переслідувань та репресій, а значить її основна проповідь відбувається за гратами пенітенціарних установ.

Незважаючи на сувору заборону проповідницької діяльності релігійних організацій в установах з виконання покарань до позбавлення волі місіонерська діяльність церкви, духовно-моральне виховання засуджених і пастирське служіння не припинилися. Вони продовжували, як правило, негласно і приховано, здійснюватися в місцях позбавлення волі, так як велика кількість духовних осіб, які не відступилися від віри, своїх ідей і життєвих принципів, були засуджені до позбавлення волі і поміщені в табори системи ГУЛАГ.

Радянська виправна система головну увагу приділяла вихованню засуджених через колектив. Більш того в радянський період досвід спільної діяльності церкви і держави у цій сфері був втрачений і сьогодні потрібен час не тільки для його реконструкції, але і для зміни думки до самої церкви і релігії.

Дашевська Н. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Гамбург Л. С.

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА СУТНОСТІ ДЕРЖАВИ У ПЛЮРАЛІЗМІ ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИХ ПІДХОДІВ

Феномен держави як об'єкт наукового дослідження завжди перебував у центрі наукових дискусій. У сучасних умовах реформації та трансформації державно-правових інституцій вітчизняне державотворення поставлено перед низкою практичних проблем, які актуалізують питання щодо значення поняття держави. Адже це безпосередньо впливає на формування цілісного та системного уявлення про розвиток держави і права взагалі, на розуміння специфіки функціонування окремих державно-правових інститутів і явищ.

В історії суспільно-політичної думки було здійснено безліч спроб інтерпретувати феномен держави, у тому числі визначитись із питаннями її сутності та цінності. Фактично всі більш-менш відомі мислителі та політичні діячі здійснювали спробу сформулювати своє бачення проблематики, пов'язаної з державою.

Саме поняття "держава" в сучасному значенні виникло лише на початку XVI ст. У науку його ввів італійський мислитель Ніколо Макіавеллі. Він використовував для позначення держави слово slato (від лат. Status – положення, статус). До цього всі державні утворення позначалися різними термінами: "республіка", "міська громада", "княже панування", "земля", "поліс", "єдиновладне правління", "тиранія", "олігархія" і т. п. Тепер усі ці державні утворення позначалися одним терміном.

Сутність держави, тобто стійка сукупність внутрішніх рис, властивостей, що відображають цілі, природу і призначення держави в суспільстві, досі залишається в юридичній науці дискусійною проблемою. Можна виділити два підходи. Загальносоціальний (комунікативний) підхід пов'язаний з ім'ям давньогрецького філософа Аристотеля. Держава сприймалася ним як політична асоціація громадян, що виникла для того, щоб служити "загальному благу". Римський оратор і мислитель Цицерон розглядав державу як з'єднання в єдине ціле всіх її громадян. Така традиція тягнеться через Середньовіччя до німецького філософа І. Канта. Отже, держава в рамках даного підходу тотожна суспільству і не пов'язувалася з владними інститутами та посадовими особами, які перебувають поза цієї спільноти.

Основоположником іншого підходу в розумінні держави був французький юрист Ж. Боден. Його підхід можна визначити як інституційний. Він трактував державу як особливу організацію верховної політичної влади. Держава служить механізмом реалізації інтересів політичної спільноти, спираючись на спеціальні органи:

армію, суд, поліцію, уряд. Саме верховні органи держави на чолі з правителем (монархом) є носіями суверенітету. Таким чином, органи державної влади відокремлені від суспільства і протиставляються йому.

Тобто, за першим підходом сутність держави розуміється широко – як об'єднання людей, підпорядкованих праву, інтереси яких висловлюють владні органи; за другим – держава розуміється у вузькому сенсі – тільки як система інститутів публічно-політичної влади, як апарат управління, що відособлений від суспільства і виражає його загальні інтереси та інтереси певних соціальних класів і груп. На основі широкого і вузького розуміння держави в його сутності виділялася або його здатність виражати загальнозначущі інтереси більшості суспільства (загальносоціальна сутність), або класова сутність держави – його здатність здійснювати інтереси економічно пануючого класу.

У визначеннях сучасних авторів ці два підходи об'єднуються, і держава визначається як особлива форма організації політичної влади в суспільстві, наділеною суверенітетом, яка здійснює управління суспільством на основі права за допомогою спеціального механізму (апарату).

Отже, інституційне значення поняття держави допомагає визначити її сутність – єдність загальносоціальних та вузькокласових інтересів громадян, охарактеризувати інші державно-правові інститути, явища, процеси.

Дем'яненко А. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., професор Пальченкова В. М.

КОДИФІКАЦІЯ ЮСТИНІАНА ТА ЇЇ ПРИЧИНИ

Аналіз соціально-економічної та політичної ситуації, що склалася у Східній Римській (Візантійській) імперії на початку VI ст., дозволяє зробити висновок, що численні проблеми, які поставали перед державою, вимагали, крім вжиття інших засобів, адекватного правового забезпечення.

Специфіка становища Східної Римської імперії, яка виступала як частина колишньої єдиної Римської імперії, відчувала і офіційно виголошувала себе наступницею Риму, полягала в тому, що право також розглядалося як фундамент для відновлення єдиної держави, додатковий чинник єдності земель, що колись належали Риму і тепер були знову відвойовані у "варварів" Юстиніаном I.

Можна зробити принципово важливий висновок, що на перший план тут має виступати саме така причина, як прагнення Юстиніана, реалізуючи вже згадувану формулу своєї державницької діяльності – "Єдина держава, єдиний закон, єдина церква", створити на підґрунті класичного (старого) римського права оновлене римське ("єдине греко-римське") право, котре мало стати ще одним фактором, що підкреслював би наступність Східної Римської (Візантійської) імперії після Стародавнього класичного Риму, а відтак, слугувало б дієвим чинником консолідації Східної та відвойованої полководцями Юстиніана Західної Римських імперій.

Проте, зробивши такий висновок, необхідно уточнити, що досягнення мети, як консолідація Східної та відвойованої Західної Римських імперій, а надалі відновлення єдиної Римської імперії, можливе лише за умови обрання належного юридичного матеріалу для переробки, а головне − за умови існування відповідної концепції відбору, систематизації та обробки такого матеріалу.

Оскільки йшлося про колишні землі Римської імперії, то таким єдиним, прийнятним для усіх правом, могло бути тільки римське право. Разом з тим, це право мусило відображати зміну світоглядних засад, які для Східної Римської імперії визначалися християнством у його орієнтальному трактуванні. Тому існування східної гілки християнства також варто розглядати, як важливу передумову систематизації Юстиніана.

Крім того, передумовою проведення систематизації, без якої вона в умовах конкретного місця і часу була б неможливою, слід визнати суб'єктивний фактор. В умовах авторитарної системи врядування, що існувала у Східній Римській імперії, це, передусім, вимагало наявності особистості, яка могла б організувати систематизацію і чиї власні уподобання співпадали б з об'єктивними процесами у державі. Крім того, необхідна була наявність фахівців, котрі б добре зналися на римському праві і розуміли потреби Східної Римської імперії у систематизації права та прагнення у цій галузі Юстиніана I.

Саме співпадіння сукупності вказаних вище факторів і створило передумови для проведення систематизаційних робіт у Східній Римській (Візантійській) імперії першої половини VI ст.

Підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновок про існування у IV-VI ст. трьох важливих джерел формування права Візантії: християнства; класичного римського права; греко-римського або ж візантійського права, яке охоплює законодавчі акти імператорів Східної Римської імперії, перероблені та модернізовані норми римського права, норми місцевого, у тому числі, провінційного звичаєвого права.

Оцінка взаємодії цих факторів у підсумку дає підстави стверджувати, що праву відводилося особливе місце у Візантійській імперії і візантійській культурі взагалі, особливо враховуючи те значення, яке надавав йому Юстиніан. Саме такий підхід і було відображено при систематизації права у процесі обрання її концепції, визначенні характеру відбору та обробки джерел.

Кочіашвілі А. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Гороховська О. В.

ЯЛТИНСЬКО-ПОТСДАМСЬКА СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Систему міжнародних відносин, яка склалася після закінчення Другої світової війни і проіснувала до початку 1990-х р., прийнято називати Ялтинско-Потсдамською. На конференціях в Ялті і Потсдамі керівниками держав "Великої трійки" − СРСР, США і Великобританії − були розроблені основні принципи післявоєнного устрою світу.

Ялтинська конференція проходила 4–11 лютого 1945 р. До цього часу результат війни, за великим рахунком, був уже зрозумілим. Основну увагу Йосип Сталін, Франклін Рузвельт і Вінстон Черчілль приді-

лили не обговоренню питань ведення спільних військових дій, а визначенню нових кордонів на тих територіях, які були окуповані нацистською Німеччиною.

Фактично було дві основні проблеми: встановити політичний режим для звільнених країн і провести їх межі. Звільнені країни повинні були самі вибирати уряд шляхом вільних виборів. Також, вирішувалася доля післявоєнної Німеччини. Було вирішено питання про спільну окупацію її території. Після перемоги над фашистською Німеччиною країни антигітлерівської коаліції домовилися організувати Контрольну раду для проведення узгодженої політики щодо переможеної держави.

Намаганнями учасників Ялтинської конференції було знищення німецького мілітаризму і нацизму, створення гарантій того, що Німеччина ніколи більше не буде в змозі порушити мир, роззброїти і розпустити всі німецькі збройні сили і назавжди знищити німецький генеральний штаб тощо. Також приймалися основні рішення про розподіл світу у майбутньому між країнами-переможницями.

Всі рішення Ялти в загальному і цілому стосувалися двох проблем. По-перше, потрібно провести нові державні кордони на території ще недавно окупованої Німеччини. Одночасно потрібно було встановити неофіційні, але загальновизнані всіма сторонами демаркаційні лінії між сферами впливу союзників – це було розпочато ще на Тегеранській конференції. По-друге, союзники усвідомлювали, що після зникнення спільного ворога вимушене об'єднання Заходу і СРСР втратить будь-який сенс, а тому слід було створити процедури, що гарантують незмінність проведених на карті світу розмежувальних ліній.

На конференції було прийнято ще одне важливе рішення: створити міжнародну організацію, яка змогла б забезпечити дотримання встановлених кордонів держав і сфер впливу. Тим самим, усувалися б можливості для початку нової світової війни. Ця організація отримала назву ООН – Організація Об'єднаних Націй, яка фактично опозиціювалпся, як нова Ліга Націй. Союзникам була потрібна міждержавна організація, здатна запобігти спробам змінити встановлені межі сфер впливу. На конференціях переможців в Тегерані і Ялті на проміжних переговорах в Думбартон-Оксі була сформована ідеологія ООН. Було домовлено, що в основу її діяльності при вирішенні кардинальних питань забезпечення миру буде покладено принцип одноголосності великих держав – постійних членів Ради Безпеки, що мають право вето. Також постало питання про визначення сфер впливу союзників по антигітлерівській коаліції після закінчення війни. Крім того, необхідно було створити механізми, які б забезпечили виконання прийнятих рішень в повоєнний час.

На Потсдамській конференції, яка проходила з 17 липня по 2 серпня 1945-р., стали проявлятися суперечності між союзниками. У ній брали участь керівництва трьох найбільших держав антигітлерівської коаліції в Другій світовій війні з метою визначити подальші кроки з післявоєнного устрою Європи. Зустріч в Потсдамі стала останньою для лідерів Великої трійки Сталіна, Трумена і Черчілля (якого потім змінив К. Еттлі). Цілями окупації Німеччини союзниками проголошувалися її денацифікація, демілітаризація, демократизація, децентралізація і декартелізації.

Отже, Ялтинсько-Потстдамська система міжнародних відносин створила механізми, здатні запобігти переростанню конфліктів в руйнівні війни, налагодити співпрацю між країнами. Але в той самий час, міжнародні відносини після Другої світової війни будувалися на протистоянні СРСР та США, Сходу і Заходу.

Кочіашвілі М. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Гороховська О. В.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНЦЕРТ ЯК СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Віденська система міжнародних відносин (Європейський концерт) грунтувалася на тісній співпраці держав, які дотримувалися правил взаємовідносин і виконували взяті на себе міжнародні зобов'язання. Серед них Австрія, Великобританія, Пруссія і Російська імперія.

Всі спірні питання європейської політики розглядалися спільно і пропонувалися по ним взаємоприйнятні рішення.

Європейський концерт проіснував з певними модифікаціями до Першої світової війни.

Ця система була заснована на спільній згоді найбільш потужних європейських монархій щодо територіального і політичного статус-кво. Вона передбачала можливість колективного втручання в справи тих держав, яким загрожували революції, а також можливість дипломатичних консультацій з територіальних та інших проблем.

Віденський конгрес відіграв ключову роль у формуванні стійкої парадигми відносин між провідними європейськими державами. Після Французької революції 1789–1794 рр. відбулося остаточне зміцнення системи національних держав. Однією з основ європейського концерту став принцип підтримки балансу сил. Відповідальність за це покладалася на великі держави того часу, яка реалізовувалася через проведення міжнародних конференцій для врегулювання проблем, які загрожували миру.

В межах балансу сил держави могли змінювати склад союзників для забезпечення власних інтересів, не порушуючи при цьому загальної структури союзів та характеру міжнародних відносин.

Європейський концерт, залишаючись формою гегемонії великих держав, вперше ефективно обмежив свободу дій цих держав на міжнародній арені. За часів існування Віденської системи поняття політичної рівноваги набуло ширшого тлумачення. Завдяки встановленому Віденською системою балансу сил війни і збройні конфлікти в Європі тимчасово припинилися за винятком незначних.

Віденська міжнародна система мала на меті утвердження встановленого в результаті наполеонівських воєн співвідношення сил, закріплення меж національних держав. Російська імперія остаточно закріпила за собою Фінляндію, Бессарабію. Австрія і Пруссія розширили свої західні кордони за рахунок Польщі, розділивши їх між собою. Ця система зафіксувала нову географічну карту Європи, нове співвідношення геополітичних сил. Віденська система, як і попередня Вестфальська, мала євроцентристською характер.

Віденська система міжнародних відносин охоплювала, фактично, лише європейський простір, і деякою мірою, ті території, за які держави Європейського концерту здійснювали колоніальну боротьбу. На

Віденському конгресі не були офіційно закріплені колонії. Однією з головних причин Першої світової війни стала саме боротьба за перерозподіл колоніальних імперій.

Особливості Віденської системи полягали в різниці цивілізаційного і модернізаційного рівня її учасників. Великобританія і Франція в той час вже вступили в процес науково-технічного прогресу; Австрія і Пруссія в цій сфері значно відставали, Російської імперії технічний прогрес взагалі ще майже не торкнувся. Час існування європейського концерту став періодом розвитку класичної дипломатії.

Купчик Л. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., професор Пальченкова В. М.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

Сутність громадського суспільства полягає передусім у забезпеченні прав людини. Особистість у громадянському суспільстві має гарантоване законами право вибору різноманітних форм економічної, соціальної та іншої діяльності, право вибору певної ідеології, світогляду тощо.

Економічною основою громадянського суспільства є відносини ринкового характеру, передусім різноманітні форми власності, особливо приватної. Наявність власності у громадянина спонукає його до ділової активності та плідної роботи, стає умовою свободи особистості в суспільстві.

Політична основа громадянського суспільства – це демократична правова держава, що забезпечує кожному громадянинові можливість узяти участь у державних та громадських справах. У демократичній правовій державі абсолютно неприпустимою є будь-яка дискримінація за національно-етнічними, політичними, релігійними та іншими ознаками.

Зміст поняття “громадянське суспільство” включає сукупність неполітичних відносин у суспільстві, тобто економічні, духовно-моральні, релігійні, національні та ін. Громадянське суспільство виступає як сфера реалізації правових, політичних, економічних, соціальних, етнонаціональних, культурних та інших громадських інтересів, які перебувають поза безпосередньою діяльністю держави, що опосередковує їх відносини з індивідами.

Соціальним підґрунтям громадянського суспільства стає суспільство з динамічною соціальною структурою, яка весь час розвивається та вдосконалюється.

Громадянське суспільство та демократична правова держава нині стають двома складовими життя кожної окремої людини і сучасного загальноцивілізаційного розвитку суспільства. Найголовнішою умовою всіх демократій є існування сильного, активного та добре організованого громадянського суспільства. Немає жодної демократії у світі, яка б не мала діючого громадянського суспільства.

Між державою і громадянським суспільством існує діалектичний взаємозв’язок. Держава – результат функціонування суспільства, яке на сучасному етапі не може існувати без держави, її регулюючого впливу на суспільні відносини.

Держава має виступати гарантом прав людини, створювати умови, які сприятимуть реалізації прав громадян, всебічному виявленню їх ініціативи, здібностей.

Громадянське суспільство починається з громадянина, його свободи, благополуччя, активної позиції в політико-правовій сфері відносин. Відповідно завдання конституційного регулювання полягає в тому, щоб за допомогою конституційних приписів забезпечити умови для реалізації прав і свобод людини і громадянина, їх честі і гідності. Наявність розвинутого громадянського суспільства є головним гарантом того, що держава захищатиме права і свободи людини і громадянина, законні інтереси юридичних осіб.

В громадянському суспільстві діяльність органів державної влади реалізовується в демократичних, правових формах і спрямовується на забезпечення й захист прав людини і громадянина, гуманістичних цінностей.

Сучасні громадянське суспільство і правова держава – це демократія обговорення, компромісу та консенсусу, що людина готова до усвідомлення себе громадянином.

Максимова К. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Гороховська О. В.

УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ: ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Угода про асоціацію України з ЄС – це документ про асоціацію, яка замінює Угоду про партнерство та співробітництво між Європейськими співтовариствами і Україною. Він дав змогу перейти від партнерства і співробітництва до політичної асоціації та економічної інтеграції. Ніколи раніше Європейський Союз не надавав жодній із країн, що не мала статус кандидата на вступ, такої широкої та документально зафіксованої перспективи, як це зроблено в угоді про асоціацію. Вона охоплює такі аспекти співробітництва:

1. зближення між Україною та ЄС на основі спільних цінностей, а також посилена участь України в програмах Європейського Союзу;

2. транскордонне співробітництво в галузі зовнішньої політики та політики безпеки, зокрема – у попередженні конфліктів та у військовій сфері;

3. наближення України до європейських стандартів у галузі права та внутрішніх справ шляхом сприяння розвитку принципів правової держави, демократії та прав людини в Україні, а також підтримки боротьби з корупцією, налагодження ефективної роботи органів юстиції та поліпшення захисту даних.

4. посилення співробітництва в галузі економіки шляхом створення поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі між ЄС і Україною, налагодження секторальної співпраці в більше ніж 30 сферах, зокрема – у сільському господарстві, промисловості, енергозабезпеченні або в захисті прав споживачів.

5. налагодження нових форматів співробітництва, надання фінансового сприяння, створення платформи громадянського суспільства.

Переговори про укладення угоди про асоціацію між Україною та Європейським союзом проводились з 2007 р. Текст нового документа був остаточно узгоджений ще в листопаді 2011 р., але у зв'язку з ускладненими відносинами між ЄС та Україною його підписання кілька разів відкладалося. При цьому ЄС висунув українському керівництву ряд попередніх умов. 30 березня 2012 р. Угоду було парафовано главами делегацій України та Євросоюзу. Протягом 2007–2012 рр. було проведено 21 раунд переговорів щодо підготовки Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. У листопаді 2013 р., за кілька днів до Вільнюського саміту "Східного партнерства", де планувалося провести підписання угоди про асоціацію, процес підготовки до підписання був з ініціативи українського уряду призупинений.

Для набрання чинності Угоди про Асоціацію, сторони повинні були її ратифікувати або затвердити відповідно до власних процедур. У більшості країн-членів ЄС процес ратифікації полягає у затвердженні угоди парламентом та подальшому підписанні главою держави. Ратифікаційні грамоти або документи про затвердження здаються на зберігання до Генерального секретаріату Ради ЄС, після чого відповідна інформація на офіційному сайті Ради ЄС.

16 вересня 2014 р. Європейський парламент ратифікував Угоду синхронно з Верховною Радою України. За ратифікацію проголосувало 355 депутатів Верховної Ради та 535 депутатів Європарламенту. Першими з країн-членів ЄС угоду ратифікували Румунія, Литва та Латвія. Останніми – Кіпр, Бельгія, Нідерланди. Угода набрала чинності в перший день другого місяця, що настає після дати здачі на зберігання останньої ратифікаційної грамоти або останнього документа про затвердження, тобто з 1 вересня 2017 р., після того як 11 липня 2017 р. Рада ЄС ухвалила остаточне рішення про укладення Угоди про асоціацію з Україною від імені Європейського Союзу.

Строк дії Угоди є необмеженим. Будь-яка сторона може денонсувати Угоду шляхом надіслання повідомлення про це іншій стороні, дія Угоди в такому випадку припиняється через шість місяців з дати отримання повідомлення.

Максимча Б. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Гороховська О. В.

БУДАПЕШТСЬКИЙ МЕМОРАНДУМ ЯК ГАРАНТІЯ БЕЗПЕКИ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ СУВЕРЕНІТЕТУ УКРАЇНИ ДЕРЖАВАМИ-УЧАСНИКАМИ

У 1991 р. Україна успадкувала третій у світі за розміром, після США та Росії, ядерний потенціал. У цілому він становив близько 5 тис. зарядів. Важливим питанням реалізації курсу на без'ядерний статус було те, що центр управління стратегічною ядерною зброєю, яка містилася на території України, знаходився у Москві. Саме тому питання про без'ядерний статус країни було пріоритетним в контексті будь-яких контактів країни з західними партнерами та Російською Федерацією.

Правові основи курсу на без'ядерний статус були закладені у Декларації про державний суверенітет України. У ній зокрема зазначалось, що Україна зобов'язується дотримуватись трьох неядерних принципів: не приймати, не розповсюджувати, не набувати ядерну зброю. В наслідок цього 5 грудня 1994 р. між Україною, США, Росією та Великою Британією був підписаний Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. Ця угода містить пункти, що надають гарантії суверенітету та безпеці Україні.

Зазначений меморандум є юридичним актом, він набув чинності з моменту його підписання. Сам текст згаданого документу не передбачає ратифікації; а процедура ратифікації міжнародних угод була встановлена Російською Федерацією в 1995 р., пізніше укладання меморандуму. Тому вказана угода є обов'язковою до виконання від 5 грудня 1994 р. всіма сторонами, всіма учасниками меморандуму без винятку. В 1995 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла меморандум як офіційний документ.

Згідно з Меморандумом США, РФ і Велика Британія зобов'язалися:

- поважати незалежність, суверенітет та існуючі кордони України;
- утримуватися від загрози силою, її використання проти територіальної цілісності/політичної незалежності України; не використовувати жодну зброю ніколи проти України, крім цілей самооборони або будь-яким іншим чином згідно зі Статутом ООН;
- утримуватись від економічного тиску, спрямованого на те, щоб підкорити своїм власним інтересам здійснення Україною прав, притаманних її суверенітету, отримати будь-які переваги;
- домагатися негайних дій з боку Ради Безпеки ООН з метою надання допомоги Україні, якщо вона стане жертвою акту агресії чи об'єктом погрози агресією з використанням ядерної зброї;
- не застосовувати ядерну зброю проти України, крім випадку нападу на держави-учасниці, їхні та підопічні території, збройні сили, союзників;
- проводити консультації у випадку виникнення ситуації, внаслідок якої постає питання щодо цих зобов'язань.

Втім слід зазначити, що 1 березня 2014 р. президент Росії Володимир Путін на фоні "Кримської кризи" отримав у Ради Федерації (верхній палаті парламенту) дозвіл на введення військ до України, обґрунтувавши це "екстраординарною ситуацією, що склалася в Україні, загрозою життю громадян Російської Федерації. Порушення РФ територіальної цілісності, суверенітету України, призвело до глибокої кризи міжнародних відносин.

Отже, російсько-українська "гібридна" війна продемонструвала декларативний характер Будапештського меморандуму, оскільки, попри відкриту збройну агресію РФ, держави-підписанти перед загрозою нового етапу холодної війни виявились неспроможними виконати свої зобов'язання щодо України.

Новік А. Г.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., професор Пальченкова В. М.

СУТНІСТЬ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ

Серед учених, які вивчають проблеми правового виховання, немає єдиної думки щодо сутності зазначеного феномена. Це пояснюється не тільки суб'єктивним фактором, а й тим, що поняття правового виховання розглядається в педагогічному, психолого-педагогічному та інших аспектах, бо є явищем міждисциплінарним. Як зазначає М. Й. Штангрет, філософсько-правове обґрунтування виховання людини на сучасному етапі розвитку суспільства має здійснюватися через всебічне теоретичне осмислення й інтегрування результатів досліджень суміжних наук (соціології, психології, педагогіки та інших).

Сутність як філософська категорія означає зміст даного явища, те, що воно є саме по собі на відміну від всіх інших явищ і від мінливих станів під впливом тих чи інших обставин. Сутність повинна відображати глибинні зв'язки, відносини, внутрішні закони, що визначають основні риси і тенденції розвитку даного явища.

Сутність правового виховання у вузькому розумінні полягає у процесі систематичного цілеспрямованого впливу на розвиток особистості з метою підготовки її до виробничої, суспільної та культурної діяльності; у широкому – виховання передбачає не тільки цілеспрямований вплив, але і вплив на індивіда всієї сукупності факторів та умов існування (об'єктивних і суб'єктивних).

Корельський В. М. та В. Д. Перевалов під сутністю розуміють головне, основне в об'єкті, що розглядається, а тому її усвідомлення є цінністю в процесі пізнання. До правильного висновку про сутність будь-якого явища можна прийти лише у випадку, коли воно отримало достатній розвиток, в основному сформувалося.

"Сутність правового виховання, – зазначає В. Д. Бабкін, полягає не тільки в засвоєнні громадянами правових знань, але й в тому, щоб сформувати в них ціннісні орієнтації на правомірну поведінку".

"Сутність правового виховання проявляється в його функціях, де синтезуються основні напрями правовиховного процесу та завдання", – вважає С. М. Легуша.

На думку О. Ф. Скакун, сутністю правового виховання є формування правової настанови на узгодження прагнень і сподівань особи з інтересами і сподіваннями суспільства, тобто процес вироблення непохитних правових ідей і принципів у правосвідомості осіб, яких виховують, формування правової культури.

Не дивлячись на те, що правове виховання як явище правової дійсності досліджується і розглядається в межах різних суспільних наук та, відповідно, з різних аспектів, – його сутність залишається незмінною. Сутність правового виховання, на нашу думку, як його внутрішній зміст розкривається через функції та принципи і концентрується в правовій свідомості та правовій культурі людини, яка ґрунтується на елементах права, об'єднаних якістю, що відповідає ідеології справедливості і спонукає до активної правомірної поведінки.

Носкова Є. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., професор Пальченкова В. М.

ЮРИДИЧНИЙ СТАТУС УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ У СКЛАДІ ПОЛЬЩІ (1349–1569 РР.)

Здобиччю Польського королівства у 1349 р. стала Галичина. Вона була захоплена польським королем Казимиром III і вважалася його особистою вотчиною ("посіданням") до 1370 р. Протягом 1370 – 1382 р. р. Галичина формально перебувала під владою угорсько-польського короля Людовика, а фактично, її управителем протягом 1372 – 1379 р. р. був представник інтересів угорського короля – Володислав Опольський. З 1379 р. до 1386 р. Галичина залишалася під владою угорських старост, а впродовж 1386 – 1387 р. р. знову перебувала у "володінні" Володислава Опольського. З до 1569 р. Галичина остаточно була приєднана до складу Польського королівства згідно з привілеями польської королеви Ядвіги.

Унаслідок Кревської унії 1385 р. було сформовано союз двох держав – Литви і Польського королівства. Кревська унія призвела до поступової ліквідації самостійності південно-західних князівств, забезпечувала панування польських феодалів над населенням українських земель.

У 1349 – 1434 р. р. Галичина (Руське Королівство) мала адміністративно-правову автономію, яку їй надавали польські королі як суверени цієї території. Автономність Руського Королівства виявлялася в тому, що в ньому функціонував суспільно-політичний лад і діяли джерела права, сформовані за часів Галицько-Волинської держави. На час приєднання Галичини польськими королями до своїх володінь руський (український) народ уже мав свої традиції формування держави та право творення. Тут діяли українське звичаєве право, Руська Правда, Грамота князя Івана Берладника 1134 р., рукописання князя Володимира Васильковича 1287 р., Уставна грамота князя Мстислава Даниловича 1289 р.

Якщо на перших порах Галичина ще зберігала деяку автономію, то в 1434 р. вона була повністю інкорпорована до складу Польського королівства і разом з Львівською і Перемишльською землями перетворена у "Руське воєводство". У 1430 р. польські феодали загарбали Західне Поділля.

З 1434 – 1569 р. р. Галичина ("Руське воєводство") перебувала у складі Польського королівства як окрема адміністративно територіальна одиниця.

Ставши складовою частиною Польського королівства, Галичина не мала перспектив для самостійного правового розвитку. Уніфікація в усіх сферах суспільного життя сприяла наближенню руського права, що діяло в Галичині, до права польського. Однак унаслідок етнопсихологічних особливостей кожного з народів вдалося уникнути повної втрати своєї неповторності, культурної ідентичності.

І нарешті, Люблінська унія 1569 р. об'єднала, а точніше злила Польське королівство і Велике князівство Литовське в "одне, нерозрізнюване, неподільне тіло", утворивши єдину державу – Річ Посполиту зі спільними органами влади й управління, єдиною грошовою системою.

Люблінська унія означала різке посилення влади польських феодалів над українським населенням. Відтоді українські землі перейшли до короля на правах коронних, польська шляхта здобула право володіти маєтками на всій території Речі Посполитої. Тому наслідком Люблінської унії стало остаточне закріпачення українського селянства, політичне і національно-релігійне гноблення населення.

Колонізація українських земель, ополячення та окатоличення українського народу, наступ на його культуру підкріплювалися Берестейською церковною унією. У 1596 р. в Бересті (Бресті) на уніатському соборі було підписано угоду про унію православної церкви України і польської католицької церкви на умовах залежності під папи римського із збереженням у межах Київської метрополії адміністративної та обрядової автономії.

Огреніч М. Р.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Слабко С. М.

СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ ПРАВА: ПЛЮРАЛІЗМ ПІДХОДІВ

При вивченні ознак права значна увага приділяється його системності, адже регулювання і охорону суспільних відносин право здійснює через відповідну систему правових норм. Однією з фундаментальних тенденцій сучасного етапу розвитку теорії держави і права є осмислення факторів і напрямів становлення системи права. Важливою проблемою у цьому процесі є те, що більшість уявлень щодо структури та змісту системи права перебувають у сфері догми права, що не дозволяє повною мірою застосувати до них сучасні методологічні підходи. Як відомо, право складається з правових норм, але це не проста сукупність, а система взаємозалежних і взаємопов'язаних норм. Право являє певне цілісне утворення, що складається з різноманітних елементів, які знаходяться між собою у різнобічних зв'язках підпорядкованості, координації, функціональної залежності.

Питання про критерії поділу права на основні елементи (галузі й інститути) постійно перебуває в центрі уваги вчених-юристів і є предметом обговорення ряду наукових дискусій. У ході першої дискусії (1938–1941) була відзначена важливість виділення об'єктивного критерію розподілу права на галузі й інститути, яким є предмет правового регулювання, тобто певна сукупність однорідних суспільних відносин. Предмет правового регулювання – це та сфера, на яку поширюється право. Він становить матеріальний критерій розподілу права на структурні елементи.

Однак класифікація галузей права тільки по предмету регулювання зводить дискусію про систему права лише до питання про систему суспільних відносин. Тому в ході другої дискусії (1955-1958) було визнано необхідним, крім основного критерію (предмета правового регулювання), виділити додатковий юридичний критерій – метод правового регулювання, під яким розуміється сукупність прийомів, способів і засобів впливу права на суспільні відносини. Специфіка суспільних відносин, регульованих нормами однієї галузі права, обумовлює необхідність використання при цьому певного методу, що у кожній окремій галузі буде специфічним (наприклад, цивільне право: предмет – особові немайнові та майнові відносини, основний метод – диспозитивний; кримінальне право: предмет – відносини, які виникають внаслідок вчинення злочину і застосування відповідного за формою та змістом покарання, основний метод – імперативний).

Щодо норми права існує два підходи: 1) норма права як правило поведінки не є елементом системи права, це її "цеглинка". Норми за вказаними вище критеріями об'єднуються в певні структурні елементи системи права (галузь, інститут тощо); 2) норма права – первинний елемент системи права. Перший підхід вважається більш доцільним.

Характеризуючи систему права, виділяють так звані вторинні утворення – комплексні інститути, комплексні галузі, міжгалузеві комплекси. Проте, якщо щодо комплексного інституту (відноситься до кількох галузей, наприклад, інститут договору, відповідальності) серед вчених немає розбіжностей, то у відношенні до сукупності правових норм кількох галузей, що регулюють певну сферу суспільних відносин (наприклад, господарських) використовується і термін "комплексна галузь", і термін "міжгалузевий комплекс".

У цьому питанні вважається доцільним такий підхід: якщо можна виокремити предмет і метод правового регулювання, то таку сукупність норм визначати як комплексну галузь права (наприклад, господарське право: предмет – господарські відносини (господарсько-виробничі, організаційно-господарські, внутрішньогосподарські), метод рівного підпорядкування всіх суб'єктів господарських відносин правовому господарському порядку), а якщо не можна (наприклад, сфера медицини, освіти, культури, спорту, науки тощо включає цивільні, господарські, адміністративні, трудові, фінансові відносини, хоча і зі своєю специфікою з притаманними їм імперативним та диспозитивним методами) – визначати як міжгалузевий комплекс.

Остапенко М. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Гамбург Л. С.

ПРОБЛЕМА КРИТЕРІЇВ ТИПОЛОГІЇ ДЕРЖАВИ: ОСНОВНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ

Виявлення природи держави передбачає розгляд проблеми її типології. Рішення цього питання у вітчизняній теорії держави і права раніше традиційно спиралося на марксистське вчення про суспільно-економічні формації, тобто на формаційний підхід, згідно з яким будь-яке суспільство перебуває в рамках певної суспільно-економічної формації і включає два основних і нерівнозначних за характером компонента. Перший – економічний базис, який складається з системи виробничих відносин і, перш за все, відносин власності на основні знаряддя та засоби виробництва. Другий – політична надбудова, що утворюєтья суспільною свідомістю, мораллю, правом; політичною системою суспільства, включаючи державу; релігією та церквою, наукою тощо. Суспільно-економічні формації розвиваються за законами визначальної ролі базису відносно надбудови і необхідної відповідності надбудови базису. Економічний базис первинний щодо полі-

тичної надбудови та визначає її сутність і зміст, а надбудова спричиняє вторинний вплив на базис, охороняючи та вдосконалюючи його.

У формаційному підході велике значення має типологія держави. Тип держави визначається тим, інтереси якого суспільного класу вона забезпечує, а значить, яким економічним базисом визначається та політична надбудова, до складу котрої така держава належить. Тобто, тип держави – це такі її суттєві риси, що відповідають класовій структурі певного суспільства, обумовленій економічним базисом і політичною надбудовою. Поняття "тип держави" найточніше виражає історично змінювану природу держави та її характер у різних історичних епохах і періодах. Отже, тип держави з позиції формаційного підходу – це система її найсуттєвіших сторін і властивостей, зумовлених приналежністю до певної суспільно-економічної формації та суспільним ладом у межах відповідних історичного періоду й епохи.

Поряд з формаційним широко застосовується цивілізаційний підхід, відповідно до якого соціальна природа держави визначається духовними і культурними чинниками, тому передбачається дослідження закономірностей зміни історичних типів держав з точки зору якісних змін в соціокультурному середовищі, в духовній культурі народу, його релігії та моралі.

Цивілізаційний підхід виділяє три принципа співвідношення держави і духовно-культурної сфери життєдіяльності суспільства: 1) природа держави визначається не тільки реальним рівнем і характером розвитку продуктивних сил суспільства та відносинами між його провідними класами, не тільки співвідношенням суспільно-політичних сил, але й накопиченими в ході історичного процесу уявленнями про світ, соціально-культурними (духовно-інтелектуальними) цінностями, зразками поведінки; 2) державна влада розглядається не лише центральним явищем світу політики (ядром політичної системи суспільства), але й частиною світу культури; 3) різнорідність культур у часі та просторі дозволяє зрозуміти, чому деякі типи держав, відповідні одним умовам, зупинялися в розвитку в інших умовах. У сфері державного життя особливе значення надається відмінностям, що випливають зі своєрідності національних культур і рис національного характеру.

Таким чином, проблема типології держави і права полягає у визначенні її критеріїв згідно їх бачення з позицій формаційного чи цивілізаційного підходів. Оскільки економічне виробництво є матеріальною основою життя суспільства, котре, в свою чергу, складається з індивідів, які належать до певних класів, соціальних груп тощо, чим визначаються духовний світ людини та її ставлення до суспільства і держави, то уявляється доцільним використання обох розглянутих підходів з урахуванням діалекти категорій матеріального та духовного.

Павлюк Є. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Грозовський І. М.

КОЗАЦЬКЕ ПРАВО

Актуальність теми звичаєвого права обумовлена теоретичними й практичними проблемами трансформації сучасного українського суспільства, однією з яких є проблема можливості практичного вирішення питання правової суперечності між інтересами держави та її індивідуальними і соціально – груповими суб'єктами, громадським суспільством в плані гармонізації цих інтересів, з урахуванням власного історичного досвіду, традицій, звичаїв і потреб українського суспільства. Одним із аспектів цієї проблеми є проблема звичаєвого права, оскільки в площині її розв'язання можливий пошук специфічних засобів забезпечення справедливого порядку відносин між державою з одного боку та її індивідуальними і соціально-груповими суб'єктами з іншого. Виходячи з особливостей формування та функціонування соціокультурного поля в Україні, актуалізується питання про необхідність визнання суспільних закономірностей, що знаходять свій вираз в соціальній практиці людей, в якості джерел права та чинників сприятливого функціонування соціального організму в Україні.

Матеріальною основою козацького права були своєрідні суспільні відносини, які склалися в Запорізькій Січі, а юридичним джерелом-трансформовані норми давньоруського права, пристосовані до конкретно-історичних умов, а також різноманітні запозичення з правових норм і традицій сусідніх народів.

Запорозькі козаки протягом століть виробили структуру, досить ефективну систему правових норм, які закріплювали воєнно-адміністративну організацію, деякі правила ведення воєнних дій, діяльність судових органів, правове положення окремих станів і груп населення, цивільні правовідносини, і покарання.

Важливе місце в цивільно-правових відносинах займало право власності на землю. Також в цей період спостерігається інтенсивний розвиток норм зобов'язального права (як зобов'язання, що виникали внаслідок заподіяння шкоди, так і зобов'язання з договорів).

Норми кримінально-правового характеру були найбільш розвинутими на Запоріжжі, вони мали яскраво виражений публічний характер, захищали внутрішній порядок Запорозької Січі. Козацьке право передбачало досить широкий перелік злочинів, що розподілялися, у залежності від об'єкта злочину, на декілька видів: військові, службові, проти порядку управління і суду, особи, власності, моралі. Покарання, злочинців здійснювалося з метою відплати за скоєний злочин, відбувалось виключно публічно. Судові функції у запорозьких козаків виконували, в межах своєї компетенції, посадові особі Війська Запорізького. У запорозьких козаків не було чіткого поділу процесу на цивільний та кримінальний. Хоча вже визначалася тенденція розглядати цивільні справи в межах обвинувально –змагального процесу, а кримінальні – у межах слідчого.

Отже можна зробити висновок, що правові звичаї запорозького козацтва були основою для формування звичаєвого прав на українських землях. Козацькі традиції, обряди і норми звичаєвого права були широко відомі серед українського населення. Всенародне визнання отримали волелюбність і незалежність поглядів козаків, ідея рівноправності всіх членів суспільства, лицарство і здатність на самопожертву у захист народу і батьківщини від іноземних поневолювачів. Тому правовий звичай, хоча і є давньою формою права, обов'язково повинен враховуватися в ході реформування сучасної правової системи України.

Петрікова А. Р.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н. Семенюк І. С.

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

У доктрині міжнародного права щодо статусу суб'єктів існує декілька основних концепцій, а саме:

1) суб'єктами міжнародного публічного права можуть бути всі суб'єкти міжнародних правовідносин, тобто держава, міжнародні організації, юридичні та фізичні особи;

2) суб'єктами міжнародного права лише ті суб'єкти, які здатні своїми діями створювати норми міжнародного права;

3) суб'єктами міжнародного права є лише ті учасники, які відповідають певним ознакам, можуть створювати норми міжнародного права, володіти міжнародними правами та обов'язками, нести міжнародно-правову відповідальність.

Отже, міжнародні організації є специфічним суб'єктом міжнародного права. Вони не володіють суверенітетом і своєю територією. Вступати у міжнародно-правові відносини такі організації можуть лише у межах своєї компетенції.

Відповідно до засновницьких актів міжнародних організацій держави-члени можуть мати свої представництва при них, а представництво організацій у вказаних державах – відносно рідкісне явище.

Правоздатність міжнародних організацій полягає у тому, що вони не можуть бути стороною у спорі, який розглядається Міжнародним Судом ООН (Організація Об'єднаних Націй). Відомо, що такою стороною може бути тільки держава.

Останнім часом роль міжнародних організацій з підтримки миру і безпеки, захисту прав і свобод людини, розвитку плідного співробітництва неухильно зростає. Розглянемо декілька з них:

Організація Об'єднаних Націй (ООН) – універсальна організація, яка виконує і загальнополітичні, і спеціалізовані функції, оскільки включає більш ніж 30 взаємопов'язаних об'єднань..

Світова організація торгівлі (СОТ) – міжнародне об'єднання, що опікується правилами торгівлі між країнами, дбає, щоб торговельні обміни відбувалися легко, передбачувано і вільно, а також врегульовує торговельні суперечки.

Рада Європи є міжурядовою організацією, завдання якої – захист прав людини та верховенство права. Рада Європи допомагає утвердженню демократії в регіоні, підтримуючи політичні, законотворчі та конституційні реформи. В межах цієї організації функціонує Європейський суд з прав людини.

Європейський Союз (ЄС) – політико-економічне інтеграційне об'єднання. Країни-члени ЄС зобов'язалися проводити спільний зовнішньополітичний курс, узгоджувати основні напрямки економічної, екологічної і соціальної політики.

НАТО – міжнародна військово-політична організація. Основним принципом діяльності організації є система колективної оборони – спільні організовані дії усіх її членів, якщо виникне загроза ззовні.

Таким чином можна зробити висновок, що держави є основними суб'єктами міжнародного права, оскільки вони мають правосуб'єктність у силу їх існування.

Синяков В. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Жовтобрюх М. М.

ЗНАЧЕННЯ ІСТОРИКО-ЮРИДИЧНОЇ СПАДЩИНИ С. С. ДНІСТРЯНСЬКОГО

Теорія держави і права для С. С. Дністрянського була невіддільна від їх історії. Вже у своїх ранніх працях "Звичаєве право та соціальні зв'язки. Причинки до пояснення § 10 австрійської книги законів цивільних", "Права руської мови у Львівськім університеті" (Львів, 1902), "O istocie prawa zwyczajowego" (Львів, 1904), "Національна статистика" (Львів, 1909) вчений приділяє помітну увагу історико-юридичним питанням. Зокрема в праці "Права руської мови у Львівськім університеті" (Львів, 1902) він історично обгрунтовує питання права українського народу на вживання української мови в державних установах, розглядає (хоча й дещо фрагментарно) ряд інших історико-юридичних питань.

На історико-юридичну сторону виникнення держави і права науковець звернув особливу увагу в еміграційний період. Українські вчені в цей час передбачали можливість відродження своєї державності в історичному, етнічному та територіально-географічному аспекті. Цілком справедливо відзначає О. І. Шаблій, що історичний аспект української державності обгрунтував М. С. Грушевський, етнічний- етнограф Ф. К. Вовк, територіально-географічний взяв на себе С. Л. Рудницький. До цього лише додамо, що правовий аспект обгрунтування побудови української державності надовго закріпив за собою С. С. Дністрянський. Роль вченого у розвитку української правової думки, юридичної науки та освіти важко переоцінити. Для С. С. Дністрянського досвід національно-визвольних змагань 1917–1920 рр. виявився тим перехідним рубежем, коли вчений був змушений зробити наукову переоцінку ідейних та методологічних засад, поставити на перше місце проблеми вивчення української державності у їх цілісності і повноті. Нові історіографічні підходи визрівали у С. С. Дністрянського ще задовго до подій першої світової війни, але остаточно утвердилися вони у зазначений період.

Основна увага науковця зосереджується на історичних проблемах будівництва української держави і права. Відповідні погляди вченого знайшли своє відображення у працях: "Самовизначення народів", "Статут для Галичини", "Україна і мирова конференція" (усі Відень, 1919), "Зв'язок і сполука народів" (Відень, 1920), "Нові проекти української конституції" (Відень, 1920), "Загальна наука права і політики" (Прага, 1923), "Нова держава. Інавгураційний виклад ректора УВУ" (Прага, 1927), "Соціальні форми права" (К., 1927) тощо. Історичні питання тією чи іншою мірою досліджувалися вченим і в ряді інших праць.

Увага дослідника зосереджується не на історії народних рухів, а на проблемах державного будівництва. Найповніше це проявляється у виданій праці вченого "Загальна наука права і політики" (Прага, 1923).

Історико-юридичні праці С. С. Дністрянського сприяли новому розумінню окремих положень розвитку української державності. Головним елементом концепції історії походження держави – України, вчений вважав народ, його соціально-економічний розвиток, право, культуру. Тим самим дослідник обгрунтував домінуючу роль народних мас в історичному державобудівному процесі, об'єктивно визначив місце і роль українського народу в історії відновлення української державності.

Аналіз поглядів вченого дає підстави вважати, що його праці зробили вагомий внесок у дослідження таких актуальних проблем, як передумови виникнення української державності та права, формування козацької державності, соціально-політичні і правові аспекти її устрою, співвідношення різних тенденцій у державотворчих процесах, форми і методи державного будівництва, участь у ньому провідних верств населення, причини і наслідки втрати Україною своєї незалежності.

Турків Ю. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н. Семенюк І. С.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В УКРАЇНІ

На сьогодні Україна веде активну діяльність у міжнародних економічних відносинах, в тому числі і в експорті та імпорті товарів та послуг.

Правове регулювання експортно-імпортних операцій суб'єктів господарювання здійснюється державою шляхом використання певних заходів, які залежно від характеру та різновиду застосованих прийомів, відповідно до Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність", можуть бути поділенні на:

– тарифні – засновані на використанні митного тарифу;

– нетарифні – регулювання адміністративного характеру, які не пов'язані з використанням митного тарифу (квоти, ліцензії, субсидії, антидемпінгові заходи, торгові договори тощо).

В Україні забороняється:

– експорт з території України предметів, які становлять національне, історичне або культурне надбання українського народу, що визначається згідно із законами України;

– імпорт або транзит будь-яких товарів, якщо відомо, що вони можуть завдати шкоди здоров'ю, або становлять загрозу життю населення та тваринного світу, або завдадуть шкоди навколишньому середовищу;

– імпорт продукції та послуг, що містять пропаганду ідей війни, расизму та расової дискримінації, геноциду тощо, які суперечать відповідним нормам Конституції України;

– експорт та імпорт товарів, які здійснюються з порушенням прав інтелектуальної власності. Конкретний перелік товарів, що підпадають під дію цієї статті, затверджується Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України.

Важливим елементом експортно-імпортних операцій є самостійне встановлення суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності ціни на товар. Однак у закріплених законодавством випадках регулювання ціноутворення при експортно-імпортних операціях в Україні здійснюється шляхом встановлення нормативно-правовими актами індикативних, фіксованих або граничних рівнів цін за зовнішньоторговельними угодами. На територію України дозволяється імпорт лише тих товарів, які за своїми технічними, фармакологічними, санітарними, ветеринарними та екологічними характеристиками не порушують мінімальних умов відповідних стандартів, сертифікатів та інших вимог, що діють на території України. При цьому іноземні сертифікати беруться до уваги виключно в разі, коли взаємне визнання таких сертифікатів передбачено нормами відповідних міжнародних договорів.

Підставою для перевезення через митний кордон України продукції певних груп Товарної номенклатури зовнішньоекономічної діяльності є сертифікат відповідності, виданий уповноваженим згідно з чинним законодавством органом або свідоцтвом про визнання іноземного сертифіката.

У разі відсутності національних стандартів та вимог України на певний товар застосовуються відповідні міжнародні стандарти та вимоги або іноземні стандарти та вимоги, що діють у провідних країнах-експортерах зазначених товарів.

У разі імпорту товарів, які не мають аналогів в Україні, суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності, який здійснює імпорт, або іноземний суб'єкт господарської діяльності, який здійснює експорт, повинен пред'явити сертифікат, що засвідчує відповідність технічних, фармакологічних, санітарних, фітосанітарних, ветеринарних та екологічних характеристик цього товару чинним міжнародним стандартам та вимогам або національним стандартам та вимогам країни, яка є провідною в експорті цього товару.

Таким чином видно що, експортно-імпортні операції в Україні містять в собі складну нормативно-правову базу. Регулювання експортно-імпортних операцій спеціальними нормативно-правовими актами пов'язані із впливом цих операцій на економіку держави і повинно бути спрямоване на забезпечення активного зовнішньоекономічного балансу України.

Філанчук Є. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Грозовський І. М.

МАГДЕБУРЗЬКЕ ПРАВО В УКРАЇНІ

Конституційний процес в Україні підняв проблему місцевого самоврядування до однієї з важливих. Проте теоретичні і практичні результати реформи самоврядування залишаються суперечливими. В умовах розбудови української держави значно зростає потреба у вивчені історико-правової спадщини. Без глибокого осмислення минулого в усій його складності й суперечливості важко зрозуміти сучасні процеси і плідно творити нову державу України, в основі якої повинно бути право. В історії українського самоврядування важливим є період XIV – XVIII ст. ст., коли воно розвивалося на основі магдебурзького права.

Магдебурзьке право – це кодифіковані в XIII ст. норми звичаєвого права і судові ухвали німецького міста Магдебурга, перейняті згодом багатьма містами Німеччини, Чехії, Польщі, Литви, України та Білорусі. Головним джерелами магдебурзького права були збірник "Саксонське дзеркало" та "Вхбільд". Воно значно полегшувало залежність міщан від феодальної держави і окремих феодалів, і, таким чином, об'єктивно сприяло прогресивному розвитку феодальних міст. В українських землях магдебурзьке право на відміну від країн Західної Європи не повністю звільняло міста від феодальної залежності.

І хоча німецьке право не відіграло тієї ролі для українських міст, що на Заході, однак воно сприяло виділенню міського населення в окремий суспільний стан, доступ до якого був обмежений. Міста звільнялися від влади місцевих правителів-землевласників і набували нового правового статусу. Вони отримували самоврядність, судову незалежність і податковий імунітет, право власності на землю, пільги щодо торгівлі і ремесла. Магдебурзьке право регламентувало процедуру обрання міських представницьких органів влади, визначало їх повноваження і функції, встановлювало норми цивільного і кримінального права.

Характеризуючи правовий статус міст у відповідності з магдебурзьким правом, вчені-дослідники вказують на дві категорії (групи). До першої відносять лише Львів, Кам'янець і Київ – міста с повним магдебурзьким правом, де формувалися міські представницькі органи влади – Рада з бургомістром (орган законодавчої та адміністративної влади) і лава з війтом (орган судочинства). Дані органи своїми службами складали міський магістрат, тому такі міста називалися ще магістрацькими. Всі інші належали до категорії міст з неповним німецьким правом – такі звані ратушні міста.

Історична оцінка поширення магдебурзького права, його ролі і значення в Україні не може бути однозначною. Вносячи певні риси західноєвропейського міського устрою в організацію самоврядності українських міст, воно стало одним із важливих чинників культурного і правового зближення України із Західною Європою, створило правову основу становлення і розвитку місцевого самоврядування в Україні.

Чепець О. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ЗАСВІДЧЕННЯ ВІРНОСТІ КОПІЇ ПАСПОРТА ГРОМАДЯНИНА: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Створення міцної та стабільної системи реалізації прав та захисту законних інтересів громадян з боку нотаріату є одним із пріоритетних напрямків в сучасній Україні. Тому реалізація єдиного підходу в роботі нотаріуса – запорука успіху ефективного, стабільного нотаріату в майбутньому.

Окремими аспектами цього питання займалось багато науковців, зокрема В. Б. Авер'янов, Т. М. Підлубна, С. Я. Фурса, К.І. Чижмарь, В. М. Черниш, Л. Е. Ясінська та ін.

На сьогоднішній день існує проблема щодо засвідчення вірності копії, такого виду документу, як паспорта громадянина. Для того щоб більш детально зрозуміти дану проблематику, необхідно зануритись до історії нотаріату в радянський період.

Річ у тому, що 03 червня 1937 р. ЦВК і РНК СРСР була затверджена постанова "Про впорядкування засвідчення копії з документа, який стосується особистих прав і інтересів громадянина". Відповідно до п. 3 цієї постанови, засвідчення вірності копії паспорта, заборонялася. 04 серпня 1983 р. постанова від 03 червня 1937 р. втратила чинність на підставі Указу Президії Верховної Ради СРСР "Про порядок видачі і засвідчення підприємствами, установами й організаціями копій документів, що стосуються прав громадян". Згідно з п. 3 вищезгаданого Указу СРСР, забороняється засвідчення вірності копій паспорта, документів, які його заміняють. Станом на сьогоднішній день, цей Указ СРСР є чинним та таким, що не суперечить законодавству України.

Сучасні законодавчі акти (Закон України "Про нотаріат" від 02 вересня 1993 р. та Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затверджений наказом Міністерства юстиції України 22 лютого 2012 р.), лише частково зупиняються на документах, з яких неможна засвідчувати вірність копій. В жодному із цих нормативно-правових актів, не згадуються ані паспорт громадянина, ані документ, що його замінює.

Сьогодні, сучасні нотаріуси розділилися на дві категорії. Перша категорія нотаріусів вважають, що копію паспорта громадянина та його замінника, засвідчувати неможна. Мотивуючи тим, що Указ СРСР досі є чинним та не скасованим. Тоді як друга категорія, вважає, в точності до навпаки. Обґрунтовуючи тим, що Україна є незалежною, самостійною, суверенною державою, і ніякого відношення до СРСР не має.

Враховуючи вищевикладене, для врегулювання цього питання, було б за доцільно, внести відповідні зімни до сучасного законодавства та конкретизувати, з яких саме документів забороняється засвідчувати копії. Крім того, також було б доречно, скласти відповідні узагальнення нотаріальної практики, та проінформувати всі відділи з питань нотаріату. Так як, нажаль, кожен відділ нотаріату має свою специфічну думку з цього питання.

Черкаський Д. Д.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Гамбург Л. С.

ТЕРИТОРІЇ ЗІ ЗМІШАНИМ ПРАВОВИМ РЕЖИМОМ: ПОНЯТТЯ, ПРИРОДА Й ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ

Територія є багатоаспектною категорією, що обумовлює розгляд її як предмета вивчення багатьма науками, у тому числі юридичною. Теорія держави і права розглядає територію, насамперед, як системоутворюючу ознаку держави, просторову межу здійснення нею публічно-владних повноважень. Територія відображає як зміни, що виникають безпосередньо в самій державі, так і зміни, що відбуваються у світі, в тому числі, що обумовлюються процесами глобалізації, міждержавної інтеграції, інформатизації.

Інститут території є одним з найстаріших у міжнародному праві, де територія також має важливе значення, оскільки є не суто простором, а матеріальним середовищем життя кожної держави.

В якості критерію для юридичної класифікації території використовується поняття “правовий режим”. За правовим режимом території поділяються на: державні (простір, у межах якого певна держава здійснює свою владу, свій суверенітет), міжнародні (простір за межами державних територій, чий правовий статус визначається у багатосторонніх міжнародно-правових актах як території загального користування або загальної спадщини людства), з особливим міжнародним режимом (демілітаризовані, нейтральні зони, зони миру) та території зі змішаним правовим режимом. Останній вид – це територія, на якій діють одночасно норми міжнародного права і національного законодавства прибережних держав. Наприклад, континентальний шельф (вирівняні частини підводного краю материків, що прилягають до берегів, суші і характеризуються спільною з нею геологічною будовою протягом близька 200 морських миль від берега, закінчуючись зовнішнім кордоном), міжнародні ріки, протоки (перекриваються територіальними водами прибережних держав) і канали (входять до складу територій прибережних держав), виключна економічна зона (район, який знаходиться за межами територіального моря і який прилягає до нього) як території зі змішаним режимом не входять до складу державних територій, однак прибережні держави в цих просторах мають визначені суверенні права, зафіксовані національним законодавством і міжнародними договорами – на розвідку та розробку ресурсів цих територій тощо. У той же час, відповідно до міжнародних норм за іншими державами зберігаються певні права – на вільне судноплавство, прокладання трубопроводів та кабелю, наукові дослідження тощо. Обсяг таких прав закріплено у Конвенції про континентальний шельф 1958 р., Конвенції з морського права 1982 р. У межах цих прав кожна держава приймає свої закони і правила, що регулюють такі види діяльності.

В Україні, з метою визначення правового режиму виключної (морської) економічної зони, був прийнятий Закон “Про виключну (морську) економічну зону України” 1995 р. Також Україна є учасником-членом Конвенції з судноплавства на Дунаї 1948 р., важливої для міжнародних річкових та змішаних перевезень. Учасниками Дунайської конвенції є, крім України, Австрія, Болгарія, Сербія, Чехія, Словаччина, Угорщина, Росія та Румунія. Ці держави як суверени на своїх ділянках ріки (окрім Росії) регулюють умови судноплавства, встановлюють правила плавання та заходу суден в порти, здійснюють митний, санітарний та екологічний контроль, підтримують умови нормального судноплавства.

Отже, особливість території зі змішаним правовим режимом полягає в тому, що вона не перебуває під суверенітетом будь-якої держави і не входить до її складу, але законодавством відповідних держав та міжнародно-правовими актами визначається об’єм і регламентується порядок використання державою такої території.

Шреймер Д. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Грозовський І. М.

ПРАВО АНТИЧНИХ ДЕРЖАВ ПІВНІЧНОГО ПРИЧОРНОМОР’Я

Право рабовласницьких міст-держав, що розташовувались в Північному Причорномор’ї близько двох тисяч років тому, є одним з фундаментальних питань з точки зору розуміння процесу складання підмурку нинішньої правової системи нашої держави. Тисячолітня епоха існування античної цивілізації залишила глибокий відбиток у праві наступних поколінь. Вивчення державних і правових інститутів міст-держав є важливим, адже будь-якому юристу – слідчому, судді, адвокату – вкрай необхідно чітко уявляти витоки сучасного права.

Протягом багатьох віків в історії людства серед усіх джерел права провідну роль відігравали санкціоновані державою й загальнообов’язкові для населення давні звичаї та традиції, якими регулювалися суспільні відносини. У своїй сукупності вони створювали звичаєве, неписане право, яке регулювало більшість відносин у період стародавньої історії. Особливість звичаєвого права, що склалося у північно-причорноморських державах, полягала в достатньо помітному впливові права сусідніх народів – спочатку кочових племен скіфів, саків тощо, пізніше – римського права.

Зважаючи на особливості правового статусу населення античних держав Північного Причорномор’я з певною часткою умовності можна поділити на 3 категорії: громадяни, іноземці та раби. Крім них існувало й неповноправне населення (пізні колоністи, вільновідпущеники, вихідці з тубільного “варварського” населення). У більшості полісів громадянство могло бути родовим або наданим. Для іноземців застосовувався спеціальний правовий режим (однією з його складових було право проксенії). Раби повною мірою виступали об’єктами права власності. Не дивлячись на це, греки достатньо гуманно ставилися до них. Коли наприкінці VII ст. систему напівсакральних процесуальних процедур звичаєвого права, що супроводжували кровну помсту, було переоформлено у полісне законодавство, раб міг виступати свідком обвинувачення в справах про вбивства у суді.

Що ж до судових органів, то обрані судді (геліасти чи дікасти), вступаючи на посаду, урочисто присягали вершити суд згідно з законами та постановами народу, однаково уважно вислуховуючи промови позивача і обвинуваченого. Після присяги кожен з геліастів одержував пінакіон – дерев’яну, бронзову чи кістяну пластинку з вирізьбленим на ній офіційним ім’ям судді та номером його дікастерію, що позначався однією з перших літер грецької абетки. Таким чином, протягом усього року, на який обирався геліаст, ця пластинка слугувала ознакою посади, яку він обіймав.

В судочинстві перше слово надавалося позивачеві. Якщо позивачів було декілька, першим говорив найстарший з них. Відповідач же мав висунути аргументи на свою користь, які заперечували свідчення пошукувачів у єдиній промові. У більшості процесів для виголошення промов призначався певний час, який контролювався за допомогою клепсидри, за якою наглядав спеціальний службовець. Обом сторонам надавалося порівну часу, але конкретна його тривалість визначалася залежно від обсягу та важливості кожної окремої справи. На час читання законів, заслуховування свідчень, зачитування інших документів клеп-

сидру зупиняли. Таким чином, позивач і відповідач мали надати свої докази у єдиній промові і на це їм давалася певна кількість часу.

Незважаючи на певну недосконалість правових інститутів та норм давніх народів, що проживали на території сучасної України, все ж варто звернути пильну увагу на цей період виникнення права. Це дасть нам можливість використати досвід минулого у сучасній правотворчій, правозастосувальній та правоохоронній діяльності і сподіватися на те, що ми уникнемо багатьох помилок, яких припускалися наші пращури багато сторіч тому.

Яковенко М. Г.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., професор Пальченкова В. М.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРУДОВОГО ВИКОРИСТАННЯ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ В УРСР У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Оцінюючи в цілому основні напрями нормативного регулювання, організації, розподілу та особливостей трудового використання військовополонених й інтернованих на території Української РСР у повоєнний період, слід виокремити кілька важливих обставин. Найактивніша нормотворча робота органів ГУПВІ МВС щодо використання робочої сили військовополонених припадає на 1945–1947 рр. Тоді з'являються накази, положення директиви, що закріплюють принципово нове ставлення радянського уряду до праці бранців. Головною причиною таких змін, на наш погляд, став перехід економіки до мирного будівництва і пріоритет відновлення зруйнованої війною соціально-економічної сфери господарства країни, що потребувало значних контингентів дешевшої робочої сили, зокрема військовополонених та інтернованих.

Ключове місце у повоєнній нормативній базі посідає "Положення про трудове використання військовополонених" від 29 вересня 1945 р., котре остаточно закріпило обов'язковий характер праці бранців війни і стало основним документом, який регулював ці питання надалі.

Порівняння кількісно-галузевих показників розміщення та організації трудового використання військовополонених й інтернованих на території УРСР у 1946–1949 р. засвідчує низку особливостей і пріоритетів, що склалися у цій сфері. Регіонами переважного застосування робочих рук військовополонених та інтернованих були центр, схід і південь республіки. Саме тут концентрувався промислово-виробничий потенціал, що через своє стратегічне значення для держави та працемісткість технології цілком прогнозовано став тією сферою, куди чи не найактивніше залучалися трудові ресурси "спецконтингентів". Стабільно найбільший контингент (близько третини всього трудового фонду бранців) вже звично використовувався на вугільних копальнях Сталінської та Ворошиловградської областей. Порівняно великі групи полонених працювали на відбудові та будівництві підприємств важкої промисловості, прокладали автомобільні шляхи тощо. Робочі батальйони інтернованих розміщувалися у Сталінській, Ворошиловградській, Дніпропетровській та Запорізькій областях, а їхні контингенти працювали у вугільній, металургійній, хімічній промисловості та в промисловому будівництві.

До типових проблем, що впливали як на стан трудових ресурсів військовополонених та інтернованих, так і на ефективність використання їхньої праці, слід віднести такі: незабезпеченість трудових контингентів житлом, незадовільні умови харчування, побутового і матеріально-технічного постачання, порушення організації техніки безпеки, нецільове використання трудових ресурсів, відволікання на незначні другорядні роботи, незадовільна організацію праці, незабезпеченість працюючих спецодягом, інструментом і обладнанням.

У 1946–1950 рр. чіткі тенденції до зростання спостерігалися й у виконання полоненими та інтернованими планових виробничих завдань. Поступове зростання ефективності працевикористання трудових ресурсів військовополонених та інтернованих у повоєнній Україні пояснюється не лише покращенням матеріально-побутових умов їх утримання, харчування, медичного обслуговування, заходами матеріального заохочення добре працюючих. Не менш важливим чинником стало посилення вимог до організації праці і техніки безпеки на виробництві. У повоєнний період розширилась сфера використання полонених на роботах за спеціальністю. Табірна адміністрація та керівництво УПВІ постійно намагалися стежити за тим, щоб військовополонені-спеціалісти, особливо дефіцитних професій, використовувалися господарськими інстанціями лише за фахом. Підвищенню продуктивності праці військовополонених та інтернованих, серед іншого, сприяло налагодження їх фахової підготовки через мережу спеціальних курсів.

Яковенко С. Г.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., професор Пальченкова В. М.

ТЮРЕМНА РЕФОРМА П. СКОРОПАДСЬКОГО: ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Ідея сильної влади, як засіб забезпечення політичних і соціальних реформ, стала політичним гаслом державного перевороту в Україні 29 квітня 1918 року. Втілення її у життя передбачало застосування примусових заходів до значної частини населення, яке було розворушене революційними подіями в Росії 1917 року. Тому в державному механізмі за гетьмана П. Скоропадського поряд з армією, флотом, службою безпеки, поліцією, судочинством, бюрократією мав зайняти своє місце і тюремний апарат.

Реформування тюремних інституцій почалося із закону, затвердженого Гетьманом 15 липня 1918 р. Згідно якого при Міністерстві юстиції створювалося Головне управління місцями замкнення (ГУМЗ) з Головною інспекцією пересилання в'язнів (ГІПВ). Закон надавав чинності статуту ГУМЗ і ГІПВ, а також новим штатам тюремного відомства. Статут ГУМЗ й ГІПВ містив нормативно-правові засади російського імперського законодавства, а також постанови Тимчасового уряду від 26 квітня 1917 р.

За законом від 15 липня 1918 р. реформуванню підлягали і місцеві тюремні установи, які раніше не мали визначеного штату службовців. Для восьмі губернських і Миколаївської міської тюремної інспекції, а також територіально підлеглих їм місць ув'язнення з 1 квітня 1918 р. посадовим особам встановлювався єдиний розклад службової платні.

Завершилося реформування тюремних інституцій Української держави законом від 25 листопада 1918 р. Цей нормативно-правовий акт остаточно затвердив їх єдиний штатний розклад. В розпорядження міністра юстиції з коштів Державної скарбниці асигнувалося 7 млн. 596 тис. крб. В цілому на утримання тюремного відомства в гетьманському бюджеті передбачалося 55914443 крб.

Але швидко спрямувати ці досить значні кошти за статтями призначення було не просто. Влітку 1918 р. ситуація з матеріальним забезпеченням українських пенітенціарних закладів залишалася напруженою.

Гетьманський уряд докладав значних зусиль для заохочення служби в тюремному відомстві. Постановою від 25 листопада 1918 р. було встановлено збільшені пенсії багатьом колишнім службовцям, що працювали за часів імперії й Тимчасового уряду. Досить ліберальним було й ставлення до діючих службовців. По-перше, абсолютна більшість з них займала ті ж посади, що й до гетьманського перевороту. На Київщині всі начальники тюрем були призначені ще за царату. По-друге, ті службовці, що тимчасово залишилися без посад під час реформування відомства, продовжували отримувати від держави платню.

Певні ідеї щодо поліпшення побуту в'язнів ГУМЗ пов'язувалися з фахівцями яких залучали до роботи в тюремних установах. Постановою Тимчасового уряду від 29 липня 1917 р. до складу управлінь, місць ув'язнення були введені посади бухгалтерів, вчителів та рангових канцелярських урядовців. Гетьманський закон від 15 липня 1918 р. також підтвердив їх офіційну чинність. На важкі і без того умови життя в'язнів впливали й інші негаразди.

З виводом з України окупаційних військ у тюремної сторожі виникли серйозні проблеми. За відсутністю зовнішньої охорони в'язниць, яка до цього часу здійснювалася переважно австро-німецькими військами, під час антигетьманського заколоту Директорії вони ставали легкою здобиччю повстанців. Внутрішня українська тюремна сторожа майже не чинила опору тим, хто звільнював в'язнів.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА, КРИМІНОЛОГІЇ, КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА КРИМІНАЛІСТИКИ

Алієва Е. Р.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н. Босак К. С.

КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ І ЗАПОБІГАННЯ ВІЙСЬКОВИМ ЗЛОЧИНАМ

Відомо, що злочинність в армії є найнебезпечнішим дестабілізуючим фактором, що негативно впливає не тільки на Збройні Сили України, але й на національну безпеку держави − чим вище її рівень, тим менше можливостей використання армії як ефективного інструмента вирішення зовнішньополітичних і внутрішніх проблем.

Оскільки Збройні Сили являють собою не тільки інструмент соціально-політичної стабільності та безпеки, але й джерело соціальної напруги, то й злочинність у сфері військової служби слід розглядати як одну зі значимих соціальних загроз. Протидія цій загрозі є одним з найважливіших завдань сучасної держави.

Отже, проблеми зміцнення законності та правопорядку, боротьби та запобігання злочинності в Збройних Силах та інших військових формуваннях України залишається досить актуальною, а тенденція змін в структурі військової злочинності досить несприятливою, що свідчить про погіршення криміногенної обстановки.

Щоб запобігти військовим злочинам слід провести кримінологічний аналіз військових злочинів, дослідити систему заходів запобігання їм, а також визначити шляхи удосконалення теоретичних і практичних знань в галузі протидії злочинності. В науці кримінального права існує думка, що залежно від ієрархії, причин та умов злочинності можна виділити три основні рівні її запобігання: загальносоціальний, спеціально-кримінологічний та індивідуальний рівні. Загальносоціальні заходи запобігання злочинам − це сукупність економічних, політичних, ідеологічних, організаційних та інших заходів. Спеціальне запобігання злочинам спрямоване на виявлення і усунення або послаблення дії факторів, що детермінують злочинність у цілому, окремі види і групи злочинів, причини та умови конкретних злочинів. Індивідуальне запобігання військовим злочинам спрямоване на особистість, а також на умови, обставини, ситуації, що сприяють чи полегшують скоєння кримінально карних діянь даного виду. Серед зазначених видів заходів запобігання військовим злочинам можна виділити такі:

– в Збройних Силах України повинна бути сформована контрактна професійна армія, для чого необхідно зменшити кількість відомств, що мають військові формування, підвищити вимоги до “контрактників”, звести до мінімуму кількість військовослужбовців за призовом;

– слід організувати та провести комплексні системні дослідження в сфері профілактики наркоманії та алкоголізму серед військовослужбовців. Така профілактика має здійснюватись за участю соціологів, психологів, медиків, правознавців, педагогів, економістів і фахівців із соціальної роботи;

– необхідно зменшити обсяг покладених на командирів функціональних обов’язків. Таким чином, більша частина навантаження по профілактиці правопорушень і злочинів повинна лягти на окремі структури: службу військового правопорядку і військову виконавчу службу;

– військовослужбовець, визнаний судом винним у вчиненні будь-якого злочину, має в обов’язковому порядку усуватися командуванням з певних посад та від певної діяльності, а у випадку вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину − позбавлення сержантів, старшин, прапорщиків і офіцерів військового звання та звільнення в запас військовослужбовців, що проходять службу за контрактом;

– для підвищення ефективності виконання кримінальних покарань, особливо на гауптвахтах і в дисциплінарних військових частинах, доцільно створити в рамках Міністерства оборони України структуру, аналогічну виконавчій службі Міністерства юстиції України. У цьому випадку її особовий склад буде займатися виключно питаннями виправно-профілактичного впливу відносно засуджених військовослужбовців.

Андрієнко В. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Сергатий М. О.

ПРОБЛЕМА ЮРИДИЧНОЇ ОЦІНКИ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Останніми десятиріччями, після здобуття своєї незалежності, в Україні відбуваються кардинальні економічні, соціальні і політичні перетворення, спрямовані на побудову демократичної і правової держави. Ці процеси не завжди протікають послідовно, що спричинює, поряд з негативною спадщиною минулого, істотний вплив і на злочинність. Її рівень значно збільшився в порівнянні з 90-ми роками минулого століття, змінилася і її структура, у якій значне місце посідають злочини у сфері економіки.

Чинний Кримінальний кодекс України, прийнятий 5 квітня 2001 р. і вступивший у дію з 1 вересня того ж року, містить розділі VII “Злочини у сфері господарської діяльності”, який присвячений охороні суспільних відносин саме у сфері економічної діяльності. Зокрема, цей розділ містить статтю 209 “Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом”, яка є відносно новою для юридичної науки та практики. Прийняття цієї правової норми поставило безліч питань, що стосуються розуміння, тлумачення і практичного її застосування як перед правозастосовувачами, так і перед українською наукою кримінального права. Спробуємо розв’язати одне з них.

Проблема юридичної оцінки такого кримінального явища, як легалізація грошових коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом, є досить актуальною у сучасній науці кримінального права як в Україні, так у багатьох закордонних країнах. Це пояснюється рядом причин.

По-перше, відмивання злочинних доходів по своїй суті є складовим елементом організованої злочинної діяльності в цілому, тому що дозволяє завуалювати, приховати дійсне походження майнових цінностей, здобутих у результаті здійснення різних злочинів.

По-друге, необхідно враховувати міжнародний характер діяльності по відмиванню злочинних доходів, що сформувався в процесі інтернаціоналізації організованої злочинності (зокрема торгівлі наркотиками, зброєю, тощо) в цілому. Зростаючі в кількісному і якісному відношеннях злочинні групи та організації постійно мають потребу в легалізації своїх капіталів, що стрімко збільшуються. Ця тенденція породила останнім часом у багатьох країнах цілі конгломерати легально зареєстрованих фірм, що займаються винятково відмиванням злочинних доходів своїх господарів. Таким чином, легалізація майнових цінностей злочинного походження перетворилася до середини 90-х років у міжнародний кримінальний бізнес.

По-третє, антилегалізаційне законодавство не тільки в Україні, але й у ряді західних країн знаходиться ще в стадії формування, у деяких інших закордонних державах (де відповідні законодавчі акти були прийняті раніше – у 70–80 роки) у даний час відбувається процес модернізації і переробки колишніх норм.

По-четверте, донині, як в українській, так і в іноземній юридичній літературі продовжуються гострі наукові дискусії в досліджуваній галузі. При цьому, найбільш полемічними є теоретичні питання визначення поняття і форм легалізації злочинних доходів. Суперечки ведуться також навколо ступеня караності тих чи інших способів інтеграції злочинно нажитих засобів у легальну економіку а також з приводу формулювань переліку протизаконних діянь, відмивання доходів від яких, утворює склад кримінально караної легалізації.

Таким чином, можемо дійти висновку щодо своєчасної криміналізації в Україні такого явища, як легалізація (відмивання) доходів одержаних злочинним шляхом.

Безименко В. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., професор Рябчинська О. П.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ

Розвиток життя суспільства немислимий без технічного прогресу, одним з елементів якого є широке застосування людиною таких джерел підвищеної небезпеки як транспортні засоби. В 2016 році в сфері безпеки руху та експлуатації транспорту було вчинено 26170 злочинів. Тільки за І півріччя 2017 року в Україні сталося 11181 дорожньо – транспортних пригод, внаслідок яких загинуло 827 осіб [1].

Тож запобігання злочинам у цій сфері і надалі залишається актуальною проблемою. В Кримінальному кодексі Україні (далі – ККУ) злочини цієї категорії розміщені в Розділі XI “Злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту”, який налічує 18 статей.

Родовим об’єктом цих злочинів визнають суспільні відносини, що покликані забезпечувати безпеку руху та експлуатацію різних видів транспорту, безпосереднім – безпека функціонування транспортних засобів, додатковим – життя та здоров’я людей та матеріальні цінності. Об’єктивна сторона характеризується, переважно, трьома обов’язковими ознаками: 1) суспільно небезпечним діянням; 2) суспільно небезпечними наслідками; 3) причинно – наслідковим зв’язком та виражається в дії або бездіяльності. Предметом цих злочинів виступають транспортні засоби, шляхи сполучення, споруди на них, транспортні комунікації, вокзали, засоби зв’язку, сигналізації, автоматизації, що забезпечують безпеку руху транспортних засобів [2, с. 300].

Суб’єктом транспортних злочинів є особа, яка досягла 16-річного віку. Лише за пошкодження шляхів сполучення та транспортних засобів (ст. 277 ККУ), угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна (ст. 278 ККУ), а також за незаконне заволодіння транспортним засобом (частини 2 і 3 ст. 289 ККУ) відповідальність настає з 14-річного віку. Деякі транспортні злочини може вчиняти лише працівник транспорту, тобто спеціальний суб’єкт.

Суб’єктивна сторона даних злочинів характеризується виною у формі як умислу, який в більшості випадків переважає, так і необережності.

Переважна більшість транспортних злочинів сконструйована як злочини з матеріальним складом, в яких важливим елементом є настання суспільно небезпечних наслідків, однак існують злочини із формальним складом, в яких важливим є вже безпосередньо момент вчинення певних злочинних дій.

Відповідальність за більшість даних злочинів різниться залежно від тяжкості наслідків, що настали. Враховуються при цьому тяжкість тілесного ушкодження, загибель однієї чи кількох осіб, а також розмір матеріальної шкоди. Крім того, передбачаються й інші кваліфікуючі ознаки, а саме вчинення злочину за попередньою змовою групою осіб, організованою групою, поєднане з насильством, яке не є небезпечним для життя чи здоров’я потерпілого або з погрозою застосування такого насильства, поєднане з насильством, небезпечним для життя чи здоров’я потерпілого або з погрозою застосування такого насильства, вчинення злочину повторно.

Отже, під транспортними злочинами слід розуміти передбачені кримінальним законом суспільно небезпечні діяння, що посягають на безпеку руху та експлуатацію всіх видів транспортних засобів. Також, беручи до уваги вищевикладене, хотілося б зазначати, що не дивлячись на аварійні ситуації, які часом призводять до непоправних наслідків, особи, керуючи транспортними засобами все одно нехтують закріпленими в законодавстві правилами. Тому вирішення питання про нормальне регулювання транспортного руху, дотримання всіма учасниками транспортних відносин певних правил, а також про відповідальність осіб, які недобросовісно відносяться до положень законодавства актуально і на сьогоднішній день.

Список використаних джерел

1. http://www.gp.gov.ua/
2. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / М.І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В.І. Борисов та ін.; За ред. проф. М.І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.

Білецький П. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., професор Рябчинська О. П.

ДІЙОВЕ КАЯТТЯ ЯК ПІДСТАВА ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА БІЛОРУСІ

Зокрема, відповідно до ч. 1 ст. 88 КК РБ, особа, яка вперше вчинила злочин, що не становить великої суспільної небезпеки, або менш тяжкий злочин, може бути звільнена від кримінальної відповідальності, якщо вона після вчинення злочину добровільно явилась з повинною або активно сприяла виявленню та (або) розкриттю злочину, відшкодувала завдану шкоду (збиток), заподіяну злочином, повернула необґрунтоване збагачення та (або) сплатила дохід, отриманий злочинним шляхом, та внесла на депозитний рахунок органу, який здійснює кримінальний процес, кримінально-правову компенсацію в розмірі п'ятдесяти відсотків заподіяних злочином збитків (шкоди), але не менше тридцяти базових величин [1]. Звільнення від кримінальної відповідальності здійснюється судом, прокурором або слідчим за погодженням з прокурором разом із закриттям кримінального провадження на підставі і в порядку ст. 30 та ст. 250–251 КПК РБ [2]. Як альтернативу з'явленню із зізнанням як умови звільнення від кримінальної відповідальності нова редакція ст. 88 УК називає активне сприяння виявленню та (або) розкриттю злочину, яке загалом тлумачиться там само, як у кримінальному праві України. На відміну від КК України, ст. 88 КК РБ не містить такої ознаки, як щире каяття. Пленум Верховного Суду Республіки Білорусь вказав, що рішення про звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям повинно ґрунтуватися на впевненості в тому, що міри, прийняті обвинуваченим на виконання умов, вказаних у ст. 88 КК, свідчать про її щиросердне каяття [3]. Посилення умов звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям відбулося й за рахунок доповнення умов двома новими вимогами, що стосуються повернення необґрунтованого збагачення та внесення на депозитний рахунок органу, що здійснює кримінальний процес, кримінально-правової компенсації. Повернення необґрунтованого збагачення закріплене в законі як альтернатива іншим діям, спрямованим на усунення або мінімізацію суспільно небезпечних наслідків вчиненого злочину. Сплата ж кримінально-правової компенсації є обов'язковою умовою звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Сума компенсації прив'язана до розміру заподіяної шкоди, отже, може виникати проблема її призначення в разі вчинення злочину, не пов'язаного з заподіянням майнової шкоди. Загалом встановлення сплати кримінально-правової компенсації як обов'язкової умови звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям незалежно від характеру заподіяної шкоди, ролі особи у вчиненому нею злочині, особи винного та її матеріального становища, на думку білоруських науковців, ставить під сумнів дотримання принципу справедливості, закріпленого в ч. 6 ст. 3 КК [4]. У КК РБ, як і в КК України, не міститься прямої заборони на повторне звільнення особи від кримінальної відповідальності. Разом з тим вища судова інстанція рекомендує судам з особливою обережністю підходити до звільнення від кримінальної відповідальності з підстав, передбачених ст. 86, 88, 89 КК, осіб, які раніше з цих чи інших підстав уже звільнялися від кримінальної відповідальності, зокрема, не допускаючи такого звільнення, коли причини, що призвели до вчинення нового злочину, та інші обставини справи свідчать про небажання обвинуваченого вести правослухняний спосіб життя [5, с. 23]. Отже, на відміну від кримінального законодавства України, звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям в Республіці Білорусь є безумовним необов'язковим видом звільнення, який здійснюється судом, прокурором або слідчим за погодженням з прокурором разом із закриттям кримінального провадження щодо особи, яка вперше вчинила злочин, який не становить великої суспільної небезпеки,, або менш тяжкий злочин, якщо вона після вчинення злочину добровільно з'явилася із зізнанням або активно сприяла виявленню та (або) розкриттю злочину, відшкодувала завдану шкоду (збиток), заподіяну злочином, повернула необґрунтоване збагачення та (або) сплатило дохід, отриманий злочинним шляхом, та внесла на депозитний рахунок органу, який здійснює кримінальний процес, кримінально-правову компенсацію в розмірі п'ятдесяти відсотків заподіяних злочином збитків (шкоди), але не менше тридцяти базових величин.

Список використаних джерел

1. Уголовный кодекс Республики Беларусь от 9 июля 1999 г. № 275–3, с изм. и доп. URL: http://xn--ctbcgfviccvibf9bq8k.xn–90ais/.
2. Уголовный процессуальный кодекс республики Беларусь: Закон Республики Беларусь от 16 июля 1999 г. № 295-3. URL: http://kodeksy.–by/ugolovno-processualnyy-kodeks.
3. О практике применения судами статей 86, 88, 89 Уголовного кодекса Республики Беларусь, предусматривающих возможность освобождения лица от уголовной ответственности: постановление Пленума Верховного Суда Республики Беларусь от 29 марта 2012 г., № 1. URL: http://www.courtgov.by/-jurisprudence/Post_plen/criminal/toco/cae9d2aedc1bdaa2.html.
4. Новикова Е. В. Об освобождении от уголовной ответственности в связи с деятельным раскаянием. Право by. 2015. № 6. С. 88–93. http://elib.bsu.-by/bitstream/123456789/147643/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8C%D1%8F%20.pdf.
5. Калинкович В., Ракитский Р., Дулько Л. О практике применения судами статей 86, 88, 89 Уголовного кодекса Республики Беларусь, предусматривающих возможность освобождения от уголовной ответственности (по материалам обзора). Судебный вестник. 2002. № 2. С. 16–25.

Білик С. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Сергатий М. О.

ЗАЛИШЕННЯ У НЕБЕЗПЕЦІ: ДЕЯКІ МОРАЛЬНІ АСПЕКТИ

З прийняттям Загальної декларації прав людини 1948 року та інших міжнародних нормативно-правових документів, що закріплюють основні права і свободи особи, все більшої актуальності набуває діяльність законодавчого органу України, який має привести національне законодавство у відповідність із вказаними міжнародними актами.

Дотримуючись принципу гуманізму, що вважається сьогодні одним з основоположних принципів побудови розвиненого суспільства, кожна цивілізована держава прагне виявляти максимальну увагу до тих громадян, які з різних причин позбавлені можливості піклуватися про себе самостійно.

В межах сучасної правової системи України, створення нормального, розвиненого суспільства неможливе без забезпечення життєво важливих потреб та інтересів осіб, які належать до категорії безпорадних (малолітніх дітей, осіб похилого віку, інвалідів тощо). Для реалізації цього завдання необхідна активна участь усіх членів суспільства. Не випадково принцип взаємодопомоги, що є основою існування людства, був закріплений у правилах людського співіснування як невід'ємна норма поведінки людей вже з моменту появи найперших суспільних утворень. Сьогодні це завдання реалізується через систему відносин, в яких як на державу, так і на громадян цілком справедливо покладаються певні обов'язки щодо надання допомоги людям, які опинилися в небезпечному для життя стані й не здатні вжити заходів щодо самозбереження, а також встановлюється відповідальність за їх невиконання.

Право на життя та здоров'я є основним природним і невід'ємним правом людини. Визнання, дотримання і захист державою цих прав є показником цивілізованості для будь-якого суспільства, не є виключенням і Україна.

Реалізуючи свою охоронну функцію, чинний Кримінальний кодекс України у ст. 135 встановлює відповідальність за завідоме залишення в небезпеці особи, яка перебуває в небезпечному для життя стані і позбавлена можливості вжити заходів до самозбереження через малолітство, старість, хворобу або внаслідок іншого безпорадного стану, якщо той, хто залишив без допомоги, зобов'язаний був піклуватися про цю особу і мав змогу надати їй допомогу, а також у разі, коли він сам поставив потерпілого у небезпечний для життя стан.

Дана норма має на меті захистити життя та здоров'я особи, яка перебуває в небезпечному для життя стані, ознаками якого є безпорадний стан (старість, хвороба, малолітство тощо), наявність небезпеки для життя (дія небезпечних факторів зовнішнього середовища: стихійного лиха, пожежі тощо або ж внаслідок звичайного перебігу хвороби потерпілого чи розвитку хворобливого стану). Крім того, дане суспільно небезпечне діяння посягає не лише на життя та здоров'я людини, а й на загальноморальні цінності, адже надання допомоги особам, які перебувають в небезпечному для життя становищі, – моральний обов'язок кожної людини, а для окремих категорій громадян – це обов'язок і правовий, за невиконання якого передбачена кримінальна відповідальність.

Залишення в небезпеці характеризується байдужим та безсердечним ставленням винної особи до таких категорій осіб, як малолітні діти, літні особи, інваліди та ін., які мають найменші можливості свого захисту, і вчинення злочину щодо них свідчить про втрату громадянами найбільш значимих споконвічних гуманістичних цінностей. У зв'язку з цим дослідження кримінальної відповідальності за залишення в небезпеці, ознак злочину, окремих понять, що мають значення при кваліфікації цього злочину, є важливими та актуальними проблемами сьогодення, на вирішення яких слід звернути нашу увагу.

Воротнік Д. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Сергатий М. О.

ОБМАН ЯК СПОСІБ ВЧИНЕННЯ ШАХРАЙСТВА

У теорії кримінального права під способом вчинення злочину розуміють певний порядок, метод, послідовність рухів та прийомів, які використовує особа для вчинення суспільно небезпечного посягання. Спосіб вчинення злочину належить до факультативних ознак об'єктивної сторони складу злочину. Але у випадку, коли він зазначений прямо в законі, стає обов'язковим і, відповідно, встановлення його є необхідним для констатації наявності конкретного складу злочину.

Визначальною ознакою об'єктивної сторони шахрайства поряд з діянням, наслідками та причинним зв'язком є спосіб вчинення цього злочину. Таким способом, відповідно до ст. 190 "Шахрайство" Кримінального кодексу України, є обман або зловживання довірою.

Як у російській, так і в українській мові під обманом розуміється свідоме введення кого-небудь в оману, неправда, неправдиві слова, вчинки, дії тощо, за допомогою яких умисно вводять в оману; неправда, яку видають за істину, хибне уявлення про що-небудь.

Обман як спосіб вчинення злочинного діяння характерний не тільки для шахрайства, але й для ряду інших злочинів. Характерною ж рисою шахрайського обману є те, що він спрямований на заволодіння майном. Але корисливий мотив притаманний усім злочинам проти власності, які пов'язані з розкраданням. За способом вчинення злочину шахрайство і відрізняється від таких форм розкрадання як крадіжка, грабіж, привласнення тощо.

Під обманом у складі злочину, передбаченого ст. 190 КК України, ми розуміємо умисне перекручування або приховування істини з метою ввести в оману особу, у володінні чи віданні якої знаходиться майно або право на майно, і таким чином домогтися добровільної передачі майна або права на майно у розпорядження злочинця.

За своєю сутністю обман може виражатися: у спотворенні істини; у перекручуванні фактів, подій і обставин; у фальсифікації товарів або предметів. Тут для наявності об'єктивної сторони шахрайства потрібно, щоб такі дії призвели до помилки потерпілого з приводу переданого ним винному майна. При цьому між обманом і заволодінням майном необхідна наявність причинного зв'язку.

Узагальнюючи наведені у науковій літературі погляди вчених щодо видів шахрайського обману, можна навести їх наступну класифікацію:

1) обман щодо предметів (їх існування, тотожність, ціна, кількість тощо);

2) обман щодо своєї особи або особи інших (місце роботи, службове становище, ділові й особисті зв'язки, якості особистості тощо);

3) обман юридичних осіб;

4) обман з приводу різноманітних дій і подій;

5) обман у намірах (обманна обіцянка);

6) обман щодо наявності, відсутності або чинності закону.

Розмежування зазначених різновидів обману має важливе значення не тільки для визначення сутності обману як ознаки шахрайства, але і для правильного відмежування шахрайства від суміжних злочинів.

Розкриваючи зміст шахрайського обману, ми повинні встановити й те, у якій формі обманні відомості доводяться до відома потерпілих. Кримінальний закон вказує на дві можливі форми злочинної поведінки людини – активна (дія) і пасивна (бездіяльність). Обидві ці форми прийнято називати злочинними діяннями.

Шахрайський обман, що вчиняється дією або бездіяльністю, може виражатися в усній чи письмовій формі або у формі конклюдентних дій, що підлягає обов'язковому встановленню і на кваліфікацію цього злочину не впливає.

Григорова Д. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., професор Рябчинська О. П.

ПОНЯТТЯ НЕПРАВИЛЬНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИВ В ТЕОРІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Неправильна кримінально – правова кваліфікація – відносно поширене явище. Про її наявність і масштаби свідчать насамперед випадки зміни кваліфікації в ході кримінального процесу та викликані цим процесуальні рішення. Це і закриття кримінальних проваджень в ході досудового слідства, і відмова прокурора від обвинувачення в судовому засіданні, і направлення справ для проведення додаткового розслідування, і скасування вироків та внесення змін до них за результатами апеляційного і касаційного розгляду [1, с. 411]. Також В. О. Навроцький звертає увагу, що "про поняття неправильної кримінально-правової кваліфікації можна говорити лише в аспекті порівняння її з протилежним поняттям – поняттям правильної кваліфікації" [1, с. 414].

Неправильна кримінально – правова кваліфікація визнається складовою неправильного застосування кримінального закону в цілому. Так, відповідно до ч.4 п.1 ст. 409 та ч.2 п.1 ст. 438 КПК неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність є підставою для скасування або зміни судового рішення судом апеляційної та касаційної інстанції. Відповідно до ст. 413 КПК неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність полягає у:

1) незастосуванні судом кримінального закону, який підлягає застосуванню;

2) застосуванні кримінального закону, який не підлягає застосуванню;

3) неправильному тлумаченні закону, яке суперечить його точному змісту.

В кримінально – правовій літературі зазначається, що неправильне застосування положень матеріального кримінального права як підстава для скасування або зміни вироку може полягати у неправильному застосуванні не лише власне статей Загальної та Особливої частини КК, а й цілого ряду інших джерел – нормативно – правових актів інших галузей законодавства, актів тлумачення закону про кримінальну відповідальність, правозастосовної практики національних судових та правоохоронних органів та ряду міжнародних юрисдикційних органів, доктринальних положень тощо [2, с.324].

На забезпечення правильності кримінально – правової кваліфікації спрямовані такі принципи кримінально – правової кваліфікації як от: принцип законності, офіційності, об'єктивності, точності, індивідуальності кваліфікації, повноти кваліфікації, недопустимості подвійного інкримінування та стабільності кваліфікації. Приміром у разі недотримання принципу недопустимості подвійного інкримінування, який зводиться до того, що посягання не може кваліфікуватися за статтею Особливої частини КК, якщо інша норма з інкримінованих цій особі, повністю охоплює скоєне, правозастосовець допускає такий різновид неправильного застосування кримінального закону як "надлишкове" застосування статей КК. Недотримання принципу повноти кваліфікації може призвести до такого різновиду неправильного застосування кримінального закону як "пропуск" статей КК – незастосуванні їх за наявності для того підстав.

Список використаних джерел

1. Навроцький, В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. / В. О. Навроцький. – 2-ге. Вид. К., 2009. 512 с.
2. Навроцький В. О. Теоретичні проблеми кримінально-правової кваліфікації. – К., 1999. 464 с.

Добрянський А. Л.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., професор Лукашевич В. Г.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Значні зміни, що на теперішній час відбуваються в усіх сферах життя суспільства та держави, детермінують потребу у нових підходах до вдосконалення всієї системи інформаційно-аналітичного забезпечення досудового розслідування в умовах значного зростання рівня злочинності в Україні.

Принципово нові погляди на систему кримінального судочинства з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України, викликають необхідність відповідної модернізації всіх без виключення ланок кримінального провадження, атакож відповідної діяльності правоохоронних органів.

У цьому напрямку оптимізація роботи правоохоронних органів пов'язується з багатьма чинниками, зокрема, це й відповідне впорядкування їхньої діяльності з розслідування злочинів, що реалізується шляхом застосування ефективних сучасних науково-обґрунтованих методів, прийомів та засобів, а також удосконалення її інформаційного забезпечення.

Тому перед підрозділами, що займаються інформаційним забезпеченням розслідування, постають відповідальні завдання пошуку та визначення шляхів оптимізації та підвищення ефективності існуючої системи організації цієї діяльності та її правового забезпечення.

У цьому плані практичні проблеми організації діяльності судових експертних служб, які по суті (бо саме на них покладено ведення криміналістичних обліків – кримінальної реєстрації) здійснюють функції інформаційного забезпечення розслідування, вимагають свого вирішення шляхом виявлення та усунення різноманітних суперечностей, неузгодженості, пробілів, як в організації цих установ, так і в управлінні ними.

В основу успішної перебудови функціонування установ в яких здійснюється робота з інформацією має бути покладено відповідний теоретичний фундамент (науково-дослідні роботи з обґрунтування цієї діяльності), що забезпечуватиме чітке розуміння понять і явищ, пов'язаних з організацією процесів виявлення, фіксації, збору, вилучення, отримання, збирання, обробки, узагальнення, обліку (реєстрації), накопичення, зберігання, аналізу, дослідження, перевірки, оцінки, надання та використання інформації стосовно вчиненого правопорушення.

Взагалі, питанням застосування інформаційних масивів та діяльності з організації й функціонування баз даних досі приділялося чи не найменше уваги з наукових проблем (як теоретичного так і практичного характеру). Тому назріла необхідність розробки доктринального бачення вихідних засад створення нової обліково-реєстраційної й інформаційно-аналітичної системи та органу (підрозділу), який буде здійснювати відповідні функції з обслуговування даної системи, що змогла б поєднати всі існуючі обліки та вирішити проблеми їхнього зручного та ефективного функціонування.

Вивчаючи досвід роботи Експертно-криміналістичної служби МВС України, що існувала нещодавно та входила до блоку кримінальної міліції, в тому числі повний перелік регламентуючого цю діяльність законодавства, ми проаналізували діяльність її структурних складових: Державного науково- дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України (ДНДЕКЦ) та науково-дослідних експертно-криміналістичних центрів (НДЕКЦ) при ГУМВС, УМВС, УМВСТ.

У їхній діяльності було виявлено цілу низку недоліків і проблем, які повною мірою не задовольняли потреби слідчої практики щодо ефективного інформаційного супроводження кримінального провадження (розслідування злочинів).

Так, зокрема, не була створена єдина база даних (яка б об'єднала розрізнені обліки різних рівнів підпорядкування і різних служб), не проводилася систематична аналітична робота з масивами інформації, отриманої з місць події, кримінальна реєстрація не займає центрального місця в діяльності цих центрів. Крім того організація службової діяльності центрів була переобтяжена заформалізованими системами нарад, слухань з дисципліни, перевірками і взаємоперевірками ефективності, рецензуванням, веденням численних паперів з цих питань тощо.

Більш досконалою, нам вбачається структура і діяльність Експертно- криміналістичного центру Республіки Білорусь, що побудована на основі поєднання колегіальності в обговоренні та єдиноначальності в прийнятті рішень з питань службової діяльності, персональної відповідальності кожного працівника за стан справ на дорученій ділянці роботи.

Список використаних джерел

1. Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. В. Ю. Шепітька. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Концерн "Видавничий Дім "Ін Юре", 2004. – 728 с.
2. Біленчук П. Д., Лисиченко В. К., Клименко Н.І. та ін. Криміналістика: Підручник. / За ред. П. Д. Біленчука. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Атіка, 2001. – 544 с.

Іваніна Ю. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ПІДСТАВА КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ В ДОКТРИНІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Визначення підстав кримінально – правової кваліфікації в теорії кримінального права є відкритим питанням. В кримінально – правовій літературі (науковій, навчальній) присвяченій науковим основам і проблемним питанням кримінально – правової кваліфікації додаткові підстави кримінально – правової кваліфікації (кваліфікації злочинів) висвітлюють по – різному.

Взагалі "підстава" означає "те головне, на чому базується, основується що небудь" [1, с. 782]. Так, В. О Навроцький вказує, що підстави кримінально-правової кваліфікації – це правові явища, виходячи з яких здійснюється кримінально-правова оцінка діяння, те, що лежить в її основі [2, с. 55]. М.І. Панов

висловлюється за те, що “підстави кримінально-правової кваліфікації – це ті об’єктивні обставини, що лежать в основі визнання вчиненого суспільно-небезпечного діяння певним злочином з одночасною констатацією відповідної норми кримінального закону (його статті чи частини статті), яка передбачає це діяння як заборонене і була порушена цим діянням” [3, с. 9].

Виділяють формальну та нормативну підстави кримінально – правової кваліфікації. Формальна підстава – обставини справи, що трапилися насправді, стали відомими правоохоронним органам, набули процесуального закріплення та, внаслідок цього, підлягають кримінально-правовій оцінці: де, коли, ким, за яких обставин, з використанням яких знарядь (засобів), яким способом вчинено злочинне діяння, які шкідливі наслідки воно потягнуло, ким вчинено, як проявилося суб’єктивне ставлення особи до скоєного тощо. Нормативна (юридична) підстава кримінально-правової кваліфікації виступають статті Загальної та Особливої частин КК.

При цьому варто зважати на те, що науковці пропонують розрізняти кваліфікацію в кримінально-правовому та кримінально-процесуальному значеннях. Так, П. П. Андрушко вказує, що у першому випадку мова йде про закріплений в обвинувальному вироку суду висновок про те, що вчинене особою діяння містить ознаки конкретного злочину, передбаченого законом. У другому – про діяльність службової особи правозастосовного органу з встановлення відповідності ознак вчиненого діяння з ознаками юридичного складу злочину, передбаченого кримінальним законом, яка має бути відображена в процесуальних документах [4, с. 54]. Така позиція поділяється іншими науковцями, які говорять про два значення кваліфікації: 1) у сенсі підсумку, результату такої діяльності, втіленого у висновку про наявність або відсутність складу злочину (кримінально-правове явище); 2) у сенсі певного процесу – специфічної оціночно-пізнавальної діяльності, яка складається з низки окремих стадій і відбувається у часовій перспективі (кримінальне-процесуальне явище)[5, с. 13]. У зв’язку з цим постає питання чи є вказані вище підстави єдиними (однаковими) для кримінально-правової кваліфікації у такому двоякому її розумінні.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К, 2003.
2. Навроцький В. О. Основи кримінально – правової кваліфікації: навч. посіб. – К., 2009. 704 с.
3. Кваліфікація злочинів: навч. посіб. / Г. М. Анісімов, О. О. Володіна, І. О. Зінченко та ін.; за ред. М.І. Панова. – Х., 2016. 356 с.
4. Андрушко П. П. Кваліфікація злочинів: поняття та види / П. П. Андрушко // Вісник прокуратури. – 2003. – № 12 (30). – С. 48–55.
5. Кваліфікація злочинів: навч. посіб. / За ред. О. О. Дудорова, Є. О. Письменського. – К., 2010. 430 с.

Коваленко М. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Сергатий М. О.

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ БАНДИТИЗМУ ЗА КК УКРАЇНИ

Реалії сьогодення в Україні відзначаються значним ростом злочинності, її зухвалості, озброєності, організованості, чому сприяють недолугі реформи правоохоронної системи держави, війна на сході, яка триває вже більше трьох років, відтік професійного ядра з лав правоохоронних органів, стагнація економіки, і як наслідок зменшення кількості робочих місць, зменшення доходів громадян. Особливу занепокоєність в суспільстві викликає зростання насильницької злочинності з використанням зброї, яка потрапляє до рук злочинців, зокрема і з зони бойових дій. Одним з найнебезпечніших злочинів проти громадської безпеки визнається бандитизм.

Функціонування в Україні банд, метою існування яких є вчинення озброєних нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб, загрожує як громадській безпеці в цілому, так і життю, здоров’ю людей, їх власності, перешкоджає нормальній господарській діяльності, що створює стан незахищеності суспільства від злочинних посягань. Усе це зумовлює необхідність вжиття з боку держави ефективних заходів, у тому числі й кримінально-правового характеру, спрямованих на протидію бандитизму.

Стаття 257 “Бандитизм” Особливої частини чинного Кримінального кодексу України порівняно з аналогічною статтею 69 КК України 1960 р. текстуальних змін не зазнала. Однак було змінено її місце в системі інститутів Особливої частини нового КК України, який відніс цю норму до розділу IX Особливої частини “Злочини проти громадської безпеки”, тоді як раніше її місце було в розділі 1.1. “Інші злочині проти держави” глави 1 “Злочини проти держави”. У чинному КК України суттєво змінився й інститут співучасті у злочині взагалі і правова регламентація організованих форм співучасті у злочині зокрема, що значно вплинуло на вирішення питань кримінальної відповідальності за бандитизм.

З урахуванням названих змін перед теорією кримінального права та практикою застосування кримінального законодавства, що встановлює відповідальність за цей злочин, виникли суттєві складнощі, пов’язані з визначенням його об’єкта, поняття й ознак банди, меж кримінальної відповідальності її учасників та осіб, які, не будучи учасниками банди, брали участь у вчинюваних нею нападах, особливостей об’єктивної й суб’єктивної сторін розглядуваного злочину, його суб’єкта, а також зі встановленням і призначенням покарання за бандитизм. Щодо вирішення зазначених питань у науці кримінального права й судовій практиці єдності думок не існує, що значно знижує можливості держави щодо протидії бандитизму.

Слід також звернути увагу й на нечіткість врегулювання питання щодо того, чи варто визнавати факт озброєності наявністю у бандитів тільки вогнепальної або холодної зброї. Звичайно, у разі невизначеності це питання необхідно вирішувати шляхом призначення відповідної експертизи, але основна проблема в тому, що на практиці злочинці часто застосовують такі засоби посягань, які неможливо однозначно віднести до вогнепальної чи холодної зброї, це наприклад електрошокери. Проте крім озброєності, як однієї з основних ознак бандитизму, доцільно пам’ятати, що обов’язковою ознакою банди є також і мета –

вчинення нападу, під яким необхідно розуміти дії, що поєднані із застосування насильства, як фізичного так і психічного.

Разом з тим, у науковій літературі існує достатньо дискусійних підходів стосовно вирішення кримінально-правових проблем що до визначення ознак банди, а також – протидії бандитизму, що фактично унеможливлює чітке визначення як поняття банди, її основних ознак, ознак, що характеризують об'єктивну та суб'єктивну сторони цього злочину, так і відмежування його від суміжних складів злочинів.

Кравчук І. Ю.
Київський кооперативний інститут бізнесу і права
Науковий керівник – д. ю. н., професор Глушков В. О.

ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ЗАГРОЗИ ТЕРОРИЗМУ В УКРАЇНІ

Сьогоднішній стан суспільства характеризується наявністю такого небезпечного явища як тероризм. Він набирає надто загрозливого характеру і глобального масштабу. Результатом тероризму є масова загибель людей, величезні матеріальні втрати, знищення духовних цінностей та створення атмосфери жаху, взаємної недовіри, злоби і ненависті в суспільстві та державі.

Нормативно-правовою базою цього явища є Європейська конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму, Міжнародна конвенція про боротьбу з актами ядерного тероризму, Міжнародна конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом, Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму, Кримінальний Кодекс України, Закон України "Про боротьбу з тероризмом". Сучасний етап тероризму характеризується такими ознаками:

1. Тероризм нині все більше зрощується з організованою злочинністю. Терористичні організації швидко пристосували до своєї діяльності методи і техніку останньої. Тероризму властива така риса як мотивація вчинення акту. Метою його є не особиста вигода, а досягнення певної політичної вимоги.

2. Відбувається інтернаціоналізація терористичних організацій. У зв'язку з цим ООН зосереджує свою увагу на міжнародній кооперації і співпраці у боротьбі із злочинністю, тероризмом, контрабандою вогнепальної зброї та наркобізнесом.

3. Тероризм набуває вигляду бізнесу, оскільки великі кошти не тільки вкладаються у цю діяльність, а й повертаються до вкладників з прибутком.

На сьогодні терористичні організації широко використовують сучасні технічні можливості. Внаслідок цього сфера кримінальної діяльності не тільки зростає, а й стає прибутковішою. Така тенденція буде загострюватись і надалі, у першу чергу, завдяки розвитку новітніх технологій, постійному зростанню міжнародної комерційної та економічної діяльності, транспортних перевезень і туризму. Збільшення випадків тероризму за останні роки призвело до того, що його вплив став помітний у країнах, які раніше ніколи з цим не стикалися.

Що стосується України, то для неї характерно існування умов, які створюють загрозу появи тероризму в нашій державі: глибока соціально-економічна криза; протистояння політичних сил; прояви сепаратизму; корумпованість влади; організована злочинність; незаконний обіг зброї; знецінення моральних та духовних цінностей.

Український дослідник тероризму, доктор юридичних наук В. О. Глушков констатував: "В Україні нині така ситуація, що за певних умов у найближчому майбутньому може вибухнути проведенням низки широкомасштабних терористичних актів як політичного, так і кримінального забарвлення. І на сьогодні в Україні така ситуація вже відчутна, так як за останній рік має місце не один випадок терористичного акту політичного характеру.

Україна, як суб'єкт міжнародного права, є учасником практично всіх міжнародних конвенцій та протоколів по різних аспектах боротьби з міжнародним тероризмом. Сподіваємося, що завдяки зусиллям та підтримці міжнародних організаціям Україна зможе ефективно вести боротьбу за викорінення тероризму в нашій країні.

Крат А. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н. Калюга К. В.

ПРО ПРОБЛЕМИ ПІДТРИМАННЯ ПРОКУРОРОМ ДЕРЖАВНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ В СУДОВОМУ РОЗГЛЯДІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ

Створена для захисту влади та держави, прокуратура України забезпечує законність та правопорядок в країні, захист і відновлення прав та свобод особистості, легітимність, стабільності та авторитет державної влади. Реформування кримінально-процесуального законодавства України в умовах демократичних перетворень, що відбуваються в суспільстві, потребує переосмислення стереотипів в оцінці ролі прокурора, повноважень, форм та методів його діяльності в судових стадіях кримінального судочинства. Відповідно до статей 34, 36 ЗУ "Про прокуратуру" прокурор є посадовою особою, яка бере участь в розгляді справ у судах, додержуючи принципу незалежності суддів і підкорення їх тільки закону, сприяє виконанню вимог закону про всебічний, повний і об'єктивний розгляд справ та постановленню судових рішень, що ґрунтуються на законі. Від позиції прокурора багато в чому залежить рух справи, її результат і, як наслідок, подальша доля людини.

Цілком підтримуючи аргументи, висловлені окремими науковцями, вважаємо правильним висловити власну точку зору з цього питання. На наш погляд обвинувачення в кримінально-правовому сенсі визначає предмет (зміст) обвинувачення особи (статичну складову), а в кримінально-процесуальному – форму (процедуру) реалізації відповідальності особи (динамічну складову). Їх зв'язок та взаємообумовленість визначають поняття "обвинувачення" в цілому, дозволяють говорити про нього як про інститут кримінального та кримінально-процесуального права.

На сучасному етапі розвитку правової науки відмову від обвинувачення необхідно розглядати як важливий процесуальний механізм, спрямований на забезпечення виконання завдань кримінального судочинства в частині недопущення кримінального переслідування невинних, що з одного боку є невід'ємною складовою змагального типу кримінального процесу, з іншого – забезпечує під час провадження в кримінальній справі належний баланс інтересів держави та особистості, щодо якої здійснюється кримінальне переслідування, а також потерпілих від злочину.

Під відмовою прокурора від державного обвинувачення в літературі розуміють заяву прокурора, що звернена до суду, в якій він повністю або частково заперечує обґрунтованість обвинувачення та мотивує неможливість його підтримання відносно особи, відданої до суду, фактично припиняючи у цілому або в якійсь частині тривалість обвинувальної діяльності проти даної особи [1, с. 12]. Відмова прокурора від обвинувачення має важливе процесуальне значення, оскільки наслідком таких дій може бути закриття кримінальної справи. Судовий розгляд проводиться лише щодо обвинувачених відданих до суду та лише у межах пред'явленого обвинувачення. А тому у випадку відмови прокурора та потерпілого від обвинувачення судовий розгляд стає безпредметним, оскільки обов'язок доказування лежить на стороні обвинувачення, а суд не може брати на себе здійснення кримінального переслідування особи. Як зазначав В. М. Савицький, внаслідок відмови прокурора від обвинувачення зникає предмет спору, за вирішенням якого обвинувач звернувся до суду, відпадає необхідність здійснення функції правосуддя з точки зору її головного змісту [2 с. 73–79].

Відмова прокурора від обвинувачення може бути наслідком недостатності наданих доказів для висунення висновку про наявність події злочину чи винності підсудного у його вчинені, існування обставин, що виключають провадження у справі, помилковості кваліфікації вчиненого злочину тощо. Вимога про зазначення в постанові мотивів відмови від обвинувачення обумовлена наявністю у суду обов'язку вказати в постанові (ухвалі) про закриття кримінальної справи точних підстав її закриття.

Вважаємо правильним, щоб у разі відмови прокурора від підтримання обвинувачення в суді потерпілий його представник висловлювали свою позицію відносно здійснення подальшого обвинувачення шляхом складання окремого документа (наприклад, акту обвинувачення), який повинен відповідати вимогам, встановленим щодо обвинувального висновку.

У науці кримінального процесу не має єдиного погляду відносно правових наслідків відмови прокурора та потерпілого від обвинувачення. Одні вчені вважають, що при повній відмові від обвинувачення для підсудного з процесуальної, етичної та психологічної точки зору буде вигідним визнання його невинним у виправдувальному вироку [3, с. 79; 4, с. 66] інші – що принципових відмінностей між виправдуванням та закриттям кримінальної справи за реабілітуючими підставами для підсудного не має (у будь-якому разі він буде вважатися не судимим та мати право на реабілітацію) [5, с. 42].

Визначальним положенням кримінального процесу України є теза про необхідність дотримання на кожному етапі судочинства прав особи на захист.

Список використаних джерел

1. Зеленецкий В. С. Отказ прокурора от государственного обвинения: учеб. пособие / В. С. Зеленецкий. – Харьков: Юрид. ин-т, 1979. – 112 с.

2. Савицкий В. М. Процессуальные последствия отказа прокурора от обвинения / В. М. Савицкий // Изв. вузов. Правоведение. – 1972. – № 1. – С. 70–79.

3. Абрамов А. В. Оправдание в уголовном процесе: дис. … канд. юрид наук: 12.00.09 / А. В. Абрамов. – Н. Новгород: Нижегор. акад. МВД России, 2005. – 206 с.

4. Коренев О. А. Институт реабилитации в уголовно-процесуальном праве России: дис. … канд. юрид. наук: 12.00.09 / Коренев Олег Александрович. –Челябинск: Южно-Урал. гос. ун-т, 2005. – 244 с.

5. Казанцев А. А. Прекращение уголовного преследования в суде ввиду отказа прокурора от поддержания государственного обвинения / А. А. Казанцев // Вестн. Оренбург. гос. ун-та. – 2006. – № 9. – С. 41–43.

Кумченко А. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Сергатий М. О.

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ОЗНАК ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ КОНТРАБАНДИ

Об'єктивна сторона злочину – це сукупність ознак, які визначають зовнішню сторону злочину і характеризують суспільно-небезпечне діяння (дію або бездіяльність), його шкідливі наслідки та причинний зв'язок між діянням та наслідками, який обумовив настання останніх, а також місце, час, обстановку, спосіб, знаряддя та засоби вчинення злочину. Об'єктивну сторону складає суспільно небезпечне і кримінально протиправне діяння, що вчинюється в певний час і в конкретному місці певним способом, а в багатьох випадках за допомогою конкретних знарядь і засобів або за певних обставин, які створюються в об'єктивній дійсності до моменту вчинення злочину. Усі ці ознаки об'єктивної сторони встановлюють в процесі слідства і судового розгляду з кожної конкретної справи. Об'єктивна сторона злочину включає також суспільно небезпечні наслідки, що настають у результаті вчиненого діяння.

У КК України суспільно небезпечне діяння контрабанди (стаття 201) описано терміном "переміщення через митний кордон України" певних предметів. Об'єктивна сторона контрабанди визначається тією особливістю, що диспозиція кримінально-правової норми, яка передбачає відповідальність за неї є бланкетною – її зміст визначається не тільки цією нормою, а й законами і підзаконними актами інших галузей права.

Аналіз нормативних джерел, наукової літератури, статистичних даних правоохоронних органів, дозволив визначити основні способи вчинення контрабанди шляхом переміщення предметів через митний кордон України поза митним контролем, які можна згрупувати наступним чином:

Фізичне переміщення:

- з використанням тайників (спеціально, з метою вчинення контрабанди, виготовлених або обладнаних схованок в транспортних засобах, устаткуванні, тарі, предметах одягу тощо);
- з використанням інших засобів, що утруднюють виявлення предметів (з приховуванням предметів в організмі чи на тілі людини або тварини,
- в одязі, взутті, головному вбранні, в порожнинах транспортного засобу, в багажі, продуктах харчування, речах особистого користування тощо);
- шляхом надання одним предметам вигляду інших через істотну заміну зовнішніх характерних ознак предметів, а також їх тари, упаковки етикеток, ярликів, що дозволяє віднести предмети контрабанди до предметів іншого виду (наприклад, так зване камуфлювання справжності);

Документальне переміщення:

- з поданням митному органу України як підстави для переміщення предметів через митний кордон підроблених документів;
- документів одержаних незаконним шляхом (наприклад. в результаті надання уповноваженій особі як підстави для видачі документів завідомо неправдивих відомостей або внаслідок зловживання службовою особою своїм службовим становищем чи службової недбалості);
- документів, що містять неправдиві дані (щодо ваги, кількості асортименту, найменування, вартості предметів, їх інших характеристик, щодо суті угоди, відправника або одержувача предметів, щодо держави, з якої вони вивезені або в яку переміщуються);
- що є підставою для переміщення інших предметів.

Контрабанда є злочином з формальним складом, тому до визначення моменту закінчення контрабанди потрібно підходити диференційовано і враховувати те, відбувається ввезення чи вивезення предметів злочину, а також місце здійснення протиправних дій.

Курнос В. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Кравченко О. А.

ЩОДО МОНОПОЛІЇ ДЕРЖАВНИХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЕКСПЕРТНИХ УСТАНОВ НА ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗ

Одним з найважливіших питань надійного наукового забезпечення правосуддя в Україні є удосконалення організаційно-правових основ регулювання судово-експертної діяльності. Варто враховувати, що згідно п. 14 ч. 1 ст. 92 Конституції України визначення засад судової експертизи повинно здійснюватися виключно законами України [1]. З цього випливає, що законодавець високо оцінює роль та значення судової експертизи у здійсненні правосуддя.

Організаційно-правовим основам судово-експертної діяльності в Україні присвячено чимало наукових досліджень вітчизняних науковців, зокрема Л. М. Головченко, В. Г. Гончаренка, А. В. Іщенка, Н. І. Клименко, В. К. Лисиченка, М. В. Салтевського, М. Я. Сегая, І. В. Пиріга, Е. Б. Сімакової-Сфремян, С. І. Тихенка, В. Ю. Шепітька, М. Г. Щербаковського та ін. Про актуальність дослідження цього питання свідчить процес реформування правової сфери України.

Закон України “Про судову експертизу” від 25 лютого 1994 р. (далі – базовий Закон), із значними змінами, внесеними законодавцем включно до 2012 р., визначає правові, організаційні та фінансові засади судово-експертної діяльності [2]. Принципово нові підходи внесено в систему кримінального судочинства України з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України, новели якого суттєво торкнулися всіх без винятку стадій кримінального процесу, у тому числі поняття та порядку призначення і проведення судової експертизи. В цьому контексті, на нашу думку, потребують узгодження норми базового Закону та процесуального законодавства щодо систематизації та конкретизації прав та обов’язків експерта, що не є працівником державної експертної установи.

Ще раз розглянути цю важливу проблему правового регулювання діяльності експерта спонукає обґрунтована, насамперед практичним досвідом, стаття на електронному ресурсі “Судова експертиза як камінь спотикання для багатьох реформ” екс-заступника голови Головного слідчого управління МВС України Григорія Мамки [3].

Тезисно зазначимо викладені автором основні проблеми з цього питання та запропоновані ним висновки щодо їх вирішення: експертиза стала корумпованою, заполітизованою та відповідальною за колапс законності в багатьох судових процесах; повна монополізація судової експертизи, тотальний непрофесіоналізм судових експертів; монополія державних спеціалізованих установ щодо проведення криміналістичних, судово-медичних і судово-психіатричних експертиз призводить до безрозсудного затягування строків проведення експертиз і загалом судових справ.

У цьому контексті зазначено, що державі необхідно вирішити два ключові питання: дати змогу експерту, що не є працівником державної експертної установи, брати участь у розробці, написанні та апробації методик проведення судових експертиз; надати право таким експертам проводити всі види судових експертиз; створити єдину систему експертних закладів, визначити єдину методику та розумні терміни проведення експертизи.

Так, у ст. 7 базового Закону визначено, що судово-експертну діяльність здійснюють державні спеціалізовані установи, а також у випадках і на умовах, визначених цим законом, судові експерти, які не є працівниками зазначених установ. При цьому законодавець визначив, що виконання окремих видів судових експертиз може бути легітимним лише державними спеціалізованими установами. Зокрема, право здійснення судово-експертної діяльності, пов’язаної з проведенням криміналістичних, судово-медичних і судово-психіатричних експертиз, надане виключно державним спеціалізованим установам ч. 3 ст. 7 базового

Закону. Разом з тим, Закон України "Про підприємництво" (ч. 2 ст. 4) [4] із змінами, внесеними згідно із Законом України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" [5], також встановлює, що діяльність, пов'язана з проведенням криміналістичних, судово-медичних та судово-психіатричних експертиз, може здійснюватися тільки державними підприємствами та організаціями.

З огляду на це, варто зазначити, чи можна вважати дане обмеження таким, що відповідає Конституції? Конституцією України (ч. 4 ст. 13) встановлюється, що держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, рівність усіх суб'єктів права власності перед законом. Адже коло осіб, які шляхом виконання криміналістичних, судово-медичних та судово-психіатричних експертиз можуть самостійно забезпечувати себе роботою достатній. Як приклад недержавними експертами можуть бути колишні співробітники державних експертних установ які залишаються експертами-професіоналами, в яких ця діяльність є основною в контексті їх знань, умінь та навичок. Отже, чи не порушують зазначені обмеження рівності перед законом? На нашу думку, висновок щодо цього питання повинен надати Конституційний Суд.

Серед учених-юристів розповсюдженим є погляд на те, що у ст. 7 базового Закону не лише закріплена вже існуюча на час прийняття закону державна форма судово-експертної діяльності, яка здійснюється судово-експертними установами, а й упорядковано також судово-експертну діяльність осіб, які не є працівниками державних судово-експертних установ, а саме можливість залучення до проведення деяких видів експертиз, які не здійснюються виключно державними спеціалізованими установами [6, с. 16–17].

Однак слідча, судова та експертна практика свідчать про необхідність більш чіткого визначення кола суб'єктів, яким може бути доручено проведення експертизи в судочинстві. Загалом слід зазначити, що законодавство в сфері статусу суб'єктів призначення, проведення, оцінки й використання результатів судових експертиз вимагає змістовного й редакційного вдосконалення. Це стосується як базового Закону, так і процесуальних кодексів. На нашу думку, прискіпливої уваги вимагає, зокрема положення, що потребує правового врегулювання, а саме положення про те, що судовим експертом, з наукової точки зору, може бути лише особа, яка має необхідні спеціальні знання для надання висновку з поставлених питань, а з процесуальної – особа, яка не перебуває в службовій або іншій залежності підозрюваного (обвинуваченого), потерпілого або яка раніше не була ревізором у цій справі. З огляду на це, обмеження суб'єктів доказування у праві вибору експерта в галузі криміналістики, судової медицини і судової психіатрії (ч. 3 ст. 7 Закону) суперечить принциповим нормам доказового права і повинно бути усунуто [7, с. 17].

Підбиваючи підсумки, розгляду вище зазначеної проблеми ми підтримуємо концепцію розвитку судової експертизи в Україні яка розроблена методичною радою Громадської організації "Незалежна науково-дослідна експертна спілка" [8], зокрема щодо рекомендованих змін до закону України "Про судову експертизу", а саме до статті 7 "Суб'єкти судово-експертної діяльності".

Наголошено на необхідності: визначення кола суб'єктів, яким може бути доручено проведення експертиз у судочинстві (державні судові експерти, які працюють у державних спеціалізованих судово-експертних установах на постійній основі; приватні судові експерти, які працюють в організаціях, підприємствах тощо (будь-якої форми власності) на постійній основі або за угодою, а також експерти, які самостійно здійснюють експертну діяльність; експерти – фізичні особи, які є фахівцями в галузі науки, техніки, мистецтва або ремесла, що епізодично можуть бути залучені для виконання функції судового експерта в судочинстві; встановлення рівних прав у здійсненні ними судово-експертної діяльності; зняття обмеження на проведення певних видів судових експертиз для недержавних судових експертів, зокрема, зняти обмеження на проведення криміналістичних, судово-медичних та судово-психіатричних експертиз.

Список використаних джерел

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80.

2. Про судову експертизу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4038–12.

3. Судова експертиза як камінь спотикання для багатьох реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://from-ua.com/mneniya/400721-sudova-ekspertiza-yak-kamin-spotikannya-dlya-bagatoh-reform.html.

4. Про підприємництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/698-12.

5. Про ліцензування певних видів господарської діяльності [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/222-19.

6. Сегай М. Я. Судова експертологія: об'єкт, предмет, природа й система науки / М. Я. Сегай // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики: зб. наук. – практ. матеріалів (до 80-річчя заснування Харківського НДІ судових експертиз) / редкол.: А. П. Заєць, М. Л. Цимбал [та ін.]. – Х.: Право, 2003. – Вип. 3. – 592 с.

7. Експертизи у судовій практиці : наук. – практ. посіб. / За заг. ред. В. Г. Гончаренка. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 400 с.

8. Концепція розвитку судової експертизи в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nndes.org.ua/news/item/63.

Лазарева Я. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., професор Рябчинська О. П.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВА ЗАСУДЖЕНИХ НА ПРАЦЮ

Відповідно до ст. 6 Кримінально – виконавчого кодексу України праця засуджених є одним з основних засобів виправлення та ресоціалізації засуджених. Стаття 43 Конституції України гарантує кожному право на працю, зокрема можливість заробляти на життя працею, яку він вільно обирає або на яку погоджується. Використання примусової праці забороняється. Не є примусовою працею військова або альтер-

нативна (невійськова) служба, а також робота, яка виконується за вироком чи іншим рішенням суду або відповідно до законів про воєнний чи надзвичайний стан. Кримінально – виконавче право формулює основні принципи залучення засуджених до праці – обов'язковість праці засуджених та підпорядкування діяльності виправних установ їх основному завданню – виправленню засуджених [1, с. 237]. Зміст поняття "залучення засуджених до праці" пропонується розуміти, по – перше, як певну діяльність адміністрації виправної колонії і, по друге, як певний процес у часі й просторі, а саме: 1) залучення до праці осіб, засуджених до позбавлення волі, являє собою унормовану трудовим і кримінально – виконавчим законодавством діяльність адміністрації виправної колонії з працевлаштування і працевикористання засуджених; 2) залучення засудженого до праці – це певний процес у часі і просторі, який починається з моменту пошуку роботи (заняття) для засудженого, по можливості з урахуванням його здібностей, вмінь та навичок, і триває під час роботи на певному робочому місці (посаді) до звільнення засудженого з цієї роботи, робочого місця (заняття) на конкретному підприємстві чи в майстерні [2, с. 80].

Аналіз положень Розділу Х Загальної частини КК України "Покарання та його види" дає підстави для однозначного висновку, що вироком суду засудженим може бути призначено лише 3 (три) види покарань, які передбачають обов'язкове залучення до праці: громадські роботи (ст. 56 КК України), виправні роботи (ст. 57 КК України), а також обмеження свободи, яке відповідно до ст. 61 КК України виконується з обов'язковим залученням засуджених до праці. Сьогодні питання використання праці засуджених до позбавлення волі на певний строк регулюють норми кількох законів і підзаконних актів, основними з яких є: Глава 18 "Праця засуджених до позбавлення волі " КВК України; Розділ ХХІ "Залучення засуджених до суспільно корисної праці" Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань; Порядок організації виробничої діяльності та залучення засуджених до суспільно корисної праці на підприємствах виправних центрів, виправних та виховних колоній Державної кримінально – виконавчої служби України; Інструкція про умови праці та заробітну плату засуджених до обмеження волі та позбавлення волі. На сьогодні ст. 8 КВК встановлює всім засудженим право на оплачувану працю, організовану відповідно до вимог законодавства про працю, в тому числі щодо тривалості, умов і оплати праці; встановлюється восьмигодинний робочий день, але не більше 40 годин на тиждень. При цьому уточнено, що тривалість робочого дня (для всіх засуджених) встановлюється від 7 до 17 годин або з 6 до 16 годин. Відповідно до ч. 3 ст. 107 КВК засуджені зобов'язані виконувати необхідні роботи з самообслуговування й благоустрою колонії. Цій нормі кореспондуються настанови ч. 5 ст. 118 Гл. 18 КВК, згідно з якими без оплати праці засуджені можуть залучатися тільки до робіт з благоустрою колоній та прилеглих до них територій, а також поліпшення житлово – побутових умов засуджених або ж до допоміжних робіт із забезпечення колоній продовольством. Разом з цим передбачено, що ці роботи засуджені виконують, як правило, в порядку черговості, в неробочий час і не більше двох годин на день.

Список використаних джерел

1. Кримінально-виконавче право: Навчальний посібник / Вид. 2-ге, зм. і доп. / За ред. Т. А. Денисової. К, 2010. 400 с.

2. Бублік О. О. Праця засуджених до позбавлення волі: правова регламентація та кримінально – виконавча практика: дисертація на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / Запоріжжя, 2016. 227 с.

Лукінова А. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н. Калюга К. В.

ПРО СУДОВО-ЕКОЛОГІЧНУ ЕКСПЕРТИЗУ В СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Судова експертиза є найефективнішою формою виконання спеціальних знань під час розслідування злочинів проти довкілля за умов неухильного дотримання вимог кримінального процесуального законодавства щодо залучення експертів та проведення судово-експертних досліджень.

Залучення експерта, призначення та проведення судових експертиз має відбуватися за матеріалами кримінального провадження щодо злочинів проти довкілля лише тоді, коли в цьому є дійсна необхідність, коли без відповіді експерта певні питання неможливо встановити обставини та наслідки екологічного злочину, вину особу [1, с. 411].

Відповідно до ст. 1 Закону України "Про екологічну експертизу" [2] – це вид науково-практичної діяльності спеціально уповноважених державних органів, еколого-експертних формувань та об'єднань громадян, яка ґрунтується на міжгалузевому екологічному дослідженні, аналізі й оцінці перед проектних, проектних та інших матеріалів чи об'єктів, реалізація й дія яких може негативно впливати або впливає на стан навколишнього природного середовища і спрямована на підготовку висновків про відповідність запланованої здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання та відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки [3].

У призначенні і проведенні екологічних експертиз найчастіше слідчі стикаються з проблемами відсутності спеціалістів-екологів в експертних установах. Така ситуація пояснюється й тим, що на сьогодні в державних експертних установах явно недостатньо висококваліфікованих спеціалістів такого профілю, й вони, зазвичай, не мають достатнього практичного досвіду, оскільки екологічні експертизи проводяться доволі рідко. Наведене є додатковим стимулом для вирішення питання про підготовку фахівців у галузі проведення екологічних експертиз різних видів, створення експертних центрів саме для цього напрямку.

Проте на це потрібен певний час, а для нагального вирішення проблеми за умов відсутності відповідних спеціалістів у державних експертних установах як експертів-екологів доцільно залучати фахівців, безпосередньо пов'язаних у своїй практичній діяльності зі сферою екології, віддаючи перевагу тим, кого раніше вже залучали як експерта або хто вже брав участь у слідчих (розшукових) діях. Це дозволить отримати більш надійні результати під час проведення судово-екологічної експертизи [4].

Отже, зараз спостерігаємо певні успіхи та недоліки в розвитку судово-екологічних експертних досліджень. Що потребує подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Одерій О. В. Теорія і практика розслідування злочинів проти довкілля: монографія. Харків: Діса плюс, 2015. 528 с.

2. Про екологічну експертизу: Закон України від 9 лютого 1995 року № 45/95-ВР // ВВР. 1995. № 8. С. 54.

3. Ліквідація екологічної експертизи – загроза довкіллю // Екологічний вісник. 2011. Січень-лютий. С. 2–3.

4. Ринкова О. В. Судово-екологічна експертиза в судочинстві України: дис. … канд. юрид. наук: 12.00.09. К., 2013. 20 с.

Луценко С. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., професор Лукашевич В. Г.

ІДЕНТИФИКАЦІЯ ЛЮДИНИ ЗА ЗОВНІШНІМИ ОЗНАКАМИ

Ідентифікація за ознаками зовнішності є встановлення тотожності або відмінності конкретної особи в оперативно-розшукових або кримінально-процесуальних цілях. Така ідентифікація можлива через індивідуальність зовнішнього вигляду людини та відносну його незмінність (стійкість). Саме криміналістичні методи, прийоми та рекомендації покликані сприяти подальшому удосконаленню роботи правоохоронних органів. Одним із методів, що найчастіше використовується у правоохоронній діяльності є метод криміналістичної ідентифікації (ототожнення) живих осіб та трупів. Серед розмаїття його форм виділяють ототожнення за слідами пальців рук, ніг, ДНК-зразками, зовнішністю. За статистикою саме останньому виду належить визначальна роль у встановленні вище вказаних об'єктів.

Найчастіше при ідентифікації людини застосовують словесну фіксацію ознак зовнішності, яку здійснюють за методом словесного портрета. Опис людини за ознаками її зовнішності є здавна відомим та широко використовується як дієвий інструмент для розшуку та розслідування. Однак тільки у кінці XIX ст. дякуючи науковим дослідженням французького криміналіста-антрополога Альфонса Бертильона опис розшукуваної або встановлюваної людини перетворився у спеціальну поліційну систему під назвою "Словесний портрет", яку до цього часу успішно застосовують у своїй практичній діяльності працівники правоохоронних органів усіх держав світу [1].

Головними принципами словесного портрета є повнота і систематичність опису. Принцип повноти полягає в докладному описі зовнішньої анатомії, функціональних ознак (постава, хода, жестикуляція, міміка, мовлення, манера поведінки) і одягу. Принцип систематичності означає: 1) певну черговість опису окремих груп зовнішніх ознак; 2) послідовність опису кожної групи зовнішніх ознак за правилом "від загального – до окремого", "зверху донизу"; 3) обов'язкове використання спеціальної термінології.

Не менш поширеним є метод "фоторобота". Фотокомпозиційний портрет ("фоторобот") – це суб'єктивний портрет, складений по пам'яті з використанням набору елементів випадкових фотознімків. Методика складання "фоторобота" полягає у виконанні таких дій: потерпілому або свідку показують фотознімки різних осіб, виконані в одному масштабі, й пропонують вибрати такі, на яких зображені особи з ознаками зовнішності, подібними до образу злочинця. Потім слідчий вирізує на фотознімках ці ознаки і монтує з них "портрет", а дефекти склеювання ретушує. Одержаний таким чином складений із частин фотознімків портрет називається "фотороботом" [2].

На нашу думку метод "фоторобота", є менш ефективним за метод "словесного портрета". Перевагою словесного портрета перед методом фоторобота є те, що він забезпечує системне і одноманітне визначення ознак елементів зовнішності однієї і тієї ж людини, дає можливість формалізувати ознаки її зовнішнього вигляду, зашифрувати їх символами, складати код і формулу зовнішності, як це робиться при заповненні реєстраційних карток на невпізнані трупи і безвісти зниклих осіб, а також при введенні даних про зовнішність у комп'ютерну пам'ять і бази даних автоматизованих інформаційно-пошукових систем.

Звісно, успіх пошуку злочинця за словесним портретом залежить, передусім, від якості складеного опису ознак зовнішності, їх відповідності тому суб'єктивному образу, який запам'ятав очевидець. Для більш точного складання словесного портрета застосовують технічні засоби та тактичні прийоми, розроблені криміналістами.

З точки зору вирішення ідентифікаційних завдань, стосовно ототожнення особи людини, яка вчинила злочин або безвісти зникла, особливі прикмети цієї людини, до числа яких належить і татуювання, є найбільш цінними й інформативними серед інших ознак зовнішності людини, а їх значення для вирішення завдань ідентифікації є загальновідомим і не потребує додаткового обґрунтування та розгляду.

Отже, зовнішності кожної особи притаманна сукупність неповторних ознак, які її індивідуалізують. Вивчення саме цих ознак є метою криміналістичної науки – габітоскопії. Сучасна мода та уявлення краси наштовхують особу на зміну своєї зовнішності шляхом нанесення на шкіру художніх чи кримінальних татувань, шрамування використання пірсингу. Наявність таких прикрас тіла значно допомогає ідентифікувати особу, адже є проявом індивідуалізації. Існують випадки звернення злочинів до пластичних хірургів задля зміни їх зовнішності до стану неможливості впізнання. Для відтворення зовнішності особи використовуються такі методи, як вже відмічали метод "словесного портрета", фоторобот, створення тривимірних та анімованих моделей. Тому, безумовно, сучасна криміналістична наука повинна враховувати новітні способи зміни зовнішності та розробляти нові засоби відтворення зовнішності особи для подальшого швидкого відшукування злочинця та ефективного розкриття злочину.

Список використаних джерел

1. Біленчук П. Д., Лисиченко В. К., Клименко Н.І. та ін. Криміналістика: Підручник. / За ред. П. Д. Біленчука. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Атіка, 2001. – 544 с.

2. Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. В. Ю. Шепітька. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Концерн "Видавничий Дім "Ін Юре", 2004. – 728 с.

Мартиненко Л. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., доцент Абакумова Ю. В.

ПРИМУСОВІ ЗАХОДИ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

У кримінальному праві України питання застосування примусових заходів медичного характеру вважається одним з найбільш складних і комплексних, що зумовлюється, передусім, багатогранністю цього інституту – він перебуває на перехресті юридичної і медичної наук та поєднує в собі елементи як правових галузей знань, так і соціологічних та медичних.

Згідно статистики в Україні 1,2 млн жителів (це більше 3% всього населення) страждає психічними розладами, і цей показник з кожним роком зростає. Вже котрий рік поспіль Україна посідає перше місце за кількістю психічних розладів у Європі – майже 2 мільйони українців щороку стають пацієнтами психіатричних лікарень. За оцінками фахівців, від різноманітних нервових розладів страждає кожен третій українець [1]. Найважливіше, що встрачає людина через нервово-психічні розлади – це працездатність.

В теперішній час спостерігається зростання кількості осіб з психічними захворюваннями. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, до 2020 р. психічні розлади ввійдуть до першої п'ятірки хворіб, які призводять до втрати працездатності [1].

На частку суспільно небезпечних діянь, вчинених особами з психічними розладами, припадає близько 1% від загальної кількості осіб, які звинувачуються у вчиненні злочинів [2, с. 14]. Крім того, відносна кількість суспільно небезпечних діянь, вчинених психічно хворими, значно перевищує частоту кримінально караних діянь серед здорового населення: 10–12 суспільно небезпечних діянь на 1 тис. хворих на рік (серед здорових за такий самий період – близько 10 на 1 тис. населення) [3, с. 9].

Примусові заходи медичного характеру полягають не тільки в ізоляції осіб, небезпечних для суспільства через їх хворобливий психічний стан, а й усуненні цієї небезпеки шляхом ефективного лікування хворої людини, полегшення її страждань, впливу на неї з метою ресоціалізації. Таким чином, застосування зазначених вище заходів передбачає двоєдину мету. Вона полягає, по-перше, в захисті суспільства від протиправних дій суспільно небезпечних осіб у зв'язку з хворобливим станом їх психіки і, по-друге, в усуненні цієї небезпеки шляхом ефективного лікування таких осіб і їх ресоціалізації [4, с. 16].

Можно констатувати, що правове регулювання примусових заходів медичного характеру в галузі кримінального права є суперечливим і непослідовним. Питання, пов'язані із застосуванням примусових заходів медичного характеру, вимагають пильної уваги, коригування та узгодженості норм кримінального, кримінально-виконавчого та кримінально-процесуального законодавства.

Список використаних джерел

1. Прес-служба Міністерства соціальної політики України: http://gordonua.com/ukr/news/society/-ukrajina-zajmaje-pershe-mistse-v-jevropi-za-kilkistju-psihichnih-rozladiv-minsotspolitiki-211449.html
2. Шостакович Б. В. Криминогенность при психических расстройствах и проблемы предупреждения опасных действий /Б. В. Шостакович // – 2006. – № 6. – С. 16-18.
3. Бурдін В. М. Осудність та неосудність (кримінально–правове дослідження): монографія / В. М. Бурдін; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л.: [ЛНУ ім. І. Франка], 2010. – 780 с.
4. Шаренко С. Л. Кримінально-процесуальні проблеми застосування примусових заходів медичного характеру. – Харків: Право, 2002. – 208 с.

Меленюк О. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н. Калюга К. В.

ПРО СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПРИВАТНОЇ ОХОРОННОЇ І ПРИВАТНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Вивчення досвіду низки зарубіжних країн, наприклад, США, Великобританії, Франції, Німеччини, Ізраїлю та інших показує, що діяльність приватних детективів регламентується відповідним законодавством. Так, в Англії кількість персоналу приватних охоронних і детективних фірм вдвоє перевищує кількість співробітників поліції. У США бюджет таких компаній на 50 відсотків вище, ніж бюджет усіх органів поліції разом узятих, а кількість співробітників складає близько 1 млн. чоловік. В Ізраїлі, при кількості населення близько 5 млн. жителів, нараховується близько 2 тис. детективних агентств. Такі дані приводились в пояснювальній записці до законопроекту Закону Російської Федерації "О частной детективной и охранной деятельности в Российской Федерации". Після його прийняття, за перші два роки офіційно запрацювало 6605 охоронних підприємств і служб безпеки [1].

Аналізуючи зміст вищевказаного Закону, доходимо висновку, що ним передбачено правову основу такої приватної детективної (розшук) та охоронної діяльності.

Фактично вказаний Закон передбачує та регламентує надання приватних детективних послуг у двох напрямках – приватна розшукова діяльність (Розділ II Закону) та приватна охоронна діяльність (Розділ III Закону) [2].

Безперечно, що Україна неодмінно має враховувати позитивний досвід зарубіжних країн, але, в той же час, необхідно пам'ятати, що держави із розвинутою системою детективних агентств і приватної охорони – це держави із багатовіковим досвідом демократичних та загальноправових цінностей.

Сьогодні, оскільки в Україні реєстрацією детективних агентств ніхто не займається, назвати їхню точну кількість доволі складно. Але за неофіційними даними, їх нараховується біля 2 тисяч. Співробітники цих організацій стверджують, що в них немає відбою від клієнтів.

Не можна сказати, що детективні агентства в Україні ведуть зовсім вже підпільну роботу. В українському законодавстві немає норм, які б регулювали діяльність приватних детективів. Та їхня відсутність не говорить про те, що таку діяльність заборонено. Поза законом знаходиться частина послуг, які надають приватні розшуковці, наприклад, прослуховування приміщень, організація відеоспостереження тощо.

Не можна також сказати, що розшуковці з нетерплячістю чекають, щоб їхню діяльність почали регулювати. З однієї сторони, повноцінна й легальна робота їхніх агентств – це податки та робочі місця. З іншої, це чіткі межі, в яких детективи повинні будуть діяти.

Україна тільки починає цей шлях. Тому, розглядаючи питання щодо розширення кола повноважень приватних детективних агентств та недержавних охоронних фірм чи спрощення процедури їх ліцензування, обов'язково слід враховувати внутрішню соціально-політичну специфіку, недосконале врегулювання цієї сфери на законодавчому рівні (до цього часу не прийняті Закон України "Про охоронну діяльність", Закон України "Про зброю" тощо; а проект Закону України "Про приватну детективну (розшукову) діяльність", взагалі, відхилено та знято з розгляду) [3; 4; 5; 6].

Можливості функціонування детективних агентств на Україні забезпечуються такими нормативними актами: Закони України "Про інформацію", "Про видавничу справу", "Про телебачення и радіомовлення", "Про інформаційні агентства", "Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів", "Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації", "Про державну таємницю", "Про звернення громадян", "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні", "Про авторські права и суміжні права", "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності", "Про господарські товариства"; Постанова Кабінету Міністрів України от 04.01.2002р. № 3 "Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади".

Усе це дає підстави розглядати діяльність з надання детективних та охоронних послуг, як специфічні та особливі види господарської діяльності [7].

Список використаних джерел

1. Гончаренко А. Частный детектив по-украински // Аргументы и факты. – 2010. – № 16. – С. 10.

2. Закон Российской Федерации "О частной детективной и охранной деятельности в Российской Федерации" № 2487–1 от 11 марта 1992 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Официальный интернет-портал правовой информации www.pravo.gov.ru, 06.05.2014

3. Проект Закону України "Про охоронну діяльність" Новікова О. В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF3Q000I.html

4. Проект Закону України "Про охоронну діяльність" Просянка В. В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ufrnsb.kiev.ua/pro_ohoronnu_dijalnist_2.html

5. Проект Закону України "Про зброю" Ю. Кармазін, Л. Черновецький, В. Нечипорук, О. Римарук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=12436

6. Проект Закону України "Про приватну детективну (розшукову) діяльність" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1. c1. rada. gov. ua/pls/zweb2/webproc4_1? pf3511=45071

7. Закон України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" № 36 від 2000 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2000. – 36. – С. 299.

Могільовський В. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Дєєв М. В.

ОСОБЛИВОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Забезпечення прав, свобод та законних інтересів осіб, що залучаються до орбіти кримінального процесу є одним з найголовніших завдань, висунутих новим Кримінальним процесуальним кодексом України.

Безумовно й особливо це стосується осіб, які в силу певних причин вимагають забезпечення додаткових гарантій захисту їхніх прав та законних інтересів, серед яких неповнолітні підозрювані, обвинувачені, особи, щодо яких вирішується питання про застосування примусових заходів виховного характеру. Стосовно таких осіб Кримінальним процесуальним кодексом України передбачені особливі порядки проваджень, що визначають певні особливості здійснення окремих процесуальних процедур за участю неповнолітніх, серед яких порядок виклику неповнолітніх, особливості провадження слідчих дій за участю неповнолітніх, особливості суб'єктного складу учасників проваджень щодо неповнолітніх, особливості застосування до неповнолітніх заходів кримінально-процесуального примусу тощо

Як зазначає Б. Н. Пантелеєв, на сьогодні вже загальновизнаним є те, що успішному виконанню всіх завдань, що стоять перед правоохоронними органами, сприяє залучення до вирішення окремих питань забезпечення законності та правопорядку представників засобів масової інформації, громадських об'єднань, інших недержавних формувань. Ця взаємодія, особливо в інформаційній сфері, відрізняється від традиційної координації тим, що в її учасників, як правило, відсутні нормативно визначені обов'язки з розробки та застосування узгоджених заходів, з розподілу сил та засобів, зі встановлення відповідальності за виконання рекомендованих заходів, не завжди виділяється постійно діючий представник, який має повноваження щодо взаємного узгодження дій, що провадяться.

Водночас Б. Н. Пантелеєв зазначає, що світова спільнота вважає аксіомою, що молодь особливо сильно реагує на нанесення шкоди її репутації [1, с. 13–17].

Так, С. М. Зеленський, [3, с. 6]. підтримуючи з цього питання наукові погляди О. Х. Галімова, [2, с. 38]. В. В. Ніколюка, звернув увагу, що головним критерієм, який визначає можливість участі неповнолітнього у кримінальному провадженні, є його здатність правильно сприймати обставини, факти реальної дійсності, а також і давати показання по суті поставлених питань.

Звернемо увагу на те, що питання відправлення правосуддя щодо неповнолітніх завжди привертали велику увагу з боку науковців, практиків та громадськості. Так, ще свого часу І. Я. Фойницький вказував, що звичайне судове провадження для неповнолітніх поєднане із багатьма загрозами, і тому виник широкий рух на користь ідеї створення особливих судів для неповнолітніх і прийняття ними порядку провадження, більш пристосованого для потреб цих осіб [4, с. 507].

Ця думка знайшла своє втілення в заснуванні в багатьох країнах особливого провадження щодо неповнолітніх правопорушників, яке здійснюється в особливому правовому режимі – у формі ювенальної юстиції

Розглядаючи характерні особливості провадження у справах неповнолітніх, можна зробити висновок, що поряд із загальними положеннями, що належать до питань провадження в справах щодо осіб, які вчинили злочин, кримінальний закон передбачає певні особливості проведення досудового розслідування та судового розгляду справ про злочини, які вчиняються неповнолітніми. Дані особливості виокремлено в окремий розділ, які стосуються предмета доказування у діяннях, що вчиняються даними особами, затримання і взяття під варту, пред'явлення обвинувачення і допит неповнолітнього обвинуваченого, особливості судового розгляду та ін.

Список використаних джерел

1. Пантелеев Б. Н. Адвокаты и несовершеннолетние: особенности взаимодействия в информационной сфере / Б. Н. Пантелеев // Адвокатская практика. – 2004. – № 2. – С. 13–17.

2. Галимов О. Х. Малолетние лица в уголовном судопроизводстве: монография / О. Х. Галимов. – СПб.: Питер, 2012. – С. 38

3. Зеленський С. М. Процесуальний порядок вирішення справ про суспільно небезпечні діяння осіб, які не досягли віку кримінальної відповідальності: автореф. дис…. канд. юрид. наук: 12.00.09 / С. М. Зеленський; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – Київ, 2013. – С. 6

4. Фойницкий И. Я. Курс уголовного судопроизводства / И. Я. Фойницкий. – СПб.: Альфа, 1996. – Т. 2. – С. 507

Моторін С. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Дєєв М. В.

ОСОБЛИВОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ

Вважається, що завдяки включенню до нового Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) досягнень кримінально-процесуальних законодавств інших країн, він здобув таку якість, що дозволяє оцінювати його в цілому позитивним та перспективним для подальшого розвитку. Але існує й інша точка зору, відповідно до якої обвинувальний ухил і надмірна інквізиційність не здають своїх позицій і в умовах КПК 2012 року

Найменших змін у новому КПК набув порядок застосування (продовження, зміни, припинення) до особи примусових заходів медичного характеру (далі – ПЗМХ). Абсолютно новітніми стали норми щодо зміни порядку досудового розслідування у справах, у яких встановлені підстави для здійснення кримінального провадження щодо застосування ПЗМХ (ч.2 ст. 503 КПК), та застосування запобіжних заходів до особи, стосовно якої передбачається застосування ПЗМХ (ст. 508 КПК).

На жаль, процесуальним питанням застосування ПЗМХ після набрання чинності новим КПК вченими приділяється небагато уваги. Окремих аспектів торкаються у своїх наукових дослідженнях В.І. Маринів, Н. М. Сенченко, О. С. Артеменко.

Так, КПК України визначає процесуальний статус особи, щодо якої застосовується вищевказаний особливий порядок кримінального провадження, як "особа, яка бере участь у кримінальному провадженні щодо застосування при-мусових заходів медичного характеру" (за назвою ст. 506 КПК України). В той же час в ч. 1 ст. 506 КПК України вказано, що особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, користується правами підозрюваного та обвинуваченого в обсязі, який визначається характером розладу психічної діяльності чи психічного захворювання відповідно до висновку судово-психіатричної експертизи, та здійснює їх через законного представника [1, с. 211].

Як зауважив Зейкан Я. П, винесення постанови про порушення провадження, а не просто про появу особи, яка потребує застосування примусових заходів медичного характеру, обумовлено тим, що саме в рамках цього особливого провадження будуть діяти додаткові гарантії. Зазначені гарантії існують, в тому числі, й під час проведення слідчих (розшукових) дій, зокрема, при допиті особи, яка бере участь у цьому особливому порядку кримінального провадження, а отже, впливають на особливості забезпечення її прав та законних інтересів [2, с. 608].

Кириченко С.І. зауважив, що особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, користується правами підозрюваного, обвинуваченого в обсязі, який визначається характером розладу психічної діяльності чи психічного захворювання відповідно до висновку судово-психіатричної експертизи, та здійснює їх через законного представника, захисника [3, с. 34].

Якщо характер розладу психічної діяльності чи психічного захворювання особи перешкоджає проведенню процесуальних дій за її участю або участі у судовому засіданні, прокурор, суд мають право прийняти рішення про проведення відповідних процесуальних дій без участі такої особи.

У кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру участь захисника е обов'язковою

Отже, на підставі проведеного дослідження можна стверджувати, що положення чинного КПК України дозволяють проведення допиту особи, яка бере участь у кримінальному провадженні щодо застосуван-

ня ПЗМХ. У той же час вирішення питання про проведення цієї слідчої (розшукової) дії має залежати від висновку судово-психіатричної експертизи, в якому повинно бути відображено здатність особи правильно сприймати обставини кримінального провадження.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kodeksy. com. ua/kpku-2012. htm. – с. 211

2. Зейкан Я. П. Адвокатська техніка (підготовка до процесу і методики переконання) [Текст]: практичний посібник / Я. П. Зейкан, О. М. Лисак, Н. М. Рябець. – К.: ВД "Дакор", 2017. – 608 с.

3. Кириченко С.І. Дії захисника у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру [Текст]: Методичні рекомендації для адвокатів щодо здійснення захист, гарантованого державою / С.І. Кириченко, В. Л. Кириченко. – [Електронний ресурс] // Сайт Української фундації правової допомоги. – Режим доступу: http://ulaf.org.ua/wp-content/uploads/2016/09/MP_pzmh3.pdf. – с. 34

Неумивакіна В. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н. Калюга К. В.

ПРО ПОНЯТТЯ ГАРАНТІЙ У СУЧАСНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Кримінальне судочинство є однією з найважливіших і одночасно – найскладніших форм реалізації правосуддя. Особливості кримінального процесу полягають перш за все в тому, що його результатом може бути суттєве обмеження прав людини, втілене у вигляді покарання.

Кримінально-процесуальні гарантії є фундаментальною категорією кримінального процесу. Вони мають не лише науково-методологічне значення для розробки засад кримінального судочинства, а й практичне значення для забезпечення функціонування усіх його інститутів, його окремих норм, реалізації процесуальних прав та законних інтересів усіх його суб'єктів.

Новий Кримінальний процесуальний кодекс України 2012 року, на відміну від КПК 1960 року, містить процесуальні гарантії, які повинні забезпечувати виконання завдань кримінального судочинства (ст. 2 КПК України) [1].

Юридичні гарантії визначаються як законодавчо закріплені засоби охорони прав і свобод громадян, способи їх реалізації, а також засоби охорони правопорядку, інтересів суспільства і держави [2, с. 173].

Процесуально-правові гарантії визначають лише як правові засоби, що містяться в нормах та забезпечують всім суб'єктам кримінально-процесуальної діяльності можливість виконувати обов'язки і використовувати надані права, або як визначені процесуальним законом засоби забезпечення ефективного функціонування кримінального процесу.

Під процесуальними гарантіями розуміють встановлені кримінально-процесуальним правом засоби і способи, покликані забезпечувати здійснення прав і обов'язків учасників кримінально-процесуальної діяльності і досягнення мети кримінального судочинства, а також сукупність встановлених законом правових норм, що забезпечують законний і обґрунтований розгляд кожної кримінальної справи і виконання інших завдань кримінального судочинства, правові засоби, що забезпечують усім суб'єктам кримінальної процесуальної діяльності можливість реально виконувати свої обов'язки та використовувати надані права.

Під кримінально-процесуальними гарантіями розуміють ті засоби, що встановлені кримінально-процесуальними нормами для здійснення завдань кримінального судочинства, насамперед захисту прав і законних інтересів осіб, що притягаються до кримінальної відповідальності.

Кримінально-процесуальні гарантії визначають як спеціальні правові засоби, що забезпечують реалізацію прав та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також виконання ними своїх обов'язків.

Суттєвою ознакою кримінально-процесуальних гарантій є і реалізація не лише прав учасників кримінального процесу та осіб, що до нього залучаються, а й їх обов'язків, що забезпечує реалізацію публічних інтересів кримінального процесу (п. 18 ст. 7 КПК України) та виконання завдань кримінального судочинства (ст. 2 КПК України).

Отже, найважливішою рисою кримінально-процесуальних гарантій, їх забезпечувальної властивості є їх багаторівнева системність. Систему кримінально-процесуальних гарантій становлять: 1) кримінально-процесуальна форма; 2) принципи кримінального процесу; 3) процесуальний статус учасників кримінального процесу; 4) можливість застосування заходів забезпечення кримінального провадження; 5) прокурорський нагляд; 6) судовий контроль; 7) відомчий контроль; 8) інститут оскарження дій, рішень і бездіяльності органів і посадових осіб, що здійснюють кримінальне провадження; 9) юридична відповідальність учасників кримінального процесу та інші.

Реалізація кримінально-процесуальних гарантій може бути здійснена лише через кримінальні процесуальні відносини, як такі, що урегульовані нормами кримінального процесуального права, котрі виникають, розвиваються та припиняються в сфері кримінального судочинства, де за допомогою державних органів та їх уповноважених осіб, які наділені правом ведення кримінального провадження, реалізуються процесуальні права та обов'язки учасників кримінального процесу та осіб, які залучаються до нього, захищаються їхні матеріально-правові, процесуальні та інші законні інтереси, а також реалізуються повноваження зазначених органів та уповноважених осіб.

Все вищесказане дає підставу для висновку про те, що прийняття нового КПК України стало черговим кроком на шляху становлення та забезпечення системи процесуальних гарантій прав та законних інтересів учасників кримінального провадження. У ньому враховано загально визначені міжнародні стандарти захисту прав людини і основоположних свобод, перевірені багатолітньою практикою процедури, які довели свою ефективність і спроможні забезпечити баланс публічних та приватних інтересів, адже кримінальне судочинство здійснюється в інтересах всього суспільства загалом і окремої людини зокрема, забез-

печує реалізацію їх законних інтересів, а також досягнення мети та виконання завдань кримінального судочинства.

Відповідно до наведеного визначення кримінально-процесуальних гарантій та чинного КПУ України 2012 року, доцільне подальше розроблення видів кримінально процесуальних гарантій, розкриття їх сутності та подальше підвищення їх ефективності щодо досягнення мети та виконання завдань кримінального судочинства, що є предметом окремих наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / за ред. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М.Є. Шумила. – К: Юстиніан, 2012. – 1217 с.

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь ВТФ Перун", 2005. – 1728 с.

Пилипенко Ю. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., професор Рябчинська О. П.

ПОКАРАННЯ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ МОРАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

До злочинів проти моральності вітчизняний законодавець відніс злочини, передбачені статтями 297 − 304 КК України. Серед складів злочинів проти моральності 24 (80%) склади містять санкції з таким покаранням як позбавлення волі, тобто практично всі статті, котрі стосуються цих злочинів. 10 санкцій містять вказівку на обмеження волі (33,3%). 5 санкцій, що включають покарання у виді арешту (16,7%). 11 санкцій, що включають покарання у виді штрафу як основного покарання (36,7%). Це вищий показник, ніж у середньому по КК України (12%). 9 санкцій містять вказівку на додаткове покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю (30%). 8 санкцій містять вказівку на спеціальну конфіскацію (26,7%). 2 санкції, котрі передбачають конфіскацію майна як покарання (6,7%). З-поміж усіх цих санкцій 11 (36,7%) належать до кумулятивних санкцій. 100% із цих санкцій належать до відносно визначених, але 17 (56,7%) належать до безальтернативних санкцій, решта ж 13 (43,3%) до альтернативних санкцій [1, с. 86].

Тож найбільш поширеними при застосуванні санкцій за злочини проти моральності фактично є позбавлення волі та штраф. Позбавлення волі як найсуворіший вид покарання передбачено за наругу над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого (ст. 297 КК); незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини (ст. 298 КК); знищення, пошкодження або приховування документів чи унікальних документів Національного архівного фонду (ст. 298[1] КК); жорстоке поводження з тваринами (ст. 299 КК)[1]; ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію (ч. 3 ст. 300 КК); ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів (ст. 301 КК); створення або утримання місць розпусти і звідництво (ст. 302 КК); сутенерство або втягнення в заняття проституцією (ст. 303 КК) та втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність (ст. 304 КК).

Широко застосовується за вказані злочини і штраф, мінімальний розмір якого встановлено на рівні від 30 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (далі – нмдг) (ч. 1 ст. 297 КК, ч. 1 ст. 298КК, ч. 1 ст. 300 КК та ін.), а максимальний на рівні трьохсот нмдг (ч. 2 ст. 300 КК, ч. 2 ст. 301 КК).

Покарання у виді арешту передбачено за злочини, вказані в статтях ч. 1 ст. 297, ч. 1 ст. 299 КК, ч. 1 ст. 301 КК. Покарання у виді обмеження волі передбачено за злочини, вказані в ч. 1–3 ст. 297 КК, ч. 1,2 ст. 298 КК, ч.1 ст. 299 КК, ч.1,2 ст. 300 КК, ч. 1, 2 ст. 301 КК, ч.1, 2 ст. 302 КК.

За вчинення злочинів проти моральності передбачені також і такий вид додаткового покарання як – позбавлення права обіймати певну посаду або займатися певною діяльністю (ч. 3 ст. 300 КК, ч. 3-5 ст. 301 КК).

Зауважимо, що не дивлячись на той факт, що санкції багатьох з цих злочинів передбачають різні строки позбавлення волі, вони все ж таки допускають можливість звільнення від покарання з випробуванням, яке може застосуватися до осіб, яким призначене покарання у виді позбавлення волі на строк не більше п'яти років або будь-яке менш суворе за видом покарання.

Список використаних джерел

1. Макаров В. О. Кримінально – правові санкції та їх застосування за злочини протии моральності. Дисертація на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2015. 330 с.

Повстяной П. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., професор Рябчинська О. П.

ПОНЯТТЯ СОЦІАЛЬНО – ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ЗАСУДЖЕНИМИ

Відповідно до ч. 3 ст. 6 КВК України соціально-виховна робота із засудженими визнається одним із засобів їх виправлення та ресоціалізації яку "спрямовано на формування та закріплення в засуджених прагнення до заняття суспільно корисною діяльністю, сумлінного ставлення до праці, недопущення правового нігілізму серед засуджених та інших загальноприйнятих у суспільстві норм поведінки, підвищення їх загальноосвітнього і культурного рівнів" [1]. Вона забезпечує корисну зайнятість засуджених, розвиток у них творчих здібностей і професійних навичок, формує правову та моральну поведінку в колонії та за її межа-

[1]До речі санкція ч.2 ст. 299 КК була посилена за рахунок підвищення максимальної межі позбавлення волі і тепер цей злочин карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років (в редакції від 22.06.2017 р. // ГУ. – 03.08.2017. - № 142)

ми, створює умови збереження соціальних зв'язків із родичами та близькими, сприяє соціальній адаптації і процесу підготовки до звільнення тощо [2, с. 6].

Як зауважують вчені "поява нового поняття "соціально-виховна робота" у кримінально-виконавчому законодавстві, безумовно, була пов'язана з необхідністю реформування пенітенціарної системи в Україні, спрямованої на гуманізацію та соціальну переорієнтацію виконання кримінальних покарань з урахуванням міжнародно-правових норм у сфері прав і свобод людини, встановлення системи соціальних і правових гарантій, що забезпечують правовий статус засуджених, приведення порядку і умов відбування покарання відповідно до загальновизнаних міжнародних стандартів" [3, с. 35].

Соціально-виховна робота також спрямована на формування та закріплення в засуджених прагнення до заняття суспільно корисною діяльністю, сумлінного ставлення до праці, дотримання вимог законів та інших прийнятих у суспільстві правил поведінки, підвищення їх загальноосвітнього і культурного рівнів. Крім цього, участь засуджених у виховних заходах, які проводяться в колоніях, враховується при визначенні ступеня їхнього виправлення, а також при застосуванні заходів заохочення і стягнення. Водночас розпорядком дня колоній можуть бути передбачені виховні заходи, участь в яких для засуджених є обов'язковою.

Останніми роками свою ефективність засвідчили такі заходи соціально-виховної роботи як приміром дні відкритих дверей в установах виконання покарань. Це захід з широким залученням родичів і близьких засуджених, громадськості та засобів масової інформації, метою якого є здійснення виховного впливу на засуджених, що сприяє їх ресоціалізації та виправленню.

Ефективною визнається діяльність також душпастирських рад з питань релігійної опіки у пенітенціарній системі України. Необхідними також є проведення правової освіти та підвищення рівня правової культури серед засуджених до позбавлення волі. Так, співробітниками соціально-психологічної служби установ до засуджених доведено основні положеннях міжнародних стандартів прав засуджених та ув'язнених (Європейські пенітенціарні правила та Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями), нормативно-правові акти України, що регламентують порядок відбування кримінальних покарань, статус засуджених та осіб, які утримуються під вартою [4].

Список використаних джерел

1. Курс кримінально-виконавчого права України: Загальна та Особлива частини: навч. посіб. / О. М. Джужа, В. О. Корчинський, С. Я. Фаренюк, В. Б. Василець / за заг. ред. О. М. Джужи. Київ: Юрінком Інтер, 2000. 304 с.

2. Автухов К. А., Яковець І. С. Організаційно-правові засади діяльності державної пенітенціарної служби України в установах виконання покарань: навч. посіб. / за заг. ред. А. Х. Степанюка. Харків: Право, 2013. 160 с.

3. Богатирьов І. Г., Лучко С. В., Пузирьов М. С. Соціальна робота із засудженими в Україні: навч. посіб. / за заг. ред. І. Г. Богатирьова. Київ: ВД "Дакор", 2013. –200 с.

4. Всеукраїнський тиждень права в УВП та СІЗО Запорізької області // http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/zap/uk/publish/article/150312

Рєпєнко О. П.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. ю. н., професор Лукашевич В. Г.

ЩОДО ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Дослідження проблеми розслідування злочинів у сфері службової діяльності є необхідним і актуальним у сучасний період розвитку української державності. Це обумовлюється значним поширенням службових злочинів, збільшенням збитків, що завдаються ними державі і громадянам. На теперішній час в Україні існують серйозні проблеми щодо реалізації розслідування злочинів у сфері службової діяльності та в певних випадках притягнення осіб, які його порушують до кримінальної відповідальності. На жаль, рівень злочинності серед держслужбовців ще залишається досить високим, хоча останніми роками його і вдалося дещо стабілізувати.

Досліджуючи ті чи інші аспекти данної теми слід зазначити, що проблема злочинності у сфері службової діяльності раніше досліджувалася але не в повній мірі. Аналіз наукових праць М.І. Ануфрієва, Б. В. Волженкіна, А. А. Герцензона, Є. В. Додіна, А. Ф. Зелінського, В. Ф. Кириченка, М.І. Мельника та інших говорить про те, що вивчалися лише окремі аспекти розслідувань у сфері службової діяльності. Таким чином не дивлячись на перелік науковців данна тема залишається недостатньо освітлена.

Основна мета полягає в дослідженні нових ідей і конкретних пропозицій щодо вирішення правових та інших проблемних питань розвитку України як європейської держави, в у теоретичному обґрунтуванні та розробці основ криміналістичного забезпечення розкриття і розслідування злочинних схем державних службовців. Мета полягає у розробленні наукових рекомендацій щодо профілактики цих злочинів. Мета досягається послідовним вирішенням **основних завдань** для вирішення данної проблеми, а саме:

1) встановити рівень латентності зазначених діянь для визначення більш точних параметрів злочинної ситуації;
2) з'ясувати комплекс детермінант, які зумовлюють вчинення злочинів;
3) дослідити специфіку формування мотивів злочинної поведінки;
4) проаналізувати методологічні аспекти профілактики злочинів, які вчиняються у сфері службової діяльності, та визначити заходи запобігання цим злочинам, сформулювати пропозиції щодо протидії злочинним посяганням;
5) запропонувати власну програму створення позитивного іміджу держслужбовця;

Щодо практики розслідування злочинів у сфері службової діяльності:

Для досконального розслідування злочинів необхідне досудове розслідування злочинів а саме: попередня перевірка як держслужбовців так і підприємтв в яких працюють держслужбовці, яка полягає: в аналізі документів, моніторінгу статистичних данних, декларацій держслужбовців з застосуванням загально доступних сайтів в мережі Інтернет (наприклад сайт: Edata – єдиний портал використання публічних коштів, irs.gov.ua, реєстр судових рішень, декларації держслужбовців).

У результаті дослідження, виконаного на основі аналізу чинного законодавства та практики його застосування і діяльності держслужбовців, щодо розкриття і розслідування злочинних порушень у сфері службової діяльності мають теоретичне і практичне значення та полягають у наступному:

Вирішення проблеми можливо за умови чітких та налагоджених дій правоохоронних і контролюючих державних органів з метою виявлення злочинних порушень у цієї сфері. Узагальнення досвіду протидії злочинним правопорушенням у сфері службової діяльності свідчить, що для сьогодення значною складовою українського ринку є його "тіньова" частина.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про державну службу в Україні",
2. Шевчук В. М. Значення тактичних завдань для формування тактичних операцій.
3. Шепітько В. Ю. Питання боротьби зі злочинністю.
4. Журавель В. А. Тактичні операції в системі криміналістичних засобів протидії злочинності.

Скрипак К. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н., доцент Сергатий М. О.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕЗАКОННОЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Рабовласницький лад був повалений ще до початку 19 століття, але "привласнення" особи для здійснення своїх цілей та потреб існує і зараз. Офіційно рабство було визнано незаконним у 1948 році у Загальній Декларації прав людини. Але все одно ще в декількох країнах воно існувало досить тривалий час, це Саудівська Аравія (1962р.) та Мавританія (1981р.).

У Кримінальному Кодексі України розділом 3 – злочини проти волі, честі та гідності особи, закріплені положення щодо відповідальності за викрадення людини та торгівлю людьми або інші незаконні угоди щодо людини (ст. ст. 146,149), які визначають міру покарання у вигляді позбавлення волі на строк від 3х років до 15 років з конфіскацією майна або без такої.

Незалежно від того, що нормативне закріплення цих злочинів є як на державному, так і на міжнародному рівнях, проблема існує і досі, та її масштаби щорічно збільшуються. Так, станом на 2016 рік в світі в "рабському стані" знаходилося приблизно 40 млн. людей. Тільки з країн Східної Європи та Російської Федерації "зникає" не менш як 175 тис. чоловік.

Згідно статистиці, в більшості випадків потерпілими є жінки віком від 14–25 років, які мають середню базову та середню-спеціальну освіту (79,5%), незаміжні та мають низькооплачувану роботу або ж взагалі ніде не працювали (67,7%).

Отже, існує декілька передумов для вчинення цих видів злочинів: 1) криза в країні, яка змушує людей шукати більш вигідні та прибуткові варіанти заробітку; 2) недостатня освіченість населення; 3) проблема слідчих органів у виявленні цих злочинів.

Стосовно останнього – за кримінальним провадженням в більшості випадків виявляються не всі співучасники організованої злочинної групи. Так дуже важко знайти лідера або керівника. При оцінці протиправного діяння треба володіти достатніми знаннями, щодо ознак особи-злочинця, для того, щоб встановити ефективні методи його розшуку та викриття. Але навіть науковці не можуть дати загальну характеристику правопорушника, який очолює угрупування у даних злочинах. До того ж значних зусиль потребує правильна кваліфікація цього злочину. Це характеризується, перш за все тим, що коли заява надходить до ОВС, вона не містить всіх ознак торгівлі людьми. Тобто, на початковому етапі перевірки такої заяви, ознаки торгівлі людьми дуже схожі з ознаками звідництва або ж організацією незаконного перетину державного кордону України. Після прийняття заяви правоохоронці перевіряють всю інформацію про торгівлю людьми. Це робиться для того, щоб дати правильну оцінку діянню. Але на практиці досить часто присутні тільки такі елементи злочину, як об'єкт та об'єктивна сторона, тому питання щодо проблем розкриття злочину торгівля людьми залишається відкритим.

Отже, для вирішення проблеми правової кваліфікації незаконної торгівлі людьми треба провести низку певних оперативних дій:

1) Ретельна підготовка слідчих та їх перекваліфікація;
2) Уповноважувати по даним справам більш досвідчених слідчих;
3) Налагодження міжнародного співробітництва та обмін досвідом.

Тісліченко Я. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ю. н. Калюга К. В.

ДОСЛІДЖЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ФІКСОВАНИХ СЛІДІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

Актуальність означеної нами теми пов'язана з тим фактом, що злочинність залишається однією з нагальних проблем сучасного українського суспільства. Боротьба зі злочинами – це прямий обов'язок держави, правоохоронні органи якої стоять на захисті законних прав і свобод громадян та інтересів суспільства.

В оптимізації цього процесу важливу роль відіграє повноцінне застосування сучасних досягнень науки і техніки. Доцільність такого підходу до процесуальної діяльності зумовлена насамперед тим, що застосування сучасних науково-технічних засобів сприяє розширенню спектра носіїв інформації.

Отже першочерговим завданням діяльності з розслідування злочинів є вдосконалення її способів і методів, забезпечення потреб практики новітніми досягненнями сучасного науково-технічного прогресу.

Слід являє собою відображення злочинних дій, окремих елементів злочинного акту [6, с. 81]. У криміналістичному розумінні цінність слідів обумовлена існуючою залежністю між злочином та його відбиттям (слідами) [7, с. 7].

В сучасній криміналістиці поняття сліду розглядається за кількома аспектами. У широкому розумінні, слід – це:

1) результат будь-якої матеріальної зміни первинної обстановки внаслідок вчинення злочину;

2) матеріально-фіксованізміни одного об'єкта на інший;

3) поява чи зникнення тих чи інших предметів, порушення первинного положення, місцезнаходження, стану різних об'єктів (наприклад, загублені злочинцем на місці події власні речі, скалки розбитого віконного скла) [6, с. 82].

Сліди в широкому розумінні охоплюють:

а) комплекси елементів, властивих певним подіям (сліди дорожньо-транспортної події, сліди пожежі тощо);

б) зміни обстановки (поява або зникнення предметів, зміна їх місця розташування);

в) зміну вигляду або стану предмета (зламаний замок) [7, с. 10].

На сучасному етапі розвитку криміналістики як сліди розглядаються: звукові сліди, запахові сліди, сліди-мікрочастки, сліди-речовини, сліди генетичного коду людини тощо.

При розслідуванні кримінальних провадження, проведенні досудового розслідування, розгляді цивільних і господарських справ для з'ясування різних обставин можуть ефективно використовуватися різноманітні сліди. Своєчасне виявлення, належна фіксація і кваліфіковане дослідження таких слідів дозволяє одержати важливу доказову інформацію про подію, причетних до неї осіб, застосовані знаряддя, способи і послідовність здійснення певних дій тощо [17, с. 228].

Різні аспекти проблеми розглядалися багатьма вченими, зокрема: В. П. Бахіним, Р. С. Бєлкіним, І. Ф. Герасимовим, В. Г. Гончаренком, А. В. Дуловим, О. М. Зініним, Г. Г. Зуйковим, О. А. Кириченком, В. О. Коновалово, В. П. Колмаковим, І. Ф. Криловим, О. М. Ларіним, В. К. Лисиченком, І. М. Лузгіним, В. Г. Лукашевичем, В. О. Образцовим, М. С. Польовим, М. В. Салтевським, М. Я. Сагаєм, М. О. Селівановим, В. О. Снєтковим, В. М. Стратовим, М. М. Хлинцовим, В. Ю. Шепітько, В. І. Шикановим, О. В. Юнацьким, М. П. Яблоками, І. Н. Якимовим, М. П. Яблоков, М. Г. Щербаковський, В. В. Тіщенко, В. Ю. Шепітько та іншими.

Роблячи узагальнення наукових досліджень з окресленої тематики ми бачимо, що по-більшості питань наявні тільки виступи окремих науковців численних наукових конференціях різного рівня.

Виходячи з вище викладеного, напрямок з компьютарезації та систематизації обліків матеріально-фіксованих носіїв інформації, на сьогодні – є дещо розробленим. Напрацювання ж з інших напрямків тільки фрагментарні та не систематизовані і потребують подальших досліджень.

УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМИ СИСТЕМАМИ Й ІНФОРМАЦІЙНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ ТА ЇХ АДМІНІСТРУВАННЯ

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

Васильєва І. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Безземельна Т. О.

ХАРАКТЕРИСТИКА ВЗАЄМОВІДНОСИН ОСББ "ФОРТЕЧНЕ 71" І КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

З п'яти підприємств, які надають комунальні послуги ОСББ "Фортечне 71", тільки два є комунальним – "Водоканал" та "Міські теплові мережі". КП "Наше місто" є попереднім балансоутримувачем будинку і має передати в ОСББ низку документів, означених в законодавстві, наприклад, схеми розташування внутрішньо будинкових інженерних мереж тощо, але за рік так нічого передано не було. КП "Наше місто" на даний час є балансоутримувачем підвального комунального приміщення площею 135 кв. м. в будинку ОСББ і виступає законним представником співвласника (міської громади). Нажаль в якості співвласника будинку міська громада в особі КП "Наше місто" є злісним неплатником внесків на відшкодування витрат на утримання будинку та прибудинкової території.

Представники КП "Водоканал" у грудні 2016 р. перекрили та опломбували крани холодної води в підвалі будинку, і для поновлення водопостачання на господарські потреби вимушують об'єднання розробляти всю проектну документацію з погодженням в усіх інстанціях, як для нового об'єкту, але ніяких нових мереж і реконструкції не було зроблено. Вимушують об'єднання заплатити до 5 тис грн за всю погоджувальну документацію.

Комунальне підприємство "Концерн "Міські теплові мережі" є балансоутримувачем комунальних мереж опалення та гарячого водопостачання, які обслуговують ще сім будинків крім будинку ОСББ, розміщених в приміщеннях будинку ОСББ. Ці мережі не є спільною власністю багатоквартирного будинку, натомість їх експлуатація викликає певні ризики щодо затоплення будинкових приміщень та заповнення парою приміщень, квартир та під'їздів. Тобто ці ризики полягають в можливому завданні шкоди співвласникам. Також слід зазначити, що комунальне підприємство Концерн МТМ експлуатує територію будинку площею 140 кв. м. для обслуговування мешканців інших будинків безоплатно. Територіальна громада міста відмовляється оплачувати утримання будинку за ці квадратні метри.

Міська громада є також злісним неплатником внесків на відшкодування витрат на утримання будинку та прибудинкової території в особі комунального підприємства "Комбінат комунальних підприємств Жовтневого району", яке є балансоутримувачем іншого підвального комунального приміщення площею 197 кв. м. Заборгованість на перше листопада 2017 складає більше 14 000 грн.

Наразі в спільноті голів запорізьких ОСББ панує думка, що ані "Водоканал" ані Концерн "МТМ" не зобов'язані здійснювати технічне обслуговування та ремонт внутрішньобудинкових мереж будинків ОСББ. Ця помилка призводить до необгрунтованого самоусунення названих підприємств від низки заходів, які вони мають здійснювати то ремонту та технічному обслуговуванню внутрішньобудинкових мереж, щодо підготовки будинку до опалювального сезону.

У листопаді 2016 року відбулися загальні збори співвласники ОСББ "Фортечне 71". Співвласники прийняли рішення і самі особисто укладають договори з КП "Водоканал" та Концерном "Міські теплові мережі". При цьому співвласники за обслуговування своїх будинкових мереж платять двічі. Один раз – у внесках за обслуговування будинку та прибудинкової території, другий раз – "Водоканалу" та Концерну "Міські теплові мережі". Чи поліпшиться при цьому якість обслуговування мереж – питання риторичне.

Досвід взаємодії об'єднання співвласників багатоквартирного будинку "Фортечне 71" з комунальними підприємствами, які є власністю запорізької громади становить лише один рік. Цей короткочасний досвід свідчить про систематичне ухилення майже всіх комунальних підприємств від покладених на них обов'язків. Серед наслідків негативного досвіду взаємодії ОСББ "Фортечне 71" та комунальних підприємств слід відзначити свідому відмову правлінь ОСББ прилеглих будинків брати свої будинки в управління. Ініціативні групи інших прилеглих будинків припинили діяльність по створенню ОСББ.

Горковенко А. Я.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н. Віхорт Ю. В.

АНАЛІЗ РОБОЧОГО ЧАСУ МЕНЕДЖЕРА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ "ФІЛІНГ"

Важливою передумовою успішного виконання поставлених менеджером ЗЕД завдань є ефективне використання його робочого часу на реалізацію тих заходів, які призводять до досягнення визначеної мети. З огляду на це, готовність менеджера ЗЕД до ефективної роботи багато в чому визначається практикою його повсякденної діяльності, а вирішальне значення має раціональне використання робочого часу. При цьому успішне ранжування завдань за важливістю має значний вплив на зростання ефективності його роботи.

Встановлено, що планування особистого часу менеджера ЗЕД необхідно починати з розробки певного режиму, який має дотримуватися, уточнюватися і поступово перетворюватися на постійну норму. А складена на основі фотографії або самофотографії робочого дня фактична структура робочого часу порівнюється з нормативною, на основі чого робляться висновки про наявні відхилення і розробляються заходи щодо удосконалення структури робочого дня менеджера ЗЕД.

Аналіз робочого часу менеджера ЗЕД ТОВ "ФІЛІНГ" дав змогу виявити, що в загальному обсязі робочого часу цього фахівця на підприємстві до 76% часу витрачається на міжособистісні комунікації, у тому числі: наради, збори, прийом відвідувачів (бесіди) – 25,5%, службові поїздки (ділові зустрічі) – 20,5%, контроль за роботою об'єктів управління і відвідування робочих місць – 21,5%, телефонні розмови – 7,5%. Інші витрати часу менеджера ЗЕД складають: робота з документами – до 12,5%, підготовка і організація роботи – 4,3%, особисті потреби і відпочинок – 2%, втрати робочого часу – 3,5%.

Дослідження причин втрат робочого часу менеджера ЗЕД на ТОВ "ФІЛІНГ" показують, що основними з них є наступні: наявність зайвих ступенів і ланок в апараті управління, що призводить до ускладнення системи документообігу і зниження оперативності управління; диспропорції в чисельності керівних і допоміжних працівників, внаслідок чого перші виконують не властиві їм функцій; порушення послідовності виконання процедур управління, особливо при прийнятті рішень, що знижує ефективність управління; нечітка організація виконання прийнятих рішень, що свідчить про дублювання та втрати часу; зайва звітність. В якості інших причин втрат робочого часу можна вказати такі, як порушення трудової і технологічної дисципліни, значна кількість неефективно підготовлених нарад, несвоєчасне отримання з інших відділів і служб інформації, низька якість одержаних документів і т. п.

Використання робочого часу менеджера ЗЕД пов'язано із встановленим режимом праці. Невпорядкованість такого режиму призводить до значної тривалості робочого дня менеджера ЗЕД (іноді до 10–15 годин). Однак, наукою управління встановлено тісний взаємозв'язок між тривалістю робочого дня і інтенсивністю праці, який свідчить про той факт, що збільшення тривалості робочого дня поєднується зі зниженням рівня інтенсивності праці і навпаки. Дослідження показують, що невпорядкований характер управлінської діяльності менеджера ЗЕД може завдати такі втрати процесу управління, які не компенсуються впровадженням найсучасніших технічних засобів. З огляду на це, можна констатувати, що ефективне використання робочого часу менеджера ЗЕД неможливо без використання науково обґрунтованих режимів праці та відпочинку.

Крім того, негативно впливають на управління часом запізнення менеджера ЗЕД через затримки в дорозі, відсутність чітких записів про час проведення нарад, бесід, зустрічей з контрагентами і власними співробітниками, через недостатню особисту зібраність і пунктуальність у роботі. Слід також відзначити негативний вплив на ефективність використання робочого часу фактору, пов'язаного з недостатньо науково обґрунтованим устаткуванням робочого місця менеджера ЗЕД.

Гревцева Є. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ ЛІДЕРСТВА В ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Сучасне життя висуває нові вимоги до професійної діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу. Зміни, які відбуваються в системі шкільної освіти, вимагають від керівника оволодіння такими знаннями і якостями, які б дозволяли ефективно управляти педагогічним персоналом. Сьогодні система освіти спрямована на інноваційний розвиток, що створює умови для залучення до управлінської діяльності таких керівників закладів і установ освіти, які не лише здобули професійні знання з теорії управління людськими, матеріальними і фінансовими ресурсами (менеджменту), а й такими, що є лідерами в освітніх організаціях, керівниками конкретних процесів, що забезпечують їх успішність і ефективність.

Інтерес до феномену лідерства виник досить давно. Так, на початку XX ст. дослідження феномену лідерства здійснювалося паралельно із вивченням поняття "управління". Протягом 1930–1950 рр. було зроблено ряд досліджень в цій галузі на системній основі. Починаючи з 70-х р. XX ст. інтерес до вивчення лідерства і управління почав зростати ще більше. Тож, управління і лідерство стали об'єктом сучасних досліджень, зокрема в освітній галузі.

Хвиля освітніх реформ 80-х р. XX століття у країнах Західної Європи спрямувала розвиток системи освіти на підвищення якості результатів навчання. У боротьбі за якість у багатьох західноєвропейських країнах посилилася тенденція надання навчальним закладам більшої автономії, що в умовах ринкових відносин вимагало пристосовування усього комплексу освітньої роботи до характеристик і потреб населення. Структурні зміни у галузі шкільної освіти посилили вимоги до змісту і характеру управлінської діяльності керівників шкіл, якості та ефективності навчально-виховного процесу. Поряд з поняттям "директор", "керівник" (англ. *headteacher, head-master, principal)* почав широко вживатися термін "менеджер". Директор школи повинен бути водночас і прекрасним організатором, і прекрасним учителем-педагогом (знати свій

предмет, уміти здійснювати консультативно-методичну роботу з учителями, любити дітей, вміти встановлювати контакт з ними тощо).

У 90-х роках XX століття вектор розвитку системи освіти в країнах Західної Європи зі стратегії підвищення якості результатів навчання змінюється на стратегію забезпечення ефективності діяльності освітньої системи. У цьому контексті відбуваються зміни у галузі управління освітою. Діяльність директорів-менеджерів перестає відповідати новим вимогам розвитку суспільства.

Період удосконалення діяльності школи (кінець XX – початок XXI століття) характеризується появою різноманітних теорій професійного лідерства. Теоретики освітніх реформ розуміють, що підвищення ефективності діяльності школи можливе за умов ефективного управління, яке можуть здійснювати професійні творчі (креативні) лідери.

У науковій літературі можна зустріти такі характеристики різних типів шкільних лідерів:

Керівник школи як адміністратор (асоціація із поняттям "менеджмент"). Цьому типу притаманні такі види діяльності, як координація і моніторинг організаційного менеджменту.

Керівник школи як лідер із питань людських ресурсів (пов'язаний із поняттям "добробут"). Прикладами діяльності керівника такого типу є: залучення колективу до прийняття рішень; посередництво у вирішенні конфліктів; урахування і використання особливих умінь колективу; надання допомоги педагогам; заохочення командного духу; увага до почуттів кожного члена команди.

Керівник школи як інструкційний лідер (можна охарактеризувати поняттям "результативність"). Такому керівнику відведена прагматична роль повчального лідера. Він спостерігає за роботою педагогів у класі, розробляє навчальні програми, оцінює їх виконання, стежить за прогресом учнів.

Керівник школи як підприємець (пов'язаний із поняттям "перспектива"). Для такого типу характерним є те, що керівник такої школи аналізує можливості і загрози зовнішнього середовища, обирає стратегію, що забезпечить сталий розвиток закладу; розробляє певні ідеї, які покладені в основу стратегічних і операційних планів, активно долучається до розвитку хороших стосунків між школою і середовищем. Керівника такої школи можна вважати підприємцем, який фокусується на її сталому розвитку.

У сучасній зарубіжній літературі розробники теорії шкільного лідерства (Т. Буш, Гловер, Д. Джантці, Р. Стейнбах, К. Лейтвуд та ін.), пропонують декілька класифікацій управлінської діяльності директора загальноосвітнього навчального закладу, до яких входить щонайменше 20 найменувань. Їх розмаїття залежить від засобів впливу директора школи на її персонал, що зумовлено специфікою завдань, поставлених перед працівниками, взаємовідносинами керівник – підлеглий, обсягом посадових повноважень директора школи та особовими якостями всіх членів колективу. У межах звичної класифікації трьох управлінських стилів (авторитарний, демократичний, ліберальний) дослідники Т. Буш та Д. Гловер запропонували шість моделей менеджменту освіти (колегіальна; культурна; вольова; формальна; політична, вільна). У свою чергу, ці моделі науковці К. Лейтвуд, Д. Джантці та Р. Стейнбах розширили до восьми моделей шкільного лідерства, а саме: 1) трансформуюче (спрямоване на покращення професійних якостей та відносин між членами організації); 2) партисипативне (спрямоване на досягнення колегіальності у прийнятті рішень); 3) спільної взаємодії (передбачає залучення до управління школою багатьох членів її колективу; розподіл повноважень), 4) етичне / моральне (спрямоване на зміну ключових моральних цінностей та переконань учасників навчального процесу в шкільній організації); 5) інструктивне (включає послідовність виконання завдань, поставлених перед директором школи: вдосконалити процеси викладання та навчання; підготувати учасників навчального процесу до змін; провести професійне самовдосконалення); 6) менеджерське / організаційне (полягає в оптимізації використання ресурсів шкільної організації, координації діяльності персоналу); 7) трансакційне (передбачає мотивацію людей за допомогою винагород і покарань); 8) ситуаційне (дозволяє передбачити ефективність робочої групи, яку веде лідер).

Зазначений перелік моделей впливу директора-лідера на колектив школи не є вичерпним і складає традиційну групу стилів управління. Вибір стилю управління задля досягнення ефективності роботи організації, шкільної організації зокрема, ґрунтується на взаємозв'язку лідерського характеру керівника, його творчих ініціатив та здатності до інновацій. Зокрема, директор навчального закладу інноваційного типу, насамперед, творець, він ставить перед учителями складні завдання, надихає їх своїм прикладом, заражає енергією, при цьому він пам'ятає про всіх, не забуває ставитися до кожного як до індивідуальності, прагне забезпечити особистісний розвиток кожного, допомагає професійному зростанню і руху по службовій драбині. Серед інноваційних моделей шкільного лідерства можна виокремити такі: навчальне лідерство, яке сфокусоване на завданнях удосконалення навчального процесу; дистрибутивне лідерство, яке розвинулося у результаті усвідомлення, що ідеального лідера не буває.

Як серед традиційних, так і серед інноваційних стилів лідерства важко вибрати один ефективний стиль для управління шкільною організацією, адже кожну школу очолює індивід з певним набором особистих навичок, знань і здібностей. Саме він / вона несе відповідальність за діяльність школи.

Список використаних джерел

1. Ковальчук О. Розвиток концепції ефективного лідерства в теорії управління західноєвропейською школою [Електронний ресурс] / О. Ковальчук // Науково-педагогічний журнал. Умань. УДПУ ім. П. Тичини. Головний редактор Побірченко Н. С. 2012. – № 3 – 169 с. – Режим доступу: file:///D:/My%20 Documents/Downloads/18801-28217-1-SM.pdf

2. Павленко О. В. Формування лідерських якостей у керівника загальноосвітнього навчального закладу [Електронний ресурс] / О. В. Павленко // Студентський альманах: збірник магістерських робіт. – 2013. – № 3. – Режим доступу: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/stud_almanah/v_1/35.pdf

3. Bush T. School Leadership: Concepts and Evidence / T. Bush, D. Glover // Nottingham, 2002. – – National College for School Leadership. – 42 p.

4. Leithwood Kenneth A. Toward Transformational Leadership / K. Leithwood, M. Poplin // Educational Leadership, 1992. – February. – № 49(5). – P. 8.

Засоба О. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Безземельна Т. О.

ДОСВІД ІНОЗЕМНИХ КОМПАНІЙ ЩОДО РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМ ПЕРСОНАЛЬНОГО ПРОДАЖУ

Інтеграція та глобалізаційні процеси в значній мірі сприяли розвитку персонального продажу на міжнародних ринках. Ефективність персонального продажу напряму залежить від торговельного персоналу, від їхнього уміння здійснювати продажі, вдало презентувати товари та послуги, визначати потреби покупців та переконувати їх здійснити купівлю.

В міжнародній практиці виділяють такі основні типи торговельних агентів: 1) переселений агент (експатріант) – наймається для роботи за кордоном за ознакою національності; 2) місцевий агент – продавець, що працює у своїй країні на іноземну компанію; 3) громадянин третьої країни – це співробітник, переведений з однієї країни в іншу. Зазвичай це той, хто народився в одній країні, був найнятий на роботу компанією з іншої країни, а працює в третій країні [2, с. 677–678]. Вибір того чи іншого типу продавця залежатиме від умов, в яких працює підприємство, від особливостей країни ведення бізнесу, від характеристик товару чи послуги, від існуючих фінансових та трудових ресурсів.

Серед основних різновидів персонального продажу на зарубіжних ринках більшість авторів виділяють місіонерський продаж, творчий продаж та технічний продаж. Більш повний перелік видів персонального продажу представлений у працях Дж. Бернета і С. Моріарті, які, крім зазначених вище, виділяють ще продаж у відповідь, продаж представникам торгівлі і консультативний продаж. Усі перелічені види продажу можна успішно застосовувати на міжнародних ринках. Розглянемо детальніше їх особливості:

1. Продаж у відповідь передбачає реакцію торговельного агента на споживчий попит, який існує на ринку. Це різноманітні продажі за попередніми замовленнями.

2. Продаж представникам торгівлі відбувається за участю торговельних агентів і посередників. Торговельний агент тут переважно приймає замовлення, але його обов'язками в більшій мірі є надання послуг.

3. Місіонерський продаж передбачає поширення торговельним агентом інформації про новий товар до того, як він з'явиться в широкому продажі. При цьому виді продажу агент не приймає замовлення, а знаходить вигідних посередників серед місцевих фахівців.

4. Технічний продаж зазвичай застосовується для промислових товарів, таких як машини і промислове устаткування. В даному випадку торговельні агенти пропонують товари, здатні вирішити технічні проблеми клієнтів, на основі здійсненої експертизи та власного досвіду в цій сфері.

5. Творчий продаж, як правило, відноситься до просування нових товарів або до вже існуючих, з якими виходять на новий ринок. Торговельний агент при творчому продажі повинен переконати потенційних клієнтів, що вони мають серйозну проблему або незадоволену потребу і що товар, пропонований ним, є найкращим рішенням у цій ситуації.

6. Консультативний продаж є однією з форм маркетингу відносин. При цьому виді продажу торговельний агент спочатку зустрічається з клієнтами і інформує їх про можливі напрямки співпраці, створює основу взаємин. Далі за допомогою навідних запитань уточнює потреби клієнтів та пропонує рішення певної проблеми, яке супроводжується презентацією [1, с. 532-533].

Таким чином, персональний продаж на зарубіжному ринку є складним процесом, але водночас доволі дієвим, який вимагає від підприємств не лише певних затрат при його реалізації, а й належним чином продуманої політики найму та співпраці з власним персоналом.

Список використаних джерел

1. Бернет Дж. Маркетинговые коммуникации: интегрированный подход / Дж. Бернет, С. Мориарти. – Пер. с англ. под ред. С. Г. Божук. – СПб.: Питер, 2001. – 864 с.
2. Холленсен С. Глобальный маркетинг / Свен Холленсен. – Пер. с англ. Е. Носовой, К. Юркевича. – Мн.: Новое знание, 2004. – 832 с.

Іващенко Н. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Безземельна Т. О.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ОБ'ЄДНАННЯ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТОКВАРТИРНОГО БУДИНКУ

Реформа ЖКГ відбувається, тому питання створення та здійснення господарської діяльності об'єднання співвласників багатоквартирного будинку потребує професійного управління. Утримання багатоповерхівок, навіть шляхом самозабезпечення ОСББ, повинно створювати можливість для безпечного та безперебійного функціонування будинків, інженерних мереж та обладнання. Єдиний вихід – це переведення функціонування ОСББ на професійні колії.

Управління персоналом ОСББ основане на тих самих законах, як і управління персоналом в інших структурах. Особливості набору персоналу в ОСББ обґрунтовані тим, що це мале неприбуткове підприємство яке орієнтоване на обслуговування потреб мешканців, при цьому функціональна гнучкість працівників стає актуальною та оптимізує витрати на утримання будинку. Управління персоналом слід розглядати як системно організований процес відновлення й ефективного використання персоналу організації. Як і будь-яка інша система управління, менеджмент персоналу припускає наявність основних цілей, об'єктів, суб'єктів, функцій, принципів, методів і засобів управління.

Таким чином, управління ОСББ, робота з працівниками, методологія взаємовідносин між співвласниками, повинні бути організовані з використанням напрацювань теорії менеджменту та управління персоналом, але в питанні організації управління ОСББ є певні особливості. Створюючи ОСББ, власники житло-

вих і нежитлових приміщень стають повноправними й єдиними власниками свого будинку, що дає змогу підвищити зацікавленість, відповідальність та ефективність управління спільною власністю, покращити житлово-комунальне обслуговування.

Створюючи ОСББ, власники житлових і нежитлових приміщень отримують можливість створити власну управлінську структуру, можуть покращити стан свого будинку та умови проживання в ньому. Важливим є й те, що з'являється можливість контролю безпеки проживання в будинку та використання на власний розсуд прибудинкової території. А також те, що ОСББ може використовувати свій юридичний статус для захисту прав співвласників будинку.

Для подальшої організації праці найманих працівників потрібно чітко регламентувати права й обов'язки усіх учасників трудових відносин. Це досягається шляхом прийняття відповідних законодавчих актів державними органами влади та розроблення нормативно-правових і науково-методичних документів (правил, положень, норм, інструкцій, рекомендацій, характеристик). Нормативно-правовою базою управлінням персоналом виступають документи, які розробляються і затверджуються керівництвом організації для внутрішнього використання (у випадку ОСББ – затверджується на засіданнях Правління).

Маючи фінансові та ресурсні обмеження ОСББ, як правило, не можуть мати повноцінних відділів кадрів і здійснювати масштабну кадрову політику.

При підборі фахівців для обслуговування ОСББ "Космос 124" основним критерієм були професійні здібності, можливість своєчасно реагувати на проблеми, яки можуть виникнути, тому що утримання багатоповерхівки повинно забезпечувати безпечне та безперебійне функціонування інженерних мереж та обладнання. Одночасно з цім розглядалась функціональна гнучкість працівника, тобто виконання обов'язків з можливістю суміщення – майстер-столяр-двірник, або слюсар-двірник та інше.

Для запобігання виникненню конфліктів в ОСББ треба забезпечити відкритість процесу управління в питаннях розподілу коштів об'єднання, прийняття рішень організації управління, планів розвитку й досягнення поставлених цілей. Відкритість процесу забезпечується своєчасним оповіщенням мешканців за допомогою об'яв, використанням сучасних способів комунікацій, безпосереднім спілкуванням з мешканцями.

Кириченко Д. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Беззземельна Т. О.

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКІВ ПВКФ "АЄК"

Концептуальні підходи до формування організаційної культури керівників ПВКФ "АЄК" базується, в першу чергу, на визначенні основних цілей діяльності даного підприємства на даний момент розвитку і в майбутньому. Правильне розуміння цілей майбутнього і повнота їх формулювання дозволяє перейти до вивчення глибинних елементів розвитку організаційної культури керівників ПВКФ "АЄК" (табл.).

Таблиця

Складові елементи розвитку організаційної культури керівників ПВКФ "АЄК"

Назва складової	Характеристики
Джерела	– система особистих цінностей та індивідуально-своєрідних способів їх реалізації; – форми, структура й способи організації діяльності, що втілюють деякі цінності, в тому числі й особисті цінності керівників підприємства; – подання про оптимальну й допустиму модель поведінки керівника, яка відображає систему сформованих цінностей підприємства
Фактори змін	– дія зовнішнього середовища; – організаційна криза; – зміна керівництва; – стадія розвитку підприємств галузі
Шляхи	– довгострокова практична діяльність керівника чи власника; – штучне формування організаційної культури керівника спеціалістами консультаційних організацій; – природний відбір найкращих норм, правил і стандартів
Інструменти	– універсальна знаково-символічна система, що включає знаки, систему ідентифікацію культури керівників; – система комунікацій ("офіційна" мова керівника, різноманітні мови, система неформального спілкування); – постійна ротація керівників і спільне навчання працівників
Етапи	– визначення місії підприємства; – визначення основних базових цінностей; – формування правил поведінки працівників, виходячи з базових цінностей; – опис традицій та символіки, що відображають все вище перераховане

В узагальненому вигляді концептуальний підхід до розвитку організаційної культури керівників повинен охоплювати такі елементи: визначення головної мети, підцілей та завдань, діагностику потенціалу підприємств галузі та їх ресурсного забезпечення, вибір моделі розвитку організаційної культури керівника, визначення шляхів і способів реалізації цілей і завдань, розробку системи заходів і механізмів, оцінювання результату.

Системний підхід до здійснення організаційних змін є передумовою ефективного формування та розвитку організаційної культури керівників ПВКФ "АЄК". В даному аспекті основним завданням є зміна чинної організаційної культури керівників, яка реалізується шляхом переходу від старих цінностей, таких як

дисципліна, ієрархія і авторитарність, до нових, провідне місце серед яких займають творчість, співучасть, індивідуальний та персоніфікований підхід до кожного працівника, ініціативність.

В результаті діагностики, моніторингу та оцінки факторів зовнішнього і внутрішнього середовищ можна визначити джерела формування організаційної культури керівників ПВКФ "АЄК", вибираючи з трьох можливих: система особистих цінностей та індивідуальних способів їх реалізації; способи, форми й структура діяльності, яка втілює певні цінності, в тому числі особисті цінності керівника підприємства; уявлення про оптимальні моделі поведінки керівника в колективі, яка відображає систему внутрішніх цінностей, які вже сформувалися у керівника.

Наступним основним завданням керівництва ПВКФ "АЄК" в процесі формування власної організаційної культури, на нашу думку, має бути визначення принципів, згідно з якими повинні реалізовуватися всі дії. Провідне місце в даному аспекті займають принципи соціального партнерства як передумови переведення відносин між адміністрацією та вищим керівництвом на новий рівень, який є адекватно найбільш складним завданням управління.

Узагальнено оцінити ефективність організаційної культури керівників ПВКФ "АЄК" можна за такими показниками: ринкова частка; прибутковість; зростання обсягів продажу, ступінь задоволеності персоналу; якість товарів й послуг. При цьому ефективність її реалізації проявляється одночасно в різних аспектах, а саме: в ому соціальний, організаційному та правовому.

Кокоріна В. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ВІРТУАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Сучасні соціально-економічні процеси у світовій економіці та міжнародному бізнесі характеризуються двоякою природою господарських та соціальних процесів в організації, а відповідно й менеджменті – матеріальною (реальною) та віртуальною основою бізнес-процесів. Характерною рисою сучасної світової економіки та міжнародного бізнесу є інтенсивна інтеграція різних країн у світове інформаційне співтовариство, що є основою глобалізації бізнес-процесів в організаціях/підприємствах (транс- та мультинаціональних компаніях). Детермінантою цих змін залишається всесвітня мережа Інтернет, який став не просто інструментом бізнес-процесів, а й новим середовищем його ведення та формування віртуальних процесів.

Вкажемо, що бізнес-процес – це сукупність однієї або більшої кількості пов'язаних між собою процедур чи операцій, які спільно дозволяють реалізувати деяку бізнес-задачу або політичну мету підприємства, як правило, в межах його організаційної структури, що описує функціональні ролі і відносини [2].

Нові теоретичні підходи до виникнення поняття "віртуалізації" та виокремлення реальних процесів від віртуальних процесів у бізнес-процесі організації/підприємства сформувалися з середини 70-х років й початку 90-х років XX століття з виникнення концепції "занепаду реальності" Ж. Бодрійяра. Ним вперше було використано теоретичний погляд на поняття віртуальності для пояснення сучасних соціальних процесів на межі 1980-х–1990-х рр. XX століття. Термін "віртуалізація" у контексті соціальних процесів активно запроваджується в науковий обіг з середини 90-х років XX століття А. Крокером, А. Бюлем, М. Паетау. Упродовж цього періоду на основі розрізнення понять "реальне" та "віртуальне" у бізнес-процесах, зокрема, створено альтернативні теоретичні моделі суспільних змін.

Інтернет спільно з новітніми інформаційними технологіями є потужними засобами, що надають необмежені можливості для ведення електронної економічної діяльності, а це означає, що бізнес-процеси здійснюються миттєво у будь-якій точці простору і роблять можливим не лише функціонування прибуткового бізнесу на віртуальній основі [1]. Об'єднання мереж різних типів і масштабів і побудова глобальної інформаційно-комунікаційної системи у вигляді мережі Інтернет призвели до створення принципово нового середовища бізнесу, до появи власне "мережених" ("віртуальних") компаній, в яких здійснюється сучасне високотехнологічне управління та менеджмент на базі електронної інфраструктури.

Віртуальною компанією (підприємством) є мережева комп'ютерна організаційна структура, що складається з неоднорідних компонентів, розташованих у різних місцях. Віртуальна організація – це динамічна, відкрита бізнес-система, заснована на формуванні юридично незалежними підприємствами єдиного інформаційного простору з метою спільного використання своїх технологічних ресурсів для реалізації всіх етапів робіт з виконання проекту (замовлення клієнта) – від джерел первинної сировини до здачі продукції кінцевому споживачеві. Віртуальна компанія заснована на формуванні єдиного організаційно-технологічного та інформаційного середовища за рахунок тимчасового об'єднання ресурсів різних підприємств [3].

Зазначимо, що основою менеджменту віртуальних компаній (організацій) є мережева взаємодія, тобто система взаємопов'язаних комп'ютерів, які обмінюються даними, куди входить і глобальна комп'ютерна мережа Інтернет. Необхідність подібної взаємодії зумовлена такими факторами, як посилення тиску конкуренції; підвищення рівня ризиків; висока вартість інфраструктурного та транспортного сполучення; ускладнення всіх процесів і ланцюжків у бізнесі, що вимагало збільшення швидкості інформаційно-комунікаційних і ділових контактів; вимоги до прозорості трансакцій; підвищення продуктивності праці і зміни організаційних структур і форм бізнесу.

Список використаних джерел

1. Архипова А. Віртуальні підприємства: сутність та та доцільність використання у підприємницькій діяльності / А. Архипова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://kneu.edu.ua/userfiles/stud_cons…/Arhypova.doc.

2. Віртуальні підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukr.vipreshebnik.ru/elcomerc/1538-virtualni-pidpriemstva.html.

3. Кокоріна В.І. Віртуальна організація як інноваційна форма розвитку міжнародного бізнесу / В.І. Кокоріна // Соціально-економічний розвиток України і регіонів: тези доповідей II Міжнародної науково-

практичної конференції 20–21 жовтня 2011 р. / за ред. В. М. Огаренка, А. О. Монаєнка та ін. – Запоріжжя : КПУ, 2011. – 396 с. (С. 49–51).

Корж В. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. держ. упр., проф. Мерзляк А. В.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ "ЦІНОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА"

Цінова політика є одним із найважливіших елементів господарської діяльності підприємства, оскільки саме від рівня цін на товари або послуги залежать його комерційні результати, а обрана цінова політика справляє тривалий і вирішальний вплив на ефективність його роботи на ринку. Ефективна цінова політика узгоджує інтереси таких ланок як "продавець-споживач", "виробник-продавець", "виробник-конкуренти", "продавці-конкуренти".

Найчастіше під ціновою політикою розуміють комплекс заходів щодо визначення цін, цінової стратегії і тактики, умов оплати, варіювання цінами залежно від позиції на ринку, стратегічних і тактичних цілей фірми. Разом з тим, під політикою цін найчастіше розуміють загальні принципи, яких підприємство збирається додержуватися у сфері встановлення цін на свої товари чи послуги. Згідно деяких підходів поняття "цінова політика" ближче до практичної сторони процесу ціноутворення на підприємстві, а "політика цін" – до теоретичної.

Як зазначають Т. Д. Маслова та Н. Д. Ериашвілі цінова політика підприємства у загальному вигляді передбачає реалізацію комплексу заходів у процесі ціноутворення на підприємстві. Відповідно до підходу Л. В. Балабанової, сутність цінової політики полягає у створенні і підтримці в динаміці оптимальної структури цін по товарах і ринках. На думку Ю. Г. Тормоса така політика виявляється через діяльність підприємства, що спрямована на досягнення його головної мети за допомогою цін. А за визначенням С.І. Дугіної цінова політика – це мистецтво управляти цінами і ціноутворенням, мистецтво встановлювати на товари (послуги) такі ціни і так варіювати ними залежно від положення товару на ринку, щоб поставлені цілі були досягнуті.

На думку низки авторів цінова політика є складовою маркетингової політики підприємства. Так, А. Ф. Павленко та В. Л. Корінєв дотримуються того підходу, що цінова діяльність підприємства є специфічним видом маркетингової діяльності, в основі якого полягають процес ціноутворення на підприємстві та реалізація стратегічного й тактичного напрямів цінової політики з метою одержання прибутку.

При цьому маркетингова цінова політика підприємства є зорієнтованим на споживача вектором маркетингової діяльності підприємства, що базується на використанні комплексу заходів з установлення рівня ціни, знижок та надбавок, умов оплати за продукцію, управління ціною та контролю з метою одержання бажаного прибутку. Схожим чином тлумачить це поняття А. В. Войчак, який його визначає як комплекс заходів щодо визначення відпускної ціни, знижок, умов оплати за товари чи послуги, управління цінами з урахуванням побажань та можливостей споживачів, а також одночасного забезпечення прибутку підприємства-виробника або продавця.

Ефективна цінова політика підприємств полягає в тому, щоб встановлювати такі ціни на товари, які б надавали змогу варіювати ними залежно від ситуації на ринку, завоювати максимально можливу частку на зовнішньому ринку, досягти запланованого обсягу прибутку, а також успішно вирішувати всі стратегічні та поточні завдання. Адже підприємство має не тільки виробити, але і збути товар, відшкодувати витрати і отримати прибуток. Це можливе лише за умови правильного вибору цінової політики.

Таким чином, цінова політика підприємства уявляє собою діяльність із встановлення, корегування, зміни цін, визначення цінової стратегії підприємства. Підприємство розробляє власну цінову політику з метою розв'язання виробничо-господарських завдань, ефективна реалізація якої слугує інструментом досягнення таких цілей, як підвищення рентабельності власних активів, зростання обсягу продажів і чистого прибутку, розширення частки ринку.

Кремінський С. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Безземельна Т. О.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УХВАЛЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА МАЛОМУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Неможливість здійснювати управління традиційними методами на більшості сільськогосподарських об'єктів пов'язана зі значним зростанням обсягу інформації, ускладненням у ринкових умовах зв'язків, появою нових задач, методів і засобів управління. з метою скорочення ризикоутворюючих чинників доцільно запропонувати ФОП Корінь М. В. впровадження програмного продукту "1С: Підприємство 8. Управління сільськогосподарським підприємством", який розроблено на базі "1С: Підприємство 8. Управління виробничим підприємством" і включає крім галузевого функціонала всі можливості базової конфігурації.

"1С: Підприємство 8. Управління сільськогосподарським підприємством" призначено для вирішення таких задач: створення єдиної технології управління інформаційними ресурсами аграрного підприємства на базі єдиної корпоративної системи автоматизації; формування даних для контролю за зміною активів підприємства, виконанням планів і завдань з виробництва і збуту сільськогосподарської продукції, виконанням планів з постачання матеріально-технічними ресурсами; ведення обліку і складання встановленої звітності про виробничу діяльність; підвищення якості управлінської інформації, тобто її достовірності і аналітичності; розширення можливостей і підвищення якості аналітичної роботи для менеджменту підприємства; комплексної автоматизації основних бізнес-процесів: планування сільськогосподарської діяльності, оперативний управлінський, бухгалтерський і податковий облік, аналіз діяльності, як окремо, так і в їх вза-

ємозв'язку; систематизації і регламентації управлінського і бухгалтерського документообігу підприємства; виключення дублювання введення і скорочення багатократної обробки інформації; підвищення рівня кваліфікації і якості роботи персоналу; ефективної обробки великих обсягів інформації; виключення необхідності конвертації даних між інформаційними базами різних форматів; підвищення виконавської дисципліни персоналу.

Можливість налаштування функціональності робочих місць, ролей користувачів і прав доступу до інформації системи забезпечує створення структури підприємства, яка оптимально відповідає задачам управління.

Програмний продукт "1С: Підприємство 8. Управління сільськогосподарським підприємством" надає:

– керівництву підприємства і управлінцям, що відповідають за розвиток бізнесу, широкі можливості аналізу, планування і гнучкого управління ресурсами підприємства для підвищення конкурентоспроможності;

– керівникам підрозділів, менеджерам і співробітникам, що безпосередньо займаються виробничою, збутовою, постачальницькою і іншою діяльністю із забезпечення процесу виробництва, інструменти, що дозволяють підвищити ефективність щоденної роботи за своїми напрямами;

– працівникам облікових служб підприємства – засіб для автоматизованого ведення обліку в повній відповідності з вимогами законодавства і корпоративними стандартами підприємства.

Використовуючи продукт фахівці підприємств агробізнесу мають можливість виконувати бізнес-планування сільськогосподарського виробництва, зокрема: планування сільгоспдіяльності в рослинництві; виробничий облік сільгосп- і ремонтних робіт та послуг; облік роботи автотранспорту; віддзеркалення сільгоспдіяльності в регламентованому обліку; облік розрахунків по оренді земельних паїв; облік кредитів і застав; оптимізацію розміщення сільгоспкультур; управління фінансами; управління складом (запасами); управління продажами; управління закупівлями; управління відносинами з клієнтами; управління персоналом; розрахунок заробітної плати. Ціна програмного продукту становить 72 000 грн.

Куркчи М. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., доцент Томарева-Патлахова В. В.

ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ РИЗИКАМИ ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Інвестиційний ризик – це ймовірність виникнення непередбачених фінансових витрат (зниження або повна втрата прибутку, витрати капіталу тощо) в ситуації невизначеності інвестиційної діяльності.

Ризик вимірюється ймовірністю того, що очікувана подія не відбудеться і це призведе до небажаних наслідків. У банківській справі, як і в інших видах бізнесу, ризик пов'язується, насамперед, з фінансовими втратами, що виникають у разі реалізації певних ризиків. Оскільки повністю уникнути ризиків неможливо, то ними можна і потрібно свідомо керувати.

Рішення щодо інвестування приймають, орієнтуючись на прогноз майбутніх результатів. Інвестора цікавить рівень дохідності, але також має значення гарантованість запланованої дохідності, впевненість у тому, що в ході реалізації проекту не виникнуть невраховані, "позапланові" негативні щодо капіталу події. Цей бік інвестування відбиває поняття ризику.

Інвестиційний ризик визначають як потенційну можливість недосягнення запланованих цілей інвестування і в результаті непередбачених втрат коштів і отримання грошових збитків або прибутку, але менших, ніж планувалося, розмірів. Ризик важко нейтралізувати повністю, але ним можна керувати. Його треба заздалегідь оцінювати, розраховувати, описувати, планувати заходи, що мають знизити вірогідність небажаних подій при реалізації інвестиційного проекту.

З метою ефективного управління ризиками, банківські установи насамперед повинні знати, з якими ризиками найбільше пов'язана їхня діяльність, що вимагає об'єктивної оцінки всіх основних ризиків, зрозуміти, які види ризиків можна максимально мінімізувати. Для забезпечення ефективної діяльності комерційних банків на ринку цінних паперів потрібна якісна оцінка та механізми мінімізації ризиків, що обумовлює необхідність розвитку системи управління інвестиційними ризиками, як складової системи ризик-менеджменту банку, спрямованої на подолання невизначеності й скорочення її негативних наслідків.

За результатами проведених досліджень можна запропонувати шляхи покращення системи управління ризиками: оптимізувати співвідношення потенційних можливостей, ризиків, розміру капіталу і темпів зростання банку; реалізовувати системний підхід до оцінки й управління ризиками; співвідносити ризики й потенційні можливості для досягнення якнайкращих результатів; складати найважливішу частину процесу ухвалення управлінських рішень; підвищувати керованість банку за допомогою створення адекватної структури контролю.

Зарубіжний досвід у галузі банківського ризик-менеджменту дає підстави визначити найбільш суттєві його моменти, які можна запропонувати ПАТ КБ "Приватбанк": створення незалежних організацій та розвиток їх мережі, які були б спроможні здійснювати об'єктивну оцінку надійності партнерів банку; забезпечення належного контролю щодо упередження випадків банківського шахрайства, легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом, фінансування тероризму; забезпечення цілеспрямованості діяльності банків на оптимізацію співвідношення між дохідністю і ризиком, диверсифікацію, підвищення рейтингу та корпоративної вартості; постійне вдосконалення внутрішньобанківського аудиту, забезпечення його відносної незалежності та доступу до банківської інформації, необхідної для адекватної оцінки ризиків.

Враховуючи специфіку діяльності ПАТ КБ "Приватбанк" як інституційного інвестора, оптимізація управління інвестиційним ризиком банку повинна включати в себе такі напрямки: своєчасна ідентифікація та класифікація усіх можливих видів ризику; кількісна оцінка ідентифікованих ризиків; визначення рівня та області ризику, а отже, величини можливих втрат; встановлення допустимих меж ризику і оцінка його прийнятності; вибір методів зниження ризику; моніторинг ризику.

Лісовська О. Г.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Безземельна Т. О.

ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛЯ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ "АПТЕКИ ЗАПОРІЖЖЯ"

Історія електронної комерції нараховує всього близько двох десятиліть інтенсивного розвитку. Сьогодні торгівля через Інтернет має можливості забезпечувати такий обсяг продажів, як і магазини. У розвинених країнах е-комерція демонструє двозначні темпи щорічного росту та, на думку спеціалістів, така тенденція зберігатиметься у наступні п'ять років.

Завдяки широкому впровадженню інтернет-технологій у різні сфери діяльності в даний час активно розвивається такий вид продажу, як електронна комерція, і фармацевтичний бізнес не є виключенням. Тому поява нових форм дистанційної реалізації лікарських засобів (ЛЗ) через Інтернет-аптеки, або on-line аптеки, набуває все більшої популярності. Піонерами та лідерами з продажу ЛЗ через Інтернет на сьогодні є США і Канада, а серед країн ЄС – Нідерланди [56–58].

Світовими тенденціями е-комерції у фармацевтичній галузі є: високий рівень контролю і регулювання галузі передбачає прийняття різних маркетингових стратегій продажу ЛЗ у мережі в залежності від їх категорії (рецептурні, без рецептурні, урядові закупівлі та ін.); критичним аспектом для розвитку е-комерції ліків є B2C сегмент, тобто продаж не рецептурних ЛЗ конкретному користувачу; найбільший потенціал для B2B комерції у фармацевтиці є продаж промислового обладнання, устаткування та ін. для підприємств галузі; основними перепонами для проникнення е-комерції у B2C сегменті є нормативно-правовий захист та час очікування замовлення, а для B2B сегменту – це брак спеціалістів, відсутність досвіду застосування загальних маркетингових стратегій у сфері електронної комерції для ліків.

Основними застереженнями розвитку е-комерції у фармацевтиці є: низький рівень інтернет-покупок вітчизняними користувачами в цілому і у групі ЛЗ; неврегульоване нормативно-правове поле, особливо щодо доставки ліків; відсутність контролю за суб'єктами е-комерції; неможливість забезпечення безпеки і конфіденційності у Мережі та інші [9].

Нажаль, на сьогоднішній день вітчизняні Інтернет-аптеки можуть працювати лише як філії "реальних" аптек задля розширення додаткових послуг, призначених не стільки для отримання прибутку, скільки для покращення доступності ЛЗ для населення. Сутність таких додаткових послуг полягає, по-перше, у наданні інформаційно-консультативних послуг для населення в інтерактивному режимі як через Інтернет, так і по телефону, що за своєю суттю є довідковою службою про наявність ЛЗ у звичайних аптеках та ціни на них.

По-друге, це організація "гарячих ліній", де кваліфіковані спеціалісти можуть допомогти з індивідуальним вибором безрецептурних ЛЗ, а в разі серйозних захворювань, з'ясувавши проблему, порекомендувати звернутися до певного лікаря для встановлення діагнозу. Доставка додому обраних клієнтом ЛЗ можлива лише у випадку, якщо аптека надає кур'єрські послуги [48]. Однак безперечним є те, що цей напрям діяльності фармацевтичних роздрібних підприємств в Україні має високий потенціал розвитку.

Для деяких категорій пацієнтів звернення до on-line аптек надає ряд істотних переваг у порівнянні з відвідуванням "реальної" аптеки, наприклад, для інвалідів та людей, що мешкають далеко від найближчої аптеки. Окрім того, в Інтернеті існує широка можливість вибору найпривабливішої компанії, що пропонує вигідніші умови продажу в порівнянні з сотнями інших. Також існує і зручний для користування механізм вибору ЛЗ. До додаткових позитивних моментів можна віднести доступ покупця до інструкцій та інших довідкових матеріалів про ЛЗ у режимі on-line, а також те, що факт вибору і придбання ЛЗ залишається конфіденційним.

На наш погляд найбільш зручним способом організації Інтернет-торгівлі лікарськими засобами для досліджуваного підприємства можуть бути спочатку співробітництво з відомими Інтернет-магазинами, а потім – створення Інтернет-аптеки на базі власної мережі аптек.

Марусенко В. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
науковий керівник – к. е. н., доцент Безземельна Т. О.

РОЗРОБКА КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ КАДРОВИМИ РИЗИКАМИ ТОВ "ПРОМПРОЕКТ 2016"

На основі певних категорій кадрових ризиків управління персоналом і ризиків персоналу та узагальнення заходів щодо їх мінімізації нами розроблено концепцію ефективної системи управління кадровими ризиками для ТОВ "Промпроект 2016", яка передбачає: формування ефективної системи контролю; формування системи соціального партнерства; формування мотиваційної системи підприємства; формування організаційної культури підприємства.

Формування ефективної системи контролю передбачає розробку чіткої системи контролю над рухом матеріальних цінностей, використання технічних засобів виявлення крадіжок та шахрайства, розробку доцільної системи оцінювання результатів праці співробітників. Завдяки розбудові ефективної системи контролю у ТОВ "Промпроект 2016" стане можливим звести до мінімуму таки кадрові ризики як: розкрадання активів, "лівацтво", крадіжки майна підприємства, невідповідність чисельності персоналу негайним потребам підприємства, невідповідність рівня витрат на утримання управлінського персоналу.

Формування системи соціального партнерства передбачає недопущення руйнівних страйків та створення умов для динамічного розвитку виробництва й забезпечення належного рівня доходів найманих працівників. Основними завданнями системи соціального партнерства можна вважати: підвищення мотивації до праці з метою забезпечення високих кінцевих результатів роботи, що сприятиме зростанню рівня

життя працівників; усунення чинників соціальної напруги в колективі й зменшення на цій основі негативних економічних наслідків.

Мотивація дозволяє вирішити такі задачі, як стабілізація колективу, підвищення результативності праці й зацікавленості в мобільності (насамперед професійної), забезпечення систематичного зростання кваліфікації. Це дозволить мінімізувати ризики скоєння персоналом помилок при виконанні виробничих завдань, успішно вирішувати конфлікти економічної та психологічної природи між колегами, уникнути плинності кадрів.

Формування організаційної культури підприємства – це створення умов для розробки й наслідування тієї системи цінностей, яка сформована в певному трудовому колективі. Необхідно донести цю систему цінностей до усіх працівників підприємства. Ставлячи завдання активізувати діяльність людини, управління організацією ставить завдання добитися від неї поведінки, що ініціює зміни. Проте складність полягає в оцінці якості активних дій. Правила, яким треба слідувати для активізації працівників: зіставлення цілей з персональною відповідальністю й переліком дій; спільне узгодження цілей; співпраця і взаємодопомога; визначення термінів виконання завдань і їх точне дотримання; відкрите обговорення нової інформації; здійснення заходів, що не допускають повторення помилок; безперервний саморозвиток [22, с. 244].

Джерелами формування організаційної культури виступають: система особистих цінностей та індивідуально-своєрідних способів їх реалізації; способи, форми та структура організації діяльності, що втілюють деякі цінності, в тому числі й особисті цінності керівників підприємств. Механізм формування організаційної культури полягає у взаємодії її джерел, які вони визначають, домінуючи в колективі, значення та ієрархію цінностей. Ієрархічна система виділених у такий спосіб цінностей породжує найбільш адекватну сукупність способів їх реалізації, що втілюються у способах діяльності та формують певні норми та моделі поведінки.

Формування відповідної організаційної культури дозволить вирішити одразу комплекс завдань щодо мінімізації кадрових ризиків. Це й проблеми помилок на робочому місці, й ризики втрати фінансових і матеріальних активів підприємства, попередження й ефективне розв'язання конфліктів, формування сприятливого психологічного клімату, створення духу команди.

Могила О. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., доцент Томарева-Патлахова В. В.

ЕФЕКТИВНІСТЬ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

Мотивація працівників має здійснюватись комплексно та системно. Мотивацію персоналу слід розглядати не просто як окрему функцію управління, а як складову, як підсистему корпоративної культури підприємства.

Ефективність трудової діяльності залежить від мотивації. Проте ця залежність досить складна і неоднозначна. Буває так, що людина, яка під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників – мотиваторів дуже зацікавлена у досягненні високих кінцевих результатів, на практиці матиме гірші результати, ніж людина, яка значно менше змотивована до ефективної праці.

Відсутність однозначного взаємозв'язку між мотивацією і кінцевими результатами діяльності зумовлена тим, що на результати праці впливає безліч інших чинників, як, наприклад, кваліфікація працівника, його професійні здібності та навички, правильне розуміння поставлених завдань, зовнішнє середовище тощо.

Неоднозначність даного взаємозв'язку породжує вагому проблему для керівництва: як оцінювати результати роботи окремого працівника і як його винагороджувати? Якщо рівень винагороди зв'язувати тільки з результатами праці, то це буде демотивувати працівника, що отримав дещо нижчий результат, але виявляв ретельність, доклав більше зусиль. З іншого боку, якщо винагороджувати працівника тільки "за добрі наміри", без повного врахування реальних результатів його праці – це може бути несправедливим щодо інших працівників, продуктивність праці яких вища.

Однак, при розробленні системи мотивації найбільш поширеною помилкою є її розроблення на тривалий термін. У цьому випадку з часом вона перетворюється на систему заохочень, яка передбачає винагороду за вже досягнуті результати, водночас як система мотивації покликана мотивувати персонал до досягнення цілей, визначених завдань, подолання труднощів.

Тому необхідно періодично переглядати системи мотивації. При розробленні нової програми повинні ураховуватись недоліки, помилки, зміни внутрішнього та зовнішнього середовища, визначатися нові цілі та завдання.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

На підставі вивчення теоретичних основ та сучасних тенденцій мотивації праці слід відзначити той факт, що які б не були геніальні ідеї, новітні технологогії, сприятливі зовнішньоекономічні умови, якщо на підприємстві не сформована мотивація персоналу, високоефективної роботи домогтися майже неможливо. Стабільний економічний розвиток підприємства значною мірою залежить від зацікавленості персоналу в ефективній діяльності, коли людина є найважливішим елементом виробничого процесу і тією основою, за якої можливе досягнення ринкового успіху.

Таким чином, чим краще узгоджена система мотивації персоналу, тим активніше працівники досягатимуть результатів, направлених на реалізацію потреб підприємства. На сьогодні очевидно, що потрібні нові механізми і інструменти, які б створили могутні стимули для продуктивної, якісної праці і максимальної реалізації потенційних здібностей людини. Тому подальша робота в даному напрямі дасть змогу пов'язати очікування та поведінку персоналу з ефективною роботою підприємств.

Пархоменко Д. Г.
Класичний приватний університет, Запоріжжя
науковий керівник – к. е. н., доцент Безземельна Т. О.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ОСББ В УМОВАХ КРИЗИ (НА ПРИКЛАДІ ОСББ "ЛЕЛЕКА 8")

Основними законами, які регулюють створення та фінансування ОСББ в Україні є Закони "Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку" та "Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку". Проведення розрахунків з членами об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, створення спеціальних фондів об'єднання регламентовано Порядком, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2002 р. № 1521.

ОСББ "ЛЕЛЕКА 8" створене та зареєстроване в державному реєстрі підприємств та організацій 18 березня 2016 року та є неприбутковою організацією. Предметом діяльності ОСББ є надання послуг співмешканцям будинку. Господарське забезпечення діяльності ОСББ "ЛЕЛЕКА 8" здійснюється шляхом укладення договорів із суб'єктами господарювання. ОСББ самостійно визначає порядок сплати, перелік і розміри внесків та платежів співвласників. До органів управління ОСББ "ЛЕЛЕКА 8" належать: Загальні збори співвласників, Правління, Ревізійна комісія. Штатний розпис ОСББ "ЛЕЛЕКА 8", який було затверджено на загальних зборах, включає 6 осіб. Відповідно до затвердженого кошторису питому частину витрат складають фонд заробітної плати, витрати на технічне обслуговування, електроенергію для роботи ліфтів та комунального освітлення.

Об'єктами управління фінансовою діяльністю в ОСББ "ЛЕЛЕКА 8" є об'єкти бухгалтерського обліку, до яких належать активи, капітал, зобов'язання, господарські процеси, витрати і доходи. Активи, капітал і зобов'язання відображають в бухгалтерському балансі, витрати і доходи в ОСББ як неприбуткових організаціях відображають в кошторисі. До витрат ОСББ відносяться матеріальні витрати, заробітна плата обслуговуючого персоналу, відрахування органам соціального страхування, податкові платежі, відсотки, що сплачуються за послуги банку, плата банку за касове і банківське обслуговування, плата за обслуговування ліфтів, утримання місць загального користування, поточний ремонт житлового будинку. Основними доходами ОСББ є внески членів об'єднання, доходи від здачі в оренду, державні субсидії, відшкодування пільг, цільові надходження з бюджету. Договори з тими комунальними підприємствами, оплату послуг яких включено до тарифу плати за утримання будинку (це підприємства з обслуговування ліфтів, санітарної очистки міст, дезінсекції тощо), укладати необхідно.

Мета ведення бухгалтерського обліку в ОСББ складання кошторису витрат і доходів та контроль за його виконанням. Облік житлового будинку треба вести на загальних підставах. ОСББ – неприбуткове підприємство, податок на прибуток ОСББ сплачують тільки від здійснення комерційної діяльності. ОСББ – організація невелика як за обсягом доходів і витрат, так і за кількістю персоналу, тому методологія обліку в них повинна бути максимально спрощеною. Основною формою податкової звітності ОСББ є Податковий звіт про використання коштів неприбутковими установами й організаціями.

Напрямами оптимізації витрат ОСББ "ЛЕЛЕКА 8" можуть бути: встановлення світлодіодних ламп, датчиків руху, фото сенсорів, лічильника тепла, заміна вікон та тамбурних дверей на металопластикові, встановлення індивідуального теплового пункту та термомодернізація всього будинку. Автоматизація процесів управління фінансовими ресурсами ОСББ "ЛЕЛЕКА 8" можлива за умови впровадження програми 1С, яка дозволяє організувати єдину інформаційну систему для управління різними аспектами діяльності підприємств житлово-комунального господарства та надає собою гнучкий інструмент для керівника в ухваленні управлінських рішень. Така автоматизація дозволить гармонізувати бухгалтерський облік в ОСББ з чинним законодавством і галузевими нормативами, забезпечити постійний моніторинг потреб ОСББ та законодавчих нововведень, проводити зняття показань приладів обліку на місцях і завантаження знятих даних безпосередньо в облікову систему.

Руденко С. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Безземельна Т. О.

РОЗРОБКА НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЧИННОГО СТИЛЮ КЕРІВНИЦТВА ДИРЕКТОРА ПІДПРИЄМСТВА

Під час магістерського дослідження було визначено, що діяльність ТОВ "ДП ПРОМПРОЕКТ" протягом 2014–2016 років характеризувалася низьким значенням соціально-економічної ефективності роботи персоналу, що свідчить про незадовільний вплив обраного директором стилю керівництва. Кардинальна зміна стилю керівництва, на наш погляд, недоречна, зважаючи на складні економічні умови здійснення господарської діяльності. Тобто використання авторитарного стилю в умовах кризи є доцільним, однак деякі його моменти потребують удосконалення задля підвищення соціально-економічної ефективності праці робітників підприємства.

Заходи з підвищення ефективності чинного стилю керівництва директора підприємства повинні включати ті роботи, які в змозі зменшити виявлені під час дослідження негативні прояви, а саме: неуважне ставлення керівника до підлеглих; неефективне використання співробітниками робочого часу; задовільне виконання співробітниками підприємства покладених на них функцій; відсутність дій з формуванню сприятливого морально-психологічного клімату; низька пріоритетність для підприємства таких принципів стимулювання, як гарантованість та стабільність рівня оплати праці; зростання рівня порушення трудової дисципліни та показника плинності кадрів.

Керівнику важко підібрати стиль керівництва, який би міг задовольнити всіх членів його колективу. Стиль роботи складається підсвідомо і поступово, поки не буде визначена сукупність прийомів спілкування

з підлеглими і впливу на них, які дозволять знайти найбільш правильне та ефективне рішення. Стиль керування, його становлення, це завжди важкий, складний і тривалий процес. Керівникові потрібно багато часу для оцінки професійного рівня своїх підлеглих, треба знати як вміти підійти до кожного зі своїх співробітників, як правильно направити стимулюючий вплив і покарати у разі необхідності.

Основними напрямами вдосконалення чинного стилю керівництва директора ТОВ "ДП ПРОМПРОЕКТ" повинні бути: розробка ефективної мотиваційної системи, яка дозволить підвищити стабільність рівня оплати праці та трудову дисципліну, а також зменшити плинність кадрів; заходи з покращення умов праці, що передбачають більш ефективне використання співробітниками робочого часу та більш якісне виконання співробітниками підприємства покладених на них функцій; розробка й впровадження відповідної організаційної культури на підприємстві, яка стане запорукою формування сприятливого морально-психологічного клімату та підвищить ступінь уваги керівників до рівня мотивації та настрою підлеглих.

Ефективна мотиваційна система повинна складатися із заходів матеріального та морального стимулювання. Заходи з покращення умов праці повинні передбачати: зниження фізичної й нервово-психічної напруженості праці; розробка гнучких графіків роботи; наукова організація робочих місць; створення умов для роботи за сумісництвом (якщо є така потреба).

Культура в організації може вивчатися через систему нагород і привілеїв. Останні зазвичай прив'язані до певних зразків поведінки та визначають для працівників пріоритети, а також вказують на цінності, що мають більше значення для окремих керівників та організації в цілому. Критерії прийняття на роботу, просування та звільнення – це один з основних способів підтримки культури в організації. Вихідні моменти регулювання кадрового процесу стають швидко відомі персоналу щодо руху співробітників усередині організації. Критерії кадрових рішень можуть допомогти, а можуть і перешкодити зміцненню культури, наявної в організації.

Отже, реалізація запропонованих заходів із забезпечення більш гнучкого стилю керівництва директора підприємства дозволить покращити соціально-психологічний клімат в колективі, підвищити рівень трудової дисципліни, зменшити плинність кадрів та підвищити в цілому показники соціально-економічної ефективності праці персоналу ТОВ "ДП ПРОМПРОЕКТ".

Савченко В. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Безземельна Т. О.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Проведене магістерське дослідження виявило наявність проблем з регламентації праці та інформаційного забезпечення діяльності управлінського персоналу ПП ТВК "Ініціал". Шляхи вирішення цих проблем є напрямами вдосконалення організаційної складової кадрового потенціалу досліджуваного підприємства.

До основних регламентів організації відносяться: статут, положення про підрозділ, посадові інструкції, особистісні специфікації, схеми організаційних структур і схем управління, різні норми й нормативи, правила внутрішнього трудового розпорядку та ін.

Основним інструментом проектування трудових процесів є системний підхід, який базується на аналітичному програмуванні та регламентації праці виконавців різних трудових функцій. Для ПП ТВК "Ініціал" в якості заходів з удосконалення регламентації праці, окрім вищезгаданих Положень, норм та нормативів, можна запропонувати для оформлення регламенту праці кожного працівника скласти карти організації праці.

Карта організації праці – це концентроване виклад проекту організації праці, розробленого для певного виду робіт (виконавця) на основі попередніх інженерних, економічних, санітарно-гігієнічних, психофізіологічних та інших досліджень. Організаційною документацією може бути і поєднана карта трудового й технологічного процесів для основних робочих, і самостійні карти трудового процесу для робітників, зайнятих обслуговуванням, а також для інших категорій промислово-виробничого персоналу.

Заходи, передбачені в картах організації праці, враховуються і пов'язуються з іншими заходами, здійснюваними в виробничих підрозділах, зокрема, з планами зниження трудомісткості виробництва, перегляду норм праці, підвищення її продуктивності тощо.

Досвід проектування й впровадження трудових процесів з використанням карт організації праці свідчить про високу ефективність даної роботи. За розрахунками фахівців НДІ праці, ефект на 1 грн. витрат, пов'язаних з розробкою і впровадженням карт організації праці, становить понад 2 грн., а продуктивність праці на ділянках, де застосовуються ці карти, зростає на 10–15% з скороченням тривалості виробничого циклу на 4-6% [2].

Наступним напрямом вдосконалення організаційної складової кадрового потенціалу ПП ТВК "Ініціал" є підвищення рівня інформованості управлінського персоналу. Це завдання, на нашу думку, доцільно вирішувати завдяки впровадженню інформаційно-аналітичної системи (ІАС) підтримки прийняття управлінських рішень. Перевагою системи є те, що в ній концентруються багатофункціональні можливості процесу інтелектуальної підтримки прийняття рішень, проекти рішень та супровідна довідкова інформація за різними напрямками, а також програмно-апаратні компоненти для її управління, що є досить простими й зручними в роботі, з відповідними інформаційно-комунікаційними ресурсами [1].

Впровадження системи дозволить використовувати базу знань, іншу довідкову інформацію в електронному форматі, підвищити ефективність управління на всіх рівнях, дасть можливість суб'єктам управління оперативно ідентифікуватись, реагувати на зміни суспільно-політичної та соціально-економічної ситуації незалежно від їх місцезнаходження.

Запропоновані заходи покращення стану кадрового потенціалу ПП ТВК "Ініціал" потребують подальшої конкретизації та пошуку джерел фінансування.

Список використаних джерел

1. Автоматизоване робоче місце особи, що приймає рішення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ecsor.com.ua/?page=avtomatyzovane_roboche_misce_soby_schopryymae_rishennya_(arm_opr)_&pid=879036539&id=129.

2. Карта організації праці як форма його комплексної регламентації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://um.co.ua/7/7-15/7-157211.htmlhttp://um.co.ua/7/7-15/7-157211.html.

Самойлова Ю. Г.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., доцент Томарева-Патлахова В. В.

РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Основним завданням завданням державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності є диверсифікація зовнішньоекономічних зв'язків, що сприятиме зниженню рівня залежності національної економіки від монопольного імпорту товарних позицій, які є стратегічно важливими для галузей вітчизняного виробництва, зокрема, енергоносіїв, матеріальних ресурсів (у тому числі – сировинних).

Серед принципів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності слід виділити такі: відповідність національним інтересам та економічній безпеці держави; прийняття до уваги вимог розвитку світової економіки та особливостей поділу праці в сучасних умовах глобалізації; побудова новітньої моделі зовнішньоекономічного розвитку з орієнтацією на процеси європейської інтеграції; забезпечення належного рівня відкритості вітчизняної економіки відповідно до стандартів і критеріїв міжнародного масштабу; встановлення паритетності в організації відносин з іншими країнами; підтримка виробництва експортних товарів та послуг.

В якості суб'єктів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності виступають наступні: держава; недержавні органи управління економічною діяльністю, що функціонують на основі статутних документів (біржі товарного, фондового та валютного типу, торговельні палати, різно характерні спілки й асоціації); безпосередні суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, в якості яких виступають підприємства, організації різних форм власності та сфер діяльності, а також їх об'єднання; органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності міжрегіонального та міжнародного рівня (Світова організація торгівлі, Генеральна угода з тарифів та торгівлі, Міжнародний валютний фонд, Європейський банк реконструкції та розвитку тощо). Відповідно до ст. 9 "Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності" та ст. 10 "Органи місцевого управління зовнішньоекономічною діяльністю" Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16.04.1991 р. № 959-XII зі змінами та доповненнями.

Таким чином, у роботі було отримано такі результати:

1. Дослідження компонентів зовнішньоекономічної політики держави як основи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності дозволило сформулювати уточнене його визначення як системи заходів, що застосовуються в межах складових зовнішньоекономічної політики держави стосовно різнохарактерних операцій суб'єктів господарювання на зовнішньому ринку, спрямованих на підтримку зовнішньоекономічних зв'язків та ефективної участі країни в процесах міжнародного поділу праці відповідно до національних інтересів.

2. Аналіз складових системи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності дозволив зазначити, що в кінцевому результаті державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності повинно бути орієнтованим на розвиток вітчизняної економіки, насамперед забезпечувати досягнення її збалансованості на рівні внутрішнього ринку, формувати сприятливі умови для структурних змін у виробництві, сприяти процесу інтеграції країни до міжнародного поділу праці.

Собінов А. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Безземельна Т. О.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ В ТОВ "ВЕКТОРІНВЕСТ ГРУП"

Діяльність з управління конфліктом у ТОВ "ВЕКТОРІНВЕСТ ГРУП" має охоплювати такі головні напрями: створення необхідних умов для мінімізації їх кількості та розв'язання неконфліктними засобами; оптимізацію організаційно-управлінських умов створення та функціонування організації; ліквідацію соціально-психологічних причин конфліктів; блокування особистісних чинників виникнення конфліктів. Однак часто попереджувальні заходи бувають запізнілими або недостатньо ефективними, а інколи можуть навіть посилити дію чинників, що спричинили конфліктну ситуацію. За таких умов необхідно зробити все для його швидкого розв'язання.

Безпосереднє розв'язання конфлікту в ТОВ "ВЕКТОРІНВЕСТ ГРУП" передбачає аналіз і оцінку ситуації, вибір засобу, формування плану дій, його реалізацію та оцінку ефективності. Розв'язання конфлікту передбачає певні стратегії виходу з конфлікту як головну лінію поведінки опонента на його завершальному етапі. У ТОВ "ВЕКТОРІНВЕСТ ГРУП" застосовуються всі різновиди стратегії виходу з конфлікту, а саме:

– суперництво – у нав'язуванні іншій стороні кращого для себе рішення, виправдане, якщо запропоноване рішення є конструктивним за відсутності часу для переконування опонента, в екстремальних ситуаціях;

– компроміс, який полягає у бажанні конфліктантів завершити конфлікт частковими поступками, відмовою від окремих вимог, що висувалися раніше, готовністю визнати претензії іншої сторони, ефективний, якщо учасники конфлікту усвідомлюють рівність своїх прав та обов'язків, відчувають загрозу позбутися всього в разі поразки, може бути досягнутий за допомогою техніки відкритої розмови;

– пристосування – є вимушеною або добровільною відмовою від боротьби; до такої стратегії спонукає усвідомлення неправоти, необхідність збереження добрих стосунків з опонентом, сильна залежність від нього, незначущість проблеми, великі збитки та загроза ще більших, тиск третьої сторони;

– уникнення вирішення проблеми – є спробою вийти з конфлікту за мінімальних втрат, йдеться не про розв'язання, а про затухання конфлікту, застосовується за відсутності сил та часу для боротьби, небажання вирішувати проблему, прагнення виграти час, труднощів у формуванні лінії власної поведінки;

– співробітництво – передбачає спрямованість конфліктантів на конструктивне обговорення проблеми, ставлення до іншої сторони не як до противника, а союзника в її вирішенні, найефективнішим буває за умов сильної взаємозалежності сторін та важливості рішення, може бути досягнутим за допомогою переговорів.

Ми рекомендуємо для оптимізації розв'язання конфліктних ситуацій у ТОВ "ВЕКТОРІНВЕСТ ГРУП" таке: 1) з'ясування прихованих та явних причин конфлікту для виявлення предмета розбіжностей, претензій, важливо встановити головну причину конфлікту, яку самі учасники часом не можуть чи не зважуються чітко сформулювати; 2) визначення проблеми в категоріях цілей, а не рішень, на основі аналізу не тільки різних позицій, але й інтересів, що стоять за ними; 3) концентрацію уваги на інтересах, а не на позиціях; 4) використання всього, що може сприяти збереженню нормальних ділових відносин між людьми, зміцненню їх взаємної довіри й поваги, "працює" проти конфлікту, попереджає його виникнення, а якщо він виникне, – допомагає його вирішити.

Модель управління конфліктною ситуацією в ТОВ "ВЕКТОРІНВЕСТ ГРУП" повинна включати такі етапи: профілактику й запобігання виникненню конфлікту; діагностику та регулювання конфлікту на основі коригування поведінки його учасників; прогнозування розвитку конфліктів і оцінку їхньої функціональної спрямованості; розв'язання конфлікту.

Стукалова Ю. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. е. н., доцент Томарева-Патлахова В. В.

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Тенденції розвитку світової економіки останніх років і, власне вітчизняної економічної системи вимагають від суб'єктів господарювання адекватних ринково обґрунтованих рішень та стратегій для успішного функціонування в жорстких сучасних умовах ведення бізнесу. Саме в таких умовах значну роль відіграє система управління конкурентоспроможністю продукції як шлях до підвищення ефективності конкурентоспроможності підприємства. Тільки конкурентна продукція може забезпечити довгострокові прибутки, шляхом вдоволення потреб споживачів на вітчизняному та закордонному ринках з поміж інших товарів. Одним із стримуючих факторів виходу вітчизняних підприємств на Європейський ринок є низька конкурентоспроможність продукції і неготовність керівництва до рішучих змін.

1. Конкурентоспроможність на протязі багатьох років була головним питанням кожного підприємства та кожної країни у цілому. Сьогодні існує багато систем та стратегій покращення конкурентоспроможності підприємства. Кожна з них неодноразово практикувалася і має шанси вивести підприємство на лідируючі позиції на ринку, так як існує ряд чітко сформованих рекомендацій ведення успішної діяльності кожної системи. Розглядаючи і застосовуючи кожну з них окремо, конкурентоспроможність не буде настільки ефективною, але якщо об'єднати декілька систем разом, можна отримати дуже ефективну програму, яка при стабільному її виконанні, підтримці і удосконаленні не змусить чекати на довгі результати підвищення конкурентоспроможності.

2. Сучасний світовий ринок характеризується, у більшості випадків, переважанням пропозиції над попитом. Як правило, певний товар пропонують одночасно багато поставщиків на умовах, які мало чим відрізняються один від одного. В цій ситуації споживач надає перевагу більш конкурентоспроможному товару, тобто товару, який на одиницю своєї вартості (ціни) задовольняє більше потреб і виготовлений на більш високому рівні, ніж товари конкурентів.

3. Отже, конкурентоспроможність товару – це сукупність якісних і вартісних характеристик товару, яка забезпечує задоволення конкретної потреби споживача. При збуті традиційних товарів успіх у конкуренції може бути у вигляді розширення збуту продукції фірми за рахунок скорочення продаж інших фірм. При збуті принципово нових виробів успіх фірми в конкуренції проявляється у скороченні потенціальних можливостей збуту інших компаній.

4. В умовах посилення конкурентної боротьби на ринку відбуваються зміни у діяльності підприємства. Поряд із економічними чинниками все більшу роль у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства та досягненні високих показників роботи починають відігравати неекономічні складові, а саме: управління організацією виробничих процесів – впровадження ресурсо- та енергозберігаючих, екологічно безпечних технологій, впровадження систем контролю якості продукції тощо.

Не дивлячись на постійний розвиток та вкладання коштів у модернізацію виробництва підприємство завжди несе ризик втрати капіталу або недоотримання очікуваних результатів внаслідок здійснення виробничо-господарської діяльності. Більшість господарських рішень приймається підприємством в умовах невизначеності та ризику, що зумовлюється недостатньою інформацією про стан ринку, ступінь конкуренції на ньому, неможливістю передбачення змін в зовнішньому середовищі, нераціональному використанні внутрішніх ресурсів підприємства та невірних дій з боку управлінців. Треба зазначити, що необхідно обов'язково враховувати галузевий фактор, адже рівень ризикованості, види ризиків та їх ступінь впливу буде залежати саме від галузевих чинників та особливостей ведення бізнесу.

Тімошенко О. Ю.
Класичного приватний університет, м. Запоріжжя

КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ ЯК ОДНА З СКЛАДОВИХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Конкурентна перевага – рівень ефективного використання наявних у розпорядженні фірми (а здобувають також для майбутнього споживання) всіх видів ресурсів. Конкурентоспроможність може бути оцінена тільки в рамках групи фірм, що випускають однакові товари. Конкурентоспроможність – поняття відносне, та сама фірма в рамках регіональної групи може бути визнана конкурентоспроможною, а в рамках світового ринку – ні. Таким чином, поняття конкурентної переваги можна визначити як ті характеристики й властивості товару, які створюють для фірми певну перевагу над своїми прямими конкурентами.

Конкурентна перевага може бути зовнішньою і внутрішньою. Зовнішня базується на відмітних якостях товару, які утворюють цінність для покупця, внутрішня – на перевазі фірми щодо витрат виробництва, які менші ніж у конкурентів.

Конкурентні переваги є концентрованим проявом переваги над конкурентами в економічній, технічній, організаційній сферах діяльності підприємства, які можна виміряти економічними показниками (додатковий прибуток, більш висока рентабельність, ринкова частка, обсяг продаж). Необхідно особливо підкреслити, що конкурентну перевагу не можна ототожнювати з потенційними можливостями компанії. На відміну від можливостей, – це факт, що фіксується в результаті реальних й очевидних переваг покупців. Саме тому в практиці бізнесу конкурентні переваги є головною метою й результатом господарської діяльності.

Конкурентна перевага є порівняльною, а отже, відносною, а не абсолютною, тому що вона може бути оцінена тільки шляхом порівняння характеристик, які впливають на економічну ефективність продаж. У маркетингових дослідженнях є спеціальний вид оцінки конкурентних переваг товарів, який називають “аналізом пар”. Він полягає в тому, що споживачеві пропонують одночасно порівняти пари конкуруючих товарів, і він повинен зробити вибір, сформулювати переваги. Так прийнято порівнювати товари широкого вжитку. Кількість переваг, кращих виборів з боку респондентів відображає рейтинг товарів, що є результатом аналізу. Винятком щодо цього є товари, які володіють унікальними властивостями, що не мають замінників.

В сучасних умовах загальноприйнятою методологією оцінювання конкурентоспроможності є концепція п’яти конкурентних сил М. Портера, якою встановлено, що конкурентні переваги фірми забезпечуються в процесі конкурентної боротьби з так називаними п’ятьма силами (напрямками) конкуренції: з іншими фірмами-продавцями аналогічної продукції, фірмами – потенційними конкурентами, фірмами-виробниками замінників, фірмами-постачальниками ресурсів, споживачами продукції фірми. Їх можна розглядати як основні ринкові сили.

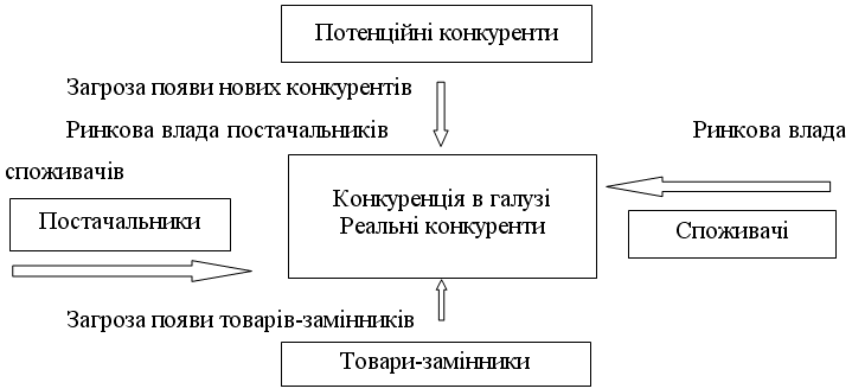

Рис. Схема моделі п’яти сил (напрямків) конкуренції по М. Портеру

Істотно відмінним від попередніх є підхід до формування стратегій підприємства Г. Крофа і М. Кусумано. Автори пропонують три основні стратегії: збільшення обсягів виробництва (так звана стратегія “scaling”), копіювання (“duplication”) і дроблення (“granulation”). На відміну від Портера і Трейсі та Вірсема, автори вважають, що не існує якоїсь однієї оптимальної стратегії, а може бути задіяно кілька стратегій одночасно:

1. Стратегія збільшення обсягів виробництва – робить акцент на конкретному товарі, технології чи сегменті ринку. Компанія удосконалює розробку товарів, розширяє виробництво і підсилює інтенсивність маркетингу, щоб залучити нові групи покупців зі схожими потребами. Вона повинна збільшити можливості виробництва і розширити корпоративну інфраструктуру.

2. Стратегія копіювання – також ґрунтується на чітких цілях стосовно товару, технології й сегмента ринку, але її метою є географічне розширення діяльності, втілення досвіду на нових ринках.

3. Стратегію дроблення – застосовують, коли існують певні обмеження для використання стратегій збільшення обсягів виробництва і копіювання (з’являється багато схожих виробів конкурентів за нижчими цінами, відсутні нові закордонні ринки для зростання). Стратегія дроблення передбачає визначення окремих ніш для бізнесу й активний їх розвиток.

Найпростіша з цих стратегій – це збільшення обсягів виробництва: компанія просто посилює свою активність. Складнішою стратегією є копіювання, при якій компанії необхідно використати свої навички і досвід на нових ринках. Найрадикальнішою є стратегія дроблення, коли компанія збирає значний обсяг інформації про конкурентів, продукцію й можливості ринку. Та вона також сприяє тому, що дочірні підрозділи займаються окремими специфічними технологіями, товарами, ринками.

Ткачова В. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Беззземельна Т. О.

РОЗРОБКА МОДЕЛІ КОМПЕТЕНЦІЙ УПРАВИТЕЛІВ (МЕНЕДЖЕРІВ) ЖИТЛОВИХ БУДИНКІВ

Як юридичні особи ЖБК і ОСББ повинні мати керівника і бухгалтера для складання і вчасного здавання багатономенклатурної державної й податкової звітності, складати договори на обслуговування житлового будинку, проводити банківські операції та ін. Голова правління фактично є цим керівником і виконує функції управителя (менеджера) житлового будинку. Оскільки житловий будинок є складним соціальним і технічним об'єктом управління, то управитель повинен мати глибокі знання й певний досвід роботи в цій області. Чинним законодавством не передбачено вимоги наявності таких знань і досвіду у власників квартир при вступу їх в ОСББ, ЖБК. У зв'язку з різким зростанням обсягів робіт, вимог до голови правління, постійною можливістю накладення на нього штрафних санкцій й низькою платоспроможністю мешканців обрання голови правління ЖБК і ОСББ стало серйозною проблемою.

Модель компетенцій – це перелік компетенцій з конкретними показниками їх прояву в професійній діяльності. В модель включаються компетенції, найважливіші для компанії на цьому етапі її розвитку. Завдяки моделі компетенцій створюється чітко описані вимоги до кандидата на певну посаду. Для оцінки компетенцій підбираються відповідні методи й інструменти.

Фахівці виділяють такі види компетенцій:

1. Корпоративні (або ключові), які застосовні до будь-якої посади в організації. Корпоративні компетенції виходять з цінностей компанії, які фіксуються в таких корпоративних документах, як стратегія, кодекс корпоративної етики тощо. Оптимальна кількість корпоративних компетенцій складає 5–7 од.

2. Управлінські (або менеджерські), які необхідні керівникам для успішного досягнення бізнес-цілей. Вони розробляються для співробітників, які зайняті управлінською діяльністю й мають працівників в лінійному або функціональному підкоренні. Управлінські компетенції можуть бути схожі для керівників в різних галузях і включають, наприклад, такі компетенції, як: "стратегічне бачення", "управління бізнесом", "робота з людьми" тощо.

3. Професійні (або технічні), які застосовні відносно певної групи посад. Складання професійних компетенцій для всіх груп посад в організації є дуже трудомістким і довгим процесом.

Головна функція управителя (менеджера) житлового будинку полягає в оперативному й стратегічному управлінні функціонуванням житлового будинку. Основні підфункції управителя (менеджера) житлового будинку забезпечують виконання їм головної функції. Наприклад, забезпечення утримання житлового будинку (житлового комплексу) відповідно до вимог норм, підготовка кошторису, балансу, річного звіту, укладення від імені ЖБК, ОСББ договорів із власниками квартир про внесення ними обов'язкових платежів на утримання й ремонт неподільного майна й відповідної частки загального майна житлового будинку (комплексу), а також відрахувань у резервний і ремонтний фонди, вибір підрядчиків і укладення з ними договорів на виконання визначених робіт для утримання будинку й надання конкретних послуг; складання короткострокових і середньострокових планів робіт з соціального й технічного утримання будинку, організаційне й технічне забезпечення їхнього виконання, контроль своєчасності і якості обслуговування; ініціація й участь у розробці і управлінні монопроектами реформування й розвитку житлового будинку (житлового комплексу), забезпечення вимог і норм техніки безпеки, пожежної й екологічної безпеки.

Також управитель повинен мати теоретичні й практичні знання в областях житлового, цивільного, карного, господарського, адміністративного й фінансового права; проектування, будівництва й експлуатації житлових будинків, внутрішньобудинкових і систем життєзабезпечення й інформації; користування системами інформаційного забезпечення функціонування житлового будинку й управління його реформуванням та розвитком.

Юрдакул Д.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н. Віхорт Ю. В.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТОВ "ВІВАНТА" В УМОВАХ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

У сучасних умовах стратегію розвитку туристичного підприємства слід розробляти виходячи з можливостей зростання, збільшення обсягів надання послуг, пошуку нових ринків, інноваційних перетворень, а також заходів, що дозволяють уникнути зовнішніх загроз, використовуючи сильні сторони підприємства (диференціація туристичних послуг, підвищення конкурентного потенціалу підприємства, самофінансування, створення страхових фондів, розробка заходів зі зменшення ризику).

При цьому, основними заходами щодо розвитку діяльності туристичних підприємств в умовах конкуренції можуть стати: поліпшення іміджу за рахунок покращення якості туристичного продукту (послуг) та додаткової реклами; підвищення обсягів виробництва (продажів) за рахунок стимулювання праці власних працівників відділів продажів та маркетингу; розширення збутової мережі за рахунок пошуку нових партнерів і запровадження технологічних інновацій; розробка інноваційних програм (турів); модифікація цінової політики за рахунок встановлення знижок.

З огляду на це, з метою оцінки конкурентних позицій ТОВ "ВІВАНТА" на ринку туристичних послуг під час аналізу розробляються критерії такої оцінки, які повинні охоплювати всі аспекти підвищення конкурентоспроможності як самого підприємства, так і його продукції, а саме: місце на ринку, якість туристичного продукту, маркетингова політика і стратегія туристичної фірми, фінансовий стан, умови співпраці з постачальниками товарів і послуг, місцезнаходження, схема і канали реалізації, кадрова політика та організація діяльності тощо.

Також на загальний рівень конкурентоспроможності туристичних послуг впливає зовнішня реклама та інформація, компетентність персоналу, використання каталогів, відповідність запиту клієнта. Саме тому, щоб наблизитися до позицій лідера, ТОВ "ВІВАНТА" має можливість збільшити рівень конкурентоспроможності послуг за рахунок цих критеріїв. На сьогоднішній день, керівництво ТОВ "ВІВАНТА" обрало конкурентну стратегію, орієнтовану на якість, сподіваючись згодом розширити діапазон конкуренції, збільшити частку ринку і згодом прийти до стратегії спрямованої на унікальність і лідерство по якості надання послуг.

Стратегія розвитку ТОВ "ВІВАНТА" повинна розроблятися виходячи з найсприятливіших умов для розвитку, а саме: можливість зростання за рахунок збільшення обсягів надання послуг, пошуку нових ринків, інноваційних перетворень, а також заходів, що дозволяють уникнути зовнішніх загроз, використовуючи сильні сторони підприємства: диференціація видів послуг, підвищення конкурентного потенціалу підприємства, самофінансування, створення страхових фондів тощо.

За результатами оцінки діяльності ТОВ "ВІВАНТА" можна порекомендувати такі заходи щодо підвищення ефективності діяльності: нарощування обсягів реалізації туристичних послуг та продуктів, слідувати системі стимулювання збуту, спрямованій на споживачів (туристів) і роздрібних турагентів; скоротити собівартість туристичних послуг та продуктів шляхом використання комплексної системи ціноутворення, що містить елементи як витратного методу, так і методу орієнтації на ціни основних конкурентів і рівень споживчого попиту; підвищення продуктивності праці співробітників тур фірми, для підвищення швидкості обслуговування клієнтів впровадити туристичні інформаційно-пошукові системи, що користується популярністю у вітчизняних туроператорів і турагентів; розширення рекламної діяльності, рекомендується скористатися можливостями реклами в Інтернеті шляхом розміщення реклами на сайтах, присвячених туризму.

У цілому, зазначені заходи дозволять підвищити конкурентоспроможність туристичного підприємства ТОВ "ВІВАНТА" та зміцнити свої конкурентні позиції на ринку туристичних послуг.

Яценко О. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. с-г. н., доцент Тунік А. Г.

ЗАХОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ВП "ЗАЕС" З МЕТОЮ ЗМЕНШЕННЯ ПЛИННОСТІ КАДРІВ

Важливою ланкою роботи зі скорочення плинності кадрів є створення та впровадження web-порталу "Управління персоналом ВП "ЗАЕС". Концепція створення web-порталу "Управління персоналом" визначає основні цілі, завдання, напрями та принципи організації робіт зі створення інформаційного порталу "Управління персоналом" у відповідності до процесної моделі інтегрованої системи управління (ІСУ) ВП "Запорізька АЕС".

Web-портал "Управління персоналом" має на меті об'єднати такі підпроцеси ІСУ у роботі з персоналом ВП "Запорізька АЕС": професійний добір і прийом на роботу; професійне навчання персоналу; адаптація й наставництво молодих працівників; оцінювання кваліфікації персоналу; протиаварійні тренування; ліцензування персоналу; робота з кадровим резервом керівників; психофізіологічне обстеження персоналу; соціальний розвиток персоналу; мотивація персоналу; управління знаннями.

Web-портал "Управління персоналом" має реалізувати єдину реєстрацію й доступ до сайтів ВП ЗАЕС, має забезпечувати необхідний інформаційний простір, інструментарій і методичну допомогу для ефективного планування, проведення та оцінювання роботи з персоналом.

Виконання завдань і планів Концепції дозволить:

- забезпечити відповідну кваліфікацію персоналу, який здійснює діяльність у закріпленій за ним сфері відповідальності, комплектування посад персоналом відповідних професій та спеціальностей;
- досягти кваліфікаційної та психологічної підготовленості персоналу, при якій забезпечення безпеки є пріоритетною ціллю і внутрішньою потребою кожного працівника, що приводить до самосвідомості, відповідальності та самоконтролю при виконанні всіх робіт, які виливають на безпечну експлуатацію АЕС;
- сформувати почуття гордості персоналу підприємства за належність до атомної енергетики, усвідомлення престижності роботи в цій галузі;
- дотримувати принципів культури безпеки;
- ефективно використовувати трудові ресурси.

Заходи Концепції дадуть змогу: забезпечити персонал ВП ЗАЕС необхідними навчально-методичними матеріалами, нормативною і виробничою документацією, технічною; літературою, публікаціями МАГАТЕ і ВАО АЕС, які необхідні для реалізації програм професійного навчання на виробництві; отримувати, розповсюджувати, використовувати, передавати та зберігати критичні знання персоналу ВП ЗАЕС; реалізувати ресурсні можливості для підвищення якості роботи з персоналом в структурних підрозділах ВП ЗАЕС; забезпечити логічний пошук і доступ персоналу до навчальних програм і навчально-методичних матеріалів з використанням сучасних інформаційних ресурсів; індивідуалізувати процес навчання у відповідності до потреб, особливостей і можливостей кожного працівника; постійний розвиватись керівникам з метою подальшого самостійного навчання протягом всієї трудової діяльності; скоротити терміни на пошук, опрацювання і розробку документації щодо добору, професійного навчання, оцінки і перевірки знань, атестації, мотивації і розвитку персоналу; реалізувати засоби інтелектуального пошуку інформації і документації; забезпечити керівників усіх рівнів інформацією і документацією для ефективної роботи з персоналом; вдосконалювати управлінські рішення; вдосконалювати систему мотивації персоналу до ефективної праці; забезпечувати зворотній зв'язок з персоналом шляхом анкетування (опитування).

Впровадження заходів з реалізації Концепції у ВП ЗАЕС дозволить: досягнути необхідного рівня компетентності персоналу; підвищити ефективність роботи з персоналом; оптимізувати використання ресурсів у роботі з персоналом; сформувати інформаційний простір, інструментарій і методичну допомогу для ефективного планування, координації, проведення та оцінювання роботи з персоналом.

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Александрова Н. Б.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ВИКОРИСТАННЯ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ДЛЯ МОНІТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬ У МІСТАХ

Згідно Постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про моніторинг земель", під моніторингом земель слід розуміти систему спостереження за станом земель з метою своєчасного виявлення змін, їх оцінки, відвернення та ліквідації наслідків негативних процесів.

Об'єктом моніторингу є всі землі незалежно від форми власності на них. Окремо виділяють, що складовою частиною моніторингу земель є моніторинг ґрунтів, та розглядають моніторинг земель сільськогосподарського призначення. Але не менш важливим є моніторинг земель у містах.

Відрізняються міські землі від сільськогосподарських: щільнішою забудовою, багатофункціональністю земель у місті, меншими розмірами землекористування, наявністю великих та дуже розгалужених систем як наземних так і підземних комунікацій.

Тому спостереження за станом земель у містах мають свої особливості.

Одна з таких особливостей це правила забудови міських територій.

Також, у містах значно вищий ступінь техногенного та антропогенного впливу.

Стан ґрунтів не є основним для моніторингу земель у містах. Більш важливим є вплив промислових підприємств, транспорту (близькість залізничних колій, великих транспортних розв'язок), зв'язку, наявність парків, зон відпочинку. Все це більше впливає на оцінку земель у містах.

Зміни у містах проходять набагато швидше чим у сільській місцевості.

З метою своєчасного виявлення змін, їх оцінки, відвернення та ліквідації наслідків негативних процесів у містах слід використовувати спеціальні системи, які можуть накопичувати різноманітну просторово прив'язану інформацію, візуалізувати її, проводити аналіз різних факторів впливу на стан земель, робити висновки щодо розвитку різноманітних подій.

Найкращими системами, які виконують всі ці функції, на даний час є геоінформаційні системи (ГІС).

ГІС це сучасна комп'ютерна технологія, що дозволяє поєднати модельне зображення території (електронне відображення карт, схем, космо-, аерозображень земної поверхні) з інформацією табличного типу (різноманітні статистичні дані, списки, економічні показники тощо). Також, під геоінформаційною системою розуміють систему управління просторовими даними та асоційованими з ними атрибутами. Конкретніше, це комп'ютерна система, що забезпечує можливість використання, збереження, редагування, аналізу та відображення географічних даних.

Будь яка геоінформаційна система оперує двома типами інформації: просторова та атрибутивна. Просторова інформація описує просторові характеристики об'єктів, за її допомогою вибудовуються векторні зображення об'єктів. Атрибутивна інформація безпосередньо пов'язана з просторовою інформацією і описує її (площа, власник, оцінка і т. д.).

Просторова інформація в ГІС формується так званими шарами. Кожен з шарів може містити в собі один вид інформації (надземні комунікації, підземні комунікації, дороги, будівлі і т. д.). Це дуже зручно для формування тематичного картографічного зображення.

Крім того, ГІС виконує функції просторового аналізу і моделювання. Ці функції ґрунтуються на унікальних можливостях, наданих картографічною алгеброю, геостатистикою і мережним аналізом. Вони реалізуються в наукових дослідженнях, а також для вирішенні широкого кола прикладних завдань при територіальному плануванні, проектуванні і управлінні.

Таким чином, за допомогою геоінформаційних систем за результатами оцінки стану земель у містах можливо складати звіти, прогнози та рекомендації. Такі звіти можуть подаватися до місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та Держгеокадастру для вжиття заходів до запобігання і ліквідації наслідків негативних процесів.

Андросович Г.Є.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. держ. упр., професор Кравченко Т. А.

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

В Україні на теперішній час, і починаючи з 2010 року, розпочато новий етап адміністративної реформи з метою запровадження системних змін та модернізації моделі державного управління, що, як передбачається, зробить владу доступною, прозорою та ефективною. Це призводить до нових потреб українського суспільства у сфері вдосконалення українського державного апарату, в тому числі, в галузі забезпечення доходів і зборів. Однією з таких новітніх потреб стало спрощення і покращення взаємовідносин між державою та платниками податків, зборів та інших соціальних платежів, що й виявилося передумовою виникнення ідеї про створення єдиного органу доходів і зборів, подібного до тих єдиних фіскальних органів, які успішно функціонують у багатьох європейських країнах. Поява вітчизняної Державної фіскальної служби України обумовила необхідність розроблення та внесення низки змін до деяких законів та інших нормативно-правових актів України в сфері реалізації податкової та митної політики, а також окреслила коло питань, що потребують нагального теоретичного та практичного вирішення.

Державна фіскальна служба як центральний орган виконавчої влади, що наділений владними повноваженнями та здійснює управління у державі та суспільстві й реалізацію відповідної державної політики

та вносить пропозиції щодо її формування; та діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України; є органом спеціальної галузевої компетенції. У державному механізмі Державній фіскальній службі властивий тісний зв'язок із Міністерством фінансів. Відмінною особливістю діяльності Державної фіскальної служби України є її фіскальна спрямованість щодо ефективного формування фінансових ресурсів держави, а також обслуговуюча, контролююча і правоохоронна спрямованість. Державно-управлінські відносини з боку Кабінету Міністрів України при створенні Державної фіскальної служби України знайшли свій прояв в системній ознаці – первинній оптимізації суб'єктів державного управління шляхом зниження ресурсних витрат. Серед предметів управлінської діяльності Державної фіскальної служби України є аналіз та управління ризиками з метою визначення форм і обсягів митного та податкового контролю; внутрішній аудит та контроль за дотриманням вимог законодавства і виконанням службових, посадових обов'язків у ДФС, її територіальних органах, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери її управління та ін. Прикладом управління Державною фіскальною службою України як суб'єктом державного управління є Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2015 р. № 548 про посилення координації діяльності Державної фіскальної служби з боку Міністерства фінансів України.

Підпорядкованими органами за структурою Державної фіскальної служби України – об'єктом в системі адміністративно-правових відносин "суб'єкт-об'єкт" у сфері регулювання діяльності ДФС – є її апарат, територіальні органи, спеціалізовані департаменти. Об'єктом управлінської діяльності Державної фіскальної служби України є суспільні відносини, що виникають в процесі її діяльності як суб'єкта державного управління. В загальні принципи функціонування Державної фіскальної служби закладені конституційно-правові засади організації державного механізму, що відображені у ст. 67 Конституції України, яка побічно відображає право держави саме як суб'єкта державного управління на примусове стягнення податків і зборів, що здійснюється ДФС України. Базовими категоріями, що визначають завдання, функції та повноваження Державної фіскальної служби України та характеризують її адміністративно-правовий статус і загальну сферу діяльності, є юридично відображені в Положенні про Державну фіскальну службу України за постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 р. № 236. Особливими рисами повноважень Державної фіскальної служби України є їх обсяг повноважень та термін делегування, а також законодавче визначення їх перевірки.

Із вище окресленого випливає відповідний висновок про характер спрямованості діяльності Державної фіскальної служби України що має чотири складові серед яких фіскальна обслуговуюча, контролююча та правоохоронна. Таким чином, слід підкреслити, що в українських реаліях злиття податкової та митної служб в одне відомство на яке покладене ще й адміністрування єдиного соціального внеску, створює дуже впливовий урядовий орган з широкими можливостями та повноваженнями в сфері податків і митного контролю, з обслуговуючою та правоохоронною функцією, а також функцією валютного контролю.

Бабінін А. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Педак І. С.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ В ДОСЛІДЖЕННІ НЕОБХІДНОСТІ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Державне регулювання вирішує проблеми безпеки суспільства, соціально-економічного розвитку держави, формування соціально- орієнтованої ринкової економіки. Головну роль у цьому відіграє людський фактор, адже сучасний розвиток разом зі швидкою зміною характеру праці зумовлює потребу не лише в компенсації функціональних станів людини, а й у їх розвитку, так би мовити "авансу" фізичних, психічних, духовних та інтелектуальних можливостей, що спонукають людину до інновацій.

Саме сукупність фізичних і розумових здібностей людини, її здатність до праці є головною умовою розвитку будь-якого суспільства, адже людина – працівник, який має лише йому властиві здібності до певної продуктивної та творчої праці, що виявляються під час створення матеріальних благ або послуг. Проте для того, щоб щось створювати, людина повинна постійно поновлювати запас своїх здатностей до праці. Адже людина реалізує свої фізичні, психічні, інтелектуальні та духовні здібності в умовах ринку, який має тенденцію до підвищення технічних та соціальних вимог.

Це змушує людину свої якісні характеристики не тільки утримувати на певному рівні, а й постійно їх розвивати, щоб мати можливість пристосуватися до умов ринку, що змінюються. Здійснення зазначеного процессу можливе шляхом відтворення.

Згідно з енциклопедичним словником, відтворення – це безперервний рух і відновлення виробництва життя будь-яких систем: біологічної (особа, популяція, біогеоценоз, екосистема); соціальної (індивід, родина, община, країна, капітал). Існує два розуміння такого процесу: вузьке – як відновлення працівником витраченої порції праці для подальшого виконання трудових функцій; розширене – як зміни поколінь. Відтворення продуктивних сил людини відбувається в певному природному та соціальному середовищі, яке повинно бути певного рівня комфортності для забезпечення умов здійснення означеного процесу. Але варто наголосити, що як природне, так і соціальне середовище постійно змінюється, що змушує людину адаптуватися, дотримуючись певного стилю життя.

Отже, відтворювальний процес має на меті вирішення проблеми психофізіологічного та інтелектуально-культурного станів людини, з одного боку, а з іншого – проблеми комфортності середовища життєдіяльності людини в природному та соціальному плані. Тому необхідний пошук інструментів державного впливу на організацію людиною власного способу життя, яке міститиме відтворювальний процес якостей людини, що забезпечуватиме їй тривалу виробничу активність. Це становить предмет досліджень учених і практиків, які спеціалізуються в таких наукових галузях, як фізіологія, медицина, культурологія, соціологія та економіка, і намагаються розв'язати питання регулювання відтворювального аспекту життя людини – рекреаційної діяльності.

Отже, відтворення трактується як рекреація, що є сукупністю етимологічних значень: recreation (англ.) – відновлення здоров'я, recreatio (лат.) – повернути до життя, оживити, зміцнити, підкріпити, створити наново, відновити. Термін було введено в обіг, зокрема медичну й наукову літературу, римлянами. Енциклопедичний словник тлумачить рекреацію як відпочинок, відновлення сил людини, що витрачені в процесі праці. У словнику також зазначено, що в багатьох країнах рекреаційне обслуговування – це велика галузь економіки, що доводить необхідність державного регулювання цієї сфери економіки.

Барковська Т. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник − д. держ. упр., професор Кравченко Т. А.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ В УКРАЇНІ

Становлення України як демократичної, соціальної, правової держави, складні суспільні трансформації, що пов'язані із збереженням цілісності та суверенності Української держави, наближення системи охорони здоров'я до європейських стандартів потребують суттєвого оновлення системи організації надання медичної допомоги населенню, обґрунтування системи державного управління та регулювання її складовими, оскільки для України питання забезпечення доступності медичної допомоги населенню залишається невирішеною проблемою, реаліями сьогодення є значні відмінності в можливостях отримання медичної допомоги різними верствами населення. Серед них особливе місце посідає управлінська діяльність щодо державного забезпечення організації надання населенню доступної і якісної медичної допомоги. Доступність медичної допомоги – це законодавчо врегульована та організаційно забезпечена можливість надання своєчасної й кваліфікованої медичної допомоги та прийнятність за рівнем якості для населення країни цієї допомоги незалежно від географічних, економічних, соціальних, інформаційних, культурних та мовних бар'єрів, тобто відсутність перепон для отримання пацієнтом медичних послуг, пов'язаних з організацією надання медичної допомоги. Забезпечення надання доступної і якісної медичної допомоги на базовому рівні – складний комплексний і багатостадійний процес, реалізація якого потребує відповідної системи державного регулювання – комплексу взаємопов'язаних державно-правових, організаційно-управлінських, економічних, соціальних заходів і засобів, спрямованих на досягнення належного рівня організації надання доступної і якісної медичної допомоги шляхом регулювання і контролю діяльності суб'єктів відносин у сфері охорони здоров'я.

Стратегічними напрямами розвитку системи державного регулювання організації надання медичної допомоги на базовому рівні є: розвиток первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини, запровадження системи багатоканального фінансування охорони здоров'я; стандартизація якості медичної допомоги, складовими процесу забезпечення якої є акредитація закладів охорони здоров'я, ліцензування господарської діяльності з медичної практики, сертифікація / атестація медичних кадрів, стандартизація медичної допомоги та організація процесу управління якістю медичної допомоги, зокрема, контролю; розвиток інституту громадського контролю; забезпечення доступності лікарських засобів для всіх верств населення та їх якості; забезпечення доступності медичної допомоги на рівні сільських адміністративних районів та міст; ефективний розподіл та використання ресурсів галузі.

Функціональні можливості місцевих органів влади дозволяють активно розпочинати організаційні зміни в системі управління мережею закладів охорони здоров'я на базовому рівні. Найбільш продуктивною для сучасних інституціональних умов розвитку системи охорони здоров'я є управлінська стратегія інтеграції. Інтеграція в системі державного регулювання організації надання доступної і якісної медичної допомоги населенню передбачає поліпшення доступності і якості надання медичних послуг за рахунок визначення і впровадження різних рівнів спеціалізації для закладів охорони здоров'я (первинний, вторинний, третинний), що значно скорочує відстань між постачальником та отримувачем медичних послуг. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування реалізують функції з організації надання доступної і якісної медичної допомоги через механізми державного регулювання різної природи: організаційний, правовий, економічний, інформаційний тощо. Для системного вирішення проблем надання медичної допомоги на базовому рівні, ураховуючи складність взаємозв'язків між усіма суб'єктами, доцільно застосування комплексного механізму державного регулювання надання населенню медичної допомоги як інтегрального результату взаємодії функціональних механізмів. Комплексний механізм державного регулювання надання населенню медичної допомоги – це система, що характеризується єдністю організаційних, нормативно-регулятивних, матеріально-технічних, бюджетно-фінансових, ідеологічних та соціально-культурних способів і засобів матеріалізації державної влади, завдяки яким держава здійснює покладені на неї завдання і функції.

Підсумовуючи зазначимо, що соціальна складова європейського вибору України повинна передбачати формування власної моделі розвитку системи охорони здоров'я, заснованої на рівних можливостях громадян і верховенстві права, застосуванні ефективних механізмів державного регулювання процесів, властивих трансформаційному суспільству, задля задоволення потреб громадян у доступній та якісній медицині, охороні здоров'я, що ґрунтується на принципах суспільної солідарності та соціальної справедливості. Враховуючи та імплементуючи рамкові угоди з ЄС у сфері охорони здоров'я, Україна здатна побудувати власну ефективну модель державного регулювання надання населенню медичної допомоги, що забезпечить рівність та справедливість у доступності якісної медичної допомоги для всіх прошарків населення.

Битко О. К.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. держ. упр., доцент Боклаг В. А.

СТИМУЛЮВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ УГІДЬ

Рівень використання земель в Україні зараз настільки критичний, що подальша деградація потенціалу земельних ресурсів у сільському господарстві може мати катастрофічні наслідки, які відповідним чином, безперечно, позначаться на загальному рівні продовольчої безпеки країни тощо. Тому дослідження можливостей раціонального використання земель сільськогосподарського призначення є невідкладним завданням.

Економічне стимулювання є однією з головних функцій механізму регулювання земельних відносин в умовах ринку. На сьогодні найбільш поширений метод економічного стимулювання – це платежі, пов'язані з компенсацією втрат, спричинених вилученням земель з сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва. Втрати відшкодовують підприємства, установи та організації, яким відводять вилучені сільськогосподарські і лісові угіддя для потреб, не пов'язаних із веденням сільського і лісового господарства, а також підприємства, установи та організації, навколо об'єктів яких встановлюються охоронні, санітарні та захисні зони з вилученням з обігу сільськогосподарських і лісових угідь або переведенням їх у категорію менш цінних.

Критеріями економічного стимулювання є відтворення і підвищення родючості ґрунтів та поліпшення екологічного стану угідь відносно їх базового рівня при одержанні земель у власність або користування, та на умовах оренди, що повинно підтверджуватись результатами агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення.

Доцільно розробити, законодавчо закріпити і впровадити систему заліку в рахунок платежів за використання земельних (сплати фіксованого сільськогосподарського податку) тих коштів, які суб'єкт аграрного землекористування витратив на виконання землеохоронних заходів. Така система також виконує роль дієвого економічного стимулятора впровадження природо- зберігаючих заходів, оскільки частина платежів за використання земельних ресурсів трансформується у джерело інвестицій природоохоронного призначення і залишається у сільськогосподарського товаровиробника у вигляді інвестиційної податкової субсидії. В умовах економічної кризи, коли засоби прямого економічного стимулювання раціонального землекористування та охорони земель не можуть активно розвиватися, через дефіцит фінансових ресурсів у держави, подібна система стимулювання є основним засобом нагромадження коштів на природоохоронні інвестиції.

Також важливою складовою частиною механізму заохочення суб'єктів сільського господарства до оптимізації землекористування є методи економічного стимулювання концетрації землеволодінь та землекористувань. На жаль сьогодні в практиці агроекологічного регулювання України вони, а також методи економічного стимулювання землеохоронної діяльності поки що не використовуються. Проте з початком процесу консолідації земель в сільському господарстві застосування вище вказаних методів та методів економічного стимулювання землеохоронної діяльності є обов'язковою умовою забезпечення раціонального використання та охорони земель.

Отже, Земельний кодекс України закріплює систему економічних стимулів, застосування яких має підвищити зацікавленість власників землі й землекористувачів в оптимальному використанні своїх земель, у запобіганні негативному впливу господарської діяльності на кількісний та якісний стан сільськогосподарських, лісогосподарських та інших угідь, у поліпшенні екологічного стану земельних ділянок. Серед таких стимулів законодавець визначає надання податкових і кредитних пільг, звільнення від плати за земельні ділянки, дотації і компенсації громадянам та юридичним особам, які виконують заходи, пов'язані з раціональним використанням та охороною земель. Зазначені види економічного стимулювання можуть бути застосовані лише на підставах і в порядку, передбачених цією статтею ЗК та чинним законодавством України. Зокрема, юридичні особи та громадяни можуть мати податкові й кредитні пільги, якщо за власні кошти здійснюють заходи, передбачені загальнодержавними та регіональними програмами використання і охорони земель.

Бригинець Ю. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. держ. упр., професор Кравченко Т. А.

НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

У рамках проведення адміністративної реформи було розроблено низку документів, які стосуються певних аспектів державної кадрової політики, більшість із яких має практичне спрямування. Серед основних потрібно виділити Стратегію державної кадрової політики на 2012–2020 рр., як найбільш актуальний для сучасного етапу розвитку України документ, а також такі законодавчо-правові акти, як закони України "Про державну службу", "Про службу в органах місцевого самоврядування" тощо.

На підвищення якості державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, що сприятиме оптимізації функцій інститутів державної влади, ефективному розподілу повноважень і сфер відповідальності спрямована Стратегія реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року. З метою модернізації державного управління та впровадження системних змін, які зроблять владу доступною, прозорою та ефективною, визначення основних пріоритетів реформування державної служби 24 червня 2016 року розпорядженням Кабінету Міністрів України № 474-р схвалено Стратегію реформування державного управління України на 2016–2020 роки.

Законом України "Про державну службу" визначено, що державна кадрова політика – це політика держави у сфері державної служби, головною метою якої є вдосконалення кадрового потенціалу, створення дієздатного державного апарату, спроможного ефективно здійснювати завдання та функції Української

держави шляхом сумлінного виконання державними службовцями та посадовими особами місцевого самоврядування покладених на них повноважень. Вона призначена визначати стратегічне бачення формування, професійного розвитку та раціонального використання кадрів, усіх трудових ресурсів України, а також цілі та пріоритети кадрової діяльності

Для успішної реалізації державної кадрової політики необхідно дотримуватися таких принципів: стратегічного, що передбачає визначення загальнодержавної стратегії, спрямованої на пошук, професійне навчання, розподіл, раціональне використання, підвищення кваліфікації, забезпечення соціальними гарантіями та відтворення людського капіталу України. Дотримання цього принципу забезпечується шляхом вжиття послідовних заходів щодо оптимального використання кадрового потенціалу країни з метою ефективної реалізації національних інтересів та гарантування національної безпеки держави; системного підходу та послідовності реалізації державної кадрової політики, який забезпечується шляхом державної підтримки кадрових процесів в Україні; законності та демократичності в процесі прийняття кадрових управлінських рішень та результативності створення творчої конкуренції; конкурентності та обґрунтованості заходів щодо раціонального використання людського капіталу в Україні; нормативно-правового забезпечення шляхом розробки нормативно-правових актів та вдосконалення національного законодавства; розвитку людського капіталу та використання людських ресурсів у всіх сферах; дотримання прав і свобод людини на вільний вибір професії та трудової діяльності; наукового забезпечення; відкритості та інформаційної доступності.

Науковці наголошують, що успішність проведення суспільних реформ в Україні залежить від професійної компетентності, моральності, бажання до самовдосконалення і службового зростання кадрів. Нові реалії вимагають від кадрового персоналу всіх рівнів уміння знаходити нестандартні рішення, відстоювати свої погляди, гнучкості, комунікабельності, вміння висловлювати незалежні судження, чіткої громадянської позиції, почуття власної гідності. Саме такі кадри, що здатні до ризику, інновацій, пов'язаних з реалізацією реформ з метою впровадження демократичних змін та наближення України до стандартів Європейського Союзу, сьогодні затребувані в України. Процеси кадрової роботи в системі державного управління повинні будуватися на основі комплексності, цілісності і системності керуючого впливу. Вироблення прогресивної, перспективної системи, свого роду моделі системної організації кадрової роботи та управління нею, є завданням першочергового значення.

Таким чином, реалізація стратегічних напрямів реформування публічної служби дозволить здійснити модернізацію публічної служби на засадах європейського адміністративного простору та створити "критичну масу" висококваліфікованих і ефективних управлінців в державних органах та органах місцевого самоврядування.

Бритова Г. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ТА ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Система національної безпеки України повинна захищати корінні (базові) інтереси українського народу, а отже, спрямовуватися на усунення або подолання деструктивної дії внутрішніх, регіональних і глобальних чинників, що перешкоджають або гальмують досягнення національно значущих цілей.

Постала потреба у формуванні системи національної безпеки не фрагментарно, поступово поповнюючи її окремими елементами, а комплексно – як цілісної багатоаспектної та багаторівневої системи. Її ієрархічна структура має охоплювати всю сукупність відносин і ситуацій у політичній, державно-правовій, соціальній, економічній, технологічній, екологічній та духовній сферах суспільства. Відповідно до специфіки кожної із зазначених сфер загальна мета має конкретизуватися й уточнюватися з огляду на необхідність подолання та усунення усталених стереотипів мислення. Це зумовлено новими реаліями, зокрема, здобуттям Україною можливості самостійного існування як держави, усвідомленням органічного зв'язку загальнолюдських і національних інтересів, цінностей та ідеалів, визнанням пріоритетності прав людини, усвідомленням причетності української нації до розвитку світової цивілізації, істотними змінами геополітичної ситуації, зокрема на території колишнього СРСР та загалом на Європейському континенті тощо.

Першочерговим завданням побудови системи національної безпеки в Україні є створення дієвого механізму виявлення, прогнозування і знешкодження загроз та інших дестабілізуючих чинників суспільного розвитку, сприяння нормалізації функціонування базових структур суспільства, зокрема виведенню Української держави з внутрішньої кризи, відродженню повнокровної життєдіяльності української нації.

Розвиток суспільного організму має бути зорієнтований на підвищення рівня національної безпеки. Спроможність структур суспільства, насамперед економіки, виконувати, окрім безпосередніх функцій, також функції чинників національної безпеки дає підстави розглядати їх як гарантії безпеки, а національну безпеку – як систему суспільно-державних гарантій, що утворюється сукупністю визначених засобів захисту від конкретних загроз, а також рівнем розвитку всіх секторів суспільства. Отже, надійний захист населення й території держави, базових національних цінностей та інтересів, джерел матеріального достатку і духовного розвитку нації від зовнішніх та внутрішніх загроз гарантується не тільки боєздатністю Збройних Сил держави, ефективністю діяльності розвідувальних служб та контррозвідки, органів правопорядку, мережі дипломатичних установ, а й рівнем розвитку економіки, усіх її структур та інфраструктур, дієздатністю органів державної влади, соціального захисту населення, установ екологічного регулювання тощо.

Науково обґрунтований вибір принципів побудови системи національної безпеки має забезпечити у сфері внутрішньої і зовнішньої політики цивілізований перехід багатонаціонального українського народу до демократичного державного ладу, ринкової економіки, а також захист прав та свобод людини. Відповідно зорієнтована зовнішня політика і структурна перебудова народного господарства, у свою чергу, забезпечать передумови для інтеграції України до європейського економічно-правового простору та міжнародної системи колективної безпеки.

У системі національної безпеки вважаємо за доцільне виокремити такі її структурні аспекти:

– державно-політичний, що полягає у забезпеченні територіальної цілісності України, недоторканності її кордонів, внутрішніх і міжнародних інтересів Української держави та її впливу на світовій арені, захисту державно-політичного ладу від спроб ліквідувати чи змінити його неконституційним шляхом, а також прав та свобод громадян, виживання у випадках катастроф, стихійних лих і мінімізації їх наслідків;

– соціально-економічний, що забезпечує стійкість соціально-економічної системи держави, вдосконалення структури народного господарства, захищеність його від зовнішніх та внутрішніх загроз, подолання кризових явищ в економіці і соціальній сфері;

– національно-культурний, що забезпечує погодження інтересів громадян України всіх національностей, запобігання конфліктам і ворожнечі на національному ґрунті, реалізацію демографічної і міграційної політики як засобу гармонізації національних та соціальних відносин, відродження і примноження національної духовної та матеріальної культури народу, підвищення рівня його освіти;

– екологічний, що створює механізми для запобігання деградації та оздоровлення навколишнього середовища, піклування про здоров'я народу, формування соціально-правових та економічних умов, що виключали б можливості заподіяння шкоди навколишньому середовищу з боку інших країн світу, їхніх державних структур, підприємців та окремих громадян.

– інформаційний, зумовлений насамперед тим, що сучасний світ рухається до глобального інформаційного суспільства. Будь-яка країна, що своєчасно та енергійно не відповість на інформаційні виклики новітнього світу, буде приречена реагувати на них у "наздоганяючому" режимі, що навряд чи уможливить повноцінну реалізацію власних національних інтересів.

Забезпечення національної безпеки України передбачає здійснення сукупності заходів політичного, економічного, оборонного, правового, організаційного та соціального характеру, зокрема: проведення активної зовнішньополітичної діяльності, спрямованої на підтримання геостратегічної рівноваги; утвердження політики добросусідства щодо сусідніх держав; забезпечення оборонної достатності; розбудова служби національної безпеки, підтримання внутрішньої безпеки та правопорядку; нарощування економічного потенціалу й підвищення ефективності використання науково-технічного потенціалу; охорона навколишнього середовища; здійснення демографічної політики, сприяння всебічному розвитку охорони здоров'я, освіти та фізичної культури.

Розроблення зазначених заходів та втілення їх у життя покладаються на органи законодавчої, виконавчої та судової влади, засоби масової інформації, громадські організації та громадян і визначаються Конституцією України, відповідними законами та підзаконними актами України. Система державних органів, що забезпечують національну безпеку, має ґрунтуватися на принципах розподілу влади, паралелізму функцій з метою підвищення її надійності.

Відповідальність за забезпечення національної безпеки покладається на законодавчу владу (Верховна Рада України, її комітети, причетні до діяльності із забезпечення національної безпеки), судову (прокуратура, яка здійснює контроль за виконанням законів органами національної безпеки, іншими суспільними структурами й окремими особами, та суд, що карає за їх порушення) і виконавчу владу (Президент і підпорядковані йому органи державної влади, безпосередньо причетні до вирішення питань національної безпеки України).

Керівництво цією системою здійснює Рада національної безпеки і оборони України (РНБОУ), яку очолює Президент України. Функції Ради є суто дорадчими, допоміжними.

Специфіка та відмінність РНБОУ від інших суспільно-державних структур безпеки полягає насамперед у тому, що вона повинна сприяти інтеграції, взаємодії та координації всіх органів влади, що виконують функції забезпечення безпеки нації – зовнішньополітичні, економічні, демографічні, екологічні, суто військові тощо. Саме як інтеграційно-координуюча структура Рада національної безпеки і оборони України здатна забезпечити чітке (практично автоматичне) виконання своїх функцій різноманітними підрозділами державного апарату у разі стрімкого (вибухового) зростання небезпеки, соціальної чи внутрішньополітичної кризи, загострення міждержавних відносин, розв'язання збройного конфлікту, подолання стихійного або техногенного лиха чи інших катастроф.

На Раду національної безпеки і оборони України покладається розроблення планів дій у таких ситуаціях та контроль в умовах кризового управління. Вона повинна мати у своєму розпорядженні надійні джерела об'єктивної і точної інформації, достатньої за обсягом та оперативної, щоб забезпечувати Президенту України можливість ухвалення оптимальних рішень та впевненого прогнозування ситуації.

Важливою функцією Ради є також визначення стратегічних пріоритетів України з огляду на національні інтереси, ухвалення рішень стосовно варіантів її розвитку, вільних від впливу вузьковідомчого підходу, властивого окремим органам державного управління. Надвідомчий характер дає змогу Раді якнайповніше усвідомлювати завдання національної безпеки в контексті інтересів суспільного розвитку України та формувати програми конкретних дій щодо перспективної державної політики.

В оперативних, тактичних та стратегічних аспектах діяльності Рада має спиратися на принцип конкурентності між окремими службами, що їй підпорядковуються. Це дасть можливість Президентові України оперувати альтернативними варіантами оцінки тієї чи іншої ситуації або проблеми, необхідними для ухвалення оптимального рішення. Разом з тим вирішальне слово, тобто вибір із запропонованих варіантів, залишається за Президентом України. Таким чином, особливість РНБОУ полягає в тому, що, з одного боку, вона працює на принципах вільного висловлення позицій, а з іншого – остаточне рішення приймає тільки одна особа – Президент України, який очолює цю структуру.

Жодна посадова особа у складі Ради національної безпеки і оборони України, як сама Рада, не може завадити Президентові ухвалити та реалізувати його рішення. Привілей члена РНБОУ – мати прямий вихід до Президента без будь-яких посередників і можливість особисто висловлювати свою думку з того чи іншого питання. Президент України бере відповідальність за свої рішення, підписуючи документи РНБОУ – директиви та доповіді (плани, меморандуми тощо). Він головує на засіданнях Ради або сам вирішує, кому

доручити головування. Важливе завдання РНБОУ – комплексне оцінювання інформації, що надходить з різних структур системи національної безпеки, опрацювання та реалізація на її основі відповідних заходів.

Василенко В. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник − д. держ. упр., професор Кравченко Т. А.

ГЕОІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку українського суспільства надзвичайної актуальності набуває проблема вдосконалення інформаційного забезпечення управлінської діяльності в сфері охорони здоров'я як складової реформування галузі, що перебуває у системній кризі. Упровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій має бути невід'ємною частиною заходів з модернізації системи охорони здоров'я, забезпечення доступності та підвищення якості медичної допомоги, реалізації політики з метою забезпечити належний рівень здоров'я нації. Просторова залежність пов'язаних із здоров'ям факторів є однією з причин поширеного використання геоінформаційних технологій в сфері охорони здоров'я. На міжнародному рівні здоровоохоронні організації, зокрема ВООЗ, все більше покладаються на рішення, отримані за допомогою геоінформаційних технологій, які сприяють підвищенню ефективності діяльності у цій сфері, переведенню на сучасний рівень обслуговування населення, задоволенню потреб держави і суспільства.

Сфера охорони здоров'я визначається як одна з ключових серед тих, що потребують геопросторової підтримки управлінських рішень (поряд з економічною, екологічною, соціальною, оборонною та науковою сферами). Проблемна орієнтація ГІС визначається розв'язуваними в ній завданнями (науковими й прикладними), зокрема – інвентаризація ресурсів, аналіз, оцінка, моніторинг, керування й планування, підтримка прийняття рішень на основі моделювання. Геоінформаційні технології (ГІС-технології) – це технологічна основа створення географічних інформаційних систем, що дозволяє реалізувати функціональні можливості ГІС.

Серед переваг використання ГІС-технологій в охороні громадського здоров'я науковці виокремлюють наступні:

1. Сприяння керівникам, практикам і дослідникам у виявленні зв'язків між даними з різних сфер життєдіяльності суспільства. Наприклад, для реалізації Програми з профілактики отруєння дітей свинцем необхідно мати базу даних про житлові будинки, збудовані до 1950-х років (коли ще використовували фарби на основі свинцю), карту з адресами вулиць, базу даних лікарень для встановлення адрес новонароджених дітей. Поєднуючи ці бази даних, за допомогою ГІС-технологій можна ідентифікувати немовлят з високим ризиком отруєння, і тоді фахівці можуть ретельно обстежити визначені домогосподарства.

2. Лікарі і дослідники отримують нові дані на основі ГІС-технологій. Наприклад, місцеві управління охороною здоров'я можуть використовувати маркетингові дані про зростання продажу тютюнових виробів для запровадження програм з профілактики тютюнопаління.

3. ГІС-технології стимулюють розвиток партнерства та обмін даними на місцевому рівні. Наприклад, для створення карти про травмування внаслідок дорожньо-транспортних пригод (ДТП) місцеві управління охорони здоров'я налагоджують партнерство щодо обміну даними з департаментом Мінтранспорту (інформація про транспортні потоки і ДТП), станціями швидкої допомоги (інформація про травмованих людей, які потребують госпіталізації) та бюро медичної експертизи (дані про кількість смертельних наслідків ДТП).

4. Нові ГІС-технології можуть розглядати як інструментарій епідеміології і дослідження медичних послуг.

5. Порівняно з таблицями і графіками, веб-карти (створені на основі ГІС) – більш ефективний інструмент для розробників політики у сфері громадського здоро в'я, оскільки дозволяє виявляти тенденції, залежності і взаємозв'язки, які залишаються прихованими в даних, відображених лише в табличній формі.

Беззаперечно ГІС – це сучасні інформаційні технології для аналізу і картографування об'єктів реального світу та прийняття оптимальних управлінських рішень. ГІС-технології як елемент інформатизації суспільства використовують для підвищення ефективності управління. Сфера охорони здоров'я визначається науковцями як одна з головних серед тих, що потребують геопросторової підтримки управлінських рішень. Геоінформаційні технології є дієвим інструментом як для вивчення потреб споживачів і надавачів медичної допомоги, так і для аналізу результатів політики з реформування системи охорони здоров'я.

Гринь К. К.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. держ. упр., доцент Покатаєв П. С.

ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ ОСВІТИ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ – ОЗНАКА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ

На зламі тисячоліть відбувається багато змін в усіх сферах життєдіяльності суспільства, спостерігається процес переходу від одного якісного його стану до іншого, в якому знання будуть основним ресурсом, що забезпечить поступальний розвиток суспільства і реальну конкурентоспроможність країни.

У сучасному світі, який ввійшов у третє тисячоліття, розвиток України визначається у загальному контексті Європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності західної культури. Інтеграційний процес на відповідний напрям полягає у впровадженні європейських норм і стандартів в освіті, науці і техніці, поширені власних культурних і науково-технічних здобутків ЄС. У кінцевому результаті такі кроки призведуть до підвищення в Україні європейської культурної ідентичності та інтеграції до загальноєвропейського інтелектуально-освітнього та наукового-технічного середовища.

Формування суспільства, заснованого на знаннях, набуває все більшого значення не тільки для розвитку економіки, а й для просування демократичних процесів та боротьби з соціальним роз'єднанням.

Темп розвитку сучасного суспільства, що постійно зростає, вимагає постійного оновлення знань, у зв'язку з чим кожній людині повинна бути надана можливість набувати нових знань у кожний період його життя.

Процеси інтеграції в сучасному світі охоплюють дедалі більше сфер життєдіяльності. Освіта в цілому не може стояти осторонь, поза межами європейської інтеграції. Адже, в Україні, як і інших країнах, освіта визначена однією з провідних галузей розвитку суспільства.

На сучасному етапі система освіти України перебуває в умовах реорганізації та пошуку свого місця в новому правовому демократичном суспільстві нашої держави та світовому освітньому просторі. Перед системою освіти постає необхідність пошуку нових та модернізації існуючих підходів до організації освітнього процесу. Реформування освіти в Україні є частиною процесів оновлення освітніх систем, що відбуваються останні двадцять років у європейських країнах і пов'язані з визнанням значимості знань як рушія суспільного добробуту та прогресу. Ці зміни стосуються створення нових освітніх стандартів. Європейські країни сьогодні розпочали ґрунтовну дискусію навколо того, як озброїти людину необхідними вміннями та знаннями для забезпечення її гармонійної взаємодії з технологічним суспільством, що швидко розвивається. Для системи освіти глобалізація означає інтенсивний обмін світовим досвідом і його впровадження, розвиток на цій основі творчої активності педагога, демократизації організації та управління навчально-виховним процесом відповідно до найбільш досконалих зразків.

Отже, Демократизація освіти України необхідна для виховання успішного молодого покоління в нових соціально-економічних умовах. Тому, вищі навчальні заклади України ставлять за мету навчання і виховання нового покоління молодих людей, які стануть лідерами демократичних змін в країні і допоможуть відродити старі традиції і реалізувати нові демократичні та гуманітарні ідеї і цінності в українському суспільстві. Головними напрямами демократизації освіти є: розробка механізмів інтенсифікації розвитку освіти з метою переходу до ринкових відносин; впровадження передових технологій; проведення ефективної інноваційної політики. Демократія повинна торкнутися всіх сфер освіти, в тому числі й державного управління.

Донець В. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Педак І. С.

ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОБЛЕМ РОБОТИ З АКТАМИ У СКЛАДІ ТЕХНІЧНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

На теперішній час до складу технічних документацій із встановлення меж земельної ділянки в натурі(на місцевості) входять три акти: акт погодження меж; акт перенесення меж земельної ділянки в натуру; акт прийому-передачі межових знаків на зберігання.

Щодо акту погодження меж із суміжними власниками та землекористувачами, то цей документ здійснюється при проведенні кадастрових зйомок, зазвичай для відновлення меж земельних ділянок, що вже перебувають у користуванні особи. Порядок погодження меж при проведенні кадастрових зйомок законодавчо не визначений. Нерідко трапляються випадки, коли суміжні землевласники та землекористувачі відмовляються погоджувати межі або ухиляються від цього. У таких випадках існує практика звернення зацікавленої особи з позовом до суміжного землевласника або землекористувача про зобов'язання погодити межі. При цьому ст. 198 ЗКУ лише вказує, що складовою кадастрових зйомок є "погодження меж земельної ділянки з суміжними власниками та землекористувачами". Із цього, на нашу думку, зовсім не витікає, що у випадку відмови суміжного землевласника або землекористувача від підписання відповідного документу – акту погодження меж – слід вважати, що погодження меж не відбулося.

Таким чином, підписання акту погодження меж самостійного значення не має, воно не призводить до виникнення, зміни або припинення прав на земельну ділянку, як і будь-яких інших прав у процедурі приватизації.

Що стосується акту перенесення меж земельної ділянки в натуру (на місцевість) з ним теж виникають деякі складності, а саме, однією із процедур яка повинна виконатись при складанні даного акту, є прив'язка до пунктів Державної геодезичної мережі. Згідно схеми ДГМ, яка розташовується на офіційному сайті Науково-дослідного інституту геодезії і картографії, виходить, що на території України, велика частина пунктів ДГМ станом на 2013 рік знищено. Виходить така ситуація, що додаток до акту перенесення меж земельної ділянки в натуру (на місцевість), де показується сама прив'язка, представляється у великому форматі, бо пункти ДГМ від потрібної ділянки знаходяться дуже далеко, наприклад у п'яти кілометрах. Другий варіант, показу прив'язки до пунктів ДГМ, теж проблематичний, наприклад у масштабі 1:1000 земельна ділянка по співвідношенню до пунктів ДГМ перетворюється на крапку, і показати прив'язку до кутів земельної ділянки неможливо.

Що стосується акту прийомки-передачі межових знаків на зберігання, тут теж виникає декілька складностей. Перша стосується самих межових знаків, види яких встановлено законом. Більшість землевласників і землекористувачів вибирають вид межового знаку – дерев'яний стовп, бо він є найдешевшим і найдоступнішим варіантом. Але на практиці межові знаки такого роду формальні. Іншою проблемою цього акту є його погодження із сусідами. На практиці станом на сьогоднішній день у разі неможливості погодження межі сусідом діють таким чином: в разі відсутності когось із сусідів сільською, селищною радою робиться дописка від руки, що у зв'язку з тим, що на момент складання акта громадянин такий то є померлим (чи неможливо встановити місцезнаходження, виїхав за кордон і т. д.) його підпис на акті є відсутнім. Все це посвідчується підписами тих, хто погоджує акт.

З цієї ситуації виходить, що складання таких документів, як акт погодження меж, акт перенесення меж земельної ділянки в натуру, акт прийому-передачі межових знаків на зберігання мають невдосконалений порядок складання і протиріччя у своєму складі.

Жихарь Т. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. держ. упр., професор Мордвінов О. Г.

СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ

Здебільшого під поняттям міграції розуміється як переміщення людей між країнами, адміністративно-територіальними утвореннями; поселення, пов'язане, здебільшого, з тимчасовою або постійною зміною проживання, роботи чи влаштування життя.

Отже, під нелегальною міграцією можемо розуміти частину зовнішньої міграції, сутність якої полягає в незаконному переміщенні через державний кордон, а саме поза пунктами пропуску через державний кордон або з приховуванням від прикордонного та митного контролю, у разі використаня підроблених документів (закордонного паспорта, дипломатичного паспорта, службового паспорта тощо), візи або її відсутність, самостійно чи за допомогою третіх осіб, а також проживання на території країни без належного дозволу компетентних у цій сфері державних органів.

Державне управління у сфері протидії нелегальній міграції можна визначити як цілеспрямований, організуючий та регулюючий вплив держави через органи виконавчої влади, до компетенції яких належать питання управління міграційними процесами, що спрямований на запобігання виникненню неконтрольованих міграційних процесів та ліквідації їх наслідків, боротьби зі злочинністю, пов'язаною з нелегальною міграцією, сприяння добровільному поверненню нелегальних мігрантів до держав їх походження у співробітництві з міжнародними та громадськими організаціями, що працюють у сфері міграції з метою забезпечення державної безпеки та громадського порядку, захисту національного ринку трудових ресурсів.

У зв'язку з прискореною динамікою міграційних потоків проблема протидії нелегальним проявам міграції набула на найближчу перспективу особливу актуальність. Відзначимо, що здебільшого існуючі наукові розробки, так чи інакше пов'язані з міграцією, відповідають споконвічно заданим параметрам, розглядають цей феномен тільки з позиції демографії та економіки. Однак несприятливі тенденції її розвитку вимагають нових теоретико-методологічних підходів до вивчення феномена імміграції (регулювання міграційними процесами), зокрема щодо протидії нелегальній міграції у сфері державного управління.

Механізм управління – це категорія управління, що включає цілі управління, елементи об'єкта та їх зв'язки, на які здійснюється вплив, дії в інтересах досягнення цілей, методи впливу, матеріальні та фінансові ресурси управління, соціальний та організаційний потенціали.

Механізми державного управління у сфері протидії нелегальній міграції визначається як комплекс політичних, економічних, правових, соціальних, організаційних, правоохоронних та інших засобів, за допомогою яких уповноваженні органи державної влади послідовно розв'язують проблеми управління міграційними процесами щодо протидії нелегальній міграції з метою посилення боротьби з нелегальною міграцією, забезпечення своєчасного виявлення осіб, які незаконно перебувають на території України, належного їх тимчасового утримання та видворення за межі держави в установленому законом порядку.

За сучасних умов державотворення механізми державного управління у сфері протидії нелегальній міграції запроваджуються з метою запобігання виникненню неконтрольованих міграційних процесів та ліквідації їх наслідків, боротьби зі злочинністю, пов'язаною з нелегальною міграцією, забезпечення своєчасного виявлення осіб, які незаконно перебувають на території України, належного їх тимчасового утримання та сприяння добровільному поверненню нелегальних мігрантів до держав їхнього походження у співробітництві з міжнародними та громадськими організаціями, що працюють у сфері міграції.

Зеркаль О. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Педак І. С.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

В період розвитку цифрової ери, використання інформаційної комп'ютерної техніки стає ключовим чинником удосконалення інформаційного забезпечення в державному управлінні. Проте, не завжди вдається належним чином побудувати інформаційне суспільство в країні. Основною причиною цієї проблеми не лише в Україні, але й в світі, є "інформаційна нерівність" населення, або ж в інших інтерпретаціях "цифрова нерівність", "цифровий розрив", "інформаційна прірва", а також недосконала інформаційна безпека.

Під "цифровою нерівністю" розуміємо різницю у доступі до соціальних, економічних, освітніх, культурних та інших послуг до інформаційних комп'ютерних технологій.

З метою подолання негативного впливу зазначених чинників і забезпечення ефективної роботи органів державної влади України у сфері інформаційного забезпечення пропонуємо вирішити такі завдання:

1. Упровадити (удосконалити) корпоративну електронну пошту в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.
2. Оптимізувати накопичення та обробку інформації на місцевих рівнях.

Основними джерелами інформації для проведення аналітичних досліджень є: результати фундаментальних досліджень; матеріали, підготовлені різними аналітичними підрозділами і службами; дані державних і недержавних (комерційних) інформаційних ресурсів; оперативна інформація засобів масової інформації тощо.

Для створення єдиного інформаційного простору необхідно об'єднати існуючі інформаційні системи та бази даних всіх рівнів державного управління і передбачити доступ до вже діючих загальнодержавних ресурсів: державних статистичних стандартів і класифікаторів; єдиного державного реєстру підприємств і

організацій як основи обліку суб'єктів сфери господарювання всіх форм власності; державного реєстру населення, платників податків, власників землі та землекористувачів, нерухомого майна тощо.

3. Забезпечити впровадження систем захисту електронної інформації органів влади. Для цього необхідно органам державної виконавчої влади спільно з науковцями розробити технічні завдання з розроблення та запровадження нормативно-методичних матеріалів, створення інформаційно-аналітичних систем та їх елементів за напрямами функціонування органів державної влади (локальних комп'ютерних мереж, програмно-технічних комплексів, баз даних тощо).

4. Розробити та запровадити автоматизований аналіз справ у різних сферах державної активності. Стрижнем інформаційної інфраструктури має стати єдина інформаційно-аналітична система органів державної влади. Найважливішими наслідками інформатизації, які визначають успіх у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку, є побудова сучасної системи державного управління, розвиток телекомунікаційного середовища, створення потужних інформаційних ресурсів, розвиток пріоритетних напрямів економіки та соціальної сфери.

5. Необхідно прийняти Закон України "Про інформаційне забезпечення органів державної влади", що дасть змогу створити законодавчу базу інформаційного забезпечення органів державної влади України та ефективно використовувати наявні інформаційні ресурси, визначити права та обов'язки як органів державної влади, так і фізичних та юридичних осіб у цій галузі. Крім того, він може стати основою для законодавчого регулювання відносин на рівні органів місцевого самоврядування.

Так, в період державних реформ, пріоритетним напрямом має залишатись процес реформування державної влади через запровадження електронного урядування. Адже, в епоху змін, склад державних службовців повинен презентувати себе як команду менеджерів, що працюють на користь суспільства, керуючись при цьому ефективним механізмом інформаційного ресурсу.

Комар Т. М.
Класичний приватний університет
Науковий керівник – д. держ. упр., професор Мерзляк А. В.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ АНТИМОНОПОЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Метою антимонопольної політики будь-якої держави є реалізація заходів, які б були спрямовані на усунення або обмеження монопольної діяльності, розвиток конкуренції між учасниками господарських відносин та підтримку підприємницького сектору. З огляду на це, державна політика у сфері антимонопольної діяльності включає в себе два пріоритетні напрями: демонополізацію і регулювання діяльності монополій [1, с. 29].

У зарубіжній практиці можна виокремити дві моделі антимонопольної політики: американська, яка є спрямованою, переважно, проти монополії як структурної одиниці; європейська, що має більш регулятивний характер і спрямовується, головним чином, на протидію негативним проявам ринкової влади монополій. Однак, незалежно від особливостей національних моделей антимонопольної та конкурентної політики в усіх державах забороненими є дії, що стосуються горизонтальної фіксації цін, змови про частку ринку, домовленостей про взаємний продаж, пов'язаних продажів тощо [2].

Країни використовують різні інструменти державного контролю за недобросовісною конкуренцією та монопольною діяльністю, зокрема, в Іспанії, Німеччині, Австрії, Швейцарії, Канаді – це окремі антимонопольні закони; Франції та Італії – антимонопольні закони та загальні норми цивільного права; США та Великобританії – антимонопольні, антитрестові та судові закони. Різними в країнах є й органи, на які покладені повноваження у частині регулювання зазначеної сфери. Так, в Швеції та Ірландії державним контролем у цій частині займається Конкурентна адміністрація, у Франції – Рада з питань конкуренції, Міністерство економіки та суди загальної юрисдикції, у Німеччині – Міністерство економіки та технологій, Відомство у справах картелів або Федеральна служба картелів, Комісія з монополій, в Австралії – Австралійська комісія з питань конкуренції і прав споживачів та Австралійський конкурентний трибунал, у Новій Зеландії – Комісія з питань комерції, у США – Антитрестовий відділ Міністерства юстиції, Федеральна торгова комісія, в Японії – Комітет зі справедливих та чесних правочинів [3, с. 163–165].

Антимонопольним органом ЄС є Генеральний директорат – IV (ДG-IV), який контролює питання великомасштабних злиттів та Європейська комісія, що здійснює контроль за антиконкурентними угодами і зловживанням домінуючим становищем (децентралізація прийняття рішень щодо таких угод, розслідування найбільш небезпечних картелів з подальшим жорстким контролем); контроль над злиттям (заборона злиттів, що створюють або посилюють домінуюче положення на ринку, встановлення порогових значень для контролю за злиттями тощо); лібералізація економічних секторів, що відносяться до сфери природних монополій; регулювання державної допомоги (неприпустимість державної допомоги, за виключенням випадків неефективності ринкового механізму) [4].

Важливим також у частині реалізації антимонопольної політики держави залишається використання механізмів підтримки підприємництва, серед яких у зарубіжній практиці можна відзначити державні гарантії та кредити, податкові пільги, інвестиційні стимули, спрощення процедури державної реєстрації, фінансування науково-технічних розробок, розвиток інфраструктури тощо.

Список використаних джерел

1. Біла І. С. Світовий досвід державного регулювання підприємництва / І. С. Біла, Н. М. Салатюк // Проблеми економіки. – 2014. – № 1. – С. 26 – 30.

2. Уманців Ю. М. Механізм економічної політики: навч. посіб. / Ю. М. Уманців, О.І. Міняйло, В.І. Косик. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. – 436 с.

3. Стадник К. О. Світовий досвід державного контролю за процесами економічної концентрації / К. О. Стадник // Вісник Національного університету “Юридична академія України ім. Я. Мудрого”. – 2013. – № 3(14). – С. 161 – 167.

4. Мисліцька Н. С. Європейська модель державного антимонопольного регулювання [Електронний ресурс] / Н. С. Мисліцька. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/33_NIEK_2008/Economics/37362.doc.htm

Коротушенко В. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Педак І. С.

ЗЕМЛЕУСТРІЙ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

За своєю сутністю сучасний землеустрій слід розглядати як сукупність цілеспрямованих заходів щодо розміщення продуктивних сил у межах географічного середовища. Саме землеустрій у сучасних умовах стає технічною та юридичною основою для формування прав і обов’язків власників землі та землекористувачів, забезпечення охорони земель як основного національного багатства, планування розвитку територій тощо.

Землеустрій на місцевому рівні полягає в організації території сільськогосподарських підприємств із створенням просторових умов, що забезпечують еколого-економічну оптимізацію використання та охорони земель сільськогосподарського призначення, удосконалення структури і розміщення сільськогосподарських угідь, систем сівозмін, сінокосо- і пасовищезмін; розмежуванні в населених пунктах державної та формуванні комунальної власності земель територіальної громади; розробці системи заходів на конкретних земельних ділянках по збереженню і поліпшенню природних ландшафтів, відновленню і підвищенню родючості ґрунтів, захисту від деградаційних процесів тощо; відведення земельних ділянок із земель державної чи комунальної власності для суспільних потреб, потреб юридичним та фізичним особам.

Роботи по землеустрою на місцевому рівні можуть виконувати як державні, так і приватні установи, організації за рахунок коштів місцевого бюджету, юридичних та фізичних осіб.

Аналіз існуючих проблем землекористування, на які неодноразово звертали увагу органи державної влади у сфері земельних відносин, дає змогу виділити ряд проблемних питань, які і досі не маються законодавчо врегульованого вирішення:

1. *Конфлікт на рівні правовстановлюючих документів.* Тобто сучасні нормативно-правові акти, що регулюють порядок розробки документації із землеустрою не враховують вимог щодо виготовлення цієї ж документації минулих років. Необхідно:

– присвоєння кадастрового номеру земельним ділянкам, на які зроблені державні акти до 2003 року;

– сприяти формуванню інститутів громадянського суспільства у питаннях земельних відносин.

2. *Встановлення на місцевості межових знаків та передача їх власникам земельних ділянок*. Згідно з наказом М9376 від 18.05.2010 року “Про затвердження Інструкції про встановлення (відновлення) меж земельних ділянок в натурі (на місцевості) та їх закріплення межовими знаками” межі земельної ділянки в натурі (на місцевості) закріплюються межовими знаками

Проте зараз при встановлені (відновлені) меж земельних ділянок не закріплюються межові знаки, що створює спори під час встановлення меж. Якщо при встановлені меж ігнорується дана Інструкція, то через певний час власник земельної ділянки може використовувати її з певною похибкою, що може порушити права власників суміжних земельних ділянок. Необхідно:

– присутність представника органів Держгеокадастру при встановлені меж земельної ділянки для усунення суперечностей та непорозумінь;

– додати до складу документації із землеустрою довідку про повідомлення власників суміжних ділянок щодо встановлення меж. Зробити наявність даних документів обов’язковими, а також підвищення відповідальності розробників документації із землеустрою при недотриманні вимог щодо її виготовлення.

Отже, прийняття відповідних нормативно-правових актів або внесення змін до існуючих дасть змогу створити правову основу для формування сталих земельних відносин.

Құдайбергенова Д. Ж.
ЧУ “Академия “Болашақ”, г. Караганда, Республика Казахстан
Ғылыми жетекші – Бузаубаева П. Н.

МЕМЛЕКЕТТІҢ ФИСКАЛДЫҚ САЯСАТЫ БАҒЫТТАРЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК БЮДЖЕТ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ОРНЫ

Мемлекеттің фискалдық саясатының басты міндеті болып – салық ставкаларын үкіметтің мақсатына сәйкес өзгерту саналады. Фискалдық саясатты жүргізу – еліміздің заңды орган-дарының ерекше құқығы, себебі бұлар мемлееттік бюджетті қысқарту мен бекіту арқылы салық салуды және олардың жұмсалуын бақылайды. Фискалдық саясат – экономикалық саясаттың негізгі құрамдас бөлігі және мемлекет міндеттемелері мен қызметтерін жүзеге асрыуы үшін, қаржы төңірегіндегі жүргізетін мақсатты бағытталған шаралар жинағы. Фискалдық саясат үкімет шығысы мен салықтар арасындағы реттеуші жүйе. Мемлекет фискалдық саясатты өндіріс құрылымын, аумақтың экономикалық дамуын, халықтың табыс деңгейін реттеу мақсатында, ұлттық табысты қайта бөлу кезінде қолданылады. Фискалдық саясат мемлекетті қажетті қаржы ресурстарымен қамтамасыз ету, ұлттық шаруашылықты реттеу процесіне қатысу, халықтың табыс деңгейлерінің теңсіздігі барысында туындайтын келіспеушіліктерді шешу тәрізді міндеттерді атқарады.

Фискалдық саясат – бұл үкіметтің халықтың жұмыспен қамтылуын және инфляцияға бақылау жасауды қамтамасыз етуге бағытталған салық салу, мемлекеттік шығыстар, мемлекеттік бюджет саласындағы саясаты. Басқа сөздермен айтқанда, салық-бюджет саясаты – бұл мемлекеттік бюджеттің және салық жүйесінің көмегімен экономиканы тұрақтандыруға бағытталған саясат. Салық-бюджет саясаты қаржы сая-

сатының өзектік бөлігі және мемлекеттің экономикалық саясатының құрамдас бөлігі болып табылады. Салық салу мен мемлекеттік шығыстар саласындағы үкіметтің шаралары экономикалық өсуге, кірістерді бөлу мен кедейшілік деңгейіне аса зор ықпал етуі мүмкін, соның салдарынан олар, әдетте, экономикалық және саяси пікірталастардың ортасында болады. Салықтар – бұл заңның негізінде қоғамдық қажеттіліктерді қанағаттандыру үшін заңды және жеке тұлғалардан мемлекет алатын бюджетке міндетті төлемдер. Салықтар кіріс алатын заңды және жеке тұлғалардың мемлекеттің қаржы ресурстарын қалыптастыруға қатысу міндеттерін білдіреді. Салықтар – мемлекеттік бюджет кірістерінің негізгі көзі. Сондықтан бюджеттің кіріс бөлігінің мөлшері елеулі шамада екі шамаға – өз кезегінде төлем қабілеті бар экономикалық агенттердің санымен, мөлшерімен және жұмыс істеуінің тиімділігімен айқындалатын салық ауыртпалығы мен салық базасының шамасына тәуелді болады. Экономиканың циклдық өзгерістерінің жігін жатқызуға, яғни қысқа мерзімді кезеңде экономиканы тұрақтандыруға бағытталған кез келген тұрақтандыру саясаты сияқты фискальдық саясаттың мақсаттары:

– тұрақты экономикалық өсуді;

– ресурстардың толық бос болмауын;

– бағаның тұрақты деңгейін ұстау болып табылады.

Фискальдық саясатты Үкімет жүргізеді. Фискальдық саясаттың құралдары жиынтық сұранысқа да (жиынтық шығыстардың шамасына), сондай-ақ жиынтық ұсынысқа да (фир-малардың шығындарының шамасы) әсер етеді. Бюджеттік саясаттың құралдары болып мемлекеттік бюджеттің шығыстары мен кірістері, атап айтқанда, мемлекеттік сатып алу, салықтар, трансферттер әрекет етеді. Ел Президенті Нұрсұлтан Назарбаев өзінің 2016 жылғы ақпандағы Жолдауында жаңа Салық кодексі “салық қызметтерінің оның нормаларын өз қалауларынша түсіндірулерінен қорғайтындай, әкімшілендіру сапасы мен салық төлеушілер мүдделері үйлесетіндей тікелей іс-әрекет ету заңы сипатына ие болуы керек” деп атап көрсетті.

Әдебиеттер

1. Мұхамбетова З. С. Қазақстан Республикасының рыноктық экономикадығы фискалдық саясатының теориясы мен оны жүзеге асыру механизмі: Қазақ тұтыну одағының Қарағанды Экономикалық Университеті. – Қарағанды: 2013. –132б.

2. Қазақстанның жаңа бюджеттік саясаты. – Астана: Қазақстан Республикасының Экономика және бюджеттік жоспарлау министрлігі, “Экономикалық зерттеулер институты” АҚ, компания “Профи Полиграф” баспасы, 2008. – 211 б.

3. Назарбаев Н.Ә. Қазақстан халқының әл-ауқатын арттыру – мелекеттік саясаттың басты мақсаты. ҚР Президентінің Қазақстан халқына Жолдауы. Астана, 6 ақпан, 2008.

Левченко Я. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Педак І. С.

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯМ ТА ОХОРОНОЮ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Методи управління використанням та охороною земель сільськогосподарського призначення класифікуються за ознаками їх змісту і механізму (способу) впливу на працівника і земельні ресурси. У результаті нього в науці управління чітко визначено дві групи методів за видами відносин, які відрізняються між собою критерієм примусовості й переконання.

До першої групи методів належать методи, які мають правове забезпечення, починаючи з Конституції України і закінчуючи правовими документами місцевого рівня, включаючи рішення трудових колективів, а до другої групи – методи, які не мають правового забезпечення.

Названі групи методів відображають, на нашу думку, весь арсенал способів, або, скажімо, дій управління земельними ресурсами. До першої групи методів відносяться адміністративні. До другої – економічні й соціально-психологічні методи управління. У методологічному аспекті адміністративні методи поділяються на дві підгрупи: організаційно-стабілізуючі та організаційно-розпорядчі. При цьому організаційно-стабілізуючі методи включають регламентування – створення положень про органи управління земельними ресурсами, їх підрозділи; нормування – встановлення нормативів і норм виконання робіт та меж компетенції; інструктування роз’яснення способів та умов виконання робіт, дій керівників спеціалістів. Треба зазначити, що інструкції (правила, методичні вказівки тощо) призначаються для забезпечення єдності та узгоджених дій виконавця.

Організаційно-розпорядчі методи доповнюють стабілізуючі методи у формі наказів, розпоряджень, вказівок тощо.

За юридичними властивостями акти державного управління поділяють на нормативні, індивідуальні та змішані.

Укази, постанови, розпорядження, рішення, накази можуть бути нормативними та індивідуальними. Інструкції завжди є нормативними.

Економічні методи управління землями сільськогосподарського призначення здійснюються шляхом створення економічних умов, які ініціюють трудовий колектив для досягнення кращих результатів у своїй діяльності – з одного боку і з другого боку – економічного регулювання раціонального використання та охорони земель без заходів адміністративного впливу.

Соціально-психологічні методи включають насамперед: формування трудових колективів із врахуванням психологічних характеристик людей, що сприяє підвищенню їх спільної трудової діяльності; професійне навчання кадрів, згуртованість колективу, формування сприятливого соціально-психологічного клімату; організацію змагань, обміну досвідом, збереження добрих традицій і обрядів; моральне стимулювання (виділення житла, оголошення подяки, надання путівки в санаторій тощо); оптимальне поєднання похвали і

критики, переконання і примусу; підвищення рівня культурних і соціально-побутових потреб, таких як проведення вільного часу, культурних заходів, заняття спортом тощо.

Залежно від суб'єктів управління методи управління підрозділяються на дві групи: адміністративні і громадські.

Адміністративні методи, які засновані на владній природі державного правління, застосовує адміністрація організації чи установи. Громадські методи управління застосовуються трудовими колективами громадськими організаціями.

Підводячи підсумок, можемо стверджувати, що тільки системне використання наведених методів управління земельними ресурсами дозволить розв'язати питання ефективного землекористування.

Максимча Л. Л.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник − д. держ. упр., професор Кравченко Т. А.

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПОБУДОВИ СПРОМОЖНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ

Формування спроможних територіальних громад є одним із головних завдань реформи територіальної організації влади на засадах децентралізації в Україні. Реформування територіальної організації влади – одна з фундаментальних реформ, результатом якої має стати кардинальна зміна засадничих принципів управління суспільним розвитком. Її успіх стане важливою передумовою вирішення інших системних проблем суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку українського суспільства. Впродовж останніх років зроблено суттєві кроки із реформування територіальної організації влади, насамперед у питаннях розвитку місцевого самоврядування, створення спроможних територіальних громад, фіскальної децентралізації.

Поняття спроможності територіальної громади з'явилось у правовому полі України нещодавно, із започаткуванням процесу об'єднання територіальних громад. Спроможними вважають "територіальні громади сіл (селищ, міст), які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці". Таким чином, поняття спроможності територіальної громади зведено до здатності надання на належному рівні послуг населенню. Але науковці зауважують, що такий підхід є необґрунтовано звуженим. Поняття спроможності має насамперед означати здатність на рівні територіальної громади задіяти механізми економічного розвитку на основі ефективного використання ресурсного потенціалу. А високий рівень послуг може слугувати критерієм ефективності управління територіальною громадою. Надалі для вирішення проблемних питань, що виникли у процесі реформування територіальних громад, необхідне удосконалення його інституційного та правового забезпечення, формування системи організаційних та фінансово-економічних механізмів, спрямованих на становлення і розвиток самодостатніх територіальних громад. Серед першочергових необхідно вирішити наступні завдання:

– підготувати й прийняти нову редакцію Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", унормувавши надання місцевим радам права формування власних виконавчих органів, розподіл повноважень між державними органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування на засадах субсидіарності, зміцнення ресурсної бази місцевого самоврядування;

– прискорити доопрацювання перспективних планів формування територій громад, які зможуть реалізувати в повному обсязі функції з надання високоякісних послуг населенню у життєво важливих сферах, для кожного регіону на основі положень Методики формування спроможних територіальних громад;

– для забезпечення повсюдності місцевого самоврядування законодавчо врегулювати питання передачі у комунальну власність земель державної власності, розташованих за межами населених пунктів, крім тих, на яких розташовані об'єкти державної власності;

– провести інвентаризацію та створити відкриті реєстри об'єктів комунальної власності територіальних громад, посилити персональну відповідальність посадових осіб місцевих органів влади за забезпечення ефективного використання комунального майна, посилити контроль за передачею у користування та відчуженням комунального майна;

– внести зміни до законодавства, що регулює питання планувальної документації територій, щодо стратегічних документів (планів) розвитку об'єднаних територіальних громад, зокрема щодо процедури їхнього розроблення й затвердження, структури документа тощо;

– врегулювати питання можливості взяття органами самоврядування об'єднаних територіальних громад довгострокових бюджетних зобов'язань за проектами державно-приватного партнерства, пов'язаних із розбудовою, відновленням та модернізацією інфраструктури тощо.

Матюхіна М. Л.
Класичний приватний університет
Науковий керівник – к. т. н. Александрова Н. Б.

ОРЕНДА ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ

Оренда землі – це засноване на договорі строкове платне володіння і користування земельною ділянкою, необхідне орендареві для проведення підприємницької та інших видів діяльності. Об'єктами оренди є земельні ділянки, що перебувають у власності громадян, юридичних осіб, комунальній або державній власності. Орендодавцями земельних ділянок є громадяни та юридичні особи, у власності яких перебувають земельні ділянки, або уповноважені ними особи. Орендодавцями земельних ділянок, що перебувають

у комунальній власності, є сільські, селищні, міські ради в межах повноважень, визначених законом України "Про оренду землі". Орендодавцями земельних ділянок, що перебувають у державній власності, є органи виконавчої влади, які відповідно до закону передають земельні ділянки у власність або користування.

Орендна плата за землю – це платіж, який орендар вносить орендодавцеві за користування земельною ділянкою згідно з договором оренди землі. Розмір, умови і строки внесення орендної плати за землю встановлюються за згодою сторін у договорі оренди, крім строків внесення орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності, які встановлюються відповідно до Податкового кодексу України. Орендна плата справляється у грошовій формі, за згодою сторін розрахунки щодо орендної плати за землю можуть здійснюватися у натуральній формі. Розрахунок у натуральній формі має відповідати грошовому еквіваленту вартості товарів за ринковими цінами на дату внесення орендної плати. Розрахунки щодо орендної плати за земельні ділянки, що перебувають у державній і комунальній власності, здійснюються виключно у грошовій формі.

Орендарі набувають права оренди земельної ділянки на підставах і в порядку, передбачених Земельним кодексом України, Цивільним кодексом України, Законом України "Про оренду землі" та іншими законами України і договором оренди землі. Договір оренди землі – це договір, за яким орендодавець зобов'язаний за плату передати орендареві земельну ділянку у володіння і користування на певний строк, а орендар зобов'язаний використовувати земельну ділянку відповідно до умов договору та вимог земельного законодавства.

Передача земельної ділянки приватної власності здійснюється на договірних умовах. Між орендарем та орендодавцем складається договір оренди землі (на умовах що задовольняють обидві сторони) завірений підписами. Даний договір підлягає державній реєстрації у встановленому законодавством порядку.

Надання земельних ділянок державної або комунальної власності у користування поділяються на:

– які, не підлягають оренді на конкурентних засадах (земельних торгах) (частина 2 статті 134 Земельного кодексу України) передача в оренду відбувається за порядком визначеним статтею 122 Земельного кодексу України;

– які, підлягають оренді окремими лотами на конкурентних засадах (земельних торгах). Земельні торги проводяться у формі аукціону, за результатами проведення якого укладається договір оренди земельної ділянки з учасником (переможцем) земельних торгів, який запропонував найвищу плату за користування нею, зафіксовану в ході проведення земельних торгів.

Отже, оренда землі це передача земельної ділянки власником іншій особі – тій, яка планує використати ділянку більш ефективно (чи принаймні, з більшим прибутком) ніж власник. На сьогоднішній день оренда землі найактуальніший спосіб перерозподілу землі для досягнення її ефективного використання.

Павелко Є. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. держ. упр., доцент Покатаєв П. С.

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СУБ'ЄКТА ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Сталий розвиток територіальних утворень значною мірою залежить від ефективності функціонування місцевого самоврядування. Зміна обсягу повноважень органів місцевого самоврядування в умовах адміністративно-територіальної та земельної реформ обумовлює необхідність визначення їх повноважень, насамперед, як суб'єкта земельних відносин, адже земельний простір – це стратегічний ресурс розвитку територіальних утворень. Нормативно-правові акти, які останнім часом набули чинності, зокрема Закон України "Про державний земельний кадастр" не ліквідували всіх суперечностей, які існують у сфері регулювання земельних відносин органами місцевого самоврядування. Особливої гостроти набуває регулювання ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення які становлять 45,7% від площі держави.

У цій ситуації актуалізується необхідність обґрунтування підходів щодо вдосконалення регулювання земельних відносин, формування теоретичної основи послідовної місцевої політики у цій сфері, що забезпечить стабільний розвиток територіальних утворень. Зокрема, актуальним є розширення кола суб'єктів земельних відносин, серед яких одну з чільних ролей мають відігравати органи місцевого самоврядування. Розв'язання комплексу питань щодо підвищення ефективності регулювання земельних відносин органами місцевого самоврядування, захисту та збереження земельного простору територіальних утворень зумовлює актуальність теми дослідження.

Віддаючи належне теоретичному доробку вітчизняних дослідників, слід відзначити, що вивчення ролі органів місцевого самоврядування у регулюванні земельних відносин в умовах земельної реформи ще комплексно не досліджувалось. Насамперед, ідеться про вирішення проблем, пов'язаних з розмежуванням повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, легитимізації ролі останніх у контролі за ефективним користуванням і розпорядженням земельним простором територіальних утворень. Зокрема, потребують системного дослідження підходи до вдосконалення діяльності органів місцевого самоврядування як суб'єкта земельних відносин в Україні.

Педак І. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ОБСТАВИН ВПЛИВА ЛЮДИНИ НА РЕЛЬЄФ ЗЕМНОЇ ПОВЕРХНІ

В історії розвитку наук про Землю є чітка послідовність; спочатку виникли і розвинулися галузі, які вивчають простіші форми переміщення матерії (наприклад, астрономія), потім науки, які досліджують вищі складні форми матерії; геологія, біологія, картографія та інші.

Багато природничих наук вивчають природу географічної оболонки та її ландшафтної сфери, але всі вони, крім фізичної географії та її самостійної галузі – ландщафтвознавства – розглядають окремі об'єкти природи земної поверхні: гірські породи, ґрунти, рослинність, ріки і т.ін. Ланндшафтознавство – як самостійна наука входить в систему природничих географічних наук, які вивчають природні явища і процеси, і відносяться до циклу наук про Землю. І тому, як розділ фізичної географії, вивчає територіальні диференціації географічної оболонки Землі. Характерна особливість якої є складна просторова диференціація, свого роду географічна мозаїчність, яка виражається у великому розмаїті комбінацій географічних компонентів (гірських порід, рельєфу, біоценозів і т. п.).

Характер і внутрішня структура більшості сучасних ландшафтів в значній мірі залежать від щільності населення і його господарської діяльності. Спостерігається все зростаюча роль соціально-економічних факторів і процесів (промислових, сільськогосподарських, транспортних, рекреаційних) в формуванні структури ландшафтної сфери Землі. На відміну від природних ландшафтоутворюючих процесів соціально-економічні змінюють ландшафт набагато швидше, ніж це робить сама природа.

Сучасний вплив людини на рельєф земної поверхні дуже різноманітний і охоплює більше 70% суши. Він проявляється головним чином в навмисному створенні штучних форм рельєфу в результаті тих або інших видів господарської діяльності. В окремих галузях народного господарства цей вплив виражається наступними техногенними формами рельєфа: при розробці корисних копалин (шахти, кар'єри, горні виробки, відвали, насипи); в промисловості (звалища відходів, штучні відстійники сточних вод); в землеробстві (терасування схилів, зрошувальні і осушувальні канали, ставки і водосховища і т. п. Таким чином, людина озброєна сучасною технікою, переміщує велику кількість речовин, корінним чином змінює ті або інші форми рельєфу, що в кінцевому рахунку веде до формування антропогенних ландшафтів, які в багатьох районах переважають над природними.

Вплив людини на рельєф в наш час сказується і в ненавмисному створенні різних, як правило, небажаних форм поверхні, а також в прямому або непрямому впливі на природні геоморфологічні процеси, прискорюючи або призупиняючи їх. Наприклад, при сільськогосподарській діяльності людина часто викликає і прискорює процеси, в тому числі і іригаційні, такі як водна, вітрова і пасовищна ерозія, вторинне засолення, заболочування, посилення термокарстових процесів і т. п. Особливо погрожує землеробству, на значних площах, прискорена водна і вітрова ерозії ґрунту. Для зниження ступеня прояву цих процесів їм повинна бути протиставлена цілеспрямована діяльність, наприклад спеціальний спосіб оранки схилів та інші протиерозійні заходи.

Людина впливає і на ендогенні процеси. Наприклад, вибухові роботи з використанням зарядів великої потужності, супроводжуються переважно в горних районах, штучно викликаними рухами в земній корі – землетрусами, створенням розливних за формою і розмірами нагромаджень.

Залежно від видозмін форм земної поверхні відбувається, особливо в високорозвинених країнах і корінна перебудова геоморфологічної основи багатьох природних ландшафтів.

Подолян І. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник − д. держ. упр., професор Кравченко Т. А.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Сучасна державна політика регулювання земельних відносин в Україні є ключовим фактором забезпечення результативності провадження суспільно-політичної та економічної діяльності в Україні, що підтримує життєдіяльність і виступає в якості детермінанти людської культури та суспільного устрою в державі, виробництва і раціонального освоєння її природо-ресурсного потенціалу. На жаль, в Україні наразі відсутній системний підхід до реформування земельних відносин, а законотворчий процес у цій сфері відрізняється фрагментарністю та незбалансованістю внаслідок формування неузгодженого масиву нормативно-правових актів, які часто не пов'язані між собою та створюють передумови для виникнення численних загроз і ризиків українському державотворенню.

Державна політика регулювання земельних відносин визначається науковцями як багатоаспектна категорія, що є системою економічних, організаційних та правових заходів, спрямованих на розвиток, удосконалення або докорінну зміну земельних відносин у пріоритетному для державі напрямі, що здійснюються державними органами з метою раціоналізації використання та охорони землі, забезпечення продовольчої безпеки країни і створення екологічно безпечних умов для ведення господарської діяльності та проживання громадян. Механізм державного регулювання земельних відносин дослідниками розкривається в якості сукупності важелів, регуляторів, способів та прикладного інструментарію, регуляторів політико-правового, організаційно-економічного, структурного, фінансового та інформаційно-управлінського впливу, що спрямовані на досягнення високої ефективності регулювання земельних відносин задля забезпечення раціонального використання та охорони землі як ресурсу природи, використання якого, в ресурсних обмеженнях, дозволить забезпечити продовольчу безпеку країни та створити екологічно безпечні умови для господарської діяльності та проживання громадян. Впровадження останніх у практику державного і регіонального управління дозволить вирішити проблеми державної політики у площині володіння, використання, охорони і відтворення земель: а) вдосконалення нормативно-правової бази; б) проведення загальної інвентаризації земельних ресурсів; в) розмежування повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування; г) врегулювання питань розмежування земель державної та комунальної власності та встановлення в натурі (на місцевості) меж таких територій; д) консолідація земель сільськогосподарського призначення; підвищення рівня землевпорядного забезпечення проведення земельної реформи; е) підвищення ефективності земельно-кадастрової системи; ж) завершення процесу посвідчення прав власності на земельні ділянки тощо.

Державна політика регулювання земельних відносин в Україні повинна бути спрямована на раціоналізацію використання та охорону землі, забезпечення продовольчої безпеки країни і створення екологічно безпечних умов для господарської діяльності та проживання громадян. Вирішення зазначених проблем можна убезпечити лише за результатами: а) подальшого розвитку теоретико-концептуальних підходів щодо формування та реалізації державної земельної політики в ресурсних обмеженнях; б) здійснення об'єктивного аналізу результативності реалізації відповідного типу стратегічного інструментарію; в) розроблення адекватної реальним процесам державної політики регулювання земельних відносин.

Задля убезпечення результативності якісного здійснення повноважень, що надані органам управління земельними відносинами, необхідно провести процедури із формування якісно нової системи державного регулювання земельних відносин в Україні. Також необхідними передумовами результативності заходів державної політики регулювання земельних відносин в Україні є також наявність сильної політичної волі, соціально-політичної стабільності, солідарності політичних сил і суспільства, ефективної протидії корупції, радикальних змін у формах і якості державного управління з дотриманням демократичних норм і принципів ринкової економіки.

Таким чином, науковці визнають, що головними кінцевими цілями реалізації державної політики регулювання земельних відносин стане ефективна реалізація громадянами України своїх конституційних прав у частині прав власності на землю, трансформація земельних відносин на вагомий чинник економічного зростання держави, підвищення інвестиційної привабливості землекористування, особливо сільськогосподарського сектору і впровадження інноваційної моделі його розвитку. Формування та реалізація державної політики регулювання земельних відносин має стати невід'ємною складовою реформування адміністративної та економічної систем України.

Рачинський Р. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. держ. упр., професор Кравченко Т. А.

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Податкова система не є статичною. Оскільки податки є не лише джерелом наповнення бюджетів різних рівнів, а й інструментом регулювання тих чи інших соціально-економічних процесів, зокрема перерозподілу доходів між членами суспільства, процеси економічного розвитку нашої країни постійно висувають до податкової системи нові вимоги. Завданням державного управління є узгоджене з цими вимогами удосконалення податкової системи.

Динаміка зростання та якість структурних зрушень у середньо- та довгострокових перспективах залежить від реалізації стимулюючого потенціалу податкової політики з одночасних збереженням, чи навіть посиленням, її фіскальної ефективності за допомогою важелів, які не суперечать цілям пожвавлення економічної активності. Сучасний стан соціально-економічного розвитку, на який вплинули військово-політичний чинник дестабілізації держави і доволі значний протестний потенціал суспільства, те, яким чином держава виконує фіскальну і соціальну функції, впливають на рівень гармонізації податкових інтересів держави та інтересів громадян – платників податків.

Держава, яка формує свою податкову політику, має на меті дотримання перед усім власних національних інтересів за конкретних внутрішніх і зовнішніх соціально-економічних та інституціональних умов (у тому числі залежно від того, чи прагне вона поліпшити функціонування своєї економіки, входячи до світових лідерів за рівнем економічного розвитку, чи налаштована на "стрибок" в економічному розвитку за рахунок зменшення "відставання" від світових лідерів і перебуває на шляху ринкових перетворень). Водночас податкова політика інтеграційного утворення передбачає збалансування часто суперечливих національних інтересів для створення сприятливих умов розвитку інтеграційного утворення в цілому та його учасників зокрема. Іноді це вимагає згоди останніх на погіршення окремих національних умов господарювання для отримання інших вигід як найближчим часом, так і в майбутньому. Інституціональними критеріями формування і реалізації податкової політики держави вважаємо такі.

1. Компромісність. Потрібно збалансовувати інтереси держави, підприємницького сектору та громадян, причому так, щоб усі суб'єкти перерозподільних відносин були задоволені результатами перерозподілу приблизно однаково. Слід збирати максимум надходжень податків і податкових платежів, не пригнічуючи підприємницької ініціативи; видатки держави мають забезпечувати оптимальне поєднання соціальних заходів, заходів щодо сприяння зростанню ВВП і ринковим трансформаціям (у постсоціалістичних країнах).

2. Комплементарність податкових змін. Податкові новації мають бути добре узгодженими з іншими законодавчими нормами, передбачати заходи впливу на неформальний рівень інституціонального середовища і позитивно оцінюватися суспільством. Водночас при пропагуванні непопулярних податкових трансформацій потрібно враховувати, що неефективні податкові механізми є шкідливими як з позицій соціальної справедливості, так і з міркувань суто прагматичних. Сповільнюючи зростання ВВП, вони через деякий час обертаються навіть проти тих, хто отримав від них зиск спочатку.

3. Відмова від радикальних податкових ініціатив. Значні зміни в оподаткуванні часто пов'язані не стільки з позитивним економічним ефектом та розширенням податкової бази, скільки з фіскальними втратами, які доводиться компенсувати залученням державних позик. Тому податкова реформа повинна відбуватися не методом "великого стрибка", а поступово, одночасно із змінами інституціонального середовища.

4. Стабільність і гнучкість. Податкова політика повинна, з одного боку, відповідати визначеним у її концепції (доктрині) напрямам модифікації податкової системи та системи внесків до державних соціальних фондів, а з іншого – швидко реагувати на зміни у відтворювальних і фіскальних процесах.

Із зрушеннями у політичному та соціально-економічному розвитку, детінізацією економічних відносин і подальшим розв'язанням фіскальних проблем в Україні при формуванні податкової політики дедалі більше слід враховувати податкову політику ЄС (насамперед, приводити вітчизняне податкове законодав-

ство у відповідність із положеннями директив ЄС щодо оподаткування, які не згадуються в Угоді) та його країн-членів.

Руденко М. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник − д. держ. упр., професор Кравченко Т. А.

АНАЛІЗ ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН З УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Сфера охорони здоров'я є складною суспільною динамічною системою, яку людське суспільство на кожному етапі свого розвитку створює і використовує для здійснення великого комплексу заходів, спрямованих на охорону і постійне поліпшення здоров'я кожної людини і суспільства загалом, зокрема на накопичення наукових медичних знань і використання їх в цілях широкої індивідуальної і суспільної профілактики захворювань, розпізнавання і лікування хвороби, а також збільшення тривалості життя людей. Охорона здоров'я входить до числа пріоритетних напрямів соціальної політики держави в сучасних країнах, адже здоров'я нації має самостійну цінність і виступає важливою складовою загального потенціалу країни. Невід'ємною складовою ефективного функціонування підприємства медичних послуг є впровадження методики сучасного управління на основі комплексного аналізу зарубіжного досвіду менеджменту в сфері охорони здоров'я і його адаптації до специфіки національної системи охорони здоров'я.

В результаті проведеного аналізу зарубіжного досвіду можна зробити такі висновки та сформувати практичні рекомендації щодо його використання в умовах організацій охорони здоров'я України.

1) Створення ефективної системи управління неможливо без організації єдиного інформаційного простору на основі впровадження медичної інформаційно-аналітичної системи і моделювання бізнес-процесів основної медичної діяльності (досвід компанії "Asklepios" в Німеччині). Однак, незважаючи на те, що медичні інформаційні системи є широким спектром різних модифікованих варіантів, досить часто вони неповною мірою адаптовані до особливостей конкретного середовища застосування (сфера охорони здоров'я) і не завжди відповідають вимогам користувачів.

2) Використання електронної системи охорони здоров'я дає реальні можливості для чіткого структурування та формування реєстрів захворюваності пацієнтів і результатів лікування і профілактики, що приведе до зниження витрат з боку підприємств медичних послуг та підвищення якості медичного обслуговування за рахунок поліпшення рівня діагностики та лікування (досвід Сербії з впровадження електронної системи охорони здоров'я).

3) Відсутність досвіду роботи з аналогічними практиками та професійних знань в області управлінських технологій у більшості керівників медичних організацій, недостатні ресурси (матеріальні, фінансові, людські), особливості менталітету спів робітників і недостатньо високий рівень корпоративної культури медичних працівників є обмежуючими факторами застосування міжнародного досвіду. Ці проблеми загалом можна нівелювати, якщо проект починати з детального навчання керівників і персоналу організацій корпоративного менеджменту.

4) До числа основних факторів, що сприяють успіху медичних організацій, входять побудова і розвиток послідовної концепції, створення необхідних умов, що стосуються підготовки кадрових ресурсів, плавний еволюційний перехід від однієї стадії оптимізації діяльності до іншої, ефективна взаємодія між керівництвом і персоналом, створення механізмів оцінки результатів, наділення відповідних осіб необхідними повноваженнями, активна участь медичних працівників та особливо старшого медичного персоналу.

Таким чином, аналіз досвіду зарубіжних країн з управління підприємствами медичних послуг дає змогу зробити висновок про доцільність впровадження наведених сучасних технологій та підходів до управління закладами охорони здоров'я. Так, застосування ціннісно-орієнтованої системи охорони здоров'я на мікрорівні дає змогу досягти зниження витрат, підвищення якості медичних послуг, а на державному рівні – збільшення ефективності галузі охорони здоров'я. Бізнес-планування ресурсів дає змогу більш ефективно та раціонально розподіляти обмежені ресурси між фахівцями закладів охорони здоров'я. Оптимізація бізнес-процесів на основі довгострокового планування приводить до мінімізації витрат часу та ресурсів на розроблення інновацій, що стосуються медичних приладів та послуг нового покоління, і тим самим підвищує якість медичних послуг. Впровадження новітніх технологій з використанням інформаційно-аналітичних медичних систем та перехід на електронну систему охорони здоров'я дають змогу знизити рівень витрат на медичні послуги, поліпшити управління системою охорони здоров'я, оптимізувати надання медичної допомоги населенню.

Скрильник Є. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. держ. упр., професор Кравченко Т. А.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Законодавство України з питань забезпечення національної безпеки є у значній мірі застарілим, а закладені у ньому норми щодо взаємодії і координації дій органів державної влади і силових структур як у мирний час, так і у кризові періоди, не враховують особливості нового типу агресії, у ході якої широко використовується не лише традиційні військові операції, але й різноманітні невоєнні сили та засоби боротьби. Крім того, правові акти у цій сфері містять низку неузгодженостей, підходи до визначення певних термінів мають бути переглянуті, потребують запровадження сучасні механізми управління загрозами національній безпеці тощо.

Внесення відповідних змін до законодавства має забезпечити створення цілісної, гнучкої, гармонійної системи забезпечення національної безпеки. Отже, існує необхідність визначення концептуальних під-

ходів до комплексного перегляду законодавства України з питань забезпечення національної безпеки, починаючи від норм Конституції України, завершуючи відомчими інструкціями.

Особлива увага при цьому має приділятися удосконаленню базового закону, який має визначати принципи і особливості функціонування системи забезпечення національної безпеки. В Україні таким законом є Закон "Про основи національної безпеки України", прийнятий у 2003 р. На структуру та зміст цього Закону на момент його прийняття суттєво вплинула практика роботи Ради національної безпеки і оборони України. Не маючи на початковому етапі законодавчо визначеної сфери діяльності та виходячи з конституційного положення, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, РНБОУ приймала до розгляду фактично необмежене коло питань від вирішення проблем забезпечення обороноздатності до врегулювання проблем житлово-комунального господарства, обігу спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів та ін.

Суттєвим недоліком чинної редакції Закону "Про основи національної безпеки України" є те, що більшість його положень мають декларативний, а не нормативно-правовий формально-визначений характер. Закон у своїй основі має складатися з правових норм, які встановлюють загальнообов'язкові правила поведінки (права та обов'язки) учасників суспільних відносин. В іншому випадку створюються умови для суб'єктивної оцінки змісту норм та критеріїв їх виконання.

Прийняття у 2010 р. такого ж декларативного закону "Про засади внутрішньої і зовнішньої політики" лише ускладнило і так недосконале правове регулювання сфери національної безпеки. Зокрема, цим Законом запроваджувалося поняття "засади внутрішньої політики України у сфері національної безпеки і оборони". Перелік таких засад, визначений статтею 6 цього Закону, по суті являє собою уточнений концентрований перелік основних напрямів державної політики з питань національної безпеки, визначених статтею 8 Закону України "Про основи національної безпеки України". При цьому, розмежувати поняття "основи" і "засади" практично неможливо, а необхідність такого розшарування законодавчого регулювання сфери забезпечення національної безпеки викликає значні сумніви.

Так, слід зазначити, що законодавство визначає основи як "основні засади державної політики, спрямованої на захист національних інтересів і гарантування в Україні безпеки особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз в усіх сферах життєдіяльності", а засади як "забезпечення життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у зовнішньополітичній, оборонній, соціально-економічній, енергетичній, продовольчій, екологічній та інформаційній сферах". Крім того, основи національної безпеки передбачають захист не тільки від внутрішніх, а і від зовнішніх загроз, а засади визначені лише у сфері внутрішньої політики України у сфері національної безпеки.

Існування неузгодженостей між положеннями різних законів з питань забезпечення національної безпеки суттєво ускладнює процеси стратегічного планування та прогнозування, знижує ефективність функціонування сектору безпеки і оборони, його взаємодії з іншими суб'єктами, залученими до виконання завдань у відповідній сфері тощо.

З огляду на викладене вважається доцільним підготувати нову редакцію Закону України "Про основи національної безпеки України". Реалізуючи комплексний і системний підхід до удосконалення законодавства України у сфері забезпечення національної безпеки, слід виходити з того, що відповідний базовий закон має утворювати підґрунтя для формування підгалузі права національної безпеки в національній системі права. Його основними завданнями є: виокремлення складових національної безпеки у діяльності держави; впровадження єдиного, узгодженого механізму функціонування системи забезпечення національної безпеки, у тому числі: забезпечення ефективної взаємодії та координації дій державних органів, інститутів громадянського суспільства та громадян у зазначеній сфері, впровадження системного підходу до планування, ресурсної підтримки та контролю виконання заходів щодо забезпечення національної безпеки; забезпечення ефективного функціонування сектору безпеки і оборони, який є основою системи забезпечення національної безпеки, у тому числі чітке визначення: поняття сектору безпеки і оборони; механізму управління ним у мирний час і у кризові періоди; порядку створення у разі необхідності допоміжних структур; порядку проведення комплексного огляду у секторі безпеки і оборони та прийняття нормативних документів за його результатами тощо.

У відповідності з положеннями базового закону мають формуватися і інші правові акти у сфері забезпечення національної безпеки. Особливої уваги потребує визначення у Законі основних термінів. На сьогодні у чинній редакції Закону України "Про основи національної безпеки України" зміст терміну "національна безпека" визначено як "захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізацію реальних та потенційних загроз національним інтересам" за широким переліком сфер державного управління. Не зважаючи на те, що визначення цього терміну у Законі сягає 16 рядків, воно охоплює лише визначені сфери діяльності, у той час, як перелік загроз національній безпеці, від яких держава має захищати себе, суспільство і кожного громадянина, забезпечуючи тим самим сталий розвиток, не є постійним. Вони весь час трансформуються, розширюються сфери їх впливу; до традиційних загроз додаються принципово нові, виникнення яких обумовлено розвитком науки і техніки, процесами глобалізації та іншими чинниками.

Отже, підхід до законодавчого визначення терміну "національна безпека" має бути змінений. Виходячи з того, що у сучасних умовах спектр загроз у безпековій сфері розширюється, доцільно не відмовлятися від широкого трактування відповідного терміну, але і не визначати перелік сфер, які це поняття має охоплювати. Такий підхід дозволяє оперативно вирішувати питання щодо запобігання, локалізації, нейтралізації нових загроз національній безпеці, не очікуючи на внесення відповідних змін до законодавства.

Також у Законі доцільно визначити такі основні терміни, як національні інтереси, національні цінності, загрози національній безпеці, система забезпечення національної безпеки; сектор безпеки і оборони. На рівні закону не доцільно визначати загрози національній безпеці і основні напрями державної політики у сфері забезпечення національної безпеки, як це, зокрема, передбачено Законом "Про основи національної

безпеки України" (статті 7 і 8). Для таких цілей існує Стратегія національної безпеки, яка повинна періодично уточнюватися. Це не лише відповідає передовому світовому досвіду, але є вимогою законодавства України (відповідно до статей 9 і 10 зазначеного Закону).

Натомість цей базовий закон має визначати основні елементи системи забезпечення національної безпеки та принципи їх взаємодії у мирний час та у кризові періоди. Слід також звернути увагу на те, що припис Конституції України, яким передбачено, що "виключно законами України визначаються основи національної безпеки" (п. 17 ч. 1 ст. 92), не означає, що таке визначення має здійснюватись лише шляхом прийняття одного закону. Це може бути зроблено шляхом внесення змін до Конституції та прийняття системи законів (пункти 1, 3 частини першої статті 85 Конституції України). Перелік основних сфер державної політики, правовідносини у яких мають визначатись виключно законами, визначений у низці пунктів частини першої статті 85 та статті 92 Конституції України.

При підготовці проекту нової редакції Закону України "Про основи національної безпеки України" доцільно запропонувати такі підходи до визначення правової основи національної безпеки: правову основу у сфері національної безпеки України становлять Конституція, цей та інші закони України, міжнародні договори, а також інші нормативно-правові акти; відповідно до базового Закону розробляється і затверджується Президентом України Стратегія національної безпеки України, у якій визначаються актуальні загрози національній безпеці і пріоритети державної політики у сфері національної безпеки і оборони на визначений період; Стратегія національної безпеки України є основою для комплексного планування діяльності органів державної влади у сфері національної безпеки і оборони, а також розробки інших документів, якими визначаються цілі, напрями і механізми діяльності органів державної влади у сфері забезпечення національної безпеки; Стратегія національної безпеки України оголошується у Посланні Президента України до Верховної Ради України і є документом, обов'язковими для виконання; Стратегія національної безпеки України періодично уточнюється з урахуванням змін у безпековому середовищі України.

У попередній редакції Стратегії національної безпеки України, затвердженій Указом Президента України від 8 червня 2012 р. № 389/2012, було зазначено, що "ухвалена вперше у 2007 р. Стратегія національної безпеки України не стала керівним документом для практичної діяльності органів державної влади, чому завадили їхня зосередженість на досягненні короткострокових політичних і економічних цілей, нехтування потребами стратегічного розвитку суспільства і держави. Внаслідок цього посилилися загрози національній безпеці, послабилася спроможність України захищати свої національні інтереси".

Проте така ж доля спіткала і наступну Стратегію національної безпеки України, основні цілі і завдання якої залишилися не виконаними. Зокрема, на першому етапі її реалізації у 2012–2013 рр. передбачалося вдосконалити законодавство з питань національної безпеки. Але підготовлені пропозиції Уряду щодо систематизації відповідного законодавства по суті були лише поверхневими правками.

До удосконалення законодавства України з питань забезпечення національної безпеки необхідно більш активно залучати академічні установи, вищі навчальні заклади, громадськість. Це сприятиме зростанню рівня сприйняття і підтримки суспільством державної політики у сфері забезпечення національної безпеки, забезпеченню належного громадянського контролю за її реалізацією, підвищуватиме ефективність застосування відповідного законодавства.

Скутєльнік О. В.
Класичний приватний університет
Науковий керівник – д. держ. упр., професор Мерзляк А. В.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В РЕГІОНІ

Термінологічний аналіз категорії "антикризове управління в регіоні" дав змогу встановити, що у широкому змісті це система належного управління регіоном, спрямована на комплексне забезпечення досягнення запланованих цілей економічного і соціального розвитку регіону за будь-яких (включаючи кризові) обставин за допомогою ретельного виконання органами влади своїх управлінських функцій, використання відповідних управлінських технологій та ресурсів. Це в свою чергу передбачає реалізацію комплексу ефективних дій органів регіонального управління від попередньої діагностики стану економіки та соціальної сфери до запобігання несприятливих явищ до методів їх усунення і подолання кризи.

Основними ознаками та особливостями антикризового управління в регіоні є такі: предметом впливу є проблеми й передбачувані та реальні чинники кризи регіональної соціально-економічної системи; наявність специфічного методичного і практичного інструментарію, пристосованого для прийняття й реалізації управлінських рішень у скорочений термін.

Головною метою антикризового управління є відновлення стійкої рівноваги в соціально-економічній системі й нормалізація її поточної діяльності. У процесі досягнення цієї мети потрібно послідовно вирішувати такі завдання: своєчасне діагностування передкризового стану соціально-економічної системи й вжиття превентивних запобіжних заходів щодо кризи; усунення наявних проблем із платоспроможністю регіону; відновлення стійкого стану соціально-економічної системи регіону й забезпечення його збереження; мінімізація негативних наслідків кризи для мезорівневої соціально-економічної системи.

Існуючі кризи можна класифікувати за наступними ознаками: за тривалістю (короткочасні, затяжні); за рівнем управління (макрокризи, мезокризи, мікрокризи); за масштабами прояву (загальні, що охоплюють усю соціально-економічну систему, локальні, що охоплюють частину соціально-економічної системи); за структурою відносин у соціально-економічній системі (економічні, соціальні, організаційні, психологічні, технологічні); за причинами виникнення (природні, суспільні, екологічні); за передбачуваністю (закономірні, випадкові); за формою прояву (латентні, явні); за глибиною прояву (глибокі, легкі); за сферою прояву (криза виробництва, криза фінансово-інвестиційної політики, демографічна криза, криза споживання, криза трудових ресурсів, криза соціальної інфраструктури).

Згідно моделі змін К. Левіна необхідними етапами проведення змін, на чому базується антикризове управління, є ініціалізація (усвідомлення потрібних змін та їх програмування), перетворення (власне реалізація змін) та інституціоналізація (закріплення нового в системі виробництва й управління), що вимагає певного часу. При цьому такі процеси будуть ґрунтуватися на таких принципах: принцип єдинства цілей управління на різних рівнях ієрархії; принцип адекватності; принцип системного підходу до вирішення поставлених задач; принцип цілеспрямованості; принцип оптимальності.

У цілому, антикризове управління переважно розглядається як процес виведення певного соціально-економічного об'єкта із кризи, в якому він знаходиться. Однак, таке трактування є однобічним, оскільки воно не враховує попереджуючої функції, з огляду на що для досягнення стійкого результату антикризове управління має складатися з попереджуючого та кризового управління.

Список використаних джерел

1. Газарян С. В. Теоретичні основи антикризового управління в регіоні / С. В. Газарян // Публічне управління: теорія та практика. – 2013. – Вип. 2. – С. 56 – 61.

2. Голіяд Н. Ю. Аналіз категоріального апарату процесу антикризового управління регіоном / Н. Ю. Голіяд // Проблеми економіки. – 2014. – № 4. – С. 229 – 233.

3. Клименко О. М. Теоретичні аспекти антикризового управління регіоном / О. М. Клименко // Наукові праці НДФІ. – 2012. – Вип. 4. – С. 70 – 72.

4. Шаров Ю. П. Антикризові технології в муніципальному управлінні: проектний аспект / Ю. П. Шаров // Публічне управління. – 2010. – № 2. – С. 190 – 193.

Слободенюк С. П.
Класичний приватний університет
Науковий керівник – д. держ. упр., професор Мерзляк А. В.

ОЦІНКА ПОТЕНЦІАЛУ ГРОМАДСЬКОГО СЕКТОРУ У ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Важливим аспектом реалізації принципу демократії у державі є пряма або опосередкована участь громадян у процесі прийняття рішень суб'єктами влади. До інститутів громадянського суспільства в Україні належать громадські організації, професійні і творчі спілки, організації роботодавців, благодійні організації, релігійні організації, недержавні засоби масової інформації та інші непідприємницькі товариства і установи.

За даними Державної служби статистики України кількість офіційно зареєстрованих об'єднань громадян на рівні громадських організацій із всеукраїнським та міжнародним статусами, а також на місцевому рівні постійно збільшується по країні в цілому і у всіх її регіонах. Однак, для порівняння потенціал цього сектору за кордоном є більш значним та все помітнішим там стає економічний ефект від реалізації державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства, зокрема:

– неурядові організації формують 3–9% ВВП розвинених країн (5% – у Бельгії, 7,9% – у Канаді);

– у громадському секторі країн Європейського Союзу працевлаштовано від 4,4% до 14% працездатного населення, або принаймні п'ять осіб зі ста;

– в громадському секторі країн Європейського Союзу працює у 10 разів більше людей, ніж у легкій промисловості, та у 5 разів більше, ніж у харчовій промисловості;

– у країнах Центрально-Східної Європи громадські організації залучають втричі більше внутрішніх та зовнішніх інвестицій у соціальну сферу, ніж державні та комунальні установи соціального спрямування;

– внесок неурядових організацій у ВВП країн Європейського Союзу зростає вдвічі швидше, ніж внесок легкої промисловості;

– громадянське суспільство в сукупності – це сьома економіка світу за ВВП (1,3 трлн умовних одиниць, що дорівнює ВВП Франції або Великої Британії) громадянське суспільство створило у світі понад 25 млн. оплачуваних робочих місць (найбільша транснаціональна корпорація створює 3,5 млн. робочих місць);

– 60% представників громадянського суспільства (включно із волонтерами) зайняті у сфері надання послуг, 40% із них – зосереджені на соціальних, медичних та освітніх послугах.

Щодо громадського сектору в Україні, то згідно з даними Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, у 2015 р. громадськими організаціями для виконання своїх цілей та напрямів діяльності було засновано 9271 товариство та підприємство, з яких 1570 (16,9%) – керівними органами, 7701 (83,1%) – відокремленими підрозділами. Крім того, у 2015 р. громадськими організаціями було реалізовано 5,5 тис. соціальних проектів. Характерно, що тенденція зростання з року в рік кількості офіційно зареєстрованих об'єднань громадян фіксується і на рівні громадських організацій із всеукраїнським та міжнародним статусами, і на місцевому рівні.

У цілому, громадська активність в її організованих формах охоплює сьогодні майже всі сфери суспільного життя. Однак, кількісне зростання учасників громадянського суспільства не збільшило охоплення ними населення та вплив на ситуацію в країні. Участь у діяльності громадських організацій досі залишається серед не дуже значущих для громадян України цінностей, не високим залишається й рівень довіри населення до громадських організацій.

Список використаних джерел

1. Громадські організації та органи державного управління: питання взаємовідносин / За заг. ред. Нижник Н. Р., Олуйко В. М. – Хмельницький: Вид-во ХУУП, 2007. – 236 с.

2. Діяльність громадських об'єднань в Україні у 2015 р.: стат. бюлетень / Державна служба статистики України. – К., 2016. – 100 с.

Шахін О. О.
Класичний приватний університет
Науковий керівник – д. держ. упр., професор Мерзляк А. В.

ЗМІСТ ТА ФОРМИ УПРАВЛІННЯ КОМУНАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ В УКРАЇНІ

Одним з важливих ресурсів місцевого самоврядування в Україні є комунальне господарство, управління яким реалізується органами місцевої влади на основі права комунальної власності і уявляє собою публічну діяльність, спрямовану на забезпечення умов для задоволення потреб територіальних громад. Важливе значення при цьому набуває формування раціональної структури комунальної власності, облік її об'єктів, а також ефективне їх використання з метою задоволення громадських потреб.

Право комунальної власності в Україні визначено ст. 327 Господарського кодексу, а саме: у комунальній власності є майно, в тому числі грошові кошти, яке належить територіальній громаді; управління майном, що є в комунальній власності, здійснюють безпосередньо територіальна громада та утворені нею органи місцевого самоврядування.

В українському законодавстві щодо відносин з приводу управління комунальною власністю враховано досвід економічно розвинених країн, зокрема, Західної Європи, США та Канади. Наприклад, це стосується закріплення поняття комунальної власності як самостійного і рівноправного виду власності, визнання територіальних громад власниками комунального майна, використання загальноприйнятих форм використання комунального майна: оренда, приватизація, концесія, оперативне управління та господарське відання, корпоративні права тощо [1, 150].

Процес формування комунальної власності згідно Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" [3] може відбуватися наступним чином: передача майна територіальним громадам державою на безоплатній основі ("роздержавлення"); передача майна територіальним громадам іншими суб'єктами права власності на безоплатній основі; створення майна органами місцевого самоврядування; придбання майна органами місцевого самоврядування в порядку, встановленому законом.

Узагальнення практики управління об'єктами комунальної власності територіальних громад дозволяє стверджувати, що найпоширенішими в Україні є: управління одним або декількома комунальними підприємствами за допомогою створення фахової установи – юридичної особи, заснованої місцевою радою (наприклад, Фонд комунального майна); спеціальне управління (коли місцева рада безпосередньо керує комунальним підприємством шляхом фінансування його діяльності з місцевого бюджету); управління, яке делегується приватній особі на контрактній основі, що передбачає право нагляду місцевої ради за виконанням договору та дотриманням приватною особою її обов'язків, а також санкції у разі порушення договірних умов [2, с. 133].

У цілому, у світі існує багато гнучких форм і методів управління об'єктами комунальної власності з використанням можливостей приватної ініціативи, приватного капіталу й ринкової конкуренції, однак, вони майже не використовуються в Україні, наслідком чого є не повне використання потенціалу комунального господарства, застаріла матеріально-технічна база, нестача фінансування тощо.

Список використаних джерел

1. Дробот І. О. Формування відносин з управління комунальною власністю в Україні: організаційно-правовий аспект / І. О. Дробот, А. П. Рачинський // Публічне управління: теорія та практика. – 2011. – № 4(8). – С. 149 – 154.

2. Литвинчук І. В. Роль органів місцевого самоврядування в організації місцевого господарства / І. В. Литвинчук, Н. О. Прохорчук // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер. "Економічні науки". – 2016. – № 2. – С. 130 – 135.

3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України № 280/97-ВР від 21 травня 1997 р. / Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1997. – № 24. – Ст. 170.

Балаклеец С. А.
Класический приватный университет, г. Запорожье
Научный руководитель – к. э. н., доцент Нацюк И. М.

ОБЗОР ВОЗМОЖНОСТЕЙ СИСТЕМЫ MATHCAD

Mathcad – система компьютерной алгебры из класса систем автоматизированного проектирования, ориентированная на подготовку интерактивных документов с вычислениями и визуальным сопровождением, отличается лёгкостью использования и применения для коллективной работы.

Mathcad был задуман и первоначально написан Алленом Раздовом из Массачусетского технологического института (MIT), соучредителем компании Mathsoft, которая с 2006 года является частью корпорации PTC (Parametric Technology Corporation).

Функциональные возможности PTC Mathcad:

– Mathcad позволяет объединить инженерно-ориентированные математические записи, форматированные тексты, графики и изображения в единый документ, что облегчает визуализацию, проверку и документирование знаний и совместное выполнение работы.

– Mathcad позволяет брать производные, рассчитывать корни уравнений, анализировать данные, решать системы уравнений и обыкновенные дифференциальные уравнения. При изменении любого числа, переменной или уравнения автоматически выполняется мгновенный перерасчет всех данных в документе.

– Легко выполняется преобразование единиц измерения из одной системы в другую. Mathcad помогает находить ошибки, сделанные в единицах измерения, используемых в вычислениях. Единицы измерения поддерживаются в функциях, графиках и массивах.

– Данные можно импортировать из таблиц Excel, анализировать и экспортировать обратно в Excel. Mathcad легко интегрируется с другими инженерными приложениями PTC. Математические расчеты можно переносить в САПР Creo Parametric (ранее Pro/ENGINEER) и применять результаты к конструкциям. Для распространения документов и расчетов в организациях и территориально распределённых командах можно использовать систему управления данными Windchill Workgroup Manager.

Mathcad относится к системам компьютерной алгебры, то есть средств автоматизации математических расчетов. В этом классе программного обеспечения существует много аналогов различной направленности и принципа построения.

Mathcad изначально создавался для численного решения математических задач, он ориентирован на решение задач именно прикладной, а не теоретической математики, когда нужно получить результат без углубления в математическую суть задачи.

Основное отличие Mathcad от аналогичных программ – это графический, а не текстовый режим ввода выражений. Для набора команд, функций, формул можно использовать как клавиатуру, так и кнопки на многочисленных специальных панелях инструментов.

Mathcad задумывался как средство программирования без программирования, но, если возникает такая потребность – Mathcad имеет довольно простые инструменты программирования, позволяющие, впрочем, строить весьма сложные алгоритмы, к чему прибегают, когда встроенных средств решения задачи не хватает, а также когда необходимо выполнять серийные расчёты

В среде Mathcad фактически нет графиков функций в математическом понимании термина, а есть визуализация данных, находящихся в векторах и матрицах (то есть осуществляется построение как линий, так и поверхностей по точкам с интерполяцией).

Основная область применения Mathcad – задачи инженерного характера и создание учебных интерактивных документов.

Булаарас О. Х.
КВНЗ “Запорізький педагогічний коледж” ЗОР
Науковий керівник – Смоляк В. М.

МОЖЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ УЧНІВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Актуальність дослідження проблеми використання освітніх технологій, які здатні модернізувати традиційні форми навчання з метою підвищення рівня навчального процесу початкової школи є беззаперечною. Одним із потужних інструментів для вчителя, який здатний вирішити дану проблему, є сучасні ІКТ. Так як вони здатні сприяти підвищенню мотивації, пізнавального інтересу, сприяють кращому запам’ятовуванню навчального матеріалу.

Вивченням цієї проблеми займалися вчителі-практики і науковці, такі як Н. Саражинська, І. Шаповалова, О. Вашуленко, Ю. Жук та ін.

Метою роботи є дослідити можливості сучасних інформаційних технологій для розвитку учнів початкових класів, виділити найбільш перспективні сучасні напрями використання ІКТ у початковій школі.

Інформаційно-комунікаційні технології навчання – це сукупність методів і технічних засобів застосування інформаційних технологій на основі комп’ютерних мереж і засобів зв’язку для забезпечення ефективного процесу навчання. Із концепції нової школи зазначено, що: запровадження ІКТ в освітній галузі має перейти від одноразових проектів у системний процес, який охоплює всі види діяльності. ІКТ суттєво розширять можливості педагога, оптимізують управлінські процеси, таким чином сформують в учня важливі для нашого сторіччя технологічні компетентності. У сучасному розумінні інформаційна освітня технологія – це педагогічна

технологія, яка використовує спеціальні способи, програмні та технічні засоби (кіно-, відео-, аудіозасоби, комп'ютери, телекомунікаційні мережі) для роботи з інформацією. Використання комп'ютерних технологій – це не вплив моди, а необхідність, продиктована сьогоднішнім рівнем розвитку освіти.

Основні переваги застосування сучасних ІКТ.

Переваги використання ІКТ можна звести до двох груп: технічні і дидактичні.

Технічними перевагами є швидкість, маневреність, оперативність, можливість перегляду і прослуховування фрагментів і інші мультимедійні функції.

Дидактичні переваги інтерактивних занять – створення ефекту присутності ("Я це бачив!"), відчуття автентичності, реальності подій, інтерес, бажання дізнатися і побачити більше.

Серед 10 компетенцій нової української школи важливе місце посідає і інформаційно-цифрова компетентність, яка передбачає впевнене, а водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні.

Нами проаналізовані педагогічні програмні засоби, які є у вільному доступі у PlayMarket для учнів початкової школи. Проведене співставлення дидактичних можливостей програмних продуктів з вимогами діючого стандарту початкової загальної середньої освіти. Підготовлені рекомендації для учителів початкової школи щодо доцільності використання проаналізованих ППЗ.

У сфері освіти відбувається інтенсивне насичення інформаційними продуктами й технологіями. Кількість програмних продуктів постійно зростає. На жаль, наш аналіз свідчить, що якісних безкоштовних ППЗ поки що дуже мало і потрібно направити зусилля для їх розроблення, залучивши вчителів до цієї роботи.

Булаарас Т. Х.
КВНЗ "Запорізький педагогічний коледж" ЗОР
Науковий керівник – Смоляк В. М.

ЗНАЧЕННЯ МОВИ ПРОГРАМУВАННЯ JAVA ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ ТА АЛГОРИТМІВ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Актуальність дослідження: освіта України повинна орієнтуватися на перспективи розвитку суспільства. Це у свою чергу означає, що в сучасній освіті необхідно застосовувати новітні інформаційно-комунікаційні технології. Створення сучасного інформаційного середовища є ключовим завданням на шляху переходу до інформаційного суспільства. Широке впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітню сферу загальної середньої школи висуває проблему комп'ютеризації закладів освіти в розряд пріоритетних. Розвиток і впровадження сучасних ІКТ в навчально-виховний процес спрямовані на їх комплексне інформаційно-ресурсне й програмне забезпечення. Згідно з основними шляхами розвитку інформатизації суспільства, актуальністю використання нових ІКТ при побудові НВП в загальноосвітніх навчальних закладах, а також, враховуючи швидкий темп розвитку ІКТ, ми вважаємо, що доцільним буде застосування можливостей мови JAVA як універсального інструменту розроблення ППЗ для різних платформ (Windows, Linux, Android).

Дослідженням використання в освітньому процесі ІКТ займалися і займаються В. Биков, В. Луговий, О. Овчарук, М. Жалдак, О. Богачков, Ю. Триус, О. Співаковський.

Перед собою ми ставимо завдання дослідити можливості використання мови програмування Java як одного із засобів реалізації завдань та алгоритмів навчально-виховного процесу. Дослідити можливості середовища розробки педагогічних програмних засобів під операційну систему Android. Обґрунтувати значення впровадження та використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій під час навчально-виховного процесу.

Сьогодні комп'ютеризація навчально-виховного процесу розглядається як один з найбільш перспективних напрямів підвищення якості освіти. Застосування комп'ютерних програм, електронних засобів навчального призначення з потреби переросло у необхідність для освіти.

Доцільно показати школярам, що ґаджети можна використовувати не тільки як засоби розваг, але і як ефективний інструмент для навчання, різнобічного розвитку та власного вдосконалення.

Для розроблення додатків плануємо використовувати Android Studio (інтегроване середовище розробки для платформи Android).

Створивши за допомогою вказаного середовища навчальну програму і залучивши учнів до роботи з нею плануємо направити їх діяльність з ґаджетами із розважальних на освітні потреби.

Висновок: Використовуючи мову Java та середовище розробки Android Studio ми, як майбутні вчителі початкової школи, можемо освітній процес для учня зробити цікавішим і ефективнішим. Тому дане питання вважаємо перспективним для подальшого дослідження.

Гомзиков М. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Нацюк І. М.

СУЧАСНА КРИПТОГРАФІЯ ТА ЇЇ МІСЦЕ У ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ

Криптографія (від грецького kryptos – прихований і graphein – писати) – наука про математичні методи забезпечення конфіденційності, цілісності і автентичності інформації. Розвинулась з практичної потреби передавати важливі відомості найнадійнішим чином. Для математичного аналізу криптографія використовує інструментарій абстрактної алгебри та теорії ймовірностей.

У криптографії криптографічні системи (або шифри) класифікуються наступним чином: симетричні криптосистеми та асиметричні криптосистеми.

Під симетричними криптографічними системами розуміються такі криптосистеми, в яких для шифрування і розшифрування використовується один і той же ключ, що зберігається в секреті. Що до асиметричних, ці системи характеризуються тим, що для шифрування та розшифрування використовуються різні ключі, зв'язані між собою деякою залежністю.

Переваги та недоліки шифрів, можна розглянути на прикладі симетричних шифрів. До переваг можна віднести:

– шифри із симетричним ключем спроектовані так, щоб мати велику пропускну здатність;

– ключі для шифрів із симетричним ключем відносно короткі;

– шифри із симетричним ключем можна використати як примітиви для побудови різних криптографічних механізмів включно з псевдовипадковими генераторами чисел, геш-функціями, обчислювально ефективних схем підпису та ін.;

– шифри із симетричним ключем можна комбінувати для отримання сильніших шифрів;

До недоліків віднесемо таке:

– при зв'язку між двома особами, ключ потрібно тримати в секреті на обох кінцях;

– у великій мережі потрібно опікуватись багатьма ключами

– у зв'язку між двома особами криптографічна практика вимагає частої зміни ключів

Наведемо декілька прикладів найвідоміших шифрів: перестановочні шифри – шифр Скітала; підстановочні шифри – Шифр Цезаря, Шифр Атбаш, Шифр Бекона, Шифр Вернама, Шифр Ксор, Шифр Віженера, Номенклатор, Жандармський шифр, Одноразові шифрувальні блокноти; підстановочно-перестановочні шифри – Шифри ADFGX та ADFGVX, Шифр Вік (VIC).

У наші часи, автоматизація призводить до зростання загроз несанкціонованого доступу до інформації, як наслідок, до необхідності постійної підтримки і розвитку системи захисту. Захист інформації є не разовим заходом і навіть не сукупністю заходів, а безперервним процесом, який повинен реалізовуватися на всіх етапах життєвого циклу автоматизованої системи обробки інформації. Підвищення продуктивності обчислювальної техніки і поява нових видів атак на шифри веде до зниження стійкості відомих криптографічних алгоритмів. Таким чином, використовувані криптографічні засоби повинні постійно оновлюватися. Підтримка і забезпечення надійного функціонування механізмів системи захисту інформації може здійснюватися лише висококваліфікованими фахівцями, які можуть гарантувати надійність використовуваних алгоритмів і програмних засобів, що реалізують функції захисту інформації.

Список використаних джерел

1. Криптографія / [Електронний ресурс], джерело доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Криптографія
2. Аналіз методів криптографічного захисту інформації / [Електронний ресурс], джерело доступу: http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle
3. Види класичних шифрів [Електронний ресурс], джерело доступу: http://crprogram.16mb.com/topic-t42.html

Довгань О. В.
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, м. Київ

НЕЙРОННА МЕРЕЖА ЯК ЗАСІБ РОЗПІЗНАВАННЯ СМИСЛУ ТЕКСТУ

Текст є продуктом культури, який можна позиціонувати в якості онтологічного феномену: останнє призводить до того, що, з одного боку, він є цілком завершеним результатом, репрезентантом культурного кортексту, який вичленовує покладений культурним дискурсом смисл у самій своїй структурі; з іншого – постає засобом пошуку смислу в усій варіативності його інтерпретаційного процесу, тобто того смислу, який можливо видобути через когнітивну дію.

Саме ця зумовленість, специфічність смислу є стрижневою, на наш погляд: у першому випадку мовиться про статичність, номінативну (означувану) природу смислу як онтологічного явища, у другому – про його динамічний початок, який можна означити через те ж герменевтичне коло, нескінченність опанування істини тощо.

Зрозуміло, що диференційована природа смислу спричиняє низку проблем його вивчення, стрижневим питанням яких є специфіка процесу інтерпретації та передумови його успішності. Таким чином, означивши основні віхи у побутування смислу в онтологічній реальності, давайте зупинимось на автоматизації його витлумачення – проблемі, яка стоїть напрочуд гостро через збільшувані об'єми інформації, обробка яких має певні обмеження.

Умовно їх можна поділити на, власне, індивідні (психологічні, суб'єктивні) та узагальнені (масові, розповсюджені): якщо з першими все ясно (продукуються особливостями сприймання інформації сучасними індивідуумами, зокрема, таким феноменом як кліпове мислення й іншими), то з другими справа складніша.

Так, з одного боку, постулюємо наявність проблеми вироблення усталеного механізму сприйняття й опанування покладеного смислу, а з іншого – визнаємо неможливість шаблонування останнього. З цим пов'язаний розлом, на який звернув увагу ще З. Фрейд, позиціонуючи місцем істини, місце причини страждання – безсвідоме, віднаходячи, таким чином, що в суб'єкті науки, проголошеним Р. Декартом, суб'єкті, впевненому, що істину можливо вмістити в себе, криється фундаментальне розщеплення [1].

Виходом з вищезазначеного положення ми вважаємо нейронні мережі, які є різновидом штучного інтелекту, їх застосування наразі набуло надзвичайного поширення (мережеві пошукові системи тощо). Перспективність цього напряму автоматизації зумовлює вибудовування автором особливої методики для них, основою якої є аналіз не слів, як зазвичай роблять дослідники, автоматизатори та інші, а саме смислів.

Окреслений підхід дозволяє говорити про те, що розроблювана методика аналізу смислів дозволить нарешті здійснити прорив процесу інтерпретування штучним інтелектом тексту: під яким ми розуміємо будь-який масив графічних даних, зафіксованих на довільному носії. Це дозволить не просто підвищити

якісь голосового вводу, різноманітних програм аналізу текстів, але й витворить принципово інший підхід до роботи з текстовими масивами, зокрема їх адміністрування.

Список використаних джерел

1. Зайчиков А. Галилей в психоанализе : [электронный ресурс] / А. Зайчиков // Sygma. – Электрон. данные. – Режим доступа: https://syg.ma/@alieksiei-zaichikov/subiekt-psikhoanaliza-i-subiekt-nauki. – Название с экрана.

Зарецький В. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. т. н., доцент Хрипко С. Л.

ДОСЛІДЖЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОСТІ ДЕКІЛЬКОХ ДОДАТКІВ СТВОРЕНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ МОВИ JAVASCRIPT В РІЗНИХ СЕРЕДОВИЩАХ ВИКОНАННЯ

Багатоплатформні рішення надають змогу збільшити ефективність роботи інженерів програмного забезпечення. Деякі технології для розробки додатків, що можуть виконуватися у різних середовищах, передбачають створення настільного рішення, використовуючи код веб додатку. Це зручне рішення у випадку, коли необхідно створити настільний клієнт для певного веб ресурсу. З ростом популярності і розвитком мови JavaScript з'явились нові технології для побудови таких додатків.

Метою було дослідження функціональності в різних оточеннях створених додатків при мінімальній зміні програмного коду.

Таблиця 1

Характеристики ПК на якому проводилося дослідження

Процесор	AMD Athlon™ II X4 645 Processor 3.10 GHz
Оперативна пам'ять	8,00 ГБ
Операційна система	Windows 7 Максимальная SP1 x64
Відеоадаптер	AMD Radeon HD 6800 Series
HDD	SAMSUNG HD103SJ ATA Device

Для тестування було розроблено 3 додатки з різною специфікою роботи. Кожен додаток досліджується за основними та додатковими параметрами. Основними є швидкість завантаження, швидкодія та складність необхідних змін в коді, для переносу додатку в інше середовище.

Таблиця 2

Порівняльна таблиця середньої швидкості завантаження додатків

Середні значення	Настільний додаток	Веб додаток
Запуск додатку	2.169061	0.62459
Запуск додатку з автоматичною авторизацією, користувач без записів	2.312233	0.8035
Запуск додатку з автоматичною авторизацією, користувач з записами	2.334019	0.90675

Настільний додаток завантажується на 1.5 секунди довше. Така різниця пов'язана з необхідністю створення нового процесу та вікна, у випадку з веб додатком використовується вже створене вікно браузера. Також при ввімкненні автоматичної авторизації різниця у часі зменшується, що говорить про більшу ефективність виконання поточних операцій.

Таким чином дана технологія може бути використана для розробки настільних варіантів різноманітних веб сервісів, особливо орієнтованих на довготривалу роботу.

Список використаних джерел

1. Зарецький В. С. Переваги та недоліки мови програмування Java. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції "Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика". Запоріжжя. 18 листопада 2016 р. С.595–599.

Коваленко А. А.
Классический приватный университет, г. Запорожье
Научный руководитель – Шумада А. С.

РАЗРАБОТКА ИНФОРМАЦИОННОГО ПРИЛОЖЕНИЯ ПО РАЗМЕЩЕНИЮ ПАССАЖИРСКИХ МЕСТ В ТРАНСПОРТЕ

При покупке билетов и выборе транспорта для передвижения на длительные расстояния, комфорт все чаще играет немаловажную роль в предпочтениях выбора места соответствующего требованиям пассажира.

На данный момент есть несколько вариантов решения проблемы связанной с выбором места в транспорте соответствующей требованиям пассажира, часть представлена в виде сайтов в сети интернет, а часть реализована в виде приложений для мобильных устройств как на платформе Android и так и для IOS. Популярными в данном сегменте являются такие приложения как "Билет Кафе"[1] и "Tickets. ua"[2].

Плюсы "Билет Кафе" и "Tickets. ua" сервисов в том, что в них реализована возможность выбора клиентом проездного билета на комфортном месте в транспортном средстве, на котором планирует свое перемещение потенциальній пассажир. Также реализована возможность приобрести и сохранить электронный билет на устройстве, с помощью которого планируется путешествие, а соответственно и просмотр сведений о купленном билете и его предъявление контролирующим службам транспортной компании.

К недостаткам таких сервисов можно отнести отсутствие оффлайн версии, а соответственно при нарушении или отсутствии связи нет возможности продолжить работу, во время и после покупки билета

нет возможности просмотреть местоположение на плане транспортного средства в какой его части находится посадочное место.

Разрабатываемый информационный сервис по размещению пассажиров в транспорте должен охватить два вида транспортных средств, а именно авиационный и железнодорожный. Для поездов на территории Украины, для самолетов по всему миру и для большинства моделей, имеющихся у авиакомпаний, с рейсами включающими украинские аэропорты. Приложению не будет требоваться постоянное подключение к сети интернет, оно может работать в режиме оффлайн, должно иметь понятный и простой интерфейс понятный для различных возрастных категорий. Цель информационного сервиса_обеспечить пассажира при выборе и посадке в авиа и железнодорожный транспорт требуемой информацией. Для того чтобы найти место согласно билета в транспорте, достаточно одного приложения, нет необходимости сохранять билет, необходимо только указать информацию о приобретенном билете.

При реализации информационного сервиса предвидятся сложности с получением и синхронизацией части информации, такой как планы мест в транспорте, кроме той, которая размещена в открытом доступе в сети интернет. Остальная информация закрыта для общего использования, для получения доступа необходимо связываться с представителями транспортных компаний, заключая соответствующие договора. После сбора всей информации последует реализация информационного сервиса на платформе Андроид и размещение приложения в свободном доступе (бесплатная версия с рекламой).

Список использованных источников

1. Билет Кафе – жд билеты: ж/д касса в вашем кармане: покупка жд билетов Украинской железной дороги с мобильного [Електронний ресурс] /Режим доступу: https://play.google.com/store/apps/details?id=ua.com.biletcafe&hl=ru – Назва з титул. екрану.

2. Tickets. ua ЖД билеты [Електронний ресурс]//2008 – Режим доступу: https://play.google.com/store/apps/details?id=ua.tickets.gd&hl=ru – Назва з титул. екрану.

Ковтун В. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Нацюк І. М.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ LARAVEL В РОЗРОБЦІ WEB – ДОДАТКІВ

Фреймворк це набір бібліотек для швидкої розробки повсякденних завдань. Найчастіше використовується MVC архітектура для поділу проекту на логічні сегменти. Головна мета фреймворку, надати програмісту зручне середовище для проекту з великим і добре розширюваним функціоналом.

Laravel – це PHP фреймворк. Він звільняє від громіздкого і заплутаного коду, він допомагає створювати чудові веб додатки, використовуючи простий і виразний синтаксис, який дозволяє полегшити виконання частих завдань: аутентифікація, сесії, аналіз черг, кешування і маршрутизацію RESTful.

Laravel є досить гнучким фреймворком і дозволяє вирішувати нестандартні завдання, структурувати веб-сайт відповідно до існуючої логіки і поставленими цілями.

Також до переваг Laravel можна віднести:

– великий функціонал. Створення сайтів будь-якого рівня можливо завдяки величезній функціональності. Використовуючи цей фреймворк, можна реалізувати проекти, що надають можливість інтеграції необхідного функціоналу відповідно до індивідуальних вимог і особливостями конкретного завдання.

– можливість створити гнучку адмінпанель. Можна реалізувати найбільш зручний варіант управління ресурсом, створюючи індивідуальну панель адміністратора під завдання конкретного веб-проекту.

– безпека баз даних. Можливість отримати несанкціонований доступ до бази даних, створеної з використанням Laravel, вкрай складно. Високий рівень безпеки гарантує надійний захист від SQL-injection, атак типу XSS, CSRF.

– регулярні релізи. Вихідний код змінюється з урахуванням нововведень в PHP і потреб програмістів. Свіжі поновлення допомагають усунути колишні проблеми і зробити фреймворк ще більш зручним.

– популярність і активна спільнота. Наявність великої спільноти відкриває простір для динамічної комунікації, обміну особистим досвідом і думками, розв'язання різноманітних питань пов'язаних з проектуванням і підтримкою Іінтернет-ресурсів.

– масштабованість. Розробка на Laravel передбачає можливість розширення функціоналу (інтеграції додаткових модулів) без істотних витрат на зміну поточної системи, а також ризику виникнення небажаних втрат для веб-ресурсу.

До недоліків Laravel можна віднести:

– реалізація веб-проектів зі специфічним функціоналом з нуля забирає значно більше часу в порівнянні зі створенням шаблонних варіантів;

– документація досить складна, тому новачкові буде вкрай складно створити повноцінний веб-сайт;

– вартість розробки значно вище, ніж на CMS.

Список використаних джерел

1. Переваги і недоліки фреймворку Laravel / [Електронний ресурс], джерело доступу: http://it-devgroup.com/blog/blog-razrabotka/obzor-laravel-5. – osnovnyie-preimushhestva-i-nedostatki/

2. Опис фреймворку Laravel / [Електронний ресурс], джерело доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Laravel

3. Офіційний сайт фреймворку [Електронний ресурс], джерело доступу: https://laravel.com

Корнєв В. М.
Классический приватный университет, г. Запорожье
Научный руководитель – Гончаренко Ю. В.

СИСТЕМА КОМПЬЮТЕРНОЙ АЛГЕБРЫ MAXIMA

Maxima – система для работы с символьными и численными выражениями, включающая дифференцирование, интегрирование, разложение в ряд, преобразование Лапласа, обыкновенные дифференциальные уравнения, системы линейных уравнений, многочлены, множества, списки, векторы, матрицы и тензоры. Maxima производит численные расчеты высокой точности, используя точные дроби, целые числа и числа с плавающей точкой произвольной точности. Система позволяет строить графики функций и статистических данных в двух и трех измерениях. Maxima работает под разными операционными системами, включая Windows, Linux и MacOS X.

Maxima – потомок Macsyma, легендарной системы компьютерной алгебры, разработанной в начале 60-х в MIT. Это единственная основанная на Macsyma система, все еще публично доступная и имеющая активное сообщество пользователей благодаря своей открытости. Macsyma произвела в свое время переворот в компьютерной алгебре и оказала влияние на многие другие системы, в числе которых Maple и Mathematica.

Работу над Maxima вел Уильям Шелтер с 1982 года и до своей кончины в 2001 году. В 1998 году он получил разрешение на публикацию исходного кода под лицензией GPL. Выживание Maxima стало возможным только благодаря его усилиям и способностям, мы очень благодарны ему за уделенные проекту время и знания эксперта, которые поддерживали код DOE Macsyma актуальным и качественным. После его кончины была сформирована группа пользователей и разработчиков, ставящая своей целью донести Maxima до широкой аудитории.

Кочегаров Я. И.
Классический приватный университет, г. Запорожье
Научный руководитель – Шумада Р. Я.

РАЗРАБОТКА ПРОЕКТА РЕКЛАМНОЙ СЕТИ

Реклама на просторах интернета в современном мире приобрела большие масштабы и все больше корпораций, частных предпринимателей дают свою рекламу используя сеть интернет. Задачей любого рекламодателя, является влияние рекламы на целевую аудиторию, однако часто, реклама не достигает целевой аудитории. Этот недостаток призваны устранить рекламные сети. [1]

На данный момент существуют различные рекламные сети, такие как Google AdWords [2], Yandex Direct. Они направлены на использование личных данных пользователя, которые сети собирают во время работы пользователя в сети интернет. Например рекламная сеть Google AdWords, собирает о пользователе и в дальнейшем использует в рекламных целях следующую информацию: поисковые запросы, посещаемые сайты, просматриваемые пользователем видео, отклики пользователей на другие рекламные баннеры, местоположение пользователя, данные об используемых для работы в интернет устройствах, IP-адрес и файлы cookie.

Идеей данной работы является разработка рекламной сети, а также набора инструментов для ее администрирования. Для разработки рекламной сети будет использована информация, доступная для сбора любому сайту или интернет ресурсу без регистрации и авторизации пользователя на ресурсе. Такой информацией являются: IP-адрес с помощью которого может быть определена региональная принадлежность пользователя, языковые предпочтения пользователя взятые из настроек операционный системы, информация о браузере и устройстве пользователя для адаптации выдаваемого рекламного объявления.

В идеальной ситуации вся необходимая информация полученная от пользователя будет использована для формирования рекламного баннера на основе анализа этой информации. В противном случае, при недостаточности входящих данных, сама система должна быть гибкой, для поиска соответствий. Система должена иметь возможность управлять рекламными потоками, соответствовать запросам как рекламодателей так и веб-разработчиков сайтов-партнеров рекламной сети. Веянием времени являются веб ориентированные системы которые позволяют администрировать рекламную сеть с любого устройства подключенного к сети интернет.

Для разработки проекта такого масштаба будет использован фреймворк Symfony, который представляет собой фреймворк с открытым исходным кодом, что позволяет его использовать для любых веб проектов, а гибкость фреймворка обеспечивается подключением стандартных и пользовательских компонентов. Все компоненты могут использоваться как единый комплект, или же независимо друг от друга, что и дает большую гибкость при использовании Symfony.

Предполагается разработчикам сайтов-партнеров рекламной сети предоставлять методы API с помощью компонента FOSRestBundle, а для работы с пользователями компонент FOSUserBundle.

Список использованных источников

1. Рекламные сети 3.0: как разработчику перестать раздражать пользователей и при этом заработать больше [Електронний ресурс] / никнейм 100chuk // 2016 – Режим доступу: https://habrahabr.ru/post/276119/ – Назва з титул. екрану.
2. Мы не скрываем от вас, какую информацию собираем и как ее используем [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://privacy.google.com/intl/ru/your-data.html – Назва з титул. екрану.
3. Symfony, High Performance PHP Framework for Web Development [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://symfony.com/ – Назва з титул. екрану.

Кочетков В. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. т. н., доцент Хрипко С. Л.

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ JSP ТА ВЗАЄМОДІЯ СЕРВЛЕТІВ У WEB ДОДАТКУ

Web-програмування − це розділ програмування, орієнтований на розробку динамічних web-додатків.

Мови web-програмування поділяються на серверні (команди яких обробляються web-сервером) і клієнтські (команди обробляються браузером). Як випливає з назви, програми на клієнтських мовах обробляються на стороні користувача, як правило їх виконує браузер. Це і створює головну проблему клієнтських мов – результат виконання програми залежить від браузера користувача. в різних браузерах або в різних версія одного і того ж браузера один і той же скрипт буде виконуватися по-різному.

З іншого боку, серверні програми, можуть спростити їх роботу і знизити навантаження на сервер за рахунок програм, що виконуються на стороні клієнта, оскільки вони не завжди вимагають пере завантаження (генерацію) сторінки.

Метою роботи було дослідження серверних засобів, а саме використання сер влетів при створенні Web-додатків.

Під час виконання дослідження роботи WEB-додатоку був створений проект, який складається з:

1) 6 сервлетів;
2) 5 jsp-сторінок;
3) 2 класів.

Кожний із сервлетів, та jsp сторінок виконує свій функціонал завдяки якому працює WEB-додаток.

Було створено 6 сервлетів:

– Сервлет MainServlet. java оброблює всі запити, які надходять з стартової сторінки index. jsp і виконує наступні функції:

1) Працює з методами GET та POST;
2) Зчитує з стартової сторінки index. jsp ім'я користувача, пароль та інші дані в методах GET та POST;
3) Перевіряє, щоб уведені дані користувачем не були порожні;
4) Перевіряє чи є уведений користувач та пароль у базі даних, якщо аутентифікація пройшла успішно, то записуємо дані цього користувача: ім'я, пароль, ip-адресу, та час входу до веб-додатку та перенаправляємо на сторінку main_page.jsp.

– AddUser.java оброблює всі запити, які надходять з сторінки register.jsp і виконує основну функцію реєстрації користувачів, перед цим виконуючи ряд перевірок:

1) працює з методом POST;
2) зчитує зі сторінки register. jsp ім'я користувача, пароль, підтвердження паролю, та електронну адресу;
3) чи є ім'я користувача або електронна пошта в базі даних;
4) пароль більше чим 8 символів;
5) співпадають пароль з підтвердженням паролю.

– SQL.java – сервлет, який виконує операції з базою даних MySQL.

Таким чином з'ясовано, що сторінки JSP і сервлети ніколи не використовуються в інформаційних системах один без одного. Причиною є принципово різні ролі, які відіграють дані компоненти в додатку. Сторінка JSP відповідальна за формування користувацького інтерфейсу і відображення інформації, переданої із сервера, а сервлет виконує роль контролера запитів і відповідей, тобто приймає запити від всіх пов'язаних з ним JSP-сторінок, викликає відповідну бізнес-логіку для їх (запитів) обробки.

Лепіхов О. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. т. н., доцент Хрипко С. Л.

ОПТИМІЗАЦІЯ ФРИКЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ МЕТОДОМ МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ

Проблема технічного забезпечення сейсмостійкості конструкцій житлових будинків мостів, атомних станцій, підйомних механізмів, споруджень та житлових будинків дуже важлива. Зменшення впливу вібрації, ударів та коливань для експлуатації споруд, різних видів транспорту, а також інших технічних об'єктів є актуально.

Підвищення вібростійкості та сейсмостійкості зменшує можливість раптового руйнування будівлі, машини, споруди і його частин так і виключення виникнення пластичних деформацією в несучих (розрахункових) елементах конструкції, які можуть привести її в недієздатний стан. Для цього є ефективним використання широко вживаних фрикційних амортизаторів.

Метою дослідження було проведення оптимізації фрикційних механізмів методом математичного моделювання.

Також значний ефект гасіння для сейсмічних коливань можна досягти шляхом використання великих спеціальних поглиначів енергії – фундаментних демпферів, що мають підвищені дисипативні властивості. Розсіювання енергії в них відбувається за рахунок роботи сил пластичного деформування, тертя.

Як приклад, демпфер з свинцем, розроблений в Нової Зеландії, має циліндр і два поршня, кінець поршня закріплений до підземної частини будівлі. Між стінками циліндра і поршнями розміщується свинець, який при коливаннях протягується через отвір між стінками циліндра і стрижнем. Виникаючі сили сухого тертя дозволяють значно знизити коливання.

Інша система сейсмозахисту, запропонована японськими спеціалістами, являє собою більш складний за будовою гідравлічний демпфер, що вмонтований в конструкції фундаменту.

У загальному випадку динамічний (ударний, сейсмічний) розрахунок фрикційних амортизаторів споруд, машин можна розділити на етапи:

1. завдання вихідних даних для розрахунку (геометрії, характеристик перетинів, мас елементів металоконструкції і встановленого обладнання), завдання вихідних прискорень механізмів і динамічних прискорень;
2. визначення динамічних навантажень і викликаних ними переміщень елементів конструкції;
3. обчислення внутрішніх зусиль в самій конструкції, її опорах, і т. д. при поєднанні сейсмічних і експлуатаційних навантажень;
4. визначення оптимальних характеристик амортизаторів для роботи (міцності, працездатності, сейсмостійкості і т. д.) конструкції, механізмів в цілому.

Для вивчення впливу сили та коефіцієнту тертя фрикційних амортизаторів для гасіння вимушених коливань розглянуто двомасову модель коливань, що часто зустрічаються в техніці (модель моста, балки, крану або транспортного засобу: автомобіля, вагону, причепу, тощо).

Тому можна зробити загальний підсумок. За допомогою програмного забезпечення MATLAB Simulink була розроблена програма для винайдення оптимальних параметрів фрикційних амортизаторів для безпечної роботи механізмів та споруд.

Список використаних джерел

1. Лепихов О. В., Хрипко С. Л. Применение динамического моделирования для оптимизации гашения колебаний конструкции и сооружений // Інженерні та освітні технології. Щоквартальний науково-практичний журнал [Електронний журнал] – Кременчук: КрНУ, 2017. – Вип. 1 (17). – 49–58 с.

Лисенко Д. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. т. н., доцент Хрипко С. Л.

ДОСЛІДЖЕННЯ ГРИ JUMP & COLLECT НА ПРОДУКТИВНІСТЬ

Існує багато ігор жанру 2D platformer, тому для розробника важливо створити гру яка буде працювати на різних операційних системах та їх версіях з достатньою мірою продуктивності.

Мета дослідження: Провести тестування розробленої на ігровому рушії Unity гри Jump & Collect.

Тестування проводилося на п'яти різних пристроях які мали одну версією операційної системи Android. Характеристики пристроїв приведені в таблиці.

Таблиця

Перелік пристроїв та їх характеристик

Назва	Процесор	Кількість ядер процесора	Оперативна пам'ять (Mb)	Діагональ екрану	Версія Android
Imression A401	ARM Mali-400 MP2	2	512	4	4.4.2
PIPO M8PRO	Rockchip 3188 (1.6 ГГц)	4	2048	9.4"	4.1.1
Blackview A7	MediaTek MT6580A (1.3 ГГц)	4	1024	5	7.0
Impression Impad 9415	Intel Atom x3-C3230RK (1.2 ГГц)	4	1024	8	5.1.1
Lenovo Ideapad 310–15	I3 6006U (2.0 ГГц)	2/4	4096 (DDR4-2133 Мц)	15.6	-

На рисунку показано дослідження на тривалість встановлення гри на кожен пристрій в секундах за допомогою програми Секундомір.

В результаті проведених досліджень та підрахунку балів для всіх пристроїв можливо зробити висновок, що найшвидшим став пристрій Lenovo ideapad 310-15 з встановленим емулятором Android BlueStacks 3, котрий набрав 39.5 балів з 40-ка можливих.

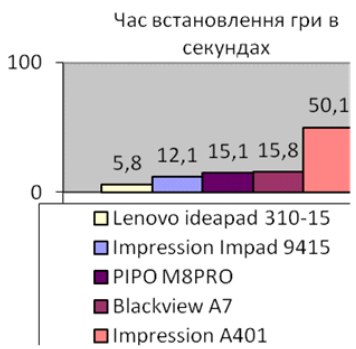

а)

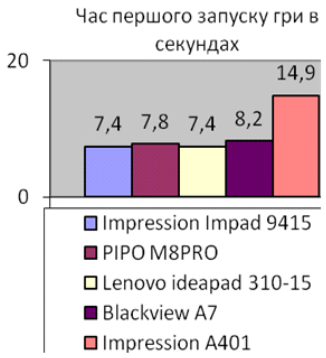

б)

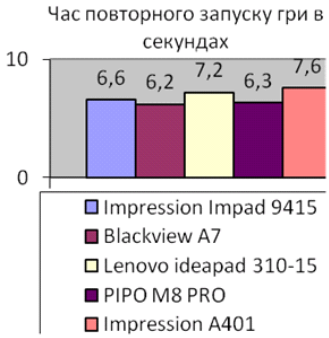

в)

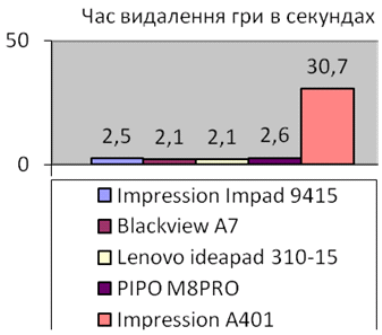

г)

Рис. Швидкість роботи додатку

Пристрої Impression Impad 9415, Blackview A7 та PIPO M8PRO в середньому набрали 37.5 балів, а пристрій Impression A401 набрав всього 9 балів з 40-ка можливих, що підтверджує його низку продуктивність.

Таким чином треба додати, що всі пристрої мали швидший процесор та оперативну пам'ять достатньою для функціонування розробленої гри.

Список використаних джерел

1. Лисенко Д. В., Хрипко С. Л. Переваги та недоліки Unity в розробці ігор.// Збірник тез доповідей II міжнародної молодіжної науково-практичної інтернет-конференції. Полтава. 1-2 грудня 2016р. Частина 1. С.367-369.

Маслій Г. П.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. т. н., доцент Хрипко С. Л.

ДОСЛІДЖЕННЯ КЛІЄНТСЬКОЇ ЧАСТИНИ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ В ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ

Сучасний світ неможливо уявити без використання хмарних сховищ. Вони зайняли велику роль у нашому житі. Зокрема і в студентському житті, хмарні сховища є основними для зберігання інформації в інтернеті. За допомогою них можна ділитись інформацією з іншими користувачами. Велику популярність мають компанії та фірми щодо використовування хмарних сховищ, які спрощують обмін інформацією та резервуванням між працівниками.

Метою дослідження було проведення тестування розробленого додатку MGPCloudDB.

Дослідження було проведено на трьох різних за версією операційних систем та їх характеристиках. В таблиці 1 вказано характеристики пристроїв на яких було проведено дослідження за різними видами тестування.

Таблиця 1

Характеристики пристроїв

Назва	Процесор	Кількість ядер процесора	Оперативна пам'ять (Mb)	Діагональ екрану	Версія Android
Prestigio 5451 DUO	ARM Cortex A7(1.2 Ггц)	2	512	4.5	4.2.2
Lenovo C2 Power	MediaTek MT6735p (1 Ггц)	4	2048	5	6
Asus K54C	B815 (1.6 ГГц)	2	6144 (DDR3-1333 МГц)	15.6	-

Було проведено всього 6 досліджень, за якими було получено відповідні дані з кожного дослідження, а саме: час виконання відповідної дії та який пристрій швидше в роботі. Дані які було отримано з всіх 6 досліджень вказані в відповідній таблиці 2.

Таблиця 2

Швидкість роботи додатку

Дослідження (сек.)\Назва пристрою	Prestigio 5451 DUO	Lenovo C2 Power	Asus K54C
Встановлення додатку	8	5	5
Перший запуск додатку	3	1.5	0.5
Повторний запуск додатку	2	1	0.5
Завантаження файлу	6	4	4
Повторне завантаження файлу	5	3	3
Видалення додатку	4	2.3	1
Загальна кількість секунд	28	16	14

В результаті проведених досліджень видно що, різниця між Asus K54C та Lenovo C2 Power становить за загальною кількістю секунд – 2.8 секунди, а між пристроями Lenovo C2 Power та Prestigio 5451 DUO різниця становить 11.2 секунди, що показує доволі значну різницю, це на мою думку пов'язано з різною кількістю завантажених файлів в операційній системі Android.

Тому можна зробити загальний підсумок. Перше місце отримав Asus K54C з встановленою Windows 10 Pro x64 та програмою емулятор Android BlueStacks 3, друге місце отримав Lenovo C2 Power і на останньому місці Prestigio 5451 DUO.

Список використаних джерел

1. Маслій Г. П. Хмарні сховища в збереженні та управлінні персональними інформаційними ресурсами. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції "Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика". Запоріжжя. 18 листопада 2016 р. с 610–612.

Носатов І. К.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. е. н., доцент Нацюк І. М.

РОЗГЛЯД ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЕКТУВАННЯ MVC НА КЛІЕНТСЬКІЙ СТОРОНІ ЗА ДОПОМОГОЮ ФРЕЙМВОРКА АНГУЛЯР

Model-View-Controller є одним з найбільш відомих архітектурних паттернів проектування, і є основою для багатьох фреймворків JavaScript (таких як Angular). Архітектура Model-View-Controller виглядає так:

– Model – конкретне представлення інформації, на якій працює програма. Логіка, яка додає певні значення до необроблених даних (наприклад, підраховуючи значення, якщо сьогодні день народження користувача, або суми, податки та витрати на доставку для елементів кошика).

– View – перетворення моделі в форму, придатну для взаємодії, як правило з елементами інтерфейсу користувача. MVC часто представляють в веб-додатках, де представленням є HTML-сторінка та код, який збирає динамічні дані для сторінки.

– Controller – обробляє та реагує на події, зазвичай дії користувача, і викликає зміни на моделі.

AngularJS – це не бібліотека. AngularJS є повноцінним JavaScript, який охоплює розширення HTML у більш виразному та читабельному форматі. Це дозволяє відрендерити HTML спеціальною розміткою, яка синхронізується з чистим JavaScript. Якщо треба збільшити кількість існуючих додатків JavaScript або використовувати повну потужність структури для створення багатих та інтерактивних SPA, Angular може допомогти в цьому, написати більш чистий і більш ефективний код.

Angular дозволяє працювати в базовому HTML-документі з локальної файлової системи. Не потрібно жодного процесу створення веб-сервера або шаблону. Розширюваність Angular дозволяє створювати власні елементи та атрибути, які поширюють стандартний HTML-словник. Використовуючи Angular, можливо визначити, як відображається елемент, і призначити поведінку до нього. Це дозволяє створити бібліотеку власних компонентів для повторного використання.

AngularJS включає в себе основні принципи оригінального дизайну програмного забезпечення MVC в тому, як він створює веб-додатки на стороні клієнта. AngularJS не реалізує MVC в традиційному сенсі, а скоріше щось ближче до MVVM (Model-View-ViewModel).

Інноваційний підхід Angular полягає в тому, щоб залишатись як основний фреймворк для клієнтської сторони, а також Ангуляр має функції як для швидких прототипів, так і для широкомасштабних виробничих додатків.

Список використаних джерел

1. Freeman A. Pro Angular, 2nd Edition / Adam Freeman., 2017.

2. Shravan K. K. Building Modern Web Applications Using Angular / Kumar Kasagoni Shravan. – BIRMINGHAM – MUMBAI: Packt Publishing, 2017.

3. Addy O. Learning JavaScript Design Patterns [Електронний ресурс] / Osmani Addy // O'Reilly. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://addyosmani.com/resources/essentialjsdesignpatterns/book/#detailmvcmvp.

Романчук И. В.
Классический приватный университет, г. Запорожье
Научный руководитель – Гончаренко Ю. В.

MATLAB КАК ЯЗЫК ПРОГРАММИРОВАНИЯ

MATLAB – это высокоуровневый язык и интерактивная среда для программирования, численных расчетов и визуализации результатов. С помощью MATLAB можно анализировать данные, разрабатывать алгоритмы, создавать модели и приложения.

Язык, инструментарий и встроенные математические функции позволяют вам исследовать различные подходы и получать решение быстрее, чем с использованием электронных таблиц или традиционных языков программирования, таких как C/C++ или Java.

MATLAB широко используется в таких областях, как:

– обработка сигналов и связь,
– обработка изображений и видео,
– системы управления,
– автоматизация тестирования и измерений,
– финансовый инжиниринг,
– вычислительная биология и т. п.

Более миллиона инженеров и ученых по всем миру используют MATLAB в качестве языка технических вычислений.

MATLAB по сравнению с традиционными языками программирования (C/C++, Java, Pascal, FORTRAN) позволяет на порядок сократить время решения типовых задач и значительно упрощает разработку новых алгоритмов. Он представляет собой основу всего семейства продуктов MathWorks и являе-

тся главным инструментом для решения широкого спектра научных и прикладных задач, в таких областях как: моделирование объектов и разработка систем управления, проектирование коммуникационных систем, обработка сигналов и изображений, измерение сигналов и тестирование, финансовое моделирование, вычислительная биология и др.

Ядро MATLAB позволяет максимально просто работать с матрицами реальных, комплексных и аналитических типов данных и со структурами данных и таблицами поиска.

MATLAB содержит встроенные функции линейной алгебры (LAPACK, BLAS), быстрого преобразования Фурье (FFTW), функции для работы с полиномами, функции базовой статистики и численного решения дифференциальных уравнений; расширенные математические библиотеки для Intel MKL.

Все встроенные функции ядра MATLAB разработаны и оптимизированы специалистами и работают быстрее или так же, как их эквивалент на C/C++.

MATLAB предоставляет множество методов для анализа данных, разработки алгоритмов и создания моделей. Язык MATLAB включает в себя математические функции для инженерных и научных операций. Встроенные математические функции используют процессор-оптимизированные библиотеки, предназначенные для ускорения векторных и матричных вычислений.

Расширения MATLAB предоставляют специализированный функционал в таких областях как статистика, оптимизация, обработка сигналов, машинное обучение.

Сова Б. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. т. н., доцент Хрипко С. Л.

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗПІЗНАВАННЯ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СИГНАЛІВ ЗА ДОПОМОГОЮ НАКЛАДЕННЯ ВІКНА ХЕММІНГА

В наш час розпізнавання мови знаходить все нові й нові області застосування, починаючи з програм, здійснюючих перетворення мовної інформації в текст і закінчуючи бортовими приладами керування автомобілем.

Все різноманіття існуючих систем розпізнавання мовлення можна умовно розділити на наступні групи:

– програмні ядра для апаратних реалізацій систем розпізнавання мовлення;

– набори бібліотек, утиліт для розробки додатків, що використовують мовне розпізнавання;

– незалежні користувальницькі додатки, які здійснюють мовне розпізнавання та перетворення мови в текст;

– спеціалізовані програми, що використовують розпізнавання мовлення;

– пристрої, що виконують розпізнавання на апаратному рівні;

– теоретичні дослідження і розробки.

Завдання створення надійної системи розпізнавання мови, стійкої до шумів, з низькою частотою появи помилок, є однією з актуальних на сьогоднішній день. Технології розпізнавання мовлення з'явилися вельми давно. Особливо швидко розвиток технології розпізнавання мовлення отримали після появи пристроїв цифрової обробки, виконаних у вигляді мікросхем і дозволили створити відносно дешеві розпізнавачі, що працювали в режимі реального часу.

В результаті огляду існуючих методів та алгоритмів обробки голосових сигналів для реалізації програмного забезпечення в рамках роботи, було обрано напрямок розробки дикторозалежної системи розпізнавання голосових команд, на основі малого словника.

Вектор характеристик вхідного сигналу порівнюється з векторами характеристик шаблонів, що зберігаються у пам'яті, за допомогою алгоритму динамічного спотворення часу.

Для побудови вектора характеристик вхідного сигналу, за яким відбувається порівняння та винесення рішення про відповідність вхідного сигналу, до сигналу, що записаний до шаблону, використовується алгоритм швидкого перетворення Фур'є, що виконується над вхідним сигналом.

Для більш точного виділення характеристик сигналу застосовується накладання вікна Хеммінга на кожний кадр вхідного сигналу, та перекриваючий аналіз з надлишковістю кадрів, що перекривають один одного, що запобігає втраті інформації з кінців кадрів після накладення вікна Хеммінга.

Для порівняння вектора характеристик вхідного сигналу з шаблонами в пам'яті було використано алгоритм динамічного спотворення часу, який являє собою методику еластичного порівняння вектора спостережень з шаблоном, що зберігається.

Таким чином було розроблено систему розпізнавання речових команд на основі малого словника, підібрано оптимальне поєднання різноманітних математичних методів для кожного етапу процесу розпізнавання мовлення.

Якименко А. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. т. н., доцент Хрипко С. Л.

ДОСЛІДЖЕННЯ АЛГОРИТМІВ ТА ПОБУДОВА АНАЛІТИЧНОЇ МОДЕЛІ, ЩО РЕАЛІЗУЮТЬ ТЕХНОЛОГІЮ DATA MINING

Зберігання та аналіз цінних фінансових даних є важливим завданням будь-якого сучасного підприємства.

Досить часто виникає ситуація, коли данні накопичуються у досить "незручній" формі (електронні листи, WEB-сторінки, електронні таблиці, тощо). Тому необхідно прикладати додаткові зусилля, що до перетворення цих даних до того формату, яким оперує існуюча система.

Для надання необхідної для прийняття рішень інформації зазвичай доводиться збирати дані з кількох транзакційних баз даних різної структури та змісту. Основна проблема при цьому полягає в неузгодже-

рації раніше роз'єднаних деталізованих даних, що містяться в історичних архівах, накопичуваних в традиційних системах транзакційний обробки, що надходять із зовнішніх джерел, в єдину базу даних, їх попереднє узгодження і, можливо, агрегація.

Метою роботи було дослідження теоретичної основи алгоритмів Data Mining для побудови аналітичної моделі.

Data Mining – це процес виявлення у сирих даних раніше невідомих, нетривіальних, практично корисних та доступних інтерпретацій знань, необхідних для прийняття рішень у різноманітних галузях людської діяльності.

Виділяють п'ять стандартних типів закономірностей, відносно яких функціонують методи Data Mining:

- асоціація;
- послідовність;
- класифікація;
- кластеризація;
- прогнозування.

Дана модель використовує можливості алгоритму часових рядів. Застосування цього алгоритму обумовлено тим, що цей алгоритм, як найкраще підходить до такого типу даних, ключовими полями яких є часові відмітки.

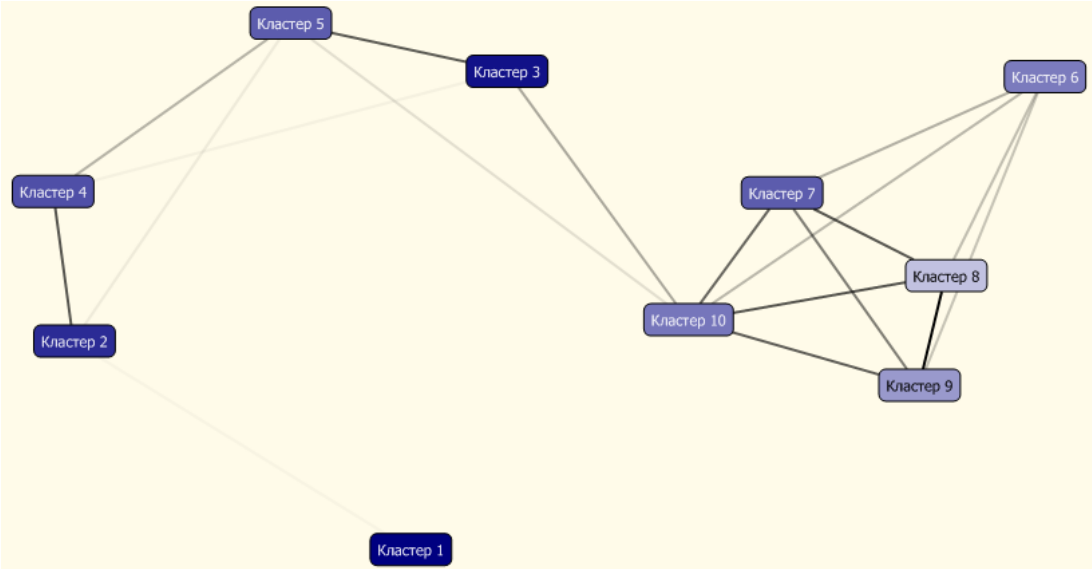

Рис. Модель алгоритму кластеризації даних

У результаті було отримано графічне відображення похідних даних, та графічне відображення отриманого прогнозу. Дана модель використовує можливості алгоритму кластеризації, що в свою чергу, допоможе у формуванні початкового уявлення про закономірності між показниками, було отримано схему наповнення кластерів та зв'язки між ними.

Didmanidze I. Sh., Kakhiani G. A., Didmanidze D. Z., Dumbadze Z.
Batumi Shota Rustaveli State University, Georgia

STRATEGIES FOR LEARNING ARTIFICIAL NEURAL NETWORKS BUILT ON RADIAL-BASE FUNCTIONS

Basic architecture of neuronal networks based on radial base functions implies the existence of three different functional load layers in the neuron network. The input layer consists of sensory elements connecting the network to the outside world. The second layer is the only hidden layer of the network. It performs nonlinear transformation of the input layer in a hidden space. The hidden space has a larger dimension than the input one in most realizations. Mathematical justification for consistent use of nonlinear and linear transformation is given in the present work. It is also important to note that the dimension of the hidden space is directly related to the networking characteristics of the "entrance-exit" smooth reflection. The higher the dimension of the hidden layer is the more accurate the approximation is.

The family of artificial neural networks built on radial base functions is so extensive that it allows to reflect any smooth function on a bounded set with a sufficiently high accuracy.

Suppose $G{:}R^{m_0} \to R$ is a bounded, continuous and integrated function, so that $\int_{R^{m_0}} G(x)dx \neq 0.$

Suppose G_G is a family of artificial neural networks built on radial base functions containing $G{:}R^{m_0} \to R$ and it has the following form:

$$\mathbf{F}(x) = \sum_{i=1}^{m_1} w_i G\left(\frac{x - t_i}{\sigma}\right),$$

where $\sigma > 0, w_i \in R$ ов $t_i \in R^{m_0}, i = 1,2, \ldots, m_1$. Then, the following theorem on the universal approximation of functions is performed with radial base functions:

For any continuous function $f(x)$ there is such a neuron network $\{t_i\}_{i=1}^{N}$ built on radial base functions with centers and a total width $\sigma > 0$, where the function $F(x)$, realized by this network, is the nearest to the function $f(x)$ norm $L_p, p \in [1, \infty]$.

Networks, built on radial base functions, as well as a multilayer perceptron represent an example of direct distribution of neuron networks. Both of them are the universal approximators. Thus, there is always such an artificial neuron network built on radial base functions that can imitate multilayer perceptron's work (and vice versa). But these two types of network differ in several important aspects.

1. Networks, built on radial base functions, have one hidden layer, when a multilayer perceptron can have a large number of hidden layers.
2. Normally, multilayer perceptron neuronal elements, located in the hidden and output layers, use the same model of neuron. The hidden layer elements of the neuronal network built on the other radial base functions may differ from the elements of the layer. On the other hand, the hidden layer elements of the neuronal network built on the radial base functions may differ from the elements of the output layer.
3. The hidden layer of the neural network built on radial functions is nonlinear when the output layer is composed of linear elements. At the same time, the hidden and outline layer of the multilayer perceptron is nonlinear. If the multilayer perceptron is used for nonlinear regression tasks, the output layer nodes chose linear neurons.

The paper deals with the strategies for learning artificial neural networks built on radial-base functions to predict the time series of quoting international stock market issuers.

References

1. Didmanidze I., Kakhiani G., Dumbadze Z. On the Issue Of Choosing the Neuron Adaptive Educational Speed In the Last Hidden Layer Of a Neural Network. XXX international conference PROBLEMS OF DECISION MAKING UNDER UNCERTAINTIES (PDMU-2015). ABSTRACTS. August 14–19, 2017, Vilnius, Lithuania. p. 41.

2. Didmanidze I., Kakhiani G., Didmanidze D. Modeling the time series dynamics with artificial neuron network. 13 th International Conference THEORETIKAL AND APPLIED ASPECT OF PROGRAM SYSTEMS DEVELOPMENT. TAAPSD'2016. Proceeding. 5-6 December 2016 y. Kiev. p. 300-302.

3. Didmanidze I. Sh., Kakhiani G. A., Didmanidze D. Z. Neuron network modeling for finance data series Forecasting. XXVIII international conference PROBLEMS OF DECISION MAKING UNDER UNCERTAINTIES (PDMU-2016). ABSTRACTS. August 25-30, 2016. Brno, Czech Republic. P. 37-38.

Didmanidze M. I.
Batumi Shota Rustaveli State University, Georgia

MANAGEMENT OF STUDENT LOAD CREDIT SYSTEM AND ITS COMPUTER SOFTWARE

Obviously, the approach, based on learning outcomes, gives an opportunity to evaluate the skills acquired in informal educational environment and to assign credits; consequently, to recognize the credits for the purpose of granting qualification. Although, we positively appreciate the Bologna process and the credit system offered by it, we do not consider that everything works correctly and the educational transformations are successful. This is certainly not the case.

Like many others, the given area of innovation also faces some problems, the solution of which requires conducting scientific researches, the analysis of the obtained results and the development of new options. Therefore, we would like to draw attention to the factor, determining the process of education and student mobility, i. e. the introduction of the European system of transfer and accumulation of credits, its practical implementation.

Credit system management, as a component of educational reforms, is one of the main innovative problems in the development and implementation in practice of the so-called Bologna Process of Education of European Countries. Thus, first of all, it is necessary to establish a link between the introduction of credits and the general logic of educational system reforms, to determine its topicality and scientific basis of management.

It is well known that the Bologna process is an attempt to create a system of a common European educational space that will be competitive in relation to the education sphere of other countries in the conditions of XXI century civilization.

On the basis of the analysis of various scientific literary sources, there were outlined the necessary measures to adopt modern education and to improve its quality; the inevitability of establishing relevant objectives and directions for its implementation.

In this context, it is necessary to bring all the actually active educational programs into line with the basic type and level of education.

One of the interesting demands of the Bologna process is the creating a common framework of educational specialization, i. e. a common European list, with the relevant quality and qualification of education.

It is necessary for the individuals, received education in one country, to be able to work in another country without any problems. The student, willing to study abroad, should know in advance what higher institution and faculty he can choose, which one is the desired and acceptable for his personal needs. As for an employer, he should be given an opportunity to find out which field and position this or that person is prepared for.

A computer program has been compiled for their calculation.

The given article deals with all the above mentioned issues.

References

1. Didmanidze I., Imnaishvili G., Didmanidze M. An Educational Credit And Its Meaning. XXX international conference PROBLEMS OF DECISION MAKING UNDER UNCERTAINTIES (PDMU-2017). ABSTRACTS. August 14–19, 2017, Vilnius, Lithuania. p. 40.

2. Didmanidze I. Sh., Didmaidze M. I. MANAGEMENT BASIS OF STUDENT LOAD CREDIT SYSTEM. XXIX international conference PROBLEMS OF DECISION MAKING UNDER UNCERTAINTIES (PDMU-2017). ABSTRACTS. May 10-13, 2017. Mukachevo, Ukraine. P. 36.

Dzhanelidze O. M.
Batumi Shota Rustaveli State University, Georgia

DEPENDENCE OF CONCENTRATION OF ACCEPTORS FROM THE SPEED OF GROWTH AND ULTRASOUND FIELD AND ITS COMPUTER SOFTWARE

The substrate material differs from each other in the concentration and distribution of charged and electrically neutral centers, as well as in the values of internal voltage. As a result, the LLAVLA (Localization of the Longitudinal Acoustic Vibrations of Lattice Atoms), the excited DCs (Deep Centers) of growth surface generate an ultrasonic wave of high intensity in space above the growth surface.

The paper deals with the model of the dependence of the complexes concentration, for example, acceptors of the type ($Ga_{As}^{-2}V_{As}^{+})^{-}, (Ga_{As}^{-2}Si_{Ga}^{+})^{-}, (In_{P}^{-2}V_{P}^{+})^{-}$ on the growth rate and the ultrasonic field. The concentrations of neutral vacancies As and Ga can be determined by the formulas: $K_1 P_{As2}^{-0,5} P_{GaCl}$ and $KP_{As2}^{0,5} P_{GaCl}^{-1}$, respectively. In a more general form, it can be assumed that $\left[V_{Ga}^{x}\right] = K_1\Theta_2 / \Theta_1, \left[V_{As}^{x}\right] = K_{11}\Theta_1 / \Theta_2$ where $\Theta_1 and \Theta_2$ are the degrees of filling of the growing surface with gallium monochloride and arsenic, respectively, depending on the excitation state of the DC of substrate [1]. Θ_1 determines the rate of growth of the layer $\Theta_1 =$ v. T. o.: $\left|V_{As}^{x}\right| / \left|V_{Ga}^{x}\right| = K_{11}\Theta_1^2 / K_1\Theta_2^2 = K \cdot v^2 / \Theta_2^2$. The degree of filling the surface of the growing layer with arsenic weakly depends on P_{GaCl} at low pressures of gallium monochloride when $P_{GaCl} = \Theta_1$. In this case we have: $\left[V_{As}^{x}\right] / \left[V_{Ga}^{x}\right] = K_{111} \cdot v^2$. At large values P_{GaCl}, when the growth rate reaches a maximum value, Θ_2 reduces and the dependence $\left[V_{As}^{x}\right] / \left[V_{Ga}^{x}\right]$ on v becomes more complicated. Using the expressions we receive: $\left[\left(Ga_{As}^{-2}Si_{Ga}^{+}\right)^{-}\right] = K \cdot a_{Si} \cdot \Theta_1^2 / \Theta_2 = Ka_{Si} \cdot v^2 / \Theta_2$. Here a_{Si} – the silicon concentration is determined by taking into account the openness of the system [2], Thus, the concentration of acceptors in undoped GaAs layers obtained by chloride or chloride-hydride methods depends on the growth rate-v, the degree of filling of the growing surface with arsenic (phosphorus), the silicon concentration and the content of the compound of the type SiAs, SiP in the VGP.

The growth rate is largely determined by the level of excitation of the DC of the substrate and the VGP molecules that depend on the LLAVLA. The effect of the LLAVLA is more significant in GaAs than InP because at 300 ^{O}K the average energy of longitudinal acoustic phonons in InP, equal to $\hbar\omega_{LA}$ = 0.011 eV, is less than in GaAs ($\hbar\omega_{LA} = 0{,}028$ eV). The redistribution of energy between atoms in GaAs is more significant than in InP because of the approximate equality of the masses of the main atoms in GaAs and their huge difference in InP. The average energy of the corresponding phosphorus atoms is much less than the average energy of As atoms, since the mass of the atom P is much smaller of the mass of the In or As atom and because the average energy of the longitudinal acoustic vibrations of the lattice atoms in InP is almost twice less than in GaAs. The quantum-mechanical interaction between them and the excited DCs of the epitaxial structure affects the transition of the impurity to the growing epitaxial layer. For example, the DMQT in Ge is not large and, therefore, its interaction with the substrate is weak as well. As the pressure increases, the mass transfer decreases due to an increase in the collision frequency of the atoms. The small potential of the dispersion interaction and the increasing scattering of atoms or molecules of the VGP, cause a strong dependence on the pressure, for example, for the atoms of group IV.

Consequently, the concentration of the DC in the undoped layers depends on the ultrasonic field of the excited DCs of the substrate. In this case, one of the main acceptors are: $(Ga_{As}^{-2}V_{As}^{+})^{-}, \left(Ga_{As}^{-2}Si_{Ga}^{+}\right)^{-}$ and $\left(In_{P}^{-2}V_{P}^{+}\right)^{-}$. The complexes $\left(Ga_{As}^{-2}V_{As}^{+}nV_{Ga}nV_{As}\right)^{-}$ and $\left(nV_{In}^{-}nV_{P}^{+}In_{P}^{-2}Si_{In}^{+}\right)^{-}$, where n is an integer, generalize the structure of such centers.

A computer program has been compiled for their calculation.

References

1. Dzhanelidze, O. M. Mathematical model of excitation of GaAs centers. THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF BUILDING PROGRAM SYSTEMS. TAAPSD'2015. Proceedings of the conference. December 23–26, 2015. Kiev, pp. 205-206.

2. Dzhanelidze Otar. Mathematical model of the pumping of Deep Centers by the Energy of Acoustic vibrations of Lattice Atoms. 13th International Conference THEORETICAL AND APPLIED ASPECTS OF PROGRAM SYSTEM DEVELOPMENT. TAAPSD'2016. Proceeding of the conference. 5-9 December 2016. Kiev, p. 295.

Turmanidze T. O.
Batumi Shota Rustaveli State University, Georgia

LONG-TERM STRENGTH OF CONCRETE FROM THE POSITIONS OF ADSORPTION THEORIES OF CREEP OF SOLIDS AND ITS COMPUTER SOFTWARE

Long-term destruction is a natural physical process peculiar to all creep materials, including concretes. There are various methods for evaluating long-term strength. The direct one represents the testing of several twin-samples at different voltages and constructing the "voltage – time to destruction" graph from which the long-term strength for a given loading time is found by interpolation or extrapolation.

At the same time, theoretical studies allow a more differential approach to determining the long-term compressive strength. In this case the attraction of mechanized destruction to the description of the long-term resistance of concrete is considered to be prevailing. The following dependence is represented in formula [1]

$$R_e^{(t)} = R(t)m(t,t_0)\sqrt{\frac{E(t_0)}{E(t)}\frac{1}{1+E(t)C(t,t_0)}} \quad (1)$$

In the right part of the expression, the factor (1) before a root reflects an increase in strength of concrete in time due to hydration processes of cement stone, taking into account the additional influence caused by long-term compression (a function $m(t,t_0)$ for heavy concrete $m(t,t_0)$ =1,1–1,2). On the contrary, the radicand reflects a decrease in strength in time due to the development of cracks caused by creep.

It follows from the expression (1) that a character of the decrease in the long-term strength of concrete in time, depends on how strongly the creep of the material is manifested. If it is weakly expressed, then the reduction in the long-term strength should be small. For a limiting case, when a material has the properties of an elastic body (i. e. there is no creep), it is possible to obtain from expression (1):

$$R_e(t) = R(t)m(t,t_0) \quad (2)$$

that is, a decrease in the long-term strength due to creep is not observed in this case and an equation (1) describes the growth of the short-term strength of the material R (t) in time.

Thus, in any case, the long-term strength of concrete is determined by the fact that it depends on many factors and can significantly differ from the generally accepted approximate volume of 0.8.

The study of the long-term strength of concrete is related to the universal graph of performance indicators of concrete in time, based on the adsorption theory on the nature of linear creep of concrete [2, 3].

The analysis of this graph shows that the greater the strength of concrete is, the stronger its endurance limit R_r is. A the same time the ratio of the short-term strength R to the endurance limit R/R_r remains constant until the end of the growth of concrete strength and when R_t is reached, the endurance limit R_t tends to the long-term strength of the concrete R_e.

A computer program has been compiled for their calculation.

References

1. Zaitsev Y. V. "Mechanics of destruction for builders" M. 2016.
2. Turmanidze T., "Complex influence of operational conditions on physical and mechanical characteristics of concrete" The abstract of a thesis. Tbilisi 1996.
3. Turmanidze T., Didmanidze I. Mathematical model for forecasting the long-term strength of concrete // International technical and economic journal. M. 2010. – No. 1.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ В ГУМАНІТАРНІЙ, ДУХОВНІЙ ТА ОСВІТНІЙ СФЕРАХ

ГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬСТВА: МИНУЛЕ ТА СУЧАСНЕ

Андрющенко К. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. пед. н., доцент Облєс І. І.

ВПЛИВ ІГРОВОЇ ІНДУСТРІЇ НА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

У наш час складно знайти підлітка, який би не був пов'язаний з комп'ютерними іграми, і дуже важко заперечувати те, що ігрова індустрія є невід'ємним елементом дозвілля в житті молодого покоління, адже геймерів в світі вже понад півтора мільярда і їх кількість весь час зростає. На сьогоднішній день комп'ютери стрімко впроваджуються в людське життя, займаючи важливе місце в нашій свідомості. Разом з появою комп'ютерів з'явилися і комп'ютерні ігри, які відразу знайшли масу шанувальників. Сучасне підростаюче покоління, за рахунок комп'ютерних ігор, отримало додаткову можливість розвивати свій інтелект, логічне мислення та уяву у різний спосіб. У бурхливому суспільстві XXI ст. розвинена інтелектуальна гнучкість забезпечує пристосованість до нових, несподіваних реалій. Ігри, в свою чергу, виконують функцію соціалізації молоді в постіндустріальному суспільстві, помічника і провідника. Та комп'ютерні розваги мають і іншу сторону. Одним з наслідків може бути надмірне захоплення цією сферою соціального життя, відхилення незміцнілої психіки, що супроводжуються підвищеною чутливістю до зовнішніх подразників (агресивністю), поява почуття уявної переваги над оточуючими, зубожінні емоційної сфери і т. д. В якості наслідків можливе звуження кола інтересів підлітка, прагнення до створення власного світу, відхід від реальності, соціальну ізоляцію і труднощі в міжособистісному спілкуванні.

Існує ряд досліджень, присвячених питанням так званої комп'ютерної залежності. Страждають від неї не тільки діти. Встановлено ознаки інтернет – залежності: звуження діапазону діяльності, прагнення постійно модернізувати свій комп'ютер, читання спеціалізованих журналів. Інший критерій – втрата контролю за часом, різке зниження інтересу до роботи, виникнення складнощів у відносинах з друзями. В "групу ризику" входять, перш за все, холостяки й безробітні, тобто люди, які мають проблеми в житті.

Комп'ютерні ігри займають вагому частину у реальному житті в нашому НЕ віртуальному просторі. Для когось – це просто спосіб згаяти вільний час, для когось – щоденний ковток емоцій після трудового та навчального дня, але більшість людей оцінюють ігри, не відштовхуючись від їх позитивних або негативних якостей, а за своїми особистими уподобаннями, які, частіше за все, спираються на особливості жанрів, або ж відношення до ігор в цілому. До бпоширених жанрів відносяться:

– Shooter – велика кількість видів зброї, безліч ворогів, опосередкований сюжет і основна увага на швидкість реакції і точність – це шутер.

– Arcade (Аркада) – ігри, в яких гравцеві доводиться діяти швидко, покладаючись в першу чергу на свої рефлекси і реакцію.

– РПГ (RPG "Role-Playing Game") – жанр, де основою ігрового процесу є послідовне виконання якоїсь ролі. Гравець бере під контроль певного героя або героїню, з набором стандартних навичок, характеристик і умінь, відточує і розвиває їх, взаємодіючи з навколишнім світом створюючи свою історію.

– Simulation (симулятори) – гра-симуляція. За допомогою комп'ютера імітується управління будь-яким складним технічним системою.

– Strategy (стратегії) – вкрай багатогранний жанр, невід'ємною частиною якого є сильний акцент на вміння гравця продумувати свої дії наперед, прораховувати ходи супротивника та розставляти пріоритети в своїх діях.

На сьогодні ігри зі способу провести час перетворилися у велике соціальне явище, якому були потрібні нові засоби спілкування і комунікації, якими і стали, так звані, сервіси мережевої дистрибуції Steam, Battlenet, і т. д., на яких окрім обміну досвідом, пошуку соратників і однодумців, є можливість реального заробітку (призові фонди доходять до десятків мільйонів доларів).

І яке б не було ставлення до відеоігор у різних верств населення, на них існує соціальний попит, який породжує пропозицію і впливає на формування світогляду сучасної людини. Відповідно, необхідно свідомо ставитися до цього явища щоб запобігти відчуженню, і не втрачати зв'язок з реальністю.

Білоусов А. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. пед. н., доцент Облєс І. І.

РЕЛІГІЙНІСТЬ СПРАВЖНЯ І ВДАВАНА

На сьогоднішній день населення Землі становить близько 7 млрд. осіб і кожен має природні духовні та матеріальні потреби. Однією з головнихдуховних потреб є віра, яку задовольняє інститут релігії, незалежно від віросповідання. Більшість з послідовників релігійних вчень – адептів –вірять в доброго, люблячо-

го та милосердного Бога. Будь яка зі світових чи національних релігій побудована на засадах людяності, слідування яким гарантує життя у благополучному суспільстві.

Отже слідуючи настановам віри, особистості теж повинні відповідно ставати більш добрими та більш милосердними. Виникає складне питання: якщо на землі так багато віруючих, то чому ж не припиняються війни, гинуть абсолютно безвинні люди? Чому хтось викидає їжу, а десь помирають від голоду? Чому ж у когось є все, а дехто – не має навіть елементарних умов для нормального життя (житла, одягу тощо)? Чому на планеті екологічна криза, яка не в останню чергу спричинена саме антропогенними факторами?

Цей список питань, на жаль, можна ще продовжувати. Проаналізуємо це цікаве й непросте питання: чому в світі так багато зла, коли більшість людей на землі віруючі, які апріорі повинні бути добрими, милосердними до інших, які повинні піклуватися про навколишнє середовище і думати не лише про себе?

Можливо причина у тому, що на планеті, крім віруючих, є атеїсти, і саме у них знаходяться механізми впливу та влада. Саме ця меншість не дає змоги реалізувати свої добрі наміри та гуманні плани на благо суспільства. Але кількість не завжди гарантує якість. Так, на прикладі Папи римського, як голови римо-католицької церкви з близько 1,25 млрд послідовників, ми бачимо, що і релігійні діячі мають достатній вплив на світову геополітику. Тому причина не у відсутності віруючих у владних структурах

Можливо причина у тому, що дехто використовує релігію лише як засіб збагачення, а не слідування Божим принципам. І тоді вірним стає вислів: “Хочеш стати багатим – відкрий свій бізнес, а хочеш стати дуже багатим – придумай свою релігію”. Насправді, сучасні релігійні напрями перетворились на релігійні фінансові піраміди, де головне – гроші, коштовності, маєтки, а не духовні надбання.

Також можна розглянути позицію, що релігія потрібна не лише для того, щоб зробити цей світ кращим за Божим задумом, а для маніпуляції довірливими людьми, використанням їх у власних інтересах. Тобто, людина є об’єктом історичного процесу і обслуговує “вищі” цілі (релігія – є опій народу).

А можливо, причина більш банальна, багато віруючих тільки відносять себе до тієї чи іншої конфесії, а насправді віра в Бога для них – це формальність, а їх мотиви та спосіб життя свідчать про інше. Релігія для них дорівнює ”клубу за інтересами”, де гарно проводиш час з однодумцями, або можеш розраховувати на матеріальну допомогу чи іншу вигоду, і не більше.

Насправді – причини різні, і всі вони – далекі від людяності та добра. Підсумовуючи, звертаємося до тих, хто щиро вірує в Бога і намагається жити за Божими законами та принципами: “Яка б не була причина розповсюдження зла та несправедливості на Землі, саме ви продовжуйте робити цей світ кращим!

Можливо, у масштабах планети не вдасться повністю щось змінити, але світ навколо себе можна покращити, втілюючи свої добрі наміри, гуманні принципи, Божі задуми, піклування про природу і людей. Змінюючи мікрокосм – ми впливаємо на макрокосм в цілому.

Віннік Н. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. політ. н., професор Северинюк В. М.

ДО ПИТАННЯ СТВОРЕННЯ АНТИКОРУЦІЙНОГО СУДУ В УКРАЇНІ

Наявність професійної і незалежної судової системи є однією з основних запорук існування правової держави. Причому, така система покликана виконувати два надважливих завдання: з однієї сторони гарантувати належне застосування законів та слугувати запобіжником від сваволі органів влади, а з іншої – забезпечувати невідворотність покарання для правопорушників.

В Україні стартувала антикорупційна реформа, прийнято закон про запобігання корупції. Створено спеціальні антикорупційні органи – Національне агентство з питань запобігання корупції (**НАЗК**), Національне антикорупційне бюро України (**НАБУ**), Спеціалізована антикорупційна прокуратура (**САП**). Чиновники зобов’язані подавати декларації, про свої прибутки.

У правовій державі, якою проголосила себе Україна, останнє слово має належи саме суду.

На часі створення антикорупційних судів в Україні, покликаних розвантажити суди загальної юрисдикції та пришвидшити розгляд справ про корупцію.

Запитання, однак включаєте, що практика створення таких судів серед європейських країн є малопоширеною: вони існують лише в Хорватії, Словаччині та Болгарії – і не завжди забезпечують бажані результати.

У той же час, подібні суди є достатньо ефективними в середньо- і висококорумпованих країнах світу, до яких належить і Україна.

Старт судовій реформі дало прийняття Закону “Про судоустрій і статус суддів", який набув чинності 30 вересня. Саме цим документом передбачено створення Вищого антикорупційного суду –ст.31 Закону.

1 лютого 2017 року в стінах парламенту було зареєстровано проект закону № 6011 “Про антикорупційні суди”, у якому прописано не тільки завдання та структуру антикорупційного суду, але й механізми відбору самих “антикорупційних суддів”. А вже 22 лютого Комітет Верховної Ради з питань протидії та запобігання корупції схвалив цей законопроект.

Основними тезами вищезазначеного документа є:

1) Створення системи антикорупційних судів у складі Вищого антикорупційного суду та Антикорупційної палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду України (далі – Антикорупційна палата), яким будуть підслідні справи НАБУ та САП;

2) Вищий антикорупційний суд складається не більше як з 70 судів та здійснює правосуддя як суд першої інстанції у справах, підслідних НАБУ;

3) У Вищому антикорупційному суді рішенням зборів суддів цього суду утворюються палата слідчих суддів, апеляційна палата та інші судові палати. Кількісний та персональний склад судових палат визначають збори суддів Вищого антикорупційного суду;

4) Антикорупційна палата (не менше як 30 судів) діє для перегляду вироків та ухвал Вищого антикорупційного суду, якими було закінчено розгляд справи по суті, у Касаційному кримінальну суді Верховного Суду;

5) Антикорупційна палата має адміністративну автономію в межах Верховного суду та Касаційного кримінального суду Верховного Суду;

6) Суддею антикорупційного суду може стати громадянин України, не молодший за 30 і не старший за 65 років, який володіє державною мовою, має вищу юридичну освіту і досвід роботи в суді, прокуратурі, в науці або ж працював адвокатом не менше 10 років, і який здав іспит та пройшов співбесіду;

7) В основному процедура відбору антикорупційних суддів залишилася ідентичною для суддів Верховного Суду. Однак є і нововведення. Для антикорупційних суддів буде діяти спеціальна комісія, до якої можуть входити і міжнародні експерти. У відборі суддів в антикорупційні суди також братиме участь Громадська рада доброчесності.

Тепер своє рішення стосовно цього документа повинен прийняти профільний парламентський комітет з питань правової політики і правосуддя. Далі рішення усього парламенту.

Дібровська В. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. пед. н., доцент Облєс І. І.

ЖИТТЯ, СМЕРТЬ, БЕЗСМЕРТЯ – ВІЧНІ ТЕМИ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ЛЮДСТВА

Про них міркували пророки й основоположники релігій, філософи і моралісти, діячі мистецтва і літератури, педагоги й медики. Навряд чи знайдеться доросла людина, що рано чи пізно не задумалася б про зміст свого існування, смерть і досягнення безсмертя. Ці думки приходять до дітей і молоді. Про це говорять проза, драми і трагедії, листи та щоденники. Тільки раннє дитинство чи старечий маразм рятують людину від необхідності рішення цих складних питань.

Життя… Ніби одне слово, але таке глибоке і багатогранне для кожного. Напевно містить в собі внутрішній і навколишній світи, які переплітаються і наповнюються різноманітними барвами: яскравими і похмурими. Але, не зважаючи на ці кольори, люди прагнуть зберегти смак життя, намагаються помічати найдрібніші речі і події, які б приносили щастя й радість: небо, сонечко, хмаринка, квітка, дерево, тваринка. Тоді – ти щасливий, а поразки грандіозного і неосяжного формату залишаються осторонь. Завдяки таким простим речам, життя людини наповнюється неймовірними і незабутніми почуттями, емоціями, переживаннями. Людина готова відкриватись світу, йти вперед і досягати своїх цілей.

Як написав Гюго: “Наше життя – мандрівка, ідея – путівник. Немає путівника, і все зупиняється. Мета втрачена, і сил як не бувало”. Дійсно, все життя ми мандруємо, відкриваємо самих себе, навколишній світ, перетинаємо кордони можливостей і територій. “Життя – це мить. Його не можна прожити спочатку на чернетці, а потім переписати в чистовик”, – сказав Антон Чехов.

Кожна людина є автором свого життя, долі, має мрії і прагне їх здійснити, хоче спробувати все на цьому світі, щоб потім було що згадати і дійсно пишатись тим, що залишив частину своєї душі та праці на Землі.

Врешті-решт, Пауло Коельо підтверджує: “Життя – це те, що люди більше всього прагнуть зберегти і менше всього бережуть. І воно занадто коротке щоби можна було дозволити собі розкіш прожити його так кепсько”.

Смерть… Немає такої епохи, коли б її таємниця не бентежила людство. Смерть – випробування будь-якого сенсу, перед нею людина повинна зрозуміти: навіщо живе, чи дійсно її існування є життям… Знання про смерть, роздуми про неї необхідні для життя. Смерть спонукає до питання: “Що таке життя?”. Говорячи про одну людину, смерть – це небажане явище, характеризується зі смутком, трагедією, скорботою.

А якщо говорити про людство, то смерть – невід’ємна частина його існування, тому що все на планеті має початок і кінець. Одні помирають, інші народжуються, щоб продовжити справи своїх предків, розвиватись і творити нове в цьому світі. Кожне покоління робить свій внесок у скарбницю культури і кожна людина бере в ньому участь. В цьому вже полягає безсмертя людства.

Безсмертя… Століттями кращі уми людства намагалися і намагаються хоча б теоретично, спростувати безумовну кінцівку життя людини, довести, а потім і втілити в життя реальне безсмертя. З цього погляду людина повинна жити вічно, знаходячись у постійному розквіті сил. Людина не може змиритися з тим, що саме їй доведеться піти з цього чудового світу, де кипить життя. Але навіть знаючи, що живуть не вічно, люди відкладають справи на завтра, на потім. А можливо треба більше цінувати час?

Життя – це випробування; здатність переборювати самих себе, свої страхи; але це й можливість робити, створювати щось надзвичайне. В цьому полягає вся привабливість, цікавість життя, його суть та мета. Тому не варто задумуватись над безсмертям, а просто цінувати кожну прекрасну хвилину.

Чому люди знову й знову звертаються до цих складних питань? Тому що це – вічні проблеми, над якими завжди, поки існує Земля, будуть замислюватися люди. Постійно накопичується новий соціальний і моральний досвід і виникає необхідність знову ставити питання, давати їм нове рішення. А соціальний і моральний досвід XX ст. дав особливо багато матеріалу для узагальнення та нового осмислення питання щодо цінності життя і смерті.

Ильгова Е. Н., Пашкевич И. С.
ЧУ “Академия “Болашақ”, г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – к. пед. н. Коростелева Н. А.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ПОНЯТИЯ “ГЕНДЕР”

Центральным направлением в настоящее время в педагогике является личностно-ориентированный подход к каждому ребенку. В результате этого, на первое место выступает проблема учета гендерных особенностей дошкольников. По утверждению И. С. Кона, полноценное формирование личности ребенка

не может осуществляться без учета психологических особенностей его пола, и самая первая категория, в которой ребенок осмысливает свое “Я” – это половая принадлежность [1].

Половая идентичность не сводится лишь к обладанию внешностью мужчины или женщины. Формирование половой идентичности происходит под влиянием развития биологических предпосылок, закономерностей половой дифференциации в ходе половой социализации. Ее важнейшие элементы – личностные и половые характеристики родителей, в том числе их половая идентичность и ролевые модели, пол ребенка, представления родителей о том, каким должен быть ребенок данного пола, особенности институтов социализации [2]. Термин гендерная идентичность означает представления личности о себе как о мужчине или о женщине (или реже – как о том и другом, либо ни один из них). Это понятие тесно связано с понятием гендерной роли – внешних проявлений личности, которые отражают гендерную идентичность. Гендерная идентичность – более широкое понятие, результат сочетания внутренних, внешних факторов и факторов окружающей среды; гендерная роль проявляется в обществе посредством таких наблюдаемых явлений, как поведение и внешний вид [3].

Само определение, гендерного подхода по-разному трактуется педагогами и психологами. Обращаясь к литературе можно обратить внимание, что гендер или гендерные отношения – это социальные последствия разделения людей по признакам пола. Таким образом, под термином “гендер” подразумевается социально-психологический пол человека, совокупность его психологических характеристик и особенностей социального поведения, проявляющихся в общении и взаимодействии.

Свою трактовку понятия “гендер” проводит Н. И. Абубакирова с помощью лингвистического анализа, определяя “гендер” через некое социальное отношение. По ее мнению, “гендер” это социокультурное происхождение различий мужчин и женщин. В. Д. Шапиро определяет гендер как осознанное значение пола, социокультурная манифестация факта пребывания мужчиной или женщиной, освоенные характеристики, ожидания и модели поведения.

Итак, соотношение понятий пола и гендера в традиционном ключе предстает в следующем виде: биологический пол – это данность, а гендер – это достигаемый социальный статус, который связан с исполнением определенных социальных ролей. В процессе социализации пол становится гендером – личностным атрибутом, который рано фиксируется (приблизительно в пятилетнем возрасте) и затем остается неизменным и неотчуждаемым.

Список использованных источников

1. Кон И. С. Половые различия и дифференциация социальных ролей.– М., 2009. – С. 763–776.
2. Андреева Т. В. Семейная психология / Т. В. Андреева – СПб. Речь, 2004. – 414с.
3. Теория и методология гендерных исследований. М.: МЦГИ, 2001. – 233с.

Лаптєва Т. А.
Класичний приватний унверситет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. політ. н. професор Северинюк В. М.

“PACTA ET CONSTITUTIONES” 1710 Р. – ВИДАТНА ПАМ’ЯТКА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНО-ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ

Після поразки під Полтавою у червні 1709 р. шведський король Карл XII та український гетьман І. Мазепа з рештками своїх військ відступили на південь, на територію Туреччини, у м. Бендери (нині – Республіка Молдова), де невдовзі І. Мазепа помер. На козацькій раді 5 квітня 1710 р. гетьманом України був обраний Пилип Орлик – генеральний писар в уряді Мазепи. Цього ж дня на раді було також оголошено і прийнято “Pacta et Constitutiones”.

“Конституція Пилипа Орлика” – договір гетьмана Війська Запорозького Пилипа Орлика зі старшиною та козацтвом Війська, який визначав права і обов’язки усіх членів Війська та був затверджений шведським королем Карлом XII. Написаний латиною і староукраїнською. Складається зі вступної частини та 16 статей. За оцінкою істориків, документ є однією з перших конституцій світу.

Реального застосування не мала, оскільки була написана в умовах вигнання. Повна назва документа – “Договір та Установлення прав і вольностей Війська Запорозького та всього вільного народу Малоросійського між Ясновельможним гетьманом Пилипом Орликом та між Генеральною старшиною, полковниками, а також названим Військом Запорозьким, що за давнім звичаєм і за військовими правилами схвалені обома сторонами вільним голосуванням і скріплені найяснішим гетьманом урочистою присягою”. Сучасна поширена назва походить від скороченої латинської назви “Pacta et Constitutiones legum libertatumque Exercitus Zaporoviensis”.

Вступна частина викладала історію українського народу та Війська Запорозького: Україна втратила свою незалежність у боротьбі з Польщею; Б. Хмельницький відновив незалежність; Московське царство порушило взяті на себе зобов’язання щодо України, тому Військо Запорозьке змушене відстоювати права українців збройним шляхом; І. Мазепа був захисником інтересів України, Карл XII – “покровитель і протектор України”.

Основний зміст Конституції: Україна – суверенна держава під протекторатом Швеції; державною релігією є православ’я; територія Україна складається з Чернігівського, Київського та Брацлавського воєводств; влада поділяється на 3 гілки: законодавчу (Генеральна рада), виконавчу (Гетьман і Генеральна Старшина) та судову (Генеральний суд); уряди полковників і сотників є виборними; передбачався соціальний захист козацьких вдів та сиріт, які звільнялися від податків та повинностей.

Законодавча влада надається Генеральній Раді, що виконує роль вищого органу влади, до якої входять генеральні старшини, цивільні полковники від міст, генеральні радники, полкові старшини, сотники та представники від Запорозької Січі (стаття 6). Гетьману належало скликати Генеральну Раду тричі на рік – в січні (на Різдво Христове), квітні (на Великдень) і жовтні (на Покрову). На розгляд Генеральної Ради виносилися питання безпеки держави, суспільного блага, інші громадські справи. Вона мала заслуховувати звіти гетьмана, питання про недовіру йому, за поданням гетьмана обирати генеральну старшину.

Найвищу виконавчу владу мав гетьман, влада якого була довічною. У період між зборами Генеральної Ради разом з Генеральною Старшиною виконував її повноваження. Можливості гетьмана і його владні повноваження було значно обмежені статтями 6, 7, 8 та ін. Відповідно до цих положень гетьман не мав права самочинно розпоряджатися державним скарбом та землями, проводити власну кадрову політику, вести самостійну зовнішню політику та листування. Йому також було заборонено створювати власну адміністрацію, він не міг застосовувати покарання до винних. Для задоволення матеріальних потреб гетьманові виділялись певні рангові маєтності з чітко визначеними прибутками, проте лише на час його перебування на посаді.

Таким чином, "Конституція П. Орлика" змальовує парламентську республіку.

Мірча А. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. пед. н., доцент Облєс І. І.

СПІВВІДНОШЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ХОБІ ТА ЦІННОСТІ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ

Крім набору важливих для життя відчуттів (зір, слух, смак, дотик та нюх), у своїй свідомій активності особистість керується відчуттями голоду, рівноваги, потреби у захисті, що є фундаментом психофізичного самозбереження та гарантії існування людського суспільства в цілому.

Почуття самозбереження – це ведучий інстинкт, вроджена форма поведінки живих істот, що, в разі виникнення небезпеки, підсвідомо рятує, або допомагає зібратися з думками й уникнути біди.

Проявом зазначеного інстинкту слугують такі почуття, як біль і страх. Біль відчувається, зазвичай, як аномальний стан організму, сигнал, що вказує на дисбаланс у роботі органів і потребує негайного усунення. Страх змушує живу істоту шукати притулку та провокує викид в кров гормону адреналіну, що дає шанс на перемогу, активує резервні сили організму, дає більше сили і енергії. Тобто, від народження і до самої смерті життя людини, як і будь-якої істоти, контролюється, насамперед, інстинктом самозбереження.

Наукові дослідження та практичний досвід показують, що у певний віковий період почуття самозбереження у людини може притуплюватися, аж до повного його зникнення. На сьогодні це простежується у поведінці, насамперед, сучасної молоді, яка практикує різні небезпечні заняття та хобі. Наприклад, руфінг, зацепінг, сталкінг, паркур є досить небезпечними для здоров'я і життя людини.

Зацепінгом або "трейнхоппінг" (від англ. train hop – застрибування на поїзд) серед молоді називається метод їзди на різній техніці зовні в не призначених для цього місцях, наприклад, їзда на даху або між вагонами поїзда. Дана розвага може практикуватися як початківцями, так і досвідченими райдерами (зовнішніми пасажирами). За складністю і небезпекою все залежить від конструкції транспортного засобу та професіоналізму виконуючого (райдера), для яких такий ризик – звичайна справа.

Паркур (фр. parkour, спотворене від parcours – дистанція, смуга перешкод) – це мистецтво раціонального переміщення і подолання перешкод з використанням стрибкових елементів, як правило, в міських умовах. Паркур вважається найменш небезпечним серед зазначених вище хобі сучасної молоді.

Взагалі за останнє десятиліття, у суспільстві з'явилось чимало нових напрямів субкультур. Молодь невпинно продовжує шукати собі цікаві, під час небезпечні для здоров'я та життя, захоплення та розваги, формувати "клуби з інтересів", збиратися в угруповання.

Одним з популярних молодіжних рухів є сталкінг (від англ. "to stalk" – полювати, переслідувати, красти ся), який сформувався на основі дослідження міських покинутих будівель. Дещо сталкінг перейняв від спелестології і спелеології (дослідження природних та штучних печер). Сталкерів цікавить не тільки печери, а й те, що функціонувало і служило людині, але зараз перетворилося на купу небезпечного мотлоху. Одним із напрямів сталкінга є руфінг: кришування, кришінг, кришелазінг. Руфінг (від англ. roof – дах) – проведення часу представників молоді, що полягає в проникненні і перебуванні на дахах різних будівель і споруд, починаючи від житлового будинку або сільськогосподарських споруд, закінчуючи хмарочосами і будівлями державного значення. Поглиблюючись у субкультуру руферів, можна виявити, що всі руфери діляться на декілька напрямків, таких як: арт-руфери, хард-руфери та тихі руфери.

Але всі вони, крім гарної фізичної підготовки, мають певну філософію: відчути себе на місті птаха, відкрити життя по новому, побачити світ під іншим нахилом, де люди та їх проблеми – такі малі та незначні… Висота дає насолоду тілу та духу, можливість відчути цінність життя… Головне при цьому, пам'ятати про відповідальність за власне здоров'я, яке є не тільки індивідуально-особистісною але й в загальнолюдською цінністю.

Отставнова Н. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Покатаєва Т. О.

ВПЛИВ РЕПРЕСІЙ 20Х – 30Х РОКІВ НА КУЛЬТУРУ УКРАЇНИ

Історія-скарбниця великих подій, свідок миулого, приклад та повчання для теперішнього, застереження для майбутнього. В наслідок вивчення історії у молодого українського покоління є все, щоб побудувати здорову націю та не допустити помилок у майбутньому, адже молодь потенціальна і непідкупна. Вона об' єднує єдиний фронт проти старих стереотипів та здатна реформувати і прогнозувати. Для неї цікава та важлива будь-яка тема, наприклад тема тяжких випробувань українського народу 20х-30х років-репресій.

Репресії – масові арешти, які відбувалися в СРСР та УСРС в період з 1920х – 1930х роках. Зазвичай дані репресії, пов'язують з ім'ям В. В. Сталіна, оскільки він був керівником країни в цей період. Під маховик сталінських репресій потрапляли представники різних груп населення. Найбільш відомі імена діячів мистецтва, радянських керівників і воєначальників. Про селян і робітників часто відомі лише імена з розстрільних списків і табірних архівів. Вони не писали мемуарів, намагалися без потреби не згадувати про табірному минулому, їх рідні нерідко відмовлялися від них. Наявність засудженого родича часто означало хрест на кар'єрі, навчанні, тому діти заарештованих робітників, розкуркулених селян могли і не дізнатися правди про те, що сталося з їх батьками. За підрахунками Товариства "Меморіал", засуджених за політичними мотивами було

4,5–4,8 млн. чоловік, 1,1 млн. чоловік – розстріляли. Політичний терор носив тотальний характер, а його жертвами стали представники всіх груп населення СРСР та УРСР: “справа інженерів”, “справа лікарів”, гоніння на вчених і цілі напрямки в науці, кадрові чистки в армії до і після війни, депортації цілих народів.

Особливу роль відігравав партійний контроль над засобами масової інформації, через які здійснювалося поширення офіційних поглядів і їх роз’яснення. За допомогою “залізноі завіси” була вирішена проблема проникнення інших ідеологічних поглядів ззовні.

Змінам піддалася і система освіти. Були повністю перебудовані структура навчальних планів і зміст навчальних курсів. В їх основі тепер лежала марксистсько-ленінська інтерпретація не тільки суспільствознавчих курсів, але часом і природничих наук. Під неподільним партійним впливом виявилася творча інтелігенція, контроль за діяльністю якої поряд з органами ВКП (б) здійснювався творчими спілками. Показова в цьому відношенні літературна дискусія 1925-1928 рр., в ході якої порушувалися питання культурного будівництва в Україні, зокрема про місце інтелігенції в культурному процесі, шляхи перебудови національної культури при соціалізмі, взаємини української та російської культур тощо. У центрі дискусії опинилася найнеординарніша фігура в літературі – особистість Г. Хвильового. Він був одним з небагатьох, хто не побоявся відображати історичну правду, з уїдливою іронією і сарказмом викривав вади нового суспільства.

Занепокоєння письменника про підвищення рівня художньої майстерності літератури, виступ проти “червоної халтури” і особливо егополемічний заклик “Геть від Москви” з орієнтацією на “психологічну Європу”, який по суті розробив лише проблему підвищення української культурності, позбавлення провінційності, були всіляко перекручені та інкриміновані Хвильовому як буржуазний націоналізм. Свої думки він відстоював в блискучих полемічних статтях “Думки проти течії”, “Камо грядеші?” (Куди йдеш?), В опублікованому гострокритичному романі “Вальдшнепи” (1926). Тоталітарне суспільство, відчуваючи свою уразливість перед словом правди, конфіскував другу частину “Вальдшнепів”, надруковану в шестомномере журналу “ВАПЛІТЕ” за 1927 р заборонило і памфлет “ Україна чи Малоросія? “, який став відомим лише в 1990 р Задушлива атмосфера, створена навколо Г. Хвильового, в кінцевому підсумку привела до його зламу.

На сьогоднішній день в нашій країні ситуація складається не найкращим чином. В окремих впадках є підстава вважати, що має місце утиснення прав громадян за політичними мотивами. Частина ЗМІ своєю діяльністю не сприяє поширенню толерантності в суспільстві.

Прохорова К. Г.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. політ. н., професор Северинюк В. М.

ПОЛІТИЧНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ У СУСПІЛЬСТВІ

Процес політичної соціалізації характеризується протистоянням двох основних тенденцій: з одного боку – зростанням суспільної потреби у розвитку політичної свідомості особи, а з іншого – відчуженням людини від державного життя та від прийняття політичних рішень. Усвідомлення місця людини в системі соціально-політичних відносин потребує розгляду поняття політичної соціалізації. Політична соціалізація розглядається як сукупність суспільних процесів, які впливають на політичну позицію людини, набір політичних знань, умінь і навичок людини та насамперед залежить від її суб’єктного стану і виконуваних ролей в політиці (лідер чи звичайний виборець), а також від діяльності основних агентів політичної соціалізації: сім’ї, системи освіти, політичних інститутів, релігійних і громадських об’єднань, засобів масової інформації. Дії цих чинників і визначають різні етапи політичної соціалізації: первинний і вторинний.

Процес взаємодії особистості з політичною системою двоїстий. По-перше, політична система самовідтворюється, оновлюється від залучення громадян до участі в діяльності своїх організацій. У цьому процесі політична соціалізація стає механізмом акумуляції політичних цінностей та цілей системи, створює необхідні умови для збереження спадкоємності поколінь у політиці. По-друге, вимоги політичної системи організують структуру самої особи. Політична соціалізація активно впливає на формування політичної свідомості особи та її політичну поведінку, що сприяє становленню особистості громадянина.

Внутрішні чинники політичної соціалізації: біопсихологічні характеристики особи, рівень політичного розвитку та соціальний досвід, соціальний статус особи.

Зовнішні чинники політичної соціалізації: сім’я, виробничі колективи, культура, характер і типи державного ладу, різноманітні політичні події.

Характеристиками політичної соціалізації є такі: процес політичної соціалізації триває впродовж усього життя, має історичний характер, визначається особливостями політичної системи; залежить від сприймання кожним індивідом.

Кожна людина сама визначає, яку позицію вона займає стосовно політики. Для молоді вибір свого шляху є дуже важливими, адже з часом саме їй доведеться визначати умови для змін політичного життя.

Активісти – особи, які є активними стосовно політики і влади. Беруть участь у соціалізації на рівні міста, або ж і регіону. Не байдужі до навколишнього середовища, не обов’язково схвалюють чи підтримують існуючу владу.

Компетентні спостерігачі – тип людей, яких цікавить політика, але вони не бажають особисто брати в ній участь.

Компетентні критики – їхнє ставлення до влади чи загалом до політики є категорично негативним, інтерес до політики тісно пов’язаний саме з відразою до політичної діяльності.

Пасивні громадяни – ставлення до влади негативне або нейтральне, не цікавляться політичними справами, хоча не відкидають політичної інформації.

Аполітичні й відчужені – тип людей, які категорично не беруть участі в політиці, не цікавляться політикою і мало про неї знають.

Загалом, для соціалізації молоді у суспільстві створені всі умови. Активну молодь підтримує влада та дослухається до її ініціатив. Влада дає молоді можливість розвивати активне громадське життя.

Самойлова О. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. політ. н., професор Северинюк В. М.

ПРОБЛЕМА МОЖЛИВОСТІ Й ДОПУСТИМОСТІ НАСИЛЬСТВА В ПОЛІТИЦІ

Насильство – дії, що вживаються щодо людини й суспільства проти їх волі, які перешкоджають або обмежують реалізацію їх волі. Однак, пов'язуючи насильство з конфліктом, не слід забувати, що насильство – це не форма конфлікту, не рівень чи ступінь конфліктності ситуації.

Займаючи важливе місце в політичній історії людства, насильство з найдавніших часів до теперішнього часу розглядається суб'єктами політики як один з основних засобів досягнення своїх цілей. Разом з тим, використання насильства має серйозні деструктивні наслідки: загибель людей, руйнування матеріальних цінностей, дегуманізацію соціальних відносин. Більшість держав і суспільств стають все більш терпимими до тих дій громадян, які безпосередньо не зачіпають інтереси інших людей. Все більше людей починає розуміти, що хвилю насильства, чи то війна або репресії проти внутрішніх ворогів, вкрай важко зупинити.

Насильство в політиці має місце як її закономірний прояв, коли в досягненні політичних цілей інші форми політичної активності стають малоефективними. Актами політичного насильства є конкретні насильницькі дії: вбивства, терор, примусове затримання, тортури, привласнення власності і т. д. Насильство в політиці використовується: при захопленні та утриманні влади; при модернізації, проведенні реформ. Насильство активно проявляється в політиці: як агресія та опір їй, як легітимне державне насильство, як різні форми нелегітимного насильства (від протестних агресивних дій до тероризму).

Насильство – характеристика ситуації, але не сутності. Але тоді де критерії вибору й допустимості форм насильства? Шукаючи відповіді на це запитання, ми заглиблюємося в проблему місця моралі в політиці, співвідношення мети і засобів. Тому звільнитися від насильства можна тільки шляхом розподілу сили, влади та відповідальності в суспільстві, щоб кожен його громадянин мав можливості для самореалізації та самоствердження, не посягаючи при цьому на таке ж право інших людей.

У політології розглядаються різні типи політичного насильства:

• за сферою дії: внутрішньодержавне й міждержавне насильство;
• по відношенню суб'єктів насильства до державної влади: державне і недержавне;
• за ступенем організованості: стихійне та організоване;
• за кількістю учасників: індивідуальне, колективне, масове;
• за способами дії на об'єкт: демонстративне та інструментальне;
• за засобами: збройне і неозброєне насильство.

Крім того, можна виділити такі форми політичного насильства: заколот, повстання, громадянська/партизанська війна, переворот, збройна агресія тощо.

Джерелом насильства є ціннісні системи тих контркультур, які мають радикальний характер. Регіонально-етнічні варіанти політичних культур також можуть розглядати насильство як допустимий зразок поведінки, санкціонований мораллю.

Політичне насильство – багатогранний феномен, а тому потребує системного підходу в його аналізі та управлінні ним. Насильство – це найбільш відвертий, видимий засіб політичного й соціального панування. Насильство як засіб в політиці відрізняється також тим, що воно сприяє поширенню в суспільстві автократичних тенденцій. Функції насильства полягають у досягненні основних цілей суб'єктів політики: оволодіння, використання й захисту влади, перш за все державної. Розбираючи тему насильства в політиці, постає питання, а чи є в політичному житті України насильство, а якщо є, то чи припустимо воно. Останніми роками питання насильства в Україні стоїть на першому місці: це і події на "Майдані", і війна на Донбасі. Навіть у Верховній Раді депутати вдаються до "фізичних аргументів" на доведення власної "правоти". Страшно уявити, яка частина айсберга ховається за всім цим, адже боротьба за Владу в Україні досить жорстка. На мій погляд, для сучасного суспільства, в якому потрібні такі якості як самостійність, ініціативність, творчість, насильницьке регулювання соціальних відносин неприйнятне.

Самохина А. П.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. пед. н., доцент Облєс І. І.

ЛОБОВ ЯК ФІЛОСОФСЬКИЙ СВІТОГЛЯД

Основні цінності людства у будь-яку епоху виступають: взаєморозуміння, допомога, підтримка в потрібний час, доброта, довіра, а головне – любов – почуття глибокої сердечної прихильності.

Любов між людьми може мати різні прояви. Наприклад, романтичне кохання – це сильне почуття, що супроводжується вихором емоцій. Саме таке кохання оспіване у природі та віршах, музиці та живописі на всіх етапах історії людства. Так само існує любов-дружба. Вона заснована на сильних інтересах, прив'язаності, довірі, турботі один про одного і духовній єдності. Будучи реалістичною, менш вимогливою, ніж романтичне кохання, вона надає можливість продовжувати спільне життя – працювати, виховувати дітей, мати різні захоплення, відпочивати із друзями.

Категорією "любов" цікавляться багато науковців, як: дисципліна, етика, естетика, релігія, філософія. Щодо останньої, категорія "любов-кохання" розглядається на:

1) Ерос – симпатія, потяг, шаленство, чуттєве кохання, спрямоване на отримання задоволення чи насолоду.
2) Філія – дружба, почуття солідарності; має альтруїстичний характер, це духовне особливе кохання, що становить турботу про особу, яку любимо.
3) Арапе – кохання направлене на віддання, дарування без розрахунків.

Ерос, філія та агапе пов'язані між собою. Філія без агапи стає поверховим егоїзмом.

У християнському вченні розрізняються такі види любові:

1) кохання-пожадання – може мати чисто тілесний, матеріальний характер, жадана людина має задовольнити тілесні прагнення;

2) кохання-уподобання – наголошує насамперед почуття захоплення, при чарування, визнання. В цьому коханні є місце на те, щоб "дати", а не лише отримувати, є готовність до жертви;

3) кохання-доброзичливість – воно спроможне давати, не сподіваючись на відплату. Таке кохання є абсолютно безкорисливим. Християнське кохання до ближнього є типовою формою такого кохання;

4) кохання-дружба – таке кохання прагне добра і повноти існування для приятеля;

5) милосердне кохання – це кохання, яке творить добро, перемагає зло, лікує та втішає.

Як казав Вінсент ван Гог: "Життя без кохання я вважаю гріховним і аморальним станом"

Одним із проявів любові є любов до природи. Вона заснована на захопленні і насолоді красою, симпатії, схилення і благоговіння перед природою. Любов до природи відрізняється від любовного відношення до природи, під яким розуміється виховання в людині співчуття, поваги, вміння милуватися і захищати природу. Як казав Карл Маркс: "Природа… будить в нас потребу любові".

Однією з найпоширеніших є батьківська любов – почуття, що мати і батько вкладають у свою дитину протягом усього життя. Саме батьківська любов виховує в особистості любов до ближнього, оточуючого, до природи.

Але аспект любові може мати й негативне значення, наприклад – фетиш – любов до неживого предмету, наділеного, за уявлення віруючих, надприродними властивостями. Найпоширеніший фетиш – амулети, обереги, талісмани, та, навіть, автомобіль чи мобільний телефон.

Отже, любов була, є і буде. Необхідно берегти це світле почуття в серці, адже тільки воно, впливаючи на світогляд особистості, формуючи моральні цінності, може зробити людину людиною.

Тітовський С. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Покатаєва Т. О.

ЗВ'ЯЗОК ІСТОРІЇ З СЬОГОДЕННЯМ. ЧИ ВАРТО НАСТУПАТИ НА ТІ Ж ГРАБЛІ, ЩО І РАНІШЕ?!

Українська влада взяла курс на проведення реформ, спрямованих на підвищення соціальних стандартів: реформи освіти, охорони здоров'я та пенсійної реформи. Українське суспільство з нетерпінням чекає бажаних результатів та завершеності даних реформ, адже єфективна соціальна політика в українській державі перебуває у нерозривному зв'язку з процесами всебічної демократизації політичної системи. Гласність та вільне виявлення думок представників усіх груп і верств суспільства з питань соціальної та економічної політики є важливим засобом зворотного зв'язку органів управління з масами, надійним захисним механізмом суспільства від різного роду виявів волюнтаризму й суб'єктивізму в соціальній політиці та перешкодою для втручання у внутрішні справи держави інших держав.

Але, нажаль, з 2014 року на деяких територіях України ведуться воєнні дії, і саме тому першочерговим завданням влади було проведення військової реформи для захисту батьківщини від зовнішньої агресії, що вдало втілюється у життя, хоча історія України надає багато прикладів проведення військової реформи, що не була завершена.

Наприклад у XVIII ст., українському гетьману Кирилу Розумовському була надана самостійність для проведення реформ: військової, реформи освіти та судової. Він розпочав проводити модернізацію війська: вдосконалювалася артилерія, впроваджувалося однакове озброєння та вводилася однакова уніформа, але використати вдалий момент для проведення даної реформи гетьман не зумів й не довів її до кінця.

Наступною спробою реформування К. Розумовського була реформа освіти, коли він пропонував ввести 12 річну систему навчання, хотів оновити Києво-Могилянську академію та побудувати університет в Батурині. Але, нажаль, реформа була лише озвучена, а не втілена в життя. За сучасною реформою освіти, де теж вводиться 12 річна освіта, підвищуються соціальні стандарти вчителів, є надія, що реформа буде вдало проведена.

Також він провів судову реформу, яка в першу чергу утвердила привілейоване становище старшини. Спроби гетьмана відродити колишню систему судочинства Речі Посполитої та прагнення перетворити Гетьманщину на цивільну шляхетську державу, завершилося невдачею, тому, що реформа виражала інтереси козацької старшини, а не усього козацтва.

Нещодавно в Україні також була проведена судова реформа. На думку багатьох експертів вона перетворює правоохоронну систему на бізнес-структуру, а це дискредитація з тяжкими наслідками. Тому виникає питання чи враховувалися інтереси усього суспільства, коли планувалася ця реформа, і чи буде вона вдало доведена до кінця.

Через невміння проводити реформи і доводити їх до кінця К. Розумовський втрачав вольності, що приведе до втрати державності. У 1794 Кирило Р. повернувся в Україну і почав займатися улюбленою справою. Як зазначає дослідник П. Путро "Останній гетьман України був одним з перших в Росії хто почав займатися вівчарством, заснував в Яготині шовкове виробництво, застосовував у своєму господарстві машини, вдосконалював сукняну фабрику в Батурині ".

Отже історія та досвід минулих поколінь дозволяють зробити нам висновок, що насправді високих результатів може досягти той, хто є фахівцем своєї справи, враховує досвід минулих поколінь, бачить свої помилки та може вчасно їх виправляти. Особлива увага приділяється керівному складу нашої країни, бо саме за характеристикою їх управління увесь світ ставить оцінку Україні та прогнозує можливий подальший розвиток.

Халіуліна Е. Р.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Покатаєва Т. О.

"ДОЛЕЮ ТАТАР РОСІЙСЬКІЙ КАТ РОЗПОРЯДИВСЯ…"

Є злочини проти людства, що навіки вписуються в світову історію: геноцид вірменів в Османській імперії за часів Першої світової війни, Голодомор 1932–1933 рр. в Україні, Голокост євреїв у Європі під час Другої світової війни та, звичайно ж, насильницька сталінська депортація кримських татар в 1944 р. Нажаль минуле продовжує нас переслідувати навіть через 70років. В 2014 р. відбулася військове захоплення та анексія Криму Росією. Але згідно запевненням російської пропаганди, Крим законно і мирно "відокремився" від України після "перевороту" на Майдані і приходу до влади "фашистської хунти". Однак в цій схемі не знайшлося місця самої Росії і її діям навесні 2014 року. Аналіз реальних фактів показує, що, по-перше, Крим не "відокремився" від України, а був спочатку окупований російськими військами, а потім анексований. По-друге, Кремль почав спецоперацію із захоплення півострова 20 лютого – ще до появи в Києві нової влади. І по-третє, українська держава в результаті Революції Переваги не зникло з карти, а у кримської влади не було повноважень на односторонній вихід зі складу України. По-четверте, з моменту вторгнення російських військ прихильники анексії стали широко практикувати побиття і викрадання проєвропейськи налаштованих кримчан. За три роки окупації жертвами насильницьких зникнень на півострові стали 40 громадян. Шестеро були знайдені мертвими, 17 викрали в березні 2014 року, але незабаром відпустили. І по-п'яте, зникнення противників російської влади на півострові не припинилися і сьогодні. До сих пір незнайденими залишаються ще 17 кримчан. Повертаючись до історії травня 1944 року, ми спостерігаємо, що влада Росії вже на той час мала наміри підпорядкувати Крим у свої володіння. При аналізі фактів історії депортації народів Криму, дослідники мають різні версії та не завжди вірно кваліфікують подібний злочин сталінської влади.

Головним чином це стосується ототожнення сталінських депортацій виключно із проявом політики геноциду. Однак, у даному випадку таке трактування депортацій не є об'єктивним з наукової точки зору, оскільки політика геноциду спрямована на фізичне винищення етносу. А це, як відомо не входило до планів Сталіна та його оточення. Тому, у цьому конкретному випадку більш правомірним було б застосування терміну "етноцид", який пов'язується з політикою позбавлення конкретного народу його етнокультурної особливості (етнічної території, мови, культури та самосвідомості). Переселення відбувалося у важких санітарно-побутових умовах. Люди погано харчувалися, що спричинило високу смертність. За підрахунками дослідників, людські втрати під час перевезення кримських татар ешелонами на схід становили 7 тис. 889 осіб. У довідці про рух спецпоселенців Криму в 1944–1946 рр. зазначалося, що у перший період серед них загинуло 44 тис. 887 осіб., тобто 19,6 %. Як зазначалося у зведенні із Узбецької РСР, у 1944 р. серед спецпоселенців у республіці померли 16 тис. 52 особи (10 %), у 1945 р. – 13 тис. 183 особи (9,8 %) із загального числа депортованих.

Отже, Сталінський тоталітарний режим здійснив в Криму широкомасштабні етнічні чистки, що було типовим проявом злочинної політики етноциду. Пошук "ворогів народу" серед представників етнічного населення у поєднанні з легалізацією злочинного принципу колективної відповідальності усього народу (що відбувається і понині), перетворив на об'єкти сталінського етноциду більшість етносів Кримського півострова. Методи влади Росії з тих пір ніяк не змінилися. Тобто, Росія і сьогодні веде політику насильницького захоплення чужих територій та боротьби з "ворогами народу".

Цибульська В. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Облєс І. І.

РОЛЬ МИСТЕЦТВА У ДУХОВНОМУ РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА

Саме зараз найбільш активно постає проблема впливу мистецтва на людину. Процеси швидких соціальних змін, які відбуваються нині у світі та нашій країні, примушують по-новому оцінити питання щодо сучасного вливу мистецтва на формування особистості людини.

Мистецтво (нім. meister майстер та лат. magister вчитель) – це одна з форм суспільної свідомості; вид людської діяльності, що відображає дійсність у конкретних образах, відповідно до певних естетичних ідеалів. Тобто, у більш ширшому сенсі, під мистецтвом розуміють саме вміння в якійсь справі, галузі.

В будь-якому суспільстві важливою функцією мистецтва виступає комунікативна – як механізм самопізнання людини та її взаємодії з навколишнім світом. Воно відіграє незамінну роль у соціалізації особистості, її входженні до суспільної системи моральних та естетичних цінностей, моделей поведінки.

Важливою характеристикою сучасного мистецтва є її вплив на всі сфери і процеси у суспільстві. Політика, економіка, питання статі, етнічної чи расової приналежність, людські права, війна або цінова політика в окремо взятій місцевості.

Історично склалось, що мистецтвоасоціювалось з естетичними поняттями краси, чистоти і порядку. Сучасне мистецтво часто перетинається з навколишнім світом; воно не обмежене вибором матеріалів чи методів свого прояву.

Автори використовують як традиційні, наприклад, живопис, малювання і скульптуру, так і нетрадиційні форми – перформанс, інсталяції, відео, декоративно-прикладне мистецтво. Сучасне мистецтво стає дедалі глобальнішим, повільно руйнуючи культурні бар'єри, що розділяють старомодну елітарність високого мистецтва і суспільну думку.

Сучасне мистецтво постає як художня програма мінливого світу – світу прискорення соціального прогресу, з урахуванням нових технологій, урбанізації та стрімкого стилю життя. Сучасне мистецтво прагне спровокувати інтелектуальну співучасть глядача, розбудити повсякденну свідомість, пропонуючи радика-

льно новий метод осмислення світу. Комунікативні відносини стають формами мистецтва, а ці форми, в свою чергу, моделюють і ініціюють нові соціальні відносини.

Мистецтво має "подвоювати" реальне життя людини, бути його уявним продовженням і доповненням, тим самим розширювати життєвий досвід особистості, дозволяючи їй "прожити" багато "ілюзорних життів" в "світах", створених письменниками, музикантами, живописцями

Мистецтво виникає на ранніх стадіях розвитку нашого суспільства та поступово стає потужним знаряддям усвідомлення світу, великим засобом духовного формування людини.

Важливою стороною мистецтва є його відношень до життєвого, духовно-практичного досвіду людини. Мистецтво не має меж, воно ставить на один рівень сучасне, минуле та майбутнє у світі фантастики та мрії. Усе це робить мистецтво потужним чинником розвитку людської особистості.

Нині науко-технічний процес здатний здолати та підпримати духовно- моральний розвиток людини. В умовах національного і державного самовизначення будь якої країни зростає роль виховання діячів мистецтва в контексті потужного значення для розвитку самобутності країни та її громадян. Наш сучасний технологічний світ не лише обумовив візуалізацію масової свідомості, а й визначив зміну способів сприйняття дійсності та мистецтва – як з боку самих митців, так і з позиції споживачів, це дає надію на можливість долучити до прекрасного душу кожного, тим самим допомогти інтелекту будувати майбутнє Землі на багатограних гуманістичних позиціях.

Чаленко А. Д.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Покатаєва Т. О.

БАРОКО – КРАСА "ПЕРЛИНИ НЕПРАВИЛЬНОЇ ФОРМИ"

Дослідження культури бароко є актуальним не лише у ракурсі історії. Звернення до барокових традицій художнього мислення безпосередньо стосується сучасних проблем формування національної самосвідомості та культурної ідентичності, впливає на становлення категоріальних універсалій новітньої естетики, культурології, мистецтвознавства як в Україні, так і у всій Європі. Епоха бароко – одна з найбільш цікавих епох в історії світової культури. Цікава вона своїм драматизмом, інтенсивністю, динамікою, контрастністю і, в той же час, гармонією, цілісністю, єдністю. Для нашого часу – смутного, невизначеного, динамічного, що шукає стабільності і впорядкованості, – епоха бароко надзвичайно близька по духу.

Бароко XVII століття відігравало велику роль у розвитку мистецтва та дозволило втілити безмежність і суперечливість світу й людини, складність буття, яка не підлягає раціональному осягненню, боріння різних сил і стихій, загадкову таємницю сущого. Завдяки бароко митці отримали можливість висловити у різноманітних художніх формах уявлення про духовний стан світу й особистості, виразити моральні запити цієї доби. Воно стало результатом змін у світобаченні людства, що відбулися під впливом бурхливого розвитку науки й філософської думки.

Золотим віком українського бароко вважається XVII – XVIII ст. – часи, коли українське козацтво в боротьбі зі своїми сусідами виборює фактичну незалежність України. Живучи спільним мистецьким життям із Західною Європою, Україна й на цей раз переймає новий напрям мистецтво Європи – стиль бароко, адже нові умови життя та соціального устрою з вищою верствою заможної козацької старшини створювали інші потреби, ставили нові вимоги до мистецтва, – так само як це було і в цілій Європі, тому українське бароко можна розділити на дві архітектурні школи: західну і східну.

Західна школа бароко включає в себе західне римо-католицьке бароко (на землях України) і західне українське бароко. Східна школа бароко включає в себе чотири регіональні школи: правобережно-наддніпрянську (так звану "київську"), чернігівську, полтавську і слобожанську.

У стилі бароко створено справжні шедеври національної архітектури, що не мають аналогів у світі. Зароджується барокова архітектура, а в синтезі з нею й інші мистецтва, на початку XVII ст. Самостійна творчість українських майстрів розпочинається в другій половині XVII століття, та досягає найбільшого розквіту в добу Мазепи. "Новий характер української архітектури складається в основному під впливом двох чинників – старої традиції мурованого будівництва, започаткованої в княжу добу, й дерев'яного народного будівництва". Вважається, що цей тип будов постав із поєднання тринавної церкви, віддавна пристосованої до літургійних потреб східної обрядовості, із західним і базилічним типом барокко, близького до візантійсько-української базиліки. Хоч у цих будовах у більшій мірі помітні впливи західноєвропейські, але окремі форми й деталі, зокрема декорація, набирають оригінальних форм, що почерпнуті з народного, сільського мистецтва. Особливої своєрідності й краси досягають форми бань, які не мають собі рівних у цілій Європі.

Справжніми шедеврами світової архітектури є українські барокові споруди – Софійський та Михайлівський Золотоверхий собор в Києві, Хрестовоздвиженський монастир у Полтаві, Покровський у Харкові, Георгіївський собор в Києві, церква Всіх святих над Економічною брамою Києво-Печерської лаври, церква Катерини в Чернігові, Преображенська церква у Великих Сорочинцях, собор святого Юра у Львові.

Бароко в українській сакральній архітектурі – цілий пласт в українській культурі, який входить в свою чергу в європейську культуру. Ми прагнемо у Європу, тому маємо вивчати її культуру. Адже бароковий пафос – це не лише симфонія у камені чи дереві, а й частинка української душі. Але це вже виходить за межі архітектури…

Янишева Е. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Покатаєва Т. О.

ІКОНА ЯК СПОСІБ ВИРАЖЕННЯ ДУХОВНОГО СВІТУ

Сучасна духовна ситуація в нашій державі слугує чи не найяскравішим свідченням для кожного українця питань віри, моральності, релігійності та тих їх основ, що викарбовують своєрідність етнонаціональної ментальності і культури, української філософії й національної само ідентифікації.

В наш час звернення до іконопису знову стає актуальним, не тому, що зараз модно говорити про старовину, цікавитися антикваріатом і взагалі бути цінителем культурної спадщини минулого. Іконопис – це та особлива сфера духовної і одночасно, матеріальної творчої діяльності людей, яка є символом певної атмосфери, що панує в суспільстві. Іконопис бере початок в період Київської Русі.

Хоча іконографія Київської Русі-України, спочатку запозичила техніку, стиль, й навіть самих іконографів-мозаїцистів з Царгороду, в неї вийшло незабаром виробити свій стиль, свою версію загальнодомінуючої візантійської традиції. Там переважали дещо лагідніші інтерпретації лиць, світліший, легкий колорит та майстерне накладання золота на тло ікон, ареоли та прикраси риз, особливо Ісуса Христа та Богородиці. Великої популярності в давньоукраїнських розписах набув образ Богоматері**.** Її типове зображення в канонічній позі Оранти (Благаючої) – з молитовно піднятими на рівень голови руками. Саме такі Богоматері Оранти оздоблювали вівтарну частину багатьох храмів Давньоруської держави. Важливим елементом художнього оформлення були орнаменти, у Софії Київській. Вони є на всіх стінах, стовпах собору, віконних арках, мають рослинний характер і нагадують орнамент пишної мініатюри. Серед пам'яток художнього різьблення по каменю, що прикрашали храми й палаци, найбільшу увагу привертають плити, виготовленні в техніці орнаментального і тематичного рельєфу.

Західна Україна прийняла традиції від Київської школи й розвинула їх. Згодом у галицькій іконі з'явилися своєрідні особливості. Завдяки великому числу екземплярів, які збереглися до наших часів, та їх високій якості, галицька ікона зайняла ключове місце в українській іконографії.

Десь до XI-XII століття східне і західне мистецтво мали багато спільного. Однак згодом на Заході витворилася цілком відмінна концепція завдання релігійного мистецтва. Цей процес був започаткований ще в IX столітті, за часів Карла Великого. Західна думка зосередилася на двох аспектах церковного мистецтва. Згідно з західним богослов'ям, воно має:

по-перше, служити повчанням для вірних, особливо неграмотних, а по-друге, показати природну людину, яка прагне Бога. Східна думка повністю поділяє першу засаду, хоч не наголошує на цьому так сильно, як Захід. Щодо другої, то східне богослов'я дотримується цілком іншої засади, форми, які створило візантійське мистецтво, завжди мотивовані візією віри – більшою мірою, ніж ті, що створені західною традицією.

За цим періодом слідували й інші мистецькі хвилі, які впливали на іконографію. Деякі з них можуть нам сьогодні здаватися дивними, але слід пам'ятати, що духовне й культурне життя того часу диктувало ці зміни. Як би не було, історію ми не можемо змінити. Мусимо визнавати те, що було, подобається нам воно, чи ні.

Отже, західне релігійне мистецтво часто йде в ногу з течією даної доби. До деякої міри це робить його цікавим та сучасним. Однак, коли часи міняються, тоді модерне стає вже не модерне, і треба знову його переробляти. Східна іконографія має завдання свідчити незмінній правді Христовій. Подібно з іконографією: створюються різні версії та стилі, але суть одна й та сама. Бо ж іконографія – це віра в кольорах.

Бровко К. А.
Київський університет імені Бориса Грінченка

КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Нові соціально-економічні відносини, що формуються в освітньому просторі України, передбачають використання по відношенню до вищих навчальних закладів ряду таких понять, як "корпорація", "корпоративна культура", "корпоративна культура університету". Сам термін "корпоративна культура" міститься в стратегіях розвитку університету, що у свою чергу свідчить про теоретичну і практичну значущість, пов'язану з формуванням принципово нових умов функціонування освітньої установи як самостійної конкурентоспроможної організації, яка повинна забезпечити належний рівень та якість підготовки майбутніх фахівців. Корпоративну культуру університету в своїх наукових працях розглядали науковці, Н. Горбенко, К. Гнезділова, В. Кубко, Н. Морзе, В. Огнев'юк, О. Романовський, Г. Товканець, В. Шаполова та ін.

Корпоративна культура організації характеризується насамперед, своєрідним сприйняттям подій, образів, моделлю поведінки. Саме тому кожна окрема організація має власну культуру і підпорядковується своїм внутрішнім законам та розпорядкам, що складаються у єдину цілісну систему.

Корпоративна культура університету закладу на думку К. Гнезділової слід визначати як сукупність цінностей, норм, традицій, які поділяються між всіма суб'єктами освітнього, на основі яких регулюються їхні взаємовідносини [1].

Загальновідомим є факт, що ядром будь-якої корпоративної культури є культура загалом. Саме тому, заслуговує на увагу думка В. Тернопільської, яка вважає, що ядром культури є духовні і моральні цінності, ідеали, норми поведінки, знання, уміння, навички культурної взаємодії, особистісні якості, здібності та ставлення особистості до навколишньої дійсності [2, с. 132]. Натомість в основі корпоративної культури університету покладено такі цінності, як: компетентність, професіоналізм, творча спрямованість, командний дух, які є засобом досягнення поставлених стратегічних завдань та відрізняють його від інших організацій.

Важливою функцією корпоративної культури університету є зміцнення соціального партнерства професорсько–викладацького складу та студентів, об'єднання і спрямування інтелектуального й духовного потенціалу людського капіталу на ефективну реалізацію місії, візії вищого навчального закладу щодо виробництва нових знань, умінь, навичок, підвищення відповідальності за якість надання освітніх послуг та культурно–просвітницької роботи.

Слід зазначити, що особливістю корпоративної культури є те, що вона спрямовує поведінку особистості на виконання статутних завдань та підтримку певного рівня взаємовідносин між членами організації. Знання основ корпоративної культури надає можливість особистості інтерпретувати події, які відбувається в межах організації, визначаючи найбільш значуще [3, с. 176].

Висновки. Отже, у контексті заявленої проблеми корпоративну культуру сучасного університету розглядаємо як сукупність переконань, цінностей засвоєних способів вирішення реальних проблем, які сформувалися за час існування організації та відображаються в різних матеріальних формах й поведінці суб'єктів освітнього процесу. А успішне функціонування корпоративної культури сучасного університету можливе лише за умови злагодженої взаємодії внутрішніх та зовнішніх компонентів освітнього середовища.

Список використаних джерел

1. Гнезділова К. М. Корпоративна культура викладача вищої школи: навч.–метод. посібник / К. М. Гнезділова. – Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2013. – 124 с.

2. Тернопільська В. І. Культура особистості школяра: постановка проблеми / В. І. Тернопільська. – ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2005. – 130–133.

3. Brovko K. A., Ternopilska V. I. Corporate culture of personality: psychological aspects / K. A. Brovko, V. I. Ternopilska // Topical issues of contemporary science: Collection of scientific articles. – C. E. I. M., Valencia, Venezuela, 2017. − P. 176–178.

Бурієва О. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н., доцент Дяченко М. Д.

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ

Естетичне виховання займає одне із провідних місць у педагогіці, бо воно формує духовно багату, зорієнтовану на загальнолюдські цінності особистість. Людська історія – це шлях боротьби за подолання суперечностей між матеріальним і духовним, прекрасним і потворним, добром і злом. А явище "культура" має унікальну властивість впливати на духовність людини, розвиваючи її складові. Увага до естетичного виховання закономірна, тому, що діяльність у будь-якій сфері не може бути сьогодні повноцінною, як без загальної освіти, так і без естетичної досконалості. Відсутність почуття прекрасного обмежує творчі здібності особистості.

Творчість учнів – це глибоко своєрідна сфера їхнього духовного життя, самовираження, самоутвердження, в якій яскраво розкривається індивідуальна самобутність кожної дитини.

В творчості людина реалізує в усій повноті свої знання, уміння та здібності, а отже отримавши можливості випробувати себе в різних видах діяльності, наочно переконуються в наявному арсеналі знань, умінь та здібностей і цим самим адекватно оцінює свої можливості, що безумовно сприяє в майбутньому правильному вибору професії.

З великою увагою до розвитку творчих здібностей учнів ставився великий педагог В. Сухомлинський. В кожній дитині він бачив творця, творця з його ще не розкритими здібностями і можливостями.

Розвиток творчих здібностей учнів, залучення їх до творчої діяльності в деякій мірі уберігає школярів від моральної деградації. Адже не секрет, що підлітки, які позбавлені можливості самовираження, більш схильні до правопорушень.

Надзвичайно важливо, щоб дитина, в якої виявлено художній хист мала можливість його розвивати, мала умови для формування художніх здібностей. Адже саме соціальні умови на основі природних даних формують художній талант. Творчість – це діяльність людини, в результаті якої створюються нові матеріали і духовні цінності. Головною діючою особою в гуртковій роботі є дитина, як індивідуальність, як потенційний творець власних цінностей.

Ефективність розвитку творчих здібностей залежить від вміння керівника організувати творчу діяльність школярів, якщо завдання для дітей будуть доступними, то їм буде працювати легко і цікаво. Складність завдань повинна бути узгоджено з кожним "кроком" творчого розвитку учня.

Найважливіші здібності – це краса душі, чистота серця й талант любові. По-справжньому розкриватися й розцвітати всі інші таланти можуть тільки на їхній основі.

Отже, моделювання процесу розвитку творчих здібностей учнів має розпочинатися з вищезазначених принципів і бути спрямованим на естетичне виховання школярів, на збагачення їхнього досвіду позитивного сприйняття життя й навколишнього світу в усій його красі.

Список використаних джерел

1. Радаєва С. В. Розвиток творчих здібностей учнів засобами мистецтва [Електронний ресурс] / С. В. Радаєва. – Режим доступу: http://multiurok. ru/lanapodlepins7.

Бурка О. М.
Запорізький національний технічний університет

КОНСТРУКТ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У силу зниження тривалості життя населення нашої країни, погіршення здоров'я громадян, а також підвищення вартості медичних послуг, все більше значення набуває підготовка фізичних терапевтів, які поєднуючи знання з медицини та фізичної культури здатні відновлювати здоров'я людей, зводячи до мінімуму використання матеріальних ресурсів.

Виконанню фізіотерапевтами своїх професійних функцій можливе через використання фізкультурно-оздоровчих технологій (ФОТ), під якими розуміють систему організації локомоцій людини з метою корекції стану здоров'я.

Система вищої освіти обов'язково повинна мати чітку стратегію професійної підготовки задля отримання якісного кінцевого результату навчання. Для чого необхідно визначити структуру готовності фізичних терапевтів до використання фізкультурно-оздоровчих технологій.

Готовність майбутніх фізичних терапевтів до використання ФОТ ми розуміємо як згенерований у процесі підготовки активно-діяльнісний стан, що складається з теоретичних та практичних знань, умінь і навичок та є вихідною складовою професійної самореалізації.

Для визначення та обґрунтування компонентів та складових структури підготовки майбутніх фізичних терапевтів до використання ФОТ проведено дослідження з використанням анкетування та факторного аналізу отриманих даних.

Дослідження проводилось у два етапи. На першому – створено бланк анкети для визначення необхідних характеристик успішності фізіотерапевтів у використанні ФОТ, а також проведено опитування 14 експертів – фахівців, сфер оздоровлення та фізичної реабілітації.

Після попереднього аналізу та узагальнення отриманих даних на другому етапі дослідження нами було використано факторний аналіз даних з використанням програмного пакету Statistica 6 ("Таблиці багатомірних відгуків").

Це дозволило нам виокремити найбільш вагомі ознаки готовності майбутніх фізичних терапевтів до використання фізкультурно-оздоровчих технологій. Визначені характеристики складають 51% загальної дисперсії вибірки.

У ході дослідження визначено одинадцять характеристик сформованої готовності майбутніх фізіотерапевтів до використання ФОТ, розподілені на чотири фактори: комунікативний, соматичний, особистісний та фізкультурно-практичний.

В першому факторі (комунікативному) співвідносяться наступні характеристики: "соціальна компетентність"; "дотримання соціальних, етичних та моральних норм"; "педагогічні уміння".

В соматичному факторі між собою корелюють два показники: "знання про будову, функції та стани людського тіла", "стремління до підтримки здоров'я та фізичної форми".

Особистісний фактор складають показники: "відповідальність", "орієнтованість на професійну самореалізацію" та "уміння залучати клієнтів до сумісного тренувального процесу".

Четвертий, фізкультурно-практичний фактор, утворюють: "знання з теорії та методики фізичного виховання", "володіння сучасними фізкультурно-оздоровчими методиками" та "уміння з розроблення та коригування програм оздоровлення".

Отримані данні дозволяють створити структурну модель готовності майбутніх фізичних терапевтів до використання фізкультурно-оздоровчих технологій. Яка в свою чергу може слугувати цільовим орієнтиром підготовки фізіотерапевтів.

Волкова С. С.
КВНЗ "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" ЗОР, м. Запоріжжя

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ "КОРЕКЦІЙНА АНДРАГОГІКА"

Мета навчального курсу – формування уявлень щодо теорії та методики освіти дорослих у контексті безперервного становлення особистості; набуття практичних навичок та вмінь з технології організації навчання дорослих.

Завдання навчальної дисципліни – опанування студентами низки ключових питань щодо навчання дорослих у системі безперервної освіти; андрагогічних засад професійного розвитку; сучасної практики навчання дорослих; внутрішньофірмового (корпоративного) навчання в системі освіти дорослих; дистанційного навчання в системі навчання дорослих.

У процесі вивчення дисципліни студенти повинні *знати*:
– особливості навчання дорослих у системі безперервної освіти;
– андрагогічні засади професійного розвитку;
– сучасну практику навчання дорослих;
– особливості внутрішньофірмового (корпоративного) навчання в системі освіти дорослих;
– особливості дистанційного навчання в системі навчання дорослих.
вміти:
– використовувати технології управління та організації навчання дорослого населення;
– складати плани підвищення кваліфікації персоналу;
– аналізувати роботу та ефективність системи навчання дорослого населення;
– організовувати навчання соціально незахищених верств населення.

Програма навчальної дисципліни "Корекційна андрагогіка" містить такі теми: "Андрагогіка: предмет, система понять, основні принципи. Доросла людина як суб'єкт навчання"; "Етапи розвитку теорії і практики навчання дорослих у міжнародному досвіді"; "Розвиток теорії і практики освіти дорослих в Україні"; "Поняття дорослості"; "Вікова періодизація"; "Динаміка життєвої проблематики дорослої людини і її взаємозв'язок з освітою"; "Навчання дорослих у системі безперервної освіти. Андрагогічні засади професійного розвитку"; "Принципи організації навчання дорослих в освітніх установах додаткової професійної освіти"; "Розвиток професійно-особистісного потенціалу в системі підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів"; "Сучасна практика навчання дорослих. Проектування в системі навчання дорослих"; "Внутрішньофірмове (корпоративне) навчання в системі освіти дорослих. Дистанційне навчання в системі навчання дорослих"; "Розвиток навчання дорослих у системі бізнес-шкіл. Організація навчання керівників підприємств та державних службовців"; "Організація навчання соціально незахищених верств населення. Адрагогічний потенціал неформальної освіти дорослих"; "Андрагогічні засади навчання безробітних"; "Специфіка освіти дорослих інвалідів"; "Забезпечення безперервності навчання представників військових професій"; "Особливості та проблеми організації професійної підготовки й перепідготовки в місцях позбавлення волі".

Дяченко І. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ

Процес формування професійної компетентності – це багатофакторне явище, що впливає на майбутнє особистісне та професійне становлення студента як професіонала, а ціннісна сфера особистості є спрямовуючим орієнтиром і центральним фактором, що регулює діяльність людини в суспільстві, визначаючи напрямок і особливості поведінки особистості [4, с. 25].

Упровадження компетентнісного підходу як засобу модернізації змісту вищої журналістської освіти зумовлює визначення конкретного переліку і змісту ключових компетенцій випускників вищих медичних навчальних закладів, які вказані в освітньо-кваліфікаційній характеристиці фахівця; встановлення відповідності базових компетенцій професійно-орієнтованим дисциплінам; відбір змісту дисциплін, що забезпечить їх формування і розвиток; розробку системи контролю за їх формуванням [1].

Важлива роль у процесі професійної підготовки належить особистості викладача, сприянню процесові професійної самореалізації майбутніх журналістів, об'єктивації гуманістичних резервів як елементів мотиваційної сфери та структури особистості.

Викладач вищої школи "передає своїм вихованцям не лише інформацію, а вкладає в них своє ставлення до професії та виконання професійних обов'язків, свою професійну культуру" [2, с. 25]; одним із завдань його є формування у студентів у процесі педагогічної взаємодії з ними культури професійного спілкування – "системи знань, умінь і навичок адекватної поведінки в різноманітних ситуаціях спілкування" [3, с. 171].

Сьогодні в усіх сферах суспільних відносин володіння мистецтвом діалогічного спілкування є необхідним, оскільки діалог є основою людського взаєморозуміння, його роль в суспільстві постійно зростає, адже в умовах правової держави особливого значення набуває вміння вести конструктивний діалог, який допомагає демократичному розв'язанню проблем, уникненню протистояння і протидії сил.

Завдання викладача ВНЗ – допомогти студентам зрозуміти, що мета діалогу – знайти правильне й оптимальне вирішення проблеми, зіставити різні погляди, ідеї, думки, підходи. Діалог – завжди співтворчість, оскільки він є продуктом взаємодії співрозмовників, які вільно обмінюються думками, розвивають і доповнюють власне розуміння предмету розмови. Діалог, універсальний за виражальними можливостями й різноманітний за формами, є необхідною умовою вербального спілкування.

Формування професійної компетентності – важливий сегмент фахової підготовки майбутніх журналістів, що може здійснюватися у процесі реалізації соціальної спрямованості викладання навчальних дисциплін і спецкурсів, застосування монологічних та діалогічних форм мовленнєвої діяльності в межах навча-

льної програми та позааудиторної діяльності (участі у громадському житті університету, під час виробничої практики тощо).

Отже, в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі ЗМІ треба враховувати, що сучасним може бути журналіст, який є творчою особистістю з високим рівнем професійної компетентності й конкурентоздатності, журналістської культури та комунікативності, з творчим стилем фахової діяльності, який здатний планетарно мислити, відображаючи реальний світ через призму своєї індивідуальності, який спроможний бути правдивим літописцем сучасності.

Список використаних джерел

1. Драч І. І. Компетентнісний підхід як засіб модернізації змісту вищої освіти / І. І. Драч // Проблеми освіти. – 2008. – № 57. – С. 44–47.

2. Ніколаєнко С. М. Вища освіта – джерело соціально-економічного і культурного розвитку суспільства. – К.: Знание, 2005. – С. 24–30.

3. Словарь-справочник по педагогике / авт-сост. В. А. Мижериков; под общ. ред. П. И. Пидкасистого. – М.: ТЦ Сфера, 2004. – 448 с.

4. Творогова Н. Д. Психологический контакт / Н. Д. Творогова // Сестринское дело. – 1997. – № 6. – С. 24–25.

Дяченко М. Д.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ІНШОМОВНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ

Трансформації, що відбуваються в освіті, вимагають формування у студентів уміння ефективно й повно застосовувати набуті знання в майбутній фаховій діяльності, вирішувати професійні проблеми, використовуючи секрети співробітництва й майстерності діалогічного спілкування. Ефективність діяльності сучасного перекладача визначається не лише його професіоналізмом, фаховою компетентністю, а й володінням нормами міжкультурної комунікації, вміннями будувати ефективний діалог за правилами етики професійного спілкування, визнавати право на існування інших цінностей і норм поведінки тощо.

Навчання іноземним мовам відбувається паралельно і має бути спрямованим на формування вторинної мовної особистості, в межах якої постає питання розуміння дійсності з погляду іншої культури.

Під комунікативною компетенцією розуміють уміння, здатність вирішувати завдання спілкування, реалізувати цілі спілкування за допомогою мови. Комунікативну компетентність (“communicative competence”) визначають: як здатність до мовного спілкування в різних ситуаціях у процесі взаємодії з іншими учасниками спілкування, правильне використання мовної системи, дотримання мовних норм; як комплекс знань мови, під яким розуміється не тільки володіння граматичним і словниковим рівнями (мовна компетенція), але й уміння вибирати варіанти, зумовлені ситуативними, соціальними чи іншими позамовними факторами [2].

Іншомовну комунікативну компетентність визначають як інтегративне утворення особистості, що має складну структуру й виступає як взаємодія і взаємопроникнення лінгвістичної, соціокультурної й комунікативної компетенцій, рівень сформованості яких дозволяє майбутньому спеціалісту ефективно здійснювати іншомовну, а отже, міжмовну, міжкультурну й міжособистісну комунікацію [1, с. 3].

Комунікативна мовленнєва компетенція складається з таких компонентів: лінгвістичного (лексичні, фонологічна, синтаксичні знання і вміння та інші параметри мови як системи), соціолінгвістичного (соціокультурні умови користування мовою, соціальні конвенція, такі як: правила ввічливості, норми, що регулюють стосунки між поколіннями, статями) та прагматичного (функціональне вживання лінгвістичних засобів).

З огляду на специфіку підготовки майбутніх перекладачів, основними умовами ефективної підготовки їх до професійного спілкування вважаємо: 1) створення професійно орієнтованого мовного освітнього середовища, сприятливого для міжмовної комунікації студентів; 2) організацію фахового діалогу та ефективної комунікативної взаємодії всіх учасників освітнього процесу; 3) широке впровадження інтерактивних методів у процесі вивчення іноземних мов; 4) забезпечення варіативності в позааудиторній роботі студентів-перекладачів; 5) орієнтацію на професійну самореалізацію через активне спілкування студентів у процесі колективної співпраці під час навчальних занять та виробничої практики.

Отже, у структурі професіоналізму перекладача іншомовна комунікативна компетентність є невід’ємним складником його готовності до професійної діяльності, від рівня сформованості якої значною мірою залежать ефективність, результативність, успішність його праці та професійної самореалізації.

Список використаних джерел

1. Барышникова С. Н. Формирование коммуникативной компетенции в системе обучения иноязычной речевой деятельности студентов медицинских вузов : автореф. дис. канд. пед. / С. Н. Барышникова. – Саратов, 2005. – 24 с.

2. Михальченко В. Ю. (ред.) Словарь социолингвистических терминов / В. Ю. Михальченко. – М. – 2006 – 312 с.

Закусилова Т. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ДІАГНОСТИКА СФОРМОВАНОСТІ КОМПОНЕНТІВ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР

Сучасна медична сестра – висококваліфікований фахівець, здатний компетентно виконувати лікувально-профілактичні завдання, розробляти план заходів із реалізації сестринських заходів, надання невідкладної долікарської допомоги, профілактики захворювань.

Педагогічна діагностика – це процес, під час якого (з використанням діагностичного інструментарію або без нього), дотримуючись необхідних наукових критеріїв якості, педагог спостерігає за учнями та проводить анкетування, опрацьовує результати спостережень й опитувань і повідомляє про отримані результати з метою описати поведінку, пояснити їхні мотиви або передбачити поведінку в майбутньому [1].

Діагностика завжди передує впровадженню будь-яких формувальних заходів у педагогічний процес, що уможливлює його вдосконалення та оптимізацію.

У процесі нашого дослідження, згідно з завданнями педагогічного експерименту, було визначено критерії сформованості професіоналізму майбутніх медичних сестер.

На основі проведених досліджень мотиваційно-ціннісного, когнітивно-професійного, операційно-діяльнісного та результативно-рефлексивного компонентів професіоналізму, нами діагностовано чотири рівні сформованості основ професіоналізму майбутніх медичних сестер: низький, середній, достатній та високий.

Критеріями мотиваційно-ціннісного компонента визначено такі: 1) самомотивація професійно орієнтованої навчальної діяльності; 2) сформованість внутрішніх мотивів досягнення успіху в майбутній медсестринській діяльності; 3) наявність системи життєвих і професійних цінностей медичного працівника.

Критеріями когнітивно-професійного компонента визначено такі: 1) формована система теоретичних та технологічних знань з медсестринства; 2) знання методів лікування та ролі медичної сестри у проведенні їх; 3) готовність до оптимального застосування професійних знань і вмінь у стандартних та непередбачуваних клінічних ситуаціях.

У процесі дослідження встановлено, що на позитивну динаміку формування когнітивно-професійного компонента професіоналізму майбутніх медичних сестер найбільше вплинули спецкурс “Основи професіоналізму фахівця сестринської справи” та мультимедійні презентації науково-дослідних проектів студентів.

Критеріями операційно-діяльнісного компонента визначено такі: 1) володіння технікою медсестринських маніпуляцій; 2) забезпечення ефективного догляду за хворими та кваліфікованого спостереження за станом їхнього здоров’я; 3) професійна мобільність і володіння практичними навичками медсестринства в усіх напрямках медицини.

Критеріями результативно-рефлексивного компонента визначено такі: 1) розвиток рефлексивності; 2) потреба в саморозвитку та самоактуалізації; 3) здатність до прогнозування результатів своєї діяльності.

Отже, комплекс вищевказаних критеріїв складає сутність поняття професіоналізму медичної сестри, тобто інтегративну ознаку, що поєднує високий рівень: професійної компетентності й техніки проведення медсестринських процедур та маніпуляцій в усіх напрямках медицини, культури спілкування, відповідальності, надійності, толерантності, емпатійності; медсестринську майстерність; здатність орієнтуватися і приймати рішення в екстремальних клінічних ситуаціях.

Список використаних джерел

1. Битинас Б. П. Педагогическая диагностика: сущность, функции, перспективы / Б. П. Битинас, Л. И. Катаева // Педагогика, 1993. – № 2. – С. 10–15.

Кухар Г. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н., доцент Дяченко М. Д.

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

Змінюються епохи й покоління, в життя втручаються нові технології, нові погляди на ті чи інші явища, пишеться історія, але призначення людини залишається незмінним. Людина народжується або приходить у світ для того, щоб засвітитися в ньому та зробити свій внесок у те суспільство, в якому вона буде жити. Кожна істота прагне до радості, тим більше – людина, бо сама вона створена так, що прагне до любові, до спілкування з прекрасним.

Упродовж тисячоліть людина створює еталон прекрасного і намагається передати його наступним поколінням, шляхом виховання та особистим прикладом. Але стрижень всього цього полягає в розвитку духовності людини. Без духовності та моралі людина не стане особистістю. Людина зростає, набуває професію, спілкується з людьми і щось робить для суспільства, і щоб це щось було корисним для людини та не завдавало шкоди іншим, великий обов’язок лежить на педагогах.

У процесі професійної підготовки майбутніх лікарів потрібно виховувати людину у сфері істинної любові, де істина любов – це любов жертовна, тобто людина, віддаючи себе на благо іншого, відчуває від цього радість та натхнення. Бо інакше вона поступити не може. До цього її закликає совість і призначення як людини. А в якій справі ми більш всього стикаємось з потребою такої моралі людей? Безумовно – в лікарняній. Як ніде, а в медичній справі подвиг самопожертви, заклик до допомоги, служіння ближньому, прописаний самим життям кожного. Години, хвилини і навіть секунди вирішують долю. Враховуючи ще те, що життя – це найвища цінність. І ніхто не має права нехтувати цим даром, даром від Бога.

У наш час ця потреба стає гострою ще через те, що зміна моральних цінностей, перекладання духовного на матеріальне, та потреби прогресу наполегливо і глибоко руйнують вікові цінності. Для цього потрібне лише духовне виховання особистості. А це не просто розмови на цю тему, а приклад з особистого життя. І без цього не може бути розвитку медицини. А медицина – це, перш за все, лікарі та їхні справи.

Місія лікаря у всі часи – не тільки велика, але й сакральна. Лікарі втручаються в тілесне та духовне життя людини, в її таємниці тіла та душі, порою в життя. І часто від правильного рішення лікаря залежить життя людини, але Бог вирішує остаточно! І про це ні один лікар не повинен забувати.

Майбутнім лікарям необхідно усвідомити, що лікар – це не робота, а служіння людям. Один з прикладів – життя Святителя Луки – професора та хірурга В. Ф. Войно-Ясенецького, який у скрутних умовах грат, в’язниць, голоду, холоду, війн різних років залишався вірним своїй справі і людям, який в умовах пе-

реслідувань та притиснень від заздрів та тоді діючої влади продовжував безкорисне служіння людям. А його медичні твори “Очерки гнійної хірургії” та “Методи виконування регіональної анестезії” дивують і сьогодні своєю актуальністю і неперевершеністю. Таких справ і людей з високими вчинками – безліч. Про це треба казати, а не мовчати той молоді, котра вступає на шлях служіння людям, майбутнім лікарям!

Викладачі медичних ВНЗ мають повинні виховувати майбутніх лікарів на подібних прикладах, щоб у душах майбутніх лікарів запалав вогонь співчуття та любові. Бо Люди – це єдиний організм, де все взаємопов’язана. І ми всі залежимо один від одного. Про це треба пам’ятати всім людям!

Список використаних джерел

1. Святитель Лука Крымский (Войно-Ясенецкий) Я полюбил страдания [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://royallib.com/book/voynoyasenetskiy_luka/ya_polyubil_stradanie.html.

2. Войно-Ясенецкий В. Ф. (Архиепископ Лука). Очерки гнойной хирургии [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.ozon.ru/context/detail/id/139582820/

Павлюк М. В.
КВНЗ “Запорізький педагогічний коледж” ЗОР
Науковий керівник – Оласюк Ю. В.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ РУХЛИВІ ІГРИ – ДІЙОВИЙ ЗАСІБ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Гра – перша діяльність, якій належить особливо значна роль у розвитку особистості, у формуванні властивостей і збагаченні її внутрішнього змісту. Враховуючи те, що українська освіта взяла курс на утвердження національної ідеї та втілення її у навчально-виховний процес: глибоке і всебічне вивчення традицій рідного народу, її історії, культури духовності і на цій основі – пізнання кожним вихованцем самого себе як індивідуальності і як частини своєї нації, саме народні ігри та забави, на мою думку, є якраз глибоко прапрадівським самобутнім, ні в кого не запозиченим засобом формування особистості.

Вже декілька десятиріч у світовому просторі мусується тема збереження здоров’я дитини, як цвіту майбутньої нації, яким треба опікуватися вже сьогодні. Знаючи те, що у дошкільному віці у дітей формується постава, розвиваються основні фізичні якості (сила, витривалість, спритність, почуття рівноваги), формуються і вдосконалюються рухові вміння і навички, педагог має впроваджувати такі ігри, щоб вони позитивно впливали на фізичний розвиток та здоров’я дитини. Саме тому я вирішила самостійно дослідити вплив народних рухливих ігор на фізичний розвиток дитини.

Але в Україні сьогодні спостерігається зниження “здоров’я нації”, як інтегративного показника фізичного, психічного і соціального здоров’я громадян. Особливе занепокоєння викликає зниження рівня здоров’я дітей дошкільного віку, оскільки в цей віковий період закладається фундамент нормального фізичного розвитку людини та виховуються основні риси її особистості. За даними Всесвітньої організації охорони здоров’я за останні десятиріччя в Україні погіршився стан здоров’я дошкільників – знизилася кількість абсолютно здорових і збільшилася кількість дітей, які мають хронічні захворювання і різні відхилення у стані здоров’я.

Наші предки були набагато здоровіші. Бо жили вони в тісних зв’язках із природою і їх господарські заняття та світогляд єдналися з явищами природи. Вони щиро вірили, що є такі боги, які правлять світом, і особливо шанували тих, від кого сподівались добра та щастя.

Народна фізична культура включає ті види рухової активності та методи їх використання, які історично склались як наслідок непрофесійної діяльності з метою фізичного, психічного та фізіологічного впливу на розвиток людини, адекватного пристосування до умов навколишнього середовища, підготовки до трудової діяльності та військової справи. У цьому плані слід указати на педагогічну значущість народних ігор, основні компоненти яких (зміст, форма, методичні особливості) роблять їх одним з ефективних засобів, що можуть застосовуватись у всіх ланках системи фізичного виховання.

Народні рухливі ігри і є тим самим ефективним засобом покращення здоров’я дитини, як фізичного так і психічного. Однак, на жаль, більшість дітей не зацікавлені народними рухливими іграми. Фахівців можуть не задовольняти такі рухливі ігри, бо вважають, що це не цікаво та не актуальні і т. д. Вони не є старомодними, їх можна і потрібно доносити дітям, розказувати про них. В народні ігри можна вдихнути щось сучасне, нове, але залишити ту суть та значимість.

Завдання моєї дослідницької роботи:

– виявити які українські ігри дієво впливають на фізичний розвиток дитини;
– дослідити чи розвивають українські народні ігри дитину різнопланово, всебічно;
– підібрати максимально цікаві та розвиваючі народні ігри, які також розвивають патріотизм.

Народна гра – це не тільки активний рух і весела розвага. Це змога для кожного малюка реалізувати власне “Я” і заразом відчути себе учасником спільних дій. Не виконавцем, а саме активним учасником! Тому педагог має бути особливо уважним до того, що саме цікавить дітей, які вони висловлюють зауваження та пропозиції. Нехай малі веселяться та граються так, як їм любо.

Народні рухливі ігри – неоціненний виховний скарб, який залишили нам наші прадіди. У результаті життя й побуту людей протягом віків в Україні сформувалися самобутні народні ігри, які шліфувались і перевірялись досвідом людей багатьох поколінь. У них як у дзеркалі відображаються звичаї нашого народу, їх побут й уявлення про світ. Кожна гра, кожна забава має свої специфічні функції та розвиває фізичні й моральні якості.

Тому одним із шляхів вирішення проблеми фізичного розвитку дошкільників є цілеспрямоване використання в процесі фізичного виховання народних рухливих ігор.

Слід також пам’ятати про те, що народні ігри розвивають почуття патріотизму і любов до рідного краю та України. Отже, розвиваємо фізичні якості у дитини, любов до Батьківщини та пізнаємо історію наших предків шляхом використання народної рухливої гри в навчальному процесі дошкільного навчального закладу.

Пашкевич И. С., Ильгова Е. Н.
ЧУ “Академия “Болашақ”, г. Караганда, Республика Казахстан
Научный руководитель – к. пед. н. Коростелева Н. А.

ОСОБЕННОСТИ ЭСТЕТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

Проблема эстетического воспитания имеет древнюю историю, на протяжении которой эстетическое развития рассматривают как трансформируемое явление, связанное с условиями общества, социальными и историческими особенностями, а также с особенностями жизнедеятельности человека в ту или иную историческую эпоху. Сегодня в Казахстане эстетическое воспитание стало частью воспитания и образования человека, целью которого было формирование всесторонне развитого человека [1].

Ветлугина Н. А., говорит об эстетическом воспитании, как о развитии способности воспринимать, чувствовать, понимать прекрасное в жизни и искусстве, как о воспитании стремления самому участвовать в преобразовании окружающего мира по законам красоты, как о приобщении к художественной деятельности и развитие творческих способностей [2].

Эстетическое воспитание в Республике Казахстан занимает одно из ведущих мест в содержании воспитательного процесса дошкольного образовательного учреждения. Для эстетического развития личности ребёнка огромное значение имеют разнообразные художественные деятельности – изобразительная, речевая, художественно – речевая, игровая и др.

Важной задачей эстетического воспитания является формирования у детей эстетических интересов, потребностей, а так же эстетического вкуса и способностей. В работе с детьми, по развитию эстетического воспитания выделяются следующие задачи.

К первой группе относятся задачи, обеспечивающие развитие эстетического восприимчивости, эстетического запаса образов окружающей действительности и произведений искусства, эмоциональной отзывчивости на них; формирование эстетических чувств, потребностей, вкусов и отношений.

Вторая группа задач включает формирование элементов эстетического сознания детей (объем представлений и знаний, эстетические суждения и оценки). Для этого детей знакомят с различными эталонами правильного определения красивого или безобразного, комического или трагического в действительности и искусстве, вооружая их правильным отношением к окружающему и пониманием красоты.

Решение третьей группы задач поможет приобщить детей к активной эстетической и художественной деятельности: а) развить эстетическое и художественное восприятие; б) формировать первичные умения и навыки исполнительской художественной деятельности; в) воспитать у детей творческие умения и навыки активно вносить элементы прекрасного в быт, природу, собственный облик, в отношении с окружающими людьми.

К четвертой группе задач относится развитие у каждого ребенка общих и специальных художественно-творческих способностей. Общие способности – это сенсомоторное развитие, способность к эмоциональной отзывчивости, творческое воображение и другое. К специальным художественным способностям в области, например, изобразительной деятельности относятся особая деятельность творческого воображения, особая зрительная чувствительность, дающая легкость и полноту восприятия пространственных и цветовых отношений, глазомер, хорошая зрительная память, специальная умелость руки, эмоциональная чувствительность.

Список использованных источников

1. Спербер О. И. Теоретические основы формирования нравственных ценностных ориентаций у детей старшего дошкольного возраста в процессе художественно-эстетической деятельности / О. И. Спербер //Экономические и гуманитарные исследования регионов. Ростов-на-Дону. – № 1. – С. 25–29.
2. Ветлугина Н. В. Эстетическое воспитание в детском саду. М. – 1962. – 300 с.

Сахно Д. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н., доцент Дяченко М. Д.

МОДЕЛЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНО КОМФОРТНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Метою моделювання виступає відтворення характеристики об’єкта, що існує реально, на штучній моделі, яку створюють (як копію, у зменшеному вигляді) для того, щоб краще вивчити об’єкт-оригінал. При цьому між основними їхніми характеристиками повинна зберігатися подібність (у функціях, структурі тощо).

Комфортне освітнє середовище – це сукупність умов, які визначають сприятливий клімат для актуалізації потенціалу всіх учасників освітнього процесу. Освітнє середовище впливає на формування професійної компетентності фахівця, кожен його суб’єкт змінюється сам, змінює ситуацію навколо себе, наповнює освітнє середовище новими знаннями, досвідом, способами діяльності, формує нові потреби.

Комфортне середовище – це сукупність умов, що визначають сприятливий клімат для актуалізації потенціалу всіх учасників освітнього процесу. Підготовка висококваліфікованого фахівця здійснюється в освітньому середовищі ВНЗ, тому необхідно моделювати його складники: 1) суб’єктний (для розвитку пізнавальних процесів і навичок, засвоєння соціального досвіду необхідні: наявність суб’єктів, які його мають і передають за допомогою взаємодії, певних засобів і технологій); 2) соціальний (формування та розвиток професійних умінь, навичок, компетенцій на рівні репродукції, відтворення), продуктивної дії і творчого застосування неможливе без практичної діяльності (за допомогою інших, самостійного пошуку, удосконалення відомих дій, операцій, створення умов); 3) просторово-предметний (формування та розвиток спілкування та дії неможливі без досвіду комунікаційних процесів з іншими суб’єктами, опанування ефективними технологіями в певних умовах).

Формування якостей особистості здійснюється в культурному середовищі, яке має загальні та локальні цінності, традиції, ідеали, моделі поведінки, вимоги; "особистість виховує особистість".

Взаємне духовне збагачення "як основна клітинка сучасного педагогічного процесу передбачає: чуйне ставлення до юнацьких переживань, прагнення до згоди і зближення зі студентом. Це вміння викладача запропонувати таку форму навчання, яка захоплює, дивує і вражає, яка стимулює розкриття його самобутності в кращому самовиявленні. Це вихід із простору вимушеного спілкування і поетапний розвиток духовного потенціалу. Це, нарешті, піднесення особистості, підвищення її особистісного статусу" [1, с. 40].

Моделюванню педагогічно комфортного освітнього середовища сприяє:

включення студентів у "імпровізоване поле діяльності" з метою забезпечення атмосфери для розвитку вміння сфокусувати сили душі й розуму, запаси пам'яті), адже імпровізація – це вища художня невимушеність; залучення студентів до творчої проектної діяльності, спрямованої на засвоєння програмового матеріалу через створення та публічного захисту творчого проекту, пошук нових технологій реалізації співтворчості викладача і студента в навчальному процесі для спільного вирішення професійних завдань.

Отже, педагогічно комфортне середовище – це педагогічна реальність зі спеціальними умовами для формування творчої індивідуальності студентів та їхньої самореалізації, в якій стосунки між учасниками освітнього процесу набувають характеру взаємного спілкування, співтворчості. Компонентами педагогічно комфортного середовищає творча доброзичлива атмосфера, організація індивідуальної ситуації успіху, сприяння самореалізації студентів.

Список використаних джерел

1. Сущенко Т. И. Особенности педагогического процесса высшей школы в эпоху приоритета личности / Т. И. Сущенко // Научный поиск в воспитании: парадигмы, стратегия, практика. 3-я Международная научно-практическая конференція 24–25 марта 2011 г. – М., 2011. – 438 с. – С. 37–40.

Сєводнєва К. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ПЕДАГОГІЧНІ ВИДАННЯ МИКОЛИ КОРФА В ОСВІТНЬОМУ РУСІ ЗАПОРІЗЬКОГО КРАЮ КІНЦЯ XIX СТ.

Серед видатних персоналій, пов'язаних з розвитком освіти на Запоріжжі, –просвітитель, педагог, засновник земських шкіл М. Корф, який до початку 70-х років XIX ст. випустив відомі в той час підручники та посібники: "Наш друг", "Руководство по обучению грамоте по звуковому способу", "Наша шкільна справа", "Російська початкова школа". Книга "Малютка" стала першою книжкою для народної школи і родини.

Так, "Руководство обучению грамоте", що вийшло в світ у 1867 р., у перші 12 років витримало 7 видань, які розійшлися 70-тисячним накладом. М. О. Корф запропонував дуже коротку і чітку характеристику звукового способу, що давало змогу навчитися грамоті, читанню та письму [2]. Цей посібник був високо оцінений К. Д. Ушинським, оскільки являв собою по суті закінчений вигляд нової системи початкового навчання із звукового синтетичного методу. Вона відкривала можливість більше, ніж в десять разів швидше навчити селянських дітей грамоти, причому без тої болісної напруги, якою супроводжувалось навчання буквоскладальним методом, котрий до того практикувала "дяківська" педагогіка [там само].

У передмові до книжки "Російська початкова школа" М. Корф писав: "Зміст її витікає із життя. Як член Олександрівської училищної ради Катеринославської губернії, я біля трьох років маю у своєму віданні більше сорока училищ з 1700 учнями. За три роки доля поклала на мене до ста непідготовлених викладачів і відвідування щорічно кожної школи не менше двох разів. Так щорічно доводилося бачити восени 1500 учнів і стільки ж весною, екзаменуючи їх із всіх предметів початкового навчання і полегшуючи працю непідготовленого вчителя зразковими уроками у самій школі" [1]. Посібник відразу став настільною книжкою всіх діячів народної освіти. Менше, ніж за десять років вона витримала шість видань.

Проблемі свідомого засвоєння учнями програмного матеріалу шляхом його уточнення, пов'язаного з практичною діяльністю, живою природою, що оточує учня, М. О. Корф присвятив свою книгу для читання "Наш друг", видану в 1871 році. Вона була задумана як джерело збагачення селянської дитини знаннями і як книжка, яка "через ознайомлення її з навколишнім світом вплинула б на покращення його матеріального і морального побуту" [2]. В книжці послідовно проводиться принцип свідомості. Вона пропонувала доступні при початковому навчанні знання тваринного світу, гігієни, географії, мінералогії, землеволодіння та інші з акцентом на практичні потреби селянського побуту. У хрестоматійний матеріал на противагу тим повчальним оповіданням, які побутували у той час, включив класичні твори О. Пушкіна і Ф. Тютчева, М. Лєрмонтова та ін. Введення книжки "Наш друг" до навчальної програми означало б докорінну перебудову методики, а це завжди нелегко. Але завдяки переконанням М. О. Корфа, книга, яка задумувалась як доповнення до "Рідного слова" К. Д. Ушинського на практиці земських сільських шкіл, стала незамінним посібником-практикумом з навчання, розвитку в учнів задатків логічного мислення, свідомого сприйняття навчального матеріалу в тісному зв'язку з практичними справами.

Педагог М. О. Корф написав багато книг, присвячених учительству та проблемам освіти: "300 письмових робіт, завдання для самостійних вправ у письмі учнів всіх трьох відділень початкової школи", "Посібник для недільних шкіл. Програми, конспекти, методичні вказівки і домашні роботи для всіх уроків", "Наші шкільні справи", "Земське питання", "Про народну освіту" тощо.

Отже, у своїх книгах М. Корфа розкривав основні питання школи початкового навчання, що давало право вважати його одним із творців земської народної школи. Метою цих книг було полегшити працю народного вчителя.

Список використаних джерел

1. Корф Н. А. Русская начальная школа / Н. А. Корф – Спб.: Изд. Д. Е. Кожанчикова, 1870. – 363 с.

2. Кушніренко І., Жилінський В. Барон Микола Олександрович Корф. Одержимий з провінції / І. Кушніренко, В. Жилінський. – Запоріжжя: Дніпровський металург, 2010. –221 с.

Черновол О. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н., доцент Дяченко М. Д.

СТРУКТУРА МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ

Сучасна освіта розуміється як сфера становлення кожним особистого сенсу життя й місця в суспільстві, що вимагає особливої уваги до становлення й розвитку мовної особистості. Пріоритетним у цьому плані є особистісний підхід до навчально-виховної роботи в школі й поза нею.

Що стосується питання дослідження мовної особистості, то необхідно зауважити, що в сучасній лінгвістиці існують дві концепції: мовної особистості та комунікативної особистості.

Мовна особистість має складну структуру, серед її компонентів дослідники називають:

– людина – мовець, тобто особистість, одним із видів діяльності якої є мовленнєва діяльність;

– власне мовна особистість – це особистість, яка виявляє себе в мовленнєвій діяльності й відповідно володіє сукупністю знань і уявлень;

– мовленнєва особистість, яка реалізує себе в комунікації, обирає і здійснює стратегію і тактику спілкування, репертуар засобів;

– комунікативна особистість – конкретний учасник конкретного комунікативного акту, яка реально діє в реальній комунікації.

Дослідник Ю. Караулов запропонував структуру мовної особистості, яка складається з трьох рівнів: 1) вербально-семантичного; 2) когнітивного; 3) прагматичного.

1. Вербально-семантичний рівень передбачає для носія нормальне володіння природною мовою, а для дослідника – традиційний опис формальних засобів вираження певних значень. Цей рівень ще називають нульовим, тому що в певному сенсі він беззмістовний для визначення особистості, хоча і є необхідною передумовою її становлення.

2. Когнітивний рівень, одиницями якого є поняття, ідеї, концепти, що складають індивідуальну картину світу. Когнітивний рівень мовної особистості передбачає перехід до знань, а значить, охоплює інтелектуальну сферу особистості, даючи досліднику вихід через мову, через процеси говоріння і розуміння – до знання, свідомості, процесів пізнання людини.

3. Прагматичний рівень включає цілі, мотиви, інтереси, установки та інтенціональності. Цей рівень забезпечує в аналізі мовної особистості закономірний і зумовлений перехід від оцінок її мовленнєвої діяльності до осмислення реальної діяльності у світі.

Л. В. Засєкіна виокремлює наступні компоненти в структурі мовної особистості:

1) когнітивний компонент, що включає: мовну здатність, мовні здібності, мовні знання (сукупність власне лінгвістичних та енциклопедичних знань), мовні стратегії (підсвідомі автоматизовані операції з мовою), мовну компетентність, мовну картину світу.

2) емоційний компонент містить емоційне ставлення людини до мовної реальності, оцінювання власної особистості як носія мови і культури певного національного середовища, ставлення до мови як смислу в процесі самореалізації і самоствердження нації через розвиток мовної культури власної особистості.

3) мотиваційний компонент, що охоплює цілі, мотиви, настанови та інтенціональності. Цей компонент забезпечує закономірності переходу від оцінок мовленнєвої діяльності суб'єкта до осмислення себе як мовної особистості, що є носієм культури свого народу та виразником його національної ідентичності.

Отже, в межах поняття "мовна особистість" розглядається така особистість, що перебуває у мовному просторі, наділена мовною здатністю, реалізує себе у комунікації, вміє здійснювати спілкування у різноманітних регістрах для здійснення своїх комунікативних цілей, володіючи певним рівнем комунікативної компетентності.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ, МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Бодня Т. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н., доцент Дяченко М. Д.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

Актуальність художнього перекладу як чинника національної ідентифікації значною мірою визначається трансформаційними та глобалізаційними процесами у світі, потребою особистості в міжкультурній комунікації, перманентним збагаченням української лексичної системи неологізмами іншомовного походження, що, насамперед, пов'язано зі стрімким розвитком інформаційного суспільства. Попри це, художній переклад текстів зарубіжних письменників, наприклад, повинен зберігати національні особливості рідної мови як засобу формування суспільної свідомості.

На думку вчених (О. Білоус, Г. Верба, В. Дайнеко, Л. Коломієць, В. Радчук та ін.), художній переклад – важливий сегмент національної культури.

Стратегія перекладу тлумачиться як програма здійснення перекладацької діяльності, що формується на основі загального підходу перекладача до виконання перекладу в умовах певної комунікативної ситуації двомовної комунікації, яка визначається специфічними особливостями цієї ситуації та метою перекладу, а також визначає характер професійної поведінки перекладача в межах певної комунікативної ситуації [3, с. 172]; як метод виконання перекладацького завдання, що полягає в адекватній передачі з іноземної мови на мову перекладу комунікативної інтенції відправника, з урахуванням культурологічних та особистісних особливостей оратора [1] тощо.

Дослідники виокремлюють типи перекладацьких стратегій: 1) конативні стратегії, що виражають спрямованість на адресата взаємодії з урахуванням змісту й функцій спілкування, спрямовані на визначення смислового наповнення вихідного тексту і здійснення впливу на читачів, задуманого автором оригіналу; 2) особистісні перекладацькі стратегії – закономірності когнітивної обробки інформації, які визначаються рисами характеру перекладача; 3) когнітивно-лінгвістичні стратегії, що ґрунтуються на лінгвістичних і текстових знаннях перекладача [2].

У процесі перекладацької діяльності передбачається, що під час перекладу розуміння оригіналу завжди передує перекладу як обов'язкова умова його успішного завершення. Перекладач може перекласти лише те, що він зрозумів, але саме розуміння може бути різного ступеня; у виняткових випадках перекладач може використовувати одиничну відповідність або ж оригінал може включати висловлювання, навмисно позбавлені сенсу, які, зазвичай, перекладу не підлягають (що є безглуздим в оригіналі – повинно залишитися таким і в перекладі). У процесі перекладу є неприпустимим сліпе копіювання форми оригіналу. Перекладач має розрізняти у змісті тексту важливі елементи його сенсу, щоб повніше передати весь зміст оригіналу і, там, де це можливо, використовувати аналогічні синтаксичні структури та лексичні відповідності.

Отже, на основі аналізу наукових джерел, з'ясовано, що перекладацька стратегія інтерпретується як явище створення тексту перекладу зі збереженням функціональних домінант оригіналу, які критерієм еквівалентності перекладу.

Список використаних джерел

1. Илюхин В. М. Стратегии в синхронном переводе: на материале англо- русских и русско-английских комбинаций перевода: дис. … канд. филол. наук / В. М. Илюхин. – М.: Моск. лингв. ун-т, 2000. – 206 с.
2. Михайленко О. А. Поняття перекладацької стратегії як складової стратегічної компетенції [Електронний ресурс] / О. А. Михайленко. – Режим доступу: http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/ped/09april2015/10. pdf.
3. Сдобников В. В. Стратегия перевода: общее определение / В. В. Сдобников // Вестник Иркутского государственного лингвистического университета. – Выпуск № 1 / 2011. – С. 166–172.

Васильєва К. С.
КЗ "Запорізька спеціалізована школа-інтернат ІІ-ІІІ ст."Січовий колегіум" ЗОР
Науковий керівник – Гутарук Н. В.

ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ МОДАЛЬНОСТІ В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ Р. БАХА "BRIDGE ACROSS FOREVER ")

Одним із способів своєрідного "програмування" читачів з метою максимально наблизити до розуміння змісту локутивного висловлювання є використання та реалізація в художньому тексті категорії модальності. Модальність, від латинського – modalis, це функціонально-семантична категорія, яка виражає відношення змісту висловлювання до дійсності і мовця до змісту висловлювання.

Процес ідентифікації такого поняття як "модальність" був розпочатий лінгвістами, психологами, біологами ще в середині минулого століття. Втім і сьогодні щене можна говорити про стадію узагальнення та здійснення певних висновків, адже категорія модальності, перш за все, пов'язана із мовою, яка не є статичною. Серед лінгвістів, які приділили увагу дослідженню категорії модальності, слід згадати, Агашина Н. М., Адмоні В. Г., Бондаренко В. М., Баллі Ш., Золотова Г. А., Шведова Н. Ю. та ін.

Знайомство із працями цих науковців засвідчило, що одностайності у розумінні семантики вищезгаданого терміну не існує. Більшість вчених вважають, що модальність є вербалізацією суб'єктивного ставлення автора до змісту повідомленого, що реалізується на фонетичному, лексичному, лексико-граматичному, граматичному рівнях. Вона має різноманітні форми вираження, наприклад: граматичні та лексичні засоби, а саме: інтонаційні засоби, модальні дієслова, модальні слова, певні форми відмінювання, тощо.

Дослідження тексту Р. Баха "Bridge Across Forever" дає підстави стверджувати, що найчастотнішим способом реалізації категорії модальності в романі є для англійської мови в цілому, так і для стилю Р. Баха зокрема.

Наприклад, модальні дієслова *may / might* зазвичай позначають ймовірність виконання дії, припущення, сумнів, невпевненість. Так, у даному фрагменті *тексту "It might have been me, down there in the desert, and not so lucky as the two climbing into the jeep with exciting stories to tell*" модальне дієслово виражає виражає ймовірність здійснення. Йдеться про щасливе спасіння головного героя від нещасного випадку і, як результат, від смерті. За день до аварії йому було видіння, де він після розставання з дружиною зустрічає свою смерть у повітряній аварії, як ті двоє хлопців (*the two climbing into the jeep). Might* має тут не тільки значення припущення, а і відтінок впевненості, адже якщо б не видіння, то тим, хто, падає в повітрі серед уламків літака був би головний герой.

Модальне дієслово *might,* що вживається разом з перфектним інфінітивом, зазвичай позначає здогадку або твердження про минулу подію, з яскравим відтінком невпевненості і сумніву. *"She will feel sad and she will cry for a little while because she's not afraid to cry when something that might have been beautiful dies, but she'll get over it, she'll lift right on above it"* – тут за допомогою "might have been" звертається увага на те, яким би "something" не було – красивим або сумнівно красивим, головна героїня обов'язково зверне свою увагу на нього.

Можна зробити висновок, що модальні дієслова використовуються Річардом Бахом у їх традиційному значенні, незначні зміни у семантиці суттєво не впливають на рецепцію художнього тексту читачем. Застосовані модальні дієслова повністю реалізують свої семантичні, функціональні особливості, навіть у незвичному тексті. Частотність використання різноманітних модальних дієслів зумовлена автобіографічністю твору Р. Баха та свідомим бажанням автора стимулювати читачів не просто до читання твору, а до проживання його драматичних колізій разом із героями.

Список використаних джерел

1. Агашина Н. М. Ирреальная модальность в современном русском языке: Дис. на здобуття наук. ступеня канд. филол. наук: 10.02.01. – Ставрополь: Константа, 2003. – 197 с.

2. Bach R. The Bridge Across Forever. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.google.com.ua/?gfe_rd=cr&ei=kNmbVvK6HOOdwAPy9auIBw&gws_rd=ssl#q=bach+r+bridge+across+forever+read+online

Гутарук Н. В.
Класичний приватний університет, Запоріжжя
Науковий керівник – д. філол. н., професор Торкут Н. М.

РЕНЕСАНСНИЙ ІНТЕЛЕКТУАЛ Р. ЕШЕМ ЯК ПРЕДТЕЧА СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ

Українське суспільство запам'ятає 2016–2017 роки завдяки оприлюдненню концепції Нової української школи. Згідно концепції, основною метою взаємодіяльності вчителя та учня є формування т. з. "ключових компетентностей", тобто тих що сприяють особистій реалізації, розвитку, активній громадянській позиції, соціальній інклюзії. Компетентісний підхід до навчання викристалізувався на основі багатьох новітніх досліджень, проте його витоки знаходяться далеко поза межами XX століття.

Трактат англійського гуманіста Роджера Ешема "Шкільний вчитель" (1570) – оригінальна літературна пам'ятка, яка дає уявлення про педагогічні дискусії, що розгорталися в ренесансній Європі, і водночас відображає стан розвитку інтелектуального середовища за часів правління королеви Єлизавети Тюдор. Деякі ідеї автора мають яскраво виражений новаторський характер і навіть випереджають свій час. Зокрема, він вперше проголошує думку про те, що успіх навчання залежить не тільки від учня та вчителя, а ще й від батьків [1]. Солідаризуючись з представниками гуртка оксфордських реформаторів Дж. Колетом, В. Лілі, Т Мором, Р. Ешем наполягає на важливості подорожі у формуванні особистості молодої людини. Він виокремлює декілька чинників, які роблять подорож дієвим інструментом інтелектуального і культурного зростання індивідуума. В процесі подорожі, як зазначає автор трактату, учень отримує можливість спілкування іншими мовами, долучається до нових знань та здобуває власний життєвий досвід [1]. Основними цільовими пріоритетами освітнього процесу англійський гуманіст вважає виховання моральних чеснот, таких, як "мудрість, вченість, чесність". Водночас він акцентує увагу на тому, що навчання повинно готувати молодь до "практичної діяльності", а сам процес виховання повинен бути простим, легким та невимушеним [1].

Характерна для доби Середньовіччя установка на аскетичне виховання, вочевидь, не підтримується Р. Ешемом, який проголошує принципи гармонійного розвитку особистості, що є близькими до давньогрецького принципу калокагатії. Згідно з цим принципом, людина повинна бути всебічно розвиненою, а фізична досконалість має доповнюватись інтелектуалізмом та духовністю. Відмова від релігійного аскетизму, орієнтація на потреби світського життя зумовлюють свідоме прагнення англійського гуманіста розглядати проблеми шкільного виховання в органічному зв'язку з проблемами повсякденного життя.

Акцентуючи увагу на постаті вчителя і зауважуючи, що "хороший вчитель" це не той, хто добре володіє різками, а той хто може зацікавити учня, Р. Ешем, по суті, висловлює одну з ключових тез сучасних педагогічних теорій. Він вважає, що вчитель має стимулювати учня до постановки запитань, до критичного мислення, до того, щоб у пошуках інформації не обмежуватися одним джерелом. Англійський педагог наголошує на продуктивності діалогу між учнями, в процесі якого відбувається обмін і знаннями і досвідом. Ідеї Р. Ешема певною мірою перегукуються з популярними в наші дні педагогічними технологіями, зокрема з навчальною технікою "Questioning" та інтерактивними методами навчання.

Узагальнюючи основні змістовні моменти, озвучені Р. Ешемом, сучасне суспільство має можливість ще раз переконатися в інтелектуальній цінності спадщини минулих років.

Список використаних джерел

1. Ascham R. The Schoolmaster. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gutenberg. org/cache/epub/1844/pg1844-images. html

Довгань Я. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. філол. н., доцент Кирпиченко О. Е.

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ТА ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Фразеологія складає найбільш живу, яскраву та своєрідну частину словникового складу будь-якої мови. Природно, що цю область не може оминути перекладач, якому постійно доводиться нібито "конкурувати" з фразеологією оригіналу в пошуках адекватних еквівалентів у своїй рідній мові.

Фразеологічний склад мови – це дзеркало, у якому лінгвокультурна спільність ідентифікує свою національну самосвідомість; ідіоматичні фразеологізми – своєрідні мікросвіти, вони містять у собі і моральний закон, і здоровий глузд, виражені в короткому вислові. Мова є лише механізмом, що сприяє кодуванню і трансляції культури. Але не мова, а текст відображає духовний світ людини. Саме текст пронизаний безліччю культурних кодів, зберігає інформацію про історію, етнографію, національну психологію, національну поведінку. Текст твориться з мовних одиниць нижчих рівнів, що при відповідному підборі можуть підсилити культурний сигнал. Фразеологізми розглядаються як національно специфічні одиниці мови, що акумулюють культурний потенціал народу.

Фразеологія найбільш тісно пов'язана з наївним уявленням про світ, національною культурою, життям носіїв мови. Система образів, закріплених у фразеологічному складі мови так чи інакше пов'язана з матеріальною, соціальною чи духовною культурою даної мовної спільності, а тому може свідчити про її національно-культурний досвід і традиції.

У кожній мові існують лексичні шари, що є продуктивними в створенні фразеологічних одиниць. Це насамперед розряди слів, які відносяться до щоденного життя людей, їх праці і відпочинку. Що стосується англійської мови, то високопродуктивною в розглянутому відношенні є лексика, яка відноситься до наступних тем:

1. Духовна культура: *keep yourself in hand* – "тримай себе в руках" можна назвати першою заповіддю англійців. В текстах ми знаходимо такі приклади на підтвердження цієї тези: *Julia* ***took her courage in both hands*** [2, с. 28]. *Джулія* ***зібралася з духом*** [1, с. 23].

2. Родина: англійська родина замкнута не тільки для сторонніх, а й кожен з її членів зберігає недоторканність свого приватного життя. Душа англійця – це теж його фортеця. *They decided* ***to keep their engagement to themselves*** [2, с. 37]. *Вони вирішили* ***зберегти заручини в таємниці*** [1, с. 33].

3. Професійна діяльність: англійський аристократ, навіть якщо він віддає роботі багато часу і сил, воліє виглядати на людях ледарем. *Do you think I'm going* ***to work my guts out*** *to make you give a few decent performances and then have you go away to play some twopenny-halfpenny part in a commercial play in London?* [2, с. 26]. *Стану* ***тягнути із себе жили****, щоб ви дали кілька пристойних вистав, а потім поїхали до Лондона грати яку-небудь незначну роль у комерційній п'єсі?* [1, с. 20].

Художній текст репрезентує визначену "картину світу", а фразеологізми, які часто передають народну мудрість, історію культури народу, є важливим фактором функціональної ілюстративності явищ, які відображуються в тексті.

Список використаних джерел

1. Моем С. Лицедії / С. Моем. – К.: Дніпро, 1967. – 223с.
2. Mougham W. S. Theatre / W. S. Mougham. – КОРОНА принт, КАРО, 2009. – 384 с.

Домнікова Д. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н., доцент Дяченко М. Д.

РОЛЬ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ПЕРЕКЛАДІ

Фразеологізми роблять мовлення виразнішим, влучнішим, дотепнішим. Фразеологізм – це словосполучення, яке за значенням дорівнює одному слову. До того ж значення власне фразеологізму не співпадає із значенням окремих слів, що входять до його складу. Фразеологізми не мають правил, їх можна вивчити лише один по одному

Основними методами перекладу фразеологізмів є:

1) *фразеологічний еквівалент* – такі образні фразеологічні одиниці в рідній мові, які повністю відповідають по змісту якому-небудь фразеологізму та які базуються на одному з ним образі перекладаються за допомогою еквівалентів;

2) *фразеологічні аналоги* – кількість образних фразеологічних одиниць, які співпадають по змісту та образності в англійській та рідній мовах, порівняно невелика; значно частіше перекладачеві треба використовувати український фразеологізм, аналогічний по змісту англійському, але, який базується на іншому образі:

Absence makes the heart grow fonder – *відстань посилює почуття*.

Every family has a black sheep. – *в діжці з медом – ложка дьогтю.*

Seeing is believing. – *краще раз побачити, ніж сто разів почути*.

Використання відповідного аналогу забезпечує такий же адекватний переклад англійського фразеологізму, як і у випадку існування фразеологічного еквівалента;

3) *дослівний переклад* – іноді перекладач, намагаючись зберегти образність оригіналу при перекладі фразеологізму, який немає ні еквівалента, ні аналогу в рідній мові, вдається до дослівної передачі образу в іноземній фразеології; дослівний переклад не є фразеологічним перекладом, бо він не використовує готові фразеологічні одиниці, які є у мові перекладу, а кожного разу створює новий образний зворот, чужий рідній мові, хоча і зрозумілий:

What is sauce for the goose is the sauce for the gander – *що для гуски приправа, те й для гусака приправа;*

4) *описовий переклад*: якщо англійський фразеологізм не має в рідній мові еквівалента або аналогу, а дослівний переклад міг би привести до малозрозумілого буквалізму, перекладачеві необхідно відмовитись від передачі образності та використовувати описовий переклад – з поясненням змісту фразеологічної одиниці за допомогою вільного сполучення слів:

One man's meat is another man's poison – *про смаки не сперечаються;*

5) контекстуальні заміни при перекладі полягають в тому, що перекладач намагається знайти такий український фразеологізм, який хоч і не відповідає за значенням, наприклад, англійському, але з достатньою точністю передає його зміст у даному конкретному контексті:

You can take a horse to the water, but you cannot make him drink – *силою не будеш милим.*

You never know what you can do till you try – *ділу діло вчить; очі бояться, а руки роблять.*

Отже, маючи справу з фразеологізмами, при перекладі перекладач повинен не тільки знати обидві мови, але й вміти аналізувати стилістичні та культурно-історичні аспекти вихідного тексту в порівнянні з можливостями мови, яка перекладається. Слід пам'ятати про те, що часто схожі за значенням, але різні за формою фразеологічні одиниці у різних мовах мають різне емоційно-асоціативне забарвлення і не завжди взаємозамінні

Список використаних джерел

1. Англійські фразеологізми / [Електроний ресурс]. Режим доступу: http://www.english-distance.ru/mod/glossary/view.php?id=626.

Зелевська А. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н., доцент Дяченко М. Д.

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У КОНТЕКСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Професія перекладача має свої особливості, насамперед, це уміння переключатися з однієї мови на іншу; уміння використовувати фразеологічний ряд для висловлення певної думки; швидкість формування і формулювання висловлювання; толерантне ставлення до співрозмовників з різним соціальним статусом і рівнем володіння іноземною мовою.

Коли йдеться мова про інформування аудиторії, то найшвидшим способом видається спосіб усного донесення знань, у випадку ж донесення знань технічного характеру – виступ оратора у науковому стилі. Прийнято вважати, що єдиною функцією наукового стилю є функція інтелектуально-комунікативна, додаткові функції факультативні. Науковий стильхарактерний для текстів, призначених для повідомлення точних відомостей з якої-небудь спеціальної галузі [1].

Обов'язковою умовою для встановлення контакту є прийняття слухачів як рівноправних партнерів по спілкуванню. Зовнішнім проявом того, є контакт чи ні, буде поведінка.

Переклад як предмет навчання розглядається, перш за все, у ракурсі його суспільного призначення. Діяльність перекладача виявляється в здійсненні двомовної опосередкованої комунікації. Суспільне призначення професійної діяльності визначає її найсуттєвіші риси і є її найважливішою характеристикою.

Майбутні перекладачі повинні володіти певною позицією щодо своєї діяльності, усвідомлювати гуманістичні цінності перекладацької професії, які спрямовані на професійно-особистісне самовдосконалення, бути налаштованими на співробітництво і діалог, володіти вмінням проектувати особистісно орієнтовану взаємодію із співрозмовником.

Компетентність перекладача можна визначити, як знання двох мов і двох культур, готовність і здатність створювати і розуміти тексти двома мовами і переключатися з однієї мови на іншу. Компетентність перекладача складається із сукупності іншомовної комунікативної, фахової й загальної компетенцій і дає можливість перекладачу ефективно здійснювати міжмовну, міжкультурну.

Компетентність майбутніх перекладачів містить в своїй структурі базові (загальні), ключові і спеціальні компетенції. Базові компетенції менш жорстко пов'язані із об'єктом і предметом праці, тобто можуть бути задіяні в багатьох видах професійної діяльності. Застосування спеціальних (функціональних) компетенцій обмежене в рамках певного фаху. Спеціальні компетенції можна розглядати як реалізацію ключових і базових компетенцій у визначеній області професійної діяльності. Ключові, базові та спеціальні компетенції, взаємодіють одна з одною, виявляються в процесі рішення важливих професійних задач різного рівня складності в різних контекстах.

Отже, можна зробити висновок, що сформована в майбутнього перекладача компетентність – це перелік компетенцій, які включають особистісні якості, знання, уміння і навички як передумови його компетентних дій. Будучи актуалізованими на практиці, вони стають компетенціями того або іншого рівня.

Професійна діяльність перекладача вимагає ґрунтовних професійних знань, широкої ерудиції, мовної майстерності, комунікативної компетенції.

Список використаних джерел

1. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык: Учебник для вузов – 6-е издание / Арнольд И. В. – М.: Наука, 2004. – 296 с.

Зикунова І. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. філол. н., доцент Мосієвич Л. В.

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ГЕНДЕРНО МАРКОВАНИХ ПРОФЕСІЙ

Політична коректність мови виражається в прагненні знайти нові способи мовного вираження замість тих, які зачіпають почуття і гідності індивідуума, порушують його людські права звичайною мовною безтактністю або прямолінійністю щодо расової та статевої приналежності, віку, стану здоров'я, соціального статусу зовнішнього вигляду тощо.

Популярність феміністичного руху викликала посилення уваги до повсякденної мови. Феміністки звинувачували англійську мову у сексизмі. Наявність інших форм чоловічої мови на англійській мові стало предметом багатьох дискусій та суперечок.

Гендер – це система відносин і взаємодій, що утворюють фундаментальну складову частину соціальних зв'язків. Вона стійка й одночасно мінлива і ґрунтується на розподілі суспільства згідно з ознакою статі й ієрархії її представників. Важливими елементами створення гендерних розбіжностей є протиставлення "чоловічого" та "жіночого".

Іноді вживання тієї чи іншої гендерно маркованої лексики може викликати конфлікти між особами різної статі, тому, з метою подолання даної проблеми, в англомовному дискурсі представникам різної статі пропонується вживати нейтральну або немарковану лексику.

Відомо, що в англійській мові немає граматичної категорії роду. Значення роду в іменниках передається лексичним засобом за допомогою родових пар man – woman, boy – girl у структурі складних слів. Єдиним лексико-граматичним засобом виявлення жіночого роду є суфікс – ess, який охоплює лише порівняно нечисленну групу лексики *actor – actress; host – hostess; poet – poetess.*

Тому простежується тенденція до використання гендерно-нейтральних іменників:

Заміна слів man або men та слів і висловів, що містять їх, у тих випадках, коли позначається особа будь-якої статі: наприклад замість *man* вживається *human, person*; замість *mankind* вживається *humans, humankind, humanity, people, society*, замість *workman* вживається *worker, wage earner*.

Слід використовувати нейтральні слова, що не акцентують стать особи, у випадках позначення роду занять, посади, функції тощо *steward / stewardess ^ flight attendant, policeman ^ police officer, fireman^ fire fighter, housewife ^ homemaker, cleaning lady ^ cleaner or cleaning person, weatherman ^ weather reporter.*

Слід уникати вживання займенника третьої особи однини he при позначенні осіб за професію, яку можуть мати як чоловіки, так і жінки, наприклад *When reporters cover controversial stories,* ***they*** *have a responsibility to present both sides of the issue. – Коли репортери висвітлюють суперечливу подію, вони зобов'язані подати всі точки зору на цю подію.*

Значна кількість назв осіб утворює паралельні форми чоловічого і жіночого роду, для утворення жіночого роду використовують суфікси –ка, –их(а), –ш(а) *журналіст ^ журналістка, кравець ^ кравчиня, лікар ^ лікарка, льотчик ^ льотчиця, офіціант ^ офіціантка, бармен ^ барменша, редактор редакторша, сторож ^ сторожиха.*

Кілька іменників жіночого роду, що позначають традиційно жіночі професії і заняття, не мають відповідників чоловічого роду, як-от: *домогосподарка, манікюрниця, покоївка*. Родову пару можуть утворювати іменник і описовий зворот: *балерина – артист балету*.

Отже, в українській мові спостерігаємо тенденцію утворення суфіксальним способом назв жіночих професій, намагаючись його урівняти з чоловічими, коло в англійській мові спостерігаємо тенденцію зробити якомога більшу кількість сфер гендерно нейтральними.

Список використаних джерел

1. Ставицька Л. О. Гендерна лінгвістика: Українська перспектива // Українська мова, 2004. -№ 3. – С.58–66.

Інгор А. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

КВАЗІЦИТАЦІЯ У ЗАГОЛОВКАХ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Квазицітація – один із стилістичних засобів реалізації інтертекстуальних зв'язків. Термін "інтертекстуальність" був уведений у 1967 році Ю. Крістевою, представницею французького постструктуралізма. Однак саме виникнення теорії інтертекстуальності пов'язують з ім'ям видатного вченого М. М. Бахтіна. Ю. Крістева сформулювала свою концепцію інтертекстуальності на основі переосмислення його праць. Це явище всебічно вивчається. Інтертекстуальність розглядається як стосунки твору з більш ранніми чи співіснуючими текстами; як сукупність функцій, що регулюють такі стосунки; як вплітання елементів одного тексту в інший.

З квазіцитацією маємо справу, коли ціле висловлювання чи рядок тексту-джерела, що співвідноситься з новим текстом, є присутніми в останньому начебто "за текстом" – тільки імпліцитно, у самому ж тексті присутні тільки деякі, можливо трансформовані, елементи першоджерела, за якими необхідно відтворити оригінал, доклавши деякі зусилля та особливі знання.

Необхідно також підкреслити, що квазіцитація є підвидом алюзії, оскільки для відтворення змісту тексту необхідно залучити фонові знання, на які розраховує автор тексту, у якому вжито квазіцитацію.

Відомо, що заголовок у структурі тексту займає особливу, ключову позицію. Одна з його провідних функцій – привернути та утримати увагу потенційного читача. Саме тому численні заголовки роблять алюзивними, оскільки читач, відтворюючи зміст алюзії ніби відгадує загадку, а отже, прагне знайти розгадку, прочитавши текст.

Експресивна функція заголовків найчастіше реалізується у публіцистичному дискурсі. Саме тому фактичним матеріалом нашої наукової розвідки постали англомовні заголовки британської преси другої половини 2017 року (липень – листопад). Було проаналізовано 768 заголовків журналу *The Economist*, у 9 з яких була використана квазіцитація (це складає трохи більше 1% від загальної кількості). Зазначимо, що ми враховували квазіцитацію виключно літературних джерел. Якщо брати до уваги використання трансформованих вербальних складових текстів подвійної природи (пісень, фільмів), прикладів квазіцитації спостерігатиметься набагато більше. Такий невеликий відсоток використання трансформованих відрізків літературних джерел пояснюємо зниженням популярності читання художньої літератури, яка обіймає все меншу частину масової культури у сучасному супільстві.

Проаналізувавши корпус квазіцитат, можемо стверджувати, що:

1) серед модифікованих текстів (джерел квазіцитат) незначна перевага за кількістю належить класичним текстам (56%) – міфології (***Pandora's boxes*** (The Economist, July 13th 2017)), творам В. Шекспіра (***My kingdom for a bourse*** (The Economist, October 21st 2017)), творам Ч. Дікенса (***A tale of two kleptocracies*** (The Economist, September 2nd 2017));

2) сучасні літературні тексти використовуються як джерела квазіцитації у 44% випадків, у той же час необхідно підкреслити, що такі тексти-донори повторюються – ***Over 65 shades of grey*** (The Economist, July 8th 2017), ***Fifty shades of blue*** (The Economist, August 26th 2017); ***Game of tongues*** (The Economist, August 5th 2017), ***Game of phones*** (The Economist, August 26th 2017); (на відміну від корпусу класичних текстів, жоден з яких не повторювався); звернемо увагу, що ці літературні тексти були відтворені у текстах мультимодальної природи – фільмах та серіалах;

3) за ступенем необхідності актуалізації змісту тексту-донора квазіцитати у англомовному публіцистичному дискурсі зустрічаються різноманітні – від таких, які використовуються виключно для привертання уваги через впізнавання знайомої фрази, до таких, які доповнюють текст-реципієнт шляхом "підключення" до його змісту фактів з тексту-донору (у повному обсязі чи частково).

Капранов Я. В.
Київський національний лінгвістичний університет

АПРОБАЦІЯ МЕТОДУ ДІАХРОНІЧНОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ У МАКРОКОМПАРАТИВІСТИЦІ

Традиційні студії лінгвістичної компаративістики залишили так і не розв'язаною, за спостереженнями О. С. Мельничука, проблему генетичних взаємовідношень між різними мовними сім'ями. Так, якщо одні представники "були байдужими до таких спроб, розуміючи недостатність наявних лінгвістичних даних, які можна було б застосувати для досягнення цієї мети", то решта припускали, що лінгвістична компаративістика ще не готова до виходу за межі окремих мовних сімей, адже вона, по суті, зупинилася на тому рівні, який був досягнутий молодограматиками" [2, № 2, с. 27]. У такий спосіб проблема встановлення ступеня генетичної спорідненості між окремими мовними сім'ями зумовила розробку *ностратичної теорії походження мов*, яка на сьогодні має свою мету, завдання, об'єкт, предмет і т. ін.

У зв'язку з цим, наближаючись до певного часового проміжку (приблизно від 1 тис. до 12 тис. років), як правило, основні дії етимологів відбувалися навколо поняття "реконструкція", адже свого часу О. М. Трубачов, що "реконструкція була предметом інтересів і сумнівів для всіх тих, хто думав про недоступність минулого і бачив у реконструкції або виключно формулу відповідності, як А. Мейе, або реальні форми мови і мету будь-якого порівняння, як Ф. де Соссюр" (О. М. Трубачов).

Відтак, одним із ключових постулатів, поряд із реконструкцією, який свого часу був окреслений Г. А. Климовим, є *метод діахронічної інтерпретації*, про які дослідники говорили на конференції в 1977 р., доповіді яких згодом були опубліковані у збірнику наукових праць (див. "Problerai della ricostruzione in linguistica. Atti del convegno internazionale di studi. Pavia, 1–2 ottobre 1975" a cura di R. Simone e U. Vignuzzi, Roma, 1977).

Саме тому одним із таких підтверджень виявився *метод діахронічної інтерпретації*: так, якщо залишити осторонь далеко не однозначно використовувані в літературі терміни "далека реконструкція" і "подальший аналіз" (нім. *weitere Analyse*), то замість них можна зустріти такі терміни, як "reconstructive analysis" [3] або "Prarekonstruktion" [4], а також уже прийнятий термін "diachronische Interpretation", представлений у працях О. Семереньї [1, с. 9–10].

Г. А. Климов звертає увагу на те, що термінологічно позначене розмежування власне *реконструкції* і подальшого кроку – *діахронічної інтерпретації*, – як правило, є незнайомим компаративістам-емпірикам. Якщо власне *реконструкція*, яка здійснювалася з метою історичного тлумачення відповідностей, зафіксованих у фактичній даності споріднених мов, призводить до побудови певного архетипу (праформи), то *діахронічна інтерпретація* вже має в своєму розпорядженні нереальний мовний субстрат, необхідний для здійснення цієї процедури реконструкції [1, с. 10]. Зазначена вище теза переконує у тому, що лише за допомогою архетипів (праформ) компаративіст може при бажанні поглибити діахронічну перспективу дослідження (тобто за рахунок проникнення в хронологічно більш віддалені етапи прамовного стану). При цьому Г. А. Климов приходить до логічного висновку: "якщо в результаті процедури реконструкції компаративіст формулює гіпотезу першого ступеня, то продуктом діахронічної інтерпретації виявляється деяка гіпотеза другого ступеня" [1, с. 10].

Підсумовуючи зазначене вище, можемо констатувати, що діахронічна інтерпретація передбачає здійснення процедури реконструкції шляхом поглиблення діахронічної перспективи дослідження (тобто за рахунок проникнення в хронологічно більш віддалені етапи прамовного стану) – пошук так званої пояснювальної моделі (за Б. Шлератом).

Список використаних джерел

1. Климов Г. А. Реконструкция и диахроническая интерпретация в компаративистике / Г. А. Климов // Вопросы языкознания. – М., 1988. – № 3. – С. 9–16.

2. Мельничук А. С. О всеобщем родстве языков / А. С. Мельничук // Вопросы языкознания. – М., 1991. – № 2. – С. 27–42.
3. Dyenl. Reconstruction, the comparative method and the protolanguage uniformity assumption // Language. – 1969. – Vol. 45. – No. 3. – P. 508–509.
4. Penzl H. Das Rekonstruieren des “prahistorischen” Lautwandels / H. Penzl // Proceedings of the twelfth International congress of linguists. – Innsbruck, 1978. – S. 508.

Луценко С. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н., доцент Дяченко М. Д.

РОЛЬ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА В СУЧАСНОМУ СОЦІУМІ

В інформаційному суспільстві, до якого поступово переходить людство, питання ролі мови як основного засобу соціальної взаємодії, мовної ситуації та взаємовпливу мов набувають першорядного значення. Соціальна взаємодія стає здебільшого мовною і здійснюється через тексти, які породжуються і сприймаються особистістю.

У соціології мовну особистість розглядають як систему, що виникає в суспільстві й розвивається, ґрунтуючись на здатності вираження та закріплення соціальних відносин і взаємодій, як умову та продукт культури. Соціальну роль людини розуміють як схвалений суспільством еталон поведінки, що відповідає конкретній ситуації спілкування й соціальній позиції особистості, тобто її статусу. Таким чином, соціальна роль пов’язана з її статусом, який характеризує місце людини в соціальній ієрархії суспільства. Вищою структурною ланкою мовної особистості є прагматика, що характеризує мотиваційну основу діяльності особистості.

Перекладацька діяльність не існує сама по собі, вона має межі, тобто координується і задається вимогами до продукту перекладу – тексту, що описує теорія перекладу. Для того, щоб вести конструктивну діяльність та предметно говорити про зміст мовної особистості перекладача, необхідно спиратись на аналіз керівної основи діяльності перекладача [1].

Важливим із мало досліджених питань, яке стає все популярнішим, є кореляція мовної особистості перекладача з соціальними, ідеологічними та політичними умовами, в яких він працює; вплив цих умов на психологію (настанови й мотиви) та методологію творчості (тактики і стратегії) перекладача, взаємозалежність картини світу, що формується згідно з умовами, серед яких розвивається мовна особистість, та мовленнєва діяльність перекладача в процесі перекладу. Іншими словами, нас цікавить саме вплив соціуму на процес та результат перекладу й навпаки – вплив перекладів на соціум і відносини між культурами. Нове омовлення оригіналу для іншої цільової аудиторії, тобто нова лінгвістична трансформація сказаного автором – це лише один з рівнів результату роботи перекладача, яка повинна увійти в нову соціальну реальність. Як зазначає німецький перекладознавець А. Нойберт, переклад, незважаючи на його суто мовну сутність, завжди виходить за лінгвістичні межі, ніколи не залишається річчю у філологічній площині. Розміщення перекладеного тексту перекладачем та його замовником у новій соціальній ситуації – важливий параметр, який так само позначається на перекладі, як і мовна ситуація. І, відповідно, – ці два чинники впливають на особистість самого перекладача та його перекладацькі рішення, адже переклад не відбувається у вакуумі. Вихідний текст, який закорінений у переплетені між собою історичні, політичні, ідеологічні, культурні та географічні контексти, перекладач переносить в інший світ інших соціокультурних переплетінь, у якому домінують інші дискурси. Тому нова “дислокація” перекладеного тексту залежить не стільки від самого перекладача, скільки від нового “споживача перекладу”, а тому вирішальною, на думку вченого, є опція нової контекстуалізації кожного перекладу [2].

Таким чином, у науці розробляються різні підходи до вивчення мовної особистості перекладача в сучасному соціумі. Роль мовної особистості необхідно вивчати у всій багато вимірності, беручи до уваги усі можливі точки перетину.

Список використаних джерел

1. Боринштейн Є. Соціокультурні особливості мовної особистості / Євген Боринштейн // Соціальна психологія. – 2004. − № 5 (7). – С. 63–72.
2. Засєкіна Л. В. Мовна особистість у сучасному соціальному просторі / Лариса Засєкіна // Соціальна психологія. – 2007. – № 5 (25). – С. 82–90.

Пєшкова А.
Київський університет імені Бориса Грінченка
Науковий керівник – к. філол. н., професор Ю. І. Ковбасенко

ТЕКСТОТВОРЧІ СТРАТЕГІЇ ДРАМАТУРГІЇ РЕНЕСАНСУ Й БАРОКО (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОСТІ ВІЛЬЯМА ШЕКСПІРА І ПЕДРО КАЛЬДЕРОНА)

Доба бароко, яка зміла Ренесанс, всупереч усталеній у нас протягом тривалого часу думці про їхню, буцімто, непримиренну ворожість, не завжди конфліктувала з ідейно-естетичною парадигмою Відродження. Це бачимо в творчості Вільяма Шекспіра, який неначе поєднав мейнстрими двох згаданих епох, а творчість Педро Кальдерона повністю належить бароко. При цьому показово, що обидва видатних драматурги не лише “ставили й вирішували загальнолюдські проблеми: хто така людина в цьому світі?.. чого в людині більше – божественного чи звірячого?” [1], а й вирішували ці проблеми в корелятивній естетичній манері, використовуючи подібні художні засоби.

Драма Кальдерона “Життя – це сон” (“La vida es sueño”, 1632–1635 рр.) асоціативно пов’язана з міфом про Едіпа. Король Полонії Басиліо, дізнавшися з пророцтва, що його син Сехисмундо буде “…чоловіком вкрай зухвалим, / Принцем-кривдником жорстоким / І монархом нечестивим” [1, 40; тут і далі пер. Михайла Литвинця], спочатку ув’язнює, а потім тимчасово визволяє сина з вежі, аби перевірити пророцтво. Він перевіряє сина – сном: Сехисмундо дають опіум, аби після міцного, ейфорійного сну (“Nirvanu”), перенести до палацу і випробувати.

Свобода волі виступає, за Біблією, “каменем преткновення” і “скелею спокуси” водночас. А спокуса корелює з поняттям розпусти як уседозволеності: “Лють вгамуйте, щоб по стежі / Не пройти, всьому ж є міра, / Від людини і до звіра, / Від палацу і до вежі //” [1,63]. У іспанській мові слова “розпуста” і “свобода” формально й семантично схожі: libertinaje – розпуста, libertad – свобода. Але “Libertinaje más que libertad” (“Розпуста є більшою (надмірнішою? – А. П.) за свободу”) [2, 43].

Тут можна згадати й картину іспанця Сальвадора Далі “Вільгельм Телль” (1930 р.), що інтерпретує Шиллерів сюжет, і зображує жорстокого батька, що хоче вбити свого сина (апелюція до Фройдівського “комплексу кастрації”, де батько-деспот не дає синові права реалізувати себе у житті й вирішує його долю. Подібно й у драмі “Життя – це сон”, король Басиліо, піддавшись власним страхам, вирішує долю свого сина Сехисмундо, ще немовлям ув’язнивши його до вежі. До слова, за допомогою того ж-таки фройдівського прийому (котрий у основі своїй є виявом гіперецептивності [3] насправді високохудожнього тексту) псіхоаналітики інтерпретували й “Гамлета”, вважаючи рушійною силою Шекспірового сюжету не стільки бажання датського принца помститися Клавдієві за смерть батька, скільки ревнощі до матері (“Ще й сіль облудних сліз її не зникла очей, а вже на кровозмісне ложе вона спішить”; переклад Григорія Кочура).

Таким чином, попри належність великих європейських драматургів до різних національних літератур (відповідно англійської та іспанської), а також літературних епох (Ренесанс – Бароко), інтенційованість Вільяма Шекспіра й Педро Кальдерона на вирішення складного комплексу екзистенційних, аксіологічних і естетичних проблем зумовила певну інваріантність їхніх текстотворчих стратегій.

Список використаних джерел та примітки

1. Ковбасенко Ю. І. Повернення літературної доби, або Іспанська “baroca” в скарбниці української культури // Із літератури бароко. Кальдерон “Життя – це сон” // Тема. На допомогу вчителю зарубіжної літератури. – 2000. – № 1. – С. 3.

2. Matilde Pettengill. La libertad moral en La vida es sueño [Електронний ресурс]. – http://digitalcommons.georgiasouthern.edu/etd/. – 2009.

3. Термін “гіперецептивність”, уведений до наукового обігу професором Юрієм Ковбасенком, є гіперонімом відносно усталеного поняття-гіпоніму “інтертекстуальність” (див.: Ковбасенко Ю. І. Література постмодернізму: по той бік різних боків // Зарубіжна література в навчальних закладах. – К. – 2002. – № 5. – С. 2–12; Інтернет-доступ до англомовного варіанту: http://elibrary.kubg.edu.ua/14859/)

Плювака В. В.
КВНЗ “Запорізький педагогічний коледж” ЗОР
Науковий керівник – Лапіна А. О.

ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СЛОВА ПРИ РОБОТІ НАД ХУДОЖНІМ ТВОРОМ З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Програма курсу “Літературне читання” визначає його основну мету: розвиток дитячої особистості засобами читацької діяльності, формування читацької компетентності молодших школярів, яка є базовою складовою комунікативної і пізнавальної компетентностей, *ознайомлення учнів з дитячою літературою як мистецтвом слова*, підготовка їх до систематичного вивчення курсу літератури в основній школі. Реалізувати мету, на нашу думку, допоможе лінгвістичний аналіз тексту.

З метою повного, глибокого усвідомлення теми та ідеї художнього твору вчитель з учнями має досліджувати мову письменника: якими засобами виражає емоції, які образні слова і вирази вживає, задумуємося, чому саме так говорить автор, і що це могло б означати. І тоді вчителю допомагає уміння здійснювати лінгвістичний аналіз тексту.

Наведу фрагмент *лінгвістичного аналізу оповідання “Він живий!” (за В. Кавою), 2 кл.* Слава – головний герой оповідання “Він живий”. З перших рядків ми дізнаємося, що це маленький хлопчик: звертаємо увагу на влучно використаний епітет “густо-зелена картопля” та метафору “стіна золотоголових соняшників”. Ці художні засоби дають змогу зрозуміти, наскільки великими хлопчику здаються звичайні для дорослої людини соняшники та картопля. Як і всі діти, він цікавиться навколишнім світом: “Ой, вабить туди Славу!”, – наголошує автор вигуком бажання хлопчика привідкрити завісу таємниці ще не баченої копанки. А таємницю прохолодної копанки разом з учнями розкриваємо через тлумачення метафор “коли сонце роздмухує в небі величезне горно і на землю рясно сиплються гарячі іскри”.

Матусина легенда про страшного діда Шила запалила в Славкові інтерес дізнатися, що ж там за копанкою, де страшним “зелено-червоним муром стоять верболози”, що неначе захопили її, а Слава, відважний лицар, хоче звільнити водойму. “Дихає прохолодою копанка”, авторське уособлення передає не тільки те, що маленька водойма бореться зі спекотними сонячними променями, зберігаючи прохолоду навколо себе, а ще, можливо, й страх перед такою великою проти хлопчика невідомістю. Але попри боязкість, цікавість малюка не вгасає. Автор вживає дієслово “зорить” (пильно видивляється) та зазначає, що “його ноги нетерпляче тупають”, щоб ще раз наголосити на бажанні хлопчика “завітати” до копанки.

Отже, *лінгвістичний аналіз тексту* – це аналіз будь-якого тексту як продукту мовно-розумової діяльності людини із застосуванням лінгвістичних методів і прийомів з метою виявлення його структурно-смислової єдності, комунікативної спрямованості та упорядкування мовних засобів для вираження ідеї твору. Випускники педагогічного коледжу повинні мати навички лінгвістичного аналізу тексту, що дасть змогу виявити особливості стилю письменника, сприятиме глибшому, точнішому розумінню твору, задуму автора.

Список використаних джерел

1. “Літературне читання” Програма для загальноосвітніх навчальних закладів 2–4 кл., 2014 р.

2. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 423 с.

3. Крупа Марія Лінгвістичний аналіз художнього тексту. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. – 416 с.

4. Савченко О. Я. Літературне читання: підруч. для 2 кл./ О. Я. Савченко. – К.: Видавничий дім “Освіта”, 2012. – 160 с.

Смольницька О. О.
Науково-дослідний інститут українознавства МОН України, м. Київ

ДО ПИТАНЬ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА: МОЖЛИВІ ПРОТОТИПИ ІСТОРИЧНОЇ ГЕРОЇНІ МЕРІ ЕМБРІ В ОДНОЙМЕННІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ НАРОДНІЙ БАЛАДІ

Британська народна і літературна балада вже поставала у центрі уваги українських учених та перекладачів, починаючи від перекладів і коментарів І. Франка та особливо розвинувшись на початку XXI ст. (переклади і статті М. Стріхи, Олени О'Лір, О. Смольницької). Одне з питань – образ жінки у фольклорі, особливо аспект травесті у цих текстах. Для аналізу обрано англійську народну баладу періоду бароко або пізнього Середньовіччя "Мері Ембрі" ("Mary Ambree"). Цей текст уперше перекладений українською мовою. Формальні особливості балади вишукані: останній (четвертий) рядок кожної строфи супроводжується рефреном – іменем героїні (Мері Ембрі), римування парне.

Героїня – історична особистість. Дати її життя невідомі, є лише 1584 р. як ознака діяльності. Мері Ембрі була англійським капітаном, яка брала участь у звільненні бельгійського міста Ґента (бельг. Ghent, у баладі Gaunt) від іспанців у відомій війні. Є версія, що ця жінка служила під псевдонімом. У баладі вона описана як англійська Жанна д'Арк. За легендою, викладеною в аналізованому тексті: "Як мужній Джон Мейджор убитим упав, / Що був їй і любим, і палко кохав, / Убитим найбільш підло був – і в журі / Помститись дала клятву Мері Ембрі" [2, с. 1]. Далі за сюжетом дівчина перевдягається на чоловіка-вояка та здійснює подвиги. Сама оповідь у баладі містить інтригу та втримує слухачів у зацікавленості. Епічний оповідач зазвичай відсторонений, але тут помітне замилування героїнею і захват від її вчинків. Коли, насамкінець, Мері Ембрі через зраду потрапляє у полон до ворогів (як і Жанна д'Арк), то вони не вірять, що перед ними дівчина: " "Якщо тільки жінка, як стверджуєш ти, / Чом сміло до бою могла всіх вести? / Як кожна англійка в бою наче в грі – / То нас переможуть, о Мері Ембрі"." [2, с. 4]. Несподіваний хід балади: дізнавшись про героїзм діви, Пермський князь вирішив повінчатися з англійкою та послав їй щедрі дари, на що була така горда відповідь: "Та панна чеснотна верта все назад: / "Себе не продам за порфіри шарлат: / Бо діва англійська – хай знають царі – / Не хвойда монарша! Я Мері Ембрі!"" [2, с. 4]. Балада містить щасливу кінцівку, бо Мері Ембрі звільнилася й надалі жахала у бою ворогів.

Історія зберегла й інші можливі прототипи Мері Ембрі. Зокрема, це факти про молодих леді, комендантових дружин, які у відсутність чоловіків витримували ворожу облогу фортець. Зокрема, це Джоанна Пелем (1375 – 1404), дружина коменданта Джона Пелема (1350 – 1429). У 1399 р. Джон Пелем приєднався до військ Генріха Боллінґброка (майбутнього Генріха IV), а Джоанна витримала облогу Ричарда II. (Конфлікт між Ричардом і Генріхом відображений у Шекспіровій трагедії "Ричард II"). Але більше Мері Ембрі нагадує інша жінка, теж Мері: ця леді була дружиною сера Джона Бенкса (1589 – 1644), генерального судді та прокурора Карла I. Леді Мері (1598 – 1661) керувала чоловіковим замком та обороняла свої маєтки від парламентської облоги під час Громадянської війни, з 1643 до 1646 рр. У 1646 р., за два місяці знесилені голодом, леді Мері та її люди здалися. Є легенда про привид безголової жінки на замкових руїнах, хоча саму леді Мері не стратили [1, с. 122 – 123].

Отже, Мері Ембрі – і реальна постать, і водночас архетиповий образ діви-войовниці. Національна героїня близька ментальності англійців, чим зумовлюється популярність цієї балади. Робота має перспективу продовження з огляду на необхідність поетичних перекладів великого корпусу народних балад Британських островів і наукове коментування цих творів. Також доречне порівняння британського і українського бойового пісенного фольклору.

Список використаних джерел

1. Волков А. Из жизни английских привидений / Александр Волков. – М.: Вече, 2014. – 368 с. – (Мир неведомого).
2. Мері Ембрі / З англійської переклала Ольга Смольницька. – Автор. комп. набір. – К., 2015. – 5 с. (З неопублікованого архіву Ольги Смольницької).

Тернова В. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н., доцент Дяченко М. Д.

ОРАТОРСЬКІ ЗДІБНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА

Переклад відіграє надзвичайно важливу роль у сучасному глобалізованому світі. Люди завжди прагнули забезпечити рівність народів та зберегти національну самобутність міжнародного спілкування. Саме тому, без перекладу, зокрема усного, неможливі були б конференції, радіо та телепередачі, міждержавні контракти на вищому рівні, багатостороння міжнародна співпраця та дружба. Українська перекладачка Дарія Іванченко вважає, що професія перекладача – це не просто знання декількох мов, а вміння встановлювати між ними зв'язок, велика загальна ерудиція, а для усного перекладача – ще й певні навички ораторського мистецтва [2].

Існує багато видів перекладу, але ораторські здібності найкращим чином розкриваються саме під час усного перекладу. Джефф Воттс, дуже чітко зауважив, що навіть найпотужніші комп'ютери світу не перекладають точно з однієї мови на іншу в режимі реального часу. Перекладачі-синхроністи з легкістю впораються з цим завданням [4].

Процес перекладу вимагає надзвичайно складної та синхронної взаємодії сенсорних, моторних та когнітивних навичок. Поки оратор говорить, перекладач має зрозуміти сенс повідомлення однією мовою і водночас сформулювати те саме повідомлення іншою мовою.

Усний перекладач має володіти навичками психології готовності до найбільш несподіваних моментів в процесі перекладу. Чіткість думок та впевненість викладу є ключовими факторами, тому перекладачу

необхідно бути ознайомленим із правилами професійної етики, і чітко знати що робити, як себе поводити і перекладати навіть у конфліктних ситуаціях.

Синхронний переклад здійснюється майже одночасно (з невеликим відставанням) з текстом, який вимовляється. Цей тип перекладу один з найскладніших, тому він вимагає від перекладача уміння слухати, розуміти, перекладати і розмовляти таким чином, щоб передати не тільки зміст і думки мовця, а й емоції, почуття. Іноді перекладач не знає, чим закінчиться фраза, початок якої перекладає, і тут він має вдаватися до "імовірнісного прогнозування", що лежить в основі багатьох видів людської діяльності [3].

Але й тут можливі помилки, і перекладач вимушений корегувати їх надалі. Саме за таких обставин виникає потреба використовувати свої ораторські здібності – компенсувати мовлення, вибирати короткі слова, компактні звороти, бути впевненим та зібраним. Ми вважаємо, що слова видатного французького письменника Франсуа де Ларошфуко, дуже влучно підкреслюють ще одну важливу рису перекладача: " Істинне красномовство – це вміння сказати все, що треба, і не більше, ніж треба". Перекладач має майстерно передавати думки промовця, ні в якому разі не додумувати свого, а лаконічно і швидко перекладати інформацію.

Бути майстром свого слова не завадить всім, але особливо це у нагоді тим, кому доводиться багато спілкуватися [1]. Отже, синхронний перекладач – професіонал, який володіє важливими навичками, що багато в чому залежать від ступеня підготовки та досвіду.

Список використаних джерел

1. Максименко О. В. Навчальний посібник з усного перекладу: теорія, вправи, тексти (французька мова) / О. В. Максименко. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. – 168 с.
2. Професія перекладача [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://studway. com. ua/anna-ivanchenko.
3. Риторика перекладача [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki. com/19240701/menedzhment/ritorika.
4. The amazing brains of the real-time interpreters [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www. bbc.com/future/story/20141117-the-ultimate-multi-taskers.

Ткаченко А. Є.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. ф. н. Мосієвич Л. В

ФУНКЦІОНУВАННЯ ДИВЕРГЕНТІВ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ТА БРИТАНСЬКОМУ ВАРІАНТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Англійська мова – одна з найдинамічніших мов на планеті, а тому і варіантів англійської мови – величезна кількість. Особливості британського та американського варіантів англійської мови можна побачити в граматиці, слововживанні, словниковому складі, правописі і вимові. Часто ви можете зустріти слова, які пишуться абсолютно однаково, але мають різні значення в Америці і Об'єднаному Королівстві. Ці слова називаються дивергентами. Наприклад, у Великобританії, якщо вам буде потрібно скористатися підземним видом транспорту, і ви запитаєте у перехожого: "*Could you tell me the way to the nearest subway station?*" ("*Ви не підкажете, як пройти до найближчої станції метро?*") Британці під словом *subway* мають на увазі лише підземний перехід. А ось метро у них - *underground*.

Часом подібні відмінності можуть стати причиною кумедних ситуацій. Наприклад, діалог двох людей, один з яких (американець) говорить: "*Oh, no! I got a flat!* "В цій фразі йдеться не про квартиру, а про спущену автопокришку. Або "*Do not step on the pavement*" у Великобританії *pavement* - тротуар, а в США – дорога, проїжджа частина.

Є слова, які пишуться однаково, але мають різне значення. **County** у BE – графство, у AE- округ. Kent, Staffordshire and Buckinghamshire are three other **counties** where police dogs visit schools./Поліцейські собаки також використовуються для пошуку наркотиків в школах ще 3 **графств**: Кента, Стаффордішра і Бекінгемшір. Kerry didn't have chairmen in the state's 88 **counties**./У Керрі не було голів в 88 **округах** штату **Public school** у BE- приватна школа, у AE- державна. В даному випадку ці слова виступають як "хибні друзі перекладача" і їх значення може бути передано невірно. Американський фільм "The Faculty" був переведений як "Факультет", в той час як герої фільму вчаться в школі. Перекладач не став проявляти старанність або він "не знав", що слово "faculty" має не одне значення і може перекладатися ще як "професорсько-викладацький склад ".

Або **chips –** AE: **чіпси,** BE: **картопля фрі**

It's a great place to just sit and eat some ***chips***.(AE) щоб дізнатися як це буде у Великобританії, досить згадати традиційне блюдо "Fish and Chips"

Trainer – AE: **тренер,** BE: **кросівки**

AE: the world greatest sales **trainer**./ Кращий в світі **тренер** з продажу

BE: Where did you get cool new **trainers**?/ Звідки у тебе класні нові **кросівки**?

Vest – AE: предмет одягу з гудзиками спереду та без рукавів і чоловіки носять це поверх сорочки, як частину костюма. Британці називають це **waistcoat.** BE: предмет спідньої білизни, який носиться під сорочкою (майка) Американці називають це **undershirt.**

Окремо хотілося б відзначити назви поверхів в британському та американському варіантах. 1-й поверх в BE – ground, AE- first, 2-й поверх в BE – first, AE – second, 3-й поверх в BE – second, AE- third.

Слово **bird** може мати різні значення, тому що в BE це може бути сленговим виразом. E. g. She's my ***bird***./ Вона моя дівчина.

Британський та американський варіанти англійської мови мають набагато більше схожості, ніж відмінностей. Різниця між американському і британському англійською часто перебільшена.

Список використаних джерел

1. https://corp.lingualeo.com/ru/2017/11/02/britanskiy-i-amerikanskiy-angliyskiy/
2. https://enguide.ua/ua/magazine/raznica-mezhdu-amerikanskim-i-britanskim-angliyskim-i-pochemu-stoit-uchit-britanskiy
3. https://opentalk.org.ua/langstory/britanska-i-amerikanski-angliiska-vidminnosti-v-slovakh

Черниш Г. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н., доцент Дяченко М. Д.

МОВЛЕННЄВА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА

Професійна підготовка майбутніх перекладачів є процесом формування їхньої комунікативної компетентності та передбачає не тільки оволодіння мовою як засобом спілкування, навчання, самоосвіти та забезпечує вільне, нормативно-правильне й функціонально-адекватне володіння всіма видами мовленнєвої діяльності іноземною мовою на рівні, близькому рівню носія мови, а й дозволяє їм після закінчення вищого навчального закладу здійснювати всі передбачені для перекладача функціональні обов'язки.

Мовленнєва діяльність складається з мовленнєвих дій (актів), що становлять підготовку і реалізацію висловлювання незалежно від його обсягу (це може бути репліка в діалозі, розповідь тощо). Теорія мовленнєвої діяльності передусім бере до уваги те, що комунікація – це не передавання інформації, а обмін нею між співрозмовниками. Виділяють три фази мовленнєвого акту: підготовка і виконання висловлення, його сприйняття і розуміння, зворотний зв'язок.

Культура мовленнєвої діяльності − це культура володіння словом, обмін повідомленнями з найвищою ефективністю; це система знань, умінь і навичок для осмислення ситуацій, породження і сприйняття висловлювання [1]. Показниками культури мовленнєвої діяльності є правильна чітка вимова (чи написання), комунікативна доцільність мови (її точність, виразність тощо), структурно − логічна побудова текстів, використання невербальних засобів, об'єктивне розуміння з боку слухача, читача) [2].

Культура мови утверджує норми на різних рівнях мовної структури, з яких найважливішими є такі: лексичні – правильне вживання лексики, закономірності лексичної сполучності; граматичні – вибір правильних форм слів та синтаксичних сполучень; стилістичні – доцільність використання мовно-виражальних засобів у конкретному лексичному оточенні та спілкування відповідно до ситуації; орфоепічні – вимова; орфографічні – написання. Також культура мови переплітається з національно-культурною специфікою мовної поведінки, традиціями мовленнєвого етикету.

Мовленнєвий етикет – один з елементів культури мови дотримання встановлених типових форм вітання, прощання, побажання, запрошення тощо залежно від ситуації спілкування [1].

Мовлення залежить від певних об'єктивних і суб'єктивних обставин, причин. Об'єктивні обставини індивідуального мовлення, спілкування з іншими – це час і місце мовлення, його спричиненість, спосіб вияву, умови реалізації і мета.

Отже, можна стверджувати, що процес мовлення і мовленнєвої культури відіграє велику роль у діяльності будь-якої професії, а особливо у професії філолога (перекладача), якому потрібно досконально володіти усіма мовленнєвими засобами і грамотно застосовувати ці знання для того, щоб досягти адекватного та правильного перекладу. Для забезпечення кожним перекладачем високоякісного та відповідального виконання тих вимог, які висуває практика міжкультурної комунікації, в навчальному процесі підготовки такого фахівця необхідно ретельно відібрати та врахувати спеціальні знання, навички та професійні уміння.

Список використаних джерел

1. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики /Ф. С. Бацевич. – К. : Академія, 2004. – 344 с.
2. Мацько Л. І. Стилістика української мови / Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. – К.: Вища школа, 2003. – 462 с.

Бікулова Е. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. філол. н. професор Торкут Н. М.

ШЕКСПІРОВСЬКІ ТВОРИ І ПОСТТРАВМАТИЧНИЙ СТРЕСОВИЙ РОЗЛАД – СТАН ВИВЧЕНОСТІ ПРОБЛЕМИ У ЗАРУБІЖНІЙ НАУЦІ

Творчість англійського генія Вільяма Шекспіра є невичерпним джерелом не лише світоглядного, естетичного, але і психологічного досвіду. Трагічні перипетії індивідуальних доль його персонажів, драматичні картини історії Давнього Риму чи Англії, емоційна загостреність соннетарію – все це дає реципієнтам неповторний досвід, впливаючи на бачення світу, розуміння людської природи і універсуму.

Шекспірова драматургія розглядається сьогодні представниками багатьох наукових дисциплін, зокрема літературознавства, лінгвістики, культурології, театрознавства, історії, психології. Так зокрема, психологи вивчають той цінний матеріал, який дає творчість ренесансного митця для осмислення широкого кола проблем, пов'язаних з внутрішнім світом особистості та її зв'язками з соціумом. Однією з таких проблем є посттравматичний стресовий розлад (далі – ПТСР). Для сучасного українського суспільства ця проблема стоїть надзвичайно гостро, тож пошук оптимальних стратегій її вирішення набуває особливої актуальності. В цьому контексті вкрай важливими постають інтелектуальні здобутки західних вчених, які працюють на перехресті літературознавства і психології, вивчаючи специфіку художньої репрезентації травматичного стану у творах В. Шекспіра.

Так приміром, Джеффрі Блек у праці "Elements of Tragedy " аналізує літературні засоби, за допомогою яких В. Шекспір описує у своїх творах посттравматичний стресовий розлад. Дослідник фокусує увагу на великих трагедіях: "Макбет", "Король Лір", " Гамлет" та "Отелло".

Нік Дейл – автор роботи "Shakespeare on the Brain" – подає характеристику впливу творчості геніального англійця на мисленнєву діяльність реципієнтів. Ісадор Коріат у статті "The Hysteria of Lady Macbeth", вивчає структуру творів Великого Барда та визначає симптоматичні особливості поведінки головних дійових осіб. Томас Дж. Пламмер підтримує думку про наявність у творах В. Шекспіра прямих посилань на можливий психологічний розлад певного персонажа. Так наприклад, у статті "Diagnosing and Treating the Ophelia Syndrome" цей науковець робить висновок про те, що у тексті "Гамлета" є повний перелік симптоматичних особливостей характерних для "синдрому жертви", носієм яких виступає Офелія.

На основі літературознавчих спостережень сучасна психологія та психотерапія розробляють так звані арт-терапевтичні стратегії, які здатні стати дієвим механізмом коригування посттравматичних стресових розладів, у тому числі і тих, що зумовлені воєнними конфліктами. Тож розробка на базі Шекспірових творів ефективних методик для корекції посттравматичного стресового розладу набуває сьогодні особливої соціальної значущості і науково-практичної ваги.

Гончар Я. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. філол. н., доцент Шатова І. М.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНТЕРМЕДІАЛЬНОСТІ

Впродовж усього свого історичного існування поняття інтермедіальності називали різними термінами: синтез мистецтв, відповідність мистецтв, художня система (під якою розуміли сукупність мов різних видів мистецтв, що взаємодіють між собою), міжмистецький обмін, взаємодія мистецтв, "діалог культур" (М. Бахтін), "спілкування культур" (В. Біблер), "взаємне проникнення мистецтв" (П. Козловський), інтерсеміотичність, інтертекстуальність тощо. Одним із сучасних підходів вважається концепція інтермедіальності, що розглядає художній текст чи окремі теоретико-естетичні погляди у комплексі всіх художніх систем та парадигм.

Інтермедіальність як самостійна сфера досліджень сформувалася у контексті компаративістики у 1950-60-ті рр. Першими вченими, хто презентував інтермедіальність як дослідницьку парадигму, були Д. Хіггінс та О. Ханзен-Льове. Теоретичні принципи чітко визначилися у статті О. Ханзен-Льове "Проблема кореляції словесного та образотворчого мистецтв на прикладі російського модерну" (1983), де теорія інтермедіальності розглядається як додаток дослідження проблем синтезу і взаємодії мистецтв до концептуально-методологічної бази теорії інтертекстуальності. Згідно з Ханзен-Льове, інтермедіальність – це переклад з однієї мови мистецтва на іншу в рамках однієї культури, або об'єднання між різними елементами мистецтва в мономедії (література, живопис) або мультимедійному тексті (театр, кіно).

Теорія інтермедіальності інтенсивно розвивається в німецькому (О. Ханзен-Льове, Й. Шрьотер, Ю. Мюллер, І. Пех, І. Раєвскі, В. Вольф), американському (Д. Хіггінс, Ю. Ялкут), українському (В. Просалова, О. Шикиринська, Е. Циховська, М.Ісагулов, Н. Доценко, М.Ільчук), російському (І. Борисова, Н. Миш'якова, Н. Тішуніна, О. Тімашков) та інших наукових дискурсах.

У сучасному мистецтвознавстві поняття інтермедіальності трактується багатоаспектно, а саме як 1) створення цілісного поліхудожнього простору в системі культури (або створення художньої метамови культури); 2) особливий спосіб організації художнього тексту; 3) специфічна форма діалогу культур, здійснена за допомогою взаємодії художніх референцій; 4) специфічна методологія аналізу як окремого художнього твору, так і мови художньої культури в цілому.

У сучасній теорії інтермедіальності науковці виокремлюють два підходи: формальний і структуральний. Структуральний підхід визначає розуміння інтермедіальності як структури взаємодії медіа, а формальний акцентує увагу на формальних явищах таких взаємодій.

О. Ханзен-Льове, І. Пех, Й. Шрьотер, І. Раєвскі, В. Вольф, К.Єнсен, О. Тімашков та інші дослідники вивчали проблеми типології інтермедіальності. Вони виокремили конвенційну, нормативну, референційну, синтетичну, формальну або трансмедійну, трансформаційну, онтологічну, віртуальну, екстракомпозиційну, інтрокомпозиційну та інші види інтермедіальності.

У сучасному літературознавстві інтермедіальність трактується широко і розуміється різноманітно: і як феномен багатоголосся або поліфонічності культури, відбитий у структурі тексту, і як явище міжтекстових зв'язків у творі, що виникає в результаті взаємодії мистецтв, і як розширене розуміння терміну інтертекстуальність, при якому словесний текст несе в собі інформацію про живописний або музичний твір.

Щодо інтермедіальних типологій у художньо-літературних творах, найбільш відомими та ґрунтовними з них є літературно-живописна класифікація О. Ханзен-Льове, літературно-музична класифікація С. Шера, який вводить у науковий обіг поняття "вербальна музика", види міжмистецьких висвітлень У. Вайсштайна. С. Петрова визначає наступні категорії: інтермедіальний елемент, інтермедіальний герой, інтермедіальна композиція, інтермедіальний жанр.

Кайдаш Н. О.
Запорізький ліцей "Логос"
Науковий керівник – Гацко О. Р.

АВТОРСЬКИЙ ОНОМАСТИКОН В ПОВІСТІ Р. ДАЛА "BFG": СЕМАНТИКА, СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАТУС

Останнім часом все більшої популярності у читацького загалу набувають твори відомого англійського письменника Роальда Дала, який є неперевершеним майстром дитячої літератури. Створений ним художній світ є одночасно і схожим на реальність, і дивовижним, адже в ньому відбуваються дива, живуть чарівні істоти, які вступають у взаємодію зі звичайними людьми. Екранізація декількох творів Р. Дала сприяла зростанню інтересів юної аудиторії до текстів цього автора.

Знайомство з повістю Р. Дала "BFG" дає підстави стверджувати, що художній почерк митця – самобутній і оригінальний. Назва твору є абревіатурою, що розшифровується як "big friendly giant", тобто – "великий дружній велетень". Саме про пригоди цього героя – велетня-людожера, який виявляється добрим і навіть пише літературний твір про життя у дивному світі, де велетні взаємодіють з людьми, – розповідається у творі Р. Дала. Важливу роль у стилістичній палітрі цієї казкової повісті відіграють унікальні імена дійових осіб – авторські неологізми. Тож доцільним є вивчення специфіки неологізмів Р. Дала, які поки що не обиралися об'єктом наукового аналізу.

Актуальність обраної теми зумовлена нагальною потребою дослідження ономастикону повісті БФДЖ, який надзвичайно складно, але вкрай важливо відтворювати при перекладі.

Знайомство з працями сучасних лінгвістів, зокрема О. Мазур, С. Вербича, В. Виноградова, С. Дорошенко, Н. Подольської, Ю. Карпенко, М. Кочергана та ін. дозволяє стверджувати, що класифікація ономастикону все ще залишається об'єктом наукових дискусій. Найменш вивченим типом онімів є поетоніми або авторські оніми – власні назви, які мають поетичну природу. Поетоніми художніх сучасних текстів, зокрема таких творів, як цикл романів про Гарі Поттера (Дж. К. Ролінґ), "Аліса в Країні Чудес" Л. Керрола, "Володар Перснів" Дж. Р. Р. Толкіна, детально вивчалися українськими науковцями. Втім, авторський ономастикон повісті "BFG" Р. Дала ще не досліджувався ані на лінгвістичному рівні, ані на перекладознавчому.

Поетоніми повісті Р. Дала є навдивовижу цікавими. Серед них є і імена персонажів (The Bonecruching – Костохруст, The Manhugger – Досмертістискач, Gizzardgulper – Угорлоковтач), і хрематоніми (crodscollop – кукурдуплі, brimful of buzzburgers – казан різних казань) і топоніми (Dream Country – Країна Снів). Крім того, у творі є чимало авторських неологізмів, які є альтернативною назвою вже існуючих об'єктів. Так, зла вчителька названа "fizzwiggler" – "шиподруха", таргани – "clockcoaches" ("торганячки"), цвіркун – "squizzly scotch-hopper" ("клоник-цвіркумець"). Серед таких авторських поетонімів значна частина є наслідком "помилок головного героя" – неосвіченого доброго велетня, який ніколи не навчався в школі, а отже – припускався неточностей, називаючи той чи інший предмет.

Таким чином, авторські оніми Р. Дала – це різноманітні слова та словосполучення, структура і семантика яких заслуговує на лінгвістичний аналіз. Без такого аналізу навряд чи можна запропонувати адекватний переклад цих лексичних одиниць.

Кравченко Т. В.
Класичний приватний університет, Запоріжжя
Науковий керівник – д. філол. наук, професор Торкут Н. М.

ШЕКСПІР ТА ОВІДІЙ: ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ (НА МАТЕРІАЛІ СЮЖЕТУ ПРО ВЕНЕРУ ТА АДОНІСА)

Поняття міф незмінно привертає увагу представників різних гуманітарних наук, що зумовлено як самою природою цього унікального феномену, так і його актуалізацією в мистецтві модернізму і постмодернізму. Різноплановість та багатозначність міфу зумовлюють його цінність та продуктивність численних інтерпретацій в літературі та в інших видах мистецтва. У цьому контексті особливої на особливу увагу заслуговує інтерпретація міфологічного сюжету про Венеру та Адоніса в поемі Шекспіра, яка має низку відмінностей від його попередніх літературних втілень, зокрема від найвідомішого з них – "Метамарфозах" Овідія.

У поемі В. Шекспіра простежується якісні та кількісні зміни на декількох рівнях. По-перше, це зміни на рівні сюжету спричинені додаванням нових сцен (сцена зваблення Венерою Адоніса та його опір її залицянням, сцена з конем).

По-друге, це деталізація лінії кохання, що набуває специфічних нюансів відсутніх у першоджерелі. Так, любовна гра богині сповнена хитрощів та красномовних звернень до коханого.

По-третє, зміни спостерігаються і на рівні сюжету (сцена з Купідоном та розповідь Венери про Гіпомена та Аталанту). Завдяки сюжетним змінам, до яких вдався Шекспір, в поемі було реалізовано нові теми, не представлені в першоджерелі Овідія. Англійський поет насичує твір полемікою з приводу філософських загальнолюдських питань, а саме: проблем швидкоплинності часу і людського життя. У цьому контексті людське старіння зображується як найстрашніший тягар життєвого шляху, який провокує самотність. Ця тема перетікає у настанову про необхідність продовження роду, завдяки чому людина може віднайти безсмертя. А кохання розглядається як природне звільнення від неволі і є ствердженням правомірності боротьби і наполегливості у досягненні мети. На сторінках ренесансної поеми розкривається тема смерті, її випадковості, року, долі. Втім, найповніше Шекспір розкриває в поемі тему кохання, яка і виступає приводом полеміки Венери і Адоніса.

По-четверте, Шекспір змальовує героїв своєї поеми крізь призму сучасних йому поглядів на концепт кохання. Ця особливість обумовлена в першу чергу зміною ролі жінки в суспільстві епохи Ренесансу, а також реабілітацією тілесного начала у концепті кохання. Крім того, в поемі Шекспіра відбувається відчутна трансформація семантики образів міфологічних персонажів які набувають психологізму і тілесності.

Отже, в процесі компаративного аналізу текстів Шекспіра і Овідія було окреслено відмінності тематичних домінант у поемі Шекспіра від провідних тематичного осердя античного міфу, а також підкреслено рельєфність, тілесність та психологізм художньої репрезентації образів головних персонажів. Представлені у поемі суто ренесансні концепти візуалізуються і на живописних полотнах ренесансних майстрів, які увиразнюють тезу, що ренесансний дух пронизує всі без винятку види мистецтва доби Відродження. А усі вищезгадані новації, внесені Шекспіром у відомий міфологічний сюжет, дають нам право розглядати поему "Венера і Адоніс" як класичний літературний твір мистецтва доби Відродження.

Лазарок Є. А.
Запорізька гімназія № 71
Науковий керівник – д. філол. н., проф. Торкут Н. М.

СПЕЦИФІКА ВЗАЄМОДІЇ ВЕРБАЛЬНОГО І ВІЗУАЛЬНОГО НАЧАЛ У ТВОРЧОСТІ ВІЛЬЯМА БЛЕЙКА

Сучасна компаративістика проявляє підвищений інтерес до взаємодії різних видів мистецтв, про що свідчать праці Д. Наливайка, У. Вайсштайна, В. Фенсенко та ін. На особливу увагу в цьому контексті заслуговує поєднання різних засобів творення художнього образу в одному мистецькому творі. Йдеться про авторські ілюстрації письменника, який увиразнює власну думку, виражену вербально, за допомогою мистецтва живопису. До числа таких митців відносимо Вільяма Блейка – геніального англійського поета доби преромантизму.

Тривалий час літературна і художня спадщина В. Блейка залишалася маловідомою серед широкого читацького загалу. Лише через двадцять років після смерті поета, коли лідер гуртка прерафаелітів Данте Габріель Росетті знайшов серед колекції гравюр у сховищах Британського музею Блейківські зошити (тексти віршів з власноручними гравюрами митця), розпочалася його всесвітня слава.

Неповторна своєрідність мистецького почерку Блейка полягає в тому, що простими, звичайними словами він висловлює серйозні філософські істини, а малюнки, які ілюструють поетичні тексти, надають поетичним художнім образам певного символізму. Тож не дивно, що символісти назвали Блейка своїм предтечею.

Ілюстрації Блейка є навдивовижу оригінальними. Інколи вони суголосні поетичному тексту. Так, наприклад, на гравюрі до вірша "The Little Black Boy", де йдеться про знедоленого чорношкірого хлопчика, бачимо Бога, який приймає дитину у свої обійми. Думки малюка про те, що перед Богом всі люди рівні незалежно від кольору шкіри, увиразнюються малюнком. Гравюра до вірша "The Tiger" натомість не ілюструє написане, а ставить під сумнів ідею, що тигр є злим началом, що уособлює жорстоку красу. Найвідоміша візуальна пам'ятка, яку залишив людству Вільям Блейк – "The Ancient of Days", назву якої незрідка перекладають як "Великий Архітектор". На цій гравюрі зображено Бога в момент творення Світу. Дослідники дискутують з приводу того, яку семантику закладено поетом-живописцем у цей складний філософсько-теологічний образ. Втім, незаперечним є символічна природа цього Блейківського художнього образу.

Таким чином, художня спадщина Вільям Блейка постає як навдивовижу оригінальний синтез візуально і вербального начал, взаємодія яких призводить до появи неординарних образів-символів.

Малафай Ю. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. філол. н., професор Торкут Н. М.

ОНІРИЧНА ТОПІКА В "РОМЕО І ДЖУЛЬЄТТІ" В. ШЕКСПІРА ТА ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ Ю. АНДРУХОВИЧА

На початку XXI століття українська шекспіріана поповнилася низкою оригінальних перекладів, здійснених Н. Бутук, О. Виженком, І. Селезінкою, О. Грязновим, М. Габлевич та Ю. Андруховичем. Поява українських версій "Гамлета" (2008) та "Ромео і Джульєтти" (2016), виконаних Юрієм Андруховичем, стала знаковою подією в культурному житті України, спричинивши так званий шекспірівський бум. Хоча науковим товариством нові переклади були сприйняті доволі неоднозначно і навіть критично, читацький загал про-

демонстрував готовність та бажання долучитися до творчості В. Шекспіра саме у такій версії: постмодерністській за духом та ексцентричній за перекладацьким почерком.

Особливий інтерес як в оригіналі, так і в тексті перекладу "Ромео і Джульєтти" Ю. Андруховича викликає монолог Меркуціо, який в цій трагедії є осердям оніричної топіки: він присвячений королеві Меб, яка навіює людям сни. Відомо, що В. Шекспір був першим, хто ввів цей образ у літературу.

В постмодерністській українській версії трагедії Великого Барда, як і англійському тексті, панує неоднозначне ставлення до того, чим саме є сон. Так, Меркуціо, розповідаючи про цю "повитуху чарівниць", зазначає, що "…карету, / В якій вона мандрує по носах, / Як ми спимо, їй тягнуть невидимці / Завбільшки з атом". В оригіналі це пасаж звучить так: "…Drawn with a team of little atomies / Over man's noses as they lie asleep…". Тобто, це абсолютно невидиме створіння, яке проникає до голови для того, щоб навіяти людині сни.

У відповідь на промову Меркуціо Ромео лише зазначає, що "…це все дурниці" ("though talkest of nothing"), і стає зрозумілим його скептичне ставлення до ідеї надприродного походження снів. З цим частково погоджується і сам Меркуціо: "Так і є. Це сни. / А сни – це діти вимкнутого мозку, / Плоди фантазмів, викидні уяви…" ("True. I talk of dreams: / Which are the children of an idle brain, / Begot of nothing but vain fantasy…"). У перекладі монологу акцентується увага на тому, що сни – це продукт вимкнутого розуму: вони не з'являються нізвідкіля, а навіюються Королевою Меб, яка бере на себе функцію фантазії сновидця, або ж його підсвідомості. Так, закохані у снах бачать любовні ласки, вельможі – уклони, а судді лічать хабарі.

Онірична топіка в п'єсі англійського драматурга є навдивовижу цікавою, а її відтворення сучасним українським перекладачем постає як оригінальна і напрочуд вдала постмодерністська гра. Вона демонструє невичерпний когнітивний потенціал Шекспірової метафорики, актуалізація якого у постмодерністській свідомості призводить до оригінальних перекладацьких рішень.

Нетребко Є. П.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н., доцент Дяченко М. Д.

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Сучасний урок зарубіжної літератури вимагає не просто засвоєння фактів про відомі твори. Це, передусім, – глибока інтерпретація тексту, діалог культур, розвиток логічного мислення учня та формування його моральних якостей.

Застосування сучасних інноваційних технологій у викладанні зарубіжної літератури прискорює засвоєння учнями знань та готує їх до життя; розвиває творчі здібності учнів та формує в них активну життєву позицію. Це – різного роду тренінги, зокрема комунікативні, проектні технології, використання методу case-study; самостійний пошук матеріалів, робота над проектами, захист проектів, семінари, олімпіади; ігрові технології, робота в групах; інтерактивні методики: робота в парах, "мозковий штурм", гранування, "коло думок", "оберіть позицію", "Так чи Ні", "відкиньте зайве", "порада героя читачу", "мікрофон", ситуативні завдання тощо.

Ефективними у процесі вивчення зарубіжної літератури є: залучення учнів до створення презентацій, підбору слайдів; підбір відео фрагментів як ілюстративного матеріалу; застосування аудіо-супроводу як опорного матеріалу; використання тестування за допомогою комп'ютерних програм. Уроки з використанням комп'ютерних технологій та інтерактивних методів мають свої особливості проведення, які залежать від того, які цілі вони переслідують.

Мультимедійні технології виконують допоміжну функцію на уроках зарубіжної літератури – їх використовують для того, щоб досягти більшого ефекту сприймання та розуміння літературного твору.

Досить важливою є особистісна орієнтованість учнів: не просто цікавитися думкою учня, а запитати про те, яке інтелектуальне та емоційне значення тема має особисто для нього. Це сприяє розвитку логічного мислення, вміння виступати на публіку, формуванню моральних якостей, розкриттю особистості самого учня.

Наприклад, на початку вивчення (перший урок) у 5 класі повісті "Полліанна" можна поставити учням такі запитання:"Що вам відомо про життя сиріт у минулому, у наш час?"; "Чи всі прочитали повість до кінця і яке враження вона справила особисто на вас?"; "Які події допомагають вам радіти, а які змушують сумувати? Як ви перемагаєте сум?". Такими запитаннями відбувається наближення дітей до змістового поля твору: повість стає не просто абстрактним матеріалом для вивчення, а частиною життєвого досвіду самих дітей.

При вивченні таких творів, як народні та літературні балади, а також романи на історичну тематику, активізуються міжпредметні знання учнів, унаслідок чого вчитель досягає ефективності своєї роботи.

Список використаних джерел

1. Печерська Е. Уроки різні та незвичайні / Е. Печерська // Рідна школа. – 1995. – № 4. – С. 62–65.
2. Полат Е. С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Е. С. Полат. – М.: Издательский центр "Академия", 2001. – 272 с.

Полухіна І. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. філол. н., професор Торкут Н. М.

АЛГОРИТМ АНАЛІЗУ ЦІЛЬОВОГО І ВИХІДНОГО ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТІВ В СВІТЛІ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОЇ КОМПАРАТИВІСТИКИ

Перекладознавча компаративістика є відносно молодою галуззю філологічної науки, до формування якої долучилися такі вчені, як М. Роуз, Г. Кочур, М. Новікова, М. Стріха, Л. Коломієць, М. Лановик, І. Шама, Н. Торкут, К. Тарасенко та ін. Вона виникає на третьому етапі розвитку компаративних студій (друга поло-

вина XX ст.), демонструючи продуктивність міждисциплінарного діалогу різних галузей гуманітаристики: культурології, філософії, літературознавства, лінгвістики, трансляторики.

Узагальнення теоретико-методологічного досвіду, накопиченого перекладознавчою компаративістикою, дозволило розробити алгоритм порівняльного аналізу перекладів та оригіналів поетичних текстів. Цей алгоритм складається з чотирьох етапів.

Перший етап передбачає роботу з текстом і контекстом появи оригіналу, що включає реконструкцію біографічного, історичного та соціального тла, на якому був створений оригінал.

Другий етап присвячений роботі з дослідницьким дискурсом і націлений на систематизацію інтелектуального досвіду, накопиченого тими вченими, які займалися аналітикою текстів оригіналу і перекладів.

Третій етап передбачає аналіз ключових концептів тексту оригіналу та виявлення специфіки їхньої художньої репрезентації. Тут використовуються теорія метафори М. Блека та стратегія стереоскопічного читання М. Роуз. Згідно з концепцією М. Блека, у структурі метафори завжди присутні дві складові: фокус (слово, що вжите у незвичайному чи невизначеному смислі) і його оточення, або рамка [1, 163]. Ефект метафори реалізується тоді, коли на когнітивному рівні взаємодіють дві або декілька думок. Відтак, аби визначити когнітивний ресурс метафори, треба виявити не тільки систему загальноприйнятих асоціацій (a system of commonplaces) [1, 188], а й характер швидкої активізації цих асоціацій у свідомості реципієнта [2, 278].

Аналітична модель стереоскопічного читання М. Роуз передбачає паралельне освоєння оригіналу та одного або декількох його перекладів з метою максимально повного осягнення смислу першоджерела. Канадська дослідниця наполягає саме на такому прийомі аналізу поетичного перекладу, оскільки лише прискіпливе вчитування в оригінал, проникнення в роздуми перекладача над його сенсом і, врешті-решт, порівняння перекладів дозволяють максимально точно репрезентувати читачеві усю “повноту” твору. “Саме стереоскопічне читання, – зауважує М. Роуз, – дозволяє нам зрозуміти міжпороговий простір: ми осягаємо цей простір внутрішнім чуттям, інтуїтивно і доходимо до певних висновків щодо нього суто логічним шляхом” [3, 118].

Четвертим етапом є зіставний аналіз перекладу і оригіналу, націлений на виявлення пріоритетних концептів, на з’ясування повноти відтворення ключових тем, образів та визначення характеру передачі мовностилістичних особливостей оригіналу. Цей етап включає дослідження особливостей ритмомелодики та фоніки першоджерела та цільового тексту (строфіка, римування, наявність алітерації, асонансу тощо).

Список використаних джерел

1. Блэк М. Метафора / М. Блэк // Теория метафоры; под ред. Н. Д. Арутюновой. – М.: Прогресе, 1990. – С. 153–172.
2. Торкут Н. М. Гамлетівський концепт у світлі перекладознавчої компаративістики // Літературна компаративістика. – Вип. II. – Київ: ПЦ “Фоліант”, 2005. – С. 273-285.
3. Rose M. G. Translation and Literary criticism: Translation as Analysis. – Manchester, 1997. – 368 p.

Філатова О. В.
Класичний приватний університет, Запоріжжя
Науковий керівник – к. філол. н., доцент Москвітіна Д. А.

“ЧАРІВНІ КАРТИНКИ” С. ДЕ БОВУАР КРІЗЬ ПРИЗМУ ПСИХОАНАЛІТИЧНОГО ПІДХОДУ

Сімона де Бовуар є однією з найяскравіших французьких письменниць, творчість якої розглядають в контексті екзистенціалізму. Ця неординарна жінка ввійшла в історію культури 20 ст. як самобутній літератор, філософ та ідеолог феміністського руху. До її літературної спадщини належить низка прозових творів, серед яких повість “Чарівні картинки” – твір, що ілюструє філософські принципи екзистенціалізму.

Сюжет твору сконцентрований на індивідуальній історії молодої жінки, що страждає від внутрішніх конфліктів, один з яких коріниться в родинних стосунках героїні. З огляду на це правомірним бачиться використання психоаналітичного підходу задля глибинного дослідження емоційного та духовного вимірів головної героїні на ім’я Лоранс, психіка якої зазнала тяжкої травми через розлучення батьків, що у свою чергу мало згубний вплив на світосприйняття жінки. Серед численних психологічних проблем, які може спровокувати така подія, особливе місце займає комплекс Електри.

Термін “комплекс Електри” вперше вжив Карл Юнг у творі “Теорія психоаналізу” на позначення едипальної стадії у дівчат, в якій 3–6 річна донька “розвиває особливу прихильність до свого батька з відповідним ревним ставленням до матері”. Сучасна ж психологія ретельно досліджує цей феномен. Зокрема, Ненсі Картер у творі “Комплекс Електри у психології жінки” пропонує розглянути портрет сучасної жінки, що стикається з цією типовою проблемою.

На думку дослідниці, “Електра” виглядає таким чином:

1) ця жінка не може знайти своє місце в житті через складні стосунки із батьком.

2) вона ідентифікує себе як жертву, звинувачуючи матір в першу чергу у розірванні стосунків з батьком.

3) мріє про те, що одного разу чоловік схожий на її батька прийде та врятує її від життя з матір’ю. [1]

Лоранс, яка на підсвідомому рівні звинувачує матір у всіх проблемах та відчуває себе ізольованою, насправді застрягла в юнацтві через непроясненість стосунків зі своїм батьком. Вона все ще страждає від втрати емоційної близькості з ним, а це заважає їй знайти своє місце у зовнішньому світі. Ідеалізуючи свого батька, жінка відштовхує від себе не лише інших чоловіків, але й всіх людей, чиї думки різняться з поглядами її батька. Героїня твору самотня у своїй екзистенції і причина цієї самотності – небажання сприймати оточуючих такими, якими вони є насправді.

Сучасна українська дослідниця С. Криворучко виокремлює у творі “Чарівні картинки” Сімони де Бовуар декілька любовних трикутників: Лоранс – Жан-Шарль – Люсьєн; Домініка – Жільбер – Люсіль; Домініка – Жільбер – батько Лоранс. На нашу думку до них варто додати ще один трикутник: Лоранс – батько Лоранс – Домініка.

Аналіз складних стосунків у родині батьків Лоранс та їхнього впливу на самоідентифікацію героїні та її ставлення до оточуючих, з урахуванням досвіду психоаналітичного методу, дозволяє стверджувати що саме неподоланий комплекс Електри згубно вплинув на світосприйняття Лоранс. Тож інтерпретація цього художнього образу як і основного конфлікту твору з урахуванням комплексу Електри набуває нового звучання, що є суголосним екзистенціалістським поглядам письменниці.

Список використаних джерел

1. http://www.psychologies.ru/self-knowledge/behavior/kompleks-elektryi-sindrom-pokinutoy-devochki/

Хилько У. В.
Запорізький ліцей "Логос"
Науковий керівник – Резник Л. І.

МЕТАФОРИКА КОХАННЯ В "РОМЕО І ДЖУЛЬЄТТІ" ВІЛЬЯМА ШЕКСПІРА

Трагедія геніального англійського поета В. Шекспіра "Ромео і Джульєтта" по праву вважається одним із найдраматичніших творів про кохання, який протягом чотирьох століть не залишає байдужими ані читачів, ані глядачів. Секрет популярності цього всесвітньо відомого шедевру криється у дивовижному зображенні одного з найпрекрасніших людських почуттів – кохання. Важливу роль у створенні образу кохання відіграє метафора – художній троп, в основі якого порівняння певного предмету з іншим предметом на основі наявності спільних ознак, властивостей чи характеристик.

В сучасній філології існує чимало дефініцій метафори (Н. Арутюнова, А. Прохоров, Д. Розенталь, Е. Соловей-Гончарик, О. Селіванова та ін.), запропоновано декілька класифікацій цього художнього тропу. Дослідники суголосні у визнанні того факту, що метафора сприяє створенню естетичного враження і дає можливість зрозуміти або відчути приховані риси об'єкта. Метафорика кохання у славнозвісній п'єсі В. Шекспіра ще не вивчалася науковцями, втім вона заслуговує на аналіз. Метафори, якими персонажі Великого Барда позначають свої почуття – вкрай вагомі для розуміння взаємовідносин героїв та їхнього ставлення до власних емоцій.

У творі В. Шекспіра можна виділити три сюжетні лінії, що пов'язані з трьома типами любовних стосунків. Перший – поверхова закоханість Ромео в Розаліну. Сам герой називає це почуття "heavy burden", маркуючи у такий спосіб той факт, що він страждає від цих емоцій, які не приносять ані радощів, ані розради. Другий тип – глибоке і щире кохання Ромео і Джульєтти. Це взаємне почуття поєднує в собі духовне і фізичне начала. І самі закохані, і монах Лоренцо використовують на адресу цього почуття метафори, пов'язані з чистотою, святістю і пристрастю. Зокрема, Ромео називає вуста "two blushing pilgrims", цілунок – "holy palmers' kiss". Заступницею кохання названа ніч, яка закриває закоханих від усього зла світу своїм покривалом: "spread thy close curtain, love-performing night". Третій тип любовних стосунків у п'єсі пов'язаний з постаттю нареченого Джульєтти – юного красеня Паріса. Для Паріса кохання – це, насамперед, шляхетний обов'язок, який мало пов'язаний з емоціями і душевними переживаннями. Шлюб без кохання є неприйнятним для Джульєтти, яка порівнює його з пригодами крадія – "walk in thievish ways", гадючим кублом – "lurk where serpents are", склепом, де лежать кістяки мерців – "a charnel-house, o'er-cover'd quite with dead men's rattling bones, with reeky shanks and yellow chapless skulls".

Таким чином, метафорика кохання в "Ромео і Джульєтті" засвідчує, що В. Шекспір спирається на античну традицію інтерпретації кохання як найвищої фізичної насолоди, а також традицію середньовічну, згідно з якою кохання – це високе почуття, що пов'язує людину з небесами.

Черняк Ю. Ю.
Київський національний університет
Науковий керівник – к. філол. н., доцент Дубенко О. Ю.

THE ENGLISH VERSION OF THE POEM "ВІЗЬМИ ЛИШЕ НАЙВАЖЛИВІШЕ" BY SERHIY ZHADAN THROUGH THE PRISM OF COMPARATIVE ANALYSIS

The poem "Візьми лише найважливіше" by Serhiy Zhadan was translated into English by Virlana Tkacz and Wanda Phipps. If you listen to this poem recited by an American it feels like it was actually written by an English-speaking person. Thus, it is plain to see that the translators used the tactic of domestication while creating the English version of Zhadan's poem.

There is no rhyme and that is a typical feature of the English poetry. However, the rhythm of the target text is very similar to the one of the original text. Every stanza of the poem contains anaphor which is retained in the translation (Візьми – Take, Ми/ Нам – We, Нам ніколи – We will no, Не буде – There will be no). The Ukrainian form of the pronoun "нам" is replaced by "we" which is a grammatical transformation used to adjust the text to the norms of the English language.

There are a lot of culturally biased elements in the poem by Zhadan. The word "рушник" in Zhadan's poem is one of them, and the translators found an adequate cultural equivalent "embroidery" (вишивка). The collocation "срібні ножі" is substituted by "the silver". In this case it can be treated as a functional equivalency: in the Soviet times silverware was a kind of treasure for common people so it can be replaced by "the silver" to be easier understood by people all over the world. Another nationally specific word is "городина" that is translated as "vegetables from the garden". Here is a descriptive equivalent. Zhadan's collocation "останній злий лист" contains epithets that are vital for interpretation of the general sense of the text but they could be hardly understood by foreigners. That is why the translation contains a description "last piece of bad news". The adjective "нічних" in the 3rd stanza is replaced by "corner". It actually does not impact the sense but creates an image familiar to the target audience ("corner store") and it is an example of naturalization.

"Віл" seems to be another culturally biased element. This animal has a symbolic meaning for the Ukrainian culture that is deeply rooted in folklore. The cows for the Americans have the same connotations, so this lexical

transformation looks rather appropriate. Thus this symbolic image was naturalized in accordance with mental stereotypes of the American tradition. Another peculiarity of the life of the Soviet and post-Soviet Ukrainians is a word “плацкарт”. This word loses its cultural specificity since it is described as “cheap train”.

To sum up, the poem “Візьми лише найважливіше” by Serhiy Zhadan contains a lot of culturally marked elements which present the main problem for its translators. However, upon the whole Virlana Tkacz and Wanda Phipps have managed to find adequate variants for translation. They chose domestication as the basis of their translation and thus created a high-quality English version of the poem. If you do not know that it is a translation you may even think that it was originated somewhere in English-speaking country.

Школова О. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н., доцент Дяченко М. Д.

КОМУНІКАТИВНА СПРЯМОВАНІСТЬ УРОКІВ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Комунікативна спрямованість уроку, його виховний вплив на учнів не можуть бути досягненні без належної мовленнєвої та розумової активності учнів упродовж усього уроку. Вчитель повинен вміти організувати урок в такий спосіб, щоб на всіх його етапах індивідуальна робота з окремими учнями поєднувалася з фронтальною роботою з усім класом. Потрібно ретельно продумувати, які завдання буде виконувати весь клас під час індивідуальної роботи з окремими учнями (парами учнів), як надати цим завданням комунікативної спрямованості, визначити цікаві форми контролю цих завдань.

Як відомо, будь-яка діяльність відбувається успішно, якщо вона вмотивована, тобто заснована на внутрішньому спонуканні, на усвідомленні її доцільності. Важливою вимогою до уроку є вмотивованість навчально-комунікативної діяльності учнів.

Учитель може забезпечити на уроках мотивацію учнів за рахунок: а) цікавого матеріалу, який відповідає смакам і уподобанням учнів; б) прийомів роботи з навчальним матеріалом; в) створення життєвих комунікативних ситуацій, формулювання проблемних завдань. Матеріалом уроку повинні слугувати не лише навчальні тексти з підручника, але й вміло підібрані аутентичні тексти з лінгвокраїнознавчим змістом, тексти пісень, віршів, гумористичних оповідань. Перевага надається колективним формам роботи, навчальним та рольовим іграм.

Відомо, наскільки важливим для успішного навчання є сприятливий емоційний стан класу. Цьому повинні сприяти всі аспекти уроку, як педагогічний, психологічний (хороший, оптимістичний настрій, доброзичливість, артистичність учителя), так і методичний (цікаві види роботи, їхня новизна, доступність для учнів, доброзичлива атмосфера спілкування).

Урок потрібно будувати так, щоб кожний вид роботи, навіть якщо він досить цікавий для учнів, не був занадто тривалим. Це допоможе позбавити урок нудьги, монотонності. Звідси – ще одна вимога до уроку – його динамічність, часта зміна видів і режимів роботи. Вона повинна бути підпорядкована виконанню інших вимог (комунікативності, активності, цілеспрямованості тощо). Особливо важливо дотримуватись цієї вимоги на початковому і середньому етапах навчання, оскільки учні цього віку прагнуть постійної зміни виду діяльності.

У старших класах динамічність виражається в ускладненні завдань, пов’язаних з якою-небудь темою або текстом, Як відомо, мовленнєві вміння базуються на лексико-граматичних навичках. Кожна хвилина уроку повинна бути використана кожним учнем із максимальною користю. Учитель повинен вдаватися до різних способів ущільнення навчально-мовленнєвої діяльності учні.

Активізація навчальної діяльності школярів за рахунок виконання різноманітних життєвих ролей проявляється на уроках-подорожах, уроках-виставах тощо. Тому форми і методи повинні бути активними: різнопланове читання, екскурсії, інтегровані уроки, уроки-інсценізації, уроки творчості.

Характер навчальної діяльності має збуджувати розум, сприяти формуванню критичного мислення, збільшенню самостійної роботи учнів. Вони виступають асистентами, консультантами з певних питань.

Урок-вікторина дозволяє в ігровій формі повторити та узагальнити вивчений матеріал з будь-якої теми. Наприклад, тема “Природа в літературі” стане для учнів набагато цікавішою, наочною, якщо до неї дібрати відповідне тло, музику і живопис.

Таким чином, для забезпечення комунікативної спрямованості уроків зарубіжної літератури вчитель повинен логічно вписати кожен урок у комплекс уроків того чи іншого циклу, ретельно відібрати мовний, текстовий, тематичний матеріал, продумати всі етапи уроку і способи переходу від одного етапу до іншого, передбачити методичні прийоми, режими роботи, підібрати допоміжний матеріал.

Ющенко А. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н., доцент Дяченко М. Д.

РОЛЬОВІ ІГРИ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Гра – це планомірна, розумна підкорена певним правилам система поведінки. У грі розвиваються творчі, розумові здібності дитини, в ній передбачається прийняття рішення: як вчинити, що зробити, як виграти.

Навчальні ігри допомагають зробити процес навчання іноземній мові цікавим та захоплюючим. Атмосфера захопленості, відчуття рівності дають можливість учням подолати скутість, зняти мовний бар’єр, втому, знизити тривожність, тощо.

Окрім того у грі виокремлюються реальні стосунки між учасниками, тобто гра – це арифметика соціальних відносин. Взявши на себе певну роль, учень, для досягнення ігрової мети повинен взаємодіяти з

партнерами, співвідносити свої дії з діями інших учасників гри, вміти вислухати і зрозуміти іншого, висловлювати свою думку, враховувати побажання інших учасників гри… У процесі такої взаємодії відбувається обмін діяльністю – обмін знаннями, вміннями, які є необхідними для досягнення ігрової мети.

На думку вчених та педагогів можна виокремити такі основні переваги використання рольових ігор:

- учні повинні будуть використовувати мовний матеріал в ситуаціях, близьких до реального життя;
- такий вид ігор дозволяє оволодіти навчальним матеріалом та, закріплюючи його, усвідомлено засвоїти специфіку його використання у мовленні;
- рольові ігри розвивають та удосконалюють мовленнєво-розумову діяльність та створюють умови психологічної готовності до спілкування;
- у учнів з'являється бажання спілкуватись іноземною мовою і після уроків, тобто ігри стимулюють внутрішні мотиви до вивчення мови;
- рольові ігри максимально стимулюють активність учнів, що є необхідним для досягнення мети гри;
- у учнів є можливість використовувати мову самостійно, без прямого контролю з боку вчителя, та учні охоче концентруються на роботі, так як самі окреслюють свій внесок у роботу під час гри;
- проведення ігор стимулює дисципліну учнів – жоден учень, якому цікаво те, що він робить, не буде порушувати поведінку [14, с. 10].

Оскільки використання рольових ігор передбачає створення особливого навчального простору, в якому учень готується до вирішення важливих проблем та реальних ускладнень, "проживаючи" їх та способи їх вирішення, завдання вчителя полягає в тому, щоб, по-перше, створити ігрову ситуацію, наближену до реальної; по-друге, розподілити ролі; по-третє, сформулювати пошукові завдання, що випливають із ситуації.

Таким чином, під час проведення рольової гри змінюється також і роль вчителя – якщо традиційно вчитель повинен контролювати мовленнєву діяльність учня, то в умовах гри контроль та керівництво з боку вчителя повинні бути припинені як тільки учень почав обігравати роль.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. / І. Д. Бех. – К.: Либідь, 2003. – Кн. 2. Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади. – К.: Либідь, 2003. – 344 с.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В СОЦІО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ

Баранова Г. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н., доцент Дяченко М. Д.

ДИКЦІЯ ТА ІНТОНАЦІЯ В СИСТЕМІ ЗАСОБІВ ВИРАЗНОГО МОВЛЕННЯ ЖУРНАЛІСТА

Професійне мовлення, перебуває у діалектичному зв'язку з мовою, але водночас ці поняття – незалежні одне від одного. Мова – об'єктивно існуюча, історично усталена система звуків, лексики, правил словотворення та словозміни, побудови речень і тексту, якими користуються її носії для висловлювання думок, передачі почуттів.

Мовленнєва освіта відкриває перед особистістю можливість оволодіти будь-якою професією, розвиває логіку мислення, є інструментом у розбудові й формуванні думки, вчить правильно викладати свої думки в усній і писемній формах. Велике значення має мова як знаряддя культури.

Кожне осмислення думки, власний або чужої, може бути правильно виражене і так само сприйняте слухачами лише в тому разі, коли мовець правильно використовує всі компоненти мови (системи її звуків, словесного наголосу тощо) та інтонації (органічної єдності пауз, логічної та емоційної функції наголосів, методики, темпу, ритму і голосового тембру) тощо [2].

Дикція в перекладі з латинської означає чіткість мовлення. Як практична навичка, вона формується впродовж усього життя людини. Чеський письменник Іржі Томан вважав, що для того, щоб навчитися правильно говорити, потрібно володіти технікою мовлення, знати психологічні засади взаємин між людьми і мати що сказати.

Дикція (так само, як і голосові властивості) зумовлюється фізіологічними причинами, вольовою скерованістю звука та добрим знанням орфоепічних норм, які діють у конкретний час.

Усне мовлення людини характеризується такими чинниками, як темп і ритм. Їх потрібно розглядати під різним кутом зору. Темп – це узагальнена назва швидкості, ритм – це властивість протікання мовленнєвих рухів, пов'язана з розчленовуванням їх паузами, акцентами, це – рівномірне чергування складів, їх тривалості у часі.

Особливого темпу мовлення слід досягати у скоромовках, які можуть слугувати матеріалом для роботи над удосконаленням дикції.

Серед вимог до голосу перекладача можна виокремити:

1) силу голосу;
2) діапазон;
3) рухомість і гнучкість;
4) польотність голосу;
5) благозвучність, приємність.

Дикційна нечіткість мовця – це прояв зневажливого ставлення до слухачів. Тому його слухають погано.

Інтонація є загальним засобом актуалізації мовлення, засобом зв'язку з ситуацією спілкування і контекстом висловлення. У ній – серце й розум живого мовлення. З інтонаційним багатством мовлення пов'язані всі положення теорії виразного читання. Вони підпорядковані кінцевій меті – інтонації автора, адекватні його розповіді. Жодне живе мовлення без інтонації – неможливе [1].

Отже, справжнього журналіста, крім професійної компетентності, характеризує й високий рівень мовленнєвої культури. Сучасний журналіст має показувати приклад дотримання мовленнєвих норм, бути активним учасником міжмовної комунікації у процесі фахової діяльності.

Список використаних джерел

1. Засоби логіко-емоційної виразності мовлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lektsii.net/1–3131.html.

2. Климова К. Я. Основи культури і техніки мовлення: навч. посібник / К. Я. Климова. – 2-е вид., випр. і доп. – К.: Ліра, 2006. – 240 с.

Безпалько Н.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. ком., професор Пономаренко Л. Г.

РОБОТА РЕДАКТОРА НАД ДОВІДКОВИМИ ВИДАННЯМИ

Довідкові видання допомагають знаходити найрізноманітнішу інформацію, яка розміщена в зручному для пошуку порядку. На сьогодні є дуже багато різних довідників у звязку з тим, що зараз стрімко розвиваються наукові напрями в усіх галузях знань. У першу чергу, це енциклопедії та енциклопедичні словники, які подають інформацію з різноманітних галузей знань та практичної діяльності. Систематизуючи та узагальнюючи здобутки національної культури, енциклопедичні видання вимагають від усіх, причетних до їх підготовки та видавничого опрацювання, ґрунтовних фахових знань.

Довідникова література – це такий вид видань, який призначений для систематизування інформаційного матеріалу у відповідній формі, яка зручна для отримання довідок найрізноманітнішого характеру, а також розраховані на вибіркове читання. Словники, енциклопедії, довідники, визначники, атласи, путівники, буклети, календарі – типологія довідкових видань досить розгалужена. До найважливіших різновидів довідкових видань належать енциклопедії, довідники, словники.

Вперше дав визначення довідкової літератури вчений-лінгвіст А. Реформатський більше 70 років тому. Навіть тоді довідкова література була важливою частиною в системі літератури. На сьогодні складно уявити, як можна обійтися без різних типів довідкової літератури, починаючи з інструкцій для експлуатації та закінчуючи багатотомними енциклопедіями. Надаючи в стислій формі значну кількість інформації, довідкові видання є незамінні під час вирішення професійних питань, наукових пошуків, самоосвіті або ж для задоволення людської допитливості.

З метою якісної підготовки довідкового виданння редактори та видавці повинні розуміти потреби читачів та завдання майбутнього довідника, бо специфіка інформації залежить від цільового призначення видання. В довідковому виданні інформація повинна містити важливі для читача складники: критерії якості, повноту наповнення, корисність, достовірність та новизну. Таким чином довідкове видання шляхом наданої інформації усуває розрив між знанням автора та неповним знанням читача. Отже, при укладанні такого видання потрібно дуже багато кропіткої, тривалої (інколи навіть багаторічної), організованої діяльності значної кількості спеціалістів.

Довідкове видання – це видання, що містить короткі відомості наукового чи прикладного характеру, розташовані в певному порядку, який зручний для швидкого пошуку та не призначений для суцільного читання.

До довідкової літератури належать різні енциклопедичні словники, довідники, статистичні збірники, хроніки історичних подій. Всі довідкові видання забезпечені зручним апаратом пошуку, що дає можливість читачеві швидко знайти потрібну інформацію. Довідкові видання дають лише базові знання в тій чи іншій галузі. Більш повне уявлення про досліджуваний предмет надають першоджерела та навчальні посібники. Тому довідкові видання мають великий перелік бібліографії, котра направляє читачів у потрібному напрямку.

В роботі над створенням довідників працює багато фахівців, зокрема: лікарі, статисти, інженери, розробники і весь процес контролюється редактором. Саме редактор повинен знати концепцію статистичних довідників, загальні принципи підбору та систематизації матеріалу, які були розроблені в період підготовки видання. Редактор повинен постійно переглядати матеріали, перевіряти та звіряти дані, які надаються для довідників.

Отже, робота редактора у створенні статистичних довідників має велике значення, зокрема, як в оіформленні візуального вигляду довідника, так і в формуванні даних, які туди закладаються. Варто додати, що на сьогодні є частина довідників, які укладені лише для електронного перегляду, що спрощує роботу з ними.

Буц О. Р.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. ком., професор Пономаренко Л. Г.

ВИДАВНИЧІ ОСОБЛИВОСТІ ДИТЯЧОЇ КНИГИ

Творення дитячої книги – це складний технологічний процес. Видання виходить у світ унаслідок копіткої праці багатьох учасників цього процесу – від автора до поліграфіста, і для кожного з них книга і сам комплексний процес її творення є особливим. Суміщення усіх точок зору є виробничою необхідністю, яка базується на єдності різної творчої діяльності: художнього конструювання, ілюстрування і художнього оформлення видання, що здійснюється фахівцями різного профілю.

Успіх художньо-технічного оформлення видання на першому, найважливішому етапі його творення залежить переважно від фахівців трьох спеціальностей – художника, художнього та технічного редакторів, від їхніх здібностей, знань, таланту, взаємодопомоги та спільної праці.

На особливу увагу заслуговує робота редактора над дитячим виданням. Йдеться про контроль з боку редактора відповідності змістового наповнення дитячої книги віку дітей. Редакторське опрацювання повинне спиратися на такі критерії, як: простота й доступність викладу матеріалу, складність обраної теми, захопливий сюжет, яскраві й реалістичні ілюстрації тощо. Простота і ясність найбільше повинні бути виражені в літературі для дошкільнят. З віком діти можуть сприймати й більш складну тему чи більш заплутаний сюжет. Жодна книжка для дітей дошкільного віку не може бути без ілюстрацій, оскільки діти не лише переглядають ілюстрації, а ще й інколи досліджують їх, зіставляючи текст, який їм читають дорослі, з тим, що бачать на малюнках.

На сьогодні для найменших дошкільнят дуже великий вибір книжок, серед яких популярними є книги-іграшки та книги-малюнки, де ілюстрацій значно більше, ніж тексту.

Уже в молодшому шкільному віці діти починають розуміти переносне значення слів, тому в книжках для молодших школярів можна використовувати образні засоби, що базуються на переносному значенні слова, як-от: метафори, метонімії, синекдохи тощо.

У середньому шкільному віці для дітей стають нагальними теми дружби / зради, місця в колективі, ставлення до однолітків, яким і повинна приділятися увага в дитячих книгах. Адже діти часто беруть приклад з поведінки улюблених героїв, свідомо чи підсвідомо копіюючи її.

Працюючи над мовою і стилем майбутнього видання для дітей, редактор повинен дбати про високу мовну культуру тексту, дотримуватися норм сучасної мови. Редактору слід уважніше ставитися до використання лексичних багатств сучасної української мови, знати все про тенденції її розвитку, оминати невмотивоване вживання тих чи інших слів. Будь-які мовні огріхи в дитячій книзі не припустимі. Мова дитячої літератури повинна бути точною, зрозумілою, легкою, асоціативною, виразною і наочною. Особливу увагу слід звертати на відповідність використаних автором засобів мовній компетенції дитини певного віку, можливостям дитячого сприйняття. Дитяча книга повинна прищеплювати мовні смаки, а не псувати їх.

Сформована видавнича інфраструктура в Україні поки що не означає добре структурованого репертуару дитячих видань належної якості – і за змістом, і за формою. Між читацьким попитом та видавничою пропозицією на ринку дитячої літератури сьогодні ще трапляється чимало розбіжностей. Тому в сучасному книговиданні для дітей, окрім випробовування нових способів верстання, макетування, більш виразної, функціонально ефектної інтерпретації тексту друкарськими й рисованими графічними засобами, які відкрилися внаслідок застосування новітніх комп'ютерних технологій, важливим напрямком діяльності має стати удосконалення книжкового дизайну загалом, сміливі пошуки щодо заміни самої матеріальної конструкції книжки або її елементів. Адже сьогодні книжковій традиції доводиться постійно конкурувати з телебаченням, відео, комп'ютером – атрибутами аудіовізуальної культури.

Гиріна Т. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

СОЦІАЛЬНА РОЛЬ ДЕРЖАВИ У СТВОРЕННІ РАДІОПРОГРАМ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В УКРАЇНІ

Забезпечення доступу до інформації є визначальним правом кожного громадянина, незалежно від того в якій країні та до якого соціального класу він належить, тим більше якщо він є представником етнічної меншини. Як українці в різних країнах десятиліттями виборювали право бути почутими, представленими в медіапросторі, спочатку у вимірі альманахів, газет, пізніше на радіо та телебаченні, нині засобами інтернет-комунікації, так і представники національних меншин, а це громади татар, болгарів, румунів, греків, євреїв, білорусів, молдаван, поляків, угорців, німців, словаків, гагаузів та інших національностей в Україні мають право бути представленими в національному радіоефірі.

Роками мовлення мовою меншини підмінялося в Україні веденням радіоефіру російською, що в перші роки, навіть десятиліття незалежності, навіть переважала мову титульної нації. На рівні побутового спілкування як в роки Радянського Союзу і до нині, для багатьох українців російська залишається мовою міжнародного спілкування, принаймні з жителями пострадянських держав. Втім в прикордонних областях, етнічний склад яких представлений багатьма національними меншинами створюються радіопроекти мовами різних народів. Серед таких звернемо увагу на радіо "Пульс 92.1 FM" і "Радіо Буковина".

В ефірі першої, яка мовить із закарпатського м. Мукачевого можна почути радіопрограми угорською та українською. При цьому чергування мовного оформлення досить умовне, а ведучі (які, до речі, розмовляють із досить помітним угорським акцентом) легко переходять з української на угорську в рамках однієї рубрики, і так же природно у зворотному напрямку. В обох випадках програми не дублюються, а поліфонія строкатого мовного відтворення текстів створює ілюзію звукового вінегрету, який важко слухати людині, що не дотична до полілінгвістичного мовного простору прикордонного містечка. Подібного стильового оформлення зазнала і музика: угорською, українською та мовами зарубіжних країн хіти різних років та стилів, втім, сприймаються більш логічно ніж строкатий текстовий супровід. Якщо ж аналізувати роботу радіостанції у контексті мовного клімату регіону, то стає зрозумілим не лише тяжіння до угорської, як мови національної меншини, але й до співвідношення такого мовлення.

Іншим прикладом є щоденний вечірній радіоефір чернівецького "Радіо Буковина". Щодня о 20.15, у залежності від дня тижня, румунською (область межує з Румунією) виходять такі програми:

– понеділок-п'ятниця – "Блок передач румунською мовою";
– субота – "З джерел народної краси (румун. мовою)";
– неділя – "Недільна крамниця (румун. мовою)".

Форматування ефіру та програмне колесо збагачене цими програми при тому не зазнає деформацій та змістового перекосу в бік меншини. Тому, порівняно із попередньою радіостанцію, виглядає більш виграшно та гармонійно.

За свідченням сучасного канадського україніста Д. Ареля, Україна є унікальною державою, що демонструє велику розбіжність між декларованою етнічною приналежністю (українська, російська чи інша) та фактичним використанням мови. Промовистим є й той факт, що в 2001 р. добовий обсяг радіомовлення в Україні становив близько 19 000 год., а сумарний добовий хронометраж радіопрограм всіма мовами національних меншин (за винятком російської) лише 50 годин і це з урахуванням ретрансляції на ефірні та кабельні канали у прикордонних регіонах.

Відтак держава, з одного боку, має стояти на сторожі національних інтересів та інформаційної безпеки країни, при цьому прискіпливіше ставитися до забезпечення прав меншин у секторі медіа.

Закаблук М. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Кремпова Л. О.

СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗАПОРІЗЬКИХ ВИДАВНИЦТВ

Сьогодні в Україні, усупереч недосконалому законодавству щодо книговидавничої галузі, склався добрий гурт професійно підготовлених і рішуче налаштованих на працю видавців і друкарів, які вміло продовжують кращі традиції своїх попередників на книговидавничому полі, випускаючи немало гарних, конкурентноспроможних книжок.

Теоретичний аналіз дав змогу виявити ряд проблем, з якими стикаються запорізькі підприємства та рекомендувати стратегію розвитку цих підприємств:

– за кількістю назв 90% книжкового ринку України заповнено дешевою російською книгою;
– більшість тиражів до 2–3 тис. примірників, тобто вже в момент виходу книжка перетворювалася на бібліографічну рідкість;

– стрімко зросла собівартість української книги, внаслідок чого вона стала недоступною пересічному читачеві;

– припинилося бюджетне фінансування бібліотек і цільових видавничих проектів, покликаних забезпечити поповнення фондів бібліотек, що стало головною причиною обмеження інформованості населення та зниження його інтелектуального потенціалу;

– активно створюються видавництва та видавничі організації приватної форми власності;

– втрачаються кваліфіковані кадри, а отже, знижується загальний фаховий рівень видавничої сфери;

– прогресує занепад поліграфічних підприємств, спричинений тим, що обладнання фізично застаріло на 80–90%, і відсутні кошти на його модернізацію;

– ліквідовано централізовану мережу книжкової торгівлі в Україні.

Найбільша помилка видавництв полягає у випуску книг, орієнтованих на власні інтереси, смаки, досвід, інтуїцію чи необґрунтовані примхи замовника. Щоб уникнути цього, потрібні маркетингова культура як система поглядів, ділових орієнтацій і технологій, а також уміння прагматично використовувати маркетингову інформацію, аналітичні висновки, прогностичні розуміння.

Стратегія видавництва має ґрунтуватися на розумінні книги як особливого товару. Відповідно до її засад видавець має дбати про книгу як джерело задоволення потреб цільових споживачів.

Знаючи специфіку книги як товару, особливості сприйняття її різними категоріями людей, можна побачити джерела і засоби забезпечення її конкурентоспроможності. Найголовніше джерело - здатність книги задовольняти потреби читачів краще за інші видання, бути вигіднішою, ніж видання-аналоги чи товари-замінники. Забезпечують цю здатність на етапах генерування видавничої ідеї, співпраці з автором під час підготовки її до друку, а також вибору цінових, дистрибуційних і комунікаційних стратегій. У культурі багатьох українських видавництв цей аспект часто недооцінюють.

Саме на рівні вибору стратегії видавництва забезпечується внутрішня сила книги, яка допомагає їй привернути до себе увагу споживачів, зробити їх задоволеними нею. Реалізується вона через планування пропозиції - проектування модельних, якісних характеристик видання за найважливішими його ознаками.

Таким чином, стратегічна політика видавництва реалізується через: підготовку нових видань з метою розвитку асортименту, розширення ринку, досягнення переваг над конкурентами; модифікування, модернізацію видань, метою яких є продовження, відновлення їх життєвого циклу, збереження і захист ринкових позицій; елімінацію (зняття з ринку) видань, які вичерпали свою споживчу цінність, конкурентоспроможність, подальша робота з якими позбавлена сенсу. Ці заходи мають на меті нарощення конкурентної сили, подолання слабких конкурентних позицій, зниження ризиків, підвищення ефективності.

Ігнатенко К. М.
Запорізький національний університет
Науковий керівник – к. соц. ком. Сіріньок-Долгарьова К. Г.

ЖІНОЧІ ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В НОВИННИХ МЕДІА УКРАЇНИ

Гендерні стереотипи виникли в XIX столітті і до сьогоднішнього дня ведуться дослідження на цю тему. У сучасному українському суспільстві такі словосполучення, як “гендерна дискримінація”, “гендерні утиски”, “жіноча дискримінація” вже мають чітке визначення та є звичними для вживання. У наукових дослідженнях та медійних дискурсах майже не ставиться питання щодо наявності у суспільстві гендерної дискримінації жінок. Питання більше полягає в тому, яким чином, в якому масштабі і з яким загальним результатом проявляється ця гендерна нерівноправність. Кожен день феміністські рухи підіймають це питання та чекають на його вирішення, нагадуючи кожному з нас про те, що ми повинні бути кращими, намагатись вийти на наступний рівень розвитку демократичної держави. Рівень гендерної дискримінації в країні один із чинників, який визначає рівень її розвитку.

Не останню роль у формуванні гендерно несправедливої ситуації зіграло українське медійне середовище. Телебачення, журнали, радіо мають безпосередній вплив на світобачення людини та формують думку громадськості. Постійне озвучування та візуалізація гендерних стереотипів роблять погляд на роль жінки у суспільстві застарілим та помилковим. Чоловіки частіше виступають в ролі експертів на телебаченні, частіше з’являються героями матеріалів, частіше займають керуючі посади в мас-медіа. Такий стан речей сприяє незбалансованій, а, отже, і непрофесійній подачі інформації. Отже, для журналістикознавста важливим є вивчення особливостей висвітлення інформації, що містить в собі гендерний аспект.

Попри певні зрушення у ситуації останнім часом, маємо у ЗМІ ще значну кількість гендерних стереотипів, серед яких Н. М. Сидоренко [3] класифікує і виділяє такі окремі групи:

1. Основне призначення жінки (природне) – бути берегинею домашнього вогнища, народжувати і виховувати дітей.

2. Підміна понять: гендерні проблеми стосуються тільки жінок, власне, це виключно жіночі проблеми, а не цілого суспільства.

3. Існує стереотипна думка про те, що в суспільстві слід спочатку підняти економічний добробут, а вже потім можна дбати про розвиток гендерної рівності.

4. Панує переконання: проблема торгівлі людьми – це проблема передусім “легковажних” жінок.

5. “Розхожа істина”: жінка, котра активно просувається до сфери прийняття рішень – неповноцінна, ущербна.

6. Яким повинен бути “справжній чоловік”? Це активний, сильний, фізично витривалий, агресивний, інтелектуальний, вольовий, авторитетний і компетентний у всьому, що стосується економіки, техніки, бізнесу.

7. Якою має бути “справжня жінка”? Головне для неї родина і кохання, вона терпляча, чоловік для неї – авторитет. Місце жінки у суспільстві: передусім сім’я, середня ланка у медицині, освіті, сфері обслуговування.

Можемо зробити висновок, що мас-медіа повинні стати одним із каналом становлення рівноправної гендерної ситуації у всьому світі. Питання подачі збалансованих, різноманітних, незаангажованих журналістських матеріалів є нагальним, а отже перспективним для подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Бендас Т. В. Гендерная психология: Учебное пособие / Т. В. Бендас. – СПб.: Питер, 2008. – 431 с.

2. Боровцова. М. Гендер як неповторна репрезентація статі / М. Боровцова // Вісник Одеського національного університету. Психологія. – 2012. – Т. 17. – Вип. 5. – С. 6–12.

3. Сидоренко Н. М. Ґендерні ресурси українських мас-медіа: ціна і якість. Практичний посібник для журналістів та працівників ЗМІ / Н. М. Сидоренко, М. М. Скорик, та ін.; ред. упоряд. Н. М. Сидоренко. – К.: К.І.С., 2004. – 76 с.

Капран О. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. соц. ком., доцент Гиріна Т. С.

ІНТЕГРОВАНІ МАРКЕТИНГОВІ КОМУНІКАЦІЇ В ПРОСУВАННІ МОДНИХ БРЕНДІВ

Мода, на думку М. Тангейта, це фабрика з виробництва бажань. Дизайнерський бренд – це індивідуалізована назва, термін, знак, символ і дизайн, а також їх комбінації, які застосовуються для ідентифікації сезонно модних товарів, що мають атрибутованого творця (дизайнера) і для диференціювання їх від фешн-виробів конкурентів. До дизайнерських брендів відносяться всі фешн-бренди, які створюють фешн-продукти, що відносяться до ринку товарів розкоші, в категоріях “від кутюр”, “прет-а-порте де люкс” або “прет-а-порте”. Побудова будь-якого бренду у фешн-індустрії не можлива без застосування певних маркетингових комунікацій. Оскільки останні мають свої недоліки, є потреба говорити про необхідність застосування інтегрованих маркетингових комунікацій – комплексу дій, покликаних на підтримку бренду. Роздивимось їх у контексті використання PR, реклами та засобів стимулювання збуту. Застосування інтегрованих маркетингових комунікацій для будь-якого бренду розпочинається з продуманою PR-політики бренду. Роздивимось методи PR у контексті фешн-індустрії.

Серед основних комунікаційних інструментів дизайнерських брендів головне місце займає показ. Зовнішній імідж включає в себе місце розташування магазину, архітектуру магазину і довколишніх будівель, вітрини, дизайн інтер’єру, вивіски. Як правило, флагманські магазини розташовуються на найпрестижніших вулицях історичних і культурних столиць (Faubourg Saint – Honor é (Париж), 5 th Avenue (Нью-Йорк), три вулиці, які утворюють так званий “золотий трикутник” в Мілані: Via Alessandro Manzoni, Via Senato і Via Monte Napoleone). Ще однією важливою особливістю флагманських магазинів є обсяг витрат на їх створення та утримання, який значно перевищує обсяг їх прибутку.

Наступним методом PR у модній індустрії є фешн-відео. Воно являє собою відео-презентацію нової колекції бренду, причому зміст цієї презентації залежить від цільової аудиторії, на яку розраховане фешн-відео. За характером цільової аудиторії виділяють наступні види фешн-відео:

– професійне фешн-відео – відео, в якому повністю відображається сезонна колекція, а також містяться поради щодо використання аксесуарів і візуального мерчендайзинга. Основною аудиторією професійного відео є персонал рітейлерів (продавці, візуальні мерчендайзери) і фешн-консультанти;

– візуальні презентації – фешн-відео, які демонструють певні моделі одягу та аксесуарів безпосередньо у магазинах рітейлерів. Основною аудиторією тут є відвідувачі магазину;

– споживче фешн-відео – короткий фільм (з сюжетом, музичним супроводом і т. п.), в якому крім демонстрації колекції містяться різні інтерв’ю (з дизайнерами, стилістами, моделями, клієнтами та знаменитостями).

Рекламний етап інтегрованих маркетингових комунікацій передбачає сильний вплив на реципієнтів та вплив на якомога більшу аудиторію. Одним з елементів реклами у модній індустрії вважаються фешн-журнали. Рекламу у журналах про моду можна розділити на два види: editorial – модні фотосесії влаштовуються самим журналом и advertorial – класична пряма реклама, створена для певної колекції або дизайнерських брендів. Інтегровані маркетингові комунікації також використовують рекламу на телебаченні та радіо, а ще зовнішню рекламу. Після досягнення основної мети PR-акцій та реклами – інформування потенційних клієнтів та популяризації фешн-продукту, настає черга етапу підтримки та стимулювання інтересу (іншими словами, продажу) модних речей.

Використання інтегрованих маркетингових комунікацій підвищує шанси успішності бренду на ринку модних товарів своєю комплексністю та охопленням одразу декількох сфер комунікації.

Кривенко Я. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. ком., професор Пономаренко Л. Г.

РОБОТА РЕДАКТОРА НАД РЕКЛАМНИМ ТЕКСТОМ

В умовах сучасного інформаційного суспільства реклама посідає особливе місце серед масової комунікації. Завдання фахівця, який створює рекламу, – привернути увагу до відповідного товару, зацікавити користувача – потенційного клієнта унікальністю рекламованого продукту, його неординарністю у випадку, якщо йдеться про автомобілі чи золоті речі, чи, навпаки, переконати в простоті застосування цієї речі та її ціновій доступності у випадку з товарами повсякденного вжитку. Проте для завершення процесу творення

реклами необхідне редактор, який подивиться на все збоку, який проконтролює відповідно до критеріїв аналізу і текст рекламного повідомлення, і його слоган чи заголовок, і відповідність тексту малюнку чи відеоматеріалу.

При цьому варто відзначити, що на сьогодні робота редактора вважається зайвою чи не зовсім потрібною для творення реклами. Проте, як показує практика, саме редакторське опрацювання і є тією завершальною крапкою, яка необхідна для створення якісної реклами, яка б відповідала усім вимогам, що до неї висуваються.

Відсутність належного редакторського опрацювання призводить до грубих лексичних, граматичних, орфографічних та пунктуаційних помилок у текстах. Поширені стилістичні помилки у рекламних текстах пов'язані з неправильним слововживанням, неправильною побудовою речень та невдалим порядком слів. Найпоширенішою помилкою є використання русизмів. І саме поява кваліфікованих редакторів, які спеціалізуються на рекламних текстах, могла б виправити цю ситуацію.

Оскільки перед редактором стоїть вирішення не однієї задачі, його робота має бути організованою та систематизованою. Тож процес редагування рекламного тексту повинен включати ретельне його прочитання з метою виявлення різних видів помилок, недоглядів, неточностей. Далі редактор вдається до смислових і стилістичних правок; виправлення орфографічних, лексичних, морфологічних, синтаксичних і пунктуаційних помилок.

Під час редагування іноземного товару необхідно звернути увагу на його назву в українській мові: чи це варваризм, транслітерований українською мовою, як наприклад, Макдональдз, чи це варваризм латинкою, як в оригіналі – MacDonalds. Особливо звернути увагу на різні відмінкову форми. Можливо, варваризми краще вживати в називному відмінку, щоб не погіршити і так непросту їхню "українську вимову".

Крім того, під час редагування рекламних текстів необхідно обов'язково звертати увагу на відповідність тексту картинці – статичній, як у журналах, чи рухомій, як на телебаченні чи в Інтернеті. Варто також відзначити, що редактор має проаналізувати не лише текст реклами, але й картинку, оскільки значна кількість недоглядів трапляється й тут, як наприклад, у дівчини, яка рекламувала товар, чомусь виявилося три руки, хоча третя й не була дуже помітна.

Отже, попри значну дороговизну реклами, значні вимоги до швидкості її виконання та інші об'єктивні та суб'єктивні чинники, робота редактора над рекламним текстом та "картинкою" є просто необхідною для того, щоб реклама була якісною і відповідала вимогам як рекламодавця, так і її споживача.

Кудря В. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н., доцент Дяченко М. Д.

ДИХАННЯ В КОНТЕКСТІ ТЕХНІКИ МОВЛЕННЯ ТЕЛЕЖУРНАЛІСТА

Техніка мовлення – володіння мовним апаратом, уміння правильно користуватися мовою; мовленням. Елементами техніки мовлення є дихання; голос; дикція. У будові мовного апарату виокремлюють: 1) органи дихання (легені, бронхи, трахея (дихальне горло); нижній поверх мовленнєвого апарату); 2) вібратори – голосові зв'язки (вібруючи під тиском повітряного струменя, що йде з легенів, вони творять голос різної сили і висоти (голосні, дзвінкі, сонорні); 3) резонатори – гортань, ротова й носова порожнина (верхній поверх), гортань – середній поверх; 4) артикулятори – язик, губи, нижня щелепа, м'яке піднебіння.

Активні органи мовного апарату – голосові зв'язки, задня стінка глотки, язик, губи. Пасивні – тверде піднебіння, зуби, носова порожнина.

Органи дихання безпосередньої участі у звукоутворенні не беруть. У них (носова порожнина) виникає повітряний струмінь, що створює коливання необхідні для творення звуку. Струмінь повітря з легенів через трахею потрапляє в гортань (струмінь повітря зустрічає перепону – голосові зв'язки). Голосові зв'язки під тиском повітря вібрують і відіграють вирішальну роль у творенні голосу. З гортані струмінь повітря разом з голосом чи шумом потрапляє на верхній поверх мовленнєвого апарату – в надгортанні порожнини (глотка, носова і ротова порожнини, глотка ([г], [ґ]). Найважливіший орган для утворення звуків є ротова порожнина.

Людина не усвідомлює що вона дихає, поки не згадає про це спеціально (Стівен Кінг Керрі). У момент мовлення людина від звичайного дихання переходить на так зване "мовленнєве": повітря виходить у надгортанні порожнини поштовхами. Їхня кількість співвідноситься із кількістю складів.

Однією з причин швидкої перевтоми голосоутворювального апарату є невміння володіти своїм дихальним апаратом. При звичайному фізіологічному диханні співвідношення вдиху і видиху – 1: 1, а при фонаційному (звукотворчому) – 1: 10; 1: 15; навіть 1: 30. Тобто вдих має бути активним і коротким, а видих – тривалим і рівним.

Залежно від того, які м'язи беруть участь у роботі дихального апарату розрізняють такі типи дихання: ключичне, грудне, діафрагматичне, комбіноване. Ключичне – таке, при якому високо здіймаються плечі, а за ними і ключиці, лопатки та верхні ребра. Воно неефективне: заповнюються повітрям лише верхні ділянки легенів. Зустрічається рідко (аномалія) неприємне з естетичного боку. Грудне ("жіноче" в театральному середовищі) в медицині – середньо реберне. Має переваги над першим, але не є ідеальним. При ньому розширюються середні ребра, втягується живіт, діафрагма не скорочується, нижня ділянка легенів не включається. Діафрагматичне (черевне, абдомінальне) ґрунтується на роботі м'язів діафрагми. Скорочуючись, діафрагма осідає на черевну порожнину, нижні ребра розсовуються, живіт подається вперед. Комбіноване (грудно-черевне) – використовуються всі м'язи грудної клітки і м'язів діафрагми. В теорії декламації його називають (правильне). Найповніше насичує легені повітрям, забезпечує еластичну роботу м'язів діафрагми під час видиху. Правильне дихання. Його ознаки: 1) глибоке; 2) часте; 3) підпорядковане волі виконавця; 4) непомітне.

Отже, вимогами до постановки правильного дихання є такі: 1) вдихати глибоко носом і ротом; 2) вдихати непомітно (безшумно); 3) не переповнювати запас повітря, вдихаючи його; 4) непомітно поповнювати його резерв при найменшій можливості; 5) не затримувати дихання в паузах; 6) не витрачати запасу повітря до останку, щоб не "захлиснутися".

Список використаних джерел

1. Буяльський Б. Поезія усного слова / Б. Буяльський. – К., 1990. – С. 20–30.
2. Олійник Г. Виразне читання / Г. Олійник. – К., 1995. – С. 14–38

Кучеренко В. О.
Запорізький національний університет

ВИРОБНИЦТВО ДИТЯЧОГО КОНТЕНТУ СУЧАСНИМИ УКРАЇНСЬКИМИ ТЕЛЕВІЗІЙНИМИ ПРОДАКШН-СТУДІЯМИ

В епоху швидкого розвитку засобів масової та соціальної комунікації телебачення та Інтернет роблять вагомий внесок у наше світосприйняття, розвиток культури та етичних й естетичних поглядів. Медіа, до яких відносять кінематограф, супутникове телебачення, відео та Інтернет набирає популярність не лише серед дорослої аудиторії, а й у дітей.

Якщо звернутися за тлумаченням терміну "телепрограма" до Закону України "Про телебачення і радіомовлення", то у ст. 1 є таке трактування: "Програма (телерадіопрограма) – поєднана єдиною творчою концепцією сукупність передач (телерадіопередач), яка має постійну назву і транслюється телерадіоорганізацією за певною сіткою мовлення" [6, с. 47].

Дитяче телебачення як один із особливих елементів загальної системи телебачення складає систему спеціальних телепрограм, адресованих юному поколінню глядачів – дошкільного, шкільного, підліткового і юнацького віку. Вивчаючи психологічну медіабезпеку в юному віці, науковець О. Вовчик-Блакитна стверджує, що "Метою таких програм є всебічне виховання та освіта дітей і юнацтва. За вмістом жанрів і форм дитяче телебачення досить різноманітне: казки, публіцистичні програми, пригодницькі, науково-фантастичні, науково-популярні фільми, зустрічі з цікавими людьми, вікторини, конкурси, мультфільми" [2, с. 5].

На радянському телебаченні готувалися передачі для дітей різного віку. Вивчаючи кіноаудиторію того часу, Л. Козирєва зазначає такі як от: "На добраніч, малята", телевізійні олімпіади, "Музичні вечори для юнацтва", "Веселі старти", "Умілі ручки" та ін. У передачах "Лица друзей, багато з яких готувалися за листами глядачів, розповідається про кращих вчителів, про досвід роботи в дитячих колективах, про радянських людей, що віддають всі сили вихованню підростаючого покоління. Для підлітків та молоді призначені телевізійні програми – "В ефірі – молодість", "В добру путь", "Ну-мо, дівчата" та ін." [7, с. 62].

Проте реалії сьогодення складаються таким чином, що в них немає місця передачам для дітей. Їх якість та кількість на телевізійному просторі залишають бажати кращого. У своїй статті Н. Данькова наголошує на тому, що в середньому за тиждень на загальнонаціональних каналах дитячому мовленню відведено лише 8% [4].

За словами члена Нацради з питань телебачення та радіомовлення Л. Мудрак: "сьогодні дитяче мовлення в Україні представлене супутниковим телеканалом "Малятко", програмами на загальнонаціональних та регіональних мовниках, а також 13 іноземними дитячими каналами, які адаптовані і дозволені Європейською конвенцією про транскордонне мовлення" [4]. Проте більшість українських загальнонаціональних каналів дитячим програмам у ефірному часі виділяють не більше двох годин на добу.

Чому на українських телеканалах таке скрутне становище із дитячим контентом? По-перше, постає питання фінансового забезпечення телемовників. Коштів на якісний телевізійний продукт немає ані у держави, ані у самих каналів. По-друге, виробництво такого продукту є неприбутковим, адже гроші телеканали здебільшого отримують з реклами. Відомо, що Закон України "Про рекламу" забороняє використання реклами у дитячих програмах та навіть переривати їх: "Трансляція програм, передач для дітей (за умови їх тривалості до 30 хвилин) не може перериватися рекламою" [5].

Окрім фінансування виникає проблема розуміння дитячої психології. Вплив мас-медіа на свідомість та підсвідомість людей підштовхує на розвиток дослідження не лише у межах журналістики, а на стику таких наук, як: психологія, соціологія, педагогіка та інші. "Серед дослідників, педагогів, психологів з'явився спеціальний термін – інформаційна криза, тобто неможливість переробити інформацію, знайти та відібрати з величезного потоку найбільш актуальну та задовольняючу потреби людини, що сприяє духовному збагаченню та всебічному розвитку" [9, с. 203].

На думку Е. Мурюкіної: "комерційний підхід до цієї сфери, особливо в американському контексті, призводить до того, що масова комунікація набула поверховий та рутинний характер" [8, с. 115].

Таке становище констатує факт того явища, що формування дитячого телевізійного контенту в особливості є у занедбаному стані. Про реальний стан речей телевізійної творчості й прояви сучасних тенденцій дослідниця О. Сербенська зауважує: "Ми бачимо, що загальна тенденція – це заміщення продукції дитячої культури продукцією масової "дорослої" культури. У цілому ця низькопробна продукція являє загрозу для психічного й морального здоров'я дитини" [10, с. 85].

Окрім вище перерахованих проблем, з якими стикається сучасне телевиробництво, є невирішене питання із підготовкою дітей до зйомок у дитячих проектах. На думку дослідниці Н. Васіної розвиток дітей у театральних гуртках є дуже важливим: "Всі представлені напрямки театральної діяльності в творчому колективі повинні бути об'єднані в єдиний педагогічний процес. Робота за даними напрямками допомагає створити освітню спільність, що об'єднує дітей і дорослих, пробуджує інтерес один до одного, розкріпачує учасників, допомагає батькам краще зрозуміти дитину, підвищує рівень комунікативної культури учасників" [1, с. 117].

Поділяла важливість розвитку особистості дитини за допомогою театру й І. Генералова: "Театральна діяльність дітей має велике значення для вироблення у них навичок правильної, виразною і виразної мови. Кожній дитині властиве прагнення до акторства" [3, с. 63].

Сьогодні прослідковується зниження популярності театральних гуртків серед дітей та молоді. У школах зникають різнопланові творчі об'єднання, гуртки з акторської майстерності. На зміну драматичним шкільним театрам приходять приватні продюсерські центри та студії. До таких можна віднести ShowMax Production та дитячий продюсерський центр "BabyPhotoStar".

Проаналізувавши спектр послуг, які вони пропонують батькам та рівень підготовки дітей, який вони надають, доходимо висновків, що вони є недостатніми для якісного виховання акторів. ShowMax Production пропонує 2–3 місяці курсів радіо- або телеведучих, обіцяє практику на радіо, професійне портфоліо, кастинги та проекти. Робить акцент на зіркових наставниках (Г. Решетняк, О. Ступка, С. Витвицька, Р. Писанка).

Дитячий продюсерський центр "BabyPhotoStar" працює трохи за іншим принципом. Ця організація укладає угоду із батьками дітей, які готові сплачувати чималі кошти (річний договір – 8 тис. грн, піврічний – 4,5 тис. грн) і пропонує від 3 до 6 проектів із участю дитини за цей проміжок часу. Існує у цьому центрі так звані майстер-класи з театральної майстерності, розвиваючі гуртки, але професійність цих заходів є вкрай сумнівною.

Дослідниця І. Генералова також наголошувала на різноманітності розвитку дитини у театральних гуртках: "Драматизація, обігрування епізодів, сюжетні етюди по казках, оповідання, вірші, інсценування казок. Музично-ритмічна розминка, яка включає в себе ритмічні, музично практичні ігри та вправи. Вони розвивають рухові здібності дітей (спритність, рухливість, гнучкість, витривалість), пластичну виразність (ритмічність, музикальність, швидкість реакції та ін.)" [3, с. 67]. Натомість ми отримуємо короткотривалі курси сумнівних центрів, які нівелюють театральне мистецтво та перетворюють духовний розвиток дітей на комерційне ремесло.

Список використаних джерел

1. Васіна Н. Е. Театральна педагогіка як засіб створення розвиваючої освітнього середовища. – СПб.: Едітус, 2011. – 281 с.
2. Вовчик-Блакитна О. О. Телевізор і дитина: техніка психологічної безпеки. – Обдарована дитина. – 2009. – № 2. – С. 45-49
3. Генералова І. А. Театр: посібник для додаткової освіти: в 3 ч. – М.: Баласс, 2011. – 142 с.
4. Данькова Н. Дитячі програми в очікуванні громадського телебачення [Електронний ресурс] / Н. Данькова. – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/kids/dityachi_programi_v_ochikuvanni_gromadskogo_telebachennya/
5. Закон України "Про рекламу" // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80
6. Закон України "Про телебачення та радіомовлення" // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cginreg=3759-12
7. Козырева Л. Г. О социально – психологических особенностях детской киноаудитории // Юный зритель. Проблемы социального кино. – М.: 1981. – 71 с.
8. Мурюкина Е. В. Медиакритика и медиаобразование в процессе обучения школьников и студентов в странах Северной Европы // Дистанционное и виртуальное обучение. 2015. № 2. С. 99-109
9. Петрунько О. В. Діти і медіа: соціалізація в агресивному медіа середовищі / О. В. Петрунько: монографія. – 2-е вид. – Ніжин: ТОВ "Вид-во "Аспект-Поліграф", 2011. – 480 с.
10. Сербенська О. А. Основи телетворчості: практикум / О. А. Сербенська, В. В. Бабенко. – Л.: ПАІС, 2007. – 112 с.

Кучеряєва Н. В.
Класичний приватний університет, Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. ком., професор Богуславський О. В.

МІСЦЕ МОЛОДІЖНОГО ЖУРНАЛУ В СИСТЕМІ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ

Декілька століть тому періодика посіла перше місце в сфері інформування населення, і хоча сьогодні вона вже не є монополістом в сфері поширення та обміну інформації, все ж таки періодика залишається одним з флагманів вітчизняного інформаційного простору, залишаючи за собою відносну дешевизну та повсемісне поширення. Словник іншомовних слів визначає поняття "періодики" як – газети, тижневики, журнали, наукові записки й частину літературно-художніх альманахів та збірників; сукупність періодичних видань. Періодичні ж видання – сукупність друкарських видань, що вийшли або випускалися в певні проміжки часу.

Серед праць дослідників, які вивчали періодичну пресу, варто виділити: концепцію основних принципів типології журналів О. Бочарова, метод теоретико-типологічного аналізу періодичних видань О. Акопова та інших. Так, О. Бочаров називає п'ять елементів, які визначають тип видання, до них дослідник відносить: характер аудиторії, предмет відображення, цільове (функціональне) призначення, родову належність видання та характер викладу. У свою чергу, О. Акопов виділяє низку ознак, які впливають на формування типу журналів, які він називає типоформувальними. До них він зараховує: видавничий орган, читацьку групу, а також завдання і програму видання. Дослідження М. Пріор-Міллер присвячені американській періодиці. У своїй роботі дослідниця проаналізувала праці американських теоретиків преси, присвячені типологічному аналізу періодики. На основі проведеної роботи вона виділила чотири методи, за допомогою яких американські теоретики класифікували журнальні видання: метод дихотомії загальних і спеціалізованих видань, метод поділу видань за інтересами, класифікації журналів на основі інформаційної функції рекламних або редакційних матеріалів та метод множинних характеристик. Суть цієї класифікації "зводиться до виділення типологічних критеріїв першого ряду, а потім другорядних рядів на основі використання і комбінування методів дихотомії, інформаційної функції, а також поділу видань за інтересами, що, у свою чергу, може дати послідовну і чітку характеристику кожного видання". Український дослідник С. Гуревич, посилаючись на дослідників типології ЗМІ, називає "найважливішими факторами, що визнача-

ють типологічні особливості газети, мету видання та її концепцію та читацьку аудиторію. На думку дослідника, мету видання визначає засновник, а втілюється вона у концепції.

Щодо цільового призначення друкованих ЗМІ з загальнодержавною сферою розповсюдження, то найбільше зареєстровано видань інформаційних, періодики для дозвілля та загальнополітичної. Після них за рейтингом бачимо наукові видання, рекламні, науково-популярні та видання з питань економіки та бізнесу, виробничо-практичні, видання для дітей, галузеві і правові, спортивні, з питань мистецтва, для жінок і видання історичної тематики

За характером викладу і характером аудиторії видання поділяються на:

а) спеціалізовані масові: "Top Film", "Кино Дайджест", "Cinema", "Контрамарка", "Великие Художники", "Галерея Искусств", "Художники України";

б) спеціалізовані немасові (вузькоспеціалізовані, фахові): "Кіно-театр", "Кіно-коло", "Сучасність", "Ренессанс", "Мистецтво і освіта", "Образотворче мистецтво", "Культура і життя", "Українська культура";

Варто зазначити, що молодіжна періодика, видання про культуру та мистецтво підростаючого покоління сьогодні є окремим сегментом інформаційного ринку. Проте динаміка їх розвитку залишається млявою та непевною, крім того до цього часу не досить структурованістю. Як теоретичні, так і практичні дослідження спрямовані на вивчення цих видань знайти та вивчити досить складно.

Майборода К. С.
Запорізький національний університет
Науковий керівник – к. соц. ком. Сіріньок-Долгарьова К. Г.

ЛОНГРІД ЯК ФОРМАТ: ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ТА ЗВ'ЯЗОК ІЗ КЛІПОВИМ МИСЛЕННЯМ

Через перенасиченість інформаційного простору та постійне прискорення темпу життя короткі повідомлення на кшталт стрічки новин чи Twitter набувають усе більшої популярності, знищуючи здатність людей до вдумливого читання довгих матеріалів [8]. Проте, саме в таких умовах у журналістиці з'являється все більше лонгрідів. Цей формат використовують такі Всеукраїнські видання як "Новое время", "Фокус", "Дзеркало тижня", "Ліга. Net", "Texty. org" та інші. Почали створювати лонгріди і регіональні мас-медіа.

У науковій думці різняться підходи до визначення лонгріду: деякі вчені вважають його жанром, а інші – форматом. Так, дослідник Олександр Колесніченко розглядає лонгрід як жанр журналістики [4]. Ми вважаємо, що лонгрід це формат, адже це лише спосіб подання великих текстів, які можуть бути різного жанру.

Наші погляди розділяє також дослідниця Марія Булаєва. Вона зазначає, що "… в якості текстової основи лонгріда можуть виступати такі жанри, як репортаж, стаття, нарис, огляд, журналістське розслідування і їх елементи. … На відміну від жанру, суть якого визначається змістовними характеристиками матеріалу, формат характеризує, перш за все, структурні особливості медіапродукту" [1]. Лонгрід як формат розглядають також Артем Галустян і Діана Кульчицька у своїй книзі "Як нові медіа змінили журналістику" [2].

Деякі дослідники вважають логрід викликом для читача в еру кліпового мислення, яке передбачає, що аудиторія формує свою точку зору з огляду на сукупність коротких інформаційних повідомлень із різних джерел [8]. Ми ж пропонуємо розглянути цей формат як вихід для просування довгих текстів в умовах ери кліпового мислення.

Словосполучення "кліпова культура", "кліпове мислення", "кліпова свідомість" з'явилися в 90-х рр. XX століття. Про цей феномен писав ще Маршалл Маклюен: "Розвиток електронних засобів комунікації повертає людське мислення в дотекстову епоху, і лінійна послідовність знаків перестає бути базою культури" [5, с. 96].

Російський філософ Федір Гіренок також говорить про удар, який є "інформаційним потрясінням": воно минає раціональне послідовне та логічне осмислення і впливає одразу на емоційну підсвідомість. За таких умов величезні інформаційні масиви розколюються, фрагментуються, а на глибокий аналіз не вистачає часу і зусиль. Запам'ятовується лише те, що на поверхні, те, що потребує мінімальних інтелектуальних зусиль для осмислення: образ, символ, заголовок [3, с.132].

"Кліпова культура" – це культура, яка сформувалася як реакція на інформаційний бум, коли виникла потреба в адаптації до навколишності. Таким чином, за допомогою "кліпового мислення" людина рятується від того потоку інформації, який на неї тисне. Аналогічна проблема виникла і в педагогіці: завдяки кліповому мисленню діти уникають перевтоми, а вчителям лишається тільки вміло цим скористатися – взяти керування цими переходами в свої руки [6]. Закономірно, що аналогічні завдання в освіті та медіа мають привести до створення схожих методів. Таким чином, журналісти, подаючи складні чи великі теми, мають використовувати різноманітні способи перемикання уваги, аби читач не лише дійшов до кінця тексту, але і зміг створити уявлення про тему з огляду на різні "уривки", "кліпи" матеріалу.

Таким чином, лонгрід вирішує проблему дефіциту уваги в умовах кліпового мислення та дозволяє читачеві отримати різнобічне уявлення про проблему, підкріплене аудіовізуальним супроводом.

Список використаних джерел

1. Булаева М. Мультимедийный лонгрид как новый журналистский формат [Електронний ресурс] / М. Н. Булаева // Журналистский ежегодник. – 2015. – № 4. – С. 121–123. – Режим доступу: http://journals. tsu.ru/uploads/import/1357/files/04–121.pdf.

2. Галустян А., Кульчицкая Д. Как новые медиа изменили журналистику [Електронний ресурс] / Артем Галустян, Диана Кульчицькая. – Режим доступу: http://newmedia2016.digital-books.ru/kniga/mul-timedijny-e-longridy-kak-novy-j-format-onlajn-zhurnalistiki/.

3. Гиренок Ф. И. Метафизика пата (косноязычие усталого человека) / Ф. И. Гиренок. – М.: Лабиринт, 1995. – 201 с.

4. Колесниченко А. В. Длинные тексты (лонгриды) в современной российской прессе [Електронний ресурс] / А. В. Колесниченко // Медиаскоп. – 2015. – № 1. – Режим доступу: http://www.mediascope.ru/node/1691.

5. Маклюэн М. Галактика Гуттенберга: Становление человека печатающего / М. Маклюэн. – М.: Академический проект, 2005. – 496 с.

6. Савченко Р. Кліпове мислення та школа: суміщаючи несумісне [Електронний ресурс] / Раїса Савченко // Osvita. ua. – 2017. – 15 вересня. – Режим доступу: https://osvita.ua/school/57359/.

7. Malik O. The short story of Longreads, according to founder Mark Armstrong [Electronic resource] / O. Malik // Gigaom. – 2013. – August 5. – Regime of access: https://gigaom.com/2013/08/05/the-short-story-of-longreads-according-to-founder-mark-armstrong/.

8. Revers M. The augmented news beat: special structuring in a Twiterrized news ecosystem/ M. Revers // Media, culture & society. – 2015. – № 37(1). – P. 3–18.

Матвієнко Ю. В.
Запорізький національний університет
Науковий керівник – Романюк Н. В.

БЛОГОСФЕРА ЯК НОВИЙ РІЗНОВИД ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Феномен блогосфери полягає в тому, що буквально за декілька років зародився абсолютно новий інформаційний простір. Передумовами цьому стало експоненціальне зростання блогерів і блогів. Широке поширення блогів почалося в другій половині 90-х років минулого століття. За даними на 2004 рік зафіксовано 4 мільйони блогів. За даними на 2008 рік у світі зареєстровано 140 мільйонів блогів. У 2017 році кількість майже досягла мільярду і продовжує рости.

Найбільшою платформою для блогосфериявляється YouTube - третій за відвідуваністю сайт в світі, якому трохи більше десяти років. YouTube - це одна з найпотужніших бізнес-платформ для блогерів та їх проектів, а це означає, що журналісти також з легкістю можуть користуватись сайтом як засобом масової інформації.

Специфіка роботи для телебачення та блогосфери де в чому подібні. Серед головних спільностей, наприклад, авторської програми у блогосфері та на телебаченні – глядацький інтерес до носія інформації, комунікатора, спричинений, зокрема, феноменом персоніфікації. Саме завдяки персоніфікації налагоджується віртуальний діалогічний контакт між глядачем і екранною особистістю, результатом якого є сприйняття інформації, а також її джерела – ведучого – аудиторією.

Якщо говорити про індивідуально-особистісні характеристики комунікатора, то вони є досить різноманітними: характеристики зовнішності – фізичні дані і оформлення зовнішнього вигляду; комунікативні характеристики – тембр голосу, дикція, манера спілкування; внутрішні, особисті характеристики – знання, інтелект, емоційність, моральні цінності [1]. Всі компоненти, в принципі, є однаково важливими для обох платформ.

Що ж до відмінностей, можна зазначити, що на телебаченні відповідність іміджу жанрові й тематиці програми не лише важлива, а й необхідна, на відміну від блогосфери. Оскільки порушення цієї вимоги призводить до непрофесійності передачі, дисгармонії між образом, поведінкою ведучого і тематикою програми, а найголовніше – до несприйняття з боку глядачів, то в блогосфері ці правила діють далеко не завжди, в це дає значно більше свободи для роботи журналіста, що, безперечно, є великим плюсом для самих журналістів.

Грань між блогами і традиційними медіа з часом ставатиме все менш очевидною. Блогосферапобудована за принципом “гулу юрби”, і поява інструментів, які дозволяють цей потік новин і думок впорядковувати – нормальний позитивний процес, ці інструменти допоможуть зорієнтуватися у величезній блогосфері [2].

Формулювання “професійне ЗМІ” не надто важливе для читача, а соціальні медіа часто виграють по оперативності і повноти охоплення інформації. Але експерти сходяться на думці, що витіснити звичні ЗМІ подібні ресурси не зможуть [2].

ЗМІ – це професійні організації, в яких працюють фахівці, згідно з певними правилами і законами. Завдання журналіста – брати інформацію з різних джерел, її переробляти і представляти різні точки зору. Це етика і норма професії. І блогосфераможе бути дійсно гарною платформою для роботи ЗМІ в сучасно-му світі.

Список використаних джерел

1. Фэнг И. Теленовости: секретыжурналистского майстерства. – М.: Миг, 1993. – 190 с.
2. https://www.gazeta.ru/business/2010/10/12/3428031.shtml
3. http://znaimo.com.ua/Блогосфера

Паталаха А. Р.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. ком., професор Пенчук І. Л.

КОРПОРАТИВНИЙ ІМІДЖ В СИСТЕМІ ПОЗИЦІЮВАННЯ ТЕЛЕКАНАЛУ

Особливе місце в системі функціонування телеканалу посідає іміджевий менеджмент, що орієнтований на інформаційне забезпечення етико-ділової репутації каналу і несе відповідальність за технологію формування інвестиційної привабливості телеканалу та ефективної співпраці з рекламодавцями. Сфера вирішення цих завдань знаходиться в компетенції фахівця зі зв’язків з громадськістю, що входить до штату телекорпорації.

На багатьох телеканалах та в медіаорганізаціях існує практика служби корпоративної комунікації. Вони складаються зі служби інформаційно-технічної підтримки, куди входять технічне забезпечення, оновлення, інсталяція засобів зовнішнього і внутрішнього зв’язку, а також прес-служби та / або PR-служби.

Завдання прес-служби полягає у висвітленні діяльності каналу в інших видах ЗМІ або телеканалах, з якими існують коректні відносини. Діяльність PR-служби спрямована на створення іміджу команди або топ-менеджерів, висвітлення та просування брендів компанії, проведення рекламних і PR-акцій, виставок, видання рекламних буклетів, сувенірної продукції, наприклад, свого часу телеканал "СТБ" налагодив випуск дисків із фільмами радянського виробництва та широко розрекламував подію.

Отже, іміджевий менеджмент − це професійна діяльність, спрямована на досягнення ефективної іміджевої комунікації як всередині каналу, так і між телеканалами та його зовнішнім середовищем шляхом реалізації іміджевої політики.

Іміджева політика включає в себе: визначення завдань, шляхів їх досягнення, утримання поширюваної на різні аудиторії інформації, планування зворотного зв'язку.

Іміджева політика виникає, перш за все, як відповідь на реальні проблеми і питання в оточенні конкретного телеканалу. Для початку вивчається сама проблема, і тільки після цього можна будувати іміджеву політику, що спирається на інтереси як самої компанії, так і всіх людей, залучених у процес розвитку компанії.

Спочатку створюється основа іміджевої політики – концепція, в якій детально прописуються цілі, завдання політики, цільові аудиторії, шляхи досягнення завдань (рішення відповідних проблем) з урахуванням усіх моделей мислення.

Іноді для проведення ефективної іміджевої політики необхідно проводити великі рекламні кампанії, іноді потрібні невеликі PR, рекламні або промоакції, іноді достатньо регулярних зустрічей з представниками цільових аудиторій, іноді необхідно створювати і реалізовувати спільні проекти.

Як і будь-які інші взаємини, стратегічні партнерські взаємини не можуть бути налагоджені миттєво. Необхідна системна робота для налагодження та підтримання таких відносин, яка складається в тому числі з постійного аналізу цільових аудиторій і ключових персон, аналізу зміни моделей мислення цих цільових аудиторій, розробки способів і каналів налагодження і підтримки взаємин, відстеження зворотного зв'язку.

Для успішної реалізації іміджевої політики в великих медіа організаціях необхідно, крім технологічних розробок, відповідний підрозділ, що включає в себе, як мінімум, аналітико-прогностичну прес-групу і групу зі зв'язків з громадськістю.

Такий структурований підрозділ дозволить організації:

− створити можливість для своєчасного виявлення і вирішення комунікаційних проблем;

− зробити інформацію, що виходить від організації і всередині організації керованою;

− більш чітко ставити завдання іміджевої комунікації, орієнтуючись не стільки на масову, скільки на цільові аудиторії;

− забезпечити більш високий рівень зворотного зв'язку, що, в свою чергу, зробить комунікацію більш ефективною.

Так само, як і інші сфери функціонального менеджменту, іміджевий менеджмент випливає з цілей і стратегії організації, реалізується в тактичних рішеннях, має свої власні цілі і програми / проекти, бюджет.

До прийомів формування корпоративного іміджу регіонального телеканалу відносимо:

- формування корпоративного духу серед працівників телеканалу;
- забезпечення високої якості роботи працівників, надання правдивої інформації про телеканал та його продукт чи послуги;
- постійна робота над іміджем працівників телеканалу;
- постійно знаходити нову інформацію і сміливо впроваджувати нові технології, знання та ідеї.

Отже, імідж – це суспільне комунікативне явище, яке може функціонувати лише у комунікативному просторі, бути посутнім чинником формування естетичних та суспільних вартостей засобів масової інформації та є інструментом насадження соціальних та психологічних стереотипів, що має відповідну соціальну, міфологічну і психологічну природу.

Підгребельна М. Т.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. ком., професор Пенчук І. Л.

ЖАНРОВІ АСПЕКТИ ТРЕВЕЛ-ЖУРНАЛІСТИКИ В УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІАПРОСТОРІ

Журналістський матеріал жанру "тревел" являє собою інформацію про туризм, а також подорожі, що зорієнтована на певну аудиторію, яка цікавиться відповідною темою. Серед найпоширеніших жанрів у тревел-журналістиці варто виокремити нарис, замітку, репортаж (розгорнутий репортаж) та огляд.

Так, під подорожнім нарисом необхідно вважати такий жанр тревел-журналістики, що представляє собою опис визначних і цікавих подій, зустрічі з різними людьми. Вихідним матеріалом для майбутньої подорожі можуть слугувати особисті спостереження журналіста в минулому, наприклад, отримана нова інформація з газет, журналів, радіо й телебачення. Але цілком можливо, що ведучий отримає певне доручення від свого продюсера або задум виникне під враженням якихось інших факторів (наприклад, у результаті його участі у якомусь заході).

Під час підготовки будь-якого об'ємного матеріалу (а дорожні нариси саме такими й бувають), на етапі збору інформації, цей задум може бути відредагований або повністю змінений – все залежить від характеру тих відомостей, що потраплять у розпорядження продюсерів.

Далі слід виокремити дорожні замітки – ще один з основних жанрів тревел-журналістики, в якому відсутній глибокий аналіз, притаманний для жанру дорожніх нарисів, а також підпорядкованість одній темі не носить обов'язкового характеру.

Розглядаючи репортаж, необхідно виокремити, що його характеризує "розгорнуте" використання методу спостереження й фіксації камерою його ходу й результатів. Провідною рисою репортажу як інформаційного жанру є оперативність. Ще більш важливою особливістю є те, що тележурналіст або ведучий

обов'язково має бути свідком цікавої події, а на перший план обов'язково виходить особисте сприйняття, відбір фактів і деталей.

Виокремлюючи такий жанр як огляд, варто мати на увазі єдність наочного висвітлення життя в країні подорожі та думки ведучого. Провідна ознака жанру огляду – єдність наочного висвітлення побаченого і думки ведучого, який глибоко проникає в суть процесу, ситуації.

Отже, оскільки ведучий у тревел-програмі, як правило, акцентує свою увагу на своєму задоволенні, яке отримує під час подорожі, він уникає при цьому політичних, економічних проблем, а також міжнаціональних відносин. Відеоряд і супутній йому текст несуть масу цікавої інформації й одночасно демонструють красу краю, про який іде мова, які викликають бажання поїхати туди.

У той час як на Заході тревел-журналістика давно посіла провідне місце в медіакультурному просторі, для нашої країни це явище поки нове, однак навколо нього склалося вже досить багато послідовників. Надбання журналістикознавців у вивченні українського медіапростору безперечно є цінними, однак, все ще залишаються питання, які потребують подальшого дослідження дискусійних аспектів у вивченні тревел-журналістики.

Портяненко О. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н., доцент Дяченко М. Д.

СКЛАДНИКИ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Для встановлення оптимальних взаємин між людьми, особливо в трудовій діяльності і побуті, велике значення має культура спілкування, що передбачає наявність таких рис характеру, як толнрантність, доброзичливість, повага до людей, тактовність і чемність. Ці риси характеру виховуються в людині з дитинства. Про культуру спілкування можна судити на основі вміння володіти власними емоціями, стримувати їх. У спілкуванні людина завдяки емоціям регулює свою поведінку і співвідносить її з поведінкою інших людей, в тому числі – з мовною.

Комунікація (від лат. communico – роблю загальним, зв'язую, спілкуюсь) є смисловим аспектом соціальної взаємодії. Вона передбачає обмін уявленнями, ціннісними орієнтаціями, ідеями, емоціями, почуттями. Коли люди обмінюються повідомленнями, то вони прагнуть до взаєморозуміння.

Для журналіста – усе це просто необхідно. Журналіст повинен чітко, впевнено, професійно, лаконічно висловлювати свою думку. Для цього журналіст повинен займатися ораторством та роботою над власною дикцією.

Дикція – правильна, чітка вимова кожного голосного і приголосного звуків окремо, а також слів і речень в цілому. Виразна вимова для оратора є обов'язковою, бо її недосконалість заважає сприйняттю та розумінню сутності озвученої промови.

Найскладнішою є робота над голосом, так звана постановка голосу, під якою розуміється найповніший і всебічний розвиток голосових даних, таких, як збільшення обсягу діапазону голосу, розвиток сили, звучності, гнучкості голосу. Спеціальні вправи допоможуть позбутися очевидних голосових вад (гугнявість, горловий звук тощо).

У публічному виступі звучність голосу, його тембр, висота тону свідомо використовуються оратором як засоби мовної виразності, як засоби впливу на слухачів. Тому оратор звертає увагу не тільки на фізіологічні, але й на психологічні основи зміни звучності мови, висоти і забарвлення голосу. Що ж може бути психологічним фундаментом переконливого, виразного, вільного та природного мовлення? До нього можна віднести впевненість у собі. Чітке розуміння мети промови, вільне володіння матеріалом (знання предмета розмови) завжди викликають піднесеність, особливий емоційний стан – все це теж впливає на звучність голосу, надає йому певного забарвлення.

Зміна сили і тембру голосу, висоти його звучання дозволяють говорити про гнучкість голосу. Гнучкий голос легко сприймається, не стомлює аудиторію, справляє враження приємності, задоволення у слухачів.

Голос називають озвученим диханням. Це означає, що красивий голос можна поставити, виконуючи спеціальні вправи. Навчання правильній вимові і звучанню голосу є не що інше, як набуття певних навичок, а це потребує щоденних вправ, а також постійних зусиль, які спрямовані на очищення мови взагалі й на підвищення загальної культури людини.

Невід'ємну частину досконалої техніки мовлення складає ясність промови. Чітка дикція можлива лише за наявності здорового мовного фізіологічного апарату та його нормального функціонування.

Робота над диханням сприяє вдосконаленню дикції, полягає в тому, щоб знайти найприйнятніший, здоровий тип дихання, який сприяє подоланню технічних мовних вад, що трапляються у промовців.

Отже, для того, щоб покращити свою дикцію, журналіст повинен вчити або читати скоромовки, повторювати їх до десяти разів, збільшуючи темп. Потрібно більше вголос читати поетичних творів, вивчати їх напам'ять, тренувати мовленнєвий апарат за допомогою спеціальних лінгвістичних вправ, дбаючи про культуру професійного мовлення журналіста.

Пузанов В. М.
Запорізький національний технічний університет

РОБОТА РЕДАКТОРА НАД ПЕРЕКЛАДНИМ РЕКЛАМНИМ ТЕКСТОМ

В умовах сучасного глобалізованого світу одні й ті ж товари та послуги пропонують продавці на різних континентах і в різних країнах, тобто в різних куточках світового ринку. Звісно, на сьогодні процес продажу неможливо уявити без реклами, оскільки саме реклама, як відомо, є рушієм ринкової економіки. Тож нагальним є питання підготовки рекламних текстів мовами тих країн, громадянам яких пропонують той чи інший товар.

З огляду на це для українців актуальним є питання україномовної реклами, значна частина якої є перекладною, оскільки пропонує товари провідних виробників світу. Так, наприклад, практично кожному українському автолюбителю сьогодні відомі такі провідні марки легкових машин, як-от: Audi, BMW, Citroen, Ford, Honda, Infiniti, Jeep, Kia тощо. І кожна міжнародна компанія потребує фахівців, які б не просто переклали рекламний текст необхідною мовою, у нашому випадку українською, але щоб цей переклад був якнайкращим. Тож питання редагування перекладів рекламних текстів на сьогодні стає все більш і більш актуальним, викликаним потребами часу й нашвидкими темпами розвитку глобального суспільства.

Традиційно з метою перекладу реклами можна застосовувати такі основні перекладацькі стратегії, як:

1) відсутність перекладу, тобто подання частини рекламного тексту, найчастіше слогану, мовою оригіналу, напр.: *Honda – The Power of Dreams;*

2) прямий переклад значного за обсягом тексту чи невеликого, напр.:

I'm loving it. Me Donalds'. – Я це люблю. Макдональдз.

У межах прямого перекладу трапляються вдалі випадки навіть дослівного перекладу слоганів, напр.: *My world. My style. My Ecco. – Мій світ. Мій стиль. Мій Ecco*;

3) адаптація тексту необхідна в тих випадках, коли неможливо рекламу просто перекласти з огляду на типологічні розходження між українською та англійською мовами, на різну будову двох мов (українська – флективна, англійська – аналітична), на екстралінгвістичні чинники, які не піддаються перекладу. Так, наприклад, слоган, який в англійській мові виражається за допомогою зміни формальних характеристик слів, в українській мові передається лише шляхом поєднання кількох слів, напр.: *Geox. Respire. Geox. Взуття, що дихає*;

4) ревізія тексту передбачає написання практично зовсім нового рекламного тексту, який матиме теж значення, але для цього будуть використані інші лексичні та синтаксичні засоби, напр.: *Take a Food Tour of our Full Menu. – Повне меню. Дізнайся, що для тебе приготував Мак Дональдз.*

Окрім знань перекладацьких стратегій, перекладачу потрібно добре володіти методами редагування перекладного тексту. Процес редагування містить дві основні процедури – це аналіз тексту та його реконструкція, що передбачає внесення правок. Аналіз перекладного тексту, який інколи називають контролем, передбачає перевірку відповідності оригінальному тексту, відповідності у кінцевій мові (в нашому випадку – українській) та ступеня смислового навантаження, а також прийнятності для відповідної аудиторії.

Тож для редагування перекладних рекламних текстів редактору необхідно знати не лише перекладацькі стратегії, володіти навичками редагування, а й добре знати типологічні особливості обох мов, зокрема української та англійської, а також глибоко розуміти особливості мовних картин світу, взяємозв'язку мови та мислення, мови та культури відповідного народу.

Седловська А. С.
Класичний приватний університет
Науковий керівник – д. соц. ком., доцент Ковпак В. А.

ФАКТЧЕКІНГ У СОЦІОКОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРІ

Кілька років тому у світовій медіаспільноті значно поширився термін фактчекінг (англ. fact-checking), що означає практику перевірки фактів у документах, виступах і публікаціях на відповідність дійсності за допомогою Інтернету та різних інновацій.

Фактчекінг, безперечно, став одним із центральних понять журналістики в 2016 р. Десятки нових організацій перевіряли на правдивість не тільки публічні виклики політиків, а й політичну рекламу та, навіть, погоду.

За даними дослідницької американської організації Duke Reporters' Lab, наразі у світі працюють 121 фактчекінгова організація в більше ніж 40 країнах. На їх сайті є мапа, де позначено всі працюючі/не працюючі організації.

Третина з них розташовані в США. До 2015 р. їх було вдвічі менше. Найбільшим гравцем на ринку залишається PolitiFact, який у 2009 р. нагородили Пулітцерівською премією. Крім вищезазначеного PolitiFact, у США діють такі відомі медіа організації, як Factcheck.org та Politifact.com. Вони займаються перевіркою фактів, озвучених політиками, громадськими діячами, а також опублікованих в медіа [1].

Щодо України, то цей термін увійшов до обігу відносно нещодавно, та, незважаючи на це, вже має досить великі амбіції. Викладач Могилянської школи журналістики О. Набожняк наголошує на розвитку українського фактчекінгу та важливості таких рухів сьогодні.

У березні 2014 р. в Україні засновано платформу перефірки "фейків" – "Stopfake". Роботу над сайтом організували викладачі та випускники Могилянської школи журналістики.

Так на останьому із них представник Stopfake О. Шрамова детально розповіла про діяльність організації, яку мету вони переслідують, які технології та програми використовують для цього.

Акцентуючи на тому, що журналіст повинен звертати увагу, насамперед, на перевірку першлоджерел (images.google.com, google street View, google Earth, google new, Citizen Evidence Lab).

По-друге, на що журналіст має звернути увагу, – це деталі (цифри, цитати, назви, власні назви тощо). По-третє, – перевірка експертів, героїв. По-четверте, – перевірка перекладу. Для перевірки можна скористатися ресурсом WiteHouse, де публікують тексти мовою оригіналу.

Як приклад можна навести спростування медіагрупою Stopfake новини щодо загиблої динити внаслідок обстрілу українською артилерією: "Ряд российских СМИ сообщили о том, что 5 ноября в результате якобы обстрела украинскими силовиками западных окраин Донецка погиб 10-летний ребенок, еще двое ранены. Практически все цитируют РИА Новости. Они же, в свою очередь. подают лишь цитату "представителя одного из силовых ведомств ДНР", даже не называя его имени".

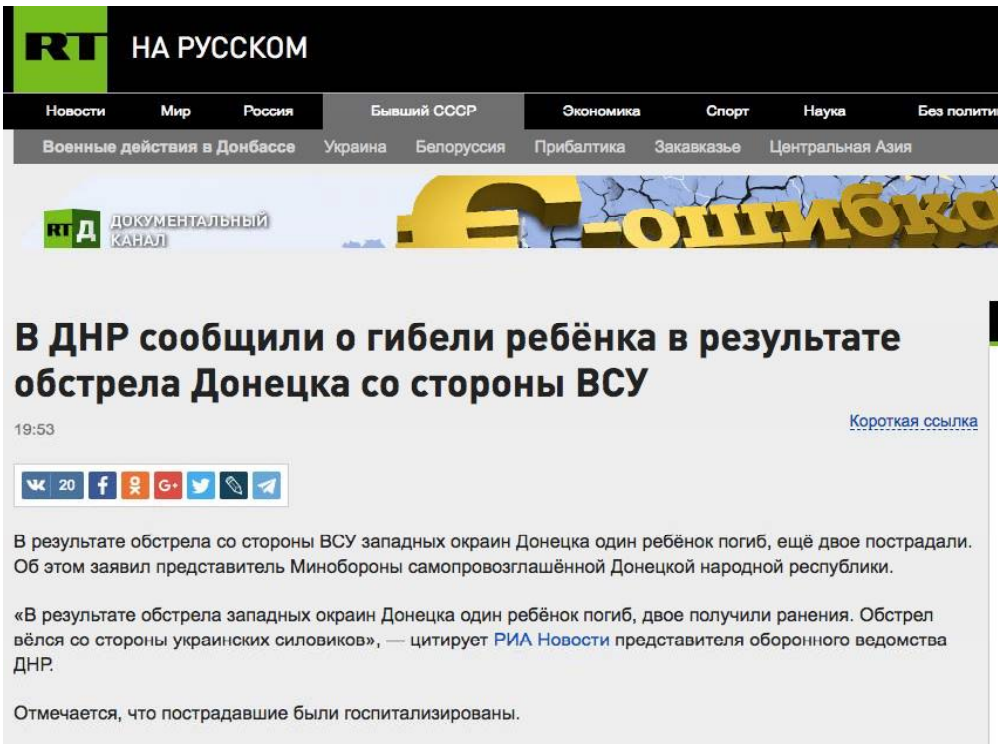

В то же время местные ресурсы Донецка сообщили, что причина гибели ребенка была совсем иной: “Глава “райадминистрации” М. Жуковский рассказал, что пострадали учащиеся школы № 105. Трагедия произошла на стадионе школы № 110. Один мальчишка погиб, ему 12 ноября исполнилось бы 10 лет. Еще двое с тяжелыми ранениями направлены в детскую клиническую больницу. Он добавил, что инцидент произошел, после того как “один из детей в районе стадиона увидел неизвестный предмет и кинул в него кирпич”. Этим предметом оказался неразорвавшийся снаряд”, – пишет региональный портал Донбасса “Донецкие Новости” [3].

StopFake – не єдина організація, що займається перевіркою фейків в Україні. Засновано ще такі медіапроекти, як VoxUkraine, FactCheck-Ukraine та “Слово і діло”. До роботи яких залучені не тільки штатні дослідники, які знаходять і класифікують первинні дані, а й експерти, які перевіряють, контролюють і оцінюють інформацію [2].

На жаль, поки що ми не можемо говорити про те, що фактчекінгові проекти мають великий суспільний резонанс в Україні та впливають на дії політиків і на реакцію виборців.

Основні проблеми українських фактчекерів у тому, що вони можуть бути заангажованими політичним опонентом; у тому, що вони не до кінця орієнтуються в темі, яку перевіряють; у тому, що вони не коректно добирають факти чи відривають їх від контексту.

Враховуючи згадані поради, можна досягти максимальних результатів у пошуках правдивих новин завдяки соцмережам. Важливо утримуватися від ретвітів та репостів неперевірених новин доти, поки новина не буде верифікована – підтверджена чи спростована особисто, або офіційними службами.

Список використаних джерел

1. Голішевська А. Перевірка фактів як буденний журналістський ритуал. *Медіакритика.* 2016. URL: http://www.mediakrytyka.info/ohlyady-analityka/perevirka-faktiv-yak-budennyy-zhurnalistskyy-rytual.html.
2. Інструменти фактчекінгу: як професійно відрізняти брехню від правди. URL: http://imi.org.ua/articles/instrumenti-faktchekingu-yak-profesiyno-vidriznyati-brehnyu-vid-pravdi/.
3. Фейк: В результате обстрела Донецка со стороны ВСУ погиб ребенок. URL: https://www.stopfake.org/fejk-v-rezultate-obstrela-donetska-so-storony-vsu-pogib-rebenok/.

Стешкіна Д. Р.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. соц. ком., доцент Гиріна Т. С.

МОБІЛЬНИЙ МАРКЕТИНГ В КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ РИНКОВИХ ІННОВАЦІЙ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Історія стільникового зв’язку і мобільного телефону бере свій початок з давніх часів, адже людство завжди відчувало потребу в комунікації на відстані.

Першою спробою втілення такої комунікації стало винайдення телеграфу, який пройшов декілька етапів еволюції: від поширення знаків світлом і прапорцями до передачі повідомлення у вигляді коду “Морзе” за допомогою електричного дроту.

Наступним етапом розвитку став винахід А. Беллом телефону, внаслідок чого з’явилися перші телефонні станції, а потім і мережі.

Першим кроком до появи мобільних засобів зв’язку було відкриття німецьким фізиком Г. Герцем електромагнітних хвиль, що надалі сприяло виникненню радіозв’язку та радіоприймачів. Говорити про справжню мобільність було зарано, адже розміри приймачів, що розміщувалися в автомобілях були величезними. Зв’язком такого типу користувалися: поліція, рятувальні служби, державні агентства, компанії

транспортування вантажів, таксі. Згодом компанія “AT & T” і “Southwestern Bell Telephone Company” запускають першу радіотелефонну мережу для приватних клієнтів.

Справжнім проривом став 1973 рік, коли М. Купер – співробітник компанії “Motorola” разом із командою випускають перший прототип портативного стільникового телефону – Motorola DynaTAC8000X, що стало відправною точкою поширення стільникового зв’язку по всьому світу. Першим автоматичним стандартом стільникового зв’язку був NMT (Nordic Mobile Telephone) – 1G з можливістю голосової передачі даних. Наступною сходинкою було впровадження стандарту – GSM, так званого 2G, що дозволило здійснювати не тільки дзвінки, а і надсилати sms повідомлення. Цей стандарт також пройшов декілька етапів змін.

21 століття з легкістю можна назвати ерою смартфонів і інноваційних технологій. За сорок чотири роки з моменту появи першого стільникового телефону, гаджети постійно змінювалися, вдосконалювалися, і сьогодні у них мало спільних рис з першими моделями. Функції пристроїв поєднують у собі додаткові можливості, крім прийому та здійснення дзвінків, відправлення sms та mms повідомлень: вбудовані фото- та відеокамери; з’явилася можливість виходу в інтернет, спілкування в соціальних мережах, робота з електронною поштою, перегляд текстових документів і електронних таблиць, встановлення різних мобільних додатків, програм та ігор; користування інтернет банкінгом, є журнал дзвінків, радіоприймач, диктофон, GPS навігатор та інше. Змінювалися і розміри гаджетів, завдяки зменшенню мікросхем в середині, а також були створені операційні системи. Ці пристрої отримали назву – смартфон, адже виходять далеко за межі стандартного мобільного телефону та доповнені функціональністю кишенькового персонального комп’ютера. На зміну 2G прийшла мережа третього покоління – 3G – високошвидкісна передача даних, мультимедійні сервіси та постійне з’єднання з Інтернетом.

Яким буде наступний крок в еволюції стільникової індустрії?

Стрімкий розвиток ринку гібридних пристроїв і інтеграція різних видів зв’язку, без сумніву призведе до появи мереж 4G, 5G. Сучасні смартфони також зазнають зовнішніх та функціональних змін: з’явиться гнучкий прозорий корпус та дисплей, 3D екрани та голограми, надійна система захисту за допомогою біометричних даних, багатоядерний процесор, швидка зарядка, електронні sim-карти та інше.

Отже, історія стільникового зв’язку і мобільного телефону свідчить про те, що інноваційні технології та новітні засоби комунікації можуть з’явитися в будь-який момент.

Табунщикова А. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. ком., професор Пономаренко Л. Г.

СУЧАСНИЙ ШКІЛЬНИЙ ПІДРУЧНИК: ПИТАННЯ ЯКОСТІ

На сьогодні в Україні досить високі показники видань підручників за накладами. Проте їх видавничо-поліграфічне виконання не зовсім відповідає потребам суспільства та можливостям галузі. Протягом останніх років друкарське обладнання й технології принципово оновилися, однак це не вплинуло на підвищення якості підручників, тому це питання є дуже актуальним.

Вагомий внесок у теоретичні основи щодо змісту підручника зробили відомі вчені В. Безпалько, В. Бейлінсон, П. Буг, Д. Зуєв, І. Зязюн, Н. Ничкало, О. Савченко, Н. Розенберг. У їхніх працях наводиться загальна характеристика змістових компонентів та оптимальне їх співвідношення. Ми ж хочемо приділити увагу проблемі якості видавничо-поліграфічного виконання сучасної навчальної літератури загалом та шкільних підручників зокрема.

Зазначимо, що основними функціями шкільних підручників є такі: інформаційна, пізнавальна та виховна, які безпосередньо стосуються формування в читача не лише базових знань, а й основних етичних норм, моральних засад особистості. Саме через це такі видання потребують складнішої внутрішньої конструкції.

Підручник як невід’ємний компонент педагогічної системи, її модель, буде тим кращим, чим краще буде змодельована педагогічна система. Тобто ці два компоненти взаємопов’язані як частина (підручник) і ціле (педагогічна система).

Підручник як комплексна інформаційна модель відображає чотири елементи педагогічної системи: мету навчання; зміст навчання; вибір та розробка дидактичних процесів; організаційні форми навчання. При цьому підручник має враховувати можливості свого користувача (школяра) та водночас бути одним з технічних засобів навчання.

За класифікацією В. Беспалько підручники поділяються на чотири групи – дидактичні, декларативні, догматичні та монографічні.

Дидактичні підручники мають діагностично поставлену мету й дидактично відпрацьований текст. Це підручники, що відповідають вимогам науки педагогіки. Декларативні підручники декларують мету, але вона не забезпечена змістом, який дає можливість цю мету реалізувати. Догматичні підручники не мають мети, але їх зміст дидактично спрямований на виконання процесу навчання. Монографічні підручники не мають ні діагностично поставленої мети, ні дидактично опрацьованого змісту, тобто це зовсім і не підручники, оскільки вни не покращують навчального процесу.

На сьогодні бракує якісно нових підручників, де були б повною мірою враховані досягнення української наукової думки. Особливої актуальності набуває проблема розробки теорії підручника, її дидактичного, методичного, психологічного, санітарно-гігієнічного та поліграфічного аспектів.

Упродовж останніх років у виданні навчальної літератури виникли такі явища, результатом яких стала масова поява підручників з аморфним композиційним рішенням, монотонними сірими сторінками складання, віддрукованими дешевою фарбою на неякісному папері, часто із занадто довгими, важкими для зорового сприйняття рядками й вузькими непропорційними полями. Причиною цього явища є здешевлення продукції з метою економії та недотримання санітарних правил, що може негативно вплинути на здоров’я молодого покоління.

Отже, сучасний підручник необхідно розглядати як результат взаємодії кількох композиційних систем, зокрема: змісту, ілюстративного матеріалу, видавничо-поліграфічного виконання, а також у тісному взаємозв’язку з педагогічною системою та врахуванням вікових особливостей школярів.

УКРАЇНСЬКА МОВА: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ

Азаренков А. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. ком., професор Пономаренко Л. Г.

УКРАЇНЦІ ТА УКРАЇНСЬКА МОВА В СВІТІ

В умовах глобалізованого суспільства все більше й більше українців проживає поза межами України. ЯК відомо з офіційних джерел, українців на планеті близько 47 млн., з яких 37,2 млн. мешкає в Україні, понад 5 млн. – у таких країнах, як Америка, Австралія, Західна Європа, близько7 млн. – у пострадянських країнах, зокрема: 4,4 млн. українців – в Росії, близько 1 млн. – в Казахстані, 620 тис. – в Молдові, 300 тис. – у Білорусі, 200 тис. – у Прибалтиці, 100 тис. – в Узбекистані та Киргизстані. Крім того, в деяких країнах є регіони, які заселені практично лише українцями, як наприклад, Берестейщина в Білорусі, Кубань та Зелений Клин у Росії.

Здавна українці мешкають у сусідній Польщі, оскільки такі землі, як Бойківщина, Лемківщина, Підляшшя, Холмщина, Надсяння входили свого часу до відомого Галицько-Волинського князівства. На сьогодні в цій країні постійними мешканцями є близько 350 тис. українців, які не завжди мали можливість відкрито говорити про свою національність. Так, наприклад, на початку 80-х рр. XX ст. лише 5% українських школярів, які мешкали в Польщі, могли навчатися рідною українською мовою. Проте на сьогодні вчителів української мови та літератури готують в українському ліцеї в Легніці та в педагогічному ліцеї в Бартошиці, а у Варшавському університеті на філологічному факультеті функціонує відділ української словесності.

Викликає зацікавлення питання проживання українців у Словаччині, де їх налічують близько 100 тис. Основна кількість етнічних українців проживає навколо м. Пряшева, адже ця територія є історичним продовженням Закарпаття. Варто відзначити, що в цьому регіоні є український відділ Пряшівського університету, де викладається українська мова, а також для українців видається друкована преса рідною мовою, працює український музей і театр.

Заслуговує на увагу питання проживання українців як нації в Німеччині та Франції як європейських, проте неслов'янських країнах (на відміну від Польщі та Словаччини). За підрахунками дослідників, на сьогодні в Німеччині мешкає близько 25 тис. українців, у Франції – 80 тис. На півдня Німеччини, в столиці Баварії Мюнхені функціонує Український вільний університет, заснований ще 1921 р. у Празі. Також тут виходять друком такі українські видання, як виходять тижневики "Шлях перемоги", "Християнський голос", "Рідна церква" (УАПЦ).

Що стосується Франції, то значна кількість українців тут мешкає в районах Ліона й Парижа. Саме тут діє відома в світі Українська наукова бібліотека імені Симона Петлюри, а також працюють українські школи при деяких церквах. У Парижі при Вищій школі східних мов є відділ україністики, який тривалий час очолював проф. А. Жуковський, родом з Буковини. У м. Марселі функціонує науковий осередок Наукового товариства імені Шевченка (НТШ), яким упродовж десятиліть керував редактор "Енциклопедії Українознавства" проф. В. Кубійович.

В Австрії мешкає понад 15 тис. українців за походженням, культурне життя яких зосереджене, в основному, у Відні. Саме у відомому Віденському університеті є лекторат української мови.

І насамкінець кілька слів про життя українців за океаном, зокрема в Сполучних Штатах Америки. За офіційними даними, етнічних українців у цій країні на сьогодні мешкає близько 2 млн. Тут працюють такі українськомовні навчально-наукові заклади: Українська Академія мистецтв та науки, Український дослідний інститут з кафедрами української мови, літератури та історії України при Гарвардському університеті. Крім того, українською мовою видаються газети "Народна воля", "Америка", "Свобода", журнал "Форум" тощо.

Отже, попри те, що українців сьогодні достатньо по всьому світові (частину країн ми навіть не згадали), є ті культурно-освітні чинники, які допомагають зберегти рідну мову та національну ідентичність.

Бордюг М. Е.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. ком., професор Пенчук І. Л.

ОСОБЛИВОСТІ ВІЗУАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ НА ТЕЛЕБАЧЕННІ

Говорячи про особливості візуальної комунікації в рамках функціонування телевізійного простору, виокремимо той факт, що саме візуалізація в сучасному світі є пріоритетним способом передачі інформації.

Це твердження пояснюється тим, що процес, який отримав назву "візуальний", впливає на функціонування різних видів ЗМІ, а саме на способи подачі інформації. Також, посилення ролі візуальної комунікації пов'язано і з тим, що у споживачів інформаційного контенту змінився підхід до сприйняття інформації: аудиторія легше сприймає візуальні образи, ніж звичайний текст без графічного супроводу.

Візуальна комунікація орієнтується на сучасне покоління, для якого характерна, нездатність сприймати класичні кінофільми, музику, літературу, тобто все те, що вимагає зосередженості і вміння аналізувати, робити висновки. Величезна кількість людей "сидить" на рекламі, читає уривками, слухає музику в автомобілі. Вони звикли отримувати інформацію імпульсами і фокусуватися не на певних важливих ідеях або темах, а на окремих "спалахах" та образах, тому вони краще сприймають інформацію через персоніфіковані образи, які демонструє сучасне телебачення.

Комунікативними завданнями візуалізації можуть бути: інформування, роз'яснення, навчання, залучення уваги, аргументація або спростування, переконання, виділення інформації, спрощення інформації, поширення інформації, залучення нової аудиторії.

Таким чином, можна зробити висновок, що використання інструментів візуальної комунікації, особливо в контексті функціонування телевізійного простору, є необхідним – тому що, аудиторія краще сприймає візуалізовані образи, які можуть вплинути на характер сприйняття інформації.

Горбатюк А. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. ком., професор Пономаренко Л. Г.

МОВНА КАРТИНА СВІТУ КРІЗЬ ПРИЗМУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

Людина пізнає світ за допомогою мовних понять та категорій, в яких відображені результати пізнання цього світу. З дитинства ми усвідомлюємо себе у відповідних мовних вимірах та в словесному оточенні. Зв'язок мови з людською сутністю називається в науці антропоцентричністю мови. Започаткував цей напрям у мовознавстві ще Вільгельм фон Гумбольдт, який першим звернув увагу на те, що мову потрібно вивчати в тісному зв'язку з людиною, її психікою. Подальшого розвитку погляди В. фон Гумбольдта набули в працях Ф. Боаса, Л. Вейсгербера, Б. Ворфа, Е. Сепіра, Й. Тріра, які провідну роль у формуванні світогляду певного народу відводили саме мовні.

Таким чином мова як цілком абстрактна система, в якій всі поняття належним чином структуровані й організовані, стала об'єктом пізнання завдяки людині як носію цієї мови. Відповідно, в поле зору потрапили питання функціонування людини в мові та мови в людському суспільстві. З цього погляду актуальною є проблема взаємодії процесів людського мислення людини і мови як абстрактної системи, яка реалізується в мовленні. На перетині досліджень мови та мислення постало таке поняття, як мовна картина світу, на якому ми й зупинимося детальніше.

Мовна картина світу – це сукупність уявлень про світ, які історично склалися в свідомості мовного колективу, цілісний образ світу, у формуванні якого беруть участь всі сторони психічної діяльності людини. Інакше кажучи, це концептуалізація світу, вміщена у мові. Саме завдяки аналізу мовних картин світу можна простежити особливості світосприйняття різних народів. Характеризуючи мовну картину світу, науковці відзначають її особливе значення та функції. Мова забезпечує потреби суспільства у спілкуванні з іншими його членами та пізнанні навколишнього світу.

Процес називання одних і тих же речей відбувається в різних народів по-різному. Особливо яскраво мовна специфіка передається за допомогою таких одиниць, як фразеологізми. Саме в основі фразеологізмів лежать асоціативні уявлення, які формуються під впливом навколишнього середовища та виражаються у вигляді метафоричних переносів значень, порівнянь тощо.

По-перше, в багатьох фразеологічних одиницях знаходять своє відображення образи природи. З метою ілюстрації цього твердження наведемо приклади фразеологізмів, в основі яких лежать образи тварин і птахів, наприклад: *розумний як баран підрізаний, дурний як осел, дурний як цап, дурний як ворона, безглузда як синиця*.

Крім того, можна виділити таку групу фразеологічних одиниць з негативним значенням, яке передається за допомогою назв рослин: *як з дуба впав, як у лісі росла і до пенька богу молилася*.

У результаті матеріальної діяльності людини виникла ціла низка фразеологізмів також з негативною конотацією, як-от: *без клепки в голові, нема клепки, розсохлися клепки, мати вся клепки в голові*.

Варто виділити також фразеологічні одиниці, пов'язані з особливостями харчування українців, зокрема: *дурний як масла грудка, дурний як сало без хліба, дурний як мила наївся*.

Отже, специфічні риси буття кожного народу знаходять своє відображення в його мові, причому в мові закріплюються та фразеологізуються саме ті образні вислови, які асоціюються з культурно-національними еталонами, стереотипами тощо. Аналізуючи фразеологічний фонд мови можна визначити, яка з сфер людського життя має для цього народу найбільше значення. Так, вирішальну роль у розвитку українського народу відігравало селянське господарство, що й відобразилося в значній кількості відповідних фразеологічних одиниць.

Калінович Л.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. ком., професор Пономаренко Л. Г.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАГОЛОВКІВ У ДРУКОВАНИХ ВИДАННЯХ

Перше, що бачить читач, узявши до рук газету чи журнал, – це назви всіляких матеріалів. Саме за цими назвами можна оцінити змістовний бік видання та вибирати необхідний матеріал для читання і знайомства з новою інформацією. Заголовок статті виконує роль своєрідного компаса, за допомогою якого читач орієнтується серед значної кількості статей.

Кожен заголовок містить певну інформацію про зміст, ознайомлює із значенням чи ступенем важливості статті. Людина рідко прочитує всі газетні статті того чи іншого номера газети або журналу. Зазвичай читач вибирає те, що його цікавить, керуючись саме назвами публікацій. Тож можна підсумувати, що заголовки читає більша кількість читачів, ніж основний текст, тому що саме вони спонукають нас читати матеріал до кінця або відкласти газету вбік. Вдала назва підвищує ефективність газетного тексту.

Заголовок повинен бути інформативним, виразним, відповідати змісту. Тема є дуже важливою частиною тексту. Читач дізнається початкову інформацію про текст за допомогою назви.

Заголовок – один з найбільш значимих елементів тексту. Від нього залежить успіх усього видання. Він допомагає читачеві ознайомитися з номером, швидко отримати інформацію про певний матеріал, виділити в ньому основне та другорядне. Часто під заголовком нічого цікавого не приховано, в результаті –

читач розчарований не лише у статті, а й в усьому виданні. Тому вміння правильно підібрати заголовок – запорука успішного матеріалу.

На важливість заголовків вказував В. Різун, який зазначав, що заголовки не є спеціальними засобами, що показують найбільш важливу текстову інформацію, а служать служать опорою для читача в розумінні змісту матеріалу.

Основне завдання ЗМІ в сучасному суспільстві – надати інформацію широкій аудиторії та завдати читачу емоційного, психічного, ідеологічного та іншого впливу з тим, щоб залучити його на свій бік. Останнім часом простежується тенденція лаконічно, максимально ясно й точно формулювати заголовок. Спостерігається спрощення синтаксичних конструкцій, що лежать в його основі. За радянських часів, наприклад, заголовки були схожі на заклики, гасла, вказівки до роботи. Зараз все кардинально змінилося: заголовок не тільки інформує нас про зміст матеріалу, а й привертає нашу увагу. Відповідно, чим яскравіший та привабливіший заголовок, тим більше ймовірності, що матеріал буде прочитаний. Сучасний газетний заголовок характеризується простими, найчастіше непоширеними пропозиціями.

Заголовки насправді набагато важливіші, ніж іноді про це думають журналісти-практики. Крім того, що вони містять короткий зміст статті, їх розмір говорить про важливість або ступінь зацікавленості статтею. Більшість журналістів, бажаючи привертнути максимальну увагу читачів до матеріалу, знову й знову звертаються до невичерпного джерела образності мови – влучних висловів і афоризмів як заголовків до своїх статей. На сторінках газет та журналів ми можемо побачити використання відомих крилатих висловів.

Отже, на сьогодні журналісти використовують різноманітні види назв в найрізноманітніших за жанром і тематикою матеріалах: від інформацій та заміток до серйозних аналітичних і критичних статей та кореспонденцій.

Козаченко А. П.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Кремпова Л. О.

УКРАЇНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ-СЦЕНАРИСТИ У КІНЕМАТОГРАФІ

У нечисленних фільмах, які знімаються в Україні вистачає місця українським літераторам. Наприклад, письменників запрошують до написання сценаріїв до картин. Однак непоодинокими є випадки, коли самі письменники виконують головні ролі в тих чи інших стрічках.

Саме тому ми відібрали кілька кінопроектів, де українські письменники розкрили свій кіноталант. З-поміж них вагомий внесок в українську кіно індустрію зробили Марина та Сергій Дяченки. Вони беруть активну участь у написанні сценаріїв російських сералів та повнометражних фільмів (“Населений острів”, 2008).

Суттєвий внесок у світ анімації зробив Богдан Жолдак. Так, популярними стали його мультфільми: “Мишки-малишки”, 1982; “Чарований запорожець”, 2006. В цілому в його роботах домінує козацька тема (“Дорога на Січ”, 1994; “Козаки йдуть!”, 1991 тощо). Літературну творчість письменникові вдається вдало поєднувати в багатьох проектах, а саме: на телебаченні, радіо та театрі.

За сценаріями наступного автора – Андрія Куркова, поставлено близько 20-ти ігрових та документальних фільмів. Найбільш популярним з них є екранізація його твору “Приятель небіжчика”, 1997. Пострадянська атмосфера цієї стрічки в багатьох викликає ностальгію. Кінокартину було номіновано на велику кількість престижних премій.

Кіноакторським дуетом вважають братів Капранових. За участі їх як акторів вийшли такі кінострічки: “Той хто пройшов крізь вогонь”, 2011; “Чорний козак”; “Чи вмієте ви грати в шахи”.

Саме Юрій Андрухович ще у 1991 р. став співавтором до сценарію “Кисневий голод”, що був заснований на дебютних прозових оповіданнях письменника. Ця картина стала візитівкою України на багатьох міжнародних кінофестивалях.

Юрій Покальчук довгий час поєднував свою літературну творчість із теле- та документальними фільмами, у яких порушував гострі соціальні проблеми. Так, “Зона особливої уваги” була знята в Прилуцькій виховній колонії. Цей фільм було побудовано на інтерв’ю з підлітками, які на той час перебували у колонії за тяжкі злочини. Висновком Юря Покальчука стала теза про те, що лише 10% з ув’язнених підлітків – справжні злочинці, решта – просто жертви суспільної неуваги.

Однією з останніх вдалих українських кіноробіт, безумовно, є фільм “Поводир, або Квіти мають очі” режисера Олеся Саніна, який 2013 р. представляв Україну на премію “Оскар” Американської академії кінематографічних мистецтв і наук у номінації “Фільм іноземною мовою”. Сценарій до стрічки написали Олесь Санін та український письменник Олександр Ірванець. Окрім О. Ірванця, над скриптом до картини також працювала Ірен Роздобудько.

До когорти знаних письменників-сценаристів належать також такі відомі сучасні митці слова, як: Юрій Винничук, Олександр Жовна, Оксана Забужко, Ірена Карпа, Василь Портяк, Олександр Турчинов.

Таким чином, література завжди була одним з основних джерел, з яких режисери черпали ідеї для своїх кінострічок. Разом з тим, кінематограф дарує цим творам друге життя після екранізації того чи іншого твору. Однак у розвинутих країнах письменники активніше залучаються до кінематографу, ніж в Україні, де цей симбіоз лишається винятком.

Кремпова Л. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

МІСЦЕ СЛОВНИКА В АСПЕКТІ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СЛОВНИКОВО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

Розвиток науки і наукового знання породив, як справедливо відзначають дослідники, "інформаційний вибух". Диференціація і зростаюче розмаїття матеріальних та ідеологічних суспільних відносин зумовили колосальне зростання контактів і видів спілкування. У другій половині 90-х років минулого століття, коли в Україні почався період певного економічного пожвавлення, що дав поштовх активізації всіх напрямів суспільного розвитку, набули актуальності громадські запити на різні види словників.

Словникова комунікаційна система – це підсистема соціальної комунікації, що забезпечує створення, обробку, зберігання й поширення словникової інформації в суспільстві.

Словниково-комунікаційна система включає словникову комунікацію.

Словникова комунікація – комунікація, опосередкована словниковим виданням, побудована на обміні інформацією між людьми.

Зміст словникових видань є втіленням таких важливих для соціальних комунікацій функцій як: інтегральної – об'єднує знання в єдиний систематизований комплекс, актуалізує їх і забезпечує цілісність знання; нормативної – фіксує рівень наукового розуміння об'єктів та процесів, які відображаються у виданні. Сам цей рівень їх розуміння виступає певною нормою в науковому пізнанні та практичній діяльності; трансляційної – забезпечує трансляцію знання користувачам; інституційної – регулює процеси мислення національного інтелекту, наукові дослідження, навчання, соціалізацію; розвитку – здійснює інформаційне забезпечення процесів соціального розвитку шляхом використання енциклопедичного знання в побудові та реалізації концепцій, стратегій, планів, технологій розвитку суспільства; консультативної – містить довідковий матеріал, відповіді на пізнавальні та практичні питання.

У процесі соціальної словникової комунікації беруть участь три основні елементи: комунікант, комунікат і реципієнт.

1. Комунікант словниково-комунікаційної системи – відправник словникового повідомлення, що починає акт комунікації (автор повідомлення, укладач словника).

2. Реципієнт словникового повідомлення – його одержувач, приймач (читач, користувач словника). Між комунікантом і реципієнтом встановлюється канал комунікації, без якого зв'язок не може відбутися.

3. Комунікат у словниковій системі комунікації – словникове повідомлення.

Словникову комунікацію можна вважати такою, що відбулася тільки у тому випадку, коли реципієнт (користувач) одержав закодовану на матеріальному носії інформацію (друкованому/електронному).

Кодування словникової інформації – це представлення ідеї (у словнику це як правило реєстрове слово), яку прагне донести до одержувача комунікант, у кодах або символах, тобто в знаках, зрозумілих реципієнту.

Повідомлення (або тлумачення, тобто права частина словникової статті) – це зафіксована ідея, яку хотів комунікант повідомити реципієнту. Повідомлення складається з двох таких компонентів:

1) зміст повідомлення;

2) засоби передачі (каналу) словникового повідомлення – залежно від змісту повідомлення, різні типи словників утому числі й різні матеріальні форми.

Декодування повідомлення – прочитання його одержувачем. Воно визначається особистим сприйняттям одержувача, його здатністю розпізнавати й інтерпретувати коди, використані для передачі ідеї, залежить від якості самого словника.

З огляду на вищезазначене словникова комунікація є підсистемою соціальної комунікації, тобто системою обміну інформацією між людьми.

Вся словникова інформація рухається формальними каналами комунікації. До основних каналів словникової комунікації належить видавнича, книготорговельна, інформаційна діяльність, бібліотечна справа. Між собою перелічені структури словникової комунікації розрізняються орієнтацією на різні типи словників, форми й методи їх обробки й представлення споживачу.

Залежно від кількості тих, хто спілкуються, у структурі соціальної словникової комунікації переважають: масові комунікації – офіційні структури поширення інформації (повідомлень) на великі аудиторії. До масових комунікацій відносяться друк, Internet та інші канали передачі інформації.

Отже, система словникових комунікацій – це сукупність всіх словників, відправників словникової інформації (автор, видавництво), її споживачів (читач, користувач), професійних посередників (фахівців в області інформації, розповсюджувачів друкованої та електронної продукції, бібліотекарів); виробничих процесів (створення, обробка (редагування!), зберігання, розповсюдження словників) і відносин (взаємодії) між ними, обумовлених як внутрішніми властивостями системи, так і зовнішнім середовищем її суспільного функціонування. Відсутність хоч би одного з елементів словниково-комунікаційної системи призводить до її руйнування.

Курбанова М. Н.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Кремпова Л. О.

ПОЕЗІЯ 1990-Х РОКІВ ЯК НОВИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Виникнення постмодерністської культури філософствування про світ стало закономірним наслідком кризи модерної свідомості, повязаної з депривілеїзацією онтологічного статусу нашого Всесвіту. Носії нової культури філософування поставали під знак питання. Універсальний принцип цент рації, котрий їх поро-

джує. Постмодерний "дицентризм" уможливив співіснування автономних центризмів, парадигм, які конкурують між собою і серед яких нема привілейованих, домінантних, панівних.

Як зазначають автори навчального посібника "Філософський постмодерн", суть постмодерного відношення до нової розмаїтої реальності зводиться до "породження відмінностей у спонтанній соціокультурній діяльності, найадекватнішою формою якої є гра, змагання суперництво". Отже, Гра як спосіб поводження з дійсністю, як засіб спілкування, як форма існування взагалі заперечує будь-яку стабільність моделі світобуття, будь-яку однозначність у вирішенні різноманітних питань і проблем, які виникають у той чи інший момент життєдіяльності людии.

Постмодерн набув значної популярності в нашій літературі. Творче покоління 90-х років перебуває в абсолютно новій ситуації. Сьогодні, українська культура перебуває в стані постмодерної свідомості.

Поезія, зосереджена на поезії, іншими словами – мистецтво заради мистецтва – це та формула творчості, той проект літератури, який українські письменники намагалися здійснити протягом всього XX ст., а досягли його здійснення лише всередині 90-х років. У розхитуванні, дестабілізації, руйнуванні звичного світобачення й полягав сенс існування таких скандально відомих літературних угрупувань як "Бу-Ба-Бу", "ЛуГоСад", "Нова література", "Пропала грамота", а пізніше й "Нова дегенерація". Їх діяльність можна порівняти з намаганням якомого сильніше штовхнути маятника, збивши його з усталеного ритму.

Епатаж, виконавши функці. Аритимізації літературного процесу, сьогодні фактично відійшов у історію. Кінець 80-х – перша половина 90-х рр.. в українській літературі означені всеохопним свідомим руйнуванням усталених художніх, моральних, етичних та власне естетичних традицій.

Напрямком сучасної поезії можемо назвати гранично суб'єктивовану егоцентричну творчість таких поетів, як Сергій Жадан, Юрко Ґудзь, Іван Ципердюк, Любомир Стрингалюк тощо. Ірраціональність, медитативність, ілюзорність цієї поезії, її самодатність, "самособоюнаповненість" формує полі варіантність, пластичність, мінливість художнього світобачення.

Можемо зазначити трансформацію соціально детерміноваї поезії у соціальну зумовлену. Таку поезію можна доволі чітко інтерпретувати, з більшою чи меншою ймовірністю означити ті зовнішні чинники, які зумовили ту чи іншу форму рефлексії. Серед яскравих репрезентантів такої поезії – представники літературної групи "Нова дегенерація" Іван Андрусяк та Степан Процюк, Олександр Яровий, Максим Розумний, Марія Матіос та ін.

Умови постмодерної свідомості створюють ситуацію Гри-як-навчання, коли література не лише застосовує елементи європейського постмодерну, але й одночасно оволодіває тим масивом світової культури, який досі лишався українською свідомості неопрацьованим. Сьогодні письменник керується у власній творчості власними інтересами, поглядами та принципами і, відповідно сам несе повну відповідальність за обрану ним позицію.

Лаптєва Т. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Кремпова Л. О.

ТИПОЛОГІЯ ВИДАВНИЧОЇ ПРОДУКЦІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Типологія – це розділ будь-якої науки, в якому досліджують розчленування множини обстежуваних об'єктів на основі логічної операції ділення та об'єднання цих об'єктів у групи за певними ознаками. Виконання таких операцій називають типологізацією.

Типологія видавничої продукції – це частина едитології, яка описує основні групи (класи) видавничої продукції, отримані внаслідок її класифікування або поділу цілого на частини.

Типологія видавничої продукції сформувалася не відразу, оскільки самі твори в рукописних книгах були витворами одночасно і мистецтва, і науки.

З розвитком суспільства змінювались і самі твори, які оприлюднювали в книгах, зокрема почали виокремлюватися різновиди видань.

Свого часу класифікація книг була узгоджена з класифікацією наук, оскільки книгу розглядали як засіб фіксації та збереження знань. За таким принципом розроблена на міжнародному рівні сучасна "Універсальна десяткова класифікація" (УДК).

До 70-х років XX століття в Україні, яка входила до складу СРСР, видання поділялиза трьома різними системами класифікування.

Проте такі різні системи класифікування створювали значні труднощі для обліку й опрацювання видавничої продукції. З метою усунення вказаного недоліку 1977 року в СРСР набула чинності"Єдина схема класифікації літератури для книговидання в СРСР". У 1978 році було прийнято стандарт ГОСТ 16447–78 "Видання. Терміни й визначення основних видів". Проте ця схема класифікування зазнала значного ідеологічного впливу, стосувалася однієї країни (СРСР), а тому широкого застосування не набула. Ті ж самі недоліки має й розроблена в СРСР "Бібліотечно-бібліографічна класифікація".

З 1996 до 2016 року в Україні діяв ДСТУ 3017-95 "Видання. Основнівиди. Терміни та визначення"– один із провідних стандартів

видавничої галузі, застосовний для всіх видів видавничої продукції та

в усіх видах видавничої діяльності.

З огляду на велику кількість недоліків, які відзначалися фахівцями вцьому стандарті, та з урахуванням нових реалій ринку видавничої продукції, у2015 році Державною науковою установою "Книжкова палата України іменіІвана Федорова" (розробники Н. Петрова, Г. Плиса) створено ДСТУ 3017:2015(набув чинності 01 липня 2016 року)

За цим ДСТУ нами розроблено типологію видання “До зустрічі з тобою” (Харків, 2016). Схему аналізу наведено на рис.

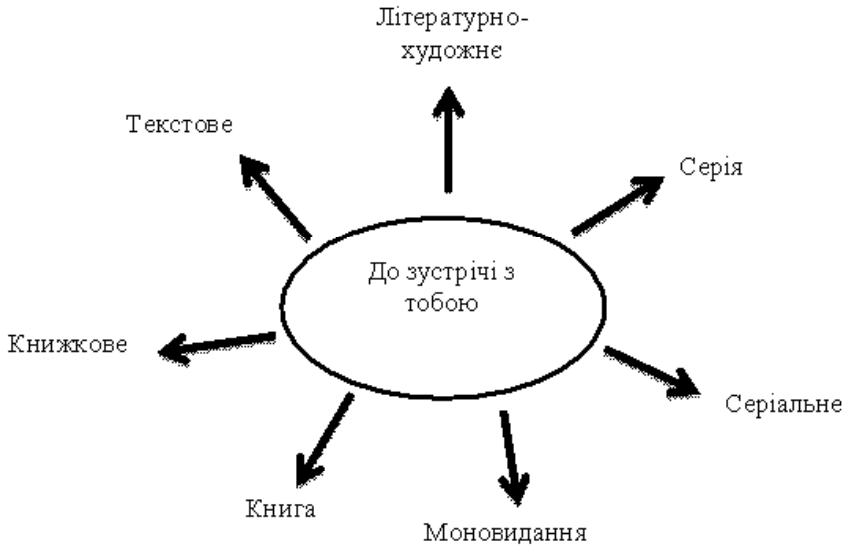

Рис. Схема аналізу типології видання

Таким чином, розглянуто типологію видань за ДСТУ 3017:2015. З’ясовано, що ДСТУ 3017:2015 видано на заміну попередніх стандартів, є удосконаленою та більш повною редакцією. Розроблено схему аналізу типології видання “До зустрічі з тобою” (Харків, 2016) відповідно до ДСТУ 3017:2015.

Макогон К. Є.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. ком., професор Пономаренко Л. Г.

МІСЦЕ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА АВТОМОБІЛЬНИХ САЙТАХ

На сьогодні досить незначне місце посідає українська мова на сучасних популярних серед громадян України автомобільних сайтах, як наприклад, auto. ria. com, avtobazar. ua, rst. ua.

Так на першому сайті auto. ria. com є можливість вибору мови перегляду – українська чи російська, проте за умов вибору української значна частина матеріалів не перекладаються рідною українцям мовою. Тож українською мовою доступні назви рубрик сайту (“Вживані авто”, “Нові авто”, “Новини” “Все для авто” та ін.), деякі статті на популярні для автомобілістів теми, як-от: “Як підготувати автомобіль до зими: склоочисники й омивачі” (07.11.2017), “Автовиробництво в Україні: коли для українців автомобілі стануть доступними?” (03.11.2017), “Розмитнення і виробництво електромобілів в Україні: штиль відміняється, готуємося до бурі” (07.11.2017). До речі, перший матеріал, авторство якого належить сайту, рекламного характеру, автор другого і третього матеріалів – Остап Новицький.

На другому з названих нами автомобільних сайтів – avtobazar. ua – також є можливість вибору мови сайту, проте при натисканні відповідної кнопки перекладаються далеко не всі назви. Так, українською мовою перекладаються назви рубрик та підрубрик у верхній навігації (“Легкові”, “Вантажні”, “Спецтехніка”, “Причепи”, “Водний” тощо) та в формах для пошуку тієї чи іншої марки автомобіля чи то запчастини. Тобто далеко не всі надписи виконані українською мовою. Статей на автомобільну тематику (таких, як на попередньому) на цьому сайті немає.

На третьому сайті rst. ua взагалі немає української мови – ні можливості вибору не передбачено розробниками, ні якихось матеріалів. Варто зауважити, що спеціальних статей автомобільної тематики нв інформаційного, ні рекламного характеру тут немає, хоча цей сайт має найвищі показники відвідуваності порівняно з попередніми.

Проте у користувачів перелічених сайтів є можливість висловити свою думку в коментарях чи розмістити оголошення про продаж автомобіля рідною українською мовою і ніхто з адміністраторів його не “забанить”. Проте з погляду культури мови є висока небезпека, що таке оголошення чи коментар буде насичене русизмами чи розмовною або навіть просторічною лексикою, адже з цими текстами не буде працювати коректор чи редактор.

Насамкінець наведемо добірку влучних назв статей автомобільної тематики, підшуканих нами на сайті auto. ria. com: “Автоновини сайту auto.ria.com як тюнинг вашого світобачення”, “Найгарячіші теми як пальне у двигуні вашого серця”, “Новини, що не залишать ваші руки без діла”, “Палкі тест-драйви, неначе сам за кермом”, “Уїкенд на auto. ria: додай масла до вогню (якого саме масла – дивися в огляді від кращих фахівців)”, “Ніколи не знаєш, як Mazdaстане хедлайнером твого світу”, “Mitsubishi Lancer Evolution: 25 років у твоєму серці”, “Якщо наважишся, Suzuki покаже тобі свої найкращі сторони”, “В коханні превалює серце, а в машинах – розум: статистика, як обирати: відчуттям або розрахунком”, “Новини, об які ти зітреш не тільки язика, а ще й шини”, “На що посадять нашу поліцію?”, “Не стара, а з досвідом: за скільки ти зможеш придбати авто, що бачило дороги”.

Отже, як показали результати проведеного нами аналізу, українська мова має місце на автомобільних сайтах, проте не всіх. Чомусь деякі господарі автомобільних сайтів вважають, що українська мова їхнім користувачам зовсім ні до чого.

Міняйло А. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. пед. н., доцент Трофімук К. В.

УКРАЇНСЬКА МОВА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Державна мова виступає соціально-психологічним фактором, який сприяє духовному і соціально-політичному єднанню людей. Незнання громадянами мови країни, у якій вони живуть, якщо такі випадки розповсюджені, є дестабілізуючим фактором. І навпаки, використання державної мови, як символічної системи, робить мовців учасниками певної "угоди". Таким чином досягається єдність народів, що населяють країну, формується комплекс соціальних почуттів, у число яких входять, наприклад, "патріотизм", "солідарність" тощо. Це питання державної ваги, тісно пов'язане з такими поняттями, як громадянська ідентичність, культурна цілісність тощо. Це також питання національної безпеки, соціальної стабільності й інтелектуальної розвиненості країни. Державна мова – це обличчя держави, її символ, такий же, як і прапор, герб, гімн. Вона покликана не розділяти, а об'єднувати громадян країни. (Деякі держави, приміром, Малайзія і Киргизстан, мають навіть спеціальні гімни державної мови.)

Згідно статті 10 Конституції України "державною мовою в Україні є українська мова". Важливими факторами впливу на рівень професіоналізму і професійної мобільності державних службовців є мова і мовлення. Вони виступають у цьому процесі основними категоріями і використовуються як засіб впливу на їхній соціальний статус та загальну мовну ситуацію в суспільстві.

Особливе місце серед соціопсихолінгвістичних факторів, що впливають на рівень професіоналізму і професійну мобільність державних службовців, посідає мовна ситуація, що склалася в українському суспільстві.

Повноцінне функціонування державної (української) мови у сфері державного управління має величезний вплив на загальну мовну ситуацію в країні у контексті реального використання української мови як державної і в інших сферах суспільного життя: освіті, ЗМІ тощо. На сьогодні в Україні у цих сферах повноцінне функціонування державної мови не забезпечене. Причиною такого стану є неефективність державної мовної політики та механізмів її реалізації в Україні. Наприклад, утворені у 1997 р. Рада з питань мовної політики при Президентові України й департамент із здійснення мовної політики при Державному комітеті України у справах національностей та міграції для реалізації ст. 10 Конституції України припинили своє існування.

Явно недостатнім є законодавче забезпечення статусу української мови як державної. Нині стан нормативно-правової бази у даній сфері визначається Конституцією України, Законом УРСР "Про мови в Українській РСР", законами України "Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин" та "Про національні меншини в Україні".

Аналіз засвідчує, що для стимулювання використання української мови у сфері державного управління необхідна система законодавчих, організаційних, фінансово-економічних, контрольних, методичних та інших заходів, а саме:

Вдосконалення законодавчого поля України щодо мовної політики держави. Зокрема, розробка та прийняття Закону "Про мови в Україні" і внесення змін до законів, що стосуються проблеми функціонування української мови у сфері державного управління. Створення мережі курсів з української мови для державних службовців із відповідним бюджетним забезпеченням, розробка навчальних програм тощо. Розробка та реалізація концепції мобілізації громадської думки та ЗМІ для підвищення престижності державної мови.

Полевік Г. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. ком., професор Пономаренко Л. Г.

ВІДМІННОСТІ МІЖ УКРАЇНСЬКОЮ ТА РОСІЙСЬКОЮ МОВАМИ

Українська мова потерпала від сусідньої Росії протягом 400 років, проте відроджувалась заново після безлічі заборон, як за часів царської Росії, так і за Радянського Союзу. Дослідження відмінностей української та російської мов є актуальним саме зараз через те, що через багаторічну русифікацію української мови, ми вже не говоримо первісною мовою наших предків, а маємо суржик, який дуже уподібнений до російської мови, тобто своєрідність української мови частково втрачено.

Обидві мови належать до слов'янської групи індоєвропейської мовної сім'ї. Російська мова є офіційною в Росії, Білорусії, Казахстані та Киргизстані, тоді як українська є офіційною мовою лише в Україні. За рахунок спільної історії російська мова дуже поширена в Україні, Латвії, Литві, Грузії та інших пострадянських країнах.

Сьогодні частина мовців ототожнює ці дві мови. Проте зазвичай росіяни не розуміють української взагалі. І хоча російська та українська мови впливали одна на одну впродовж тривалого часу, вони досить таки відрізняються, що і створює труднощі при спілкуванні.

Звернемося до фонетичних та морфологічних відмінностей між цими мовами.

- При тому, що обидві мови користуються кирилицею, вони мають розбіжності в літерах. В українській мові замість російської літери "Ё" використовують буквосполучення "йо", "ьо" або літери "Е", "І". Наприклад, "клён" – "клен", "сёмга" – "сьомга".
- До того ж літера "Е" в українській мові не пом'якшує попередні приголосні. Наприклад, середа, береза, серце.

- Після шиплячих та й перед наступними споконвічно твердими приголосними звук “Е” змінюється на “О”. Наприклад, жонатий (женитися), шостий (шести).
- У російській мові немає літер “І”, “Ї” та ” Ґ”, а російська літера ”Ы” – це українська ”И”, перед якою приголосні звуки завжди тверді. Наприклад, “бык” – “бик”, ”тихий” – “тихий”. Українська літера “Г”, на відміну від російської, вимовляється, як латинська “Н”, в свою чергу українська літера “Ґ” має більш тверду вимову.
- Українські літери “Е” та “Є” відповідно співзвучні російським “Є” та “Е”.
- Російський твердий знак в українській мові замінюється апострофом. Наприклад, російське “съесть” буде українською ”з’їсти”.
- На відміну від російської мови, в українській є кличний відмінок. Наприклад, “Батьку!”(називний відмінок – “Батько”), “Іване” (називний відмінок – “Іван”).
- Також у першій особі множини в українській мові дієслова отримують закінчення “мо”, на відміну від російської. Наприклад, “Будемо” українською, а російською “Будем”.
- Чергування “О”, “Е” (у відкритих складах) з “І” (у закритих складах): ніч – ночі, віл – вола, хід – ходу, рік – року.

Тверда вимова губних “Б”, “П”, “В”, “М”, “Ф”, шиплячих “Ж”, “Ч”, “Ш”, “ Щ“ та “

Пономаренко Л. Г.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

МОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ РЕДАКТОРІВ

На сьогодні актуальним є питання мовної підготовки редакторів, професійні знання, вміння та навички яких відповідали б високим вимогам роботодавців та, відповідно, були затребуваними на сучасному ринку праці в умовах нинішнього перенасиченого інформацією глобального суспільства. Питання потреби у висококласних редакторах, які б чудово працювали з українськомовними текстами, є на часі у зв’язку з реформами в системі освіти, зокрема прийняття 5 серпня 2017 року нового Закону України “Про освіту”.

У Статті 7 цього законодавчого документу прописано, що мовою освітнього процесу в освітніх закладах України є державна, тобто українська мова. І далі йде розшифрування та уточнення цього положення, яке частково процитуємо: “Держава гарантує кожному громадянинові України право на здобуття формальної освіти на всіх рівнях (дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої), а також позашкільної та післядипломної освіти державною мовою в державних і комунальних закладах”.

Тож такі суттєві зміни в мовній політиці України на всіх рівнях освіти передбачають підготовку та видання високоякісної навчальної літератури, якої ще бракує, особливо в професійних (професійно-технічних) та вищих технічних закладах. Хоча брак доброго українськомовного підручника відчувається не лише з технічних, а й з частини гуманітарних спеціальностей. А підготовка до друку якісної навчальної літератури (та й інших видів літератури теж) неможлива без кропіткої роботи редактора, який має володіти не лише глибокими знаннями, а й практичними вміннями й навичками коригування та редагування.

Мовна підготовка майбутніх редакторів розпочинається на першому курсі з навчальної дисципліни “Українська мова за професійним спрямуванням”, яка розрахована на 4 семестри та вивчається протягом 360 год., з яких 36 год. – лекції, 108 год. – практичні заняття. Під час вивчення цієї дисципліни студенти опановують основні відомості на фонетичному, орфоепічному, акцентуаційному, лексичному, лексикографічному, фразеологічному, морфологічному та синтаксичному мовних рівнях. Закріплення отриманих на лекційних заняттях знань та вироблення відповідних умінь та навичок відбувається під час практичних занять.

Крім того, на першому курсі майбутні редактори вивчають навчальну дисципліну “Український правопис”, розраховану на 90 год., з яких 16 год. – лекційних, 36 год. – практичних. Під час вивчення цієї дисципліни студенти опановують два розділи мовознавства – граматику та пунктуацію, з яких і складається правопис. Більшість уваги спрямовано на навчанню грамотності на цих двох рівнях, хоча неможливо вивчати, наприклад, пунктуацію, не володіючи основними знаннями з синтаксису. Так, наприклад, щоб вивчати правила відокремлення членів простого речення, потрібно добре знати головні та другорядні члени речення, характерні риси відокремлених означень (як узгоджених, так і неузгоджених), обставин та додатків.

Тобто вивчення інформаційного обсягу дисципліни “Український правопис” неможливе без звертання до знань, опанованих у межах однієї з основних для майбутніх редакторів дисципліни “Українська мова за професійним спрямуванням”. Тож ці дві дисципліни закладають фундамент для подальшого опанування фаху в межах навчальної дисципліни “Практикум з фаху” на III – IV курсах бакалаврату.

Отже, останні зміни в мовній політиці держави, зокрема в освітній сфері, з одного боку, та потреба ринкової економіки у висококласних фахівцях, з іншого боку, є вагомими причинами для майбутніх редакторів добре оволодіти державною мовою ще з перших років навчання у виші.

Прохорова К. Г.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. ком., професор Пономаренко Л. Г.

СИНОНІМІЧНЕ БАГАТСТВО УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: АБСОЛЮТНІ СИНОНІМИ

В українській мові є цікаві слова, які одержали образну назву слова-близнюки, а “розумною мовою”, тобто лінгвістичною термінологією, – це абсолютні синоніми. Вони мають безпосередній стосунок до нашого практичного вжитку, тобто як усного, так і писемного мовлення.

Синоніми (відгрец. synonymos – однойменний) – це слова, що по-різному звучать, але близькі за значенням. Вони відрізняються відтінками значення, стилістичним забарвленням, можливістю поєднання з іншими словами або можуть бути тотожні за значенням.

Абсолютні синоніми насправді відрізняються лише джерелами походження (запозичене – успадковане, або діалектне – загальномовне), але є однаковими й щодо значення, й щодо забарвлення. Варто відзначити, що частина вчених доводить, що термін "абсолютні синоніми" не відповідає тому явищу, яке вони називають. Інша група вчених обстоює цю традиційну назву.

Абсолютних синонімів у мові небагато. Поступово вони розходяться у значенні або у вживанні, щоб не бути безцільними замінниками один одного. Серед таких слів-дублетів є багато українських відповідників до запозичених слів, часто термінологічних понять.

Звернемося до прикладів абсолютних синонімів: *аматор – любитель, багатозначність – полісемія, бегемот – гіпопотам, ліловий – бузковий, паралельний – рівнобіжний, хобі – захоплення* тощо.

Цікаво, що абсолютні синоніми, попри їхню однаковість, намагаються набути якихось особливостей. На сьогодні кілька пар абсолютних синонімів утворилося внаслідок повернення у вжиток забутої (в основному, свідомо) в радянські часи лексики. Ці слова розумно називаються реактивованою чи актуалізованою лексикою, зокрема: *екзамен – іспит, екземпляр – примірник, підводний човен – субмарина, поїзд – потяг, тираж – наклад, фактор – чинник, фон – тло* тощо.

Абсолютні синоніми – це група слів, які торкаються різних тем, з якими трапляються різні оказії та які завдяки своїй максимальній схожості прагнуть до індивідуальності. Крім того, абсолютні синоніми частенько трапляються серед термінів у різних галузях.

Синонімічне багатство мови передусім свідчить про її красу, можливості передавати всі відтінки значень слів та емоційно-експресивне забарвлення. Багатство синонімів – це одна з питомих ознак багатства мови взагалі.

Кожен синонім має свою історію, традиції у вживанні, своє місце та роль. Синоніми називають "скарбами мови", "багатими самоцвітами", "фарбами в руках артиста-маляра", тому синонімія передусім є невичерпним джерелом стилістики. "Уміле користування синонімами, тобто вміння поставити саме те слово і саме на тому місці – невід'ємна прикмета доброго стилю, доконечна риса справжнього майстра". Синоніміка – один із найважливіших чинників, що зумовлюють своєрідність стилю будь-якого письменника. У художньому стилі синоніми є засобом естетичним.

Однією з важливих функцій синонімів у мовленні є урізноманітнення викладу, уникнення монотонності, повторів. Основуючись на певному значеннєвому нюансі слова, можна виділити, підсилити, уточнити, оцінити, а отже, висловити думку якнайдоречніше.

Процес утворення синонімів відображає рух мови, взаємодію літературної мови і діалектів, розподіл між функціональними стилями.

Отже, мовно-синонімічна культура – свідчення культури мислення, знання мови, ерудиції. Вміння вибрати найдоречніше слово дає змогу побороти одноманітність мовлення, невиразність, побачити багатство і різнобарвність слова.

Рошкович Ю. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. пед. н., доцент Трофімук К. В.

МОВА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Важливість формування національно свідомої особистості полягає в тому, що від рівня культурного розвитку однієї особистості залежить розвиток всієї нації. Те, як мова і особистість пов'язані між собою вчені досліджували ще в І пол. XIX ст. В. Фон Гумбольдт підкреслював нероздільність життя мови і життя народу. Однак ця нерозривність розглядалася в рамках "духу народу", у відриві від соціальних реалій. Аналогічний підхід дещо пізніше, але в психологічній інтерпретації розглядався Х. Штейнталем. Однак подальший розвиток лінгвістики у ІІ пол. XIX ст. йшов у напрямку відмови від розгляду колективного характеру мови. З праць дослідників відомо, що мова тісно пов'язана з людським мисленням, мова відображає в собі суспільну свідомість і є носієм та охоронцем культурних здобутків етносу, мова є важливим знаряддям розвитку культурної особистості тощо. Як поліфункціональне соціальне явище мова має важливе значення у формуванні як окремої особистості, так і всієї нації. Перебуваючи у тісному зв'язку з суспільством, мова виконує тим самим значну роль в соціалізації та консолідації людства.

Твердження про нерозривний зв'язок мови з суспільством на сьогодні є беззаперечним, однак, враховуючи сучасні умови українського буття, постає питання про можливості повноцінного функціонування мови в суспільстві, щоб виконувати місію формування національно свідомої особистості. Мається на увазі розвиток саме української мови, яка забезпечує українському народові його етнічну приналежність.

Досліджуючи українську мову як соціальний інститут в сучасному суспільстві не можна оминути факту поширення двомовності серед різних верств населення України. Саме з точки зору формування національно свідомої особистості явище двомовності, на думку деяких дослідників, має негативний вплив. Однак, невиконання законодавства призводить лише до часткового застосування державної мови: в діяльності органів державної влади, на телерадіомовленні, в освіті та науці, пресі, культурних заходах тощо. На виробництві, в громадському середовищі, побуті, дещо в освіті та науці, в культурному житті суспільства переважним чином застосовується російська мова. Отже, маємо розподіл функцій між мовами спілкування теперішнього суспільства, який перешкоджає обом мовам виконувати власні функції у повному обсязі. Існує думка про те, що мова, яка не має можливості функціонувати на повну силу, схильна до деградації та повного зникнення у майбутньому. Саме такий стан речей призводить й до того, що мову останнім часом розглядають лише як засіб комунікації, а не як культурну цінність, яка має велике значення у всіх сферах буття людини.

Причинами такої роздвоєності функцій між мовами, на нашу думку, є: тривалий процес русифікації, наприклад, в 1984 р. на Півдні України вчителям російської мови в українських школах була встановлена 15 – відсоткова надбавка до зарплати, так би мовити діяла "оплачувана русифікація"; недбала мовна полі-

тика, яка діє з часів проголошення незалежності України й до сьогодення, включаючи спекулятивні дії деяких політиків під час виборчого процесу; небажання українців спілкуватися мовою своєї нації, представники якої складають більшість населення всієї країни.

Історичний досвід вказує на те, що протягом близько III століть відкритими указами й актами українська мова заборонялася у всіх своїх проявах, починаючи з книгодрукування та закриття україномовних шкіл до визнання україномовної культури та освітньої діяльності в Україні шкідливими.

Самойлова О. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. ком., професор Пономаренко Л. Г.

МІЖМОВНІ ОМОНІМИ В ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

В сучасному глобалізованому світі люди все більше подорожують і стикаються з різними мовами, відчуваючи їх особливості "на власній шкірі". Якщо ми володіємо кількома мовами, то впевнені, що в процесі спілкування у нас буде все гаразд. Проте в розмові з місцевим населенням можемо потрапити в халепу, бо не всі слова мають таке значення, яке нам відоме. Такі схожі за звучанням у різних мовах слова частіше завдають нам клопоту, призводять до непорозуміння, дають можливість відчути себе "не в своїй тарілці". І це стає актуальним питанням. Так, наприклад, коли ми перед собою бачимо фрукти на чеському базарі, ми не підозрюємо, що чеською мовою – це овощи (ovochi). То що ж перед нами – чес. ovochi чи укр. фрукти?

У цьому випадку ми маємо справу з таким цікавим мовним явищем, яке мовою лінгвістики називається міжмовні омоніми**.** Для початку згадаємо, що міжмовні омоніми – це слова, які в різних мовах звучать однаково чи дуже схоже. Ці мови можуть бути як близькоспорідненими (наприклад, українська – польська, українська – російська, англійська – німецька тощо), так і досить далекими за своєю будовою (наприклад, українська – французька, чи набагато далі – українська – японська).

Найбільш цікаві приклади міжмовних омонімів трапляються на межі двох добре відомих нам мов, тому що ми добре розуміємо значення слів. Розгляньмо кілька прикладів міжмовних омонімів на межі двох близькоспоріднених і добре відомих нам мов – української та російської**.**

Українська – російська мови: краватка (укр., абсолютний синонім – німецьке запозичення галстук) – кроватка (рос., в перекладі "ліжко"), неділя (укр., сьомий день тижня, який зазвичай є вихідним) – неделя (рос., в перекладі "тиждень", тобто 7 днів).

Міжмовні омоніми в перекладацькій справі часто називають фальшивими друзями перекладача. Тому що такі слова вводять в оману перекладача чи просто туриста, мандрівника. Здається, що нарешті знайшов хоч одне рідне слово, проте воно замість того, щоб "надати дружню допомогу", виявляється "підступною підніжкою", оскільки має зовсім інше, інколи навіть протилежне, значення, напр.: чеська – українська мови: čárka (чес., в перекладі "кома") – чарка (укр.); čerstvý (чес., в перекладі "свіжий") – черствий (укр.); kalhoty (чес., в перекладі "брюки") – колготи (укр.).

Звичайно, просто перелік таких слів не дає справжнього уявлення про той стан розгубленості, в якому ти перебуваєш. Звертаючись до особливостей міжмовних омонімів, наводимо їх класифікацію за формою вираження:

1) міжмовні омоніми, які за формою вираження повністю збігаються: holka (чес., розм., в перекладі "дівчина") – голка (укр., тонкий металевий стрижень з гострим кінцем і вушком для шиття");

2) міжмовні омоніми зі звуковими відмінностями, зокрема з різним наголосом: chudoba (чес. з наголосом на першому складі, в перекладі "бідність") – худоба (укр., з наголосом на другий склад – збірний іменник: чотириногі свійські сільськогосподарські тварини);

3) міжмовні омоніми з графічно-фонетичними розбіжностями: ovoce (чес., в перекладі "фрукти") – овочі (укр., плоди городніх (рідше польових) рослин та зелень, що вживається як їжа; городина).

Звернемося до міжмовних омонімів в інших мовах, напр.:

українська – польська: укр. диван (рідмеблів) – польс. dywan ("килим");

українська – англійська: укр. магазин – англ. magazine ("журнал");

українська – японська: укр. кава – яп. kawa ("ріка") та ін.

Отже, сьогодні ми розглянули приклади міжмовних омонімів на межі не лише української, чеської, польської, російської, але й англійської та японської мов.

Скоморохова Г. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д.соц.ком., професор Пономаренко Л. Г.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНСЬКІЙ МУЗИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Процес удосконалення музичної термінології безпосередньо пов'язаний з розвитком музичної культури. Тому кількісні та якісні зміни в межах української музичної термінології є результатом взаємодії мовних та позамовних чинників і закономірностей.

Нам сьогодні в українській музичній терміносистемі відбуваються такі процеси:

1. Виходять з активного вжитку різноманітні музичні терміни, які сприймаються вже як історизми. На сьогодні ці номінації трапляються лише в незначній кількості праць з історії музики, у творах художньої літератури, в історичних довідках тощо. Процес виходу музичних термінів з активного вжитку відбувається з таких причин:

а) відмерли жанри, твори, види, стилі музики, зокрема: галантний стиль (стиль європейської музики XVII ст., який відзначається ясністю, доступністю та вишуканістю); знаменний спів (система давніх православних культових співів XII–XVII ст., назва якої походить від старослов'янського "знамено" – співацький

знак); кончертоґроссо (віртуозний твір, де звучання всього оркестру протиставляється звучанню групи солістів). Найбільшого розвитку цей жанр досяг у творчості композиторів XVII–XVIII ст., як-от: Й. Баха, А. Вівальді, Г. Генделя, А. Кореллі);

б) зникли виконавці музичних творів у зв'язку зі змінами суспільно-політичного й духовного життя: лірник (народний український музикант-співак XVII ст., який складав і виконував думи та пісні, акомпануючи собі на лірі), менестрель (народний мандрівний співець-музикант, який за часів Середньовіччя був слугою трубадура; з XIII ст. слова "менестрель" і "трубадур" стали синонімами), скоморох (мандрівний народний музикант, співак, акробат часів Київської Русі;

в) перестали використовувати деякі музичні інструменти: авлос (давньогрецький духовий музичний інструмент з подвійною тростиною, який мав від 4-х до 15-ти отворів), еолова арфа (давній струнний музичний інструмент, що складається з дерев'яної скриньки і натягнутих у ній 8–13 струн, які коливає вітер; назва походить від імені Еола – бога вітру в давніх греків), набат (давньоруський ударний інструмент, схожий на литаври; великий дзвін, за допомогою якого били на сполох);

г) відбулися зміни в системі запису музичних звуків та їх властивостей: діафонія (у Давній Греції – дисонанс, протилежність симфонії – консонансу; у Середньовіччі – музика двоголосного складу) знамена, знам'я, крюки (безлінійні знаки, які використовували для запису давньо-слов'янських співів).

2. Виходять з ужитку архаїчні назви. Музичні найменування замінюються іншими термінами із чіткіше вираженим значенням. Так, у праці "Граматика музикальна" українського музикознавця XVII–XVIII ст. М. Дилецького є терміни, які згодом було замінені іншими. Наприклад, терміни метро-ритмічного перетворення матеріалу: пропорція – метр у 3\1, 3\2, 3\4, піканда – метр у 6\4, 6\8.

Деякі терміни, які вживали в XIX ст. в Галичині П. Бажанський, А. Вахнянин, С. Воробкевич, В. Матюк, К. Паньківський, замінено новими: відкличник – бекар, обнижник – бемоль, підвишник – дієз, скаля, ступниця – гама, тризвін – тризвук, гармонійний спів – двоголосний спів; деякі запозичені терміни змінили рід: темпо – темп, сопран – сопрано.

3. Виходять з ужитку терміни-синоніми, їх уживали в певний період як назви одного поняття. У парах мусикія – музика – (вид мистецтва), контрапункт – поліфонія (вид багатоголосся, в якому окремі мелодії або групи мелодій мають самостійне звучання й самостійний інтонаційно-ритмічний розвиток), подвійний бемоль – дубль- бемоль (знак альтерації, який означає пониження ступеня звукоряду на два півтони), перші терміни вийшли з ужитку, уступивши місце новим.

4. Поповнюється склад української музичної термінології, оновлюється музична терміносистема, що зумовлюється потребами музичного життя. Збагачення музичної термінології відбувається завдяки дериваційним процесам шляхом використання запозичень та залучення діалектних назв.

У другій половині XX – на початку XXI ст. в українську музичну термінологію входить велика кількість запозичених термінів-неологізмів, які називають сучасні предмети та явища, що переважно пов'язані з розвитком музичної техніки. Тож активно поповнюється склад таких тематичних груп музичної термінології:

а) назви музичних напрямів, течій, стилів: диско (стиль танцювальної ритмічної музики, яка виникла з музики соул у середині 70-х років XX ст. у США та характеризується різко акцентованим ритмом і насиченим електронним звучанням), ритм-енд-блюз (блюзовий вокально-інструментальний стиль негритянської музики, що виник під впливом свінгу), гард-рок (музична течія рок-музики, більш важка та інтенсивна, що виникла протягом 1972–1978 рр. на основі блюз-року; на початку 80-х років XX ст. гард-рок переріс у геві-метал), геві-метал (музична течія рок-музики, що характеризується складними гітарними рифами, які базуються на злагодженій роботі ритм-секції з напірним вокалом);

б) назви видів, жанрів, окремих музичних творів та форм: рок-н-рол (пісенно-танцювальна форма, яка виникла в США на початку 50-х років XX ст. на основі спрощеного варіанту музики ритм-енд-блюз), рок-опера (музично-драматичний жанр, стильовою основою якого є рок-музика, а жанровою – мюзикл; цей жанр виник у кінці 60-х років XX ст. у США та Великобританії), гіт (популярна пісня або популярна мелодія, шлягер), шейк (сучасний англійський танець, що з'явився 1965 року; шейк походить від стилю Є-Є, виконується парами або невеликими групами, які створюють кола);

в) назви музичних інструментів: бас-гітара (чотириструнна електрогітара, розроблена на початку 50-х років XX ст., замість акустичного корпусу має дошку та гриф з тонкою шийкою, синтезатор (електронний пристрій для добування та модуляції звуків, який має магнітну або електронну пам'ять).

Отже, з огляду на те, що в українській музичній термінології відбуваються такі процеси, як зникнення одних і поява інших термінів, вживання давніх термінів у новому значенні, заміна одних термінів іншими, ліквідація паралельних термінів, то маємо підстави стверджувати, що українська музична термінологія перебуває в безперервному розвитку. Становлення української музичної термінології розглядаємо як еволюцію мови та її модифікацію. Розвинена національна музична термінологія є свідченням високої духовної культури, що дає підставу прогнозувати її збагачення новими чи напівзабутими найменуваннями.

Твердовський Є. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. ком., професор Пономаренко Л. Г.

РОСІЙСЬКОМОВНИЙ СЛЕНГ В УКРАЇНСЬКОМОВНОМУ МОЛОДІЖНОМУ ПРОСТОРІ

У наші дні ця тема дуже актуальна у зв'язку з тим, що на часі перехід нашої молоді з російської мови на українську, чому сприяють наші політики, проводячи відповідні реформи в освіті.

За часів перебування України в складі СРСР уживання української мови мало побутовий характер, що особливо було характерно для Півдня та Сходу України. Однією з ознак освіченості вважалося добре володіння російською мовою. Протягом 70 років українська та російська мови функціонували поряд, впливаючи одна на одну. У період незалежності багато було зроблено для того, щоб українська мова квітла, розвивалася, збагачувалася.

Водночас варто констатувати, що близько половини опитаних соціологічними службами молодих людей надає перевагу неформальному спілкуванню російською мовою, визначаючи українську як офіційно-ділову мову та мову навчання. Кількість людей, які прекрасно розуміють українську мову, проте не спілкуються нею активно, порівняно невелика. З огляду на ці чинники постає питання про місце української мови в процесі спілкування, її вплив на психологічні, психічні, лінгвістичні засади мовленнєвих процесів та інтерференцію з боку російської мови.

Об'єктом нашого дослідження є молодіжний жаргон. Це цікаве лінгвістичне явище, побутування якого обмежене не тільки певними віковими межами, але й межами соціальними, часовими та просторовими. З огляду на те, що молодь використовує російську мову як засіб неформального спілкування умовно сенгізми можна розподілити на такі три групи: а) для міжособистісного спілкування, б) для вираження різноманітних почуттів та емоцій; в) для проведення дозвілля.

Найбільша група лексем стосується проведення вільного часу, серед яких вживають такі вислови: *гоцанка* – дискотека, танці; *генделик, гендел* – їдальня; *намилитися* – кудись зібратися; *пікапити* – знайомитися з дівчиною; *пофігізм* – життєва філософія пофігіста, тобто людини, якій все одно щодо будь-чого в житті; *роздуплений* – той, хто багато знає; *ламер* – людина, яка не розуміється на комп'ютерах.

Інша група лексем стосується сфери професійної діяльності студентів, зокрема навчання: *лаба* – лабораторна робота; *ботанік (ботан)* – людина, яка приділяє багато часу навчанню; *екватор* – сесія на третьому курсі; *дедлайн* – кінцевий термін подачі чогось, наприклад, реферату (походить від англ. deadline); *вишка* – вища математика.

Чи відбуваються якісь зміни в граматичній будові речення, що належать до сленгу? Таких особливостей небагато. Цікавою з цього погляду є фраза "Виси на голимо", "Виси на ушном". Це – неповні речення, відсутню частину можна реконструювати: "Висеть на ушном проводе", що означає підслухувати. Незвичним видається і речення: "Я на тебя кабан", яке розшифровується як: "Я на тебе розсердився" або "Я розлючений".

Варто також зупинитися на синонімічному ряді сленгізмів, наприклад: *напрягать, запарить, ломать; зависать, повисеть, движнячить* (тусовка – гулянка, молодіжна вечірка), *тусоваться*. Дієслово "втыкать" означає "дивитися", "звертати увагу" або "пропустити щось важливе", в той час, коли "завтыкать" означає "дивитися з увагою, пильно".

Насамкінець варто сказати кілька слів про походження сленгу. У молодіжному та військовому жаргонах, за дослідженням Б. Бойко, є значна частина лексики, яка первісно належала до кримінального середовища. У нашій добірці теж трапляються такі приклади, як-от: *кинуть, в натуре, лавэ, разборка, морозиться, харит, бык, забить стрелку, мусор*. Джерелом поповнення сленгу є також сучасне кіно та популярна література: *купи Версаче и не парься; мы тут работаем; люди в курсе* (із відомого кінофільму "Бригада"), а також загальновживана лексика зі зниженим конотативним значення, що набуває певних фонетичних, морфологічних і граматичних змін.

Отже, найбільше сленг виявляється на лексичному рівні, а щодо його видів, то переважають лексеми-сленгізми, які стосуються проведення вільного часу та відносин між людьми, яких значно більше, ніж тих, що пов'язані з навчанням. Щодо функцій сленгу варто зазначити, що, з одного боку, сленг допомагає молоді краще розуміти один одного, бути більш комунікаційними та бути унікальними на своєму рівні, з іншого боку, сленг знаходить на межі чи поза межами літературної норми.

Трофімук К. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРНИХ КОМПОНЕНТІВ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ

На сьогодні готельно-ресторанна галузь належить до однієї з найбільш успішних сфер життя, яка перспективно розвивається та вимагає підготовки фахівців, які б володіли відповідними особистісними та професійно значущими якостями. Професіоналізм фахівців з готельно-ресторанної справи є результатом підвищення кваліфікації, творчої активності, здатності продуктивно задовольняти вимоги суспільного виробництва і культури, що зростають.

Під культурою професійного спілкування майбутніх фахівців з готельно-ресторанної справи ми розуміємо особистісно-професійне утворення, що визначає цінності та норми професійної взаємодії й забезпечує саморегуляцію його комунікативної діяльності в процесі надання послуг. Культура спілкування майбутніх фахівців з готельно-ресторанної справи як базова основа особистості, зумовлюється тим, що цей феномен розглядає особистість як цілісність, тому його структуру ми розглядаємо як сукупність певних компонентів: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний та емоційно-вольовий

Мотиваційно-ціннісний компонент, який полягає у спрямованості на культуру професійного спілкування як важливої складової професійної діяльності майбутніх фахівців (потреба у пізнанні та самопізнанні, в оцінюванні особистості, у спілкуванні, у самовираженні та самовдосконаленні, в досягненні успіхів), у підвищені культури професійного спілкування).

Когнітивний компонент культури професійного спілкування – психолого-педагогічні знання про сутність культури спілкування, етики, етикету та психології спілкування й особливості їх прояву у сфері професійної діяльності; знання фахової термінології та лексики; знання особливостей комунікативних дій та стилів спілкування; сутності та особливості культури діалогічного спілкування; знання комунікативних бар'єрів у професійному спілкуванні та правила їх подолання, знання культури мовлення: постановка голосу, багатство інтонації, дикція, емоційність.

Операційно-діяльнісний компонент – (комунікативні вміння та навички, техніка мовлення) уміння використовувати мовні засоби відповідно до мети, умов, ситуації спілкування; використання вербальних та невербальних засобів, вміння встановлювати та підтримувати контакти, мовленнєва активність, самореалізація у спілкуванні, активна позиція у діалозі, раціональна поведінка у різних ситуаціях спілкування, під-

тримування стосунків з колективом та клієнтами; використання комунікативних властивостей професійного мовлення (змістовність, доречність, чистота, правильність, виразність, лаконічність, доступність); володіння екстралінгвістичними засобами спілкування

Відтак, емоційно-вольовий компонент забезпечить готовність студентів управляти своєю поведінкою під час спілкування, здатність до самоорганізації, контролю та регулювання своєї поведінки під час взаємодії, зокрема володіння навичками саморегуляції у спілкуванні, формувати довірливі стосунки у контактній зоні, вміння адекватно оцінювати ситуацію, логічно мислити, доброзичливе ставлення та розуміння співрозмовника, емоційно-позитивний тон у спілкуванні.

Таким чином, вимоги до підготовки майбутніх фахівців з готельно-ресторанної справи передбачають виконання таких важливих завдань: якнайкраще організувати навчальний процес, щоб удосконалити підготовку конкурентоспроможних фахівців з необхідним набором знань, умінь та навичок, здібностей та якостей.

Фарахян І. Г.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. пед. н., доцент Трофімук К. В.

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ СИНОНІМІВ У ПОЕЗІЇ ВАСИЛЯ СИМОНЕНКА

Кількісне багатство лексико-синонімічних засобів зображення у творах талановитого поета поряд з їх майстерним застосуванням свідчить про те, що автор широко і вільно володіє невичерпними словесними скарбами рідної мови.

На прикладі сполучення прикметника гордий з різними означу вальними іменниками ми зможемо простежити його відтінки, а значить, і потенціальні можливості вступати в синонімічні стосунки з досить широким колом прикметників, іноді далеких від його основного значення: гордий – добрий, щасливий, кращий: “Щоб знали майбутні перед течі в щасливій і гордій добі…”; гордий – складніший, але новий, кращий: “Для нас під силу горді плани, що зріли в ленінськім чолі…”; гордий – власницький, поганий, нічого не вартий: “Захищають горді ідеали, перегонять в гроші кров і піт…”; гордий – прекрасний та непідступний: “Буду Я приходити до Тебе, і до інших йтимуть горді Ти…”; гордий – прекрасний, але здобутий важкою

Близько до зазначених синонімів прилягають слова, що групуються навколо прикметника сумний: І минуле зле розтане, ніби привиди сумні. Чи: Журливо мліли очі сумовиті. У даному випадку однокореневий синонім сумовитий використовується на позначення меншої ступені суму, ніж прикметник сумний. Читачеві уявляються засмучені очі людини, яку щось турбує та печалить. Саме цей вдало підібраний прикметник дає можливість більш яскраво побачити стан описуваної людини, передати її настрій.

У наступному синонімічному ряді стрижневим словом є прикметники ласкавий та добрий: Інші кохатимуть люди – добрі, ласкаві і злі. Абсолютним синонімом до слова ласкавий є лагідний: Аж доки руки лагідні, чужі ромашку для букета не зірвали. Або: Вченому ти лагідно відкрила мудрості людської глибину. Синонімом стилістичним буде ніжний: Білизну червневих ніжних лілій заплітають букетами в пісні. Чи: Сняться мені твої плечі оголені, ніжна покора натомлених рук.

А от однокореневі прикметники дрібний та дрібненький, стилістично нейтральний та семантико-стилістичний синоніми, вже додають значеннєвого відтінку. Особливо слово дрібненький подано з негативним забарвленням, бо акцентує увагу на душі такої людини, яка думає про неважливі дрібниці, забуваючи про важливі великі справи. У цих рядках вдало поєднані два однокореневі синоніми, що виконують різну функцію: Щоб не пекли дрібні образи дрібненьку душу день при дні.

Ще низку різних за семантикою слів можна об’єднати в синонімічний ряд із керуючим словом хороший. В принципі, це значення мають багато прикметників, більша частина з яких виступає у ролі контекстуальних синонімів. Це і кращий (говорячи про роки), і добрий (друг), і шалений (про весну), і великий (про любов), і щирий та гарячий (про серце), і вільний та щасливий (про людину).

Прикметник дикий виступає у значенні поганий у наступних рядках: Коли грозу є далеч небокраї у передгроззі дикім і німім. Сам іменник передгроззя вже є ознакою приближення чогось недоброго, тому даний прикметники влучно підкреслюють цей мотив тривоги.

У ролі членів цього синонімічного гнізда вжиті також прикметники сліпий та безсилий. Хоча за своєю основною семантикою ці слова віддалені від групи синонімів поганий, все ж у наведеному прикладі вони є контекстуальними синонімами аналізованого ряду: Сліпа і безсила лють прийшла і взяла за горло.

Таким чином, можна підсумувати, що висока частотність синонімічних мовностилістичних засобів у мові поезії В. Симоненка, які надають можливість розкрити всю глибину й діалектичну єдність контрактивних думок, є проявом могутнього темпераменту поета.

Шевченко А. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. пед. н., доцент Трофімук К. В.

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ СИНОНІМІВ У ПОЕЗІЇ ВАСИЛЯ СИМОНЕНКА

Творчість Ліни Костенко вражає читача синтезом інтелектуалізму й емоційності. Надзвичайно різноманітний словник поетеси, в якому семантика і стильове навантаження загальних та власних назв дають характерний часовий зріз літературної мови. За кожною власною назвою (з таких назв вибудовується словник музики, живопису, всесвітньої історії, географії, фольклору) відчуваємо велику жагу пізнання, глибинне аналітичне мислення поняттями, що об’єднують світи й століття, в які вписано Україну. Ось хоча б невеликий перелік власних назв із творів Ліни Костенко: Ассоль, Атлантида, Афродита, Байда, Бетховен, Богуславка, Брейгель, Венеція, Вернивода, Вернигора, Вишгород, Візантія, Геродот, Гесіод, Голгофа, Гомер, Горпина, Дебюссі, Десна, Джоконда, Довбуш, Закопане, Івасик-Телесик, Карпати, Кассандра, Княжа Гора, Колізей, Купала, Леглич, Лувр, Мадонна, Паганіні, Почайна, Рабле, Рогніда, Роланд, Саломея, Саль-

єрі, Святополк, Страдіварі, Сувид, Троя, Труханів острів, Туреччина, Тясмин, Фауст, Федькович, Чумацький Шлях, Яготин, Янус…

Пропущені крізь внутрішній емоційний світ автора, ці поняття означуються оригінальними епітетами, входять у метафоричні образи. Тільки українська мовна свідомість могла підказати поетесі звукову суголосність дієслова (полив дощ) і прикметника (полив'яний) або художнє означення кропив'яний дідок у такому зоровому словесному малюнку: Дощ полив, і день такий полив'яний. Все блищить, і люди як нові.

Лиш дідок старесенький, кропив'яний,
Блискавки визбирує в траві.

Сучасність – це, мабуть, найбільш знакове слово для характеристики мови Ліни Костенко. Від неї іде вимір і минулого, і майбутнього. Філософське розуміння часу втілено в коротку формулу: "Час – не наша власність" або в ширший вірш-роздум:

Не час минає, а минаєм ми.
А ми минаєм… ми минаєм… так-то…

Лексико-семантичне поле "час" об'єднує слова: безсмертя, віки (вік), вічність, вчора, завтра, дні (день), ніч, епоха, ера, літа, роки (рік), століття, хвилина, мить, майбутнє, минуле, пора, темп, сучасність, а також похідні від них типу: вічний, одвічний, вовіки, сучасний та ін.

Поетеса використовує також генітивні метафори, причому понад 200 разів, що робить їх другим за питомою вагою стилетворчим фактором. Генітивні метафори в ліриці Ліни Костенко нерідко утворюють ланцюжки метафор:

Посмішки,
цвітіння людських облич – червоні троянди пристрасті,
білий гнів ломикаменю,
колюча шипшина зневаги,
сині іриси втоми…
("Посмішки… ")

У поезіях Ліни Костенко зустрічаються й епітети, "виникнення і емоційно-художню функцію яких у творі пояснити значно трудніше". Наприклад: "бархатна тиша", "солодкий день багать", "сивий-сивий спомин", "сивий сон", "каламутне слово" та ін. Такі епітети О. Веселовський назвав синкретичними, вважаючи, що виникнення їх зв'язане із злитістю (синкретизмом наших сприймань), з тим, що в наших враженнях "око підтримується слухом, дотиком і т. п. і навпаки".

Отже, розглянувши особливості мови творів Л. Костенко, можна стверджувати, що основою майже кожної її поезії є метафора і принципи метафоризації. Метафори у всій сукупності своїх проявів відіграють принципово важливу роль на всіх рівнях індивідуального стилю Л. Костенко – функціональному, емотивному, діалогічному, потенційному.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ПЕРІОД РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Бобрик Е. Є.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. н., професор Зоська Я. В.

СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД ВІЛ- ІНФІКОВАННИХ В УКРАІНІ. РЕГІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД НА ПРИКЛАДІ БО "100 ВІДСОТКІВ ЖИТТЯ М. ЗАПОРІЖЖЯ"

На сьогоднішній день проблема поширення ВІЛ/СНІДу у світі набула великих масштабів. Наша країна не є винятком. Починаючи з 1995 року, Україна переживає епідемію ВІЛ-інфекції.

Можна сказати, що СНІД прийшов в Україну разом із наркотиками. На жаль, сьогодні Україна посідає одне з перших місць у Європі за кількістю ВІЛ-інфікованої молоді віком від 15 до 24 років.

ВІЛ – це вірус імунодефіциту людини, який розмножується в клітинах крові. У навколишньому середовищі він швидко руйнується, а от у крові може жити досить довго. Існують різні шляхи потрапляння ВІЛ від хворої людини до здорової:

– потрапляння інфікованої крові в кровоносну систему людини;
– використання нестерильного інструмента;
– переливання інфікованої крові або пересадка органів і тканин;
– від інфікованої матері до дитини (під час вагітності, пологів, а також під час грудного вигодовування);
– статевим шляхом.

Одним із головних шляхів передачі вірусу серед молоді України є використання нестерильного інструмента, тобто шприца, яким уводять наркотик одразу кільком людям.

Існують спеціальні законодавчі акти України, що мають стосунок до проблеми ВІЛ-інфекції.

До них належать закони України "Про запобігання захворюванню на СНІД та соціальний захист населення", "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", "Про донорство крові та її компонентів", укази Президента України, спрямовані на збереження репродуктивного здоров'я молоді України, захист населення від ВІЛ-інфекції та СНІДу, профілактику СНІДу.

Українська держава бореться зі СНІДом, використовуючи для цього правову базу й досягнення медицини, співпрацюючи з міжнародними організаціями.

Основні положення законодавства України, щодо ВІЛ-інфікованих і СНІДу, ґрунтуються на таких принципах:

– законодавство має відповідати сучасним міжнародним вимогам;
– протидіяти поширенню ВІЛ-інфекції;
– захищати права ВІЛ-інфікованих людей.

Це означає, що здорові люди мають право на охорону свого здоров'я. І якщо хворий на СНІД свідомо інфікує інших людей, то він мусить бути покараний. З іншого боку, людям, які є ВІЛ-інфікованими, необхідно допомагати, запобігати порушенню їхніх прав.

Важливо протистояти дискримінації ВІЛ-інфікованих людей – це допоможе боротися з поширенням інфекції.

ВІЛ-інфікована людина не вмирає відразу, вона може жити довгі роки. Як суспільство має ставитися до ВІЛ-інфікованих? На жаль, такі люди можуть піддаватися стигматизації та дискримінації.

Стигматизація розвивається на основі незнання й страху. Якщо людина не знає нічого про природу ВІЛ та шляхи його поширення, то в неї виникає страх заразитися і померти. Цей страх і наділяє ВІЛ-інфікованих усіма можливими негативними рисами.

Вертепна С. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. соц. н., доцент Мосаєв Ю. В.

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ДІТЬМИ СХИЛЬНИМИ ДО СУЇЦИДУ

"…Якщо погано, в житті немає мети, бажань, прагненнь. Просто взагалі немає нічого, тоді самогубство стає головним питанням … ".

Робота фахівця або соціального працівника з дітьми схильними до суїцидальної поведінки дуже клопітка і потребує максимальної уваги до таких дітей. Головне в такій роботі вчасно визначити людину на межі самогубства та достукатися до неї.

Робота соціального працівника з дітьми схильними до суїциду має певну послідовність та етапи. Діагностика суїцидальної поведінки підлітків передбачає:

Виявлення дітей, у яких є труднощі в навчанні, проблеми поведінкового характеру й ознаки емоційних розладів (бесіди з педагогами, класними керівниками й учителями-предметниками; спостереження у класах; опитування, соціометричні дослідження, аналіз анкет школярів; бесіди й консультування батьків, у чиїх дітей спостерігаються труднощі в навчанні, міжособистісні конфлікти, поведінкові проблеми й ознаки емоційних розладів).

Визначення причин труднощів школярів із "базової групи ризику": індивідуальні обстеження дітей "базової групи ризику" – анкетування, бесіди, інтерв'ю;

Виявлення "ядерної групи ризику" – потенційно схильних до суїцидальної поведінки підлітків із такими індивідуальними особливостями: інтровертованість; певний тип акцентуації характеру (збудливий, сен-

ситивний, астено-невротичний, демонстративний); високий рівень самотності; високий рівень депресивності; високий рівень тривожності.

Соціально-педагогічний патронаж дітей, які ввійшли в “ядерну групу ризику” з метою проведення подальшого спостереження за їхнім станом, поведінкою; облік стресогенних життєвих ситуацій у кожного члена “ядерної групи ризику” з метою нейтралізації стресів.

Створення програми надання психолого-педагогічної підтримки дітям із функціонально-неспроможних родин.

Соціально-педагогічна корекція.

З метою профілактики психічних станів, зменшення напруження, підтримки у стресових ситуаціях, екстреної мобілізації вольових ресурсів підлітків, поліпшення працездатності, зменшення посттравматичних розладів, больових синдромів необхідно навчати підлітків методам і прийомам психічної саморегуляції.

Робота соціального працівника з родиною: рекомендації переглянути сімейні, батьківсько-дитячі стосунки, змінити стиль взаємин і виховання в родині; формувати у батьків ставлення до своєї дитини як до особистості; пошук і об’єднання, за допомогою батьків, дітей за інтересами і захопленнями; використовувати можливості поєднання інтересів батьків і дітей у спільній діяльності.

Робота соціального працівника з педагогами: рекомендації про вибір індивідуального стилю спілкування з конкретною дитиною; часткове зниження вимог із виконання навчальних програм; тимчасовий перехід на індивідуальну форму навчання поведінки в конфліктних ситуаціях, використання таких прийомів, як відеотренінг, невербальне спілкування, практикум із розвитку навичок самоаналізу, емоційної стійкості тощо.

Визначальним етапом соціальної роботи із суїцидальною поведінкою є діагностика проявів на когнітивному, емоційному і поведінковому рівнях; основною технологією соціальної роботи із суїцидальною поведінкою є соціальна і психологічна профілактика; розробка профілактично-корекційної програми роботи з людьми схильними до проявів суїцидальної поведінки передбачає діагностичний, корекційний і супроводжувальний етапи; соціальна робота може здійснюватися в комплексі індивідуальних і групових методів.

Волохіна Р. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. соц. н., доцент Мосаєв Ю. В.

СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИХ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ МЕНШИНИ ЗАПОРІЖЖЯ

Мирне співіснування народів у багатоетнічному суспільстві визначається поєднанням різноманітних чинників: економічних, соціальних, політичних, релігійних, культурних, історичних. Природно, усталені типи міжетнічної взаємодії, як правило, мають стабільний потенціал толерантності та взаємопристосованості етнічних груп до спільного життя на єдиній території.

Україна відкрито проголосила світові, що будує демократичну правову державу, в якій однаково добре буде українцям і росіянам, євреям і полякам, білорусам і угорцям, болгарам і молдаванам, німцям і румунам, представникам усіх народів, для яких українська земля стала рідною.

Для сучасності проблеми національних меншин і міжнаціональних відносин гостро актуалізовані ще тією обставиною, що вони відбуваються в процесі трансформації та побудови національної держави не відходячи від принципів євроінтеграції, задекларованої українською дипломатією. Процес формування нової держави, нового суспільства, передусім повинен спиратися на ідею єднання, яка б консолідувала це суспільство, стала б фундаментом його стабілізації, й цілком очевидно, що в багатонаціональній державі, якою є Україна, ця ідея повинна сприйматися всіма її громадянами незалежно від їх національних відмінностей. Забезпечення гарантій та механізму реалізації прав національних меншин стало одним з провідних політико-правових напрямів діяльності у становленні незалежної Української держави та у максимальному наближенні законодавства України до законодавства провідних європейських країн стосовно національних меншин і національних відносин.

У Запоріжжі живуть представники різних національностей. Основна проблема адаптації національних меншин в дитячому середовищі складається, з одного боку, в необхідності збереження етнічної самобутності дітей, які належать до національних меншин, а з іншого боку – у необхідності їх інтеграції в суспільство, що тягне за собою інтернаціоналізацію і розвиток толерантності до чужих культур.

Представники запорізьких нацменшин, зокрема вірмени, азербайджанці, грузини тощо демонструють набагато краще володіння українською, ніж місцеві російськомовні. Такі дані було озвучено під час обговорення майбутньої обласної програми щодо функціонування та розвитку української мови на Запоріжжі у 2015–2020 роках. Представники національних меншин досить часто успішно представляють свої навчальні заклади у мовних конкурсах, добре володіння українською вони демонструють також під час ЗНО та іспитів до вищих навчальних закладів.

Крім того, виходячи із кількості україномовних шкіл, українську мову вчать більш старанно на селі. У селах області кількість україномовних шкіл встановлює 92%, у містах – 79%. Найгірша ситуація з вивченням української мови склалася у середовищі майбутньої робітничої молоді: лише 50% професійно-технічних навчальних закладів області є україномовними.

Однією з головних соціальних проблем азербайджанців як Запоріжжя так і всієї України є те, що більшість українського населення має низький рівень толерантності до них. І вирішення цієї проблеми можливе лише за допомоги громадськості та держави.

Грубник О. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. н., професор Зоська Я. В.

ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ПІДЛІТКАМИ ТА МОЛОДДЮ, ЩО НАВЧАЮТЬСЯ В СИСТЕМІ ПРОФТЕХОСВІТИ

Специфічним для підліткового віку є прагнення якнайшвидше завоювати статус дорослої людини, досягти самостійності та незалежності. Ця установка може реалізуватись як позитивним так і негативним чином. Підлітків приваблюють такі найпростіше засвоювані атрибути дорослості, як паління, вживання спиртних напоїв, нецензурна мова, бродяжництво, вживання наркотичних засобів. Швидко і легко підлітки вивчають "заборонені" прийоми психологічного захисту і нападок, які зустрічаються у дорослої людини: витіснення неприємних уявлень про наслідки своїх дій, хитрість, обман, відкритий негатив, демонстрація фізичної сили, агресивність, грубість, погрози, шантаж.

Головний зміст підліткового віку складає його перехід від дитинства до дорослості. Цей перехід підрозділяється на два етапи: підлітковий вік і юність, до досягнення повноліття (15–18 років).

Вікові завдання для підліткового віку: природно-культурні; соціально-культурні; соціально-психологічні.

Враховуючи характер загальних закономірностей процесу соціальної роботи з підлітками, вікові ознаки розвитку підлітків, А. Й. Капська зазначає принципи, які диктують стратегію використання різних форм, методів і засобів соціальної роботи із неповнолітніми: принцип інтеграції, принцип системності, принцип об'єктивної позиції у взаємодії з підлітками, принцип активності – створення розвиваючо-виховного середовища, принцип стабільності, принцип позитивної емоційності середовища.

Ключовим і першочерговим в роботі з підлітками є проведення соціальним працівником діагностики з метою виявлення проблемного поля і визначення напрямків соціальної роботи. Основні діагностичні методи, які вживаються соціальними працівниками в роботі з підлітками, це: спостереження, бесіда, тестування, проектування методики, опитувальники на виявлення особистісних особливостей.

Соціальний працівник використовує таку технологічну схему соціальної реабілітації підлітка, схильного до девіантної поведінки:

1. Встановлення контакту з "важким підлітком", виведення його зі стресового стану.
2. Дослідження особистісних рис підлітка, особливостей його фізичного та психічного розвитку, причин девіантної поведінки й соціальної дезадаптації та чинники соціального середовища, що сприяють формуванню девіантної поведінки й заважають соціальній адаптації.
3. Спільне планування реабілітаційних заходів.
4. Координація спільних дій з навчально-виховними закладами, правоохоронними установами, громадськими організаціями.
5. Корекція особистісних рис, які обумовлюють девіантну поведінку й сприяють соціальній дезадаптації; набуття навичок подолання проблем, позитивної соціальної поведінки.
6. Організація індивідуального педагогічного підходу до дитини.
7. Корекція негативного впливу соціального оточення (сім'ї, неформальних груп однолітків, усунення таврування з боку оточуючих).
8. Створення умов для повноцінного задоволення потреб дитини, розвитку її творчих здібностей, самореалізації у творчій діяльності, праці, змістовного відпочинку; включення до соціальних груп однолітків соціально-позитивної спрямованості.
9. Психологічна підтримка і зворотний зв'язок.

Загалець В. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. н., професор Катаєв С. Л.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ

Психологічні зміни, які відбуваються в процесі старіння, ставлять, як першочергове завдання, дослідження особливостей соціальної поведінки літніх людей. Проблема спілкування людей похилого віку, їх адаптації до нових ролей і умов життя не тільки існує, а й більш значима для цього вікового періоду в порівнянні з попереднім. Успішна соціалізація літніх людей – одна з основних умов підтримки високої якості їх життя. Досить багато говориться про економічні та медичні проблеми, з якими стикаються люди пізнього віку, але рівень медичного обслуговування та матеріального забезпечення співвідноситься прямо з рівнем психологічного комфорту і оптимальним для людини стилем життя. Серед найбільш важливих проблем, пов'язаних з підвищенням рівня власного життя, літні люди називають самотність, стан здоров'я та економічні проблеми. Таким чином, незважаючи на актуальність якісного медичного обслуговування і матеріального забезпечення, практично всіх літніх людей не менше мучать психологічні проблеми: порушення звичного способу життя, відсутність уваги з боку суспільства і близьких, самотність. Соціальна ситуація розвитку літніх людей пов'язана з входженням в новий круг ролей, відповідних статусу пенсіонера. При цьому людині необхідно оволодіти нормативними моделями поведінки, які відповідають цим ролям, а також способами їх виконання. Норми і вимоги, пропоновані до індивідів, які досягли кордонів певного віку, змінюються залежно від очікувань оточуючих. Трансформуються не тільки нормативні параметри ролей, а й саме коло ролей, що співвідносяться з даними віком і соціальним статусом. На рівень конвенціональних очікувань, що пред'являються до ролі в соціальному мікросередовищі, впливають загальнокультурні норми і цінності, характерні для конкретної суспільної системи, а також норми і вимоги малих соціальних груп (колективу, сім'ї, груп спілкування). У період, коли статус індивіда стабільний, очікування в більшості випадків приведені у відповідність з результатами діяльності – індивід перебуває у стані психосоціального балан-

су – адаптивності. При зміні статусу може спостерігатися дезадаптація. Вихід на пенсію і перехід у вікову групу літніх ставить нові завдання перед людиною. На цьому етапі життєвого шляху індивід приймає нові і залишає старі ролі. При цьому змінюються їх зміст і співвідношення (наприклад, у старості рольовий діапазон звужується). Втрата ролей і, як наслідок цього, рольова невизначеність деморалізують літніх, позбавляють їх соціальної ідентичності і часто чинять негативний вплив на психологічну стабільність. Адже повсякденна рутинна життя літніх не є виконанням будь-якої ролі, а крім того, неструктуровані ситуації пізнього життя викликають депресію і тривогу, так як літні відчувають вакуум соціальних очікувань і недолік норм для них. У разі успішного входження в нові ролі та рольові відносини, людина адаптується до нової соціальної ситуації, тобто до пенсійного періоду життя. Таким чином, рівень рольової адаптації (відповідності ролей літніх очікуванням суспільства) служить одним з критеріїв соціальної адаптації. Інший фактор, що визначає соціальну адаптацію, – прийняття ціннісних норм, еталонів, традицій суспільства в цілому і літніх людей в ньому. Цілісність самосприйняття, тобто ототожнення себе з людьми певної соціальної групи, що володіють певними характеристиками, служить важливим показником успішності процесу соціалізації. При цьому процеси групової ідентифікації і засвоєння групових стереотипів йдуть паралельно і обумовлюють один одного, тобто стереотипи починають засвоюватися в тому випадку, якщо людина ідентифікує себе з групою, повною мірою усвідомлює себе її членом.

Зубковська А. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. соц. н. Ігрушко А. Ю.

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ДЕЗАДАПТОВАНИМИ ДІТЬМИ ТА ПІДЛІТКАМИ

Одним із найважливіших напрямів соціальної роботи є робота з дітьми, яких виділяють в самостійну категорію, але називають при цьому по-різному: важкі, важковиховувані, педагогічно занедбані, проблемні, дезадаптовані, діти групи ризику та ін. Поняття “дезадаптовані діти” має соціальний чи соціально-психологічний відтінок і характеризує дану категорію дітей з позицій соціальної норми, а точніше – невідповідності їй.

Оскільки соціальна адаптація – це включення індивіда чи групи в соціальне середовище, пристосування їх до відповідних правил, системи норм і цінностей, то соціальна дезадаптація підлітків – це порушення процесу соціального розвитку, соціалізації індивіда. Найбільш характерними проявами соціальної і психолого-педагогічної дезадаптації цих дітей є їх агресивна поведінка, конфлікти з вчителями і ровесниками, вживання алкоголю і наркотиків, здійснення правопорушень (бійки, крадіжки й ін.) невідвідування школи, бродяжництво, спроби суїциду і т.ін. Сучасний стан українського суспільства не тільки не сприяє вирішенню проблеми дезадаптації дітей і підлітків, але, навпаки, загострює її. Можна виділити декілька політичних, соціально-економічних, духовно-моральних факторів, що впливають на збільшення кількості соціально дезадаптованих підлітків:

– надмірна комерціалізація суспільства;
– розпад цілого ряду соціальних інститутів, які раніше працювали на дитинство;
– погіршення соціально-економічних умов функціонування сім’ї (низький матеріальний рівень, погані житлові умови);
– зниження моральної культури суспільства та сім’ї;
– криміналізація суспільства, зростання впливу культу сили;
– втрата престижу освіти і чесного заробітку.

Досить суттєвими є психологічні фактори. У літературі накопичений великий обсяг даних, який свідчить про те, що на формування дезадаптації здійснюють вплив такі з них: занедбаність як наслідок зовнішньо несприятливих умов життя і виховання, недостатньої уваги до дитини; депривація як результат повної відсутності зі сторони батьків теплих, близьких взаємин з дитиною, необхідних для її повноцінного розвитку; фрустрація, зумовлена тим, що дуже часто задоволенню життєво важливих потреб дитини заважають непереборимі труднощі; внутрішній конфлікт, формування комплексу особистісних проблем як перепон у сфері спілкування і діяльності, взаємин з людьми. Дезадаптації значною мірою сприяють певні психологічні особливості підліткового віку. Психологічним змістом підліткового періоду є, за Е. Еріксоном, криза ідентичності. Під ідентичністю розуміється визначення себе як особистості, як індивідуальності. Її криза наступає після розпаду дитячого Я, коли дитина ще не відділяє себе від батьків у психологічному і соціальному плані. Формування протиправної поведінки в 12–16 років – крайні прояви численних підліткових комплексів і компенсаторних реакцій, спрямованих на їх переборення. Суть цих комплексів – специфічні підліткові поведінкові реакції на вплив оточуючого середовища. Однією з найбільш яскраво виражених реакцій підлітків є реакція емансипації, тобто прагнення звільнитися від опіки дорослих. Вона може поширюватися на встановлені в суспільстві, тобто дорослими, правила і норми.

Котова А. С.
ПВНЗ “Кропивницький інститут державного та муніципального управління, м. Кропивницький
Науковий керівник – к. пед. н., доцент Тернавська Т. А.

ПРАКТИЧНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗНАНЬ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ВОЛОНТЕРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Соціально-психологічні проблеми в Україні відобразилися переважно на психологічному самопочутті різних верств населення. Ще більш відчутно визначилася категорія людей, які потребують допомоги. Передусім, це важко хворі дорослі та діти. Щорічно в Україні фіксують 11–12 випадків на 100 тис. населення дитячого віку (до 18 років), що складає близько 1000 онкохворих дітей на рік. В Кіровоградські області діти з діагнозом “онкологія” проходять лікування в гематологічному відділенні дитячої обласної лікарні. Відді-

лення розраховано на 20 пацієнтів, яке практично постійно відділення заповнене маленькими пацієнтами. В середньому, при сприятливих умовах та відповідно до протоколів лікування продовжується від 6 до 12 місяців, в залежності від виду та стадії захворювання.

Адекватно сприйняти діагноз, інформацію про методи лікування та почати боротися за життя – не легке завдання і для пацієнтів, і для їх батьків. Психологічна підтримка таких сімей не менш важлива, ніж медикаментозне лікування.

Залучення студентства та просто небайдужих людей до некомерційних соціальних акцій набуває величезного значення. Маленьким хворим діткам потрібна психологічна підтримка та матеріальна допомога, яку може надати кожен, а саме: придбання канцтоварів, іграшок чи маленьких сувенірів тощо.

Студенти спеціальності "Соціальна робота" КІДМУ долучилися до підтримки пацієнтів Кіровоградської обласної дитячої лікарні. Зібралася команда з небайдужих студентів, які одразу приєдналися до волонтерської акції. Небайдужі студенти-волонтери взяли активну участь у виготовленні та даруванні іграшок с фетру, створенні міні-театру та спілкуванні із дітьми за методикою казкотерапії. На пошуки матеріалу та самої роботи пішло не багато часу. Усі завзято захопилися цією ідеєю, яка невдовзі принесла бажаний результат. Зустріч із дітьми та професійне спілкування із ними залишило студентам багато емоцій, досвіду та додала натхнення на подальшу волонтерську діяльність.

Найголовнішим у проведенні таких акцій вважаємо те, що діти, які ведуть довготривалу боротьбу зі своєю недугою, відволіклися і на деякий час повернулися у нормальне життя, без лікарні, крапельниць, важких процедур. А для студентів – організаторів благодійної акції – це досвід доброї справи і поступове усвідомлення себе, як людини, яка зробила, щось приємне, корисне та благодійне, що і входить до переліку добрих справ волонтера та професійних обов'язків майбутнього соціального працівника.

Волонтерство – це покликання, яке усвідомлюється не одразу, а з часом. Коли бачиш блиск очей дітей, коли відчуваєш вдячність їх матерів за надану можливість порадіти та усміхнутися, коли зустрічаєш небайдужих до чужих проблем та горя людей, які охоче підтримують та співпрацюють, розумієш, що покликання стати волонтером та соціальним працівником невипадкове.

Литовченко І. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. соц. н., доцент Мосаєв Ю. В.

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ

Збільшення кількості людей похилого віку це відображення демографічної ситуації, яка характеризується накопиченням числа літніх в суспільстві, хоча під цим терміном об'єднують різні категорії людей. Деякі розуміють під цим терміном тих, хто вийшов на пенсію, деякі – тих, хто досяг 60-річчя, інші – 65-річчя і так далі.

Важливу роль в організації соціальної роботи з людьми літнього віку відіграють теорії старіння. Вони інтерпретують і узагальнюють досвід, інформацію і результати спостережень. Вони потрібні соціальному працівникові передусім для того, щоб організувати і упорядкувати свої спостереження, скласти план дій і намітити їх послідовність. Соціальна робота з літніми людьми передбачає використання теорій звільнення, активності, меншин, субкультури, вікової стратифікації та інших. Усі перераховані теорії розглядають різні сторони процесу старіння людини. Проте, було б серйозною помилкою обмежуватися в практиці соціальної роботи з літніми людьми лише однією з них.

Спосіб життя людей багато в чому визначається тим, як вони проводять вільний час, які можливості для цього створює суспільство. Переважна більшість випадків передчасного старіння та смерті є підсумком неправильного способу життя. Зміна соціального статусу людини в старості, викликана, передусім припиненням або обмеженням трудової діяльності, трансформацією ціннісних орієнтирів, самого способу життя і спілкування, а також виникненням різних труднощів як в соціально-побутовій, так і в психологічній адаптації до нових умов, диктує необхідність вироблення і реалізації специфічних підходів форм і методів соціальної роботи з літніми людьми.

При соціальному обслуговуванні людей похилого віку, необхідно враховувати їхні вікові особливості. З віком відбувається акцентуація особистості **–** загострення та зміна деяких рис характеру. Знижується зацікавленість у новому, здатність сприймати сучасні думки. Для людей, які вже не в змозі виходити з дому без сторонньої допомоги характерною рисою стає більш частіша тенденція до роздумів, спрямованих на пошук сенсу власного життя і на її оцінку, до роздумів над цінностями, які обрані в житті, про самотність, турботу про здоров'я і про неминуче наближення кінця життя. Особливою ознакою самотності буває тривожне занепокоєння і відчуття навмисного відчуження.

В соціальній роботі з людьми похилого віку використовуються різні форми. Це соціальне обслуговування вдома, термінова соціальна допомога, адресний соціальний захист, медико-соціальна реабілітація і бригадна форма допомоги важко хворим.

Соціальне обслуговування людей похилого віку передбачає сприяння, підтримку і послуги, що надають соціальні служби людям похилого віку для подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримки їх соціального статусу та повноцінної життєдіяльності.

Соціальне обслуговування засновано принципах адресності, доступності, добровільності, гуманності, конфіденційності та профілактичної направленності. Отже, для покращення життя людей похилого віку ми пропонуємо підготувати та підвищити кваліфікацію працівників, що надають соціальні послуги.

Також необхідно запровадити такі нові соціальні послуги: послуга масажиста, вимірювання пульсу та тиску; рівня цукру в крові, пульсу, температури тіла, подача ліків, постановка компресів, гірчичників, обробка ран, масажі та розтирання тіла, лікувальна фізкультура, інформаційно-просвітницька робота, бесіди, привітання до свят; консультації з різних соціальних питань; створення умов для спілкування представників цільової групи між собою.

Михайленко Т. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. соц. н., доцент Мосаєв Ю. В.

ПРОБЛЕМА "ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ" СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

Соціальним працівникам, по роду своєї діяльності, залученим в тривале напружене спілкування з іншими людьми, притаманний, як і іншим фахівцям системи "людина – людина", так званий синдром "емоційного вигорання", виявляється як стан фізичного і психічного виснаження, викликаного інтенсивними міжособовими взаємодіями при роботі з людьми, що супроводжуються емоційною насиченістю і когнітивною складністю. Це пов'язано також з тим, що в своїй діяльності соціальний працівник, крім професійних знань, умінь і навичок, значною мірою використовує свою особу, будучи свого роду "емоційним донором".

Соціальна робота пред'являє жорстокі вимоги до психофізіологічних особливостей фахівця-професіонала і вимагає науково обґрунтовані методи відбору, адаптації фахівців по соціальній роботі і профілактики синдрому емоційного вигорання.

Проблема синдрому емоційного вигорання є однією з найвагоміших і набуває особливої актуальності. Це складний психофізіологічний феномен, який визначається як емоційне, розумове і фізичне виснаження через тривале емоційне навантаження, виражається в депресивному стані, відчутті утомленості спустошеності, недоліку енергії і ентузіазму, втраті здібностей бачити позитивні результати своєї праці, негативній установці відносно роботи і життя взагалі. У фахівця, що відчуває синдром емоційного вигорання, з'являються різні симптоми фізичних нездужань, головні болі, безсоння, втрата апетиту, зловживанню заспокійливими або збудливими засобами.

Найважливішою задачею органів управління, у відомстві яких знаходяться соціальні служби і навчальні центри, що здійснюють підготовку і перепідготовку соціальних працівників, є збереження здоров'я соціальних працівників, профілактика їх професійних захворювань, проведення консультацій щодо професійних ризиків в соціальній роботі.

Важливо підвищувати психологічну культуру соціальних працівників і проводити психологічні тренінги, консультації з ними. Соціальні працівники повинні добре уявляти собі професійні можливості і обмеження, постійно враховувати свій психофізіологічний і трудовий потенціал.

Нині є цілий ряд вітчизняних і зарубіжних досліджень, присвячених вивченню провідних чинників емоційного вигорання серед представників соціономічних професій в цілому.

Перші роботи з цієї проблеми з'явилися в США. Американський психіатр H. Frendenberger в 1974 р. описав феномен і дав йому назву "burnout", для характеристики психологічного стану здорових людей, що знаходяться в інтенсивному і тісному спілкуванні з пацієнтами (клієнтами) в емоційно навантаженій атмосфері при наданні професійної допомоги. Соціальний психолог K. Maslac (1976 р.) визначила цей стан, як синдром фізичного та емоційного виснаження, включаючи розвиток негативної самооцінки, негативного ставлення до роботи, втрату розуміння і співчуття по відношенню до клієнтів або пацієнтів.

Дослідники все більше пов'язували синдром з психосоматичним самопочуттям, відносячи його до станів перед хворобою. У Міжнародній класифікації хвороб (МКБ-Х) РЕВ віднесений до рубрики Z73 – "Стрес, пов'язаний з труднощами підтримки нормального способу життя".

Мицик С. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. соц. н., доцент Мосаєв Ю. В.

ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ОСІБ, ЗВІЛЬНЕНИХ З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Соціальна адаптація осіб, звільнених із військової служби є складним і болючим суспільним процесом. У найбільш загальних рисах вона передбачає освоєння норм і правил соціального середовища, процес пристосування до нових соціальних умов і завершується реалізацією прав на працю, вільний вибір роботи та отримання справедливої і задовільної винагороди за неї.

Складність та неоднозначність соціальної адаптації має глибокі витоки. Зокрема, це те, що в середовищі кадрових військовослужбовців ідея скорочення Збройних Сил Української держави викликає неоднозначну реакцію: 43% опитаних підтримують та 47% – ні (ще 10% не визначилися). Більшість експертів (60%) підтримують ідею скорочення Збройних Сил. З одного боку, на думку і офіцерів, і експертів, Збройні Сили України потребують реформування в кадровому та матеріально-технічному вимірі. З іншого, – військовослужбовці не задоволені тим, яким чином здійснюється політика скорочення на місцевому рівні.

Проблемність цього питання обумовлена рядом факторів, які носять як суспільний, так і психологічний, суб'єктивний характер. Перш за все вилучається суспільна небезпечність нерозв'язаності проблеми соціальної адаптації, оскільки більше 70% звільнених із військової служби отримали стійкі глибокі знання і тверді навички деструктивного, руйнівного характеру, вони мають стійкі корпоративні зв'язки. Це люди, які мають суто військові спеціальності – стрілки, снайпери, танкісти, артилеристи тощо. Тому представників таких категорій людей можна очікувати зустріти не тільки в службах охорони, але й серед найманців, які беруть участь у міжнародних конфліктах, терористичних актах, злочинній діяльності кримінальних угрупувань. Тому масовий вихід із Збройних Сил таких людей змушує суспільство уважно та прискіпливо відноситись до їхнього життя після звільнення.

Поряд з тим, аналіз свідчить, що військовослужбовці, як правило, не пов'язують своє майбутнє з використанням знань і навичок, набутих за наявною військовою спеціальністю, і вона не є тим фактором, який буде полегшувати працевлаштування та адаптацію на робочому місці в нових умовах. Досвід також засвідчив, що підвищення кваліфікації тою чи іншою мірою потребують і військовослужбовці деяких, здається, цивільних спеціальностей – фінансисти, юристи, військові медики тощо.

Суспільство має зважити на те, що військові частини, які підпали під реформування та скорочення, самі виконували функції роботодавця і при скороченні вивільнили значну кількість робочих місць.

Суттєво впливає на зайнятість звільнених військовослужбовців відсутність житла, нерозвиненість його ринку та висока вартість житла, психологічні особливості населення України, яке веде пошук роботи в районах проживання і не готове мігрувати до робочих місць. Необхідність державного реагування на вирішення завдань зайнятості звільнених із військової служби осіб обумовлена також зобов'язаннями держави щодо їхнього соціального захисту, тим, що ця категорія громадян – це люди працездатного віку, мають право на самореалізацію в нових умовах.

Нечитайло Л. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
науковий керівник – к. соц. н. Ігрушко А. Ю.

ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ

Соціальна робота проводиться з літніми людьми, які потребують опіки, піклування, підтримки як матеріальної, морально-психологічної, юридичної, так і іншої соціальної допомоги. Для якісної соціальної роботи з людьми похилого віку необхідно засвоєння технологій соціальної роботи з даною групою населення.

Технологія соціальної роботи – це одна з галузей соціальних технологій, орієнтованих на соціальне обслуговування, допомогу і підтримку громадян, які перебувають у тяжкій життєвій ситуації.

Необхідно розуміти і вивчати психологічні особливості людей похилого віку, і соціальні умови, що супроводжують їх життя. Так, основними небезпеками старості стають: самотність, апатія, жалість до себе, безнадійність, соціальне виключення – руйнування соціальних зв'язків.

Серед різноманіття технологій соціальної роботи з людьми похилого віку на різних етапах старіння виділяють ряд тих, які найбільшим чином спрямовані на самоактивізацію літніх людей і зростання їх адаптивного потенціалу.

Створення клубів літніх людей дозволяє приємно і плідно проводити час, творчо реалізуватися, задовольняти різноманітні духовні потреби. Клуби можуть об'єднувати людей за інтересами.

Створення груп самодопомоги. Учасники групи розподіляють зусилля з надання один одному різних послуг соціально-побутового, морально-підтримуючого характеру, також будучи постійними партнерами по спілкуванню і дозвіллєвої діяльності.

При роботі з людьми похилого віку використовуються різноманітні форми арт-терапевтичної роботи (як індивідуальні, так і групові) для подолання соціальної ізоляції, підвищення самооцінки літньої людини, розуміння нею своїх внутрішньоособистісних конфліктів. Арт-терапія не тільки підвищує емоційний заряд літньої людини, але і сприяє зміцненню соціальних контактів.

Трудотерапія – активний метод відновлення і компенсації порушених функцій за допомогою різної роботи, спрямованої на створення корисного продукту. Використовується кілька варіантів трудотерапії, які розрізняються за основними завданнями, засобами і методами здійснення:

– загально-зміцнюючі (тонізуючі) спрямовані на підвищення загального життєвого тонусу літньої людини;

– навчання самообслуговуванню (побутова реабілітація), мета якого усунення безпорадності літньої людини;

– відновна (функціональна) – вплив на пошкоджену частину тіла, орган або систему для відновлення функції через відповідно підібрані види трудової діяльності;

– розважальні (терапія зайнятістю) – зменшення вираженості обтяжливих факторів, обумовлених вимушеним тривалим перебуванням в органічному просторі;

– професійна, спрямована на відновлення виробничих навичок або підготовку (навчання) нової професії.

Музикотерапія – стимуляція потенційних можливостей, подолання труднощів соціальної адаптації відповідно до можливостей клієнта. Спів збагачує людей новими враженнями, розвиває ініціативу, самостійність і коригує активність психічних процесів.

Також в сучасних умовах має значення організація університетів третього віку, шкіл психологічної стійкості, безпеки літніх людей, в яких вони навчаються на різних факультетах – правової грамотності, інформаційних технологій, психології, творчого розвитку.

Таким чином, технології соціальної роботи, спрямовані на когнітивну сферу і відновлення здоров'я літньої людини перебувають у постійному розвитку.

Пахомова С. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. соц. н. Ігрушко А. Ю.

ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З СУЇЦИДАЛЬНИМИ КЛІЄНТАМИ

Технології соціальної роботи з людьми, схильними до суїцидальної поведінки, можна розділити на два напрями: профілактичний і корекційний (соціально-реабілітаційний). Їх реалізація спирається на соціальну діагностику (вивчення соціального середовища, факторів, що сприяють прояву суїцидальної поведінки).

Соціальна профілактика – це свідома, цілеспрямована, соціально організована діяльність щодо запобігання можливих соціальних, психолого-педагогічних, правових та інших проблем і досягнення бажаного результату.

Виходячи з функцій профілактики суїцидальної поведінки, виділяються основні завдання, які повинні вирішуватися в ході цієї діяльності, а саме:

1) моніторинг, аналіз і прогноз явищ (процесів, факторів, причин, умов), що сприяють суїцидальній поведінці;

2) вивчення специфічних особливостей життєдіяльності людей, схильних до суїцидальної поведінки, які призводять до їх особистісної деформації і формують мотивацію суїцидальної поведінки;

3) усунення або обмеження впливу негативних соціальних факторів, що сприяють морально-психічній деформації особистості;

4) постійне виявлення осіб, схильних до суїцидальної поведінки;

5) активний профілактично-реабілітаційний вплив на дану категорію осіб, включаючи профілактичний вплив на негативні фактори безпосереднього соціального оточення особистості.

Відповідно до класифікації Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я, профілактика поділяється на первинну, вторинну і третинну.

Соціальна робота з людьми з суїцидальною поведінкою включає в себе також і їх соціальну реабілітацію. Реабілітація – система заходів, спрямованих на вирішення завдань досить широкого діапазону – від прищеплення елементарних навичок до повної інтеграції людини в суспільство. Реабілітація може розглядатися і як результат впливу на особистість, її окремі психічні та фізичні функції.

Виділяють різні види соціальної реабілітації: медико-соціальну, психологічну, соціально-педагогічну, професійну, побутову.

Медико-соціальна реабілітація спрямована на повне або часткове відновлення або компенсацію тієї чи іншої втраченої функції організму людини або на можливе уповільнення прогресуючого захворювання.

Психологічна реабілітація спрямована на психічну сферу і має своєю метою подолання у свідомості людини, з суїцидальної поведінкою, уявлення про його непотрібність і нікчемність як особистості.

Професійна реабілітація передбачає навчання або перенавчання людини доступним для неї формам праці, пошуком робочого місця з полегшеними умовами праці і скороченим робочим днем.

Побутова реабілітація має на увазі надання людині нормальних умов життя.

Соціально-педагогічна реабілітація – це система заходів виховного характеру, спрямована на формування особистісних якостей, значущих для життєдіяльності особистості, що сприяють інтеграції людини в суспільство, на оволодіння необхідними вміннями та навичками з самообслуговування, позитивними соціальними ролями, правилами поведінки в суспільстві.

Таким чином, технології соціальної роботи з суїцидальними клієнтами спрямовані на те, щоб поставити суїцидальну поведінку під соціальний контроль.

Пейчева Є. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. соц. н. Ігрушко А. Ю.

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ СЛУЖБИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Набирає силу процес створення соціальних служб у ВНЗ, спрямованих на забезпечення умов для повноцінного і гармонійного індивідуального розвитку студентів, сприяння збереженню і укріпленню їхнього здоров'я, підвищення адаптивних можливостей.

У ВНЗ, процес навчання першокурсників налагоджується непросто, характеризується великою динамічністю психічних процесів і станів, які зумовлені зміною соціального середовища. Зокрема, вступ до навчального закладу у значної частини молоді супроводжується дезадаптацією, яка викликана новизною студентського статусу, відсутністю референтної групи, підвищеними вимогами з боку професорсько-викладацького складу, напруженістю і жорстким режимом навчання, збільшенням обсягу самостійної роботи та самовідповідальності в цілому. Усе це вимагає від першокурсника значної мобілізації своїх можливостей для успішного входження в нове оточення та якісно інший ритм життєдіяльності.

Таким чином, успішність адаптації першокурсників слід підвищувати не тільки з допомогою "батога" (контроль відвідуваності занять, адміністративні впливи, рейтингова система оцінювання знань, система допуску до заліків та іспитів) і "пряника" (високий рейтинг), а й цілеспрямовано формуючи особистість майбутнього фахівця, його професійні цінності, потребу в здобутті якісної професійної освіти, у самореалізації в обраній професії.

Адаптація студентів до навчання у вузі має свої особливості. Входження молодих людей у систему вузівського навчання, набуття ними нового соціального статусу студента вимагають від них вироблення нових способів поведінки, що дозволяють їм найбільшою мірою відповідати своєму новому статусу. Такий процес пристосування може проходити досить тривалий час, що може викликати у людини перенапруження як на психологічному, так і на фізіологічному рівнях, внаслідок чого у студента знижується активність, і він не може не тільки виробити нові способи поведінки, але і виконати звичні для нього види діяльності

Саме на першому курсі формується ставлення молодої людини до навчання, до майбутньої професійної діяльності, триває "активний пошук себе". Навіть ті, хто відмінно закінчили середню школу, на першому курсі не відразу набувають впевненості у своїх силах. Перша невдача деколи призводить до розчарування, втрати перспективи, відчуження, пасивності.

Тому ідея створення соціальної служби у вузі – не тільки найважливіший ціннісний орієнтир педагогічної освіти у вищій школі, а й предмет пошуку науково обґрунтованих шляхів надання допомоги молодим людям у складному процесі "входження" в атмосферу професійної діяльності.

Соціальна служба – явище не нове, і вже накопичено чималий досвід у реалізації допомоги студентам. Але вся проблема полягає в тому, що досвід діяльності соціальних служб у вузах не досить великий, і практично дублює досвід діяльності соціальної служби в середньому навчальному закладі. Безумовно, в моделі будь-якої соціальної служби є структурні одиниці, які обов'язково мають бути присутніми, наприклад, такі як консультування та тренінги. Але хочеться звернути увагу на те, що в особливостях учнів шкіл і студентів вузів є відмінності; насамперед це дуже сильне прагнення до самовдосконалення, активного прояву себе і якоюсь мірою триває протест до вимог і порад з боку старших за віком. Тобто соціальний працівник вузу вирішує проблему, як стати партнером у спілкуванні, а не старшим товаришем.

Рисіч К. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. соц. н. Ігрушко А. Ю.

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ СЬОГОДЕННЯ: МАНІПУЛЯТИВНИЙ ВПЛИВ НА ОСОБИСТІСТЬ

Сучасне життя важко уявити без ЗМІ. Радіо, телебачення, Інтернет та періодичні видання стали невід'ємними атрибутами світу сучасної людини. Технологічний прогрес дозволяє людині повсякчас залишатися "на зв'язку". Поряд з тим, що ЗМІ є важливою інформаційною та комунікативною інституцією, вони все частіше несуть негативний вплив. Особливе занепокоєння викликає факт спрямованого впливу сучасних ЗМІ на молоде покоління. І те, що цей вплив сьогодні багато в чому негативний. Хвиля насильства, що поглинула соціум, зростання немотивованої агресії, руйнування традиційних загальнолюдських цінностей, відсутність у молоді моральних орієнтирів, духовних лідерів, зниження порогу чутливості – усе це, зокрема, зумовлено сучасним станом ЗМІ.

Так чи інакше, ЗМІ перетворилися на могутній соціальний інститут, що виховує соціально-громадянські, національно-духовні почуття, звички, спонукання, та наміри. У наш час, деякі ЗМІ володіють майже безмежним радіусом дій. Вони нав'язують свої культурні та споживацькі стандарти, смаки. Для впливу на аудиторію ЗМІ використовують різні методи, з яких, наприклад, метод дезінформації, сенс якого полягає у тому, що в певний момент у ЗМІ "подається" інформація, що найчастіше є відверто неправдивою. У практиці ЗМІ широко використовуються методи підсвідомого впливу, коли ставлення суспільства до тих чи інших явищ навколишнього світу формується за допомогою стереотипних уявлень, які вводяться до потоку новин, автоматично викликаючи в масовій свідомості або негативну, або позитивну реакцію. Сама по собі діяльність ЗМІ, що ставить завданням вселити щось суспільству, є негуманною та руйнівною, оскільки люди не можуть контролювати спрямований на них вплив і, відповідно, виявляються безсилими перед такими навіюваннями. А спосіб подання інформації дозволяє відправникові контролювати рівень її сприйняття аудиторією. Особливо вразливими в такій ситуацій є діти. Вони не готові до адекватного сприймання інформації, адже не здатні на глибокий аналіз та критику. Найпотужнішим сучасним інструментом пропаганди і впливу на моделювання світогляду молодіжної аудиторії є телебачення, адже через телеефір найшвидше поширюються культурно-ціннісні стереотипи.

Центр науково-освітніх інновацій та моніторингу проводив дослідження серед підлітків загальноосвітніх навчальних закладів м. Києва. Половина опитаних учнів ставляться негативно до сцен насильства й агресії, що висвітлюються в ЗМІ, але майже половина – нейтрально. Нейтральне ставлення є насторожуючим показником, адже ці підлітки за певних сприятливих обставин можуть агресивно поводитися.

За результатами дослідження, більше третини учнів після перегляду деяких фільмів виникає бажання шокувати оточуючих, а у кожного десятого – бажання завдати шкоди комусь чи чомусь. Це може свідчити про те, що деякі фільми дійсно провокують підлітків на необдумані вчинки, агресивну поведінку. За результатами дослідження, більшість учнів найчастіше отримують цікаву для них інформацію з Інтернету, дещо більше половини – через телебачення та лише четверта частина – із книг. Журнали, газети та радіо як джерело інформації учнями майже не використовуються.

Профілактика та подолання залежності підростаючої особистості від Інтернету, як одного із найбільш популярних ЗМІ, має бути спрямованою на вирішення наступних задач: розвиток комунікативних навичок; формування адекватної самооцінки; зниження рівня тривожності та агресивності; підвищення моральності. Робота соціального працівника повинна ґрунтуватись на пропагуванні "живого спілкування", а також навчанні підростаючого покоління аргументовано, критично оцінювати всю інформацію, що подається нам через ЗМІ.

Сергєєва А. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. соц. н., доцент Мосаєв Ю. В.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВПО НА ПРИКЛАДІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Внаслідок анексії Росією АР Крим та втрати Україною контролю над частиною території Донецької та Луганської областей в Україні з'явилися великі потоки людей, які були змушені залишити місця свого постійного проживання і переселитись до інших регіонів України. У вітчизняній науковій літературі, засобах масової інформації їх визначають як "внутрішні мігранти", "вимушені переселенці", в офіційних документах – як "внутрішньо переміщені особи" (ВПО), що найточніше відповідає англомовному терміну "internally displaced persons". Саме таке визначення закріплене також у "Керівних принципах з питань про переміщених осіб всередині країни" Організації Об'єднаних Націй: "Внутрішньо переміщені особи – це окремі особи, чи групи осіб, які були змушені залишити свої помешкання, або місця постійного проживання в результаті, або щоб уникнути наслідків збройного конфлікту, проявів насильства, порушень прав людини, стихійних або спричинених діяльністю людини лих, чи техногенних катастроф, і які не перетнули міжнародно-визнаних державних кордонів". Відповідно до першої частини першої статті ЗУ "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб", "внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру". Незважаючи на те, що у недавній українській історії були прецеденти масових вимушених переміщень населення через аварію на Чорнобильській АЕС у 1986 р., у країні відсутній досвід, пов'язаний із реєстрацією ВПО, належною міжвідомчою координацією, ефективною взаємодією між державними органами влади,

громадськими організаціями, волонтерами, міжнародними організаціями, із розробкою та впровадженням комплексних державних програм. У зв'язку з цим важливого значення набувають дослідження, в яких розглядаються проблеми, потреби ВПО, узагальнюється накопичений досвід їх соціально-економічної адаптації та інтеграції. До такого роду досліджень належить і дана праця, присвячена аналізу потреб ВПО в Україні загалом, та в Вінницькій, Запорізькій, Івано-Франківській, Полтавській областях зокрема. Саме ці обласні регіони визначені як цільові для здійснення Проекту міжнародної технічної допомоги "Партнерство для розвитку міст" (Проект ПРОМІС).

Найближчим часом на Запоріжжі введуть в експлуатацію два об'єкти, у яких зможуть оселитися майже двісті людей. Два об'єкти для розміщення тимчасових переселенців із зони АТО майже готові прийняти нових жителів. Будівлі реконструйовані під житло в рамках Програми розвитку ООН. Житло переселенці зможуть отримати в селі Ботієво Приазовського району та селище Новомиколаївка. В оновленому приміщенні в Ботієво вже замінено дах, двері, вікна, внутрішні комунікації, зроблено стяжку підлоги, облаштовано кухні, вбиральні та душові, систему електроконвекторного опалення, здійснено внутрішні оздоблювальні роботи. Цей об'єкт зможе прийняти одночасно 80 осіб. Ще 100 вимушених переселенців можуть знайти прихисток у колишній школі-інтернаті в Новомиколаївці. Це двоповерхова будівля, котра перебувала у вкрай занедбаному стані. Нині там замінено покрівлю, перекриття, відновлено систему централізованого теплопостачання, водопостачання й водовідведення, утеплено фасади, змонтовано вбиральні, душові, кухні, міжкімнатні перестінки, замінено вікна та двері, зроблено стяжку підлоги, відмостки. Загалом, в 2017 році проблема ВПО не втрачає своєї актуальності і вимагає все нових і нових інноваційних та модифікованих технологій соціальної роботи.

Соколова К. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
науковий керівник – к. соц. н. Ігрушко А. Ю.

СОЦІАЛЬНА РЕКЛАМА ЯК СПОСІБ ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ

Соціальна реклама сьогодні є одним з інструментів підвищення ефективності управління соціальними процесами в суспільстві. У цьому контексті метою соціальної реклами є передання суспільству соціально-значущої інформації для формування громадської думки, соціальних норм і моделей поведінки, а головне – залучення громадян до вирішення соціальних проблем.

В Україні, незважаючи на безліч проблем соціального характеру, соціальна реклама не є об'єктом зацікавленої й обґрунтованої в соціальному, організаційному та правовому відношенні уваги з боку державних структур. Натомість, зважаючи на демографічну ситуацію в країні (різке майнове розшарування, неефективність соціальної політики тощо) є нагальна потреба вироблення морально-правових норм, відповідно до яких надалі розвиватиметься українське суспільство.

В Україні ринок соціальної реклами перебуває на стадії формування – крім хаотичності та малобюджетності рекламних кампаній, дається в знаки відсутність єдиного контролюючого органу та розвинутого законодавства, яке б регулювало рекламу. При цьому соціальні реформи, що проводяться в країні, потребують інформаційної підтримки і розробки чітких морально-правових норм, відповідно до яких розвиватиметься не лише суспільство, а й окремий індивід.

Соціальна реклама в Україні повинна порушувати теми, здатні вплинути на формування позитивного світогляду українців, а також популяризації морально-етичних цінностей і норм, моделей поведінки, формування соціальної відповідальності різних форм бізнесу тощо, як це відбувається за кордоном. Безперечно, крім позитивних ознак, таких, як пропаганда здорового способу життя, толерантність, дотримання порядку тощо, соціальна реклама може переслідувати приховані комерційні та політичні цілі. Тому її планомірний розвиток в Україні можливий за умови дотримання демократичних цінностей, формування такого рекламного ринку, в якому соціальні рекламні комунікації не перетворяться на засіб політичної агітації чи інструмент комерційної реклами.

Одним із перспективних напрямів подальшого розвитку соціальної реклами в Україні повинна стати соціалізація, що розуміється як доведення до свідомості громадян знань і уявлень про норми, стереотипи, цінності та моделі поведінки як у суспільстві загалом, так і в окремому соціумі.

Соціальна реклама повинна формувати прагнення і вміння використовувати можливості, що надаються суспільством. Усебічна подальша розробка питань розвитку соціальної реклами сприятиме ефективності управління соціальними процесами в Україні та спрямуванню суспільства до створення сприятливих умов для реалізації своїх можливостей.

Тараненко А. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. соц. н., доцент Мосаєв Ю. В.

СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД ДИТЯЧИХ БУДИНКІВ СІМЕЙНОГО ТИПУ

Дитячий будинок сімейного типу – окрема сім'я, що створюється за бажанням подружжя або окремої особи, яка не перебуває у шлюбі, які беруть на виховання та спільне проживання не менш як 5 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Сім'я може отримати статус дитячого будинку сімейного типу лише за умови прийому на виховання п'яти та більше дітей, позбавлених батьківської опіки, що, безперечно, є досить доброю умовою для влаштування в родину більшої кількості дітей-сиріт. Але згідно з Положенням про дитячий будинок сімейного типу кількість дітей у сім'ї, як рідних, так і прийомних, не повинна перевищувати десяти осіб, зважаючи на необхідність створення оптимальних умов для їх повноцінного виховання та розвитку.

Можна зрозуміти прагнення батьків-вихователів та місцевих органів влади влаштувати долю якомога більшої кількості дітей-сиріт. Водночас необхідно враховувати, що це призводить до порушення соціальних вимог оптимального розвитку дітей, оскільки в такому разі дитячий будинок сімейного типу більше нагадує міні-інтернат, ніж родину. Переобтяженість батьків-вихователів як у фізичному, так і психолого-педагогічному плані не дозволяє приділити кожній дитині належні турботу та увагу. Умови життя навіть у такій великій родині є кращими, ніж у державному закладі. Батьки-вихователі зазначають, що оптимальна кількість вихованців у родині залежить від особистості вихователів, їх індивідуальних здібностей вирішувати проблеми багатодітної родини. Це, безсумнівно, так, але неможливо визначити здібності вихователів на етапі створення дитячого будинку сімейного типу, коли батьки тільки добирають вихованців. Половина батьків вважає, що на вихованні в родині повинно перебувати не більше десяти дітей, саме така кількість є оптимальною і дозволяє створити оптимальні умови життєзабезпечення та виховання. Положенням про дитячий будинок сімейного типу визначено, що дитячий будинок комплектується дітьми поступово протягом трьох місяців, що безперечно є дуже обмеженим терміном.

Прихід у родину одночасно п'яти і більше дітей, які потребують соціальної адаптації до умов родинного виховання, є складним випробуванням для батьків-вихователів, які не мають досвіду роботи. Батьки-вихователі, які мають досвід роботи більше десяти років, вважають, що дитячий будинок сімейного типу можна вважати "створеним" лише через рік-півтора, коли батьки "справляються" з першими вихованцями, родина пристосовується до свого нового статусу – багатодітної сім'ї, в якій виховуються діти-сироти. Соціальний супровід є адекватною технологією допомоги таким родинам.

Діти-вихованці, особливо на початку перебування в родині, потребують значно більше уваги з боку батьків, ніж рідні. Це може провокувати дитячі ревнощі, агресивність, непокору з боку дітей, які не хочуть ділити увагу батьків з новими членами родини. Батькам-вихователям необхідно враховувати можливість виникнення конфліктних ситуацій у родині і бути готовими до прояву ревнощів як з боку рідних, так і прийомних дітей.

Не викликає сумніву, що дитина, яка потрапляє до сім'ї, легше адаптується за умови дитячого оточення. Поряд з тим турботи про нового вихованця покладаються не лише на батьків-вихователів а й на дітей, які вже виховуються в родині. Діти в сім'ї, особливо у перші дні знайомства, повинні бути доброзичливо налаштовані на нового члена родини, не проявляти зверхності, агресивності, допомагати йому призвичаїтися до вимог, що сформувалися в сім'ї. Прихід нового вихованця потребує відповідної підготовки усієї родини, виваженого спільного рішення, не лише дорослих, а всіх членів родини.

Тимчишин Х. Л.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. соц. н. Ігрушко А. Ю.

ПОКАЗАННЯ ДО ПРОВЕДЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Проведення соціально-психологічної реабілітації військовослужбовця вимагає певних умов, які зазвичай базуються на певних ознаках. Для практичного соціального працівника та практикуючого психолога, що працюють з військовослужбовцями вони є командою до початку застосування реабілітаційних технологій. Серед цих показань виділяють наступні:

1. Зниження адаптаційних можливостей, тривожні, песимістичні, депресивні або інші негативні результати, що виявляються під час проведення психологічного обстеження з використанням тестів.
2. Збільшення астенічних симптомів – відчуття утомленості, швидка стомлюваність, зниження когнітивних функцій і (або) пам'яті, неуважність, фізична і психічна загальмованість, непродуктивна діяльність.
3. Прогресуюча інтравертація (замкнутість, бажання усамітнитись, обмеження кола спілкування з близькими товаришами, родичами), зниження інтересу до раніше значимих прив'язаностей, захоплень.
4. Невмотивована і невластива для військовослужбовця підвищена соціальна або інша активність (екстравертація) в період виконання завдань або після прибуття з району виконання завдань за призначенням у поєднанні з нестійким настроєм.
5. Суб'єктивна оцінка самим військовослужбовцем погіршення самопочуття із вказівкою на зміну працездатності, тривогу, відчуття внутрішньої напруги, які з'явилися в період або безпосередньо після прибуття з району виконання завдань, при цьому зберігається позитивна установка на продовження служби в підрозділі після періоду відпочинку.
6. Ознаки підвищення рівня психологічної дезадаптації, які виявляються в зниженні якості і об'єму виконуваних військовослужбовцем завдань, у тому числі повсякденних обов'язків, при помітному бажанні військовослужбовця виконати доручене.

Тривалість соціально-психологічної реабілітації військовослужбовців, які мають показання, має тривати не менше 14 діб.

7. Показаннями до психологічної реабілітації є поєднання наступних двох або більше негативних ознак:
8. Перенесені безпосередньо у момент загрози короткочасні гострі реакції на ситуацію у вигляді загальмованості ("ступору") або збудження ("паніки") незалежно від наслідків виходу із вказаних станів.
9. Тривалі стани емоційної напруги – тривоги, занепокоєння, повторні переживання психотравмуючих подій і фіксація на них, у тому числі відображена в снах, у розмовах з товаришами по службі і родичами, або виявлена в ході медичного обстеження; порушення сну, що позначаються на самопочутті, працездатності і вимагають незначного медикаментозного корегування.
10. Підвищення дратівливості, невмотивованої агресивності, конфліктності, помірна зміна характерологічних особливостей і особистісних установок, що призводить до тимчасового порушення соціальної і

службової адаптації, при яких зберігаються критичне ставлення і можливість контролювати свою поведінку з боку самого військовослужбовця.

11. Вегетативні прояви, що з'являються після незначної психоемоційної напруги у вигляді: порушень серцевого ритму, коливань артеріального тиску, відчуття ознобу або жару, нападів запаморочення або головних болів, відчуття нудоти, браку повітря, непритомних станів, неприємних відчуттів в різних частинах тіла або в області внутрішніх органів з відчуттям занепокоєння за власне здоров'я (іпохондрична фіксація) без об'єктивних даних на органічну патологію.

Христенко Н. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. н., професор Зоська Я. В.

ПРИЙОМНА СІМ'Я ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

На сьогоднішній день в Україні в умовах економічної кризи, політичної і соціальної нестабільності, радикальної соціально-культурної трансформації постає проблема щодо необхідності розробки нових форм утримання та виховання дітей, які перебувають у особливо складних і дискомфортних умовах. Перш за все це стосується дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

В останні роки в нашій державі вдвічі збільшилася кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Переважна більшість цих дітей влаштовані в інтернатні заклади. Вихованці інтернатних закладів відрізняються від дітей, які виховуються в сім'ях, станом здоров'я, розвитком інтелекту й особистості в цілому, що підтверджено спеціальними психологічними дослідженнями (І. М. Дубровіна, М.І. Лисіна, А. М. Прихожан).

Дитина в державних закладах отримує комплекс освітніх, медичних, соціальних послуг, але спостерігаються значні відхилення у процесі її соціалізації, які проявляються у відсутності навичок самостійного життя, невмінні самостійно будувати стосунки у сім'ї та відкритому колективі.

Вивчення проблем влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, довело, що сімейне виховання, безперечно, виступає пріоритетною формою в Україні.

Роль сім'ї для дитини надзвичайно важлива. Батьки дають дітям життя, відповідають за догляд і виховання, беруть на себе фінансову відповідальність, мають юридичні повноваження, у тому числі на право прийняття важливих рішень від імені дітей. Батьки допомагають відчути взаємне тепло й любов, передають дітям досвід поколінь, життєві цінності та духовність, виховують дітей, задовольняють щоденні потреби, надають зразки для наслідування, поступово прищеплюють соціальні й побутові навички, необхідні у самостійному житті. Усі ці потреби життєво важливі для кожної дитини, якого б віку вона не була.

Діти повинні зростати в сім'ях рідних батьків, але коли це неможливо, альтернативою біологічній родині може слугувати інша сім'я.

В Україні існує чотири форми сімейного влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. За їх пріоритетністю перелік такий – усиновлення, опіка (піклування), прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу.

Сімейні форми влаштування забезпечують соціальний захист, захист майнових та житлових прав дитини, догляд, виховання, корекцію та компенсацію розвитку, вирішення медичних проблем, подолання психологічних травм, задоволення щоденних потреб дитини, яка залишилася без піклування батьків, дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківської опіки. Щодо формування її особистості в умовах сімейного піклування в Україні розпочато роботу по створенню інституту прийомної сім'ї.

Під час перебування дитини у прийомній сім'ї держава не тільки фінансує, а й контролює утримання і виховання дитини, надає допомогу у її розвитку, соціалізації, організовує соціальний супровід сім'ї та дитини.

Питання соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, хвилює багатьох як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. В цьому напрямку працюють відомі науковці Г. М. Бевз, А. Й. Капська, С. Мещерякова, І. В. Пєша, І. М. Трубавіна, Н. М. Комарова та інші.

Зважаючи на актуальність проблеми виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених піклування, визнання урядом України доцільності функціонування прийомних сімей, як сімейних форм опіки, визначено необхідність розгляду комплексного підходу до соціального виховання.

Ширяєв В. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. соц. н., доцент Мосаєв Ю. В.

ОСВІТА ДЛЯ ДОРОСЛИХ ЯК ФАКТОР СОЦІАЛЬНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

У сучасних умовах під впливом об'єктивних факторів, а саме: прискорення темпів розвитку суспільства, перехід до інформаційного суспільства, динамічний розвиток економіки, зростання конкуренції, скорочення сфери некваліфікованої та малокваліфікованої праці, глибокі структурні зміни у сфері зайнятості, значне розширення масштабів міжкультурної взаємодії, демографічна криза тощо, актуалізується необхідність розвитку освіти дорослих як важливого соціокультурного інституту розвитку людини та суспільства, як своєрідний механізм, що здатен стабілізувати прогресивно-поступальний розвиток суспільства.

Освіта входить до контексту людської діяльності і визначає єдність думок, почуттів і вчинків. Стан освіти суттєво визначає можливості передбачити майбутнє, і тим самим, розширити рамки вільної діяльності людини.

Наразі прийнято вважати, що доцільність освіти дорослих є загальновизнаним фактом, адже переважна більшість країн у тому чи іншому сенсі своїм технологічним, соціокультурним і економічним прогресом зобов'язані саме цьому освітньому напряму. Так само як і вектор свого подальшого соціальноекономічного зростання вони репрезентують через її розвиток. Природно, що проблема освіти дорослих існувала

завжди, оскільки люди, протягом життя за різних умов засвоювали й використовували свої знання, вміння та навички.

В ситуації загострення такої соціальної проблеми як демографічний спад, коли швидко збільшується відсоток людей пенсійного віку (у світі темпи зростання кількості людей похилого віку у два рази випереджають зростання чисельності населення), виникає проблема забезпечення їхньої соціальної адаптації, ефективного використання наявного потенціалу, створення умов для їх неперервної освіти. Слід згадати і позиції самих літніх людей, в яких упродовж багатьох років вироблявся певний стереотип, розповсюджений у суспільній свідомості: соціальні ролі людини похилого віку реалізуються переважно в сімейному приватному житті, а їх соціальна творча активність в кращому випадку з можливістю навчатись, здобувати нові знання.

Проблеми освіти дорослих з кожним роком стають все більш актуальними. У багатьох країнах розробляються національні стратегії і державні програми розвитку освіти дорослих, проявляється загальна тенденція значного розширення участі дорослих в різних формах навчання, підготовки і перепідготовки. Міжнародні організації наголошують на тому, що освіта дорослих є одним з прав людини, яке має бути забезпечене для всіх як обов'язкова умова для створення і збереження особистого статусу компетентності.

Важливим вкладом у розвиток освіти для дорослих також має стати норма закону "Про освіту" щодо сертифікації спеціалістів, яка допоможе офіційно визнавати та перезараховувати прослухані курси підвищення кваліфікації.

Освіта для дорослої людини є одним зі способів вирішення ряду важливих життєвих проблем. На кожному віковому етапі людини стикається з новим колом проблем. Для людей похилого віку це не лише проблеми матеріальні, а й проблеми психічного характеру (турбота про здоров'я та його збереження; самотність; втрата рідних і близьких людей; відсутність взаєморозуміння з боку оточуючих; організація вільного часу, тощо). Тобто, ми бачимо, що належним чином організована освіта людей похилого віку має виступати як засобом соціального захисту і психологічної стабільності, так і способом інтеграції в комунікативний і культурний простір, і розглядатися як активна діяльність, спрямована на самореалізацію особистості.

Ятченко А. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. соц. н., професор Катаєв С. Л.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЛІТНЬОГО ВІДПОЧИНКУ ДЛЯ ДІТЕЙ ПІЛЬГОВИХ КАТЕГОРІЙ ЯК МЕТОД ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Діти пільгових категорій як ніхто потребують уваги. Під час літнього періоду найкращим проявом соціальної роботи є організація відпочинку та оздоровлення таких дітей. Це не особлива педагогічна система або методика, але, перш за все, невід'ємна складова всієї життєдіяльності дитини, де гармонійно поєднуються духовно-естетичні, раціонально-пізнавальні чинники, це освоєння життя дитиною самим безпосереднім, природним чином.

Літній табір, центр, турбаза, спортмайданчик, дитячий клуб розглядаються не тільки як тимчасове місцезнаходження дитини, де він здобуває ті чи інші навички та знання, де цікаво проводить свій вільний час, але як необхідне буття, що дозволяє розкритися всім його потенційним, прихованим духовним і фізичним можливостям. У змістовній стороні цієї життєдіяльності слід особливо виділити кілька аспектів.

По-перше, оздоровча складова життя в таборі. Це оптимальний руховий режим, загартовування, збалансоване харчування, раціональний добовий розпорядок, відповідність навколишнього середовища гігієнічним нормативам, гігієнічні навички і правильний спосіб життя (в тому числі антиалкогольний і антинаркотичний).

По-друге, оздоровчий відпочинок дітей як потужний акумулятор "зарядки" і "розрядки": психічної, моральної, етичної, естетичної, фізичної. Бо в системі організованого відпочинку діє принцип спадкоємності і безперервності спілкування, виховання, що сприяє всебічному розкриттю і розвитку особистості.

Виявлені аспекти є загальними для всієї системи установ, що функціонують в період канікулярного часу. Однак відбуваються і зміни. Причини цих змін пов'язані не тільки зі сформованою ситуацією в сфері відпочинку, оздоровлення, розвитку дітей, а й обумовлені:

– принципами системи додаткової освіти;

– функціями, реалізованими дитячими заміськими центрами і таборами відпочинку дітей;

– об'єктивними умовами, пов'язаними з психолого-педагогічними особливостями перебування дитини в тимчасовому дитячому об'єднанні;

– соціальним статусом вихователів, педагогів, вожатих дитячих таборів;

– можливостями, ресурсами дитячих центрів, таборів, що надаються ними для забезпечення повноцінного відпочинку та особистісного розвитку дітей і підлітків;

– вибір шляху розвитку кожної дитини-учасника програми з урахуванням його стартових можливостей;

– діагностика і аналіз актуальних потреб дитини в ході освоєння ним і його однолітками етапів програми;

– різноманіття форм діяльності, що відбиває потреби дитини у визнанні, спілкуванні, розвитку;

– пошук ефективних способів організації життєдіяльності дитини і надання йому психолого-педагогічної підтримки з боку педагогічного колективу.

Таким чином, принципи побудови діяльності в період реалізації літніх програм логічно виходять не тільки з заздалегідь визначеного організаторами-дорослими змісту діяльності, а й проектуються "від дитини", спираючись на його провідні потреби, виходячи з особливостей культури дитинства. Реальність така, що система освіти як і раніше залишається головним організатором відпочинку та оздоровлення дітей.

Авраменко С. С.
КВНЗ "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" ЗОР, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н. Панов М. С.

ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ ПОДОЛАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ЗАНЕДБАНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ (ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ)

Найважливішим завданням освітньої політики України є формування та розвиток всебічно розвиненої, морально зрілої, духовно піднесеної та соціально активної особистості. Його вирішення не можливе без урахування закономірностей взаємодії учня молодшого шкільного віку з оточуючим світом: сім'я, школа, однолітки та ін., особливо в умовах сучасних соціальних змін, трансформації морально-ціннісних орієнтацій та прагматизації життя.

Дослідження психологічних аспектів навчання педагогічно занедбаних дітей молодшого шкільного віку як психологічної проблеми знаходиться в широкому колі досліджень розвитку особистості, її життєвого шляху та життєтворчості (Б. Ананьєв, Л. Анциферова, Б. Ломов, О. Старовойтенко, Т. Титаренко); становлення поняття духовності, духовного самовдосконалення особистості (Е. Еріксон, Ж. Руссо, Й. Песталоцці); вплив змісту навчання на розвиток учнів (Г. Костюк, Л. Смольська).

У дослідженнях, присвячених педагогічній занедбаності дитини, особлива увага дослідників спрямована на аналіз структури особистісно-орієнтованої педагогічної системи, яка має розвиток у напрямі більш повного охоплення і використання якостей психологічної структури особистості, більш технологічного представлена у змісті, формах і методах навчально-виховної роботи (В. Рибалко, Ю. Швалб); розвитку уявлень про індивідуальність людини (В. Мерлін, Б. Тєплов, В. Русалов); розглянуто особливості формування психологічних аспектів педагогічної занедбаності у межах соціалізації особистості (Т. Титаренко, Л. Сохань). Водночас, проблема педагогічної занедбаності особистості на різних вікових етапах досліджена недостатньо.

Звертаючи увагу на психічний розвиток молодшого школяра, то можна відмітити, що саме цього періоду в інтелектуальній площині позначається завершення і остаточне оформлення конкретного способу мислення і поступовий перехід до символічно-абстрактного способу мислення. Також спостерігаються зміни у настрої, пов'язані з фізіологічними перемінами у дівчат та хлопців. Деякі більш вразливі діти часом сумують, тужать, навіть плачуть, на думку дорослих без жодної причини. Не завжди ненормальна поведінка підростаючої дитини є свідченням недостатнього виховання, впертості чи нахабності. Часом така поведінка може бути виявом психічного неспокою. Серед дітей молодшого шкільного віку зростають сильні почуття групової приналежності. Як у дошкільному віці діти прив'язані до своїх батьків, так у віці пізнього дитинства вони намагаються творити свої групи. Між членами таких груп часто виникає сильна прив'язаність і взаємна лояльність. Ця, в основному позитивна, тенденція вимагає правильного втручання батьків та вчителів, бо існує також небезпека, що деякі діти можуть легко потрапити під небажаний вплив своїх більш агресивних ровесників. В цей період дитинства діти поступово засвоюють звички, котрі є необхідними, або в пізнішому віці цілеспрямовано діяти або працювати.

Успіхи та невдачі дітей у навчанні перебувають під постійним контролем учителя, батьків, вихователя групи продовженого дня та ін. На перший план в організації поведінки молодших школярів виступають вимоги школи, вчителя. Вони поширюються значною мірою і на позашкільний час (виконання дітьми домашніх завдань).

Учні по-різному реагують на вимоги вчителя. Це залежить від особливостей їхньої індивідуальної готовності до навчальної діяльності в школі. Одні поводяться цілком адекватно цим вимогам, інших вимоги гальмують і викликають у них надмірну стриманість, деякі не приймають вимог і навіть намагаються діяти всупереч їм.

Дитина в молодшому шкільному віці спрямована на інтелектуальні заняття, спорт тощо. З'являється у структурі молодших школярів его (Я) і суперего (зверх Я). Е. Еріксон також називав цей вік латентним "шкільним віком". В цьому віці формуються психологічні новоутворення: дитина оволодіває елементарними культурними навичками, навчається у школі, зростає здатність дитини до логічного мислення і самодисципліни, а також здатності до взаємозв'язку з ровесниками у відповідності до встановлених правил. Молодший школяр поступово оволодіває способами керування увагою, пам'ятю, мисленням тощо. З'являється внутрішнє прагнення до навчання і успіхів у ньому. У дітей цього віку з'являється любов до праці. Діти намагаються дізнатися, що із чого одержується і як воно діє. Інтерес до цього має підкріплюватися і задовольнятися оточуючими людьми.

Антоненко І. Ю.
КВНЗ "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" ЗОР, м. Запоріжжя

ПСИХОСЕМАНТИЧНА СТРУКТУРА КАРТИНИ СВІТУ СТУДЕНТА В ОСВІТНЬО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ

Картина світу сучасного студента є індикатором суб'єктивної значущості змін у суспільстві, що відображається у способі життя і безпосередньому впливі на розвиток самосвідомості, на особливості поведінки і вибір професійної діяльності особистості, на формування соціально значущих стереотипів у суспільстві.

Світосприйняття зрілої професійно й особистісно людини відрізняється від картини світу студента, для якої характерна змінюваність і гнучкість в активності пізнання світу, засвоєнні нових інформаційних

технологій, нових форм соціально-економічного та культурного життя, стильових особливостей спілкування і поведінки.

Для вивчення генезису картини світу студентів необхідно систематизувати:

- образи світу особистості як такої;
- переходи до усвідомлення проблемних зон;
- способи позбавлення від неусвідомленого впливу;
- можливості реструктурувати і здійснювати внутрішню регуляції уявлень про об'єктивну дійсність;
- засоби конструктивного подолання особистісної та професійної дезадаптації;
- умови гармонізації світосприйняття у процесі навчання у ВНЗ.

Системність картини світу має такі ознаки:

1. Окремі образи світу – "Я", "Предметний світ", "Інші" – не створюють разом повноту і досконалість картини світу.
2. Жоден образ не змінює цілісність картини світу.
3. Взаємозв'язок складових картини світу упорядковані в особливу структуру, яка визначає поведінку системи загалом.
4. Взаємозв'язок картини світу і середовища має регуляторний для середовища та системи характер.
5. Будь-який образ світу може бути одночасно складовою системи і містити у собі інші системи (когнітивні, емоційні та поведінкові).

Чинники, що забезпечують готовність людини діяти певним чином, є смисловими установками, а отже, основними складовими картини світу. Так, образи "Я", "Інший", "Предметний світ" розуміють як смислові установки людини щодо себе, інших людей, навколишньої дійсності.

Образи студента "Я", "Інший", "Предметний світ" динамічні і постійно розвиваються. Вони змінюються не детально, а зі зміною пріоритетів у структурі образу якісно змінюється картина світу загалом.

Основними складовими образу "Я" в освітньо-реабілітаційному просторі є: мотиваційно-ціннісні – "Мої цілі", "Мої цінності", "Мій ідеал", "Моя самооцінка"; особистісно-характерологічні – "Мій характер", "Моя зовнішність"; професійні – "Я професіонал", "Я фахівець-початківець"; компонент "Мої здібності". Образи "Інший" передбачає відображення певної людини в свідомості студента: професійні – "Студент", "Викладач", "Асистент", "Реабілітолог", "Науковець", "Учитель у школі"; особистісні – "Родина", "Запорожець", "Українець", "Дівчина", "Юнак". Образ "Предметний світ" містить узагальнені поняття основної та суттєвих сторін життя студента в освітньо-реабілітаційному просторі: "Кошти", "Здоров'я", "Держава", "Освіта", "Інформаційні технології", "Мова", "Людина" та ін.

Визначивши особливості розвитку картини світу студента в умовах освітньо-реабілітаційного простору та її складових, можна створити спеціальну програму психологічного супроводу особистісного та професійного зростання студентів, забезпечивши гармонізацію становлення студентів під час навчання у ВНЗ.

Батагова В. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. психол. н., професор Зарицька В. В.

ВПЛИВ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН НА МІЖОСОБИСТІСНІ ВЗАЄМИНИ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що досвід міжособистісних взаємин з іншими людьми, дорослими або ровесниками, є фундаментом для розвитку особистості дитини, становленням її самопізнання.

Проблема міжособистісних стосунків дітей з ровесниками достатньо детально вивчалась такими вченими як В. Абрамєнкова, І. Дубровіна, М. Лісіна, В. Мухіна, Я. Коломинський, А. Прихожан, О. Смірнова, В. Утробіна, Д. Фельдштейн та ін.)

Міжособистісні взаємини – це соціально-психологічний феномен, який неминуче виникає в процесі спілкування і стосується всіх сфер людського суспільства. Міжособистісні взаємини – це сукупність об'єктивних зв'язків та взаємодій між особистостями, які належать до певного класу. Характерною ознакою міжособистісних взаємин є їх емоційне забарвлення.

Міжособистісні взаємини виникають в процесі спільної діяльності, а з часом набувають відносно самостійний характер.

В. Абраменкова розкриває багатомірний характер відносин в дитячій групі, вважаючи, що стосунки мають рівневу організацію функціонально-рольових, емоційно-оціночних і особистісно-смислових зв'язків між дітьми. Функціонально-рольові стосунки представлені в вигляді ролей, норм, цінностей, властивих даній культурі. Ці стосунки зафіксовані в специфічних для даної культури сферах соціальної життєдіяльності дітей: трудовій (самообслуговування), навчальній і ігровій. Емоційно-оціночні стосунки проявляються в симпатії і антипатії, дружбі, прив'язаності. Головна функція – здійснення корекції поведінки ровесника у відповідності з "знаючими" нормами спільної діяльності. Якщо ровесник слідує цим нормам, то він оцінюється позитивно, якщо відходить від них, то виникають скарги дорослому, направлені бажанням дитини підтвердити норму. Формування особистісно-смислових відносин обумовлене переосмисленням в ході спільної діяльності соціальної позиції дитини. Це відносини, при яких мотив одного суб'єкта набуває для діючого з ним іншого суб'єкта особистісний сенс "значення – для – мене".

Спілкування та відносини з ровесниками та батьками досліджувались в основному в межах навчальної діяльності, як ефективний засіб її організації.

Молодший шкільний вік – це вік досить помітного формування особистості. Молодшим шкільним віком вважають вік дітей приблизно від 7 до 10–11 років, що відповідає період навчання у початкових класах.

В молодшому шкільному віці з'являються важливі психологічні новоутворення в пізнавальній сфері дитини. Пам'ять набуває яскраво вираженого пізнавального характеру. В цьому ж віці іде інтенсивне формування прийомів запам'ятовування. В області сприйняття відбувається перехід від мимовільного сприйняття дитини – дошкільника до цілеспрямованого спостереження за об'єктом. Діти можуть вже не тільки розглядати предмет, але й керувати своїм сприйняттям. В цьому віці формується мимовільна увага, тобто здатність зосередитись на речах які мало цікавлять. Емоційні переживання набувають більш загальний характер. Найбільш суттєві зміни можна спостерігати в області мислення, яке набуває абстрактний і загальний характер.

Навчальна діяльність сприяє розвитку волі. Розуміння себе і своїх особистих змін, які виникають в результаті навчальної діяльності, не обмежується рамками навчання і розповсюджуються на самі різні сфери життєдіяльності молодшого школяра, в тому числі і на сферу відносин з іншими людьми. Розуміння себе, своїх взаємин з оточуючими, внутрішнє обговорення основних своїх дій, розвиток рефлексії є одними із важливих новоутворень, що формуються у молодшого школяра. Тож в зв'язку з цим, особливо важливо з'ясувати, в чому проявляється і як функціонує рефлексія в міжособистісній сфері відносин.

Таким чином, в процесі навчальної діяльності розвиваються основні психологічні новоутворення молодшого шкільного віку: довільність психічних процесів, внутрішній план дій, уміння організовувати навчальну діяльність, рефлексія. У молодшому шкільному віці всі ці новоутворення ще недостатньо сформовані, однак завдяки їм психіка дитини досягає необхідного для навчання в середній школі рівня розвитку.

Бондаренко О. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Гришина Т. А.

АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ВИДІВ МИСТЕЦТВА. ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ

Початок XXI століття захопив людство прогресом науки та техніки, новітніми інформаційними технологіями, а разом з ними й стресами, болем, страхом за майбутнє наше й наших дітей. Все вищевказане приводить суспільство до розуміння того, що тільки у дитинстві закладаються основи, а найбільш цінний його здобуток – це психічне здоров'я дитини, її неповторний індивідуально-творчий потенціал. Сучасне суспільство все більше потребує творчої особистості, яка має високий рівень адаптації і самореалізації, проектує своє майбутнє, свій шлях, ставить перед собою чіткі завдання самовиховання, самовдосконалення та самоосвіти.

Арт-терапія – один з найм'якших і у той же час глибоких методів в арсеналі психологів і психотерапевтів. Малюючи, займаючись ліпленням або описуючи в літературній формі свою проблему або настрій, ви неначе одержуєте закодоване послання від самих себе, з власної підсвідомості.

Сучасна арт-терапія в коловороті нашого стрімкого часу здатна задовольнити душевні потреби, і вирішити найрізноманітніші проблеми. Адже у прадавні часи усі люди займалися мистецтвом щодня. Засівали поле – співали, білили хату – розмальовували стіни, довгими зимовими вечорами створювали мереживні казки усією родиною. Однак ті часи залишилися далеко в минулому.

Арт-терапія – це лікування за допомогою залучення дитини до мистецтв. При цьому дитина навчається спілкуватися з навколишнім світом на рівні екосистеми, використовуючи образотворчі, рухові та звукові засоби. Вона дає змогу самостійно висловлювати свої почуття, потреби та мотивацію своєї поведінки, діяльності і спілкування, необхідні для її повноцінного розвитку та пристосування ності дитина може "виплеснути" негативне та поділитися позитивними емоціями.

Головна мета арт-терапії – допомогти особі саморозкритися. Другим фактором є екологічність арт-терапії, її безпечність. Людина може не озвучувати свої проблеми, а виконуючи які-небудь дії, починає сама їх вирішувати до навколишнього середовища. Через малюнок або інший вид творчої діяльності.

Отже арт-терапія допомагає людині повернутися до призабутої радості самовираження, самопізнання, самостворення, дарує незабутні враження й відчуття, наснажує на віру в себе, активізує внутрішній потенціал особистості й осяює нові шляхи вирішення існуючих проблем. Використовуючи танець, малюнок, ліплення, музику, прозу, поезію, театр, ми можемо пізнавати хвилюючі життєві переживання, почуття й фантазії. Власне мистецтво відкриває витоки натхнення, ініціює творче зростання людини і зцілює її душевні рани.

Таким чином, кожен вид мистецтва несе в собі потенційні можливості навчання тим чи іншим творчим навичкам, формування і розвиток якостей необхідних для творчої особистості. Мистецтво – це, по суті, самопізнання людини в різних сенсах її буття і соціально-політичному, соціальному, національному, психологічному тощо. Кожен народ пізнає себе через своє мистецтво, людство і історію мистецтв.

Борисенко В. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. психол. н., професор Зарицька В. В.

ПРОГРАМА ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ СОЦІОНОМІЧНОГО НАПРЯМУ

Підвищення рівня емоційної компетентності студентів досягається поєднанням теоретичних знань і практичних вправ, спрямованих на активізацію процесів специфічної і неспецифічної активності особистості та використаних нею технік, які вимагають свідомої самореалізації емоцій, що приводить до формування цілісного бажання емоційного стану особистості, що і визначає її емоційну компетентність. Професії соціономічного напряму, для яких властиві міжособистісна взаємодія, потребують від фахівців здатності розуміти внутрішній світ свій і оточуючих їх людей, встановлювати з ними ділові та емоційні контакти, організовувати їх індивідуальну та спільну роботу. Для успішної професійної діяльності майбутніх фахівців соціономічного напряму повинна бути сформована на належному рівні емоційна компетентність ще у студентські роки.

Передумовами ефективного формування емоційності студентів заявленого вище непряму нами визначені такі: положення про те, що в центрі уваги навчального процесу студентів є їх фахова підготовка; вибір викладачами конструктивного стилю мотиваційно-смислової регуляції навчального процесу викладачами; основними напрямками формування емоційної компетентності студентів є: орієнтація на привабливість результатів; включення в усі сфери діяльності студентів максимально можливих захисних реакцій; орієнтація на професійно важливі принципи, до яких відносяться: загальні: адекватне оцінювання, проектування, конструювання, апробація, реалізація; професійно спрямовані: позитивні: позитивне сприйняття реальних результатів, створення позитивного мікроклімату, адекватне самооцінювання власних результатів, зворотній зв'язок, послідовність, наступність, динамічність, поліфункціональність, перспективність, вільний вибір місця і змісту роботи, співробітництво. Спираючись на вище використання передумови фахівці соціономічного напряму реально здатні виконувати такі професійно важливі завдання, як: актуалізація наявних знань і умінь; розвиток особистісних якостей; формування професійно важливих умінь, ознайомлення з основними видами і типами соціальних закладів; поглиблення і удосконалення теоретичних знань; пошук проектів розв'язання проблеми; застосування новітніх технологій у конкретних умовах; засвоєння сучасних технологічних технік; створення умов для розвитку здібностей та самореалізації студентів; розвиток навичок професійної рефлексії; збереження позитивних стосунків з оточуючими; формування творчого і дослідницького підходів до професійної діяльності.

Програма формування емоційної компетентності включає процес самопізнання на основі самодіагностики, самоаналізу, самовідношення які трансформуються у самоусвідомлення. самоусвідомлення спонукає особистість до чіткого визначення Я – концепції, самооцінки, які виступають сполученням когнітивних і емоційних уявлень про властивості своєї особистості, що виражаються у самостимуляції, самореалізації, самопрезентації, самопрограмування. Програма складається з чотирьох розділів у відповідності до визначеної нами її структури; до якої входять чотири компоненти, що містять по чотири основних здатності. Кожний компонент програми включає вісім занять, що в сукупності становить 32 заняття. Усі заняття побудовані із теоретичної і практичної Частини, містять підсумкову частину і домашні завдання; проводились два рази на тиждень; кожне наступне заняття доповнювало і поглиблювало попереднє, що в сукупності дало можливість сформувати у студентів належний рівень емоційної компетентності і усвідомити її значущість у професійній діяльності фахівців соціономічного напряму.

Бут К. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. психол. н., професор Зарицька В. В.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Вихователь – це високо досвідчена моральна людина, здатна вирішувати різні задачі, приймати самостійні відповідальні рішення, прогнозуючи результати своєї діяльності. Сучасний вихователь повинен мати підготовку нової формації, бути здатним до творчої реалізації освітніх програм, використання інноваційних технологій, бути готовим до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з вихованцями й формування активної, креативної особистості. Вихователь є основним організатором виховної роботи, так як своєю поведінкою він впливає на дітей, показуючи приклад взаємодії з оточуючими. Від нього залежить розвиток особистості та пізнавальних процесів дітей, їх здоров'я та підготованість до школи. Вихователь повинен бути інтелектуально та морально підготованим до роботи з дітьми.

Основною метою професійної діяльності вихователя стає особистісний розвиток дитини, її позитивна соціалізація. Повага до особистості дитини, створення емоційного комфорту, заохочення самостійності, індивідуальний підхід до дітей стають головними умовами діяльності вихователів. Вихователі повинні надавати дітям можливість проявляти себе, реалізовувати свої можливості та здібності.

Професійні функції вихователя спрямовані як на розвиток дитини, так і на розвиток себе. Це такі, як: освітня, виховна, розвиваюча, нормативна, навчальна, комунікативна, інформаційна, рефлексивна, організаторська та корекційна функція. Усі вони взаємопов'язані між собою.

Особливості професії вихователя можна систематизувати таким чином:

– об'єктом професійної діяльності вихователя є дитина, яка постійно розвивається та змінюється. Вихователь враховує особливості кожної дитини, для того, щоб вона стала активним учасником виховного процесу;

– професійна діяльність вихователя носить колективний характер, коли вихованням займається не один працівник, а декілька одразу;

– професійна діяльність вихователя відбувається в соціальному середовищі. Окрім нього на дитину впливають ще й батьки та однолітки. Тому вихователю потрібно відсіювати у дитини отриману негативну інформацію;

– вихователь результати своєї професійної діяльності зможе дізнатись лише через декілька років, коли буде видно чи виправдила надії дитина чи ні;

– вихователь не має права на помилку, адже вона може проявитись уже в дорослому житті вихованця у вигляді невдач чи розчарувань;

– особливістю професії вихователя є повага до особистості дитини, любов до людей, бажання допомогти іншим;

– вихователь не тільки виховує та навчає дітей, а ще й постійно виховує та навчає самого себе, постійно росте та самовдосконалюється;

– вихователь не тільки навчає дитину, а ще й дає можливість їй самій оволодівати необхідними знаннями та уміннями, створює для цього певні умови.

Психологічні особливості роботи вихователя з дітьми спрямовані на виявлення особливостей протікання їхньої адаптації; створення умов, що сприяють охороні та зміцненню здоров'я; забезпечення їхнього

позитивного емоційного стану; формування адекватних форм спілкування; організацію їх поведінки; створення умов, що викликають пізнавальну активність.

Вихователі серед усіх соціономічних професій найбільше схильні до професійного вигорання. Це пояснюється тим, що робота вихователів відрізняється високою емоційною напругою. Здатність до переживання, співпереживання та співчуття є одними із професійно важливих якостей вихователя. Саме такі особливості і можуть посприяти формуванню психічного та емоційного вигорання.

Вихователь є центральною фігурою у навчально-виховному процесі і від ефективності його роботи залежить подальший розвиток дитини, тому він має чітко дотримуватись своїх прав та обов'язків.

Васил'єва Т. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Ковтун Р. А.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ПРОФЕСІОНАЛА

Проблема особистісного та професійного розвитку людини завжди була актуальна в психологічній науці. Сьогодні особливої актуальності набувають питання формування професіоналізму які пов'язані з тим, що високий рівень конкурентоспроможності – найважливіша вимога сучасного суспільства до майбутнього фахівця будь-якої професії.

Сучасні зміни в суспільстві, поступовий перехід до постіндустріального інформаційного суспільства ведуть до підвищення вимог до професійної підготовки фахівців. Уточнення, розвиток і розв'язання проблеми формування особистості професіонала є особливо важливим в контексті впровадження компетентнісного підходу до змісту сучасної освіти. Уявлення про важливі (ключові) компетентності, що мають надпредметний, міждисциплінарний характер, в загальному вигляді означає відповідність особистісних рис людини загальним вимогам і можливостям, що пред'являються до фахівця сучасною сферою життєдіяльності.

Інтерес до проблеми формування особистості професіонала посилився останнім часом з розвитком гуманістичних тенденцій у вирішенні завдань науково-технічного прогресу, педагогіці і психології, у суспільстві в цілому. На думку В. Бодрова, особлива увага до проблеми формування особистості професіонала пов'язана з постановкою питань про зв'язок особистісних якостей та особливостей їх розвитку з питаннями придатності людини до трудової діяльності, з можливостями оцінки і прогнозування цього процесу.

Головним інтенсивним фактором розвитку постіндустріального суспільства є людський капітал – професіонали, високоосвічені люди, наука і знання у всіх видах економічної та інноваційної діяльності. У соціальному плані йдеться про стан і результативність освіти, що визначаються показниками його відповідності потребам та очікуванням суспільства (держави і різних соціальних груп) у досягненні соціальної компетентності, розвитку громадянських, професійних і особистісних якостей.

В сучасних умовах професійна освіта наповнюється новим змістом і орієнтація майбутнього фахівця на розвиток творчих здібностей і саморозвиток особистості набуває професійно ціннісний зміст, а професійна спрямованість навчання по перше, в соціальній освіті передбачає міждисциплінарну інтеграцію. Основні завдання педагогічної психології, психології праці, професійної педагогіки, акмеології та інших вимагають розробки засад процесу професійної підготовки фахівців тих професій, які найбільшим попитом в сучасному суспільстві. Однією з таких професій, є соціальна робота. Соціальна робота відносно недавно створена в Україні професія і наукова дисципліна є інтегрованим універсальниим видом діяльності, мета якого – задовольнити соціально гарантовані групові та особистісні інтереси і потреби різних (насамперед, соціально вразливих) верств населення.

Тим часом у підготовці сучасного соціального працівника відсутня цілеспрямована інтеграція навчальних дисциплін і рефлексивних інтерактивних методів навчання майбутніх фахівців.

Актуальність дослідження даної проблеми так само підкреслюється існуючими протиріччями між зростаючою потребою суспільства в компетентних фахівцях, що володіють не тільки високим рівнем практичних умінь і навичок, а й відповідними професійними особистісними якостями і недостатньою розробленістю умов і методів ефективного їх формування; необхідністю формування критеріїв, показників і рівнів сформованості професійно важливих якостей особистості соціального працівника; сталими вимогами до підготовки майбутнього соціального працівника до практичної діяльності та відсутністю методичного забезпечення даного процесу в умовах неперервної професійної освіти.

Вишняк Н. В.
КВНЗ "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" ЗОР, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н. Панов М. С.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ОБДАРОВАНОСТІ У ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ (ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ)

Проблема аутизму та аутистичних розладів для українського і світового суспільства не є новою. Питання аутизму почало досліджуватись ще у 1867 р., коли Г. Моцлі вперше описав цей розлад, а в 1911 р. швейцарський психіатр Е. Блейлер вперше застосував термін аутизм для позначення егоцентричного мислення при шизофренії [4]. Перший опис раннього дитячого аутизму (РДА) належить Лео Канеру, який у 1943 році узагальнив п'ятирічні дані спостережень за розвитком групи "аномальних" дітей. У 1944 році австрійський психіатр Ганс Аспергер описує "високо функціональний аутизм". Багато українських і зарубіжних вчених (Ф. Аппе Е. Р. Баєнська, С. Барон-Коуен, К. С. Лебединська, М. М. Люблінг, О. С. Нікольска, Т. Пітерс, Д. Шульженко та ін.) продовжують вивчати аутизм і сьогодні. Хоча протягом двох століть і проведено безліч досліджень, але науковці досі не дійшли до єдиного висновку, що ж є основою патогенезу цього розладу. За даними американських центрів з контролю та попередженню захворювань (U. S. Centers for

Disease Control and Prevention) станом на 2012 р. кожна 88-а дитина у Америці має аутизм, що на 23% більше, ніж у 2010 р., та на 78% вище даних 2000 р. [3]. В той же час статистика по РФ, за даними

Н. В. Базиман вказує на те, що дітей-аутистів стає дедалі більше (1 аутист на 1000 дітей) [1,2]. Автор пише: "якщо говорити про розлади аутистичного спектру у дітей шкільного віку, то їх кількість складає 0,6–1% від загальної кількості школярів" [там само, с. 176]. Оскільки в Україні не існує загальної статистики, яка б відображала реальну кількість дітей та дорослих людей, що мають розлади спектру аутизму, то ми вирішили базуватися на даних епідеміологічних досліджень (сукупності випадків на певній території в певний час), зробивши огляд поширеності аутизму у нашому місті – Кривому Розі. Так, за статистичними даними Запорізького психоневрологічного диспансеру, спостерігається зростання кількості випадків РДА за роками: у 2009 р. на обліку перебувало 34 дитини з РДА, у 2014 р. – 42, в 2015 р. – 45 дітей, в 2016 р. – 49, 2017 р. – 45. Як бачимо, з кожним роком стає все більше дітей, які мають цей розлад. Через таку поширеність постає питання про прийняття суспільством таких особливих дітей. Чи не сприймається їхня специфічна індивідуальність з точки зору гандикапу хвороби, яку треба вилікувати будь що? Чи не позбавлені ці особливі діти можливості розвивати свої здібності і в подальшому називатись обдарованими?

Список використаних джерел

1. Базиман Н. В. Значення музикотерапії для розвитку мовлення у дітей з аутистичними порушеннями / Н. В. Базиман, О. В. Мороз // Журнал "Логопедія" № 3, 2013. – С. 3-8

2. Базима Н. В. Особливості протікання етапів мовленнєвої діяльності у дітей з аутистичними порушеннями / Н. В. Базима // Актуальні питання корекційної освіти Вип. 3, 2012. – С. 290-297

3. Островська К. Особливості психологічної діагностики аутичних дітей у системі психологічного супроводу в умовах дошкільної установи [Електронний ресурс] / К. Островська, Х. Качмарик // Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vird_2013_29_31

4. Смерун Ю. А. Відповідність архітектурного простору психосоматичним особливостям дітей аутистів / Ю. А. Смерун, Т. В. Русевич // Архітектурний вісник, 2013. – С. 140-145

Віхляєва Я. Є.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Гришина Т. А.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Сьогодні в Україні відбуваються серйозні зміни умов формування особистості. Особистість – це сутність людини, найголовніше в ній, що відрізняє людський вид від всіх інших біологічних видів. Людина стає особистістю в процесі соціалізації, тобто в результаті включення індивіда в соціальні відносини. Соціалізація здійснюється шляхом засвоєння індивідом соціального досвіду і відтворення його в своїй діяльності. Процес соціалізації є історично обумовленим, у результаті нього формуються риси особистості, необхідні їй для життєдіяльності в суспільстві. Суть соціалізації полягає в поєднанні пристосування й відокремлення людини в умовах конкретного суспільства.

Величезний внесок у вивчення процесу соціалізації внесли Б. Скіннер, Дж. Уотсон, Ф. Р. Гіддінгс, Р. Тард, Т. Парсонс та інші. У соціальній психології представлені різні підходи до розуміння соціалізації. Процес соціалізації може розглядатися як інтеріоризація соціальних норм, тобто вони стають внутрішніми для індивіда в тому сенсі, що вони більш не нав'язуються за допомогою зовнішньої регуляції, а накладаються індивідом на самого себе, стають частиною його "Я". В результаті у індивіда формується потреба дотримуватися соціальних норм. Крім того, соціалізація може розумітися як важливий елемент соціальної взаємодії.

Соціалізація – це комплексний процес засвоєння індивідом певної системи знань, норм і цінностей, які дозволяють йому бути повноправним членом суспільності. Соціалізація виступає одним із основоположних соціальних процесів, що забезпечує існування людини в середині суспільства. Соціалізація являє собою процес входження людини в суспільство, включення її в соціальні зв'язки та інтеграції з метою встановлення її соціальності.

Соціалізація – це процес розвитку людини від індивідуального до соціального під безпосереднім чи опосередкованим впливом таких факторів соціального середовища, як сукупність ролей і соціальних статусів, соціальні спільноти, в межах яких індивід може реалізувати певні соціальні ролі й набути конкретного статусу. Спрощеним є трактування соціалізації як одномірного, односпрямованого процесу дії соціальних факторів на конкретну людину, де індивіду відводиться пасивна роль об'єкта впливу.

Проблема полягає в тому, на певному етапі розвитку суспільство в своїй соціальній діяльності вже не встигає справлятися з соціальними завданням, не встигає за швидкістю соціальних змін. Сьогодні потрібні інші соціальні орієнтири, засоби і методи, що враховують нові соціальні умови, щоб соціалізація особистості було успішною.

Тому, одна з задач соціалізації – це формування норм моралі, норм співжиття у сучасному соціальному суспільстві, норм поведінки та життєво-важливих цінностей. Процес соціалізації формує життєві цінності, а ціннісні уявлення є одним з важливих мотиваційних джерел діяльності людини у різноманітних сферах суспільного життя. Будучи узагальненими цінностями й засобами їх досягнення, цінності виконують роль фундаментальних норм. Система цінностей утворює внутрішній стержень культури, духовну гармонію потреб та інтересів індивідів і соціальних спільнот. Соціально-психологічний підхід до визначення цінностей полягає не у розгляді ціннісної системи суспільства як зовнішньої стосовно до людини сукупності норм і правил, а в аналізі соціально зумовленого характеру прийняття цінностей особистістю.

Водяних І. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Ковтун Р. А.

ПОНЯТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ТА ЇЇ ВИДИ

Дослідження проблеми розвитку професійної компетентності і її різних видів у психології займає особливе місце, тому що професійна компетентність є головною складовою частиною професіоналізму особистості і діяльності, важливою умовою становлення професіонала.

У науці компетентність (competentia – приналежність по праву) – характеристика володіння знаннями, що дозволяють судити про що-небудь, висловлюючи вагому, авторитетну думку, поінформованість, авторитетність у визначеній області. Існує і ще один аспект трактування цього поняття – це законно прийнята здатність авторитетної особи чинити визначені акти чи дії в конкретних умовах, коло повноважень. Тому компетентний (competens – приналежний, відповідний, здатний) – це знаючий у визначеній області фахівець, що має право по своїх знаннях і повноваженнях робити чи вирішувати що-небудь, судити про що-небудь, має право вирішувати питання як підвідомчий.

З психологічної точки зору в змісті даних визначень проглядається ряд взаємозалежних особливостей, що і обумовлюють якісні характеристики цієї властивості особистості.

Перша характеристика професійної компетентності називається гностичною чи когнітивною, вона відображає наявність необхідних професійних знань. Їхній обсяг і рівень і є головною характеристикою компетентності. Друга – регулятивна, що дозволяє використовувати наявні професійні знання для рішення професійних завдань. Очевидно, що регулятивний компонент містить у собі проектувальну і конструктивну складові, що виявляються в умінні прогнозувати і приймати ефективні рішення. Третя – рефлексивна-статусна, що дає право за рахунок визнання авторитетності діяти певним чином. Четверта – це нормативна характеристика, що відображає коло повноважень, професійну сферу. Нарешті, п'ята є комунікативною характеристикою, тому що поповнення знань чи практична діяльність завжди здійснюється в процесі спілкування чи взаємодії.

Професійна компетентність є узагальнюючою психологічною категорією. Вона містить різні взаємозалежні компоненти. Якщо дана діяльність відноситься до класів "людина – людина", "людина – колектив", "людина – великі соціальні групи", її особливим видом є психологічна компетентність, що без перебільшення є стрижневою складовою частиною професійної компетентності і що включає: соціально-перцептивну компетентність, соціально-психологічну, аутопсихологічну, комунікативну та психолого-педагогічну компетентність. Дані види психологічної компетентності, а також умови, фактори і технології їхнього розвитку стали об'єктами прикладних психологічних досліджень.

Соціально-перцептивна компетентність розглядається як система емоційно-почуттєвого й інтелектуального сприйняття, розуміння й оцінки соціальних суб'єктів у діяльності і спілкуванні. Аутопсихологічна компетентність розглядається як готовність і здатність особистості до цілеспрямованої психічної роботі зі зміни властивостей особистості, її поведінки, діяльності і відносин убік прогресивного індивідуально-професійного розвитку.

Рефлексивна компетентність – це професійна властивість особистості, що виявляється в ефективному здійсненні рефлексивних процесів, реалізації рефлексивних здібностей, що прискорює процеси індивідуально-професійного розвитку, підвищує креативність діяльності. Конфліктологічна компетентність розглядається як когнітивно-регулятивна підструктура професіоналізму особистості і діяльності, що дозволяє передбачати конфлікти, вирішувати їх на справедливій основі, впливати на конфліктуючі сторони з метою зниження негативних наслідків конфліктів.

Водяних О. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Ковтун Р. А.

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ КЕРІВНИКІВ ЗІ ШКІЛЬНИМИ ПСИХОЛОГАМИ

Аналіз проблеми взаємодії керівників загальноосвітніх шкіл зі шкільною психологічною службою, на наш погляд, передбачає визначення психологічної сутності поняття "взаємодія". В основі взаємодії лежить процес безпосереднього або опосередкованого впливу суб'єктів (об'єктів) один на одного, що породжує їх взаємну обумовленість і зв'язок, забезпечує внесок кожного в спільний результат, тобто "обмін діями".

Управлінську взаємодію визначають як вид відносин учасників управлінського процесу, який ґрунтується на взаємообумовлених діях партнерів у процесі досягнення спільної мети. Сутність взаємодії управлінців зі шкільними психологами зумовлена наступними проблемами.

По-перше, подвійним підпорядкуванням психолога (директору школи – за формальними показниками виконання посадових обов'язків, а за змістом – керівникам центрів психологічної служби вищих (міського, районного, обласного та всеукраїнського) рівнів. Управлінська взаємодія реалізується в процесі управлінського спілкування, яке здійснюється в особливих умовах існування в одного партнерів по спілкуванню владних повноважень по відношенню до іншого партнера.

По-друге, управлінська взаємодія можлива за умови чіткого розподілу функцій керівництва та виконання завдань, звідси виникає проблема взаємодії керівника та шкільного психолога: "розмитість" посадових інструкцій шкільного психолога.

Керівники загальноосвітніх навчальних закладів розуміють необхідність участі психолога у шкільному процесі. Усе чіткіше виокремлюються конкретні задачі, вирішення яких очікують від шкільного психолога. У функції шкільного психолога входять: психологічне просвітництво, психологічна профілактика, психологічна діагностика, психологічна корекція, консультативна діяльність, складання психолого-педагогічної характеристики дитини.

По-третє, керівник загальноосвітнім навчального закладу часто недостатньо обізнаний щодо завдань психологічної служби в системі освіти (в силу чого управлінець вимагає дій, що не відповідають посадовим обов'язкам психолога, а не, скажімо, заступнику директора з виховної роботи водночас, не делегуючи їм відповідних владних повноважень, що може спричинити конфліктну ситуацію.

По-четверте, проблеми взаємодії керівника ЗНЗ та шкільного психолога зумовлені впливом особистих стосунків між ними, опосередкованістю взаємодії тоном міжособистісних стосунків. Тобто, ефективність управлінської взаємодії між управлінцем та психологом часто залежить від прийняття й урахування психологічних характеристик керівника та психолога (особистісних властивостей, соціального інтелекту, згуртованості, індивідуального стилю діяльності).

По-п'яте, існує суперечність між необхідністю нового типу управлінської взаємодії на партнерських засадах і існуючими стереотипами та механізмами такої взаємодії в межах авторитарно-бюрократичної системи, яка була поширена в освітній галузі в минулому. Йдеться про необхідність зсуву у традиційних рольових стереотипах (адміністратор) до принципово нових ролей (стратег, маркетолог), відходу від уникання відповідальності за розвиток шкільних психологів, педагогів до стимулювання їхньої відповідальності за власний розвиток, до активного пошуку управлінцями зворотного зв'язку від шкільного психолога, відкритого обговорення якості виконання завдань та компетентності персоналу тощо.

Отже, розв'язання цих проблем можливе за умови психологічної підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів до взаємодії зі шкільною психологічною службою.

Глушкова В. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Гришина Т. А.

ПСИХОЛОГІЯ ПРИЙНЯТТЯ ЖИТТЄВИХ РІШЕНЬ ОСОБИСТІСТЮ ЯК ФЕНОМЕН

Прийняття рішень особистістю завжди було і залишається актуальною проблемою для вчених різних галузей знань. Психологія займає серед них одне з визначних місць, оскільки прийняття рішень як суб'єктивний вибір особистості, найяскравіше виявляє її особливості, здібності і можливості, впливаючи на зміну різних ситуацій, формуючи активну життєву позицію, визначаючи вибір оптимального шляху становлення. В той же час, соціокультурні трансформації в суспільстві, з одного боку, вимагають від особистості унікальної здатності здійснювати вибір в украй складних умовах.

До таких умов відносяться висока відповідальність вибору, необхідність обліку великої кількості важко порівнянних чинників, неявних, неструктурованих альтернатив, в ситуаціях високої невизначеності, при значних емоційних навантаженнях на психіку, в умовах дефіциту часу і прогнозу можливих наслідків і так далі. З іншого боку, виникає необхідність в детальному вивченні особи, що приймає життєве рішення в умовах нестабільності соціуму і направляє свою активність на самореалізацію, самоактуалізацію, на перетворення себе та навколишнього світу.

Актуальність розробки проблеми прийняття рішень особистістю викликана також чисто науковими інтересами, які полягають в систематизації і узагальненні існуючих в психології великої кількості підходів і теорій ухвалення рішень; необхідністю розробки Концепції особистості, яка приймає життєве рішення, пошуком її психологічних ресурсів, детермінант і тому подібне. Якщо врахувати, що ухвалення рішень має визначальне значення для організації поведінки суб'єкта в цілому, для забезпечення ефективності індивідуальної і загальної діяльності, то стає зрозумілим фундаментальний характер цієї проблеми для сучасної психології. Від рівня її розробки залежить рішення цілого комплексу як теоретичних, так і прикладних психологічних проблем. Прийняття рішень в науці розглядається як етап переробки інформації в системі цілеспрямованої діяльності людини і найбільш узагальнено визначається як формування і вибір дій і операцій (А. Асмолов, Г. Гольдштейн, А. Карпов, С. Максименко, П. Ощепков, С. Рубінштейн, В. Шадриков, R. Ackoff, F. Emery, W. James та інш.).

Використання поняття "Прийняття рішень" характерне для представників різних концепцій і напрямів дослідження позначеної проблеми у філософії, соціології, педагогіці, економіці, математиці і тому подібне, що виявляє міждисциплінарність феномену, що вивчається. В той же час, незважаючи на значну актуальність цієї проблеми у вітчизняній (Г. Бал, М. Грот, С. Максименко, В. Моляко та інш.) і зарубіжній психології (М. Бахтин, А. Брушлинський, Ф. Василюк, А. Карпов, Т. Корнілова, Д. Леонтьев, О. Тихомиров), результати дослідження феномену "прийняття життєвих рішень особистістю" із-за своєї складності і багатоаспектності, представлені незначною кількістю.

Саме тому своєчасність розробки цієї проблеми викликана: по-перше, сучасними складними соціокультурними перетвореннями в суспільстві, що пред'являють особливі вимоги до прийняття життєвих рішень особистістю. По-друге, необхідністю теоретичного узагальнення напрацювань з цієї проблеми, в систематизації і структуризації існуючих в психології підходів і теорій ухвалення рішень; по-третє, практичною необхідністю психологічного супроводу особистості що постійно приймає рішення у продовж усього життєвого шляху. Таким чином, актуальність і недостатня наукова розробленість цієї проблеми, відсутність відповідного концептуального підходу до вивчення феномену, до пошуку психологічних ресурсів і детермінант зумовили вибір теми дослідження "Психологія прийняття життєвих рішень особистістю як феномен".

Гришина Т. А.
Класичний приватний університет, м Запоріжжя

ФОРМУВАННЯ НОВОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ ТА ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ВСІ СФЕРИ ЇЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Інтенсивність впливу засобів масової комунікації та фактор глобалізації, змінили комунікативну поведінку аудиторії, що актуалізує проблему розвитку суб'єктності в житті сучасного суспільства. Особливої актуальності, в умовах інформатизації сучасного суспільства, набуває формування інформаційної культури

особистості, яка використовує накопичені інформаційні ресурси, що відкривають величезні перспективи перед людством.

Цілком усвідомлена суспільством важливість формування інформаційної культури особистості. Досить широко висвітлена проблема організації практичної діяльності засобів масового впливу в психологічній літературі, а також була завжди актуальною для вітчизняної та зарубіжної науки.

Питання формування нової інформаційної культури, інформаційної політики, інформаційної безпеки, інформаційного законодавства, які отримують наукове осмислення, пов'язане з використанням Інтернету (Р. Абдеєв, Д. Белл, Д. Гавр, Г. Почепцов). У розробку питань використання можливостей нових інформаційних і комунікаційних технологій внесли такі дослідники, як: Є. Л. Вартанова [8], О. М. Холод [23], І. І. Засурский [9], В. Я. Матвієнко [17], О. В. Новоженіна [18], І. В. Ульман. Проблемі комп'ютерної адикції присвячені дослідження педагогів та психологів О. Арестової, Л. Бабаніна, Н. Бочкарьової, І. Бурмистрова, А. Войскунського, С. Дрьомова Ц. Короленко, Л. Лєонової, Н. Малишевої, А. Уразаєва, українських дослідників Є. Боринштейна, І. Прибуткової, А. Черниша, В. Щербини та інших. Проблемою Інтернет-залежності займаються такі зарубіжні психологи, як І. Голдберг, Л. Кенройк, М. Орзак, Дж. Сулера, М. Чон, К. Янг та інші. Дослідники А. Бєлих, А. Єгоров, С. Ігумнов, Л. Лещенко, Ю. Мешек, О. Решетникова та ін. досліджували прояви психологічної залежності від комп'ютера.

Поняття "інформаційна культура особистості" дає комплексну характеристику професійних і особистісних якостей, які відповідають вимогам професійної та суспільної діяльності, визначальним чинником у контексті якої є всебічна інформація та знання, які задають систему мислення і світосприйняття. Інформаційна культура є засобом формування його світогляду і наукової картини світу. Складовими світоглядної культури є інформаційна культура особистості та її формування, культура мислення й мовлення, культура організації праці, культура спілкування та співіснування з іншими людьми, які завжди були в полі зору освіти.

Отже, психологічні дослідження впливу Інтернету на особистість цілком доречні, тому що мають нові форми впливу на масову свідомість. Модель культурної, інформаційної, високорозвиненої, толерантної людини формує нове інформаційне суспільство. Саме комп'ютер перетворюється на основний "твір культури", за допомогою якого людина здійснює "діалог культур через століття і простори".

Таким чином, інформаційний вплив відіграє важливу світоглядну роль. Від комп'ютерної грамотності, переходом до інформаційної культури, першочерговим завданням на сучасному етапі стає набуття навичок використання нових інформаційних технологій.

Івко Є.Є.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. психол. н., професор Зарицька В. В.

ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Поняття емоційного інтелекту можна визначити як здатність розуміти значення емоцій та взаємозв'язків між ними, вирішувати проблеми на цій основі; здібність до розрізнення та асиміляції емоцій, до розуміння емоційної інформації та керування емоціями [1, с. 41].

На даний момент існує ряд наукових підходів до визначення структури компонентів емоційного інтелекту, запропонованих такими дослідниками як: Дж. Майєр та П. Селовей, Д. Гоулман, Р. Бар-Он, І. Андрєєва, Е. Носенко та Н. Коврига. На основі аналізу спільних ознак та розбіжностей поглядів зазначених авторів д. психол. н. Зарицькою В. В. розроблена структура емоційного інтелекту, яка включає чотири базових компоненти: розуміння власних емоцій; самоконтроль і саморегуляція емоцій; розуміння емоцій інших; використання емоцій у діяльності і спілкуванні [2, с. 96].

Науково доведено, що існують об'єктивні передумови розвитку емоційного інтелекту людини, як і будь-якого іншого виду інтелекту. Вищезазначені передумови можна розділити на три групи: біологічні, соціальні та вікові [2, с. 184].

Найсуттєвішими біологічними передумовами розвитку емоційного інтелекту є спадкові задатки емоційних здібностей і емоційного сприйняття; правопівкульовий тип мислення; властивості темпераменту; особливості переробки інформації. Крім генетично обумовлених біологічних передумов існують передумови нейробіологічні, зокрема, каналізування, ступінь розвитку яких впливає на розвиток емоційного інтелекту людини.

Серед соціальних передумов слід виділити синтонічність у дитячому віці, розвиток раціональності по мірі дорослішання, рівень розвитку самостійності, емоційно-сприятливі взаємостосунки між батьками, рівень освіти батьків і сімейний добробут, гендерні особливості виховання, андрогінність, зовнішній локус контролю, релігійність.

Вікові передумови розвитку емоційного інтелекту в кожному віковому періоді мають свої особливості. В період раннього дитинства (2–6 років) помічаються перші ознаки емпатії і мовленнєве їх пояснення. Період дитинства (6-11 років) характеризується змінами у розвитку, обумовленими кардинальними змінами соціального статусу: дитина стає школярем. Більш чітко проявляється потреба ділитися своїми почуттями, переживаннями з іншими, особливо з ровесниками. У підлітковому віці (12-15 років) виокремлюються кількісні і якісні сторони розвитку емоційного інтелекту, пізнавальні процеси супроводжуються не просто емоціями, а емоційно-вольовими проявами. В юнацькому віці (16-18 років) прослідковується більш спокійний прояв емоцій, хоча ще має місце високий рівень імпульсивності. У віці 19-30 років особистість досягає ідентичності, прослідковується емоційно-когнітивна єдність уявлень про себе, своє місце серед інших, емпатійність та способи її прояву, більш стійкі позитивні реакції на події навколишнього життя.

Рівень розвитку емоційного інтелекту особистості є одним з найважливіших факторів її соціалізації, зокрема, через власну професійну діяльність. Для якомога повнішої реалізації потенціалу особистості на всіх етапах її розвитку, у процесі професійної підготовки та професійної діяльності необхідною умовою є вивчення та аналіз передумов розвитку емоційного інтелекту.

Список використаних джерел

1. Андреева И. Н. Эмоциональный интеллект как феномен современной психологии/ И. Н. Андреева. – Новополоцк: ПГУ, 2011. – 388 с.

2. Зарицька В. В. Психологія емоційного інтелекту: монографія / В. В. Зарицька. – Запоріжжя: КПУ, вид-во Хортицької національної академії, 2017. – 300 с.

Ільясова А. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. психол. н., професор Зарицька В. В.

ІНДИВІДУАЛЬНО-ОСОБИСТІСНІ ПРЕДИКТОРИ СТРЕСОСТІЙКОСТІ У ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК

В даний час у зв'язку з зміною соціально-економічної та політичної обстановки в Україні і в світі стресостійкість особистості набуває особливої значущості. По перше, наслідки тривалої кризи привели до погіршення якості життя народу, скорочення робочих місць, зниження матеріального благополуччя, високої конкуренції на ринку праці і т. д. Люди виявилися не готові до таких змін і в зв'язку з цим, все частіше не здатні протистояти стресовим ситуаціям, демонструють низьку стресостійкість. По-друге, погіршення екологічної обстановки призводить до того, що людина стає все більш схильний до захворювань, в тому числі психогенним. По-третє, засоби масової інформації постійно вкидають інформацію щодо зовнішніх загроз і конфліктів на міждержавному та регіональному рівнях, акцентуючи контекст війни і протистояння. Збільшується пресинг на психіку людей, підвищується тривожність і це призводить до того, що фоном їх життя стає страх, невпевненість в завтрашньому дні і агресія, знижуються адаптаційні можливості психіки. Крім того, у великих містах спостерігається величезна кількість трудової міграції, що також призводить до соціальних конфліктів: розбіжності і дисонанс в культуру та звичаї, конкуренція місцевого населення з мігрантами за робочі місця призводять до зростання соціальної напруженості.

Таким чином, проблема профілактики стресу і підвищення стресостійкості в сучасному суспільстві має особливу значущість, обумовлену соціальним замовленням. Ще одним фактором пильної уваги до проблеми стресостійкості є підвищення вимог до професійної діяльності в зв'язку зі збільшенням конкуренції на високотехнологічному ринку праці з бурхливим розвитком інформаційних технологій, з настанням ери науково-технічних інновацій. У сучасному суспільстві посилюється вплив на людину різноманітних стресогенних факторів – таких, як збільшення темпу сучасного життя і обсягу одержуваної інформації, віртуалізація суспільства, зміни в соціальному житті, погіршення екологічної обстановки, природні та техногенні катаклізми та ін. Для нашої епохи характерно постійне наростання навантаження на психіку і нервову систему людини. Економічна криза, падіння рівня життя на тлі зростання цін, нестабільність політичної ситуації, припинення діяльності безлічі підприємств, що несе за собою значне скорочення робочих місць, призводить до зростання соціальної напруженості. Сучасна людина живе в стані постійного стресу. Численні вітчизняні та зарубіжні дослідження показують негативний вплив стресу на здоров'я сучасної людини. У зв'язку з цим, в даний час на передній план державних інтересів виходить турбота про збереження психічного здоров'я сучасної людини. Людина зі стійкою психікою повноцінно виконує свої соціальні ролі, вносить свій професійний і громадянський внесок у загальне благо, є ефективним співробітником, хорошим сім'янином, він постійно вдосконалює самого себе і гармонізує своє взаємодія з зовнішнім світом. Розробка проблеми стресостійкості викликає дослідний і практичний інтерес і в зв'язку з такою важливою соціальним завданням, як формування установок толерантної свідомості і профілактика екстремізму в суспільстві. У психологічній літературі існує думка про те, що формування етнічних стереотипів і забобонів може бути пов'язано з фрустрацією і неможливістю її конструктивного вирішення, з породжується стресом агресією, яка витікає в етнічний контекст. Таким чином, підвищення стійкості до стресу сучасної людини є запорукою фізичного і психічного здоров'я нації і першорядним умовою громадського спокою, соціальної стабільності, прогнозованості і керованості відбуваються в суспільстві процесів.

Кальф Є. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Железнякова Ю. В.

ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ КОНФЛІКТНОСТІ ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ

Конфліктність – це складний феномен, який може проявлятися в різних рівнях взаємодії, складається з компонентів, переважання одного з яких визначає варіативність її проявів.

Аналіз наукових джерел показав, що конфліктність в основному розглядається як стан готовності особистості до конфліктів, її ступінь залученості в розвиток конфлікту; як кількість і інтенсивність конфліктних взаємодій; як несвідома або частково усвідомлювана установка особистості на конфлікт.

Цікавим в методологічному плані є погляд на конфліктність Є. Ільїна. Конфліктність, на його думку, не визначена емоційна властивість людини, а сукупність емоційних властивостей.

Особливо важливий особистісний елемент конфлікту – надмірна виразність окремих рис характеру індивіда. Для їх позначення К. Леонгард ввів поняття акцентуація характеру, тобто певний напрям характеру. Окремі надмірно виражені риси характеру прямо носять конфліктну спрямованість.

Люди похилого віку відчувають труднощі при формуванні нових рольових відносин, нових цінностей і уявлень. При цьому будь-які зміни викликають негативну реакцію, а тому і нове сприймається як чуже, включаються негативні механізми психічного життя – відхід, відчуження, агресія. Втрата життєвої перспективи стає причиною як внутрішньої, так і міжособистісної конфліктності пенсіонерів.

Спираючись на теоретичні данні, був продіагностований не тільки рівень конфліктності, але і рівень прояву окремих властивостей особистості та рівень акцентуйованості рис характеру. Також було проведено кореляційний аналіз для визначення факторів які зумовлюють конфліктність осіб похилого віку.

Відповідно до класифікації Європейського регіонального бюро ВООЗ, старіння (похилий вік) триває у чоловіків з 61 до 74 років, у жінок – з 55 до 74 років. Тому в якості опитуваних виступила група з шістдесяти осіб середній вік яких дорівнює шістдесяти п'яти рокам.

Підчас досліджені для виявлення рівня конфліктності використовувалась методика "Особистісна агресивність та конфліктність", розроблена Є. Ільїним та П. Ковальовим, ця методика також дозволяє визначити рівень розвиненості ще декількох характеристик особистості. Для визначення ступеня акцентуації характеру осіб похилого віку була використана методика – опитування Г. Шмішека. Методика "16 факторне особистісне опитування Р. Б. Кеттелла (форма А)" була використана для визначення притаманних досліджуваним властивостей особистості.

Проаналізувавши дані кореляційного аналізу результатів діагностування серед осіб похилого віку можна зробити висновок, що існує пряма залежність між конфліктністю і такими характеристиками особистості як негативна агресія, нетерпимість до думки інших, безкомпромісність, запальність, підозрілість, непоступливість; такими акцентуаціями характеру, як демонстративний тип акцентуації, застрягаючий тип акцентуації, збудливий тип акцентуації; і такими властивостями особистості, як емоційна нестабільність, самоствердження, стриманість, низька нормативність, висока нормативність, підозрілість, прямолінійність, консерватизм, радикалізм, нонконформізм, низький самоконтроль.

Кас'яненко А. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. психол. н., професор Зарицька В. В.

АНАЛІЗ МЕТОДІВ ПРОФІЛАКТИЧНО-КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ ПСИХОЛОГА ІЗ ЮНАКАМИ, СХИЛЬНИМИ ДО ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОСТІ

Комп'ютеризація розглядається як один із соціальних феноменів сучасного суспільства, який супроводжується як позитивними характеристиками, так і негативними, які спонукали прояви нового виду девіантної поведінки людини – комп'ютерної і Інтернет-залежності. Необхідність дослідження даного виду відхилень у поведінці зумовлюється тим, що він має тенденцію до розповсюдження серед підлітків та незрілої у соціальному відношенні молоді.

Важливим є для молоді обізнаність не лише з можливостями використання інформаційних засобів, які активно пропонує і розповсюджує реклама, а й попередження щодо правил користування ними. У даному випадку особистість має усвідомити власну відповідальність у користуванні інформаційно-комунікативними засобами і піклуватись про безпечність знаходження в Мережі, а не займати позицію пасивного сприймача щодо запропонованого технологічного здобутку. Важливо усвідомити, що відповідальність за вибір: чи ставати віртуально залежною або інформаційно перевантаженою – лежить перш за все на самій особистості.

Серед методів загальної профілактики необхідно визначити: лекції (лекторії), кіно- та відео лекторії; соціально-психологічні тренінги; публікації статей у періодичній пресі, проведення теле- і радіопрограм; соціальна реклама; масові заходи – концерти, шоу, "дні боротьби" тощо. Все це дозволить привернути увагу широких кіл громадськості до проблем Інтернет-залежності, залучити до профілактичної діяльності відомих громадських діячів культури та мистецтва.

Основними методами психокорекції девіантної поведінки є психотренінг, аутодіагностика, конфронтація й освіта – усе це зумовлює можливість змінити поведінку. Важливу роль відіграє також моделювання й ідентифікація з іншими людьми. Тому ряд авторів, серед яких К. Левін, Я. Морено, І. Ялом, надають перевагу груповим методам психотерапії перед індивідуальними.

Робота з профілактики та корекції схильності має носити комплексний характер і враховувати вік студентів, яким вона адресована. Психолог тренінгової групи має володіти знаннями про основні особливості юнацького віку; розуміти внутрішній світ юнаків та дівчат та вміти бути лідером у юнацькому середовищі, а також вміти привабити до себе симпатії юнаків та дівчат.

До базових методів соціально-психологічного тренінгу профілактики і подолання комп'ютерної та Інтернет-залежності традиційно відносять групову дискусію та ситуативно-рольові ігри. Не менша увага у роботі тренінгу приділяється й ігровим методам. Використання ігрових методів у тренінговій роботі є продуктивним з точки зору психології, оскільки гра сприяє покращенню адаптації до життя та здатна нейтралізувати стресові перевантаження. Використання ігрових методів у тренінговій роботі є ефективним тому, що гра дає змогу створити нову модель світу, яка стає прийнятною для її учасників.

Аналіз показує, що існує досить значна кількість вправ і завдань, за допомогою яких можна показати не оптимальність комп'ютерної залежності та шкідливість Інтернет-залежної поведінки. Світовий досвід розробки і проведення психокорекційних і психотерапевтичних заходів показує, що можна істотно підвищити їх ефективність, якщо до процесу корекції залежної поведінки молоді залучити їхніх батьків і педагогів.

Таким чином, дуже важливими і дієвими методами є проведення соціально-педагогічної просвітницької діяльності з педагогами для забезпечення комплексного підходу до вирішення проблеми попередження Інтернет-залежної поведінки особистості в підлітковому віці.

Коломієць Л. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Турубарова А. В.

МУЗИКОТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ З РАС

На думку більшості авторів (О. Аршанський, О. Баєнська, М. Ліблінг, Т. Морозова, О. Нікольська, Д. Шульженко та ін.), одним із головних порушень, що перешкоджають успішній адаптації дитини з розладами аутистичного спектра (РАС) є недостатній розвиток комунікативних навичок, що виявляється у вигля-

ді відставання або відсутності розмовного мовлення, нездатність ініціювати або підтримати розмову, стереотипних висловлювань та ряду інших специфічних особливостей. Сучасна психологія в корекційній роботі використовує музику як важливий засіб розвитку гармонійної особистості дитини з проблемами. Музичні заняття є потужним стимулом розвитку емоційної сфери дітей з РАС та підвищують якість їх комунікації.

У дослідженнях з музикотерапії (В. Г. Бехтерєв, Б. В. Асаф'єв, Л. С. Брусилівський, В. І. Петрушин, В. С. Шушарджан та ін.) виділяють такі прояви лікувального та корекційного впливу музики на особистість: регулювання психовегетативних процесів, фізіологічних функцій організму; катарсис, регуляція психоемоційного стану, придбання нових засобів емоційної експресії, підвищення соціальної активності; полегшення засвоєння нових позитивних установок і форм поведінки; корекція комунікативної функції; активізація творчих проявів.

Численні методики музичної терапії передбачають як цілісне використання музики в якості основного і провідного чинника впливу (прослуховування музичних творів, музикування), так і доповнення музичним супроводом інших корекційних прийомів для посилення їх впливу.

Існує безліч різних зарубіжних підходів, спрямованих на реабілітацію дітей з РАС за допомогою музики. Так, у Великій Британії вже в 50–60 х роках XX століття Дж. Алвін, П. Нордофф і К. Роббінс вперше стали застосовувати музикотерапію для людей з аутизмом. Вивчаючи вплив музики на клієнтів, які відвідували музикотерапевтичне заняття, вони відзначали суттєві позитивні зміни в якості їх спілкування і соціальній поведінці. Дослідження К. Едгертона і Д. Олдриджа підтвердили, що імпровізаційна терапія музикою може поліпшити комунікативну поведінку дітей з аутизмом, а С. Браун відзначав, що участь в сеансах музикотерапії дозволяє людині з аутизмом і розуміти більш широкий діапазон емоцій.

А. Вудворд помічав, що музикотерапія все частіше використовується як частина інтервенційних програм для дітей з аутизмом та їх батьків, оскільки стимулює ранню емоційну взаємодію між матір'ю і дитиною, що в подальшому призводить до нормального розвитку соціальних навичок у дітей з РАС. Перша книга "Музична терапія для дітей з аутизмом" була опублікована в 1978 році Дж. Алвін, яка одна з перших застосувала музику у роботі з аутичними дітьми.

Нам близький підхід до музичної терапії в лікувальній педагогіці, котрий вважає, що для досягнення глибокого впливу музики на організм, хворий повинен сам активно діяти (співати, грати на музичному інструменті, втілювати музику в рухах).

Сутність музикотерапії полягає в здатності викликати у дитини з РАС позитивні емоції, які надають лікувальну дію на психосоматичні і психоемоційні процеси, мобілізовують резервні сили дитини, обумовлюють її творчість у всіх галузях мистецтва і в житті в цілому.

Таким чином, музична терапія в процесі реабілітації дітей з розладами аутистичного спектра є ефективним способом емоційного впливу на дітей із метою корекції наявних у них психофізичних порушень, способом невербальної комунікації. Музично-корекційні заняття в поєднанні з іншими видами корекційної роботи можуть бути включені в індивідуальну програму розвитку дітей з РАС та з успіхом використовуватися в соціальних, освітньо-виховних установах для дітей з особливими освітніми потребами.

Кузьменко О. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Ковтун Р. А.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ НЕЗАДОВОЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ СВОЇМ ЗОВНІШНІМ ВИГЛЯДОМ

Сучасні соціокультурні умови висувають високі вимоги до зовнішнього вигляду особистості, що сприяє підвищенню значимості зовнішнього вигляду в житті людей. Все більше дослідників вважають, що зовнішній вигляд людини (зовнішнє Я, тілесне Я, образ тіла) стає найважливішою умовою, що визначає успішність особистості в різних сферах життєдіяльності.

Зарубіжні дослідники відзначили, що в сучасному суспільстві стурбованість своєю зовнішністю досягла розмірів епідемії. Н. Рамсі і Д. Харкот пишуть про те, що рівень стурбованості своїм зовнішнім виглядом, практично, не відрізняється у людей, що мають і не мають видимих недоліків зовнішнього вигляду.

У соціальній психології зовнішній вигляд розглядається відповідно до уявлення про природу і функції зовнішнього Я особистості, визначається як форма об'єктивізації внутрішнього світу особистості і вивчається вплив зовнішнього вигляду на стан і переживання людини, на систему соціальних, міжособистісних відносин, на оцінку людини.

На сьогоднішній день в суспільстві представлений феномен "нормативної незадоволеності зовнішнім виглядом".

Поширеність в суспільстві "нормативної незадоволеності", занепокоєння зовнішнім виглядом, обумовлена впливом взаємодіючих соціокультурних, соціальних, соціально-психологічних чинників.

Серед цих чинників слід виділити:

– підвищення значущості зовнішнього вигляду в рішенні певних завдань буття людини;

– виключність оцінок і самооцінок зовнішнього вигляду в повсякденне життя людей;

– "миттєвий" вплив зовнішнього вигляду, його оцінок на партнерів по спілкуванню;

– неузгодженість між реальними і ідеальними образами зовнішнього вигляду, нав'язаними людині різними соціальними інститутами;

– страх оцінки зовнішнього вигляду людьми, які належать до різних систем відносин (ділові, сімейні, гендерні, міжособистісні, інтимні відносини);

– існуючі в суспільстві гендерні установки, практики дискримінації людей.

– "тиск" всередині груп, в зв'язку з відповідністю зовнішнього вигляду певним стандартам, прийнятим в молодіжному середовищі;

– невідповідність реального образу "зовнішнього Я" ідеального "зовнішньому Я".

Оцінка власної зовнішності завжди пов'язана з оцінками інших людей, чиї судження щодо зовнішнього вигляду значимі і формують особливу систему значущих відносин.

Л. Бухліна вважає, що переживання тривоги, пов'язаної із зовнішнім виглядом, призводить до пошуку засобів його зміни, до пошуку способів корекції зовнішнього вигляду в напрямку його відповідності існуючим нормам. У зв'язку з цим, на думку Л. Бухліной, незадоволеність, занепокоєння чином тіла, зовнішнім виглядом, відповідна низькому і середньому рівням, може бути поштовхом для вибору "здорових" моделей поведінки.

Отже, стурбованість зовнішнім виглядом вимагає емоційного ставлення, яке супроводжується тривожністю щодо свого зовнішнього вигляду в різних ситуаціях взаємодії. Стурбованість зовнішнім виглядом виникає в зв'язку з припущенням про те, що якісь компоненти зовнішнього вигляду можуть виробляти негативне враження на інших людей. Стурбованість може виникати тоді, коли людина задоволена своїм зовнішнім виглядом, так і тоді, коли незадоволена їм.

Кухарчук І. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. психол. н., професор Зарицька В. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ДЕПРЕСІЇ У МОЛОДИХ ЖІНОК

На сучасному етапі розвитку людства одним із найпоширеніших захворювань вважається депресія. Депресивні стани є другими після фізичних вад серед чинників, які призводять до втрати працездатності або суттєвого погіршення здоров'я. Головною причиною близько 128 000 самогубств щорічно у Європейському регіоні Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) називає депресію. Це психічне порушення позбавляє нормальної життєдіяльності понад 300 мільйонів населення нашої планети. Саме через такі обставини Всесвітній день здоров'я 2017 року було присвячено інформуванню щодо подолання депресії.

Депресією прийнято вважати тяжку психічну хворобу, під час якої в організмі людини всі процеси стають повільнішими, з'являється стабільний стан пригніченості. Порушення сну та режиму харчування, хронічна втома та апатія і, найголовніше, суїцидальні думки – все це наслідки того, як під час депресії змінюється мислення людини та розвиваються емоційна та тілесна загальмованості.

Депресивним станом називають реакцію людини на певні трагічні події в її житті, на навколишнє середовище, взаємодія з яким провокує травмування психічного здоров'я. Підвищене стресове навантаження також інколи може призводити до депресивного стану, чи, навіть, депресії.

За даними ВООЗ серед українців на депресію страждають 6,3 відсотки всього населення країни, але це лише офіційні показники. Оскільки це захворювання є результатом взаємодії багатьох соціальних, психологічних і біологічних факторів, діагностувати його на ранньому етапі розвитку вдається не часто. Більшість хворих навіть не звертаються по допомогу до спеціалістів. Згідно з даними опитування ВООЗ "Атлас психічного здоров'я 2011" в середньому в Україні тільки один відсоток бюджету охорони здоров'я було витрачено на потреби психічного здоров'я (в країнах з високим рівнем доходу цей показник становив п'ять відсотків).

Більш схильними до депресії є жінки. Численні дослідження та порівняльний аналіз клінічно зафіксованих випадків доводять, що депресія у жінок спостерігається вдвічі частіше, ніж у чоловіків аналогічної вікової категорії. Це пояснюється гендерними відмінностями представників двох статей. Таким чином, вже сама приналежність до жіночої статі на сьогоднішній день інколи розглядається як один з факторів, що потенційно може призвести до формування недуги.

Особливості прояву депресії у жінок виявляються на фізіологічному, психологічному та соціальному рівнях. Протягом усього життя у жіночому організмі чергуються циклічні процеси, яким, в свою чергу, на кожному етапі притаманні своєрідні перебудови гормонального фону. В критичні періоди емоційна сфера жінок особливо вразлива, саме тому підвищується ризик розвитку психічних патологій. Часто жінки повністю фіксують свою увагу на негативних переживаннях, які поступово оволодівають їх свідомістю. Це неодмінно спричиняє появу депресивного розладу. У сучасному соціумі жінка виконує одночасно різні ролі. Надмірне перенавантаження виснажують жіночий організм, внаслідок чого найменший стрес може спровокувати тяжку депресію.

Більшість депресивних станів підлягають корекції. Та найефективнішою все ж є їх профілактика. Запобіганню виникнення депресивних станів сприяють здорове харчування та дотримання режиму дня, регулярні заняття спортом. Та найголовніше, все ж таки, вчасно усувати стресові ситуації, створювати комфортний мікроклімат у сім'ї та серед колег, чергувати фізичні та розумові навантаження, систематично релаксувати.

Литвиненко В. Б.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Ковтун Р. А.

ЕМОЦІЙНИЙ СТАН ПОДРУЖЖЯ У ПЕРІОД РОЗЛУЧЕННЯ

Розпад сім'ї є гострою проблемою сучасного суспільства. У даний час спостерігається стрімке зростання кількості розлучень.

Проблема розлучення знаходиться в тісному зв'язку зі зміною типу відносин в сучасній сім'ї: нові моделі сім'ї породжують власні форми розриву цих відносин. Якщо в традиційному шлюбі під розлученням розуміють розрив відносин в юридичному, економічному, психологічному плані, що призводить до реорганізації життя обох у подружжі, то сучасні форми сімейних відносин припускають, що і після їх припинення психологічні аспекти наслідків розлучення не тільки зберігаються, а й виходять на перший план.

Процес формування, становлення та розвитку сучасної української сім'ї проходить у складних і суперечливих умовах, на фоні яких відбувається погіршення фізичного і психічного стану здоров'я людей,

зростання міжособистісної ізоляції, агресивності, нездатності розв'язувати проблеми і конфлікти, що виникають на їх життєвому шляху. Сьогодні сім'я стикається з цілою низкою нових проблем, значною мірою втрачає здатність виконувати життєво необхідні функції і стоїть на порозі кризи. З огляду на це, можна говорити, що ситуація з внутрішньосімейними стосунками поступово погіршується внаслідок збільшення протиріч і конфліктів у суспільстві. Ці обставини можуть мати негативні наслідки не лише для сім'ї, але й для країни загалом.

У наукові літературі широко представлене твердження, що найчастіше виникнення конфліктів у молодих сім'ях спричиняють: неоднакове ставлення до багатьох питань і проблем; погане розуміння настрою та самопочуття іншого; образливі слова, які дратують інших; відчуття себе нелюбимими; відсутність уваги з боку іншого; незадоволення потреби в довірі; відчуття потреби в людині, якій можна довіритися; відсутність компліментів один одному; бажання більшої любові та уваги.

На основі аналізу психологічної літератури встановлено, що для щастя сім'ї потрібні: спрямованість на іншу людину, тобто вміння розуміти її, уважно ставитися до неї, враховувати смаки, інтереси й бажання; безконфліктне спілкування; довіра та емпатія, співчуття іншому; взаєморозуміння; гармонійне інтимне життя; наявність окремого житла; матеріальна забезпеченість та ін.

Основна проблема цього періоду – самотність і суперечливі почуття, які супроводжують його: нерішучість, оптимізм, жаль, смуток, цікавість, збудження. Поведінка приймає нову спрямованість: починається пошук нових друзів, з'являється активність, стабілізуються новий стиль життя і розпорядок дня для дітей, формуються нові обов'язки для всіх членів сім'ї.

Психологічне розлучення – на емоційному рівні – це готовність до дій, довір'я до себе, енергійність, самоцінність, незалежність і автономія. На когнітивно-поведінковому – синтез нової ідентичності і закінчення психологічного розлучення; пошук нових об'єктів для любові і готовність до тривалих відносин.

Лоцман О. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. психол. н., професор Зарицька В. В.

ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНИХ ВІДМІННОСТЕЙ У СТАВЛЕННІ ДО ШЛЮБУ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Уявлення юнаків і дівчат про шлюб та сім'ю мають гендерні особливості, які багато в чому сходяться з типовими, традиційними уявленнями про роль чоловіка й жінки в сім'ї (чоловік – здобувач, голова сім'ї, жінка – господиня, "берегиня вогнища" та ін.), але багато в чому і відображають особливості сучасної соціокультурної ситуації.

Характерним для сучасних юнаків є й прагнення до матеріальної самостійності та незалежності в шлюбі, причому таке прагнення вельми неоднозначно позначається на уявленні про шлюб і задоволенні шлюбними відносинами, особливо для жінок.

Економічно незалежні молоді жінки, зважаючи на звичний спосіб життя, прагнуть зайняти в сім'ї лідерську позицію, але разом з тим потребують опори, "сильного чоловічого плеча". Вони хочуть, щоб поряд із ними знаходився сильний, енергійний, навіть у деякому розумінні упертий чоловік, разом із тим, щоб цей чоловік був спокійним, урівноваженим і не домінантним. Не дивно, що задоволення шлюбом в економічно незалежних жінок набагато нижче, ніж у жінок, які приймають економічну залежність від чоловіка.

Щодо гендерних відмінностей, то дівчата частіше, ніж юнаки, вважають головним мотивом шлюбу кохання, а для кожного десятого чоловіка на першому місці бажання мати свою сім'ю і бути самостійним. І хоча для кожної третьої жінки бажання мати дітей є одним із мотивів шлюбу, вони, як і чоловіки, не вважають цей мотив головним.

Також потрібно сказати, що проведені дослідження свідчать про те, що більша половина юнацтва планує у майбутньому офіційно зареєстрований, традиційний шлюб. Разом з тим, значна частина юнаків бажає розпочати своє подружнє життя з офіційно незареєстрованих стосунків, тобто "випробувати" свій союз до його офіційної реєстрації. Певна група юнацтва (невелика за чисельністю) має більш радикальні погляди на шлюб і взагалі не планує реєструвати свої подружні відносини.

В цілому ж проведений аналіз дозволяє зробити такі узагальнення. Зважаючи на те, що трансформація українського суспільства створює можливості для нових гендерних стосунків, юнаки, спираючись на індивідуальний і груповий досвід, уявляють подружнє життя відповідно до нової траєкторії стосунків між чоловіком і жінкою. При тому, що сім'я як порівняно стійка соціальна структура суспільства зберігає вагомість у свідомості юнаків, продовжують знижуватися орієнтації на традиційну шлюбну поведінку.

Свідомість молодих людей залишається орієнтованою на завищені очікування на адресу чоловіків, хоча й демонструє готовність сприймати гендерно-рольовий розподіл ряду обов'язків в сім'ї на паритетних засадах.

Особливістю уявлень юнаків та дівчат про характер майбутнього подружнього життя, сімейні ролі та обов'язки є поєднання егалітарної ідеології й традиційних стереотипів.

Макарова С. Г.
КВНЗ "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" ЗОР, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н. Панов М. С.

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ В СИСТЕМІ ВЗАЄМОДІЇ БАТЬКІВ ТА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ (ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ)

В останні роки значно збільшилася кількість дітей із затримкою психічного розвитку, на даний час вони складають майже четверту частину дитячої популяції. Поступове включення таких дітей у соціальне життя, їхня адаптація до повноцінних умов життєдіяльності можливі лише завдяки активному розв'язанню

спеціальною психологією низки задач, які допоможуть відповісти на питання, хто складає референтні групи для дошкільників із затримкою психічного розвитку, наскільки ці діти усвідомлюють міжособистісні відносини та що в них цінують. Розв'язання цих проблем можливе завдяки глибокому дослідженню мікросоціального оточення дитини із затримкою психічного розвитку.

В дослідженнях Т. Вісковатової, Л. Виготського, Н. Гаврилової, В. Нестеренко, Т. Сак, Р. Тригер, У. Ульєнкової, А. Чуприкова доведено, що психологічне і життєве благополуччя дитини залежить не від дефекту самого по собі, а від його соціальних наслідків, від соціально-психологічної реалізації особистості. Сучасна спеціальна психологія передбачає глибоке і різнопланове дослідження дитини із затримкою психічного розвитку, але особливого значення набуває дослідження ранніх етапів онтогенетичного розвитку дитини із затримкою психічного розвитку, коли формуються перші навички сприйняття дитиною оточуючого світу. О. Дмитрієвою, О. Защиринською, І. Коробейніковим та ін. було відмічено, що основною причиною більшості труднощів на шляху адекватної соціалізації дитини із затримкою психічного розвитику виступають негативні внутрішньосімейні відносини, особливо у діаді "мати-дитина".

Не дивлячись на значущість даної проблеми, окремі її феномени так і залишаються непізнаними. До таких відноситься і область несвідомих проявів особистості, зокрема система психологічного захисту.

Механізми психологічного захисту функціонують в щоденному досвіді будь-якої людини і залишаються при цьому мотивом поведінки, прихованим від неї самої і від недосвідченого спостерігача. Психологічний захист є одним з самих суперечливих властивостей в структурі особистості, оскільки одночасно сприяє як стабілізації особистості, так і її дезорганізації.

В даний час не можна вважати задовільною ситуацію теоретичного і емпіричного дослідження даного феномена на прикладі взаємовпливу та взаємозалежності способів і механізмів психологічного захисту у батьків і дітей із затримкою психічного розвитку. Обмежена кількість робіт, які існують в цьому напрямку, переповнена суперечностями і невизначеностями наукових фактів. Навіть ті психологи, які намагаються створити стійку теоретичну базу для дослідження психологічного захисту (Г. Фрейд, Ф. Бассін, Р. Плутчик, Г. Келлерман, І. Стойков, Л. Гребенніков, В. Файвишевський, Ф. Березін та ін.) стикаються з проблемою емпіричної перевірки висунутих положень на вибірці дітей із затримкою психічного розвитку та їх батьків, оскільки до сих пір не існує прямих методів вивчення вказаної властивості особистості на спеціальній вибірці.

Істотним феноменом розуміння механізмів психологічного захисту та їхнього взаємозв'язку з особливостями дитячо-батьківської взаємодії є уявлення про закони його формування в онтогенезі, але більшість згадок, що зустрічаються в літературі, про генезис психологічного захисту особистості є наслідком гіпотетичних міркувань авторів, а не результатом експериментальної перевірки. Взагалі, психологічний захист в дошкільному віці, тобто на найбільш сензитивному етапі становлення особистості, практично не піддавався систематизованим дослідженням з часів Г. Фрейд.

Музичка Н. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Гришина Т. А.

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ЛЮДИНИ В РІЗНИХ СИСТЕМАХ ГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ

Сьогодні перед психологією стає можливість вибору методолого-теоретичних підходів і орієнтацій, що дозволяє їй здійснювати свободу вибору того світогляду, який виявиться найбільш адекватним її предмету. У психології разом з позитивістським, матеріалістичним напрямом завжди існувала орієнтація на ідеалістичні і релігійні традиції. У кінці XIX ст. виникла духовна психологія як альтернатива "фізіологічної" психології, що дає лише уривчасті уявлення про психічні факти і явища, за якими не видно людина.

С. Франк першим назвав емпіричну психологію, за допомогою якої неможливо зрозуміти себе і правильно побудувати свої стосунки з іншими, психологією без душі. Н. Грот вважав найважливішим завданням науки розробку вчення, що формує міцні основи для морального життя людини.

Сучасна людина, втомлена і доведена до відчаю різними проблемами, що мучать її, шукає заспокоєння, відпочинку. По суті вона шукає зцілення душі, бо в саме такому стані душі, у буквальному розумінні слова, полягає проблема. Людина переживає стан "душевної депресії". Ось чому у наш час такі популярні психіатричні пояснення душевного стану.

Особливе поширення отримала психотерапія. Якщо донині вона перебувала в майже повній невідомості, то тепер незвичайно поширена, так що багато наших сучасників приходять до психотерапевтів, шукаючи розради і заспокоєння. І це відбувається тому, що сучасна людина відчуває потребу в зціленні.

Знаючи про цю найважливішу потребу, ми в той же час щодня переконуємося, що християнство, і саме Православ'я, що зберегло суть християнства, має в розпорядженні великий "психотерапевтичний потенціал", або, вірніше, саме Православ'я по суті є наукою лікування. Адже усі засоби, якими воно користується, та і сама його основна мета полягають в тому, щоб зцілити людину і направити її до Бога. Через те Православ'я, разом з іншими його визначеннями, можна назвати терапевтичною наукою і курсом лікування.

Проте воно явним чином відрізняється від інших психотерапевтичних методик, оскільки в центрі його коштує Боголюдина, а не просто людина, і оскільки воно досягає своєї мети не за допомогою людських прийомів, але завдяки допомозі і дії божественної благодаті, при справжній взаємодії божественної і людської волі.

Принцип цілісності в розумінні феномену людини є загальним і для сучасної психології і для християнської антропології. Інтерпретація первинності паралельно протікаючих фізичних і психічних явищ відбиває світоглядну позицію, але і наукова і християнська точка зору підкреслюють цілісність людини в кожному акті життєдіяльності. Інтеграція сучасного науково-психологічного знання про людину, а також християнських уявлень про нього складає необхідну достатність для розробки концепції цілісної людини. Категорія індивідуальності, що включає духовний вимір людини, є адекватним вираженням цілісності феномену людина.

У зв'язку з цим представляється доцільним у рамках вітчизняної психології звернутися до духовно-релігійної спадщини нашої національної культури. Освоєння досвіду інших систем пізнання, що не вписуються в традиційну психологічну парадигму, має цінність і значення в розумінні психічного, а головне – людини.

Пєєв І. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Ковтун Р. А.

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПСИХОЛОГІВ У СИСТЕМУ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВВНЗ

Готовність військових психологів до професійної діяльності формується у сфері навчальної діяльності, у процесі якої формуються відповідні професійні вміння і яка виявляє певні проблеми та труднощі. Актуальність дослідження проблеми навчальної діяльності курсантів зумовлена тим, що курсантська молодь виступає носієм майбутнього інтелектуального потенціалу Української держави.

Психолого-педагогічним аспектам підготовки майбутнього офіцера приділяють велику увагу О. Виноград, М. Морозов, Т. Олійник, В. Ягупов та ін. Психологічні механізми мотивації, забезпечення військово-професійної діяльності курсантів розглянуто в роботах І. Біжана, А. Желдака, Д. Іщенка, Б. Олексієнка, О. Сафіна, Ю. Сердюка, В. Шевчука, Ю. Шеремета та ін.

Процес пристосування курсанта до умов навчально-службової діяльності значною мірою залежить від його соціально-психологічних очікувань. Вони включають усвідомлення ним того, якої поведінки очікують від нього інші, передусім значущі для нього люди; розуміння можливих реакцій оточення на його поведінку; усвідомлення тих вимог, які висуває до нього оточення. Водночас, зміст і сутність цих очікувань не меншою мірою зумовлюється самооцінкою та рівнем домагань курсанта, які слугують базою для побудови ним більш узагальнених, інтегрованих уявлень про себе, що виступають уже в формі "образу Я", "Я-концепції".

Серед чинників, які впливають на процес входження курсантів у систему навчальної діяльності у ВВНЗ, можна виділити різні рівні загальноосвітньої підготовленості курсантів та їх мотиваційну, ціннісну спрямованість, рівень розвитку їхніх вольових якостей, а також навичок і вмінь ефективно планувати та організовувати свою роботу на заняттях та під час самопідготовки.

Суттєво, що дослідження вчених стосовно адаптації курсантів (та студентів) до умов ВВНЗ, свідчать про практичну відсутність у багатьох із них необхідних знань, вмінь та навичок з раціональної організації навчального часу, коли спостерігається тенденція до його розтрачання, до нераціонального використання як на заняттях, так і під час самостійної роботи, тому рівень задоволеності навчальною діяльністю тут до кінця першого навчального року переважно низький, а мотиви особистого невдоволення пов'язані, насамперед, з організацією навчального часу на заняттях (половина опитаних на заняттях відчуває втому, нудьгу, бажання спати, "нерозуміння навчальних предметів" тощо); невмінням самоорганізації навчального часу.

Отже, велике значення у процесі формування професійних умінь майбутнього військового психолога набувають його ціннісні орієнтації. Якщо ще до вступу у ВВНЗ він ставив перед собою не лише особистісні, а й суспільно значущі цілі, усвідомлюючи необхідність військової служби й проявляючи до неї зацікавленість, то можливо сказати, що такий курсант швидко адаптується у курсантському колективі і стане повноправним його членом.

Як зазначає М. Нещадим, випускник ВВНЗ має бути підготовленим до самостійного оволодіння новими технологіями у військово-професійній галузі, здатним до продуктивної творчої діяльності, прийняття та реалізації нестандартних, нетипових рішень. Водночас офіцер повинен бути гармонійною особистістю, спроможний до саморозвитку, самовдосконалення, реалізації творчого потенціалу у військово-професійній галузі.

Таким чином, відновлення в сучасній українській армії національної свідомості в кожного військовослужбовця є першочерговим завданням, яке стоїть на порядку денному перед системою військової освіти, зокрема у контексті підготовки майбутніх військових психологів.

Піддубна С. А.
КВНЗ "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" ЗОР, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н. Панов М. С.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МИСЛЕННЯ У ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ МЕТОДОМ СПІЛЬНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ДІТЕЙ ТА ЇХ БАТЬКІВ

При спільному консультуванні дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР) і їх батьків можна використовувати наступну техніку ігрової терапії:

1. Техніка "Зміна ролей". Дитині і батькам пропонується помінятися місцями. Дитина вибирає ситуацію, в якій, на його думку, демонструвалася невірна позиція батька: спочатку він зображує її, а потім змінює згідно зі своїм представленням. Батьки, займаючи позицію дитини, поводяться так, як поводилася дитина в цій ситуації, а потім показують у своїй поведінці ті реакції, які хотіли б бачити у своєї дитини. Робота ведеться і "дітьми", і "батьками" від першої особи.

2. Техніка "Будівництво". Батьки разом з дітьми, використовуючи допомогу психолога, будують будівлю хороших стосунків, цеглою якої є ті стосунки, які приймаються одночасно і дітьми, і батьками. Наприклад, ввічливість – взаємоввічливість, терплячість – взаємотерплячість та ін.

3. Техніка "Ризик відповідальності". Батьки і діти вчаться переймати на себе відповідальність спочатку в тих ситуаціях, в яких доля ризику невелика, а потім відповідальність, один за одного.

4. Техніка позитивних стосунків. Спочатку батькам, потім дітям психолог пропонує використати внутрішній діалог один з одним, що складається тільки з позитивних тверджень, і знайти в кожному ті достоїнства і позитивні якості, які до цього моменту вони приймали як само собою зрозуміле.

Метою тренінгу є розвиток продуктивних стратегій міжособової взаємодії в системі дитина із ЗПР – однолітки.

Завдання: освоєння тактики продуктивної взаємодії дитини із ЗПР в середовищі однолітків; формування у дітей із ЗПР уявлень про стратегію продуктивних міжособових стосунків з однолітками за допомогою активної спільної діяльності; закріплення і перенесення умінь і навичок продуктивної взаємодії в реальні життєві ситуації.

При формуванні групи необхідно враховувати особливості дітей із ЗПР, які припускають обмеження у кількості дітей – учасників групи (їх число не повинне перевищувати 10 чоловік). Час проведення зайняття 45 – 50 хвилин.

Для успішнішої роботи рекомендується дотримуватися наступних умов: бажано, щоб зайняття проводили одночасно два тренери; бажано, щоб була годинно-півторагодинна перерва між початком проведення тренінгового зайняття і зайняттям в школі; бажано проводити тренінг в підготовленому приміщенні, в якому досить вільного простору і є необхідне устаткування.

Основна форма проведення тренінгу з дітьми із ЗПР – практична робота, під час якої відпрацьовуються конкретні навички ефективної взаємодії. У роботі використовуються такі методичні засоби тренінгу, як ролева гра, методи проектного малювання, психогімнастика та ін.

Одним з шляхів реабілітації може служити відвідування дітьми спеціалізованих корекційних класів (КРО) з адаптованою програмою, не випробовуючи при цьому істотних проблем, що важливо для формування адекватної самооцінки і самоповаги. Там з ними займаються фахівці – логопеди, дефектологи, а також вчителі, що мають спеціальну підготовку.

Направити дитину до такої установи може тільки психолого – медико-педагогічна комісія – ПМПК. Природно, зусилля педагогів і лікарів повинні підкріплюватися домашньою роботою батьків з дітьми.

Варто ще раз підкреслити, що при належній увазі батьків до цієї проблеми, затримки психічного розвитку мають тенденцію до згладжування і навіть повного зникнення до середнього шкільного віку.

Пориваєва Н. Є.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. психол. н., професор Зарицька В. В.

ГЕНДЕРНІ ВІДМІННОСТІ ПРОЯВУ АГРЕСІЇ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Підлітковий вік є періодом активізації агресивних проявів, що пов'язані з проблемами особистісного самовизначення, почуттям дорослості, пошуком власного "Я", а також відсутності знань у підлітків з основ опанування своїх емоцій та почуттів.

Усередині підліткового віку, як у хлопців, так і у дівчат, існують вікові періоди з більш високим і більш низьким рівнем прояви агресивної поведінки. У хлопців є два піки прояви агресії: 12 років і 14–15 років. У дівчат також виявляються два піки: найбільший рівень прояви агресивної поведінки відзначається в 11 років і в 13 років.

Характер агресивної поведінки у підлітків багато в чому визначається гендерними відмінностями. Традиційно вважається, що хлопці більш схильні до проявів агресії, однак це зовсім не так, просто агресія у дівчат виглядає дещо інакше, та має інші форми прояву.

Найбільшою агресивністю відрізняються 10–11- річні хлопці, у яких переважає фізична агресія. У хлопців з віком відбувається загасання фізичної агресії, а у дівчат спостерігається зростання цієї форми агресії. При спаді непрямої агресії у хлопців, йде значне збільшення її у дівчат. У 12–13 років відзначається зниження вербальної агресії у хлопців, при постійному наростанні цієї агресії у дівчат. Однак, як показують дослідження, у віці 12–13 років як у хлопців, так і у дівчат найбільш вираженою виявляється така форма прояву агресії, як негативізм. До 14–15 років у хлопців так само відбувається сплеск вербальної агресії. Негативізм значно сильніше виявляється у хлопців на всіх вікових періодах підліткового віку. У дівчат негативізм кілька загасає при переході з 13 до 14–15 років. Фізична агресія в цьому віці не є домінантною формою прояву агресії вже і у хлопців. Структура прояву різних форм агресії обумовлена одночасно як віковими, так і статевими особливостями.

Потрібно зазначити, те, що у хлопців найбільш виражена схильність до прямої фізичної та прямої вербальної агресії, а у дівчат – до прямої вербальної і до непрямої вербальної. Для хлопців найбільш характерно не стільки перевага агресії за критерієм "вербальна-фізична", скільки вираз її в прямій, відкритій формі і безпосередньо з конфліктуючими. Для дівчат же характерно перевага саме вербальної агресії в будь-яких її формах – прямої (підвищення голосу) або непрямої (пліткування). Хлопці, не дивлячись на те, що вони фізично сильніше за дівчат, володіють більшою емоційністю до дії як фізичних так і психологічних факторів. Вони виявляють агресію відкрито, грубо, вона менш керована і контрольована. Крім цього, донині зберігається стереотипний погляд суспільства на те, що дівчатам не личить виявляти свою агресію, і тому їх набагато раніше починають учити стримувати її. Тому, дівчата-підлітки більше схильні до непрямої форми агресії, а хлопцям притаманні відкриті форми агресії.

Ще одна відмінність полягає в тому, що дівчата більш сенситивні і вразливі, грубий прояв агресії зазвичай їм не властивий. Тому вони досить рано заміняють фізичну агресію вербальною. Дівчата раніше навчаються контролювати свою агресію, тому вона рано стає у них вибірковою, що б'є точно в ціль. Хлопці контролюють свою агресію погано, вона щедро виплескується на всіх оточуючих без розбору.

Таким чином, в агресивній поведінці підлітків яскраво виявляються гендерні відмінності, які обумовлюються статевовіковими і соціально-культурними особливостями: різницею соціальних ролей, специфікою вимог до поведінки хлопців і дівчат у різних ситуаціях, а також існуючими в суспільстві стереотипами

мужності і жіночності. Тож, прояви агресії у дівчат та хлопців мають різний характер, різні форми та інтенсивність прояву, тобто має гендерні відмінності.

Потаніна К. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Ковтун Р. А.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ СОРОМ'ЯЗЛИВОСТІ У ДІТЕЙ З ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ

Мовлення – це інструмент розвитку вищих відділів психіки людини. Затримка розвитку мовлення на перших вікових ступенях не може бути повністю компенсована. Увага до розвитку мови дитини особливо важлива тому, що в цей час формуються психічні функції, які в дитинстві легше піддаються тренуванню.

У дітей дошкільного віку в розвитку мовлення часто виникають порушення та різних видів розлади. Особливо цим страждають діти з відхиленнями в розвитку.

Одночасно з мовленнєвим недорозвитком в тій чи іншій мірі страждає особистість дитини. Звісно, ступінь порушення загального психічного і особистісного розвитку та окремих функцій дитини при мовленнєвих порушеннях не однакова і залежить від характеру дефекту, ступеню вираженості розладів окремих психічних процесів і функцій, від ефективності психологічного впливу, умов життя і виховання дитини та інших факторів.

У дошкільному віці (3–7 років) проявляються наступні особливості формування емоційної сфери: більш спокійний, урівноважений емоційний фон сприйняття; емоційність обумовлена уявленнями, що розвиваються: бажання-уявлення-дія-емоція; емоційні процеси більш керовані; розвивається емоційне передбачення (майбутній результат, його оцінка дорослим).

Протягом дитинства особливості емоцій (їхня сила, тривалість, стійкість) змінюються у зв'язку зі зміною загального характеру діяльності дитини і її мотивів, а також з ускладненням відносин дитини з навколишнім світом.

Наявність у дитини тих чи інших дефектів є однією з головних причин виникнення психічних станів, які проявляються у неадекватній пасивності, яка перешкоджає виконанню тих чи інших дій. Такий стан називається у психології терміном "психологічний бар'єр".

Емоційний механізм психологічних бар'єрів виражається в посиленні негативних переживань та установок, які пов'язані з виконанням тієї чи іншої задачі та проявляється у виді сорому, почуття вини, страху, тривоги, низької самооцінки тощо. В соціальній поведінці психологічні бар'єри представлені бар'єрами спілкування або комунікативними бар'єрами, які заважають дитині встановлювати нормальні контакти у міжособистісній взаємодії.

Руденко І. Г.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Гришина Т. А.

РОЛЬ КАЗКОТЕРАПІЇ ЯК МЕТОДУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОРЕКЦІЇ САМООЦІНКИ ОСОБИСТОСТІ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Нагальною проблемою нашого часу залишається формування творчої людської особистості. Особливо болючі питання щодо цього виникають у підлітковому віці, який часто і, мабуть, небезпідставно, вважають кризовим, критичним, оскільки саме в цей період відбуваються досить істотні якісні зрушення у розвитку особистості.

Самооцінка є складним особистісним утворенням і відноситься до фундаментальних властивостей особистості. У ній відбивається те, що людина дізнається про себе від інших, і її власна активність, спрямована на усвідомлення своїх дій і особистісних якостей. Відношення людини до самої себе є найбільш пізнім утворенням у системі її світосприйняття. Але, незважаючи на це (а може бути, саме завдяки цьому), у структурі особистості самооцінці належить особливо важливе місце.

Вивчення проблеми самооцінки підлітків, є дуже важливою з погляду практичної психології – як в області психотерапії, так і в області психологічного консультування. Першим, хто ввів поняття самооцінка, образ самого себе в структуру особистості був У. Джеймс. Він запропонував свою теорію особистості, яка зробила величезний вплив на формування персонології. Його ідеї були підхоплені і розвинені цілою плеядою подальших психологів, таких як А. Адлер, К. Роджерс, Е. Фромм, Е. Еріксон й ін. Серед вітчизняних психологів можна назвати: І. Кона, В. Магуна, А. Ліпкіну й ін. Сучасні практичні психологічні підходи застосовують казку як техніку, як привід для психодіагностики, корекції та розвитку особистості.

Казки – це зосередження життєвого досвіду та традицій, які відзначаються багатогранністю інформації, образністю мови. Дякуючи саме образності казки, легко запам'ятовуються і навіть після закінчення психологічного впливу продовжують "жити" в буденному житті, допомагаючи особистості приймати рішення. У казкових сюжетах зашифровані ситуації та проблеми, які переживає у своєму житті кожна людина. Життєвий вибір, кохання, відповідальність, боротьба зі злом – усе це закодовано в казкових образах. Кожна казкова ситуація має безліч рівнів та смислів. Читаючи казку, ми підсвідомо виносимо найважливіше для себе. Із часом ми змінюємося і ту ж саму казку розуміємо по-іншому, збагачуючи свій попередній досвід новим сприйняттям.

Важливою частиною казки є те, що протягом її розповіді відбувається трансформація: слабкий герой, проходячи через різні випробування, врешті-решт стає сильним та самодостатніми За словами К. Г. Юнга, це процес індивідуалізації: вже сформована свідомість повертається до свого підсвідомого, із якого черпає енергію, збагачується новими знаннями. Показовим у цьому процесі, за словами Д. Соколова, є те, що дитина тягнеться вперед, а доросла людина ніби повертається назад у дитинство, що дозволяє

особистості стати більш гармонійною та самодостатньою. Знання про світ, філософію життя споконвічно передавалися із вуст в уста і переписувалися. Кожне нове покоління перечитувало і збагачувалося ними. Саме з таким явищем передачі та засвоєння життєвого досвіду і пов'язують деякі психологи термін "казкова терапія", розуміючи під нею способи передачі знань про шлях розвитку душі людини та соціальну її реалізацію. Отже, актуальність дослідження полягає у тому, що специфіка психологічної корекції рівня самооцінки підлітків під впливом казкотерапії не досліджена у психологічній науці ні в теоретичному ні у практичному плані.

Таким чином, казкотерапія – це метод, що дозволяє послуговуватися набутим у ході історичного розвитку людства досвідом для інтеграції особистості, для розширення і вдосконалення взаємодії людини з навколишнім світом. Основний, на нашу думку, принцип цього методу – це цілісний, духовний розвиток людини (дитини, підлітка, дорослого), це можливість створення сприятливого грунту для становлення цілісної, творчої особистості.

Самосьонок Ю. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. психол. н., професор Зарицька В. В

ПОЗИТИВНА СПРЯМОВАНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ

Актуальність теми полягає в тому, що процеси, що відбуваються у нашій країні у зв'язку з розбудовою її державності, переходом до ринкових відносин, а також гуманізація та демократизація українського суспільства передбачають формування всебічно розвиненої, громадської активної, ділової особистості, спроможної самореалізувати, самовизначити себе.

Небажані, нав'язливі думки здатні довести людину до стану тривоги або депресії. Вони змушують концентрувати увагу на негативних подіях, часто представляючи їх гірше, ніж є насправді. Зациклюючись на таких думках, людина виглядає вічно незадоволеною і прискіпується до себе і оточуючих. Подібне мислення відбирає можливість відчувати себе щасливим.

Вивчення впливу оптимістичних установок особистості на успішність в різних сферах діяльності є особливо актуальним і важливим сьогодні. Під впливом негативних економічних та політичних явищ, які відбуваються в суспільстві, потерпає особистісна сфера людини, загострюються суперечності, виникають кризові стани, збільшується песимізм, депресія, відчуття безпорадності. Однією з тенденцій розвитку сучасної психології є зростаючий інтерес до позитивних аспектів людського буття: самоактуалізації, самореалізації, саморозвитку, щастю, життєстійкості і т. д.

Основний внесок в дослідженням оптимізму зробили американські вчені: М. Селігман, К. Петерсон, Ч. Карвер, М. Шейер. Незважаючи на значний інтерес до психології оптимізму в західній (переважно американської) психології і велику практичну значимість цієї проблеми, у вітчизняній науці їй приділяється недостатня увага. Українські та російські психологи при дослідженні оптимізму особистості найчастіше спираються на вже сформовані в зарубіжній психології підходи і теорії. Поміж тим, результати досліджень іноземних вчених не завжди співвідносяться з сучасними українськими реаліями, українською ментальністю.

Оптимізм та позитивне мислення відіграє важливу роль в процесі становлення особистості, її соціалізації та адаптації, є показником психологічного здоров'я. У роботі розглядаються найбільш відомі зарубіжні теорії оптимізму і песимізму, прояви цих психологічних особливостей в реальній життєдіяльності. Теоретично обґрунтовується та експериментально підтверджується вплив оптимізму на успішність навчальної та професійної діяльності.

Вивчення психологічної сутності оптимізму є особливо актуальним і важливим сьогодні. Під впливом негативних економічних та політичних явищ, які відбуваються в суспільстві, потерпає особистісна сфера людини, загострюються суперечності, виникають кризові стани, збільшується песимізм, депресія, відчуття безпорадності.

Для того, щоб дослідити феномен оптимізму та позитивної спрямованості особистості, необхідно спочатку проаналізувати його теоретичні засади в різних наукових галузях: філософії, біології, психології.

Отже, проведений аналіз наукових джерел, дозволяє нам дати визначення оптимізму та позитивної спрямованості як психічного явища, яке проявляється в здатності людини переживати надію на успіх, турбуватися про себе і конструктивно долати перешкоди на шляху досягнення мети.

Важливими компонентами оптимізму є відчуття насиченості життям, відчуття впевненості у своїх силах, відчуття щастя та психологічний (душевний комфорт), стійкий позитивний настрій, позитивні емоції, гумор, активна життєва позиція. Позитивна спрямованість має супроводжуватися вольовими зусиллями та доводитися реальними діями.

Аналіз літератури показав, люди на власному досвіді та під впливом різних джерел інформації розуміють, що оптимістичний та позитивний стиль мислення у різної категорії людей, очікування та сподівання тонізують та активізують діяльність, сприяють творчому підйому та підтримують його на високому рівні довгий час.

Важливим відкриттям стала можливість навчитися оптимістично мислити і таким чином змінювати своє ставлення до неприємних ситуацій. Оптимізм чи песимізм визначається атрибутивним стилем людини, тобто способом, яким пояснюються позитивні та негативні події. Цей стиль впливає на життя особистості і може допомогти пережити невдачі, а може викликати депресію як реакцію на щоденні невдачі, позбавити радощів життя чи дозволити відчути їх у всій повноті.

Самофал І. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. психол. н., професор Зарицька В. В.

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

На базі загальної мотивації навчальної діяльності (професійної, пізнавальної, прагматичної, соціально-суспільної й особисто-престижної) у студентів виникає певне ставлення до різних навчальних предметів. Воно зумовлюється: важливістю предмета для професійної підготовки; інтересом до певної галузі знань і до даного предмета як її частини; якістю викладання (задоволеністю заняттями з даного предмета); мірою труднощів оволодіння цим предметом, виходячи з власних здібностей; відносинами з викладачем даного предмета.

На основі характеристики студентів як суб'єктів навчальної діяльності та розкриття особливостей мотивації їх навчання можна зробити такі висновки:

Студентство – це особлива категорія людей, організаційно об'єднаних інститутом вищої освіти, які цілеспрямовано і систематично опановують знання і професійні умінні, займаючись навчальною діяльністю.

Студент як людина характеризується з трьох сторін: з психологічної, соціальної, біологічної, які розкривають її особистісні якості, потенційні і реальні можливості, показують суперечливість внутрішнього світу, складність переживання своєї самобутності і формування висококультурної індивідуальності.

Дослідження вчених свідчать про те, що студенти потребують керівництва їх навчальною діяльністю і розвитком їх особистісних якостей, бо у випадку відсутності такого цілеспрямованого керівництва у них може сформуватися неадекватна ідентичність і цей процес може здійснюватись за такими основними лініями: відхід від тісних міжособистісних стосунків; нездатність будувати життєві плани; розмивання творчих, продуктивних сил; невміння мобілізувати внутрішні ресурси на навчання; формування негативної ідентичності (відмова від самоврядування або вибір негативних образів для наслідування).

Встановлено, що для успішного навчання в межах вимог ВНЗ до вибраної професії (психолога) студент мусить визначитись, які знання, уміння, здібності треба напрацювати як: абсолютно необхідні; відносно необхідні; бажані, що дасть можливість більш цілеспрямовано організовувати навчання.

Експериментально доведено, що у студентів дуже широкий спектр мотивів, які визначають ставлення до навчання. Зокрема, у студентів-психологів зміни у мотивах відбуваються з 1-го по 4-й курс, але найбільш виразною проявляються і стабілізуються на 3-му і 4-му курсах.

Змістом і результатами навчання студентів підтверджується, що ставлення їх до навчання з конкретних навчальних предметів зумовлюється: важливістю предмета для професійної підготовки; інтересом до певної галузі знань; якістю викладання; мірою труднощів в процесі оволодіння знаннями з даного предмету; відносинами з викладачем даного предмета. Ці фактори можуть мати різну силу впливу і в сукупності формують загальну мотивацію студента до навчання та трансформацію мотивів від курсу до курсу.

Сантурян К. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. психол. н., професор Зарицька В. В.

АДАПТАЦІЯ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ

На кінець дошкільного періоду життя шестирічна дитина повинна бути підготовлена до навчання в школі. Ця готовність визначається такими основними показниками.

По-перше, дитина цього віку має певний багаж знань: в основному уявлень і деяких початкових життєвих понять про предмети, явища навколишнього життя. Обсяг знань, які дають у дитячому садку, і їх глибина достатні для засвоєння змісту програми 1 класу.

До складу наявних уявлень включені й початкові знання про моральні якості людей, про вимоги до поведінки, дитина має уявлення про множину та її позначення цифрою, про звук мови, позначення літерою, орієнтується в конкретних обставинах простору і часу.

По-друге, діти, що виходять з дитячого садка, володіють системою різних дій, якими вони можуть з більшим чи меншим успіхом користуватися. Ці дії включають як прості виконавчі дії, так і складніші трудові, побутові та деякі навчальні дії, на основі яких формуються різні навички. Діти мають деякі інтелектуальні вміння, тобто деякі способи і прийоми розумової та практичної діяльності, насамперед спостерігати і слухати мову іншого, зосереджуватися.

Шестирічні діти вже можуть трохи керувати своєю психічною діяльністю: навмисне заучувати і пригадувати навчальний зміст, цілеспрямовано сприймати задане, довільно зосереджуватись. Діти дошкільники вчилися гальмувати свої бажання, емоційні поривання, тобто стримуватися, коли це потрібно. Вони готові до роботи в колективі однолітків, мають виконувати спільні для всіх дітей правила і порівняно правильно оцінювати їх повсякденну поведінку.

По-третє, готовність до навчання в школі включає і сформованість деякого суб'єктивного, особистого ставлення дитини до близьких і зрозумілих їй явищ суспільного життя. У неї сформована певна позиція, тобто бажання і готовність стати школярем, вчитися в школі. Поступаючи в школу, шестирічна дитина вміє відрізнити добре від поганого в межах знайомих їй дій і вчинків людей. У неї намітився якийсь ланцюг оцінних суджень. Відповідними переживаннями: радістю, гнівом, обуренням, співчуттям-вона відповідає на перемогу добра над злом, на підступність, обман або зраду. Проте таке ставлення ще не має узагальненого характеру і на перших порах зберігає конкретність і ситуативність, типову для дошкільників.

Істотне значення для характеристики готовності дитини до школи має сформованість пізнавального ставлення дітей до навколишнього: бажання вчитися, інтерес до навчання, до засвоєння грамоти і опанування читання, до пізнання всього того нового, що несе з собою прихід до школи. Сформовані в старшого дошкільника товариські відносини з однолітками, інтерес до спільних ігор з ними і потреба в прогулянках,

заняття спонукають шестирічних дітей ще більше прагнути до школи. Вступаючи до 1 класу, діти переходять у новий період дитинства.

Дитина, що вступає до школи, має бути зрілою у фізіологічному й соціальному відношенні, вона має досягти певного рівня розумового й емоційно-вольового розвитку. Навчальна діяльність потребує певного запасу знань про навколишній світ, сформованості елементарних понять. Дитина повинна володіти розумовими операціями, вміти узагальнювати й диференціювати предмети і явища довкілля, уміти планувати свою діяльність і здійснювати самоконтроль. Важливі позитивне ставлення до навчання, здатність до саморегуляції поведінки і вияв вольових зусиль. Тому поняття "готовність дитини до школи" ми розглядаємо як комплексне, багатогранне і таке, яке охоплює всі царини життя дитини.

Рівень розвитку психологічної готовності дитини до шкільного навчання є дуже важливим показником. Хоча, безумовно, не фатальним. Ми виходимо з позиції, що, в цілому, всі психічно здорові діти шестирічного віку можуть навчатися в загальноосвітній школі. Але індивідуальна діагностика рівня психологічної готовності (та окремих її елементів) дозволяють вчителям і батькам більш змістовно і продуктивно підходити до вирішення завдань формування учбової діяльності дитини, а отже і її подальшого розвитку.

Сарапанюк О. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Гришина Т. А.

САМООЦІНКА ОСОБИСТОСТІ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ ЯК ФЕНОМЕН. ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ

В умовах сучасності проблема самооцінки, як складової самосвідомості підлітка, її формування, особливості та роль у розвитку особистості, містить великий потенціал для вивчення. Особливо враховуючи той факт, що перехідний вік відрізняється від періодів дитинства та дорослості в онтогенезі людини. Тому особливо болючі питання щодо цього виникають у підлітковому віці, який часто і, мабуть, небезпідставно, вважають кризовими, критичними, оскільки саме в цей період відбуваються досить істотні якісні зрушення у розвитку особистості.

Проблема самооцінки є актуальною як для вітчизняної (Б. Ананьєв, А. Ліпкіна С. Рубінштейн, І. Чеснокова), так і для зарубіжної (Р. Бернс, У. Джемс, К. Роджерс) психології. У вітчизняній психології поняття самооцінки розглядають як частину самосвідомості особистості та пов'язують її формування з процесом діяльності. Аналіз зарубіжних досліджень показав, що дослідження самооцінки пов'язуються з аналізом Я-концепції та самосвідомості.

Розвиток самооцінки – складний та довгий процес, що супроводжується у підлітка цілою гамою специфічних переживань. Психологи визнають "Я-концепція" як відносно стійку, неповторну систему уявлень індивіда про самого себе, на підставі якої він здійснює взаємодію з іншими людьми і ставиться до себе. "Я-концепція" – цілісний, хоч не позбавлений внутрішніх протиріч, образ власного "Я", що виступає як установка стосовно себе самого і включає компоненти: когнітивний – образ своїх якостей, здібностей, зовнішності, соціальної значущості та ін.; емоційний – самоповага, самоприниження та ін., оцінювально-вольовий – прагнення підвищити самооцінку, завоювати повагу та ін. "Я-концепція" може мати як позитивне, так і негативне забарвлення.

Позитивна "Я-концепція" – це, по суті, позитивне ставлення людини до себе, синонімом негативної "Я-концепції" є негативне ставлення до себе. Негативне ставлення до себе за часом може перетворитися на комплекс неповноцінності, що порушує процес збалансованості між "Я-концепцією" та реальною поведінкою, і в такому разі досягнення узгодженості стає неможливим. Все це є способом самовираження підлітка, прагнення підвищити свою самооцінку. Однак єдиним благополучним способом "самовираження" підлітка є адекватне становлення та підвищення його самооцінки у школі та сім'ї.

Велика кількість праць присвячена дослідженням особливостям формування та розвитку самооцінки у підлітковому віці, але ця проблема залишається актуальною по сьогоднішній день. Це й обумовило вибір теми дослідження: "Теоретично-методологічні основи дослідження особливостей самооцінки у підлітковому віці".

У ході аналізу з питань дослідження особистості самооцінки у підлітковому віці, можна зробити висновок, що, самооцінка являє собою центральне утворення особистості. Вона у значному ступені визначає соціальну адаптацію особистості, є регулятором її поведінки та діяльності.

Отже, провідним мотивом у період формування самооцінки виступає бажання утвердитися у колективі однолітків, завоювати авторитет, повагу та увагу товаришів. Також, важливу роль у формуванні самооцінки грає зіставлення образа реального "Я" з образом ідеального "Я", тобто з уявленням про те, якою б людина хотіла бути.

Семененко Т. В.
КВНЗ "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" ЗОР, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н. Панов М. С.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА (ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ)

У новітній парадигмі освіти важливе місце посідає формування ключових компетенцій підростаючого покоління. Розвиток соціальної компетентності дітей є важливою соціальною і психолого-педагогічною проблемою, вирішення якої належить до нагальних питань суспільства та освіти в цілому. В умовах соціально-економічних змін перед освітою поставлено завдання не просто дати вихованцям певний рівень знань, умінь і навичок щодо основних напрямків розвитку, але й забезпечити здатність і готовність жити в сучасному суспільстві, досягати соціально-значущих цілей, ефективно взаємодіяти і вирішувати життєві проблеми. Актуальність дослідження на соціальнопедагогічному рівні визначається тим, що соціальна

стратегія держави, спрямована на створення умов для сталого розвитку нашого суспільства на основі більш ефективного використання і вдосконалення людського потенціалу, передбачає перехід на компетентнісний рівень освіти.

Актуальність психологічного обґрунтування основ формування соціальних компетенцій у дітей з аутистичними порушеннями значною мірою обумовлена тим, що в умовах сьогодення спостерігається низка суперечностей між:

– зростаючою потребою суспільства в соціалізації дітей з аутистичними порушеннями та існуючими традиційними підходами до їх освіти і соціального розвитку в умовах сучасної школи та системи дошкільної освіти, які на підставі клейма "ненаучуваності" ігнорують важливість і можливість формування початкових соціальних компетенцій у таких дітей;

– необхідністю формування соціальних компетенцій у дітей з аутистичними порушеннями і відсутністю теоретичної та методичної системи такої роботи в практичній діяльності корекційно-освітніх та реабілітаційних установ.

Численні світові дослідження присвячені вивченню різних аспектів соціальної компетентності та зв'язку її з життєвими цінностями (J. P. Allen), з поведінкою в ситуації стресу (C. L. Hanson). Особлива увага приділяється шкільному віку як ключовому етапу формування соціальних компетенцій (Н. В. Калініна). Однак, у загальній, а особливо спеціальній психології, досліджень, спрямованих на вивчення питань соціальних компетенцій, вкрай недостатньо. Зокрема, роботи О. Л. Кононко присвячені вивченню зародження соціальних компетенцій у дошкільників. Окремі дослідники питання формування соціальних компетенцій розглядають у контексті життєтворчості особистості, пов'язуючи її порушення з ключовими аспектами дезадаптації дітей у соціумі (М. О. Доктрович, В. В. Нечипоренко, Л. В. Сохань). Хоча за останні роки українськими вченими виконані дослідження, пов'язані з розвитком соціальної поведінки аутичних дітей (А. М. Душка, В. М. Синьов, Т. В. Скрипник, В. В. Тарасун, Д.І. Шульженко), питання цілеспрямованого формування у них соціальних компетенцій залишається поза увагою науковців та практиків. При цьому у світовій аутопсихології ця проблема знаходиться в центрі уваги дослідників (S. Bellini, H. Goldstein, J. L. Matson).

За складністю соціальних наслідків і порушень адаптації аутизм займає особливе місце серед психічних розладів. Симптоми аутизму ускладнюють соціалізацію дитини, засвоєння соціальних ролей, пов'язаних з функціонуванням у дошкільних установах та школі, налагодженням взаємин з оточуючими людьми. Таким чином, актуальність даного дослідження обумовлена необхідністю розробки проблеми соціальної компетентності з опорою на методологічні принципи вітчизняної дефектології, зокрема, спеціальної психології; важливістю виявлення груп ризику щодо соціальної дезадаптації в ранньому віці та розробки програм профілактики і корекції порушень соціалізації у дітей дошкільного та шкільного віку.

Синепольська М. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Гришина Т. А.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ РІЗНИХ КОЛЬОРІВ ЛЮДИНОЮ

Проблема колірної символіки представляє теоретичний і практичний інтерес, яка розробляється в естетиці, в мистецтвознавстві, в етнології, у структурній антропології, в аналітичній, диференціальної і функціональної психології і т. д. Саме тому, дослідження кольору, все частіше констатується в багатьох областях гуманітарних наук, які вивчають специфічні аспекти взаємодії кольору і людини.

Колір – одна з властивостей об'єктивно існуючого матеріального світу, сприймане як усвідомлене зорове відчуття. Колірне відчуття виникає внаслідок дії на око потоку електромагнітного випромінювання, сприйманого оком як світловий потік. Вивченням дії різних кольорів на психіку людини займалися учені різних епох, у тому числі великий німецький поет, природодослідник і мислитель Йоганн Вольфганг Ґете. Він вважав, що світло, колір і емоція є кільцями одного ланцюга. При цьому він розрізняв дію кольору на організм людини (фізіологічне) і дію його на внутрішній світ (психологічне).

Колір впливає на стан людини, на його психіку. Не секрет, що вплив кольору або кольорів на людину має дуже яскраво виражений характер.

Колір у трудовій діяльності людини, зокрема в навчальному процесі, здійснює фізіологічний, оптичний, психологічний вплив. Однак люди неоднаково реагують на кольори. На їх сприйнятті позначається тип темпераменту, вік, стать тощо.

Сприйняття кольору – складний психофізичний процес впливу електромагнітного випромінювання різних частот на зоровий апарат людини. На виникнення у людини колірного відчуття впливають такі фактори, як досвід спостерігача, зорова пам'ять та інші елементи сприйняття. За допомогою зору людина одержує значну частину інформації.

Важливою особливістю зору людини є його здатність добре розрізняти кольори. У процесі зорового сприйняття навколишнього світу бере участь око, його зоровий нерв і зоровий центр головного мозку. Роль у процесі бачення цих центрів свідчить про тісний зв'язок фізичних, фізіологічних і психологічних факторів у колірному сприйнятті реального світу.

Німецькі вчені знайшли цікаву закономірність: чим більш людина чутлива, тим більше колірних нюансів розрізняє її око. Дослідники пояснюють це так: за визначення кольору відповідає та ж область мозку, яка сприймає й емоції.

Психологи, вивчивши вплив кольору на людину, створили засіб від лікування депресій, апатій і деяких хвороб за допомогою "кольоротерапії". Вчені поєднують кольоротерапію з особливим музичним супроводом, впливають одночасно на два найважливіших джерела сприйняття людей – зір і слух.

Таким чином, взаємозв'язок кольору з емоціями, характером і працездатністю є багаторівневим і закономірним, з одного боку – психофізичними характеристиками кольору, а з іншого – психофізіологічною організацією людини. З цього витікає, що певні форми відношення до кольору у людини несуть інформацію

про його індивідуальні і типологічні якості – темперамент, характер і особу. Кольори, що оточують кожного з нас з самого народження, здійснюють на організм, нервову систему і психіку людини об'єктивний, безпосередній вплив, настроюючи його в унісон з навколишнім світом.

Сирих А. Г.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Ковтун Р. А.

ОСОБЛИВОСТІ ДОВІЛЬНОГО ЗАПАМ'ЯТОВУВАННЯ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Актуальність дослідження полягає в тому, що на сучасному етапі розвитку нашого суспільства перед психолого-педагогічною наукою стоять важливі та відповідальні завдання удосконалення навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі.

Зміцнення зв'язку навчання з джерелами національної культури, досягненнями вітчизняної та світової прогресивної думки, подолання розриву між культурою, наукою та освітою, використання в навчальному процесі сучасних інформаційних технологій вимагають від школи створення якісно нових психолого-педагогічних умов щодо розвитку та формування пізнавальних процесів учня для успішної навчальної діяльності.

Але, разом з цим, залишається недостатньо розкритою проблема вивчення ефективності довільного запам'ятовування англомовних текстів підлітками. Тому проблема визначення та використання ефективних психолого–дидактичних засобів розвитку довільного запам'ятовування англомовних текстів підлітками є на сьогодні актуальною та потребує докладного вивчення. Ця проблема не нова в науково-психологічній літературі, проте за останні роки кількість досліджень в даному контексті незначна.

Вітчизняні вченні (А. Білоус, Л. Виготський, П. Зінченко, З. Істоміна, А. Смирнов та інші) підкреслюють, що пам'ять як особливий психічний процес, не дається дитині в готовому вигляді. Без пам'яті жоден з психічних процесів не відбувається. Вона складається і змінюється під впливом умов життя, виховання й навчання; є орієнтиром у навколишньому світі. Чим багатша пам'ять, то яскравіша особистість [1].

Праці П. Зінченка, А. Смирнова в галузі теорії мимовільної пам'яті, дослідження П. Гальперіна, Д. Ельконіна, В. Давидова в галузі теорії та практики навчання показали, що при особливій організації навчання мимовільне запам'ятовування за своєю ефективністю не тільки не поступається спеціальному заучуванню, але, найчастіше ефективніше за нього. Значущість цих робіт, безперечно, заслуговує на увагу, але разом з цим, у деяких авторів з'явилася тенденція до переоцінки мимовільного запам'ятовування та недооцінки ролі довільної пам'яті в учбовому процесі [2, с.332].

В основу нашого дослідження було покладено припущення про те, що процес довільного запам'ятовування англомовних текстів підлітками може бути продуктивним та активізованим шляхом створення оптимальних психолого-дидактичних засобів: створення сприятливого освітнього середовища на всіх етапах навчання і виховання учня; різні форми організації спільної конструктивної діяльності в системах "учитель – учень", "учень – учень"; методична підготовка вчителя; враховування провідної діяльності підлітка, основних домінант навчальної діяльності, психічних новоутворень; використання сучасних інформаційних технологій в процесі навчання.

Проблема розвитку пам'яті школярів завжди була у центрі уваги фахівців, але більшість психологічних досліджень, пов'язаних з проблемою пізнавальних психічних процесів, проводилися на рівні молодшого шкільного віку. Особливості пам'яті старших школярів, як правило, залишалися поза увагою психологічних досліджень.

Для раціонального управління навчальною діяльністю вчителям доцільно враховувати, що пам'ять, яка є результатом діяльності, залежить від того, на що спрямована ця діяльність; залежить й від ефективності розумових процесів учнів, від вікових особливостей психіки. Розкриття цих закономірностей стало основою раціональних методів управління пам'яттю учнів в процесі навчання.

Список використаних джерел

1. Виготський Л. В. Пам'ять та її розвиток у дитинстві. – М.: вид. ін. літ-ри, 1982. – Т.2. – 504 с.
2. Роменець В. А., Маноха І. П. Історія психології XX століття. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. – К.: Либідь, 1998. – 989 с.

Солоха О. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Гришина Т. А.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КАЗКОТЕРАПІІ

Протягом свого розвитку людство стикалося із чисельними проблемами та загадками, найбільшою з яких є певно, загадка природи самої людини. Сьогодні ця проблема постає гостро як ніколи, оскільки більшість актуальних негараздів людства – війни, тероризм, наркоманія, расові забобони тощо, що є наслідком поведінки людей. Отже, одним із найважливіших проблемних завдань психологів сучасності є пошук нових ефективних технологій у галузі діагностики, корекції та виховання особистості. Однією з таких технологій на нашу думку, метод казкотерапії – терапії особливим казковим середовищем, у якому можуть проявлятися потенційні можливості особистості.

Джерелами концепції казкової терапії стали роботи Л. Виготського, Д. Ельконіна, дослідження та досвід Б. Бетгельхейма, Е. Берна, позитивна терапія притчами та історіями Н. Пезешкяна, дослідження дитячої субкультури М. Оберіної, ідеї Е. Романової, психотерапевтичні казки та ідеї О. Гнєздилова, досвід О. Захарова. Розуміння казки, як такої, що є зосередженням життєвого досвіду та життєвих сценаріїв спостерігаємо в роботах К. – Г. Юнга та В. Проппа [53].

Останнім часом до методу казкової терапії схиляється все більше спеціалістів: психологів, психотерапевтів, психіатрів, педагогів, вихователів, дефектологів. З'явилися казкотерапевтичні програми Г. Азовцевої, А. Лісіної, Т. Речницької. Потужна хвиля розвитку казкової терапії на наукових засадах пов'язана передовсім з іменами російських психологів Т. Зінкевич-Євстигнєєвої та Т. Грабенко. За їх активної участі в Санкт-Петербурзі в 1997 році був створений Інститут казкової терапії. Колективом інституту були одержані відомості про нові сфери застосування методу. Це не тільки дитячі дошкільні заклади та школи, але й центри реабілітації інвалідів, дітей з різноманітними проблемами розвитку, виправні заклади, вищі навчальні заклади. Унікальну казкотерапевтичну роботу з онкологічними хворими проводить А. Гнєзділов. Розробкою цього методу займаються також Г. Ожиганова. Е. Цопа, Е. Заїка, Д. Арановська-Дубовис, Д. Соколов та ін..

Останнім часом термін "казкова терапія" (або "корекція казкою") все частіше з'являється на сторінках психологічних видань, викликаючи в педагогів та психологів неоднозначну реакцію. З одного боку – це досить несерйозне, подеколи скептичне ставлення, з іншого, більш обізнаного з цією системою, – відкриття безмежних можливостей казкової терапії. Адже ця система є найдавнішим педагогічним та психологічним методом. Знання про світ, філософію життя споконвічно передавалися із вуст в уста і переписувалися. Кожне нове покоління перечитувало і збагачувалося ними. Саме з таким явищем передачі та засвоєння життєвого досвіду і пов'язують деякі психологи термін "казкова терапія", розуміючи під нею способи передачі знань про шлях розвитку душі людини та соціальну її реалізацію.

Діагностичними та терапевтичними можливостями казки цікавилися психологи різних напрямів у різні історичні періоди. Крім того, не є новим використання казки як своєрідного методу самовиховання та самокорекції особистості. Саме тому ми вбачаємо за потрібне розкрити в нашій роботі основні особливості та закономірності розвитку методу казкотерапії, дотримуючись принципу історизму.

Сорокіна Л. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. психол. н., професор Зарицька В. В.

ПРИЧИНИ СХИЛЬНОСТІ ДО БРЕХНІ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Перші випадки брехні навіть не сприймаються дитиною як щось погане, але відповідають його рівню розуміння правил взаємовідносин між людьми. Чим старше стає дитина, тим витонченішими стає його брехня. Він раптом здогадується, що брехня може захистити його від неминучого покарання або, навпаки, дозволити отримати заохочення, вона допомагає привернути увагу оточуючих або продемонструвати власну перевагу над іншими людьми. Поведінка дорослих є значущим орієнтиром для дитини, як вчинити в тій чи іншій ситуації. Якщо батьки зможуть сформувати довірливі стосунки з дитиною, а брехня буде загрожувати цьому довірі, дитина віддасть перевагу правду, навіть якщо це зажадає від нього достатніх зусиль.

Основні причини підліткової брехні.

Перша причина – звернення на себе уваги. Так буває в тих випадках, коли підліток не впевен у тому, що він як і раніше любим своїми батьками або не цікавий своїм ровесникам. Можливо, дитина вважає, що за допомогою брехні він зможе подолати бар'єр між собою й людьми, чиєю думкою про себе він дорожить.І при цьому не розуміє, що може остаточно позбутися їхньої довіри.

Друга причина – бажання вирватися з-під контролю. Коли дитина стає старше, у неї з'являється потреба в більшій автономності від дорослих. Дитина починає створювати такий недоступний для всіх простір, де господарювати може тільки вона сама.

Третя причина – образа на батьків. Це трапляється коли батьки більш уважні до молодшої дитини або постійно сваряться між собою, або навіть розвелися, а підлітка віддалили від родини. Нерідко причиною брехні може послужити якісь незначні події, з погляду дорослих.

Четверта причина – значні проблеми в школі або в іншщому значному для нього середовищі: не складаються відносини з однокласниками, виникли труднощі з навчанням або він попав в іншу важку життєву ситуацію (грошовий борг, необхідність допомогти другові та ін.). Проблеми його "поза будинком", але зухвало він починає вести себе саме з батьками. А причина – самооцінка, що різко знизилася від невміння впоратися з обставинами.

П'ята причина – найпоширеніша – страх перед покаранням. Явною ознакою педагогічної некомпетентності, а частіше просто педагогічного безсилля, є використання в родині таких неприпустимих засобів, як залякування, погрози, покарання фізичною працею, словесні образи.

Шоста причина – часто батьки провокують підліткову брехню, вибудовуючи, наприклад, нездійсненні бар'єри, коли батьківська позиція "не можна" стає домінуючою у вихованні, і коли заборони не пояснюються, не розшифровуються, а виходить, не розуміються й не ухвалюються дитиною.

Сьома причина – брехня в порятунок, у підлітковому віці використовується досить часто. Тому що в цьому віці дружбі надається особливе значення, то збрехати, щоб у гострі моменти врятувати своїх друзів – це, на думку підлітка, шляхетний вчинок. Цілком щиро він буде вважати, що не робить нічого поганого, використовуючи для порятунку ровесників брехню в будь-якому виді – умовчання, заперечення очевидного й таке інше.

Одні причини кореняться в особистості підлітка (тривожність, агресивність, емоційна збудливість), інші в його оточенні (родина, однолітки), деякі залежать від статі й віку. Не можна забувати також і про вплив суспільства, ідеології, родини, тобто середових факторів.

На етапі становлення особистості брехня використовується як засіб маніпуляції, досягнення бажаних цілей будь-якими способами.

Тилюпа Н. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Гришина Т. А.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ КЕРІВНИКА

Актуальність теми дослідження управлінської творчості керівника зумовлена необхідністю підвищення ефективності діяльності всієї організації та розвитком самого управлінця і його підлеглих. Ефективне виконання управлінської діяльності вимагає використання як рутинних, алгоритмізованих управлінських методів та дій, так і нешаблонних, нестандартних підходів до врахування ситуаційних та індивідуально-психологічних характеристик управлінського завдання. Це ускладнюється динамічними змінами, що постійно відбуваються в суспільстві, і вимагають від управлінця саморозвитку та самовдосконалення. Тому перед психологічною наукою стоїть завдання пошуку та вивчення критеріїв управлінської творчості керівника з метою їх оптимального розвитку.

Постійні зміни у зовнішньому та внутрішньому оточенні колективів та організацій, вимагають від керівників докладання творчих зусиль для їхнього ефективного функціонування. Тому науково обґрунтоване вирішення проблеми творчості в структурі управлінської діяльності стає одним із провідних чинників її оптимізації, що слугує і суспільному прогресу в цілому.

Наукові розробки досліджуваної проблеми мають три основні напрямки: загальнопсихологічний підхід до дослідження творчості (А. Брушлінський, 1996; В. Моляко, 2007; Я. Пономарьов, 1999; С. Рубінштейн, 1958; О. Тихомиров, 1984); заломлення проблеми творчості через феномени мислення, потенціалу та здібностей (Е. де Боно, 1997; Дж. Р. Гілфорд, 1967; А. Коваленко, 1999; І. Маноха, 2001; В. Моляко, 2007; О. Матюшкін, 1982; А. Хорошун, 2008); творчість у професійній діяльності керівника (А. Деркач, 1996; І. Семенов, С. Степанов, 1992; А. Есаулов, 1982).

Теоретичний аналіз проблеми управлінської творчості особистості свідчить про те, що донині зустрічаються різні підходи до тлумачення творчості. Розглядаючи сутність творчості управлінця, численні автори виходять з ставлення до передового управлінського досвіду. Одні вбачають основу творчості управлінця в оволодінні передовим управлінським досвідом, інші – у вивченні досвіду колег та удосконаленні на його базі власного досвіду.

Вивчення психологічних компонентів творчості для співвіднесення з управлінською діяльністю керівника свідчить про багатоаспектність проблеми. Крім цього, її складність виявляється і в тому, що обговорення управлінської творчості управлінських кадрів тільки як індивідуальної діяльності недостатнє, оскільки може звести її до внутрішніх умов діяльності – до особистісних якостей самого діяча. Управлінський процес у цьому випадку є діяльністю, що протікає за законами суб'єкт-об'єктної взаємодії, як регулювання стану якої-небудь (соціальної або матеріально-речової) системи з метою одержання потрібного результату. Основними критеріями управлінської творчості керівника є професійна самосвідомість; професійні знання і досвід взаємодії з підлеглими; професійне спілкування; професійне мислення; реалізація творчого потенціалу особистості і формування відносин у професійній спільноті.

Отже, системне вивчення проблеми творчості в управлінській діяльності дає змогу визначити її як усвідомлену, цілеспрямовану, активну діяльність, спрямовану на пошук нового, оригінального та самостійного способу управління підлеглими з метою максимально ефективного досягнення цілей у певній професійній сфері.

Ткачова Т. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Гришина Т. А.

ДЕВІАНТНА ПОВЕДІНКА ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

Актуальність роботи полягає в тому, що епоха змін, сучасна соціально-економічна ситуація різко загострили проблеми, пов'язані з корекцією відхилень, аномальною поведінкою. Зміни, що відбуваються в нашому суспільстві, практично зруйнували раніше існуючі уявлення про норму в поведінці. При відсутності виразних соціальних перспектив це не може не впливати на фізичне і душевне здоров'я особистості. Звичайно, суспільство не може довго залишатися в такому положенні. Девіантна поведінка значної маси населення втілює сьогодні найбільш небезпечні для країни руйнівні тенденції. Тому проблема вивчення девіантної поведінки відрізняється особливою гостротою.

Девіантна поведінка [від пізньолат. *deviatio*– відхилення] – сукупність засвоєних особистістю асоціальних, аморальних поглядів на життя, які не відповідають соціальним очікуванням та за певний час стають її соціальною позицією, що перешкоджає самоактуалізації особистості, її особистісному зростанню, спричиняє девіантний спосіб життя.

Проявами девіантної поведінки цікавилось багато дослідників, чиї позиції збереглися й до сьогодні. Одним із перших дослідників девіантної поведінки був Еміль Дюркгейм. У контексті дослідження заслуговують на увагу і біолого-психологічні теорії девіантної поведінки, які спрямовані на виявлення природжених чинників. Серед них найпоширенішими залишаються біолого-атропологічні теорії Ф. Галя і Ч. Ламброзо "Про природженого злочинця" та теорія "Конституціональної схильності" людини до злочинів (Е. Кречмер, Е. Хуттон). Прихильники біолого-антропологічної теорії намагалися встановити зв'язок між злочинами, типом будови тіла і характером людини, а їхні послідовники (Т. Гіббенс, Ш. Глюк, Дж. Кортес, У. Шелдон) модернізували "антрополого-конституціональний підхід" до особистості злочинця з урахуванням останніх досягнень медицини. С. Фролов указує, що починаючи з XX ст. почав активно розвиватися соціально-культурний напрям девіантності, який передбачав соціально-культурну зумовленість та комплексність у поясненні причин девіантної поведінки. А за думкою спеціалістів А. Бодальова, М. Буянова, А. Хрипкова причинами девіації, перш за все, є грубість батьків, які займають низький статус в соціальному відношенні.

З одного боку, девіантної поведінки – це перш за все, така поведінка, яка суперечить прийнятим в суспільстві нормам, цінностям, соціальним очікуванням, вона порушує правові та культурні норми; з іншого – поведінка, яка відхиляється від норми психічного здоров'я, проявляється у вигляді незбалансованості психічних процесів, порушення адаптації та процесу самоактуалізації.

Таким чином, науковці, досліджуючи феномен "девіантної поведінки" не мають єдності щодо причин появи девіацій, проявів, але досягають згоди відносно того, що девіантна поведінка, за винятком деяких проявів ("позитивних девіацій"), вчиняє шкоду суспільству і особистості, яка її демонструє. Науковцями накопичений величезний теоретичний та практичний досвід щодо аналізу феномена "девіантна поведінка", проведені ґрунтовні дослідження причин відхилень у поведінці, видів девіацій, їх наслідків для суспільства в цілому та окремо для особистості. Але відсутність єдиної філософсько-методологічної парадигми при аналізі феномена девіантної поведінки, особливо в умовах сучасних глобалізаційних та євроінтеграційних процесів, заважає досягнути взаєморозуміння з цього питання.

Торшина-Дзюба Т. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Гришина Т. А.

АДАПТАЦІЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ДО НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Дослідження проблеми психологічної підтримки молодших школярів у період їхньої адаптації до умов навчання у школі вимагає рішення наступних задач: по-перше, установлення сутності процесу адаптації як біологічного, соціального і психологічного феномена; по-друге, аналізу загальних закономірностей адаптації учнів у період входження в освітній простір шкільного закладу і вивчення специфіки протікання адаптаційних процесів молодших школярів, обумовленої конкретним "часом-простором" та вимогами школи.

Перший рік навчання часом визначає майже все наступне шкільне життя дитини. Початок шкільного навчання для кожного першокласника стає стресом. Пристосування (адаптація) дитини до школи відбувається не зразу. Це довготривалий процес, пов'язаний із значним напруженням всіх систем організму. Складність пристосувань організму до нових умов, висока "ціна", яку платить організм дитини за досягнуті успіхи, визначає необхідність ретельного врахування всіх факторів, які сприяють адаптації дитини до школи і, навпаки, гальмують її, заважають адекватно пристосуватись. Зазначені питання широко вивчали і висвітлювали в своїх роботах Т. Костяк., Л.. Виготський. Таку концепцію розвивали психологи Б. Ананьєв, Д. Ельконін, А. Леонтьєв.

Прояви поведінки психогенної шкільної дезадаптації описують та пояснюють причини їх виникнення психологи Л. Славіна, В. Каган, А. Венгер, Е. Новикова. Спостереження психологів та педагогів показують, що серед першокласників є діти, які в силу своїх індивідуальних психофізіологічних особливостей важко адаптуються до нових умов, лиш частково оволодівають учбовою програмою та режимом роботи. При традиційній системі освіти з таких дітей, як правило, формуються відсталі у навчанні учні.

Адаптація молодших школярів сьогодення до навчально-виховного процесу залежить від психологічної готовності до навчання дошкільника, особистісних якостей учня, психологічного мікроклімату в родині, від методик викладання та освітнього середовища.

В ході дослідження проблеми адаптації молодших школярів будуть використані наступні методи: вивчення і аналіз теоретичних досліджень вітчизняних психологів з проблем адаптації школярів до навчально-виховного процесу; виявлення рівня і особливостей роботи над даною проблемою в навчальних закладах в умовах впровадження концепції Нова українська школа; вивчення взаємозв'язку психолого-педагогічної науки і практики в питаннях адаптації школярів до навчально-виховного процесу; проведення експериментальних досліджень адаптації молодших школярів; спостереження за ходом навчально-виховного процесу молодших школярів.

Отже, в теперішній час проблема адаптації молодших школярів до навчально-виховного процесу одна з найважливіших проблем дитячої та педагогічної психології, як і проблема психологічної готовності до школи. На основі дослідження можлива розробка практичних рекомендацій для викладачів шкіл, з метою підвищення якості адаптації дітей у перших класах. Завдяки результатам дослідження можна буде підбирати індивідуальний підхід до учнів в умовах впровадження Концепції Нової української школи, щоб створити сприятливі умови для подальшого формування особистості та підтримати природний потяг до знань.

Туманська О. Є.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. психол. н., професор Зарицька В. В.

ПСИХОЛОГІЧНІ ВИТОКИ ДИТЯЧОЇ БРЕХНІ

Фахівці в області вікової психології, аналізуючи умови і мотиви виникнення дитячої брехні, в першу чергу, звертають увагу, на почуття страху, боязнь покарання у дітей, які з'являються з причин занадто жорстокого поводження з ними, або природної слабкості і невпевненості, які відчуває дитина, стикаючись з скрутними ситуаціями. Відомо, що людина вже на ранніх етапах розвитку проявляє здатність уникати неприємні емоції з боку агресивного оточення за допомогою маскування і пристосування. Недоброзичливі інтонації, крик, агресивна міміка та інші невербальні компоненти спілкування сприймаються дитиною як акти ворожості вже з перших тижнів життя і досить швидко у неї розвиваються захисні механізми. Використання дитиною брехні може бути обумовлено і небажанням нести відповідальність за обіцяне або вчинене, прагнення отримати щось, що інакше не отримаєш, захист друзів від неприємностей, прагнення завоювати визнання і інтерес з боку оточуючих, уникнути сорому, охорона особистого життя. Тут як раз ясно виступає соціальний корінь брехні.

Ст. Холл розрізняє п'ять видів дитячої брехні:

1) "героїчна брехня", де брехня є, за висловом Ст. Холл, "засобом для благородних цілей";

2) "партійна брехня", де дитя бреше внаслідок своїх особистих відносин (симпатії чи антипатії) до кого-небудь; основне положення тут може бути сформульовано відомим афоризмом – "правда для друзів і брехня для ворогів";

3) "егоїстична брехня", продиктована певними особистими інтересами дітей. Шкільні хвороби дітей, до яких вони вдаються як до захисного засобу в важких положеннях, служать хорошим прикладом егоїстичної брехні;

4) "фантастична брехня", коли дитя вигадує з чистої любові до вигадки – наприклад, найчастіше в грі, нерідко і самі вірячи своїм вигадкам;

5) "патологічна брехня", в основі якої лежить чисто патологічна потреба обманювати себе та інших, порушувати себе вигаданими історіями.

У всіх цих випадках – крім лише четвертої форми ("фантастичної брехні") – мова йде про справжню брехню.

Крім вище перерахованих мотивів дитячої брехні "пусковим механізмом" використання брехні дитиною є усвідомлення того, що до нещирості, як формі здійснення впливу на саму дитину і в якості ефективного психологічного впливу на оточуючих, вдаються батьки та інші представники його референтних груп. Включення обману в структуру звичайної поведінки настає тим швидше, чим менш сприятливі умови життя і виховання, причому розуміння того, що брехня є нормою для поведінки дорослих, в певних ситуаціях сприяє переосмисленню стратегій своєї поведінки.

Отже, дитяча брехня надмірно турбує батьків, вихователів, педагогів, і вони всіма доступними засобами намагаються позбавити дитину від звички брехати, проте слід зазначити, що боротися з брехнею взагалі і дитячою, зокрема, марно, вона – частина життя будь-якої вихованої людини. Почуття такту, гарного тону, інтереси оточуючих або необхідність компромісу в певних ситуаціях змушують людей час від часу вдаватися до нещирості, "напівправди", а то й повної неправди, приховуючи справжні почуття і думки. У соціальних відносинах обманювати доводиться досить часто, а тому справа не, в тому, щоб відкинути брехню як щось, безумовно, погане, а в тому, як нею користуватися, взаємодіючи з іншими людьми.

Тому батькам і педагогам необхідно пам'ятати про деякі аспекти, що стосуються проблеми брехні в дитячому віці.

- ✓ Брехня дітей може свідчити про порушення у взаєминах з дорослими. Зміна стилю спілкування з дитиною, усунення причин, що змушують його обманювати, зводить прояв брехливості до безпечного мінімуму. В іншому випадку вона може вкоренитися і стати справжнім лихом і для нього самого і для оточуючих.
- ✓ Потрібно пояснити дитині, що брехня стає на шляху до любові, шкодить відносинам між людьми. Якщо одного разу підірвати довіру людини до себе, то відновити її назад не просто.
- ✓ Вимоги, що пред'являються до дитини повинні бути не тільки розумними, але і тактовними, що враховують його інтереси. Не можна безцеремонно ламати його наміри, переривати його гру. Якщо батьки хочуть навчити дитину слухати їх і поважати їхні вимоги, то повинні першими показати йому приклад поваги до справ іншого.
- ✓ Неправильно було б припиняти дитячі вигадки, які мають певний терапевтичний ефект і допомагають йому справитися з суворою дійсністю. Але, вислуховуючи дитячу "версію" події і морально підтримуючи малюка, слід все-таки поступово вселяти йому думку, що треба вміти визнати свою провину і, що чесних людей завжди поважають за те, що вони не бояться говорити правду.
- ✓ Необхідно підтримувати у дитини баланс між вигадкою та реальністю, і якщо фантазії замінюють йому всі види активності, необхідно повертати його "на землю" і прищеплювати смак до цієї справі.
- ✓ Потрібно вміти прощати дитині його брехню і забувати про неї, якщо тільки вона не прийняла гіпертрофованих розмірів. Прощення зміцнює в дітях віру в себе і в своїх справедливих батьків, а це запорука конструктивної взаємодії і взаєморозуміння.
- ✓ З звичкою говорити неправду марно боротися, якщо члени сім'ї самі нещирі один з одним.
- ✓ Дитина повинна засвоїти, що говорити неправду вона може тільки в тому випадку, коли правда звучить неввічливо.

Федорченко М. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Гришина Т. А.

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ СУЧАСНИХ ЖІНОК ДО МАТЕРИНСТВА

Актуальність вивчення проблеми материнства зумовлена, з одного боку, загостренням демографічних проблем, пов'язаних з падінням народжуваності, зростанням соціального сирітства, підсиленням психологічних проблем материнства і дитинства; з іншого ж – відсутністю узагальнюючих концепцій в цій області психології, розрізненістю підходів – мати і дитина у різних підходах розглядаються фрагментарно, поза загальним контекстом їхньої суб'єктивної цілісності. Незважаючи на сучасні досягнення в області медицини, фізіології, гінекології і акушерства, психологічні проблеми материнства і дитинства не зменшуються. На сьогодні сучасні молоді жінки виявляються психологічно непідготовленими до виконання чи не найважливішої своєї функції – материнської.

Психологічна готовність до материнства трактується як здатність матері забезпечити адекватні умови для розвитку дитини та виявляється в певному типові материнського ставлення.

Огляд сучасного стану досліджень в області психології материнства констатує цілий ряд напрямів вивчення цього явища. Так, досліджуються значимі особистісні характеристики майбутньої матері (Н. Авдеева, С. Еніколопов, С. Мещерякова, М. Панкратова); виділяються чинники й умови психологічного ризику для майбутнього розвитку дитини (О. Копіл, Л. Баз, О. Баженова); проводиться системне вивчення мотиваційних основ материнської поведінки (Г. Філіппова).

Більшість авторів (В. Брутман, Д. Віннікот, С. Мінюрова, І. Хамітова), які досліджують проблему готовності до материнства, вважають, що готовність до материнства формується протягом усього життя. На процес формування впливають як біологічні, так і соціальні чинники, оскільки готовність до материнства має з одного боку потужну інстинктивну основу, а з іншого виступає як особистісне утворення, в якому відбивається весь попередній досвід її взаємин зі своїми батьками, однолітками, чоловіком та іншими людьми.

У концепції С. Мещерякової психологічна готовність до материнства розглядається як специфічне особистісне утворення, стрижнем якого є суб'єкт-об'єктна орієнтація у відношенні до ще не народженої дитини. Вона формується під впливом нероздільних біологічних і соціальних факторів і, з одного боку, має інстинктивну природу, а з іншого – особливе особистісне утворення. С. Мещерякова припустила, що це відношення проектується після народження дитини в реальну материнську поведінку і визначає його ефективність.

Отже, жінки, які готові і не готові до материнства, мають різні уявлення щодо ролі матері. У жінок, готових до материнства, присутній образ приймаючої, чуйної матері, яка сприяє розвитку і навчанню дитини, розділяє його самостійну цінність. У жінок, які не готові до материнства, яскраво простежується надцінність дитини і невиразність таких якостей, як прийняття, чуйність і прагнення до розвитку дитини.

Таким чином, психологічні особливості майбутньої матері, сформованість готовності до материнства є необхідними умовами адекватного виконання матір'ю своїх обов'язків, які впливають на взаємини з дитиною у різні періоди її життя.

Чернявська Г. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. психол. н., професор Зарицька В. В.

ФОРМУВАННЯ "ОБРАЗУ БАТЬКА"

На думку Д. Аківіс батько психологічно завжди присутній в сім'ї. Ця присутність затвердилася в той момент, як тільки суспільство перейшло до моногамної сімейної моделі взаємин, що включає жінку, чоловіка та дитину. І навіть за фізичної відсутності батька (розлучення або смерті), як би парадоксально це не звучало, батько все одно присутній в сім'ї у формі "образа", деякого символу або міфу.

А. Шутценбергер висунула припущення про те, що несвідомий зв'язок зі своїм батьком та батьком свого батька (дідусем) може простежуватися протягом кількох поколінь. Такий "трансгенераційний" зв'язок або наслідування, передача між поколіннями проявляється в феноменах "синдрому річниці", описаного Д. Хіллгард і А. Шутценбергер, "склепу та примари", описаного Н. Абрахамом і М. Терек, "прихованої лояльності в сім'ї", як неусвідомленої ідентифікації з членом сім'ї, часто трагічно загиблим або зниклим, описаної І. Бузоремі-Надем, у вигляді "сімейних міфів".

Д. Видра, аналізуючи роботи Г. Фігдора, виявила, той факт, що відносини дитини з батьком не закінчуються і після розлучення. Навіть якщо дитина довго не бачить батька, той продовжує для неї існувати як образ. Нехай уявлення про нього, як і його психічна цінність у свідомості дитини змінилися, але образ батька все одно продовжує жити. Для матері ж дитина волею-неволею на все життя залишається "репрезентантом" її минулого і його батька.

О. Калина і А. Холмогорова роблять акцент на тому, що дослідження даної проблематики нечисленні. Проблема присутності батька як образа у свідомості дитини осмислюється швидше теоретично, ніж піддається емпіричній перевірці. Образ батька у дитини з неповної сім'ї експериментально не досліджений. Інші дослідження подібного роду були проведені переважно в рамках психоаналізу – теорії об'єктних відносин і споріднених їй концепцій.

А. Литвинова та Н. Большакова "образ батька" визначають як "сприйняття дитиною відмінностей психологічних якостей батька, що визначають розгортання його майбутньої особистості".

А. Соловйова виділяє наступні аспекти такого подання і сприйняття дитиною-підлітком своїх батьків: "образ реального батька" – уявлення підлітка про свого батька, "образ ідеального батька" – уявлення підлітка про ідеального, бажаного батька, "образ себе як батька" – уявлення підлітка про те, яким він буде батьком і як себе бачить у цій ролі.

Одне з нещодавніх досліджень образа батька було проведено О. Калиною в 2006 році. Дослідник вивчила вплив образа батька підлітків з неповних сімей. У результаті нею були отримані дані про взаємозв'язок образа батька у підлітків з їх статтю, віком і емоційним благополуччям. Образ батька, що має емоційно теплий характер, корелює з емоційним благополуччям підлітків обох статей і проявом маскулінності у хлопчиків і фемінності у дівчаток. У підсумку автор приходить до висновку про те, що відсутність батька в сім'ї не обов'язково призводить до порушення емоційного благополуччя і формування статево-рольової ідентичності у підлітків. Найбільш несприятливим є збіг двох факторів: відсутність батька в сім'ї та його емоційно негативний або амбівалентний образ у підлітка.

Шемякіна Т. В.
КВНЗ "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" ЗОР, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н. Панов М. С.

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОРЕКЦІЇ ГІПЕРАКТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ (ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ)

Проблема психологічної допомоги дітям з вадами розвитку є однією найважливіших в сучасній віковій та педагогічній психології. Наукова статистика свідчить, що частота порушень дитячого розвитку та поведінки по типу "гіперактивності" постійно зростає. Непосидючість, тривожність, неспокій, порушення стійкості уваги та зниження її концентрації, емоційна лабільність, імпульсивність, швидка виснажуваність об'єднані також у медичний термін "гіперактивний розлад з дефіцитом уваги" (ГРДУ).

За даними різних досліджень поширеність ГРДУ становить від 3 до 20%, офіційний показник в DSM-IV становить 3,5%. Тобто, щонайменше кожна тридцята дитина має ГРДУ, а це реально означає, що у групі

дошкільного навчального закладу чи в класі загальноосвітньої школи є принаймні одна гіперактивна дитина. Такі діти погіршують соціальнопсихологічний клімат у групах, стають активним джерелом нервозності, викликають глибоке занепокоєння батьків, педагогів та вихователів.

Гіперактивні діти відносяться до категорії дітей з нормальним розвитком і повинні виховуватися разом з однолітками, відвідувати дошкільні навчальні заклади, а згодом і загальноосвітню школу, однак вони мають специфічні особливості розвитку психіки, поведінки і діяльності, які без спеціально організованої психологічної допомоги можуть перерости в патологічні і стати причиною соціальної дезадаптації. Гіперактивність в дитячому віці є етіологічно поліморфним розладом, який зумовлюється сукупністю біологічних, психологічних і соціальних чинників. До цих пір тривають наукові дискусії з приводу того, який чинник є визначальним у виникненні і розвитку гіперактивності і які методи корекції цього розладу є найбільш ефективними. Теоретико-експериментальні дослідження в цьому напрямку з позицій патогенетичного, клінічного підходу активно ведуться за кордоном (Р. Барклі, Дж. Август, П. Бейкер, М. Алворд, Е. Бонд, П. Вендер, Л. Гольдман, М. Дженел, С. Клементс, Дж. Партрідж, Е. Тейлор, Е. Штраус, М. Раттер та ін.). В Україні та на пострадянському просторі розвивається здебільшого психолого-педагогічний підхід до вивчення проблеми дитячої гіперактивності (А. Єськова, М. Заваденко, О. Касатікова, О. Гуріна, І. Брязгунов, Л. Чутко, О. Політико, І. Арцишевська, Ю. Шевченко, Г. Моніна, О. Халецька, О. Романчук, Н. Соловей, Є. Суковський, О. Тохтамиш, Е. Гуцало та ін.). Значного розповсюдження отримала практика когнітивно-поведінкової терапії, проте й досі бракує програм дієвого комплексного впливу на дітей з поведінковими розладами в дошкільних закладах, у школі та в середовищі за місцем проживання. Це зумовлює значно гірший, ніж у європейських однолітків, перебіг гіперактивних розладів. Близько 60–70% гіперактивних українських дітей мають серйозні труднощі в опануванні навчальної програми, виражені поведінкові та соціальні проблеми. Значна частина дітей переводиться на індивідуальні форми навчання і виховання, що посилює їх соціальну дезадаптацію.

Звертає на себе увагу той факт, що гіперактивний розлад з дефіцитом уваги постає справжньою проблемою тільки при вступі дитини на навчання в школу, коли вже надто очевидна шкільна дезадаптація і неуспішність.

Отже, існує необхідність аналізу різноманітних підходів і методів корекції ГРДУ і розробки комплексних мультимодальних підходів до виховання і навчання гіперактивних дошкільників. Світова психологічна думка пропонує чималий арсенал методик психотерапевтичної і психокорекційної роботи з гіперактивними дітьми. Проте їх застосування в Україні в умовах традиційного дошкільного закладу потребує попередньої апробації й адаптації з урахуванням менталітету та особливостей вітчизняної системи освіти.

Щегольська А. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Ковтун Р. А.

СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ЯК ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВА ЯКІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ЮРИСТА

На даний час в Україні проводяться реформи в усіх сферах суспільства, в тому числі – і в правовій сфері. Ефективна правова система ґрунтується на принципах незалежності, доступності, верховенства права, справедливості й професіоналізму юристів різних спеціалізацій. Від майбутніх юристів багато в чому буде залежати, якою саме стане Україна в ході реформування – корумпованою та відсталою, чи правовою і сучасною. Тому вже на етапі професійної підготовки у студентів-правознавців повинні цілеспрямовано формуватися професійно важливі якості. Так, серед важливих професійних якостей юриста, як правило, виокремлюють стресостійкість.

На сучасному етапі у науковій літературі досі не має єдиного розуміння поняття “стресостійкість”. Дослідивши наукові положення, поняття стресостійкість можна сформулювати наступним чином – це самооцінка, здібності та можливості подолання екстремальної ситуації пов’язана з ресурсом особистості чи запасом, потенціалом різних структурно-функціональних характеристик, що забезпечують загальні види життєдіяльності та специфічні форми поведінки, реагування, адаптації і т. д.

Стресостійкість охоплює сукупність особистісних властивостей, що забезпечують людині можливість переносити суттєві інтелектуальні, емоційні та вольові навантаження, пов’язані з особливостями професійної діяльності, але без значних шкідливих наслідків для її здоров’я, діяльності і для оточуючих.

Стресостійкість входить до списку юридичних професійно важливих якостей і відіграє в долі юриста значну роль. Слабка або недостатня емоційна стійкість в будь-який момент може стати нездоланним бар’єром на шляху професійної діяльності та кар’єрного зростання юриста.

Стресостійкість юриста виступає гарантією його успіху, оскільки в процесі професійної діяльності йому нерідко доводиться переносити підвищені психофізіологічні перевантаження. Юрист прямо і побічно пов’язаний з долями інших людей, тому постійно потрапляє в стресові ситуації і відчуває емоційні переживання і співпереживання.

Психологічна структура стресостійкості охоплює п’ять взаємопов’язаних компонентів: поведінковий компонент спрямований на особистість, роботу і спілкування з іншими людьми і передбачає вміння в процесі службового спілкування взаємодіяти з людьми, встановлювати міжособистісні відносини і вирішувати різні питання; вольовий компонент визначає можливість особистості не боятися відповідальності за прийняті рішення і подальші дії, здатність до самоконтролю і регулювання власної поведінки; когнітивний компонент визначає пізнавальний інтерес і пізнавальну активність індивіда, його знання резервів і ресурсів психічної організації особистості і стратегії формування стресостійкості; емоційний компонент відображає чутливість і реакцію особистості до критичних ситуацій, вміння аналізувати, регулювати і контролювати власні емоційні реакції і переживання; мотиваційний компонент охоплює сукупність мотивів щодо подолання психологічних бар’єрів, що виникають при підвищеній напруженості, в тому числі знання способів формування позитивної мотивації та вміння використовувати їх для досягнення успіху.

Освоєння зазначених компонентів дозволяє сформувати і розвивати стресостійкість юриста.

Професійне становлення значною мірою залежить від самої особистості майбутнього спеціаліста, від її бажання, мотивації та інших характеристик, але створити умови для такого становлення – завдання закладу освіти.

Таким чином, стресостійкість як професійно важлива якість майбутнього юриста, сприяє ефективній взаємодії з людьми під час виконання своїх професійних обов'язків, а середовище вищого навчального закладу є важливою основою розвитку стресостійкості майбутніх юристів.

Яковлєва І. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Гришина Т. А.

ІГРОВА ТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД РОБОТИ ПСИХОЛОГА З СІМ'ЄЮ. ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ

Актуальність теми полягає в тому що, у зв'язку з економічною та соціальною кризою у нашому суспільстві, сім'я як найважливіша ланка у людських відносинах найбільш потерпає в цих умовах. Батьки не мають часу, навиків, вмінь, а іноді і культури спілкування між собою та дітьми, не знайомі з психологічними особливостями розвитку та дорослішання дітей.

Все вищевказане проводить до непорозуміння та кризи в сімейних відносинах. З приводу такого становища сім'ї звертаються до психолога за порадою або навіть для корекції поведінки заради встановлення миру, любові та взаємоповаги в родині.

Ігрова терапія – метод психотерапевтичної дії на дітей і дорослих з використанням гри. Гра використовується в груповій психотерапії і соціально-психологічному тренінгу у вигляді спеціальних вправ, завдань на невербальні комунікації, розігруванні різних ситуацій та ін. Вона сприяє створенню близьких стосунків між учасниками групи, знімає напруженість, тривогу, страх перед тими, що оточують, підвищує самооцінку, дозволяє перевірити себе в різних ситуаціях спілкування, знімаючи небезпеку соціально значущих наслідків.

Використання гри в корекційній практиці історично пов'язане з теоретичними традиціями психоаналізу. Термін "ігрова терапія" був запропонований Мелані Кляйн. Початок ігрової терапії був покладений в 20-і роки нашого століття в роботах М. Кляйн (1922), А. Фрейд (1921), Г. Гуг-Гельмут. Дослідженню методів і технологій психологічної допомоги в сім'ях присвячено доробки психологів і психотерапевтів. Так, особливостям сімейного консультування приділено уваги в працях Ю. Алешиної, Б. Грюнвальд, Г. Макабі. Етапи сімейного профконсультування проаналізовано в дослідженнях Є. Григор'євої, О. Махаєвої, Л. Мітіної, О. Олійник, Б. Федоришина. Характеристика основних технік арт-терапії, їх аналіз та практичні рекомендації щодо самостійного використання здійснено в експериментальних дослідженнях психологів О. Копитіна, О. Тараріної.

Психокорекційний ефект ігрових занять у дітей досягається завдяки встановленню позитивного емоційного контакту між дітьми і дорослими. Гра коригує пригнічені негативні емоції, страхи, невпевненість в собі, розширює здібності дітей до спілкування, збільшує діапазон доступних дитині дій з предметами. Сімейна ігрова терапія дозволяє подолати психологічні травми й стреси, які були в минулому сім'ї, дає мамам и татусям можливість висловити свою любов доступним для дитини способом.

Отже, доцільність використання ігрових методів при звертанні за допомогою до психолога сімей очевидна. Без них сімейні зустрічі з психологом на яких присутні діти, перетворюються с точки зору Г. Лэндрет, в просту бесіду психолога з дорослими. При цьому діти або пасивно сумують, або вередують, або безцільно тиняються по кімнаті. Застосування ігрових методик сприяє налагоджуванню комунікацій, залученню в процес всіх членів сім'ї, допомагає розкрити її творчій потенціал.

Таким чином, сутність ігрової терапії можна описати, давши їй таке визначення – це онтогенетично-орієнтовний метод впливу на психіку людини спеціалістом психологом (психотерапевтом), який ставить перед собою завдання діагностики, або реабілітації, за допомогою контакту, шляхом організації, дослідження, інтерпретації, структурування ігрової діяльності.

Янко О. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н., доцент Гришина Т. А.

ВПЛИВ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТА ІНТЕРНЕТ ЗАЛЕЖНОСТІ НА ПСИХІЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Науково-технічні революції, котрі відбуваються у світі вже декілька століть, істотно впливають на всі сфери життєдіяльності людини, в тому числі і на її культуру, інтереси, потреби, поведінку тощо. Комп'ютеризація суспільного життя, яка активно стала розвиватися починаючи з другої половини минулого століття, також відноситься до таких явищ, котрі викликають увагу вчених усього світу. Пояснюється це тим, що дані процеси поряд з позитивними сторонами мають яскраво виражені негативні моменти, особливо коли це стосується підростаючого покоління, молоді, у якої ще не сформовані уявлення про життєві цінності, про ту значущість, яку несе в собі технічний прогрес, в тому числі й таке його досягнення як комп'ютер.

Комп'ютеризація розглядається як один із соціальних феноменів сучасного суспільства, який супроводжується як позитивними характеристиками, так і негативними, які спонукали прояви нового виду девіантної поведінки людини – комп'ютерної і інтернет залежності. Необхідність дослідження даного виду відхилень у поведінці зумовлюється тим, що він має тенденцію до розповсюдження серед підлітків та незрілої у соціальному відношенні молоді.

Проблемою Інтернет-залежності займаються такі зарубіжні психологи, як І. Голдберг, Л. Кенройк, М. Орзак, Дж. Сулера, М. Чон, К. Янг та інші. Дослідниця Н. Сергеєва обґрунтувала соціально-педагогічні умови профілактики комп'ютерної адикції серед підлітків. Т. Веретенко та М. Снітко звернули увагу на діяльність підлітків у Інтернет-мережі і виділили причини, які спонукають їх до цього. Дослідники В. Биховець, Ю. Вінтюк, Н. Дикун, Н. Максимовська виявили причини виникнення комп'ютерної залежності у дітей і підлі-

тків, окреслили деякі аспекти запобігання даному явищу. Вивченню сучасних комп'ютерних ігор та їх впливу на підлітків та юнаків присвячені праці І. Болонова, І. Бурлакова, О. Войскунського, А. Гордєєвої, Г. Петрусь, С. Шапкіна та ін.

Проблема інтернет-залежності в Україні досліджується фахівцями відповідних галузевих установ – таких, як ДУ "Інститут неврології, психіатрії та наркології Національної академії медичних наук України", Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України (В. Посохова), а також ученими Одеського (Е. Мельник) та Дніпропетровського (Л. Юр'єва, Т. Больбот) медичних університетів.

Загалом проблема комп'ютерної залежності представлена значним науковим доробком як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Проте багато важливих аспектів даного питання залишаються недостатньо з'ясованими.

Так, проблема соціально-психологічних особливостей комп'ютерної залежної поведінки в юнацькому віці досліджена недостатньо повно. Потреба у спеціально організованому дослідженні визначається також постійним збільшенням користувачів комп'ютеру серед дітей, підлітків, молоді, неконтрольованим часом користування ним як у домашніх умовах, так і в комп'ютерних клубах, а також особливим репертуаром ігор, встановленими фактами жорстокої поведінки підлітків та юнаків після комп'ютерних ігор, сюжети яких побудовані на основі силового протистояння і різних переслідувань, битв, втечі від "ворогів" або їх знищення. Отже, соціальна значущість, недостатня розробленість проблеми в теоретико-методологічному аспекті, її актуальність для практики виховання та розвитку особистості в юнацькому віці зумовили вибір теми наукового дослідження.

Янковська Я. С.
КВНЗ "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" ЗОР, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. психол. н. Панов М. С.

РОЛЬ ІГРОТЕРАПІЇ В СОЦІАЛЬНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ (ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ)

Сьогодні наша держава шукає шляхи побудови нової моделі суспільних відносин, новітні форми і методи виховання підростаючого покоління. Ці пошуки, звісно, не могли не торкнутися долі дітей із порушеннями психофізичного розвитку – найбільш вразливого і соціально незахищеного прошарку нашого суспільства. Завдання ускладнюється тим, що пошук нових, сучасних шляхів доводиться здійснювати на тлі застарілих стереотипів.

Соціальна сфера вбачає захист і охорону дитинства одним із головних стратегічних напрямків подальшої стабілізації та розвитку суспільства, збереження та покращання генофонду нації, напрямку, який забезпечить майбутнє нашої держави.

Доля будь-якої спільноти, нації, держави в майбутньому залежить від того, якою буде якість розвитку і виховання людей, які населятимуть її.

Дошкільне дитинство – унікальний період онтогенезу. Відмінна особливість його, порівняно з наступними етапами становлення особистості, полягає в тому, що він забезпечує фундамент подальшого загального розвитку дитини, який слугує основою для набуття в подальшому спеціальних знань і навичок, оволодіння різними видами діяльності. Підхід до дитини як до цінності визначає загальний підхід до її виховання та розвитку. Особистість дитини-дошкільника має виступати центральною фігурою виховного процесу. Різнобічний розвиток малюка, формування в нього універсальних, у тому числі творчих здібностей, до рівня, що відповідає його віковим можливостям та вимогам сучасного суспільства, забезпечення для всіх дітей рівного старту розвитку, збереження та зміцнення їхнього здоров'я – головна мета виховання. Саме у дитинстві починається тривалий процес пізнання. Завдання і батьків, і педагогів – забезпечити повноцінний пізнавальний розвиток дитини. Створити такі умови, що сприятимуть, як розвитку, так і становленню та соціалізації дитини, її правому захисту в сучасних умовах.

У сучасну епоху соціально-політичного розвитку України нові перспективи змін у системі соціальної освіти, пов'язані з новим ставленням до дітей із вадами психофізичного розвитку, з вирішенням питань щодо їх соціалізації та інтеграції у суспільство. Нині спеціальна освіта в Україні має складну, розгалужену і диференційовану систему навчально-виховних закладів, реабілітаційних та медико-педагогічних центрів, навчально-виховних комплексів, спеціальних закладів, у яких надається комплексна допомога та підтримка дітям із вадами психофізичного розвитку, а також інтеграція цих дітей в загальноосвітню школу.

Соціально-психологічний аспект соціальної реабілітації таких дітей, передбачає корекцію психологічного стану дитини, а також формування соціально-психологічної адаптації, що в подальшому призведе до зміни життєвої ситуації.

Одним із аспектів соціальної реабілітації дітей із порушеннями психофізичного розвитку є встановлення сприятливих взаємин у процесі спілкування, де критерієм відновлення психічних функцій є самореалізація особистості в соціальній дійсності як повноцінної особистості.

Одним із методів соціальної реабілітації дітей із порушеннями психофізичного розвитку виступає ігрова терапія. Ігротерапія – вільна або керована гра, яка терапевтично впливає на клієнта. Цей метод є досить успішним, тому що в дитячому віці провідною діяльністю є гра. Діти найлегше отримують знання і навички в грі. У процесі гри діти спілкуються, обмінюються думками. Методи ігрової терапії в соціальній реабілітації є досить новими і не використовуються в комплексі. Спеціалісти, які працюють у цій сфері користуються своїми знаннями, отриманими в процесі діяльності або обміну досвідом, оскільки по теперішній час відсутні вимоги до організації та проведення ігротерапії, а також відповідні технології.

СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ДИЗАЙНУ СЕРЕДОВИЩА

Акулініна Л. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОГО ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ

Графічний дизайн – це художньо-проектна діяльність, основним засобом якої є графіка. Мета цієї діяльності – візуалізація інформації, призначена для масового поширення за допомогою поліграфії, кіно, телебачення, а також створення графічних елементів для промислових виробів і предметного середовища [1, с. 13].

Графічний дизайн – є одним з найперспективніших напрямів, тому що **с**кладно знайти сьогодні сферу життя, де б графічний дизайн не був задіяний. Все що оточує нас на вулицях, в магазинах, в транспорті, в офісах і навчальних закладах, на телебаченні та в мережі інтернет – скрізь можна побачити результат роботи графічного дизайну.

У сучасних умовах важливим є з'ясування тенденцій та перспектив розвитку графічного дизайну.

Перехід від ручного малювання олівцем на папері до проектування за допомогою комп'ютерних програм відбувся у 1980–1990-ті рр., ставши справжньою революцією для цього виду художньо-проектної діяльності, а за останні два десятиліття комп'ютерне переозброєння технологічної бази дизайну внесло серйозні зміни в комунікаційні основи графічного дизайну [2, с. 65].

Порівняно новий напрям дизайнерської діяльності – комп'ютерний дизайн, що включає створення веб-продукції в Інтернеті. Веб-дизайн охоплює створення макету сайту, розробку навігації, вдосконалення та оптимізацію всіх графічних елементів сайту.

Створення сайтів стало практично першим кроком на шляху початку становлення та розвитку сучасного бізнесу, націленого на те, щоб донести необхідне повідомлення до відвідувачів веб-ресурсу. Традиційні візуально графічні засоби проектування в графічному дизайні оптимально поєднуються з інноваційними технологіями – комп'ютерно-графічними редакторами і системами (Adobe Photoshop, CorelDraw, Adobe Acrobat, PageMaker, Adobe Illustrator, Corel PHOTO-PAINT, QuarkXPress, Colorimpact, тощо.) [3].

Серед найперспективніших тенденцій розвитку сучасного графічного дизайну можна виокремити тенденцію до використання прийомів "hand made", характерних для дизайнерських розробок докомп'ютерної доби. Одним із проявів рукотворності сучасного графічного дизайну є повернення інтересу до леттерінгу, тобто ручного малювання (вирізання, ліплення тощо) окремих літер і шрифтових написів [2, с. 65].

Підкреслюється, що у поєднанні з якісною типографікою й комп'ютерною обробкою це дозволяє створити найсучасніший продукт графічного дизайну: емоційно виразний, самобутній і навіть унікальний. Зокрема, такий хід є надзвичайно результативним, а галузями використання такого підходу, крім традиційних, тобто поліграфічних об'єктів графічного проектування, можуть бути й віртуальні об'єкти: презентації, веб-сайти тощо.

Таким чином, можна констатувати, що сучасні тенденції графічного дизайну базуються на використанні інноваційних комп'ютерних технологій у поєднанні з застосуванням засобів і прийомів "ручного малювання". Адже привернути увагу навіть найвимогливішого споживача здатні лише нешаблонні й емоційно забарвлені рішення, що відбивають оригінальний рух руки дизайнера.

Список використаних джерел

1. Даниленко В. Я. Дизайн: підручник / В. Я. Даниленко. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 320 с.
2. Сбітнєва Н. Ф. Фактори впливу на розвиток дизайну / Н. Ф. Сбітнєва // Вісник ХДАДМ. – 2015. – № 4. – С. 60 – 66.
3. Сучасні тенденції розвитку інноваційного графічного дизайну [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ezarabotok.info/sovremennye-tendencii-razvitija-innovacionnogo-graficheskogo-dizajna/.

Бабаєва І. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Бобровський І. В.

ВПЛИВ ЕКОЛОГІЇ НА РОЗВИТОК ТУРИЗМУ

Туризм вже давно належить до найбільш прибуткових та найрозвиненіших галузей світового господарства. Розвиток туризму грає майже найголовнішу роль у вирішенні соціальних проблем, а саме – з'являються нові робочі місця, підтримується високий рівень життя населення, удосконалюється медична система обслуговування населення, підвищується рівень освіти то що. Також він впливає на збереження й розвиток культурного потенціалу, сприяє гармонізації відносин між різними країнами та народами.

Виникненню екотуризму сприяло кілька тенденцій.

По-перше, туризм перетворився в одну з найбільших галузей світової економіки. Число туристів в усьому світ і настільки зросло, що збиток, який вони завдали і потенційно можуть завдати багатьом місцевостям і навіть країнам, особливо природних екосистем, почав викликати серйозну заклопотаність. У той же час стало очевидно, що при раціональній організації туризм здатний надати реальну фінансову підтримку охорони природи і підвищити значимість тих територій, які потрібно буде відновити в первозданному вигляді. Фахівці в галузі навколишнього середовища вже присвятили чимало досліджень тому, як змусити туризм "працювати" на охорону природи, щоб охоронювані території таким чином могли "платити за себе".

По-друге, досвід показав, що успіх природоохоронних дій неможливий на основі лише заборонених заходів, особливо якщо вони суперечать інтересам місцевого населення. Необхідно, щоб місцеві жителі

відчули себе партнерами і щоб дбайливе ставлення до природи було для них економічно вигідно. Туризм може зіграти в цій справі ключову роль.

По-третє, відбулася зміна пріоритетів в цілях туристів. Городяни, особливо в розвинених індустріальних країнах, все частіше вважають за краще проводити відпустку в куточках чистої, недоторканої природи. На противагу традиційному пляжному відпочинку зріс попит на тури активно-пізнавальної спрямованості.

З розгляду взаємозв'язку туризму і екології випливає, що вони один без одного існувати не можуть, так як природні ресурси входять до складу туристичних ресурсів нарівні з іншими складовими туристичного бізнесу, такі як капітал, технології, кадри. Також туризм сильно впливає на екологію в цілому, як позитивно, так і негативно. Негативно нажаль більше. Сучасний туризм завдає шкоди навколишньому середовищу. Відбувається зміна природних умов, особливо погіршення життєвих умов людей, тваринного і рослинного світу. Місцеві жителі на перше місце серед чинників, що виникають через шкідливий вплив туризму, ставлять забруднення повітря транспортом і використання землі.

Це говорить про те, що, незважаючи на те, що природне середовище є найважливішим сировинним ресурсом туристичного регіону, туристи також, як і люди, які керують туристичною індустрією, коротко час тне задоволення своїх індивідуальних потреб ставлять вище, ніж турботу про тривале використання природи.

Отже, потрібно терміново міняти таке ставлення до навколишнього середовища, оскільки, наносячи шкоду їй, ми завдаємо шкоди самим собі. Кожна людина повинна усвідомлювати необхідність збереження природних багатств. Вирушаючи в подорож, турист повинен з любов'ю ставитися до природи іншої країни, приносячи їй тільки користь своїм перебуванням в ній.

Бедная В. В.
Классический приватный университет, г. Запорожье
Научный руководитель – Захарова С. Г.

СОВРЕМЕННАЯ ВИЗУАЛИЗАЦИЯ ОТЕЛЬНЫХ НОМЕРОВ

Часто используемым приемом дизайнеров было и есть объединение смежных двухместных номеров ради создания апартаментов, отвечающих потребностям семьи или группы. Дверь между двумя комнатами имеет, как правило, два крыла и обеспечивает акустический комфорт гостей. Дифференциация смежных номеров (например, в одной комнате есть ванная комната с ванной, а в другой комнате – только душ, или в первом номере одна двуспальная кровать, а во втором – две отдельные кровати) производит впечатление большой квартиры, а не двух одинаковых комнат.

Это, в свою очередь, может повлиять на стоимость аренды комнаты. Хорошее решение – предложение от отеля апартаментов с двумя спальнями и ванными комнатами, и общей гостиной. Это функциональное решение оценят семьи или группы. В тренде также отказ от одноместных номеров.

Зонирование номера. В зависимости от уровня отеля, различные требования к площади и оборудованию номера. Широко используемым приемом оптического увеличения номера является использование стеклянных ванных комнат, зеркал и окон в пол. Эти приемы обеспечивают не только чувство большего пространства, но и роскоши. Соответствующая игра освещения в теплых тонах вверху и внизу дает возможность создать настроение в пространстве комнаты. Кроме того, использование отделочных материалов с небольшим отражением света, например, обои или акриловые панели с блестящим лаком, могут усилить впечатление пространства, а отблески предадут комнате естественное освещение.

Коридор. Входная зона гостиничного номера в большинстве случаев является коридором, в котором находится раздевалка. Гардеробная должна иметь достаточно места для багажа, зеркало. Часть места под багаж может быть совместима с функцией сиденья. В коридоре обычно монтируется и устройство управления комнатной температурой. Это устройство должно быть интуитивно понятным и простым в использовании.

Гостиная. В гостиной, как правило, расположены большие окна или двери балкона. Хорошо освещенная дневным светом, она является местом работы и отдыха. В ее интерьере должен быть большой, удобный стул и журнальный столик. Дополнительно в номерах может быть предусмотрен диван-кровать. Если в помещении предусмотрен кондиционер, в балконную дверь можно вмонтировать датчики, останавливающие работу кондиционера на время открытия дверей или окон. Это позволит снизить расходы отеля. Оконные шторы светонепроницаемы (blackout) и обеспечивать полное затемнение для комфортного сна. В гостиной обязательно наличие пространства для работы. Оно должно предусматривать электрическую розетку с постоянным напряжением под зарядку телефона и ноутбука, или другого устройства, работающего от сети.

Зона сна. Комфортная постель обеспечивает спокойный и удобный сон гостя. Крепкая, но легкая конструкция кровати, в свою очередь облегчает труд горничных. Ширина 100 см – это стандарт для односпальных, 160–180 см – для двуспальных кроватей. Спинка кровати должна быть мягкой, обита тканью, теплая на ощупь, позволяющая свободно опереться. Пространство у изголовья должно также иметь адекватное освещение, позволяющее комфортно читать. Этого можно достичь за счет использования передвижных источников света, пользование которыми никоим образом не должно быть затруднительным. Хорошим решением является установка выключателя света у кровати. Другими важными факторами в обеспечении здорового и комфортного сна гостя, будут тишина, температура и влажность.

Ванная комната. Во многих современных отелях все чаще ванная и туалет планируются отдельно. Иногда душ и умывальник являются общедоступной частью комнаты, скрывающейся за подвижной панелью или перегородкой. В ином решении используют стеклянные ванные комнаты, с возможностью закрыть стены полупрозрачной завесой на электрическом приводе изнутри ванной комнаты.

Проектирование отельного номера – сложный процесс. Часто именно оно бывает решающим фактором хорошей или плохой оценки отеля. А многие эксперты считают, что дизайн отелей следует начинать, в первую очередь, с проектирования всех гостиничных номеров.

Борщевич М. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

ПРОБЛЕМАТИКА ВІДСУТНОСТІ ДОСВІДУ В РОБОТІ ДИЗАЙНЕРА ІНТЕР'ЄРУ

Дизайнер – одна з найбільш творчих, високооплачуваних і престижних професій. Професійний дизайнер може втілити будь-яку ідею замовника, зробити його приміщення гарним та комфортним, врахувати його звички, вподобання, спосіб життя та режим дня. Початківці зіштовхуються з нюансами, які породжують проблеми для замовника.

У сучасному світі одним із головних факторів створення дизайну інтер'єру є бюджет. Починаючи працювати спеціаліст здебільшого створює 3D-проекти, не орієнтуючись на ринок товарів та цін на них, або просто забуває обговорити бюджет із замовником. Дизайнер може включити в проект меблі та матеріали, які будуть не по кишені його клієнта.

Задача дизайнера – реалізувати потреби замовника. На початку роботи в багатьох виникає проблема, що інтер'єр не підходить клієнту. Дизайнер втілює свої вподобання і своє бачення, забуваючи про побажання, звички, характер людини, яка буде жити в приміщенні. Уникнути цієї проблеми можна завчасно обговоривши усі деталі та отримавши технічне завдання.

Початківці також мають безмежну фантазію. Вигадуючи складні конструкції, незручні планування кімнат і просто ідеї, які нереально втілити в життя, вони нехтують тим, що вже є у замовника. Розробляти дизайн згідно з розміщенням наявних об'єктів та слухати вказівки будівельників – найкраща з порад.

Не варто забувати і про функціональність дизайну. Знайти баланс в дизайні та функціональності простору – завдання не з легких. Часто в оригінально оформленому приміщенні просто неможливо комфортно переміщатися. Щоб уникнути цієї проблеми, дизайнеру потрібно мати знання та навички архітектора. В країнах Європи дизайнер і архітектор не поділяють на окремі професії.

Бажаючи втілити якнайбільше креативних ідей, дизайнери отримують те, що має назву "перевантажений інтер'єр". Спеціаліст повинен фільтрувати як власні задуми, так і примхи клієнта. Завдання дизайнера вгамувати пристрасть до всього і одразу, знаходити компроміси, спрощувати, розвантажувати простір.

Зовнішня архітектура з самого початку повинна задавати тон майбутньому дизайну внутрішнього простору. Цим правилом нехтують навіть дизайнери зі стажем. Власник бажає створити інтер'єр за своїми уявленнями, не спираючись на архітектурну стилістику самої будівлі. В результаті – квартири в стилі "лофт" у спальному районі, класичний або ампірний стиль у сучасних хмарочосах.

Досвідчені художники-конструктори знають, що головною помилкою є реалізація проекту без авторського нагляду. В процесі реалізації проекту виникає багато запитань і проблем, з якими автор проекту міг би за секунду впоратись, а клієнт, який не розуміє креслень, витрачає сили, час та гроші на вирішення цих нюансів. Також авторський нагляд сприяє тому, що в результаті замовник отримає інтер'єр як на візуалізації, яку він затвердив з самого початку.

Отже, можна побачити, що навіть у такій креативній та "вільній" професії, як дизайнер інтер'єру, необхідно дотримуватися деяких норм і правил, які приходять з досвідом.

Брусенцова Ю. М.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

ДЕКОРАТИВНИЙ ЖИВОПИС В ІНТЕР'ЄРІ

Живопис є засобом створювання живої та яскравої картини в інтер'єрі. Він пов'язаний з архітектурою будівлі або приміщення. Декоративний живопис надає приміщенню унікального та гармонійного образу, що заворожує, милує око, покращує емоційний стан та настрій людини.

Прийоми й технології інтер'єрного розпису включають в себе декоративний розпис стін, стель, підлог і будь-яких предметів інтер'єру приміщення. Для інтер'єрного живопису використовуються тільки екологічно чисті та якісні барвисті матеріали, це, як правило, водорозчинні акрилові фарби, призначені для художніх робіт. Таким чином, можна не турбуватися про те, що фарба облізе при догляді за стіною.

Учений І. Кіплік розглядає декоративний живопис як живопис, який служить лише прикрасою архітектури, але мало або нічого не додає до її стилю [1].

Декоративність – це прояв вишуканих, ретельно опрацьованих форм, деталей та візерунків з метою прикраси простору, що має єдність і нерозривність декоративних елементів.

Головною частиною декоративного живопису є розпис. Розпис – це орнаментальний або сюжетний живопис, що прикрашає архітектурні споруди; розпис може бути виконаний темперами, клейовими, масляними або восковими фарбами [2].

Розуміння зображень, що мають декоративну спрямованість, змінювалося з плином часу. Порівнюючи розписи Стародавнього Єгипту, Стародавньої Греції та Візантії, виконані восковими фарбами або темперою, можна виявити відмінність не тільки в техніці виконання, але також в утриманні та розумінні зображення.

Елементом інтер'єру завжди були і є картини – навіть самому непривабливому приміщенню вони надають неповторність і певний стиль. Тільки не будь-яка картина підійде для вашої квартири. І тут потрібно враховувати призначення кімнат, їх розміри, інші елементи інтер'єру.

Отже, декоративний живопис в інтер'єрі є важливою частиною у приміщенні, він надає гармонії та відчуття чогось неймовірного, романтичного.

Список використаних джерел

1. Киплик Д. И. Техника живописи / Д. И. Киплик. – Москва: Сварог и К., 1998. – 502 с
2. Матійко О. В., Прокопенко Н. О. Живопис в розробці сучасного інтер'єра: види, способи розташування, композиції в просторовому середовищі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1614/Matiyko.pdf?sequenc.

Васильченко Я. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

ОСНОВНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ІНТЕР'ЄР-ДИЗАЙНУ

Дизайн інтер'єру (інтер'єрний дизайн) спрямований на забезпечення зручності й естетично приємної взаємодії середовища з людьми. Інтер'єрний дизайн поєднує в собі художній та промисловий дизайн.

Дизайнер виконує оптимізацію праці в приміщенні, покращує навігацію у великих приміщеннях, розробляє оформлення спеціалізованих приміщень (наприклад, студій звукозапису, кіномонтажу, фотографії; аквапарків) відповідно до вимог клієнтів. Дизайнер управляє всім процесом оформлення інтер'єру, починаючи плануванням приміщення, освітлення, систем вентиляції, акустикою; обробкою стін, і закінчуючи розміщенням меблів і установкою навігаційних знаків [1, с. 13].

У дизайні інтер'єру, як в частині архітектури існує безліч різних стилів, які сформувалися в різні історичні епохи. Одне і те ж приміщення, наприклад, конференц-зал, може бути оформлено у різних стилях: хай-тек, романському, модернізм і так далі. Список інтер'єрних стилів – ширший, ніж архітектурних.

Розробка дизайну інтер'єру розпочинається зі складання дизайн-проекту – комплекти документів, що описують функціональні та дизайнерські рішення; в них містяться креслення приміщення й опису всіх деталей майбутнього інтер'єру, включаючи оздоблювальні матеріали та розташування комунікацій. У проекті присутнє технічне завдання, в якому описано всі вимоги та побажання замовника.

Спочатку проводяться обміри приміщення, після чого розробляються зразкові планувальні рішення та ескізи. На цьому етапі дизайнер пропонує замовнику декілька варіантів планування з розподілом основних функціональних зон і розстановкою меблів. Оскільки 3D-моделювання – трудомісткий процес, на етапі примірного планування докладні тривимірні моделі розробляються тільки після узгодження з замовником.

Після затвердження розміщення зон розробляються проектувальні креслення електричних проводів і планується розташування електроприладів (освітлення, електричний обігрів та інше); у разі необхідності виконуються креслення змін у плануванні; план стель і підлогових покриттів; розміщення сантехнічного обладнання; відомості про обробку замовлених матеріалів, меблі та декор.

Наступним етапом є реалізація запланованих робіт; на цій стадії дизайнер контролює роботу оздоблювальних і ремонтних бригад, надаючи замовнику необхідну кошторисну документацію [2].

Таким чином, сучасний дизайн квартири має елементи противаги традиційним рішенням, які раніше використовувалися в інтер'єрі. Використання в інтер'єрі великої кількості декоративних деталей вже давно пішло в минуле, оскільки надмірно прикрашена обстановка створює відчуття скутості для сучасної людини. Завдяки новим стилям, які передбачають мінімалізм і функціональність, можна зробити оригінальний інтер'єр навіть для невеликої однокімнатної або двокімнатної квартири. Експерти для цього рекомендують звернути увагу на два основних напрямки – сучасну класику і сучасний дизайн в чистому вигляді.

Список використаних джерел

1. Додсворт С. Фундаментальные основы дизайна интерьеров / С. Додсворт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.designbook.com.ua/Arxutektura/Duzayn-hulqx-unterqerov/Fundamentalqnqe-osnovq-duzayna-unterqerov.7616.html.

2. Протопопов В. В. Дизайн интерьера: теория и практика организации домашнего интерьера / В. В. Протопопов. – Москва; Ростов-на-Дону : МарТ, 2004. – 128 с.

Водінова А. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Косюк В. Р.

СПРИЙНЯТТЯ КОЛЬОРУ В ІНТЕР'ЄРІ

Загальновідомо, що інтер'єр приміщення – невід'ємна частина архітектури будинку. Він являє собою не тільки оздоблення приміщень зокрема, але й внутрішній простір будинку в цілому.

Історія інтер'єру починається разом з історією поселень людини. І сучасному житті інтер'єр – це невід'ємна частина побуту людини. І в палаці культури і на роботі, в магазині і кінотеатрі, в санаторії та готелі, і навіть у метро – скрізь нас оточує інтер'єр. Інтер'єр та його вплив на споживача може бути дуже різноманітним. Він може захоплювати, радувати, шокувати чи заспокоювати. Головне полягає в тому, що він дарує емоції людям. Добре продуманий, цікавий, незвичний інтер'єр нікого не залишить байдужим.

Інтер'єри умовно можна розділити на дві основні групи – суспільного спрямування та житловий. Житловий інтер'єр – це своєрідний психологічний портрет людини, для якої він створений. Інтер'єр може багато що розповісти про характер свого господаря, про його інтереси та смаки, соціальний статус і психологічний тип.

Загалом житлові інтер'єри створюються стихійно, але також можуть бути виконані і професійним дизайнером. В такому випадку головне завдання дизайнера полягає в тому, щоб якнайдетальніше з'ясувати потреби та побажання замовника. Вдало виконаний дизайн-проект дозволяє замовнику втілити в життя омріяний будинок, побачити своє майбутнє житло з середини в найменших подробицях, тонкощах і фарбах.

Дуже важливе значення для дизайн-проекту інтер'єру має вибір вдалої кольорової гами, особливо якщо він житловий. В цьому випадку велику роль грають психологічні моменти сприйняття кольору.

Завдання, пов'язані з кольором в інтер'єрі, можна умовно розділити на функціональні, естетичні і композиційно-художні. На колірне рішення впливає низка чинників: призначення приміщення, його розміри і конфігурація, освітленість, орієнтація, тривалість перебування людини у приміщенні. Поліхромія інтер'єру має відповідати утилітарно-технологічним вимогам, і психологічному комфорту.

Колір це один з найважливіших засобів створення композиції інтер'єру, а основними носіями забарвлення є архітектурні поверхні: стіни, підлога, стеля. Добір за кольором предметів і елементів устаткування (додаткових носіїв забарвлення) повинен здійснюватися в кольоровій гармонії з основними носіями забарвлення.

Підбором кольору можна коригувати пропорції приміщення, робити зонування на горизонтальному та вертикальному рівнях.

Підлога однакової яскравості зі стінами, справляє враження єдності внутрішнього простору. Якщо стіни за кольором однотонні, то підлогу можливо оформити орнаментами та візерунками.

Вибір кольору стелі визначається нормами освітленості приміщення. Якщо необхідна максимальна освітленості, то рекомендується біла стеля, оскільки стеля є основою поверхнею, що відбиває світло. Стелю можна робити однакового чи контрастного кольору зі стінами.

Для сприйняття простору має велике значення розташування основного кольору на архітектурній поверхні: вгорі чи внизу, на горизонтальних чи вертикальних поверхнях.

Кольори матеріалів можуть відповідати їх природному походженню, чи навпаки бути зовсім неприродними. За бажанням можливо використовувати різні способи та прийоми обробки чи фарбування поверхонь.

Таким чином, використання властивостей самого кольору та забарвлених поверхонь є дуже важливим чинником формування сприйняття інтер'єру як єдиного комплексу, який повинен відповідати усім наявним нормам, що забезпечують комфорт людини.

Водяних С. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. держ. упр., доцент Захарова С. Г.

ВИКОРИСТАННЯ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТИХ МАТЕРІАЛІВ У ІНТЕР'ЄРІ ОФІСНИХ ПРИМІЩЕНЬ

Основний свій час людина проводить у своєї домівці, але той проміжок часу, який вона проводить на робочому місці, охоплює практично весь світловий день. Так що, офіс можна назвати другою нашою домівкою і його комплектуючи ніяким чином не повинні впливати на наше самопочуття і здоров'я.

Якість матеріалу помітно впливає на формування якості навколишнього середовища життя людей. У питанні екодизайну слід відзначити показники екологічного матеріалу. Поняття екологічності матеріалів ширше, ніж їх екологічна чистота.

До повністю екологічних (біопозитивних) можна віднести матеріали:

- З відновлювальних природних ресурсів;
- Нешкідливі для людини, а навпаки, що мають позитивний вплив на її здоров'я;
- Вимагають мінімальних затрат енергії у процесі виготовлення, який, у свою чергу, не забруднює природне середовище;
- Піддаються процесу рециклінгу, тобто розкладаються після виконання своїх функцій подібно до матеріалів живої природи.

Усім цим вимогам відповідають далеко не всі природні матеріали.

Умовно екологічними матеріалами можна вважати матеріали, отримані із корисних копалин, або матеріали, які майже повністю перероблюються. До них відносяться вироби із глини, скла, алюмінію. Інші матеріали не є екологічними, хоча їх використовують у будівництві та у предметному дизайні (сюди відносяться штучні матеріали на основі пластмас, вироби, які вимагають значних енерговитрат для свого виготовлення та ін.)

З цього можна зробити висновок, що під екологічними матеріалами мають на увазі такі матеріали, які підпорядковані принципам екологічності:

- При їх виготовлені використовують відновлювальні ресурси;
- Вони піддаються саморозкладу після виконання функцій;
- Без забруднення навколишнього середовища;
- Як частково біопозитивні можна розглядати повністю відновлювальні матеріали, виготовлені із широкого вибору корисних копалин (наприклад, алюміній, кремній).

Таким чином, розглянувши матеріали на предмет їх екологічності, можна деякі з них запропонувати для обладнання внутрішнього приміщення офісу. У Західній Європі та США вже давно існує чітке визначення та стандарти екологічно чистого офісу (ecologically clean office – ECO).

Офіс ECO – це штучно створений робочий простір, при створенні якого використовувалися інертні та нетоксичні будівельні й оздоблювальні матеріали, де:

- Співробітники і відвідувачи дихають чистим повітрям;
- Зберігаються природні ресурси при виробництві матеріалів і функціонуванні офісу;
- Використовується неенергоємне освітлення;
- Максимально скорочене забруднення води і повітря.

Природні матеріали несуть з собою екологію, безмежні можливості дизайну, розмаїтість природних текстур, кольорів і відтінків.

До екологічно чистих матеріалів, які варто застосовувати в оформленні інтер'єру офісних приміщень, можна віднести:

- Деревину і її похідні;
- Матеріали на основі гипсу;
- Дерев'яні вікна і двері;
- Органічні фарби;
- Лінолеум.

Переваги використання екологічно чистих матеріалів у оформленні та функціонуванні інтер'єрів офісних приміщень, очевидні: збереження природних ресурсів, підтримання екологічно чистого середовища перебування, ергономічність і естетичне задоволення.

Вороніна О. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н., доцент Дяченко М. Д.

АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ

Графічному дизайнеру життєво необхідно бути в курсі всіх новітніх тенденцій. Це дозволяє йому створювати дизайн, що відповідає сучасним вимогам. У 2017 році одним з найгарячіших трендів є повернення до натурального, тому невипадково відтінком року став колір Greenery, що символізує свіжість, новий початок і захист навколишнього середовища.

Останні кілька років дизайнери використовували стримані колірні палітри, які дозволяли їм створювати чисті та приємні на вигляд макети. Наразі в колірні схеми повертаються яскраві та сміливі відтінки.

Цей тренд з'явився на горизонті ще з 2016 р., багато дизайнерів стали експериментувати з незвичайними поєднаннями кольорів, їхня палітра стала яскравіше, що було дуже помітно. Незвичайні колірні переходи знову повертаються в графічний дизайн. Мода на використання різних візерунків також почалася в минулому році і все вказує на те, що цей тренд поки не втратив своєї актуальності.

Патерни і геометричні фігури дуже добре вписуються в такий глобальний тренд, як флет-дизайн – вони допомагають дизайнерам посилити візуальну складову макета і поліпшити користувальницький досвід. Можна припустити, що на тлі повернення до натуральності в патернах з'являться природні мотиви, такі як деревні текстури, прожилки мармуру і інші органічні візерунки. Патерни стануть складніше, проте візерунки на основі геометричних фігур також будуть дуже затребувані в сфері графічного дизайну. Який напрям в підсумку стане мейнстрімом, покаже час.

Мінімалізм у дизайні, чиє коріння йде в 20-і роки минулого століття, сьогодні популярний, як ніколи. Мода на ефективне використання білого простору принесла в багато дизайн-проектів більше повітря; макети стали простішими і зрозумілішими.

Мінімалізм дозволяє дуже швидко донести месидж через дизайн, так що не варто дивуватися, що цю концепцію взяли на озброєння багато відомих брендів. Стриманий скандинавський стиль, ультрамінімалістична типографіка і лаконічні макети, як і раніше, залишаються в тренді. При цьому сам мінімалізм зовсім не передбачає стриманою колірної гами – сьогодні в моді яскраві, але природні, природні відтінки [1].

Отже, тенденції у графічному дизайні змінюються з року в рік, але залишають багате різноманіття стилів і напрямків, тому потрібно вміти з ними працювати в різних проектах і з різною аудиторією замовників.

Список використаних джерел

1. Актуальні тенденції в графічному дизайні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uamgguru.ru/budinok-i-dacha/2561-aktualni-tendencii-v-grafichnomu-dizajni.html.

Ганьова В. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

ДИЗАЙН ЯК ФОРМА ВИРАЖЕННЯ ЕСТЕТИЧНИХ СМАКІВ

Кінцева мета дизайну полягає у формуванні гармонійного предметного середовища, що найбільш повно задовольняє матеріальні та духовні потреби людини, спонукає до необхідності усвідомлення дизайну як естетичного виразника культури. Тому звертання до суспільної діяльності, що пов'язана з перетворенням дійсності за законами краси, є нагальною потребою сучасної естетики, а саме тих її прикладних властивостей, що уособлюються в дизайні, швидкість та динамізм розвитку якого прискорюється в унісон з розвитком суспільства.

Перше визначення індустріального (або промислового) дизайну (точніше області діяльності дизайнера) було прийнято на першому Міжнародному конгресі спільнот по художньому конструюванню в 1957 році у Стокгольмі, та запропоновано англійськими теоретиками мистецтва. Згідно з їхнім розумінням, дизайнером є будь-який фахівець, який здатний на підставі отриманих ним знань, технічної підготовки й практичного досвіду, а також розвиненого зорового сприйняття рекомендувати виробництву використовувати найбільш підходящі матеріали, способи їх обробки, форму, колір, обробку промислових виробів масового виготовлення.

Пізніше, коли усе більше уваги стали звертати на роль дизайнера в суспільстві, не відмовляючись від характеристики його професійної роботи над формою виробів, стали підкреслювати його можливості в справі організації навколишнього предметного середовища, а надалі – гармонізації внутрішнього світу людини. Отже, дизайн, з самого початку свого існування тісно пов'язаний із пластичними мистецтвами: скульптурою, живописом, архітектурою, орнаментикою, невід'ємною властивістю яких є естетичність. Мистецтво для дизайну відігравало роль своєрідної першооснови, що освоює нові творчі технології й прийоми виразності. У XX столітті, в середовищі художників й архітекторів, з'єднання наукових і технічних переворотів привело до серйозного естетичного переосмислення технічних форм. Значні техніко-технологічні досягнення та ускладнення соціально-економічних відносин призвели до того, що дизайн не тільки використовує сьогодні досягнення пластичних мистецтв, але, водночас, координує свої суто художні можливості з наукою, технікою, новітніми комп'ютерними технологіями, конструюванням, а дизайнери співпрацюють у тісному зв'язку з інженерами, психологами, фахівцями зі сприйняття предметного середовища.

Отже, дизайн слід розглядати як специфічний вид естетичної діяльності, більше інших пов'язаний з технічними та соціокультурними перетвореннями. Поза естетичних образів дизайн не існує ні в загальнокультурному, ні в національному, ні в особистісному вираженні. Увесь предметний світ, створюваний людиною засобами дизайну за законами краси й функціональності є у відомому сенсі результатом проникнення естетики у всі сфери культурного буття, – в техніку, виробництво, сферу комунікацій, соціальної психології тощо.

Дизайн – творча діяльність, метою якої є визначення і створення гармонійних якостей предметно-просторового середовища життєдіяльності людини, та цілісного предметного світу. Дизайнерська діяльність у сукупності всіх видів та форм пронизує різні сфери людської діяльності, естетизує їх, спонукає до створення нових форм, образів та просторів, розвиває та підносить саму суб'єктивність особистості.

Останніми десятиліттями дизайн стає фундаментальною рисою естетичного поля культури.

Список використаних джерел

1. Аронов В. Р. Искусство и техника новое единство // Техническая эстетика и дизайн // Вестн. Моск. Ун-та. Сер. 7. Философия. 1998. – № 5. – С. 85–97.

Давиденко М. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Косюк В. Р.

ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТІ МАТЕРІАЛИ В БУДІВНИЦТВІ

Весь сучасний цивілізований світ прагне зберегти довколишнє середовище як можна довше у недоторканому стані. Але, на нашу думку, наша країна далека від того щоб повністю та назавжди відмовитись від шкідливих речовин, що застосовуються при виготовленні матеріалів для спорудження будинків, облаштування громадських та житлових інтер'єрів, тощо. Таким чином, ми повинні замислитись над тим, заради чого отруюється навколишнє середовище та сама людина.

Намагаючись зробити свою оселю затишною та гарною, люди іноді наражаються на небезпеку і не замислюються над цим. На нашу думку, окрім розробки інтер'єру обов'язок дизайнера, попередити людей про небезпеку яку несуть, на перший погляд, нешкідливі матеріали, та розповідати про їх властивості.

Наприклад запобігати використанню метало-пластикових вікон, адже у спекотну пору року при нагріванні пластику відбувається вивільнення шкідливих речовин. Також популярними у використанні – є вінілові шпалери, лінолеум, ламінат, фарби на хімічних сполуках які також дуже шкідливі для здоров'я людини. Мало хто знає про шкідливі властивості поролону, який використовують при виробництві диванів, стільців і тому подібних виробів, адже поролон через 10 років експлуатації здатний вивільнюватишкідливі речовини.

Нажаль прикладів використання матеріалів які отруюють здоров'я людини та приводять до захворювань дуже багато.

На нашу думку, заміна шкідливих матеріалів на екологічно чисті, та довговічні необхідна для нашої країни. Щоб зберегти своє здоров'я, при виборі оздоблювальних та будівельних матеріалів слід звертати увагу не тільки на зовнішні характеристики, а й на якість та безпечність виробів.

Наприклад, можназапропонувати відмовитись від метало-пластикових вікон на користь дерев'яних. Лінолеум та ламінат можна замінити паркетною дошкою з натуральної деревини, а поролонові вироби треба частіше замінюватина нові. Також вже давно існує альтернатива шкідливим фарб, це фарбиякіївиготовляється з екологічно чистих складових та є біль стійкішими до зовнішніх факторів ніж звичайні. Але екологічно чиста фарба значно дорожча звичайної, люди які не дбають про своє здоров'я скоріше оберуть дешеву, що на наш погляд є хибним рішенням.

Таким чином, щоб запобігти небажаним наслідкам для здоров'я замовника і його родини, а також оточуючих – дизайнер повинен вести раз'яснювальну роботу стосовно переваги екологічно чистих матеріалів протягом усього періоду проектування та виготовлення інтер'єру.

Дідур В.Є.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Косюк В. Р.

КНИЖКОВА ІЛЮСТРАЦІЯ

З книгою людина зустрічається вже в перші роки свого життя.

Книга – одна з перших творів мистецтва, з яким знайомиться людина.

Книга являє собою поєднання художньої мови, техніки друку та художнього оформлення невід'ємною частиною якого є зображення (ілюстрації).

Вітчизняна книги має багаті традиції що до створення ілюстрації. Кілька поколінь художників присвятили все своє творче життя для створення книг, які стали своєрідним еталоном друкарського мистецтва.

Ілюстрували книги такі митці як: Е. Д. Полєнова; І. Я. Білібін, А. Н. Бенуа; Г. Н. Нарбут, В. А. Милашевский; В. В. Лебедєв, В. М. Конашевич; Е. Н. Чарушин, Е. М. Рачев і ін.

Правильне розуміння людиною основного змісту книги, вимагає правильного співвідношення тексту і малюнка як цілісного відображення книги. Адже поки людина не зрозуміє змісту тексту та малюнка, книга в цілому не може мати того вражаючого впливу на людину, на яке розраховують письменник та художник.

Завдяки професійній ілюстрації, що враховує особливості сприйняття людиною зображення, виникає інтерес до книги. Художнє виконання ілюстрації впливає на людину, перш за все, естетично, дає людині усвідомлення пізнання світу і пізнання мистецтва [1].

Книга – особливий світ, в якому художня ілюстрація та літературний текст функціонують в єдиному комплексі, допомагаючи людині сприйняти книгу як багатоплановий твір мистецтва.

Книжкова ілюстрація – э найважливішим елементом для людини, уміння сприймати літературний твір, усвідомлювати поряд з вмістом і особливості художньої виразності зображення. Таке сприймання художнього образу, формується поступово протягом усього життя людини. Особливо це актуально в наш час, що характеризується стрімким потоком інформації, яка все більше надходить до читача в електронному вигляді. Книги витісняються з життя їх оцифрованими аналогами. Але мобільність і доступність еле-

ктронних книг не зрівняється з тим, що відчуває людина, перегортуючи сторінки книги і виявляючи наступні – ілюстрації [2].

Список використаних джерел

1. Григорьева Г. Г. Развитие дошкольника в изобразительной деятельности: Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. – М.: Академия, 2000. [Електр. ресурс]. – Режим доступу: http://www.twirpx.com/file/302969/

2. Григорьева Г. Г. Изобразительная деятельность дошкольника. – М.: Академия, 2003. [Електр. ресурс]. – Режим доступу: https://cyberleninka.ru/article/n/razvitie-izobrazitelnyh-sposobnostey-starshih-doshkolnikov-v-syuzhetnom-risovanii

Долгішева Є. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

МОДНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ДИЗАЙНІ ОДЯГУ

У результаті автоматизації багатьох технологічних й адміністративних процесів з'явилася можливість і ресурси для того, щоб звернути увагу на індивідуальні потреби в послугах. З'явилися "електронні" аналоги звичних побутових процедур, що характерні більш високою гнучкістю і ступенем доступності. Змінилося й ставлення до одягу.

Наразі відбувається постійна зміна концепції модної індустрії. Все більше уваги приділяється потребам особистості та сегментації споживчого попиту, що робить проблему досягнення заданої якості ще актуальнішою. Тепер провідними чинниками конкуренції є не лише якість, але й облік індивідуальних потреб людини, знання її переваг і очікувань, поділ на більш вузькі цільові групи.

Саме тенденції індивідуалізації дають простір позиціонуванню та ініціюють відбудову від конкурентів: вони стимулюють маркетингові дослідження, спрямовані на детальну сегментацію споживчого ринку. Розширюється сфера чинників системного підходу до проектування, змінюються орієнтири і критерії якості. Тепер вони поширюються на більше число ринкових процесів, у тому числі управління повним циклом створення, просування та реалізації одягу, замінюючи більш вузький підхід, при якому розглядалися тільки процеси проектування.

Головний модний тренд 2017 року – це смужка. Завжди в моді, але тепер особливо агресивно. Горизонтальні та вертикальні одночасно, широкі й вузькі, супер яскравих кольорів і обов'язково з металевим блиском і люрексом.

Ще один модний приклад: поєднувати блакитний колір з якимось ще, котрий виходить за рамки сіро-блакитної холодної гами. І одне з найкращих поєднань в сезоні "Весна-Літо-2017" – це помаранчевий з яскраво-зеленим.

На думку дизайнера Вероніки Богуш, головними трендами 2017 р. стануть принти, а саме геометричні: смужки вертикальні та горизонтальні, двоколірні й монотонні клітини, геометричні візерунки в симетричному та асиметричному розташуванні. Як вважає В. Богуш, в основному триває головний тренд на речі: оверсайз, стриманість, монохромність і вантоталколор.

Актуальними кольорами стануть сіро-коричневий, гірчичний, цегляний, червоний, смарагдовий. На думку дизайнера, вдалим поєднанням у 2017 році стане светр грубої в'язки теплого гірчичного кольору та штани з яскраво вираженою текстурою темно-коричневого кольору. А також звичайні бавовняні топи і блузи в поєднанні зі спідницею в тон з додаванням люрексної нитки.

Кожен новий сезон несе з собою часом дуже несподівані дизайнерські рішення. Часто мода повертається, лише трохи трансформуючись до сучасності, вловлюючи настрої та тонкі нотки сьогоднішнього дня. Смужка – один з найактуальніших трендів майбутнього сезону.

Очевидно, з наступного року, як і раніше, будуть актуальними мережива, рюші та рясні оборки в різних інтерпретаціях. Шкіра і шнурівки, колір блискучого золота, срібло та бронза, вельвет й оксамит. Вільний крій і багатошаровість в складних образах, які поєднують в собі різні за фактурою та стилем речі, говорить про те, що багато дизайнерів хочуть прийти до максимального комфорту і свободи у виборі свого власного стилю.

Список використаних джерел

1. Сучасні тенденції моди [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://megasite.in.ua/15674-suchasni-tendenci-modi-moda-vzuttya-aksesuari-odyag-imidzh-nigti.html

Жесткова М. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Бобровський І. В.

СТВОРЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ДЛЯ МОЛОДІ

Приступаючи до проектування навчального комплексу перш за все потрібно було створити психологічну модель сучасних підлітків, відзеркалити їх потреби та захоплення.

Одним з альтернативних варіантів рішення проблеми професійного визначення молоді мають стати заклади, що направленні на розвиток творчого потенціалу підлітків, на розкриття їх індивідуальності. Адже підлітковий період характеризується проявом талантів, пошуком самого себе, свого зовнішнього "Я" і свободою вибору форми освіти, самостійністю.

Українська fashion-школа "Мода і стиль" – освітній проект у сфері моди, дизайну і краси, що поєднує в собі високі стандарти навчання, чудовий викладацький склад, креативне мислення і творчий підхід. Цей освітній майданчик популяризує творчі і дизайнерські професії і вважає, що сьогодні – уміти "працювати руками" – дійсно модно і престижно.

Програма центру дизайну одягу складається з 2 учбових курсів:

курс дизайну одягу “Базовий” – “Створюємо першу міні-колекцію” і курс “Стиль і імідж”. У програмі курсу історія костюма, як джерело натхнення дизайнера. Основні стилі в одязі. Тенденції моди. Формування і відстежування. Орнаменти, фактури. Матеріалознавство. Композиція і колір. Зорові ілюзії. Графічні зарисовки окремих деталей одягу.

Розвиток креативності – способи розвитку творчих здібностей. Джерела натхнення – де шукати і як підтримувати. Розвиток асоціативного мислення. Практикуми включають завдання з конструювання методом наколки. М’яка скульптура на манекені. Моделювання і конструювання виробів складних форм. Практичні майстер-класи по створенню міні-колекцій ескізів взуття і аксесуарів для дизайнерів взуття і аксесуарів, що починають.

Психологія образу. Психологія роботи з клієнтом. Бренди XX-XXI вв – історія, сучасність, особливості. Маркетинг в індустрії моди.

В процесі навчання в комплексі “Мода і стиль” у підлітків з’явиться можливість не тільки відвідувати певний курс, але і пропонується реальна, жива практика. Навчаючись можна набути досвіду в якості стиліста, шоппера або візажиста. Студенти курсів стилю і іміджу проходять практику на телебаченні, в fashion-виданнях, беруть участь в професійних fashion-story.

За час навчання у студентів формується своє перше портфоліо. Після навчання базовій стилістиці кравця, конструктора, дизайнера одягу і аксесуарів, у випускників з’являється можливість одержати знання і навички професії “іміджмейкер” на курсі по стилю і іміджу.

Мало того, що слухачі комплексу реально навчаться шити одяг для себе, своїх друзів або знайомих. Кращі студенти курсів крою і шиття заохочуються практикою в студіях або модних будинках провідних українських дизайнерів, де черпають безцінний досвід прямо з рук професіоналів.

Інший напрям роботи – професії fashion-фотографа, fashion-журналіста. Студенти фотографують навчальний процес, пишуть блоги, готують репортажі і замітки з життя комплексу, набуваючи тим самим досвіду в модній журналістиці і піарі. “Мода і стиль” – це Школа, де можна навчитися тому, про що давно мріяли, за 4 місяці освоїти нову спеціальність і професію, дістати можливість почати новий бізнес або розвинути старий, урізноманітнити своє життя корисним (а в майбутньому, можливо, і прибутковим) хобі, поспілкуватися із справжніми професіоналами у сфері моди, краси і дизайну.

Комп’ютерний клас. Сьогодні в модних будинках ручні малюнки вже не оцінюються. У комплексі все малюється на вакомах (цифрових планшетах) і проектується на комп’ютерах.

Бібліотека скромна, але за запитом і в мережі можуть дістати що завгодно.

Найбільш яскравим прикладом створення сучасного інтер’єру для молодіжного освітнього комплексу є зразки рішення студії Istituto Marangoni. В кожній кімнаті притаманний свій особливий, неповторний стиль. Особливо це відчувається у стремліннях, мріях, пристрастях, захопленнях, навіть яскраві протилежності куди більш ближче один до одного, чим це може здатися на перший погляд.

Характерними межами способу життя для цієї вікової категорії і витікаючими звідси принципами організації інтер’єру є часта зміна видів діяльності і наявність більшого числа сучасної побутової техніки, аудіо- відеоапаратури та висока інтенсивність пересування усередині простору, що обумовлює перевагу до “відкритого” планування і використання вбудованих, трансформуючих, легко пересувних меблів.

Зубков Д. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. держ. упр., доцент Захарова С. Г.

ЕКОЛОГІЧНИЙ ДИЗАЙН – НАПРЯМОК СУЧАСНОГО ХУДОЖНЬОГО ПРОЕКТУВАННЯ

Розглядаючи питання, що пов’язане з активним процесом зростання негативного впливу людської діяльності на навколишнє середовище, не можливо не звернути увагу на той факт, що пріоритетним напрямком рішення природоохоронної проблеми стала ідея наповнення середи органічними матеріалами. Напрямок “зеленого” чи екологічного дизайну, що з’явився в 1970-х роках – це спроба співвідношення у гармонії людина – природа. Причина екологічного підходу до міського простору пов’язана також з науково-технічною стороною. Мова йде не тільки про охорону довкілля, але й про відновлення середовища життєдіяльності людини, що необхідно винести на перший план, адже саме в Україні промисловий вплив та загроза забруднення постійно зростає, завдаючи негативних наслідків насамперед на середовище міста та відчуття комфортності існування людини у ньому. Сьогодні, в часи новітніх технологій існує загроза витіснення природньої складової в зрівнянні з більш доступними, дешевими, зручними у експлуатації та шкідливими матеріалами будівництва.

На даний момент еко − дизайн стає не лише засобом формування певних продуктів, але й інструментом впорядкування світу. Проектування за принципами еко − дизайну є надзвичайно складним та багатогранним процесом, оскільки вимагає синтезу різних наукових сфер, раціонального співвідношення екологічних, функціональних та естетичних факторів. Швидка урбанізація, розвиток великих міст до мегаполісів призвело до появи нових джерел перетворення і забруднення навколишнього середовища, а також зміни міського простору. Зростання міського населення і ущільнення міської забудови додає особливу важливість проблеми створення зон екологічного комфорту. Розвиток міста обумовлює скорочення кількості чистого повітря, води, зеленого простору і тиші, чого так не вистачає сучасній людині з її прискореним ритмом життя в містах і мегаполісах. Висотні будівлі, розміщені в міському середовищі, з урахуванням тільки естетичної та фінансової сторін призведе у майбутньому до більш масштабних та незворотних проблем.

Способи вирішення цього питання: вжити заходів, спрямованих на стимулювання відновлення екологічного аспекту, використання новітніх технічних стандартів тощо; застосування натуральних матеріалів у поєднанні з інноваційними технологіями у різних зонах міського середовища; можливість утилізації використаних матеріалів та подальшої переробки; використання альтернативних “відновлюваних” джерел ене-

ргії (сонця, вітру, води, біомаси), що в свою чергу забезпечать стабільне функціонування споруд; на законодавчому рівні сприяти поширенню можливостей для подальшого розвитку та виробництва матеріалів, унеможливлення впливу політичної та корупційної складових шляхом детальної регламентації відповідних дозвільних процедур; використання нових засобів та методів у дизайні, архітектурі, пошук оригінальних ідей конструкцій, використання біоніки – інноваційного архітектурного стилю, що бере найкраще від природи, а саме контури, форми. Це архітектура майбутнього, яка в своїй кінцевій меті прагне до синтезу природи та сучасних промислових можливостей. У результаті проекція нестандартної "живої" архітектури; удосконалення технічних характеристик та використання якісного чистого матеріалу, що забезпечить комфортні умови життєдіяльності людини. Еко − дизайн більше ніж стиль в проектній діяльності, це новий стиль життя, більш відповідальний і гуманний по відношенню до природи, а тому і до самих себе. Екологічний підхід в дизайні формує нову культуру споживання, структуру потреб, засновану на скороченні надлишкової кількості продуктів, екологічну грамотність; цілеспрямовано змінює ціннісні установки суспільства за допомогою художніх образів об'єктів дизайну; сприяє поширенню ідей екологічного дизайну, формування нової культури населення.

Івченко В. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Косюк В. Р.

ОСВІТЛЕННЯ В ІНТЕР'ЄРІ

Освітлення в інтер'єрі є дуже важливим при створенні комфортної атмосфери у житлових приміщеннях. Вдалий вибір освітлення може підкреслити ідею дизайнера, невдалий повністю дискредитувати її. На нашу думку, освітлення впливає на кожен предмет в інтер'єрі: робить його пластичним і живим, або в разі неправильного використання навпаки – тьмяним та нецікавим.

Існує природне та штучне освітлення. Природне створюється прямими сонячними променями або розсіяним світлом небосхилу, його слід враховувати при проектуванні інтер'єру в будь якому стилі. При проектуванні житлового інтер'єру, треба звертати особливу увагу на розташування вікон, адже по мірі руху сонця по небосхилу освітлення в кімнаті постійно змінюється. На сході сонця, після обіду, в сутінках – світло в приміщенні буде зовсім іншим. Штучне освітлення здійснюється світильниками загального і локального освітлення. Штучне світло безпосередньо впливає на сприйняття кольору людиною. У тих випадках, коли мова йде про зв'язок кольору і світла, потрібно пам'ятати, що поєднання тих чи інших відтінків тонованих поверхонь з різним освітленням створює певний психологічний фон всього інтер'єру в цілому. Саме цей нюанс дизайнери інтер'єру використовують, щоб приховати різні недоліки планування та проектування. До таких недоліків в першу чергу відносять необхідність візуально або розширити, або зменшити площу приміщення, а також "підняти" або, навпаки, "опустити" стелю.

Якщо немає можливості збільшити площу кімнати, за рахунок об'єднання декількох приміщень, то на допомогу приходять колористика і освітлення. Досить додати в інтер'єр побільше світлих тонів, адже світло відбивається від світлих поверхонь, та направити на вертикальні поверхні світловими потоками, і маленьке приміщення візуально буде здаватися більш просторим. У тому випадку, коли необхідно, навпаки, звузити приміщення, то в оформленні інтер'єру потрібно використовувати темні і глибокі кольори та їх відтінки. Тут необхідно пам'ятати, що темні поверхні мають низьку відбивну здатність, тому світла буде потрібно більше.

Таким чином, щоб замовнику було затишно та комфортно знаходитись у своїй оселі – завдання дизайнера полягає в тому, щоб спираючись на власні естетичні відчуття та розрахунки правильно визначити кількість освітлювальних приладів та їх розміщення у кожному приміщенні.

Карапетрова К. Я.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

НЕЗВИЧАЙНА МОЗАЇКА В ДИЗАЙНІ: ТРАДИЦІЇ ТА СУЧАСНІСТЬ

Слово мозаїка походить від латинського "musivum", що перекладається як присвячене музам твір. Мистецтво мозаїки відомо з часів Стародавньої Греції, коли мозаїкою з природного каменю прикрашалися підлога й стіни палаців.

Мозаїка – це різновид декоративно-прикладного мистецтва. У класичній мозаїці зображення збирається з смальти, кольорового скла, натурального каменю або керамічної плитки.

Як сказав Габріеле Шуллер, цікавість до мозаїки помітно зріс в останні роки. Чарівність цього стародавнього та водночас сучасного мистецтва – створювати мозаїки своїми руками – знаходить все більше шанувальників.

Мистецтво мозаїки залишається надзвичайно популярним і сьогодні. Звісно, сучасна мозаїка сильно відрізняється від давньої, вона відповідає нашій епосі та культурі. І хоча мозаїка з скляної та керамічної плитки як і раніше най популярніша, сучасні художники постійно змагаються між собою в пошуку нових, інколи вкрай незвичайних матеріалів, для реалізації своїх творчих ідей.

Сучасна мозаїка стирає всі межі й каноні класичного мистецтва, проте, зупиняючись на них, надаючи художнику максимум свобод в творчості, для досягнення най сильніших ідей художники застосовують поєднання смальти, металу, дерева, полімерів, кераміки, скла й різноманітних підручних предметів які можуть виявитися і просто сміттям (так звана "треш мозаїка").

По перше, це панно з бекону, бобів, макаронних виробів американського художника Джейсон Месіра, який живе і творить у сонячному Сан-Франциско. Мозаїка з винних пробок (Скотт Гундерсен, США).

Художних з Албанії Саімір Страти робить картини з кави в зернах, та є шестикратним рекордсменом Книги Гіннеса, як автор самої великої мозаїки із зубочисток, найбільшої мозаїки з цвяхів, із шурупів, із пробок.

Художниця з Чикаго Мері Елен Крото полюбляє творити із сміття. Одного разу вона створила автопортрет і в якості образотворчого матеріалу вибрала різнокольорові кришки від пляшок.

Мозаїцист Ед Чемпен використовує для створення шедеврів різноманітні матеріали – камені, керамічні черепки, рваний папір. Для портрета рок-гітариста обрав різнокольорові гітарні медіатори.

Отже, сучасні мозаїки – надзвичайно різноманітні. Всі ці експерименти з матеріалами, безсумнівно, роблять великий внесок у розвиток, здавалося б, давнього та консервативного виду мистецтва.

Список використаних джерел

1. Мартін Чік. Мозаїка / Чік Мартін. – К., 2006. – 300 с.
2. Інгрід Морас. Кольоровий дизайн / Морас Інгрід. – Х., 2010. – 157 с.
3. Ернст Гомбрих. Історія мистецтва / Гомбрих Ернст. – К., 2014. – 245 с.

Кисіль А. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

КОЛЬОРОВІ ГАРМОНІЇ В ДИЗАЙНІ

Ми звикли вважати, що у веселки сім кольорів. Однак із вами можуть посперечатися авторитетні люди. Аристотель вирізняв у ній лише три кольори: червоний, зелений та фіолетовий, вважаючи, що всі інші кольори є сумішшю цих трьох. У Київській Русі вас би запевняли, що веселка має чотири кольори. У 1073 році київський літописець писав: “У веселці властивості суть червоне, і синє, і зелене, і багряне”. Аборигени Австралії нарахували в Райдужному змієві шість кольорів, а деякі племена Африки навіть досі вважають, що веселка має два кольори – темний і світлий. Нам відоме ім’я людини, яка побачила у веселці сім кольорів – Ісак Ньютон [1].

Розрізняють гармонійні(добрі) і негармонійні(погані) кольорові поєднання.

Гармонійне кольорове рішення передбачає комбінацію різних кольорів за закономірностями кольорового кола.

Як зазначає Жан В’єно, колір здатний на все і що від нього можна вимагати світла, але й він може викликати катастрофу [3].

Поєднання кольорів, згідно Ґете, можна розбити по його кольоровому колу на три групи: гармонійні (доповнюючі); характерні (родинні); негативні (чужорідні).

Так, на думку Ґете, жовтий колір створює тепле враження й створює добрий настрій. Синій він вважав кольором тіні – холодним і темним. Тому сині об’єкти здаються більш віддаленими. Червоному приписується серйозність і гідність, але також грація й принадність. При цьому Ґете мав на увазі тільки чисті кольори й практично не враховував ні особливостей сприймаючої їх людини, ні контексту сприйняття.

Німецький спеціаліст з кольору Оствальд вважає, що гармонійні кольорові поєднання можна отримати простими комбінаціями додаткових кольорів та його кольорового кола [3].

Важливими показниками гармонії виступає “домінуючий колір”, що є основними у композиції. В контрастних гармоніях – протиставляється домінуючому. А в “нюансових” – наближаються.

Колір здатний викликають різні емоції та думки: може заспокоювати та хвилювати, гнітити та веселити. Може викликати відчуття холоду та теплоти.

Вплив кольору на людину:

- Червоний- збуджуючий, гарячий, енергійний та життєрадісний;
- Жовтий- стимулює мозок, зір і нерви;
- Зелений- колір природи, спокою та свіжості;
- Блакитний- світлий свіжий і прозорий;
- Фіолетовий- колір втоми та печалі;
- Сірий- холодний, діловий та сумнуватий, викликає апатію;
- Білий- легкий, холодний та благородний;
- Чорний- похмурий, важкий, різко змінює настрій.

Найбільш сприятливо впливають кольори середньої частини спектру.

Колірне рішення, колорит – найважливіший елемент інтер’єру приміщення. Адже вся колірна гама завжди багато значила для психології людини, найчастіше визначаючи її щиросердечний настрій і створюючи психологічний комфорт, або дискомфорт.

Отже перелічені особливості психофізіологічної дії кольору є найбільш характерними, однак це не означає, що колір однаково діє на людину. Це залежить від середовища, в якому знаходиться людина. Один і той же колір в різних умовах може справляти різне враження на одну і ту ж людину або в одних і тих же умовах по-різному впливати на різних людей.

Список використаних джерел

1. Дарія Біда. Колір вогню, енергії і життя // Колосок. – 2011 р. – № 2. – С. 12–13.
2. Золотницький М. Ф. Квіти в легендах і переказах / Пер. З рос. П. Ф. Кравчука. – К.: Фірма “Довіра”, 1992. – 207 с.
3. Колір сьогодення / Келвін. – Берлін, 2007. – 216 с.

Колодяжный М. Ю.
Классический приватный университет, г. Запорожье
Научный руководитель – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

ДИЗАЙН В РЕКЛАМЕ: ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Опыт современной культуры доказывает, что дизайн в рекламе выступает в роли чрезвычайно сложного и многогранного социокультурного феномена, развивающегося и видоизменяющегося под воздействием экономических, политических, социокультурных и технологических трансформаций XXI века. Являясь неотъемлемой частью современной визуальной культуры, рекламный продукт, адресованный массовому потребителю, характеризуется высокой информационной и эмоциональной насыщенностью. При этом рекламный дизайн, с одной стороны, является продуктом развития о общества и его культуры, а с другой, оказывает на нее влияние. Целью данного исследования является рассмотрение основных тенденций и перспектив развития дизайна в рекламе.

Необходимо отметить, что реклама XXI века обеспечивает не только ретрансляцию достижений культуры, но и является неотъемлемой частью процесса социализации современной личности. С точки зрения художественной коммуникации, сегодняшняя реклама создает визуально новые идейные модели потребления товаров и услуг, стиля жизни через приемы и механизмы визуализации. При этом особую роль играют композиционно-графические приемы, позволяющие создать визуально-образную составляющую рекламы. Реализация данных приемов во многом зависит: во-первых, от профессионализма специалиста по дизайну рекламы; во-вторых, отражение в образной составляющей рекламы культурных ценностей общества и их совпадение с ценностями аудитории; в-третьих, прагматическая направленность и ориентация на получение оперативной реакции со стороны адресата является важным условием создания рекламных сообщений.

Важной тенденцией является внедрение инновационных композиционно-графических форм в дизайне рекламы. Это реализуется в следующих подходах:

– формально-эстетическом, использующего “нормы и правила усвоенной им культуры в своей социальной практике и, особенно, во взаимодействии с другими людьми, пользующийся языками и символами коммуникации, знаниями, оценочными стандартами, типовыми этическими формами как данными ему уже в готовом виде инструментами и способами личностной самоидентификации и социальной самореализации в данном сообществе”. Опосредованные его проектной деятельностью, эстетические идеалы способны трансформироваться в предметные формы, обладающие эстетической ценностью. Эстетическое чувство формируется в процессе социальной практики, на основе овладения культурными ценностями. Следовательно, экстраполяция продуктов дизайна из элементов социального опыта человека в условие его повседневной жизнедеятельности приводит к изменению предметной среды человека, где продукты дизайн-проектирования уже выступают в качестве ценностей культуры;

– композиционного формообразования, создающего новые формы дизайна посредством интерпретации уже имеющихся: *размытый фон*, дающий возможность дизайнеру рекламы акцентировать текстовый блок размытой цветовой плашкой; *контур*, т. к. эстетическая составляющая современной рекламы тяготеет к простоте, поэтому набирает популярность контурная иллюстрация; *нестандартный ракурс*, *двойная экспозиция, длинная тень, зентангл.*

Данные направление позволяют актуализировать рекламный дизайн в соответствии со спецификой современного этапа развития общества и продвигаемого продукта.

Список использованных источников

1. Ильин В. И. Потребление как дискурс: учебное пособие / В. И. Ильин. – СПб.: Интерсоцис, 2008. – 446 с.

Котляренко Г. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

ФЛОРИСТИКА В ДИЗАЙНІ ІНТЕР’ЄРУ

У сучасному світі люди намагаються виділитися усіма можливими способами у створенні дизайнів та інтер’єрів, але важливим і модним критерієм нині стала екологічність. Тому в інтер’єрі стали частіше використовуватися елементи флористики.

Ідея хорошого дизайну, за словами Ф. Чімеро, полягає в тому, щоб змусити інших дизайнерів відчути себе ідіотами, тому що це – не їхня ідея [4].

Більшість людей ототожнюють флористику виключно з кімнатним квітникарством, але насправді поняття флористики слід трактувати набагато ширше. Сухі рослини і квіткові композиції, панно і колажі – належать до флористики. Цей напрям прикладного мистецтва оперує не тільки живими рослинами: все, що має відношення до рослинного світу, може бути використано у флористичному декоруванні інтер’єру – аж до горіхів і плодів, сухого листя і трав.

Флористика (від лат. flora), або флористичний дизайн (англ. floral design) – різновид декоративно-прикладного мистецтва і дизайну; створення флористичних робіт (букетів, композицій, панно, колажів) з різноманітних природних матеріалів (квітів, листя, трав, ягід, плодів, горіхів тощо), які можуть бути живими, сухими або консервованими.

Як зазначав Хацу Като [2], ніщо так не заспокоює людину, як дивовижна краса живого дерева.

Важко заперечити той факт, що приміщення, прикрашене живими квітами, знаходить свій неповторний шарм, атмосферу витонченої краси і легкості. Ось чому композиції з живих квітів все частіше використовуються не тільки при оформленні банкетних залів та інших приміщень для проведення свят, але і в дизайні інтер’єру житлових будинків і квартир.

Найчастіше дизайнери використовують такий прийом: включають в свої проекти флористичні композиції з живих квітів з прив'язкою за кольором до якихось деталей в інтер'єрі. Наприклад, кімната, оформлена в пастельній гамі, буде виглядати більш виграшно, якщо додати флористичну композицію за участю яскраво-червоного кольору.

У флористиці існує багато стилів і, на наш погляд, під кожен стиль інтер'єру можна підібрати вдале флористичне оформлення, адже це не тільки екологічно, але й гарно. Допомогти стильно оформити інтер'єр можуть не лише спеціально створені композиції, але й звичайні кімнатні рослини, головне правильно скомпонувати їх. Наприклад, на сірому тлі інтер'єру вітальні чудовим доповненням буде кімнатний паросток бамбуку, зеленого, свіжого, насиченого кольору. А в кімнаті стилю "мінімалізм" гарним акцентом буде квітуча орхідея яка буде додавати ніжності і настрою. Коли за діло береться професіонал – екодизайн буде милувати око цілий рік.

Таким чином, можна визначити найголовніше завдання флористики в дизайні: важливо, щоб квіти тільки доповнювали інтер'єрне рішення – вони не повинні робити простір занадто строкатим, адже як кажуть японці, краса квітки – в одній квітці [3].

Список використаних джерел

1. Асманн П. Современная флористика / Пер. с нем. Е. Я. Юдаевой. – М. : Культура и традиции, 2003. – 224 с.

2. Кімнатні рослини дерева в інтер'єрі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gorodukr.ru/roslini/4010-ekzotichni-kimnatni-roslini-dereva.html.

3. Орхідея цариця квітів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://allflower.inua/cikavynky/tsitati-ta-vislovlyuvannya-v%D1%96domikh-lyudei-pro-kv%D1%96ti-ta-roslini.

4. Чімеро Ф. Дизайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://de-new.com/.

Ліберман А. Г.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Ліцкевич Г. І.

ДИЗАЙН ТА РОЗРОБКА АВТОРСЬКОЇ КОЛЕКЦІЇ ЖІНОЧОГО ОДЯГУ В ЕКОСТИЛІ З ОЗДОБЛЕННЯМ МЕРЕЖИВОМ ФРІВОЛІТЕ

Кожну хвилину йде постійний розвиток життя, техніки, медицини і, звичайно ж, одягу. У всіх країнах світу стає актуальним новий стиль одягу – екологічний. Може бути, це ще одна спроба людей стати трішки ближче з природою. А може бути, ми стали уважнішими до свого здоров'я та здоров'я наших близьких. Адже речі в стилі еко – одна з головних частин здорового способу життя, дбайливого поводження з природою.

Все більше і більше людей забувають про шкідливі звички, неправильне харчування, включають спорт в свій розпорядок дня. Це ж виражається і в моді.

Весь стиль еко представлений тільки натуральними матеріалами: шовкові, вовняні, бавовняні і лляні тканини. Тому одяг цього стилю виглядає дуже просто і природно. Варто зазначити, що такі речі дуже комфортні і їх приємно носити.

Головна особливість майбутньої авторської колекції еко-стилю – природні відтінки кольорів та оздоблення мереживом фріволіте.

Кожен виріб hand made – це своя унікальна історія. Майстриня в процесі роботи вкладає не тільки всі свої навички, але ще і частинку душі. Тому ручна робота в усі часи цінувалася найвище. Плетіння мережив – окремий напрямок.

Фріволіте – це старовинна техніка, історія якої багата відкриттями, таємницями, секретами. Захоплюючий процес плетіння народжує справжнє диво – витончене, ексклюзивне мереживо. Перше, чого необхідно навчитися, – в'язати правильно вузол фріволіте. Саме в поєднанні майстерно зав'язаних вузликів виходить візерункове полотно.

Також в техніці фріволіте можна виготовити різну біжутерію: сережки, браслети, кольє, брошки, рукавички, маски.

Фриволіте прийшло в Європу від народів Сходу в XV столітті, де воно називалось "макук", що в перекладі з арабської означає "човник". Назва походить від інструменту, за допомогою якого створюється мереживо. Деякі вчені вважають, що човникове мереживо було відоме вже у давньому Єгипті та Китаї.

В середньовіччі фриволіте поширюється в Італії та Франції, а потім і по всій Європі. В моду входить одяг, прикрашений мереживними комірцями, жабо, манжетами, також мереживом декорують спідниці, фартухи, капелюшки та інше.

Популярність фриволіте в європейських країнах зростає – регулярно видаються журнали та книги, присвячені цій техніці, розробляються нові мотиви, техніки плетіння, організовуються клуби і виставки.

Техніка фріволіте – багатогранна і її можливості безмежні. Тому, ми вважаємо, що саме мереживо фріволіте доповнить колекцію в екостилі і надасть їй автентичності та неповторності.

Таким чином можна сказати, що авторська колекція в еко стилі з оздобленням мереживом фріволіте підійде будь якій дівчині з різними поглядами на світ. І кожен з нас може зберегти природу та своє здоров'я.

Лінська Ю. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

ОСНОВНІ ПРАВИЛА ЕКОЛОГІЧНОГО ДИЗАЙНУ

Наприкінці минулого століття з'явилося абсолютно новий напрямок у дизайні-екологічний дизайн, який став відображенням людських прагнень до зближення з природою. Основна ідея екологічного дизайну інтер'єру – підкреслити бажання господарів цінувати дари навколишнього світу, яке виражається в ство-

ренні натурального інтер'єру. В такому оточенні людина починає відчувати єднання з природою і навколишнім світом, відпочиває [1].

Екодизайн, нарівні з очевидними та звичайними вимогами краси, зручності й ціни, приділяє особливу увагу: споживанню ресурсів при проектуванні, виготовленні, використанні та утилізації; походженню матеріалів; у розрахунок береться безліч аспектів, починаючи з захисту навколишнього середовища виробником (постачальником) і закінчуючи дотриманням прав працівників на підприємствах, коректним ставленням до фермерів тощо; безпеці у використанні виробів, відсутність шкоди здоров'ю споживачів (користувачів), зведенню до мінімуму шумів (шумоізоляція), викидів, випромінювання, вібрації тощо; простоті й безпеці використання та утилізації, можливості повторного використання матеріалів з мінімальним екологічним збитком [1].

Основою для екодизайну є використання природних матеріалів. Функціональні й декоративні особливості речей в екологічному інтер'єрі носять вже додатковий характер. Приміщення, яке оформлено в екологічному дизайні, має бути світлим і просторим, а для цього в інтер'єрі не повинно бути зайвих речей. Джерела штучного освітлення повинні бути простих форм і силуетів. Екологічний дизайн припускає наявність в приміщенні великих панорамних вікон, а якщо це не представляється можливим, можна вдатися і до імітації. Добре підходять для екологічного інтер'єру акваріуми і живі рослини.

Вікна в приміщенні – дуже важливий елемент для створення сприятливого простору. Вони забезпечують надходження повітря, і забезпечують вентиляцію в приміщенні. Дерев'яні вікна, які раніше були в будинках, забезпечували природне надходження повітря в приміщення за рахунок своєї негерметичності. В даний час склопакети герметичні і мають шумоізоляцію, але не забезпечують природного надходження повітря.

Для покриття підлог можна використовувати мармур або вапняк, який на відміну від граніту, безпечний. Найкращий матеріал для підлоги у екологічному дизайні інтер'єру – це паркет або паркетна дошка. Таке покриття є натуральним, і укладати його досить просто. Керамічна плитка той же є хорошим варіантом підлогового покриття. Лінолеум для екологічного інтер'єру краще не використовувати.

Стіни, як і підлоги, при неправильному підході, можуть стати джерелом електромагнітних хвиль, шкідливих для здоров'я. Причина може бути в невірному розташуванні силового кабелю і розподільних щитків. Обробку стін краще не робити шпаклівками, які швидко сохнуть і є еластичними. Вони виділяють фенольні речовини.

Для екологічного інтер'єру категорично не підходить меблі з ДСП, ДВП І МДФ, Ці матеріали, які містять шкідливі для людини речовини. Для створення екологічного інтер'єру підійдуть меблі з натурального дерева. Сьогодні для інтер'єру в такому стилі можуть бути використані штори з рогожки і циновки, які виглядають дуже вишукано. Для штор і завісок підійдуть такі тканини, як льон, ситець і шерсть. Зверніть увагу і на жалюзі-циновки, якими можна оформити вікна, або зробити з них розділові ширми. Кожен елемент інтер'єру в екологічному дизайні повинен приносити відчуття єднання з природою, яке допомагає людині відновити сили і душевну гармонію.

Список використаних джерел

1. Інтернет-ресурс. – Режим доступу: http://womanblog.inua/osnovni-pravyla-ekologichnogo-dyzajnu.html.

Мартинюк Л. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. держ. упр., доцент Захарова С. Г.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ХАРЧУВАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ

Звичайне кафе відрізняється від кафе для дітей, як доросла книга від дитячої – в обох є букви, але на цьому схожість закінчується. Дорослі готові читати цікаву історію навіть в рукописному вигляді, а примхлива малеча вимагає яскравих картинок, які не нудно розглядати багато разів.

Перше і головне враження дитини – обстановка в кафе. Інтер'єр повинен бути казковим – "дорослі" меблі і нудний посуд тут не годяться. Доведеться проявити фантазію, щоб діти хотіли затриматися і потім просили батьків зайти ще не один раз.

Меню дитячого кафе кардинально відрізняється від того, яке влаштовує дорослих. Є продукти і страви, від яких діти ніколи не відмовляються, а вівсянка і нудна запіканка подобається одному з сотні. Якщо їжа не сподобається, юний клієнт більше ніколи не погодиться прийти.

Меню для дітей не повинно бути занадто великим, кожну страву варто супроводжувати фотографією, щоб відвідувачі могли бачити, що вони вибирають. Дитина із задоволенням буде їсти манну кашу, якщо ви зумієте оформити страву оригінально і підібрати цікаву назву, на зразок "Сніданок Крихітки Енотика". Формуючи меню, варто врахувати, що замовляти страви будуть батьки, у всякому разі, при першому відвідуванні кафе. Щоб батьки не нервували, необхідно передбачити в меню корисні рецепти, які підійдуть в однаковій мірі дітям і дорослим.

Заклади ресторанного господарства для дітей рекомендовано розташовувати в зонах житлової забудови, великих торговельно-розважальних центрах, будинках дитячої творчості, спортивно-оздоровчих центрах, у зонах відпочинку, дитячих театрах і кінотеатрах, спеціалізованих музичних і художніх школах.

Краще розміщувати їх в окремих будівлях, що дає змогу облаштувати прилеглу територію, встановити дитячий ігровий майданчик, гірки, а також передбачити місце для ігор на свіжому повітрі, кінних прогулянок тощо.

Оформлення торгових залів закладів ресторанного господарства для дітей рекомендується здійснювати з урахуванням сприйняття оточуючого середовища дітьми різних вікових груп: стіни залів фарбують яскравими світлими фарбами, вивішують кульки, гірлянди (ажурні, об'ємні, горизонтальні і вертикальні), які виглядають ефектно і незвично, – у вигляді птахів, звірів, квітів, риб, фруктів і овочів тощо (дода-

ток 1). Якщо розміри приміщення дозволяють, можна розмістити дитячий майданчик з гіркою, ігрові хатинки, а також додати різноманітні іграшки. На стінах можна повісити веселі картинки, оригінальні світильники.

Для батьків передбачається окремий зал, окреме доросле меню.

Однією з основних вимог, які ставляться до проектування дитячого середовища є меблі, які обов'язково мають відповідати віку, зросту, масі та пропорціям тіла дитини.

– конструкція меблів повинна бути травмобезпечною, для чого виріб не повинен мати гострих кутів і виступаючих деталей;

– маса предметів або елементів меблів, які самостійно пересуває дитина, не повинна бути більшою 2 кг.

Мудрик Ю. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Непомящий В. І.

ДИЗАЙН ОФОРМЛЕННЯ ДИТЯЧОЇ КНИГИ КАЗОК

Виготовлення сучасної книги пов'язано із складними технологічними процесами, в яких задіяна велика кількість висококваліфікованих поліграфістів. Стрімкий розвиток поліграфії зумовлює виникнення нових технологічних можливостей та поліграфічних матеріалів, які уможливлюють втілення в життя найсміливіші проекти.

Художнє оформлення книги має свої особливості. Наприклад, на відміну від художньої книги, яка, як правило, має виразний та яскравий дизайн обкладинки та ілюстрацій, дизайн наукових книг має бути лаконічним, точним і грунтовним. Перевага надається діловому стилю, а тому ілюстрацій дуже мало або не має зовсім. Шрифт, як правило, дрібний, простий, без зайвих прикрас.

Особливості в оформленні має й дитяча книга, яка має враховувати специфіку дитячої психології, щоб реалізувати своє основне покликання – стати другом дитини, з яким цікаво грати, подорожувати, пізнавати оточуючий світ, розвиватися і мріяти.

Надзвичайно важливою є перша зустріч дитини з книгою. Вона має викликати радість і бажання зазирнути туди ще раз. Отже, дизайнеру потрібно мобілізувати всю свою фантазію, використати весь свій професійний потенціал для того, щоб створити макет дитячої книги.

Дитяча книга може бути якою завгодно за форматом, призначенням, змістовним навантаженням. Тут можливе навіть чорно-біле дизайнерське рішення, яке однак може мати колосальні виражальні властивості, висловлені композиційно, технічно з урахуванням впливу матеріалу з якого воно виготовлене. Наприклад, в оформленні деяких сучасних дитячих видань використовуються різні вставки: стрічечки; очі, як у м'якої іграшки; штучне хутро, до якого дитина може доторкнутися на ілюстрації, де зображена тваринка.

Створюючи дитячу книгу, неможна виставляти на показ художні прийоми, щоб юний читач обов'язково оцінив вміння художника-дизайнера. Тут має бути проявлений такт та хороший смак. Справжній професіонал вміє спрямовувати увагу читача, привертаючи її туди, куди потрібно за сюжетом та стилем літературного твору.

Дизайн дитячої книги повинен мати виразний характер, який би міг захопити уяву дитини за допомогою безсюжетних деталей: оправи, форзацу, формату, шрифту і т. п. для розкриття основної теми літературного твору.

Книга може складатися із суперобкладинки, форзацу, обкладинки в різних за типом оправах, авантитулу, титулу, підрозділятися на декілька шмуцтитулів, в яких може бути чимало ілюстрацій різних за розміром і призначенням.

Кожен новий розділ може починатися прикрашеною буквицею, а колонцифра може мати свій неповторний декор. Така книга може вкладатися в практичний, з оригінальним дизайном футляр для зберігання.

Практично у всіх випадках дизайн суперобкладинки включає в себе малюнки. Найбільш цінними виступають рисовані від руки олівцями чи фарбами, а не взяті з комп'ютерних каталогів. Це означає, що створити по-справжньому хороший дизайн може лише хороший художник. У створенні високохудожньої обкладинки використовуються яскраві, пробуджуючи уяву кольори і реалістичне або декоративне з добро вимальованими деталями зображення. Суперобкладинка і обкладинка книги не тільки зберігає, а й допомагає рекламувати її, швидко сповістити читача, чому присвячена дана книга.

У більшості випадків нам видно тільки корінець книги. Використання яскравих фарб або сміливої та оригінальної графіки допомагає книзі виділитися серед інших на книжковій полиці в магазині або в бібліотеці. Шрифт для назви потрібно вибирати такий, щоб не ускладнював читання і був помітним з далеку.

В сучасному дизайні використовуються різні методи оправи. Якому саме надати перевагу дизайнер вирішує, виходячи із кількості текстового матеріалу і кінцевої ширини публікації. Способи оправи можуть бути наступними: тверда оправа, клеєне скріплення блоків, з'єднання дротиковими скобами, шиття втачку, оправа на клеєві стрічці, оправа пластиковими пружинами, спіральна оправа, металеве кільце.

В дизайні книг для дітей має використовуватися трохи більший кегель шрифту, велика кількість ілюстрацій, що зумовлює розміщення меншої кількості слів на одній сторінці.

Особлива увага приділяється деталям ілюстрацій, тому що рисунок може являти собою оповідання про події тим дітям, котрі ще не вміють читати.

Тенденції, які прослідковуються в оформленні дитячої книги сьогодні свідчать про те, що поняття "дитяча книга" змінює смисл. Змінюється не тільки асортимент дитячої книги, а змінюються вимоги до її оформлення, коли у книги мають бути два повноцінні автори – автори тексту та автор ілюстрації.

Наливайко В. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Косюк В. Р.

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА АЙДЕНТИКУ

Айдентика включає в себе все, що відноситься до візуалізації бренду, починаючи від логотипу і закінчуючи буквально кожною деталлю, яка використовується підприємством.

Простіше кажучи, айдентика – це обличчя фірми або корпорації. Погодьтеся, якщо потенційний клієнт бачить, що рекламні матеріали корпорації, назви і вказівники кабінетів, її документація, бейджи персоналу створено в єдиному стилі, то у нього з'явиться довіра до компанії і впевненість в тому, що він має справу з солідною організацією, де працює згуртований і професійний колектив. Крім того, такий підхід зробить більшу впізнаваність компанії. Тому айдентіка – це засіб поліпшення іміджу і зміцнення статусу торгової марки або фірми на ринку.

Існують різні види айдентики і потрібно бути впевненим що, вибираючи той чи інший вид при розробці логотипу і фірмового стилю, це допоможе найбільш точно і якісно охарактеризувати компанію і залучити до неї нових клієнтів. Але слід врахувати, якщо компанія не налаштована до розвитку і не готова виходити за рамки стереотипів, айдентика самостійно не допоможе компанії стати лідером на споживчому ринку.

На нашу думку айдентика повинна йти в ногу з сучасністю. Оскільки дизайн розроблений для компанії 10 років або навіть 3 роки тому вже не буде мати такий успіх, а навпаки може, навіть, відштовхувати клієнта своєю неактуальністю. Але в той же час щоб він добре запам'ятався потрібен не просто модний стиль і гарний логотип, а необхідно, щоб фірмова айдентика підкреслювала імідж компанії, виглядала інтригуючи та неординарно серед конкурентів.

Дуже важливо приділяти увагу деталям, адже з часом саме вони будуть показниками якості. Таким чином, дивлячись на айдентику фірми у клієнта повинно з'являтися враження, що про нього подбають так само, як і про кожну продуману деталь бренду. Ставлення до клієнта так само здатне створювати думку про компанію або корпорацію. Тому айдентика повинна давати клієнту враження, що його там чекають і приймуть як доброго давнього друга.

Отже, айдентика це важлива складова бізнесу, яка допоможе отримати хороші прибутки і може дати перевагу серед конкурентів.

Таким чином, так само не варто забувати, що як світ технологій не стоїть на місці, так і дизайн рухається вперед. Потрібно не боятися щось змінювати і пробувати нове, адже зміни – це шлях до успіху. Але також на цьому шляху необхідно знайти ту саму "золоту середину", щоб не втрачати свою індивідуальність і не стати черговим шаблоном.

Непомящий В. І.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Бобровський І. В.

ПРОЕКТ АНТИ-КАФЕ

Анти-кафе – це приміщення, в якому гості платять за час перебування, а не за послуги. По-іншому його називають тайм-кафе, тайм-клуб. У багатьох статтях власників анти-кафе називають "продавцями часу".

Відмінність анти-кафе від звичайного кафе?

У анти-кафе оплата щохвилинна, зазвичай вона становить близько 2 рублів за хвилину. У цю вартість входить чай, кава та солодощі до чаю.

У анти-кафе немає знижок, навіть якщо приходить сім'я: мама, тато і маленька дитина, все одно буде оплачуватися за 3-их осіб. Свою їжу приносити не забороняється, тому можна святкувати день народження. Але розпивати алкогольну продукцію і курити заборонено. У деяких закладах є морозиво, піца, пиріжки та смачну каву за додаткову плату.

Зовнішній вигляд анти-кафе?

Зазвичай в такому закладі кілька різних кімнат. Стоять дивани, стільці, пуфи зі столами і є телевізор.

Що можна робити в анти-кафе?

Основний вид діяльності – це розваги. Можна грати в настільні ігри, проводити семінари, лекції, майстер-класи, призначати зустрічі з партнерами по бізнесу, влаштовувати дівич-вечір.

Цільова аудиторія?

Для школярів, студентів, вагітних жінок, матусь в декреті, недільних пап – це відмінне дозвілля і спосіб знайти нових друзів і знайомих. Для фрілансерів вільний доступ в Інтернет, тиша, джерело натхнення. Блогери знімають відео для свого каналу, копірайтери пишуть статті, шкільні друзі, однокласники зустрічаються в спокійній атмосфері. Анти-кафе користується великим попитом в негоду, коли на вулиці йде сніг або йде дощ, дуже холодно. Можна залишити там підлітків і знати, що у них гарне і культурне проведення часу.

Устаткування і меблі для анти-кафе?

Мінімальний набір меблів для анти-кафе:

- побутова техніка: холодильник, мікрохвильова піч, кулер, кавоварка;
- дивани, столи, стільці для відвідувачів;
- телевізор;
- шафа або підлогова вішалка для одягу;
- посуд і столові прибори;
- настільні ігри, книги;

Не обов'язково купувати все нове. На дошках безкоштовних оголошень можна купити дешевше. На спеціалізованих ресурсах часом і зовсім можна щось з меблів взяти безкоштовно. Сильно затерті меблі можна зробити в техніці декупаж і тоді вона набуває зовсім іншого вигляду.

Анти-кафе – це цікаве місце, куди можна прийти одному, з друзями, половинкою і провести час. Можна дивитися телевізор, писати статті, грати в настільні ігри, робити відео, проводити майстер-класи, святкувати дні народження. Не важливо який вік у людини, всім тут буде цікаво.

Нешта А. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя,
Науковий керівник – к. держ. упр., доцент Захарова С. Г.

РОЛЬ МЕБЛІВ ПРИ ФОРМУВАННІ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРІВ ОФІСНИХ ПРИМІЩЕНЬ

Поняття "офісні меблі" охоплює великий спектр меблів, тому спочатку дослідимо класифікацію офісних меблів:

1. По способу виробництва меблі поділяють на:
- Столярні;
- Гнуті;
- Плетені;
- Пресовані;
- Штамповані;
- Литі.
2. По матеріалу розрізняють меблі:
- З деревних матеріалов;
- З полімерних матеріалов;
- З металу;
- Комбіновані меблі.
3. В залежності від ціни стілець можна віднести до трьох класів:
- Елітні і дорогі;
- Меблі середньої ланки;
- Дешеві меблі.

Офісні меблі повинні відповідати вимогам ергономіки. Наприклад, якщо форма робочого стола не має гострих кутів, а має плавну-вигнуту форму, це охороняє людину від травм на робочому місці. За столом вигнутої форми робота більше продуктивна – усе під рукою й почуття психологічного комфорту вище.

Меблі для зони відпочинку: крісла, офісні дивани – повинні бути спроектовані з урахуванням розмірів людини, що сидить у розслабленій позі. Градус нахилу сидіння й спинки повинен забезпечувати комфортність.

Офісні крісла для переговорів не повинні бути надто м'якими, щоб забезпечити діловий настрій на нарадах та переговорах. Кутові дивани повинні розташовуватися так, щоб ноги людини, що сидить у куті не заважали сидячим поряд.

Більшість компаній не можуть собі дозволити великі розміри офісних приміщень. Дизайнерам офісних приміщень доводиться зіштовхуватися з недоліком площі для розміщення на ній офісних меблів. Один з головних критеріїв при виборі офісних меблів – її компактність і функціональність. При дефіциті робочого простору незамінні модульні меблі. Вони вільно комплектуються між собою, становлячи єдине ціле, а при зміні офісу або збільшенні робочого простору офісу можна розібрати модульну конструкцію на окремі елементи: окремо розташовані комп'ютерні столи, шафи й стелажі.

Меблі повинні відповідати і технічним вимогам, наприклад, мінімальні вимоги до меблів – це використання панелей ДСП (дерево-стружкової плити) завтовшки не менше 18мм. Для столів товщина бажана більше. Покриватися вироби повинні штучним шпоном, ламінатом. Якісна окантовка проводиться тим же ламінатом, причому на стиках не повинно бути білястої смуги і кромка не повинна відшаровуватися.

Корпусні меблі (столи, шафи, тумби) робляться з застосуванням деревини. Найчастіше це натуральний шпон, який може служити і основним, і обробним матеріалом. Ним покривають кришки столів і фасади шаф. Меблі також можуть бути цілком виконані з масиву деревини.

Скло також використовується у виробництві меблів. З загартованого прозорого або тонованого скла роблять кришки столів, полиці і дверцята шаф. Високоміцне загартоване скло – це дуже практичний і гігієнічний матеріал, що створює одночасно ефект легкості і легкості меблів.

Часто поряд із склом у виробництві сучасних меблів використовуються металеві елементи. Алюміній і нержавіюча сталь застосовуються при виготовленні ніжок столів, підлокітників і опор стільців і крісел, а також деяких деталей обробки книжкових шаф і тумб. З того ж матеріалу часто бувають зроблені корпуси настільних ламп, світильників, настінного годинника.

Розробка класифікації офісних меблів, виявлення їх ергономічних особливостей, функціональних показників та технічних властивостей дозволить підвищити рівень дизайну офісних приміщень.

Олійник А. Г.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

ДИЗАЙН СОЦІАЛЬНОГО ПЛАКАТА: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Плакат – великоформатне, зображення, супроводження коротким текстом, зроблене в агітаційних, рекламних, інформаційних або учбових цілях. У сучасному дизайні плакат сприймається як зведене в чітку візуальну формулу повідомлення, призначене сучасникові для висновків і конкретних дій [1]. Ця формула відображає певний рівень графічного дизайну та інформує про предмет комунікації.

Слово “плакат” німецького походження (нім. plakat – наліпити, приклеювати). Найпростіше і точне, визначення: плакат – це порівняно велике за розміром зображення з текстом, в якому художній образ виникає від взаємодії слова зображення. Історія плаката починається з Західної Європи в другій половині XIX століття. Вважається, що плакат виник в результаті еволюції від шрифтових театральних афіш та оголошень, на яких все більше місце займали орнамент і фігурні зображення. Перший в історії рекламний плакат надрукував книгопродавець Батдольд в 1482 р. для реклами нового видання “Геометрії” Евкліда. Він не зберігся. До нас дійшов плакат 1491 р., який пропонував поважній публіці лицарський роман “Прекрасна Мелузіна”.

Плакат – це різновид тиражованої графіки, лаконічне, помітне, найчастіше кольорове зображення з коротким текстом, виконане, як правило на великому аркуші паперу, виготовляється з рекламною, інформаційною, навчальною метою. Сучасний плакат – найчастіше поліграфічне виконання художнього оригіналу. Основні вимоги до плакату: він повинен сприйматися з великої відстані, бути помітним на фоні інших засобів візуальної інформації. Плакат – барвисте рекламне видання великого формату. За ефективністю впливу на глядача плакат поступається хіба що телебаченню й періодичним виданням.

Відомі такі види плакатів: соціальний – плакат, який пропагує базові соціальні цінності. В соціальному плакаті відображено соціальні прояви особистості, специфіка соціальних взаємовідносин в суспільстві, значущі соціальні проблеми, загрози та лиха; авторський – це виставковий варіант; ближчий до мистецтва, він глибший та суб’єктивніший; масовий – безособовий, безіменний; носить спонтанний характер, має тимчасовий епізодичний контакт з глядачем.

З метою візуальної виразності плакат має бути видним на відстатні, бути зрозумілий глядачу та добре ним сприйматись. Для цього використовуються художні засоби: стилізація, ілюстративність, декоративізм, спрощення зображення, виявлення характерних ознак об’єкта. Як засіб візуальної комунікації плакат оперує такими прийомами, як метафора, символ, знак, що шляхом асоції, емоційного навантаження, переносного значення розкривають певні проблеми.

Дизайн плакату є досить широким у технічному значенні – це станкова графіка, вільний малюнок від руки, компютерна графіка, колаж, фотографія, постановочне та предметне фото, монтаж. Основними елементами плаката є зображення, тект і логотип (в рекламному). Найчастіше з метою максимальної передачі ідеї використовують поєднання тексту й зображення. Ці два компонента плаката виступають як засоби виразності, що доповнюють один одного.

Список використаних джерел

1. Гарри Картер. Эффективная реклама / Картер Г. – М.: Прогрес, 1991. – 280 с.

2. Бове Л., Аренс Ф. Сучасна реклама: пров. з англ. - Тольятті: “Видавничий Дім Довгань”,1995. – 704с.

3. Гольман И. А. Рекламная деятельность: планирование, технологии, организация [Text]: учебник для студентов вузов по спец. “Реклама” / И. А. Гольман. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Гелла-принт, 2002. – 389 с.

Педак Г. П.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

НАЦІОНАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ В СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ ОДЯГУ

У період глобалізації локальна етнічна своєрідність робить акцент на культурній самобутності і регіональних особливостях українців, посилюючи інтерес до культурних традицій свого народу, які необхідно зберегти й надалі розвивати в умовах сучасності.

Народний український костюм, самобутній і різноманітний за регіональними ознаками, є невичерпним джерелом у створені форм сучасного одягу, які перевірені часом. На їх формування впливали: господарська діяльність, ландшафт місцевості, кліматичні умови, потреба душі в гармонії та красі, єдності з природою. Український національний костюм увібрав у себе кращі надбання минулого, збагатившись елементами сусідніх культур і прикрасивши собою світову культуру.

У колекціях модельєрів останніх років (Р. Богуцької, О. Караванської, І. Каравай, О. Теліженко та ін.), які у своїй творчості поєднують сучасні тенденції моди та українські етнічні мотиви, можна простежити різноманітне трактування та інтерпретації народного вбрання: від відтворення комплексу народного вбрання – до використання окремих компонентів чи навіть мотивів народного орнаменту, які виступають національними символами та надають урбанізованому вбранню народного колориту. Використання окремих елементів етнодизайну надає можливості їхній трансформації.

Під впливом технологій виробництва формується і постійно розширюється арсенал прийомів етнодизайну, вдосконалюються засоби формотворення, з’являються нові вироби. Знаковість декору та оберегова функція для сучасної людини відступає на другий план, тоді як актуальності набирають можливості підкреслити національну ідентичність одягу.

Найпоширенішим елементом, який перейшов з одягу минувшини у сьогодення, стала вишивка. Традиційно вишивкою оздоблювалися комір, рукави та поділ чоловічого та жіночого вбрання, що слугувало оберегом. Сьогодні геометричні та рослинні мотиви присутні в зразках сучасного модного одягу. Складні техніки гаптування – актуальні на світових подіумах і можуть вдало доповнити як вечірнє вбрання, так і повсякденний одяг.

Щедро оздоблювався і верхній одяг українців. Сучасні вовняні костюми та пальта можуть бути прикрашені вишивкою, гарусом чи аплікацією. Ткані та шкіряні пояси актуальні в сучасному як чоловічому, так і жіночому вбранні. Тут виразності придають металеві чи дерев’яні деталі. Сумки з етнічними мотивами, копії гуцульських тканих торбинок – завжди актуальні й пасують до повсякденного одягу.

Таким чином український костюм є самобутнім, багатогранним явищем культури національним надбанням, яке єднає майбутні покоління з нашими пращурами. У зв’язку з цим, основним завданням дизай-

нерів є не лише відновлення і популяризація традицій, а й встановлення концептуального діалогу між традиційною культурою і сучасними тенденціями, їх інтеграція в гармонійну нерозривну цілісність – саме це визначає найбільш актуальний напрям подальших досліджень даної теми.

Список використаних джерел

1. Щербій Г. С. Український костюм за умов глобалізації / Г. С. Щербій // Народний костюм як виразник національної ідентичності. – К. : ТОВ "ХІК", 2008. – С. 14–18.
2. Куратнік, Т. В. Етнодизайн як вектор формотворення сучасного українського одягу [Текст] : [урок технологій] / Т. В. Куратнік, Я. Котломанітова // Трудове навчання в школі. – 2015. – № 23. – С. 13–15.
3. Кротова Т. Ф. Етно-мотиви і класичні форми в костюмі: свобода перевтілень і межі стилю [Електронний ресурс] / Т. Ф. Кротова. – Режим доступу до ресурсу: http://elibrary.kubg.edu.ua/3961/2/T_Krotova_Text.pdf.

Попов А. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. держ. упр., доцент Захарова С. Г.

ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО ПРИ ФОРМУВАННІ ЖИТЛОВОГО ІНТЕР'ЄРУ

Естетичні рішення житлового інтер'єру сприяють його емоційній цілісності, вираженню його індивідуалізації. Засобами рішення цих задач виступає гармонізація, взаємна координація цілого ряду характеристик формування інтер'єру з метою досягнення їх узгодження за формою, масштабом, кольором, стильовими характеристиками і т. д.

Естетично повноцінний інтер'єр житлової споруди повинен сприйматися як комфортний, емоційно виразний та оригінальний. Складовими естетичного рішення житлового інтер'єру є: просторова композиція, колористичне рішення, естетичне формоутворення елементів обладнання та меблі. Останнім часом важлива роль належить декоративному оздобленню та озелененню з елементами декоративної кераміки.

Просторова композиція житлового інтер'єру здебільшого є наслідком рішення утилітарних та функціональних задач формування побутового простору.

Водночас, сучасна ситуація в галузі формування житлового осередку підкреслює зростаючу роль просторової композиції як естетичного фактора в організації житлового інтер'єру. Зростають можливості постійного або епізодичного об'єднання різних приміщень. Змінювання в широких кордонах площ та пропорцій просторів різного функціонального призначення.

Естетичними засобами просторової композиції є співставлення, підлеглість, взаємозв'язок просторів різного функціонального призначення.

Таким чином, просторова композиція може служити естетичним засобом виявлення функціональної структури житлового комплексу. До естетичних завдань композиції відноситься взаємозв'язок внутрішнього простору з зовнішнім середовищем. Засобами створення просторової композиції є прийоми розміщення меблів, освітлення та іншого обладнання.

Комфортність житлового середовища багато у чому вирішується засобами штучного освітлення. У відповідності з функціональними процесами та призначенням приміщень знаходиться необхідне освітлення, його типи та прийоми розміщення.

Важливим елементом естетичного та психологічного впливу житлового інтер'єру є колір. Завдання, які вирішуються засобами кольору, – багатопланові та невід'ємні від рішення композиції житлового інтер'єру в цілому. Вплив кольору на людину зоснований на об'єктивних психо-фізіологічних закономірностях. Серед них важливі різні ступені емоційного сприйняття кольору.

До естетичних завдань організації відноситься декоративне оздоблення інтер'єру. Серед засобів, які підсилюють емоційну виразність особливе місце займають вироби образотворчого, монументального, декоративного та прикладного мистецтва. До першої групи відносяться твори живопису, графіки, скульптури. До другої – окремі різновиди монументального мистецтва – фрески, мозаїки, вітражі і т. д. До третьої групи – вироби з кераміки, текстилю, скла і т. д., виконані професійними художниками. До четвертої – вироби народних майстрів, виконані на основі традицій народних промислів України.

Використання цих елементів, практично, у всіх житлових інтер'єрах говорить про нерозривний зв'язок рішення функціональних та естетичних задач. На відміну від процесів демонстрації творів мистецтв у музеях та на виставках, естетичний ефект їх використання в просторі інтер'єрів житлових будинків означений спільною композицією інтер'єра, погоджуючись з нею за масштабом, формою та колоритом.

Значну роль при формуванні сучасного інтер'єру грають предмети декоративно-прикладного мистецтва, пов'язані з традиційною утилітарною функцією (посуд, драпірування, світильники, зброя і т. д.), що наближує їх за естетичними якостями – формі, масштабу, фактурі і т. п. – до людини, побуту, житла та природи. В останній час вони мають значення активного художнього акцента в структурі житлового інтер'єру.

Прокопенко В. Ф.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

ІДЕЯ ПРОЕКТНОЇ КУЛЬТУРИ ДИЗАЙНУ: ЕСТЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Дизайн у вузькому значенні терміна – проектна художньо-творча діяльність, спрямована на розробку елементів предметно-просторового середовища людської життєдіяльності. Призначення дизайну в цьому сенсі – формування гармонійного середовища житлової, виробничої і соціально-культурної сфер.

Ідея проектної культури дизайну народилася в XX ст. з характерної для європейської культури Нового часу утопії подолання розриву між красою та корисністю. Проектна культура в ідеалі не розділяється на "мистецтво" й "техніку". Зміст терміна "проектна культура" охоплює комплекс засобів і форм інституціо-

нально організованої проектної діяльності, яка функціонально пов'язана з системами управління, планування і є особливого роду виробництвом проектної документації, в мові якої передбачається бажаний результат дій і образ майбутнього об'єкта – речі, предметного середовища, системи діяльності, способу життя в цілому тощо.

Окрім характеристики інституціональної проектної діяльності, проектна культура сучасності є відмінною стильовою рисою сучасного мислення, однією з найважливіших типологічних ознак сучасної культури майже у всіх основних її аспектах, пов'язаних з творчою діяльністю людини. Впливу проектної культури зазнають сучасні наука, мистецтво, психологія людини, її відношення до світу, до соціального і предметного середовища; у формах споживання і творчості також присутні риси проектного переживання світу, тобто передбачення таких його образів, котрі повинні бути створені внаслідок людської життєдіяльності. Таке трактування проектної культури надає терміну "дизайн" широкого розуміння – як будь-якого прояву проектного мислення в сучасній культурі суспільства.

У процесі естетичної діяльності формуються, а потім можуть бути використані в будь-якій людській діяльності якості мислення та характеристики ціннісного світу, що наповнюють творчістю та естетичною значущістю будь-який прояв особистості. Здатність до відображення дійсності, яка формується на підставі творчого уявлення, що має естетичну природу; здатність до передбачення тощо.

Серед сучасних принципів дизайну – поєднання в цілісній структурі та гармонійній формі всіх суспільно необхідних якостей об'єкта, що проектується. Основними робочими категоріями дизайнерського проектування є образ, функція, морфологія, технологічна форма, естетична цінність. Здійснення ідеї створення цілісного об'єкта потребує глибокого знання основних законів і тенденцій розвитку економіки, виробництва, споживання, а також розуміння духовних потреб суспільства. Тому дизайн базується на наукових основах моделювання об'єкта, поєднує наукові принципи з художніми в проектному образі та знаходить застосування в інших галузях суспільної діяльності.

Соціальне призначення дизайну полягає в тому, щоб створювати предмети промислового виробництва, які здатні "по-людському ставитися до людини", тобто були гідними посередниками між виробником та споживачем. Дизайн призначений здійснювати масову культурно-естетичну комунікацію, щоб передати через предмети побуту, засоби виробництва, речі повсякденного використання певний тип естетичного смаку. Дизайн пов'язує в одне ціле матеріальну та духовну культуру суспільства, забезпечуючи цілісність цивілізації. Сучасний маркетинг як один з напрямів сьогодення ринкової діяльності дуже широко використовує закони дизайну для створення цілісного предметного середовища. Дизайн вимагає врахування будь-якої новації у зміні предметного світу.

Отже, естетична діяльність у сукупності всіх видів та форм пронизує різні сфери людської діяльності, естетизує її, наближає до створення ідеалів краси, підносить саму суб'єктивність особистості.

Прохорова К. Г.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. держ. упр., доцент Захарова С. Г.

СТИЛЬ ЛОФТ У СУЧАСНОМУ ІНТЕР'ЄРІ

Лофт-стиль – це одне з найсучасніших дизайнерських рішень для оформлення квартири, та і будь-якого іншого приміщення, в перекладі означає: "горище, мансарда", головними ідеями лофту є вигадливість, економність та простір.

В Україні мода на лофт з'явилася відносно недавно, а от на своїй батьківщині, Америці, цей стиль існує вже півстоліття. Вперше, горища почали переплановувати під житло студенти та музиканти, зазвичай бідні. Вони знімали за копійки горище старого заводу або будинку, де не було так порошно та брудно. Саме тоді зародився лофт, але мода на нього відновилась нещодавно і зараз він переживає друге народження.

Вперше таке житло з'явилося в кін-це 1920-х рр.. на Манхеттені і у східному Квінсі. За часів Великої депресії встали тисячі підприємств. Занедбані фабричні, складські та підсобні приміщення стали здаватися під житло за низькими орендним ставкам. Майже відразу їх уподобала богема – художники, музиканти, письменники, артисти… Творчу публіку приваблювала нестандартність таких приміщень, а також величезні площі, що дозволяють створювати майстерні, студії, галереї.

У 1960-і рр.. відомим шанувальником життя в стилі лофт став основоположник поп-арту Енді Уорхол. Його квартира-лофт розташовувалася на Східній 47-ій вулиці на Манхеттені, де він жив і працював разом з учнями. У наш час список прихильників житла в стилі лофт продовжують Девід Боуї, Том Круз, Роберт де Ніро, який облаштувався в колишній кондитерській фабриці в Лондоні, популярний лондонський дизайнер Девід Гілл, який облаштував квартиру в будівлі колишньої фабрики рукавичок.

Можливість здійснити свободу планування, наявність високих величезних вікон не могли не сподобатися приймачів урбанистическо-аристократичного шику. Практична відсутність внутрішніх стін, ізоляція лише вбиральні, гардероба, комори, ще більше розширює простір. Ключовими деталями інтер'єру в стилі лофт повинні стати відкриті балки, опорні стовпи, труби і стропила. З метою відтворити спадкоємність промислового приміщення стіни залишають в первозданному вигляді, не приховуючи цегельну кладку, бетонні основи, фанеру, голу шпаклівку, іноді додатково підсилюючи цей "природний" ефект облицювальною цеглою або декоративною штукатуркою.

У дизайні стилю Лофт все направлено на збереження великого простору. Тому наявність перегородок мінімально. Наявність високих стель доповнює відчуття великого простору і дає можливість додавати частково другий поверх, на якому в основному розташовується спальня. Освітлення може використовуватися абсолютно будь-який. Його головне завдання – створити якомога більше світла. З цією ж метою на вікнах не використовують тюль і штори. З метою збереження природності, стіни намагаються залишати необробленими. Візитною карткою дизайну в стилі лофт можна назвати грубі бетонні або цегляні стіни (про

цегляних стінах в інтер'єрі ми розповідали в цій статті). Максимум, що з ними можна зробити – це пофарбувати, намагаючись зберегти їх фактуру.

В інтер'єрі стилю лофт неймовірно багато контрастів, це можуть бути як різноманітні насичені відтінки. Зараз цей стиль зустрічається повсюдно. Старі заводи і фабрики стають центрами розваг, галереями, нічними клубами, арт-простором. При цьому дизайнерові залишається лише витримати стилістику лофт, яка відмінно вписується в ритм міського життя.

Лофт – це стиль життя, дух свободи і творчості, відмова від загальноприйнятих норм і необмежений простір для самовираження. Цей стиль не вимагає неймовірних витрат, чим простіше, тим краще. Це ідеальне поєднання нового та старого у інтер'єрі.

Світличний С. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

ДО ПИТАННЯ ІСТОРІЇ ВЕБ-ДИЗАЙНУ

Веб-дизайн **–** галузь веб-розробки і різновид дизайну, до завдання якого входить проектування призначених для користувача веб-інтерфейсів для сайтів. Оскільки дизайн містить елементи мистецтва та інженерії, на нього розповсюджуються їхні правила, що можуть забезпечити створення якісних макетів та мокапів для мережевих видань. Дизайном є не оформлення веб-сторінок, а конструкторська діяльність, покликана реалізувати заздалегідь визначену мету [1].

Перший сайт був створений Тімом Бернес-Лі в 1990 році для написання нової технології World Wide Web. Бернес-Лі зазначав: "Я хочу бачити веб відкритим, міжнародним і без національних прив'язок" [2].

Перші сайти створювались у стилі мінімалізму й мали однаковий зовнішній вигляд, однак через 10 років дизайн став більш приємним та зручним.

У сучасному світі майже кожен магазин має свій сайт. Це – зручніше та вигідніше, ніж мати велике приміщення, а також кожна людина з будь-якої країни може бачити всі товари та послуги, спостерігати за новинами. Водночас зі збільшенням кількості сайтів, зростає кількість дизайнерів, мета яких створити спеціальну, комфортну для користувачів веб-атмосферу.

Одним з найвідоміших веб-дизайнерів світу є Луки Фільдман, який розробив збірник незвичайних та яскравих ідей, що має виразну оригінальність. Роботи дизайнера захоплюють увагу багатьох глядачів. Луки Фільдман працював з компаніями Coca Cola, Facebook, Apple, Microsoft и Disney. Ідеї Фільдмана йдуть як фундамент розвитку галузі, при цьому мають свій яскравий, виразний стиль. Для створення веб-дизайну необхідно знати світову мову та декілька програм, наприклад: Photoshop, Illustrator, Flash, а також знати мету створення сайту, вміти розмовляти з клієнтами та правильно подати себе як дизайнера. Основна мета дизайнера – зробити сайт зручним та залишити у користувача гарні емоції від користування. Як у генератора ідей в дизайнера є креативність та використання раніше створених шаблонів, ".. кради, як художник" (Остін Клеон). Як правило, в розробці приймають участь декілька дизайнерів.

Найпопулярнішим є такий варіант: нейтральний, світлий, теплий фон з контентом, та об'ємними світлими кнопками, "спливаючими" вікнами та анімаціями. Гарною видається ідея, коли відносно часового поясу, в якому знаходиться людина, при настанні ночі, сайт стає темним, а лист із контентом – світло-сірим.

Дуже важливим є надання користувачеві можливості самостійно обрати зручний для нього варіант. Це необхідно для того, щоб не напружувати очі користувача, особливо при перегляді відео ввечері.

Веб-дизайнери тривалий час будуть затребуваними, а років через 30 сайти стануть більш мінімалістськими й, можливо, буде створено декілька шаблонів, котрі знаходитимуться у вільному інтеренет-доступі для безкоштовного користування.

Отже, сайт є дуже важливою частиною сучасного світу, без якої багато зав'язків між країнами будуть втрачені. На сьогодні веб-дизайнер – одна з найпопулярніших, найцікавіших, затребуваних професій.

Список використаних джерел

1. Коротка історія веб-дизайну [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://coob.com.ua/korotka-istoriya-veb-dyzajnu/.

2. Тім Бернерс-Лі: матеріал з вікіцитат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikiquote.org/wiki/%D0%A2%D1%96%D0%BC_%D0%9.

Соколенко Л. В.
Классический приватный университет, г. Запорожье
Научный руководитель – к. гос. упр., доцент Захарова С. Г.

ДИЗАЙН ИНТЕРЬЕРА БАЗЫ ОТДЫХА

Загородный отдых представляет собой прекрасный способ расслабиться и отдохнуть от городской суеты. И современная база отдыха подходит для этого как нельзя кстати. Уют, комфорт, функциональность – все это прекрасно. И самое главное – здесь можно реализовать практически любой дизайн интерьера.

База отдыха представляет собой комплекс из гостевых домиков и других сооружений для размещения, питания, развлечения и отдыха гостей и туристов. А также административный корпус и корпус для проживания обслуживающего персонала и других хозяйственных построек.

Стилистика и архитектурные формы баз отдыха.

Планируя строительство базы отдыха необходимо позаботиться об ее удачном месторасположении и об организации комплекса удобств и развлечений для гостей в виде дополнительных построек: кафе, бань, летних павильонов, беседок.

Разработка интерьера для базы отдыха.

Специфика проектирования интерьеров для баз отдыха – в создании особенной атмосферы, отличающейся от классических номеров в отелях. Более простая и домашняя обстановка, гармония с окружающими ландшафтами, единение с природой – принципы, на которых должны основываться планировочные решения.

В разработке дизайна внутреннего пространства базы отдыха есть несколько ключевых нюансов:

Выбор подходящего стиля.

Например, для деревянных строений лучше выбирать этнические направления: шале, кантри, дворянская усадьба, охотничий домик. Также уместны лофт, конструктивизм, минимализм.

Предпочтение натуральным материалам. База отдыха располагается на лоне природы, поэтому желательно уменьшить контраст между улицей и внутренней обстановкой.

Хорошая шумоизоляция – одна из важнейших составляющих полноценного отдыха.

Четкое зонирование на общественные и приватные зоны. Эту задачу можно успешно решить, разместив все функциональные и развлекательные зоны на первом/цокольном этажах, а спальные помещения – на верхних.

Строительство базы отдыха обязательно станет успешным проектом и принесет владельцу прибыль, если она будет функциональной, эстетически привлекательной и выполненной из высокотехнологичного и экологически чистого материала.

Строительство базы отдыха из бруса – это и выгодное вложение капитала в бизнес-идею, и отличный, а самое главное здоровый отдых для туристов. Такие базы отдыха привлекают клиентов своей природной красотой и эстетикой и прекрасно оправдывают себя как коммерческие объекты, особенно в курортной зоне, на пример у моря или в горной местности. Деревянные коттеджи напоминают посетителям сказочные домики, взывают к историческим корням, приближают к природе. Статистика свидетельствует, что для туристов из-за рубежа, базы отдыха из бруса выглядят гораздо привлекательнее, чем стандартные строения из камня и бетона. Деревянный брус – это универсальный материал, который позволяет воплощать в жизнь комплексные решения и разноплановые сооружения. База отдыха из бруса способна украсить собой любую местность и одним своим видом привлекать множество гостей. Деревянный брус наполняет здания неповторимой атмосферой тепла, чистоты и комфорта, в такую атмосферу постоянно захочется возвращаться.

Тіморіна В. Є.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Косюк В. Р.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФІРМОВОГО СТИЛЮ

За останні роки дизайн, як складова частина культури, сформував цілу низку нових понять та визначень, “фірмовий стиль” є одним з них.

З появою великої кількості компаній формування фірмового стилю стало одним з актуальних факторів самоідентифікації. Таким чином, для того щоб виокремити компанію серед інших за допомогою індивідуального стильового рішення необхідно створити оригінальний образ в тому числі і графічними засобами.

Розуміючи, що у наш час гостро стає проблема конкурентоздатності на ринку вже існуючих та нових компаній і враховуючи недоліки наявних фірмових стилів, було прийнято рішення розробити фірмовий стиль для міської пекарні яка є об’єктом мого дипломного проекту.

Фірмовий стиль є засобом формування іміджу компанії і використовує для цього такі основні елементи:

– товарний знак;
– гасло або слоган компанії;
– розроблений фірмовий блок;
– певну колірну гамму;
– спеціальний шрифт;

Товарний знак або товарна марка – це центральний елемент корпоративного стилю. Товарний знак може бути:

– словесний;
– образотворчий;
– об’ємний;
– звуковий;
– комбінований.

Слоганом називається, яскрава фраза, що характеризує основну ідею рекламної компанії. Найбільш оригінальний слоган, може стати її девізом і реєструватися в якості товарного знаку.

Елементи фірмового стилю, частіше всього – це логотип з емблемою утворюють, фірмовий блок. Вся ділова документація компанії, її бланки, аркуші, візитки та інша рекламна атрибутика повинні позначатися фірмовим блоком.

Фірмовий колір повинен викликати певний асоціативний зв’язок з компанією. Велику кількість кольорів не варто вибирати для оформлення стилю, досить двох-трьох, але можна використовувати і більше, якщо це необхідно.

Кожна компанія намагається вибрати для себе спеціальний шрифт, що відрізняється від інших. Компанії можуть використовувати:

– шрифти для розробки логотипу;
– шрифти для оформлення сайтів, їх називають веб-шрифтами і вони оптимізуються під веб-браузери для відображення на сайті;

– шрифти для оформлення реклами, зазвичай ними користуються в друкарнях для буклетів, візиток, листівок та іншої рекламної продукції.

Крім основних елементів при формуванні фірмового стилю використовуються допоміжні фірмові константи. Можуть бути розроблені спеціальні емблеми фірми. Часто використовуються певні схеми верстки. Деякі компанії складають легенди і обирають символом компанії корпоративного героя [1].

Враховуючи всі вище перелічені особливості та елементи фірмового стилю робимо висновок, що усі елементи фірмового стилю повинні складати одну цілісну композицію, яка створює позитивне уявлення про компанію. Завдяки цьому, у споживачів народжується цілісний та привабливий образ підприємства. Таким чином, враховуючи все вище перелічене і було розроблено фірмовий стиль міської пекарні.

Список використаних джерел

1. Как разработать фирменный стиль? [Електр. ресурс]. – Режим доступу: http://www.logowiks.com/firmeniy-style/

Тіптюк А. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

ОСОБЛИВОСТІ СТИЛІВ ІНТЕР'ЄРУ

Людина прагне створити в своєму житлі особливий неповторний світ. Інтер'єр покликаний створювати гарний настрій і комфортне помешкання. Серед видів сучасного стилю інтер'єру – авангард, хай-тек, еклектика.

Стилю авангард, що стосується меблів, властиві несподівані рішення у формах і декорі, незвичайне поєднання матеріалів, що нагадують швидше витвір сучасного мистецтва, ніж виріб побутового призначення.

Стилю хай-тек характерні стрімкі, прямі лінії, велика кількість скляних і металевих деталей. Практично повна відсутність декору компенсується "роботою" матеріалу: світло на склі, хромі, політурі дерева тощо. В меблях і начинні домінують технологізовані форми предметів і сучасні матеріали [1].

Еклектика фактично увібрала в себе все краще з різних стилів, у неї є і свої власні відмінні риси: у інтер'єрі широко використовуються пластичні форми, йому властиві велика кількість текстилю, м'якість і зручність меблів, безліч декоративних елементів в східному або середземноморському стилях. Еклектика – це фактично комбінація меблів змішаної стилістики і предметів різного походження, стилів і часів [3].

Серед перевірених часом напрямів перш за все виділяють романтизм, бароко, класицизм і ампір. Стиль бароко був покликаний продемонструвати багатство і престиж власника. До характерних особливостей бароко можна віднести переважання криволінійних форм, пишноту, широке використання лакування, коштовних матеріалів в обробці (золото, срібло, мідь, кість, мармур, коштовні породи дерева, мозаїка), різьблення у вигляді в'юнких стебел, вінків, раковин, гірлянд.

Класицизм в інтер'єрі характеризується невеликими кімнатами, класично стриманими вікнами, карнизами і дверима, камінами з контурів із красивого мармуру, увінчаними великими простими дзеркалами, стелями, забарвленими в білий колір, і білими, сірими або блідо-зеленими стінами. М'які меблі оббиваються тканинами з квітковим орнаментом. Досить частий в декор вводяться античні грецькі і римські мотиви – мечі, шлеми, щити, а також єгипетські. Йому характерні витонченість, вишуканість, елегантність, легкість і пластика ліній.

У романтичному інтер'єрі прекрасно поєднуються кування, арочні форми отворів, вишукані квіти, скульптури, скло, легкі тканини. У дизайні приміщень використовуються античні, особливо римські архітектурні форми: колони, пілястри, консолі, карнизи і фризи. Опорні частини столів, крісел, стільців, диванів робляться у вигляді античних грифонів, колон і лап тварин.

Крім того, в сучасному дизайні інтер'єру функціонують такі напрями: кантрі, конструктивізм, лофт, мінімалізм, модерн, поп-арт. Як вважають фахівці, інтер'єр, оформлений в стилі кантрі, повністю позбавлений поняття сучасності або несучасності. У цьому стилі використовуються натуральні природні матеріали зі спеціальною грубою обробкою, елементами нескладного різьблення ручної роботи, плетені чи дерев'яні нефарбовані меблі, натуральні тканини (ситець, льон), старовинні речі, квіти [1].

Таким чином, стильове вирішення інтер'єру житлових приміщень – це завдання, важливість якого важко переоцінити, адже від правильно вибраного стилю будинку залежить настрій і працездатність його мешканців, комфорт і зручність їхнього життя [2].

Список використаних джерел

1. Алексеева И. Ф. Стили интерьера // И. Ф. Алексеева. – М.: Ниола 21-й век. – 2004. – С. 75–77.
2. Диля К. И. Стили в интерьере // К. И. Диля. – М.: Ниола 21-й век. –2006. – 192 с.
3. Романов В. И. Путешествие в историю интерьера. Путешествие шестое: Интерьеры эклектики // В. И. Романов. – Х.: АрхиДом. – 2007. – С. 10–13.

Федюкіна А. С.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

РОЛЬ ДИЗАЙНУ У ФОРМУВАННІ ПРЕДМЕТНОГО СВІТУ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Дизайн – це діяльність з проектування естетичних властивостей промислових виробів і результат цієї діяльності. Розглядаючи різновиди прояву дизайну, можна переконатися, що ця сфера діяльності постійно охоплює щось нове [1]. На рубежі XIX–XX ст., на етапі становлення та формування дизайну як нової сфери творчості увага акцентувалася на активному впровадженні в різні сфери життя продуктів індустріального виробництва, підкресленій відмові від традицій на користь нового, відмові від декоративності на користь функціональності. В цілому такий радикалізм і навіть нігілізм в питаннях формоутворення відігра-

вав на тому етапі розвитку дизайну позитивну роль, допомігши його швидкому самовизначенню. На цьому етапі дизайн претендував лише на формування відносно незначної частини предметно-просторового середовища, і підкреслена однобічність його формотворною концепції врівноважувалася іншими сферами творчості – архітектурою та декоративно-прикладним мистецтвом. Згодом роль дизайну у формуванні предметного світу змінилася. Разом з архітектурою і декоративно-прикладним мистецтвом він відповідає за всю предметно-просторове середовище.

У 20-і рр. XX століття в архітектурі та дизайні сформувався напрям, що отримав назву "інтернаціональний стиль" або, як його ще називають, "сучасний рух". Він спирався на принципи радикального функціоналізму і завоював визнання у всьому світі [2].

У повсякденному житті дизайнерські вироби всюди оточують сучасної людини. Дизайн у сучасному суспільстві – це, перш за все, одна з умов отримання прибутку, оскільки, задовольняючи найвищі вимоги споживача, він підвищує попит на вироблені товари. Тенденції в дизайні зароджуються майже кожного року, так само, як і зникають. Процес появи і зникання тенденцій має певну протяжність у часі й треба вміти вчасно їх помітити.

Розширення масового виробництва і споживчого ринку привело до відокремлення цінності продукту від його утилітарною функції. Все більшого значення набуває додаткова соціально-культурна споживча цінність продукту, зумовлена якостями, привнесеними особливим працею. Ця цінність визначається додатковими зручностями, комфортністю.

Серед нових тенденцій: "сучасний" ретро стиль", material Design, "low poly" з 3D моделювання – дуже примітивна модель з явними багатокутниками, без ніякої деталізації, використовується при створенні ігор. Ця техніка часто зустрічається у вебі та друці [3].

Таким чином, наступ техносвіту на природні та культурні цінності, криза "інтернаціонального стилю" зумовили зростання інтересу до матеріального світу як відбиття культурних традицій, його етнокультурного своєрідності. Фахівці бачать в цьому один з можливих шляхів гуманізації сучасної предметно-просторового середовища, надання їй культурної і духовної свідомості. В даний час проблеми культурної ідентичності зайняли одне з провідних місць у сфері практичного і теоретичного розвитку проектної культури. Особлива увага приділяється питанням, так чи інакше пов'язаних з проблемами національної своєрідності, з традиціями національної культури.

Список використаних джерел

1. Зіміна Е. К., Нігматуліна Е. Роль дизайну в життя людини // Молодий вчений. – 2016. – № 25. – С. 669–671.

2. Ковєшнікова, Н. А. Дизайн: історія і теорія: навчальний посібник / Н. А. Ковєшнікова. – М.: Омега-Л, 2005. – 224 с.

3. Дизайн, тенденції сучасного дизайну [Електронний ресурс] / Вільна енциклопедія // – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org.

Хиценко Е. М.
Классический приватный университет, г. Запорожье
Научный руководитель – к. гос. упр., доцент Захарова С. Г.

СВЕТ КАК НЕОТЪЕМЛЕМЫЙ ЭЛЕМЕНТ ИНТЕРЬЕРА, ЕГО ДОСТОИНСТВО И НЕДОСТАТОК

Наблюдать за игрой света также увлекательно, как и за спортивным соревнованием: один свет умело перемещается к другому, и в итоге получается совсем другой, третий свет…

Свет он есть свет, в нем нет ничего интересного и особенного, скажут многие. Но стоит на минутку задуматься, как изменится настроение, если в "картинку воображения" добавить солнце Ничего существенно не поменялось, даже остаюсь на своих местах – изменилось только Ваше восприятие, настроение.

Существует большое количество инструментов, помогающих дизайнерам создавать самые невероятные проекты интерьеров Освещение – пятое и последнее правило хорошего интерьера.

Освещение интерьера такое же искусство, как скульптура или живопись Светом можно ломать форму, "писать" графически резко или акварельно нежно, светом можно изменять пространство и настроение. Свет способен переменить цвета, "управлять" формами объектов.

С помощью света возможно всецело изменить облик самого непривлекательного интерьера, так и испортить самый невероятный.

Глобально в освещение можно выделить два типа: естественное (солнечный и лунный свет) и искусственное (общее, локальное, декоративное). Один и тот же предмет, освещенный естественным светом, может выглядеть "жизнерадостно"; подобрав неверное искусственнее освещение интерьер может начать угнетать.

Световой дизайн интерьера обеспечивает максимальный эффект при сочетании верхнего, нижнего и предметно-акцентного освещения. Очень важно уравновесить световые пятна на разных плоскостях Вашего интерьера. Создание системы освещения может до неузнаваемости изменить привычный интерьер квартиры. Только при помощи грамотной организации и расстановки светового оборудования одно и то же помещение может видоизменяться в течение дня не требуя кардинальной перепланировки и ремонта. Учет естественной освещенности здания и организация искусственного освещения интерьеров входят в число средств создания комфортных условий для проживания. Нужно стремиться к рациональному использованию дневного света, чем ближе освещение комнаты к природному, тем безвредней оно для зрения человека. В современных помещениях при ремонте квартир, офисов, коттеджей, используют три "семейства" ламп накаливания, галогенные и дневного света.

В дизайне интерьеров используют все виды потоков света в пространстве. Существуют три основных вида искусственного освещения: прямое, направленное и рассеянное (равномерное).

Точечный свет. Световой поток исходит из локализированной точки, находящейся либо на потолке, либо в среднем или нижнем уровне (настольная лампа, бра. торшер и т. д).

Рассеянный прямой свет ламп с большой светящейся поверхностью, как. скажем, у люминесцентных или шарообразных светильников.

Отраженный свет. Если оглядываться на природу, то он самый безвредный.

Освещение сильно изменяет цвет. Существуют специальные колористические таблицы, показывающие, как "теплый" и "холодный" искусственный свет влияет на мутации цветовой гаммы. Общеизвестно, что окраска стен, пола и потолка способна менять наше восприятие размеров помещения. В современной световой режиссуре различают, условно, американский и европейский стиль. Кроме создания архитектурных иллюзий, скрытый свет используется как постоянный элемент интерьера в помещениях, требующих равномерной освещенности, например в кабинетах. В спальных комнатах применение мягкого, равномерного, не слепящего освещения – наилучший выход для создания комфортной обстановки, помогающей расслабиться и полноценно отдохнуть. Подсветки в нишах используются в архитектурной практике довольно часто и относятся к зональному освещению. Для организации интерьерного пространства дома важно правильно использовать разные способы освещения: точечное, направленное, рассеянное и скрытое.

Современные возможности осветительных систем так широки, что в зависимости от ситуации помещение может представляться в различных образах. При помощи различных источников света (направленных, скрытых или рассеивающих) создать ощущение нового пространственного решения интерьера, выделить главное, поставить нужные акценты. В то же время идеального светильника на все случаи жизни НЕТ. Любой из них может быть полезным в одном случае и неуместным в другом.

Дизайн же, скорее, решает конструктивную и эстетическую проблемы: какими должны быть форма светильников и источников света, их цвет и пространственные характеристики, а также технология и материалы, используемые для их изготовления. Правильно подобранное освещение создаст настроение помещению, задаст нужный тон; комфорт же начинается там, где своевременно подумали о правильном освещении.

Хямяляйнен А. Є.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

ОСОБЛИВОСТІ КОЛОРИСТИКИ В ДИЗАЙНІ

Кольори відіграють важливу роль у житті людини. Вони викликають у нас різні емоції, зумовлюють раптові почуття і навіть фізіологічні реакції.

Колористика – наука про колір, основні характеристики кольору, його властивості.

Леонардо да Вінчі створив систему кольорів. Як зазначав художник, існує 6 простих кольорів: білий, жовтий, зелений, синій, червоний і чорний [3].

Згідно з кольоровим спектром усі кольори поділяються на гармонійні та дисгармонійні(гармонійні-кольори, які поєднуються і стоять близько один до одного у кольоровому спектрі, дисгармонійні – кольори, які погано поєднуються і стоять один навпроти іншого у кольоровому спектрі).

На початку XV ст. почали створювати картини, які були дуже реалістичними (картини братів Губерта і Янка Ван Ейків "Мадонна в церкві", "Портрет Ювеліра", "Портрет людини у тюрбані", картини П'єро делла Франческа "Історія цариці Савської")

Існували такі стилі, як ампір і класицизм. Ампір-стиль, який характеризується величчю і помпезністю. Класицизм-стиль, для якого характерні раціоналізм і стримана розкіш, суворе дотримання певних творчих правил. Як писав І. Грабар, блискучий розвиток класицизму був перерваний холодною диктатурою ампіра [1].

Здатність кольору впливати на психічний стан людей, здатність заспокоювати і роздратовувати людину (червоний – збуджує, блакитний – зменшує тривожність, зелений – заспокоює, помаранчевий – бадьорить, стимулює до розв'язання різних завдань, жовтий – покращує настрій).

Як писав М. Люшер, за допомогою кольору можна визначити, в яких кольорах ми бачимо наше життя, пояснити характер проблеми і як її вирішити (червоний колір обирають імпульсивні люди, які живуть одним днем, вони досить енергійні і підприємливі, жовтий колір обирають мрійливі люди, зелений-самовпевнені і наполегливі люди, синій – люди, які люблять порядок і стабільність) [2].

Отже, кольори відіграють дуже важливу роль у дизайні і у нашому житті загалом. Кольори впливають на наші почуття, сприйняття, на наш психічний і фізичний стан. Завдяки різним тестам (тест М. Люшера) ми можемо зрозуміти якими кольорами забарвлене наше життя, як ми його сприймаємо і як за допомогою того чи іншого кольору ми можемо вирішити наші проблеми.

Список використаних джерел

1. Грабар І. Історія російського мистецтва / І. Грабар. – К., 2008. – 599 с.
2. Люшер М. Цвет нашей жизни / М. Люшер. – М., 2005. – 236 с.
3. Губарев А Леонардо да Винчи. Трактат о живописи / А. Губарев. – М., 2010. – 224 с.

Чернишова Т. Е.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Косюк В. Р.

МАТЕРІАЛИ ОБРОБКИ ІНТЕР'ЄРУ В СТИЛІ ЛОФТ ДЛЯ РОЗРОБКИ ГОТЕЛЮ

Лофт – один з найбільш парадоксальних стилів, який об'єднав в собі богемність і андеграунд. В англійській мові лофт (loft) означає нежитлові приміщення, зазвичай горища або необлаштовані мансарди. Лофт, як стиль оформлення інтер'єру, виник в середині минулого століття в США. В ході дослідження були визначені і виділені необхідні елементи оздоблення інтер'єру в стилі лофт – труби, скло, цегла, плитка,

бетон, дерев'яні та металеві балки. Контраст грубої обробки і вишуканих, підкреслено затишних аксесуарів – загадка привабливості цього сміливого, епатуючого стилю.

Для цього стилю характерна виразна фактура стін і стель – цегляна кладка, бетон або груба штукатурка, брутальний матеріал стінових блоків. Якщо стіни гладкі, то використовують плитку, яка імітує цеглу, і спеціальну декоративну штукатурку. Для стін і їх окремих ділянок використовують різну обробку, яка відіграє важливу роль в зонуванні приміщення. Наприклад, три стіни зачищають до старої цегляної кладки, а четверту штукатурять. Інший варіант – нанести фактурну шпаклівку на центральну поверхню довгої стіни, виділивши тим самим обідню зону, або зону відпочинку.

При фарбуванні стін використовують холодні відтінки. Нарочито груба, "незавершена" обробка створює ефект недбалості, демократичності, невибагливості. Системи опалення, водопровідні та газові труби не ховають за екранами або фальш- стінами, а "виставляють напоказ", як необхідний антураж стилю. Нерідко труби замінюють більш масивними, чим потрібно по технологічним вимогам. Металеві елементи не фарбують, або фарбують "під метал".

Декорування стін вельми неординарне. Вони можуть бути розмальовані графіті, прикрашені постерами, рекламними плакатами, металевими дорожніми знаками. Елементами вишуканості можуть бути – живописні полотна сучасних художників, які частіше недбало розміщують прямо на підлозі.

Іноді під стелею прокладають великі, "індустріальні" труби з блискучого металу, по аналогії з фабричними комунікаціями, так само і "несучі" металеві балки.

Для освітлення використовуються раритетні фабричні світильники, що звисають зі стелі. Але посправжньому потужний потік атмосферу промислового цеху, забезпечують світлодіодні світильники на шинних системах. Вікна, якщо вони великі не завішують, якщо ж маленькі – то використовують жалюзі. Пол покривають плиткою "під камінь", або настилають дерев'яні "зістарені" рейки.

Таким чином, грамотне та вміле використання всіх вище перелічених матеріалів і прийомів дозволяє створити цікавий та продуманий інтер'єр для розроблюваного готелю.

Шматала А. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н, доцент Дяченко М. Д.

РОЛЬ СВІТЛА В ЖИТТІ ЛЮДИНИ: ДИЗАЙНЕРСЬКИЙ ПІДХІД

Як правило, сонячне світло – це дуже важливий фактор для життєдіяльності людини. Воно впливає на здоров'я людини, на її зір та навіть на імунітет людини. Штучне освітлення створює атмосферу дня навіть у нічний час, тому воно має не менш важливий вплив на людину.

Штучне освітлення у приміщенні повинно мати в собі такі фактори, як:

Перше – психологічний та зоровий комфорт, тобто, це – освітлення повинно забезпечувати хорошу та комфортну видимість предметів і запобігати втомі очей; людина повинна мати хороше самопочуття в приміщенні, зона освітлення має зберігати в собі атмосферу відпочинку, читання, приготування їжі, писання тощо.

Другий фактор пов'язує в собі функціональність роботи освітлення: кожна кімната в приміщенні повинна відповідати вимогам того чи іншого освітлення – наприклад, якщо в кімнаті є зонування, то кожна зона повинна бути освітлена за вимогами заняття.

Третій фактор пов'язаний з "інтер'єрною позицією". Обладнання, потрібне для комфортного освітлення, повинно підкреслювати декоративний і композиційний задум інтер'єру та зливатися в одну цілу картину з ним.

Штучні промені освітлюють кімнату нерівномірно, деякі предмети не отримують світла зовсім, в той час, як інші отримують його занадто багато. Сила освітлення поверхні залежить від того, під яким кутом було встановлено джерело світла. Отже, світло може створювати гру тіней, нерівномірне освітлення задає міру сприйняття будь-яких форм, їхню чіткість або ж деформацію предмета.

У сучасному світі в будинках використовують різноманітні види штучного освітлення – такі, як місцеві, загальні, декоративні й комбіновані. Місцеве освітлення має бути в кожній оселі; це – один з найважливіших видів освітлення, воно – важливе для тих, у кого кімнату поділено на зони. Зональне освітлення забезпечує світлом кожні функціональні зони – такі, як: розумової праці, відпочинку, прийому гостей, харчування тощо. Для цього використовують будь-які види світильників: настінні, напільні, підвісні тощо.

Загальне освітлення досягається за допомогою світильників, що знаходяться під стелею. Декоративне освітлення робить акцент на якомусь особливому предметі: чи то на картині, чи на акваріумі. Комбіноване – має будь-які варіанти усіх видів освітлення.

Існують різні правила освітлення для різних кімнат. Наприклад: їдальня повинна мати як яскраве світло для прийому гостей або святкування, так і затишне, м'яке – для вечері з сім'єю. В робочій кімнаті має бути загальне освітлення та місцеве, яке буде направлено на робоче місце.

Але ж не всі люди дотримуються правил правильного освітлення кімнат і це, на нашу думку, є серйозною проблемою для людини, оскільки правильне освітлення кімнати допоможе запобігти деяким хворобам та зробить життя мешканців позитивним і світлішим.

Отже, непотрібно боятися грати зі світлом та робіти його комфортнішим для очей.

Список використаних джерел

1. Освещение жилого дома [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://tehnologia.59442s003.edusite.ru/p9aa1.html.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, РЕАБІЛІТАЦІЇ, ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ, СПОРТУ ТА ТУРИЗМУ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СПОРТУ ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

Барановська В. С.
Київський національний торговельно-економічний університет
Науковий керівник – Янченко І. М.

РУХОВА АКТИВНІСТЬ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ

Цілком очевидно, що питання, пов'язані з проблемою здоров'я, мають безпосереднє відношення до оздоровчого впливу занять фізичними вправами. Зміцнення й збереження здоров'я студентів, підвищення рівня їхньої фізичної підготовленості – найактуальніші з головних завдань, які стоять перед українським суспільством. Аналізуючи стан фізичного виховання студентів, українські фахівці стверджують, що серед більшості з них, зазвичай, не сформована потреба піклуватися про власне здоров'я. Вони покладаються на діяльність лікувальних закладів і нехтують ефективними, економічно вигідними засобами оздоровлення – фізичними вправами, тобто науковці єдині у тому, що для поліпшення фізичного стану студентів необхідно підвищити їх рухову активність [1].

Кабінетом міністрів України 09 грудня 2015 була прийнята Постанова № 1045, згідно з якої Міністерству молоді та спорту, Міністерству освіти і науки, Міністерству внутрішніх справ, Міністерству оборони було доручено розробити упродовж 2016 року тести і нормативи для щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України та забезпечити з 2017 року його постійне проведення. Наказ № 1330 від 17.05.2017 року: ввести в дію Тимчасовий порядок проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості студентів КНТЕУ до затвердження Вченою радою університету, здійснювати у відповідності до Інструкції проведення, тестів і нормативів щорічного оцінювання фізичної підготовленості, узагальнення та подання інформації про результати проведення тестування [3, 4, 5].

Також головною метою заходу стане розвиток фізкультурно-спортивного руху в Україні та готовність до захисту Вітчизни, удосконалення спортивно-масової та оздоровчої роботи. Формування у молоді потреби в регулярних заняттях з фізичного виховання, спортом, постійним фізичним удосконаленням, формуванням позитивного ставлення до занять фізичними вправами у родині, організацією дозвілля студентської молоді та активного відпочинку після навчальних занять [2].

Після прийняття Міністерством молоді та спорту України контрольних нормативів для щорічного оцінювання рівня фізичної підготовленості населення України, викладачі кафедри фізичної культури КНТЕУ (Київський національний торговельно-економічний університет) провели тестування серед студентів першого курсу з бігу на 100 м у спеціалізації "Фітнес". Цей норматив є обов'язковим для студентів 18–20 років. До тестування з визначення розвитку швидкісних здібностей були допущені студенти першого курсу, які пройшли медичний огляд. Студенти 18-20 років цей норматив виконали: "Високий" – 9%; "Достатній" – 28%; "Середній" – 38%; "Низький " – 25%.

Таким чином, успішна здача нормативів тестування вимагає регулярних занять, де студенти повинні у процесі підготовки більш часу відводити для рухової активності.

Список використаних джерел

1. Корнюх Т. В. Самостійні заняття студентів, як засіб збереження здоров'я. / Т. В. Корнюх, Г. Л. Хапсаліс // Наука і вища освіта: тези доповідей XXVМіжнар. наук. конф. студентів і молодих учених, м. Запоріжжя, 7 квітня 2017 р. Класичний приватний університет. – Запоріжжя: КПУ, 2017. – С. 465.
2. Онокало А. В. Основні аспекти проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості студентської молоді в Україні. / А. В. Онокало, В. Г. Гамов // Наука і вища освіта: тези доповідей XXV Міжнар. наук. конф. студентів і молодих учених, м. Запоріжжя, 7 квітня 2017 р. Класичний приватний університет. – Запоріжжя: КПУ, 2017. – С. 476.
3. http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=248719427.
4. http://zakon.kadrovik01.com.ua/regulations/8451/480034/.
5. http://ua.interfax.com.ua/news/sport/408785.html.

Варава А. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. держ. упр., доцент Яцук Н. В.

CRM-СИСТЕМИ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ПОГЛЯДИ НА ОЦІНКУ ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ

Управління відносинами з клієнтами, яке прийшло на зміну маркетингу стосунків, набуває нового, непересічного значення. Зазначимо, що в сфері сервісу враження клієнта про компанію, рівень його задоволення співпрацею, відіграє навіть більшу роль, ніж в інших сферах господарювання. Згідно з одним з визначень управління відносинами клієнтами (з англ. Customer relationship management), яке, на наш по-

гляд, є найбільш вдалим, це стратегія, що ґрунтується на застосуванні сучасних управлінських та інформаційних технологій при формуванні взаємовідносин з клієнтами та орієнтована на збереження/нарощення конкурентоспроможності підприємства через збереження/нарощення фактичної кількості клієнтів у зв'язку із рівнем задоволення ними співпрацею.

В числі науковців, коло інтересів яких пов'язане із CRM, можна назвати зарубіжних авторів – класиків CRM – Т. Давенпорта, П. Гринберга, Ф. Ньюела, П. Молино, Е. Пейна, Д. Діше та ін. Свої розробки пропонують А. Кудінов, С. Трофімов, П. Черкашин, М. В. Макарова та інші. Необхідно помітити, що в літературі поняття "системи управління взаємовідносинами з клієнтами" зустрічається все частіше, а науковці не лише публікують праці, але й активно здійснюють "просвітницьку діяльність" за допомогою відкритих лекцій, семінарів, форумів. Розробники програмних продуктів, в свою чергу, створюють армію професійних консультантів, які не лише допоможуть у налаштуванні систем, але й здійснять навчання працівників.

Сьогодні на українському ринку присутні як продукти зарубіжних розробників для підприємств сервісу (OPERA, Fidelio та Epitome, SalesForse), так і вітчизняних – ProHotel, SuperHotel, B52 та інші [3]. Динаміка ринку CRM-систем сфери "ресторани та кафе" (цільовий ринко-Foodservice) важко знайти в офіційних джерелах. Однак, в мережі розміщені дані по start-up на проекти CRM-систем. Користуючись цією інформацією, на 2013–2018 рік, розвиток ринку становитиме 7,4%. Загальний оборот ресторанного бізнесу в світі складає 2900 млрд на рік. Згідно з даними Washington Post (2014 р.), американці витрачають на харчування в ресторанах 683,4 млрд доларів на рік. Ринок CRM-систем аналітиками Gartner за результатами 2012 року оцінений в обсязі $ 18 млрд, найбільші виробники – Salesforce. com (14%), SAP (12,9%) і Oracle (11,1%). Серед CRM-систем, що надаються за моделлю SaaS, більш ніж половиною ринку володіє Salesforce. com, серед інших помітних гравців в цьому сегменті виділяють також NetSuite і RightNow (поглинена Oracle в 2011 році). Серед функції CRM-систем для готельного бізнесу можна виділити:

– пошук та залучення нових потенційних клієнтів;
– автоматичне підтвердження бронювання номера за допомогою електронної пошти;
– підтримка автоматичних відправок листів гостям, які виїхали;
– електронне анкетування гостей готелю, що дозволяє проводити автоматичний аналіз служб готелю;
– складання звітів та аналіз отриманої інформації.

Функціями CRM-систем для підприємств харчування, серед інших, є такі: формування бази про гостя, аналіз інформації, передача її обслуговуючому персоналу; мобільна передача актуальних пропозицій, зміни в асортименті тощо; забезпечення персоналізації клієнта. Застосування CRM-систем в кінцевому підсумку, як нами зазначалось, забезпечує залучення нових клієнтів та утримання наявних. В свідомості більшості керівників в зв'язку із цим виникає низка запитань, як оцінити вплив на прибуток утримуваних нами споживачів, чи варто витрачати засоби на з'ясування того, що вони бажають, взагалі, як обґрунтувати доцільність задоволення їх побажань? Для визначення результатів від прийнятих маркетингових рішень важливо зрозуміти механізм окупності маркетингу, управління відносинами зі споживачами та стратегічну цінність всього цього.

Застосування CRM-систем українськими підприємствами готельно-ресторанного сектору набуває все більшого поширення. Відбувається переорієнтація на нові стандарти обслуговування, нові методи конкурентної боротьби, посилюється боротьба за клієнта. В той же час, оцінювання ефективності CRM із врахуванням запровадження автоматизованих систем обліку та аналізу інформації, здійснюється із недостатнім рівнем обґрунтування. Частіше цей процес є інтуїтивним, узагальнюючим, на основі валових показників реалізації. На наш погляд, повинен бути розроблений підхід, який знаходився би на перетині стратегічного управління, управління інформаційними технологіями, фінансового управління. Лише в такому випадку ми могли б висвітлити вплив показників ефективності CRM-системи на ступінь досягнення стратегічних цілей підприємства (через CRM-стратегію), не забуваючи про ціннісний аспект інформаційної системи для працівників підприємства та споживачів.

Список використаних джерел

1. Кузькин А. Оценивание показателей эффективности и результативности ИТ-процессов с использованием гибридных нейро-нечетких сетей [Электронный ресурс] / А. Кузькин – Режим доступа: http://cyberleninka.ru/article/n/otsenivanie-pokazateley-effektivnosti-i-rezultativnosti-it-protsessov-sispolzovaniem-gibridnyh-neyro-nechetkih-setey

2. Макарова М. В. Становлення цифрової економіки постіндустріального суспільства: дис. … доктора екон. наук: 08.02.02 / Макарова М. В. – К., 2006. – 427 с.

3. Обзор систем управления отелем: функции и возможности [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://PROHOTELIA.COM.UA/2012/01/HOTELS-PMS/

Гаврилова Є. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. пед. н., професор Захаріна Є. А.

ПРИЧИНИ ПОРУШЕННЯ СТАНУ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ЇХ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Одним з важливих (принципових) факторів при виборі професії є здоров'я – найдорогоцінніший дар, який отримує людина від природи. Здоров'я – це стан організму, при якому функції всіх його органів і систем перебувають у динамічній рівновазі із зовнішнім середовищем. В основі здоров'я лежать процеси розвитку й збереження фізіологічних, психологічних і соціальних функцій.

Об'єкт дослідження – навчально-педагогічний процес з фізичної культури студентів у ВНЗ.

Предмет дослідження – спосіб життя студентів, що навчаються у ВНЗ. Мета дослідження: виявити причини порушення стану здоров'я студентів в процесі їх життєдіяльності.

Сьогодні практично кожна людина, що живе в країні технічного прогресу, має масу справ і обов'язків. В результаті, з горою дріб'язкових життєвих і технічних проблем людина просто забуває головні істини і

цілі: збереження свого здоров'я. А згадує про своє здоров'я, тільки в лікаря, коли багато хвороб знаходяться в прогресуючому стані, занедбані, а іноді вже не виліковуються. І запобігти цим наслідкам можливо, тільки регулярно працюючи над собою, ведучи активний, здоровий спосіб життя, систематично контролюючи своє самопочуття.

Охорона власного здоров'я – це безпосередній обов'язок кожної людини і він не має права перекладати цей обов'язок на оточуючих. Адже нерідко буває й так, що людина, ведучи неправильний спосіб життя, пристрасть до шкідливих звичок вже до 20–30 років, доводить себе до катастрофічного стану здоров'я і лише тоді згадує про медицину.

Якою б досконалою не була медицина, вона не може позбавити кожного від усіх хвороб. Людина – сам творець свого здоров'я, за яке треба боротися. З раннього віку необхідно вести активний, здоровий спосіб життя, гартуватися, займатися фізкультурою і спортом, дотримуватися правил особистої гігієни – словом, домагатися розумними шляхами справжньої гармонії здоров'я.

Формування теорії здорового способу життя має багаторічну історію. Вона відображає систему знань, накопичених і сконцентрованих за певний етап у спеціалізованих наукових дисциплінах: медицини, фізичного виховання і спорту, педагогіки, соціології. І якщо спочатку узагальнювали емпіричний досвід, то пізніше це вже були результати спеціальних досліджень, в створенні наукових методів пізнання теорії здорового способу життя.

Ідеї ведення здорового способу життя, збереження свого здоров'я і продовження активного довголіття і зміцнення здоров'я своїм корінням сягають далеко в глибину століть. "Ніщо так не виснажує і не руйнує організм людини, як тривала фізична бездіяльність" (Арістотель). Всі висловлені раніше вчення надалі розглядалися, накопичувалися і передавалися з покоління в покоління.

Здоров'я – це перша і найважливіша потреба людини, яка визначає здатність його до праці і забезпечує гармонійний розвиток особистості. Воно є найважливішою передумовою до пізнання навколишнього світу, до самоствердження і щастя людини. Активне довге життя – це важлива складова людського фактора.

Здоровий спосіб життя – це спосіб життя, заснований на принципах моральності. Він повинен бути раціонально організованим, активним, трудовим, загартованим. Повинен захищати від несприятливих впливів навколишнього середовища, дозволяти до глибокої старості зберігати моральне, психічне і фізичне здоров'я.

Есаулова А. Е.
Київський національний торговельно-економічний університет
Науковий керівник – к. фіз. вих., доцент Самоленко Т. В.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАНЯТЬ ОЗДОРОВЧИМ БІГОМ СТУДЕНТІВ КНТЕУ

Найбільш доступним для всіх вважається біг. Оздоровчий біг допомагає не тільки тримати фігуру в формі, але й здійснює позитивний вплив на розумові здібності, також він є чудовою профілактикою серцево-судинних захворювань, лікує безсоння та головні болі. Під час заняття бігом працюють та тренуються майже всі м'язи тіла. А якщо м'язи будуть здорові, то суглоби не будуть боліти, організм очиститься. Тренуючись, людина потіє, і з організму видаляються всі шкідливі речовини. Відбувається тренування серця. Органи посилено забезпечуються киснем. Покращується кровообіг, позитивно біг впливає на нервову, а також імунну систему, загартовує організм. В період пробіжки відбувається зміна біохімічного та кисневого складу крові. Відомо, що навіть у здорових студентів, якщо вони не треновані і не займаються фізкультурою, навіть під час невеликих фізичних навантажень частішає дихання, з'являється прискорене серцебиття. Фізичні навантаження зміцнюють організм, роблячи його здоровішим. Для студентів вищих навчальних закладів рухова активність є основною складовою їх здорового способу життя та всебічного розвитку [1,2].

Для студентів КНТЕУ (Київський національний торговельно-економічний університет) систематичні заняття фізкультурою та спортом набувають виключного значення, і оздоровчий біг є найбільш простим і доступним видом циклічних вправ. На основі набутого досвіду кафедра фізичної культури КНТЕУ повністю перейшла на заняття з фізичного виховання за секційною системою навчання. До занять студентів у секції "Туризм – Оздоровчий біг", спонукає чудова спортивна база, куди входять два криті ігрові зали з сучасним покриттям, два спортивних майданчика, парк "Кіото", лісова зона, яка знаходиться неподалік. В секції займаються студенти всіх курсів. На заняттях здійснюється поточний та підсумковий контроль з метою перевірки рівня фізичного розвитку студентів за функціональними, фізичними та руховими показниками.

Метою дослідження є визначення ефективності оздоровчого бігу студентів, що поєднує в собі різні варіанти навантажень, основу якої становить біг на витривалість. Було використано педагогічне спостереження, що дозволило нам отримати інформацію про особливості навчально-тренувального процесу зі студентами-легкоатлетами, результати змагань.

Таким чином, дослідження дозволили удосконалити тренувальний процес, що був спрямований переважно на розвиток витривалості студентів. Ефективність тренувань оздоровчого бігу та величина їх навантажень є підвищенням аеробних можливостей організму та фізичної працездатності студентів. Студенти здобули перші успіхи в оздоровчому бігу: "Kyivhalf marathon" University Cup – 2 км, команда КНТЕУ зайняла 1 місце (А. Ковальова викладач кафедри фізичної культури – 1 місце; Я. Ястреб – 2; В. Шкурко – 3; А. Олейник (ФТМ) – 9 міста) якій пройшов 09.04.2017; Чемпіонат міста Києва з кросу (07.10.2017) – Я. Ястреб (ФФБС – 3 курс) – 2 місце серед юніорок з бігу на 4 км; В. Шкурко (ФФБС – 3 курс) – 2 місце серед молоді з бігу на 2 км, та біг 6 км – 11 місце; Т. Мудрий (ФФБС – 1 курс) серед юніорів з бігу на 6 км – 4 місце; А. Олейник (ФФБС – 3 курс) серед юніорок з бігу на 4 км – 5 місце; А. Радішевський (ФФБС – 2 курс) серед юніорів з бігу на 6 км – 8 місце. Шкурко Вікторія виступала за команду міста Києва, яка зайняла перше місце на Чемпіонаті України серед усіх областей України.

Список використаних джерел

1. Красницкая О. В. Влияние оздоровительного бега на духовный мир человека О. В. Красницкая, А. В. Голец // Физическое совершенствование студенческой молодёжи: стратегия и инновационные технологии: моногр. По материалам межд. симп., О., 22–23 сент. 2011 г. / под общ. ред. проф. Р. Т. Раевского. – О.: Наука и техника, – 2011. – С. 432-437.

2. http://budzdorov24.com/ozdorovitelnyj-beg.html.

Захаров С. М., Мазін В. М.
Запорізький національний технічний університет

ПІДГОТОВКА ЮНИХ ДЗЮДОЇСТІВ З УРАХУВАННЯМ СОМАТОТИПІВ

Педагогічний процес займає особливе місце для нормального розвитку всіх систем організму, підвищення стійкості до негативних факторів зовнішньої середи і зниження захворюваності дітей шкільного віку і передбачає систематичний вплив фізичного навантаження на дитячий організм, зокрема в умовах спортивного тренування.

У зв'язку з цим, на думку фахівців, буде доцільно орієнтувати спортивні школи на більш масове залучення дітей і підлітків до систематичних занять спортом на базах ДЮСШ та спортивних клубів.

На цьому фоні боротьба дзюдо виступає як один з перспективних напрямків у вирішенні проблем, що виникають в період росту та розвитку дітей.

Ефективна організація навчально-тренувального процесу підготовки юних спортсменів можлива лише тоді, коли вона базується на точному визначенні характеру адаптаційних перебудов основних рухових і функціональних систем організму під впливом фізичних навантажень і, безумовно лише за умов відповідності тренувальних засобів індивідуальним особливостям і можливостям юних спортсменів.

Як вид одноборств дзюдо включає в себе не тільки техніку і тактику ведення поєдинку, але й цілий комплекс вправ, що спрямовані на фізичне вдосконалення організму дитини, розвиток фізичних якостей, укріплення нервової системи, засвоєння елементів інших видів спорту.

Аналіз літератури показує, що оптимізація підготовки юних дзюдоїстів на етапі початкової спортивної спеціалізації дасть кращі результати за рахунок організації навчально-тренувального процесу, в якому враховані різні соматотипи спортсменів.

Отже метою нашого дослідження було розробити і перевірити ефективність методики підготовки юних дзюдоїстів враховуючи їх соматотипологічну належність.

Дослідження проводилися під час навчально-тренувальних занять юних дзюдоїстів 13–14 років з вересня 2016 року по березень 2017 року.

Дослідження проходили в чотири етапи.

Всіх спортсменів оцінювали за типом тілобудови відповідно схеми Штефко.

Були отримані наступні результати:

Між антропометричними показниками хлопчиків різних соматотипів достовірних розбіжностей не виявлено. Хлопчики, представники м'язового типу тілобудови виявилися кращими у чотирьох із шести тестів (бігу на 30 м, стрибку в довжину з місця, у згинанні рук в упорі лежачі та нахилі вперед). Торакального – в бігу 4х9 м. Дигестивного – в кистьовій динамометрії.

Найбільш низькі показники індексу Робінсона були зафіксовані у дітей астеноідного типу, потім йдуть діти торакального типу, а представники м'язового і дигестивного соматотипів демонстрували найвищі значення ІР. Робіжності достовірні між преставниками всіх соматотипів.

За результатами дослідження розроблена методика підготовки юних дзюдоїстів з урахуванням прояву силових якостей, враховуючи соматотипи тих, хто займається, виявилась ефективною, про що свідчать отримані дані.

Захарова О. М.
Запорізький національний технічний університет

ЗНАЧЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

Здоров'язбереження є однією з найактуальніших проблем в сучасній освіті. Гарне здоров'я – основна умова для виконання людиною її біологічних і соціальних функцій, фундамент самореалізації особистості.

Педагогу для здійснення ефективної освітньої діяльності необхідно бути компетентним у питаннях збереження і зміцнення власного здоров'я і здоров'я учнів, тобто повинна бути сформована "здоров'язбережувальна компетентність" педагога, зокрема майбутнього фахівця фізичної культури та спорту.

Здоров'язбережувальна компетентність – інтегральна якість особистості, що виявляється в загальній здатності і готовності до здоров'язбережувальної діяльності в освітньому середовищі, заснованої на інтеграції знань і досвіду.

Існує стійкий взаємозв'язок між ставленням педагога до власного здоров'я, його потребою у веденні здорового способу життя, рівнем грамотності в питаннях відновлення всіх аспектів здоров'я і наданням відповідного виховного впливу на тих, хто займається. Чим нижче рівень грамотності педагога в цих питаннях, тим менше він сам мотивований до ведення здорового способу життя, тим менше зазначені питання представлені в його роботі та впливають на тих, хто займається.

Відносно сформованості здоров'язбережувальної компетентності можна говорити тоді, коли педагог не тільки володіє знаннями про здоров'я, здоровий спосіб життя, здоров'язбережувальні технології, усвідомлює цінність здоров'я, мотивований до здоров'язбережувальної діяльності, а й реалізує знання і вміння на практиці.

Велике значення в діяльності педагога, особливо майбутнього фахівця фізичної культури та спорту, грає використання здоров'язбережувальних освітніх технологій. Практично будь-яка педагогічна технологія, якщо вона грамотно реалізується і підходить для окремої педагогічної ситуації, може включати той чи інший здоров'язбережувальний потенціал.

Отже, в результаті аналізу науково-методичної літератури в галузі вищої професійної освіти було виявлено, що формування здоров'язбережувальної компетентності, являється одним з провідних факторів при підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту у вищих навчальних закладів.

Кошіль Д. П.
Національний університет "Чернігівський колегіум" ім. Т. Г. Шевченка, м. Чернігів
Науковий керівник – Порядіна В. В.

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ШВИДКІСНО-СИЛОВИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Теорія і методика фізичного виховання трактує фізичні якості, як розвинуті в процесі виховання і цілеспрямованої підготовки рухових задатків людини, які визначають можливість і успішність виконання нею певної рухової діяльності. Фізичне виховання є головним напрямом впровадження фізичної культури і становить органічну частину загального виховання, покликану забезпечувати розвиток фізичних, моральних, професійно-прикладних навичок. Для процесу фізичного виховання характерними є: добре продуманий і завчасно підготовлений процес, який передбачає активну діяльність вчителя; адекватні поставленим завданням засоби, методи та форми навчання, а також процес свідомої і активної участі учнів у вирішенні поставлених завдань шляхом виконання фізичних вправ, формування навичок, удосконалення фізичних якостей. Актуальна проблема фізичного виховання учнів загальноосвітніх шкіл належить питання розвитку та удосконалення фізичної підготовленості. Значну увагу приділяли пошуку засобів фізичного виховання дітей та підлітків такі дослідники як М. М. Амосов, О. С. Куц, Г. А. Апанасенко, В.І. Завацький та ін.. Найсприятливішим віком для цілеспрямованого розвитку вибухової сили це 11–15 років, розвитку швидкісно-силових якостей 13-15 років (Т. Ю. Круцевич, 2008, М. М. Линець, 1997). Серед згаданих та багатьох інших ми не знайшли досліджень, присвячених пріоритетному застосуванню стрибкових вправ як засобу підвищення рівня швидкісно-силових якостей, вибухової сили та підвищення ефективності фізичного виховання учнів 13-14 років. За допомогою стрибкових вправ найкраще розвивають швидкісно-силові якості та вибухову силу. Специфічною ознакою фізичного виховання, що відрізняє його від розумової освіти і виховання, є його переважна спрямованість на біологічну сферу людини: спрямована зміна її форм (наприклад, постави), функціональних можливостей окремих систем організму (мязової, серцево-судинної, дихальної та ін.), розвиток рухових якостей (сили, швидкості, витривалості, гнучкості та спритності), навчання рухових дій, підвищення опірності зовнішнім факторам (загартування). Одним із з головних завдань, які вирішуються у процесі фізичного виховання, є оптимізація фізичного розвитку людини в напрямку всебічного розвитку властивих їй якостей, удосконалення рухових здібностей, зміцнення та охорона здоров'я [1,2].

Педагогічне спостереження проводилось на уроках фізичної культури за участю школярів середнього шкільного віку загальноосвітньої школи № 34, у спостереженні брали участь 20 школярів. Під час педагогічного спостереження проводилось тестування для визначення рівня фізичної підготовленості школярів, почався експеримент, коли по програмі занять з фізичного виховання запланована легка атлетика. Програму склали переважно допоміжні різновиди бігу. Для визначення та оцінки рівня розвитку швидкісно-силових якостей школярів середнього шкільного віку використовувалися запропоновані нами тести (біг 30м з високого старту та біг 30м з ходу, стрибок у довжину з місця).

Таким чином, отримані в результаті експерименту показали що результати учнів під час експерименту покращення розвитку швидкісно-силових якостей учнів середнього шкільного віку, з пріоритетним використанням легкоатлетичних стрибків. Особливе місце в розвитку рухових якостей займають швидкісно-силові якості, високий рівень розвитку яких має велике значення при досягненні високих результатів у багатьох видах спорту.

Список використаних джерел

1. Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання. Том 1, Київ –2008, – 380 с.
2. Курило Б. В. Легка атлетика / М. С. Марцинюк, Б. В. Курило // – Івано-Франківськ, 2003. – 192 с.

Молявін М. І.
Київський національний торговельно-економічний університет
Науковий керівник – к. пед. н., доцент Короп М. Ю.

ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНАЖЕРІВ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ВОЛЕЙБОЛІСТІВ

Науково-технічний прогрес не тільки підвищує необхідність в заняттях фізичною культурою і спортом, а й створює кращі можливості для таких занять; не тільки ставить перед фізичною культурою нові, більш складні соціальні завдання, а й представляє значно ширші, ніж раніше, можливості для їх вирішення. Подальший шлях розвитку спорту і фізичної культури – це використання все нових і нових досягнень науково-технічної революції. Матеріальні ресурси є фундаментом прогресу, як у спорті вищих досягнень, так і в фізичному вдосконаленні звичайних людей. Складність і багатогранність тренувального процесу висувають проблему отримання об'єктивної інформації, а також пошуку нових засобів і методичних прийомів, що дозволяють найбільш повно реалізувати рухові можливості спортсмена, що неможливо без застосування сучасних технічних засобів. Таким чином, матеріально-технічна оснащеність місць занять навчальним обладнанням, необхідним спортивним інвентарем, тренажерами – одна з умов ефективності занять фізичною культурою і спортом. Специфічні особливості волейболу вимагають створення спеціальних умов для успішного навчання гри. Цьому покликане використання тренувальних пристроїв. Тренувальні пристрої і тре-

нажери значною мірою полегшують організацію занять і підвищують його щільність, створюють можливість внести різноманітність в заняття. Застосування тренажерів дозволяє значно розширити коло засобів спеціальної фізичної, технічної і тактичної підготовки спортсменів. Так, тренажерні пристрої допомагають опанувати окремими фазами ударного руху (при нападаючому ударі, подачі), інші сприяють об'єднанню окремих частин прийому в цілісний руховий акт [1,2].

Мета дослідження – використання тренажерів і тренажерних пристроїв в системі підготовки студентів-волейболістів.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел, педагогічне тестування, методи математичної статистики.

Дослідження проводилися на базі КНТЕУ (Київський національний торговельно-економічний університет), брали участь студенти спеціалізації "Волейбол", перших і других курсів, в кількості 40 чоловік (юнаки). Тестування студентів-волейболістів: подача на точність в ціль; нападаючий удар з переводом, нападаючий удар по зустрічному м'ячу. В експерименті нами були використані тренажери, для розвитку силових якостей волейболістів, спеціальні тренажери для формування техніки. Кожен тест дозволив нам відстежити рівень фізичної та технічної підготовленості волейболістів. На початковому етапі дослідження, відсоток волейболістів які виконали тести були дуже низькими. Після застосування тренажерів, і тренажерних пристроїв результати значно покращилися. Проаналізувавши результати дослідження, ми могли бачити у всіх тестових завданнях значне збільшення точності попадання, та відповідно зростання технічної майстерності та фізичної підготовленості, яка дозволила виконувати дані елементи якісно. Використання тренажерів і тренажерних пристроїв в тренувальному процесі студентів-волейболістів, дозволяє ефективно підвищити рівень фізичної та технічної підготовленості.

Таким чином, тренажерні пристрої і тренувальні пристрої незамінні при розвитку фізичних якостей студентів-волейболістів.

Список використаних джерел

1. Короп. М. Ю. Розвиток тактичного мислення в процесі вдосконалення майстерності юних волейболістів / М. Ю. Короп, В. Я. Махов // Фізичне виховання в школі. – 2000. – № 3. – С. 28–30.

2. Короп М. Ю. Фізичне виховання. Волейбол / М. Ю. Короп, В. Г. Гамов, О. В. Черепов // Методичні рекомендації до практичних занять. – К.: КНТЕУ. – 30 с.

Опанасенко Е. О.
Київський національний торговельно-економічний університет
Науковий керівник – Хапсаліс Г. Л.

ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ СТУДЕНТІВ ДО ЗАНЯТЬ ШЕЙПІНГОМ

Останнім часом дуже актуальним є пошук нових нетрадиційних форм і методик проведення занять з фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів. Однією з таких форм проведення занять зі студентами є оздоровчий фітнес, який складається із сукупності різних видів рухової активності, які сприяють підвищенню фізичного стану тих, хто займається. Раціональне застосування доступних та ефективних засобів фітнесу, які мають вибірковий характер впливу на організм, багато у чому забезпечує досягнення мети фізичного виховання студентської молоді. Одним із таких видів рухової активності є шейпінг, який об'єднує у собі вправи аеробіки і атлетичної гімнастики, та є однією з новинок оздоровчого фітнесу для корекції фігури і підвищення тонусу м'язів [1].

Зазначимо, що у вищих навчальних закладах найкращі умови для сприяння соціальній адаптації студентів шляхом формування культури здоров'я створюються у процесі засвоєння ними дисциплін валеологічної спрямованості у позааудиторній роботі, а також на заняттях з фізичного виховання. Під час занять шейпінгом навантажуються всі м'язи тіла: груди, талія, стегна, сідниці і таке інше. Вправи виконуються у помірному темпі та під музичний супровід. Відрізняється від аеробіки, де жирові запаси організму витрачаються загалом у процесі тренування, а у шейпінгу їх витрата найбільшою мірою відбувається у відновний період і служить для заповнення "калорій", витрачених на тренуванні. Окрім цього, студенти оволодівають здатністю диференціювати напруження і розслаблення м'язів, виконувати різноманітні рухи у взаємодії з музикою. Також такий вид фізичних навантажень активно впливає на естетичне виховання молоді та адаптацію її у соціумі і підготовку для подальшої трудової діяльності. Оздоровча спрямованість занять досягається підбором загально-розвиваючих гімнастичних вправ для різних частин тіла, що виконуються багато разів потоковим способом з інтенсивністю, що змінюється під ритмічну музику у різному темпі [2, 3].

Мета дослідження – сформувати інтерес студентів до занять з шейпінгу.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення науково-методичної літератури, педагогічне спостереження, анкетування.

Проведено анкетування студентів КНТЕУ (Київський національний торговельно-економічний університет) перших курсів. Заняття проводилися на базі спортивного комплексу КНТЕУ зі студентами ФОАІС (факультет обліку, аудиту та інформаційних систем). В експерименті брали участь 40 студентів, які відвідували секції з шейпінгу.

Проведений аналіз виявив, що заняття з шейпінгу позитивно впливає на їх психофізичний стан, а також на розвиток культури рухів.

Можна констатувати факт приросту показників фізичної підготовленості від початку (вересень) до закінчення (травень) навчального року у межах від 12 % до 30 %.

Таким чином, проведення опитування виявило, що заняття з шейпінгу формують інтерес до даного виду оздоровчого фітнесу, позитивно впливають на психофізичний стан студентів, підвищують їх адаптацію до життя у соціумі, допомагають у оволодінні фахом.

Список використаних джерел

1. Булатова М. М. Сучасні фізкультурно-оздоровчі технології у фізичному вихованні / М. М. Булатов, Ю. О. Усачов // Теорія і методика фізичного виховання; за ред. Г. Ю. Круцевич. – К.: Олімп. література, 2012. – Т. 2. – С. 320–353.

2. Галіздра А. А Характеристика факторів, що впливають на здоров'я студентів вищих навчальних закладів / А. А. Галіздра // Теорія і методика фізичного виховання. – 2004. – № 3 – С. 41-43.

3. Кирильченко С. М. Дослідження у студентів потреб і індивідуальних мотивів до занять фізичною культурою та спортом / С. М. Кирильченко, А. О. Аркуша // Теорія і методика фізичного виховання. – 2007. – № 12. – С. 35-41.

Павлишина К. І.
Київський національний торговельно-економічний університет
Науковий керівник – к. фіз. вих. Апайчев А. В.

ЗАЦІКАВЛЕНІСТЬ СТУДЕНТІВ У РУХОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Найвищий період розвитку фізичної культури особистості – це життєвий цикл від 18 до 25 років. Переважно, цей вік припадає на навчання у вищих та середніх спеціальних навчальних закладах. Це вік вибору професії, початку виробничої діяльності, становлення сімейного життя. Студентський період остання можливість одержання мінімуму знань, вмінь і навичок з ФВ в рамках державної системи освіти. Необхідно говорити про фізичне виховання як важливий спосіб формування особистості, громадянина і майбутнього спеціаліста, цілеспрямований педагогічний процес залучення студентської молоді до цінностей загальнонародної фізичної культури. Мета фізичного виховання у вищих навчальних закладах – формування фізичної культури особистості, створення умов для загальноосвітньої і професійної підготовки студентів та накопичення на цій основі інтелектуального, творчого і культурного багатства держави. Досягнення цієї мети передбачає формування потрібного мотиваційного ядра фізичного виховання і самовиховання, систематичну фізкультурно-спортивну діяльність і розвиток фізичних здібностей [1,2,3].

У КНТЕУ (Київський національний торговельно-економічний університет) на спортивні спеціалізації зараховуються студенти основної медичної групи, які мають хороший фізичний розвиток та фізичну підготовку і прагнуть поглиблено займатися одним із видів спорту, з яких проводяться навчально-тренувальні заняття.

Зі спеціалізації менеджмент ЗЕД (Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності) першого курсу 4 групи Факультету міжнародної торгівлі та права навчаються 36 студентів з них 17 – дівчат, 19 юнаків. Студенти обрали спеціалізації, які їх найбільше зацікавили: фітнес – 3; ЗФП – 4; баскетбол – 7; футбол – 3; боротьба – 2; бадмінтон – 1; настільний теніс –8; волейбол – 2; бокс – 1; атлетична гімнастика – 4. Одна студентка віднесена у спеціалізацію "Фізична реабілітація". Також у групі навчається чемпіонка міських змаганнях зі спортивної гімнастики – М. Шита (м. Біла Церква); бронзова призерка обласних змагань зі баскетболу М. Філоненко (м. Житомир).

Таким чином, студенти КНТЕУ зі спеціалізації менеджмент ЗЕД зацікавлені у формуванні здорового способу життя, потребують більше часу приділяти руховій активності і прагнуть регулярно займатися на заняттях з фізичного виховання та спортом. Під час навчальних занять вивчають комплекси загальнорозвиваючих та спеціальних вправ, підвищують рівень фізичної підготовки. Згодні, що цікаво готуватися до здачі норм щорічного оцінювання фізичної підготовки студентів КНТЕУ.

Список використаних джерел

1. Рухова активність і здоров'я різних верств населення. Методичні вказівки з дисципліни "Теорія та методика фізичного виховання": Методичні вказівки для студентів І курсу / Упорядники: Ю. А. Веретельникова – Харків: ХНМУ, 2016. – 48 с.

2. Фізичне виховання. Навчальна програма для вищих навчальних закладів України III-IV рівнів акредитації. – К., 2003. – 44 с.

3. https://studfiles.net/nu-lp/145/folder:10821/#5211243.

Резніченко А. В.
Запорізька суспільно-гуманітарна гімназія № 27

РОЗШИРЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ОРГАНІЗМУ ЧЕРЕЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ОЗДОРОВЧИХ СИСТЕМ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Погіршення здоров'я дітей шкільного віку в Україні стало не тільки медичною, але й суттєвою педагогічною проблемою, оскільки ускладнює процес навчання, знижує якість знань, уповільнює психічний і фізичний розвиток дітей, викликає відхилення в їхній соціальній поведінці. Більшість дітей, які приходять до школи, вже мають певні проблеми зі здоров'ям, тому одним із головних завдань сучасної школи є підтримка та поліпшення стану здоров'я учнів.

Залучення учнів до активної діяльності через впровадження оздоровчих систем та виконування незвичних завданнь, а саме: нейробіки, вправ для розвитку міжпівкульної взаємодії, віброгімнастики, ходьби по-даоськи тощо.

Сучасні учні суттєво відрізняються від минулих поколінь, вони гіперактивні, незалежні, більш інформовані, "комп'ютеризовані". Кожен з них – це яскраво виражена особистість, потреби і інтереси якої слід не лише враховувати, а й спиратися на них у навчанні та вихованні.

Під час планування роботи на уроках фізичного виховання вчителю варто враховувати не тільки стан здоров'я, а й всебічний розвиток учнів. Тому важливим компонентом для залучення абсолютно кожної дитини до системи оздоровлення на уроках є використання нетрадиційних методик, спрямованих і на головний мозок як найбільш значущий елемент людського організму, виконання незвичних таких як, зарядка для мозку, або нейробіка – психологічні вправи, де задіяні 5 органів чуття: зір, слух, абоняння, смак, дотик. Їх систематичне виконання стимулює розвиток нових нервових з'єднань в різних зонах мозку. Вправи які корисні для повноцінного розвитку мислення у дітей: – масажування пальчиками мочки вух, вушну раковину, у завершенні розтерти вушки долонями; – колечко – почергове з'єднання великого пальця з іншими пальчиками руки (від вказівного до мізинця). Виконується однією рукою, потім іншою, а в кінці обома руками одночасно; – вухо-ніс – ліва рука тримається за кінчик носа, а права за ліве вухо, потім потрібно швидко відпустити руки, плеснути в долоні і розставити руки навпаки (права на носі, ліва на правому вусі); – виконання звичних дій з закритими очима. Виконання ходьби, бігу за різноманітними пересуваннями на спортивному майданчику та у спортивному залі; одночасне виконання різних рухів руками. Одним з найбільш результативних вправ нейробіки є плутанина різних вправ руками. Вправи рекомендують поступово ускладнювати: прискорювати темп, виконувати з легко притиснутим язиком і заплющеними очима (вимкненням мовного і зорового контролю), підключати рухи очима і язиком, до рухів руками. Підключати дихальні вправи і метод візуалізації. Віброгімнастика, це звичайні вправи, стрясання – ударами п'ятами об підлогу. методика дозволяє покращити роботу мозку, нормалізує тиск. Ходьба по-даоськи, ходьба на колінах по м'якій підлозі, без торкання руками. Практика із Даоса стимулює правильну роботу органів зору, печінки, нирок.

На заняттях з оздоровлення учні повинні закріплювати і вдосконалювати засвоєні ними раніше фізичні вправи нетрадиційних методів, набуті теоретичні знання. Вони забезпечують економну роботу багатьох органів та систем і, в першу чергу, головного мозку та серцево-судинної системи, підвищуючи її адаптаційні можливості, нормалізують артеріальний тиск, масу тіла, знімають нервово-емоційне навантаження, покращують розумову діяльність, сприяють поліпшенню пам'яті та уваги. Даний досвід сприяє впровадженню на уроках фізичної культури алгоритм: отримання знань → розвиток рухових умінь → розвиток рухових навичок вищого порядку.

Синявська Я. В.
Придніпровська держана академія фізичної культури і спорту, м. Дніпро
Науковий керівник – к. фіз. вих., доцент Борисова Ю. Ю.

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ЗМАГАЛЬНИХ КОМПОЗИЦІЙ В ЕСТЕТИЧНІЙ ГІМНАСТИЦІ

Естетична гімнастика – вид спорту, заснований на стилізованих, природних рухах всього тіла. Цей вид спорту включає гармонійні, ритмічні і динамічні елементи, які виконуються з природною грацією і силою. У композиції існує безперервний потік від одного руху до іншого, так що кожен новий рух відбувається від попереднього. Всі рухи повинні виконуватися плавно, значно змінюючись і в динаміці, і в швидкості. Композиція складається з універсальних та оригінальних рухів тіла [1].

При складанні змагальних композицій допускаються і підтримуються різні варіанти підтримок і взаємодій гімнасток. А саме:

– короткі підтримки, тривалість яких не може перевищувати 6 с, до них відносять: Stationary Lift (підтримка на місці) – підтримка, при виконанні якої команда залишається на одному місці (без просування по майданчику); Curve Lift (підтримка по дузі) – підтримка, при виконанні якої команда рухається по дузі в будь-якій позиції; Rotational Lift (обертальна підтримка) – підтримка, при виконанні якої команда піднімає гімнастку та обертається в одному з напрямків;

– довгі підтримки, тривалість цих підтримок не повинна перевищувати 12 секунд. До цих підтримок відносять Combination Lift (комбінована підтримка), тобто вона складається з двох або більше підтримок.

В кожній підтримці існують певні особливості, які відрізняють естетичну гімнастику від інших видів спорту. До них відносять: немає спеціалізації на "верхніх" і "нижніх" партнерок; можна піднімати до верхньої точки не тільки одну, а й кілька гімнасток; підтримки можуть виконуватися різною кількістю учасниць; у композиціях використовуються амплітудні кидки партнерок але не більш ніж 10% від загального числа підтримок [2].

Отже, підтримки включаються у кульмінаційний момент змагальної композиції, і допомагають в реалізації загального художнього образу в поєднанні з музикою. Підтримки в естетичній гімнастиці це складний, акробатичний та цирковий трюк, ланцюжок ризикованих підняттів однієї або декількох гімнасток вище за рівень плечей, з найскладнішою кінцівкою. Ускладнюючи акробатичну підтримку, команди ризикують

допустити велику кількість помилок, аж до зриву елементу, що призводить до значного зменшення підсумкової оцінки за композицію та техніку виконання. Тому необхідно розробити і включити у тренувальний процес гімнасток додаткові засоби щодо поліпшення рівня фізичної підготовленості спортсменок та акробатичної підготовки зокрема.

Список використаних джерел

1. Борисова Ю. Ю. Аналіз технічної підготовленості спортсменок, які займаються естетичною гімнастикою / Ю. Ю. Борисова // Фізичне виховання спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки / уклад. АВ. Цьось, С. П. Козіброцький. – Луцьк: Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2012. – № 2 (18). – С. 266–270.

2. Правила змагань з естетичної гімнастики / Міжнародна федерація естетичної групової гімнастики (IFAGG) – Москва. – 2012 – 80 с.

Федулеєва А. І.
Національний університет "Одеська юридична академія"
Науковий керівник – к. пед. н., доцент Фідірко М. О.

РОЛЬ ТЕСТУВАННЯ У ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ

Аналіз наукових джерел свідчить про значну активізацію досліджень вітчизняних та зарубіжних учених до певних аспектів проблеми фізичного виховання студентської молоді. Найбільший інтерес вони проявляють до вивчення фізичного стану студентів як однієї з умов їхньої професійної підготовки; рухової активності та адаптації організму до несприятливих умов довкілля; взаємозв'язку між рівнем фізичного стану та здоров'ям студентів; шляхів формування у студентської молоді потреби до занять фізичними вправами протягом усього життя.

Процес формування здоров'я студентів стійко пов'язаний із підвищенням рівня їхньої фізичної підготовленості. Так, найбільша пряма негативна кореляція спостерігається між станом здоров'я і швидкісно-силовими якостями та витривалістю.

Нами у 2017 році було проведено педагогічний експеримент серед студентів Національного університету "Одеська юридична академія", в якому взяли участь 120 першокурсників.

Встановлено пряму залежність між рівнем соматичного здоров'я студентської молоді і рівнем фізичної підготовленості, неадекватність і надмірне завищення нормативів фізичної підготовленості, що пропонуються Державною системою тестів і нормативів України для даного контингенту.

Тестування рівня фізичних якостей свідчить про досить низький рівень фізичної підготовленості більшості студентів: переважають низький, нижчий за середній та середній рівні фізичної підготовленості.

Рівень фізичної підготовленості дівчат значно нижчий ніж у юнаків. Особливо низькими виявилися показники тестування швидкості, швидкісно-силових якостей та силової витривалості.

Анатомо-морфологічні особливості цього віку передбачають також вдосконалення рухових фізичних якостей, але з нашого дослідження динаміки росту не простежується, на що є свої об'єктивні причини: по-перше, низький рівень фізичної підготовленості абітурієнтів; по-друге, недостатня кількість обов'язкових навчальних занять з фізичного виховання протягом навчання у вузі.

Зниженню рівня фізичної підготовленості, на нашу думку, сприяє і традиційний підхід до тестування, коли результати стандартизованих тестів і нормативів порівнюються з показаним результатом, що викликає у більшості студентів негативне ставлення до тестування. Тестування ж має сприяти підвищенню зацікавленості студентів, приносити їм радість, а не приводити до розвитку комплексу неповноцінності.

Результати експерименту свідчать про те, що назріла необхідність зміни вузівської програми з фізичного виховання зі зміщенням акценту на освітню спрямованість.

Наявна практика організації фізичного виховання у вищому навчальному закладі, спрямована на формування рухового компонента не вирішує завдання підвищення рівня фізичної підготовленості студентів, що має стійку тенденцію до зниження її кількісних показників до закінчення навчання у вищому навчальному закладі. Найбільші зміни відбуваються в показниках фізичних якостей, які характеризують загальну витривалість, силу і швидкісні прояви.

Наведені вище дані доводять, що одне й двох разові заняття фізичним вихованням у тиждень не в змозі вирішити проблему усунення дефіциту рухової активності студентської молоді. Обмежене змістом та обсягом фізичне виховання у вузі не здатне повністю вирішити комплекс завдань фізичного удосконалення, духовного й інтелектуального розвитку студентів.

Чепурная К. С.
Национальный университет "Одесская юридическая академия"
Научный руководитель – Антипова Ж. И.

ИЗУЧЕНИЕ УЧЕБНОЙ МОТИВАЦИИ СТУДЕНТОВ

Любая деятельность человека реализуется тем более эффективно, чем в большей степени она мотивирована. Интерес к изучению учебной мотивации студентов определяется тем, что формирование мотиваций и становление ценностных ориентаций являются неотъемлемой частью и важным условием развития личности обучающегося человека, формируя основу общекультурной профессиональной компетентности будущего специалиста.

В студенческие годы у человека выстраиваются новые ценностные ориентации, возникают новые потребности и интересы. На этой основе у него перестраиваются и качества личности. Студенту необходимо сформировать свою личностную позицию не только по отношению к самому себе, но также и по отношению к окружающим его людям, в его отношении к нравственным, моральным и духовным ценностям. Поэтому формирование у студентов положительной учебной мотивации является важным условием их личностного развития, а также их качественной профессиональной подготовки.

Изучение вопросов, связанных с мотивацией к обучению, является одним из факторов оптимизации учебно-познавательной деятельности студентов. Поэтому разработка проблемы формирования учебной мотивации студентов остаётся важным предметом для дальнейшего исследования. Изучая учебную мотивацию, можно получить представление о том, какие стремления и ценностные ориентации характерны для студенческого возраста, какие факторы определяют качество и эффективность самого учебного процесса в вузе.

Общеизвестно, что состояние общественного здоровья складывается из состояния здоровья каждого отдельного человека, из его отношения к собственному здоровью и своему образу жизни, отношения к двигательной активности, физической культуре, к распорядку дня, питанию и вредным привычкам.

Наиболее часто под здоровым образом жизни понимают отказ от вредных привычек, рациональное питание, использование различных пищевых добавок и др. Исходя из этого, очень важно определить оптимальный комплекс средств ЗОЖ. По данным ученых, ЗОЖ состоит из основных взаимосвязанных и взаимозаменяемых элементов трех культур: культуры питания; культуры движения; культуры эмоций.

Исследователи, работающие в данном направлении, считают, что ЗОЖ студенческой молодежи включает следующие основные практические компоненты, обеспечивающие здоровье: рациональный труд; рациональное питание; рациональную двигательную активность; закаливание организма; личную гигиену; психогигиену; отказ от вредных привычек; активное взаимодействие с природой; самооздоровление; оптимальные личностные взаимоотношения; мотивация к здоровью и здоровому образу жизни.

Любой из названных компонентов активно влияет на одну или несколько функциональных систем организма, но только вместе они создают положительные условия для нормального функционирования организма и защиту его от неблагоприятных факторов жизни и внешней среды.

В этой связи, выполнение студентами заданий диагностического теста “Оценка моего образа жизни” – оказывает мотивирующее воздействие на учащихся, давая каждому из них возможность оценить своё отношение к собственному здоровью и настраивая их на необходимость устранения тех отклонений от правил и норм здорового образа жизни, которые обнаруживаются и осознаются входе собственного тестового исследования.

Шамардіна Г. М., Захарова О. М.
Запорізький національний технічний університет

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Актуальною проблемою сучасної освіти є формування професійно-педагогічної компетентності майбутнього педагога, під якою розуміється сукупність професійних і особистісних якостей, необхідних для успішної педагогічної діяльності. Підвищити якість підготовки майбутніх педагогів, зокрема майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, покликана реалізація компетентнісного підходу в професійній освіті.

Аналіз науково-педагогічної літератури та практичний досвід свідчать, що по-справжньому компетентним можна назвати педагога, який здатний вільно і нестандартно мислити, приймати впевнені рішення в будь-якій проблемній ситуації, грамотно вирішувати поставлені перед ним педагогічні завдання, бути здатним до постійного професійно-особистісного самовдосконалення.

Компетентнісний підхід безпосередньо пов’язаний з ідеєю всебічної підготовки і виховання індивіда не тільки в якості спеціаліста, професіонала своєї справи, а й як особистості і члена колективу та соціуму.

Тому саме такий підхід здатний забезпечити передачу студенту сукупності знань, умінь і навичок у певній сфері, а також розвиток кругозору, міждисциплінарні зв’язки, здатність до самонавчання, ефективне вирішення професійних, соціальних, особистісних проблем в нестабільних умовах (зміни, кризи, множинності вибору).

Таким чином, компетентнісний підхід полягає в прищепленні і розвитку у студентів набору компетенцій, які визначають його успішну адаптацію в суспільстві і професійному середовищі. Компетенцію можна визначити як прагнення і готовність застосовувати знання, вміння та особисті якості для успішної професійної діяльності.

На відміну від терміна “кваліфікація”, компетенція включає, крім суто професійних знань і умінь, що характеризують кваліфікацію, такі якості, як ініціатива, співробітництво, здатність до роботи в групі, комунікативні здібності, можливість оцінювати, вміння вчитися, логічно мислити, відбирати і використовувати інформацію, приймати відповідальні рішення.

У науково-методичній літературі структуру педагогічної компетентності розглядають як сукупність ряду компетенцій. Аналіз різних підходів до структури педагогічної компетентності звертає увагу на професійно-педагогічну компетентність учителя фізичної культури. Головними її компонентами вчені вважають гностичну (пізнавальну), конструктивну, організаторську (управлінську), комунікативну, дослідницьку, рухову, здоров’язбережувальну компетенції і компетенції професійно-особистісного самовдосконалення.

Ефективне формування перерахованого набору компетенцій майбутніх педагогів фізичної культури може забезпечити використання інтерактивних методів навчання, що буде відповідати компетентнісному підходу в підготовці майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Шпак Ю. А.
Київський національний торговельно-економічний університет
Науковий керівник – Гайдай С. І.

СУЧАСНІ МЕТОДИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

На сьогодні, фізичне виховання студентської молоді на етапі розвитку суспільства повинно мати нові підходи до формування особистості. Активна участь людини у фізкультурно-оздоровчій діяльності – необхідна умова гармонійного розвитку студентської молоді. Фізичне виховання призване формувати в молоді дбайливе ставлення до власного здоров’я та фізичної сконцентрованості, комплексно розвивати фізи-

чні й психічні якості, сприяти творчому використанню засобів фізичної культури в організації здорового способу життя. Фахівцям в області фізичного виховання студентської молоді відомо, що рівень фізичного розвитку і функціональної підготовленості більшої

частини сучасних молодих людей не відповідає оптимальним параметрам. Тому потрібно шукати нові і оптимальні варіанти для вирішення цієї проблеми. Можливо, якщо сучасними методами фізичного виховання нам вдасться зацікавити молодь, то й рівень фізичної підготовки покращиться. Одним з головних завдань процесу стимулювання активності молоді до спортивної діяльності є активізація фізкультурного інтересу, оскільки без цього психологічного механізму не може здійснюватися розвиток мотиваційної та емоційної сфер людини у фізкультурній діяльності.

Факторами, що визначають інтереси, потреби й мотиви включення молоді у фізкультурну діяльність, є: стан матеріальної спортивної бази, спрямованість навчального процесу і зміст занять, рівень вимог навчальної програми, особистість викладача, власний стан здоров'я, частота проведення занять, їхня тривалість та емоційне забарвлення тощо. Обов'язкові заняття з фізичного виховання у вищих навчальних закладах не завжди спроможні поповнити дефіцит рухової активності студентів, забезпечити відновлення їх фізичної працездатності. За результатами дослідження, найбільш значущими для молоді є мотиви емоційного задоволення, фізичного та соціального самоствердження. Найменш сформованими є спортивно-пізнавальні та громадсько-патріотичні мотиви. У цій ситуації терміново потрібні якісні перетворення і зміни в структурі і методиці організації і проведення учбових занять з фізичної культури у молоді. До подібних перетворень можна віднести індивідуалізацію процесу фізичного виховання, враховуючи початковий рівень їх здоров'я і фізичного розвитку. Практика показує, що ефективність фізичного тренування буде високою лише у тому випадку, коли фізичні навантаження для того, що кожного, що займається будуть індивідуально дозовані. Індивідуальні програми фізичного виховання призначені для молодих людей, які за станом свого здоров'я відносяться до основної або підготовчої групи, але з якихось причин (недавньої травми чи через недостатній рівень фізичного розвитку, т. д.) не можуть виконувати фізичне навантаження на зайнятті в повному об'ємі.

На підставі різних досліджень можна стверджувати, що факторами рівня фізичної підготовленості та виховання є: систематичні заняття фізичною культурою та спортом; загартування організму; профілактика захворювань; раціональне харчування; боротьба із шкідливими звичками; активний відпочинок. Також, на сучасному етапі, на мою думку, можна виокремити такі напрями занять, як: танцювальний та фітнес, що має профілактичну спрямованість. Заняття з ритмічної, оздоровчої гімнастики, включають насамперед загальнорозвивальні та спеціальні вправи. Головна мета цих вправ – зміцнення, корекція і розвиток рухового апарату. Вони мають допомогти оволодівати рівновагою, координувати рухи рук із рухами ніг, тулуба, голови.

У стимулюванні активності студентів до фізкультурної діяльності визначальне місце відіграє особистість самого викладача фізичного виховання. Багатство його професійної культури та педагогічної майстерності має забезпечувати такі спосіб, які збагачують емоційний досвід студентів, розвивають уяву, підвищують інтерес, формують у них особистісне ставлення до практики фізичного виховання. До найбільш ефективних методів по мотивації студентів до занять фізкультурно-спортивною діяльністю (ФСД) з-поміж них названо: врахування індивідуальних бажань і нахилів студентів; підвищення рівня знань про функціонування людського організму та ролі ФСД у процесі його вдосконалення; зв'язок з провідною діяльністю; посилення інтересу студентів до свого фізичного "Я"; використання різних стимулів; підвищення позитивних емоцій і потреби у спілкуванні; наслідування; посилення прагнення до самовдосконалення; переконування.

Мотивація студентів до занять з фізичної культури і спорту зумовлюється несприятливими тенденціями в соціально-економічному розвитку суспільства, які викликані зміною стандартів стану здоров'я, зміною життєвих цінностей, у зв'язку з чим актуалізується проблема підвищення рухової активності студентської молоді.

Югін В., Корнілова Н. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

МЕТОД ПЛЕЙСТІК ЯК ФОРМА ДОЗВІЛЛЯ ДЛЯ ЛІТНІХ ЛЮДЕЙ

За звичай вихід на пенсію людина переживає як стрес, у зв'язку з різкою зміною ритму життя, графіку завантаженості та зниження соціальної активності. Ці фактори мають негативний вплив на фізичне здоров'я та психічний стан пенсіонерів. Згідно з доповіддю, опублікованою в травні 2013 року лондонським Інститутом економічних проблем, ймовірність прояву депресії у новоспечених пенсіонерів зростає на 40%, а шанси того, що у них знайдуть, щонайменше одне захворювання, збільшуються на 60%. Ці дані були отримані після перевірки контрольної вибірки людей на властиві їх віку захворювання та нездужання. У дослідженні брали участь дев'ять тисяч осіб з 11 європейських країн. Як з'ясувалося, проблеми у них схожі. Гебріел Сальгрен (Gabriel Salgren), керівник дослідницького підрозділу в Центрі ринкової реформи освіти і автор вищезгаданої доповіді, був здивований зниженням рівня здоровя людей, які вийшли на пенсію. За спостереженнями професора Гаррі Просена (Harry Prosen), 45% чоловіків і понад 20% жінок "згорають" в перший рік-два після виходу на пенсію, у них значно підвищується схильність до захворювань. Саме в цей період більшість людей схильні до інфарктів і інсультів. Можна припустити, що ця статистика стосується і російських громадян.

Для вирішення даної проблеми пропонується проект – впровадження методу Плейстік, як форму здорового дозвілля серед людей поважного віку. Проект передбачає вирішення наступних завдань: залучення до епізодичних або регулярних занять максимальну кількість людей пенсійного віку; підготовка волонтерів-інструкторів за методом Плейстік, в тому числі з осіб які займаються і мають досвід педагогічної або виховної діяльності, (як метод соціалізації); організація постійно діючих груп і секцій в орендованих приміщеннях на території муніципальних утворень Санкт-Петербурга; проведення масових заходів за участю тих хто активно займаються в проекті та залучення нових осіб до здорового способу життя і активного

довголіття. Заняття по методу Плейстік ведуться з квітня 2009 року. З лютого 2015 року проект Плейстік вилився в масовий рух, що охопив кілька сотень людей в Санкт-Петербурзі. Проведено понад півтисячі презентацій і показових виступів на заходах міського та муніципального рівня, регулярно проходять відкриті уроки для жителів і гостей міста. Проведено три турніри і два відкритих фестиваля. Проект має довгострокову перспективу. У найближчих планах організаторів проекту Плейстік вийти на регіональний та в перспективі – на федеральний рівень поширення методу в середовищі пенсіонерів Росії. У проекті заплановано: щомісячні внутрішньо групові (в середині секційні) конкурси з освоєння методу Плейстік; щоквартальні відкриті масові заходи; щорічний, традиційний зимовий відкритий Фестиваль; щорічний відкритий літній збір; щоквартальні 10-ти денні виїзди (збори) в місця з невисоким рівнем заселення, які мають культурне та історичне значення.

Ященко Д. О.
Київський національний торговельно-економічний університет
Науковий керівник – Костюкович О. П.

ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ КНТЕУ ВІДДІЛЕННЯ СПОРТИВНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ “ПЛАВАННЯ”

Фізичне виховання різних верств населення має спадкоємність від народження людини до досить поважного віку. Звичка піклуватися про свій фізичний стан і фізичну підготовленість формується виключно в свідомі роки, в період активної адаптації в соціумі. Саме в студентські роки юнаки і дівчата набувають навички застосування фізичних вправ для подальшого самовдосконалення і покращення фізичної підготовленості.

В Київському національному торговельно-економічному університеті упродовж останнього десятиріччя заняття з фізичного виховання здійснюються за Болонською системою. Студенти розподіляються по відділеннях з різною спортивною спеціализацією з урахуванням зацікавленості, попереднього рухового досвіду, наявності певної спеціальної підготовки. Упродовж 2-х років обов’язкових занять з фізичного виховання студенти всіх відділень складають контрольні тести. Завдяки системному аналізу результатів тестування можна спостерігати за динамікою фізичної підготовленості студентів.

Упродовж 2016/2017 навч. року було здійснено дослідження фізичної підготовленості студентів відділення спортивної спеціалізації “Плавання”. В дослідженні взяли участь 44 студенти (20 дівчат і 24 юнаки) 18-19-річного віку. Тестування здійснювалося в індивідуальній формі. Оцінка результатів здійснювалася за таблицею нормативів для здобувачів вищої освіти в балах від 1 до 5. Для аналізу було обрано 4 тести, які відображають рівень розвитку фізичних якостей: швидкості (біг 100 м), спритності (човниковий біг 4х9 м), стрибучості (стрибок у довжину з місця), сили (зганання-розгинання рук в упорі лежачи для дівчат, підтягування на перекладині для юнаків). Тести складалися упродовж 1 календарного місяця. Статистична обробка результатів здійснювалася окремо для юнаків і дівчат. Розвиток силових якостей в групі дівчат-плавчинь оцінюється середнім балом 3,75. При цьому слід відзначити, що 2 особи з двадцятьох (10%) не одержали за складання нормативу жодного балу, а 9 осіб (45%) одержали найвищі 5 балів. Розвиток силових якостей в групі юнаків-плавців був оцінений середнім балом 3,375. 0 балі за підтягування на перекладині одержали 3 юнака (12,5%), 5 балів – 11 юнаків (45,83%). Середній бал оцінювання розвитку швидкісних якостей серед дівчат-плавчинь складає 3,0 бала, серед юнаків-плавців – 3,79 бала. Середній бал за складання тесту “Човниковий біг 4х9 м” (розвиток фізичної якості спритності) и серед дівчат – 3,95 бала, серед юнаків – 3,458 бала. Середні бали оцінки розвитку фізичної якості стрибучості (тест “Стрибок у довжину з місця”): дівчата – 2,85 бала, юнаки – 2,625 бала. Сумарний середній бал складання 4-х тестових нормативів, що віддзеркалюють загальний рівень фізичної підготовленості дівчат склав 13,55 бала. У юнаків сумарний середній бал склав 13,8 бала. На підставі проведених вимірювань і аналізу результатів тестування можна зробити висновок, що рівень розвитку базових фізичних якостей студентів оцінюється задовільно. Деякі студенти мають низький рівень розвитку окремих рухових якостей. Особливої оцінки заслуговує розвиток рухової якості стрибучості. І у дівчат, і у юнаків-плавців показники стрибучості оцінюються нижче за оцінку “задовільно” і є найнижчими серед усіх результатів тестів. На наш погляд, це викликано особливостями виду спорту: розвиток стрибучості майже не впливає на рівень спортивних досягнень при пропливанні дистанції і має опосередковане значення лише при виконанні стартового стрибка. Найвищі середні показники у дівчат-плавчинь в складанні тесту силового спрямування (згинання-розгинання рук в упорі лежачі) і тесті на спритність (човниковий біг 4х9 м). У юнаків найвищій середній бал тестування одержала вправа швидкісного спрямування (біг 100 м). Саме швидкісні і силові якості (сила м’язів верхніх кінцівок) в підсумку впливають на результативність плавальної підготовки. І саме на розвиток цих якостей треба акцентувати тренувально-навчальний процес.

Бевзюк А. К.
Національний університет "Одеська юридична академія"
Науковий керівник – Шурхал Л. О.

ДОТРИМАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТАМИ

Аналіз наукових досліджень, що присвячені проблемі здоров'я студентської молоді, показує що за останні роки дотримання зорового способу життя стало ще більш актуальним. Адже проблемою сучасної системи вищої освіти є пошук оптимальних шляхів підготовки висококваліфікованих спеціалістів з високим рівнем конкурентоспроможності в умовах ринкової економіки. У зв'язку з цим адаптація молодих фахівців до нових умов праці вимагає від них глибоких професійних знань, стійкої працездатності та міцного фізичного здоров'я.

Здоровий спосіб життя (ЗСЖ) – це спосіб життя, заснований на принципах моральності, раціонально – організований, активний і в той же час, що захищає від несприятливих впливів навколишнього середовища, що дозволяє до глибокої старості зберігати психічне і фізичне здоров'я.

Багатьма вченими зазначається, що здоровий спосіб життя виражає орієнтованість індивіда на зміцнення і розвиток особистого та громадського здоров'я, реалізує найбільш цінний вид профілактики захворювань – первинну профілактику, що запобігає їх виникнення, сприяє задоволенню життєво важливої потреби в активних тілесно-рухових діях, фізичних вправах.

Здоровий спосіб життя, на думку провідних медичних фахівців у сфері фізичної культури – це реалізація комплексу єдиної наукової обґрунтованої медико-біологічної та соціально-психічної системи профілактичних заходів, в якій важливе значення має правильне фізичне виховання, належне сполучення праці та відпочинку, розвиток стійкості до психоемоційних перевантажень, подолання труднощів, пов'язаних зі складним економічними умовами проживання, і усунення гіпокінезії (Мотилянская Р.Є., Стогова Л. Н., Іорданська Ф. А.). Касаткін В. М., Кривошеєва Г. Л. вказали, що під здоровим способом життя розуміється діяльність, спрямована на зміцнення не тільки фізичного і психічного, а й морального здоров'я, і що такий спосіб життя має реалізовуватися в сукупності всіх основних форм життєдіяльності: трудової, громадської, сімейно – побутової, дозвільної.

Здоровий спосіб життя виражає і певну орієнтованість діяльності особистості в напрямку зміцнення та розвитку особистого й суспільного здоров'я. Тим самим здоровий спосіб життя пов'язаний з особистісно-мотиваційним втіленням індивідами своїх соціальних, психологічних, фізичних можливостей і здібностей. Звідси зрозуміло величезне значення формування здорового способу життя у створенні оптимальних умов функціонування індивіда і суспільства.

Найбільш часто під ЗСЖ розуміють відмову від шкідливих звичок, раціональне харчування, використання різних харчових добавок та ін. Виходячи з цього, дуже важливо визначити оптимальний комплекс засобів ЗСЖ.

Таким чином, ЗСЖ студентської молоді повинен в обов'язковому порядку включати наступні основні практичні компоненти, що забезпечують здоров'я: раціональну працю; раціональне харчування; раціональну рухову активність; загартовування організму; особисту гігієну; психогігієну, відмову від шкідливих звичок; активну взаємодія з природою; самооздоровлення; оптимальні особистісні взаємини; мотивацію до здоров'я та здорового способу життя.

Будь-який з названих компонентів активно впливає на одну або кілька функціональних систем організму, але тільки разом вони створюють позитивні умови для нормального функціонування організму і захист його від несприятливих факторів життя і зовнішнього середовища.

Візнюк А. М.
КВНЗ "Запорізький педагогічний коледж" ЗОР
Науковий керівник – Петриченко Н. Л.

ПРОФІЛАКТИКА ЗАХВОРЮВАНЬ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПІД ЧАС РОБОТИ ЗА КОМП'ЮТЕРОМ

У системі цінностей, якими дорожить будь-яка цивілізована нація, особливе місце відводиться здоров'ю людей. Здоров'я нації визначається насамперед станом здоров'я її дітей. Дані численних досліджень показують, що джерело виникнення відмінностей у здоров'ї дорослих треба шукати в їхньому дитинстві. Здоров'я дітей є інтегральним показником загального благополуччя суспільства, а також тонким індикатором усіх соціальних та екологічних негараздів. Останнім часом викликає занепокоєння катастрофічне погіршення здоров'я учнів. Поряд із несприятливими соціальними та екологічними чинниками визнається і негативний вплив на здоров'я дітей "шкільного фактора" – найбільш значимого за тривалістю і силою впливу. Численні дослідження останніх років доводять, що кожна третя дитина, яка приходить до першого класу, має ті чи інші відхилення в стані здоров'я. До того ж ранній початок систематичних занять у школі, значна інтенсифікація навчального процесу, використання ІКТ призводять до збільшення навантаження на функціональні можливості організму дітей. За період навчання в школі кількість здорових дітей зменшується. Серед випускників школи помічена тенденція до прогресування патології із зниженням гостроти зору – 82,25, на другому місці – порушення постави – 76,49, на третьому – сколіоз – 44,83 на 1000 оглянутих дітей.

Комп'ютеризацію навчального процесу відіграє суттєву роль у порушенні здоров'я школярів. Обсяг інформації, що безперервно зростає, підвищення розумового навантаження, недостатня фізична актив-

ність, недоліки в організації робочого місця, порушення режиму відпочинку, сну та інших аспектів умов життя приводять до відхилень у стані здоров'я дітей і зменшення функціональних можливостей організму.

Тому метою даної роботи є дослідження впливу недотриманням норм і правил роботи за комп'ютером на стан здоров'я дітей; пошук ефективних методів профілактики захворювань опорно-рухового апарату молодших школярів під час роботи на уроках інформатики; розробка комплексу вправ з профілактики захворювань опорно-рухового апарату.

Сучасні діти постійно користуються комп'ютером, як в школі так і дома. Зрозуміло, питання, пов'язані із впливом комп'ютера на здоров'я людини, стали підніматися дедалі частіше, викликаючи численні дискусії серед фахівців найрізноманітнішого профілю. Аналіз літератури з даного питання дає змогу виділити найголовніші фактори ризику для здоров'я дитини від користування комп'ютером: комп'ютерні випромінювання, електромагнітне електричне поле, порушення клімату, забруднення оточуючого повітря, робоча поза, оформлення та освітлення приміщення, кількість часу, що дитина проводить за комп'ютером, порушення норм під час організації робочого місця, психологічна якість програм, вплив на психіку дитини, стреси, що виникають у зв'язку зі специфікою використання комп'ютерів.

Одним з найважливіших факторів ризику є порушення опорно-рухової системи під час роботи з комп'ютером, що може призвести до таких захворювань, як сколіоз, порушень постави, остеохондроз, синдром зап'ястного каналу та інших. А тому дуже важливим є профілактика даних захворювань. Найефективнішими методами профілактики захворювань опорно-рухового апарату молодших школярів під час роботи на уроках інформатики є правильна організація робочого місця, дотримання норм роботи за комп'ютером, виконання певних фізичних вправ. Заняття фізичною культурою повинні бути систематичними і регулярними. Тільки в цьому випадку можна розраховувати на максимальний позитивний ефект. При цьому необхідно враховувати можливості і стан здоров'я дітей. Крім фізичних вправ необхідно дотримуватися ортопедичного режиму, стежити за режимом харчуванням адже все це невід'ємні частини здорового способу життя.

Волік І. Ю.
КВНЗ "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" ЗОР, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. фіз. вих., доцент Баришок Т. В.

ЗНАЧЕННЯ РАННЬОЇ ВЕРТИКАЛІЗАЦІЇ ПАЦІЄНТІВ, ЩО ПЕРЕНЕСЛИ ІНСУЛЬТ, У ВІДНОВЛЕННІ ХОДИ

Частота і поширеність мозкового інсульту, високий ступінь інвалідізації цих хворих надають проблемі високу соціальну значущість. Одним з найбільш важких наслідків інсульту, що значно знижують функціональні здібності хворих, є порушення функції ходьби, яке проявляється в тій чи іншій мірі у всіх хворих, які перенесли інсульт. Інвалідізація населення, пов'язана з цим захворюванням, зростає і стає однією з найвищих, складаючи 3,2 на 10 тисяч.

Функція ходьби має величезне значення у повсякденній діяльності. У пацієнтів, що перенесли інсульт, порушення мобільності пов'язані з риском падінь і травм. Тому відновлення рухових функцій після судинних катастроф залишається вкрай важливою проблемою

Як зазначає Романишин М. Я, одним з перших реабілітаційних заходів при інсульті є вертикалізація пацієнта, приведення його у вертикальне положення за допомогою спеціального обладнання. Як правило, вертикалізацію починають проводити вже в палаті інтенсивної терапії, через 48 годин після інсульту. Для здійснення цього простого, але ефективного реабілітаційного заходу необхідне спеціальна ліжко, що дозволяє підняти узголів'я як мінімум на 30 градусів [1].

Також вертикалізацію можна проводити за допомогою спеціального столу з ременями і упорами для кінцівок. У деяких моделях передбачені також конструкції для пасивної відпрацювання рухів ніг: пацієнт за участю лікаря або медсестри як би "крокує" в повітрі. Такі столи по суті є першими реабілітаційними тренажерами, з якими зустрічається пацієнт після інсульту, а "ходьба" в них – найпростішим вправою кінезотерапії, лікування рухом.

Рання вертикалізація дозволяє уникнути багатьох ускладнень інсульту, що виникають внаслідок нерухомості хворого: пневмонії, пролежнів і т. Д. Крім того, у вертикальному положенні пацієнта простіше спілкуватися з лікарями і близькими людьми. Це надзвичайно важливо, оскільки відновлення соціальних зв'язків сприяє швидкій нормалізації мозкових функцій, порушених інсультом.

Як зазначає Фломин Ю. В, що важливий етап реабілітації – навчання стоянню і ходьбі. У хворих з вираженим парезом ноги цьому етапу передує імітація ходьби лежачи в ліжку або сидячи в кріслі. Хворий вчиться стояти спочатку з підтримкою методиста, потім самостійно, тримаючись за приліжкову раму або спинку ліжка. При цьому хворий прагне рівномірно розподіляти вагу тіла на паретичну і здорову ноги. Надалі пацієнт навчається ходьбі. Спочатку це ходьба на місці, потім ходьба по палаті з опорою, потім самостійна ходьба з опорою на четире- або триніжну тростину. При хорошій стійкості хворого відразу учать ходити з опорою на палицю [3].

Успішність вертикалізації та ефективність навчання ході багато в чому залежить від правильного, поетапного підбору вправ, строго специфічних при тій клінічної рухової картини, яка визначається у конкретного хворого та рівня кваліфікації фізичного терапевта, кількості сучасних методик, якими він володіє.

Список використаних джерел

1. Романишин М. Я. особливості обстеження фізичним реабілітологом пацієнта після інсульту / М. Я. Романишин // Судинні захворювання головного мозку. – № 4. – 2012 – С. 29.

2. Ревенько І. Л. Епідеміологія інсульту в Україні, Запорожский медицинский журнал. 2010. Т. 12, № 3. С. 42–47.

3. Фломин Ю. В. Нарушение ходьбы при неврологических заболеваниях: диагностика и современные лечебные подходы / Ю. В. Фломин // Матеріали другого міжнародного конгресу “Всеукраїнський форум нейрореабілітації та медико-соціальної експертизи” – 2014 – С. 37.

Головіна С. С.
Київський національний торговельно-економічний університет

РОЛЬ, ЗНАЧЕННЯ І МІСЦЕ СТУДЕНСЬКОГО СПОРТУ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Сучасний стан студентського спорту в Україні свідчить, що переважна більшість молодих спортсменів не мають можливості раціонально поєднувати навчання в університеті та спортивне вдосконалення, оскільки мають можливість тренуватися лише у нетривалі проміжки вільного часу у навчальному процесі, тому головними для них стають факультетські, університетські та міські змагання, що породжує ряд проблем. Велика кількість талановитих спортсменів припиняють займатись спортом, оскільки їм необхідно навчатись та отримувати професійну підготовку для забезпечення свого подальшого життя. Інші, які хочуть стати професіоналами в обраному виді спорту, зіштовхуються з реаліями, при яких відсутність бази та умов у ВНЗ для їх спортивного вдосконалення негативно впливає на отримання ними належного фахового рівня [1].

У розвитку студентського спорту в Україні слід враховувати, що він є одним із найважливіших напрямів формування сучасної молодої людини, її підготовленості до життя та майбутньої професії, вагомим соціально-культурним явищем як на національному, так і на міжнародному рівні. Спорт підтримує зв’язки молоді та університетів всередині країни і ззовні, намагається зробити світ стабільним і мирним. Аналізуючи соціальну функцію, фахівці підкреслюють, що навчання у ВНЗ є останнім проміжком часу, коли можна, якщо не виховати, то зорієнтувати особу на певні цінності життя, майбутню соціальну поведінку, методи досягнення життєвих цілей, уявлення про нематеріальні блага [2].

У Законі України “Про фізичну культуру і спорт” студентський спорт розглядається у розрізі Центрів студентського спорту. У Модельному законі “Про студентський спорт”, у визначенні даного поняття, лише сказано, що це заняття у вищих і середніх спеціальних навчальних закладах. Наразі відсутнє визначення студентського спорту щодо його відношення до професійного чи аматорського спорту, а про підтримку студентського спорту немає жодного слова. Основні функції покладаються на університети, але у більшості матеріально-технічна база застаріла і потребує капітального ремонту та реконструкції [3].

Популяризації студентського спорту сприяє його інформаційне забезпечення, яке в Україні знаходиться на етапі становлення. Універсіада України, яка проводиться раз на два роки, та нечисленні змагання серед студентських колективів, організовані за підтримки університетів та федерацій, не викликають великого інтересу суспільства, бо проводяться за застарілою радянською практикою [4].

Враховуючи, що студентський спорт сприяє формуванню здорової особистості з гармонійно розвиненим інтелектуальним, духовним і творчим потенціалом, є засобом задоволення потреб у руховій активності, проведення дозвілля, полегшення процесу соціальної адаптації молоді, викликають занепокоєння нещодавні зміни до Закону “Про вищу освіту”, де йдеться про те, що заняття з фізичної культури є факультативними і залежать від вибору керівництва університету, що може призвести до втрати студентами інтересу до відвідування занять з фізичного виховання та спортивного вдосконалення [5].

На базі КНТЕУ було проведено аналіз протоколів змагань з футболу серед факультетів вузу за період з 07.11.2016 по 14.11.2016 рік на наявність збільшення популяризації і масовості спортивних дисциплін. У змаганнях брало участь 6 факультетів вузу, та відповідно було сформовано 6 команд, в склад яких входили гравці збірної команди вузу “Меркурій”, для залучання більшої кількості студентів. В змаганнях взяло участь понад 84 осіб, які формували склади команд факультетів, та понад 267 осіб які відносились до вболівальників.

Слід враховувати, що проведення такого типу змагань спонукає до здорового способу життя, емоційної розрядки, відчуття радості спілкування у здоровому середовищі не тільки учасників змагань, а й глядачів. Через позитивний приклад та співпереживання у процесі спостерігання за змаганнями друзів відбувається виховний вплив на глядача.

Список використаних джерел

1. Иванченко М. М. Особенности отдыха в учебной и спортивной деятельности студента-спортсмена / М. М. Иванченко. – 2011. – № 4. – С. 98–102.

2. Тростинская И. Р. Стратегия развития физической культуры студентов в условиях кросскультурной интеграции вузов / И. Р. Тростинская // Теория и практика физ. культуры. – 2014. – № 7. – С. 37-40.

3. Закон України “Про фізичну культуру і спорт”. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3808-12.

4. Модельный закон “О студенческом спорте”. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18.

5. Закон України “Про вищу освіту”. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556–18.

Грушова Д. І.
Київський національний торговельно-економічний університет
Науковий керівник – Мірошниченко О. Л.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ СТУДЕНТІВ З ЗАХВОРЮВАННЯМИ ХРЕБТА І ПОРУШЕННЯМИ ПОСТАВИ

Тривалі і систематичні учбові заняття, значні статичні навантаження, тривале перебування в одноманітній позі значно знижують рухову активність студентів і призводять до статико-динамічних морфофункціональних порушень опорно-рухового апарату. Найчастіше зустрічаються викривлення хребта у вигляді порушень постави і сколіозу. Тільки при вступі у ВНЗ у 70–80% юнаків спостерігаються патологічні постави,

у 20% – різні деформації хребта. Розв'язувати проблему збереження і зміцнення здоров'я часто пропонується шляхом застосування якогось одного засобу (певного різновиду рухової активності, спеціальної дієти, психотренінгу, різноманітних методик очищення організму тощо). Спроби виокремити домінантний фактор і взяти його за основу забезпечення здоров'я здійснювалися вже давно. Проте будь-який з цих чинників, застосований окремо, не може охопити всієї різноманітності процесів, що відбуваються в організмі людини в результаті її взаємодії з природою, соціальним оточенням і всім, що визначає життєдіяльність і зумовлює її здоров'я. Тому при вирішенні оздоровчих завдань найбільш ефективним є **комплексний підхід**, який потребує перш за все високого рівня валеологічної освіти кожного студента. Це означає, що більшу увагу треба приділяти саме валеологічній освіті молоді, постійно пропагуючи здоровий спосіб життя та дотримання основ профілактичної медицини. Частина таких заходів уже запроваджена Міністерствами освіти та охорони здоров'я. Щорічно проводяться медичні профілактичні огляди студентської молоді, після яких, за станом здоров'я студентів зараховують до основної, підготовчої або спеціальної медичної групи.

В Київському торговельно-економічному університеті студенти зі значними порушеннями постави і сколіозом II-III ступенів відвідують групи фізичної реабілітації. Заняття проводяться в спеціально облаштованій залі лікувальної фізкультури. Регулярно проводяться антропометричні обстеження, здійснюється поточний та підсумковий контроль (тестування). Заняття лікувальною фізичною культурою при захворюваннях хребта проводяться невеликими групами (8–12 студентів). Для корекції порушень фізіологічних вигинів хребта виконуються вправи лікувальної гімнастики в різноманітних вихідних положеннях: стоячи, лежачи на спині, лежачи на животі, стоячи навколішках. Також, застосовуються вправи на профілакторі Євмінова, що впливають на глибокі і поверхневі м'язи тулуба. Метою вправ за методикою Євмінова є відновлення симметрії (тонусу, сили, розтяжки) м'язів, що формують поставу. Це сприяє нормалізації фізіологічних вигинів хребта, форми грудної клітини, симетричності положення плечового і тазового поясів. Для урізноманітнення занять включаються вправи з елементами йоги, пілатесу, фітбол-гімнастики. Велика увага приділяється вправам на розслаблення.

Аналіз актуальних проблем фізичної реабілітації студентської молоді із вертоброгенною патологією дозволив виділити три основні аспекти цієї проблеми: **організаційно-методичний**; **оздоровчий,** або **валеологічний**; **лікувально-профілактичний**. Саме такий поділ аспектів проблем дозволяє визначити основні частини реабілітаційних систем, спрямованих на оздоровлення молоді.

Найбільш оптимальним шляхом вирішення цих проблем є пошук нових інтегративних підходів у реабілітації і розробка інтегративної моделі немедикаментозної реабілітації.

Так, сумісне застосування методів педагогічної та психологічної корекції та засобів фізичної реабілітації у студентської молоді значно підвищує ефективність реабілітаційних дій.

Гулбані Р. Ш.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

ГРА В ШАХИ ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ СНУ У ДІТЕЙ-АУТИСТІВ

Всі діти різні, а народилися з синдромом Аспергера – з аутизмом, непередбачувані надзвичайно. У кожної дитини – аутиста, свої унікальні здібності, потреби і інтереси. Розлади аутистичного спектру охоплюють найрізноманітніші сильні і слабкі сторони в комунікації і в навчанні. Звичайно, діти з розладами аутистичного спектру розрізняються за ступенем вираженості особливостей в кожній зі сфер розвитку і, без сумніву, являють складність для своїх сімей, вихователів і вчителів.

Одна з найскладніших проблем дітей аутистів – це сон. Феномен сну цікавить психологів ще з часів З. Фрейда. Допомогти дитині подолати порушення сну – дуже непросте завдання. Більшість фахівців рекомендують в таких випадках звернутися за порадою і підтримкою до дитячого психіатра або педіатра, який є фахівцем з порушенням сну. Проте, отримати направлення до відповідного фахівця дуже важко. Однак для дітей з аутизмом нормальний сон, це важкий і часом здається, що неможливий процес. Це, в свою чергу, може мати значний негативний вплив на всю сім'ю.

Однак сон дітей, які страждають аутизмом, до сих пір досліджений мало. Американські психологи A. Schreck і A. Mulick досліджували сон здорових дітей і дітей-аутистів від 5 до 12 років. У дослідженні брало участь близько 170 дітей та їх батьки. Підвівши підсумки дослідження, психологи заявили: в цілому, якісно сон дітей, які страждають аутизмом, сильно відрізняється від сну здорових однолітків. Проаналізувавши опис сну дітей-аутистів їх батьками, що повідомляли, що їхні діти погано сплять. Причому діти різних вікових груп відчували схожі труднощі зі сном.

Отже, сон дітей-аутистів відрізняється рядом особливостей. Перша і найважливіша особливість полягає в тому, що вночі сон таких дітей часто переривається плачем або навіть криком. Причому дитина, як правило, плаче, не прокидаючись, а вранці не пам'ятає, що було вночі. По-друге, вночі такі діти бояться гучних звуків і шумів і часто просять, щоб світло в кімнаті горів, поки вони засинають. По-третє, після пробудження їх руху, реакції і мова уповільнені, їм нібито потрібно більше часу, щоб прокинутися. Крім цього, дітям-аутистам важче заснути в чужому ліжку, і їм дуже важливо, щоб кімната, в якій вони сплять, була затишною.

Психологи встановили, що знання особливостей сну дітей, які страждають аутизмом, допоможе їх батькам уникнути багатьох труднощів, пов'язаних з цією проблемою.

На світі багато різних цікавих настільних ігор, які можуть сподобатися дітям. Однією з них є шашки. Навички гри часто вважаються далеко не самими пріоритетними, і вони регулярно опиняються в самому кінці списку важливих навичок, яким потрібно навчати дитину з аутизмом. Проте, ми спробували провести простеньке дослідження, гіпотезою якого було – чи може гра в шашки заспокійливо подіяти на емоційний стан дитини аутиста і наступний денний сон пройде з найменшими відхиленнями. Результат нас обнадіяв! Навіть просте переміщення шашок по дошці, дозволило хлопцям сконцентрувати свою увагу, і наступні два години їхній емоційний стан був урівноваженим і сон спокійним.

На наш погляд, таке просте і доступне вплив, як інтелектуальна гра, на психічний стан дітей-аутистів заслуговує подальшого вивчення. Адже сон – саме природне відновлення фізичних, психічних і емоційних сил. А для дітей це і час зростання і нормального розвитку! Значить, відновлюючи або навіть покращуючи процес сну можна позитивно впливати на подальше життя дітей з даною патологією. Так само ми починаємо застосовувати техніки релаксації і починаємо з найелементарніших прийомів – дихальних вправ.

Дослідження триває, ми в процесі вивчення даного напрямку, варіативність результатів дуже висока, але навіть маленькі перемоги дозволяють сподіватися на позитивний результат.

Дунаєва Ж. Л.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. пед. н, доцент Статьєв С.І.

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ З ДЕМЕНЦІЄЮ

З кожним роком збільшується кількість людей, які страждають на деменцію. Частота виникнення деменції становить від 2% у осіб віком понад 60 роківта сягає майже 20% у осіб старше 85 років.

Деменція – це стійке порушення когнітивних функції людини в результаті органічного ураження мозку.

Деменція може бути викликана різними захворюваннями та травмами, які уражають ділянки мозку, що відповідають за пам'ять, мислення, мовлення та рухові дії. Найпоширенішими причинами деменції є хвороба Альцгеймера та інсульт. У всьому світі деменція є основною причиною інвалідності людей похилого віку, яка призводить до різкого погіршення рівня якості життя не тільки самого хворого, а також родини та оточуючих. Адже деменція супроводжується деградацією поведінки та втратою контролю над емоційним станом, що може негативно впливати на сім'ю та людей, які забезпечують догляд за хворим.

За оцінками ВООЗ відсоток загального населення у віці 60 років та старше, з деменцією на будь-який момент часу складає від 2 до 8 осіб зі 100. За прогнозами загальна кількість людей з деменцією буде подвоюватись кожні 20 років та досягне 65,7 мільйонів людей в 2030 році та 115,4 мільйонів – в 2050 році.

Тема фізичної реабілітації осіб з деменцією є актуальною у зв'язку зі стрімким поширенням захворювання, аналіз літературних джерел та проведення дослідження нададуть змогу скласти реабілітаційну програму, яка буде сприяти покращенню якості життя хворих та попереджувати розвиток супутніх травм та захворювань.

Об'єкт дослідження: фізична реабілітація осіб з деменцією.

Предмет дослідження: засоби і методи фізичної реабілітації осіб похилого віку з деменцією.

Мета дослідження: розробити методику фізичної реабілітації для осіб похилого віку з деменцією.

Завдання дослідження:

1. Аналіз літературних джерел. Вивчення етіології та патогенезу деменції.
2. Оцінка фізичного стану хворих та визначення основних рухових проблем.
3. Створення методики фізичної реабілітації на основі отриманих данних обстеження.
4. Апробація програми фізичної реабілітації та оцінка її впливу на стан пацієнта.
5. Розробка методичних рекомендацій по проведенню занять фізичною реабілітацією для осіб з деменцією.

Методи дослідження:

1. Аналіз літературних джерел.
2. Медико-біологічні методи дослідження, (контрольні тести для визначеннярруховихрозладів (The Berg Balance Test, The Tinetti Assessment Tool), шкала болю для пацієнтів з деменцією, тести для оцінки самостійності пацієнтів (The BADLS).
3. Соціологічні методи дослідження, (бесіда, опитування, аналіз історій хвороби).
4. Методи математичної статистики.

Очікувані результати: зміцнення м'язів верхніх і нижніх кінцівок та покращення ходьби та координації, підвищення рівня самостійності та покращення загального психоемоційного стану осіб похилого віку з деменцією.

Дядюра О. С.
КВНЗ "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" ЗОР, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. фіз. вих., доцент Сергата Н. С.

МЕТОДИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ В РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ ПРИ ДЕГЕНЕРАТИВНО-ДИСТРОФІЧНОМУ УРАЖЕННІ ГРУДНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА

Біль у різних областях тулуба, а зокрема в грудному відділі хребта, періодично відчуває переважна частина населення. Більшість пацієнтів такі болі пов'язують або з ураженням самих м'язів, або з дегенеративно-дистрофічними ураженнями хребта.

Клінічні спостереження показують, що в патологічний процес, що проявляється болем, утягують м'язи, фасції, деформовані рецептори, кровоносні судини і нерви, а також хребет з навколишніми його тканинами.

Незважаючи на деструктивні зміни в хребті, достовірний етіопатогенез, клініка і правильно застосовувані лікувально-реабілітаційні заходи з використанням нефармакологічних методик лікування дали можливість одержати відновлення здоров'я даної категорії хворих. Засоби фізичної терапії (фізичні вправи, масаж, руховий режим і ін.) відносять до групи неспецифічно діючих терапевтичних факторів. Різні форми і засоби руху змінюють загальну реактивність організму, підвищують його неспецифічну стійкість, руйнують патологічні динамічні стереотипи, що виникли в результаті хвороби, і створюють нові, що забезпечують необхідну адаптацію.

Значна поширеність захворювань нервової системи, складність і стійкість порушення функцій, що супроводжуються значною і найчастіше стійкою втратою працездатності, ставлять проблему реабілітації в неврології в низку найважливіших медико-соціальних проблем охорони здоров'я.

Основними принципами відновлення порушених функцій є: початок відбудовної патогенетичної терапії; тривалість і безперервність її при етапній побудові реабілітаційного процесу; спрямоване комплексне застосування різних видів комплексно-відбудовного лікування.

Закріплення результатів лікування в соціальному аспекті з визначенням побутового і трудового устрою людей, які перенесли травматичну хворобу нервової системи.

Тільки послідовне виконання зазначених принципів робить систему реабілітації порушених функцій досить ефективною.

Для успішного проведення відбудовної терапії необхідна: клініко-функціональна оцінка загального стану хворого і порушення окремих рухових функцій, аналіз можливості спонтанного відновлення, визначення ступеня і характеру дефекту і на основі цього – вибір адекватної методики для усунення виявленого розладу.

Вироблення в хворого нових навичок з використанням збережених функцій сприяють підвищенню загальної активності, практичної самостійності і тим самим більш повноцінної загальної реабілітації.

Реабілітація хворих з руховими порушеннями вимагає цілеспрямованого застосування всіх засобів фізичної реабілітації (фізичних вправ, корекції положенням, масажу, прийомів розтягання м'язів, тракціонного лікування, фізіотерапевтичних методів, прийомів мануальної терапії, рефлексотерапії та ін.). Кожне з цих засобів, сполучення їх і обсяг навантаження залежать від характеру і локалізації ураження, загального стану хворого, періоду захворювання.

Представлені засоби та методи фізичної терапії при дегенеративно-дистрофічному ураженні грудного відділу хребта досить добре відомі і, в тій чи іншій мірі, використовуються у фізичній реабілітації різного віку, різного діагнозу.

Крім цього, важливо відзначити, що згідно з думкою низки фахівців, не варто надмірно захоплюватися навіть гармонійно систематизованим комплексом відновних і стимулюючих заходів, після періоду активного їх застосування абсолютно необхідною видається перерва у їх використанні.

Євсєєва О. В.
КВНЗ "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" ЗОР, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. фіз. вих., доцент Баришок Т. В.

КОКСАРТРОЗ ЯК ОДИН З ІНВАЛІДИЗУЮЧИХ ЧИННИКІВ ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ

Як би не прикро це звучало, але кожна третя людина в тому, або іншому віці починає помічати спочатку легкий, а з часом і постійно ниючий біль в області суглоба. Пов'язано це з нашим способом життя (сидяча робота, надмірна вага, порушення обміну речовин), а також з отриманими травмами і інфікуванням суглобів. Досить поширеним є ураження такого великого суглоба, як кульшовий суглоб.

Коксартроз (coxarthrosis; лат. coxa – стегно) – це деформація кульшового суглоба. Небезпека коксартрозу в тому, що його не завжди виявляють на ранніх стадіях, адже він нерідко ховається під виглядом іншого захворювання (болі можуть бути в колінному суглобі, або в поперековому відділі спини).

Коксартроз є захворюванням дегенеративно-дистрофічного характеру, яке найчастіше зустрічається у людей середнього та похилого віку. Хвороба розвивається поступово, симптоми з'являються протягом декількох років. Коксартроз супроводжується болями і обмеженням активних рухів в кульшовому суглобі. На пізніх стадіях спостерігається атрофія м'язів ноги і деформація нижньої кінцівки, що може привести до інвалідизації людини.

На перших порах захворювання практично не дає про себе знати, нагадуючи лише незначними болями при ходьбі. Через деякий час больові відчуття стають сильнішими, даючи про себе знати в області паху і стегна. Потім, може виникнути хрускіт в суглобі, людина починає шкутильгати, і обмежувати рух хворої ноги. Невдалий рух або неправильне фізичне навантаження може привести хворобу в стадію загострення [1].

С. П. Твардовская визначає, що коксартроз займає одне з провідних місць серед всіх видів артрозів. За статистикою серед всієї патології кульшового суглоба, частота проявів цього захворювання становить – 53%. При коксартрозі суглобова рідина стає більш в'язкою і густий. При цьому відбувається поступове висихання поверхні гіалінового хряща, він втрачає гладкість і покривається невеликими тріщинами. Жорсткі поверхні хрящів при русі поступово травмують один одного і стоншуються, що посилює патологічні зміни в суглобі. У міру того, як відбувається прогресування захворювання, кісткова тканина "пристосовується" до збільшеного тиску, відбувається деформація нижньої кінцівки. В області колінного суглоба погіршується обмін речовин. На пізніх стадіях хвороби у пацієнта спостерігається виражена атрофія м'язів ноги [2].

Слід відмітити, що при своєчасному і адекватному лікуванні коксартрозу прогноз сприятливий, можливо, що пацієнт повністю повернеться до звичайного життя і навіть до занять спортом. Більш точно говорити про наслідки може тільки лікуючий лікар, враховуючи супутні захворювання і особливості організму пацієнта. Велике значення у профілактиці коксартрозу посідає рухова активність, що забезпечує рухливість суглоба, підтримання сили м'язів кінцівки на належному рівні, загальну мобільність пацієнта. Однак треба пам'ятати, що рекомендації до рухової активності мають надаватися фахівцем з фізичної терапії після обстеження рухових функцій та з урахуванням супутніх захворювань та віку пацієнта.

Список використаних джерел

1. Зазірний, І. М. Пошкодження задньої хрестоподібної зв'язки колінного суглоба – чи є консенсус лікування? [Текст]: (огляд літератури) / І. М. Зазірний // Вісн. ортопедії, травматології та протезування. – 2014. – № 1. – С. 72–75.

2. Клиника и лечение коксартроза при поясничном остеохондрозе (нейродистрофический коксартроз) [Текст]: (часть II) / С. П. Твардовская [и др.] // Вісн. ортопедії, травматології та протезування. – 2014. – № 2. – С. 62-66.

Згуральська А. В.
КВНЗ "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" ЗОР, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. фіз. вих., доцент Бандуріна К. В.

АДАПТАЦІЯ ЖИТЛОВОГО ПРОСТОРУ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Інвалідність, як соціальне явище притаманна кожній державі. Інвалід – це особа зі стійким розладом функцій організму, зумовленим захворюванням, травмою або вродженими вадами розумового чи фізичного розвитку, що призводить до обмеження нормальної життєдіяльності, викликає в особи потребу в соціальній допомозі і посиленому соціальному захисті, а також виконання з боку держави відповідних заходів для забезпечення її законодавчо-визначених прав.

На сьогодні чисельність людей з інвалідністю серед жителів планети сягає показника в понад мільярд осіб або 15%. В Україні становить близько 2,8 мільйонів осіб або 6,1% від загальної чисельності населення. У декларації ООН про права інвалідів, прийнятій у 1979р., проголошується, що "Інваліди мають невід'ємне право на повагу їхньої людської гідності. Інваліди, які б вони не були по походженню, характеру та серйозності їх ушкоджень або недоліків, мають ті основні права, що і їх співгромадяни їхнього віку, що в першу чергу означає право на задовільне життя.."

Більшість осіб з інвалідністю в нашій державі проживає в будинках масової забудови та часто є повністю відірваною від суспільної діяльності, при цьому вони не мають можливості вести більш-менш активний спосіб життя.

Актуальність та практичний аспект даних проблем пов'язаний з тим, що особам з інвалідністю необхідне спеціальне архітектурно-просторове середовище. Особливо, це актуально для інвалідів, які втратили здатність самостійно пересуватись, оскільки при проектуванні будь-якого середовища для них, необхідно враховувати розмір крісел-візків та інших пристроїв, які використовуються ними для пересування.

Значна кількість осіб з інвалідністю потребує особливих, дещо специфічних умов проживання та обслуговування, які дозволяли б їм почуватися та дійсно бути повноцінними членами суспільства, робити свій внесок у національний прибуток та матеріально забезпечувати себе.

Основна частина житлових-побутових функцій людини реалізується вдома. А для багатьох осіб з інвалідністю, позбавлених можливості самостійно пересуватися по вулиці, квартира часто стає єдиним середовищем існування. Але навіть тут не завжди є умови для нормального життя. Наприклад, для того, щоб потрапити в будь-яку кімнату або вийти з неї, потрібно подолати поріг, і навіть невеликі дверні поріжки. При вузьких дверях самостійне переміщення стає більш серйозною перешкодою для для людини на візку.

Мета роботи – адаптувати житловий простір осіб з інвалідністю. Реалізація поставленної мети передбачає вирішення наступних **завдань:**

1. Виявлення, на підставі аналізу літературних джерел основних параметрів пристосування навколишнього середовища до потреб осіб з інвалідністю;
2. Обстеження житлового простору для виявлення його пристосованості до потреб осіб з інвалідністю;
3. Розробка практичних рекомендацій щодо покращення умов та адаптації житлового простору для осіб з інвалідністю.

Методи досліджень: – методи теоретичного пізнання; – методи емпіричного дослідження; – логіко-аналітичні методи; – педагогічний експеримент.

Кіртока Д. В.
КВНЗ "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" ЗОР, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. фіз. вих., доцент Баришок Т. В.

РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ У ВІДНОВЛЕННІ ПАЦІЄНТІВ З СМТ

Найбільш очевидним наслідком травми спинного мозку (СМТ) є параліч. Однак СМТ також має обширні наслідки для багатьох функцій організму, включаючи функції сечового міхура, кишківника, дихальну, серцево-судинну та сексуальну функції. Вона також має соціальні, фінансові та психологічні наслідки та підвищує сприйнятливість людей до несвоєчасних ускладнень нирок, а також травм опорно-рухового апарату, болю, остеопорозу та інших проблем. Люди з СМТ потребують не лише первинної медичної допомоги та реабілітації, але й доступу до інвалідних візків та відповідних умов для дому, обладнання, транспорту, працевлаштування та фінансової підтримки. Тому взаємовідносини з людьми з СМТ є складними, до них залучаються багато фахівців у галузі охорони здоров'я, організацій та державних служб. Фізіотерапевти вирішують безліч різних проблем, пов'язаних із СМТ, і це пов'язано з багатьма системами організму, навіть якщо основна патологія носить неврологічний характер.

Реабілітація після СМТ починається, як тільки пацієнт стає медично стабільним після травми. Це може варіюватися від декількох днів до багатьох тижнів залежно від того, чи пацієнт зазнав інших травм у момент аварії або внаслідок розвитку медичних або респіраторних ускладнень. Фізична терапія включає в себе мультидисциплінарний та пацієнт-орієнтований підхід. Загальна мета реабілітації – це дозволити людині повернутися до продуктивного і задовільного життя. Для різних людей це означає різні речі. Дослідження намагалися визначити пріоритети людей із СМТ. Широко цитоване дослідження людей у США виявило, що ті, хто мають тетраплегію, поставили найвищий пріоритет для відновлення функції рук та верхньої кінцівки, а ті, у кого параплегія, вважають найважливішим пріоритетом повернення сексуальної функції [1]. Відновлення здатності ходити також було у пріоритеті для обох груп людей, але, на відміну від загальноприйнятної точки зору, це не було найвищим пріоритетом. Фізіотерапія під час етапу реабілітації зосереджується на цілях, пов'язаних з руховими завданнями, такими як ходьба, переміщення на інвалідному візку, переміщення по кімнаті та використання верхніх кінцівок [2].

Оцінка пацієнта з СМТ є важливим початковим етапом в процессі реабілітації. Цей крок важливий не тільки для встановлення реалістичних цілей, але також для виявлення ключових проблем. Часто оцінка,

проведена з цією метою, є суб'єктивною. Наприклад, фізіотерапевт може суб'єктивно оцінити здатність пацієнта переміщатися з інвалідного візка на ліжко з метою виявлення будь-яких основних проблем. Оцінка може включати в себе спостереження та аналіз спроб пацієнта пересідати, з тим щоб визначити, яка частина пересідання має труднощі у виконанні пацієнта та ізолювати основні проблеми. Цей тип оцінювання допомагає скеровувати подальший процес реабілітації.

Результати оцінки та цілепокладання використовуються для керування і втручання у процес реабілітації, що здійснюється на доказовій базі рандомізованих контрольних досліджень. Існує широкий спектр проблем пов'язаних з СМТ, але основними є три проблеми: слабкість, контрактура та поганий моторний контроль.

Слабкість – це найбільш очевидне погіршення, що перешкоджає людям з СМТ виконувати довільні рухи. Саме тому, силові тренувальні втручання широко застосовуються фізичними терапевтами [3]. Оптимальний підхід до збільшення сили може включати комбінацію тренувань за принципом перевантаження, що переміжені виконанням функціональних вправ із низькими навантаженнями та великою кількістю повторень.

Контрактури є однією з найпоширеніших проблем після СМТ. Принаймні в двох когортних дослідженнях було показано репрезентативні вибірки людей із СМТ протягом 1 року, з метою кількісної оцінки масштабів проблеми. Одне дослідження показало, що 66% (95% SI від 55 до 77) людей, у яких є СМТ, матимуть принаймні одну помітну контрактуру протягом року після травми [4], а інше дослідження показало, що 70% (95% SI від 57 до 81) людей з тетраплегією зменшується амплітуда руху у плечовому суглобі через 1 рік після початку реабілітації [5]. Для лікування та профілактики контрактури широко використовуються пасивні рухи та розтягування. Їх призначають у високих дозах і протягом тривалого періоду часу, тому вони повинні бути частиною режиму дня. Тобто пасивні рухи і розтягування повинні бути включені в відповідну програму позиціонування.

Велика частина фізичної терапії спрямована на покращення здібностей пацієнтів для виконання моторних завдань, таких як ходьба, переміщення, використання інвалідного візка та верхніх кінцівок. Терапія, як правило, заснована на принципах моторного навчання, побудованих на основі результатів експериментів та рандомізованих досліджень у аналогічних пацієнтів [6]. Принципи моторного навчання також можуть бути використані для тренувань ходи у людей з можливістю ходити.

Практика фізичної терапії може значно змінитися протягом наступного десятиріччя. Екзоскелети в даний час доступні і дозволяють людям з паралічем нижніх кінцівок ходити. Вони ще недостатньо універсальні, щоб замінити інвалідний візок, але, безсумнівно, це зміниться, коли технологія покращиться. Проте, існує потреба спрямувати увагу дослідників на деякі основні принципи, що ґрунтуються на керівництві фізичної терапії людей з СМТ. Наприклад, необхідні додаткові клінічні випробування для вивчення ефективності широко використовуваних методів лікування різних порушень, включаючи слабкість, спастичність, біль, остеопороз та контрактури. Тверда доказова база та розуміння оптимальних методів реабілітації цих ключових порушень будуть суттєвими для майбутніх досягнень в терапії стовбурових клітин, нейропластичності, робототехніки та інших інновацій, які може принести майбутнє. Проте, важливо, щоб майбутні втручання не були закріплені як стандартна практика без належної перевірки під час клінічних випробувань [7]. Необхідно продовжувати робити високоякісні дослідження, щоб проводити фізичну терапію на основі доказів для людей з СМТ.

Список використаних джерел

1. K. D. Anderson. Targeting recovery: priorities of the spinal cord-injured populationJ Neurotrauma., 21 (2004), pp. 1371–1383

2. L. Harvey. Management of spinal cord injuries: a guide for physiotherapists Elsevier, London (2008)

3. S. A. Van Langeveld, M. W. Post, F. W. Van Asbeck, P. Ter Horst, J. Leenders, K. Postma, et al. Contents of physical therapy, occupational therapy, and sports therapy sessions for patients with a spinal cord injury in three Dutch rehabilitation centre Disabil Rehabil., 33 (2011), pp. 412-422

4. J. Diong, L. A. Harvey, L. K. Kwah, J. Eyles, M. J. Ling, M. Ben, et al. Incidence and predictors of contracture after spinal cord injury-a prospective cohort study. Spinal Cord, 50 (2012), pp. 579-584

5. I. E. Eriks-Hoogland, S. de Groot, M. W. Post, L. H. van der Woude. Passive shoulder range of motion impairment in spinal cord injury during and one year after rehabilitation. J Rehabil Med, 41 (2009), pp. 438-444

6. A. M. Gentile. Skill acquisition: action, movement, and neuromotor processes. J. H. Carr, R. B. Shepherd (Eds.), Movement science: Foundations for physical therapy in rehabilitation, Aspen Publishers, Rockville, MD (2000), pp. 111-187

7. L. Harvey, J. J. Wyndaele. Are we jumping too early with locomotor training programs? Spinal Cord., 49 (2011)

Маляренко О. Л.
КВНЗ "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" ЗОР, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. фіз. вих., доцент Баришок Т. В.

ПРОБЛЕМИ ВІДНОВЛЕННЯ ЛЮДЕЙ ЗРІЛОГО ВІКУ ПІСЛЯ ГОСТРОГО ПОРУШЕННЯ МОЗКОВОГО КРОВООБІГУ

Сьогодні в Україні, як і в інших країнах світу, існує тенденція до зростання неврологічних захворювань. У структурі неврологічної патології найбільш актуальними та соціально значущими залишаються судинні захворювання головного мозку, серед яких провідне місце посідають, гострі порушення мозкового кровообігу – мозкові інсульти.

Питання відновлення хворих зрілого віку з порушенням мозкового кровообігу є предметом пильної уваги багатьох фахівців, що займаються з даною категорією хворих на різних етапах відновного лікування. Складні завдання психічної та фізичної активізації, соціального та трудового пристосування важкого контингенту постінсультних хворих найуспішніше вирішуються в системі комплексної реабілітації. Вона передба-

чає використання різних засобів, спрямованих на відновлення рухової функції (медикаментозна терапія, фізична терапія, ерготерапія, фізіотерапія, логопедія).

Відновлення після інсульту – це комплекс заходів (медикаментозних, психо- фізіо- і кінезітерапевтичних), спрямованих на пом'якшення його наслідків, попередження ускладнень, тренування кардіореспіраторної системи й відновлення рухових функцій, мінімізація ризику повторного інсульту, корекцію емоційних й когнітивних порушень, а також намагання домогтися повного відновлення працездатності пацієнта та його соціальної активності. На початковому етапі реабілітації враховується давність інсульту, вираженість порушень, наявність супутніх захворювань (ішемічна недуга серця, гіпертензія, діабет тощо), а також характер і протікання основного судинного захворювання. Основними принципами реабілітаційного процесу є індивідуальний підхід (реабілітаційна програма для кожного пацієнта будується на основі обстеження та оцінки втрачених функцій з урахуванням діагнозу (ішемічний, геморагічний інсульт), обширності вогнища ураження, давності захворювання, віку, супутніх захворювань, характериологічних особливостей пацієнта), систематичність і тривалість відновлювальних заходів. Основним засобами фізичної терапії в постінсультному періоді є позиціювання, дихальна гімнастика, пасивні фізичні вправи, спрямовані на детонізацію спазмованих м'язів, активні вправи на збільшення сили м'язів, вправи на покращення балансу. Велике значення у відновлення соціальних функцій людини мають заняття з ерготерапевтом які будуються на різних видах активності пацієнта.

Фізична терапія та ерготерапія є одними з найважливіших видів відновного лікування, основою різних терапевтичних комплексів. Проте, дотепер при всьому різноманітті методик відновлення втрачених функцій у хворих з мозковим інсультом існує проблема системи диференційованого використання засобів і методів фізичної терапії, яка враховує не тільки особливості розвитку мозкового інсульту, але й специфіку розвитку рухової функції в нормі в процесі онтогенезу, стадійність спонтанного відновлення функцій після мозкового інсульту, можливості раціональної комбінації кінезотерапії при лікуванні окремого конкретного хворого.

Також проблемою сьогодення в Україні є рання реабілітація пацієнтів після інсульту та профілактика вторинних порушень. Окремо слід виділити відсутність спеціалізованих інсультних центрів з наявністю мультидисциплінгарних команд та недостатню кількість кваліфікованих фахівців з фізичної терапії та ерготерапії, що володіють сучасними методиками оцінки порушень та відновлення функцій.

Доцільним є створення та апробація нових диференційованих програм фізичної реабілітації хворих з церебральним інсультом на основі сучасних знань про поліморфну клінічну структуру захворювання, патофізіологічні механізми її формування та спонтанної компенсації, особливості становлення та регуляції рухових навичок, що може сприяти більш ефективному відновленню порушених функцій.

Міронович І. В.
КВНЗ "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" ЗОР, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. фіз. вих., доцент Бандуріна К. В.

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ТА ЕРГОТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ СТІЙКОГО ВІДНОВЛЕННЯ САМООБСЛУГОВУВАННЯ У ОСІБ, ЩО ПЕРЕНЕСЛИ ІШЕМІЧНИЙ ІНСУЛЬТ

Судинні захворювання головного мозку, до яких відноситься гостре порушення мозкового кровообігу, або інсульт, стають в останні роки однією з найважливіших медико-соціальних проблем, так як завдають величезної шкоди суспільству, будучи причиною тривалої інвалідизації та смертності. Щорічно в Україні реєструється 100–120 тис. випадків захворювання на мозковий інсульт.

Гостре порушення мозкового кровообігу (ГПМК) характеризується раптовою (упродовж хвилин, рідше-годин) появою осередкової неврологічної симптоматики: рухових, мовних, чутливих, координаційних, зорових та інших порушень або загальномозкових порушень: зміни свідомості, біль голови, блювота, які зберігаються понад 24 години або призводять до смерті хворого в коротший проміжок часу.

Рівень і характер рухових порушень після інсульту досить високий і різноманітний. Відновлення функції верхніх кінцівок відбувається важче і в пізніші терміни, часто залишаючись серйозним чинником, що порушує звичний уклад життя, можливість самообслуговування, виконання побутових операцій, а часто і соціальний статус, будучи єдиною причиною непрацездатності хворого.

Більш того невикористання верхньої кінцівки призводить до збільшення дистрофічних змін в рухових одиницях м'язів верхніх кінцівок і збільшує функціональний "розрив" між верхньою і нижньою кінцівкою на стороні контралатеральній вогнищу ураження. Зі збільшенням тривалості захворювання спостерігається збільшення рухових порушень.

Реабілітацію пацієнтів після інсульту проводять фахівці мультидисциплінарної команди (МДК), яка має складатися з лікуючого лікаря, медсестри, лікаря фізичної та реабілітаційної медицини, фізичного терапевта, ерготерапевта, логопеда, психолога, пацієнта, членів його сім'ї чи осіб, які доглядають за пацієнтом. МДК зобов'язана розробити всебічний індивідуальний реабілітаційний план з урахуванням тяжкості інсульту та потреб і завдань пацієнта, використовуючи стандартизовані, валідні шкали для оцінки функціонального статусу та післяінсультних порушень.

До принципів втручання МДК відносять безпечне переміщення і симетричні пози, пацієнт повинен отримувати позитивний досвід, легко досяжні цілі в Smart-форматі, повторення (без повторення), підхід до пацієнта зі слабкого боку, доторкання до ігнорованої руки під час розмови та навчання піклувальників та персоналу. Реабілітація в основному спрямована на відновлення складних рухових актів, навичок самообслуговування, закріплення позитивних зрушень, компенсацію функцій, тренування трудових навиків, підготовку хворого до життя і трудової діяльності. Реабілітація рекомендована всім пацієнтам з інсультом. Доказова база за вибором методів відповідної терапії для найважчих пацієнтів відповідає рівню В.

Варто розпочинати реабілітаційні заходи протягом перших 24–48 годин після інсульту (після стабілізації життєво важливих функцій організму). Першочергові заходи передбачають позиціювання, пасивну і

дихальну гімнастику. Надалі рекомендується рання активація пацієнта, за умови ясної свідомості, відносно задовільного соматичного стану.

Досліджуючи дану проблему на сучасному етапі, можна стверджувати, що на сьогоднішній момент серед комплексу реабілітаційних заходів приділяється недостатньо уваги відновленню дрібної моторики кисті. Ці функції потребують дещо більшого часу для свого відновлення, тому вкрай необхідно цілеспрямовано їх розробляти, бо рівень розвитку дрібної моторики кисті відіграє важливу роль у виробленні адаптаційних можливостей організму.

Ніконенко С. Ю.
Київський національний торговельно-економічний університет
Науковий керівник – Чайченко Н. Л.

БАДМІНТОН- ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ

Бадмінтон – це джерело здоров'я, засіб фізичного розвитку та зміцнення фізичного здоров'я дітей і підлітків, універсальні ліки та від поганих звичок та злочинності, формування мотивації до занять фізичною культурою і спортом. Під час гри у бадмінтон задіяні усі групи м'язів. У молоді добре розвивається координація, швидкісно-силові якості. Бадмінтон навчає логічно мислити, продумуючи різні комбінації у грі. Бо, на відміну від любительського бадмінтону, де основне завдання гравців – якомога довше втримати волан у повітрі, у професіональній грі мета дещо інша. Відбивати тут необхідно так, аби загнати суперника у глухий кут, поставити у незручне положення і не дати змоги йому відбити волан. Відтак, тут необхідно розігрувати певні комбінації, що, окрім м'язового, дає також розумове навантаження. Низкою фахівців обґрунтовано, що з метою оздоровлення та гармонійного розвитку людини у процесі фізичного виховання можливим є використання гри бадмінтон. Встановлено, що використання засобів бадмінтону сприяє ефективнішому розвитку фізичних якостей молодих людей, ігрова діяльність створює умови для формування вміння налагоджувати дружні стосунки з однолітками і сприяє підвищенню рівня позитивних взаємовідносин. Бадмінтон характеризується великою емоційністю, високою руховою активністю, які вимагають від молоі виявлення різноманітних фізичних якостей і рухових дій, тому бадмінтон вважається фахівцями одним із найбільш дійових засобів, який сприятливо впливає на організм, сприяють розвитку швидкості, спритності, гнучкості, витривалості та сили. Гра привчає молодьдо колективних дій, взаємодопомоги, вимагає підпорядкування особистих прагнень кожного гравця спільній меті. Заняття іграми сприяють удосконаленню психічної діяльності, поліпшення швидкості реакції й орієнтування, розвитку творчого мислення. Фізичне виховання – є головним напрямком впровадження фізичної культури і становить органічну частину загального виховання, що покликана забезпечувати розвиток фізичних, морально-вольових, розумових здібностей й професійно-прикладних навичок студента. Заняття бадмінтоном поліпшують діяльність серцево-судинної, дихальної систем; сприяють формуванню правильної постави, загартуванню; підвищують рівень розвитку координації, гнучкості, сили і швидкості [1].

Бадмінтон входить в трійку найважчих по фізичним навантаженням ігрових видів спорту. Також вважається найшвидшим ранеточним видом спорту: швидкість польоту волану може досягти 420 км/год. Якщо підсумувати всі пересування, включаючи прискорення, ривки стрибки за гру бадмінтоніста, то в довжину набігають до 8 км, а у висоту – більше кілометра. Бадмінтоністи високої кваліфікації можуть грати на пульсі 200 і більше ударів за хвилину. Бадмінтон широко використовують для лікування людей з серцево-судинними захворюваннями, хворобами обліку речовин і нервової системи. Переваги цей гри в тому, що вона дуже легко поступово підвищувати фізичні навантаження від мінімальних до більш ґрунтовних.

Викладачі кафедри фізичної культури КНТЕУ (Київський національний торговельно-економічний університет) провели анкетування серед студентів другого курсу, які займаються рік у спеціалізації "Бадмінтон".

Таким чином, дані показали позитивний результат: гра доставляє радість, це прекрасний засіб від втоми, знімає напругу. Заняття у бадмінтон допомогли де які студентам підрости і покращити зір.

Список використаних джерел

1. Крошка С. А. Бадмінтон як засіб формування мотивації до занять фізичною культурою та спортом дітей середнього шкільного віку / С. А. Крошка, К. В. Варфоломєєва // Проблемы и перспективы развития спортивных игр и единоборств в высших учебных заведениях // Сборник статей XI международной научной конференции, 6–7 февраля 2015 года. – Т 2 – Белгород – Харьков – Красноярск; ХГАФК, 2015. – С.85–89.

Овчаренко Н. Р.
Київський національний торговельно-економічний університет
Науковий керівник – Гамов В. Г.

ХАРЧУВАННЯ І ПРОПОРЦІЙНІСТЬ РОЗВИТКУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Одним із показників здорового способу життя, збереження здоров'я студентської молоді є раціональне харчування, тобто правильно організоване своєчасне постачання організму добре приготовленою, поживною і смачною їжею, яка містить оптимальну кількість різних речовин, необхідних для його розвитку і функціонування. У студентів, які не дотримуються режиму харчування, досить часто спостерігається переїдання, незбалансованість раціону, недотримання часу харчування та його часте порушення. Дворазове харчування і особливо переїдання ввечері може швидко призводити до зайвої ваги тіла, ожиріння та в цілому порушення обміну речовин. Переїдання виникає в результаті споживання надмірної кількості калорій щодо потреби, особливо у формі жирів (перенасичених), цукру й алкоголю. Внаслідок цього виникають неінфекційні, зумовлені харчуванням захворювання, такі як надлишкова вага, захворювання серцево-судинної системи – підвищений кров'яний тиск, цукровий діабет, карієс, різні форми раку, порушення травлення, а також захворювання печінки [1].

Також, постійне недоїдання призводить до зниження розумових здібностей і фізичного виснаження. Зазвичай ті, хто недоїдає, уразливіші до хвороби, ніж ті, хто харчується добре. Голод, особливо у ранньому віці, досить великої шкоди завдає розумовим здібностям молодої людини.

Брак енергії, яка отримується за рахунок вуглеводів, призводить до виснаження; нестача білку в організмі, вітамінів і мінеральних речовин призводить до неповноцінності харчування. В разі нестачі білків і вуглеводів виникає білково-енергетична недостатність. Відсутність та нестача вітамінів і мінеральних елементів можуть призвести до цілого ряду захворювань [1].

Нині головна заповідь здоров'я повинна звучати так: "Харчуватися розумно! Виявляти свої помилки у харчуванні й усувати їх". Помилка перша: ми їмо занадто багато. Уживаючи багато їжі, одержуємо надлишкову кількість калорій, особливо вечорами, у вихідні й святкові дні.

Помилка друга: ми їмо занадто ситна. При нормі 80 г з'їдаємо в середньому 132 г жиру, що створює реальну загрозу здоров'ю.

Помилка третя: ми неправильно вибираємо їжу. Неповноцінність їжі походить від недостатності свіжих овочів, фруктів, клітковини, білка.

Помилка четверта: ми п'ємо занадто багато. Уводимо в організм багато алкоголю й солодких напоїв.

Помилка п'ята: ми їмо неправильно. Споживаємо їжу нерегулярно, занадто швидко й великими порціями.

Помилка шоста: ми їмо занадто багато солодощів.

Помилка сьома: ми неправильно готуємо їжу. Зловживаємо кухонною сіллю, смаженим.

Помилка восьма: ми пристрастилися до ласощів. Через статок ласощів не навчилися стримувати своє бажання.

Помилка дев'ята: ми мало знаємо про харчування. Наука накопичила досить відомостей про раціональне харчування.

Помилка десята: ми харчуємося без урахування досягнутого віку. У якісному відношенні їжа буває нерідко неповноцінною, а в кількісному – надмірною.

Нормальна вага досягається та підтримується завдяки малокалорійній дієті: якнайменше жирів, якнайбільше фруктів, овочів, круп та використання у повсякденні студентською молоддю помірних фізичних навантажень.

Список використаних джерел

1. Безпека життєдіяльності у фізичній культурі і спорті: [Навч. посібник] / Г. П. Грибан. В. Г. Гамов, В. Р. Зорник; за ред. Г. П. Грибана. – Житомир: Вид-во "Рута", 2012. – 536.

Панасюк Т. С.
Київський національний торговельно-економічний університет
Науковий керівник – к. пед. н., доцент Биковська Л. Б.

ПРОФІЛАКТИКА ЗАХВОРЮВАНЬ ХРЕБТА У СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Мета оздоровчої діяльності, в яку включаються студенти – це один з ефективних механізмів об'єднання суспільних і особистих інтересів. Її специфічним ядром є співвідношення, що розвиває фізичну та ду ховну сферу особистості студента, збагачує її нормами, ідеалами, ціннісними орієнтаціями. На жаль студенти під час навчання менше рухаються, багато часу проводять у навчальних кабінетах, за незручними столами, при поганому освітленні, без належної вентиляції приміщень Внаслідок цього сповільнюється кровопостачання тканин, слабшає м'язовий корсет, порушується живлення міжхребцевих дисків, що призводить до розвитку дистрофічних змін, з'являються хронічні хвороби, з яких переважають патологія опорно-рухового апарату, органів травлення, зорового аналізатора. Сумарна частка цих хвороб у структурі захворюваності складає близько 50%. Процес можна зупинити, якщо компенсувати дефіцит руху. Тому для профілактики захворювань хребта обов'язковим компонентом повинні бути фізичні вправи. І на заняттях з фізичного виховання вирішуватись наступні завдання: підвищення емоційного стану; нормалізація основних нервових процесів; покращення діяльності серцево-судинної системи і системи дихання; зміцнення дихальної мускулатури; зміцнення фізичного розвитку; активізація загальних і місцевих (в м'язах тулуба) процесів обміну [1].

Одночасно з загальними завданнями необхідно вирішувати і спеціальні завдання, що спрямовані на створення фізіологічних передумов правильної постави: відпрацювання достатньої силової і загальної витривалості м'язів тулуба; зміцнення координації рухів та рівноваги; удосконалення рухових навичок; виправлення дефектів та зміцнення правильної постави.

Весь цикл занять розподіляється на два періоди – підготовчий і основний. В першому, підготовчому, періоді ведуча роль відводиться відпрацюванню уяви про правильну поставу і утворенню передумов для її формування. У другому, основному, періоді завершується робо та по вихованню і закріпленню навичок правильної постави. Загальні завдання вирішуються шляхом широкого використання загальнорозвиваючих вправ, вправ на координацію і рівновагу, а також вправ для всіх м'язових груп, що виконуються з різних вихідних положень у відповідності з рівнем фізичного розвитку студентів.

При побутові такого навчального заняття у підготовчій частині використовуються ходьба, вправи в шикуванні і перешикуванні, вправи для формування і закріплення правильної пос тави, дихальні вправи. В основній частині заняття використовуються вправи, що забезпечують загальну і силову витри валість м'язів спини, черевного пресу і грудної клітини – створення м'язового корсету, коригуючі вправи в сполученні з загальнорозвиваючими і дихальними вправами. Переважно вихідні положення, що використовуються в цій частині заняття – лежачи і стоячи на колінах. В кінці основної частини зазвичай включається рухлива гра, правила якої передбачають збереження правильної постави. В заключній частині використовуються біг, ходьба, вправи на координацію, дихальні вправи. Доцільно включати в цю частину за няття ігри на увагу при умові збереження правильної постави.

Ефективність занять визначається відпрацюванням та зміцненням навички правильної постави. Бажано, щоб студенти більше вільного часу проводили на свіжому повітрі в активному руховому режимі. Необхідно надавати перевагу раціональному фізичному навантаженню, здоровому харчуванню і правильно будувати свій режим дня.

Список використаних джерел

1. Пашкевич С. А. Визначення стану здоров'я та скарг, пов'язаних з патологією хребта у студенток ліцею / С. А. Пашкевич, І. В. Кривенцова // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – 2015. – Вип. 129(3). – С. 250–254.

Пенькова Д. П.
КВНЗ "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" ЗОР
Науковий керівник – Баришок Т. В., к. фіз. вих., доцент

ТЕРАПІЯ СОБАК В РАМКАХ AAIS ЯК ДОПОМІЖНИЙ ЗАСІБ У ОСМИСЛЕННІ СОЦІАЛЬНОЇ І КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ЛЮДЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Тварини використовуються в якості допоміжних засобів для терапії, щоб позитивно впливати на здоров'я людей. Поступово з'являється практика впровадження собак в терапевтичні середовища, і як результат за останні десятиліття зростає науковий інтерес до наслідків від даного виду терапії на здоров'я людини. Дослідницьких зусиль щодо собачої перспективи (AAIs) не так і багато. Відповідно, існує невеликий консенсус щодо впливу таких втручань на залучених тварин.

Дослідження впливу втручань за участю тварин (AAI) в першу чергу стосується результатів здоров'я людини. Навпаки, лише деякі публікації присвячені досвіду з собаками в терапії з включенням собак AAI. У дослідженнях використовувалися показники фізіологічного та поведінкового добробуту і опитування відібраних собак для визначення стресу, пов'язаного з роботою. Результати досліджень показують, що частота і тривалість сеансів AAI, новизна навколишнього середовища, керованість, вік і звичка пацієнтів модулюють показники добробуту тварин. Проте, ці відомості показують, що в даний час чіткі висновки про те, як на благополуччя собак впливають показники в AAI, відсутні через неоднорідність програм, характеристик пацієнтів і сеансів, розмірів вибірок маленьких собак і методологічних обмежень.

З моменту приручення, більше 30 000 років тому, собаки зіграли значну роль в еволюції людства [1]. Протягом цього періоду морфологічний, поведінковий і когнітивний репертуар домашнього собаки був сформований шляхом селективного розмноження для спеціалізованих здібностей і фенотипів, що призвело до чудової різноманітності в межах одного виду. Собаки допомагали людям з безліччю завдань, включаючи захист, полювання і пасовище.

Було доведено, що адаптація порівнянних соціально-комунікативних здібностей у собак і людей сприяла розвитку особливих соціальних навичок, що дозволяють собакам осмислювати соціальну і комунікативну поведінку людини [2]. Собаки не тільки добре беруть участь в читанні та інтерпретації людських жестів, а й сприяють соціальній поведінці людей, підвищуючи соціальну привабливість їх власника, стимулюючи розмови і дружню поведінку від незнайомих людей [3, 4]. За останні десятиліття все більше число досліджень підкреслило свою роль терапевтичних собак як соціальних супутників в області зміцнення здоров'я людини [5, 6].

Втручання з тваринами (AAI) спрямовані на те, щоб позитивно вплинути на здоров'я людини, використовуючи тварин в якості допоміжних засобів для терапії. Постійно зростаюча популярність цих програм підтверджується тим фактом, що вони забезпечують переваги для здоров'я, які в першу чергу пов'язані з взаємодією домашніх тварин з людьми, які раніше не мали тварин [7]. Найчастіше програми AAI призначені для полегшення терапевтичного прогресу або просто для поліпшення якості життя пацієнтів у пристосуванні до суспільства. AAI широко визначаються як будь-яка практика, яка включає тварин в якості частини терапевтичного або меліоративного процесу і є мотивацією у інтегрований світ для людей з особливостями розвитку [8].

Список використаних джерел

1. Wang G. D., Zhai W., Yang H. C., Wang L., Zhong L., Liu Y. H., Fan R. X., Yin T. T., Zhu C. L., Poyarkov A. D., et al. Out of southern East Asia: The natural history of domestic dogs across the world. Cell Res. 2016;26:21–33. doi: 10.1038/cr.2015.147.

2. Hare B., Tomasello M. Human-like social skills in dogs? Trends Cogn. Sci. 2005;9:439–444. doi: 10.1016/j. tics.2005.07.003.

3. Gueguen N., Ciccotti S. Domestic dogs as facilitators in social interaction: An evaluation of helping and courtship behaviors. Anthrozoös. 2008;21:339–349. doi: 10.2752/175303708X371564.

4. Wells D. L. The facilitation of social interactions by domestic dogs. Anthrozoös. 2004;17:340–352. doi: 10.2752/089279304785643203.

5. Beck A. M., Katcher A. H. Future directions in human-animal bond research. Am. Behav. Sci. 2003; 47:79–93. doi: 10.1177/0002764203255214.

6. O'Haire M. Companion animals and human health: Benefits, challenges, and the road ahead. J. Vet. Behav. 2010; 5: 226–234. doi: 10.1016/j. jveb.2010.02.002.

7. Friedmann E., Barker S. B., Allen K. M. Physiological correlates of health benefits from pets. In: McCardle P., McCune S., Griffin J. A., Maholmes V., editors. How Animals Affect Us: Examining the Influences of Human-Animal Interaction on Child Development and Human Health. American Psychological Association (APA); Washington, DC, USA: 2010. pp. 163–187.

8. Kruger K. A., Serpell J. A. Animal-assisted interventions in mental health: Definitions and theoretical foundations. In: Fine A. H., editor. Handbook on Animal-Assisted Therapy. Theoretical Foundations and Guidelines for Practice. 2nd ed. Academic Press; San Diego, CA, USA: 2006. pp. 21–38.

Підопригора І. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. пед. н., доцент Шаповалова І. В.

ВПЛИВ ГІДРОКІНЕЗОТЕРАПІЇ НА ЖІНОК ІЗ ОСТЕОХОНДРОЗОМ ШИЙНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА

Останнім часом кількість хворих на остеохондроз неухильно зростає. Медична статистика свідчить, що болі в спині турбують половину населення розвинених країн світу, а в деяких індустріальних державах чисельність хворих вертебро-неврологічними захворюваннями досягає 80% жителів.

Актуальність остеохондрозу в наш час стає все гостріше, тому що хвороба значно помолодшала. Якщо раніше остеохондроз вважали віковим недугом, то сьогодні дистрофічні зміни в хребті можна виявити вже в підлітковому віці. Патологія вражає людей молодого та середнього віку. Загострення цього хронічного захворювання часто стає причиною втрати працездатності. Незважаючи на те що остеохондроз описаний лікарями ще в середині XIX століття, в усьому світі ведуться дослідження по патогенезу, лікуванню і профілактиці недуга, він продовжує залишатися актуальною медико-соціальною проблемою.

Недостатні фізичні навантаження, що пригнічують активність м'язів, приводять до дегенеративно-дистрофічних змін хребетних сегментів, що є причиною порушення опорно-амортизаційної функції хребта. Розвитку захворювання сприяє уроджена або придбана у наслідок гіподинамії патологія м'язово-зв'язкового апарату, що обумовлює надмірну рухливість хребетних сегментів і зсув хребців.

Остеохондроз може розвиватися і від надмірних фізичних навантажень на хребет у людей, що займаються важкою фізичною працею, а також у спортсменів, прихильників атлетичної і спортивної гімнастики.

Ознаками остеохондрозу шийного відділу хребта вважаються головні болі, які посилюються при русі і не проходять після анальгетиків; запаморочення при різкому повороті голови; больовий синдром в руках, плечах і грудній клітці; кольорові плями перед очима; погіршення зору і слуху, "дзвін" у вухах; зрідка оніміння мови, зміна голосу.

Шийний відділ має ряд особливостей, що відрізняють його від поперекового і вимагають спеціального відношення при застосуванні реабілітаційних заходів.

Відмінності полягають в тому, що шийний відділ хребта є найбільш мобільним, шия знаходиться майже в постійному русі, обслуговуючи не тільки опорно-рухову функцію голови, але й органів відчуттів (зору, слуху, нюху). Також спостерігається здавлювання нервово-судинних утворень у вузькому шийному, хребетному каналі.

Крім того, шийний відділ хребта має значно більш багату іннервацію, у зв'язку з чим рефлекторні процеси значно ширше представлені при шийному остеохондрозі.

Важливим засобом фізичної реабілітації ми вважаємо гідрокінезотерапію. У воді вага нашого тіла (гравітаційне навантаження) значно зменшується − і це дозволяє сміливо користуватися хворими кінцівками. Тепла вода покращує нейрогуморальні процеси в тканинах, посилює кровообіг, сприяє розслабленню мязів.

Гідрокінезотерапія при остеохондрозі застосовується для розслаблення мускулатури спини і усунення асиметричності її м'язового каркаса. Коли тіло жінки знаходиться в воді, виключається природний тиск на спину. Стан призводить до збільшення відстані між хребцями, що усуває утиск нервових корінців. Таким чином, лікується больовий синдром.

Отже, гідрокінезотерапія при остеохондрозі шийного відділу хребта є якісним засобом реабілітації захворювання. При правильному виконанні вправ можна запобігти больовий синдром і швидко усунути викривлення хребетного стовпа.

Полуєва К. Д.
Національний університет "Одеська юридична академія"
Науковий керівник – Барсукова Т. О.

ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА РЕКРЕАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ

Турбота про здоров'я різних верств населення є одним з основних показників ставлення держави до проблем підростаючого покоління.

Разом з тим саме стан справ у цій сфері викликає занепокоєння. Упродовж останніх років в Україні зберігається тенденція до погіршення стану здоров'я, зумовлена негативними факторами соціально-економічного, екологічного та психоемоційного характеру. Вплив постійно діючих факторів ризику, в тому числі стресові перевантаження, зокрема у шкільному віці, призводить до порушення механізму саморегуляції фізіологічних функцій і сприяє розвитку хронічних захворювань.

Залишається високим рівень інвалідності серед дітей та молоді, що є одним з найбільш несприятливих явищ у комплексі характеристик стану здоров'я та соціального благополуччя населення. Не вдається уникнути тенденції до зростання кількості дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Негативно на здоров'я дітей впливає процес навчання в школах. За час шкільного навчання кількість різних захворювань у дітей зростає в 1,5–2 рази. В сучасних школах-ліцеях, гімназіях, де навантаження на дітей вище, здоров'я дітей в 1,5 рази гірше, ніж в загальноосвітніх школах.

Оскільки стан здоров'я дитини сьогодні, в першу чергу, екологічно детермінований, це означає, що порушення стану здоров'я проявляється на функціональному або на статевому рівні, а не на фізичному. Це, в свою чергу, вказує на те, що повинні застосовуватися експресні методи, які ще до прояву патологічного процесу виявляють функціональні порушення в організмі дитини.

В наш час з'явились нові течії оздоровчої фізичної культури, які дають оздоровчий ефект. До них можна приєднати оздоровчу аеробіку і її різновиди: степ, слайд, джаз, аква або гідроеробіку, танцювальну аеробіку (фанк-еробіку, сіть-джем, хіп-хоп), велоаеробіку, аеробіку з навантаженням (невеликою штангою), акваджогінг, шейпінг, фітнес, стретчінг.

Вибір тої чи іншої методики занять фізичними вправами з оздоровчою спрямованістю є співвідношення з реальними обставинами, можливостями, вимогами, деколи є справою індивідуального смаку та інтересу.

Оздоровчий ефект фізичних вправ спостерігається лиш тільки в тих випадках, коли вони раціонально збалансовані по спрямованості до індивідуальних можливостей займаючих. Заняття фізичними вправами активізують і удосконалюють обмін речовин, покращують діяльність центральної нервової системи, забезпечують адаптацію серцево-судинної, дихальної і інших систем до умов м'язової діяльності, прискорюють процес входження в роботу і функціонування систем кровообігу і дихання, а також скорочують довжину функціонального відновлення після зрушень, які викликає фізичне навантаження. Крім оздоровчого ефекту, фізичні вправи діють тренувально на організм дитини, збільшують розумову і фізичну працездатність, дозволяють збільшити рівень фізичних якостей, впливають на формування і подальше удосконалення життєво важливих рухових умінь і навичок (біг, ходьба, плавання, і т. д.).

Головною умовою забезпечення оптимального оздоровчого ефекту при використанні фізичних вправ є відповідність величини навантажень функціональним можливостям організму.

Таким чином, регулярне застосування фізичних вправ і загартовуючих факторів покращує життєвий тонус організму, загальний стан імунної системи, функції вегетативних систем, працездатність, призводять до загальної інтенсифікації обміну речовин, підвищуючи активність процесів аеробного окислення, позитивно впливають на підтримку нервової і гуморальної регуляції, систем кровообігу та дихання затримуючи інволютивні зміни, підвищують функціональні можливості всіх систем організму.

Радзюк І. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. пед. н., доцент Шаповалова І. В.

РОЛЬ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДЛЯ КОРЕКЦІЇ МАСИ ТІЛА У ХВОРИХ НА МЕТАБОЛІЧНИЙ СИНДРОМ

Причини дослідження. У багатьох країнах, як стверджують фахівці, більш ніж у третини населення старше тридцяти років виникає метаболічний синдром.

Метаболічний синдром може розвиватися непомітно і поступово протягом декількох років, проте його наслідки катастрофічні для здоров'я. На тлі цього синдрому у людини може розвинутися інсульт, інфаркт, цукровий діабет, ішемічна хвороба серця, гіпертонія, хвороби печінки і шлунково-кишкового тракту.

Фахівці стверджують, що однією з причин появи синдрому інсулінорезистентності є спадковість. Але найчастіше захворювання виникає через неправильне харчування, відсутність фізичної активності, регулярного переїдання та зайвої ваги.

Оскільки масштаби захворювань величезні, вважаю цю тему актуальною

У класичному варіанті метаболічний синдром діагностується на основі виявлення в досліджуваних основних чотирьох компонентів: артеріальної гіпертензії (АГ), атерогенної дисліпідемії, абдомінального ожиріння (АО), порушення толерантності до глюкози. Однак для верифікації метаболічний синдром достатньо трьох основних його проявів.

Корекція метаболічного синдрому відбувається шляхом поєднаного застосування медикаментозних та немедикаментозних засобів.

Мое завдання створити нові немедикоментозні методи корекції, до яких належить модифікація способу життя, раціональна дієта, фізичні навантаження, інші засоби фізичної реабілітації.

Зміни способу життя включають корекцію маси тіла, обов'язкові щоденні фізичні навантаження (ФН) середньої інтенсивності та збільшення вживання продуктів, які містять клітковину.

Досягнення ідеальної маси тіла у хворих із МС здебільшого – нереальна справа, але в стратегічному плані не треба відмовлятися від неї, ураховуючи тривале (пожиттєве) лікування захворювання.

Зменшення маси тіла на 10−15 % від вихідного рівня вже дає виражений ефект за рахунок зменшення кількості вісцерального жиру й регресу системної гіперінсулінемії. Так, при зменшенні маси тіла на 10 кг відзначається зниження загальної смертності на 20 %, смертності від ускладнень ЦД − на 30 %, АТ на 10 мм рт. ст., гіперглікемії натще у 50 % хворих, тригліцеридів на 30 %, а також збільшення рівня антиатерогенних ліпопротеїдів високої щільності на 8 %

Чільне місце у програмах зміни стилю життя, поряд із дієтичними рекомендаціями й формуванням мотивації на відмову від шкідливих звичок, має належати розширенню рухової активності. Регулярні фізичні навантаження покращують тканинну чутливість до інсуліну й метаболізм вуглеводів, зменшують масу тіла, сприяють зниженню АТ й оптимізації показників ліпідного спектра крові. Оскільки наведені немедикаментозні заходи можуть корегувати ІР, підвищений АТ й дисліпідемію, то вони можуть істотно покращувати прогноз для хворих на метаболічний синдром. Усупереч сказаному, у літературі недостатньо конкретних матеріалів щодо застосування фізичних вправ у хворих на МС.

Завдання дослідження – вивчити вплив розробленої програми фізичної реабілітації на соматометричні показники хворих на метаболічний синдром.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Реалізація авторської програми реабілітації обумовить покращення соматометричних показників хворих на метаболічний синдром.

Розроблена й випробувана нами програма фізичної реабілітації хворих на метаболічний синдром, має бути вірогідно ефективнішою від традиційних заходів відновного лікування, які застосовуються для такої категорії пацієнтів у медичних закладах.

Савчук В. Л.
Київський національний торговельно-економічний університет
Науковий керівник – Ковальова А. О.

ХАРЧУВАННЯ СТУДЕНТІВ – ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ

Специфіка студентського контингенту полягає в тому, що в основному молодь у віці 17–25 років, яка має переважно розумовий характер праці і особливий режим відпочинку, регламентований навчальним планом вищого навчального закладу. Попит студентів на послуги підприємств ресторанного господарства залежить від їхніх доходів, які формуються з різних джерел. Повноцінне харчування студентів вищих навчальних закладів–одна з найважливіших проблем сьогодення, яка формує здоров'я і добробут нації в цілому. Здорове харчування забезпечує нормальний ріст і розвиток організму, визначає розумовий і фізичний розвиток, оптимальне функціонування всіх органів і систем, формування імунітету й адаптаційних резервів організму. Серед основних чинників, які впливають на стан здоров'я, особливе місце посідає спосіб життя людини, зокрема харчування. За останні роки відзначається погіршення стану здоров'я молоді, зокрема студентів. Саме забезпечення здорового, раціонального харчування є важливою складовою в комплексі умов, необхідних для формування і розкриття творчого, духовного, культурного, фізичного потенціалу кожного студента. Так, за останні роки захворюваність серед студентів збільшилася. При цьому доведено, що одними з основних чинників, які негативно впливають на стан здоров'я студентів, є незадовільна адаптація в перші роки перебування у вищих навчальних закладах, гіподинамія, психоемоційні навантаження, шкідливі звички та нераціональне харчування. Визначальним у досягненні згаданих вище пріоритетів має стати науковий підхід до формування раціонів харчування студентів у поєднанні із соціальним чинником його доступності. Харчування повинно бути збалансованим за змістом основних харчових речовин [1,2].

Сьогодні в багатьох вищих навчальних закладах встановлені торгівельні автомати, які реалізують гарячі і фасовані прохолодні напої, випічку, фасовані борошняні кондитерські вироби промислового виробництва, що дозволяє отримувати їжу дуже швидко. Форми і методи обслуговування в їдальнях при вузах, залежать від режиму навчання і відпочинку студентів.

Місця для харчування студентів КНТЕУ багато:
Велика їдальня – Е корпус;
"Венеція", 2 буфета – Б корпус;
1 їдальня, 1 буфет – Д корпус;
1 їдальня, 1 буфет – Л корпус;
1 їдальня/буфет – Н корпус;
кафе "Зеленка", 2 буфета – А корпус.

В їдальнях більший вибір страв для основного повноцінного харчування. Дуже важливо, організація шведського столу. Меню вільного вибору: можна харчуватися салатами, гарячими стравами, кисломолочними продуктами та десертами. А також студенти зможуть харчуватись дієтичним харчуванням. Для організації сніданку та полуденку працюють буфеті в корпусі "А" та "Б", де подають випічку, напої та солодощі, і створюють відпочинок молоді. Студенти полюбляють посидіти в дружній компанії за чашечкою свіжозвареної кави. Всі буфети та їдальні являються підприємствами ресторанного господарства. Також на території університету працюють торгівельні автомати з гарячими напоями та солодощами. Порядок роботи їдалень та буфетів зручний для студентів.

Таким чином, студенти КНТЕУ на заняттях, під час екзаменаційної сесії та практики мають повноцінне харчування.

Список використаних джерел

1. Пересічний М.І. Концепція організації харчування студентів. / М.І. Пересічний, П. О. Карпенко, С. М. Пересічна // Проблемы старения и долголетия, 2011, Том 20, № 2. – С. 177-189.
2. http://pidruchniki.com/11121103/turizm/organizatsiya_obslugovuvannya_studentiv_vischih_navchalnih_zakladah.

Сідак Г. О.
КВНЗ "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" ЗОР, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. фіз. вих., доцент Бандуріна К. В.

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ДІТЕЙ З ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ

Проблема церебральних паралічів є однією з актуальних проблем дитячої ортопедії та невропатології. Церебральний параліч (ЦП) є складним захворюванням центральної нервової системи, що приводить не тільки до рухових порушень, але і викликає затримку або патологію розумового розвитку, мовну недостатність, порушення слуху і зору [1].

Тяжкість інвалідізації у 20–35% хворих виявляється настільки значною, що вони не обслуговують себе, не пересуваються, не можуть навчатися [9]. У дітей з церебральним паралічем затримано та порушено формування всіх рухових функцій: з запізненням формуються функція утримання голови, навички сидіння, стояння, ходьби, маніпулятивної діяльності. Темпи рухового розвитку при ЦП широко варіюються. Рухові порушення, у свою чергу, впливають на формування психічних функцій і мови.

Тому, фізична терапія є важливою частиною загальної системи навчання, виховання і лікування дітей з церебральним паралічем. Основною метою фізичної терапії є розвиток рухових функцій дитини і корекція її порушень. Однак, специфічні особливості розвитку моторики дітей з ЦП вимагають застосування особливих методів і прийомів.

Для розвитку рухів дітей з церебральним паралічем застосовується загальний лікувальний і точковий масаж. Класичний лікувальний масаж сприяє розслабленню спастичних м'язів і зміцнює, стиму-

лює функціонування ослаблених м'язів. Основними прийомами масажу є погладжування, розтирання, розминання, поплескування, вібрація.

До фізичної терапії необхідно включати пасивні рухи, спрямовані на тренування окремих елементів цілісного рухового акту. Пасивні рухи показані дітям раннього віку, у яких довільна рухова активність ще недостатньо розвинена, а також дітям дошкільного віку з обмеженим обсягом рухів внаслідок вираженого порушення м'язового тонусу, контрактур.

Отже, церебральний параліч важке захворювання головного мозку, що виявляється в різних психомоторних порушеннях при провідному руховому дефекті. Рухові порушення, що обмежують предметно-практичну діяльність, ускладнюють розвиток самостійного пересування і навичок самообслуговування, ставлять хворої дитини з перших років життя в майже повну залежність від оточення дорослих. Це сприяє формуванню у нього пасивності, безініціативності, порушує становлення мотиваційної сфери. Крім того, при ДЦП мають місце порушення емоційно-вольової сфери, поведінки, інтелекту, мови, зору і слуху, пов'язані з раннім органічним ураженням головного мозку.

Рання і систематична корекція рухових порушень, що здійснюється засобами фізичної терапії, сприяє попередженню і подоланню багатьох ускладнень і виявлення компенсаторних можливостей дитячого мозку.

Список використаних джерел

1. Барашнев Ю.І. Хвороби нервової системи новонароджених дітей. М., 2008.

2. Хвороби нервової системи. Керівництво для лікарів у двох томах. Том 2. Під редакцією М. М. Яхно, Д. Р. Штульман, П. В. Мельничука. Видавництво “Медицина”,2000.

3. Велика медична енциклопедія. Головний редактор академік Б. В. Петровський. Том 7. Видання третє. Видавництво “Радянська енциклопедія, М., 2002.

Снігурова Н. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. фіз. вих. Віндюк П. А.

ОСНОВНІ МЕТОДИКИ ЗАСТОСУВАННЯ КОРЕКЦІЙНИХ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ ПРИ ЦЕРЕБРАЛЬНОМУ ПАРАЛІЧІ

Проблема дитячого церебрального паралічу (ЦП) є однією з найбільш актуальних в сучасній медицині. Це обумовлено, з одного боку, значною поширеністю ЦП серед населення і не завжди вчасною його діагностикою, з другого – недостатньою ефективністю, що є сьогодні в арсеналі більшості дитячих спеціалістів, методів лікування і реабілітації таких хворих. У зв’язку з цим спостерігається високий рівень інвалідності і низький рівень соціальної адаптації дітей, які страждають цим захворюванням. Згідно з даними МОЗ України, перше місце серед дітей-інвалідів посідають хворі з органічними ураженнями нервової системи (47,9%), а серед нозологічних форм переважає ЦП.

Перш ніж перейти безпосередньо до занять фізичними вправами необхідно пам’ятати, що формування рухів повинне проводитися в строго певній послідовності, а саме: Починаючи з голови, потім йдуть руки, руки – тулуб, руки – тулуб – ноги, ноги і спільні рухове дії. При цьому рухи руками і ногами повинні виконуватися спочатку у великих суглобах, розташованих ближче до тулуба (плечовому і тазостегновому), потім поступово захоплювати середні суглоби (ліктьовий і колінний) і далі зміщуватися до лучезапястному і гомілковостопного. Це правило не придумано, а взято зі спостережень за послідовністю етапів рухового розвитку немовляти перших років життя. Незалежно від віку дитини (нехай йому вже 4–5 років) у роботі з ним визначається той рівень рухового розвитку, на якому він зупинився. І якщо дитина ще не може прийняти положення на четвереньках і плазувати, то саме з цього і необхідно починати роботу.

Однак, якщо ми будемо працювати тільки в одному, вузькому напрямі, це знизить ефективність рухового розвитку. Тому корекційна програма з фізичного виховання повинна як би “заглядати” трохи вперед і передбачати також застосування таких комплексів коригуючих вправ, які б відповідали більш високому (і зараз неможливого) рівнем рухового розвитку. Для цього необхідно визначити рухові корекційні завдання для кожної дитини, які будуть вирішуватися в процесі всього реабілітаційного періоду.

Основні рухові корекційні завдання:

а) формування вміння повзати на животі, самостійно приймати колінно кистьове положення та пересуватися;

б) створювати умови, що відповідають більш високому рівню рухового розвитку дитини, а саме: Елементи стійки на колінах, вставання з підтримкою з послідовною постановкою і випрямленням ніг, стояння біля опори з підтримкою, без підтримки і т. д.

Допоміжні рухові корекційні завдання:

а) корекція порочної згинальних-приводить установки кистей;

б) поліпшення рухливості в суглобах рук і в плечовому і кульшовому;

в) подолання патологічних тонічних рефлексів;

г) формування опороспособность рук і плечового поясу, А також стоп та нижніх кінцівок у цілому;

д) розвиток статичної та динамічної стійкості (рівноваги);

е) формування предметної маніпуляції руками;

ж) розвиток орієнтування у власній схемі тіла та навколишньому просторі та ін

Спеціальні корекційні завдання:

а) розвиток мовлення за допомогою руху;

б) формування просторових уявлень;

в) ознайомлення з основними властивостями матеріалів і т. д.

Для того щоб домогтися гарних результатів, заняття фізичними вправами у дітей з ЦП повинні бути щоденними і проходити протягом всього дня.

Терех А. І.
Київський національний торговельно-економічний університет
Науковий керівник – Гордійчук Б. В.

ВЕРТОБРОГЕННА ПАТОЛОГІЯ ХРЕБТА У СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ

Згідно медичної статистиці – дегенеративні процеси відносять до хвороб, які при відсутності або неправильному лікуванні можуть призвести до високого ступеня втрати працездатності та, як результат, інвалідності. Тому попередження прогресування, а ще краще попередження виникнення дегенеративних змів в хребті є одним із пріоритетних завдань нашого суспільства. Реабілітаційні заходи які приміняються в системі занять студенів з наявністю даної патології, мають ряд істотних переваг і головне будучи профілактичними, дають змогу стабілізувати патологічні зміни хребта і навіть зменшити їх [1].

У сучасному світі в зв'язку зі змінами в умовах життя (урбанізація, малорухливий спосіб життя, зміна режиму і якості харчування, наявність шкідливих звичок) вертоброгенна патологія зустрічається від 40 до 80 % мешканців земної кулі. В структурі захворюваності опорно-рухового апарату дітей та підлітків захворювання хребта займають одне з перших місць. Розповсюдженість даної патології складає не менше 35%, та продовжує зростати. З кожним роком кількість хворих збільшується. І найбільш прикро те, що дана патологія "молодіє". Рентгенологічні та клінічні дослідження останніх років свідчить про те, що дана патологія зустрічається у дітей 12–15 років. Тому основна задача – це попередження виникнення ускладнень та прогресування вертеброгеної патології [2].

Реабілітаційний процес має будуватись на дозованих фізичних навантаженнях які мають ураховувати степінь патології хребта, форму спини, а також антропометричні та гендерні показники, так як нераціонально підібрані фізичні навантаження в програмах фізичної реабілітації можуть привести до погіршення стану здоров'я. Не потрібно забувати про помірність фізичних навантажень. Після яких частота сердечних скорочень досягає 30-60 %, а частота дихання 20-50% від початкових даних. Важливо підкреслити, що ця хвороба вражає людей в соціально активному віці, триває довго, протікає часом важко, схильна до рецидивів і тому завдає значних економічних збитків суспільству [3].

На основі аналізу медичних довідок студентів КНТЕУ (Київський національний торговельно-економічний університет) першого курсу за період двох місяців було виявлено та долучено до практичних занять більше 20 осіб з вертоброгенною патологією хребта патологією. Понад 12 з яких мали супутні захворювання, такі як: вегето-судинна дистонія по гіпотонічному та змішаному типах; міопію слабкої та середньої степені, більшості локалізується у шийному відділі хребта.

У методологічному плані фізичні вправи лікувальної гімнастики при даній патології повинні бути єдиними, але з обов'язковим урахуванням індивідуальних особливостей перебігу і локалізації процесу, стадії захворювання, а також клінічних проявів кожного синдрому.

Фізична реабілітація при ветеброгенній патології хребта повинна проводитись комплексно і включати в себе дозовані фізичні навантаження, методи постізометричної релаксації м'язів, дихальні вправи, елементи самомасажу та т. д. Використовування засобів комплексної фізичної реабілітації у заняттях для студентів Вузів являється обов'язковою складовою.

Список використаних джерел

1. Кашуба В. А. Біомеханіка постави. / В. А. Кашуба – М.: Олімпійська література, 2003. – 280 с.
2. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина: підручник для студ. вищ. навч. мед. закладів / В. В. Клапчук [та ін.]; ред. В. В. Клапчук, Г. В. Дзяк. – К.: Здоров'я, 1995. – 310 с.
3. Круцевич Т. Ю. Методи дослідження індивідуального здоров'я дітей і підлітків в процесі фізичного виховання / Т. Ю. Круцевич – М.: Олімпійська література, 2004. – 100 с.

Ткач К.
Класичний приватний університет, м Запоріжжя
Науковий керівник – доцент, к. п. н. Гулбані Р. Ш.

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ВРОДЖЕНІЙ М'ЯЗОВІЙ КРИВОШИЇ У ДІТЕЙ 1-ГО РОКУ

По відношенню до всіх ортопедичним захворювання м'язові кривошиї становлять до 2% (Р. Р. Шкідливий, М. С. Фридланд і ін.), А серед вродженої патології до 12% (Біезень Д. П., Зацепін С. Т.). За даними НІДОІ ім. Г.І. Турнера (1999), – 4,5–14% посідаючи третє місце після вроджену клишоногість і вродженого вивиху стегна. Вроджена м'язова кривошия, за даними більшості дослідників, зустрічається переважно у дівчаток і частіше буває правобічної.

За відомостями ортопедичних кабінетів, за останні 5 років, які страждають вродженою м'язовою кривошиєю складають 31% до числа вроджених ортопедичних захворювань 3% до числа всіх хворих з порушеннями опорно-рухового апарату.

Реабілітація дітей першого року життя – одна з найактуальніших завдань охорони здоров'я. Все збільшується число хворих дітей 1 року життя створює загрозу хронізації захворювання в старшому віці у дітей і можливої інвалідизації. У той же час на першому році життя найбільш реальна можливість усунення патологічних станів, запобігання непереборних в більш пізньому віці наслідків захворювання перенесених в анте-, інтро- і постнатальному періодах розвитку.

Ця можливість обумовлена великою пластичністю організму дітей 1-го року життя, і при цілеспрямованій ранньої і послідовної реабілітації методами лікувальної фізичної культури в комплексній терапії цих дітей можна забезпечити відновлення здоров'я в повному обсязі і запобігання інвалідизації.

Актуальність своєчасного лікування кривошиї пов'язана з тим, що при певних умовах вона може давати важкі неврологічні і соматичні ускладнення, такі як високе внутрішньочерепний тиск, гіпоксическое ураження центральної нервової системи, парези, ранній остеохондроз хребта, сколіози, мігрені, вертеброгенні порушення серцевого ритму. Навіть при незначній кривошиї в результаті компенсаторних реакцій –

саморегуляції організму, з часом, хребет приймає форму “спіралі”, в результаті чого розвивається викривлення хребетного стовпа. Кривошия призводить до кисневого голодування головного мозку, вегетосудинній дистонії, вертебробазилярної хвороби (порушення мозкового кровообігу) і інших серйозних захворювань в більш пізньому віці. Тому раннє лікування з використанням засобів фізичної реабілітації дозволить уникнути розвитку ускладнень і патологічних станів.

Специфіка реабілітаційних заходів при вродженої м’язової кривошиї передбачає практично постійний вплив. Причому, лікування кривошиї необхідно починати відразу ж після виписки з пологового будинку, а при затримці з випискою – вже в пологовому будинку. З цієї причини, реабілітація не може в повній мірі проводиться тільки медичними працівниками. Значить складання програми комплексів фізичної реабілітації для лікування дітей з даною патологією, необхідно і актуально. А так само важливо навчити цієї фізичної реабілітацією батьків, які братимуть участь в відновлювальної роботи з власною дитиною.

Попередні дослідження показали що, тільки грамотний догляд і заняття з дітьми батьків в сукупності з медичними засобами можуть підвищити ефективність фізичної реабілітації при вродженій м’язовій кривошиї і мінімізувати вроджену патологію.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ, МОЖЛИВОСТІ Й МОТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО РИНКУ

Авраменко
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. держ. упр., доцент Захарова С. Г.

ОРГАНІЗАЦІЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РЕСТОРАНУ

Маркетинг ресторану – комплексна система організації виробництва і збуту продукції, орієнтована на задоволення потреб конкретних споживачів і отримання прибутку на основі дослідження і прогнозування ринку, вивчення внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства, розробки стратегії і тактики поведінки на ринку за допомогою маркетингових програм. У цих програмах закладені заходи щодо поліпшення товарів і їх асортименту, вивчення споживачів, конкурентів і конкурентного середовища, щодо забезпечення цінової політики, формуванню попиту та стимулюванню збуту, рекламі, оптимізації каналів товароруху та організації збуту, розширення асортименту надання сервісних послуг.

Маркетинг ресторану взаємозалежний з поняттям ресторанний продукт. Під ресторанним продуктом розуміється виражена в сприйняттях і відчуттях відвідувачів комплексна привабливість ресторану, як поєднання кухні (асортимент наявних страв і напоїв в меню), якості обслуговування (швидкість, доброзичливість, послужливість і інші професійні навички, притаманні персоналом), створеного інтер'єру (затишок, комфортність) і що панує там атмосфера (можливість відпочинку), які оплачуються відвідувачем за певну ціну (підсумкова сума середнього рахунку).

Маркетинг ресторану починається з сегментування ринку – розбиття його на чіткі групи споживачів, для кожної з яких можуть бути запропоновані певні види продукції і послуг. Від того, наскільки правильно обрані сегменти ринку, багато в чому залежить успіх ресторану в конкурентній боротьбі. Фірмі необхідно вирішити, скільки сегментів ринку необхідно охопити, і сконцентрувати увагу на найбільш вигідних для фірми сегментах. Потім фірмі належить вибрати концепцію маркетингу, орієнтовану на споживача. Яку б важливу роль в успіху ресторану в конкурентній боротьбі не грали сервісне обслуговування і гостинність, люди ходять до ресторану, щоб смачно поїсти і насолодитися напоями. Тому ресторан повинен розробити оригінальні способи подачі страв, напоїв, які дозволяють здивувати гостей.

Маркетинг як породження ринкової економіки є в певному сенсі філософією виробництва, повністю (від науково-дослідних і проекторно-конструкторських робіт до збуту і сервісу) підпорядкованої умов і вимог ринку, що знаходиться в постійному динамічному розвитку під впливом широкого спектра економічних, політичних, науково – технічних і соціальних факторів. Підприємства-виробники та експортери розглядають маркетинг як засіб для досягнення цілей, фіксованих на даний період по кожному конкретному ринку і його сегментах, з найвищою економічною ефективністю. Однак це стає реальним тоді, коли виробник має можливість систематично корегувати свої науково-технічні, виробничі і збутові плани відповідно до змін ринкової кон'юнктури, маневрувати власними матеріальними та інтелектуальними ресурсами, щоб забезпечити необхідну гнучкість у вирішенні стратегічних і тактичних завдань, виходячи з результатів маркетингових досліджень. При цих умовах маркетинг стає фундаментом для довгострокового і оперативного планування виробничо-комерційної діяльності підприємства, складання експортних програм виробництва, організації науково-технічної, технологічної, інвестиційної та виробничо-збутової роботи колективу підприємства, а управління маркетингом – найважливішим елементом системи управління підприємством.

Розвиток підприємництва тісно пов'язаний із розвитком теорії та практики маркетингу, оскільки сучасне поняття підприємництва невід'ємно пов'язано із сучасною концепцією маркетингу як сукупності практичних методів управління підприємством. У рамках цієї концепції маркетингові дослідження стають основним способом отримання оперативної інформації про потреби, інтереси та мотивації споживачів. У зв'язку з цим зростає інтерес українських виробників до теорії та практики маркетингових досліджень.

Ресторан працює не у вакуумі. Тому слід знати, що відбувається навколо, відстежувати, що відбувається як всередині закладу, так і за його межами, приділяючи увагу всьому, що може вплинути на ресторанний бізнес. Краще що можна зробити – це проводити регулярні маркетингові дослідження.

Головко С. Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Дашевська І. М.

РЕСУРСНА БАЗА НА ЗАКАРПАТТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕКСКУРСІЙНОГО ТУРИЗМУ

Екскурсійний туризм – подорож із пізнавальною метою. Це найбільш поширена форма туризму, якою займаються сучасні вітчизняні туристичні фірми. Бажання громадян України ознайомитися з історичними, культурними, природними та іншими пам'ятками різних регіонів України та за кордоном, задовольняється великою кількістю пропозицій туристичних підприємств (фірм, організацій). Екскурсійний туризм безпосередньо пов'язаний з екскурсіями, відвідуванням різних пам'яток міст, пам'яток архітектури, виставок, музеїв, храмів і т. д..

Закарпаття – це найунікальніша в природно-географічному та історико-культурному планах область заходу України. Закарпаття має стійкий імідж одного з найпривабливіших і найпрестижніших туристичних регіонів держави.

Закарпатська область – область на південному заході України в межах західної частини Українських Карпат та Закарпатської низовини. На півночі межує з Львівською, на сході з Івано-Франківською областями України. Закарпатська область розташована на південному заході України і межує одразу з 4 країнами ЄС.

Закарпаття – це одна з найбагатших пам'яток історії та культури Україні. В області на державному обліку находиться понад 1800 пам'яток археології, історії та монументального мистецтва. Серед них – 13 замкових та фортифікаційних споруд (переважно в руїнах), 29 дерев'яних церков – перлин рукотворного мистецтва, що є неабияким приваблюючим фактором для туристів і рекреантів. Наявні також 3 державні і 76 громадських музеїв.

Також Закарпатській області безліч архітектурних та природних пам'яток, ось деякі з них: "Горянська ротонда" – одна з найстаріших архітектурних пам'яток України загальноєвропейського значення. "Палац Перені" – колишній палац і парк барона Перені. "Мукачівська ратуша" – триповерхова адміністративна будівля у місті Мукачеве. "Мукачівський Свято-Миколаївський жіночий монастир" є визначною та однією з найвідоміших і найцікавіших пам'яток храмової архітектури Мукачева. "Ужгородський замок" це унікальний зразок укріплень бастіонного типу на закарпатських землях. Одним з 5 об'єктів в Україні, які входять до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО є букові "праліси Карпат". Синевир – найбільше озеро Українських Карпат, розташоване на висоті 989 метрів над рівнем моря. Печери Малої та Великої Угольки. Національний природний парк "Зачарований край" Загальна площа 6101 гектарів, у тому числі 5649 гектарів земель державного підприємства "Загатянське лісове господарство". Закарпатський музей народної архітектури та побуту. Це один із перших музеїв просто неба в Україні. Закарпатський обласний краєзнавчий музей. Його зібрання нараховують близько 110 тисяч експонатів, які знайомлять з багатовіковою історією та культурою краю. Мукачівський історичний музей – розташований у Мукачівському замку "Паланок", одному з небагатьох, що вціліли до наших днів. Туристичною "візитівкою" Закарпаття є 8 замків та самобутні дерев'яні храми, аналогів яким немає в інших регіонах України.

По території Закарпаття пролягає багато різноманітних екскурсійних туристичних маршрутів. У регіоні не тільки унікальні природні можливості, а й надзвичайна культурно-історична спадщина. Закарпатська область визнана найбільш перспективною туристичною зоною Європи, тут можливо круглорічне обслуговування туристів. Екскурсійний туризм у Закарпаття має особливе значення тому що він об'єднує сучасну інфраструктуру з унікальними історичними й культурними аспектами. Закарпаття володіє всім необхідним для розвитку сучасної туристично-екскурсійної діяльності. Підняття якості екскурсійних послуг до світового рівня і їхня диверсифікованість зацікавить іноземних туристів, підвищить їх відвідуваність у регіоні, забезпечуючи в перспективі вихід на світовий ринок, розвиваючи в'їзний туризм, як один із пріоритетних напрямків турбізнесу.

Добровольська С. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. держ. упр., доцент Боклаг В. А.

ЧИННИКИ КУПІВЕЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ КІНЦЕВИХ СПОЖИВАЧІВ НА ТУРИСТИЧНОМУ РИНКУ

Становлення туризму як однієї з провідних галузей вітчизняної економіки, нарощування темпів його розвитку, утворення та функціонування великої кількості суб'єктів підприємницької діяльності в сфері туризму привело до перенавантаження від пропозиції туристичного ринку. За таких умов головним завданням туристичних підприємств є продукування послуг, які відповідають запитам і потребам кінцевих споживачів. Сьогоднішній кінцевий споживач швидко розвивається, змінює купівельну поведінку, стає вимогливішим до задоволення своїх потреб. Розуміння вимог і купівельної поведінки кінцевих споживачів дає змогу туристичним підприємствам своєчасно реагувати на їхні дії у процесі формування попиту. Формування попиту кінцевими споживачами туристичних продуктів відбувається під впливом певних чинників, більшість із яких незалежні від діяльності продуцента, але повинні враховуватися у системі маркетингу.

Зовнішні чинники впливу на купівельну поведінку туристів – це чинники макро- і мікро- середовища. Найвагомішими чинниками макросередовища у туристичному бізнесі є природно-географічні, культурно-історичні, економічні, політико-правові, технологічні, культурні та соціальні.

На вибір кінцевим споживачем туристичного продукту значний вплив справляють економічні чинники, серед яких рівень реальних доходів, інфляції, процентні ставки, кредитні умови, наявність заощаджень, курси обміну валют тощо. Активне значення у формуванні поведінки кінцевих споживачів туристичних ресурсів має ціна та її відповідність до якості пропонованих благ і послуг. Тому для обслуговування певного ринкового сегмента туристичне підприємство повинно при формуванні пропозиції враховувати матеріальне положення наявних і потенційних споживачів та кон'юнктуру ринку.

Істотно впливають на купівельну поведінку туристів на етапі вибору туристичного продукту політико-правові чинники, які виявляються у певному рівні стабільності політичної обстановки і у світі, і в окремих країнах перебування. Вибираючи маршрут подорожі, споживачі оцінюють політичне положення в країнах перебування, наявність військових дій, тероризму, екстремізму, візові процедури, забезпечення безпеки життя і здоров'я у місцях відвідування, засобах розміщування і на транспорті, кримінальну обстановку тощо. Для спрощення вибору туристичного продукту необхідно передбачити надання споживачеві повної та достовірної інформації за всіма етапами та пунктами туристичного маршруту. Технологічні чинники, пов'язані з науково-технічним прогресом, значно впливають на розвиток туристичного бізнесу, відкривають можливості для продукування нових послуг, їхнього збуту та удосконалення обслуговування клієнтів.

Найвагоміший вплив на запити і купівельну поведінку кінцевих споживачів туристичних продуктів і послуг справляють культурні чинники, зокрема приналежність до певної культури, субкультури, суспільного класу та ставлення до моди. Культура діє на споживача шляхом визначення меж його індивідуальної поведінки та впливу на різні соціальні інститути.

Серед соціальних чинників важливе значення у формуванні купівельної поведінки туристів мають референтні групи, ролі та статуси, вільний час, парадигма суспільної свідомості.

Ролі та статуси споживачів змінюються відповідно до рольової поведінки, і це необхідно враховувати як фактор, що впливає на купівельну поведінку кінцевих споживачів у сфері туризму. Вивчення думок

референтних груп є доцільним при розробленні нових туристичних продуктів; ролей і статусів – при формуванні маркетингових програм збуту і туристичного обслуговування.

Дослідження впливових чинників купівельної поведінки кінцевих споживачів у туристичному бізнесі – складний процес, який вимагає міждисциплінарного підходу, і проводиться з використанням методів психології, економіки, соціології, маркетингу, політології, антропології тощо. Виконання таких досліджень сприяють розумінню поведінки кінцевих споживачів туристичного ринку і забезпечують продуцентам можливості прогнозування їхніх потреб, формування ринкової пропозиції з урахуванням запитів туристів, виявлення та ефективного обслуговування цільових сегментів ринку, налагодження взаємовідносин і створення системи зворотного зв'язку зі споживачами, розроблення відповідної маркетингової стратегії та конкретних елементів маркетингу-мікс.

Подальші дослідження доцільно спрямовувати на визначення сукупності чинників маркетингу туристичного підприємства та вивчення механізму їхнього впливу на купівельну поведінку кінцевих споживачів туристичних продуктів і послуг.

Євтушенко
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. держ. упр., доцент Захарова С. Г.

СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Перехід до ринкових відносин, пріоритетність питань якості продукції і забезпечення її конкурентоспроможності підвищили значущість творчого відношення до праці і високого професіоналізму. Це спонукає шукати нові форми управління, розвивати потенційні здібності персоналу, забезпечувати його мотивацію до трудового процесу. Управління людськими ресурсами є одним з найважливіших напрямів діяльності готельних підприємств і вважається основним критерієм їх економічного успіху, навіть попереду вдосконалення технічного процесу (по значущості). Можна мати відмінну технологію, але при некваліфікованому персоналі робота буде занапащена. Таким чином, ключовою складовою готельного бізнесу є управління кадрами, технологія управління персоналом. Зміни, що відбуваються в сучасному готельному господарстві і пов'язані з різким підвищенням значущості людського чинника, висунули управління персоналом на передній план управлінської діяльності, стимулювали бурхливий розвиток наукових досліджень в цій області. Результатом ускладнення, збагачення діяльності по управлінню персоналом і її вивчення з'явилися різні трактування управління персоналом в сучасній літературі. Всі визначення можна об'єднати в декілька груп: мотиваційні, дескриптивні, теологічні, дескриптивно-теологічні дефініції.

"Людський чинник" грає вирішальну роль в будь-якому виробничому процесі. Технології процесу управління персоналом надають вирішальне значення на результати роботи в цілому.

Успішна робота підприємств готельного господарства залежить від багатьох чинників. Як і всяка складна система, готель починається із задуму її творця і закінчується контролем і її функціонуванням. Одним з найважливіших чинників, що впливають на успіх в готельному бізнесі є управління персоналом. Управління персоналом г'рунтується на загальних принципах системи управління виробництвом. У функціях управління розкривається зміст управління як процесу, відбивається вид управлінської діяльності, посадові обов'язки, закріплені за певним структурним підрозділом або працівником, призначення конкретного органу управління. Основні функції управління є загальними для всіх виробничо-економічних систем, відносяться до будь-якого об'єкту управління. Вони необхідні для вирішення загальних завдань управління і типові для всього управлінського вирішення.

Правильно складена система управління персоналом для будь-якого підприємства готельного господарства, спрощує і звільняє керівника від цілого ряду функцій, для виконання яких є кваліфіковані фахівці. Структура системи управління персоналом фіксується в організаційних схемах структури управління, штатних розкладах, положеннях про структурні підрозділи, посадових інструкціях.

При організації готельного бізнесу дуже важливе значення повинне приділятися підбору кваліфікованого персоналу. Адже персонал зустрічає, обслуговує, контактує з гостями. Від організації управління персоналом залежить як розвиватиметься бізнес готелю, як відноситимуться гості до керівників і персоналу і яку думку вони залишать про готель.

Для нормального працездатного існування готелю необхідно:

1. Постійно знаходити нові шляхи в поліпшенні управління персоналом.
2. Проводити різні семінари з навчання персоналу.
3. Матеріально зацікавити і стимулювати роботу персоналу.
4. Правильно і своєчасно упроваджувати нововведення по поліпшенню готельного обслуговування і управління персоналом.

На сучасному етапі готельна індустрії як галузь економіки досить швидко розвивається, а готельний бізнес в цілому збільшує ВВП будь-якої країни. Отже, цей бізнес вигідний, якщо правильно управляти персоналом і знати таку галузь як менеджмент готельного бізнесу.

Люцканов Є. Д.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. держ. упр., доцент Захарова С. Г.

КОНЦЕПЦІЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ГОТЕЛІВ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

За наявності великої кількості пропозиції на ринку готельних послуг панує жорстка конкуренція. У боротьбі за споживача управління готелів змушене розробляти стратегії своєї діяльності, щоб запропонувати споживачеві такий продукт, який би найповніше задовольняв його потреби і очікування, був унікальним та кращим за інші. Наука і техніка не стоять на місці, тому сьогодні готелі починають використовувати

новий метод залучення споживачів – впровадження концепції “екологічного готелю”, яка є особливо актуальною в період світових екологічних та економічних криз. Екологічні готелі мають на меті зберігати здоров’я гостей, раціонально використовувати природні ресурси та позиціонують себе як такі, що несуть відповідальність за вплив підприємства на навколишнє природне середовище. Такі готелі, згідно з європейськими стандартами, повинні відповідати наступним вимогам: мати систему екологічно чистого опалення, власні очисні споруди стічних вод, проводити класифікацію всіх відходів, використовувати електрику, що виробляється за допомогою безпечного для навколишнього середовища палива, для освітлення застосовуються економічні лампи, їжа в таких готелях готується з екологічно чистих продуктів, інколи навіть вирощених на спеціально відведеній території закладу.

Використання екологічної маркетингової політики, з одного боку, сприятиме заощадженню фінансових коштів, зниженню операційних витрат, а з іншого утверджуватиме імідж готелю – як соціально-орієнтований, що сприятиме популяризації готельного продукту серед відвідувачів.

До головних переваг екологічно чистих продуктів в готельному господарстві відносяться:

- Відсутність шкідливого впливу на навколишнє середовище;
- Поліпшення здоров’я гостей і персоналу;
- Пластмаса, що використовується для упаковки, відповідає вимогам стандарту щодо швидкого розкладання в ґрунті (звичайні полімери розкладаються протягом понад 400 років);
- Ціна на екологічно чисті продукти не вища, ніж на шкідливі аналоги;
- Відсутність синтетичних ароматизаторів, барвників та консервантів;
- Екологічно чисті продукти підлягають переробці, можуть бути використані в якості вторинної сировини;
- Продукція виготовляється з натуральних, сертифікованих інгредієнтів (трав, масел) і містить вітаміни.

За кордоном існує ряд додаткових показників екологізації:

- Використанні нетоксичних миючих засобів та прального порошку;
- Виготовленні на 100% з хлопку рушники та напірники;
- Обмеження паління на території підприємства готельного господарства;
- Використання відновлюваних джерел енергії;
- Устаткування по переробці відходів;
- Можливість гостей відмовитись від заміни використаних рушників для економії споживання води;
- Енергозберігаюче освітлення;
- Надання еко-автомобілів для перевезення гостей з місця прибуття чи у інших цілях;
- Використання власне вирощених або місцевих продуктів для організації харчування відвідувачів;
- Можливість використання одноразового посуду;
- Повторне використання води з кухонь, номерів та ін. приміщень для саду та ландшафтного дизайну;
- Програма переробки газет.

Програма “екологія в готелі” не завжди потребує прийняття радикальних рішень – важливі будь-які дрібниці: автоматична сантехніка на інфрачервоних променях, електричні мильниці. При цьому “екологічна програма” не досягне своєї мети, якщо не буде організоване письмове “виховання” гостей.

Люцканова Є. В.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. держ. упр., доцент Захарова С. Г.

СТВОРЕННЯ РЕКЛАМНОЇ КАМПАНІЇ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Реклама – найбільш ефективний засіб інформування покупців про нові товари і послуги. Добре організована реклама – важлива умова ефективної ринкової стратегії туристської фірми, її обов’язкова складова. Значення реклами визначається, насамперед, її комунікативної роллю. Без реклами пошук продавцем покупця і, відповідно, покупцем продавця був би надзвичайно ускладнений. Але реклама – не тільки засіб встановлення зв’язку між продавцем і покупцем, але і інструмент, що забезпечує просування товару споживачеві. Перш ніж покупець скористається якою-небудь послугою або товаром, він дізнається про них з реклами. Реклама надає потенційному покупцеві вихідну інформацію про туристські послуги, їх якість, умови споживання туристичного продукту. Тим самим, реклама як би готує потенційного покупця до вирішення щодо можливості та доцільності покупки. Реклама – це будь-яка форма неособистого представлення і просування ідеї товарів або послуг, оплачувана точно встановленим замовником.

Підприємства туристської індустрії, що використовують ефективні методики просування своїх турів, забезпечують конкурентоспроможність своєї продукції й послуг, виходячи як із власних інтересів, так і інтересів споживачів. Для того, щоб використовувати маркетинг, як надійний інструмент досягнення успіху на туристичному ринку, керівникам туристичних підприємств необхідно розробити власну стратегію та рекламні заходи туристичного підприємства для подальшої діяльності.

У багатьох туристичних підприємствах використовуються методики просування туристського продукту на ринок і його збуту. Формування рекламної діяльності у працівників туристичного підприємства викликає інтерес до форм і методів виробничо-комерційної діяльності, яку використовують у практиці туристичного підприємства. Саме тому туристська галузь має потребу в розробці нових методик організації й просуванні тур продукту для туристичних підприємств. Разом з тим туризм має певні особливості, пов’язані з характером надаваних послуг, формами продажів, характером праці. Також для просування і збуту тур продукту були визначені основні напрямки збуту: розроблена рекламна стратегія, дослідження конкурентного середовища, реалізація та аналіз рекламної діяльності.

Рекламна діяльність має різний характер та іноді має труднощі по розміщенню реклами. Тому, перш, ніж прийняти рішення про розміщення реклами варто ретельно обміркувати, щоб уникнути провалу й безглуздих видатків. З появою Інтернету, зв’язок між туристичним підприємством та клієнтом став легким й

доступним, тому що на сайті туристичного підприємства можна знайти докладну інформацію про власні тури, акції, новинки туристичного підприємства.

Впровадження діяльності туристичних компаній дозволяє підвищити якість туристичного продукту й скоротити витрати на пошук, збір і обробку інформації. У цілому, аналіз стану туристичних підприємств надали достатні докази того, відмітними рисами є становлення й поширення рекламної діяльності, перетворення інформації в найважливіший стратегічний ресурс, становлення туристичного ринку і послуг, а також вільний доступ населення до інформаційних джерел і ресурсів.

Туристичному підприємству необхідно розробляти власні заходи рекламної діяльності, якщо недосвідчена людина вважає, що така розробка, це всього лише реклама – вона помиляється. Багато туристичних підприємств охотніше розміщають рекламу в журналах, на телебаченні, і, витрачаючи більше, не домагаються ефекту, одержуваного на виставці, де крім рекламної кампанії, турпідприємство одержує ряд переваг. Але, на нашу думку, найефективніший спосіб просування продукту й досягнення успіху тур підприємством – це вміле сполучення рекламної, збутової діяльності.

Назаренко Ю. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – Дашевська І. М.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Останнім часом у світі спостерігається зростання інтересу туристів до оздоровчого туризму.

Лікувально-оздоровчий відпочинок – це різновид як індивідуального, так і групового відпочинку, який передбачає проходження певних відновлюваних і лікувальних процедур, і передбачає досягнення таких цілей як відпочинок, рекреація (відновлення), лікування, оздоровлення.

З огляду на це, важливим є вивчення сучасного стану та можливостей розвитку оздоровчого туризму в одному із найбільш перспективних у цьому відношенні регіонів України – Львівській області.

Досліджуваний регіон має все необхідне для перспективного розвитку оздоровчого туризму: сприятливі кліматичні умови, наявність природних мінеральних вод, лікувальних грязей. На базі цих територій для туристів розробляються різноманітні програми оздоровчого туризму. При розробці таких програм враховуючи для кого розробляються ці тури, враховуючи мету відновлення та покращення здоров'я.

Основою перспективного розвитку оздоровчого туризму у Львівській області є бальнеологічні курорти.

Трускавець – найстаріший бальнеологічний курорт Львівської області, що користується великою популярністю завдяки своїй лікувальній воді "Нафтуся". Окрім того, курорт багатий різноманіттям інших мінеральних вод, які використовуються у вигляді ванн, зрошень, промивань товстого кишечника, гідромасажу ясен, інгаляцій.

Моршин – бальнеологічний передгірський курорт, де поєднуються природні лікувальні фактори та застосовуються сучасні технології лікувального процесу на базі розвиненої відпочинкової інфраструктури.

Немирів – бальнеологічний курорт оточений листяно-хвойними лісами, де разом із оздоровленням можна поєднувати організацію цікавого та змістовного дозвілля.

Східниця – відомий гірський бальнелогічний курорт Львівської області, що спеціалізується на комплексному лікуванні багатьох недуг з використанням мінеральних вод, озокеритної терапії, лікувальної фізкультури. Сприятливий клімат робить Східницю придатною для відпочинку в будь-яку пору року для туристів різного віку.

Великий Любінь – бальнеологічний курорт зі сприятливими кліматичними умовами, основним природним ресурсом якого є сірководнева вода, що має унікальні лікувальні та оздоровчі властивості.

Однією із проблем розвитку оздоровчого туризму у Львівській області є те, що лише невелика кількість туристичних організацій пропонують оздоровчі тури територією регіону. Оскільки не кожен український турист може собі дозволити відвідування курортів України або за кордоном, а іноземні туристи мало ознайомлені із лікувально-оздоровчими ресурсами області.

Одним із першочергових заходів щодо активізації розвитку оздоровчого туризму у Львівській області, має бути реконструкція наявних санаторно-курортних закладів, більшість з яких на сьогоднішній день не відповідають міжнародним стандартам. Також потребує змін сама концепція формування оздоровчих турів територією регіону, які мають передбачати не лише стаціонарні лікувально-профілактичні заходи, а й екскурсійні та спортивні маршрути, розважальні програми.

Назарець А. Г.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. держ. упр., доцент Яцук Н. В.

МАРКЕТИНГОВА ТЕХНОЛОГІЯ ФАМ-ТРІП (FAM-TRIP) ЯК ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ СВІТОВОГО ДОСВІДУ В УКРАЇНУ

У сучасному глобалізованому світі провідні держави дали належну оцінку перевагам від розвитку туристичної галузі. Що ж до України то туристичну галузь, зокрема Асоціацією Гостинності, визнано драйвером розвитку економіки. Асоціації Гостинності поклавши в основу своєї діяльності місію зростання внутрішнього туризму в Україні: створює сприятливі умови для розвитку курортів і туризму; об'єднує та розвиває комерційні й некомерційні туристичні об'єкти України; сприяє розвитку туризму в регіонах та туристичних кластерів. Запроваджені Асоціацією маркетингові стратегії підвищують рівень сервісу галузі та сприяють її прибутковості.

Останні ініціативи пов'язані із виходом України на масштабний туристичний ринок Китаю. Для цього було проведено Воркшоп для туроператорів із КНР та українських туроператорів-членів асоціації та вось-

миденний фам-тріп Україною. Останньому формату хотілося б приділити особливу увагу, адже він став альтернативою так званим рекламникам, партнерськими семінарами, інтенсив-турам.

За визначенням он-лайн словника "Лексикон туриста" fam-trip (fam-tour), походить від англійського familiarization – ознайомлення) і розуміється як пільговий або безкоштовний тур, організований для турагентств і (або) співробітників авіакомпанії з метою їх ознайомлення з певними туристичними маршрутами та центрами. Такий пільговий режим створюють готелі та авіакомпанії з розрахунку на те, що ознайомлення сприятиме збільшенню продажів їх послуг, а тому існує навіть підписання угоди, за якою в разі ухилення від заявленої програми учасник фам-тріп компенсує суму до повної вартості туру.

Familiarization Tour – це партнерська взаємодія між реалізаторами туристичного продукту з компаніями та підприємствами, які надають послуги передбачені ним. Це презентація, що надає можливість представникам туристичних компаній отримати інформацію, так би мовити, з перших рук, через безпосереднє знайомство із діловими партнерами інших країн, регіонів тощо, які будуть забезпечувати певний рівень обслуговування клієнтів туристичних компаній. Familiarization Tour дає можливість пізнати і впевнитись у якості послуг туристичної пропозиції її можливих варіантах, адекватно оцінити. Такі маркетингові програми сприяють покращенню реалізації туристичної пропозиції.

Пізнання ділових партнерів встановлює довіру до їх послуг і відповідно сприяє покращенню взаємодії з постійними клієнтами. Такі тури також дають можливість розширити власні портфелі і запропонувати нові напрямки своїм поточним клієнтам і сфокусуватися на нових ринках.

Демонстрація туристичної пропозиції, її логістики та актуальності об'єктів для відвідування туристами країна, що пропонує себе повинна організовувати такі спонсорські поїздки для турагентів й туроператорів як Fam-trip з метою їх зацікавлення в продажі пакетів туру. Fam-trip двома сторонами обговорючи такі основні моменти поїздки як: докладний маршрут; право на участь; робота протягом туру; планування поїздки; дослідження варіантів послуг у пакеті туру особисто учасниками.

Отже, сучасний варіант рекламного туру формату Fam-trip – це отримання інформації з перших рук про визначні пам'ятки, готелі та інших пропозиції країни, регіону тощо. Це можливість підвищити знання про територію і знання про продукти, можливість розширення власного портфелю компанії і пропозиції клієнтам щодо нових напрямів та зрозуміти потенціал зв'язків туристичних пакетів, обговорити компоненти, що використовуються для розробки бізнес-плану та оцінки прибутковості бізнес-підприємства від реалізації туру.

Нікітіна М. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. пед. н., доцент К. В. Трофімук

ОБ'ЄКТИ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сільський зелений туризм – корисний як для відпочиваючих, так і для господарів – селян, сільських громад, регіонів і держави в цілому, сприяє розвитку багатьох пов'язаних з ним галузей економіки. На сьогодні, на основі аналізу наукової літератури та фактів, важливим є питання просування в Запорізькій області самої ідеї зеленого туризму в цілому.

Влітку 2012 р. в м. Токмак відкрита мальовнича садиба "Українське подвір'я XIX століття", з кузнею, водяним млином, ставком, вітряком, стилізованої церквою, музеєм речей XIX ст.. Це намагання зібрати всі ремесла, які були в Південно-Східному регіоні, створити колекцію рушників для весільних обрядів, відтворити народні традиції цілительства травами. Для гостей організовують майстер-класи з народної вишивки, різьби по дереву, лозоплетіння, ковальства. Також можна буде пожити в старовинному селі, поспати на печ, взяти участь у овечорницях.

Рибальський туризм як вид СЗТ в Запорізькій області організується як на Азовському морі (Бердянський і Приазовський райони), на Дніпрі, так і в спеціально зарибнених ставках по всій області. У с. Салтичія Чернігівського району для рибалок створено цілий комплекс "Великий став", де є автостоянка, будиночки для проживання, зручні місця для лову коропа, білого амура, товстолобика, сома.

Приазовський район унікальний тим, що тут можливо поєднати сільський туризм з відпочинком на морі, рибальством, лікуванням та екскурсіями. Наприклад, все це є в с. Новокостянтинівка в садибі "Морський бриз": цілющие гаряче джерело – одне з чудес Запорізького краю. Іноземці та городяни з задоволенням живуть у сільській садибі, де вранці можна подивитися, як доять корову, попити парного молока, потім відправитись на море, половити бичка, скупатися, в обід поїсти борщу та зірвати собі кавун на городі. У с. Чкалове Приазовського району відремонтовано будинок всесвітньо відомого мандрівника Федора Конюхова, туди заїжджають туристи з різних країн, навіть більше іноземців. Цього року вже буде працювати маршрут "Мала батьківщина Конюхова", це може бути один з популярних маршрутів в області. У Мелітопольському районі можна відпочити біля річки, в лісі: садиби "Алея троянд" у с. Мирне, "Сосновий бурштин" у с. Соснівка.

Перспективним є такий напрямок зеленого туризму в Запорізькій області як відпочинок на пасіках з оздоровленням, де застосовуються апітерапія і сон на вуликах. Запорізька область з давніх пір славилася медом і продуктами бджільництва, які корисні людині для лікування багатьох хвороб. Мелітополь у перекладі з грецької "медовий". Сергій Усенко, житель села Мала Токмачка, що в Запорізькій області, спільно з ученими Запорізького державного медичного університету провели наукові дослідження з оздоровлення на пасіці. Результат виявився приголомшливим: стабілізується тиск, відбувається лікування дихальних шляхів". У садибі Сергія Усенка "Медова хата" є пасіка на 270 вуликів, на ній встановлені дерев'яні будиночки для сну і лікування. Гості можуть жити і в традиційному будинку, розташованому поруч. Там посіяні лікувальні та медоносні трави, які є дуже ароматними. Дуже гарно і продумано розроблено веб-сайт цієї садиби, де зокрема є інформація, що господарі пройшли навчання в Київському національному університеті біоресурсів і природокористування України за програмою "Сільський зелений туризм".

Таким чином, сільський зелений туризм в Запорізькій області, сприяючи розвитку малого бізнесу в аграрних регіонах, дає можливість міським мешканцям активно відпочивати в приватних сільських господарствах, а сільським господарям поліпшити своє фінансове становище. За зеленим туризмом, або як його інколи називають – агротуризмом в Україні велике майбутнє.

Тєплов С. А.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. пед. н., доцент Трофімук К. В.

МІСЦЯ САКРАЛЬНОГО ТУРИЗМУ СВІТУ

Вивчення сакральної географії отримало величезну популярність у світі в останні роки, в Європі видано десятки путівників, які породили потужну хвилю "сакрального туризму". Подорожуючи по місцях сили та об'єктам шанування різних релігій, люди вірять, що отримують там силу, здоров'я і натхнення. І українські об'єкти в цьому сенсі також дуже цікаві як для іноземців, так і для наших співгромадян.

Без перебільшення можна сказати, що сакральні тури – одне з найдорожчих в світі туристичних задоволень. Наприклад, двотижневий тур по сакральних місцях Шотландії з відвідуванням священних островів Іона і Кайе коштує $ 4325.

Туристичні агенції пропонують подивитися, як божест венне та сакральне натхнення проявляє себе в світі: від далекого монастиря у в горах на скелі до дива сучасної архітектури у формі лотоса. Деякі з них є дуже старими і поступово руйнуються, решта продовжують зустрічати вірян і туристів, але кожен з них обов'язково стане джерелом натхнення для духовних роздумів і величезної кількості фотографій.

Ангкор-Ват, Сієм-Ріп, Камбоджа. На околиці міста Сієм-Ріп в північній Камбоджі, розташований величезний комплекс стародавніх храмів, настільки захоплюючий, що він став національним символом та об'єктом Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Це "місто-храм" заснували у XII столітті вшановуючи індуїстського бога Вішну, а в XIV ст. тут було на буддійське святилище.

Хармандір Сахіб, Амрітсар, Індія. Золотий Храм в індійському Амрітсарі є найвідомішою гурдварою, або "воротами до гуру" для сикхів в Індії. Будівництво храму почалося у 1588 році, а розпис зовнішнього покриття золотом і мармуром і оздоблення його фресками в ісламському стилі та дорогоцінним камінням відбулося на початку XIX ст.

Храм Неба в Пекіні, Китай. Храм має три яруси, загострюючись у небо. Цей комплекс у південно-східній частині Пекіна був побудований на початку XV ст. тим самим імператором Yongle династії Мін, який керував зведенням Забороненого міста.

Монастир Ta'er, Lusha'er, Тибет. Легенда свідчить, що Лама Цонкап, який у XIV столітті заснував Гелуг (Жовта віра) – різновид тибетського буддизму, народився під сандаловим деревом неподалік від теперішнього святого місця. Ta'er вважається одним з найбільш важливих монастирів Тибету.

Taktsang Palphug монастир, Долина Паро, Бутан. Відомий як гніздо Тигра, цей гімалайський буддійський комплекс примостився високо на горі, що височить над долиною Паро. Легенди свідчать, що у печері в тій горі медитував протягом 3-х місяців святий Гуру Падмасамбхава (він же Гуру Рінпоче), який у VIII ст. приніс буддизм в Бутан.

Ват Ронг Хун, Чіанг Рай, Таїланд. Де важливі буддійських реліквії можуть жити поруч із зображеннями Кіану Рівза з фільма "Матриця"? У незвичному храмі Ват Ронг Хун на півночі Таїланду.

Кіемідзу-дера, Кіото, Японія. Це буддиський храм, який побудуваний без використання цвяхів, знаходиться у списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. На цьому місці розташовувалися різні храми, але нинішній був побудований у 1633 році і названий Кіемідзу, що означає "чиста вода", на честь розташованого на території комплексу водоспаду.

Улун Дану Братан, Балі, Індонезія. Разом з Танах Лот цей храм в центрі Балі є одним з найбільш знакових духовних об'єктів острова. Збудований в 1633 році на західному березі озера Братан, на честь якого він і отримав свою назву, балійскій індуїстський храм вшановує бога Шиву, а місцеві озера та річки оберігає богиня Деві Батарі.

Таким чином, сакральний туризм у світі – є різновидом, де турист під час відвідування певних місць створює, відновлює або підкреслює зв'язок з уявним потойбічним, з історичним минулим країни чи національної приналежності.

Тувайкін В. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. пед. н., доцент Коллєгаєв М. Ю.

СУЧАСНИЙ СТАН РОБОТИ КАФЕ І РЕСТОРАНІВ МІСТА ЗАПОРІЖЖЯ В 2017 РОЦІ

У тривалій економічній кризі в Україні, тільки мала частина кафе і ресторанів намагається працювати по-новому. Практично всі підприємства відчувають гострий кадровий "голод". Тому є підприємства, які швидко з орієнтувалися і почали працювати більш ефективно. За рахунок чого? Огляду на ту обставину, що у витратах обігу, заробітна плата працівників становить 50–60%, при незначному завантаженні торгових залів, почали поєднувати професії: бармен-офіціант, посудомийниця-прибиральниця, експедитор-вантажник та др. Окремі підприємства перевели працівників на стрічковий графік роботи, зробивши акцент на роботу в вечірні та святкові дні.

У ресторанах з'явилось багато ефективної техніки, що значно підвищує продуктивність праці на кухні: слайсери, кухонні комбаїни, пароконвектомати, хоспер та ін.

Є підприємства, які до мінімуму скоротили меню, зробивши більш зручну розшифровку кожного блюда за інгридієнтами, чим значно прискорюють прийом замовлень офіціантами.

У лідерах підприємства міста ресторани “Запорізька Січ”, “Наірі”, кафе “Олива”, які незважаючи на складні умови, показують приклад ефективної роботи.

І якщо якість їжі, в переважній більшості, гарне і виходять за межі “поїв, як вдома”, то якість обслуговування, на жаль, залишається ахіллесовою п’ятою міста.

Майже в усіх ресторанах, не ведеться ніякої роботи щодо поліпшення сервісного обслуговування.

Не виповнюється усіма кафе і ресторанами ГОСТ 30524-97 “Вимога до обслуговуючого персоналу” за яким усі працівники, крім гардеробника і швейцара, один раз в п’ять років повинні пройти курси підвищення кваліфікації.

Як і раніше, в переважній більшості ресторанів, вино подається відкритим, чи не ставиться відвідувачам індивідуально тарілки для хліба; з порушенням правил, замінюється зіпсоване блюдо. Є чимало адміністративних важелів, здатних “підсолодити” ненав’язливий сервіс, але це рідке явище, наприклад, зробити підставки під сумки; організувати, особливо взимку, пересувні вішалки; проводити тематичні вечірки і т. д.

З огляду на повну відсутність контролю з боку влади, окремі підприємства порушують закон “Про захист” прав споживачів. Так в китайському ресторані, по вул. Сталеварів, на питання метрдотелю – “які м’ясні, чи рибні інгредієнти і скільки їх входять в салат вагою 400г, а ціною від 157 грн” – відповіли, що це її не стосується і вона не знає, а на пропозицію показати калькуляційну картку, відповіла відмовою.

Як і раніше, ряд підприємств, що мають кухню трохи більше домашньої, 10-15 м. кв., обслуговують банкети на 100 і більше осіб, накриваючи стіл не за 30 хвилин, як годиться, відповідно до санітарних норм, а за 3-4 години до початку банкету. Це грубе порушення може привести, а часто і призводить (прикладів багато з ЗМІ) до отруєння відвідувачів.

Всі знають, що в “Макдональдсі” найвищі стандарти обслуговування. Але нещодавно і тут мене здивували. За млинці і каву я отримав чек на 53 грн. А подали їх мені в торговому залі, не в фарфоровому посуді, як годиться, а в пластмасовому, в якій подають їжу на винос, взявши з мене додатково І за пластмасовий посуд. На моє обурення, відповіли, що це ресторан-магазин. Формат такої.

Всі перераховані вище факти, говорять про те, що міській та районній владі, потрібно приділяти більше уваги підприємствам громадського харчування.

Ханенко А. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. пед. н., доцент Трофімук К. В.

ОСОБЛИВОСТІ АНІМАЦІЇ В ГОТЕЛЯХ ТУРЕЧЧИНИ

На сьогоднішній день анімація є важливою ланкою у функціонуванні
готелю. Саме вона доповнює відпочинок гостей, насичуючи його не тільки
пляжем, але і різноманітними заходами, що відбуваються протягом усього дня. У свою чергу спеціальні співробітники готелю – аніматор- відповідають за те, щоб гості мали чим себе зайняти та мали хороший настрій.

Анімація у респектабельних готелях, як правило, виключає гучні
дискотеки та конкурси на грані фолу. Уся програма виважена та чітка. Матеріально-технічна база готелів дозволяє працювати аніматорам на високому рівні. Анімаційна програма поділена на ранкову, денну та вечірню. Під час ранкової та денної частини проводяться спортивна та фітнес анімація, дитяча та іноді підліткова. Увечері проходять міні-диско для дітей і шоу за участі аніматорів, або приїжджих колективів. На спеціальних інформаційних дошках повинен бути розклад усіх заходів, робиться анонс за декілька хвилин до заходу у гучномовець.

Спортивна та фітнес анімація, у більшості випадків, виключає участь дітей. Це пов’язано з небезпекою травматизму, тому елементи спорту та фітнесу включені до дитячої та підліткової анімації. Під час вечірніх шоу команда аніматорів спочатку зустрічає, а потім проводжає гостей з місця проведення вечірнього заходу, робиться анонс програми на наступний день. Під час виступу приїжджих колективів аніматори перед шоу повинні представити їх та до кінця знаходитись серед гостей та проводити “guest relation” (спілкування з гостями).

Ключова особа у анімаційній діяльності – аніматор. Специфікою цієї
професії у готелі є те, що з ним гості спілкуються найчастіше ніж, з іншими
працівниками готелю протягом своєї відпустки. Тому саме від аніматора
залежить враження туристів від готелю. Йому дуже важливо встановлювати
контакт з гостями та спілкуватись з ними не лише під час заходу, але і міжними, це і є “guest relation”. Також аніматор повинен чітко знати, виконувати та дотримуватись своєї програми, володіти інформацією щодо готелю загалом, щоб інформувати гостей у разі виникнення питань не тільки пов’язаних з його] роботою, але і роботою інших структур готелю.

Людина, відпочиваючи, прагне пізнати щось нове. Вона схильна помилятися, оцінюючи ті чи інші заняття на відпочинку і своє відношення до них, адже турист судить про це суб’єктивно. Тому організатори анімаційних програм намагаються не переоцінювати мотивації відпочиваючого щодо того чи іншого заняття, знаючи, що експертом своїх відчуттів може виступати сама людина.

Під цілями анімації розуміють уявлення туриста про сукупність результату, що може отримати людина від заходів, та які усвідомлюються ним як переважні, бажані. Наприклад, чоловік на відпочинку, який соромиться своєї повноти, може взяти участь у конкурсі товстунів у запливі, конкурсантів, в повзанні на лавицях і т. д., що дасть туристу змогу отримати масу позитивних емоцій. Або ж ділова людина на роботі може стати клоуном на відпочинку

Роль аніматора у готельному господарстві зростає з кожним сезоном.

Зараз чи не кожен готель має анімаційну команду. Готелі дуже прискіпливо ставляться до їх підбору тому, що вони стають обличчям готелів і повинні відповідати усім їх стандартам та нормам.

Чепілко Д.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. держ. упр., доцент Захарова С. Г.

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГОТЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Кожна компанія повинна знайти свій унікальний спосіб балансування між стандартами та інноваціями, між рівновагою і суперечністю, що сприяють розвитку. При організації управління слід постійно пам'ятати про те, що ресурси компанії обмежені. Тому, розвиваючи підрозділи, що працюють зі споживачами, не можна забувати про інвестиції в основний виробничий процес. Майбутнє маркетингу полягає в тому, щоб володіти великою базою даних про споживачів, що дозволить правильно формулювати індивідуальні пропозиції. Співробітники фірм часто ділять клієнтів на тих, хто їм подобається, кого вони лише терплять і хто викликає у них відразу. Більш розумною буде прагматична класифікація. Першу, найбільш привабливу групу складають прибуткові клієнти, їм приділяють максимальну увагу. Друга група складається з перспективних клієнтів, увага до яких і робота з якими повинні носити довгостроковий характер. Третя група – це примхливі клієнти, з ними слід бути попереджувальними. Існує і четверта група – так звані ненадійні клієнти. Робота з ними або не приносить прибутку, або цей прибуток незначна і не компенсує шкоди, обумовленого їх присутністю. Запроваджуючи новий продукт або послугу, слід враховувати ставлення клієнтів до інновацій.

Залучення співробітників до участі в інноваційних процесах. Політика компанії з управління персоналом повинна бути підпорядкована розвитку у співробітників здатності по-новому поглянути на традиційне і загальноприйняте, помічати відхилення від звичної норми, йти на осмислений ризик заради завоювання нових позицій і цілей в обраній сфері діяльності, виділяти з маси випадкових та хаотичних явищ корисні та перспективні. Будь-яка інновація потребує докладання значних зусиль, матеріальних та інтелектуальних ресурсів. Прагнення реалізувати інновацію в непідготовленою середовищі може призвести до збитків. Для розвитку компанії повинні бути мобілізовані всі творчі можливості колективу. Це можна зробити тільки в тому випадку, якщо використовувати знання, інтелект та досвід усіх співробітників.

Реалії сьогодення потребують від керівників підприємств і організацій, від кожної людини усвідомлення важливості реформування суспільства на інноваційній основі. Подолання інноваційної стагнації потребує розробки нових підходів і принципів формування стратегічної політики. Керівники підприємств повинні розуміти, що інноваційний розвиток підприємства робить його більш конкурентоспроможним по відношенні до інших. Ресурси екстенсивного зростання вичерпано, і в даних умовах забезпечити процвітання підприємства може лише впровадження новітніх технологій та нововведень. Однією з важливих складових, одночасно спрямовуючим вектором і джерелом розвитку є інноваційний потенціал. Це поняття увійшло в економічну науку як складна багаторівнева категорія, що потребує застосування комплексного та системного підходу до її вивчення. Це порівняно нова категорія, яка має важливе як теоретичне, так і практичне значення, потребує розробки нових принципів її дослідження та аналізу. Підміна поняття "інноваційний потенціал" його складовими частинами (науковим, інтелектуальним, науково-технічним, творчим) веде до неповного його розуміння, а значить обмежує можливість його формування, використання й розвитку на благо всьому суспільству. Доведено, що до розгляду сутності інноваційного потенціалу потрібно підходити як економічної категорії, яка є ієрархічно організованою системою понять, що знаходиться в різній мірі наближення до сутності потенціалу. Виявлена структура інноваційного потенціалу, сформована його класифікація, яка дозволила ідентифікувати цю категорію та розглянути її з різних боків застосування.

Інноваційний потенціал характеризує можливості використання виробничою системою власних, позикових та куплених інноваційних ресурсів, а також організаційних форм взаємодії учасників інноваційної діяльності. Використання інноваційного потенціалу як об'єкту управління дозволяє формувати плани, організаційні форми і проекти застосування різних інноваційних ресурсів з включенням їх в програми розвитку, підтримувати оптимальний баланс системи інноваційних ресурсів, збільшувати можливості використовування фінансових ресурсів в інновації і знизити ризик в процесі використання інновацій.

Методологія і методичні основи управління інноваційним потенціалом ґрунтуються на використанні системних, проектних і портфельних підходів і вимагають подальших методичних розробок.

Швець С. О.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – д. держ. упр., доцент Боклаг В. А

СУЧАСНИЙ КРУЇЗНИЙ ЛАЙНЕР ЯК СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ ЗАСІБ РОЗМІЩЕННЯ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

Морські і річкові круїзи – це елітний вид відпочинку на морі, що елегантно поєднує екзотичні подорожі з максимальним комфортом. У круїзі Ви перетворитеся на громадянина світу, якому відкриті безліч країн і міст.

Поняття "круїз" тлумачиться у словнику С.І. Ожегова як подорож по воді (туристична, розважальна) [6]. Слово круїз (від англ. слова cruise) – перекладується як крейсирування [7].

Круїзне судно – це судно, що рухається за певним маршрутом згідно з попередньо визначеною програмою туристичного обслуговування в портах за маршрутом руху.[1] У ньому надають послуги з тимчасового розміщення у каютах, а також послуги харчування і розваги під час круїзу.

У туристській практиці активно реалізується програма круїзних перевезень морськими і річковими маршрутами,[3] з висадкою туристів у портах, здійсненням екскурсій тощо.

Круїзне судно створює туристам підвищений комфорт, розваги на борту та ін.[4] Сучасний круїзний лайнер є невеликим курортним містечком зі своїми ресторанами, барами, казино, дискотеками, готелями, плавальними басейнами, салонами краси тощо.[5]

Таким чином, морський пасажирський транспорт, крім суто транспортного забезпечення населення, виконує і соціально-економічну функцію – задоволення попиту населення у відпочинку. Якщо поїзд, літак або автобус можуть служити лише засобом доставки пасажира до місця відпочинку, то круїзні судна самі по собі і є місцем відпочинку, і засобом комфортної морської подорожі.

Основними критеріями якості при організації морського круїзу є: комфортність проживання (розміщення і харчування), комфортність відпочинку (ресторани, кафе, казино, кінозали, басейни, спеціальні зони оздоровлення та відпочинку) та комфортні умови сполучати відпочинок та бізнес (інфраструктура і обладнання для проведення зустрічей, презентацій, семінарів, конференцій та ін.). І основним критерієм організації морського перевезення є комфортні умови проживання та перебування на борту судна або лайнера.

Особливостями круїзного відпочинку є:

– Один морський круїз може запросто охопити кілька країн за одну подорож, в багатьох круїзних турах передбачені одноденні екскурсії по містах, до яких причалює круїзний лайнер.

– Круїзний лайнер – це місто-острів в мініатюрі, де є всі види розваг. Однак лайнер повністю позбавить вас від таких типових міських неприємностей, як пробки, загазованість, громадський транспорт і багатолюдність вулиць. На лайнері ви сповна насолодитеся тишею, чудовими морськими видами, а при бажанні розважитеся на дискотеці, в клубі, ігрових залах, барі чи ресторані, поплаваєте в басейні, розслабитеся в СПА-салоні, займетеся спортом у спортзалі і закріпіть свій загар в солярії. І все це в межах однієї компактної території.

– Морські круїзи є на будь-який смак і гаманець. Ринок круїзних турів пропонує найширший вибір, починаючи від самих бюджетних цінових категорій, закінчуючи дорогим респектабельним відпочинком, причому на одному і тому ж лайнері є і бюджетні каюти, і каюти середнього класу, і каюти-суперлюкс. Крім того, в порівнянні з аналогічним наземним подорожжю морський круїз обійдеться дешевше, оскільки не потрібно платити за переліт, який інколи коштує вдвічі дорожче самої путівки. Для дітей у багатьох морських круїзах роблять знижки або надають безкоштовні місця.

– Рівень комфорту. При рівній кількості зірок комфортність кают в круїзних лайнерів вище, ніж у готелів. Сервіс також на висоті.

Якщо порівнювати круїз з готелем, то нам потрібно проаналізувати деякі данні. При покупці круїзу Ми оплачуємо практично все, а в разі наземного відпочинку – фактично тільки розміщення. Будь який круїзний лайнер пропонує кілька варіантів розміщення: від економ кают до шикарних апартаментів. Ціна залежить не тільки від класу корабля і розміру каюти, але і від наявності в ній вікна або балкона, і зазвичай чим вище палуба, тим дорожче. Стандартні каюти по площі найчастіше менше номерів в готелі аналогічної “зірковості”, але при цьому, обстановка, умови і обслуговування на борту набагато кращі [1].

Харчування завжди включено у вартість круїзу (часто воно організовано цілодобово). Практично на всіх лайнерах працюють кілька ресторанів з різними національними кухнями. Іноді кухня змінюється в залежності від портів заходу.

Крім того, пасажир може замовити їжу в каюту в будь-який час дня і ночі.

В Європі навіть скромний обід або вечеря в кафе обійдеться не менше, ніж в 20 EU з людин

В кінці круїзу від пасажирів очікують чайових – близько 10$ з людини в добу. На перший погляд, це багато. Але проаналізувавши, скільки чайових Ви залишите покоївкам і офіціантам під час обідів і вечерь в курортному готелі?

Розваги на лайнерах дуже різноманітні: від міні-гольфу до уроків танго. Після обіду активні розваги змінюють концерти, шоу і кіносеанси. До Ваших послуг – дискотеки, казино, мюзикли, музичні салони – нудьгувати не доводиться, і при цьому всі масові розваги вже включені у вартість. А скільки буде коштувати похід в якийсь нічний клуб “середньої руки” в Європі?

Відпочиваючи в готелі, Ви напевно вирішите урізноманітнити свою відпустку і відкрити для себе нові знакові місця, відвідати визначні пам’ятки культури, познайомитися з творами мистецтва та архітектури. Тому додамо ще й транспортні витрати до наземного відпочинку.

Перейдемо до цифр наведених у таблиці 1, і порівняємо між собою 12-ти денний круїз по Середземному морю з відпочинком в готелі 4 *, наприклад, в Лігурії, Італія.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз відпочинку на круїзному лайнері та в готелі

Статті витрат	Відпочинок в круїзі в 2-х місній каюті з видом на океан	Відпочинок в готелі в 2-х місному номері зі сніданком
Базова ціна	1 339євро (з 1 особи.) х 2 = 2 678 євро	130 євро в сутки (за номер) х 12 = 1560 євро
Додаткові збори	130 євро х 2 = 260 євро	0
Харчування: обід та вечеря	Входять у вартість (+ 5 прийомів їжі і нічний буфет)	от 80 евро за добу х 12 = 960 євро
Чайові	66 євро (33 євро с чел.)	от 96 євро (10 % від ціни на обід та вечерю)
Розваги	Входять у вартість	от 20 євро за добу х 12 = 240 євро
Транспортні витрати	Входять у вартість	от 10 євро за добу х 12 = 120 євро
Ітого за 12 днів	3 004 євро	2 976 євро

Отже, витрати на відпочинок в круїзі і готелі практично однакові. Всі цифри в графі “круїз” жорстко фіксовані, а в графі готель наведені по мінімуму. І список на користь круїзу можна продовжити, згадавши про платні лежаках на вітчизняних та європейських пляжах і т. п.

При сучасному розвитку транспортної мережі ділові поїздкі ефективніше та швидше здійснювати повітрянім, залізнічнім або автомобільнім транспортом. Морські судна частіше використовують для здійснення туристичних потреб. Круїзні лайнери перетворилися на “плавучий готель” [1].

Список використаних джерел

1. Басевич В. В. Организация морских пассажирских перевозок: Учебн. пособ. для вузов морск. трансп. /В. В. Басевич. – М.: Транспорт, 1972. – С. 208.
2. Закон Про прикордонний контроль від 05.11.2009 р.// Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 1710-VI. – Ст.46.
3. Зорин, И. В. Туризм как вид деятельности: учебник (Текст) / И. В. Зорин,. Т. П. Каверина, В. А. Квартальнов. – М.: Финансы и статистика, 2005. –288 с.
4. Кодекс торгівельного мореплавства України від 23 травня 1995 р.// Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 52. – Ст.349.
5. Наумова Р. Л. Разграничение договора морского круиза и договора морской перевозки туриста / Руслана Леонидовна Наумова// Молодой ученый. – 2012. – № 4. – С. 295–298.
6. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка:80000 слов и фразеологических выражений / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. – М.: Рос. акад. наук, Ин-т рус. языка им. В. В. Виноградова, 2002. – 944 с.
7. Словник іншомовних слів: 23000 слів та термінологічних словосполучень / Уклад. Л. О. Пустовіт та ін. – К.: Довіра, 2000.
8. Смолій В. А. Енциклопедичний словник- довідник з туризму / В. А. Смолій,. В. К. Федорченко, В.І. Цибух. – К.: Видавничий Дім “Слово”, 2006. – 372 с. 31.

Шматко Ю.
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя
Науковий керівник – к. держ. упр., доцент Захарова С. Г.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ ШЛЯХОМ СТАНДАРТИЗАЦІЇ

Одним з важелей державного управління якістю готельних послуг в Україні є стандартизація. Стандартизація – це діяльність, що полягає у встановленні єдиних норм і вимог, які застосовуються до однотипних товарів і послуг.

Готельна індустрія є складовою туристичної галузі. Об’єктами стандартизації у сфері туризму є туристичні послуги і процеси туристичного та готельного обслуговування.

Метою стандартизації в Україні є:

– забезпечення раціонального використання природних ресурсів;
– установлення відповідності об’єктів стандартизації їх функціональному призначенню;
– інформування споживачів про якість продукції, процесів та послуг;
– підтримка розвитку і міжнародної конкурентоспроможності продукції та торгівлі товарами і послугами.

У статті 18 чинного Закону України “Про туризм” визначено, що задачами державної системи стандартизації у сфері туристичної та готельної діяльності є наступні:

– захист інтересів споживачів і держави з питань безпеки туризму, життя і здоров’я громадян, охорони майна та навколишнього середовища;
– класифікація туристичних ресурсів України, забезпечення їх охорони, встановлення гранично припустимих навантажень на об’єкти культурної спадщини та довкілля;
– підвищення якості товарів, робіт, послуг у туризмі та готельній індустрії відповідно до потреб споживачів;
– забезпечення безпеки об’єктів туристичних відвідувань з урахуванням ризику виникнення природних і техногенних катастроф та інших надзвичайних ситуацій;
– взаємозамінність та сумісність товарів, робіт, послуг, їх уніфікація;
– створення нормативної бази функціонування систем стандартизації і сертифікації товарів, робіт, послуг.

Відповідно до українського законодавства розрізняють міжнародну, регіональну і національну стандартизацію:

– міжнародна стандартизація – проводиться на міжнародному рівні, у ній можуть брати участь відповідні органи стандартизації всіх країн;
– регіональна стандартизація – проводиться на відповідному регіональному рівні, у ній можуть брати участь відповідні органи країн певного географічного або економічного простору;
– національна стандартизація – проводиться на рівні однієї країни при участі національного органа зі стандартизації.

Згідно зі статтею 6 Закону України “Про стандартизацію” суб’єктами стандартизації в Україні є:

1) центральний орган виконавчої влади з питань стандартизації;
2) рада стандартизації та технічного регулювання;
3) технічні комітети стандартизації;
4) інші суб’єкти, що займаються стандартизацією.

Розглянемо суб’єктів стандартизації докладніше.

По-перше, центральним органом виконавчої влади у сфері стандартизації на даний момент є Державна служба технічного регулювання України.

По-друге, Рада стандартизації та технічного регулювання (далі – Рада стандартизації), яка є колегіальним консультативно-дорадчим органом при Кабінеті Міністрів України.

Основні цілі діяльності Ради стандартизації:

– налагодження взаємодії між виробниками, споживачами продукції (послуг) і органами державної влади,
– узгодження інтересів у сфері стандартизації,
– сприяння розвитку стандартизації.

По-третє, технічні комітети (ТК) стандартизації, які створюються центральним органом виконавчої влади у сфері стандартизації. Технічні комітети стандартизації формуються з урахуванням принципу представництва всіх зацікавлених сторін.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА БЮДЖЕТНО-ПРАВОВОЇ ТА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Адаєва А. Д.
РИЗИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ 3

Алдашева А.
ҰЙЫМНЫҢ БАҒА САЯСАТЫ 3

Ахметова А.
ЕЛІМІЗДЕГІ МОНЕТАРЛЫҚ САЯСАТТЫҢ МӘНІ 4

Бейсембаева К. Қ.
ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП ПЕН АУДИТТІҢ РОЛІ 5

Боровик Р. О.
ТЕХНОЛОГІЯ АУДИТУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА 6

Даримбай Б.
ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУ, ОНЫҢ МАҢЫЗЫ МЕН РОЛІ 6

Дегтярьова С. В.
ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ В УКРАЇНІ 7

Дубовик М. С.
ОСНОВНІ ЕТАПИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА 8

Әбсағит Ж. Н.
ЭКОНОМИКАНЫҢ НАҚТЫ СЕКТОРЫН ДАМЫТУДАҒЫ ЕКІНШІ ДЕҢГЕЙЛІ БАНКТЕРДІҢ РӨЛІ 8

Есимова С. С.
НАЛОГОВЫЕ ПОСТУПЛЕНИЯ КАК ОСНОВА БЮДЖЕТНО-НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ СТРАНЫ 9

Ігнатуша Г. О.
ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ 10

Калмикова О. С.
ВПРОВАДЖЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ 10

Касян К. О.
ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛОЖЕНЬ (СТАНДАРТІВ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
В АНАЛІЗІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 11

Князєва О. О.
АУДИТ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА 11

Корж Л. О.
ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ АВТОМАТИЗОВАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ 12

Кутняк О. І.
РОЛЬ НЕЗАЛЕЖНОЇ ПЕРЕВІРКИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ 13

Литвин І. І.
АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ФІНАНСОВИМИ ОРГАНАМИ 13

Мнуар Е. Р.
РАЗРАБОТКА МЕРОПРИЯТИЙ, ОБЕСПЕЧИВАЮЩИХ ОПТИМИЗАЦИЮ
ИСТОЧНИКОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ ТЕКУЩИХ АКТИВОВ ПРЕДПРИЯТИЯ 14

Огаркова О. О.
ФОРМУВАННЯ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ ОСНОВИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ 14

Садакбаева Г. Б.
БАҒА ТАҒАЙЫНДАУ ҮДЕРІСІНЕ БӘСЕКЕНІҢ ЫҚПАЛЫ 15

Сапар Н. Н.
МІНДЕТТІ ӘЛЕУМЕТТІК МЕДИЦИНАЛЫҚ САҚТАНДЫРУ 16

Ситенький Р. Ю.
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ 16

Сокол Д. В.
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНКИ АУДИТОРСЬКОГО РИЗИКУ 17

Соловйова І. Г.
КАЛЬКУЛЯЦІЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ (ПОШУК АЛЬТЕРНАТИВ) 18

Тимошенко О. Ю.
МЕХАНІЗМ РОЗРОБКИ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ НОВИХ БАНКІВСЬКИХ ПРОДУКТІВ 18

Харченко Е. А.
ЗМІСТ ТА ПОСЛІДОВНІСТЬ ПРОЦЕДУР РАННЬОГО ВИЯВЛЕННЯ
ТА ПОДОЛАННЯ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА ПІДПРИЄМСТВІ 19

Цис М. О.
МІСЦЕ ОПЕРАТИВНОГО ОБЛІКУ В ІНТЕГРОВАНІЙ СИСТЕМІ ОБЛІКУ РОБОТИ АВТОТРАНСПОРТУ 20

Шакенов Б.
КӘСІПОРЫННЫҢ ТАБЫСТЫЛЫҒЫН АРТТЫРУ 21

Шахметова А. Е.
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ РЫНКА ПЛАСТИКОВЫХ КАРТ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН
КАК ОДНОГО ИЗ ОСНОВНЫХ ИНСТРУМЕНТОВ БЕЗНАЛИЧНЫХ РАСЧЕТОВ 21

СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Аль-Атті А.
ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ КРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ 23

Анісімова А. О.
ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ У СВІТОВИЙ РИНОК ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ 24

Баранник М. М.
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА .. 24

Басан Д. Р.
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА
В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ 25

Басан Р. Ф.
ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ 26

Басан Я. В.
УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ
ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ 26

Бєлая А. О.
ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇН СВІТУ 27

Бобров Є. Д.
ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ТА ЇЇ РОЛЬ У РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ 28

Голомб В. В.
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ 28

Гуменюк С. А.
ВЕКТОРИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ У СФЕРІ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ 29

Іванова К. Ю.
ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ ЯК ФАКТОР СТАБІЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ 29

Карпуніна А. С.
ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ
В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ 30

Катасонова А. О.
ОСНОВНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА МІЖНАРОДНУ МІГРАЦІЮ 31

Козарь В. В.
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ
НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ 31

Коляда І. О.
ПРОБЛЕМИ ТРУДОВЛАШТУВАННЯ НА БІРЖІ ПРАЦІ 32

Кулішов С.
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ 33

Ліпаєв Д.
СВІТОВИЙ РИНОК ПОСЛУГ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 33

Луценко І. І.
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ
У ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА 34

Маковій С. В.
СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ 35

Маляренко П. А.
МІЖНАРОДНІ СТРАТЕГІЧНІ АЛЬЯНСИ ЯК ФОРМА КОРПОРАТИВНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ БІЗНЕСУ 35

Михайловська Я. В.
ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ РЕСУРСІВ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ 36

Міронова К. С.
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 37

Мішок М. М.
ПОСЕРЕДНИКИ В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ 37

Нетребенко А. В.
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 38

Новиков М. І.
ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ 39

Пархоменко І. В.
ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У ГЛОБАЛЬНУ ТОРГОВЕЛЬНУ СИСТЕМУ 39

Плис Л. С.
СПОСОБИ БОРОТЬБИ ДЕРЖАВИ З БЕЗРОБІТТЯМ 40

Рузанова Д. В.
СТРАТЕГІЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ВИРОБНИКІВ
НА ЗАРУБІЖНИХ РИНКАХ 41

Савченко Л. С.
ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ 41

Сизько С. Р.
СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТА СЕРТИФІКАЦІЯ ПРОДУКЦІЇ
В СИСТЕМІ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ 42

Славова Ю. С.
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ 42

Спатаев Э.
ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОДДЕРЖКА МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В КИТАЕ 43

Терзієва О. І.
ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ І США ТА МЕХАНІЗМИ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ 44

Ткаченко В. В.
АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ
СФЕРИ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ 44

Чахмахчян Е. Ю.
СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОМ В МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЯХ 45

Чернявський В. В.
ПРИНЦИПИ ОЦІНЮВАННЯ ЛІКВІДНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ 45

Шарипова Д. К.
МИРОВАЯ ПРАКТИКА СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПАРАМЕТРОВ
ПОСТРОЕНИЯ СОВРЕМЕННОЙ МОДЕЛИ ПЕНСИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ 46

Шикалова К. І.
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ 47

Щербакова Д. К.
ВЕЛИКІ ПРОБЛЕМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ 47

Щербина О. С.
УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 48

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ ПІДПРИЄМНИЦТВА,
ТОРГІВЛІ ТА БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Балан А. І.
ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМУ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ
НА МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ 49

Єрмоленко Г. О.
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ 49

Насонова А. О.
УПРАВЛІННЯ ОБСЯГОМ ВИРОБНИЦТВА ПРИ МАКСИМІЗАЦІЇ ПРИБУТКУ
ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНИМИ МЕТОДАМИ 50

Сокуров Ж. Р.
МОДУЛЬ ИС ЭСФ – “ВИРТУАЛЬНЫЙ СКЛАД” 51

Чернолуцька І. К.
МОДЕЛЬ ОПТИМАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ 52

Айкенова С.
АНАЛИЗ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН 53

Алавідзе Д. Г.
ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА 53

Алиева А. Н.
ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ МАШИНОСТРОИТЕЛЬНОГО КЛАСТЕРА В КАЗАХСТАНЕ 54

Андрієнко Л. В.
АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ МОДЕЛЮВАННЯ САМООРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ 55

Ахатова А. Ж.
ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЭКОЛОГООРИЕНТИРОВАННОЙ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ
В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН 56

Ахметова А.
ЕКІНШІ ДЕҢГЕЙЛІ БАНКТЕРДІҢ ДЕПОЗИТТІК САЯСАТЫ 56

Ахметова К. С.
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ИПОТЕКАЛЫҚ НЕСИЕЛЕУДІҢ САПАСЫН АРТТЫРУ 57

Баранік К. І.
ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: ТИПИ ТА ШЛЯХИ ВІДНОВЛЕННЯ 58

Бейсембаева К. Қ.
ҚАЗАҚСТАНДА ДЕПОЗИТТЕРДІ САҚТАНДЫРУ ЖҮЙЕСІН ДАМЫТУ 58

Гордієвська А. О.
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ І РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ КОНКУРЕНЦІЇ 59

Даримбай Б.
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ КӘСІПКЕРЛІК 60

Әбсағит Ж. Н.
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБИКАСЫНЫҢ НЕСИЕЛІК ЖҮЙЕСІ: ПАЙДА БОЛУЫ ЖӘНЕ ДАМУЫ 61

Есимова С. С.
БЮДЖЕТНАЯ СИСТЕМА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН: СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ 62

Євтушенко Р. В.
АДАПТИВНІ МОДЕЛІ ПРОГНОЗУВАННЯ 62

Исатаева З. А.
О ВОПРОСАХ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН 63

Кабжанова А. М.
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ РЫНКА
ЦЕННЫХ БУМАГ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН 64

Каренов О.
ДЕДОЛЛАРИЗАЦИИ В КАЗАХСТАНЕ 64

Кузнецов В. І.
МЕТОДИ ТА МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ПОТУЖНОСТЯМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ 65

Құдайбергенова Д. Ж.
ШАҒЫН КӘСІПКЕРЛІКТІ ДАМЫТУДЫҢ БАСЫМ БАҒЫТТАРЫ МЕН ДАМУ КӨРСЕТКІШТЕРІ 66

Лаврухіна Ю. О.
МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА 66

Лещетна М. В.
СПЕЦИФІКА І ПРИЧИНИ ІНФЛЯЦІЇ В УКРАЇНІ 67

Максименко М. О.
КАЛЬКУЛЮВАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ 68

Маркова А. О.
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ 69

Машрапова А. Е.
РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ БЮДЖЕТНОЙ КЛАССИФИКАЦИИ В КАЗАХСТАНЕ 69

Назаров Д. М.
ОЦІНКА ЗНАЧУЩОСТІ СПОЖИВЧИХ ВИТРАТ НА ОДНЕ ДОМОГОСПОДАРСТВО
МЕТОДОМ НАЙМЕНШИХ КВАДРАТІВ 70

Онуфрієнко Р. С.
ДОСЛІДЖЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК СТРАТЕГІЧНЕ ЗАВДАННЯ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ 71

Паньків В. В.
АЛГОРИТМ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА 72

Полещук М. В.
ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 72

Руссу К. Ф.
ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ 73

Сабитова А. О.
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР НАРЫҒЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ 74

Сапар Н. Н.
ИСТОРИЯ СТАНОВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В КАЗАХСТАНЕ 74

Сідь О. П.
БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ
ТА ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА 75

Столбовская Я. Л.
РАЗВИТИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БАНКОВ ВТОРОГО УРОВНЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
НА РЫНКЕ ЦЕННЫХ БУМАГ 76

Тосканбаев А.
РАЗВИТИЕ МОЛОДЕЖНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В КАЗАХСТАНЕ 76

Узалина Н. З.
ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОЕ ПАРТНЕРСТВО В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН:
ОЦЕНКА СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ И ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ 77

Устянська Л. П.
УДОСКОНАЛЕННЯ КОДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ ВИДАТКІВ 78

Федорець І. І.
РОЗРОБКА НОВИХ ТОВАРІВ ЯК СКЛАДОВА ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ 79

Шевченко Т. М.
ФІНАНСУВАННЯ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ 79

Surmanidze M.
CURRENT ISSUES OF THE ECONOMY IN MODERN ECONOMICAL CONDITIONS 81

РОЗВИТОК МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Адєєв С. С.
ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА
ЗА РАХУНОК ОПТИМАЛЬНОГО ВИБОРУ МОДЕЛІ ЦІННОСТІ БРЕНДА 85

Артюшенко М. В.
ЗАСОБИ МАРКЕТИНГУ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ 86

Бордюг Є. С.
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТИЗЕРНОЇ РЕКЛАМИ 86

Василенко В. О.
ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ВНЗ 87

Власюк А. В.
ІНТЕРНЕТ- МАРКЕТИНГ ЯК ГОЛОВНА КОМУНІКАЦІЯ XXI СТОЛІТТЯ 88

Крижановська Ю. С.
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТАРГЕТИНГУ ПРИ ПРОВЕДЕННІ РЕКЛАМНОЇ КАМПАНІЇ 89

Мазена К. С.
ОЦІНЮВАННЯ, ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА 89

Максимова Д. Д.
РАЗВИТИЕ СФЕРЫ ОБСЛУЖИВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН 90

Панагушин С. В.
ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ
В ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ РЕКЛАМНИХ ПІДПРИЄМСТВ 91

Свердлов В. І.
ОСОБЛИВОСТІ РЕКЛАМНОГО ВПЛИВУ НА СПОЖИВАЧА 91

Скиба М. В.
ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕКЛАМИ ТА ЇЇ ОЦІНКА 92

СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОЗНАВЧИХ ПРОБЛЕМ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО, АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Бальсанко К. О.
ФОРМИ ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ 94

Бєлова Г. С.
РОЗШИРЕННЯ ЗАПОВІДАЛЬНОЇ СВОБОДИ 94

Борзенко І. О.
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ РОБОТИ ЗА ДОГОВОРОМ ПІДРЯДУ ТА ТРУДОВИМ ДОГОВОРОМ 95

Гак О. С.
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ
ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ В УКРАЇНІ 96

Двірник Є. С.
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ
РЕЧОВИХ ПРАВ В УКРАЇНІ 96

Дегтярьова О. П.
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОФОРМЛЕННЯ СПАДЩИНИ 97

Жарко О. Г.
ПРАВО НА ОПРИЛЮДЕНННЯ ТВОРУ ЯК ОДНЕ ІЗ ОСОБИСТИХ МАЙНОВИХ ПРАВ СПІВАВТОРА 98

Іоффе В. Л.
ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИРІШЕННЯ ПОДАТКОВИХ СПОРІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ 98

Капуста А. М.
ЩОДО СТРОКІВ ВИРІШЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ 99

Киян Є. В.
ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ТЕРМІНІВ ДОСТАВКИ ВАНТАЖІВ 99

Левченко В. В.
ЗНАЧЕННЯ РІШЕНЬ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ У ФІНАНСОВО-ПРАВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ... 100

Олійник В. Ю.
ПОРУШЕННЯ УМОВ ЗДІЙСНЕННЯ РЕКЛАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 101

Пирожкова К. О.
УЧАСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У ВДОСКОНАЛЕННІ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА 102

Селезньов О. А.
ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ У ВИМОГАХ ПРО ВИЗНАННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ 102

Ситенький Р. Ю.
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ДИТИНИ НА УТРИМАННЯ 103

Скорбатюк Д. П.
КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВОВИХ ЗАСАД ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ
ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ 104

Славова Ю. С.
ЩОДО ПОРЯДКУ ПОДАННЯ ПОЗОВНОЇ ЗАЯВИ ДО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ 104

Соболь П. Б.
ЩОДО ВІДЧУЖЕННЯ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ 105

Тєстоєдова Н. С.
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ 105

Цюсько П. І.
ТЕОРІЇ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ 106

Швакова А. А.
ІНІЦІАТИВА ГОСПОДАРСОКОГО СУДУ У ЗБИРАННІ ДОКАЗІВ: НЕОБХІДНІСТЬ ЧИ НЕДОРЕЧНІСТЬ 107

Ярина Д. О.
ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 107

Ясинська А. О.
ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ 108

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ, ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Барковський Б. Є.
ПРАВО ЛЮДИНИ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я ТА ЙОГО ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ 109

Волкова Д. С.
ПОНЯТТЯ КОРУПЦІЇ В ЛАТИНСЬКІЙ ПРАВОВІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ 109

Герасимова В. О.
СОЦІАЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ В ТЕОРІЇ ПРАВА 110
Голоборотько Д. Є.
ДУХОВЕНСТВО І ВИПРАВНО-ТРУДОВА СИСТЕМИ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ 111
Дашевська Н. В.
ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА СУТНОСТІ ДЕРЖАВИ
У ПЛЮРАЛІЗМІ ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИХ ПІДХОДІВ 111
Дем'яненко А. О.
КОДИФІКАЦІЯ ЮСТИНІАНА ТА ЇЇ ПРИЧИНИ 112
Кочіашвілі А. С.
ЯЛТИНСЬКО-ПОТСДАМСЬКА СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН 112
Кочіашвілі М. С.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНЦЕРТ ЯК СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН 113
Купчик Л. В.
ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ 114
Максимова К. В.
УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ: ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ... 114
Максимча Б. О.
БУДАПЕШТСЬКИЙ МЕМОРАНДУМ ЯК ГАРАНТІЯ БЕЗПЕКИ
ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ СУВЕРЕНІТЕТУ УКРАЇНИ ДЕРЖАВАМИ-УЧАСНИКАМИ 115
Новік А. Г.
СУТНІСТЬ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ 116
Носкова Є. М.
ЮРИДИЧНИЙ СТАТУС УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ У СКЛАДІ ПОЛЬЩІ (1349–1569 РР.) 116
Огреніч М. Р.
СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ ПРАВА: ПЛЮРАЛІЗМ ПІДХОДІВ 117
Остапенко М. І.
ПРОБЛЕМА КРИТЕРІЇВ ТИПОЛОГІЇ ДЕРЖАВИ: ОСНОВНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ 117
Павлюк Є. О.
КОЗАЦЬКЕ ПРАВО 118
Петрікова А. Р.
МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА 119
Синяков В. В.
ЗНАЧЕННЯ ІСТОРИКО-ЮРИДИЧНОЇ СПАДЩИНИ С. С. ДНІСТРЯНСЬКОГО 119
Турків Ю. А.
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В УКРАЇНІ 120
Філанчук Є. С.
МАГДЕБУРЗЬКЕ ПРАВО В УКРАЇНІ 120
Чепець О. С.
ЗАСВІДЧЕННЯ ВІРНОСТІ КОПІЇ ПАСПОРТА ГРОМАДЯНИНА: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ 121
Черкаський Д. Д.
ТЕРИТОРІЇ ЗІ ЗМІШАНИМ ПРАВОВИМ РЕЖИМОМ:
ПОНЯТТЯ, ПРИРОДА Й ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ 121
Шреймер Д. Ю.
ПРАВО АНТИЧНИХ ДЕРЖАВ ПІВНІЧНОГО ПРИЧОРНОМОР'Я 122
Яковенко М. Г.
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРУДОВОГО ВИКОРИСТАННЯ
ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ В УРСР У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД 123
Яковенко С. Г.
ТЮРЕМНА РЕФОРМА П. СКОРОПАДСЬКОГО: ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ 123

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА,
КРИМІНОЛОГІЇ, КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА КРИМІНАЛІСТИКИ

Алієва Е. Р.
КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ І ЗАПОБІГАННЯ ВІЙСЬКОВИМ ЗЛОЧИНАМ 125
Андрієнко В. С.
ПРОБЛЕМА ЮРИДИЧНОЇ ОЦІНКИ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ
ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ 125
Безименко В. А.
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ .. 126

Білецький П. І.
ДІЙОВЕ КАЯТТЯ ЯК ПІДСТАВА ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА БІЛОРУСІ 127

Білик С. А.
ЗАЛИШЕННЯ У НЕБЕЗПЕЦІ: ДЕЯКІ МОРАЛЬНІ АСПЕКТИ 128

Воротнік Д. О.
ОБМАН ЯК СПОСІБ ВЧИНЕННЯ ШАХРАЙСТВА 128

Григорова Д. І.
ПОНЯТТЯ НЕПРАВИЛЬНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИІВ В ТЕОРІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА 129

Добрянський А. Л.
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ 130

Іваніна Ю. В.
ПІДСТАВА КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ В ДОКТРИНІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА 130

Коваленко М. О.
ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ БАНДИТИЗМУ ЗА КК УКРАЇНИ 131

Кравчук І. Ю.
ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ЗАГРОЗИ ТЕРОРИЗМУ В УКРАЇНІ 132

Крат А. С.
ПРО ПРОБЛЕМИ ПІДТРИМАННЯ ПРОКУРОРОМ ДЕРЖАВНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ В СУДОВОМУ РОЗГЛЯДІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ 132

Кумченко А. В.
ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ОЗНАК ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ КОНТРАБАНДИ 133

Курнос В. Ю.
ЩОДО МОНОПОЛІЇ ДЕРЖАВНИХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЕКСПЕРТНИХ УСТАНОВ НА ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗ 134

Лазарева Я. І.
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВА ЗАСУДЖЕНИХ НА ПРАЦЮ 135

Лукінова А. М.
ПРО СУДОВО-ЕКОЛОГІЧНУ ЕКСПЕРТИЗУ В СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ 136

Луценко С. С.
ІДЕНТИФИКАЦІЯ ЛЮДИНИ ЗА ЗОВНІШНІМИ ОЗНАКАМИ 137

Мартиненко Л. М.
ПРИМУСОВІ ЗАХОДИ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ .. 138

Меленюк О. С.
ПРО СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПРИВАТНОЇ ОХОРОННОЇ І ПРИВАТНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ 138

Могільовський В. В.
ОСОБЛИВОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ 139

Моторін С. С.
ОСОБЛИВОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ 140

Неумивакіна В. С.
ПРО ПОНЯТТЯ ГАРАНТІЙ У СУЧАСНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ 141

Пилипенко Ю. С.
ПОКАРАННЯ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ МОРАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ 142

Повстяной П. А.
ПОНЯТТЯ СОЦІАЛЬНО – ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ЗАСУДЖЕНИМИ 142

Рєпєнко О. П.
ЩОДО ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 143

Скрипак К. А.
ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕЗАКОННОЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ 144

Тісліченко Я. С.
ДОСЛІДЖЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ФІКСОВАНИХ СЛІДІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ 144

УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМИ СИСТЕМАМИ Й ІНФОРМАЦІЙНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ ТА ЇХ АДМІНІСТРУВАННЯ

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

Васильєва І. О.
ХАРАКТЕРИСТИКА ВЗАЄМОВІДНОСИН ОСББ “ФОРТЕЧНЕ 71” І КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ 146

Горковенко А. Я.
АНАЛІЗ РОБОЧОГО ЧАСУ МЕНЕДЖЕРА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ “ФІЛІНГ” 147

Гревцева Є. О.
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ ЛІДЕРСТВА В ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ 147

Засоба О. В.
ДОСВІД ІНОЗЕМНИХ КОМПАНІЙ ЩОДО РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМ ПЕРСОНАЛЬНОГО ПРОДАЖУ 149

Іващенко Н. С.
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ОБ’ЄДНАННЯ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТОКВАРТИРНОГО БУДИНКУ 149

Кириченко Д. В.
КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКІВ ПВКФ “АЄК” 150

Кокоріна В. І.
ВІРТУАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ 151

Корж В. М.
ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ “ЦІНОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА” 152

Кремінський С. В.
НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УХВАЛЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА МАЛОМУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ 152

Куркчи М. О.
ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ РИЗИКАМИ ПАТ КБ “ПРИВАТБАНК” 153

Лісовська О. Г.
ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛЯ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ “АПТЕКИ ЗАПОРІЖЖЯ” 154

Марусенко В. О.
РОЗРОБКА КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ КАДРОВИМИ РИЗИКАМИ ТОВ “ПРОМПРОЕКТ 2016” 154

Могила О. В.
ЕФЕКТИВНІСТЬ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ 155

Пархоменко Д. Г.
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ОСББ В УМОВАХ КРИЗИ (НА ПРИКЛАДІ ОСББ “ЛЕЛЕКА 8”) 156

Руденко С. О.
РОЗРОБКА НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЧИННОГО СТИЛЮ КЕРІВНИЦТВА ДИРЕКТОРА ПІДПРИЄМСТВА 156

Савченко В. В.
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА 157

Самойлова Ю. Г.
РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 158

Собінов А. О.
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ В ТОВ “ВЕКТОРІНВЕСТ ГРУП” 158

Стукалова Ю. О.
УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА 159

Тімошенко О. Ю.
КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ ЯК ОДНА З СКЛАДОВИХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ 160

Ткачова В. М.
РОЗРОБКА МОДЕЛІ КОМПЕТЕНЦІЙ УПРАВИТЕЛІВ (МЕНЕДЖЕРІВ) ЖИТЛОВИХ БУДИНКІВ 161

Юрдакул Д.
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТОВ “ВІВАНТА” В УМОВАХ КОНКУРЕНЦІЇ
НА РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ 161

Яценко О. В.
ЗАХОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ВП “ЗАЕС”
З МЕТОЮ ЗМЕНШЕННЯ ПЛИННОСТІ КАДРІВ 162

*НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ*

Александрова Н. Б.
ВИКОРИСТАННЯ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ДЛЯ МОНІТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬ У МІСТАХ 163

Андросович Г.Є.
ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ ЯК СУБ’ЄКТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ..... 163

Бабінін А. В.
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ В ДОСЛІДЖЕННІ НЕОБХІДНОСТІ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 164

Барковська Т. В.
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ
НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ В УКРАЇНІ..... 165

Битко О. К.
СТИМУЛЮВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ УГІДЬ..... 166

Бригинець Ю. Ю.
НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ..... 166

Бритова Г. В.
ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ТА ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ
СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ 167

Василенко В. М.
ГЕОІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ’Я В УКРАЇНІ 169

Гринь К. К.
ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ ОСВІТИ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ – ОЗНАКА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ..... 169

Донець В. О.
ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОБЛЕМ РОБОТИ З АКТАМИ У СКЛАДІ ТЕХНІЧНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ..... 170

Жихарь Т. Ю.
СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ 171

Зеркаль О. В.
ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ:
ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ 171

Комар Т. М.
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ
У СФЕРІ АНТИМОНОПОЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 172

Коротушенко В. В.
ЗЕМЛЕУСТРІЙ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ 173

Құдайбергенова Д. Ж.
МЕМЛЕКЕТТІҢ ФИСКАЛДЫҚ САЯСАТЫ БАҒЫТТАРЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК БЮДЖЕТ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ОРНЫ.... 173

Левченко Я. В.
МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯМ ТА ОХОРОНОЮ ЗЕМЕЛЬ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ 174

Максимча Л. Л.
УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПОБУДОВИ
СПРОМОЖНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ 175

Матюхіна М. Л.
ОРЕНДА ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ..... 175

Павелко Є. В.
ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
ЯК СУБ’ЄКТА ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ 176

Педак І. С.
ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ОБСТАВИН ВПЛИВА ЛЮДИНИ НА РЕЛЬЄФ ЗЕМНОЇ ПОВЕРХНІ 176

Подолян І. І.
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ..... 177

Рачинський Р. М.
ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ 178

Руденко М. О.
АНАЛІЗ ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН З УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ 179

Скрильник Є. В.
УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ 179

Скутєльнік О. В.
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В РЕГІОНІ 181

Слободенюк С. П.
ОЦІНКА ПОТЕНЦІАЛУ ГРОМАДСЬКОГО СЕКТОРУ
У ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ 182

Шахін О. О.
ЗМІСТ ТА ФОРМИ УПРАВЛІННЯ КОМУНАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ В УКРАЇНІ 183

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

Балаклеец С. А.
ОБЗОР ВОЗМОЖНОСТЕЙ СИСТЕМЫ MATHCAD 184

Булаарас О. Х.
МОЖЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ УЧНІВ
У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ 184

Булаарас Т. Х.
ЗНАЧЕННЯ МОВИ ПРОГРАМУВАННЯ JAVA ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ
ТА АЛГОРИТМІВ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ 185

Гомзиков М. О.
СУЧАСНА КРИПТОГРАФІЯ ТА ЇЇ МІСЦЕ У ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ 185

Довгань О. В.
НЕЙРОННА МЕРЕЖА ЯК ЗАСІБ РОЗПІЗНАВАННЯ СМИСЛУ ТЕКСТУ 186

Зарецький В. С.
ДОСЛІДЖЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОСТІ ДЕКІЛЬКОХ ДОДАТКІВ
СТВОРЕНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ МОВИ JAVASCRIPT В РІЗНИХ СЕРЕДОВИЩАХ ВИКОНАННЯ 187

Коваленко А. А.
РАЗРАБОТКА ИНФОРМАЦИОННОГО ПРИЛОЖЕНИЯ
ПО РАЗМЕЩЕНИЮ ПАССАЖИРСКИХ МЕСТ В ТРАНСПОРТЕ 187

Ковтун В. А.
ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ LARAVEL В РОЗРОБЦІ WEB – ДОДАТКІВ 188

Корнєв В. М.
СИСТЕМА КОМПЬЮТЕРНОЙ АЛГЕБРЫ MAXIMA 189

Кочегаров Я. И.
РАЗРАБОТКА ПРОЕКТА РЕКЛАМНОЙ СЕТИ 189

Кочетков В. В.
ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ JSP ТА ВЗАЄМОДІЯ СЕРВЛЕТІВ У WEB ДОДАТКУ 190

Лепіхов О. В.
ОПТИМІЗАЦІЯ ФРИКЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ МЕТОДОМ МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ 190

Лисенко Д. В.
ДОСЛІДЖЕННЯ ГРИ JUMP & COLLECT НА ПРОДУКТИВНІСТЬ 191

Маслій Г. П.
ДОСЛІДЖЕННЯ КЛІЄНТСЬКОЇ ЧАСТИНИ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ
В ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ 192

Носатов І. К.
РОЗГЛЯД ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЕКТУВАННЯ MVC НА КЛІЕНТСЬКІЙ СТОРОНІ
ЗА ДОПОМОГОЮ ФРЕЙМВОРКА АНГУЛЯР 193

Романчук И. В.
MATLAB КАК ЯЗЫК ПРОГРАММИРОВАНИЯ 193

Сова Б. О.
ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗПІЗНАВАННЯ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СИГНАЛІВ
ЗА ДОПОМОГОЮ НАКЛАДЕННЯ ВІКНА ХЕММІНГА 194

Якименко А. С.
ДОСЛІДЖЕННЯ АЛГОРИТМІВ ТА ПОБУДОВА АНАЛІТИЧНОЇ МОДЕЛІ,
ЩО РЕАЛІЗУЮТЬ ТЕХНОЛОГІЮ DATA MINING 194

Didmanidze I. Sh., Kakhiani G. A., Didmanidze D. Z., Dumbadze Z.
STRATEGIES FOR LEARNING ARTIFICIAL NEURAL NETWORKS BUILT ON RADIAL-BASE FUNCTIONS 195

Didmanidze M. I.
MANAGEMENT OF STUDENT LOAD CREDIT SYSTEM AND ITS COMPUTER SOFTWARE 196

Dzhanelidze O. M.
DEPENDENCE OF CONCENTRATION OF ACCEPTORS FROM THE SPEED OF GROWTH AND ULTRASOUND FIELD AND ITS COMPUTER SOFTWARE 197

Turmanidze T. O.
LONG-TERM STRENGTH OF CONCRETE FROM THE POSITIONS OF ADSORPTION THEORIES OF CREEP OF SOLIDS AND ITS COMPUTER SOFTWARE 198

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ В ГУМАНІТАРНІЙ, ДУХОВНІЙ ТА ОСВІТНІЙ СФЕРАХ

ГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬСТВА: МИНУЛЕ ТА СУЧАСНЕ

Андрющенко К. А.
ВПЛИВ ІГРОВОЇ ІНДУСТРІЇ НА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ 199

Білоусов А. І.
РЕЛІГІЙНІСТЬ СПРАВЖНЯ І ВДАВАНА 199

Віннік Н. Ю.
ДО ПИТАННЯ СТВОРЕННЯ АНТИКОРУЦІЙНОГО СУДУ В УКРАЇНІ 200

Дібровська В. О.
ЖИТТЯ, СМЕРТЬ, БЕЗСМЕРТЯ – ВІЧНІ ТЕМИ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ЛЮДСТВА 201

Ильгова Е. Н., Пашкевич И. С.
ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ПОНЯТИЯ “ГЕНДЕР” 201

Лаптєва Т. А.
“PACTA ET CONSTITUTIONES” 1710 Р. – ВИДАТНА ПАМ’ЯТКА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНО-ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ 202

Мірча А. В.
СПІВВІДНОШЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ХОБІ ТА ЦІННОСТІ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ 203

Отставнова Н. Ю.
ВПЛИВ РЕПРЕСІЙ 20Х – 30Х РОКІВ НА КУЛЬТУРУ УКРАЇНИ 203

Прохорова К. Г.
ПОЛІТИЧНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ У СУСПІЛЬСТВІ 204

Самойлова О. Ю.
ПРОБЛЕМА МОЖЛИВОСТІ Й ДОПУСТИМОСТІ НАСИЛЬСТВА В ПОЛІТИЦІ 205

Самохина А. П.
ЛОБОВ ЯК ФІЛОСОФСЬКИЙ СВІТОГЛЯД 205

Тітовський С. С.
ЗВ’ЯЗОК ІСТОРІЇ З СЬОГОДЕННЯМ. ЧИ ВАРТО НАСТУПАТИ НА ТІ Ж ГРАБЛІ, ЩО І РАНІШЕ?! 206

Халіуліна Е. Р.
“ДОЛЕЮ ТАТАР РОСІЙСЬКІЙ КАТ РОЗПОРЯДИВСЯ…” 207

Цибульська В. С.
РОЛЬ МИСТЕЦТВА У ДУХОВНОМУ РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА 207

Чаленко А. Д.
БАРОКО – КРАСА “ПЕРЛИНИ НЕПРАВИЛЬНОЇ ФОРМИ” 208

Янишева Е. А.
ІКОНА ЯК СПОСІБ ВИРАЖЕННЯ ДУХОВНОГО СВІТУ 209

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМИ ПРОЦЕСАМИ У ВИЩІЙ ТА СЕРЕДНІЙ ШКОЛАХ

Бровко К. А.
КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ 210

Бурієва О. О.
МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ 210

Бурка О. М.
КОНСТРУКТ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ 211

Волкова С. С.
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ “КОРЕКЦІЙНА АНДРАГОГІКА” 212

Дяченко І. М.
РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ 212

Дяченко М. Д.
ІНШОМОВНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ
У КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ 213

Закусилова Т. О.
ДІАГНОСТИКА СФОРМОВАНОСТІ КОМПОНЕНТІВ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР.... 213

Кухар Г. В.
МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ 214

Павлюк М. В.
УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ РУХЛИВІ ІГРИ – ДІЙОВИЙ ЗАСІБ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 215

Пашкевич И. С., Ильгова Е. Н.
ОСОБЕННОСТИ ЭСТЕТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН 216

Сахно Д. І.
МОДЕЛЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНО КОМФОРТНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА 216

Сєводнєва К. О.
ПЕДАГОГІЧНІ ВИДАННЯ МИКОЛИ КОРФА
В ОСВІТНЬОМУ РУСІ ЗАПОРІЗЬКОГО КРАЮ КІНЦЯ XIX СТ. 217

Черновол О. М.
СТРУКТУРА МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ 218

ФІЛОЛОГІЧНА ОСВІТА У XXI СТ.: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ, МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Бодня Т. О.
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ 219

Васильєва К. С.
ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ МОДАЛЬНОСТІ В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ
(НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ Р. БАХА “BRIDGE ACROSS FOREVER ”) 219

Гутарук Н. В.
РЕНЕСАНСНИЙ ІНТЕЛЕКТУАЛ Р. ЕШЕМ ЯК ПРЕДТЕЧА СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ 220

Довгань Я. Ю.
НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ
ТА ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ 221

Домнікова Д. Ю.
РОЛЬ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ПЕРЕКЛАДІ 221

Зелевська А. В.
КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У КОНТЕКСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ 222

Зикунова І. В.
ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ГЕНДЕРНО МАРКОВАНИХ ПРОФЕСІЙ 223

Інгор А. О.
КВАЗІЦИТАЦІЯ У ЗАГОЛОВКАХ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ 223

Капранов Я. В.
АПРОБАЦІЯ МЕТОДУ ДІАХРОНІЧНОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ У МАКРОКОМПАРАТИВІСТИЦІ 224

Луценко С. С.
РОЛЬ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА В СУЧАСНОМУ СОЦІУМІ 225

Пєшкова А.
ТЕКСТОТВОРЧІ СТРАТЕГІЇ ДРАМАТУРГІЇ РЕНЕСАНСУ Й БАРОКО
(НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОСТІ ВІЛЬЯМА ШЕКСПІРА І ПЕДРО КАЛЬДЕРОНА) 225

Плювака В. В.
ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СЛОВА ПРИ РОБОТІ НАД ХУДОЖНІМ ТВОРОМ
З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ 226

Смольницька О. О.
ДО ПИТАНЬ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА: МОЖЛИВІ ПРОТОТИПИ
ІСТОРИЧНОЇ ГЕРОЇНІ МЕРІ ЕМБРІ В ОДНОЙМЕННІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ НАРОДНІЙ БАЛАДІ 227

Тернова В. В.
ОРАТОРСЬКІ ЗДІБНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА 227

Ткаченко А. Є.
ФУНКЦІОНУВАННЯ ДИВЕРГЕНТІВ В АМЕРИКАНСЬКОМУ
ТА БРИТАНСЬКОМУ ВАРІАНТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ 228

Черниш Г. О.
МОВЛЕННЄВА КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА 229

Бікулова Е. О.
ШЕКСПІРОВСЬКІ ТВОРИ І ПОСТТРАВМАТИЧНИЙ СТРЕСОВИЙ РОЗЛАД –
СТАН ВИВЧЕНОСТІ ПРОБЛЕМИ У ЗАРУБІЖНІЙ НАУЦІ 230

Гончар Я. Ю.
ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНТЕРМЕДІАЛЬНОСТІ 230

Кайдаш Н. О.
АВТОРСЬКИЙ ОНОМАСТИКОН В ПОВІСТІ Р. ДАЛА “BFG”:
СЕМАНТИКА, СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАТУС 231

Кравченко Т. В.
ШЕКСПІР ТА ОВІДІЙ: ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ
(НА МАТЕРІАЛІ СЮЖЕТУ ПРО ВЕНЕРУ ТА АДОНІСА) 231

Лазарок Є. А.
СПЕЦИФІКА ВЗАЄМОДІЇ ВЕРБАЛЬНОГО І ВІЗУАЛЬНОГО НАЧАЛ У ТВОРЧОСТІ ВІЛЬЯМА БЛЕЙКА 232

Малафай Ю. В.
ОНІРИЧНА ТОПІКА В “РОМЕО І ДЖУЛЬЄТТІ” В. ШЕКСПІРА
ТА ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ Ю. АНДРУХОВИЧА 232

Нетребко Є. П.
ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ.. 233

Полухіна І. І.
АЛГОРИТМ АНАЛІЗУ ЦІЛЬОВОГО І ВИХІДНОГО ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТІВ
В СВІТЛІ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОЇ КОМПАРАТИВІСТИКИ 233

Філатова О. В.
“ЧАРІВНІ КАРТИНКИ” С. ДЕ БОВУАР КРІЗЬ ПРИЗМУ ПСИХОАНАЛІТИЧНОГО ПІДХОДУ 234

Хилько У. В.
МЕТАФОРИКА КОХАННЯ В “РОМЕО І ДЖУЛЬЄТТІ” ВІЛЬЯМА ШЕКСПІРА 235

Черняк Ю. Ю.
THE ENGLISH VERSION OF THE POEM “ВІЗЬМИ ЛИШЕ НАЙВАЖЛИВІШЕ”
BY SERHIY ZHADAN THROUGH THE PRISM OF COMPARATIVE ANALYSIS 235

Школова О. В.
КОМУНІКАТИВНА СПРЯМОВАНІСТЬ УРОКІВ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ 236

Ющенко А. О.
РОЛЬОВІ ІГРИ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ 236

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ В ГЛОБАЛЬНОМУ СВІТІ

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В СОЦІО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ

Баранова Г. О.
ДИКЦІЯ ТА ІНТОНАЦІЯ В СИСТЕМІ ЗАСОБІВ ВИРАЗНОГО МОВЛЕННЯ ЖУРНАЛІСТА 238

Безпалько Н.
РОБОТА РЕДАКТОРА НАД ДОВІДКОВИМИ ВИДАННЯМИ 238

Буц О. Р.
ВИДАВНИЧІ ОСОБЛИВОСТІ ДИТЯЧОЇ КНИГИ 239

Гиріна Т. С.
СОЦІАЛЬНА РОЛЬ ДЕРЖАВИ У СТВОРЕННІ РАДІОПРОГРАМ
ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В УКРАЇНІ 240

Закаблук М. В.
СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗАПОРІЗЬКИХ ВИДАВНИЦТВ 240

Ігнатенко К. М.
ЖІНОЧІ ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В НОВИННИХ МЕДІА УКРАЇНИ 241

Капран О. А.
ІНТЕГРОВАНІ МАРКЕТИНГОВІ КОМУНІКАЦІЇ В ПРОСУВАННІ МОДНИХ БРЕНДІВ 242

Кривенко Я. О.
РОБОТА РЕДАКТОРА НАД РЕКЛАМНИМ ТЕКСТОМ 242

Кудря В. О.
ДИХАННЯ В КОНТЕКСТІ ТЕХНІКИ МОВЛЕННЯ ТЕЛЕЖУРНАЛІСТА 243

Кучеренко В. О.
ВИРОБНИЦТВО ДИТЯЧОГО КОНТЕНТУ
СУЧАСНИМИ УКРАЇНСЬКИМИ ТЕЛЕВІЗІЙНИМИ ПРОДАКШН-СТУДІЯМИ 244

Кучерявa Н. В.
МІСЦЕ МОЛОДІЖНОГО ЖУРНАЛУ В СИСТЕМІ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ 245

Майборода К. С.
ЛОНГРІД ЯК ФОРМАТ: ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ТА ЗВ'ЯЗОК ІЗ КЛІПОВИМ МИСЛЕННЯМ 246

Матвієнко Ю. В.
БЛОГОСФЕРА ЯК НОВИЙ РІЗНОВИД ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ 247

Паталаха А. Р.
КОРПОРАТИВНИЙ ІМІДЖ В СИСТЕМІ ПОЗИЦІЮВАННЯ ТЕЛЕКАНАЛУ 247

Підгребельна М. Т.
ЖАНРОВІ АСПЕКТИ ТРЕВЕЛ-ЖУРНАЛІСТИКИ В УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІАПРОСТОРІ 248

Портяненко О. С.
СКЛАДНИКИ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 249

Пузанов В. М.
РОБОТА РЕДАКТОРА НАД ПЕРЕКЛАДНИМ РЕКЛАМНИМ ТЕКСТОМ 249

Седловська А. С.
ФАКТЧЕКІНГ У СОЦІОКОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРІ 250

Стешкіна Д. Р.
МОБІЛЬНИЙ МАРКЕТИНГ В КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ РИНКОВИХ ІННОВАЦІЙ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ 251

Табунщикова А. Ю.
СУЧАСНИЙ ШКІЛЬНИЙ ПІДРУЧНИК: ПИТАННЯ ЯКОСТІ 252

УКРАЇНСЬКА МОВА: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ

Азаренков А. А.
УКРАЇНЦІ ТА УКРАЇНСЬКА МОВА В СВІТІ 253

Бордюг М. Е.
ОСОБЛИВОСТІ ВІЗУАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ НА ТЕЛЕБАЧЕННІ 253

Горбатюк А. В.
МОВНА КАРТИНА СВІТУ КРІЗЬ ПРИЗМУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ 254

Калінович Л.
ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАГОЛОВКІВ У ДРУКОВАНИХ ВИДАННЯХ 254

Козаченко А. П.
УКРАЇНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ-СЦЕНАРИСТИ У КІНЕМАТОГРАФІ 255

Кремпова Л. О.
МІСЦЕ СЛОВНИКА В АСПЕКТІ ДОСЛІДЖЕННЯ
СОЦІАЛЬНОЇ СЛОВНИКОВО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ 256

Курбанова М. Н.
ПОЕЗІЯ 1990-Х РОКІВ ЯК НОВИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ 256

Лаптєва Т. А.
ТИПОЛОГІЯ ВИДАВНИЧОЇ ПРОДУКЦІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ 257

Макогон К. Є.
МІСЦЕ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА АВТОМОБІЛЬНИХ САЙТАХ 258

Міняйло А. О.
УКРАЇНСЬКА МОВА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ 259

Полевік Г. В.
ВІДМІННОСТІ МІЖ УКРАЇНСЬКОЮ ТА РОСІЙСЬКОЮ МОВАМИ 259

Пономаренко Л. Г.
МОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ РЕДАКТОРІВ 260

Прохорова К. Г.
СИНОНІМІЧНЕ БАГАТСТВО УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: АБСОЛЮТНІ СИНОНІМИ 261

Рошкович Ю. А.
МОВА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ 262

Самойлова О. Ю.
МІЖМОВНІ ОМОНІМИ В ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ 262

Скоморохова Г. О.
ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНСЬКІЙ МУЗИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ 263

Твердовський Є. О.
РОСІЙСЬКОМОВНИЙ СЛЕНГ В УКРАЇНСЬКОМОВНОМУ МОЛОДІЖНОМУ ПРОСТОРІ 264

Трофімук К. В.
ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРНИХ КОМПОНЕНТІВ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ 265

Фарахян І. Г.
ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ СИНОНІМІВ У ПОЕЗІЇ ВАСИЛЯ СИМОНЕНКА 265

Шевченко А. М.
ВЛАСНІ НАЗВИ У ТВОРЧОСТІ ЛІНИ КОСТЕНКО 266

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ПЕРІОД РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Бобрик Е. Є.
СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД ВІЛ- ІНФІКОВАННИХ В УКРАІНІ. РЕГІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД НА ПРИКЛАДІ БО “100 ВІДСОТКІВ ЖИТТЯ М. ЗАПОРІЖЖЯ” 267

Вертепна С. А.
СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ДІТЬМИ СХИЛЬНИМИ ДО СУЇЦИДУ 267

Волохіна Р. В.
СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИХ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ МЕНШИНИ ЗАПОРІЖЖЯ 268

Грубник О. М.
ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ПІДЛІТКАМИ ТА МОЛОДДЮ, ЩО НАВЧАЮТЬСЯ В СИСТЕМІ ПРОФТЕХОСВІТИ 269

Загалець В. В.
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ 269

Зубковська А. В.
СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ДЕЗАДАПТОВАНИМИ ДІТЬМИ ТА ПІДЛІТКАМИ 270

Котова А. С.
ПРАКТИЧНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗНАНЬ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ВОЛОНТЕРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ 270

Литовченко І. А.
ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ 271

Михайленко Т. І.
ПРОБЛЕМА “ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ” СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА 272

Мицик С. В.
ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ОСІБ, ЗВІЛЬНЕНИХ З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ 272

Нечитайло Л. А.
ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ 273

Пахомова С. О.
ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З СУЇЦИДАЛЬНИМИ КЛІЄНТАМИ 273

Пейчева Є. С.
ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ СЛУЖБИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ 274

Рисіч К. О.
ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ СЬОГОДЕННЯ: МАНІПУЛЯТИВНИЙ ВПЛИВ НА ОСОБИСТІСТЬ 275

Сергєєва А. О.
ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВПО НА ПРИКЛАДІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ 275

Соколова К. О.
СОЦІАЛЬНА РЕКЛАМА ЯК СПОСІБ ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ 276

Тараненко А. В.
СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД ДИТЯЧИХ БУДИНКІВ СІМЕЙНОГО ТИПУ 276

Тимчишин Х. Л.
ПОКАЗАННЯ ДО ПРОВЕДЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ 277

Христенко Н. Ю.
ПРИЙОМНА СІМ’Я ЯК ОБ’ЄКТ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ 278

Ширяєв В. В.
ОСВІТА ДЛЯ ДОРОСЛИХ ЯК ФАКТОР СОЦІАЛЬНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ 278

Ятченко А. В.
ОРГАНІЗАЦІЯ ЛІТНЬОГО ВІДПОЧИНКУ ДЛЯ ДІТЕЙ ПІЛЬГОВИХ КАТЕГОРІЙ ЯК МЕТОД ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ 279

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Авраменко С. С.
ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ ПОДОЛАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ЗАНЕДБАНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ (ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ) 280

Антоненко І. Ю.
ПСИХОСЕМАНТИЧНА СТРУКТУРА КАРТИНИ СВІТУ СТУДЕНТА В ОСВІТНЬО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ 280

Батагова В. В.
ВПЛИВ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН НА МІЖОСОБИСТІСНІ ВЗАЄМИНИ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ 281

Бондаренко О. І.
АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ВИДІВ МИСТЕЦТВА. ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ 282

Борисенко В. М.
ПРОГРАМА ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ СОЦІОНОМІЧНОГО НАПРЯМУ 282

Бут К. М.
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ 283

Васил'єва Т. О.
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ПРОФЕСІОНАЛА 284

Вишняк Н. В.
ІНДИВІДУАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ОБДАРОВАНОСТІ У ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ (ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ) 284

Віхляєва Я. Є.
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ 285

Водяних І. А.
ПОНЯТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ТА ЇЇ ВИДИ 286

Водяних О. І.
ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ КЕРІВНИКІВ ЗІ ШКІЛЬНИМИ ПСИХОЛОГАМИ 286

Глушкова В. В.
ПСИХОЛОГІЯ ПРИЙНЯТТЯ ЖИТТЄВИХ РІШЕНЬ ОСОБИСТІСТЮ ЯК ФЕНОМЕН 287

Гришина Т. А.
ФОРМУВАННЯ НОВОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ ТА ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ВСІ СФЕРИ ЇЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ 287

Івко Є. Є.
ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ 288

Ільясова А. О.
ІНДИВІДУАЛЬНО-ОСОБИСТІСНІ ПРЕДИКТОРИ СТРЕСОСТІЙКОСТІ У ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК 289

Кальф Є. В.
ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ КОНФЛІКТНОСТІ ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ 289

Кас'яненко А. В.
АНАЛІЗ МЕТОДІВ ПРОФІЛАКТИЧНО-КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ ПСИХОЛОГА ІЗ ЮНАКАМИ, СХИЛЬНИМИ ДО ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОСТІ 290

Коломієць Л. М.
МУЗИКОТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ З РАС 290

Кузьменко О. А.
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ НЕЗАДОВОЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ СВОЇМ ЗОВНІШНІМ ВИГЛЯДОМ 291

Кухарчук І. М.
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ДЕПРЕСІЇ У МОЛОДИХ ЖІНОК 292

Литвиненко В. Б.
ЕМОЦІЙНИЙ СТАН ПОДРУЖЖЯ У ПЕРІОД РОЗЛУЧЕННЯ 292

Лоцман О. А.
ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНИХ ВІДМІННОСТЕЙ У СТАВЛЕННІ ДО ШЛЮБУ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ 293

Макарова С. Г.
ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ В СИСТЕМІ ВЗАЄМОДІЇ БАТЬКІВ ТА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ (ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ) 293

Музичка Н. І.
СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ЛЮДИНИ В РІЗНИХ СИСТЕМАХ ГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ 294

Пєєв І. О.
ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПСИХОЛОГІВ
У СИСТЕМУ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВВНЗ 295

Піддубна С. А.
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МИСЛЕННЯ У ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ
МЕТОДОМ СПІЛЬНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ДІТЕЙ ТА ЇХ БАТЬКІВ 295

Поривaєва Н. Є.
ГЕНДЕРНІ ВІДМІННОСТІ ПРОЯВУ АГРЕСІЇ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ 296

Потаніна К. О.
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ СОРОМ'ЯЗЛИВОСТІ У ДІТЕЙ
З ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ 297

Руденко І. Г.
РОЛЬ КАЗКОТЕРАПІЇ ЯК МЕТОДУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОРЕКЦІЇ САМООЦІНКИ ОСОБИСТОСТІ
У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ 297

Самосьонок Ю. О.
ПОЗИТИВНА СПРЯМОВАНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ 298

Самофал І. В.
ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ 299

Сантурян К. В.
АДАПТАЦІЯ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ 299

Сарапанюк О. С.
САМООЦІНКА ОСОБИСТОСТІ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ ЯК ФЕНОМЕН. ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ .. 300

Семененко Т. В.
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ
У ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА (ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ) 300

Синепольська М. С.
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ РІЗНИХ КОЛЬОРІВ ЛЮДИНОЮ 301

Сирих А. Г.
ОСОБЛИВОСТІ ДОВІЛЬНОГО ЗАПАМ'ЯТОВУВАННЯ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ 302

Солоха О. С.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КАЗКОТЕРАПІІ 302

Сорокіна Л. А.
ПРИЧИНИ СХИЛЬНОСТІ ДО БРЕХНІ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ 303

Тилюпа Н. В.
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ КЕРІВНИКА 304

Ткачова Т. В.
ДЕВІАНТНА ПОВЕДІНКА ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН 304

Торшина-Дзюба Т. О.
АДАПТАЦІЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ДО НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ
ЯК ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА 305

Туманська О. Є.
ПСИХОЛОГІЧНІ ВИТОКИ ДИТЯЧОЇ БРЕХНІ 305

Федорченко М. М.
ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ СУЧАСНИХ ЖІНОК ДО МАТЕРИНСТВА 306

Чернявська Г. І.
ФОРМУВАННЯ "ОБРАЗУ БАТЬКА" 307

Шемякіна Т. В.
ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОРЕКЦІЇ ГІПЕРАКТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ
(ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ) 307

Щегольська А. С.
СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ЯК ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВА ЯКІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ЮРИСТА 308

Яковлєва І. В.
ІГРОВА ТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД РОБОТИ ПСИХОЛОГА З СІМ'ЄЮ. ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ 309

Янко О. В.
ВПЛИВ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТА ІНТЕРНЕТ ЗАЛЕЖНОСТІ НА ПСИХІЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ
В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ 309

Янковська Я. С.
РОЛЬ ІГРОТЕРАПІЇ В СОЦІАЛЬНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ
З ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ (ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ) 310

СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ДИЗАЙНУ СЕРЕДОВИЩА

Акулініна Л. В.
ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОГО ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ 311

Бабаєва І. М.
ВПЛИВ ЕКОЛОГІЇ НА РОЗВИТОК ТУРИЗМУ 311

Бедная В. В.
СОВРЕМЕННАЯ ВИЗУАЛИЗАЦИЯ ОТЕЛЬНЫХ НОМЕРОВ 312

Борщевич М. Ю.
ПРОБЛЕМАТИКА ВІДСУТНОСТІ ДОСВІДУ В РОБОТІ ДИЗАЙНЕРА ІНТЕР'ЄРУ 313

Брусенцова Ю. М.
ДЕКОРАТИВНИЙ ЖИВОПИС В ІНТЕР'ЄРІ 313

Васильченко Я. В.
ОСНОВНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ІНТЕР'ЄР-ДИЗАЙНУ 314

Водінова А. С.
СПРИЙНЯТТЯ КОЛЬОРУ В ІНТЕР'ЄРІ 314

Водяних С. В.
ВИКОРИСТАННЯ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТИХ МАТЕРІАЛІВ У ІНТЕР'ЄРІ ОФІСНИХ ПРИМІЩЕНЬ 315

Вороніна О. О.
АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ 316

Ганьова В. В.
ДИЗАЙН ЯК ФОРМА ВИРАЖЕННЯ ЕСТЕТИЧНИХ СМАКІВ 316

Давиденко М. О.
ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТІ МАТЕРІАЛИ В БУДІВНИЦТВІ 317

Дідур В.Є.
КНИЖКОВА ІЛЮСТРАЦІЯ 317

Долгішева Є. І.
МОДНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ДИЗАЙНІ ОДЯГУ 318

Жесткова М. С.
СТВОРЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ДЛЯ МОЛОДІ 318

Зубков Д. І.
ЕКОЛОГІЧНИЙ ДИЗАЙН – НАПРЯМОК СУЧАСНОГО ХУДОЖНЬОГО ПРОЕКТУВАННЯ 319

Івченко В. В.
ОСВІТЛЕННЯ В ІНТЕР'ЄРІ 320

Карапетрова К. Я.
НЕЗВИЧАЙНА МОЗАЇКА В ДИЗАЙНІ: ТРАДИЦІЇ ТА СУЧАСНІСТЬ 320

Кисіль А. В.
КОЛЬОРОВІ ГАРМОНІЇ В ДИЗАЙНІ 321

Колодяжный М. Ю.
ДИЗАЙН В РЕКЛАМЕ: ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ 322

Котляренко Г. В.
ФЛОРИСТИКА В ДИЗАЙНІ ІНТЕР'ЄРУ 322

Ліберман А. Г.
ДИЗАЙН ТА РОЗРОБКА АВТОРСЬКОЇ КОЛЕКЦІЇ ЖІНОЧОГО ОДЯГУ В ЕКОСТИЛІ
З ОЗДОБЛЕННЯМ МЕРЕЖИВОМ ФРІВОЛІТЕ 323

Лінська Ю. О.
ОСНОВНІ ПРАВИЛА ЕКОЛОГІЧНОГО ДИЗАЙНУ 323

Мартинюк Л. В.
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ХАРЧУВАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ 324

Мудрик Ю. А.
ДИЗАЙН ОФОРМЛЕННЯ ДИТЯЧОЇ КНИГИ КАЗОК 325

Наливайко В. А.
СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА АЙДЕНТИКУ 326

Непомящий В. І.
ПРОЕКТ АНТИ-КАФЕ 326

Нешта А. А.
РОЛЬ МЕБЛІВ ПРИ ФОРМУВАННІ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРІВ ОФІСНИХ ПРИМІЩЕНЬ 327

Олійник А. Г.
ДИЗАЙН СОЦІАЛЬНОГО ПЛАКАТА: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ 327

Педак Г. П.
НАЦІОНАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ В СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ ОДЯГУ 328
Попов А. В.
ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО ПРИ ФОРМУВАННІ ЖИТЛОВОГО ІНТЕР'ЄРУ 329
Прокопенко В. Ф.
ІДЕЯ ПРОЕКТНОЇ КУЛЬТУРИ ДИЗАЙНУ: ЕСТЕТИЧНИЙ АСПЕКТ 329
Прохорова К. Г.
СТИЛЬ ЛОФТ У СУЧАСНОМУ ІНТЕР'ЄРІ 330
Світличний С. С.
ДО ПИТАННЯ ІСТОРІЇ ВЕБ-ДИЗАЙНУ 331
Соколенко Л. В.
ДИЗАЙН ИНТЕРЬЕРА БАЗЫ ОТДЫХА 331
Тіморіна В. Є.
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФІРМОВОГО СТИЛЮ 332
Тіптюк А. А.
ОСОБЛИВОСТІ СТИЛІВ ІНТЕР'ЄРУ 333
Федюкіна А. С.
РОЛЬ ДИЗАЙНУ У ФОРМУВАННІ ПРЕДМЕТНОГО СВІТУ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ 333
Хиценко Е. М.
СВЕТ КАК НЕОТЪЕМЛЕМЫЙ ЭЛЕМЕНТ ИНТЕРЬЕРА, ЕГО ДОСТОИНСТВО И НЕДОСТАТОК 334
Хямяляйнен А. Є.
ОСОБЛИВОСТІ КОЛОРИСТИКИ В ДИЗАЙНІ 335
Чернишова Т. Е.
МАТЕРІАЛИ ОБРОБКИ ІНТЕР'ЄРУ В СТИЛІ ЛОФТ ДЛЯ РОЗРОБКИ ГОТЕЛЮ 335
Шматала А. А.
РОЛЬ СВІТЛА В ЖИТТІ ЛЮДИНИ: ДИЗАЙНЕРСЬКИЙ ПІДХІД 336

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, РЕАБІЛІТАЦІЇ, ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ, СПОРТУ ТА ТУРИЗМУ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СПОРТУ ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

Барановська В. С.
РУХОВА АКТИВНІСТЬ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ 337
Варава А. В.
CRM-СИСТЕМИ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ ПІДПРИЄМСТВ
ТА ПОГЛЯДИ НА ОЦІНКУ ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ 337
Гаврилова Є. Ю.
ПРИЧИНИ ПОРУШЕННЯ СТАНУ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ЇХ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ 338
Есаулова А. Е.
ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАНЯТЬ ОЗДОРОВЧИМ БІГОМ СТУДЕНТІВ КНТЕУ 339
Захаров С. М., Мазін В. М.
ПІДГОТОВКА ЮНИХ ДЗЮДОЇСТІВ З УРАХУВАННЯМ СОМАТОТИПІВ 340
Захарова О. М.
ЗНАЧЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ
З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ 340
Кошіль Д. П.
ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ШВИДКІСНО-СИЛОВИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ 341
Молявін М. І.
ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНАЖЕРІВ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ВОЛЕЙБОЛІСТІВ 341
Опанасенко Е. О.
ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ СТУДЕНТІВ ДО ЗАНЯТЬ ШЕЙПІНГОМ 342
Павлишина К. І.
ЗАЦІКАВЛЕНІСТЬ СТУДЕНТІВ У РУХОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ 343
Резніченко А. В.
РОЗШИРЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ОРГАНІЗМУ
ЧЕРЕЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ОЗДОРОВЧИХ СИСТЕМ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ 344
Синявська Я. В.
ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ЗМАГАЛЬНИХ КОМПОЗИЦІЙ В ЕСТЕТИЧНІЙ ГІМНАСТИЦІ 344
Федулеєва А. І.
РОЛЬ ТЕСТУВАННЯ У ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ 345

Чепурная К. С.
ИЗУЧЕНИЕ УЧЕБНОЙ МОТИВАЦИИ СТУДЕНТОВ 345

Шамардіна Г. М., Захарова О. М.
КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ 346

Шпак Ю. А.
СУЧАСНІ МЕТОДИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ 346

Югін В., Корнілова Н. Ю.
МЕТОД ПЛЕЙСТІК ЯК ФОРМА ДОЗВІЛЛЯ ДЛЯ ЛІТНІХ ЛЮДЕЙ 347

Ященко Д. О.
ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ КНТЕУ
ВІДДІЛЕННЯ СПОРТИВНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ “ПЛАВАННЯ” 348

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ЗДОРОВ’Я ЛЮДИНИ

Бевзюк А. К.
ДОТРИМАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТАМИ 349

Візнюк А. М.
ПРОФІЛАКТИКА ЗАХВОРЮВАНЬ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ
ПІД ЧАС РОБОТИ ЗА КОМП’ЮТЕРОМ 349

Волік І. Ю.
ЗНАЧЕННЯ РАННЬОЇ ВЕРТИКАЛІЗАЦІЇ ПАЦІЄНТІВ, ЩО ПЕРЕНЕСЛИ ІНСУЛЬТ,
У ВІДНОВЛЕННІ ХОДИ 350

Головіна С. С.
РОЛЬ, ЗНАЧЕННЯ І МІСЦЕ СТУДЕНСЬКОГО СПОРТУ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ 351

Грушова Д. І.
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ СТУДЕНТІВ
З ЗАХВОРЮВАННЯМИ ХРЕБТА І ПОРУШЕННЯМИ ПОСТАВИ 351

Гулбані Р. Ш.
ГРА В ШАХИ ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ СНУ У ДІТЕЙ-АУТИСТІВ 352

Дунаєва Ж. Л.
ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ З ДЕМЕНЦІЄЮ 353

Дядюра О. С.
МЕТОДИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ В РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ
ПРИ ДЕГЕНЕРАТИВНО-ДИСТРОФІЧНОМУ УРАЖЕННІ ГРУДНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА 353

Євсєєва О. В.
КОКСАРТРОЗ ЯК ОДИН З ІНВАЛІДИЗУЮЧИХ ЧИННИКІВ ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ 354

Згуральська А. В.
АДАПТАЦІЯ ЖИТЛОВОГО ПРОСТОРУ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ 355

Кіртока Д. В.
РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ У ВІДНОВЛЕННІ ПАЦІЄНТІВ З СМТ 355

Маляренко О. Л.
ПРОБЛЕМИ ВІДНОВЛЕННЯ ЛЮДЕЙ ЗРІЛОГО ВІКУ
ПІСЛЯ ГОСТРОГО ПОРУШЕННЯ МОЗКОВОГО КРОВООБІГУ 356

Міронович І. В.
ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ТА ЕРГОТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ СТІЙКОГО ВІДНОВЛЕННЯ
САМООБСЛУГОВУВАННЯ У ОСІБ, ЩО ПЕРЕНЕСЛИ ІШЕМІЧНИЙ ІНСУЛЬТ 357

Ніконенко С. Ю.
БАДМІНТОН- ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ’Я СТУДЕНТІВ 358

Овчаренко Н. Р.
ХАРЧУВАННЯ І ПРОПОРЦІЙНІСТЬ РОЗВИТКУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ 358

Панасюк Т. С.
ПРОФІЛАКТИКА ЗАХВОРЮВАНЬ ХРЕБТА У СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ .. 359

Пенькова Д. П.
ТЕРАПІЯ СОБАК В РАМКАХ AAIS ЯК ДОПОМІЖНИЙ ЗАСІБ У ОСМИСЛЕННІ СОЦІАЛЬНОЇ
І КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ЛЮДЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ 360

Підопригора І. В.
ВПЛИВ ГІДРОКІНЕЗОТЕРАПІЇ НА ЖІНОК ІЗ ОСТЕОХОНДРОЗОМ ШИЙНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА 361

Полуєва К. Д.
ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА РЕКРЕАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ 361

Радзюк І. Ю.
РОЛЬ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДЛЯ КОРЕКЦІЇ МАСИ ТІЛА
У ХВОРИХ НА МЕТАБОЛІЧНИЙ СИНДРОМ 362

Савчук В. Л.
ХАРЧУВАННЯ СТУДЕНТІВ – ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ 363
Сідак Г. О.
ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ДІТЕЙ З ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ 363
Снігурова Н. А.
ОСНОВНІ МЕТОДИКИ ЗАСТОСУВАННЯ КОРЕКЦІЙНИХ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ
ПРИ ЦЕРЕБРАЛЬНОМУ ПАРАЛІЧІ 364
Терех А. І.
ВЕРТОБРОГЕННА ПАТОЛОГІЯ ХРЕБТА У СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ 365
Ткач К.
ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ВРОДЖЕНІЙ М'ЯЗОВІЙ КРИВОШИЇ У ДІТЕЙ 1-ГО РОКУ 365

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ, МОЖЛИВОСТІ Й МОТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО РИНКУ

Авраменко
ОРГАНІЗАЦІЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РЕСТОРАНУ 367
Головко С. Ю.
РЕСУРСНА БАЗА НА ЗАКАРПАТТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕКСКУРСІЙНОГО ТУРИЗМУ 367
Добровольська С. В.
ЧИННИКИ КУПІВЕЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ КІНЦЕВИХ СПОЖИВАЧІВ НА ТУРИСТИЧНОМУ РИНКУ 368
Євтушенко
СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА 369
Люцканов Є. Д.
КОНЦЕПЦІЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ГОТЕЛІВ В СУЧАСНОМУ СВІТІ 369
Люцканова Є. В.
СТВОРЕННЯ РЕКЛАМНОЇ КАМПАНІЇ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА 370
Назаренко Ю. А.
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ 371
Назарець А. Г.
МАРКЕТИНГОВА ТЕХНОЛОГІЯ ФАМ-ТРІП (FAM-TRIP)
ЯК ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ СВІТОВОГО ДОСВІДУ В УКРАЇНУ 371
Нікітіна М. А.
ОБ'ЄКТИ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ 372
Тєплов С. А.
МІСЦЯ САКРАЛЬНОГО ТУРИЗМУ СВІТУ 373
Тувайкін В. О.
СУЧАСНИЙ СТАН РОБОТИ КАФЕ І РЕСТОРАНІВ МІСТА ЗАПОРІЖЖЯ В 2017 РОЦІ 373
Ханенко А. О.
ОСОБЛИВОСТІ АНІМАЦІЇ В ГОТЕЛЯХ ТУРЕЧЧИНИ 374
Чепілко Д.
ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГОТЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА 375
Швець С. О.
СУЧАСНИЙ КРУЇЗНИЙ ЛАЙНЕР ЯК СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ ЗАСІБ РОЗМІЩЕННЯ
ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ 375
Шматко Ю.
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ ШЛЯХОМ СТАНДАРТИЗАЦІЇ 377

НАУКА
І ВИЩА ОСВІТА

Тези доповідей
XXVI Міжнародної наукової конференції
студентів і молодих учених

Матеріали подано в авторській редакції

Технічний редактор А. С. Лаптєва

Підписано до друку 13.11.2017.
Формат 60×84/8. Папір офсетний. Друк різографний. Гарнітура Arial.
Умовн.-друк. арк. 51,09. Обл.-вид. арк. 51,59. Тираж 300 пр. Зам. № 14-17к.

Видавництво
Класичного приватного університету
Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення
та радіомовлення України про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 3321 від 25.11.2008 р.

Виготовлено на поліграфічній базі Класичного приватного університету
69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70 б